T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

PEÇEVÎ TARİHİ

(184b -218a Metin, Dizin, Özel Adlar Sözlüğü)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kadir AKILLI

İSTANBUL 2008

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

PEÇEVÎ TARİHİ

(184b -218a Metin, Dizin, Özel Adlar Sözlüğü)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kadir AKILLI

Tez Danışmanı :
Prof. Dr. Emine GÜRSOY-NASKALİ

İSTANBUL 2008

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans öğrencisi Kadir Akıllı'nın "Peçevi Tarihinin Üç Nüsha Üzerinden Edisyon Kritiği (İnceleme-İndeks-Tıpkı Basım) (184b-217b) " konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı Yüksek Lisans tezi olarak oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile başarılı bulunmuştur.

		İmza
Tez Danışmanı Üniversitesi	: Prof.Dr. Emine Gürsoy Naskali Marmara	.....
Üye Üniversitesi	: Prof.Dr. Gülden Sağol Yüksekkaya Marmara	.....
Üye Üniversitesi	: Doç.Dr. Zuhal Kültüral Marmara	.....

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu' nun ..04../..09../ 2008 tarih ve .....14-7..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr. Emel KEFELİ
Müdür

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ III
ÖZET V
SUMMARY VI
KISALTMALAR VII
TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ VIII
BİBLİYOGRAFYA IX
PEÇEVİ TARİHİ ÜZERİNE HAZIRLANMIŞ TEZLER XI
1. GİRİŞ 1
1.1. ESERİN MUHTEVASI VE ÖNEMİ 1
1.2. TEZİN KAPSAMI 2
1.3. TEZİN AMACI 2
1.4. TEZİN HAZIRLANIŞINDA İZLENEN YÖNTEM 2
2. METİN 6
2.1. FETḪ-İ TUNUS VE İḲLİM-İ AFRİḲA'YA AN YEDİ ḲILIÇ ÁLİ PĀŞĀ Fİ SENE 977.- ----------7
2.2. İNHİZĀM-I ṬONANMA-I HÜMĀYŪN Fİ 17 CEMĀZİYEL EVVEL-İ Fİ SENE 979 ----------12
2.3. VAḲIʿA-I SEFER-İ ṬONANMA-I HÜMĀYŪN Fİ SENE-İ 980.----------19
2.4. ṬAMİR-İ SAṬḪ-I MEKKE-İ MÜKERREME Fİ SENE-İ 979. ----------20
2.5. ṬULUʿ ẒŪ-ẔEVĀBE Fİ SENE-İ 980 ----------20
2.6. İNHİZĀM-I BAʿŻI KÜFFĀR DER ḲALʿE-İ NOVA Fİ SENE-İ 980 ----------21
2.7. VEZİR PİYĀLE PĀŞĀ VE ḲILIÇ ʿALİ PĀŞĀ ṬONANMĀ SEFERİ Fİ SENE 981.------ ----------22
2.8. KÜFFĀR TUNUS ḲALʿESİNE ẔAFER BULDUĠİ Fİ SENE 981. ----------22
2.9.SERDĀR-I SİNĀN TUNUSU FETḪ İDÜP VE ḤALKᵓUL-VĀDI HEDİM İTDÜĠİ Fİ SENE 982.-22
2.10. VEFĀTI HAŻRET-İ SULṬĀN SELİM ḪAN MAĠFŪR Fİ 18 ŞAʿBĀN-ÜL MUʿAẔẔAM Fİ SENE 982.---------- ----------24
2.11. DER ZİKR-İ SALṬANAT SULṬĀN MURĀD ḪAN İBN-İ SULṬĀN SELİM ḪAN VELĀDET BĀ-SAʿĀDETLERİ SENE ṢELĀṢE VE ḪAMİN Ü TESʿMĀYE CEMĀZĪYEL EVVELİSİNİÑ BEŞİNCİ GÜNÜNDE VE ḪULŪS-U SAʿĀDET MEʿNŪSİLERİ SENE 983.----------25
2.12. HİLLE'-İ ŞERĪFLERİ.----------26
2.13. EVLĀD-I ʿİCĀDLARI ZİKRİNDEDİR.----------28
2.14. CÜLŪS-Ü HÜMĀYŪNDAN SOÑRA VĀKIʿA OLAN ḪAVĀDİSAT VE ṢADR-I AʿẔAMA MÜTEʿALLİḲ BAʿŻI VĀḲAʿĀT ZİKRİNDEDİR.----------28
2.15. ÜVEYS PĀŞĀ MERḪŪMUN LATĪFİ VE MERḪĀMETİ ZİKRİNDEDİR.----------31
2.16. ŞEMŞİ PĀŞĀ PĀDİŞĀH MAĠFŪRA İBTİDĀ RÜŞVET ALDURDUĠI.----------32
2.17. ŞEMSİ PĀŞĀNIÑ TAFṢĪL-İ AḪVĀLİ ZİKRİNDEDİR.----------33
2.18. ʿAHD-İ HÜMĀYŪNLARINDA OLAN VEZĪR-İ AʿẔĀMLARI ZİKRİNDEDİR.----------38
2.19. VEZĪR-İ AʿẔAMLIḲ ṢADRINA VĀṢIL OLMAYAN VÜZERĀ-I KİRĀM ZİKRİNDEDİR.-----42
2.20. VEZĪR-İ ṢĀNĪ DĀMAT İBRĀHİM PĀŞĀ VE VEZĪR-İ ṢALEŞE CERRĀḪ MEḪMED PĀŞĀ.-48
2.21. ZAMĀN-I ŞERĪFLERİNDE OLAN ʿULEMA-I KİBĀR ZİKRİNDENDİR.----------55
2.22. MÜHİMMİYYE-İ ḲOŞṬANṬİNİYYE'DE ZAMĀN-I DEVLETLERİNDE OLAN MEŞĀYİḪ ZİKRİNDEDİR.----------58
2.23. ZAMĀN-I NUSRET AḲTARANLARINDA OLAN FUTÜḪĀT Ü GAZAVĀT ZİKRİNDENDİR. LĀLĀ ḲARA MUṢṬAFA PĀŞĀNIÑ ʿACEM SERDARLIĞI Fİ ŞEVVĀL SENE 985.----------61
2.24. ʿUBŪR SERDĀR-I NUṢRET- YĀR BE-CĀNİB-İ ÜSKÜDĀR Fİ MUḪARREMÜ'L ḪARĀM SENE-İ 982.---------- 63
2.25. VAN BEGLERBEGİSİ ḪUSREV PĀŞĀDAN DİLLER VE BAŞLAR GELDÜGİDİR.---------- 63
2.26. MUḪĀREBE-İ ʿAẔĪMEDİR . ṢAḪRĀ-YI ÇILDIR Fİ CEMĀZİYEL-ĀHİRE SENE-İ MİNNĀ.-64

2.27.ṬAFṢĪL-I AḪVĀL-I DERVİŞ PĀŞĀ EL-MERḪŪM ----------66

2.28. FETḤ-İ ḲALʿE-Yİ ÇILDIR FETḤİ ḲALʿE-Yİ TÜMÜK FETḤİ ḲALʿE-Yİ ḪIRTIZ FETḤİ ḲALʿE-Yİ DĀḪİL-İ ÇELİK----------67
2.29. FETḤİ ḲALʿE-İ TİFLİS Fİ 20 CEMAZİYEL ĀḪİRE SİNE MİN. ----------67
2.30. LEVEND ḪAN OĠLU ALEKSANDIRA ḪANIN İṬĀʿATI Fİ SENE MİN ----------68
2.31. GÜRCİSTAN MÜLKLERİNİÑ KENDÜ MUʿTEḲADLERİ ÜZERE NESİLLERİ ZİKRİNDEDİR.69
2.32. FETHİ KALʿE-İ ŞEKİ Fİ SENE 986.----------70
2.33. MUḪĀREBE-İ ṢĀNİ BĀ EMİR ḪAN VE ĠAYRI GÜM-RĀ ḪAN ----------71
2.34. ŞEMAḪİ ḪAKİMİ ERES ḪAN VE ŞEKĪ ḪAKİMİ AḪMED ḪANIÑ ḤİKMETİ İNHİZĀMLARI ZİKRİNDEDİR.----------72
2.35. EREŞ ḲALʿESİNİÑ BÜNYĀDLARI ZİKRİNDEDİR.----------73
2.36. FETḤ-İ ḲALʿE-İ BĀBÜL-EL EBVĀB YAʿNİ DEMÜR ḲAPU Fİ SENE 986----------73
2.37. EYĀLET-İ ŞİRVANDA VEZĀRET İLE ʿOṠMAN PĀŞĀNIÑ ḲALDUĠI.---------- 74
2.38. VİLĀYET-İ ŞİRVĀNIÑ MĀLİ VE TAḪRĪRĪ ZİKRİNDEDİR.---------- 74
2.39. SERDĀR ZĪ-VEḲĀRIÑ EREŞDEN ʿAVDETİ ZİKRİNDENDİR.---------- 75
2.40. ÀSKER-İ İSLĀMIÑ MUŞTĀ-YI ERẒURŪM'A DUḪŪLU ZİKRİÑDEDİR.---------- 77
2.41. ÀSKER-İ İSLĀM ʿAVDETİNDEN ṢOÑRA ŞİRVĀN ÜLKESİNDE ẒUHŪR EDEN VAḲĀYIʿ ZİKRİNDEDİR.----------77
2.42. EREŞ BEGLERBEGİSİ ḲAYṬAS PĀŞĀNIÑ ŞAHĀDETİ ZİKRİNDENDİR .----------78
2.43. SĀBIḲĀ-I ŞİRVĀN ḪANI ERES ḪANIÑ ḲATLİ VE İNHİZĀMI ZİKRİNDEDİR.----------78
2.44. ERES ḪANIÑ MĀL VE MİNĀLİ VE EHL-Ü ʿİYĀLİ ĠĀRET OLUNDIGU VE ṢOÑRA ʿÀSKER-İ ḲIZILBAŞ İLE CENG AḪVALİ.----------79
2.45. ʿOṠMĀN PĀŞĀNIÑ ŞİMĀḪİDA MUḪĀṢARA OLDIĠU VE ZİKR OLUNAN ʿASKER-İ TATARIÑ MUḪĀBERESİ ZİKRİNDEDİR.----------80
2.46. ḪAN ḲARINDAŞI ÀDİL GİRAY ḪANIÑ ḲIZILBAŞA GİRİFTĀR OLMASI ZİKRİNDEDİR.--81
2.47. TAFSĪL-İ SIĠAR-I HÜMĀYŪN SİNE-İ ṢĀNİYEDİR . ZAMĀN-I VEZĪR VE SERDĀR MÜŞĀRÜN İLEYH MUSṬAFA PĀŞĀ.----------82
2.48. TİFLİS ḲALʿESİ MUḪĀṢARA OLUNDIĠU VE ḪUṢŪL OLANLARIÑ MUẒĀYAḲAŞI.-------83
2.49. ʿÀSKER-İ İSLĀM-I REVĀN ÜLKESİN SEBY VE ĠĀRET ETDİKLERİDİR.----------84
2.50. ŞĀH NĀBİNAYAN YAʿNİ KÖR ḪUDĀBENDENİÑ ZEN BED-ĀḪTERİ VE BĪ-RŪYĪ OLAN ḪĀHERİ VE ʿÀDİL GİRAY ḪANIÑ ḲATLİ ḪABERİ ZİKRİNDEDİR. ----------85
2.51. AMMĀ ŞĀH ʿÀBBAS ḪĀNESİÑ ḲORUCULARDAN İNTİḲĀM ALDUĠI. ----------86
2.52. ḪAN ẒĪ-ŞĀN MEḪMED GİRĀY ḪAN ʿASKER-İ TATAR İLE ŞİRVANA VARDUĠI VE YİNE ʿAVDET ETDÜĠİ Fİ SENE 987. ----------87
2.53. ḪABER-İ ŞEHĀDET MERḪŪM VE MAĠFŪRLU VEZĪR-İ AʿẒĀM MEHMED PĀŞĀ RAḪMET-ÜLLAHİ ʿALEYH Fİ SEKİZ ŞAʿBĀN-ÜL MUʿAẒẒAM SENE 987. ----------89
2.54. VEZĪR-İ ṢĀLESE SİNĀN PĀŞĀNIÑ SERDĀR OLDUĠI VE LĀLĀ MUṢṬAFA PĀŞĀNIÑDIR DEVLETE ʿAẒĪMET EYLEDÜĠİ. ----------89
2.55. ÀZİMET SERDĀR DERİM. BE-CĀNİB-İ MEMĀLİK ḲIZILBAŞ Fİ SENE 988.----------90
2.56. SERDĀR MŪMĀ İLEYHE VEKALETLERİ TEFVİẓİ VE MİHR-İ HÜMĀYŪN-I PĀDİŞĀHİ VŪRUDU ZİKRİNDEDİR. ----------91
2.57. LĀLĀ PĀŞĀDAN VEZĀRET ʿAẒĪMİ TEḪALLEF ETDÜGİ VE KENDÜYE TARAF-I PĀDİŞĀHİDEN İSTİMĀLET VERİLDÜGİ.----------92
2.58. SERDĀR -I Zİ- VEḲĀRIÑ CĀNİB-İ TİFLİSE ʿAẒĪMETİ ZİKRİNDEDİR.----------93
2.59. SERDĀR -I NUSRET ŞİʿĀRIÑ ʿASKER YOḲLAMASI ZİKRİNDEDİR.----------95
2.60. SERDĀR-I DEVLET-YĀRIÑ MÜŞTA-YI ERẒURŪM'A TEVECCÜH-Ü MÜVECCİHLERİ ZİKRİNDEDİR.----------97
2.61. ŞĀH GÜM-RĀHDAN TEKRĀR ELÇİ GELDUĠI ZİKRİNDENDİR. ----------98
2.62. ŞEHZĀDE SULṬĀN MEḪMED ḪĀN ḪAẒRETLERİNİÑ SŪR-İ HÜMĀYŪNUNA MÜBĀŞERET OLUNDIĠU. ----------98
2.63. İBTİDĀ-I CEMİʿİYYET SŪR-İ HÜMĀYŪN Fİ EVĀİLİ CEMĀZİY EL EVVELİ SENE-İ 990.---99
2.64.SŪR-İ PÜR SÜRÜR ESNASINDA ẒUHUR İDEN ḪAVĀDİṢDEN BİRİ BUDUR Kİ İCMĀLE ZİKR OLUNUR. ----------100

2.65. DER TAḤḲİḲ-İ SŪRİMİZ BU RİBĀ SŪR-İ HĀYI SULṬĀN SÜLEYMAN ḪAN MAĠFŪR .----------101
2.66. PĀDİŞĀH ᶜALEM- PENĀHIÑ ṢULḪ AḪVĀLİNE IṬLAᶜ VE SİNAN PĀŞĀNIÑ ᶜAẒLİ ZİKRİNDEDİR. ----------102
2.67. SİYĀVUŞ PĀŞĀYA VEZĪR-İ AᶜẒAMLIK VİRİLDÜGİ VE DEŞT-İ ḲIPÇAḲDAN DEMÜR ḲAPUYA ᶜASKER GÖNDERİLDÜĠİ.----------104
2.68. KÜFEDEN DEMÜR ḲAPUYA VARINCA DEŞT-İ ḲIPCAḲIÑ MENĀZİL VE MERĀḪİLİ ZİKRİNDEDİR.----------105
2.69. İRSĀL OLUNĀN ᶜASKER-İ İSLĀM VARICAḲ ẒUHŪR İDEN VİḲĀYEᶜİ ZİKRİNDEDİR.-----107
2.70. SİLİSTRE BEGİ YAᶜKUB BEGİÑ ŞEHĀDETİ VE ᶜASKERİNİÑ İNHİZĀMI ZİKRİNDEDİR.----108
2.71. ᶜOṠMĀN PĀŞĀ İLE İMĀM ḲULU ḪAN CENGİ VE İNḪİZĀMI Fİ 18 REBİᶜUL AḪİR SENE 991. ----------109
2.72. BAᶜẒI GÜRCİSTAN MELİKLERİNİÑ ESİR OLDIĠU VE ŞİMĀḪİ ḲALESİ BİNA OLUNDIĠU ZİKRİNDEDİR. ----------112
2.73. ᶜOṠMAN PĀŞĀNIÑDIR. DEVLETE ᶜAZĪMETİ VE OL YOLDA OLAN MUḪĀREBESİ ZİKRİNDEDİR. Fİ 8 ŞİRVĀN SENE 991. ----------113
3. DİZİN....116
4. ÖZEL ADLAR DİZİNİ....364
4.1. KİŞİ ADLARI DİZİNİ....365
4.2. YER ADLARI DİZİNİ....388
4.3. MAKAM VE KURUM ADLARI DİZİNİ....399
4.4. DİĞER ÖZEL ADLAR DİZİNİ....407
4.5. ARAPÇA İBARELER DİZİNİ....412
4.5. RAKAMLAR DİZİNİ....416
5. SONUÇ....417
6. EKLER....419
6.1. A NÜSHASI....422
6.2. B NÜSHASI....457
6.3. C NÜSHASI....512
ÖZGEÇMİŞ....529

ÖNSÖZ

Gelecek mazi üzerinde şekillenir. Geçmişini bilmeyen geleceğini sağlam temeller üzerine kuramaz. Çağdaş uygarlık seviyesine ulaşmamızda bize yardımcı olacak en önemli etken kültür hazinemiz olan tarihimizdir. Geçmiş, insanları hep kendisini sorgulamaya iter. Onun içinde insanlar geleceğin korkusunu yenmek için bir kaçış yeri olarak geçmişin gizemini aydınlatmaya çalışırlar. Tarih bu sırrı saklar. İşte bu yüzden insanlar tarihi eserlere yönelirler.

İşte, bu tarih eserlerinin arasında, Osmanlı Devleti'nin yükselme dönemini ayrıntılarıyla anlatmaya çalışan Peçevi İbrahim'in yazdığı "Peçevi Tarihi", Osmanlı Devleti'nin hayat biçimini ve kültürel yapısını bizim karşımıza tüm gerçeğiyle çıkarmaktadır. Bu eser geçmişin geleceğe açılan bir penceresidir. Bu pencereden görünenler geleceği aydınlatma çabasına yardımcı olacaktır.

Peçevi Tarihi'nin yazarı Peçevi İbrahim, Macaristan'ın Pecs (Peçuy) şehrinde doğduğu için ona "Peçevi" ismi verilmiştir. Bazı kaynaklarda "Peçuyi"olarak da geçmesine rağmen, daha yaygın olduğu için biz "Peçevi" ismini kullanmayı tercih ettik.

Peçevi Tarihi'nin yurt içinde ve dışında bilimsel bir neşrinin olmaması böyle bir çalışmanın yapılmasını gerekli kılmıştır. Şu ana kadar yapılan çalışmaları tatmin edici bir çalışma olarak görmek güç. Çünkü hemen hemen hepsi, eserin matbu bir nüshası üzerinde yapılmıştır. Bu çalışmamız, bir nüsha üzerinde değil, birden çok nüsha üzerinde yapılmış ve tenkitli neşir ortaya konulmuştur.

Peçevi Tarihi'nin, ele aldığımız üç nüshasının tespit edilmesi aşamasında, müellif nüshası olma ihtimali yüksek olan nüshaları seçmeye gayret gösterdik. Bu seçimi yaparken yıpranmamış ve sayfaları tam olan nüshalar arasından seçim yapmaya özen gösterdik.

Çalışmamız, giriş, metin, dizin ve tıpkı basım olmak üzere dört ana bölüme ayrılmıştır. Giriş bölümünde eserin muhtevasına tezin kapsamına ve hazırlanma aşamasında izlenen yöntemlere değinilmiştir.

Metin kısmından sonra, metindeki bütün kelimelerin dizini ve özel adlar sözlüğü hazırlanmış ve teze eklenmiştir. Çalışmamızda son olarak üzerinde çalışılan nüshaların tıpkı basımları yer almaktadır.

Uzun bir çalışmanın ardından hazırlayıp, araştırmacılara, ilgili kurum ve kuruluşlara sunduğumuz bu tezin, akademik çalışmalara kaynaklık etmesini, ayrıca bu alanda çalışanlara faydalı olmasını temenni ediyoruz.

Tez seçiminde ve çalışmalarımız esnasında, bizden yardımını esirgemeyen ve her zaman destekçimiz olan danışman hocam Prof. Dr. Emine GÜRSOY-NASKALİ'ye, tarihi konularda kaynaklarını ve bilgilerini bizden esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Erhan AFYONCU'ya,Pof. Dr. Nejdet KÜÇÜK'e çalışmalarımız esnasında karşılaştığımız sorunların çözümünde yanımızda olan Prof. Dr. Gülden SAĞOL- YÜKSEKKAYA'ya, dizinle ilgili güçlükleri aşmamızda yardımcı olan Prof. Dr. Ceval KAYA'ya, teknik konularda

yardımcı olan Yrd. Doç. Göksel ÖZTÜRK'e, metindeki Arapça ibarelerin okunuşunda bize zaman ayıran Prof. Dr. İsmail DURMUŞ ve Ali YÜKSEL'e, farsça kelimelerde yardımcı olan ESKO NASKALİ'ye, Macarca kelimelerde yardımcı olan Prof. Dr. Mustafa KAÇALİN'e, onlarla başladığımız bilgi ve deneyimlerini bizden esirgemeyen arkadaşlarım Sevda GÜLAKAN, Mustafa ÖZBAL, Aysel YILMAZ, Göksel AVCI, Hamdi ŞİMŞEK, Zuhal KAYAYURT, Beyhan DİNÇ,e benden manevi desteği hiç esirgemeyen Şüheda BÜYÜK'e ve tüm dostlarıma ve anneme teşekürlerimi sunarım.

Kadir AKILLI

İstanbul 2008

ÖZET

Peçevi Tarihi üzerine hazırlanan bu çatışma, giriş, imla hususiyetleri, metin, dizin, Özel adlar dizini, sonuç ve tıpkıbasım olmak üzere yedi bölümden oluşmakladır.

Çalışmanın birinci bölümünde, eser hakkında çok kısa bîr bilgi, lefcin yazılış amacı ve içeriği yer almaktadır. Tezin hazırlanış aşamasında izlenen yöntem, yine birinci bölümde ele alınmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde, eserin imla hususiyetlerine, ayrıntılı olmamak suretiyle değinilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde, Peçevi Tarihi'nin Bağdat Köşkü 206 numaralı yazma nüshasının 184b - 21Sa arasındaki varaklarının transkripsiyonu ve eserin farklı diğer iki nüshası ile tenkitli neşri bulunmaktadır.

Çalışmanın dördüncü bölümünde, metinde geçen bütün kelimelerin, özel isimler de dahil olmak üzere, dizini yapılmıştır. Hazırlanan bu dizindeki tüm kelimeler, adlandırılmıştır.

Çalınmanın besinci bölümünde, özel adlar sözlüğü yapılmış, özel adlar sözlüğünden sonra çalışmaya "Sonuç" kısmı eklenmiştir.

Çalışmanın sonuna ise üç metnin tıpkıbasımı eklenmiştir.

SUMMARY

The thesis that is prepared about Peçevi History, cosists of seven parts that are introduction, spelling properties, the main text, includings, proper nouns index, conclusion and facsimile.

The first part of the thesis includes, a very short information about the book, the preparation aim of the thesis and its content. The method that is being followed at the preparation time, also explained in the first part.

In the second part of the thesis; spelling properties are mentioned without details.

In the third part of the thesis; there is the transcription of the Peçevi History's Baghdad number 206 handscript I84b-2l8a leaves and the edition critic of the study with the different other two handscripts.

In the fourth part of the thesis; it is made the index of all the words, including the proper nouns, used in the text. All the words prepared in this index, are explained.

In the fifth part of the thesis, proper nouns dictionary are made, after proper nouns dictionary, it is appended the conclusion part of the study.

At the end of the thesis, it is appended the facsimiles of all three handscripts.

KISALTMALAR

A:	Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Bağdat Köşkü 206 numaralı nüsha
Alm.	Almanca
Ar.	Arapça
Asl.	Aslı
b.	Birleşik
B:	Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Revan Köşkü 1115 numaralı nüsha
bağ.	Bağlaç
bkz.	Bakınız
Boş.	Boşnakça
c.	Cem'i / Çoğulu
C:	Beyazıt Devlet Kütüphanesi, Veliyüddin Efendi 2353 numaralı nüsha
db	Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Revan Köşkü Kütüphanesi 1115 numaralı nüshada geçen kelimenin dizinde gösterilişi
dc	Beyazıt Devlet Kütüphanesi, Veliyüddin Efendi 2353 numaralı nüshada geçen kelimenin dizinde gösterilişi

e.	Edat
Erm.	Ermenice
f.	Fiil
Far.	Farsça
g.	Galat / Hata
i.	İsim
ik.	İkileme
İtl.	İtalyanca
km.	Kilometre
Mac.	Macarca
öz.	Özel isim
Rum.	Rumca
s.	Sıfat
Sl.	Slavca
T.	Türkçe
ünl.	Ünlem
yar.	Yardımcı
Yun.	Yunanca
zf.	Zarf
zm.	Zamir
....	Harfleri silinmiş kelimeler
(?)	Okunamayan kelimeler
?	Anlamı bulunamayan kelimeler ve özel isimler

TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

ا	a, e, ā
ء	'
ب	b, p
ت	t
ث	s
ج	c
چ	ç
ح	ḥ
خ	ḫ
د	d
ذ	ẕ
ر	r
ز	z
س	s
ش	ş
ص	ṣ
ض	ż, ḍ
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	ᶜ
غ	ġ
ف	f
ق	ḳ
ك	k, g, ñ
ل	l
م	m
ن	n
ه	a, e, h
و	v,ü,u,ū, o, ö
ى	ı, i, ī, y

BİBLİYOGRAFYA

1. Ahmet Vefik Paşa, *Lehçe-i Osmānī,* Haz. Recep Toparlı, TDK, Ankara 2000.
2. Akbayar Nuri, *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü,* Tarih Vakfı Yurt Yay, İstanbul 2003.
3. Aksun Ziya Nur, *Osmanlı Tarihi, I-II,* Öteken, İstanbul 1994
4. Baykal Bekir Sıtkı, *Peçevī Tārihi,* Cilt I, Kültür Bakanlığı, 1000 Temel Eser Dizisi, 1981.
5. Baykal Bekir Sıtkı, *Tarih Terimleri Sözlüğü,* TDK, Ankara 1932.
6. Bilgin Zeynep, *Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri Yazım El Kitabı*, İstanbul 2001
7. *Büyük Larousse*, *Gelişim Yayınları,* 1-20 cilt, İstanbul 1986.
8. Çabuk, Vahit - Derin, Fahri Çetin, *Tārih-i Peçevī,* Enderun Kitabevi, İstanbul 1980.
9. Danişmend, İsmail Hami, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, II. III. Türkiye Yay, İstanbul 1971.
10. *Derleme Sözlüğü*, I.-VIII. cilt, TDK Yayınları, Ankara.
11. Develi, Hayati, *Evliya Çelebi Seyahatnamesine Göre 17.yüzyıl Osmanlı Türkçesinde Ses Benzeşmesi ve Uyumlar,* TDK, Ankara1995
12. Develioğlu, Ferit, *Osmanlıca Türkçe Lügat,* Aydın Kitabevi, Ankara 1993.
13. Eckhart, F., *Macaristan Tarihi*, Çev. İbrahim Kafesoğlu, TTK, Ankara 1949
14. Gülsevin, Gürer, *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler,* TDK, Ankara 1997.
15. Kadri, Hüseyin Kazım, *Türk Lügatı,* İstanbul 1927-1943, cilt I-IV
16. Kanar, Mehmet, *Büyük Türkçe-Farsça Sözlük,* Birim Yay, İstanbul 1993
17. Levent, Agah Sırrı, *Türk Edebiyatı Tarihi,* Ankara, 1973
18. *İslam Ansiklopedisi*, Diyanet Vakfı Yayınları, 1-26. cilt, İstanbul 1988-2003.
19. Özgüven, Burcu, *Osmanlı Macaristan'ında Kentler, Kaleler*, Ege Yay., İstanbul 2001
20. Öztora, İlhan, *Peçuyi İbrahim'in Yer, Müessese ve Mansıp İsimleri İndeksi*, İstanbul Üniversitesi Lisans Tezi, İstanbul 1966.
21. Pakalın, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, MEB, 1-3 cilt, İstanbul 1971.
22. Pala, İskender, *Divan Şiiri Sözlüğü*, Akçay Yayınları, Ankara 1995
23. Redhouse, *Türkçe-İngilizce Sözlük*, Çağrı Yayınları, İstanbul 1978
24. Sakaoğlu, Necdet, *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Tarih Sözlüğü,* İletişim Yayınları, İstanbul 1985

25. Sertoğlu, Midhat, *Osmanlı Tarih Lügati*, Enderun Kitabevi, İstanbul 1986.

26. Şemseddin Sami, *Kāmus-ı Türkī*, Alfa Yayınları, İstanbul 1998.

27. Şengül, Halim, *Peçuyi Tarihi Cilt II Şahıs İsimleri İndeksi, İstanbul Üniversitesi Mezuniyet Tezi,* İstanbul 1951

28. Timurtaş, Faruk Kadri, *Osmanlı Türkçesi Grameri*, I-III., Alfa Kitabevi, İstanbul 1999

29. Topaloğlu, Bekir - Karaman, Hayrettin, *Arapça-Türkçe Yeni Kāmus*, Elif Ofset Tesisleri, İstanbul1985

30. Turan, Şerafettin, *Peçevi Maddesi,* İslam Ansiklopedi, Cilt IX, s. 543-545.

31. *Türkçe Sözlük,* I-II, TDK, Ankara 1998.

32. Yağlıkçızāde Ahmed Rıfad Efendi, *Lügat-i Tarihiye ve Coğrafiye,* Keygar Neşriyat, Ankara 2004

33. *Yeni Tarama Sözlüğü*, TDK, Ankara 1983.

PEÇEVÎ TARİHİ ÜZERİNE HAZIRLANMIŞ TEZLER

Arabacı, Mustafa, *Peçevî Tarihi (İbrahim Peçevî)* Matbu Cilt I, 1978, Tez (Lisans), Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Türk İslam Edebiyatı Anabilim Dalı

Arslan, Kemal, *Peçevî Tarihi (İbrahim Peçevî)* Matbu Cilt I, 1978, Tez (Lisans), Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Türk İslam Edebiyatı Anabilim Dalı

Arslan, Selahattin, *Peçevî Tarihi (İbrahim Peçevî)* Matbu Cilt I, 1978, Tez (Lisans), Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Türk İslam Edebiyatı Anabilim Dalı

Canlı, Coşkun, *Peçevî Tarihi Zeyli (Mustafa b. Ahmed'in Zeyli),* 1973, Tez (Lisans), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü.

Çakıcı, Hüseyin, *Peçevî Tarihi (İbrahim Peçevî)* Matbu Cilt I ve Cilt II 1-45, 1978, Tez (Lisans), Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Türk İslam Edebiyatı Anabilim Dalı

Gün, İsmail, *Peçevî Tarihi (İbrahim Peçevî)* Matbu Cilt I, 1978, Tez (Lisans), Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Türk İslam Edebiyatı Anabilim Dalı

Güney, Salim, *Peçevî Tarihi (İbrahim Peçevî)* Matbu Cilt I, 1978, Tez (Lisans), Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Türk İslam Edebiyatı Anabilim Dalı

İren, Necla, *Peçuyi Tarihi Cilt I Umumi İndeksi,* 1948, Tez (Lisans), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü.

Kaçar, Mustafa, *Tarih-i Peçevî Transkribe* Matbu Cilt I, 1978, Tez (Lisans), Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Türk İslam Edebiyatı Anabilim Dalı

Karakoç, Halil, *Peçevî Tarihi (İbrahim Peçevî)* Matbu Cilt II, 1978, Tez (Lisans), Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Türk İslam Edebiyatı Anabilim Dalı

Kocakuşak, Bünyamin, *Tarih-i Peçevî'den Transkripsiyon,* Matbu Cilt I, 1978, Tez (Lisans), Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Türk İslam Edebiyatı Anabilim Dalı

Özay, Nesrin, *Peçuylu İbrahim Efendi,* 1966, Tez (Lisans), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü.

Özdemir, Fevzi, *Peçevî Tarihi (İbrahim Peçevî)* Matbu Cilt II, 1978, Tez (Lisans), Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Türk İslam Edebiyatı Anabilim Dalı

Öztora, İlhan, *Peçuyi İbrahim'in Yer, Müessese ve Mansıb İsimleri İndeksi,* 1966, Tez (Lisans), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü.

Öztürk, Muhlis, *Peçevî Tarihi (İbrahim Peçevî)* Matbu Cilt II, 1978, Tez (Lisans), Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Türk İslam Edebiyatı Anabilim Dalı

Şengül, Halim, *Peçuyi Tarihi Cilt II Şahıs İsimleri İndeksi,* 1951, Tez (Lisans), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü.

Şenkaya, Ali, *Peçuyi İbrahim Efendi ve Tarihi,* 1972, Tez (Lisans), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü.

Tam, Ali, *Peçevî Tarihi (İbrahim Peçevî)* Matbu Cilt II, 1979, Tez (Lisans), Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Türk İslam Edebiyatı Anabilim Dalı

1. GİRİŞ

1.1. ESERİN MUHTEVASI VE ÖNEMİ

Peçevi Tarihi, Kanunī Sultan Süleyman'ın (I. Süleyman) tahta çıkışı ile başlayıp IV. Murat'ın Bağdat seferinden dönüşü ve daha sonra ölümü ile son bulmuştur. Ancak nüshaların sonları aynı bitişe sahip değildir. A ve C nüshalarının sonundaki zeyl kısımları da bu sonuçların farklı olmasında etkili olmuştur.

Eserde şu padişahların dönemlerindeki olaylar anlatılmıştır:

I. Süleyman (1520-1566)

II. Selim (1566-1574)

III. Murat (1574-1595)

III. Mehmet (1595-1603)

I. Ahmet (1603-1617)

I. Mustafa (1617-1618 / 1622-1623)

I. Osman (1618-1622)

IV. Murat (1623-1640)

Eserde her padişahın dönemi ayrı birer bölüm teşkil eder. Padişahların dönemlerindeki olayların anlatılmasından sonra, her padişahın kişilik özellikleri, yaptıkları hayırlı işler, imar ettikleri binalar da dönem sonlarında anlatılmıştır.

Peçevi İbrahim, zaman zaman geriye dönüp, Yavuz Sultan Selim ve II. Selim dönemlerinden de bahsetmiştir. Peçevi Tarihi sadece padişahların anlatıldığı bir eser olmayıp, o dönemdeki sadrazamların, vezirlerin, defterdarların, ümeranın, ālim ve şeyhlerin hayatlarının da anlatıldığı bir eser konumundadır.

Peçevi Tarihi'ne sadece bir tarih eseri olarak bakmak, onu yeterince incelemediğimiz anlamına gelir. İyi bir gözlem yapıldığında, Peçevi Tarihi'nin, devrin siyasi olaylarının yanında, sosyal, kültürel ve edebi mevzuların da anlatıldığı bir eser olduğu görülür. Bu durum eserin sadece tarihçiler için değil, diğer araştırmacılar için de önemli bir kaynak olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmamızda incelenen bölüm, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Bağdat Köşkü 206 numaralı nüshanın 184b-218a varakları arasındaki kısmını içermektedir. Başlangıç olan 184b numaralı varakta ilk konu Tunus'un fethi ve Osmanlının Afrikadaki fetihleridir. Eserin bize düşen bölümünün son bölümünde ise Gürcistan memleketinin nüfüs yapısı ve Osman Paşanın İstanbul'a dönmesini ve yoldaki Rusların pususunu anlatır.

Sonuç olarak, bu çalışmada Kanuni'nin İran seferi ile, İran şahının ve Kızılbaşların Osmanlı ordusuna saldırmaları ve Şeki, Demür kapu, Gürcistan fethi sırasındaki dönemin siyasi ve sosyal olaylarına yer verilmiştir.

1.2. TEZİN KAPSAMI

Bu çalışmada, A adını verdiğimiz ve ana nüsha olarak kabul ettiğimiz Bağdat Köşkü 206 numaralı nüshanın 184b-218a arasındaki kısmın transkribe edilmiş metni ile bu nüshanın B (Revan Köşkü no:1115) ve C (Veliyüddin Efendi no: 2353) nüshalarına göre tenkitli neşri yer almaktadır. Çalışma tenkitli neşir üzerine temellendirilmiş, bunun yanında, eserdeki bütün kelimelerin dizini yapılmıştır. Metinde geçen özel adlar için ayrı bir dizin oluşturulmuş ve burada özel isimlerin sözlüğü yapılmıştır. Metindeki diğer kelimeler de eserdeki anlamlarına göre anlamlandırılmıştır. Bu çalışmanın gramer özellikleri için bir bölüm açılmış ve nüshanın belirgin imla özellikleri buraya alınmıştır. Çalışmanın sonuna ise kullanılan nüshaların tıpkıbasımı eklenmiştir.

1.3. TEZİN AMACI

Öncelikli amacımız olmamakla birlikte, yaptığımız bu çalışmanın müellif nüshasını bulma konusunda yardımcı olacağını da düşündük. Ancak bu konuda diğer nüshaların da tenkitli neşrinin yapılması gerekecektir. Bu çalışmamız bu anlamda bir başlangıç olma özelliğini göstermektedir. Şu ana kadar Peçevi Tarihi üzerine yapılan diğer çalışmalar matbu nüsha üzerinde yapılmıştır. Bu durum yapılan çalışmaların birbirinin benzeri olması sonucunu doğurmuştur. Bu çalışmamızla bilinmeyen ve üzerinde hiç çalışılmamış nüshaların ortaya çıkması sağlanmış ve araştırmacıların yararına sunulmuştur.

1.4. TEZİN HAZIRLANIŞINDA İZLENEN YÖNTEM

Nüshaların Tespiti ve Transkripsiyonu:

Üzerinde çalışma yapacağımız nüshanın tespit edilmesi aşamasında, yurt içindeki tüm Peçevi Tarihi yazma nüshalarının tarihleri, yerleri ve müstensihleri incelendi. Çalışmaya esas alınacak olan yazmanın müellif nüshasına yakın olma ihtimali yüksek olan nüshalar belirlendi. Belirlenen bu nüshaların tarihlerinin ve müstensihlerinin belirli olmasına önem verildi. Tespit edilen nüshalar, ilgili kütüphanelere gidilerek incelendi.

Yapılan bu araştırmalar sonucunda ana nüsha olarak Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Bağdat Köşkü 206 numaralı nüshaya karar verildi. Bizim A nüshası adını verdiğimiz bu nüsha, Temeşvar defterdarı olan Belgradī Mustafa bin Ahmet tarafından istinsah edilmiştir. Müstensih, zeylin başında bu eserini, Peçevi'nin yazdığı eserden bizzat istinsah ettiğini yazar. Bu ifade, eserin gerçeğine en yakın örneği olduğunun bir işareti olduğu için ana nüsha olarak Belgradī Mustafa bin Ahmet'in nüshasını seçtik. Seçilen diğer nüshalar, aynı yolla incelenmiş ve belirlenmiştir. İkinci nüsha Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Revan Köşkü 1115 nolu nüshadır. Bu nüshayı çalışmamızda B olarak tanımladık. Dipnot dizininde bu nüshadaki kelimeler için sayfa ve satır numaralarının yanına db kodunu vedik. Bu iki nüsha, kütüphaneden mikrofilm olarak alınmış ve daha sonra kağıda aktarılmıştır.

Üçüncü nüsha olarak Beyazıt Devlet Kütüphanesinde 2353 numarayla kayıtlı bulunan Veliyüddin Efendi nüshası alınmıştır. Çalışmamızda bu nüshayı C olarak tanımladık ve dipnotların dizininde sayfa satır numaralarının yanına dc kodunu verdik.

Bu çalışmamızda, ana metnin transkripsiyonu yapılmış, bu metin diğer nüshalarla karşılaştırılıp farklılıkları dipnotta belirtilmiştir. Transkripsiyon yapılırken metne sadık kalınmış, sadece hatalı kelimeler düzeltilmiş ve yapılan bu düzeltmeler dipnotta belirtilmiştir.

Yazma nüshada müstensih, bölüm başlıklarını kırmızı mürekkeple yazdığı için eserin mikrofilminde, bölüm başlıkları okunamayacak kadar silik çıkmıştır. Bölüm başlarındaki bu eksikliklerin bazılarını Peçevī Tarihi'nin matbu nüshasına bakarak okuduk. Okunamayan yerlere "...." işaretini koyduk. Tüm bölüm başlıklarını, takip kolaylığı olması açısından büyük ve koyu puntolarla yazdık. Anlatılan olayın tarihini, nüshada beraber yazıldığı için ayırmadık, bölüm başlıklarında gösterdik.

Edisyon Kritik Yapılırken Kullanılan Yöntem:

Ana nüshamız olan A nüshasının diğer nüshalar olan B ve C nüshaları ile yapılan edisyon kritik çalışmasında farklılıklar dipnot biçiminde verilmiştir. Dipnotlarda gösterilen farklarda, her üç nüshanın varak ve satır numaraları yazılmıştır. Varak ve satır numaraları dipnotta köşeli parantezle gösterilmiştir. Ana nüshayla bağlantının daha iyi sağlanması amacıyla dipnotta A nüshasının varak ve satır numarasına da yer verilmiştir:

A[188b/ 26]: onlar daḫi bulmadı.B[233b / 15]: anlara dāḫi bulunmadı.C[133/ 10-11]: onlar daḫi ʿallāme dermān bulmadılar.

Nüshaların herhangi birinde bulunmayan kelime ve kelime gruplarını belirtmek için "-" işareti kullanılmıştır:

A[185b/08] : orundı. B[230a/01]: - C[124b / 07]: orundı

Her iki nüshada aynı olan kelime ve kelime gruplarını belirtmek için ";" işareti; farklı olduğunu belirtmek için ":" işareti kullanılmıştır:

A[185b/11] ; B[230a/ 04]: üç dört yüz C[124b / 10]: üç yüz

A[185b/12] : beri B[230a/ 04]: berü C[124b / 10]: -

Bazı yerlerde, sadece kelime ve kelime gruplarının değil cümlelerin de farklı olduğu görülmüştür. Böyle durumlarda sadece A nüshasındaki uzun cümlelerin ilk ve son iki kelimesi alınmış ve bu ikisi arasına "..." işareti konulmuştur:

A[186a / 01-02] ; B[230a/ 17]: ve sene-i mezburde .... , ...günü idi. C[125 a / 11]: -

A[186b / 22];B[231a /19-231b/01]: Ḥatta kendüye.... , ... ḳayd etdiler ve C[127b /05]: -

Dizin ve Sözlük Hazırlanırken Kullanılan Yöntem:

Metinde geçen bütün kelimeler, dipnottakiler dahil olmak üzere dizine alınmıştır. Dizindeki özel isimler çıkarılarak, özelliklerine dört bölümden oluşan özel adlar dizininin uygun olanına yerleştirilmiştir.

Sözlük kısmında ise, dizine alınan her kelime metindeki anlamına göre anlamlandırılmıştır. Ayrıca her kelimenin hangi dile ait olduğu ve türü, kısaltmalarla belirtilmiştir:

bahā Far.i. Kıymet, değer, bedel.
b. sın 202b/23

Metinde birden fazla anlama gelen kelimeler varsa bunların anlamları rakamlarla gösterilmiştir:

saṭḫ Ar.i. 1. Ev damı 2. Bir şeyin dış tarafı dış yüzü.
s. -ı (ṭamir-i saṭḥ-ı mekke-i mükerreme) 187b/07
s. -ı 187b/08

Arapça ve Farsça birleşik kelimeler birlikte madde başı yapılmış ve aralarına tire konulmuştur. Birleşik kelimeyi oluşturan ikinci kelime de ayrı olarak madde başı yapılmıştır:

ʿulü-n-nühā Ar.b.i. Akıllı kimseler.
u. -n (ulü-n-nühā)211b/11

nühā Ar.i. Akıl,us.
n.-(ulü-n-nühâ) 211b/11

Birleşik kelimeyi oluşturan kelimeler farklı menşeden ise bu ikisinin hangi dile ait olduğunu göstermek için köşeli parantez kullanılmıştır:

ser-ḥadd [<Far. ser Ar. ḥadd] Hudut, sınır boyu
s. i (ser-ḥaddi) 210b/07
s. 185a/02
s. de 198b/13db

Arapça ve Farsça tamlamalar madde altlarına birleşik olarak alınmış ve tamlamayı oluşturan her kelime madde başı yapılmıştır:

serīr Ar.i. Taht.
s. 198b/04
s. -i (serīr-i ḫāṣṣa) 195b/01db, 195b/10
s. 207b/03
s. -i (serir-i pādişāh) 214b/08

ḫāṣṣa Ar. i. Bir kimseye ya da bir şeye özel olan nitelik, kuvvet, güç.
h. 189b/20
h.-(maḥṣūsā-ı ḫāṣṣa) 217a/12db
h.-(serīr-i ḫāṣṣa) 195b/01db, 195b/10

B nüshasının dizini, satır numarasının yanında db şeklinde gösterilmiştir:

ḫace Far.i. hoca
h. 199a/19db

C nüshasının dizini, satır numarasının yanında dc şeklinde gösterilmiştir:

ḫacı Ar. i. Hac farizasını yerine getirmiş kimse.
h. 188b/14dc

Kişi adları sözlüğünde dizine alınan kişinin makamı, lakabı veya ünvanı varsa parantez içerisinde verilmiştir:

ʿĀlī Efendi (Vākadar) 1541-1599 yılları arasında yaşamıştır.
Geliboluludur.Büyüktarihçilerimizden biridir. 'Kün-hü'l Ahbar' adlı tarih eseriyle tanınır.
ʿa.205b/25,191b/20

Yer adları dizininde, özel adların farklı okunuşları varsa bunlar parantez içinde verilmiştir:

Niġbolu (Nikopolis) Tuna'nın güney kıyısında bir kaza.
n. 215a/25

Metindeki Arapça ibareler parçalanmamış ve bunlar için ayrı bir dizin oluşturulmuştur:

ʿAleyhi-s-selām Ar.i.tam.Allah'ın selamı.
a. 188a/18dc

Metinde rakamla yazılan sayı isimleri için ayrı bir dizin oluşturulmuştur:

982
9. 187b/11

Genel dizinde ve özel adlar dizininde anlamlı bulunamayan kelimelerin karşısına ? işareti konulmuştur.

hüseḫin ?
h. 188b/14dc

3. METİN

[184-b] (01) Lisānından[1]daḫı naḳlen tāriḫinde īrād etdügi mażmūn budur.

FETḪ-İ TUNUS VE İḲLİM-İ AFRİḲA'YA (02)AN YED-İ ḲILIÇ ÁLİ PĀŞĀ Fİ[2]SENE 977.

İḳlim-i mezbūrda[3] mülk-ü Beni Ḥafṣ altı yüz tāriḫinden (03) berü salṭanat[4] etmişler idi.Ve bu silsile-i celīle ʿummedden kibār-ı aṣḥāb Ḥażreti Ömer İbnüʿl Ḫaṭṭab (04) neslinden geçünürler[5]. Bundan muḳaddem mülk-i mezbūre devletine żaʿīf-ṭārını olup (05) defʿ ʿadūde ʿadem ḳudretleri ẓahir[6]olmaġla Ṭrablūsa Frenk[7] müstevlī olup (06) ve[8] tamām[9] ḳırḳ iki yıl[10] Frenk şekāvet-i siyaḫ[11] elinde ḳalmış idi.[12]Ṣoñra Vezīr-i ʿāẓam(07)Rüstem Pāşā[13]ḳarındaşı Ḳapudan[14] Sinan Pāşā[15] ʿaṣr-ı Süleyman Ḫanı da ol memāliki fetḫ eyledi. (08) Ve geregi gibi maʿmūr ve[16]ābādān etdi.[17]Ol tāriḫde Tunusda sulṭān nāmına[18] olan[19](09) Meḥmed Bin Ḫasan[20] fevt olup ve[21] ḳırḳ beş oġlan[22] terk eyledi. İçlerinden[23] Sulṭān (10) Ḫasan kār-ı memlekete istīlā idüp[24] ve cümle[25] ḳarındaşların ḳatl eyledi. Ancaḳ Reşid[26] (11) ve ʿAbdülmü'min ḳalup ve[27] ḳabā'il-i ʿarab içinde iḫtifā' eylediler. Ve mezbūr Sulṭān (12)

---

[1] A [184b/01]: Lisānında daḫi naḳlen tāriḫinde īrād etdügi mażmūn budur B[228b/04]:Lisānında daḫi naḳlen tāriḫinde īrād eyledügi mażmūn budur C[122b/14]:lafında bu seferde muvecciḥ olan tariḫinde irād olunan ki
[2] A[184b/02];B[228b/05];C[122b/15-123a/ 01]: fi nehari şevvāl el-mükerrem sene-i 980.
[3] A[184b/02];B[228b/05];C[123a/ 01]: mezbūrdeye
[4] A[184b/03]: etmişler idi.B[228b/06]: etmişler idi.C[123a/ 01]: mürürler imiş.
[5] A[184b/04];B[228b/07];C[123a/ 02]: geçünürler imiş.
[6] A[184b/05];B[228b/08]: ẓahir C[123a/ 04]: -
[7] A[184b/05];B[228b/08]:kāfirī C[123a/ 04]: kāfirī
[8] A[184b/06]; B[228b/ 09]:ve C[123a/ 04]: -
[9] A[184b/06]:tamām B[228b/ 09]: tām C[123a/ 04]: tamām
[10] A[184b/06]; B[228b/ 09]: yıl C[123a/ 04]: sene
[11] A[184b/06]; B[228b/ 09]:seḳāvet-ı siyaḫ C[123a/ 04]: -
[12] A[184b/06];B[2286b 09]: ḳalmış idi. C[123a/ 05]: ḳaldı.
[13] A[184b/07]; B[228b/ 09-10]: pāşā C[123a/ 05]: pāşānıñ
[14] A[184b/07]; B[228b/10]: ḳarındaşı ḳapudan C[123a/ 05]: birāderi
[15] A[184b/07]; C[123a/ 05]: pāşā B[228b/10]: pāşānıñ
[16] A[184b/08]; B[228b/ 10]: ve C[123a/ 06]:-
[17] A[184b/08]: ābādān etdi.B[228b/ 10-11]; C[123a/ 06]: ābādān eylemiş.
[18] A[184b/08]; B[228b/ 11]: sulṭānnāmına C[123a/ 07]: sulṭān
[19] A[184b/08]; C[123a/ 07]: olan B[228b/11]: olan Selim Ḫan
[20] A[184b/09]; B[228b/ 11]: Meḥmed Bin Ḫasan C[123a/ 07]: Meḥmed
[21] A[184b/09]: ve B[228b/ 12]; C[123a/ 07]: -
[22] A[184b/09]: oġlan B[228b/ 12]: oġlı C[123a/ 07]: -
[23] A[184b/09]: terk eyledi. İçlerinden B[228b/ 12]: ḳaldı. İçānden C[123a/ 07]: -
[24] A[184b/09]; B[228b/ 12]: idüp C[123a/ 08]: eyledi.
[25] A[184b/10]; B[228b/ 12]: ve cümle C[123a/ 08]: -
[26] A[184b/10]: Reşid B[2286/ 13]: Han Reşid C[123a/ 08]: Reşid
[27] A[184b/11]; B[228b/ 13]: ḳalup ve C[123a/ 08-09]: nāmında iki ḳarındaşları ḳaldı. Anlar daḫi

Ḫasan ʿayş u ʿişrete meşġūl olup ve[28] ġāyet muġlim ve maḫbūb dost olmaġla[29] her (13) kimiñ bir ḥüsn-dār oġlan işitse cebren alurdı ve[30] bu vecihle sarayında[31] dört yüzden (14) ziyāde maḥbūb[32] oġlan cemʿ oldı. Bu sebebden ḫalḳ[33] kendüden nefret etdiler[34] (15) ve ḳarındaşı Reşid'e ādem gönderüp taḥt-ı mülke[35] daʿvet etdiler.[36] Sulṭān Hasan (16) buña vāḳıf olıcaḳ[37] bu[38] kāre mübāşir olanlardan çoḳ ādem ḳatl eyledi ve Reşid (17) oldıġu ḳabīleye ādem gönderüp Reşid'i ṭaleb eyledi. Ol[39]ḳabīleniñ kibārı (18) ḥīleye salık olup āşikāre virmege ḫavf ideriz. Aḫşām oluçaḳ[40] kimse vāḳıf (19) olmadın alıñ götürüñ diyü teʾḫir etdürüp[41] ve Reşid'e bir at virdiler ki bād-ı (20) ṣabādan sebük-seyr idi. [42] Reşid ata binüp firār etdi[43] çün ḫaber-dār oldılar.(21) Cümle ḳabā'il ile taʿḳīb etdiler.[44]Velākin tozuna irmediler[45] belki izine[46] daḫı[47]girmediler[48] (22) ve Reşid varup Cezāyirde Ḫayreddīn Pāşā'ya ilticā etdi.[49]Sulṭān Hasan anı (23) maʿlūm idincek[50] merḥūm ve maġfūrlu Sulṭān Süleyman Ḫan'a[51] hedāyā-yı lāyıḳa ile (24) ādemlar[52] gönderüp ricā etdi[53] ve[54] Ḫayreddīn Pāşā'dan işti kāʿ etdi.[55] Saʿādetlü Pādişāh

[28] A[184b/12]: olup ve B[228b/ 14]: olup C[123a/ 10]: oldu.
[29] A[184b/12]; B[2286/ 15]: olmaġla C[123a/ 10]: olup
[30] A[184b/13]: ḥüsündār oġlan işitse cebren alurdı. Ve B[228b/ 15]: ḥüsündār oġlan istese cebren aldardı. Ve C[123a/ 10-11]: maḥbūb oġlı varır alırdı.
[31] A[184b/13]; B[228b/ 16]: sarayında C[123a/ 11]: -
[32] A[184b/14]; B[228b/ 16]: ziyāde maḥbūb C[123a/ 11]: mütecāviz
[33] A[184b/14]; B[228b/ 16]:ḫalḳ C[123a/ 12]: ḫalḳ ve ʿālem
[34] A[184b/14]: etdiler B[228b/ 16]: eylediler C[123a/ 12]: eyledi
[35] A[184b/15];B[228b/ 17]:Reşid'e ādem gönderüp taḥtı mülke C[123a/ 12]: Reşid'i taḥtı salṭanat
[36] A[184b/15]: etdiler B[228b/ 17];C[123a/ 113]: eylediler
[37] A[184b/16];B[228b/ 17]: vāḳıf olıcaḳ C[123a/ 13]: vāḳıf olduḳda
[38] A[184b/16];B[228b/ 17]: bu C[123a/ 13]: ol
[39] A[184b/17]; C[123a/ 15]: ol B[228b/ 19]: ve ol
[40] A[184b/18];B[229a/ 01]: olıcaḳ C[123b/ 01]: olduḳda
[41] A[184b/19];B[229a/ 01]: alıñ götürüñ diyü te'hir etdürüp C[123b/ 01]: vire leḥ didi.
[42] A[184b/20];B[229a/ 02]: bād-ı ṣabādan sebük-seyr idi. C[123b/ 02]: öñdiñ alur idi. Mezbūr
[43] A[184b/20]: firār etdi.B[229a/ 02]; C[123b/ 02]: firār eyledi.
[44] A[184b/21]: taʿḳib etdiler B[229a/ 03]; C[123b/ 03]: taʿḳip eylediler
[45] A[184b/21];B[229a/ 03]: tozuna irmediler C[123b/ 03]: tozuna bile irmediler
[46] A[184b/21];B[229a/ 03]: belki izine C[123b/ 03]: -
[47] A[184b/21];B[229a/ 03]: daḫi C[123b/ 03]: -
[48] A[184b/21];B[229a/ 03]: girmediler C[123b/ 03]: -
[49] A[184b/22]: ve Reşid varüp Cezāyirde Ḫayreddin Pāşā'ya ilticā etdi. B[229a/ 03-04]: ve Reşid varüp Cezāyirde Ḫayreddin Pāşā'ya ilticā eyledi. C[123b/ 03-04]: ve Reşīd Cezāyirde varüp Ġazi Ḫayreddin Pāşā'ya ilticā eyledi.
[50] A[184b/23];B[229a/ 04]: idincek C[123b/ 05]: idindikde
[51] A[184b/23];B[229a/ 05]: Süleyman Ḫan'a C[123b/ 05]: Süleyman'a
[52] A[184b/24]; B[229a/ 05]: ādemlar C[123b/ 05]: elçi
[53] A[184b/24]; B[229a/ 05]: ricā etdi. C[123b/ 06]: ricā edip
[54] A[184b/24]; B[229a/ 06]: ve C[123b/ 06]: -
[55] A[184b/24]; B[229a/ 06]: iştikā' etdi. C[123b/ 06]: şikāyet eyledi.

(25) daḫı cevāb virdiler ki ʿan-ḳarīb[56]biz Ḫayreddin Pāşā'yı ve Reşid'i āsitānemize (26) getürürüz. Ve min-ba'd ol cānibe varmasına ruḫṣat virmezüz.[57]Pes çoḳ geçmedin (27) Reşid ile Ḫayreddin Pāşā āsitāneye geldi ve Reşid'e beş yüz aḳçe yevmiye ile cümle[58] **[185a]** (01) levāzımı kiler-i ʿāmireden taʿyīn olundı ve Ḫayreddin Pāşā rikāb-ı hümāyuna böyle (02) ʿarż etdi ki[59] ol ser-ḥad āsitāneden[60] mesāfāt-i baʿidedir. ʿAsker-i islām varmaḳda (03) ṣuʿūbet ve ((fütur) muḳarrerdir.[61] Tunus mülkü Reşīd'e ʿināyet ve[62] Ḫalḳu'l vād limānı cānib-i (04) pādişāhiden żabṭ[63] u ṣıyānet olunup ṭonanma-ı hümāyūn[64] ekṣere ve anda anda makiṣ[65] (05) ve[66] iḳāmet iderse[67] bi-fażlillāhi teʿālā, Bilād-ı Endülüs andan fetḥi ve tesḫīr ve cā-tesir (06) ile mümkündür.[68] Bu tedbīr muvāfıḳ-ı żamīr pādişāh[69] kişver-gir olup[70]ṭonanma-ı hümāyūn[71] (07) ile Ḫayreddin Pāşā'yı ol cānibe gönderdiler. Müşārün ileyh daḫı Tunus'a varup[72] (08) Reşid'i getürdüm didi.[73] Ehl-i belde taʿẓīm ve tekrīm birle[74] istiḳbāl idüp şehre[75] (09) getürdiler. Sulṭān Ḫasan başın alup meşāyiḫ-ı ʿarabān[76] ḳabā'iline[77]mulḫaḳ oldı. Ammā çün kim (10) ehl-i belde Reşid[78] bile geldügin[79]bildiler.Ḫayreddin Pāşā ile cenge mübāşir oldılar.[80] (11) Ḫayreddin Pāşā onlardan otuz biñ ādem ḳatl eyledi. ʿĀḳibet ṣulḫ idüp cengden

---

[56] A[184b/25]; B[229a/ 06]: ʿan-ḳarīb C[123b/ 07]: -
[57] A[184b/26]; B[229a/ 08]: vermezüz. C[123b/ 08]: virmezüz didi.
[58] A[184b/27]; B[229a/ 09]: yevmiye ile cümle C[123b/ 09-10]: yevmiye taʿyīn olundı. Ve cümle
[59] A[185a/ 02]: ʿarż etdi ki B[229a/ 10]; C[123b/ 11]: ʿarż eyledi ki
[60] A[185a/02]; B[229a/ 10]: āsitāneden C[123b/ 11]: āsitāne-i saʿadetden
[61] A[185a/03]; B[229a/ 11]: ve futūr mukerrerdir. C[123b/ 12]: varur.
[62] A[185a/03]; B[229a/ 11]: ʿināyet ve C[123b/ 12-13]: ʿināyet oldu. Ve
[63] A[185a/04]; B[229a/ 12]: żabṭ u ṣıyānet olunup C[123b/ 13]: żabṭ oldu.
[64] A[185a/04]; B[229a/ 12]: ṭonanma-ı hümāyün C[123b/ 13-14]: donanma-ı hümāyün
[65] A[185a/04]; B[229a/ 12]: ekṣer ve anda anda makiṣ C[123b/ 14]: ekṣer o anda ol makiṣ
[66] A[185a/05]: ve B[229a/ 12]:- C[123b/ 14]: ile
[67] A[185a/05]: ikāmet iderse B[229a/ 13]: iḳāmet ider C[123b/ 14]: -
[68] A[185a/05-06];B[229a/ 13]: andan fetḥi ve tesḫīr ve cā-tesīr ile mümkündür. C[123b/ 15]: fetiḥ olunmaḳ muḳarrer idi. Pes
[69] A[185a/06]; B[229a/ 14]: pādişāh C[123b/ 15]: pādişāhın
[70] A[185a/06]; B[229a/ 14]: kişver-gir olup C[123b/ 15]: kişver-gir oldu.
[71] A[185a/06]; B[229a/ 14]: ṭonanmā-ı hümāyün C[124a / 01]: donanmā-ı hümāyün
[72] A[185a/07]; B[229a/ 15]: daḫi Tunus'a varüp C[124a / 01-02] ol ṭarafa ḳaṭıʿ menāzil idi ki Tunus'a vaṣıl olundı.
[73] A[185a/08]; B[229a/ 15]: Reşid'i getürdüm didi. C[124a / 02] ve Reşid'i bile getürdüm didi.
[74] A[185a/08]: taʿẓim ve tekrim birle B[229a/ 15-16]: taʿẓim ve tekrim ile C[124a / 02]: -
[75] A[185a/08];B[229a/ 16]: idüp şehre C[124a / 02-03]: idüp taʿaẓīm ile şehre
[76] A[185a/09];B[229a/ 16]: alup meşāyiḫ-ı ʿarabān C[124a / 03]: alup cıkup gitti varüp meşayıḫ-ı ʿarabān
[77] A[185a/09];B[229a/ 17]: ḳabāʿiline C[124a / 04]: ʿarab-ı ḳabāʿile
[78] A[185a/10];B[229a/ 17]: Reşid C[124a / 04]: Reşidiñ
[79] A[185a/10]: geldügin B[229a/ 17]: gelmedigin C[124a / 04]: geldügin
[80] A[185a/10];B[229a/ 18]: mübāşir oldılar C[124a / 04]: eylediler

(12) el çekdiler ve[81] Sulṭān Ḥasan bir gice yine[82] şehre girüp[83] başḫun etdi ve biş ve kim biñ[84] (13) üç yüz ādem ḳatl eyledi ve yine şehirde ḳarār idemeyüp İs̱pānya'ya imdād ricāsına (14) gitdi. Naḳl iderler ki İs̱pānya Ḳralı yanında yedi sekiz gün olmış rūz-merre (15) maṣārifine dörder biñ altun virirmiş ve bi'l-cümle[85] bir ay mürūr etmedin ḫıred (16) ū büzürg[86] dört yüz pāre gemi ile Tunus üzerine yine[87] geldi. Henüz Ḫayreddin Pāşā (17) Tunus'ta idi. Otuz bir[88] gün tamām[89] maḫṣūr oldı. ʿĀḳibet küffārı gözüne (18) yañdurup bir gün[90] ṭaşra çıḳdı ve şehr-i ketḫüdāyı[91] Frenk Caʿfer Aġa'ya (19) sipāriş etdi.[92] Meger[93] melʿūn henüz müselmān olmamış[94] eşedd-i küfr[95] ile kāfir bir frenk (20) imiş. Derḫal ḳalʿede ḳırḳ biñ giriftār[96] esir var idi. Cümlesiniñ[97] (21) bendin çözdi[98]ve ḳalʿe żapṭ idüp[99] ehl-i İslāma ṭop üşürdü.[100] (22) Bi'ż-żarūrī Ḫayreddin Pāşā ṣanup[101]cümle ʿasker-i İslam münhezim idüp ekseri ol aralıkta şehid[102] (23) oldı ve Sulṭān Ḫasan gelüp taḫta cülūs eyledi.[103]Ve emir etdi ki ehl-i Tunus'dan (24) kāfir yetmiş biñ müslimān esir idüp[104] götürdiler ve dört biñ Frenk ḳalup (25) Ḫalḳu'l vād limānında bir ḳalʿe-i metīn bünyād etdiler.[105] Bir müddetden soñra Sulṭān Ḫasan (26) bir ʿadūsıyle cengde iken ehl-i belde ḳalḳup oġlı Sulṭān Ḥamīd'i sulṭān (27) etdiler[106]ve babañ

[81] A[185a/12]; B[229a/ 19]: ve C[124a / 06]: -
[82] A[185a/12]; B[229a/ 19]: yine C[124a / 06]: -
[83] A[185a/12]; B[229a/ 19]: girüp C[124a / 06]: dāḫil
[84] A[185a/12]: başḫun etdi ve biş ve kim biñ B[229a/ 19]: başḫun eyledi ve beş ve kim C[124a / 06]: olup
[85] A[185a/14-15]; B[229b/ 02-03]: İspānya Ḳralı...., ...ve bi'l-cümle C[124a / 07]: -
[86] A[185a/15-16]:ḫıred ü biz merik B[229b/ 03]: ḫıred biz merik C[124a / 08]: -
[87] A[185a/16]:yine B[229b/ 03]; C[124a / 08]: -
[88] A[185a/17];B[229b/ 04]: bir C[124a / 09]: -
[89] A[185a/17];B[229b/ 04]: tamām C[124a / 09]: -
[90] A[185a/18];B[229b/ 05]: bir gün C[124a / 09]: -
[91] A[185a/18];B[229b/ 05]: ketḫüdāsı C[124a / 09-10]: ketḫüdāsı oldu.
[92] A[185a/19]: etdi B[229b/ 06];C[124a / 10]: eyledi
[93] A[185a/19]: meger melʿūn B[229b/ 06]: meger ol Caʿfer Aġa dedikleri melʿūn C[124a / 10]:meger melʿūn
[94] A[185a/19]:henüz müslimān olmamışB[229b/ 06]: henüz müslimān olmamış idi C[124a / 10]: -
[95] A[185a/19]:kāfir B[229b/ 06]: kefere C[124a / 10]: kāfir
[96] A[185a/20];B[229b/ 07]: giriftār C[124a / 10]: frenk
[97] A[185a/20];B[229b/ 07]: cümlesiniñ C[124a / 10]: -
[98] A[185a/21];B[229b/ 07]: bendin çözdi C[124a / 11]: bendlerin aldı
[99] A[185a/21];B[229b/ 08]: żabṭ idüp C[124a / 11]: żabṭ eyledi
[100] A[185a/21];B[229b/ 08]: üşürdü. C[124a / 12]: üşürüp
[101] A[185a/22];B[229b/ 08]: ṣanup C[124a / 12]: bozdılar
[102] A[185a/22]; asker-i islam pāy- māl küffār liyām B[229b/ 08-09]: asker-i islam pāy-ı māl küffār bed-kişām C[124a / 13]: asker-i islāmın münhezim idüp ol aralıḳda şehid
[103] A[185a/23]: Ḫasan gelüp taḫta cülüs eyledi B[229b/ 09]: Ḫasan gelüp taḫtında oturdı C[124a / 13-14]: Ḥasan yine taḫta geçdi
[104] A[185a/24]: yetmiş biñ müslimān esīr idüpB[229b/ 10]: yetmiş biñ esīr olmış müslimān idi C[124a / 14]: -
[105] A[185a/23-24-25]: ve emir etdi ki .... etdiler B[229b/ 9-10-11]: ve emir eyledi ki ... . eylediler . C[124a / 14]: -
[106] A[185a/26-27]: sulṭān etdiler B[229b/ 12]: babası yerine taḫta oturtdılar C[124a / 15]: pādişāh eylediler

ẓulmünden bizim çekdügümiz bilürsün.[107]Sen ḳabul etmezsen ʿammiñ[108] **[185b]** (01) ʿAbdülmü'mini getürüz[109] sulṭān iderüz didiler. Bi'ż-żarūrī ḳabūl etdi.[110] Çün (02)Sulṭān Ḥasan bu ḫāli işitdi. Yine[111] İs̱panya'ya imdād ricāsına gitdi[112] (03) ve[113] altmış biñ kāfir ile oġlı üzerine geldi lākin cümle meşāyıḫ ve[114] ḳabāʿil-i (04) ʿarabān ehl-i belde ile yek-dil ve yek-zebān olup ceng etdiler[115]ve kafiri ṣavup[116](05) Sulṭān Ḥasanı diri ṭutdılar[117]ve[118] oġlı[119] gözlerine mil çekdi[120] ve salṭanatda[121] müstaḳīl[122](06) oldı.[123]Ammā ol daḫı babası izine[124] gidüp tecāvüze başladı ve[125]ḳanda bir[126] (07) cemīle ḫatun işitdi-y-se[127] ḫavāh nā ḫavāh[128] getürdüp aldı.[129]Ḥatta sarayında bu maḳūleden[130] (08) üç yüz ḫatun cemʿ oldı.[131]Ve bu[132]tecāvüz ile yigirmi beş yıl salṭānat nāmına orundu.[133](09) ʿÀkıbet ḫalḳ[134] rū-gerdān olup[135] bi'ż-żarūrī Cezāyir Beglerbegisi ʿAli Pāşā ile (10) yek-dil ve[136]yek-zebān oldılar.[137]Bir

---

[107] A[185a/27]: Ve babañ ẓülmünden bizim çekdüġimiz bilürsün B[229b/ 12-13]: Ve babañ ẓülmünden bizim çekdüġimiz sen bilürsün C[124a / 15]: -

[108] A[185a/27]: sen ḳabul etmezsen ʿemmiñ B[229b/ 13]: eger sen ḳabul eylemezsen ʿemmin C[124a / 15]: eger sen istemezsen

[109] A[185b/01];B[229b/ 13]: getürüz C[124a / 15]: -

[110] A[185b/01]: etdi B[229b/ 14];C[124b / 01]: eyledi.

[111] A[185b/02];B[229b/ 14]; ḫali işitdi yine C[124b / 01]: aḥvāle vāḳıf oldu yine

[112] A[185b/02]: İs̱panya'ya imdād ricāsına gitdi. B[229b/ 15]: İspanya Ḳralına gitti imdād ricāsına ondan ṣoñra C[124b / 01-02]: İspanya'ya imdād ricāsına gitti

[113] A[185b/03]: ve B[229b/ 15]: - C[124b / 02]: ve

[114] A[185b/03]; B[229b/ 16]: meşāyıḫ ve C[124b / 02]:-

[115] A[185b/04]: etdiler B[229b/ 16]; C[124b / 03]: eylediler

[116] A[185b/04];B[229b/ 17]: ṣavup C[124b / 03]: bozup

[117] A[185b/05];B[229b/ 17]: ṭutdılar C[124b / 04]: ṭutup

[118] A[185b/05];B[229b/ 17]: ve C[124b / 04]: -

[119] A[185b/05];B[229b/ 17]: oġlı C[124b / 04]: oġlına

[120] A[185b/05]: gözlerine mil çekdi.B[229b/ 17]: babasınıñ gözlerine mil çekdi. C[124b / 04]: götürdiler ve ittifāḳ ile gözlerinre mil cekdiler.

[121] A[185b/05] : salṭanatda B[229b/ 17]: sulṭanlıḳda C[124b / 04-05]: sulṭān Reşid salṭanatda

[122] A[185b/05] : müstaḳil B[229b/ 18]: istiḳlāl C[124b / 05]: müstaḳil

[123] A[185b/06] : oldu. B[229b/ 18]: buldı. C[124b / 05]: oldu.

[124] A[185b/06] : izine B[229b/ 18]: yolunca C[124b / 05]: -

[125]A[185b/06] : babası izine gidüp tecāvüze başladı. Ve B[229b/ 18]: babası yolunca gidüp tecāvüze başladı. Ve C[124b / 05]: -

[126] A[185b/06] : ḳanda bir B[229b/ 18-19]: ḳanda zen dost oldu ve her ḳanda bir C[124b / 05]: ḳanda bir

[127] A[185b/07] ;B[229b/ 19]: işitdi-y-se C[124b / 05]: var-y-ısa

[128] A[185b/07] ;B[229b/ 19]: ḫavah na ḫaveh C[124b / 05]: ḫā ḫada hah xxxxx

[129] A[185b/07] : getürdüp aldı. B[229b/ 19]: aldı. C[124b / 06]: çeküp alurdı.

[130] A[185b/07] : bu maḳūleden B[229b/ 19]: - C[124b / 06]: bu maḳūle

[131] A[185b/08] : üç yüz ḫatun cemiʿ oldu. B[229b/ 19-230a/01]: üç yüzden ziyāde ḫatun cemiʿ eyledi C[124b / 06]: üç yüz ʿavret cemiʿ oldu.

[132] A[185b/08] ; B[230a / 01]: ve bu C[124b / 06]: ve böyle

[133] A[185b/08] : orundı. B[230a/01]: - C[124b / 07]: orundı

[134] A[185b/09] ; B[230a/01]: ḫalḳ C[124b / 07]: -

[135] A[185b/09] : olup B[230a/01-02]: oldılar ve C[124b / 07]: olup

[136] A[185b/10] ; B[230a/ 02]: ve C[124b / 08]: -

gün sulṭān-ı mezbūr bir ᶜArab ḳabīlesi üzerine (11) gidicek ᶜAli Pāşā gelüp şehre dāḫil oldı. Ve Benī Ḫafṣıñ üç dört yüz[138]yıldan (12) berü[139] cemᶜ etdüġi ḫażāyine[140] vāṣıl oldı ve eḳālim-i Afriḳa'sında pādişāh ᶜaṣr-ı (13) evān[141]Sulṭān Selim İbn-i Sulṭān Süleyman[142] Ḫan nāmına ḫuṭbe oḳutdı.[143] Vezīr (14) Lā-naẓīr Ḳara Muṣṭafa Pāşā henüz Ḳıbrıs fetḥine meşġul iken bu fetḥi cemīle kendülere (15) ᶜarż ve iᶜlām idüp kendü[144] daḫı kendüye tābiᶜ olan yigirmi ḳıṭᶜa cekdirir (16) gemisiyle[145] āsitāne-i saᶜādete[146] rūmal etdi[147]ve vāḳıᶜa olan aḫvāli rikāb-ı (17) hümāyūna taḳrir idüp oldıġu emvāl-i keşīre ve taḫt ü lāyıḳa cenāb-ı salṭanata (18) ehadī idüp[148] ma'mūlünden[149] ziyāde iltifāt ve[150] itibārı pādişāhiye maẓhar [151](19) düşdi.[152]

İNHİZĀM-I ṬONANMA-I[153] HÜMĀYŪN Fİ 17 CEMĀZİYELEVVEL-İ Fİ SENE 979.[154]

(20) Ṭonanma-ı hümāyūn Ḳıbrısdan ᶜavdet idüp[155] tersāne-i ᶜāmirede mühimmātın tekmīl[156] (21) üẓere iken Uluç ᶜAli Pāşā daḫı kendüye maḥṣūṣ[157]yigirmi ḳıṭᶜa çekdirir[158] (22) gemisiyle gelüp[159] tersāneye dāḫil oldı.[160] Vezīr Lā-naẓīr Muṣṭafa Pāşā ᶜasker-i (23) islām ile [161]henüz Maġosa Ḳalᶜesi fetḥine celle[162] himmet üzere olmaġla[163] mā-baᶜd (24) küffār donanması bize

---

[137] A[185b/10] ; B[230a/ 02]: oldılar C[124b / 08]: olup
[138] A[185b/11] ; B[230a/ 04]: üç dört yüz C[124b / 10]: üç yüz
[139] A[185b/12] : beri B[230a/ 04]: berü C[124b / 10]: -
[140] A[185b/12] ; B[230a/ 04]: ḫazāyine C[124b / 10]: ḫazā'ini
[141] A[185b/13] ; B[230a/ 05]: evān C[124b / 11]: evvelde
[142] A[185b/13] ; B[230a/ 05]: İbn-i Sulṭān Süleyman C[124b / 11]: -
[143] A[185b/13] ; B[230a/ 05]: oḳutdı C[124b / 11]: ḳırā'at etdirdi.
[144] A[185b/15] ; B[230a/ 06]: kendü C[124b / 13]: kendüsi
[145] A[185b/16] ; B[230a/ 07]: gemisiyle C[124b / 11]: -
[146] A[185b/16] ; B[230a/ 07]: saᶜādete C[124b / 14]: devlete
[147] A[185b/16] : rūmal etdi. B[230a/ 07]: rūmal eyledi C[124b / 14]: vāṣıl olup rūmal ide ḳaldı.
[148] A[185b/18] ; B[230a/ 09]: ehadi idüp C[125 a / 01]: ehadi eyledüp
[149] A[185b/18] ; B[230a/ 09]: ma'mūlünden C[125a / 01]: kendüye ḥaş ma'mūlünden
[150] A[185b/18] ; B[230a/ 09]: ve C[125a / 01]: -
[151] A[185b/18] ; B[230a/ 09]: iᶜtibārı pādişāhiye maẓhar C[125a / 01-02]: iᶜtibār olunup saᶜādetlü ḫayır duᶜālarına maẓhar
[152] A[185b/19] ; B[230a/ 09]: düşdi. C[125 a / 02]: düşdiler.
[153] A[185b/19] ; B[230a/ 10]: ṭonanma-ı C[125 a / 02]: donanma-ı
[154] A[185b/19] ; B[230a/ 10]: fi sene-i 979. C[125 a / 03]: fi sene-i 980.
[155] A[185b/20] ; B[230a/ 10-11]: Ḳıbrısdan ᶜavdet idüp C[125 a / 03-04]: Ḳıbrıs Cezayīresine ᶜavdet idüp
[156] A[185b/20] ; B[230a/ 11]: tekmīl C[125 a / 04]: tekmīl u ṭamirat
[157] A[185b/21] ; B[230a/ 11]: maḥṣūṣ C[125 a / 05]: maḥṣūṣ olan
[158] A[185b/21] ; B[230a/ 12]: çekdirir C[125 a / 05]: ḳadırgası ile
[159] A[185b/22] ; B[230a/ 12]: gemisiyle gelüp C[125 a / 05]: -
[160] A[185b/22] : tersāneye daḫil oldu. B[230a/ 12]: tersāneye vāṣıl oldu. C[125 a / 05-06]: tersāne-i ᶜāmireye vāṣıl olup ḳarar eyledi.
[161] A[185b/22-23] ; B[230a/ 13]: ᶜasker-i islām ile C[125 a / 05]: -
[162] A[185b/23]; B[230a/ 13]: celle C[125 a / 05]: -
[163] A[185b/23] ; B[230a/ 13]: olmaġla C[125 a / 07]: iken

taḳaddüm idüp anda olan[164] ʿasker üzerine[165] geleler (25) diyü[166] ṭonanma-ı hümāyūnüñ bir gün[167] muḳaddem iḫrācına saʿy olunup Vezīr-i s̱āni (26) Pertev Pāşāyı serdār-ı sipeh-sālār ve[168] müʾezzin-zādelikle iştiḥār bulan[169] Ḳapudān (27) ʿAli Pāşā kendüye[170] fermān ber- dār[171] ve müşārün ileyh[172] Uluç[173] ʿAli Pāşā daḫı maʿiyet ile **[186a]** (01) ṣırf iḳtidār eylemege[174] meʾmūr olup ve sene-i mezbūrda rūz-u nevrūz ġarrā s̱ıgarü'l-(02)ḫayrda vāḳıʿa cumʿa günü idi.[175] Pes yevm-i[176] mezbūrda İstanbul Limānından üç yüzden (03) ziyāde [177]gemi ile çıḳup ṭaşrada olan gemileri ve levend ḳayıḳlarıyla[178] dört yüzden (04) mütecāvez olup[179] ṣāvab-ı maḳṣūda müteveccih ve revāna olundılar. Velākin bu (05) sene-i mübārekede ṭonanma muʿtāddan muḳaddemce[180] iḫrāc olunmaḳla kürekçisinde (06) ve cengcisinde[181] küllī noḳṣān mukarrer idi ve bi'l-cümle Ḳıbrıs'a[182] vardılar ve lāzım (07) gelen[183] muʿāveneti etdiler.[184] Andan deryā ḫıfẓına ve küffār aṭaları cānibine revāne (08) olundılar ve Kefāloyna cezīresine[185] ordu-kūb ġāret ve ḫasāret etdiler.[186](09) Andan[187] baʿżı cezāyire[188] daḫı[189] levend

---

[164] A[185b/24] ; B[230a/ 14]: onda olan C[125 a / 07]: ona olañ
[165] A[185b/24] ; B[230a/ 14]: üzerine C[125 a / 07]: -
[166] A[185b/24] ; B[230a/ 14]: geleler diyü C[125 a / 07-08]: zaḥmet vireler diyüp
[167] A[185b/25] ; B[230a/ 14]: hümāyünuñ bir gün C[125 a / 08]: hümāyüñ gelüp bir gün
[168] A[185b/25] ; B[230a/ 15]: sipeh-sālār ve C[125 a / 09]: sipeh-salar taʿyin olunup
[169] A[185b/26] ; B[230a/ 15]: mü'ezzinzādelikle iştiḥār bulan C[125 a / 09]: -
[170] A[185b/27] ; B[230a/ 16]: pāşā kendüye C[125 a / 09-10]: pāşā daḫi kendüye
[171] A[185b/27] ; B[230a/ 16]: ber-dār C[125 a / 10]: ber-dār
[172] A[185b/27] ; B[230a/ 16]: ve müşārün ileyh C[125 a / 10]: -
[173] A[185b/27] ; Uluç B[230a/ 16]: Uluç C[125 a / 10]: Uluç
[174] A[186a/ 01] ; B[230a/ 16-17]: ṣırf iḳtidār eylemege C[125 a / 10]: ṣırf himmet eylemege
[175] A[186a / 01-02] ; B[230a/ 17]: ve sene-i mezburde .... , ...günü idi. C[125 a / 11]: -
[176] A[186a / 02] ; B[230a/ 18]: yevm-i C[125 a / 11]: rūz-ı
[177] A[186a / 02-03] : İstanbul limānından üç yüzden ziyāde B[230a/ 18]: İslambul limānından üç yüzden ziyāde C[125 a / 11]: limān-ı Ḳosṭanṭiniyede üç yüz pāre
[178] A[186a / 03]; B[230a/ 19]: ḳayıḳlarıyla C[125 a / 12]: gemileri ile
[179] A[186a / 04]; B[230a/ 19]: mütecāvez olup C[125 a / 12]: mütecāvez gemi olup
[180] A[186a / 05]; B[230b/ 01]: ṭonanma muʿtaddan muḳaddemce C[125 a / 13-14]: donanmayı hümāyün muʿtāddan dönüş muḳaddemce
[181] A[186a / 06]:cengcisinde B[230a/ 02];C[125 a / 14]: cengcisinden
[182] A[186a / 06]; B[230b/ 02]: Ḳıbrıs'a C[125 a / 15]: Cezire Ḳıbrıs'a
[183] A[186a / 07]; B[230b/ 03]: gelen C[125 a / 15]: olan
[184] A[186a / 07]:etdiler B[230a/ 03]; C[125 b / 01]: eylediler
[185] A[186a / 08]: kefāloyna yine cezayīresine B[230b/ 04]: küffār cezayīresine C[125 b / 01]: kefāloyna yine cezayīresine
[186] A[186a / 08]:ordu-kūb ġāret ve ḫasāret etdiler B[230a/ 04]: ordu-kūb ġāret ve ḫasāret eylediler C[125 b / 02]: laġım döküp vāḳur ġāret ḫasāret eylediler
[187] A[186a / 09]: B[230b/ 04]: andan C[125 b / 02]: ol aʿdādan daḫi
[188] A[186a / 09]: B[230b/ 04]:baʿżı cezāyire C[125 b / 02-03]: baʿżı küffār cezayirelerine
[189] A[186a / 09];B[230b/ 04]: daḫi C[125 b / 02]: -

gemileri gönderüp birer[190]miḳdār iġtinām etdiler.[191](10) Andan Körfes Limānına[192] geldiler.[193] Andan ʿavdet idüp[194] İnebaḫtı Limānında (11) lenger iḳāmet ṣaldılar. Ve anda[195] ḫaber aldılar ki küffār ṭonanmasın tekmīl etmiş[196] ve ehl-i (12) İslām ṭonanması[197] üzerine gelürmiş.[198] Pes cemʿ olup[199] müşāvere etdiler.[200]Pertev (13) Pāşā nefsinde[201] bir vehhām ü iḫtimālata vücūd virür bed-nām olmaḳdan iḫtirāz[202](14) tam[203]etmekle cengcide kürekcide noḳsān ziyādedir diyü her-bār iẓhār-ı ʿaciz (15) ve inkisār iderdüñiz.Bā-ḫuṣūṣ Boyalı Sancaḳlarınıñ erbāb-ı timārı birer (16) bahāne ile icāzet alup gitdüġi maʿlūm[204] olmışdur.[205]Her vecihle ṭonanmamızda[206](17) noḳṣān muḳarrerdir.[207]İnebaḫtı Limānında oturalım[208] üzerimize kāfir gelürse[209](18) ceng idelim didi. Ḳapudān Pāşā elbette[210] gayret-i islām ve ʿırż-ı nāmūs-ı (19) pādişāha enām[211]bu deġildir. Her sefīneden forżā[212]beşer onar ādem nāḳıṣ oldıġu[213](20) İnşāʿallāhü Teʿālā ümīddir ki bize noḳṣān virmeye muḳābeleye varmaġı (21) tercīḥ etdi.[214] Uluc ʿAli Pāşā[215] daḫı cenge rāġıb olmaġı Bā-ḫuṣūṣ [216]küffār[217]

---

[190] A[186a / 09] ;B[230b/ 05]: birer C[125 b / 02]: bir
[191] A[186a / 09]: etdiler B[230b/ 05]: eylediler C[125 b / 03]: eylediler
[192] A[186a / 10] : andan Körfez Limānına B[230b/ 05]: andan ṣoñra körfez ve yöpürve limānına C[125 b / 03-04]: ol aʿdādan daḫi preveze limānına
[193] A[186a / 10]; B[230b/ 05]: geldiler C[125 b / 04]: girüp ḳarar eylediler
[194] A[186a / 10]: ʿavdet idüp B[230b/ 06]: ʿavdet eyleyüp C[125 b / 04]: ol aʿdāda
[195] A[186a / 10-11]; B[230b/ 06]: İnebaḫtı Limānında lenger iḳāmet ṣaldılar. Ve anda C[125 b / 04]: -
[196] A[186a / 11];B[230b/ 07]: tekmīl etmiş. C[125 b / 04]: idüp
[197] A[186a / 11-12]; B[230b/ 07]: ve ehl-i islām ṭonanması C[125 b / 05]: -
[198] A[186a / 12]: üzerine gelürmiş B[230b/ 07]: üzere geliyormış C[125 b / 05]: üzerlerine gelecegin ḫaber aldılar.
[199] A[186a / 11-12]; B[230b/ 07]: pes cemiʿ olup C[125 b / 05]: pes bir yere cemiʿ olup
[200] A[186a / 12]: etdiler B[230b/ 07]: eylediler C[125 b / 05]: oturdılar
[201] A[186a / 12]: Pāşā nefsinde B[230b/ 07]: Pāşā ḫod nefsinde C[125 b / 06]: Pāşā nefsinde
[202] A[186a / 13];B[230b/ 08]: iḫtirāz C[125 b / 06]: iḫtirāz ider
[203] A[186a / 14]:tām B[230b/ 08];C[125 b / 07]: -
[204] A[186a / 14-15-16];B[230b/ 08-09-10]: etmekle.... , ...gitdügi maʿlūm C[125 b / 05]: -
[205] A[186a / 16];B[230b/ 10]: olmuşdur. C[125 b / 07]: bir ādem olmaġla
[206] A[186a / 16]:ṭonanmamızda B[230b/ 11]: ṭonanmamızdan C[125 b / 07]: donanmamızda
[207] A[186a / 17];B[230b/ 11]: muḳarrerdir. C[125 b / 07]: vardır.
[208] A[186a / 17]: oturalımB[230b/ 11]: oturalım eger C[125 b / 08]: ḳarar idelüm
[209] A[186a / 17]:kāfir gelürse B[230b/ 11-12]: kāfir gelürse C[125 b / 08]: küffār uzayup
[210] A[186a / 18];B[230b/ 12]: Pāşā elbette C[125 b / 09]:Pāşā ḳaʾil olmayup
[211]A[186a / 19];B[230b/ 12]:enām C[125 b / 10]: enām her gemide
[212] A[186a / 19];B[230b/ 13]:her sefineden forża C[125 b / 10]: -
[213] A[186a / 19];B[230b/ 13]: nāḳıṣ oldıġu C[125 b / 10]: eksik olmasın
[214] A[186a / 20]: İnşāʾAllahü Teʿālā ümiddir ki bize noḳṣan virmeye muḳābeleye varmağı terciḥ etdi.B[230b/ 13-14]:İnşāʾ Allahü Teʿālā ümiddir ki bize noḳṣan varmaġı terciḥ etdi. C[125 b / 10]: ümiddir ki İnşāallahü Teālā bize mürur virmedügün üzerlerine varmağı muḥarrer eyledi .
[215] A[186a / 19]: Uluc ʿAli Pāşā B[230b/ 14]: Uḳuc ʿAli Pāşā C[125 b / 11-12]: Velākin Uluc ʿAli Pāşā
[216] A[186a / 21];B[230b/ 14]: daḫi cenge rāġıb olmaġı ba-ḫuṣuṣ C[125 b / 11-12]: -
[217] A[186a / 21];B[230b/ 15]: küffār C[125 b / 12]: küffārıñ

üzerine (22) varmağı cidden[218]münāsib görmedi ve illā Ḳapudān Pāşā baña[219] āsitāneden gelen[220] (23) aḫkāmda taḳdir teᵓkīd ve tehdīd olunmışdur.[221]Ben[222] manṣıbımda deġil[223]başımdan (24) ḳorḳum diyü[224] muṣirre olıcaḳ saᶜir emre ve reᵓse daḫı[225]aṣla muḫālefet idemediler[226](25) çün kim[227]düşman üzerine ᶜazīmeti muḳarrer etdiler.[228]Uluç Pāşā ṭaraf-ı ᶜummānı (26) biz[229] ṭutalım didi. Ḳapudān[230] Pāşā ḳıyıyı ṭutmaḳ evlādır didi.[231] Bu bābda (27) daḫı çoḳ[232] lecec ü ᶜinād olundı.[233] ᶜAḳıbet Uluc ṣaḳalın ṭutdı ve yoldı.[234]**[186b]** (01)Ve ḳanı Ḫayreddin Pāşā ile ve Durgudca ile ceng idenler niçün söylemezler[235] (02) bir gemiye ṭop ṭoḳunduġu gibi ġarḳ iḫtimalinden ḳaraya meyl etse gerek saᵓirlerine[236] (03) bāᶜṣ-ı inhizām [237]olur diyü naḳdīr-i feryād[238]etmiş ise müfīd olmadı[239]ve bi'l-cümle (04) bizim ṭonanmamız ḳıyıdan kāfir ṭonanması[240] ᶜummāndan muḳābele oldıḳları[241]gibi.[242](05) Ḳapudān ḫoyrat[243]bahadırlıġın idüp ḥamle-i ūlāda kāfir ṭonanmasına çatdı. (06) Kāfir daḫı üç fānusdan

---

[218] A[186a / 22];B[230b/ 15]: cidden C[125b/ 12]: ciddeñ
[219] A[186a / 22];B[230b/ 16]: baña C[125 b / 12]: -
[220] A[186a / 22];B[230b/ 16]: āsitāneden gelen C[125 b / 12]: āsitāneye mürur olup
[221] A[186a / 23]: aḥkamda taḳdir teᵓkīd ve tehdīd olunmışdur. B[230b/ 16]: aḥkam taḳdir teᵓkīd ve tehdīd olunmışdur. C[125 b / 12]: -
[222] A[186a / 23]: ben B[230b/ 16]: buC[125 b / 13]: ben
[223] A[186a / 23]: manṣıbımda deġil B[230b/ 16-17]: manṣıbımdan deġil C[125 b / 13]: -
[224] A[186a / 24];B[230b/ 17]: diyüC[125 b / 13]: diyüp
[225] A[186a / 23]: muṣirre olıcaḳ sāᵓir emre ve reᵓse daḫı B[230b/ 17]: muṣirre olıcaḳ sā'ir emre ve re'şe daḫi C[125 b / 14]: cengden ḳarāġan etmedi böyle olıcaḳ sāᵓir emre ve reᵓse daḫi
[226] A[186a / 24];B[230b/ 17]: idemediler C[125 b / 15]: idemeyüp
[227] A[186a / 25];B[230b/ 18]: çün kimC[125 b / 15]: -
[228] A[186a / 25]: ᶜazimeti muḳarrer etdiler B[230b/ 18]: ᶜazimeti muḳarrer eylediler C[125 b / 15]: varmağı muḳarrer eylediler
[229] A[186a / 26]: biz B[230b/ 18]: ben C [126a / 0 1]: biz
[230] A[186a / 26];B[230b/ 18]: Ḳapudān C [126a / 0 1]: Ammā Ḳapudān
[231] A[186a / 26]: Pāşā ḳıyıyı ṭutmaḳ evladır didi B[230b/ 19]: Pāşā ḳıyıyı ṭutmaḳ evladır C [126a / 0 1-02]: Pāşā ol reᵓaye daḫi muḫālefet idüp ḳıyı ṭarafını tuṭmaḳ evlādır didi.
[232] A[186a / 27]: çoḳB[230b/ 19]: - C [126a / 03]: çoḳ
[233] A[186a / 27];B[230b/ 19]: olundı C [126a / 03]: olunup
[234] A[186a / 27]: ᶜAḳıbet Uluc ṣaḳalın tutdı ve yoldı.B[230b/ 19-231a/ 01]: ᶜAḳıbet Uḳuc ᶜAli Pāşā ṣaḳalın tutdı ve yoldı.C [126a / 03]: Ḳapudan Pāşāya xxxxxeylemedi
[235] A[186b / 01]: ceng edenler niçün söylemezler B[231a /01-02]: ceng görenler niçün susmadı söylemezler C [126a / 03]: -
[236] A[186b / 02]: sāᵓirlerine B[231a /02]: sā'irlerine C [126a / 03]: -
[237] A[186b / 03]: baᶜṣ-ı inhizām B[231a / 03]: daḫi baᶜṣ-ı inhizām C [126a / 03]: -
[238] A[186b / 03]: diyü nakdir-i feryād B[231a /03]: diyü her nakdir-i feryād C [126a / 03]: -
[239] A[185a/27-186b / 03];B[231a / 01-03]: ṭutdı ve yoldı. Ve ḳanı ..... , ...mufid olmadı. C [126a / 03]: -
[240] A[186b / 04]: ḳāfir ṭonanması B[231a /04]: ve kāfir ṭonanması C [126a / 04]: ve küffārıñ donanması
[241] A[186b / 04]:B[231a /04]: oldıḳları C [126a / 04]: oldılar
[242] A[186b / 04]: B[231a / 04]: gibi C [126a / 05]: muḳābele olduḳları gibi
[243] A[186b / 05]: Ḳapudān ḫoyrat B[231a /04]: Ḳapudān Pāşā hemen ḫoyrat C [126a / 05]:Ḳapudān Pāşā ḫoyrat

ḳapudān oldıġun maʿlūm edinmekle ekṣer ṭonanmasını[244] (07) üzerine uşurdı.[245]Fi'l-ḥāl kendisi şehīd ve[246] oġulları baştardesi (08) ile giriftār oldılar.[247]Sāʾir ṭonanma ḫalḳı bunu göricek[248]ḳaraya döküldiler.[249]Pertev (09) Pāşā daḫı ḳaraya çıḳup[250]ve piyāde ṭaġa düşüp[251] hezār dert ile başın[252](10) ḫalāṣ etdi.[253]Bu ḫaḳīr keṣir-ül taḳṣīr-ül muḥārebe olan maḥalli görmüşüm. İnebaḫtı (11) dan aşaġa Ḳaralı ili sancaġından bir[254]ṣıġ yerde ḫavaṣ-ı hümāyūndan ana ṭolḳuz (12)dirler. Bir ḳarye-i kebīreniñ alt yanında yine[255] Ḳaralı ili sancaġında vāḳıʿa Ergili (13) Ḳaṣrı[256]didikleri bir ḳaṣabacıġıñ muḳābelesidir.Ve bir ṣaʿib ve sengistān (14) ṭaġın dibindedir. Ḫalāṣ olanlar ol ṭaġa ilticā ile ḫalāṣ olmışlardır.[257](15) Ammā[258] ʿUluc ʿAli Pāşā kendüniñ yigirmi pāre gemisiyle başḳa alay olup[259](16) ve küffārıñ cānib-i yeminine ve ṭonanma-ı hümāyūnüñ cānib-i yesārından[260]üzerine (17) gelen küffār gemileriyle[261]ceng ü perḫāş iderek birḳaç gemileriñ[262] mecrūḥ ve nice küffārı (18) maḳtūl ve kendü gemilerine daḫı kāfirden bir iki ṭop ṭoḳunup[263]ʿAḳıbet rüzgar (19) ṭaraf-ı düşmandan vezān olup ʿAli Pāşāya daḫı muvāfaḳatı olmaġla saḥıḥ ve (20) sālim ḫalāṣ buldı[264]ve küffārdan bir iki gemi

---

[244] A[186b / 06]: üç fānusdan ḳapudān olduġun maʿlum edinmekle ekṣer ṭonanmasını B[231a /05-06]: Ḳapudānıñ üç fānusdan Ḳapudān Pāşā olduġunu bildi ve bi'l-cümle ṭonanmasın C [126a / 07]: üç fānusdan Ḳapudān gemisi olduġun farḳ idüp ekṣer ṭonanmasın

[245] A[186b / 07]:üzerine uşurdı.B[231a /06-07]: başlardesine uşurdu. C [126a / 08]: üzerine getürdi.

[246] A[186b / 07]:fi'l-ḥāl kendüsi şehid veB[231a /07]: fi'l-ḥāl hemen kendüsi şehid ve C [126a / 08]: fi'l-ḥāl kendüsi ve şehid olup

[247] A[186b / 08]: giriftār oldılar. B[231a /07]: esīr oldılar. C [126a / 09]: giriftār oldılar.

[248] A[186b / 08]: Sā'ir ṭonanmā ḫalḳı bunu göricek B[231a/ 07-08]: Ammā ṭonanmā ḫalḳı bunu göricek C [126a / 09]: Ve sā'ir donanma bozulup yüz ṭoḳsan pare gemi

[249] A[186b / 08]:B[231a /08]: ḳaraya döküldiler C [126a / 09]: çekdirme uʿmmaña döküp bozulan donanmanıñ ekṣeri kenāre döküldiler.

[250] A[186b / 09]: çıḳup B[231a /08]; C [126a / 11]: ḳaraya çıḳup

[251] A[186b / 09]: ve piyāde ṭaġa düşüpB[231a /08-09]: ve piyāde ṭaġa düşüp C [126a / 11]: piyāde daġa düşüp

[252] A[186b / 09];B[231a /09]: der t ile başın C [126a / 11-12]: dert belā başın

[253] A[186b / 10]: ḫalāṣ etdi. B[231a /09]; C [126a /12]: ḫalāṣ eyledi.

[254] A[186b / 10-11]: B[231a /09-10]: bu ḫaḳir keṣir-ül taḳṣir-ül muḥārebe olan maḥalli görmüşüm İnebaḫtından aşaġa Ḳaralı ili sancaġından bir C[126a /12-13]:ve sā'ir gemileriñ ekṣeri ġarḳ oldu. Ve gemileri daḥi ḳaraya urup pāre mubārexxx oldu. Ve bi'l-cümle dört yüz pāre

[255] A[186b / 11-12];B[231a /10-11]; ṣaniʿ yerde ḫavaṣ-ı hümāyündan anaṭolkuz dirler bir ḳarye-i kebīreniñ alt yanında yine C [126a / 14-15]: gemiden elli bin gemi ancaḳ ḫalāṣ oldu. Birer sol bölüḳ oldu ki ḳayalı taʿyir degildir.

[256] A[186b / 13]: Ḳaṣrı B[231a /12]:- C [126a / 15]: -

[257] A[186b / 12-13-14];B[231a /11-12-13]:Ḳaralı ili sancaġında....., ...olmuşlardır. C [126a / 15]: -

[258] A[186b / 15];B[231a /13]: Ammā C[126a / 15]: Ammā kim

[259] A[186b / 15];B[231a /14]: gemisiyle başḳa alayı olup C[126a / 15-127b /01]: ḳadırgasıyla başḳa bir alayı olup

[260] A[186b / 16];B[231a /14-15]: ve küffārıñ ....., ...cānib-i yesārından C[127b /01]: -

[261] A[186b / 17];B[231a /15]: küffār gemilerine C[127b /01]: kāfir donanması ile

[262] A[186b / 17];B[231a /15]: iderek bir ḳaç gemilerin C[127b /02]: iderek kāfiriñ bir ḳaç gemilerini

[263] A[186b / 17-18];B[231a /16]:ve nice küffārı maḳtul ve kendü gemilerine daḥi kāfirden bir iki ṭop ṭoḳunup C[127b /02]: idüp bir iki gemilerini alup muteṣavvur u muẓaffer

[264] A[186b / 20]: buldı.B[231a /18]: oldu C[127b /03]: -

aldı.[265]Ve kendüsi bir çöp (21) aldırmadı çün āsitāne-i saʿādete geldi.[266]Ḳapudānlıḳ ʿināyet[267]olundı (22) ve ʿuluç lafẓı ḳılıca tebdīl olunmaḳ buyuruldu.[268]Hatta kendüye yazılan (23) aḥkāma daḫı Ḳılıç lafẓını ḳayd etdiler. [269] Ve muḥārebe ġayr-i mübāreke devlet-i islāmiyyede[270](24) degil belki Ḫażret-i Nuḫ nebi[271]Allah aleyü's-selām sefīne iḥdāṣ ü icād ideli (25) baḥr-ı arżda [272]olmamışdır. Yüz ṭoḳsan pāre çekdirme[273]sefīne idi ki aʿdā-yı (26) dīne degdi. Buña göre ṭob u tüfenk ve sā'ir-i[274] ālet ve levāzımat ve forsa (27) kürekcisi ve ehl-i islām cengcisi aḳıllı üçer yüz ādemden nāḳıṣ degil iken[275]**[187a]** (01) yüzer oldıġu taḳdīrce taḳrīben yigirmi biñ olur.[276]Ol ḫīnde Ḥażret-i pādişāh (02) ʿazīz-allah enṣāre muḥammiyen Edirne'de bulundılar. Bilā ihmāl-i meḥammiyen ʿaliyye-i Ḳosṭanṭiniyye (03) geldiler.[277]Ve ṭonanma ve sefāyin iḥdāṣına iḳdām ü ihtimām etdiler.[278]Tersāne ḳarbinde (04) olan baġçe-i ḫaṣṣadan bir miḳdār yerin ifrāz idüp müceddīden sekiz sefīne (05) içün tersāne iḥdaṣ etdiler.[279]Menḳūldur ki Ḳapudān Ḳılıç ʿAli Pāşā her zaman[280](06) Ṣadr-ı aʿẓam Mehmet Pāşā'ya tekne icād ve iḥdāsı mümkündür ve illā meṣelā iki yüz (07) sefīneye[281]beş altı yüz lenger ve buña göre eṣḥab-ı sefīne taʿbīr etdikleri ḫalad ki[282](08) palamar ve resen-der[283]ve

---

[265] A[186b / 20]: aldı.B[231a /18]: alup C[127b /03]: -

[266] A[186b / 21];B[231a /18-19]: āsitāne-i saʿādete geldi. C[127b /03]: āsitāne-i devlete dāḫil oldu. Cānib-i padişāhiden

[267] A[186b / 21];B[231a /19]: Ḳapudānlıḳ ʿināyet C[127b/ 04]:Ḳapudānlıḳ kendüye ʿināyet

[268] A[186b / 22]: tebdil olunmak buyuruldu.B[231a /19]: tebdil oldu. C[127b /04-05]:tebdil oldu diyü

[269] A[186b / 22];B[231a /19-231b/01]: Ḫatta kendüye.... , ... ḳayd etdiler ve C[127b /05]: -

[270] A[186b / 23];B[231b /01]: devlet-i islāmiyede C[127b /05]: devlet-i ʿOṣmaniyede

[271] A[186b / 24];B[231b /02]: nebi C[127b /06]: -

[272] A[186b / 25];B[231b / 03]:baḥr-ı arżda C[127b / 06]: -

[273]A[186b / 24]: çekdirmeB[231b /02]: çekdirir C[127b /07]: çekdirme

[274] A[186b / 25]: ve sā'ir B[231b /03]: ve sā'ir C[127b /07]: ve sā'ir

[275] A[186b / 27];B[231b /03-04]: ehl-i İslām cengcisi aḳıllı üçer yüz ādemdan nāḳıṣ degil iken C[127b /08-09]: ehl-i cengcisi ki cemiʿān ehl-i islāmdan idi.Cümlesi küffār ʿaskeri dāre esīr oldılar.

[276] A[187a / 01];B[231b / 04-05]:yüzer olduġu taḳdirce taḳriben yigirmi biñ olur C[127b /10-11]: aḳıllı her gemide üçer yüz ādemdan yigirmi otuz biñ ādem olur . Netice-i kelām bir resüllük olmadır ki ḳelām ile taḥrir ve ḫal ile taḳrir olunmaḳ ḳalır.

[277] A[187a / 02-03]: mehammiyen ʿaliyye-i Ḳosṭanṭiniyye geldiler .B[231b / 06]:mehemmiyen Edirne'den hemen ḳalḳup islāmbola ʿazīmet eylediler. C[127b /13]: mehammiye-i Ḳosṭanṭiniye geldiler .

[278] A[187a / 03];B[231b / 07]: etdiler C[127b /14]: eylediler

[279] A[187a /03- 05]: ve tersane-i ...., ... iḥdaṣ etdiler B[231b/ 07- 08]:ve tersane-i..... , ... iḥdaṣ eylediler C[127b /14]: -

[280] A[187a / 05];B[231b / 08]: her zaman C[127b /14]: -

[281] A[187a / 06-07];B[231b / 09]: Meḥmed Pāşā ...., ...iki yüz sefineye C[127b /14-15-128a/ 01]: Meḥmed Pāşā'ya gelüp bu sene donanma-ı hümayün lenger xxx olunmaḳ mümkün degildir der imiş. Zirā yoḳ durur sefineye

[282] A[187a / 07]:beş altı yüz lenger ... ,...taʿbir etdikleri ḫalad ki B[231b / 10]: beş altı yüz lenger ... ,...taʿbir eyledikleri ḫalad ki C[128a /01]: -

[283] A[187a / 08];B[231b / 10]: resen-der C[128a/01]: -

her sefīneye yine[284]muʿteaddid yelken bunlar[285]hergīz tekmīl olunmaḳ (09) iḫtimāli yoḳdur dirmiş. Mehmed Pāşā[286] merhūm ile cevāb verirler ki[287] Pāşā Ḥażretleri (10) sen heñüz[288] bu devlet-i ʿāliyyeyi bilmemişsin be vallāhi böyle ʿitiḳād ile bu devlet (11) ol devletdir ki[289]murād edinürse[290]cümle ṭonanmanıñ lengerlerin gümüşden[291]resenlerin[292] (12) ibrişimden yelkenlerin aṭlasdan etmekde[293] ṣuʿūbet çekmezler .Ve[294] her ḳanḳı geminiñ[295]muʿtād (13) üzere alamana yelkenin yetişdirmezsem[296] bu minvāl üzere [297]benden al buyururlar.[298] ʿAli Pāşā (14) ḳalḳup elin öper ve taḥḳīḳ bildim ki bu ṭonanmāyı[299]siz tekmīl idersiz dir.[300]Fi nefs(15)ü'l-emr iki yüzden ziyāde ḳadırġa ve başlarda[301]nevrūzdan muḳaddem tekmīl ve cümle(16)siniñ[302] ālet ve esbābı ve kürekcisi bunca ṭop ve tüfenk[303]ve edavāt-ı ceng[304] bit-tamām (17) vel-kemāl-i tekmīl olundıḳtan ṣoñra[305] vaḳt ü zamanıyla mükemmel ve[306]müretteb ṭonanma iḫrāc(18) idüp[307]gönderdiler. Ne bir ferde gemi ṣaldılar ne aḳçe ve imdād aldılar ve bu (19) cümlesi altı ayda[308]tekmīl olunmaḳ maḥaldir olursa daḫı gemi

---

[284] A[187a / 08];B[231b / 10]: yine C[128a/01]: -
[285] A[187a / 08];B[231b / 11]: yelken bunlar C[128a/01-02]: yelken ve bu ḳadar lenger
[286] A[187a / 09];B[231b / 11]: Meḥmed Pāşā C[128a/02]: Vezīr-i ʿāẓam Meḥmed Pāşā
[287] A[187a / 09];B[231b / 11]: verirler ki C[128a/03]: vermişler ki
[288] A[187a / 10]: sen henüzB[231b / 11]:- C[128a/03]:henüz sen
[289] A[187a / 10-11]; vallahi böyle ʿitiḳād eyle bu devlet ol devletdir ki B[231b / 12]: - C[128a/04]: vallahi bu devlet öyle bir devletdir ki
[290] A[187a / 10-11]: sen henüz .....,.....murād edünürse B[231b/ 12]:- C[128a / 03-04]:henüz sen ....., ...murād edünürse
[291] A[187a / 11]: lengerlerin gümüşden B[231b / 12]:kendilerin gemüleri muṣafi gümüşden C[128a/05]:lengerlerin gümüşden
[292] A[187a / 11]: resenlerinB[231b / 12]; C[128a/05]:ve resenlerin
[293] A[187a / 12]: ibrişimden yelkenlerin aṭlasdan etmekdeB[231b / 12-13]: ibrişimden ve yelkenlerin aṭlasdan etmekdeC[128a/ 05-06]:ibrişimden yelkenlerin aṭlaṣdan
[294] A[187a / 12];B[231b / 13]: ve C[128a/ 06]: -
[295] A[187a / 12];B[231b / 12]: geminiñ C[128a/ 06]: sefine
[296] A[187a / 13]:üzere alamana yelkenin yetişdirmezsemB[231b / 13-14]: olan alaman yelkenin egerin yetişdirmezsem C[128a/ 06-07]: üzere olan tamam eylemezsem
[297] A[187a / 13];B[231b / 14]: bu minvāl üzere C[128a/ 07]: -
[298] A[187a / 13];B[231b / 14]: buyururlar C[128a/ 07]: buyurur
[299] A[187a / 14];B[231b / 15]: bu ṭonanmā-ı C[128a/ 08]: donanmā-ı
[300] A[187a / 14];B[231b / 15]: siz tekmīl idersiz dir C[128a/ 08]: tekmīl idersin diyü
[301] A[187a / 15];B[231b / 15]: ve başlarde C[128a/ 09]: -
[302] A[187a / 15]: tekmīl ve cümlesiniñ B[231b / 16]: tekmīl olunur ve cümlesiniñ C[128a/ 09]: tekmīl olunup ve cümle
[303] A[187a / 16]:ve kürekcisi ve bunca ṭop ve tüfenk B[231b / 16-17]: ve kürekçi ve cengcisi ve bunca top ve tüfenk C[128a/ 10]: ve kürekci ve cengcisi ve bunca ṭop ve tüfenk
[304] A[187a / 16]:ve edevat-ı ceng B[231b / 17]: ve alat ü ceng C[128a/ 10-11]: ve edevat-ı ceng
[305] A[187a / 17]; B[231b / 17]: tekmīl olundıḳdan ṣoñra C[128a/ 11]: tekmīl olunup
[306] A[187a / 17]; B[231b / 17]: ve C[128a/ 11]: -
[307] A[187a / 18]; B[231b / 18]: idüp C[128a/ 12]: olunup
[308] A[187a / 19]: altı ayda B[231b / 18-19]: beş altı ayda C[128a/ 12]: -

ḳullanur ādem bulunmaḳ (20) ne[309]iḥtimāldir diyü küffār bu iʿtiḳādde idi. Yine mükemmel ṭonanma deryāya çıḳdu(21)ġın göricek[310]ḫayrān ve müteḥayyīr ḳalurlar. El āne bunlar[311]ol ḳavimdir ki defaʿ ü iḥdāda (22) bu ḳadar gemi aldırdılar ve altı aya degin kalʿe-i evvel bi't-tamām ve ekmel yerine getürdiler (23) dirlermiş.[312]

VAḲIʿA-I SEFER-İ ṬONANMA-I HÜMĀYŪN Fİ SENE-İ 980.[313]

Çün ṭonanma-yı hümāyūn (24) gereġi gibi tekmīl olundı. İki yüz elli ḳıtʿa ḳadırġa ve baştarde olup[314]Ḳapudān (25) Ḳılıç ʿAli Pāşā ile cānib-i ʿadūye müteveccih ve revāne olunup[315] Mora da olan (26) Avarin Limānına gelindi. Küffār ṭonanması daḫı ol maḥalle[316]gelüp vaḳt-i ġurūba (27) ḳarib idi.[317]Muḳābele oldılar ve[318]ṭarafından bir[319]miḳdār[320]ṭoplaşdılar. Ammā çün[321]ẓulmat **[187b]** (01) ṣebeb-i māniʿ ceng ü ḫarb oldı.[322]Küffār yelken[323]açup ve gice içre ḳaçup ne cānibe (02) gitdüġi bilinmedi.[324]Ḳapudān Pāşā daḫı andan ṭonanma ile ḳalḳup[325]Ḳoron Limanına (03) girdi. Tekrār küffār bed-girdār ziyāde ṭonanmā[326] tedārik ve iḥẓār idüp[327] Ḳoron (04) üzerine geldi ve bir miḳdār ṣavaş olup[328] ehl-i İslām geçen senede serencām-ı (05) ḫavfından üzerlerine sürmege cür'et idemediler.[329]Küffār daḫı geçen sene

---

[309] A[187a / 20]:ne B[231b / 19]: - C[128a/ 12]: -
[310] A[187a / 18-19-20-21];B[231b / 18-19-232a/01]: ne bir ferde....., ...çıḳduġın göricek C[128a/ 12]: -
[311] A[187a / 21]; B[232a / 01-02]: ḫayrān ve müteḥayyir ḳalurlar. El āne bunlar C[128a/ 12]: Küffār Ḫanı bu işe ḫayrān oldılar ve bildiler ki Türk ne ḳuvvete malikdir.
[312] A[187a / 22-23];B[232a/ 02-03]: bu ḳadar gemi....., ...dirlermiş. C[128a/ 13]: -
[313] A[187a / 23];B[232a/ 03]: fi sene-i 980. C[128a/ 14]: fi sene-i 981.
[314] A[187a / 24];B[232a/ 04]: alup C[128a/ 15]: ile
[315] A[187a / 25];B[232a/ 05]: müteveccih ve revāne olunup C[128b/ 01-02]: irsāl olundı. ʿAli Pāşā daḥi donanma-ı hümāyün ile ḳıṭʿa menāzil ider ki
[316] A[187a / 26];B[232a/ 05]: ṭonanmāsı daḫı ol maḥalle C[128b/ 03]: Küffār daḥi donanma-ı hezimet eserin ile ol maḥalle
[317] A[187a / 27];B[232a/ 06]: ḳarib idi. C[128b/ 04]: deki
[318] A[187a / 27];B[232a/ 06]: muḳabele oldılar ve C[128b/ 04]: muḳabele idüp
[319] A[187a / 27];B[232a/ 06]: bir C[128b/ 04]: -
[320] A[187a / 27];B[232a/ 06]: miḳdar C[128b/ 04]: vāḳur
[321] A[187a / 27]: çün B[232a/ 06]: çün kim C[128b/ 04]: -
[322] A[187b / 01];B[232a/ 07]: oldı. C[128b/ 05]: olup
[323] A[187b / 01];B[232a/ 07]: küffār daḥi yelken C[128b/ 05]: küffār daḥi yelken
[324] A[187b / 02];B[232a/ 07-08]: gitdügi bilinmedi. C[128b/ 05-06]: ḳararı ḳarara tebdil eyledi.
[325] A[187b / 02];B[232a/ 08]: daḫi andan ṭonanmā ile ḳalḳup C[128b/ 06-07]: ol adadan donanma-ı hümāyün ile
[326] A[187b / 03];B[232a/ 09]: ziyāde ṭonanmā C[128b/ 08]: mübālaġa-ı donanma
[327] A[187b / 03];B[232a/ 09]: ve iḥżār idüp C[128b/ 08]: idüp
[328] A[187b / 04];B[232a/ 09-10]: ṣavaş olup C[128b/ 09]: savaş idüp
[329] A[187b / 05];B[232a/ 11]: sürmege cürʿet idemediler C[128b/ 10]: süremediler

galebesiyle (06) ḫod-kām olup[330]dönüp gittiler.ᶜAli Pāşā daḫı ṭonanma-yı hümāyūn ile selāmet[331](07) ile ᶜavdet idüp İstanbul'a vāṣıl oldı.[332]

ṬAMİR-İ SAṬḪ-I MEKKE-İ MÜKERREME Fİ SENE-İ 979.[333]

(08) Ḥarem-i muḥterem şerīfiñ baᶜżı saṭıḫı yıḳılıp taᶜmīre muḥtāc olmaġla[334]Mekke-i mükerreme (09) şerīfine ḫükmü şerīf ve mübāşir gönderilüp müceddīden ᶜālī ḳubbeler ile binā (10) olunmaḳ fermān olundı. Ve kemāl-i leṭāfet ve metānet üzere binā ve tertīb olunup[335](11) fi sene 982'de itmām ü encām bulduġuna ᶜarżları vārid oldı. Çapḳun Tatar Han-ı (12) be Vilāyet-i Moşḳov sene-i 979. Sene-i mezbūrde Tatar Han vilāyet-i Rus menḫūsa (13) aḳın etmek içün emr-i ᶜālī ṣādır olmaġla mübālaġa Tatar sebk-i reftār ile (14) ḳalḳup daḫı[336] nehr-i İtilden ᶜubūr u cānib dār-ül mülkü Moşḳova mürūr idüp (15) varup pāy-ı taḫt mülkünü gāret ve ḫasāret idüp ganā'im ve bisyār ile ᶜavdet (16) eyledi. Tatarıñ bu ġazāsı iᶜẓām ġazālarındandır.

ṬULUᶜ ẒŪ-ẒEVĀBE Fİ SENE-İ 980[337]

(17) Cānib-i şimālde gāyet kebīr-i dıraḫşānda bir kevkeb ẓāhir olup aşḫāb-ı nücūm (18) nice yerlerde ᶜaẓīm yaġmurlar ve seller olmaġa dālidir diyü[338] istiḫrāc-ı aḥkām ve taḳvīm (19) etdiler. Fi'l-vākıᶜa ᶜaẓīm yaġmurlar seller olup Rūmilinde ve Anaṭoluda büyüḳ keşīre (20)

---

[330] A[187b / 06];B[232a/ 11]: ḫod-kām olup C[128b/ 11]: ḫod-kām oldılar

[331] A[187b / 06];B[232a/ 11]: hümāyün ile selāmet C[128b/ 11]: hümāyünla selāmet

[332] A[187b / 07]; ile ᶜavdet idüp İstnbul'a vāṣıl oldu.B[232a/ 11-12]: ile ᶜavdet idüp İslambul'a vāṣıl oldu. C[128b/ 12]: birle āsitāneye idüp mehemmiye-i Ḳosṭanṭiniyeye vaṣıl oldılar.

[333] A[187b / 07];B[232a/ 12]: Ṭamir-i saṭḥ-ı mekke-i mükerreme fi sene-i 979. C[128b/ 13]: -

[334] A[187b / 07]: Ḥarem-i muḥterem şerifiñ.....,.....taᶜmīre muḥtāc olmaġla B[232a/ 12-13]: Ḥarem.....,.....taᶜmīr ve termīme muḥtāc olmaġlaC[128b/ 13-14-15]: Vezīr-i aᶜẓam Celīli Meḥmed Pāşā'yı ṭavil her bār ᶜAcem memāliki fütūḥatı muḳaddeme allahü ṣarf etmekde ḫata degildi. Ve cümle muḳaddeme süret ellerini ᶜasker-i islāmıñ zaḫiresi

[335] A[187b / 10]: üzere bina ve tertib olunup B[232a /14-15]: üzere bina ve müretteb olup C[129a/ 01-02-03]:suhuletle taḥṣil ve tekmīl idü ki ẓahir olmaġla bażı ehl-i vuḳuf Ḳaradenize Çārın evvelden ten ṣuyu ve itil ırmaġı ki baḥri ḳalırġa aḳar. Mabeynleri birer māfe'i ḳaliledir. Birbirine ittiṣali ehemmiyet-i Pādişāhide emīr sahildir. Bu

[336] A[187b / 14]: ḳalḳup daḫi B[232a /17]: ḳalḳup ve daḫi C[129a/ 04-05]: ilḳa eyledi. Pes ṣaḳı ṣani defterdārı ol aᶜdādan Çerkez Ḳasım Beg ki ḫatta zatın bir ḳabrü cüd ādem oldugından ġayrı ol diyārlarda vuḳuf

[337] A[187b / 15-16];B[232a /18-19]: varup ....., ...fi sene-i 980 C[129a/ 06-07-08]:tāmu ba-ḫuṣuṣ ol diyārlarda vuḳuf nāmı olduġundan muᶜādil ṣadraᶜaẓam daḫi itāpı olmaġla maḥża bu ḫuṣuṣu ᶜali mā hüvel mevlā taḥṣil-i vuḳuf içün Küfe sancaġın ᶜināyet eylediler.

[338] A[187b / 18]: olmaġı dālidir diyü B[232b /02]: olmaġa delālet ider diyü C[129a/ 08-09-10]: mişārün ileyh daḫi varup ehl-i vuḳufda esnaḥablar eyledikde ġayrı bi'l-ḳaṭı muᶜtemid ādemlar gönderüp maḥallin yoḳladup dar-ı devlete arż eyledi.

mehdūm oldı. Mühimmiyen İstanbulda dört yüz ḫāneden ziyāde ḫāne yıḳıldı[339](21) ve yollar mesned olup nice zaman ebnā-i sebīl ve kārbān-ı mürūr u ᶜubūrdan ḳaldı.[340](22) Ḫatta ḫarem-i muḫteremde ḫaccāc ü züvvār bir iki ziraᶜ ṣu içre ṭavāf-ı beyt-i şerīf (23) etdikleri şüyūᶜ buldu.

İNHİZĀM-I BAᶜŻI KÜFFĀR DER ḲALE-İ NOVA Fİ SENE-İ 980 (24)

Baᶜżı küffār Nova Ḳalᶜesine müstevlī olmaġla Kilis ṣancaġı begi[341] Ferhad beg ve Hersek (25) Begi Beg erişip küffārı münhezim ettiler[342] ve üç yüz kāfir dil içün āsitāne-i (26) devlet-i āşiyāne gönderdiler. Ayaṣofya cāmiᶜi şerīfine pāyeler ve müceddīde[343] (27) iki mināre-i ᶜaẓīme bināsı fi sene-i 981. Emr-i[344] Sulṭān Selim Ḫan ᶜaleyhi raḫmeti ver -rıẓvān[345] **[188-a]** (01) ṣadır olup[346] Ayāsofya cāmiᶜ-i şerīfiniñ[347] ḳubbe-i ᶜaẓīmesine iḥtiyāṭen ᶜaẓīm (02) pāyeler ve iki mināre-i la-naẓīre ile iki medrese-i ᶜaliye ve kendülere[348] müdeffin içün (03) bir türbe-i şerīfe bināsı fermān olunup fevt-i ḳaribde itmāme irişdirildi.[349](04) Ancaḳ türbe-i şerīfe baᶜd-ed-defn itmām olundı[350].[351]

---

[339] A[187b / 20]: mühimmiyen İstānbulda dört yüz ḫāneden ziyāde ḫāne yıḳıldı.B[232b /03-04]: ve mühimmiye-i islāmbulda üç dört yüz ḥāneden ziyāde yıḳıldı. C[129a/ 10-11-12-13]: pes baᶜde mışır'a bu emri şekil vucuda gelüp ḥaṣıl olur ise ᶜasker-i islām ᶜacem seferlerinde zaḫireye ḳalli çekmezler ve evvelki Şirvan, Ḳarabāġı ve ᶜumumen Gürcistan riḳab-ı hümāyün pādişāhiden xxxxxxxx yoḳdur.

[340] A[187b / 21]: mürūr ᶜubūrden ḳaldı. B[232b /05]: mürūr ve ᶜubūrden ḳaldı. C[129a/ 12-13]: -

[341] A[187b / 24]: Kilis sancaġı begi B[232b /07]: Kilis sancaḳ begi C[129a/ 13-14-15]: bi'ż-żaruri itaᶜat iderler. Ve intibāh eylemeleri muḳarrerdir. İcmāl-i teᶜṣir-i sefer Ejder Hana ᶜAden sene-i 982. vezīr Mehmed Pāşā ṭavil ṣarf te'sir-i tavān idüp maḳdurun bezl idüp bir niçe ṭob tüfenk ve ḍaryüzden

[342] A[187b / 25]: münhezim etdiler. B[232b /08]: münhezim eylediler. C[129b / 01-02]: ve çapa ve kürek ve külük ve sā'ir mühimmat-ı ceng tedārik ve iḥżār idüp bir donanmayı ᶜaẓīm ile

[343] A[187b/26]; B[232b /09]:câmi'-ı şerīfine pāyeler ve müceddide C[132b/07-08]: cāmiᶜ-i şerīfine pāyeler yapılduġı

[344] A[187b/27]; B[232b /09]:aẓime binası fi sene-i 981 emr-i C[132b/08]: bina olduġudur sene-981.

[345] A[187b/27]: ᶜaleyhi raḥmeti ver- rıẓvān B[232b /09]: ᶜaleyhi raḥmeti ver-rıżvān C[132b/ 09]: ᶜaleyhi raḥmeti vel ġufrān

[346] A[188a/ 01]; B[232b /10]: ṣadır olup C[132b/09]: suṭranları xxxxx

[347] A[188a/ 01]; B[232b /10]: şerīfiniñ C[132b/09]: şerīfine

[348] A[188a/ 01-02]; B[232b /10-11]: ḳubbe-i aẓimesine iḥtiyāṭen ᶜaẓīm pāyeler ve iki mināre-i la-naẓīre ile iki medrese-i ᶜaliye ve kendülere C[132b/10-11]: iki mināre la-naẓīre ile iki medrese-i ᶜāliye ve ḳubbe-i aẓimine iḥtiyāṭen pāyeler ve kendülere

[349] A[188a/ 03]: fevt-i ḳaribde itmāme irişdirildi.B[232b /12]: ḳuvvet-i ḳarībede itmāme irişdirildi. C[132b/10-11]: müddet-i ḳaribe itmām olundı.

[350] A[188a / 04]: defn itmām olundı. B[232b / 12-13]: defn itām buldı. C[129b/ 02-03-04-05-06-07-08-09-10-11-12-13-14-15]: kifāyet haline irsal eylediler. Ve yeniçeri ve sā'ir ḳoldan mütevvifi ᶜasker ḳoşup gönderdiler. Ve Tatar Ḫana daḫı bu ḳadar mir-aḫur ve cümle tatar ᶜaskeri eliyle olmaḳ fermān olundı. Ve kefe mumā ileyh Ḳasım Beg eyālet-i ṭariḳiyle virdiler. Ve Ḳüfe'ye ḥab-ı mesnetden balıḳ alatımı reᶜāyesinden küli çare ḫor iḫrāc idüp maḥalli me'mure revāne oldılar. Ol ṣaḥra ve yol daḥi ki Deşt-i Ḳıpçaḳ nāmıyla beyn-el āfāḳ meşḥurdur. Ve tavān Tatar Beginiñ her agāhınxx ve cevelān gemidir. Ve bi'l-cümle ol arābı ḳaṭıᶜ idüp eşir armaġane varüp vāṣıl oldılar. Ve Ejder Ḫan'a dedikleri ḳadimi gördüler. Zaman-ı sabıḳda ehl-i islām meskenesi imiş. Alālen cāmiᶜ-i şerīfleriniñ ve hem zaman hüner irsaliñ āṣār binası ẓahir nümāyandır. Ve içinde tuᶜ atānından daḫı ruḥı yoḳ idü

VEZĪR PİYĀLE PĀŞĀ VE ḲILIÇ ᶜALİ PĀŞĀ (05) ṬONANMA SEFERİ Fİ SENE 981.

Bu sene-i mübārekede Vezīr mūmā ileyh Ḳapudān Pāşā (06) ile Venedik'e tābiᶜ baraḳa cezīresine[352] vardılar. Velākin Venedik küffārı ile (07) ṣulḥ olunmaġın taᶜaruẓ etmediler. Ve Mesine cezīresine[353] bi'l defaᶜāt müteveccih olmışken (08) bād-ı muḫālif müsāᶜid olmamaġla maḳṣūda vuṣūle māniᶜ olup bi'ż-żarūri (09) ᶜavdet ü selāmetle İstanbula dāḫil oldılar.

KÜFFĀR TUNUS ḲALᶜESİNE ẒAFER BULDUĠI (10) Fİ SENE 981.

Melik-i Benī Ḥafṣdan selefᵓüz-zikr Sulṭān Ḥamīde yüz eli pāre Frenk (11) gemileri ile gelüp Tunus Beglerbegisi Ḥaydar Pāşā içinde olan ehl-i İslām (12) ile[354] muḳāvemete ḳādir olmamaġla[355] cānib-i Ḳaravāna revāne oldılar.[356] Ve baᶜde müddet-i (13) medīde Mesine'de esīr olan Sulṭān Ḥamīdeniñ ḳarındaşı Mevlāna Muḥammed yine Frenk (14) ile Sulṭān Ḥamīd üzerine geldiler ve Sulṭān Ḥamīd esīr idüp Frengistāna (15) götürdiler ve mezbūr Mevlāna Muhammedi Tunus'a sulṭān naṣb etdiler[357]ve muᶜāvenetine (16) sekiz biñ kāfir alıḳoydılar.

SERDĀR-I SİNĀN TUNUSU FETḪ İDÜP[358] VE ḤALKᵓUL-VĀDI (17) HEDİM İTDÜĠİ Fİ SENE 982.

Çün bu aḥvāl maᶜrūż-u pādişāh deryā-nevāl oldı. (18) Vezīr Sinan Pāşāyı ṭonanma-ı hümāyūna serdār taᶜyīn buyurup[359] Ḳapudān Ḳılıç ᶜAli (19) Pāşā ile maᶜan Tunus üzerine irsāl

---

ki ᶜabād idü. Pes bir münāsib maḥal bulup ḫıżır nehre mübāşirin olundı. Ve üç ay miḳdārı zaman suyu güşeş olundı. Ammā ancaḳ ṣülaṣi ḫaẓer olundı. Ve ol maḥalde otuz biñ miḳdārı

[351] A[188a/ 04]: baᶜd-ed defn itmām olundı.B[232b /12-13]: baᶜde-d defn itām buldı. C[132b/12-13]: baᶜd-ed defn itām oldu.

[352] A[188a / 06]: baraḳa ceziresine B[232b /14]: mesāma ceziresine C[130a / 01-02-03-04-05-06-07-08-09-10-11-12-13-14-15] Noġay Tatarı gelüp ᶜaskere mulaḳi oldu.Ḥikmet-i ḫorā ᶜadūden ḫavf yoġken ve zaḫire ve levāzım daḫi çoġken ᶜasker içine bir küfengü düşdü. Yaᶜni buranıñ ḳışın üç ay evvel olur. Ve çerkez eli ve ayaġı ᶜamelden ḳalur diyüp bu avāneye ḫükm virmekle hemen birbirlerine tevḳıf etmeyüp geçüp kendileri baᶜżı kimesneler ki iḫḥatiḳādı. Tatar Ḫanıñ ṭarafından ᶜaskeri bu vecihle muḥavviḳ itmiş. Evvelleri ol daḫi kendüye ve hem iz itdügiden yaᶜni ᶜasker-i islām ᶜaṣmān-bān berden ve baḫrden Deşt-i Ḳıpçaḳ Şirvān ṭaraflarına varup gelmege başlıcaḳ artıḳ Tatar'a raġıb olmaz belki ḳariḥ bile ḳalmaz. Bu iḫtimāl ile irtikāb itmiş. Evvelā dirilir ve bi'l-cümle ṣavāblı huve hu saġır oldu. Bu ḳadar ḫāriḥ ḥasāret oldu. Ve naḳli munaᶜarre olan cebeḫāne meḳulesini küçük bir ḫendeḳ ḳazup gömdüler. Ve birbirleri sabıḳ itmekde göz yumdular. Ḥatta saᶜadetlü padişāh ᶜalem-penāh ᶜarż olundıḳda vezīrᶜaẓam maḫżurunu ṣadrāᶜaẓam Celīl Meḥmed Pāşā'yı ṭavil ᶜināyet olunup cümle meṣārıf senden tażmin olunmalıdır buyurmuşlardır. Taḥḳīḳ icmāl u aḥvāl deşt-ı ḳıpçaḳ ve Ejder Han xxxxxx ṣaḥrayı beyni pāpān bu mecmuᶜa-ı maṭbuᶜamıza taᶜalluḳ-ı nüẓul iden aḥvālden Deşt-i Ḳıpçaḳ

[353] A[188a / 07]:ve mesine ceziresine B[232b /15]; C[130a / 10-11]: -

[354] A[188a/ 12]; B[232b/19]: ile C[132b/06]:-

[355] A[188a/ 12]; B[232b/19]: olmamaġlaC [132b/06]: olmayup

[356] A[188a/ 12]; B[232b/19]: oldılar C [132b/06]: küffār ḳalᶜa-ı ẓabṭ eyledi. Ḥaydar Pāşā hezār zaḥmet ile Leḥistan'a ḳaçup geldi.

[357] A[188a / 15]: naṣb etdiler B[233a / 03]: naṣb eylediler C[130b/05]: -

buyurdılar çün müteveccih ü revāne oldılar. (20) Evvelā Ḳalāvriteye vardılar. Andan Mesine'ye teveccüh etdiler[360]ve baʿżı yerlerin urup (21) envāʿ ġāret ü ḫasāret etdiler[361]ve muḳābele-i Mesine'de bir ʿaẓīm parça aldılar (22) ve ġanāyimin iḫrāc etdikden ṣoñra ateşe urdılar. Andan Tunus ḳıyılarına çıḳdılar (23) ve ḳalīte bir ḳaleʿ-i ḥarābe[362] taʿmīr idüp içine er ḳodılar çün küffār-ı keşret (24) ʿasker-i İslāmı müşāhede etdi. Ben-ġarad nām bir ḳalʿe bıraġup içinde olan melāʿīn (25) Ḫalḳ'ul-vāde müteḥaṣṣın etdiler. Pes serdār-ʿālī veḳār Trablus Beglerbegisi Muṣṭafa (26) Pāşā ve Tunusdan çıḳan Ḫaydar Pāşāyı Halḳ'ul-vād muḫaṣarasına gönderüp (27) kifāyet ḳadarı ʿasker ḳoşdı ve Tunusda sulṭān-nāmına olān Mevlāna **[188b]** (01) Muḥammedi yedi biñ cengci ile Medīne nām ḳalʿeye ḳapanmış idi. Gice ile ḳaçup (02) Ḫalḳ'ul-vāde girdi iki ṭarafı baḫr-ı müteṣalli ve mā-beyinde olan ḫendekleri ḳaʿr-ı zemīne (03) geçmiş ve burc ü bārūsu ʿayyūḳa çıḳmış bir metīn ve müstahkim ḳalʿe olmış ki ol yaḳada (04) naẓīrī ve ʿadīlī yoġdı. Bir aydan ziyāde rūz-ü şeb dögüldi. ʿAkibet-i ʿināyet (05) ḥakk-ı muʿīn ve dest-gīr olup cemāziyelevveliniñ altıncı günü yürüyüş ile fetḥ olundı.(06) İçinde bulunān beş biñ kāfirden ziyāde ḳılıçdan geçdi ve reʾis Mevlāna Muḥammed dedikleri (07) nā-bekār diri alındı. Andan ṣoñra Ḫalkʾul-vāda nice yerden laġımlar olup zīr u bālāsına (08) geldi. Şöyle ki min-baʿd taʿmīr iḫtimāli ḳalmadı ve iki ḳalʿe daḫı ki biri Buhayre-i (09) Ḫalkʾul-vād ve birine Maʿḳal-i Ḫalkʾul-vād diyü ad ḳoymuşlar idi ikisi daḫı ḫāke (10) berāber yıḳıldı ve içlerinde iki yüz beş ṭop merġūb bulunup ṭonanma-yı hümāyūna (11) tevziʿ olundı. Andan ṣoñra Tunus Ḳalʿesini gereġi gibi taʿmīr etdiler ve eyāletin Ramażan (12) Pāşāya verdiler ve Serdār Ḳapudān Pāşā ṭonanma-i hümāyūn ile ʿavdet idüp (13) manṣūr u muẓaffer sene-i

---

[358] A[188a / 16]: feṭḥ idüp B[233b /15] : feṭḥ etdügi C[130b / 06]: -

[359] A[188a / 18]: serdār taʿyīn buyurup B[233a / 07]: taʿyīn idüp C[130b/01-...-15]: ve Ejder Ḫana namı ḳul diyār idü ki ve ne ḳum taṣarruf olduġu icmāl maʿlum idünmek ḥaṭır şeriflerine belki ḫālecān iderise maʿlum olur. Ennihaye evvelki Deşt-i Ḳıpçaḳ aḥvālinden Altıparmaḳ Efendi ve Cenāp Efendi ve dimḫor nāme taḥrīr iden aṣḥab-ı vuḳūf böyle yazmışlar ki Deşt-i Kıpçaḳ'ıñ cenupusin baḥr -ı ḳulzım ve baḥr -ı peṭāş ki Ḳaradeniz nāmıyla şehren bulmuşdur. Ve bu iken baḥr-i ʿamiḳ'in mā-beyni Gürcü ve Çerkes sakin olduḳları maḥaldir. ʿaẓīm daġlardır. Ve mā-beyinlerinde zaman sayıġlerde sedd çekmiş idi. İli adan xx çoḳ yerinde nebesin ẓahir ve nümāyāndır. Ve madde maddiliginerixx daḥi dimek olur. Cümleden Sulṭān olmaġdın Ḫażret-i Ḳazı raḥmetellahi ʿaleyh taḳsir şerbaġnere bu yere işāret buyurmuşlardır. Ve ibn-ü ʿibāş rażı ʿallahü anh bir ḥadiṣ-i şerifinde bāb-ül ebvāb ki delālet ider ki sedd iʿẓamı cibri'l ʿaleyhisselām ile lengxxxxxxx ve ṭarafı ażın bu şirvān ʿadel bende itdügi taṣriḥ buyurmuşlardır. Ve bāb-ül ebvāb ālet Demür Ḳapu nāmıyla şehran bulmuşdur. Bu sedde ki ḳapusı nāmınadır. Ve cānib-i şarḳın ḥavāzırım ve Türkistan ve ḫaṭa ve ḫoten aḳṣayı Çine varur. Ve cānib-i şeḥālisi

[360] A[188a / 20]: teveccüh etdiler B[233a /07]: teveccüh eylediler C[130a / 10]: -

[361] A[188a / 21]: ġāret ü ḫasāret etdiler B[233a / 07]: ġāret ü ḫasāret eylediler C[130a / 11]: -

[362] A[188a / 23]: ve ḳalīte nām-ı bir ḳalʿa-i ḥarebe B[233a / 09]: ve ḳalīte nām-ı bir ḳalʿa-i ḥarebe C[130a / 12-13]:-

mezbūre şaᶜbānın āsitāne-i saᶜādete dāḫil olup ṭonanma-yı (14) hümāyūnu tersāne-i ᶜāmireye teslīm etdiler.[363]

VEFĀTI HAŻRET-İ SULṬĀN SELİM ḪAN MAĠFŪR[364] (15) Fİ 18 ŞAᶜBĀN-ÜL MUᶜAẐẒAM Fİ SENE 982.[365]

Çün bu dünyā-yı denī-i ġaddār şāh[366] ve gedāya dār-ül-ḳarār (16) deġildir. İttifāḳ serāy-ı ᶜāmirede vākıᶜa ḥammāmı ḥāṣanıñ baᶜżı ḳabābī tezyīn[367]ve baᶜẓıları[368] (17) tecdīd olunmış idi.[369] Ol eṣnāda Ḫazret-i Pādişāh cım-cāh-ı ārzū-yı ḫalvet (18) ḥammām idüp sürūr ü ḥubūr[370] ile ḫod-kām iken budur nā-fercām pādişāh[371] han (19) cihāne daḫı bu denlü müsāᶜideden mubāᶜide idüp teferrüc ü ḫammām iderken mübārek[372] (20) ayaḳları mermerde dayandı ve nā-gāh bir yanları üzerine[373] düşüp ve ṣalabet-i (21) mermerden ol ṭarafları[374]güyā ki göge boyandı. Ḫuddām ve aġavāt ḳaldurup (22) ḫalvet-i ḫāṣalarına iletdiler.[375] Ve ḫekīmbaşı gelüp yaḳu tedbīrin etmeġe me'ẕūn (23) oldılar. Lākin[376] ol eṣnāda fi'l-ḫāl ḥamim ᶜarẓ oldı ve[377] ᶜākibet ol vecaᶜ (24) ve ıżṭırābdan sūᵓi miᶜdeye daḫı mübtelā[378] oldılar. Ve bi'l-

---

[363] A[188b / 14]: teslim etdiler B[233b / 05]: teslim eylediler C[131a / 01.....-....15]: yeriyyeler ve ḳumdu. Reyālarıdır ve intihası ḳarañlıḳdır. Nitekim timür perzer eṣnā-ı ᶜuburda bu biriyyeyi ziyāde ḳaḥṭa meşaḳḳat çekdi. He'yeti muḥarrir eylemişdir. Ve ᶜarab ṭarafı Urus Vale ve Bulġar ve Eflāḳ ve Boġdan ve memāliki āl-i ᶜoṣmāndır. Erbāb-ı hemişe taḳdir itdügü üzere ṭanlık fermanı ve ᶜarżı altıyüz fersaḫdır. Hüseḫḫin etmişdir. Ḫatta timur perzer tuṭmuş. Ḫan üzerine sefer eyledikde ancaḳ altı ayda ᶜubur eyledi. Huve yazmışlar ve muṭa dönüşünde bir yaşta-ı aẓime oldıġu ve timür perzer bālālay yaştaya çıḳup vezīr desine bir mināre vażıᶜ idüp kendiniñ tāri h seferin yazup ve selāssesinxxx evvel mermerde ḳar dağın ṣabit muḥarrir eylemişler. Ḫavār zemiden ḳafile fermaye üç ayda gelürler idi. Maᶜ hezelzel düzvāde getürmezlerdi. Ḳabileden ḳābileye ḳomazlar göçerler idi. Ve bu ḳabā'il ᶜumumen tatār idi. Ve bunlar ki ancaḳ şehirleri azaḳ ve seray ve Ejder Ḫān Ḳarṣu ve Ḫacı Tar Ḫān ve serācuḳdı nāmun yıldān Ḳaṣabā mıdır. Māᶜāda esīr oya ile ḳomazlar. Ve göçerler idi. Timür perzer gelicek bunlar ki kimini ḳatl idüp ve kimini esīr eyledi.

[364] A[188b/ 14]: Vefatı Ḫażret-i Sulṭan Selim Ḫanı maġfurB[233b /05-06]: Vefat-ı Ḥażret-i Sulṭan Selim Ḫānı maġfur C[132b/13]:Vefatı Ḥażret-i Selim Ḫān Ġazi el-maġfur

[365] A[188b/ 14]:fi 18 Şaᶜban-ül muᶜaẓẓim fi sene-i 982.B[233b /07]: fi 18 Şaᶜban-ül muᶜaẓẓim fi sene-i 982. C[132b/13-14]:fi 8 Şaᶜban-ül muᶜaẓẓim sene-i 982.

[366] A[188b / 15]: gaddār şāh B[233b / 07]: ġaddār şāh C[131a / 02]: -

[367] A[188b/ 16]:baᶜżı ḳabābī̄ tezyin B[233b /07]: binası tezyin C[132b/15]: tezyin idüp

[368] A[188b/15]:ḫāṣanıñ baᶜżı ḳabābı tezyin ve baᶜżıları B[b / 07]: ḥaṣanıñ binası tezyī̄n ve baᶜżıları C[131a / 03]: -

[369] A[188b/ 116-17]:baᶜżıları tecdī̄d olunmuş idi.B[233b /07-08]: baᶜżıları daḫi tecdī̄d olunmuş idi. C[133a/ 01]:baᶜżı yerleri tecdī̄d olunmuş idi.

[370] A[188b/ 18]:sürür ü ḥubūr B[233b /08]: sürür pür-ḥubūr C[133a/ 02]: sürür ü ḥubūr

[371] A[188b/ 18]: nā-fercām pādişāh ḫan B[233b /09]: nā-fercām pādişāh ḫan C[133a/ 03]: nā-fercām pādişāh han

[372] A[188b/ 19];B[233b /10]: iderken mübārek C[133/ 04]: -

[373] A[188b/ 20];B[233b /10]: ayaḳları mermerde dayandı. Ve na-gāh bir yanları üzerine C[133/ 04]: na-gāh ayaḳları mermerden ḳaydı. Ve bir yanları üzerine

[374] A[188b/ 21];B[233b /11]: ol ṭarafları güyā ki göge C[133/ 05]: ol yanları güyā ki göge

[375] A[188b/ 22];B[233b /11-12]: ḫalvet-i ḫāṣalarına iletdikleri C[133/ 06]:ḫalvet-i ḫāṣalarına getürdiler

[376] A[188b/ 22-23]; B[233b /12]: yāḳū tedbī̄rin etmeġe ma'zun oldılar . Lakin C[133/ 07]: yāḳū tedbī̄rin etdigin

[377] A[188b/ 23];B[233b /12-13]: fi'l-ḫāl ḥamim ᶜarż oldu ve C[133/ 07]:fi'l-ḫāl ḥamim ᶜarż olup

[378] A[188b/ 24]; B[233b /13]: ve ıżṭırabdan sū'i miᶜdeye daḫı mübtela C[133/ 08]: ıżtırabdan sū'i miᶜdeye mübtela

cümle ecel muḳadderleri (25) irişmiş imiş her tedbīr ki etdiler.[379] Müfīd olmadı şimdiye degin nev-i insān (26) eceldir. Dāne dermān bulmaduġı gibi onlar daḫı bulmadı.[380] Elli iki yaşında zemheriniñ (27) ikinci günü yevm-ül isneyn idi ki vaḳt-i zevālde vāṣıl-ı ḫālid-i berīn ve muᶜānaḳa **[189a]** (01) ḫūrīᶜayn oldılar. Raḫmetullahi Raḫmeten vāsıᶜaten ve[381] şehzāde-i civān-baḫt ve lāyıḳ-ı (02) tāc ü taḫt Sulṭān Murad Ḫaẓretleri [382]Ramaẓān-ı şerīfiñ sekizinci günü serāy-ı ᶜāmireye (03) dāḫil oldılar. Vartasını münādīlere nidālar etdirdiler[383]ve baᶜde'ẕ-ẓuhur Şeyh-ül (04) İslām Ḥāmid Efendi merḥūm imāmetiyle namazın ḳıldılar. Mehammiye-i Ḳosṭanṭiniyye'de (05) selāṭin-i āl-i ᶜOṣman'dan ibtidā vefāt iden bunlar oldı.[384]Ve baᶜde-l- ᶜaṣr beş nefer (06) şahzāde bī-günāhıñ daḫı namazları ḳılındı.[385] Raḥimehullahü Teᶜālā (07)

DER ZİKR-İ SALṬANAT SULṬĀN MURĀD ḪAN[386] İBN-İ SULṬĀN SELİM ḪAN VELĀDET BĀ- SAᶜĀDETLERİ[387] (08) SENE ŞELĀŞE VE ḪAMİN Ü TESᶜMĀYE CEMĀZĪYELEVVELİSİNİÑ BEŞİNCİ GÜNÜNDE[388] VE ḪULŪS-U (09) SAᶜĀDET MEᶜNŪSİLERİ SENE 983.[389]

Ramaẓān-ı şerīfiniñ sekizinci günü yevm-ül erbāᶜda (10) vāḳıᶜa olmışdur. Peder-i bezr-güvārlari birāder-i kühterleri Sulṭān Bayāžıd merhūm ile (11) Ḳonya ṣaḥrāsında vāḳıᶜa olan muḥārebe eṣnāsında on iki seneye bāliġ (12) olup ḫatta Ḳonya Ḳalᶜesi bārūsundan ol ceng ü cengāhe nāẓır ve ol (13) perḫāş-ı dil-ḫırāşda ol vecihle ḥāžır bulundılar. Baᶜde cedd-i ᶜālī tebārileri (14) Sulṭān Süleyman Ḫan Ḥaẓretleri cemāle bakmaları müşāhedesi ārzūsun etmekle (15) meḥammiye-i Ḳosṭanṭiniyye-i ᶜaliyyeye getürdiler ve bir nice eyyām-ı didār-ı şerīfleri müşā (16) hedesiyle ve müṣāḥabatı laṭīfleri telezzüziyledür. Nā-fercāmdan kām aldılar (17)

---

[379] A[188b/ 23-24]; B[233b /14]: ecel muḳadderleri irişmiş imiş her tedbīr ki etdiler. C[133/ 07]: ecel irişmiş imiş. Her nev'i tedbīr eylediler ise

[380] A[188b/ 26]: onlar daḫi bulmadı.B[233b / 15]: anlara daḫi bulunmadı.C[133/ 10-11]: onlar daḫı ᶜallāme derman bulmadılar.

[381] A[189a/ 01]:Raḥmetellahi raḥmeten vāsıᶜaten ve B[233b /17]: Raḥmetellāhi ᶜaleyhi raḥmeten vāsıᶜaten ve C[133a/ 13]: Raḥmetellāhi ᶜaleyhi

[382] A[189a/ 02]: B[233b /17]: Sulṭan Murad Ḫażretleri C[133a/ 14]:Sulṭan Murad Ḫan Ḫażretleri

[383] A[189a /03] :vārtasını münādilere nidālar ettirdiler B[233b /18]: vārtası münadilere nidā etdirdiler C [132 b/01]: ve nice ḳābilesi duḥulu kefesi mümkatına ḳarar eyledi. Netice-i kelām ol ḳumdan ṣaña ol maḥal ḫarāb oldu. Ve bil-cümle aḥvāl Ejder Ḫāna Ḳıpçāk ᶜali ṭariḳ-ül icmāl naḳl olundı.

[384] A[189a/ 02]; B[233b /19 –234a/01]: Mehammiye-i Ḳosṭanṭiniye'de Selāṭin āl-i Oṣman'dan ibtidā vefāt iden bunlar oldı. C[133b/ 01]: -

[385] A[189a/ 06]; B[234a/ 02]:ḳılındı C[133b/ 02]: ḳıldılar

[386] A[189a/ 07]; B[234a/02]: Salṭanatı Sulṭān Murad Ḫan C[133b/ 03]: Salṭanat Ġazi Sulṭān Murad

[387] A[189a/ 07]: velādet bā-saᶜādetleri B[234a/ 03]: taġżūr velādet bā-saᶜādetleri C[133b/ 04]: el merḥum sene-i 983. velādet bā-saᶜādetleri

[388] A[189a/ 08];B[234a/ 04]:beşinci gününde C[133b/ 05]: beşinci gün

[389] A[189a/ 08]: sene-i 983.B[234a/ 04-05]:sene-i ṣāni ve ṣāmāneyn ve tisᶜāne. C[133b/ 06]: sene-i 983.

Ve bir müddetten ṣoñra[390] erḳām u evhāma ṣıġmaz nuḳvūd ġayrı maᶜdūde bir neçe tuḫaf lāyıḳa (18) ve hedāyeyi fāyıḳa ẓammı ile peder-i ᶜālī miḳdārlarına gönderdiler. Çün sinīni (19) ᶜömr-ü şerīfleri onsekiz sāle ile ḫoş-ḫāl oldı. Manisa sancaġın iḫsān (20) buyurup ol sebeb ile vālid-i mā-cedlerinden Kütāhiye'de mufāreḳat idüp (21) livā-ı saᶜādet-ül tevālarına revāne olundılar.

HİLLE'-İ ŞERĪFLERİ.

(22) Ḳaṣırdan bālādıñ alçaḳ boylu beyaż tenlü elā gözlü ebrūları ve meḫāsen (23) leṭāfet nümūları ḳumral ve laḥm ü ṣeḫmde vesaṭ-ı ḫal ammā ṭabiᶜ-i vefādları (24) ġāyet zīriñ ü ᶜārif ve ruḫ u kelāma ve īhāmına muṭṭalıᶜ vāḳıf ve ebyāt (25) ve eşᶜārlarında ve evzāᶜ u eṭvārlarında cānib-i taṣavvufa meyyal ve her kelām (26) dürer-bārları vaḫdet-i vücūd iṯbatına ḳābil ve selīḳa-i laṭīfleri ol (27) beḥār-ı nā-mütenāhiden saç ü sāʾil olmaġla şuᶜara-ı zamane tetebbuᶜ içün irsāl **[189b]** (01) buyurduḳları ġazelleri ekṯeri ol vadīde idi. Şuᶜara-i ᶜaṣrı daḫı lüṭūf ve tabiᶜ-i (02) hümāyūnlarına ḳāy'iller idi. Ve ekṯer eyyām memālik-i maḫrūsada belki ᶜArab ve ᶜAcem'de (03) olan ḫoş-elḫān ve naġme-güdāz ve sāzende-gān mümtāz ve şirīn güftārān ve kıṣṣa-ı(04)perdāz ve erbāb-ı lūᶜb[391] ve ṭarab-ı eṣhāb-ı lehü ve şeġab-i ᶜalī[392] ṭarīḳ- ül münāvebe dāḫil-i (05) meclis-i hümāyūnları olup her biri iẓhār-ı ḳudret ve mahāret ile nezāketler ve (06) şeṭāretler idüp avuç avuç altun iḫsānıyla memnūn olurlar giderler idi. (07) Bu cümleden bu maḫalde bir şirin-kār laṭīfesini irād idelim. Latīfe masḫaranıñ biri (08) bir gün[393] şeṭāret ve mahāretin itmām idüp[394]pādişāhınıñ nām-ı inᶜām idecek (09) maḫalde yoḳ ḫünkārım bu gün altun istemem yüz deġnek isterim dir. Sebeb-i su'āl (10) buyurulucaḳ hele ellisini uruñ andan ṣoñra su'āl buyuruñ dir. Urulsun[395] (11) diyü fermān iderler. Çün deġnek elliye çıḳar duruñ ve bir ortaġım var[396] (12) ellisin ona uruñ dir.[397] Ortaġa su'āl olundıḳda her gün beni daᶜvete gelen (13) bostancı inᶜām alıp giderken seni ben getürdim nıṣfı benimdir diyüp elimden[398]

---

[390] A[189a/ 17]: bir müddetten ṣoñra B[234a/ 11]: bir müddetde C[133b/ 06]: -
[391] A[189b/ 04]: perdāz ve erbāb-ı lūᶜb B[234b/ 02]: perdāz lūᶜb C[133b/ 06]: -
[392] A[189b/ 04]: ve şeġab-i ᶜalī B[234b/ 02]: şeġab-i ᶜalī C[133b/ 06]: -
[393] A[189b/ 08]: bir gün şeṭāret B[234b/ 05]: şeṭāret C[133b/ 06]: -
[394] A[189b/ 08]: itmām idüp B[234b/ 05]: idüp tamām olduḳda C[133b/ 06]:-
[395] A[189b/ 10]: buyuruñ dir. Urulsun B[234b/ 07]: buyuruñ dir . Öyle olsun C[133b/ 06]:-
[396]A[189b/ 11]: duruñ ve bir ortaġım var. B[234b/ 08]: duruñ dir bir ortaġım var dir. C[133b/ 06]:-
[397] A[189b/ 12]: ellisin oña uruñ dir. B[234b/ 08]: ellisin daḫi oña uruñ dir. C[133b/ 06]:-
[398] A[189b/ 13]: diyüp elimden B[234b/ 10]: diyü yarusın elimden C[133b/ 06]:-

(14) alur. Bu gün deġnegiñ nışfı daḫı anıñ[399]ḥaḳḳı olmaḳ lāzım gelür. Pes pādişāh ʿālem-penāh (15) bu laṭīfeden ḥaẓ idüp iḥsānın taẓʿīf ve bostancıya elli deġnek (16) urulduḳtan ṣoñra min-baʿd masḫaralara böyle vażıʿ etmemege[400] tenbīh buyururlar ve her (17) rūz ki bu nesḳ üzere güzar ider idi.[401]Baʿde edā' ṣalavet-ül aṣr-ı devletle[402](18) ḳalkup dārü's saʿādelerine giderdi[403] ve hezār ḫamd ve sipās ḫaliḳ içün (19) iderdi ki bu günümüz[404]daḫı böylece geçdi dirdi ve zen dostluḳda bir mertebe[405] (20) idiler ki ḫarem-i muḫteremde dāḫil-i ferāş ḫāṣṣa-i şehr-yārı olan ḫāṣṣa ki[406] (21) gāh ḳırḳdan ziyāde gāh nāḳış idi.[407] Evvelden bir ḳaç sene Sulṭān Meḥmed Ḫan vālidesi (22) olan Ṣafiyye Sulṭān ile ʿemr-i şerīfleri güzerān idüp lākin[408] kendü vālideleri (23) Nurbānū Sulṭān[409]Ḫaẓretlerinñ ḫalef-i merẓıyesi idi. Ve muttaṣıl baʿżı cevārī (24) çün cevārī ʿarża ḳalur idi.[410]Velākin raġbet etmezler idi.[411] Bir gün hemşīre(25)leri Ṣadrāʿẓam Mehmed Pāşāyı ṭaviliñ ḫalīlesi olan Esmeḫan Sulṭān ile (26) bir bāġçede seyr-ü ṣafāda iken meh-pāre-yi bī-hemtā[412] yaʿni iki bākire-i raʿnā (27) meclis-i hümāyūnlarına iḫżār idüp bir miḳdār[413]saz-ı nevāḫt etdirdi**[190a]**(01)çün Saʿādetlü pādişāhıñ kemāl-i mertebe raġbet ve meyyāllerin gördi. Hibe idüp (02) serāy-ı ʿāmireye gönderdi. Saʿādetlü pādişāh daḫı raġbet-i tamām ile viṣāllarından (03) kām almak ārzū idecektir. Murad alıvirmedi ve nāvek maḳṣūdu nişāne irmedi. (04) Ġayrı maḥalde cüst ü çalāk iken bu defʿa süst ü ḫāb-nāk idü ki bildiler ki (05) muḳteżā-yı sīnnen visāl degil. Bir cādūnıñ meger ve ālıdır. Aḫvāl Vālide Sulṭāna (06) münʿakis olıcaḳ Ḫāṣāki Sulṭāna mensūb olan baʿżı cevārī-i ṭavāşīler [414]ellerine (07) işkenceye verdiler. Baʿżı[415]kimesneleriñ taḫt-ı nikāḥına dāḫil olanları daḫı getürdiler (08) ve biʾl-cümle bilindi ve bulundu ve ʿāḳide-i murād bir muḳtezā-yı fevād çözüldi ve

---

[399] A[189b/ 14]: nışfı daḫi anıñ B[234b/ 10]: daḫi nışfı anıñ C[133b/ 06]:-
[400] A[189b/ 16]: vażʿı etmemege B[234b/ 12]: vażʿı eylemege C[133b/ 06]:-
[401] A[189b/ 17]: bu nesḳ üzere güzar ider idi. B[234b/ 12-13]: bu nesḳ-i güzar iderdi. C[133b/ 06]:-
[402] A[189b/ 17]: baʿde edā'-ı ṣalavet-ül ʿaṣr-ı devletle B[234b/ 13]: baʿde ṣalavet-ül ʿaṣr-ı devletle C[133b/ 06]:-
[403] A[189b/ 18]: dār-üs saʿādelerine giderdi. B[234b/ 13]: dār-üs saʿādelarına giderdi. C[133b/ 06]:-
[404] A[189b/ 19]: iderdi ki bu günümüz B[234b/ 14]: iderdi. Bu günümüz C[133b/ 06]:-
[405] A[189b/ 19]:ve zen dostluḳda bir mertebe B[234b/ 14-15]:ammā zen dostluḳda daḫı bir mertebeC[133b/ 06]:-
[406] A[189b/ 20]:ḫāṣṣa-i şehr-yārı olan ḫāṣṣa ki B[234b/ 15]:ḫāṣṣa şahāne-i şehr-yārı olan ḫāṣṣakiler C[133b/ 06]:-
[407] A[189b/ 21]:gāh ḳırḳdan ziyāde gāh naḳış idi.B[234b/ 15-16]:gāh ḳırḳdan nāḳış gāh ziyāde idi. C[133b/ 06]:-
[408] A[189b/ 22]:lakin B[234b/ 17]: velekin C[133b/ 06]:-
[409] A[189b/ 23]: Nurbānū Sulṭān B[234b/ 17]: Nūrūzibānu Sulṭān C[133b/ 06]:-
[410] A[189b/ 24]:çün cevārī̇ ʿārż a ḳalur idi. B[234b/ 18]:çün ḥurāy-ı ʿarża ḳalur idi. C[133b/ 06]:-
[411] A[189b/ 24]:raġbet etmezler idi.B[234b/ 18-19]: raġbet etmezdi. C[133b/ 06]:-
[412] A[189b/ 26]:iken meh-pāre bī̇-hemtā B[235a/ 01]: iken iki meh-pāre bī-hemtā C[133b/ 06]:-
[413] A[189b/ 27]: bir mikdār B[235a/ 01]: birer miḳdār C[133b/ 06]:-
[414] A[190a/ 06]: baʿżı cevārī̇-i ṭevāşiler B[235a/ 06]: cevārī̇-i ṭevāşiler C[133b/ 06]:-
[415] A[190a/ 07]: baʿżı B[235a/ 06]: ve baʿżı C[133b/ 06]:-

te’sīriyyeye (09) ol ḳadar raġbet etdiler ki[416]iki yüz altunluḳ cāriye[417]üçer dörder biñ altuna (10) ṣatılır oldı. Ammā ʿākibet-i keşret-i ḥammām maraż-ı[418]meṣāne irāş idüp efnā-ı vücūd-ı (11) şerīflerine bāʿş oldı.

EVLĀD-I ʿİCĀDLARI ZİKRİNDEDİR.

Vücūda gelen zukūr (12) veināş hadd ü ḳıyāsdan mütecāvizdir. Hemen hīn u vefātlarında on dokuz şehzādeleri (13) ḳanun-ı vāzgūn ʿOşmānī muḥabbibince zümre’-i şühedāya mülḥaḳ olmışdur. Ve ināşdan İbrāhim (14) Pāşāya tezvīç etdikleri ʿAyişe Sulṭāndan ve Ḫalil Pāşāya tezvīç etdürilen (15) Faṭıma Sulṭāndan ġayrı ḥīn-ı vefātlarında[419] yigirmi altı duḫter-i büzürg ve kühterleri (16) ḳalmış idi. İstanbuluñ keşret vebāsı aleyhim ʿāfīna egerçe sükkānınıñ ʿaẓīm[420] (17) belāsıdır. Velākin bu maḳūlelerde daḫı emr-i ḫāliḳ içün ile çoḳ ḫidmet[421](18) ve aṣḥāb-ı devlete neçe muʿāvenet ider. Bu cümleden beş ancaḳ[422] ḳaldı ki (19) Naḳḳaş Pāşā’ya ve Davut Pāşā’ya ve Ḳapucıbaşı Ṭopal Meḥmed[423]Aġa’ya birerin (20) virmişler idi.

CÜLŪS-Ü HÜMĀYŪNDAN SOÑRA VĀKIʿA OLAN ḪAVĀDİSAT VE ṢADR-I (21)ʿAẒAMA MÜTEʿALLİḲ BAʿŻI VĀḲIʿĀT ZİKRİNDEDİR.

Ṣadr-ı ʿaẓam Mehmed Pāşāyı Ṭavīl (22) muḳaddimā merḥūm ve maġfūrlu Sulṭān Selim Ḫan Ḥażretleriniñ Aġalarından ʿÖmer Aġa (23) ve Ferhad-nāmān[424] meḳariblerin baʿżı bahāne iledir devletden mehcūr belki ḥayat-ı (24) müsteʿāredan daḫı devr idüp baʿżı aġavātı ḫīn ü cülūslarında ṭarīḳı ile (25) behre-mend etmeyip belki tezlīl ve taḫḳīr ve pāyesi olan menāsıbdan tenzīl (26) etmekle pādişāh ʿalī-cāhıñ meḳaribleri kendüden emin üzere olmayup henüz (27) sancaḳ-ı hümāyūnda iken ḳadḥ u zemmine[425] müteʿallıḳ kelimātdan ḫālī olmazlar

---

[416] A[190a/ 08-09]: fevād çözüldü ve tesīriyyeye ol ḳadar raġbet etdiler ki B[235a/ 08-09]: fevād çözüldü ve düzeldi. Ve andan ṣoñra cevārī ve tesīriyyeye ol ḳadar raġbet eylediler ki C[133b/ 06]:-

[417] A[190a/ 09]: altunluḳ cāriye B[235a/ 09]: altunluḳ bir cāriye C[133b/ 06]:-

[418] A[190a/ 10]: ammā ʿaḳıbet keşret-i ḥammām maraż B[235a/ 09-10]: ammā keşret cimāʿ-ı ʿaḳıbet maraż C[133b/ 06]:-

[419] A[190a/ 15]: ġayrı ḥīn-ı vefātlarında B[235a/ 14]: ġayrı vefātlarında C[133b/ 06]:-

[420] A[190a/ 16]: İstānbuluñ keşret vebāsı aleyhim ʿāfīna egerçe sükkānınıñ ʿaẓīm B[235a/ 14-15]: İslāmbuluñ keşreti vebāsı aleyhim ʿāfīna egerçe sükkānınıñ ʿaẓīm C[133b/ 06]:-

[421] A[190a/ 17]: çoḳ ḫidmet B[235a/ 16]:çoḳ ḥizmet C[133b/ 06]:-

[422] A[190a/ 18]: beş ancaḳ B[235a/ 16]:dört beş ancaḳ C[133b/ 06]:-

[423] A[190a/ 19]: Ḳapucıbaşı Ṭopal Meḥmed Aġa’ya B[235a/ 17]: Ḳapucıbaşı olan Ṭopal Meḥmed Aġa’ya C[133b/ 06]:-

[424] A[190a/ 23]: Ferhad-nāmānB[235b/ 01]:Ferhad Aġa nāmān C[133b/ 06]:-

[425] A[190a/ 27]: ḳadḥ u zemmine B[235b/ 04]:ḳadḥ u zillete C[133b/ 06]:-

idi.[426] **[190b]** (01) Ve Mehmed Pāşā ḥayatda iken saʿādetlü pādişāhıñ cülūs-ı hümāyūnların istemezüz dirler (02) idi.[427] Zīrā her birimiz birer bahāne ile dergāh-ı pādişāhiden sürmesı ve bizi (03) āsitāne-i pādişāhide çoḳ görmesi muḳarrerdir diyü iẓhār-i inkisār iderler (04) idi.Bu cümleden[428] Üveys Pāşā ki Tire ḳaḍısı iken bir gün saʿādetlü şehzāde (05) ḥażretlerine şikārda hem-ʿinānlıḳ şerefi alvirür. Ve egerçe bir türk-i setriñ idi (06) Lākin ādāb-ı mülkden ḫaberi olmaġla pādişāhıñ gönlüne girer. İttifāḳ ol eṣnāda (07) defterdārları vefāt etmekle peder-i bezr-güvārlarına ʿarż idüp defterdārlıḳların (08) kendüye verdirür. Yaʿni müşārün ileyh cümleden ziyāde emin olmamaġla sā'ir[429](09) muḳarribin ile maʿan cülūs-ı hümāyūna gelürken eṣnā'-ı rāhde Meḥmed Pāşā ilḳāsıyla kendülere (10) bir ʿözr olmamaġa taʿahhüd-i hümāyūnların[430] alırlar ve Meḥmed Pāşānıñ ḫilāfında idi ki (11) maʿlūmı olmaġla[431] Şemsi Pāşā peder-i bezr-güvār yekze vecedde ʿāli-miḳdār kezā[432] muṣāḥib (12) olmışdur. Bir pīr-i vaḳūr aḫvāl-i ʿālemden ḫaber-dār ve umūr-ı dīde ve emek-dār ḫuṣūṣān (13) ṭoġancılıḳda üstād-ı küll maḳāmındadır. Ṣayd ü şikāre teveccüh buyurulduḳça bile olması (14) ġāyetde[433] münāsıbdır diyü ilḳā etmekle ḥīn-ı cülūslerinde anı daḫı götürdiler.Rūmili (15) ḳāżaskeri olan ḳāẓīẓādeniñ daḫı tabiʿ vezīr mumā ileyhi āzārde olmaġla(16) muttaṣıl müttefikü'l kaleme saʿādetlü pādişāh vezīre iʿtimād buyurmak eyler ve çekdüġi (17) ya kendü müteʿallikātıdır ya rüşvetin almış elbette bir ġareż-i fāsidī[434] vardır diyü (18) ṭabiʿ şerīflerin inḥirāfdan ḫalī deġiller idi. Ol ecilden bir müddet ḫalḳıñ riḳʿalarına (19) raġbet buyurdılar. Ḫatta Şemsi Pāşā riḳʿa şikārıñ ider. Şāh-bāziz diyü[435] bu maẓmūnda (20) bir yāde naẓm etmiş idi. Her süvār [436]oldıḳça ya cāmiʿ-i şerīfe çıḳdıḳça[437]biñer belki (21) ikişer biñ riḳʿa ṣunulur oldı.Ne oḳunmaḳ ḳābil ve ne cevāb virmek belki (22) aṣḫābın bulmaġa[438] ḳābiliyyet ḳalmadı. ʿĀkibet

[426] A[190a/ 27]: ḫālī olmazlar idi. B[235b/ 04]: ḥālī olmazlar idi. C[133b/ 06]:-
[427] A[190b/ 01-02]: istemeziz dirler idi. B[235b/ 05]: istemeziz dirlerdi. C[133b/ 06]:-
[428] A[190b/ 04]: idi. Bu cümleden B[235b/ 07]: ve bu cümleden C[133b/ 06]:-
[429] A[190b/ 08]: emin olmamaġla sā'ir B[235b/ 11]: emīr üzere olmaġla sā'ir C[133b/ 06]:-
[430] A[190b/ 10]: bir ʿözür olmamaġa taʿahhüd-ü hümāyūnları B[235b/ 12]: bir ʿözür olmamaġla taʿahhüd-ü hümāyūnların C[133b/ 06]:-
[431] A[190b/ 11]: maʿlūmi olmaġla B[235b/ 13]: maʿlūmları olmaġla C[133b/ 06]:-
[432] A[190b/ 11]: peder-i bezr-güvār yekze vecedde ʿāli-miḳdār kezaB[235b/ 13]: peder-i bezr-güvār keza vecedde ʿāl- miḳdār keza C[133b/ 06]:-
[433] A[190b/ 14]: ġāyetde B[235b/ 13]: ġāyet C[133b/ 06]: -
[434] A[190b/ 17]: ya rüşvetin almış almış elbette bir ġareż-i fāsidī B[235b/ 13]: yaḫud rüşvetin almışdır elbette bir ġareż-i fāsidī C[133b/ 06]: -
[435] A[190b/ 19]: şikārın ider. Şāh-bāziz diyü B[9a/ 01]: şikārın ideriz. Şāh-bāziz diyü C[133b/ 06]: -
[436] A[190b/ 20]: bir yāde naẓm etmiş idi. Her süvār B[236a/ 01]:bir ebyāt naṭz etmiş. Herkes süvār C[133b/ 06]:-
[437] A[190b/ 20]: şerife çıḳdıḳça B[236a/ 02]: şerife çıḳdıḳda C[133b/ 06]:-
[438] A[190b/ 22]: aṣḥabın bulmaġa B[236a/ 03]: aṣḥab kim ise bulmaġa C[133b/ 06]:-

bu mümkün olsa ecdādımızdan daḫı (23) biri iderdi.[439] Ve bu ṭarīḳe giderdi buyurdılar. Ve dād ü dihişlerin[440]ḫaṭṭ-ı (24) hümāyūna haṣretdiler. Şöyle oldı ki o emr ü ahkām iʿtibārdan ḳaldı. Kenār (25) ḳaḍıları ḫaṭṭ-ı[441]şerīfe getür demege başladı.Bu zamana gelince muṭlaḳa ḫaṭṭ-ı hümāyūn (26) nedir kimse bilmezdi.Ve ḫalḳıñ ḫāṭırından daḫı ḫaṭūr etmezdi.İttifāḳ bu eṣnāda (27) Ṣadr-ı aʿẓam Lālā ilḳāsıyla Defterdār Üveys Çelebiniñ beliʿyyāt ve kemmiyyātin ʿarż **[191a]** (01) idüp teftīş fermān[442] etdirdi. Mübāşeret olunup baʿżı mevād ẓuhūr (02) etdügi gibi defʿine[443] haṭṭ-ı şerīfe vārid oldı ve bir ḳaç günden ṣoñra (03) şıḳḳ-ı s̱ānī defterdārlıgın iki ay[444] mürūr etmedin Lāla-zār Efendi ʿazl (04) olunup başdefterdārlıḳ virildi. Bu defʿa muṭṭaṣıl[445] tezākiri rikāb-ı (05) hümāyūna varır gelür oldı. Ve baʿżı menāṣıb anıñ telḫīsıyle veriliyor (06) oldı. Ḳāḍıẓādeniñ telḫīṣiyle daḫı[446] beglerbegilikler ve sancaḳlar ve taḥt (07) ḳāḍılıḳları virildi. Muḥaṣṣıl ḳapu[447] bir iken bir nice yerden feṭḥ-i bāb oldı. (08) Ve Bodun'da Vezīr Muṣṭafa Pāşā merḥūm ki seḫā ve keremde aḳrānı maʿdūm (09) bir ṣāḥib-i devlet idi.Vezīr-i aʿẓāmıñ ʿammi-zādesi olmaġla Bodun (10) serāylarına ve bārūtuna ṣāʿiḳa nuzūlı bahānesiyle Mir-aḫur Kebīr-i Ferhad[448](11)Aġa gönderilüp ḳatl etdirildi[449] ve bunuñla daḫı iktifā etmediler görür (12) gözü ṭutar eli meṣābesinde Nişāncı Ferīdun Beginiñ ketḫüdāsın ṣalib (13) ve kendüsin nefī ʿane'l-bilād etdiler. Ve Ḫüsrev ketḫüdāsıyla Sinān Aġanıñ ikişer yüz (14) biñ aḳçeliḳ zeʿāmetleri ḳırḳar ellişer yük aḳçe ṭutar deyü ḫavāṣ-ı hümāyūna (15) ilḫāḳ etdirdiler ve ḫidmetinden[450]redd olunmaḳ emr etdiler. Ve bunlardan ġayrı (16) yigirmi dört muḳarribleriniñ bu vecihle zeʿāmetlerin[451] alıp ḫavāṣ-ı hümāyūna (17) ḳatdılar ve yerine bī-ḥāṣıl olan[452] ḫavāṣdan ve timār ve zeʿāmetden verilmek (18) emr etdiler. Defterdār Üveys Çelebi ol daḫı[453] göresün pādişāh muḳarriblerine (19) olan ihānet kendü mensūbātına olıcaḳ

---

[439] A[190b/ 22-23]: ecdādımızdan daḫi biri iderdi. B[236a/ 03]: ecdādımız iderdi.C[133b/ 06]:-
[440] A[190b/ 23]: dād ü dihişlerin B[236a/ 04]: dād ü dihişlerin C[133b/ 06]:-
[441] A[190b/ 25]: ḳaḍıları ḫaṭṭı B[236a/ 05]: ḳaḍıları ḫod ḫaṭṭı C[133b/ 06]:-
[442] A[191a/ 01]: teftiş fermān B[236a/ 07]: teftişin fermān C[133b/ 06]:-
[443] A[191a/ 02]: defʿine B[236a/ 08]: defāʿata C[133b/ 06]:-
[444] A[191a/ 03]: deftardārlıgın iki ayB[236a/ 09]: deftardārlıgın virdiler iki ay C[133b/ 06]:-
[445] A[191a/ 04]: defʿa muttaṣıl B[236a/ 10]: bu kerre muttaṣıl C[133b/ 06]:-
[446] A[191a/ 05-06]: telḫīṣiyle veriliyor oldu. Ḳāḍıẓādeniñ telḫīṣiyle daḫi B[236a/ 10-11]: telḫīṣiyle daḫi C[133b/ 06]:-
[447] A[191a/ 07]: virildi. Muḥaṣṣıl ḳapu B[236a/ 11]: verildi ḳapuC[133b/ 06]:-
[448] A[191a/ 10]: Aḫūr Kebīr-i Ferḥad B[236a/ 13]: Aḫūr Kebīr-i Ferḥad C[133b/ 06]:-
[449] A[191a/ 11]: gönderilüp ḳatl etdirildi. B[236a/ 14]: gönderilüp Muṣṭafa Pāşā ḳatl etdirildi.C[133b/ 06]:-
[450] A[191a/ 15]: ve ḫidmetinden B[236a/ 17]: ve ḫizmetinden C[133b/ 06]:-
[451] A[191a/ 16]: vecihle zeʿāmetlerin B[236a/ 17-18]: vecihle cümle zeʿāmetlerin C[133b/ 06]:-
[452] A[191a/ 17]: ḳatdılar. Ve yerine bī-ḥāṣıl olan B[236a/ 18]: ḳatdılar. Ve bir nice bī-ḥāṣıl olan C[133b/ 06]:-
[453] A[191a/ 18]: Üveys Çelebi ol daḫı B[236a/ 19]: Üveys Çelebi daḫı C[133b/ 06]:-

ḫoşça mıdır diyü dā'imen (20) kināye ve īhāmdan ḫalī degil idi. Ammā merḥūme ki bu mertebe ihānet (21) olunurdu. Aṣlā kendüsi müteġayyir olmazdı ve dā'imā pādişāhıñ rıżāsı (22)üzere ḫareket iderdi ve aʿdāsınıñ dirig bī-furūġun ṣalābet ve (23) diyāneti ve evżāʿ u eṭvārı mükezzib idi ve hem kendüsi ġāyet muntaẓam (24) el-kāle[454]ṣāḥib-i devlet idi. Her bār ki saʿādetlü pādişāha mülāḳī olsa[455](25) kendüye olan cefāya nedāmetleri evżaʿ-ı hümāyūnlarından ẓāhir olurdı.[456] (26)

ÜVEYS PĀŞĀ MERḪŪMUN LATĪFİ VE MERḪĀMETİ ZİKRİNDEDİR.

Muṣṭafa Pāşā merḫūm ḳatl (27) olundıḳda Bodun eyāleti başdefterdār olan mumā ileyh Üveys Pāşā'ya **[191b]** (01) virildi.Bu ḫaḳīr bir taḳṣīr ġāyet ṣaġīr idim. Ammā hayāl-i ḫāb gibi ḫāṭırımdadır.[457](02) İttifāḳ emr-i ḫāliḳ-i ḫayāt ve mevt ile iki ṭırāş-ı āver ḳarındaşım defʿa-ı vaḥiden[458](03) fevt oldı. Biriniñ zeʿāmeti biriniñ on altı biñ aḳçe timārı[459]maḥlūl (04) oldı. Peder merḥūm Üveys Pāşā'ya varur ve zeʿāmet ve timār [460]içün yalvarur (05) ve üç biñ beş yüz ġurūş cāyize virir. Üveys Pāşā daḫı iḥsān ider. (06) Merḥūmuñ lisānıñdan müsmuʿūm[461] olmışdur. Ol gice baʿde'l ʿāṣa ḳapucılar bölük (07) başısı ʿaynıyle[462] virdügüm keseleri bir ḳaç ḥerīfe yükletmiş geldi ve ṣāḫib-i (08) devlet yine[463]size gönderdi didi. Çünki cāyizemiz alınmadı ẓāhir timār[464](09) ve zeʿāmet āḫara verilmişdir diyü sabāḥa degin gözüne uyḫu girmedi. Ala-es (10) seḥer ḥużūruna vardım ve ayaġına yüzüm sürüp yalvardım ocaġım (11) söndürme[465]ve beni ʿazl ateşine koyundurma didim. Buyurdılar ki ya ne (12) oldı zeʿāmet ve timārı ḫod verdik didi. Ẓāḫir[466]sulṭānım hediyemiz (13) redd olıcaḳ āḫara verilmişdir didim.

---

[454] A[191a/ 24]: el-kāle B[236b/ 04]: el-kelām C[133b/ 06]:-
[455] A[191a/ 24]: mülāḳī olsa B[236b/ 04]: mülāḳī ola C[133b/ 06]:-
[456] A[191a/ 25]: hümāyünlarından ẓāhir olur idi. B[236b/ 05]: hümāyünlarında ẓāhir olur idi. C[133b/ 06]:-
[457] A[191b/ 01]: ḫayāl-i ḫāb gibi ḫaṭırımdadır. B[236b/ 07]: ḫāyal-i ḫāb ḫaṭırımdadır. C[133b/ 06]:-
[458] A[191b/ 02]: iki ṭırāş-ı āver ḳarındaşım defʿa-ı vaḥiden B[236b/ 08]:iki ḳarındaşım defʿaten ve vāḥdeten C[133b/ 06]:-
[459] A[191b/ 03]: biriniñ zeʿāmeti biriniñ on altı biñ aḳçe timārı B[236b/ 08-09]: Ṭavaş yigitler idi.Biriniñ zeʿāmeti biriniñ on altı biñ aḳçeliḳ timārı C[133b/ 06]:-
[460] A[191b/ 04]: zeʿāmet ve timār B[236b/ 09-10]: zeʿāmet ve timār C[133b/ 06]:-
[461] A[191b/ 06]: müsmuʿum B[236b/ 11]: istimāʿum C[133b/ 06]:-
[462] A[191b/ 06-07]: ol gice baʿde-el ʿāṣa ḳapucılar bölük başısı ʿaynıyle B[236b/ 11]: ol gice baʿd-el ʿāṣa ḳapucılar ketḫüdāsı bölük başı baʿd-el ʿāṣa ʿaynıyla C[133b/ 06]:-
[463] A[191b/ 07-08]:ṣāḥib-i devlet yine B[236b/ 12]:ve ṣāḥib-i saʿādet yine C[133b/ 06]:-
[464] A[191b/ 08]:ẓahir timār B[236b/ 13]: ẓāhir imdi. Timār C[133b/ 06]:-
[465] A[191b/ 10]:yüzüm sürüp ve yalvardım. Ocaġım ṣöndürme B[236b/ 14]:yüzüm sürdüm ve yalvardım. Benim sulṭānım ocaġım ṣöndürme C[133b/ 06]:-
[466] A[191b/ 12]: tımār ı ḫod verdiñ ẓahir B[236b/ 15]: tımār ḫod verdiñ ẓāhir C[133b/ 06]:-

Yoḳ vāllahi virgümizden dönmedik[467] (14) Nihāyet seniñ iki yigit oġlıñ gide ben daḫı bu ḳadar malıñ alam bu mürüvvetsizligi (15) kāfir etmez inṣāf ettim.[468]Aḳçeciġiñ gönderdim didi.[469]İnṣāf olunsun[470](16)bu ʿaṣırda bu lutfu ider var mı? Ḫaḳḳ Teālā ġarīḳ-i raḥmet idüp cennetde (17) ʿivażlar vire.

ŞEMŞİ PĀŞĀ PĀDİŞĀH MAĠFŪRA İBTİDĀ RÜŞVET ALDURDUĠI.(18)

Şemsi Pāşā pādişāha irtişā aldırdım ve bu devletden[471]bunuñla Ḳızıl Aḥmetlü[472](19) intiḳāmın[473]aldım didügi lisān-ı ḫalḳda bir meşhūr kelāmdır. Ol ʿaṣırdan (20) berü bu kelāmı işitmemiş kimse yoḳdur [474]denilse Vāḳʿadar ʿAli Efendi (21) merḥūm tāriḫinde yazmış ki bir gün Şemşi Pāşānıñ ḫalvet-i ḥāṣında idim ki (22) saʿādetlü pādişāhdan müfāreḳat etmiş. Kemāl-i meserret ve sürūr ile geldi (23) ve ketḫüdāsı Koçu Ketḫüdāya bu gün Ḳızıl Aḫmedlü intiḳāmın āl-i ʿoṩmandan aldım. (24)Anlar bizim ocaġımıza ṣu ḳoyduḳları gibi ben daḫı anlarıñ ocaġın söyündürecek[475](25) bir muḳaddime tertīb etdim didi.[476]Ḳoçu ketḫüdā munḳabıż oldı ve ne vecihle[477](26)didi.İrtişāya dadandırdım.Ḫatta ḳırḳ biñ altun bir büyücek loḳma idi(27) yutdurdum.[478]Bundan ṣoñra bunlar irtişā almaḳdan fāriġ olmazlar ve irtişā ile **[192a]** (01) devletleri ṩebāt bulmaz didi[479]ve ġāyet fariḥ ve sürūr-i iẓhār eyledi.Benim daḫı (02) ḫāṭırıma geldi ve laṭīfe yüzünden söyledim. İbtidā devlet-i İslāmiyede[480](03) neslinden olmaḳ ile tefaḫḫür etdigüñiz Ḫālid bin Velīd Ḫilāfet-i Ḫażret-i ʿOṩmanda (04) ḫaṣmından muḳaddem dārü'l ḫilāfe duḫūl[481]içün bevvābe[482]iki altun virdügi ve (05) devlet-i İslāmiyede ibtidā verilip alınan irtişā bu idü ki kelām-ı[483]ekābir (06) ile ṣābit ve baʿżı tevāriḫinde

[467] A[191b/ 13]: dönmedik B[236b/ 16]: dönmediḳ C[133b/ 06]:-
[468] A[191b/ 15]: kāfir etmez. İnṣāf ettim. B[236b/ 17]: kāfir daḫı etmez. İnṣāf etdim. C[133b/ 06]:-
[469] A[191b/ 15]: aḳçeciġiñ gönderdim. B[236b/ 18]: aḳçeciġin saña C[133b/ 06]:-
[470] A[191b/ 15]: inṣāf olunsun B[236b/ 18]: inṣāf olsun. C[133b/ 06]:-
[471] A[191b/ 18]: devletden B[237a/ 01]: devletde C[133b/ 06]:-
[472] A[191b/ 18]: Ḳızıl Aḥmedlü B[237a/ 01]: Ḳızıl Aḥmedlüden C[133b/ 06]:-
[473] A[191b/ 19]: intiḳāmın aldım B[237a/ 01]:intiḳām aldım.C[133b/ 06]:-
[474] A[191b/ 20]: işitmemiş kimse yoḳdur. B[237a/ 02]: işitmemiş hiçkimse yoḳdur.C[133b/ 06]:-
[475] A[191b/ 20]: söyündürecek B[237a/ 02]: ṣöyündürecek.C[133b/ 06]:-
[476] A[191b/ 25]: bir muḳaddime tertīb etdim didi. B[237a/ 06]: bir muḳaddim tertīb eyledim didi. C[133b/ 06]:
[477] A[191b/ 25]: Ḳoçu Ketḫüdā munḳabıż oldu. Ve ne vecihle B[237a/ 06-07]: Ḳoçu Ketḫüdā daḫi munḳabıż ne vecihle C[133b/ 06]:
[478] A[191b/ 27]: yutdurdum. B[237a/ 08]: hele yutdurdum. C[133b/ 06]:
[479] A[192a/ 01]: devletleri ṩebat bulmaz didi. B[237a/ 08-09]: devletleri daḫı ṩebat bulmaz didi. C[133b/ 06]:
[480] A[192a/ 02]: islāmiyyede B[237a/ 10]: islāmiyye C[133b/ 06]:
[481] A[192a/ 04]: dār-ül ḫilāfe duḫūl B[237a/ 11]: dār-ül ḫilāfeye duḫūl C[133b/ 06]:
[482] A[192a/ 04]: bevvābe B[237a/ 11]: bevvābe C[133b/ 06]:
[483]A[192a/ 05]: bu idü ki kelām B[237a/ 12]: bu idi. Ve kelām C[133b/ 06]:

maṣarraḫdır. Ceddiñiz ṭarīḳına[484]gitmiş ve anlarıñ sünnet-i (07) seyyiʾsin icrā' etmişsin didim.[485] Ġāyet münfāʿil oldı. Ve biraz durup başın (08) ṣalladı ve ḫoş çoḳ bilürsin ʿāli didi.

ŞEMSİ PĀŞĀNIÑ TAFṢĪL-İ AḪVĀLİ (09) ZİKRİNDEDİR.

Şemsi Pāşā ki üç pādişāh celīlü'ş şāna muṣāḥib nāmına olmış idi (10) ve ekṣer ṣayd u şikārda hem-ʿinānlıḳ şerefine irişmiş idi ve ol sebebden bu ḳadar şöhret-i (11) kāẕibe bulmuş idi. Evżāʿ u aḫvālinden[486] bir miḳdār tafṣīl olunursa ümīd-dar ki (12) ekṣerimiz maʿzūr ola mezbūruñ evżāʿ u eṭvārı lāübālī meşreb müẓaḫḥikāne[487](13) ve mezhebi nedimāne laḳlaḳa-i lisāna mālik ve şehriçe muḥāvereye sālik[488]ve ġāyetde (14) mümessiñ kelāmında īhāma ḳaṣidī çoḳ ʿarż ve ādāba[489]teḳayyüdi yoḳ. Bir vücūd (15) idi. Selika-i şiʿiriyesi daḫı ne lāyıḳ taḥsīn[490]ve ne külliyetle ḳābil-i nefrīn bir[491]viḳāye (16) naẓm etmiş ve Ebussuʿud ʿAleyhi Raḥmetlü-dūd merḥūma imżā etdirmiş. Beş yüz (17) beyt miḳdārı vardır. ʿAynıyla kendi[492] ḫaṭṭıyla olan nüsḫası bu ḫaḳīriñ yedinde (18) mażbūṭdur. İstanbulda[493]bir dellāl elinde gördim ve Ebussuʿud Efendi merḥūmuñ (19) imżā-ı şerīfleri şerefine ṭālib olup ḳırḳ aḳçeye aldım.Ḳıymetinden daḫı rütbesi[494] (20) maʿlūmdur. Kendünüñ tafṣīl-i aḫvāli ve silsilesi Ḫālid bin Velīd Ḥażretlerine (21) müntehī olduġı bu ebyātında münderic olmaġla. ʿAynıla andan bu[495]maḫalle naḳl etmege irtikāb etdim.[496]

(22) Şemsi olsam nola cihānda ferīd.
Cedd-i aʿlām Ḫālid bin Velīd.

Hiç mānendi yoḳ dilāver idi.
(23) Ṣānki bezmi veġāde ejder idi.[497]

---

[484] A[192a/ 06]: ceddiñiz ṭarīḳına B[237a/ 13]: sen daḫı ceddiñiz ṭarīḳına C[133b/ 06]:
[485] A[192a/ 07]:sünnet-i seyyi'sin icrā' etmişsiz.B[237a/ 13]: sünnet-i seyy'sin icrā' etmişsin didim. C[133b/ 06]:
[486] A[192a/ 11]: Evżāʿ u aḫvālinden B[237a/ 17]: aḫvāl ve evżāʿndan C[133b/ 06]:
[487] A[192a/12]:lāübāli meşreb müżaḫḥikāneB[237a/18]:lāf-ı lāübāli meşrebi naziḳāne ve mużaḫḥikāne C[133b/ 06]:
[488] A[192a/ 13]: laḳlaḳa-i lisāna mālik ve şehriçe muḥāvereye sālik B[237a/ 19]: laḳlaḳa-i lisāna mālik ve teşrīhi muḥavereye sālik C[133b/ 06]:
[489] A[192a/ 14]: ḳaṣadī B[237a/ 19]: ḳaṣadi C[133b/ 06]:
[490] A[192a/ 15]: taḥsīn B[237b/ 01]: taḫayyül C[133b/ 06]:
[491] A[192a/ 16]: ḳābil-i nefrīn bir B[237b/ 02]: ḳābil-i nefrīn idi bir C[133b/ 06]:
[492] A[192a/ 17]: kendi B[237b/ 03]: kendü C[133b/ 06]:
[493] A[192a/ 18]: İstanbul'da B[237b/ 04]: İslambol'da C[133b/ 06]:
[494] A[192a/ 19]: rütbesi B[237b/ 05]: mertebesi C[133b/ 06]:
[495] A[192a/ 21]: ʿaynıla andan bu B[237b/ 07]: ʿaynıla bu C[133b/ 06]:
[496] A[192a/ 21]: irtikāb etdim. B[237b/ 07]: irtikāb etdim. Ve hüve heẕa C[133b/ 06]:
[497] A[192a/ 23]: veġāde ejder idi. B[237b/ 09]: veġāde ejder idi. C[133b/ 06]:

Kaʿbeniñ fetḥine odur bādī̇.
ʿAskere dāʿimā odur hādī[498]

(24) Ḫālidin[499] her zaman resūlullah
Göricek dirdi işte[500]seyfullah

Ceng içindeki uzatsa Sinan[501]
(25) Cān verir sīnesinden uçmaġa cān.

Ḫālidiñ oġlı nūrdin[502] şehid
Olmış idi. Cihān içinde vaḥīd.

(26) Nūrdin oġlı Şemseddin
Böyle yazmış kitaba ehl-i yaḳīn.

Oġlı idi o serveriñ Yaʿḳūb
(27) Şekl-i Yusuf'da bir güzel maḫbūb.

Soñra Yaʿḳūbuñ oġlı oldı ʿAli.
Andan olmışdı[503]Bāyezid-i Velī.

[192b] (01) Oġlı İsfendiyār anıñ ey yār.
Ḳasṭamonuda eylemişdi ḳarār.

Oġlı İsfendiyārıñ İbrāhim
(02) Bir oġul virdi ana daḫı kerīm.

Ḳızıl Aḫmed idi anıñ nāmı.
Almış idi cihāndan ol kāmı

(03) Aḫmediñ oġlıdur benim pederim.
Benim anlardan özgedir hünerim.

Nām-ı pākī Muhammed Mīrzā[504]
(04) Dār-ı ḫuld içre server-i şehī̇dā.

Ḫālide çıḳdı silsile ile peder.
Al-i ʿOs̱man'a müntesib māder.[505]

[498] A[192a/ 23]: ʿAskere dā'imā o dur hādī B[237b/ 10]: ʿAskere dā'imā ol durur hādī C[133b/ 06]:
[499] A[192a/ 24]: Ḫālidin B[237b/ 11]: Ḫālidi C[133b/ 06]:
[500]A[192a/ 24]: göricek dirdi işte B[237b/ 11]: gördi dirdi üşte C[133b/ 06]:
[501] A[192a/ 24]: ceng içindeki uzatsa Sinan B[237b/ 12]: ceng içinde kime urulsa SinanC[133b/ 06]:
[502] A[192a/ 25]: nurdiñ B[237b/ 13]: nurdī C[133b/ 06]:
[503] A[192a/ 27]: Andan olmuşdı. B[237b/ 16]: andan olmuşdı.C[133b/ 06]:
[504] A[192b/ 03]: Nām-ı pākī Muḥammed Mirzā B[238a/ 02]: Nām-ı pāk Muḥammed MirzāC[133b/ 06]:
[505] A[192b/ 04]: münteṣib māder. B[238a/ 03]: nisbet māder.C[133b/ 06]:

(05) Bendesiyüz biz āl-i ʿOṣmanıñ.
İnḳırāżı olunca devrānıñ.

İki ferzend-i ercümendiz biz
(06) Ḫalḳ arasında ser-bülendiz biz.

Adım Aḫmeddir[506]benim ammā.
Şemsi Pāşā daḫı dinürse nolā

(07) Muṣṭafadır birāderiñ nāmı.
İşte [507]geldiñ geçerdiñ eyyāmı.

Ẓāhire bir görünmeziz iki yüz
(08) Biz biriz netekim benim diriyüz.

Āl-i ʿOs̱mandan Muḥammed Ḫan
Taḫt-gāha cülūs etdügi an

(09) Ceddimiz bende olmış ol şāha.
Ḫidmet etmiş varup o dergāha.

Cān ü dilden olup şāhıñ ḳulī
(10) Bile almış varup Sitanbulu.

Şu Süleymana irdi. Çün devlet.
Eyledi bendesine çoḳ himmet[508]

(11) Ben faḳīr u ḥaḳīr u bī̇çāre.
Dehr içinde gezerken āvāre

Oldı Sulṭān Süleymandan himmet
(12) Nāgihān geldi başıma[509]devlet.

Nāmeler gönderüp şefāʿatle.[510]
Beni ʿarż etdi istiḳāmetle.[511]

(13) Şeh Süleymāna etdi ibrāmī.
Alıvirdi kemīneye şāmı.

---

[506] A[192b/ 06]: Aḥmed dir B[238a/ 06]: Aḥmed durur C[133b/ 06]:
[507] A[192b/ 07]: işte B[238a/ 07]: üşte C[133b/ 06]:
[508] A[192b/ 10]: bendesine çoḳ himmet.B[238a/ 12]: ben ḳuluñ çoḳ himmet. C[133b/ 06]:
[509] A[192b/ 12]: geldi başımaB[238a/ 14]: gelesi başıma C[133b/ 06]:
[510] A[192b/ 12]: gönderüp şefāʿatle.B[238a/ 15]: gönderüp şefāʿat eyle. C[133b/ 06]:
[511] A[192b/ 12]: ʿarż etdi istikāmetle.B[238a/ 15]: ʿarż eyledi istikāmetle. C[133b/ 06]:

Neçe yıl anda eyledim[512] ḥidmet.
(14) Baña yār oldı devlet ü ʿizzet.

Manṣıbım Rūma etdiler tebdīl.[513]
Anda nāmusum eyledim tekmīl.

(15) Olup andan ʿināyet-i sulṭān.
Anaṭolu etdiler iḥsān.

Ṣadr-ı ʿizzetde menzilim buldım.
(16) Mīr-i mīrān-ı Rūm ili oldım.

Nice maʿzūl ve ḫaste ü bimār.
Bir cevābımla buldılar timār

(17) Vermiş idim. Ḳażā-yı ḫaḳḳa rıża.
Eyledim nice nice ceng ü ġazā.

ʿAskeriñ oldım anda serdārı
(18) Bile feṭḥ eyledim Sigetvārı.

Geçinirken bu ḫālle nā-gāh
ʿAzm-i bāġ-ı cinān eyledi şāh.

(19) Yā ilāhi maḳāmını nūr it.
Ruḥunu raḥmetiñle mesrūr it.

Taḫta geçti gelüp şeh-ı ʿālem
(20) Ġuṣṣalu diller oldılar ḥurrem.[514]

Bende-yi gördiler ki pīr olmış.
Gül-i ʿömrü ḥazān ile ṣolmış.

(21) Oturaḳ ettiler bize iḫsān.
Pīr yerine geldi tāze civān.

Eyle Sulṭān Selim Ḫana duʿā.
(22) Farżdır pādişāha medḥ ü ṣenā.

Ammā Ebussuʿud Efendi merḥūmu ḥaḳḳı baḥāne ve (23) Teāli Ḥażreti ġarīḳ-i[515] raḥmet ile egerçe imżā-yı şerīflerinde māhir-i mecīd şāʿir-i (24) mecīd ḳad-ı mülkü'l memālikü'l

[512] A[192b/ 13]: neçe yıl anda eyledim B[238a/ 17]: niçe yıl etdim anda ben C[133b/ 06]:
[513] A[192b/ 14]: tebdīlB[238a/ 18]: tebdīl C[133b/ 06]:
[514] A[192b/ 20]: ḥurrem.B[238b/ 07]: ḥurrem dem. C[133b/ 06]:
[515] A[192b/ 23]: Ḫażreti ġarīḳ B[238b/ 11]: Ḫażretleri ġarīḳ C[133b/ 06]:

ᶜirfāniyete bi-ḥükmü'l faż̈l[516]ve'l mahāreti kemā melikü'l memālikü's sulṭāniyet (25) bi-ḥükmü'l imāreti ve'l vezāreti diyü tavṣīf ve taᶜrīf birle imżā buyurmışlar. Velākin (26) bir nāzikāne[517]ve ẓarīfāne edā ile cehlini[518] işāᶜa ve taᶜbīr belki maᶜnen teşhīr denilse[519](27) vecihden ḫālī deġildir. Şemsi Pāşā viḳāyesiniñ maṭlaᶜın manẓūmede. **[193a]**

(01) Besmeleyle olur ᶜināyet-i ḥaḳḳ.
İsm-i ẕātıñ bize hidāyeti çoḳ.

Deyü ibtidā etmişler imiş. Ḫażreti Monlā (02) daḫı mıṣrāᶜ-ı sāni ḥakk idüp ve kendü mübārek ḳılmalı[520] (ᶜayın)

Ḫamdele ile bulur süḫan-ı revnaḳ

(03) yazdıḳları nüsḫa-i mezbūrde[521]ẓāhirdir ve bundan ġayrı ġālibā otuz ḳırḳ (04) maḫalde ᶜaynıyla baᶜẓı lafẓın ḥakk etmişler ve baᶜżı yerde imlāsın taṣḥīḥ eylemişler ve baᶜde-(05)'l 'imẓā böyle bir tezkere yazup göndermişler.

Ṣūreti budur:

Besmeleyle olur ᶜināyet-i ḥaḳḳ
(06) Ḫamdeleyle bulur süḫan-ı revnaḳ.

İsm-i zātıñ bize hidāyeti çoḳ.
Luṭf ü irşādına nihāyet yoḳ

(07) diyü naẓm olunmışken ṣanᶜat-ı((aḥināñ))[522]riᶜāyet olunup mühelhil hemşiresine gönderdügi (08) üslūp üzere her beytiñ birer mıṣraᶜı yazılup ġālibā bizi imtiḫān içün göndermiş[523](09) ola. Fehm olunur tezāḫım işgāl u terākim-i[524]aḥval sebebiyle bu maḳūle rumūz-ı ḫafiyye(10) idrākine ḳudret ü ṭaḳat ḳalmamışdır.Bizi teklīf-i mā-lā-yuṭāḳdan ṣıyānete (11) himmet buyurasız.[525]Kitabe el-ḥaḳīr Ebussuᶜud ᶜafīᶜane çün maḫalle iḳtiżāsı ḥasebiyle (12) mühelhil mezkūr oldı. Pes Ḫażreti Monlānıñ īhām-ı şerīfleri ne imiş. Egerçe (13) bu

---

[516] A[192b/ 24]: ᶜirfāniyete bi-ḥükm-ül faż̈l B[238b/ 12]: ᶜirfāniyye ḥükm-ül faż̈l C[133b/ 06]:
[517] A[192b/ 26]: bir nāzikāne B[238b/ 14]: bu nāzikāne C[133b/ 06]:
[518] A[192b/ 26]: cehlini B[238b/ 14]: cehli C[133b/ 06]:
[519] A[192b/ 26]: teşhīr denilse B[238b/ 14-15]: teşhīr etmişler denilse C[133b/ 06]:
[520] A[193a/ 02]: daḫı mıṣraᶜ sāni idüp ve mübārek ḳılmalı B[238b/ 17]: daḫı mıṣraᶜ sāni ḥak idüp ve kendü mübārek ḳılmalı C[133b/ 06]:
[521]A[193a/ 03]: yazdıḳları nüsḫa-i mezbūrde B[238b/ 18]: diyü ibtidā etmişler imiş böyle yazdıkları mezbūrde C[133b/ 06]:
[522] A[193a/ 07]: ṣanᶜat-ı eḥināñB[239a /03]: ṣıfat-ı iḥatibāñ C[133b/ 06]:
[523] A[193a/ 08]: göndermiş.B[239a /05]: gönderilmiş. C[133b/ 06]:
[524] A[193a/ 09]: işġāl u terākim B[239a /05]: tezāhim işġāl ve terākim C[133b/ 06]:
[525] A[193a/ 11]:buyurasız B[239a /06]: buyurasın C[133b/ 06]:

maᶜnanıñ kemāl-i şöhretinden iżāḥına iḥtiyāç yoġsa daḫı bu maḥalde irādī (14) iḳtiżā etdi. Ḫulāṣa-i kelām bu ki faṣiḥā-i ᶜArabdan mühelhil nāmı bir şāᶜir-i fāżıla bir[526](15) ᶜadūsi pençesine giriftār olur. Ḳatli muḳarrer olıcaḳ ol ᶜadūsına vaṣıyyet (16) ḳılur ki bu mıṣraᶜı hemşīresine ulaşdura. "Yā benatā'l hayy en ebākūmā."[527] Hemşīresi (17) kemāl-i firāset ve ẕekāsından bu mısrāᶜıñ s̱anīsi muḳteżā-yı kelām ḥasebince ḳatl-i (18) ḳad etāküma ḳatle kümā [528]olmaḳ lāzım gelür diyü ḥerifi ḥākimü'l vaḳte aḫaz etdürür.[529](19) Tecessüs ve tetebbuᶜaddan soñra ḫatun firāsetde[530]iṣābet etdüġi ve ḥerif-i mühelhili ḳatl (20) etdüġi ẓāhir olur.

ᶜAHD-İ HÜMĀYŪNLARINDA OLAN VEZĪR-İ AᶜẒĀMLARI ZİKRİNDEDİR.

(21) **VEZĪR-İ AᶜẒAM CELĪL-İ MEḪMED PĀŞĀ ṬAVİL :** ᶜAhd-i Süleyman Ḫandan berü vezīr-i aᶜẓam idi.(22) Tercümesi ᶜAhd-i Süleyman Ḫanda[531] olan vüzerā-i ᶜaẓām salıkinde tafṣīl üzere mürūr (23) etmişdir .

VEZĪR-İ AᶜẒAM AḪMED PĀŞĀ :Bunlarıñ daḫı icmāl-i aḥvāli sābıḳ etmişdir. Mehmed Pāşā (24) merḥūm yerine vezīr-i aᶜẓam oldı. Güyā ki ecel muḳadder-i ḳarib ve kendüsi devlet-i (25) fāniden bī-naṣıb idü ki maᶜlūmı olmışdı.[532] Kemāl-i ᶜadālet ve nıṣfet üzere (26) ḥareket idüp ḳaṭᶜān irtişāya meyl ü raġbet etmedi. Ve eslāfı gitdügi[533]ṭarīḳe (27) gitmedi. Dört ay vüzārat etdikden ṣoñra maraż-ı meṣāne[534]sebebiyle civār-ı ḫaḳḳa intiḳāl **[193b]** (01) eyledi. **VEZĪR-İ AᶜẒAM ḲOCA SİNĀN PĀŞĀ ARNAVUDĪ:** El'aṣl ṣāḥib-i māl kesir[535]bir vezīr-i (02) kebīr idi. Şehzāde Sulṭān Bāyezıd vaḳaᶜasında Erżurūm Beglerbegisi iken şehzāde-i (03) taᶜḳīb

[526] A[193a/ 14]: fāżıla bir B[239a /09]: fāżıla bir C[133b/ 06]:
[527] A[193a/ 14]: Yā benatā'l-ḥayy en ebākümā. B[239a /11]: Yā nebat-el ḥayy enne ebākümā.C[133b/ 06]:
[528] A[193a/ 17-18]:ḳatl-i ḳad etā kümā ḳatla kümā B[239a /12]: ḳatl-i ḳad etā ḳatle kümā. C[133b/ 06]:
[529] A[193a/ 18]: etdurur B[239a /13]: itdurur C[133b/ 06]:
[530] A[193a/ 19]: firāsetde B[239a /13]: firāsetinde C[133b/ 06]:
[531] A[193a/ 22]: Süleyman Ḫan da B[239a /16]: Süleyman C[133b/ 06]:
[532] A[193a/ 25]: maᶜlūmi olmuşdu.B[239a /19]:maᶜlūm olmuş idi. C[133b/ 06]:
[533] A[193a/ 26]: eslāfı gitdügi B[239b /01]: eslāfī gitdügi C[133b/ 06]:
[534] A[193a/ 27]: maraż-ı meṣāne B[239b / 02]: maraż-ı meṣᶜāne C[133b/ 06]:

etmedi. Ve naᶜil ü mīḫ virdi. Töhmeti ile ḳatl olunan Ayas Pāşānıñ birāder-i (04) kühteri ve Maḥmud Pāşānıñ birāder-i mihteri idi. Mıṣır ve Şām ve Ḫaleb gibi güzīde (05) menāṣıba vüṣūlunden soñra vezīr oldı[536]ve bi'l-cümle beş defᶜa vezīr-i aᶜẓam ẕevī'l[537] (06) iḳtidār ve beş defᶜa daḫı serdār-ı[538]ᶜasākir-i nüṣret şiᶜār olup ᶜaṣr-ı Selim Ḫanda (07) Yemen ve Tunus ve Ḫalḳu'l vad serdārlıġında fütūḥāt-ı memālik-ı mezbūreye muvaffıḳ olmaġla (08) sürūrü'l fevād ᶜavdet etdi. Baᶜde ᶜAceme[539]serdār oldıḳda egerçe vezīr-i aᶜẓam daḫı (09) oldı. Velākin beyhūde[540] vardı geldi ve iş maḥremdi diyü[541]maᶜzūl oldı. (10) Tekrār Vezīr-i aᶜẓam olup İngurusa serdār oldı ve evvelki sene de Piperim (11) ve Paluṭa ḳalᶜelerin feṭḥ edip ikinci senede Yanıḳ muḳābelesinde olan ṭaburu (12) bozup ve Yanıḳ ve Tata ve Pāpā ḳalᶜelerin feṭḥ etdi. Tekrār Eflāḳ ᶜÁḳa üzerine serdār (13) olup velākin münhezimen ᶜavdet etdi. Netekim her biriniñ tafṣīlı İnşāallahü-Teᶜālā[542](14) maḥalinde irād olunacaḳdır. Bir ḫod-bīn ve ḫod-fürūş lāf-ı güzāfında ṣāḥib-i (15) cūş ü ḫurūş idi. Ḫalḳ keşret-i mālından kimyāya mālikdir[543] dirlerdi.

(16) **VEZĪR-İ AᶜẒAM SİYĀVUŞ PĀŞĀ:** Merḥūm ve maġfūrlu Sulṭān Selim Ḫan ᶜaleyh-ir-raḥmeti (17) ve'l- gufrān ḥażretleriniñ maḥbūb ve merġūbı olup mīr- aḫūr-i kebīr oldıḳdan soñra (18) Yeniçeri Aġası baᶜde Rūmili Beglerbegisi ṣoñra vezāret rütbesine[544] vüṣūl (19) bulup Sinan Pāşā yerine ibtidā[545] vezīr-i aᶜẓam oldı. Ve bi'l-cümle üç defᶜa vezīr-i (20) aᶜẓam

---

[535] A[193b/ 01]: el ʻaṣıl ṣāḥib-i māl keşir B[239b / 03]: el ʻaṣıl ṣāḥib-i māl keşir C[133b/ 06]:
[536] A[193b/ 05]:menāṣıba vuṣūlunden soñra vezīr oldu. B[239b /06]:minā vuṣūlünden ṣoñra vezīr oldu. C[133b/06]:
[537] A[193b/ 05]: ve bi'l-cümle beş defᶜa vezīr-i ᶜaẓam ẕevi' B[239b / 06-07]: ve baᶜde serdār-ı ᶜācem iken vezīr-i ᶜaẓam oldu. Ve bi'l-cümle beş defᶜa vezīr-i ᶜaẓam ẕevi' C[133b/ 06]:
[538] A[193b/ 06]: defᶜa daḫı serdār B[239b / 07]: defᶜa serdār C[133b/ 06]:
[539] A[193b/ 08]: ᶜavdet etdi. Baᶜde ᶜaceme B[239b / 09]: ᶜavdet eyledi. Baᶜde ᶜaceme C[133b/ 06]:
[540] A[193b/ 09]: oldu. Velākin beyhūde B[239b / 09]: beyhūde C[133b/ 06]:
[541] A[193b/ 09]: ve iş maḥremdi diyü B[239b / 10]: ve iş bitürmedi diyü C[133b/ 06]:
[542] A[193b/ 13]: tafṣīlı inşā-allahü Teᶜālā B[239b / 13]: tafṣīlı İnşā-allahü C[133b/ 06]:
[543] A[193b/ 15]: kimyaya mālikdir. B[239b / 14-15]: kimeyaya mālikdir. C[133b/ 06]:
[544] A[193b/ 18]: Beglerbegisi ṣoñra vezāret rütbesine B[239b / 17]:Beglerbegisi ṣoñra vezāret rütbesi C[133b/ 06]:
[545] A[193b/ 19]: Pāşā yerine ibtidā B[239b /17]: Pāşā yer yerine ibtidā C[133b/ 06]:

oldıḳdan ṣoñra müteḳāᶜid iken vefāt etdi. Ḫırvādī el-aṣl aḥvāl-i muᶜtedil (21) irtişāya mā'il ü ḫaḳḳ söze ḳāᶜil bir ṣāḥib-i devlet idi.

VEZĪR-İ AᶜẒAM ᶜOṠMAN PĀŞĀ: (22) İbn-i Özdemir Pāşā merḥūm Özdemir Pāşānıñ oġlıdur.[546]Ve müşārün ileyh Mıṣır'da (23) Çerakese baḳāyāsından idü ki ve Vezīr Süleyman Pāşā Yemen, Áden ve Bender, Diyü ve Daman (24) fetḫine giderken müşārün ileyhiñ baştardesine atı ile bile girdügi vezīr mümā (25) ileyhiñ ġazavātında sābıḳ etmişdir.[547]Vālidesi daḫı Ḫalife-i Ábbāsiye neslinden (26) bir ṣāliḥa-i ᶜafife idi.Vezīr müşārün-ileyh on ṭoḳuz yaşında iken Mıṣır'da (27) bölük aġası olmış idi. Baᶜde ümerā'-i Mıṣıra ilḥāḳ olunup emirü'l ḥac rütbesine **[194a]** (01) irdi. Ṣoñra henüz sini yigirmi beşe baliġ olmış[548]idi. Babası fetḥ etdügi (02) Ḫabeş eyāletine mīr-i mīrān oldı.Baᶜde bir iki defᶜa Yemen mülküne muṭahhar-ı leng (03) ve zeydī mezheb olan bir nice bed-ferhenk müstevlī olmaġla eyālet-i mezbūreye (04) vāli ḳılındı. Ve bi-ᶜināyet-ellāhi mezbūrlarıñ yedinden mülk-i Yemeni taḫlīṣ etdi.[549](05) Ṣoñra bir ḳaç defᶜa Laḥsa ve Baṣra'ya mīr-i mīrān oldıḳdan soñra Diyār-ı bekre daḫı (06) vāli oldı. ᶜÁḳibet vüzārat ile Şirvanda ḳaldı. Andan Bābü'l ebvāb ki (07) demür dimekle maᶜrūfdur.[550]Fetḫine muvaffaḳ olup baᶜde Deşt-i Ḳıpcāḳdan Ḳırıma (08) gelüp ve ᶜişyān ve ṭuġyān iden ḫanıñ cezāsın verüp ᶜāsitāne-i saᶜādete (09) geldi ve bir hefte vezīr-i ṯānī maḳāmında ḳāᶜid iken vezīr-i aᶜẓam oldı ve bir iki (10) ay ancaḳ İstanbul'da vezārat idüp[551] henüz eyyām-ı şitāda ḳalḳup Ḳastamonu'da (11) ᶜasker cemᶜ idüp evvel bahārda varup Tebrīz'i fetḥ eyledi ve bir ḳalᶜe binā idüp (12) Vezīr Caᶜfer Pāşāyı mīr-i mīrān eyledi. Ve ol ḫīnde raḥmet-i raḥmāna intiḳāl eyledi. (13) Raḫmet-ül-allahi ᶜaleyh.

---

[546] A[193b/ 22]: Özdemur Pāşānın oġlıdur B[240a /01]: Özdemur ᶜOṯman Pāşāñın oġlıdur C[133b/ 06]:
[547] A[193b/ 06]: ġazavātında sābıḳ etmişdir. B[240a /03]: ġazavātından sābıḳ etmişdir. C[133b/ 06]:
[548] A[194a/ 01]: sini yigirmi beşe baliġ olmuş B[240a/05]: sini yigirmi beş iken baliġ olmuş C[133b/ 06]:
[549] A[194a/ 04]: yedinden melik-i yemeni taḫlīṣ etdi. B[240a / 08]: yedinden yemeni taḫlīṣ etdi.C[133b/ 06]:
[550] A[194a/ 07]: demür dimekle maᶜrūfdur. B[240a / 09-10]: demür ḳapu dimekle maᶜrūfdur.C[133b/ 06]:
[551] A[194a/ 10]: ancaḳ İstanbulda vezārat idüp B[240a / 12]: ancaḳ İslambolda vezārat idüpC[133b/ 06]:

VEZĪR-İ AʿẒAM ĦĀDIM MESİĦ PĀŞĀ: Cülūs-ı Selim Ħanda Kilerci Pāşā (14) idi. Ol ḥīnde kiler-i ʿāmireye ḥariḳ-i vākıʿa olmaġla mühimmāt ve levāzımāt iḥżār (15) ve tedāriki sebebiyle Mışır eyāleti tevcīh olundı. Ħalḳ ekṣār etdiler.[552]Ve lāyıḳ görmediler.(16) Ammā müşārün ileyh çün Mışır'a vardı. Ber -vech ʿadl ü inṣāf beş sene-i kāmil (17) bir ḥükūmet etdi ki eslāfın unutdurdu. Ṣoñra āsitānede vezīr oldı. Baʿde (18) ʿOṣman Pāşā serdār oldıḳda ḳā'im-maḳām oldı. ʿOsmān Pāşānıñ vefātı ḥaberi (19) geldikde Vezīr-i aʿẓamlıḳ tevcīh[553] ve taḳlīd buyuruldı. Ve kemāl-i ʿadl u perhīz ile (20) ḥükūmet ve ḥareket idüp ber-vechle ḥükūmetinde ve re'yinde[554]müstaḳil idi ki eṣnā-i (21) ḥükūmetinde bir sözden ġayrı söylemezdi. Erbāb-ı ḥācāte ya müsāʿade ider (22) ya itmezdi. Tekrār ibrām eylese yürü hemen seni uz etdim diyüp daḫı sözin[555](23) uzatmazdı. Reʿis-ül küttāb Ħamza Çelebi yerine Küçük Ħasan Begi naṣb etmek (24) istedi. Cānib-i Pādişāhdan müsāʿade olunmadı. Bir iki defʿa ʿarż u telḥīṣ (25) idicek sana lāzım olan bizim naṣb etdigimiz istiḥdāmdır. Fermān-ı şerīfi ṣādır (26) olıcaḳ.[556]Baña istiḳāmetde muʿīn ü muʿādil[557] olmayan şaḥṣı kullanamazın ve sözünüñ (27) nüfūzu olmayan[558] vezīrlerden olmaġı daḫı istemezin diyüp teḳāʿūde ṭālib oldı. **[194b]** (01) Ve terk-i ʿālemi fāni idince müteḳāʿid oldı. Vezāret tekrār Siyāvüş Pāşā'ya ʿināyet (02) olundı. İstanbul'da[559] cāmiʿ-i şerīf binā etmişdir. Ve baʿżı ḫayrātı daḫı vardır.[560]Rahmet-ül (03) ʿaleyh.

VEZĪR-İ AʿẒAM FERHĀD PĀŞĀ ARNAVUDĪ: El-aṣl ammā bir ʿāḳil ve sengin ve perhīz-kār (04) ve ṣāḥib-i neng ve veḳār devletlü idi. Mīr aḫūrluḳdan Yeniçeri Aġası baʿde vezīr

---

[552] A[194a/ 15]: ekṣār etdiler B[240a / 16]: ekṣār eylediler C[133b/ 06]:
[553] A[194a/ 19]: vezīr-i ʿaẓamlıḳ tevcih B[240a / 19]: vezīr -i ʿaẓamlıḳ kendüye tevcih C[133b/ 06]:
[554] A[194a/ 20]: ḥükūmetinde ve re'yinde B[240b / 01]: ḥükūmet ve re'yinde C[133b/ 06]:
[555] A[194a/ 22]: seni uz etdim diyüp daḫı sözin B[240b / 03]: seni öldürdüm deyüp sözin C[133b/ 06]:
[556] A[194a/ 26]: olıçaḳ B[240b/ 05]: olmayın C[133b/ 06]:
[557] A[194a/ 26]: istiḳāmetde muʿin ü muʿādil B[240b/ 06]: istiḳāmet muʿin ü muʿādil C[133b/ 06]:
[558] A[194a/ 27]: olmayan B[240b/ 06]: olmayın C[133b/ 06]:
[559] A[194b/ 02]: İstanbul'da B[240b/ 08]: İslāmbol'da C[133b/ 06]:
[560] A[194b/ 02]: ḫayrātı daḫı vardır.B[240b/ 09]: ḫayrātı vardır.

(05) olup ᶜOs̱mān Pāşādan ṣoñra ᶜAceme serdār oldı ve evvelki senede Tebrīz Ḳalᶜesine (06) baᶜżı ḳuleler inżimāmıyla istiḫkām[561] virüp ve baᶜżı[562]feth olunan ḳalᶜeniñ ẕaḫiresin (07) ve sāᵓir mühimmātın keme yenbaġı tekmīl idüp ikinci sene de Gence eyāletin fetḥ etdi (08) ve Şāh-ı ᶜAcem ile ṣulḥ idüp ḳarındaşı oġlı Ḫaydar Mirzāyı reḥin ṭarīḳıyla āsitāne-i (09)saᶜādete götürdi[563]ve Sinān Pāşā yerine vezīr-i aᶜẓam oldı. Ṣoñra maᶜzūl olup (10)Sinān Pāşā İngurus'a serdār oldıḳda ḳā'im-maḳām oldı. Ol ḥīnde cülūs-u(11)Sulṭān Mehmed Ḫan vāḳıᶜa olmaḳla tekrār vezīr-i aᶜẓam oldı ve Eflaḳ ᶜAḳa üzerine (12) serdār olmışken[564] Sinan Pāşā gelüp yerine hem vezīr ve hem serdār oldı ve ḳatline (13) emr-i şerīf ile ādem gönderildi. Ol daḫı āsitāne-i saᶜādete gelüp bir müddet iḫtifā[565](14) eyledikten ṣoñra bāġ-çesinde[566] olmaġa ruḫṣat aldı. Velākin Sinan ᶜamel-i bisyār ile[567] efnāᵓ-ı (15) vücūduna saᶜi idüp bir gün bostāncıbaşı bāġ-çesinden yedi ḳuleye (16) getürüp ḫabs ve baᶜde ḳatl eyledi. Raḫmet-ül allahi ᶜaleyh.[568]

VEZĪR-İ AᶜẒAMLIḴ ṢADRINA VĀṢIL (17) OLMĀYAN VÜZERĀ-I KİRĀM ZİKRİNDEDİR.

VEZĪR-İ ŞĀNĪ LĀLĀ ḴARA MUṢṬAFA PĀŞĀ.: Bosnavīyyi (18) el-aṣl Ṣoḳolo beg nām-ı nesil maᶜrūfdandır. Vezīr Deli Ḫüsrev Pāşānıñ birāder-i kühteri (19) idi. Ve şehzādeler cenginde lālā olmaġla tafṣīl-i aḥvāl ᶜaṣr-ı Süleyman Ḫanda[569] (20) mürūr etmişdir. Ve Sulṭān Süleyman merḥūma altı yıl ser-ṭırāş-ı[570] ḫavāṣ olmışdır. (21) Baᶜde ᶜaṣr-ı Selim Ḫanda Ḳıbrıs fetḥine serdār olup ve cezīre-i mezbūre bi't-tamāmihe (22) fetḥ etmişdir . Ṣoñra ᶜAceme

[561] A[194b/ 06]: ḳuleler inżimāmıyla B[240b/ 12]:ḳuleler inżimāmıyle
[562] A[194b/ 06]: istiḫkām virüp ve baᶜżı B[240b/ 12]: istiḫkām virüp ve sāᵓir
[563] A[194b/ 09]: saᶜādete götürdi. B[240b/ 14]: saᶜādete gönderdi.
[564] A[194b/ 12]: serdār olmışken B[240b/ 17]: serdār olmuş iken
[565] A[194b/ 13]: gelüp bir müddet iḫtifā B[240b/ 18]: gelüp bir miḳdār iḫtifā
[566] A[194b/ 14]: eyledikten ṣoñra bağ-çesinde B[240b/ 18]: etdi.Ve bağ-çesinde
[567] A[194b/ 14]: Sinan ᶜamel bisyār ile B[240b/ 19]: Sinan Pāşā ᶜamel bisyār ile
[568] A[194b/ 16]: Raḫmet-üllahi ᶜaleyh. B[14a/ 01]: Raḫmet-ellahi ᶜaleyhi raḥimehü.
[569] A[194b/ 19]: tafṣīl-i aḥvāl-i ᶜaṣrı Süleyman Ḫanda B[241a/ 04]: tafṣīl-i aḥvāl-i Süleyman Ḫanıñ ᶜaṣrında
[570] A[194b/ 20]: merḥūma altı yıl ser-ṭırāş B[241a/ 05]: merḥūm ḥażretlerine ser-tırāş

serdār olup[571] Şirvān ve Bābü'l ebvāb ve Tiflis ve Ḳarṣ (23) Ḳalᶜelerin fetḥ idüp ṣaḥra-ı Çıldırda Toḳmaḳ Ḫan ᶜasker-i firāvān ile üzerine (24) geldikde ceng-i ᶜaẓīmden ṣoñra münhezim ve maḳhūr etmişdir.[572] Bir mücāhid ü ġāzi ve (25) sengin ve ṣahib-i veḳār ve ḫayrāt ü ḫasenātı bisyār bir ṣahib-i devlet idi. (26) Cümleden Erżurūm'da Ilġan nām-ı ḳaṣabada ve Şām-ı şerīfde ve Ḳanṭıra nām[573] (27) ḳaṣaba ki Şām-ı şerīfde vāḳıᶜadır. Cevāmīᶜ-i şerīfesi[574] ve imāret-i latīfesi āṯār-ı **[195a]** (01) ḫayrātındandır. Naḳl olunur ki bir gün Ḫażret-i Eyyüb Enṣāri ziyāretine varır. (02) Kendüye medfen içün bir maḥal bulur ve fi'l-ḥāl mütevellisiyle bāzār idüp aḳçesin (03) virür ve tamām neşāṭ ü sürūr ile çiftliġine gider. Ferhād Pāşāzādeler ki üvey (04) oġulları idi. Anlar ile eṯnā-ı muṣāḥabetde on yedi günlük[575] ᶜömrümüz ḳaldı (05) dir. Anlar daḫı ne ᶜaceb teṭayyur idersiz deyü biraz inkār iderler. Ve Ḳoca Pāşā tamām buñamışdır.(06) "Ḫalṭ-ı kelām ider oldı." didiler.[576] Hemen ki on yedinci gün olur. Bāġçesinde (07) ṣaġ ü sālim iken kendüde ᶜalāmet-i mevt iḥsās ider. Ve ᶜacele ile serāyına[577]gider (08) ve serāyına geldügi gibi teslīm-i ruḥ ider.Sīnīn ᶜömrü yetmişden tecāvüz etmişdi. (09) Vefātı sene 988 cemāziyel āḫiresiniñ yigirmi beşinci gününde vāḳıᶜa oldı. Raḥmet-üllahi (10) ᶜaleyh.

VEZĪR CAᶜFER PĀŞĀ: Sigetvār seferinde pādişāh maġfūruñ silaḥ-dārı idi. Ḫatta (11) saᶜādetlü pādişāhıñ ḫaṭṭ-ı şerīflerine[578] ḫaṭṭ-ı müṯābe olmaġla zaman żaᶜif ü ıżṭırāblarında (12) ve baᶜde'l-vefāt daḫı vezīr-i aᶜẓam merḥūmuñ ṣavāb didi ile yazılan ḫaṭṭ-ı(13)hümāyūnu müşārün ileyh yazardı. Ve ketüm esrār da vezīr-i aᶜẓama muᶜīn ü yār olmaġla (14) ol ḥīnde

[571] A[194b/ 22]: serdār olup B[241a/ 06]: serdār oldu.
[572] A[194b/ 24]: münhezim ve maḳhūr etmişdir. B[241a/ 08]: münhezimen maḳhūr etmişdir.
[573] A[194b/ 26]: ve ḳanṭıra nām B[241a/ 10]: ve ḳaşıże nām
[574] A[194b/ 27]: şām-ı şerīfde vāḳıᶜadir. Cevāmīᶜ-i şerīfesi B[241a/ 10]: şām-ı şerīfe ḳarib vāḳıᶜa cāmiᶜ-i şerīf
[575] A[195a/ 04]: on yedi günlük B[241a/ 14]: on yedi gün
[576] A[195a/ 06]: oldı didiler B[241a/ 15]: oldı dirler
[577]A[195a/ 07]: iken kendüde ᶜalāmet-i mevt iḥsās ider. Ve ᶜacele ile serāyına B[241a/ 17]: iken ᶜalāmet-i mevt kendüde iḥṣāṣ ider ve ᶜacele ile hemān serāyına
[578] A[195a/ 11]: ḫaṭṭ-ı şerīflerine B[241b/ 01]: ḫaṭṭ-ı şerīflerine

rıżāsına muvāfıḳ ḥarekātinden tamām maḥẓūẓ olup ṣoñra dāmād (15) edinmiş idi. Ḳapucıbaşılıḳdan[579] Yeniçeri Aġası olmış iken ᶜaṣr-ı Selim Ḫanda (16) İstanbuluñ[580] bir ḫariḳ-ı ᶜaẓīminde yeniçeriniñ ᶜadem-i iḥtimāmü teḳayyüd sebebiyle ᶜazl olunmış (17) idi. Ṣoñra Rūmiline mīr-i mīrān olup baᶜde vezīr oldı. Ġāyet sengin (18) ve ṣāḥib-i veḳār devletlü idi. Ṭoḳuz yüz ṭoḳsan beş tārīḫinde civār-ı raḥmete (19) intiḳāl eyledi. Raḥmet- üllahi ᶜaleyh.

MĪR-İ MĪRĀN MAḲTŪL VEZĪR MEHMED PĀŞĀ: Ermeni el-aṣl (20) idi. Ṭoġancılıḳda üstād-küll maḳāmında olan beşin oġlı Ḳaya Beginñ[581] ġulāmānına (21) dāḫil ve ṭoġancılıḳda mahāret külli ḥāṣıl etmekle[582] mīr-i mezbūr saᶜādetlü pādişāha (22) ehadī etdügi hedāyāsına żamm idüp dersāl eyledi.[583] Saᶜādetlü pādişāh daḫı (23) şehzāde civān-baḫt-ı sancaḳ-ı hümāyūnda ṣayd ü şikāre māᶜil olmaġla anlara irsāl (24) buyurdılar. Ḫidmet şehzāde-i ᶜāl-i miḳdārda Ḳara Mehmed diyü iştihār buldu. Ṣoñra (25) salṭanat müyesser oldıḳda ṭoġancıbaşı oldı. Ṭaşra çıḳdıḳda çaḳırcıbaşı (26) andan mīr-aḫūr-ı kebīr andan yeniçeri aġası andan Rūmili beglerbegisi olup (27) İbrāhim Pāşā ki sulṭāna nāmzed ve andan Mıṣıra gitmelü oldı. Mezbūrī terbiye **[195b]** (01) idüp ṣayd ü şikārda böyle[584]olsa ṣayyādlıġından ġayr-ı nevᶜān müṣāḥabeti (02) leṭāᶜifden[585] mezeden ḫalī değildir diyü ilḳā etmekle aña daḫı ruḫṣat virildi. Fi (03) nefs-ül emr evzān maḳūlesi lāġ ü laṭīfesi çoḳ müżaḥḥikāne ve nedimāne ḥareket (04) ider. Ṣıḳleti yoḳ ādem idü ki saᶜādetlü pādişāhıñ munẓūrı olıcaḳ ġāyet (05) maḥẓūẓ olup gāh ü bī-gāh muṣāḥib idindi.Bu kere ecdād-ı ᶜazāmıñız zamanında (06) Rūmili beglerbegiligi[586]yalñuz ᶜarża giregelmişdir diyü vüzarādan muḳaddem ᶜarża (07) girmege ṭālib oldı. Ol ḥīnde Vezīr-i aᶜẓam ᶜOs̱man Pāşā Tebrīz feṭḥine müteveccih (08) oldı. Mīr-ı mīrān

[579] A[195a/ 15]: Ḳapucıbaşılıḳdan B[241b/ 04]: Ḳapusıbaşılıḳdan
[580] A[195a/ 16]: İstanbuluñ B[241b/ 05]: İslamboluñ
[581] A[195a/ 20]: beşin oġlı Ḳaya Beginñ B[241b/ 09]: beş oġlı Ḳaya Beġiñ
[582] A[195a/ 21]: külli ḥāṣıl etmekle B[241b/ 10]: külli ṣaḥib etmekle
[583] A[195a/ 22]: dersāl eyledi.B[241b/ 10-11]:irsāl eyledi.
[584] A[195a/ 01]: böyle B[241b/ 16]:bile

mūmā ileyhiñ ḥużūr-ı pādişāhide ceş̱etin görmekle kendünüñ (09) lāzım gelen ᶜumūrun ᶜarża tevkīl idüp ve cā-meşrūḥ üzere yalñuz ᶜarża (10) girmesine ruḫṣat aldı. Ve bundan serī̱r-i ḫāṣṣa[587]odalıḳlardan biriyle tezvī̱ç (11) etdürülüp taḳrī̱bī̱ bir neçe vucūh ile izdiyād buldı. Ammā mezbūr bu mertebeye[588](12) ḳāniᶜ olmayup cemiᶜ-i umūra müdāḫale ider oldı ve muṭlaḳā vezīr-i aᶜẓām ve ḳāḍī-ᶜaşkerler[589](13) ve defterdārlar arż etdüginiñ ḫilāfın irāde idüp mezbūrları tekzīb ider(14)oldı. Meger kendü nişāndesi olanı etmişdi. İbrāhim Pāşā ki Mıṣır'dan geldi (15) ve damād-ı pādişāhī̱ oldı. Kendüsi mezbūruñ ḥüsn-i terbiyesiyle bu mertebeye (16) vāṣıl olmışken[590]vefāḳları şeḳāḳā tebdīl ve muḥabbetleri ᶜadāvete taḥvīl oldı. (17) Bu eş̱nāda sikke-i hümāyūn bir mertebe iḫtilāle maḳrūn oldı ki bir aḳçeyi dört (18) böldiler ve noḳṣānı ẓāhir iken hazīneye aldılar ve muvācebe daḫı virdiler. Bölük (19) ḫalḳından ve ocaġ aġalarından sevilenlere neçe idelim. Beġlerbeġi taḥṣīlidir didiler. (20) Bi'd-defā'at rikāb-ı hümāyūna riḳᶜalar ṣunuldu. Narḫ u esᶜār sikke-i hümāyūn sebebiyle (21) bir mertebeye vardı ki ḫalḳ dād ü diḥişden ḳaldı. Şöyle ki memālik-i pādişāhi (22) iḫtilāl-i külli geldi didiler.[591]Bi'l-ᶜāhire beġlerbeġi taṣḥīḥ-ı sikke-i hümāyūna me'mūr oldı. (23) Ve bu sebebden ḫazine-i ᶜāmireye lāzım gelen noḳṣān biñ yük aḳçeden mütecāvizdir (24) diyü reᶜāyāye ve erbāb-ı timāra aḳçeler ṣalındı. Ve her cānibe şedīd ve iġid (25) mübāşirler [592]gönderildi. Bu eş̱nāda ḳol muvācibi daḫı verilmek[593] iḳtiżā etmekle bölük (26) ḫalḳından üç dört biñ ādem divān-ı hümāyūne geldiler. Ve ᶜāleme teṭarruḳ iden (27) iḫtilāl beġlerbeġiniñ

---

[585] A[195b/ 02]: leṭāᶜifden B[241b/ 16]:leṭā'ifde
[586] A[195a/ 06]: beglerbegligi B[242a/ 01]:beglerbegileri
[587] A[195b/10]: ve bundan serir-i ḫāṣṣa B[242a/ 04]: ve bundan ṣoñra serir-i ḫāṣṣa
[588] A[195b/11]: bu mertebeye B[242a/ 06]: mertebeye
[589] A[195b/ 12]: vezīr-i ᶜaẓam ve ḳāḍī-askerler B[242a/ 06-07]: vezīr-i ᶜaẓam ve ḫususiyle ve ḳāḍī-askerler
[590] A[195b/ 16]: vāṣıl olmuşken B[242a/ 09]: vāṣıl olmuş iken
[591] A[195b/ 22]: iḫtilāl-i külli geldi didiler B[242a/ 14-15]: iḫtilāl-i külliler geldi didiler
[592] A[195b/ 24-25]: şedīd ve iġid mübāşirler B[242a/ 17]: şedīd ve te'kid mübāşirler
[593] A[195b/ 25]: ḳol muvācibi daḫı verilmek B[242a/ 17]: ḳol muvācibide virilmek

fesād ve ālıdır. "ᶜUlufe[594] istemezüz añın başın isterüz." didiler. **[196a]** (01) Her cünd vüẕarā ve ḳaḍī-ᶜaskerler minnetler etdi.[595]Müfīd olmadı cānib-i salṭanatdan ise (02) her ne murād idünülürse veriñ[596]tek başın ḫalaṣ ediñ fermānı ṣādır oldı (03) ve iç hazineden keseler ile saḥaᵓ-i divānı doldı. Ḳul ṭa'īfesi ise (04) ayaḳ başup her kim yabışursa ḳatl ideriz[597]ve saᶜādetlü pādişāhımız cümle ḳullarından (05) geçüp anı tercīḥ iderse biz daḫı ḳulların tercīḥ ider bir pādişāhdan isterüz[598](06) diyü kimi ᶜal-ī ṭarīḳü'l kināye kimisi taṣrīḥen bu kelām mevḥıṯī bā-ed-defaᶜāt iᶜāde (07) etdiler ve bi'l-cümle çār ü nāçār vüzerā beyninden ḳaldırup yiderek meydan-ı (08) siyāsete getürdiler ve başın kesdirdiler ve kāne ẕalike fi sene 992. Baᶜde vezīr-i (09) aᶜẓam yaḳını[599] defterdār diyü derd-mend Maḥmud Efendi'yi daḫı maḥfī oldıġı yerden (10) çıḳardup bī-ṭaleb ve bī-günāḥ-rīş sefīdin ḫūn nā-ḫuḳne ālūde[600] etdirdi. (11) Aṣlā sipāhden ve ġayrıden nāmen añar kimse yoġdı.[601] Maḥżā garaża ḫaml olunmasun (12) yalñız beglerbeginiñ izālesi maḳṣūd degil imiş denilsün içün ḳāne irtikāb (13) etti. Ve[602] kendünüñ ke'enne bu mā-beynde müdāḫalesi yoġmuş. Saᶜādetlü pādişāha bir (14) iᶜtimād gelsün diyü bu ẓulm ve ḥayfı iḫtiyār eyledi.[603]Ammā saᶜādetlü pādişāh bu vażᶜ (15) bu el-ᶜacebden ki devlet-i ᶜaliyye-i ᶜOs̱māniyyede ol güne degin olmamış idi. Kendü (16) zaman-ı şerīflerinde oldıġundan bir mertebe ıżṭırāb ve müteᵓellim[604]oldılar ki farażā nāmus-ı[605] (17)

---

[594] A[195b/ 27]: fesād ve ālıdır. ᶜUlufe B[242a/ 19]: fesād ve alıpdır. ᶜUlufe
[595] A[196a/ 01]: minnetler etdi. B[242b/ 01]: minnetler etdiler
[596] A[196a/ 02]: idünülerse veriñ B[242b/ 01]: idünürlerse veriñ
[597] A[196a/ 03-04]: ḳul ṭa'īfesi ise ayaḳ başup her kim yabışursa ḳatl ideriz. B[242b/ 03]: ḳul ṭa'īfesi ise her kim yapışursa hemān ḳatl ideriz.
[598] A[196a/ 05]: pādişāhdan isteriz B[242b/ 05]: pādişāh isteriz
[599] A[196a/ 08-09]: vezīr-i ᶜaẓam yaḳını B[242b/ 07]: vezīr-i ᶜaẓam saḫte
[600] A[196a/ 10]: bī-günāh-riş sefīdin ḫūn nā-ḫuḳne ālūde B[242b/ 08]: bī-sebeb ve bī-günāh-riş sefīdin ḫūn ālūde
[601] A[196a/ 11]: nāmen āñar kimse yoġdı. B[242b/ 09]: nāmen añar yoġdı
[602] A[196a/ 13]: etdi ve B[242b/ 10]: idüp ve
[603] A[196a/ 14]: iᶜtimād gelsün diyü bu ẓulm ve ḥayfi iḫtiyār eyledi. B[242b/ 11]: iᶜtimād gelmesün diyü iḫtiyār eyledi.
[604] A[196a/ 16]: bir mertebe ıżṭırāb ve müte'ellimB[242b/ 13]: bir mertebe mużṭırāb ve müte'ellim
[605] A[196a/ 16]: oldılar ki farażā nāmus-u B[242b/ 13]: oldılar ki nāmus

salṭanat ġayretiyle zahireleri çāk ve kendüler helāk mertebesine vardılar[606] ve mübārek (18) başların açup belki gözleri yaşın daḫı ṣaçup bölük[607] ḫalḳına bed-duᶜālar etdi (19) ve vüzerānıñ cümlesin ḳatl etmediklerine nedāmetler çekdiler ve her bār ṣoñra daḫı añs̱alar (20) ᶜaceb maḥall-i fevt etmişüz diyü iẓhār-ı te'essüf iderlerdi. Cüce Caᶜfer Aġadan ki (21) nedim-i ḫavāṣ dāḫil-i ḫarem-i hümāyūn olmaġla ḫavāṣü'l ḫavāṣdan oldı.[608] Cülūs-ı Mehmed (22) Ḫanda ṭaşra[609] tarḥ olundıḳda merḥūm velī niᶜmetimiz Vezīr-i aᶜẓam Lālā Meḥmet Paşa'ya (23) nevᶜān intisābı olmaġla[610] sāyesine ilticā etmiş idi. Andan mesmūᶜamuz olmışdur. (24) Ol gün ve ertesi ki[611] ḥarem-i muḥtereme duḫūl etdiler.[612] Fi'l-ḥāl sāzendeler hüvānendeler (25) ve maẓaḥḥikeler ve şirīn-kārlar getürtdiler. Ve bir mertebe ṣafā ü zevḳ ve ıẓhār-ı meserret (26) ü şevḳ etdiler ki[613] muᶜtād-ı hümāyūnlarından neçe mertebe efzūn idi. Kelāma ruḥṣat-(27)dār olanlardan biri bī-iḫtiyār el-ḥamdülil-lāh dün pādişāhımızıñ bir ḳaç bī-edeb ü żaᶜandan **[196b]** (01) muẓṭarib oldıḳların işitdügimüzde ġama düşmüş idik hemīşe aᶜdāñız ġam-gīn (02) olsun. Anlar etdiklerine[614] el-ān nādimlerdir didügünde ṣaḥīḥdir.Bir miḳdār elem çekmiş (03) idim. Ammā bir ḳaç zamandır derūnuma bu[615]ḫelecān iderdi ki eledd-i ᶜadūmuz ki Peç ḳralıdır. (04) İki yıllıḳ ḫarācı geldi. Şāh daḫı ki[616]ḳraldan ᶜadāvette eşiddir. Ḳarındaşı oġlı (05) hediyesiyle rehine geldi. Lā büdde felek her zaman vefiḳ-i murād üzere devrān ider degildir. (06) Devletimize bir yerden bir raḫne irişmekden ḫavf iderdim. İnşāllāhü Teᶜālā bunuñla defiᶜ (07) etdik. Yine ᶜadā degil. Kendü bir ḳaç miḳdārın bilmeziñ bir miḳdār sitemin çekdiñ. Ve ol (08)

[606] A[196a/ 17]: helāk mertebesine vardılar. B[242b/ 14]:helāk olmaḳ mertebesine vardılar.
[607] A[196a/ 18]: gözleri yaşın daḫi ṣaçup B[242b/ 15]:gözleri yaşın ṣaçup bölük
[608] A[196a/ 21]: ḫavāṣ-ül ḫavāṣdan oldu. B[242b/ 17-18]: ḫavāṣ-ül ḫavāṣdan idi.
[609] A[196a/ 22]: Ḫanda ṭaşra B[242b/ 18]: Ḫandan ṭaşra
[610] A[196a/ 23-24]: Meḥmed Pāşā'ya nev'ān intisābı B[242b/ 19]:Meḥmed Pāşā'ya intisābı
[611] A[196a/ 24]:ol gün ve ertesi ki B[242b/ 19-16a/01]: Ol gün ve daḫi ertesi ki
[612] A[196a/ 24]:duḫūl etdiler B[243a/01]: duḥūl eylediler.
[613] A[196a/ 26]:zevḳ ve iẓhār-ı meserret ü şevḳ eylediler ki B[243a/02]: zevḳ ve sürūr ü iẓhār -ı meserret ü şevḳ eylediler ki
[614] A[196b/02]: anlar etdiklerine B[243a/05]: anlar etdikleri
[615] A[196b/03]: derūnuma buB[243a/06]: zamandır derūnumuza bu

ḫaṭıra-i deründen bunuñla refiᶜ etdiñ buyurdılar.[617] Söz sözü çekdi bir ḥadise-i (09) nādire olmaġla bī-iḫtiyār olundı. Yine ṣadede rücuᶜ idelim.[618]Çün ol ḳavm-i (10) ḍall böyle bir nā-maᶜḳūl-ı ḫāl eylediler.[619]Beglerbegi derd-mendiñ başıñ ṭobūş (11) ayaḳlarıyla depe depe yuvarlıyu yuvarlıyu at meydānına deġin sürüp götürdiler. (12) Bir vecihle [620]ellerinden alınmaḳ ḳābil olmadı.Ṣoñra ketḫüdāsı dört yüz altun verüp (13) ve kelle ellerinden alıp cesedine żamm idüp defn etdi.[621] Raḥmet-ül allāhi ᶜaleyh. (14)

VEZĪR-İ ŞĀNĪ DĀMAT İBRĀHİM PĀŞĀ VE VEZĪR-İ ŞALEŞE CERRĀḪ MEḪMED PĀŞĀ.

Müşārün ileyhimā (15) Beglerbegi vaḳᶜasında vezīr-i ṣāni ve ṣāliṣ bulunup Vezīr-i aᶜẓam Siyāvuş Pāşā ile (16) maᶜan maᶜzūl oldılar. Ṣoñra ikisi daḫı ᶜaṣr-ı Sulṭān Meḥmed Ḫanda vezīr-i aᶜẓam olmışdur. (17) İnşāallahü Teᶜālā aḥvālleri maḥalinde irād olunur. Vezīr Ḫalil Pāşā Dāmād-ı pādişāh (18) idi. Bir neçe müddet vezāret ile ḳapudānlıġa mutaṣarrıf olup vefāt etti.[622](19) Vezīr Ḫıżır Pāşā Ḫalil Pāşādan ṣoñra sulṭānı tezviç etmiş idi. Ṣoñra Mıṣır'a (20) varup[623] baᶜde maᶜzūlen vefāt etti.

VEZĪR ÇAĠALEZĀDE SİNAN PĀŞĀ: Vezāret ile (21) çoḳ zaman ḳapudān olmışdur . Ve ṭonanma-ı hümāyūn ile küffārıñ nece cezīresin (22) ġāret idüp baᶜde[624] Eġre seferinde ceng gününün ertesi vezīr-i aᶜẓam olmışdı.[625](23) Yine Edirne ḳarbinde İbrāhim Pāşā Vezīr-i aᶜẓam

---

[616] A[196b/04]: şāh daḫı ki B[243a/07]: şāh daḫı
[617] A[196b/08]: refᶜ etdiñ diyü buyurdılar B[243a/10-11]: refᶜ etdiñ diyü buyurdılar diyü naḳl iderdi.
[618] A[196b/09]: bī-iḫtiyār olundı. Yine ṣadede rücüᶜ idelim.B[243a/11-12]: bī-iḫtiyār inkiṣār olundı. Yine ṣadede rücüᶜ idelim.
[619] A[196b/10]:ḫāl eylediler B[243a/12-13]: ḫāl etdiler
[620] A[196b/12]: bir vecihle B[243a/14]: hiçbir vecihle
[621] A[196b/13]: defn etdi. B[243a/15]: defn eyledi.
[622] A[196b/18]: vezāret ile ḳapudānlıġa mutaṣarrıf olup vefāt etdi. B[16b/01]: vezāret ile deryā ḳapudānlıġına mutaṣarrıf olup vefāt etdi.
[623] A[196b/20]: Mıṣır varup B[243b/02]: Mıṣır'a vardı.
[624] A[196b/22]: ġāret idüp baᶜdeB[243b/04]: ġāret ü ḫasāret eylemişdir. Baᶜde
[625] A[196b/22]: vezīr-i ᶜaẓam olmuşdı.B[16a/ 05]: vezīr-i aẓam olmuş idi.

olup mezbūr maᶜzūl olmış idi. (24) Ṣoñra ᶜAceme serdār oldı. Ve münhezim olup Diyār-ı bekre geldikde ḳahrından fevt oldı.

(25) VEZĪR BOYALI MEḪMED PĀŞĀ: İki defᶜa vezīr ve maᶜzūl olup vefāt etdi.[626] (26) **VEZĪR ḪĀDIM CAᶜFER PĀŞĀ:** Göle sancaġından[627] Macarī el-aṣl bir şeciᶜ ve dilāver[628]ādem (27) idi. Kilercibaşılıḳdan Göle sancaġına baᶜde İstonis-Belgrad'a mīrlivā [629]**[197a]** (01) olmış idi.[630]Ve küffāra nice ġazālar etmişdir.[631]El-ān İstonis-[632]Belġrād'da Caᶜfer Pāşā[633] pususu (02) diyü bir maḥalle kendüye iżāfet ile yād iderler.[634]Baᶜde Trablusşām beglerbegisi (03)olup ṣoñraTebrīz ḳalᶜesi müceddiden binā oldıḳda[635]vezāret ile muḥāfaẓasına (04) ḳalmış idi ve Ḳızılbaşa ve Gürcüye müşārün ileyhiñ etdügin[636]ḥükkām-ı ᶜOṯmāniyandan (05) kimesne etmemişdir.[637]Cümleden biri Gürcistān ḥākimi Simon Ḫanı esīr idüp (06) āsitāne-i saᶜādete göndermişdir. Ṣoñra İngurus'a daḫı serdār taᶜyīn olunup (07) ve Egre[638] muḥārebesinde yoldaşlıġ ẓuhūra gelmişdir. Baᶜde yine Tebrīz ṭaleb (08) olup bir iki yıldan ṣoñra Demürḳapu eyāletine mutaṣarrıf iken vedā-ı ᶜālem-i (09) fānī etdi. Raḥmet-ül allahi aleyh.

VEZĪR LĀ NĀZĪR MUṢṬAFA PĀŞĀ: Budun eyāletine (10) vālī olanlarda[639]meşhūr ve müteᶜārif olan Muṣṭafa Pāşā'dır.Vezīr-i aᶜẓam (11) Meḥmed Pāşānıñ ᶜammisi oġlu idi.

---

[626] A[196b/25]: vefāt eyledi.B[243b/ 07]: vefāt etdi.
[627] A[196b/26]: Göle Sancaġından B[16a/ 08]: Göle Sancaġından
[628] A[196b/26]: bir şeciᶜ ve dilāver B[243b/ 08]: bir şeciᶜ dilāver
[629] A[196b/27]: baᶜde İstonis Belgrād'a Mirlivā B[243b/ 09]: baᶜde istolnis Belgrādda Caᶜfer Pāşā pususu diyü bir maḥalle kendüye iżāfet eyle.
[630] A[197a/ 01]: olmuş idi. B[243b/ 10]: yād iderler. İstolni , Belgrād'da mīrlivā olmuş idi.
[631] A[197a/ 01]: ġazālar etmişdir. B[243b/ 10]: ġazālar etmişdir.
[632] A[197a/ 01]: İstonis B[243b/ 10]: İstolnis
[633] A[197a/ 01]: Belgrād Caᶜfer Pāşā B[243b/ 11]: Belgrād'da añmasına Caᶜfer Pāşā
[634] A[197a/ 02]: kendüye iżāfet ile yād iderler baᶜde B[243b/ 11]: kendüye añarlar baᶜde
[635] A[197a/ 01]: bina olduḳda B[243b/ 12]: bina olundıḳda
[636] A[197a/ 04]:mişārün ileyhiñ etdügin B[243b/ 13]: mişārün ileyhiñ etdügini
[637] A[197a/ 05]:kimesne etmemiştir.B[243b/ 13]: neden hiç kimse etmemiştir.
[638] A[197a/ 07]: ve EgreB[243b/ 15]: Egre
[639]A[197a/ 08-09-10]: Demür Ḳapu Eyāletine mutaṣarrıf iken vedā-ı ᶜālem fānī etdi. Raḥmet-üllahi ᶜaleyh. Lā nazir Muṣṭafa Pāşā.Budun Eyāletine vālī olanlarda B[243b/ 16]: Demür Ḳapu Eyāletine vālī olanlarda

Bosna'ya mīrlivā iken Ḳruna ve daḫı[640] (12) baʿżı ḳalʿe ve Palanḳa fetḥ idüp Sulṭān Süleyman merḥūm[641]Sigetvār'e gelürken (13) Budun'ı ʿināyet buyurmuşlar idi.Ṣoñra ʿaṣr-ı Selim Ḫanda vezīr oldı.(14) On üç yıl miḳdārı zaman Budun'a mutaṣarrıf olup egerçe düşman ile (15) ṭarafından ṭop çekilmemek üzere sulḥ-ı münʿakid idi.[642]Velākin zamān-ı şerīflerinde (16) birer ṭarīḳle bir[643]nice ḳalʿe ve palanḳa-ı żamime-i memālik pādişāhi olmışdır. Cümleden (17) biri ṣaḥra-ı ṣummāḳıñ[644] üzerinde vāḳıʿa fülek ki çeşm-i aḥval-i felek mislün görme[645](18) mişdir. Ḳırḳ ġāzi hendeḳ ḳarbinde[646]vāḳıʿa bir lāçīn ḳayadan iki üç nerdübānı (19) vāṣıl idüp daḫı ḳırḳ pāye nerdübān ile bir [647]mazġal derīcesinden iç (20) ḳalʿeye dāḫil olurlar. Ve ġarā'ib ittifāḳatdandır ve ġazātıñ kemāl-i ḥüsn-i iʿtiḳādatındandır ki (21) ol mazġālda bir bālyemez top ki yigirmi ādeme ṣāliyesinde ṣuʿubet-i muḳarrer (22) iken nerdübān pāyesinden nāk-ı ḥasan nām bir ġāzi mazġalıñ iki ṭarafında (23) vāḳıʿa ṭaş sıralarına ellerin bir gidüp daḫı sīnesiyle ṭopu mazġaldan (24) sürer. Vālā yine duḥūle maniʿ oldıġun göricek bu kerre başın[648] ṭopu dayadup (25) biricik maḳdūr-i miḳdārı zor idüp[649] Allah dir. Fi'l-ḥāl ṭob Allah[650](26) emriyle iki ḥaṭve[651]ḳadar yerinden ayrılur ve duḥūle istediklerinden ziyāde (27) vüsʿat gelür. [652]Ve andan duḫūl idüp fetḥ iderler. Bu fetiḥ nādirü'l vuḳūʿadda ʿibret- **[197b]** (01) bīn olacaḳ aḥvāl çoḳdur. Ammā çünki ḳalʿe-ı mezbūre idi. Müsliminden[653]intizāʿ (02) olunmışdur. Sāʾir aḥvāli tafṣīl olunsa beyhūde taṭvīl etmiş oluruz. Ve bi'l-cümle (03) pāşāyı mūmā ileyhiñ

---

[640] A[197a/ 11]: iken Ḳruna ve daḫi B[243b/ 18]: iken Ḳruya ve daḫi
[641] A[197a/ 12]: Sulṭān Süleyman merḥūm B[243b/ 18-19]: Sulṭān Süleyman Ḫan merḥūm
[642] A[197a/ 15]: münʿaḳid idi. B[244a/ 02]: münʿaḳid oldu.
[643] A[197a/ 16]: birer ṭarīḳle bir niçe B[244a/ 02]: birer ṭarīḳ ile bir neçe
[644] A[197a/ 17]: biri ṣaḥra-ı ṣummāḳıñ B[244a/ 03]: biri bir ṣaḥra-ı ṣummāḳıñ
[645] A[197a/ 17]: miṣlün görme B[244a/ 04]: meṣelin görme
[646] A[197a/ 18]: ḳırḳ ġāzi ḫendeḳ ḳarbinde B[244a/ 04]: ḳırḳ ġāzi ḫendegi ḳarbinde
[647] A[197a/ 19]: vāṣıl idüp daḫı ḳırḳ pāye nerdübān ile B[244a/ 05]: birbirine baġlayup ve bir
[648] A[197a/ 24]: bu kerre başın B[244a/ 09]: bir kerre başın
[649] A[197a/ 25]: biricik maḳdūr-i miḳdārı zor idüp B[244a/ 10]: ve zor idüp
[650] A[197a/ 25]: fi'l-ḥāl ṭop allah B[244a/ 10]: fi'l-ḥāl bi emr-illahi ṭop
[651] A[197a/ 26]: emriyle iki ḥaṭve B[244a/ 10]: iki ḥaṭve
[652] A[197a/ 27]: vüsʿat gelür B[244a/ 11]: vüsʿate gelür

zaman-ı şerīfinde bunuñ gibi ḫariḳ-ı ʿādāt ve[654]ġazātıñ muvāfıḳ (04) olduġı fütüḥāt-ı ḥaddeden efzūndur. Ve merḥūmda olan seḥā ü kerem ḥatemde (05) yoġdı. Her süvār oldıḳça dört beş yüz mülāzım bile iz binerdi. Bunlara (06) elbette ol gün üç kese[655] aḳçe inʿām iderdi. Ve düşün timār ü zeʿāmeti (07) müft ü meccānen virdigünden ġayrı ḥarac-rāh ve ḥarac bir at deyü bir ḳaç biñ (08) aḳçe daḫı iḥsān iderdi. Ve her yetime ve bīve ki ḥālen ʿarż ididi.[656] Ḥāline (09) göre techīz ve bir kimesneye tezviç iderdi.[657]Ve sebebi maʿīşet içün dirlik (10) daḫı verüp maḥṣūṣca cerāġ idinürdi.Ve Budun varoşunun sūrları (11) ve bārutḫanesi ve ḳalʿeye baʿżı ḳuleler inżimāmı ve Sigetvārıñ ve İstonis-[658](12) Belgrādıñ ḳule-i kebīresi daḫı bunlar emṡāli[659]enbiya ve āṣārlarına nihāyet yoḳdur. (13) Ḫuṣūṣān[660] ḫayrāt ü ḥasanātlarından Budun'da olan ılıcalar ve cevāmīʿ-i şerīfeleri (14) ve medrese-i laṭīfesi ve yollarda olan ḫāneleri ve ʿimāreti tafṣīline bu (15) muḫtaṣar vefā etmez ümīddir ki ʿinde-allahi Teʿālā ma-'ecir ve meṡābe olmış olalar.(16) ʿAḳıbet git ʿadūden maṣūn olmayıp Budun serāylarına ve bārūt[661] maḫzenleri (17) ṣāʿiḳa nuzūlī bahānesiyle Mīr aḫūr-ı Kebīr Ferhād Aġa gelip raḥmet-i raḥmāna (18) vuṣūlune ʿillet ve baḥāne oldı.[662] Raḥmetü'l allahi ʿaleyh. Ve kāne ẕalike fi sene 982. (19)

VEZĪR ḪĀDIM ḪASAN PĀŞĀ :Vezāretle Gence muḥāfaẓasında iken maʿzūl olup (20) āsitāne-i saʿādete geldikte vüzerā salikine dāḫil olup baʿde vefāt etdi.[663]

---

[653] A[197b/ 01]: müsliminden B[244a/ 12]: müsliminde
[654] A[197b/ 03]: ḫariḳ-i ʿādāt ve B[244a/ 14]: ḫariḳ-i ʿādan ve
[655] A[197b/ 06]: ol gün üç kese B[244a/ 16]: ol gün iki üç kese
[656] A[197b/ 08]: ʿarż ididi. B[244a/ 18]: ʿarż iderdi.
[657] A[197b/ 09]: kimesneye tezviç iderdi. B[244a/ 18]: kimesneye anı tezviç iderdi.
[658] A[197b/ 11]: istonis B[244b/ 01]: istolni
[659] A[197b/ 12]: Belġrādıñ ḳule-i kebīresi daḫı bunlar emṡāli B[244b/02]: Belġrādıñ ḳule-i kebīresi daḫı bunlarıñ emṡāli
[660] A[197b/ 13]: ḥuṣūṣān B[244b/ 02]: ḥuṣūṣā
[661]A[197b/ 16]: Bodun saraylarına ve bārūt B[244b/ 05]: Bodun sarayları od düşüp ve bārūt
[662] A[197b/ 18]: baḥāne oldı. B[244b/ 07]: baḥāne olundı.
[663] A[197b/ 20]: vefāt etdi. B[244b/ 09]: vefāt eyledi.

(21) VEZĪR ʿALİ PĀŞĀ: Ḳalaylūḳoz diyü telḳīb [664]olunmış idi. Ammā ġāyet cilāsun (22) ve silaḥşör ve nümāyiş ve binişi ḫūb[665] bir vaḳūr kimesne idi. Vezīr-i aʿẓam (23) Ṭavil Meḥmed[666] Pāşānıñ ḥalīlesi Esmaḫan sulṭān kendüye tezvīç murād idinüp (24) Budun'a mutaṣarrıf iken ḫaṭṭ-ı şerīf vārid olup ehl ü ʿıyāliyle baʿde ıṭlaḳ (25) mufāreḳat etdikde feryād[667]ve figānıyla Budun'uñ ṭaġ ü ṭaşın aġlatdı ki ol[668](26) eşnālarda lisān-ı ḫalḳda bir vaḳʿa-ı ʿaẓīme diyü mezkūr olur idi. Vālā (27) muṭlaḳasınıñ beddu'āsı sulṭānıñ ʿömrüne fenā virüp çoḳ zaman geçmeden**[198a]**(01) vefāt etdi.[669] Ve kendüsi yine Budun'a ṭālib olup ol daḫı Budun'da vedāʿ-ı (02)ʿālem fāni etdi.Budun varoşunda mezārı bir peşte[670] üzerinde vāḳıʿadır. Raḥmet-ül allahi (03) ʿaleyh.

VEZĪR PAYZEN YUSUF PĀŞĀ: El-frenk ādemisi idi. Ġāyet müteḥevvir ve ġażūb[671] (04) idi. Keṯḫüdālarından ve aġalarından beşer yüz belki biñer degnegin yememiş[672]ādemisi yoġdı. (05) Yeñiçeri aġalıġından Budun Beglerbegisi olup tekrār vezāret ile Budun (06) verilüp baʿde İstanbulda[673] vüzerā salikine dāḫil iken degnek belāsından ḳulları (07) ḳatl etdiler.

EL-VEZĪR ḪASAN PĀŞĀ İBN-İ VEZĪR-İ AʿẒAM MEḪMED PĀŞĀ: Babası ḥayatında ve (08) baʿde öte yaḳanıñ ekşer eyāletlerine vālī olmış idi.Ḫatta naḳl olunur ki (09) Baġdād'a vālī iken pādişāhāne ṭavır ve ṭarz ile cumʿaya[674] çıḳarmış. Babasına[675] (10) münʿakis oldıḳda mā-

---

[664] A[197b/ 21]: Vezīr ʿAli Pāşā Ḳolaylūḳoz diyü telḳīb B[244b/ 09]: Vezīr Ceḥdi ʿAli Pāşā Ḳoloylūḳoz diyü telḳīb
[665] A[197b/ 22]: silaḥşör ve nümāyiş ve binişi ḫūb B[244b/ 10]: silaḥşör ve nümāyişi ve binişi ḫūb
[666] A[197b/ 22-23]: Vezīr-i ʿaẓam Ṭavil Meḥmed B[244b/ 10]: Vezīr-i ʿaẓam Meḥmed
[667] A[197b/ 25]: mufāreḳat etdükde B[244b/ 12]: mufāreḳat eyledükde
[668] A[197b/ 25]: aglatdı ki ol B[244b/ 13]: aġlatdıḳ ki ol
[669] A[198a/ 01]: vefāt etdi. B[244b/ 14]: vefāt eyledi.
[670] A[198a/ 02]: vāroşunda mezārı bir peşte B[244b/ 15-16]: vāroşunda bu peşte
[671] A[198a/ 03]: ġāyet mütehevvir ve ġażūp B[244b/ 17]: ġāyet maḳrūr ve ġażūp
[672] A[198a/ 04]: degnegin yememiş B[244b/ 17-18]: degnegin hiç yememiş
[673] A[198a/ 06]: istanbul'da B[244b/ 19]: islambol'da
[674] A[198a/ 09]: ṭavır ve ṭarz ile cumʿaya B[245a/ 02-03]: ṭavır ile cumʿaya
[675] A[198a/ 09]: çıḳarmış. Babasına B[245a/ 03]: çıḳarmış. Bu ḫaber babasına

bāde pādişāha naḳl olunursa sebeb-i ġayẓ-ı pādişāh ola[676] (11) şākīleri vardır diyü[677] ʿazlini ʿarż ider. Yoḳ ʿazl olmasın ol degme[678]yapuḳları (12) ve yedikleri ḳaldırsun tenbīh ile buyururlar.[679] Ġāyet vech-i nümāyişi bī-mānend (13) bir [680]şeh-bāz ve şeh-levend çelebi idi. Ammā bir mertebe maġrūr ḫod-bīn[681]ve ḫod-pesend (14) idi ki ḳaṭʿān gözüne kimse göstermez idi. Aḳrānı olandan ḳatıʿ naẓarı mā-fevḳına[682] (15) daḫı iltifāt etmez idi.Ve bir vażıʿ bu el-ʿaceb var idi ki aṣḥāb-ı devletten (16) birinden görmek işitmek vāḳıʿa olmamışdır. Meşela bir ġulāma meftūn ve hevā-dār (17) olup ḫazīnadār iderdi. Ve kendü giydüġi libās ile telbīs ve bindügi (18) at miṣāli bir ata süvāri ve cümle raḥat ve muḥabbeti hem-vār ve başlarında birer selīmī destār (19) alayda bu ḳadar emr u kibār var iken birin[683]yanaşdırmaz ve illā ol ġulām ile[684] (20) hem-rikāb ve hem-ʿinān olup gider idi. Meger alay selāmında ġulām atınıñ başın (21) kendü rikābı berāber ne çeker idi. Eger Rūm ilinde eger Anaṭoluda ʿādeti böyle[685] (22) idi. Ve yine kendü oṭāġına hem-ṭınāb bir mükemmel oṭāḳ ḳurulup mülāḳāta (23) gelen ṣaġīr ve kebīr ketḫüdādan ṣoñra ḫazīnedāra baʿde kendüye mülāḳāt ider idi. (24) Ve aġalarından ḫazīnadārlıġından çıḳma iki ḳapucıbaşısı daḫı kendünüñ giydigi (25) eger aṭlas u kemāḥī entari ser-ā-ser[686] ve dībā her ne ise anlar daḫı giyüp her ḳanda (26) gitse der-pey giderler idi. Divān etse daḫı muḳābelesinde dururlar[687]idi. (27) Egre metrisinde defaʿātle manẓūrum olmışdur . Kırmuzı aṭlas ʿantari giyüp **[198b]** (01) dört mü beş mi altun ve

---

[676] A[198a/ 10]: sebeb-i gayẓ-i pādişāh ola B[245a/ 03-04]: sebeb-i ġażabı pādişāh vārid ola.
[677] A[198a/ 11]: şākīleri vardır diyü B[245a/ 04]: diyü
[678] A[198a/ 11]: ʿarż ider. Yoḳ ʿazl olmasın ol degme B[245a/ 04-05]:ʿarż ider.Pādişāh Ḥażretleri yoḳ ʿazl olmasın. Ammā ol degme
[679] A[198a/ 12]: ḳaldırsın tenbih ile buyururlar B[245a/ 05]: ḳaldırsın diyü tenbih buyururlar
[680] A[198a/ 12]: vecih nümāyişi bī-mānend bir B[245a/ 05 -06]: vecih bī-mānend ve bir
[681] A[198a/ 13]: mertebe maġrur ve ḫod-bīn B[245a/ 06]: mertebe maġrur ve ḫod-bīn
[682] A[198a/ 11]: naẓarı mā-fevḳına B[245a/ 07]: naẓarı mā-fevḳi
[683] A[198a/ 19]: var iken birin B[245a/ 11]: var iken hiçbirin
[684] A[198a/ 19]: ve illa ol ġulām ile B[245a/ 11]: ve illa ġulāmla
[685] A[198a/ 21]: Anaṭolu'da d ʿādeti böyle B[245a/ 11-12]: Anaṭolu'da da'imā ʿādeti böyle
[686] A[198a/ 25]: eger aṭlas u kemāḥī entariser-ā-ser B[245a/ 15]: aṭlas eger kemāḥī ve ser-ā-ser

muraṣıᶜ pāleheng üzerlerinde simurġ-ı anḳa taṣvīr olunmış bir ḳolan (02) ḳuşaḳ ḳuşanırdı. Bu vażıᶜ daḫı kendülere bir vażıᶜ-ı ḥāṣ idi.[688] Ammā bu cümleden (03) aġreb Baġdad Beglerbegisi iken ḳırḳ elli biñ ġuruşluḳ gümüşden kāḫ-ı behişt nām (04) bir serir iḥdāṯ ider. Ve üzerinde yine sim-ḥāmdan eşçār ve orāḳ ve bahār (05) ve turunç ve anār maḳūlesi eṯmar vażᶜ idüp ber vechle tertib ve tezyīn (06) ider ki ᶜuḳūl-ı ḥayrān olur. Ḥatta kendüsi Toḳat Ḳalᶜesinde maḥṣūr (07) ve ḥaremi ile ḫazīnesi Baġdād'dan gelürken Celālī Deli Ḫaṣan pençesine girer. (08) Ḫazīnesin siperler ile üleşürler. Ve ravża-ı behişti[689] Deli Ḫaṣan kurdurur ve andan (09) nice ᶜibret alır. Celālī ketḫüdāsı şān virdi[690] ketḫüdā naḳl iderdi. Ḥavvāda[691] (10) budur ki bunuñ çelebiligi mā-fevḳinda çelebilik mutaṣavvur degildir. Ammā çelebilikde (11) bu ḳadar ᶜālem iken aᶜdā yüzünde böyle bir ṯābit-i ḳadem devletlü olmaz idi. (12) Boniñ(budun) peşteniñ[692] ve sāir ḳalᶜe serḥaddiñ ḳudemāsı ve bahādırlarınıñ ekṯeri İstoynis[693](13) Belgrād ve Ḥaṭvān muḥārebesinde nā-bedīd ve şehīd olmaġla żaᶜif ve hezīmet [694](14) ve aᶜdāya fırṣat-ı ganīmet[695] müyesser olmış iken yine serḥadlerden bir ferd bahādırlıgın (15) ve ḳılıcın inkār etmemişdir nefs-i emirde her muḥārebeden[696] mecrūḥān ḫalaṣ olmış. Ve mecrūḥ (16) olmayınca yerinden ayrılmamışdır. Ancaḳ maġrūrlugu ucundan maḳḥūr olmışdur. (17) Beyt:

Sana bir söz diyeyin diñler iseñ dūr[697] olmaz

Her ki maġrūr ola elbet[698] o manṣūr olmaz.

---

[687]A[198a/ 26]: eger divān etse daḫı muḳābelesinde dururlar B[245a/ 16]: eger divān etse muḳābelesinde bile dururlar

[688] A[198b/ 02]: kendüye bir vażıᶜ-ı ḫāṣ idi.B[245a/ 19]: kendülere maḫṣuṣ bir vażıᶜ-ı ḫāṣ idi.

[689] A[198b/ 08]: ve ravża-ı behişti B[245b/04]: ve ol ravża-ı behişti

[690] A[198b/ 09]: ketḫüdāsı şān virdi. B[245b/05]: ketḫüdāsı şāh verdi.

[691] A[198b/ 09]: ḥavvāda B[245b/06]: ḥaḳḳāda

[692] A[198b/ 12]: Buduñ, peşte'niñ B[245b/07]: Boduñ, peşte'niñ

[693] A[198b/ 12]: İstoynis B[245b/06]: İstolni

[694] A[198b/ 13]: żaᶜif ve hezimet B[245b/09]: serḥadde żaᶜif ve hezimet

[695] A[198b/ 14]: fırṣat-ı ġanimet B[245b/09]: fırṣat ve ġanimet

[696] A[198b/ 15]: her muḥārebeden B[245b/10]: her bir muḥārebeden

[697] A[198b/ 17]: söz diyeyin diñler iseñ dūr B[245b/12]: söz diyeyin diñler iseñ dūr

[698] A[198b/ 17]: elbet B[245b/12]: elbetde

(18) ʿĀḳıbet Celālī muḥārebesinde münhezimān Toḳat Ḳalʿesine ḳapanıp bir bī-din (19) sekbānıñ tüfengi ḍarbinden terk-i ʿālem-i fānī etdi. Raḥmet-üllahi[699] ʿaleyh.

EL-VEZĪR MEḪMED PĀŞĀ (20) İBNİ VEZĪR-İ AʿẒAM SİNĀN PĀŞĀ : Yanıḳ Ḳalʿesi muḥāṣarasında babası gāh Budunu (21) gāh Rūmilini Ḥasan Pāşā ile tebdīl etdi. Ve vezāret verdi.[700]Ekşer evzāʿında[701] (22) Ḥasan Pāşā'ya taḳlīd iderdi. Velakin miyān-ı ḫalḳda ol bahādırlıḳla şöhret (23) buldıġu gibi bu ḫilāfıyla meşhūr idi.[702]Fi nefsü'l emr daḫı düşman görse (24) göñlü bulanur[703] ve pāy-ı şebatı mütezelzil olur idi.[704]Nümāyişinde daḫı cidden (25) leṭāfet yoġdı. Ammā zātında ġāyet zekāvet var idi.Esterġon muḥāṣara(26)sında serdār-ı ʿasker-i İslām idi. Münhezimān ʿavdet etdi ve cümle ordulu (27) aʿdāya teslīm etdi.[705] Öte yaḳada celālīlere daḫı serdārlıġında bir yād **[199a]** (01) olunacaḳ iş görmedi ve evżāʿ u eṭvārında celālīlere taḳlīd ile kendüye (02) daḫı celālī olmaḳ iḥtimāli verildi. Sulṭān Aḥmed merḥūmuñ vālidesi iltimāsıyla (03) kā enne günahı ʿafv olunup Āsitāne-i Saʿādete geldi ve ibtidā'-i divān gününde (04) ḳanı ol celālī ḳuşaḳları diyü ʿitāb olunup ḳatl olundı.[706] Ḥatta (05) vālidesi saʿādetlü pādişāhden niçün taḫallüf buyurduguñuz didikde benim amānım (06) gelsün divāna otursun idi. Cezāsın buldı[707] buyurduḳları menḳūldur.[708] (07) Raḥmet-üllahi Teʿālā ve kāne ẕalike fi sene 1012.

ZAMAN-I ŞERĪFLERİNDE OLAN ʿULEMA-I KİBĀR (08) ZİKRİNDENDİR.

---

[699] A[198b/ 19]: Raḥamet-üllahi ʿaleyh B[245b/14]: Raḥmet-üllahi ʿaleyh

[700] A[198b/ 21]: gāh Rum ilini Ḥasan Pāşā ile tebdīl etdi ve vezāret verdi. B[245b/15]: gāh Rumili gāh Ḥasan Pāşayı tebdīl etdi. Gāh vezāret verdi.

[701] A[198b/ 21]:ekşer evżāʿında B[245b/15-16]: ekşer hemān evżāʿında

[702] A[198b/ 21]: bu ḫilāfıyla meşhūr idi. B[245b/17]: bu daḫı şöhret-i kāzibe ile meşhūr idi.

[703] A[198b/ 23-24]: düşman görse göñlü bulanur B[245b/17]: eger düşman görse hemān göñlü bulanurdı.

[704] A[198b/ 24]: mütezelzil olur idi. B[245b/18]: mütezelzil olurdı.

[705] A[198b/ 27]: teslim etdi. B[246a/01]: teslim eyledi.

[706] A[199a/ 04]: olunup ḳatl olundı. B[246a/04]: olunup hemān ḳatl olundı.

[707] A[199a/ 06]: otursun idi. Cezāsın buldı. B[246a/06]: otursun idi geldi oturdı. Ve cezāsın buldı.

[708] A[199a/ 06]: buyurduḳları menḳūldur. B[246a/06-07]: buyurduklarında Vālide sulṭān daḫi irsāl nam Ḥaḳ Teʿālā seni baña bağışlasun ol cezāsın buldı dedi.

EL-MEVLĀ ŞEYḪÜL İSLĀM ḪAMİT EFENDİ: Cülūs-ü hümāyūn pādişāhda (09) şeyḫülislām bulunmaġla ol maḳāmda ibḳā olunmış idi. Ve sene ḫumāsī ve şemānīn (10) ve tisʿinmāyede vefāt etdi.[709]

EL-MEVLĀ SAʿADEDDİN EFENDİ ḪĀCE-İ PĀDİŞĀH ʿAL-İ PENĀH: (11) Mūmā ileyh sancaḳ-ı hümāyūnde muʿallim sulṭānı olmaġla baʿde'l cülūs yine ol maḳām-ı ʿālīde (12) mercīʿ ʿulemā-ı ʿaẓām ve vükāla-ı zü'l iḫtirām olup iḥyāne ḫuẓur-ı hümāyūnu (13) pādişāhīye daʿvet buyurulup umūr-ı mülḳ ve devletten istiḫbār buyururlar (14) idi.Ve pādişāh maġfūruñ[710] āḫar ʿemri şerīflerine degin ḫācelik manṣıbında[711]ber- ḳarār (15) ve ṣāḥib-i ʿizz ü ʿitibār iderler.

EL MEVLĀ ḲAŻIZĀDE EFENDİ: Rūmili ḳaḍı(16)ʿaskeri idiler. Ḥāmid Efendi merḥūm oldıḳda yerine müfti oldılar. Ve ancaḳ (17) üç sene müftilik maḳāmında ḳaldılar fi senesi 988 de[712] civār-ı ḳodese irtiḥāl (18) etdiler.[713]

EL MEVLĀ MAʿLŪL-ZĀDE: Rūmili Ḳaḍıʿaskeri bulunmaġla ḳāżīzāde (19) merḥūmuñ yerine müfti oldılar. Ammā Ḫācezāde[714] Saʿadeddin Efendi baʿżı (20) fetvā-yı şerīfesi galaṭdır diyü cenāb-ı pādişāhiye refiʿ etmekle ʿazl etdirdiler.[715] (21) Üftāsı niḳābet-i[716]eşrāf ile böyle idi ʿazl olıcaḳ yalñız niḳābet[717]ile ḳaldılar.

(22) MEVLĀ ÇİVİZĀDE EFENDİ: Maʿlūlzāde Efendi yerine hidmet fetva-yı[718]şerīfe ile (23) tevḳīr olundılar. Beyne'l ʿulemā fuḳāhet ile maḳbūl idi.[719] 995 senesinde metfün oldı.[720]

---

[709] A[199a/ 10]: tisʿinmāyede vefāt etdi. B[246a/ 10]: tisʿinmāyede vefāt eyledi.
[710] A[199a/ 14]: ve Pādişāh-ı maġfūruñ B[246a/ 14]: Pādişāh-ı maġfūruñ
[711] A[199a/ 14]: degen ḫācelik manṣıbında B[246a/ 14]: degin ḫācelik manṣıbında
[712] A[199a/ 17]: ve sene 988'de B[246a/ 17]: ve sene şemān ve şemāneyn ve tisʿāmānede
[713] A[199a/ 18]: irtiḥāl etdiler B[246a/ 17]: irtiḥāl eylediler
[714] A[199a/ 19]: Ḫācezāde B[246a/ 18]: Ḫāce
[715] A[199a/ 20]: Pādişāhiye refʿi etmekle ʿazl etdirdiler B[246a/ 19- 246b/01]: Pādişāhiye telḥış refiʿ etmek fetvādan ʿazl itdirdiler
[716] A[199a/ 21]: üftāsı niḳābet B[246b/ 01] : fetvāsı niḳābet
[717] A[199a/ 21]: yalñız niḳābet B[246b/ 01]: niḳābet
[718] A[199a/ 22]: ḫidmet fetva-yı B[246b/ 02]: ḫizmet fetva-yı
[719] A[199a/ 23]: ʿulemā fuḳāhet ile maḳbūl idi. B[246b/ 03]: ʿulemā fuḳāhet ile ġāyet maḳbūl idiler .
[720] A[199a/ 23]: 995 senesinde metfün oldı. B[246b/ 03-04]: Ḫumasi ve tisʿin ve tisʿinmade metfün oldu.

(24) EL MEVLĀ ŞEYḪ EFENDİ: Ḳāḍīʿaskerleriñ müteḳāʿidleriniñ aḳdemi olmaġla Çivizāde (25) yerine müfti oldı. Ve beglerbegi vaḳʿasında ʿazl olundı.

EL MEVLĀ BOSTANZĀDE EFENDİ: (26) Şeyḥ Efendi yerine müfti oldı. Baʿżı viḳāye maḥalinde irād olunur.

EL MEVLĀ (27) ZEKERİYYĀ EFENDİ: Bostanzāde yerine[721] müfti oldı. Ve devlet-i murādiyyede vefāt-ı [722]**[199b]** (01) sene 1001. Ve yerine Bostanzāde Efendi müfti oldı.[723]

EL MEVLĀ ʿABDURRĀHMAN EFENDİ: (02) Ẕaman-ı devlet Süleyman Ḫanda ve Selim Ḫanda ḳāḍīʿasker olup birisiyle (03) ḳarīb ʿahd-i Sulṭān[724] Murādda daḫı ḳāḍīʿasker olmışdı.[725] ʿĀkibet sene-i s̱elas̱e (04) ve tisʿīnmāye de vefāt eyledi.[726]

EL MEVLĀ MUḪAŞŞİ SİNĀN EFENDİYE: ʿAṣr-ı Sulṭān Süleyman Ḫanda (05) Anaṭolu ḳāḍīʿaskeri olup ṣoñra iki yüz aḳçe teḳāʿüd iḫtiyār etmiş iken civār-ı (06) raḥmetine intiḳāl etdi.[727]Fażılā-ı dehrden maʿdūd belki aḳrānı mefḳūd-ı ʿālem ʿāmel (07) idi.

EL MEVLĀ AḪİŻĀDE EFENDİ: Anaṭolu ḳāḍīʿaskerliginden yüz elli aḳçe (08) ile müteḳāʿid idi. Sene 989'da[728]raḥmet-i raḥmāna poyusta oldı. Mevlānā Ḥasan (09) bunlar daḫı Anaṭolu ḳāḍīʿaskeri iken müteḳāʿid olup müteveffā[729]olmışdur. Devlet-i (10) ʿaliyyede olan ülemā ḳābil-i teʿadād olmamaġın[730] bu miḳdār ile iktifā olundı. (11)

---

[721] A[199a/ 27]: Bostanzāde yerine B[246b/ 07]: Bostanzāde Efendi yerine
[722] A[199a/ 27]: devlet-i muradiyyede vefāt B[246b/ 07]: devlet-i muradiyyede müfti oldılar vefāt edinceye degin
[723] A[199b/ 01]: sene 1001. ve yerine Bostanzāde Efendi müfti oldu. B[246b/ 07]: -
[724] A[199b/ 03]: ḳarīb ʿahd-i Sulṭān B[246b/ 09]: ḳarīb ʿaṣr-ı Sulṭān
[725] A[199b/ 03]: ḳaḍıʿasker olmışdı. B[246b/ 09]: ḳaḍıʿasker olmuş idi.
[726] A[199b/ 03-04]: s̱elas̱e ve tisʿinmāyede vefāt eyledi.B[246b/ 10]: s̱eles̱e ve s̱emāneyn ve tisʿinmāde vefāt eyledi.
[727] A[199b/ 05-06]: teḳāʿüd iḫtiyār etmiş iken civār-ı raḥmetine intiḳāl etdi. B[246b/ 11]: teḳāʿüd ile civār-ı raḥmete intiḳāl eyledi.
[728] A[199b/ 08]: sene 989'da raḥmet-i B[246b/ 13]:sene tisʿa ve s̱emāneyn ve tisʿinmāde raḥmet-i
[729] A[199b/ 09]: müteḳāʿid olup müteveffā B[246b/ 14]: ḳāḍıʿasker mütevevfā
[730] A[199b/ 10]: ʿülemā ḳābil teʿadād olmamaġın B[246b/ 15]:ʿülemā ḳābil muḥarrīr olmamaġın

MÜHİMMİYYE-İ ḲOSṬANṬİNİYYE'DE ZAMAN-I DEVLETLERİNDE OLAN MEŞĀYİḪ ZİKRİNDEDİR.[731]

EL ŞEYḪ-I ŞECĀᶜ: (12) Ġālibā[732]Ümmī Sinān ṣofīlerindendir. Saᶜādetlü Pādişāh Maᶜnisa'da iken gūşe-i inzivāda (13) belki baᶜżı kibārıñ bāġ-bānlıġını irāde etmiş idi. Bir gice saᶜādetlü pādişāh bir vāḳıᶜa (14) görürler. Yaᶜni yigirmi yayadan ziyāde bir nerdübāna ṣuᶜūd idüp yigirmi otuz (15) ḳadar ᶜālī ḳubbeler zīr ü pāyanda ḳalur. Ol maḥalde şehzādeleri Sulṭān Meḥmed (16) ve Sulṭān Maḥmud'u görmek isterler göremezler. Ol nerdübāndan üç dört pāya (17) inerken bī-dār olurlar. Ertesi dārü's saᶜādelerinde bu vāḳıᶜa-ı tezkīr idicek (18) ketḫüdā ḳadın nāmına olan Rażıye Ḫatun şeyḫ mezbūri bulur. Ve vāḳıᶜa taᶜbīr (19) etdügin işidirmiş. Saᶜādetlü pādişāhdan istiẕān idüp ve vāḳıᶜaların (20) yazup şeyḫe gönderir. Şeyḫ daḫı nerdübān pāyesi ᶜadedince sinīn salṭanatları (21) ber-ḳarār olmaḳ. Ve şehzādeler[733] muḳteżā-yı ḥāl ile kendülerden mufāreḳat (22) etmek ve ol ḳubāb-ı ᶜālī miḳdār-ı memālik zīr-i ḥükūmetlerinde istiḳrār (23) bulmaḳ ve dört pāye nerdübāndan indikleri dört güne veya dört[734] (24) hefteye degin[735] müjde-i salṭanat gelmek ile[736] taᶜbīr ider. Ḥikmet-i ḫüdā taᶜbīri (25) muvāfıḳ taḳdīr vāḳıᶜa olup eyyām-ı maᶜhüde de salṭanat[737] ile tebşīr (26) olunurlar. Pes şeyḫiñ taᶜbīr dil-pezīri Rażiye Ḫatunuñ ḥüsün terbiyesi (27) muḳārenetiyle bir iki defᶜa meclis-i hümāyūnlarına duḫūl müşerrefine fāyıż[738]**[200a]** (01) olurlar. Şeyḫ daḫı saᶜādetlü pādişāhi ḥüsn-ü ẓannı ġālib-i kemāl-i mertebe[739]sāde (02) derūn müşāhede idicek istedügi

---

[731] A[199b/ 11]: meşāyıḥ zikrindedir B[246b/ 16]: meşāyıḥ-ı kibār zikrindedir.
[732]A[199b/ 11-12]: Eş-Şeyḫ-i Şecāᶜ ġalibā B[246b/ 17]:Eş-şeyḫ-i Şecāᶜ Efendi ġalibā
[733] A[199b/ 21]: ve şehzādeler B[247a/ 05]: ve şehzādeleri
[734] A[199b/ 23]: veya dört B[247a/ 08]: dört
[735] A[199b/ 24]: hefteye degin B[247a/ 08]: hefteye degin
[736] A[199b/ 24]: gelmek ile B[247a/ 08]: gelmege
[737] A[199b/ 25]: maᶜhūde de salṭanat B[247a/ 08]: maᶜhūd de salṭanat
[738] A[199b/ 27]: duḫūl-u müşerrefine fāyıż B[247a/ 10]: duḫūl-ü şerefine ḳāżı
[739] A[200a/ 01]: kemāl-i mertebe B[247a/ 10]: kemāl-i mertebesin

ḳadar alur [740]virür ve bi'l-cümle (03) saᶜādetlü pādişāhıñ ber-vechle ḥüsn-i iᶜtimādına bāᶜs olur ki (04) ḳuṭb-ı ᶜālem idüginde iştibāhı ḳalmaz ve İstanbul'a bile[741] getürürler ve bir ᶜālī (05) serāylar hibe ve temellük iderler. Ammā çün pādişāh şeyḫi diyü şöhret buldı. (06) Erbāb-ı ḥācāt ber-vechle mürācaᶜat idüp hedāye ve irtişānı şöyle[742] (07) yaġdırdılar ki az zamanda müteᶜaddid bāġçeler maḥzenler ḳayıḳḫāneler ᶜaḳār[743](08) diyü meyḫāneler ihdāᵓ ettiler ki kendüler daḫı żabṭında ᶜusret çeker oldılar. (09) Ḫalḳ ise şeyḫ efendi İstanbuluñ müteᶜārif[744]civānları ve nāzenin nigārları (10) zevḳın ider oldı diyü[745] müsāvisine başladılar. Ḥatta saᶜādetlü pādişāha (11) bu gün şeyḫ ḥażretleri falan bāġçesinde nigār ṣafāsında felekden kām (12) olmaḳdadır. İᶜtimād buyurulmazsa[746] muᶜtemid ādemler gönderüp tecessüs buyuruñ (13)diyü riḳᶜalar ṣundılar.Velākin saᶜādetlü pādişāh şeyḫ ḫalḳıñ bildüġi degildir (14) diyü eṣfā buyurmadılar. Ammā pādişāha varüp mülāḳāt etdikçe ḥasbī (15) diyü gördigü[747] meṣāliḥden birer ikişer kese filoriye dest-resleri[748] (16) muḳarrer idi. ᶜĀḳibet ne iltifāt-ı pādişāhı ve ne cemᶜ etdigü menāhi fāyda'[749](17) virmeyüp senede[750]vedāᶜ-ı ᶜālem-i fānī etdiler.

ŞEYḪ MUḪARREM EFENDİ: (18) Süleymaniye cāmiᶜ-ı şerīfinde vāᶜiẓ ve nāṣıḥ ve müstecāb[751]ü'd-duᶜā bir ᶜazīz idi. (19) Ṣoñra raḥmet-i ḥaḳḳa poyūsta oldı.[752]

EL ŞEYḪ YOLUḲ MEHMET ÇELEBİ: Şehzāde (20) cāmiᶜinde vāᶜiẓ idi.

EL-ŞEYḪ MEḪMET EFENDİ: Ayaṣofya'da vaᶜiẓ ve tefsīr-i (21) şerīf naḳl iderdi.

---

[740] A[200a/ 01]: istedügi ḳadar alur B[247a/ 11]: istedügi alur
[741] A[200a/ 04]: ve İstanbul'a B[247a/ 12]: ve İslambul'a bile
[742] A[200a/ 06]: ve irtişānı şöyle B[247a/ 14]: ve irtişayı şöyle
[743] A[200a/ 07]: ḳayıḳḫāneler ᶜaḳār B[247a/ 14]: ḳayıḳḫāneler ve ᶜaḳār
[744] A[200a/ 09]: İstanbuluñ müteᶜārif B[247a/ 16]: İslamboluñ müteᶜārif
[745] A[200a/ 10]: zevḳın ider oldı diyü B[247a/ 16]: ṣafasın ider oldılar diyü
[746]A[200a/ 12]: ᶜitimād buyurulmazsa B[247a/ 18]: ᶜitimād buyurulmaz
[747] A[200a/ 14-15]: ettikçe ḥasbi diyü gördigü B[247b/ 01]: ettikçe gördigü
[748] A[200a/ 15]: dest-resleri B[247b/ 01]: dest-reslerin
[749] A[200a/ 16]: etdigü menāhı fāyda' B[247b/ 02]: etdigü günāhı fāyda'
[750] A[200a/ 17]: virmeyüp senede B[247b/ 02]: virmeyüp şemān ve tisᶜıyn ve tisᶜinmāde
[751] A[200a/ 18]: vāᶜiẓ ve nāṣıḥ ve müstecāb B[247b/ 04-05]: vāᶜiẓ nāṣıḥ müstecāb

EL-ŞEYḪ VĀᶜİŻ EMİR EFENDİ: Süleymaniye'de vāᶜiẓ (22) idi. Ve ḫalḳıñ teẕākirine bedīhī cevāblar virmekle İstanbuluñ şehr oġlanı[753](23) ġarāyib-i teẕākir yazup ulaşurlardı.Ve teẕākir sebebiyle meclisine bī-nihāye (24) ādem cemᶜ olurdı. Ol ecilden bir iki defᶜa vaᶜaẓdan daḫı maniᶜ olunmış (25) idi.

EL-ŞEYḪ ḪIŻIR EFENDİ: Yayabaşızāde dimekle maᶜrūf idi.[754]Taḳrīri (26) mü'essir ve ṣoḥbeti lezīz[755] kimesne idi.

EL-ŞEYḪ TATAR İBRAHİM EFENDİ: Sulṭān Meḥmed (27) cāmiᶜ-i şerīfinde vāᶜiẓ idi. Ve ezberden tefsīr-i şerīf ḳıraāt ider ve naḳl eyler idi.[756]

[200b] (01) **EL- ŞEYḪ ŞAᶜBĀN EFENDİ:** Emir Buḫāri ᶜaleyhi raḥmete'l bārī ẕaviyesinde (02) seccāde-i irşāda cālis ve irşād ṭalebine müdāvim ve muvānis idi. Saᶜādetlü (03) pādişāh bir nice defᶜa ziyāret bahānesiyle zāviye-i mezbūreye gelüp Şeyḫ(04)Ḥażretleriyle muṣāḥabet idüp duᶜā-ı ḫayırlarına maẓhar olmışlardır. Ve ekṣer (05) taṣavvufa müteᶜallik teẕkireleri gelip gitmekden ḫāli degil idi.

EL-ŞEYḪ ḲURT EFENDİ: (06) Bir ṣāḥib-i kemāl ve ehl-i ḥāl kimesne idi. Ḫuṣūṣen taᶜbīr-i rü'yāda bī-naẓır idi.(07)

EL-ŞEYḪ MAHMUD EFENDİ: El Üsküdārı Tatar İbrāhim Efendi merḥūm oldıḳda Rūm (08)ili ḳāḍīᶜasker Ṣunᶜullah Efendi merḫūmuñ ilḳāsıyla vezīr-i aᶜẓam merḥūm[757] Cāmiᶜ-ı (09) Sulṭān Meḥmed Ḫanda vāᶜaẓ naṣb etmiş idi.[758] Sāir-i aḥvāl inşāallahi Teālā (10) maḥalinde irād olunur.

---

[752] A[200a/ 15]: ṣoñra raḥmet-i ḥaḳḳa poyūsta oldu. B[247b/ 04]: sene ṣaleṣe ve ṣemāneyn ve tisᶜinmāye cemāziyel āḫırde raḥmet-i ḥaḳḳa posta oldu.
[753] A[200a/ 22]: İstanbuluñ şehr oġlanı B[247b/ 07]: İslamboluñ şehr oġlanı
[754] A[200a/ 25]: dimekle maᶜrūf idi. B[247b/ 10]: dimekle meşhūr ve maᶜrūf idi.
[755] A[200a/ 26]: ve ṣoḥbeti lezīz B[247b/ 10]: ve muḥabbeti lezīz
[756] A[200a/ 27]: ḳıraāt ider ve naḳl eyler idi. B[247b/ 11]: ḳıraāt ve naḳl iderdi.
[757]A[200b/ 08]: vezīr-i ᶜaẓam merḥūm B[247b/ 18]: vezīr-iᶜaẓam Ferḥad Pāşā merḥūm
[758] A[200b/ 09]: Meḥmed Ḫanda vāᶜaẓ ve naṣb etmiş idi. B[247b/ 19]: Meḥmed Ḫanda vāᶜıẓ ve naṣıḥ vaẓıᶜ ve naṣb etmiş idi.

ZAMAN-I NUSRET AḲTARANLARINDA OLAN FUTÜḤĀT Ü GAZEVĀT (11) ZİKRİNDENDİR. LĀLĀ ḲARA MUṢṬAFA PĀŞĀNIÑ ᶜACEM SERDĀRLIĞI Fİ ŞEVVĀL SENE 985.[759]

(12) Van Beġlerbeġi Ḫusrev Pāşā rikāb-ı hümāyūna arż gönderüp[760]vilāyet-i ᶜAceme (13) şāh olan İsmaᶜil ṣānī ibni Ṭahmasıb şāh fevt olup yerine ḳarındaşı (14) Meḥmed Ḫüdābende nām-ı aᶜmā ve nā-bīnā şāh oldıġun[761] bildirmiş. Ve bu fırṣat maḥża (15) ġanīmet ve aᶜdādan intikām alacaḳ vaḳitdir diyü yazmış. Aḥvāl içün pādişāh (16) nikḥāl ḥużuruna arż olundı. Bilā ihmāl serdār[762]naṣb olunmaḳ ve sefer tedārikī (17) görülmek emrettiler. Lakin Ṣadr-ı aᶜẓam Mehmet Pāşānıñ ḫalefi merżiyesi olmaġla maniᶜ (18) ve defᶜine çoḳ saᶜy ve diḳḳat ve celle ḥimmet ṣarf etti. Ve maḥẓūrātın bir nece defᶜa (19) cenāb-ı pādişāhiye arż etdi. Cümleden ḳul yüze çıḳar. Ve muvāceb ve meṣārif (20) artar. Reᶜāye tekāliften[763]ve tecāvüzü ᶜaskerden pāy-ı māl olur. Ve diyār-ı ᶜAcem meftūḥ (21) olsa [764]daḫı reᶜāyası bize riᶜayet olmaġı ḳabul etmez. Ve sefer meṣārifine (22) ṭaşradan olan taḥṣīl-i kifāyet[765]eylemez. Cedd-i aᶜliñiz cennet mekān Sulṭān Süleyman (23) Ḥażretleri neler çekmişler ve mā-beyinde olan ṣulḥ münᶜaḳid olunca ne zehir ü ḳahr (24) yutmışlar. Bunu ilḳā edenler ᶜAcem seferin bilmeyenlerdir ve at ve ṭavardan ayrılup (25) öküze binmeyenlerdir. Bu maḳūle hezār[766]maḥẓūr beyān idüp velākin her ne mertebe (26) saᶜy etmiş ise müfīd olmadı.[767]ᶜAḳıbet vezīr-i şāliṣe mūmā ileyh Muṣṭafa Pāşā (27) Erżurum ṭarafından ve Vezīr Rābiᶜ Sinān Pāşā Baġdat cānibinden serdār olmaḳ [201a]

---

[759] A[200b/ 11]: fi şevvāl sene 985. B[248a/ 02]: fi şevvāl el mükerrem sene 985.
[760] A[200b/ 12]: arż gönderüp B[248a/ 03]: arż ile gönderüp
[761] A[200b/ 13-14]: Ṭahmasıbşāh fevt olup yerine ḳarındaşı Meḥmed Ḫüdābende nām-ı aᶜma ve nā-bīnā şāh olduġın B[248a/ 03-04]: Ṭahmasıb şāh olduġın
[762] A[200b/ 16]: arż olundı. Bilā ihmāl serdār B[248a/ 05]:arż olundı. Hemān bilā ihmāl serdār
[763] A[200b/ 20]: Reᶜaye tekāliften B[248a/ 08]: Ve reᶜaye tekāliften
[764] A[200b/ 20-21]: diyār-ı ᶜacem meftūḥ olsa B[248a/ 09]: diyār-ı ᶜacem olsa
[765] A[200b/ 22]: Ṭaşradan olan taḥṣīl-i kifāyet B[248a/ 10]: Ṭaşrada olan malıñ taḥṣīl-i kifāyet
[766] A[200b/ 25]: bu maḳūle hezār B[248a/ 13]: bu maḳūle hezār
[767] A[200b/ 26]: ise müfīd olmadı. B[248a/ 13]: ise aṣlā müfīd olmadı.

(01) re’y olundı.[768]Ve her birine semtinde olan ‘askerden müstevfī ᶜasker ta’yīn eylediler. (02) Velākin Sinān Pāşā bir muᶜānid ve lecūc devletlü olmaġla Muṣṭafa Pāşā’ya ᶜaskeriñ (03) güzīdesi ve bahādırı ve baña mercūḥı ve muḫaşşileri taᶜyīn olundı[769]diyü saᶜādetlü (04) pādişāha ᶜarż eyledi. Pes saᶜādetlü pādişāh ikisini daḫı vezīr-i aᶜẓam (05) ḫużūruna[770]getürdüp ṭarafını ᶜarż eylemek emrettiler.Velākin bunuñla daḫı (06) olmadı.Her ne ḳadar müsāᶜade olundıysa yine ᶜinādından dönmedi.Vezīr-i(07)aᶜẓam daḫı bunları tevfīki mümkin degildir.Hemen biri biri serdār[771]olsun (08) ḳangısı olmaḳ emr olunursa fermān pādişāhındır diyü ᶜarẓ eyledi. Tekrār (09) cenāb-ı pādişāhdan fermān olundı ki her birin başḳaca götürüp re’y ü tedbirlerin (10) göre ve rikāb-ı hümāyūna bildüre. Pes vezīr-i aᶜẓam ibtidā Muṣṭafa Pāşā’yı getürdüp (11) saᶜādetlü pādişāha su’al buyurmışlar. Serdār oldıġuñuz taḳdirce tedbīriñiz (12) nedir? Muṣṭafa Pāşā daḫı bizim tedbīrimiz cenāb-ı bārīye istinād idüp (13) maḫalline varmaḳ ve ehl-i vuḳūf ile müşāvere idüp münāsib görülen vech (14) ile çalışmaḳ ve muḳteżā-yı ḥāle göre duruşmaḳdır didi. Baᶜde Sinan (15) Pāşā’yı götürüp saᶜādetlü pādişāhıñ emr-i şerīflerin ifāde etti. (16) Ol ḫod bir mertebe daᶜvāyı merdānegi etti ki[772]evvel senede Tebrīz ve Şirvān (17) ülkesin ve ikicide Hemedān ve Işfahan ṭarafların ᶜumūmen feṭḥine müteᶜahhid (18) ve żamān oldı. Rikāb-ı hümāyūna ikisiniñ daḫı kelāmı maᶜrūż olıcaḳ. (19) Serdārlıḳ Muṣṭafa Pāşāya muḳarrer oldı. Ve āsitāneden beş biñ yeñiçeri (20) ve ebnā-yı sipāhiyān ile ᶜulūfeciyān yesār bölüḳleri ve cebeci ve ᶜurbacı (21) ve ṭobcudan kifāyet ḳadarı ve beglerbegilerden Diyār-ı bekir ve Erżurūm ve (22) Ẕülḳadiriyye ve Ḥaleb ve Ḳaraman Beglerbegileri taḫtı eyāletlerinde olan (23) ümerā ve zeᶜāmme ve erbāb-ı timār ile me’mūr oldılar.

[768] A[201a/ 01]: reᶜy olundı. B[248a/ 15]: reᶜy olunup
[769] A[201a/ 03]: mecrūḫu ve muḫaşşileri taᶜyīn olundı.B[248a/ 17]: mecrūḫu ve muḥannetleri taᶜyīn olundı.
[770] A[201a/ 04-05]:Vezīr-i ᶜaẓam ḫużuruna B[248a/ 18]: Vezīr-i ᶜaẓam kendü ḫużuruna
[771] A[201a/ 07]: hemen biri biri serdār B[248b/ 01]: hemen biri serdār

ᶜUBŪR SERDĀR-I NUṢRET- (24) YĀR BE-CĀNİB-İ ÜSKÜDĀR Fİ MUḪARREM-ÜL ḪARĀM SENE-İ 982.

Çün serdār-ı nuṣret-i şiᶜār (25) cānib-i Üsküdār'a ᶜubūr etdiler.[773] Kaṭıᶜ menāẕil iderek Erżurum'a vardılar. (26) Ḳızılbaş ile henüz ṣulḥ u ṣalaḥ iddiāᶜ olunurdı.[774] Ancaḳ Gürcistan **[201b]** (01) ümerāsından baᶜżı ümerā-ı muḫālefet etmekle anları iṭāᶜat ve inḳıyāda gidilür (02) dinilürdi. Egerçe ḳızılbaş daḫı ṣūretā ṣulḥ riᶜāyetinde taḳṣırāt olunmaz (03) dirlerdi.Velākin ol ḥīnde Cānbāz çuḳurunda ulus Türkmeniniñ[775] ḳuyunun[776] (04) devesin yaġma ettikleri ve daḫı bunuñ emṣāli nece fesādātları ḫalef-i ṣulḥ itdigü (05) vāżıḥ oldı[777]çün serdār-ı ẕī-şān-ı Ardahan nāmı der-bend ki dehān-ı (06) Gürcistandır nüzūl buyurdılar ḫaber alındı ki Toḳmaḳ Ḫan ᶜasker firāvān (07) ile bir ṭaġa arḳa virüp ᶜasker-i İslāmıñ vilāyet-i Gürciyyeye duḫūlune (08) müteraḳḳıb imiş ve ehl-i İslāmıñ ardın almaḳ tedārikin görmüş. Ol menzilden (09) Ṭoḳmaḳ Ḫan bu[778] mażmūn ile bir nāme-i eṣdār etdiler ki bu fikr-i fāsidden (10) geçüp memleketinize rücūᶜ idesiz.[779]Ḫod-ḫılāf ṣulḫ u ṣalaḥ ᶜasker-i İslāma reh-zenlik (11) iderseñiz yoluñuza gelür. Bi-ᶜavnü'l allahi Teālā cezāñızı bulursuz.

VAN BEGLERBEGİSİ ḪUSREV (12) PĀŞĀDAN DİLLER VE BAŞLAR GELDÜGİDİR.

Menzil-i mezbūrde müşārün ileyh Ḫusrev Pāşānıñ (13) ketḫüdāsı beş altı yüz kelle-i ḳızılbaşı gönderilere ṣancup ordu-yı hümāyūna (14) dāḫil oldı. Aḥvālı böyle iᶜlām etmiş ki Tebrīz Ḫanı yigirmi biñ ḳızılbaş (15) ile Ḳorucu Beg ve Ġāzi Beg nāmān dilāverleri bir ḳalᶜede maḥṣūr

---

[772] A[201a/ 16]: merdānegi ettigi B[248b/ 08]:merd eyledigi
[773] A[201a/ 25]: ᶜubūr etdiler B[248b/ 13]: ᶜubūr eylediler
[774] A[201a/ 25-26]:Ḳaṭıᶜ menāzil iderek Erżurum'a vardılar. Ḳızılbaş ile henüz ṣulḥ u ṣalaḥ iddiāᶜ olunurdu. B[248b/ 15]: -
[775] A[201b/ 03]: çuḳurunda ulus Türkmeniniñ B[248b/ 17]: çuḳurunda olan Türkmeniñ
[776] A[201b/ 03]: ḳuyunun B[248b/17]:ḳatırın
[777] A[201b/ 05]:vāżıḥ idi.B[248b/18]: vażıḥ oldu.
[778] A[201b/ 09]: Ṭoḳmaḳ Ḫan B[249a/03]: Ṭoḳmaḳ Ḫan'a
[779] A[201b/ 10]: rücūᶜ idesiz B[249a/ 04]: rücūᶜ idesin

(16) etmişler. Mīr-mīrān mūmā ʿileyh daḫı Maḫmud bin Ḥasan Beg[780]nām-ı ṣāḥib ʿişret (17) mīrlivā ancaḳ altı yüz ādem ile imdāda gönderir. Hikmet-i ḫüdā Tebrīz Ḫanı olacaḳ (18) ḳaltabānı ḳār olda bulup üzerine sürer. Ve kendüsi münhezim olıcaḳ cümle (19) ordusu daḫı firār ider. Tekrār Allahü Ḳolu Ḫan[781]bir ḳaç biñ ḳızılbaş bed-peymān (20) ile Van kalʿesin muḥāṣara etmek içün gelürken müşārün ileyh Ḫasan Beg mezbūrlara (21) şeb-ḫūn idüp perākende ve perişān ve üç yüz kelle sariḫ-i serānı ol ʿarṣada (22) daḫı ġalṭān etdügin ʿarż eylemiş.Bu ġazālar muḳaddimā-yı futüḥāt ʿadd olunup (23) serdārıñ uġuruna ve aʿdānıñ maḳhūriyetine istidlāl ve ḳāl eylediler.

MUḪĀREBE-İ (24) ʿAŻĪMEDİR . ṢAḪRĀ-YI ÇILDIR Fİ CEMĀZİYEL ĀHİRE SENE-İ MİNNĀ.[782]

Çün Ardahandan göçüp (25) Vale Ḳalʿesi ḳarbine nüzūl olundı. Aḥsen ü vechle fetḥi müyesser oldı. Ertesi yeñi (26) ḳalʿe ki iki ṭaġın miyānında[783]bir pāsinā-ı refʿanıñ zirvesinde vāḳıʿadir. Eṭrāf **[202a]** (01) nā-hem-vārına ḳonulup bi-ʿavni-ilāhi teʿālā vaḳt-i ẓühre ḳalmadın ceng-i aẓīmedden[784]ṣoñra (02) ḳabża-ı tasḫīre dāḫil oldı. Meger serdār-ı gümrahān Ṭoḳmaḳ Ḫan ve İmām Ḳulu Ḫan (03) ve Ḳara Ḫan otuz biñ güzīde ʿasker-i ḳızılbaş ile gelmişler ve Çıldır Ḳalʿesine (04) ve bir kūh-u pīrāmuna[785] arḳa verüp ḳonmışlar. Ġazāt-ı İslāmdan ḳırḳ elli kimesne (05) eṭrāf-ı ʿaskeri tecessüs iderken ḳızılbaş alaylarına dūş olurlar ve bī-muḫābā (06) uġraşa girdiler. Aḥvāl-i serdāra münʿakis[786]olıcaḳ Diyār-ı bekir Beglerbegisi Derviş Pāşāyı ki[787](07) ṭalīʿa ʿasker yaʿni çarḫācı idi.[788] Üzerlerine gönderir ol daḫı bir bahādır ve

[780] A[201b/ 16]: daḫı Maḥmud bin Ḥasan Beg B[249a/ 09]: daḫı Ḥasan
[781] A[201b/ 19]: Tekrār allahü Ḳolu Ḫan B[249a/ 11]:Tekrār ibtidā Ḳolu Ḫan
[782] A[201b/ 24]: sene-i minnā.B[249a/ 16]: sene-i 982.
[783] A[201b/ 26]: ṭaġın miyānında B[249a/ 18]: ṭaġın yesārında
[784] A[202a/ 01]: ẓühre ḳalmadın ceng-i aẓimedden B[249a/ 19]:ẓühre ḳalmadıḳ ceng-i aẓimedden
[785] A[202a/ 04]: ve bir kūh-u pīrāmuna B[22b/02]:ve bir kūh-u bülend pirāmuna
[786] A[202a/ 06]: serdāra münʿakis B[249b/ 04-05]: Serdār Ḥażretlerine münʿakis
[787] A[202a/ 06]: Pāşāyı ki B[249b/05]: Pāşāyı
[788] A[202a/ 07]: yaʿni çarḫācı idi.B[249b/05-06]: yaʿni çarḥacı idüp

dilāver (08) ve bir civān tekāvür olmaġla ᶜadū azdır çoḳdur dimez ve taᶜḳīb idecek ᶜaskere (09) tevaḳḳuf etmez. Muḥaṣṣal ṣafına mezellil yanında[789]bulunan üç dört yüz ādemiyle ber-vechle (10) uġrar ki ḳızılbaşıñ bir iki alayın ṣöker ṣöndürür ve yüzlerin terslerine döndürür. (11) Ammā ḳızılbaş ġurtlanup üzerine bir ḳaç alayı bir uġurdan hücūm ider ve otuzdan (12) ziyāde benām aġaları şehīd olur ve kendüsin atdan yıḳarlar ve başına çökerler. Tekrār (13) ādemleri ḳızılbaşa hücūm idüp bir iki yüz ḳızılbaşı düşürürler ve kendüsin (14) atlandururlar. Ol maḫalde kendü eliyle üç ḳızılbaş keser yine ḳızılbaş alayları (15) taᶜāḳib idüp bu kerre mecrūḫun[790]atdan düşer.Yine cündiligi ve farisligi semeresiyle (16) atlanur ve yerinde s̱ābit ve ber-ḳarār olur durur. (Lamiᶜ-i merḥūm) Neylesün bir cān bu deñlü tīr ile (17) Şīr-i tenha bir sürü ḫūn-riz ile. Aña degin ᶜOs̱mān Pāşā'yı daḫı serdār gönderir ve yetişdurur (18) ᶜOs̱mān Pāşā daḫı ol maḥalde fevḳa'l ḥadde dilāverlikler ider. Baᶜde Erżurūm beglerbegisi (19) Behrām Pāşā ve Mutbābzāde Aḥmed[791] Pāşā daḫı irişür. Ṣaḥveᶜ-i kübrādan ġuraba varınca (20) bir ceng ve[792] per-ḫoş olur ki felekte melekler taḥsīn ve sabāş iderler. Ḥikmet-i ḫüdā bāran (21) daḫı aṣlā göz açdırmaz ve aṣlā ṭopa[793]ve tüfenge kimesne el urmaz ṣāfice[794]ḳılıç cengi (22) olur. Muḥaṣṣal vaḳt-i ġurūbda ḳızılbaşıñ ardı söküldi ve fi'l-ḥāl beş altı (23) biñ kelle[795] gönderlere dakıldı ve lāşe-i murdārları meydāna döküldi. Bu ḳadar (24) licāmen sürer at ve ester ve meḫārin çekmiş ḳaṭār ḳaṭār eş̱ter ve bu[796]ḳadar ḫayme ve ḫar-gāh (25) ve sā'ir bār ve ben-gāh ki naṣib-i ġazevāt-ı İslām oldı. Ḥadd ü miḳdārı ancaḳ cenab-ı (26) bāriye

[789] A[202a/ 09]: muḥaṣṣal ṣafına müzellil yanında B[249b/07]: muḥaṣṣal yanında
[790] A[202a/ 14-15]: alayları taᶜāḳib idüp bu kerre mecrūḫun B[249b/12-13]: alayları ol maḫalde taᶜāḳiben hücūm idüp mecrūḫun
[791] A[202a/ 19]: Mutbābzāde Aḫmed B[249b/17]: Mubābzāde Aḫmed
[792] A[202a/ 20]:bir ceng ve B[249b/17]: bir ceng
[793] A[202a/ 21]: daḫı aṣlā göz açdırmaz ve aṣlā ṭopa B[249b/18-19]: daḫı göz açdırmaz ve ḳaṭᶜa ṭopa
[794] A[202a/ 21]: el urmaz. ṣafice B[249b/19]: el urmaz hemān ṣafice
[795] A[202a/ 23]: biñ kelle B[250a/02]: biñ ḳızılbaş kellesi
[796] A[202a/ 24]: sürer at ve ester ve mehārin çekmiş ḳaṭār ḳaṭār eş̱ter ve bu B[250a/02-03]: sürer at ve eş̱ter ve ḳaṭārın çekmiş bu

maʿlūmdur. Ertesi[797] divān-ı serdār bā-veḳāra gelen ḳana boyanmış.[798] (27) Ḳızıl ḳızıl başlar ʿadd olunmaḳ fermān olundıḳda tamām beş biñ re’s ʿadd olundı. [202b] (01) Beş yüz daḫı diri alınmış ve esīr olunmış be-nām ve nām-dār ḳızılbaş gönderdiler.[799]Anlar (02) daḫı baş olsun fermān olunmaġla anlarıñ daḫı kelle-i bī-devletleri muḳaddem gelenlere żamm (03) ve ilḥāḳ olundı. İṭāat-ı menü cehr ibn-i Keyḫüsrev mīr-i mezbūr altı biñ musalliḥ Āznavurlar ile (04) gelüp ve pes cebelden ġālib ve maġlūba nigerān ve ġālib ṭarafından istīmān ümīdiyle (05) mütevaḳḳıf iken Ṭokmaḳ Ḫanıñ aḥvāline vāḳıf oldıġu gibi o ṭaġ serdār bā-veḳāra[800] (06) şeḥerden gelüp vāṣıl olmış idi. Ol ḫīnde her[801]mīr-i mīrān ve mīrlü ʿaskerinde bulunan (07) kelleleri ve zencire çekilmiş ḳızılbaşları ʿalemleri ser-nigün ve kösleri ve nefirleriniñ (08) ṣadāsı hezīmet-nümūn divān-ı serdāra geldiler. Ve diri götürülen ḳızılbaşı yine getüren (09) ġāzī baş eylemekle bir anda bu ḳadar ʿadūnuñ kelle-i bī-devleti ḫāk-ı helakda ġalṭān (10) etdigün görmekle gelen Aznavurlara tamām mucib-i ʿibret ü bāʿṯ-ı naṣıḥat vāḳıʿa oldı.

(11) ṬAFṢĪL-I AḪVĀL-I DERVİŞ PĀŞĀ EL-MERḪŪM

Müşārün ileyhke daḫı aṣlı Bosnanıñ[802] Ṣoḳullu Beg (12) yaʿni şāḥīnoġlı silsile-i celīlesindendir. Bu ḥaḳīr-i pür-taḳṣīriñ vālidesiniñ (13) lābe ve ammā[803] ḳarındaşı idi. Bu silsile-i celīlede iki ṣāḥib-i devlet vezīr-i aʿẓam (14) olmış. Ve beş devletlü daḫı vezāret rütbesine irişmiştir. Ve on kimesne vardır ki (15) beglerbegilik ʿünvānın bulmışdur. Ümerā ve sā’ir aʿyān-ı maẓbūṭamız degildir. Mūmā ileyh Meḥmed (16) Pāşāyı ṭaviliñ[804] ʿammī-zādesi ve Budun’da şehid olan Ferhād Pāşā merḥūmuñ (17) birāder-i kūhteri idi. Ġāyet şeciʿ ve dilīr

[797] A[202a/ 26]: maʿlūmdur ertesi B[250a/04]:maʿlūmdur irte
[798] A[202a/ 26]: gelen ḳana boyanmış.B[250a/04]: gelen boyanmış
[799] A[202b/ 01]: Ḳızılbaş gönderdiler B[250a/06]: Ḳızılbaş getürdiler.
[800] A[202b/ 05]: serdār bā-veḳāraB[250a/10]: serdār gerdūn veḳāra
[801] A[202b/ 06]: ol ḫīnde her B[250a/10]: ol vaḳitde her
[802] A[202b/ 11]: mişarün ileyhke daḫı aṣlı Bosnanıñ B[250a/15]: mişārün ileyh daḫı Bosnanıñ
[803] A[202b/ 13]: lābe ve emme B[250a/16]: lābe ve emme
[804] A[202b/ 16]: Meḥmed Pāşāyı ṭaviliñ B[250a/19]: Meḥmed Pāşā ṭaviliñ

ve dā'imen daᶜvā-yı merdānegi ile[805]şehir bir civān-merd (18) ve şeh-levend ḫuṣūṣā fārislikde ve cündilikde bī-mānend ᶜaṣrında Şām ve Ḥalebiñ (19) cündileri kendüden telemmüz etmekle tefaḫḫur iderler ve kendüye sābāş idüp el (20) arḳası yerde dirler idi ve bu silsilede seḫā ü kerem Budunda merḥūm Muṣṭafa (21) Pāşā ile merḥūmda[806] ḫıtam olunmış idi. Cümleden ḳullarına muᶜtād olan yolluġu (22) muḳarrer ve müteᶜaddid virdüġinden ġayrı ol ᶜaṣırda ekābir ḳulı ḳılabdān-ı çapraz (23) ile sāᶜir-ı ḫalḳdan mümtāz idi. Ya ᶜaynıyla çapraz ya behāsın ve sancaḳ içün başḳa (24) ḳumaş virmek ᶜādet-i muḳarriresi idi. Ve bu diyārda olan aḳrabā ve taᶜalluḳātına (25) nisāye Şām-ı şerīfiñ ve Diyār-ı bekriñ nev-peydā ve cedīd boġça boġca aḳmişe ve tefārīḳünden[807] (26) ve ricāle ᶜArabıñ küheylān ṭaylarından behresine ikişer [808] ṭavīle at göndermek (27) ve mekatib-i şerīfiyle ḫatır-nüvāzlıḳ etmek ᶜādet-i ḫaseneleri idi.[809] Rahmet-üllahi ᶜaleyh.

[203-a] (01) **FETḤ-İ ḲALᶜE-Yi ÇILDIR FETḤİ ḲALᶜE-Yİ TÜMÜK FETḤİ ḲALᶜE-Yİ ḪIRTIZ FETḤİ ḲALᶜE-Yİ DĀḪİL-İ ÇELİK**

Ardahan (02) sancaġına mīrlivā naṣb[810] olunan Abdürraḥman Beg cānib-i serdār ᶜāl-i miḳdārdan ẕikr (03) olunan ḳalᶜeyi iṭāᶜat ettirmek içün gönderilir. Ser-fürū[811]ve iṭāᶜat eylemekle cānib-i (04) pādişāhdan żabṭ olunup ḥükkām-ı pādişāhiye naṣb olundı.

FETḤİ ḲALᶜE-Yİ TİFLİS (05) **Fİ 20 CEMĀZİYEL ĀḪİRE SİNE MİN.**

Yevmi[812]mezbūrde ᶜasker-i İslām ḳalᶜe-i mezbūre muḥāẕesine[813] (06) geldiler. Māliki olan Davud Ḫan ki Gürcistan meliklerinden bir mīr be-nām idi. Meger (07) muḳaddem şāha tābiᶜ

[805] AB[202b/ 17]: dilīr ve dā'imen daᶜvā-yı merdānegi B[250b/01]: dilīr dā'imen daᶜvāsı merdān ile
[806] AB[202b/ 21]: Pāşā ile merḥūmda B[250b/03-04]: Pāşā ile hemān merḥūmda
[807] AB[202b/ 25]: aḳmişe ve tefārīkünden B[250b/07-08]: aḳmişe ve hem tefārīḳünden
[808] AB[202b/ 26]: küheylān ṭaylarından behresine ikişer B[250b/08]: küleylān atlarından behresine birer ikişer
[809] AB[202b/ 27]: nüvāzlıḳ etmek ᶜādet-i ḫaseneleri idi. B[250b/09]: nüvāzlıḳ ᶜādet-i ḫaseneleri idi.
[810] AB[203a/ 02]: sancaġına mīrlivā naṣb B[250b/10]: sancaġına naṣb
[811] AB[203a/ 03]: içün gönderilir ser-fürū B[250b/11]: içün gönderildikde ser- fürū
[812] AB[203a/ 04]: cemāziyel āḫire sine min. Yevmi B[250b/12-13]: cemāziyel āḫire fi sene-i 986. yevmi
[813] AB[203a/ 05]: mezbūre muḥāẕesine B[250b/13]: mezbūre muḥāẕesine

olup tāç giymiş ve kemā-kān evvelki sene[814]mutaṣarrıf imiş. ᶜAsker-i (08) İslāmıñ hücūmuna ṭaḳat getürmeyecegi maᶜlūmu[815] olmaġla ḳalᶜeden firār ü terk (09) dār u diyār idüp ve cümle reᶜāyesiyle ṣaᶜibü'l mürūr ṭaġlara ṣıġınup ḳarār (10) eylemişler. Ve ḳalᶜe-i mezbūre ve etrāf ü cevānibin ḫāli ve ḫarāba ḳomuşlar. Pes serdār bā-veḳār (11) eyāletin Ḳasṭomu sancaġı begi Ṣolaḳ Ferhād Pāşā'da Meḥmed Pāşā'ya[816]ᶜināyet idüp (12) ve müstevfī ḳavl yazup ve cümle mühimmātın tekmīl idüp geregi gibi ẓabṭ ü rabṭ ettiler.[817]

(13) LEVEND ḪAN OĠLU ALEKSANDIRA ḪANIN İṬĀᶜATI Fİ SENE MİN[818]

Tiflis'den ḳalḳup (14) nehr-i kürden ᶜubūr ve üçüncü menzilde Ḳābur ṣuyu kenārında muḳallem iken Zekām[819] ve Güyem nām (15) iki şehr-i kebīriñ ve memālik-i Gürcistandan bir neçe yeriñ[820] emir-i nām-dārı (16) ve Gürcistan mülükünüñ be-nām[821]ve iḫtiyārı mezbūr Aleksandıra Ḫana muḳaddemā (17) cānib-i serdārdan mekātib istimālet ile muᶜtemid ādemler varmaġla memleketiniñ[822] (18) aᶜyānın yanına alup ve be-nām Aznāvurlarıyla alaylar tertīb idüp ordu-yı (19) hümāyūna gelmek üzere idü ki ḫaber almaġla ġayret-i nāmusı pādişāhi mucibince (20) cümle ᶜasākir-i İslām kemāl-i şevket ve şöhret ile istiḳbāl eylediler. Bu serdār (21) ẕafer-i şiᶜārıñ oṭaġına geldikde kendüye ḳat ḳat ḫilᶜatlar ve sā'ir mensūbātına (22) ᶜalī ḳader-i merātibihim riᶜāyetler olunup senede otuz yük ḫarīr on maḥbūb (23) gulām ve on düşīze sim-endām ve on cenāḥ ispiriyyi ṭoġġān ve on cenāḥ (24) daḫı hecirī balbān ḫaraca müteᶜahhid olmaġla evvelki sene beglerbegilik ᶜunvānıyla (25) mutaṣarrıf olmaḳ üzere bir at ᶜāl-i şān ᶜināyet ve iḥsān olundı.

---

[814] AB[203a/ 07]: ve kemā kān evvelki sene B[250b/14]: ve evvelki sene
[815] AB[203a/ 08]: ṭaḳat götürmeyecegi maᶜlūmu B[250b/15]: ṭaḳat götürmeyecek maᶜlūmu
[816] A[203a/ 11]: Ferḥad Pāşā'da Meḥmed Pāşā'ya B[250b/17]: Ferḥad Pāşāzāde Meḥmed Pāşā'ya
[817] A[203a/ 12]: rabṭ etdiler B[250b/18]: rabṭ eylediler.
[818] A[203a/ 13]: fi sene min B[250b/19]: fi sene 986.
[819] A[203a/ 14]: kenārında muḳallem iken Zekām B[251a/01]: kenārında muḳīm iken Zekām
[820] A[203a/ 15]: bir neçe yeriñ B[251a/ 02]: bir niçe yeriñ
[821] A[203a/ 16]: Gürcistan mülükünüñ be-nāmB[251a/ 02]: Gürcistan bölügünüñ be-nām
[822] A[203a/ 17]: memleketiniñ B[251a/ 03]: memleketiñ

GÜRCİSTAN (26) MÜLKLERİNİÑ KENDÜ MUʿTEḲADLERİ ÜZERE NESİLLERİ ZİKRİNDEDİR.

Mülük-ü Gürcistanıñ (27) nesli[823] Keykāvüse andan Davud beni ṣalevat-üllāhi ʿala nebiyyine ve ʿaleyhi ḫazretine müntehī **[203b]** (01) olmaḳ iddiʿā iderler ve dirler ki zaman-ı sābıḳda bir pādişāh-ı ẕī-şān cemʿ-i Gürcistana (02) mālik[824]ve ol diyārda kemāl-i ʿadl ü dāde sālik idi. İttifāḳ murad oldıḳda (03) yerine ḳā'im-maḳām olacaḳ evlād ẕükürü ḳalmadı. İlla Nemrud ve Diyāle nāmında[825] (04) bir ṣāḥıbetü'l cemāl ḳızı ḳaldı ve babası gibi ol memālike ḥükmü şāmil oldı (05) ve tezvīç ve tenkīḥe raġbet etmezin ve baña er gerekmez[826] diyü şöhret virdü. Giderek (06) bir ṣāḥib-i ḥüsn ü cemāl ġulām mīr-aḫūrluġu sebebiyle ḫidmetine teḳarrüb etti.[827]Bāde (07) içse bile içer seyre gitse bile gider. Bir an yanından müneffik olmazdı[828] ve nāmına (08) Ṭavat dirler imiş. Bir gün civān-ı mezbūr bir ṭāv atar nigārı tenhā düşürür ve (09) şarābdan ziyādece görmekle mest ü medhūş yatar uyur bulur. Hemen fırṣat-ı (10) ganīmetidir. Nigārıñ[829] cāme-i ḫābına girür ve dilediġi gibi murād-ı nefānisin virir.[830] (11) Egerçe ol maḥalde nigār daḫı bī-dār olur . Ammā oldı olacaḳ diyü uyurluġa urur. (12) Ertesi bu cürm-i cināyeti ucunda ḳatl etmek[831] ister ve illā şöhret bulmaḳtan ve bu ḳadar (13) cürm-i ḳalīl içün ḳatl-i nefs etmege ʿadālet ʿaddetmedüginden etmez. Nihāyet-i mertebe ḳanda (14) bir mehlike perī var ise ol maḥallere göndermekle telef olmasın murād idinür. (15) Ve bi'l-cümle bir gün bir ṭoġān ṣalup buz üzerinde bir ördek

---

[823] A[203a/ 26-27]: Mülük-ü Gürcistanın nesli B[251a/ 10]: Mülük-ü Gürcistan nesli
[824] A[203b/ 01-02]: cemiʿ Gürcistana mālik B[251a/ 12]: cemiʿan Gürcistan mülküne mālik
[825] A[203b/ 04]: Nemrud ve diyāle nāmında B[251a/ 13-14]: Nemrud diyāle nāmında
[826] A[203b/ 05]: baña er gerekmez B[251a/ 15]: baña gerekmez
[827] A[203b/ 06]: teḳarrüb etdi.B[251a/ 16]:teḳarrüb eyledi.
[828] A[203b/ 07]: bile içer seyre gitse bile gider bir an yanından müneffik olmazdı. B[251a/ 16]: bile içerdi. Gitse bile giderdi. Hiçbir an yanından ayrılmazdı.
[829] A[203b/ 10]: ġanimeddir dir nigārıñ B[251a/ 18]: ġanimeddir dir ve nigārıñ
[830] A[203b /10]: murād-ı nefānisin B[251a/ 19]: murād-ı nefsānisin
[831] A[203b/ 11-12]: urur. Ertesi bu cürm-ü cināyeti ucundan ḳatl etmekB[251b/ 01]: urur. Bu cürm-ü ḫıyāneti ucundan mir-āḫur ġulām ḳatl eylemek.

aldırur[832]ve Ṭavatı (16) elbette var. Ṭoġānı ve ördegi al getür diyü gönderir. Buz ḫod ādem ṭutacaḳ (17) degil imiş. Ṭavatıñ ṭāvı boşa çıḳar anda ġarḳ olur. Nigārıñ daḫı ḥammī ẓāhir[833] (18) olur ve müddet-i maᶜniyyesi gelicek[834]bir ḳız ṭoġurur. Ol ḳızı Van ḳarasından bu Kara (19) Şin dedikleri[835] ḳaraya ol zamanda bir muᶜaẓẓam şehr imiş ve ebnā-i mülükden Bükre (20) devān nām bir melikẕādeniñ mülki imiş. Aña tezvīç ider ve ol ḳızdan üç (21) oġlı ṭoġar ve Gürcistan memleketini ol üç oġlına taḳsīm ider. Büyük (22) oġlına Kümānüs mülkünü ki[836] "Başaçıḳ" memleketidir dir ve[837] "Başaçıḳ" silsilesi (23) aña müntehī olur. Ortanca oġlına Tiflisi virir ki Simonuñ nesli aña ulaşur ki (24) Levārṣat oġulları diyü şöhret bulmuşlardır. Küçük oġlınuñ taḫt-ı vilāyetini (25) virir ki Levend Ḫan ülkesidir. Ammā büyük oġlınuñ nesli çoḳ baş açıḳ[838] (26) meliklerinde müntehīdir. Cümlesi buña taᶜẓīm ve tekrīmide mütefeḳḳīlerdir. Farażā bed-duᶜālarıñdan (27) ṣaḳınurlar ve ḳılıcı bundan ḳuşanurlar ve müşkillerin aña[839]danışurlar. Sulṭān Selim **[204a]** (01) evvel merḥūm şehẕādeligi ḥālinde bunlarıñ dārü'l mülkü olan Küṭānüs[840] memleketine (02) varmışdır ve anlar ol zamanda merḥūma[841] iṭāᶜat etmekle ḫarācların ᶜafv etmişdir.[842](03) Şimdi el-ān anlar ḫarāc teklīf olunmaz. Sāᶜir aḥvālleri mucibi taṭvīl olmaġın (04) bu miḳdār ile iktifā olundı.

FETHİ KALᶜE-İ ŞEKİ Fİ SENE 986.

[832] A[203b/ 15]: bir ördek aldurur. B[251b/ 04]: bir ördek öldürür.
[833] A[203b/ 17]: daḫı ḥammī ẓahir B[251b/ 06]: daḫı ḥamlī ẓahir
[834] A[203b/ 18]: müddet-i maᶜniyyesi gelicek B[251b/ 06]: müddet-i hamele vażıᶜ gelicek
[835] A[203b/ 18-19]: bu Karaşīn dedikleri B[251b/ 06-07]: bu Karaşīn dedikleri
[836] A[203b/ 22]: Kümānüs mülkünü ki B[251b/ 09]: Kütānüs memleketi ki
[837] A[203b/ 22]: memleketidir dir ve B[251b/ 09]: memleketidir dir verir ve
[838] A[203b/ 25]: nesli çoḳ baş açıḳ B[251b/ 12]: nesli çoḳ urunur baş açıḳ
[839] A[203b/ 27]: müşkillerin aña B[251b/ 13]: müşkilleri aña
[840] A[204a/ 01]: mülkü olan kütānüs B[251b/ 14]: mülkü kütānüs
[841] A[204a/ 02]: ol zamanda merḥūma B[251b/14-15]: ol zaman merḥūma
[842] A[204a/ 02]: ḫarācların ᶜafv etmişdir. B[251b/ 15]: ḫarācların ᶜafv eylemişdir.

Muḳaddimā Aleksandıra Ḫan (05) iṭāᶜat eyledügi o anda şeki fetḥine nāmzed ḳılınup bölük ḫalkından iki yüz (06) sipāhi ve ümerādan Mīrzā ᶜAli beg ve Lāġoş ᶜAḥmed Beg ki ol diyār-ı[843]ḳadīmiden (07) kendü yurtları ve kendüleri ol memleketiñ[844]ḳaġan arslanları ve ḳurdları (08) idi. Maᶜan irsāl olunmışlar idi. Lakin yollarında olan nehr-i Ḳānıḳ ġāyet (09) ṭaşḳun ve bulanuḳ aḳmaġla bir ḳaç gün teᵓḫīr etmişler idi. Baᶜde fırṣatla ᶜubūr (10) ve Şeki ḳalᶜesin maḥṣūr iderler ve bi-faẓlü'llahi teᶜālā devlet-i pādişāhda fetḥ (11) ve tesḥīr iderler. Eyāleti babasınıñ ve ḫidmeti muḳābelesinde oġlı Ergele[845] Mīrzā'ya (12) tevcīh ve taᶜyīn olunup ḳāḍı ve dizdār ve sā'ir levāzım ne ise iḥżar olundıḳda (13) ṣoñra memālik-i pādişāhīye ẓamm ü ilḫāḳ olundı.

MUḪĀREBE-İ ŞĀNİ BĀ EMİR ḪAN VE ĠAYRI GÜM-RĀḤĀN (14)

Serdār-ı nuṣret şiᶜār ᶜasākir-i ᶜadū şikār ile cānib-i şirvān ᶜazīmet (15) idüp nehr-i Ḳābur ile nehr-i Ḳānıḳ miyānında ḳolluḳ ṭutup muḳalim iken[846] meger Ṭoḳmaḳ (16) Ḫan ve kendüsiyle bile münhezim olan güm-rāḫan ol zamandan berü ᶜasker-i İslāmdan (17) intiḳām almaḳ sevdāyı ḫāmında dāmen-i der-meyān idüp şāhdan maᵓdūn ve Tebrīz (18) Ḫanı Emir Ḫan bir bahādır ve tekāverdür diyü kendülere serdār-ı hezimet-nümūn olmaḳ (19) ricā iderler. Pes Emir Ḫan ve Ḫākim-i moġan olan Murād Ḫan ve Ḫākim-i Naḫcevān Şeref Ḫan (20) ve enṣar-ı ḫalife muḥaṣṣal yedi sekiz[847] ser-ᶜasker-i esḫab-ı sürḫser yigirmi begden mütecāviz (21) ᶜasker olup Ḳoyun Geçidi nām-ı nehri geçüp ᶜasker-i İslāmıñ otlaḳda gezen develerine[848](22) ve sā'ir ṭavarlarına ulaşırlar. Çün bu ḫaber serdār-ı nusret-i yāver cenābına vāṣıl oldı. (23) Fi'l-ḥāl ᶜOs̱mān Pāşāyı ve Ḫalep Beglerbegisi Meḥmet Pāşāyı ve

[843] A[204a/ 06]: Beg ki ol diyār-ı B[251b/ 18]: Beg ki ol diyār-ı
[844] A[204a/ 07]: ve kendüleri ol memleketiñ B[251b/ 18-19]: ve kendüleri ol diyārıñ ve ol memleketiñ
[845] A[204a/ 11]: muḳābelesinde oġlı Ergele B[252 a/ 03]:muḳābelesinde levend oġlı Ergele
[846] A[204a/ 15]: ṭutup muḳalim iken B[252a/06]: ṭutup muḳīm iken
[847] A[204a/ 20]: ḫalife muḥaṣṣal yedi sekiz B[252a /09]:ḫalife yedi sekiz
[848] A[204a/ 21]: gezen develerine B[252a /11]: gezen develerine

Zülḳadiriyye begler(24)begisi Muṣṭafa Pāşāyı üzerlerine gönderdi. Görseler birḳaç alay bağlamışlar (25) ve cenge müntehī olmışlar. Emir Ḫandan ġayrısı maᶜhūd Ḳoyun Geçidi nehrinden geçmişler. (26) İllā Emir Ḫan birḳaç alay dum-dār olup geçüd başında ṭurmuş ᶜasker-i(27)İslām vardıḳları gibi bī-muhābā ḳoyuldular ve aṣlā göz açdırmayup[849] uġraddılar. [204b] (01) Egerçe anlar daḫı ṣābit-i ḳadem olup ṭurmaḳda ve ᶜasker-i İslām ile ṭuruşmaḳda (02) taḳṣīr etmediler. Ammā ᶜāḳibet-i ᶜināyet bāri-i yāri ḳalup ḳızılbaş ᶜaskeriniñ (03) yüzü döndi. Ve cümle gecüdden geçen alayları ṣandı. Bizim daḫı ᶜaskerimiz üzerlerine (04) ziyāde ḥücūm etmekle ve ol anda bir iki biñ ḳızılbaş yere düşmekle[850] sā'iri cān (05) ḫalās etmek tedbīrine düşdüler.Ve geçüdden geçmege üşdılar. Lākin müzāḥameden (06) maᶜhūd olan geçüdi bulımadılar. Heman bir sāᶜat evvel geçmege uyıdılar ve ḳılıç (07) ḳorḳusundan ṣuya döküldüler ve geçüdsiz yere uġramaġla ziyādesi ġarḳ-ı āb oldılar. (08) Ancaḳ Emir Ḫan geçmiyen alaylarıyla selāmetle cān ḳurtardı. Nehri geçenlerde esbābin (09) döküp ḳurtulan ḥoş ḳurtuldum diyü şükrān-ı selāmet virdi.

ŞEMAḪİ (10) ḤĀKİMİ ERES ḪAN VE ŞEKĪ ḤĀKİMİ AḪMED ḪANIÑ ḤİKMETİ İNHİZĀMLARI ZİKRİNDEDİR.(11)

Mezbūrlar aḳrānları yedi sekiz bed-ḳarin ḳızılbaşdan on iki biñ ᶜadū-yi (12) dīn ile[851]Emir Ḫan imdādına müteveccih olurlar. Emir ittifāḳı bir ḥavāle yere irüşürler ki (13) Emir Ḫanıñ ᶜasker-i İslām ile cengin ve inhizām oldıḳların[852]bir mesāfe yerden müşāhede (14) iderler. Meger Şirvān sünnīleri işitmişler[853]ve taᶜḳib etmeġe gelürlerken bunları görürler. (15) Ve bī-muḫābā cenġe girerler. Bunlar daḥi bir cisr-i ᶜaẓīmden müzāḫame[854]idüp geçerken cisr

[849] A[204a/ 27]: ve aṣlā göz açdırmayup B[252a /15-16]: ve aṣlā göz daḫı açdırmayup
[850] A[204b/ 04]: Ḳızılbaş yere düşmekle B[252a /19]: Ḳızılbaş düşmekle
[851] A[204b/ 11-12]: ᶜadū-yi din B[252b/05]:ᶜadū-yi bī-din ile
[852] A[204b/ 13]: cengin ve inhizām oldıḳların B[252b /07]: cengin ve münhezim oldıḳların
[853] A[204b/ 14]: Sirvān sünnīleri işitmişler B[252b /07]: Şirvān sünnīleri inhizāsın işitmişler
[854] A[204b/ 15]: ᶜaẓīmden müzāḥame B[252b/08]: ᶜaẓīmde müzāḥame

(16) bi't-tamām s̲ıḳletlerinden yıḳulur. Üstünde[855]bulunan ḳızılbaşlar cümle ṣuya düşüp (17) boġulur. Ardlarından ḳalanları daḫı Şirvān sünnīleri ḳırmaġla bir niᶜmet-i ġayrı müteraḳḳabedir ki (18) vücūda gelür.

EREŞ ḲALᶜESİNİÑ BÜNYĀDLARI ZİKRİNDEDİR.

Şehri mezbūre gelince ᶜasker-i(19)İslām z̲aḫiresizlikden ġāyet müżāyaḳa çekmişler idi. Ḥatta serdār-i zī-şān üzerine (20) cemiᶜiyyet ile gelüp iṭāle-i lisān daḫı etmişler idi.Fi nefsü'l emr arpa ellişer altuna (21) un onbir altuna nemek her ṭaᶜāma cümleden muḳaddem gerek olan oldur ikişer altuna (22) bulunmazdı.Ereş şehrine kim gelendi bir mertebe ġana ve vüsᶜat bulundu ki herkes birer (23) aylık belki ḳırḳar ellişer günlük z̲aḫiresin ṭutdı ve anda bir ḳalᶜe bināsı iḳtiżā (24) etmekle şāh bāġı ki şehirden münfaṣıl bir bāġ-ı dil-gūşā idi.Eṭrāfında müstaḥkim süveri (25) ve vüsᶜatda yigirmi otuz biñ ᶜaskere[856]sekināye kāfī idü ki ẓāhir olmaġın (26) ittifāḳı ārā' ile anı ḳalᶜe etmeġe münāsib gördiler. Ve cümle eşçārın ḳırdılar. Ve (27) üç ḳapulu ḫandaḳi vāsiᶜ ve ᶜamīḳ ve bir ḳaç ḳule-i kebīr daḫı żamm ü iḫdā̲s̲ idüp **[205a]**(01) bir hefteniñ içinde bir müstaḥkem ve ᶜaẓīm ḳalᶜe etdiler.Ve[857] beglerbegiligin ḫarem-i muḫteremden (02) mīr-aḫūrluġla çıḳup Ṣaruḫān Sancaġına vālī olan Ḳayṭas Bege virdiler.

(03) FETḪ-İ ḲALᶜE-Yİ BĀBÜL-EL EBVĀB YAᶜNİ DEMÜR ḲAPU Fİ SENE 986

Çün serdār-ı nüṣret-yār (04) ᶜasker-i ᶜadū şikār ile Şirvan ülkesin bu vecihle ḳabżā-ı tasḫīre idḫāl etdiġü (05) ol diyārda olan sünniyānıñ maᶜlūmu oldı. Ḳalᶜe-i mezbūrde ṭaraf-ı şāh güm-rāhdan (06) ḥākim olan Çerāġ-ı ḫalife nām bed-rāhı aḫez idüp maḥbūs etmişler ve meredesinden (07) üç yüz ḳadar ḳızılbaşıñ başların kesmişler. Andan iki biñ

[855] A[204b/ 16]:bit-tamām s̲ıḳletlerinden yıḳulur ve üstünde B[252b /09]: bit-tāmām s̲ıḳletden yıḳulur ve üstünde
[856] A[204b/ 25]: yigirmi otuz biñ ᶜaskere B[252b/16-17]: yigirmi otuz biñ miḳdārı ᶜaskere
[857] A[205a/ 01]: ḳalᶜa etdiler ve B[252b/19]: ḳalᶜa eylediler ki ve ṣıġa ḳābil degil ve

miḳdārı[858]kebūd ve siyah (08) ḳalpaḳlu sünnī el mezheb-i kemān-dār ve tīr-i endāz ve bahādırlıḳda mümtāz tüvāna yiġitler (09) bir vaż^{c}-ı maḥṣūṣ ile ordu-yı hümāyūna geldiler. Ve kibārı fāḫr-i ḫil^{c}atlar ile elbās (10) olunup mā^{c}adāsı daḫı ma^{c}müllerinden ziyāde ri^{c}āyet ile meri^{c} ḳılındılar (11) ve ol maḥalden Çerāġ-ı bī-farūġuñ ḳatl-i ^{c}ömrü ḳaṭ^{c} olunup sā'ir merdesiyle (12) duraġı bir maḥalle vāḳı^{c}a oldı.

EYĀLET-İ ŞİRVANDA VEZĀRET İLE ^{c}OṠMAN (13) PĀŞĀNIÑ ḲALDUĠI.

Ülke-i Şirvan żamīme-i memālike ^{c}Oṯmāniyan[859] olıcaḳ. Lā büdde (14) ṣāḥib-i tıġ u seḫa bir vezīriñ re'y muḥāfaẓasına ta^{c}yīn olunmaḳ iḳtiẓā (15) etmeġin ^{c}askeriñ sıġar ü kibārı bu cümlenin muḫtārı Özdemir[860]Pāşā oġlı (16) ^{c}Oṯmān Pāşā idüginde müttefiḳü'l kāleme oldıḳları muḳarrer olmaġın pes müşārün ileyh (17) Demür Ḳapu Ḳal^{c}esi maḳar-ı maḳarrarı olup vezāret ve serdārlıḳ ^{c}unvānıyla (18) Şirvan ḥükümetine naṣb olundı.Ve tamām biñ yeniçeri ve ^{c}ulūfeciyān-ı yesār (19) bölügü aġalarıyla[861]ve sā'ir ḳapuḳulundan kifāyet ḳadarı ve altmışdan ziyāde ṭob (20) ve darb-zen ve iki yüz ṣanduḳ cebeḫāne ve ḳalan ḳulluk altı aylıḳ muvācibi (21) vezīr mūmā ileyhe teslīm olundı ve müceddiden üç biñ ḳol yazup ve iḫrāc (22) olunan ṭavāyıf ile erbāb-ı timārdan on biñ miḳdārı muḥāfaẓacı (23) daḫı ta^{c}yīn olundı.

VİLĀYET-İ ŞİRVĀNIÑ MĀLİ VE TAḪRĪRĪ ZİKRİNDEDİR.

(24) Vilāyet-i mezbūre defterdārlıġı Güġeşzāde Muṣṭafa Çelebi nām kimesneye verilüp (25) ḳızılbaş taṣrifi üzere sünniye mālī iki yüz ḳırḳ yedi buçuḳ yük aḳçe olmaḳ (26) üzere defātir-i pādişāhiye ḳayd olundı.Ve Dāl Meḥmed Çelebi nām kimesne daḫı (27) ol diyārıñ taḥrīrine ta^{c}yīn olundı. Şimaḫi Beglerbegisine yedi yüz biñ aḳçe **[205b]** (01) ḫavāṣ ve on

[858] A[205a/07]: iki biñ miḳdārı B[253a/ 05]: iki yüz miḳdārı
[859] A[204a/ 13]: Evvelki Şirvān żamīme-i memālik-i ^{c}Oṯmāniyān B[253a /09]:Evvelki Şirvān memālik-i zamīme-i ^{c}Oṯmāniyān
[860] A[205a/15]: muḥtārı Özdemīr B[253a/ 11]: mümtāzı idi. Özdemīr

dört sancaḳ begine daḫı istiḥḳāḳları[862]miḳdārı ḫavaṣ ve her (02) sancaġına zeʿāmā ve[863] erbāb-ı timār ü güzīde ḫavāṣ-ı[864] hümāyūn olmaḳ üzere ṣabit (03) defātir eyledi.Ve Demürḳapu eyāletine daḫı ḫavāṣ mir-mīrāndan mā-ʿadāydı.[865](04) Sancaḳ begine ḫavāṣ taʿyīn etdi[866]ve Ḍaġıstan Ḥākimi Emir Şamḫāle bir güzīde (05) sancaḳ arpalıḳ virüp ve ḳarındaşı Ṭucalaṭ Begi ki[867] ʿOṣmān Pāşā maḥẓā (06) Ḍaġıstan Ḥakemiyle dostluḳda ve bir tegi bitmekde kemāl-i istiḥkāma sebeb olmaḳ (07) içün mezbūruñ ḳızın tezvīç etmiş idi. Mezbūre daḫı bir güzīde sancaḳ arpalıḳ (08) virilmiş idi ve Ṭaġıstan ki bir mülk ü sayiʿdir. Neçe ḥükkāmınıñ bu diyārda (09) nāmı daḫı mezkūr olmamışdır. Cümleden Ḳāmuḳ ve Ḳayṭaḳ ve mīr-mīrān ḥākimleri[868](10) bu cümle ʿOṣmān Pāşāya muṭiʿ ve münḳād olmışlar idi.Ve ʿOṣmān Pāşā merḥūm (11) ol ḫatūnu İstanbul'a maʿan[869]götürüp ve ḥüsn-i cemāl ile İstanbulda ġāyet[870] (12) şöhret bulmuş idi. Ol zamanıñ ehl-i hevāsı Ṭaġıstan güzeli diyü şarḳılar (13) varsaġılar söylediler ve murabbaʿler baġladılar.[871]Bir iki sene ḥānende güyende[872]lisānında (14) ekṣer-i mezkūr olan ol idi.[873]Ṣoñra Bosnada garḳ olan Ḫasan Pāşā merḥūma (15) fermān-ı[874]pādişāhi ile tezvīç olunmış idi.[875]Ḫatta Bosna'ya maʿan götürdi.

(16) **SERDĀR ZĪ-VEḲĀRIÑ EREŞDEN ʿAVDETİ ZİKRİNDENDİR.**

Çün Ereşde on sekiz (17) gün iḳāmet olundı. Ḳalʿe-i mezbūreniñ ve ʿOṣmān Pāşā'yı dilīriñ mühimmātı (18) geregi gibi görüldi. Andan ʿasker-i İslām ile ʿavdet olunup Levend Ḫan

---

[861] A[205a/ 19]: bölügü aġalarıylaB[253a/ 13]: bölük aġalarıyla
[862] A[205b/01]: begine daḫı istiḥḳāḳları B[253b/ 01]: begine istiḥḳāḳları
[863] A[205b/02]: sancaġına zeʿāmā ve B[253b/ 02]: sancaġa zeʿāmā ve
[864] A[205b/02]: güzide ḫavāṣ-ı B[253b/ 02]: güzide ḳara ḫavāṣ-ı
[865] A[205b/03]: mīr-mīrāndan mā-ʿadāydı. B[253b/ 03]: mīr-mīrāndan mā-ʿadā idi.
[866] A[205b/04]: ḫavāṣ taʿyīn etdi. B[253b/ 04]: ḫavāṣ taʿyīn eyledi.
[867] A[205b/05]: Ṭucalāṭ begi ki B[253b/ 05]: Ḳocala ve begi ki
[868] A[205b/09]: ḳaytaḳ ve mīr-mīrān ḥākimleri B[253b/ 08]: ḳaytaḳ ve tiz-i serān ḥākimleri
[869] A[205b/11]: ol ḫatūnu İstanbul'a maʿan B[253b/ 09]: ol ḫatūnu İslambul'a maʿan
[870] A[205b/11]: ile İstanbulda ġāyet B[253b/ 10]: ile İslambolda ġāyet
[871] A[205b/13]: murabbaʿlar baġladılar.B[253b/ 11]: murabbaʿlar beste eylediler.
[872] A[205b/13]: ḫānende güyende B[253b/ 11]: ḫānende sazında güyende
[873] A[205b/14]: mezkūr olan ol idi. B[253b/ 12]: mezkūr oldu.

ülke(19)sinden güzerān etmek niyetiyle teveccüh olundı ve sekizinci günde sulṭāncıḳ[876]nām (20) menzile ḳonuldı ve menzil-i mezbūrde Ṭaġıstan ḥākimi Şamḫāl serdār[877]bā-veḳāre (21) mülāḳāt içün gelmekle ʿasker-i İslām tamām zīb ü ziynet ile istiḳbāl idüp (22) getürdiler. Ve ṭaʿẓim ve tekrīminde mübālaġa etdiler.[878] Ḥikmet ol gice leyle-i berāt idi.[879] (23) ʿAsker-i İslām şenlikler idüp ṭoplar tüfenkler atup ve mum ṭonanmasın idüp (24) envaʿ ziynetler ve şādımānlıḳlar etdiler. Şöyle ki ḳavm-i mezbūr ḥayrān u müteḥayyir (25) oldılar. Ḥikāyet-i ʿAli Efendi merḥūm yazar ki bu ḥaḳīri serdār[880] bā-veḳār (26) baʿżı laẕım el ḫafa-ı aḥbārı lisān kendüye[881] taḳrīr etmek içün göndermiş idi. (27) Baʿde teblīġü'l irsāle kendüsiyle muṣāḥabet iderken naḳl etdi ki ḳarşumuzda[882]**[206a]**(01) görünen ṭaġıñ maverāsında İttebel nāmında bir ḳavm-i mübteẕel vardır ki (02) bed-mezheb ve bed[883]-meşreb-i cīfe-ḫār bir ḳavm-i murdārdır. Bir ʿavreti yedi (03) sekiz kimesne tezvīç ider. Bir zinā zādeleri[884]vücūda gelüp ḥarekete ḳādir (04) olıcaḳ cümlesi diz-be-diz otururlar ve ol veled-i zinānıñ eline bir elma (05) virirler ve kendülerine daʿvet iderler. Ḳanḳısına elmayı[885]verirse (06) ve oġlan anıñ[886] veledi idügine ḥükm iderler ve bunu daḫı naḳl etmiş ki (07) Ḳaytaḳda bir ḳavim var imiş ḥākimlerine Esumi derlermiş.[887]Ḥażret-i risālet-i (08) penāhıñ Ṣalli Allahü Àleyhi Vessellem ʿammī bezr- güvāri Ḥażret-i Ḥamza[888] neslinden (09) olmaġı iddiʿā idermiş.

---

[874] A[205b/14-15]: merḥūma fermān-ıB[253b/ 12]: merḥūm fermān-ı
[875]A[205b/15]: tezvīç olunmuş idi.B[253b/ 13]: tezvīç etmiş idi.
[876] A[205b/19]: sekizinci günde sulṭāncıḳB[253b/ 16]: sekizinci gününde sulṭāncıḳ
[877] A[205b/20]: Şamḫāl serdār B[253b/ 17]: Şamḫāl serdār
[878] A[205b/22]: tekrīminde mübālaġa etdiler B[253b/ 18]: tekrīminde mübālaġa eylediler.
[879] A[205b/22]: leyle-i berāt idi.B[253b/ 19]: leyle-i berāt vāḳıʿa olmuşdu.
[880] A[205b/25]: bu ḥaḳīri serdār B[254a/ 02]: bu ḥaḳīri vir taḳṣīr serdār
[881] A[205b/26]: aḥbārı lisān kendüye B[254a/ 02-03]: aḥbārı lisānı kendüye
[882] A[205b/13]: itdi ki ḳarşumuzda B[254a/ 04]: etdi ki ḳarşumuz
[883] A[206a/02]: mezheb ve bed B[254a/ 04-05]: mezheb bed
[884] A[206a/03]: tezvīç ider. Bir zināzādeleri B[254a/ 05-06]: tezvīç ider. Ve bir zaman bir zināzādeleri
[885] A[206a/ 05]: iderler. Ḳanḳısına elmayı B[254a/ 07]: iderler. Her ḳankısına ol elmayı
[886] A[206a/ 06]: ve oġlan anıñ B[254a/ 07]: oġlan anıñ
[887] A[206a/ 07]: derlermiş B[254a/ 08]: dirlermiş
[888] A[206a/ 08]: bezr -güvāri Ḥażret-i Ḥamza B[254a/ 09]: bezr- güvārları Ḥamza

Egerçe ḳāmetleri muᶜtedil ve sā'ir nāsa muᶜādil[889](10)Velākin ġāyet ḳarībe ve cesim ve başları iki bütün[890]ḳoyun pişecek bir ḳazġan[891](11) ḳadar kebīr farażā her ne ḳadar ḳuvvetlü at ve bār-gir olsa bunları çekmeġe (12) müteḥammil olmaz imiş. Bir yerden bir yere gitseler cāmus ᶜarabasına binerler giderlermiş. (13) Ḫatta serdār bā-veḳāre geldiklerine ol[892] ṭaġdan ᶜubūr etmek mümkün olmadıġın (14) ᶜöẕr beyān etmişler.[893]

ÀSKER-İ İSLĀMIÑ MUŞTĀ-YI ERŻURŪM'A DUḪŪLU ZİKRİÑDEDİR.

(15) ᶜAsker-i İslām ile çün[894] Tiflis ḥavālisine gelindi. Rūz-ı ḳasımdan iki gün (16) muḳaddem idi. Velākin ḳış aḥkāmı ẓuhūra gelüp bir mertebe bārid-i şedīd yeller[895](17) esdi ki bir neçe biñ çadır yaralanıp yıḳıldı. Ḳasım gecesi ḫod bir (18) mertebe ḳar yaġdı ki çadırlarıñ ekṣeri ḳar altında ḳaldı. Muḥaṣṣal ol (19) menzilde bir neçe biñ ādem[896]helāk oldı. Ve bi'l-cümle hezār zaḥmet ü meşaḳḳat (20) birle ramażān-ı şerīfiñ yigirmi[897] birinde Erżurūm'a duḫūl müyesser oldı. (21) ᶜAsker-i İslām ile Üsküdār'dan ḳalḳup müddet-i iḳāmetlerinden ġayrı menzil-(22) be-menzil Erżurūm'a dāḫil olunca yüz otuz dört gün sefer çekildi (23) ve ol ḥīnde kimesne ḳışlaḳ kimesne iẕin inṣirāf verilip muḳteżā-yı ḥāle (24) göre herkesiñ tedāriki görüldi.

ÀSKER-İ İSLĀM ᶜAVDETİNDEN ṢOÑRA ŞİRVĀN ÜLKE (25) SİNDE ẒUHŪR EDEN VAḲĀYIᶜ ZİKRİNDEDİR.

ᶜOsmān Pāşā-yı vaḳūr kendüye me'mūr (26) olan ᶜasākir-i mevfūr ile evvelā Ereş muḳābelesinde bir cüsūr ḳavi'l ᶜubūr (27) bünyād idüp ve andan murūr idüp Ḳarabaġ

[889] A[206a/ 09]: ve sā'ir nāsa muᶜādil B[254a/ 10]: ve sā'ir ve muᶜādil
[890] A[206a/ 10]: başları iki bütün B[254a/ 10]: başlar iki ḳat bütün
[891] A[206a/ 10]: pişecek bir ḳazġan B[254a/ 11]: pişecek ḳazġan
[892] A[206a/ 13]: geldiklerine ol B[254a/ 12-13]: geldiklerine araba ol
[893] A[206a/ 14]: ᶜözür beyān etmişler B[254a/ 13]: ᶜöẕür ve beyān etmişler
[894] A[206a/ 15]: ᶜasker-i islām ile çün B[254a/ 14]: ᶜasker-i islām çün
[895] A[206a/ 16]: bārid-i şedīd yeller B[254a/ 15]: bārid ve şedīd yeller
[896] A[206a/ 17-18-19]: çadır yaralanıp yıḳıldı. Ḳasım geceesi ḫod bir mertebe ḳar yaġdı ki çadırlarıñ ekṣeri ḳar altında ḳaldı. Muḥaṣṣal ol menzilde bir nece ādem B[254a/ 16]: çadır yaralanıp bir niçe biñ ādem

Moġan ḫalḳını nahib ü ġāret **[206-b]**(01) ve envaʿ-ı ḫasāret idüp bī-ḥaddü ve bī-ḳıyas ġānayim ile dārü'l ümārasına (02) vuṣūl buldı.

EREŞ BEGLERBEGİSİ ḲAYṬAS PĀŞĀNIÑ ŞAHĀDETİ ZİKRİNDENDİR .

Ereş Ḫan (03) bed-gümān ʿOs̱mān Pāşānıñ üzerine müteveccih oldıḳda İmām Ḳulı Sulṭān ve Geylāni (04) Emir Ḫan daḫı on biñ ḳızılbaş[898] güm-rāhān ile Eres Ḳalʿesi üzerine (05) gelür.[899]Ḳayṭas Pāşā ḳalʿeye teḥaṣṣün idecek iken ḫiffet ider. Ve ḳızılbaş (06) gözüne ṣalındırmaz üzerlerine gider. Velākin her zaman bād-ı muvāfıḳ vezān olmaz. (07) **Ayın (ʿ)** cari-ül riyāḥ leyse kemā teştehi[900] el-esfin. ʿAskeri münhezim ve kendüsi ol irāde (08) muḳaddem olur.[901] Pes ʿasker-i ḳızılbaş Ereş şehrine bir miḳdār uruşurlar. Ve[902]bir neçe (09) sünnileri[903] ḳatl itmeġi girüşürler ve bir iki maḥallesin seby ve ġāret iderler ve ġanāyimiz (10) üleşürler.

SĀBIḲĀ-I ŞİRVĀN ḪANI ERES ḪANIÑ ḲATLİ VE İNHİZĀMI ZİKRİNDEDİR.

(11) Erus Ḫan ki muḳaddemā Şirvan fermān-ı revān idi. ʿOs̱mān Pāşānıñ ve sā'ir (12) sünniyānıñ izālesi ḳasdına yigirmi beş biñden ziyāde ḳızılbaş ʿaskerin āmāde (13) idüp zemīn-i Şirvāna geçer.Ve ibtidā Şimāḫi üzerine düşer. Ramażānü'l mübārekiñ(14) ṭoḳuzuncu günü ki yevmü'l eḥad idi. ʿOs̱mān Pāşā daḫı ʿasker-i İslām ile muḳābele (15) gelüp muḳātele iderler. Ve ol gün büṣbütün gün ceng olur. Velākin aḫşām (16) irişmekle ṭobla āsāyiş ururlar. Ve ayrılışurlar ertesi daḫı ʿaynıyla böyle vāḳıʿa (17) olur. Üçüncü günü ki yevmü'l s̱alas̱ā idi. ʿAynıyla ceng ü ḥarb mütemādī olur. (18) Cenāb-ı rabbü'l ʿāleminiñ ʿināyeti ve server-i kāʿinatıñ muʿcizātı bir ḳatında müddet-i (19) medīdeden berü Tatar

---

[897] A[206a/ 20]: birle ramażān-ı şerīfiñ yigirmi B[254a/ 16-17]: ile māh-ı ramażānıñ yigirmi
[898] A[206b/ 04]: daḫı on biñ ḳızılbaş B[254b/ 06]: daḫı on beş biñ ḳızılbaş
[899] A[206b/ 04-05]: üzerine gelür B[254b/ 07]: üzerine gelüp
[900] A[206b/ 07]: (ʿ) ʿayın cari-ül-riyāḥ leyse kemā teştehi B[254b/ 08-09]: (ʿ) ayın cari - ür riyāḥ leyse kemā teştehi
[901] A[206b/ 08]: muḳaddem olur. B[254b/ 09]: mukaddem olur.

Ḫanıñ gelmesine ᶜasker-i İslāmın çār-ı çeşm olup (20) münteẓir iken ol maḥalde Tatar Ḫanıñ üç tüvāne ve bahādır ḳardaşleri ki biri (21) ᶜÀdil Giray ve biri Ġazi Giray ve biri Saᶜādet Giray idi. Ve ferzend-i (22) ercümendi Mübārek Giray ḳırḳ elli biñ ᶜasākir-i Tatar ᶜadū-şikār ile gelür (23) irüşürler. Ve bī-muhābā ḳızılbaşa girüşürler bi-faẓl-illahi teᶜālā bir ġazā olur ki (24) çeşmi durbīn-i felek belki zümre-i melek naẓīrin az görmişdir. Ve bi'l-cümle bu ḳadar (25) ḫanlar sulṭānlar ḳatl olundıġundan ġayrı yedi biñ yedi yüz altmış dört (26) ḳızılbaşıñ re'is-i berīdesi ol ḥīnde maᶜdūd olur. Mecrūḥan telef olsa (27) ve Kar ṣuyuna ġarḳ olanlar daḫı on biñden ziyāde idü ki taḥḳīḳa irüşür.[207a] (01) Serdār-ı güm-rāhān olan Eres Ḫan daḫı esīr ve giriftār olmış iken ḥużur-ı (02) vezīr celīlü'l şānda ol daḫı ḳatl olunur. Ammā ᶜasker-i İslām iġtināmetdügi (03) ġanāyım ḥadd ü aḥṣādın mütecāviz olmaġla ol bāb-ı mesdūd ḳalındı.

ERES[904] (04) ḪANIÑ MĀL VE MİNĀLİ VE EHL-Ü ᶜİYĀLİ ĠĀRET OLUNDIGU VE ṢOÑRA ᶜASKER-İ ḲIZILBAŞ (05) İLE CENG AḪVALİ.

Eres Ḫan[905] çün terk-i baş ve cān etdi. Erdoġdu Ḫan (06) bir ḳaç sulṭān ol maᶜarekeden rū-gerdān olup ehl-ü ᶜiyāllerin nehr-i kuz (07) muḳābelesinde halu nāmı ile şāyiᶜ ülkesinde bir

---

[902] A[206b/ 08]: şehrine bir miḳdār uruşurlar B[254b/ 10]: şehrine bir miḳdār irüşürler

[903] A[206b/ 08-09]: bir nice sünnileri B[254b/ 10]: bir ḳaç sünnileri

[904] A[206b/ 10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-107a /01-02-03]: oluşurlar. Sabıḳa-ı Şirvān Ḫanı Eres Ḫanıñ ḳatli ve inhizamı zikrindedir. Erus Ḫanki muḳaddemā Şirvān fermān-ı revān idi. ᶜOṣman Pāşānıñ ve sā'ir sünniyānıñ izālesi ḳasdına yigirmi beş biñden ziyāde ḳızılbāş ᶜaskerin āmāde idüp zemin-i şirvāna geçer ve ibtida-ı simaḫi üzerine düşer. Ramażan-ül mübārekiñ ṭoḳuzuncu günü ki yevm-ül eḥad idi. ᶜOṣman Pāşā daḫi ᶜasker-i islam ile muḳābele gelüp muḳatele iderler. Ve ol gün büṣbütün gün ceng olur velekin aḫşām irişmekle ṭobla āsayiş ururlar. Ve āyrılışurlar ertesi daḫi ᶜaynıyla böyle vaḳaᶜ olur. Üçüncü günü ki yevm-ül ṣalaṣe idi. ᶜÀynıyla ceng ü ḥarab mütemādi olur. Cenāb-ı rabbül ᶜaleminiñ ᶜinayeti ve server-i kāᶜinatıñ muᶜcizatı bir ḳatında müddet-i medīdeden bir ve Tatār Ḫanıñ gelmesine ᶜaskeri islāmın çār-ı çeşm olup münteẓir iken ol maḥalde Tatār Ḫanıñ üç tuvāne ve bahādır ḳardeşleri ki biri ᶜÀdil Giray ve biri Ġazi Giray ve biri Saᶜādet Giray idi ve ferzend ercümendi Mübārek Giray ḳırḳ elli biñ ᶜasākir-i tatār ᶜadu ve şikār ile gelür irüşürler. Ve bīmehābba ḳızılbāşa girüşürler bifażlüllahi Teᶜāla bir ġazā olur ki çeşmi durbin-i felek belki zemre'-i melek naẓirin āz görmüşdür. Ve bil-cümle bu ḳadar ḫanlar sulṭānlar ḳatl olundıġundan ġayrı yedi biñ yedi yüz altmış dört ḳızılbāşıñ re'is-i beridesi ol ḥıynde maᶜdud olur. Mecruḥan telef olsa ve kar ṣuyuna ġarḳ olanlar daḫi on biñden ziyāde idüki taḥḳiḳa irüşür. Serdār Kemrāhān olan Eres Ḫān daḫi esīr ve giriftār olmuş iken ḥużur vezīr celīl-ül şānda ol daḫi ḳatl olunur. Ammā ᶜasker-i islam iġtināmetdigi ġanayım ḥadd ü aḥṣādın mütecāvez olmaġla ol bāb-ı mesdud ḳalındı. Eres B[254b/ 11]: oluşurlar . Ures

[905] A[207a/ 05]: ceng aḥvāli. Eres B[254b/ 12]: ceng aḥvāli zikrindedir. Ures Ḫan

s̲āᶜb-i maḥalde ḥażır ḫendeḳ[906](08) idüp baḳıyyetü's-süyūf olan ḳızılbaşlar ile kendülerin ḫıfẓ ü ḥirāset (09) üzere oldıḳları vezīr-i dilīre münᶜakis olıcaḳ. Tatar ᶜaskeriniñ bir miḳdārın(10) ḫan birāderleriyle üzerlerine gönderdi. Vardıḳları gibi hez̄imete yüz ṭutup (11) muḳābele idemediler. Urus Ḫanıñ ḫaz̄inesini ve ṣāḥibetü'l cemāle yetişmiş ḳızlarını (12) ve ᶜavretini ve ḳırḳ elli ḫüsnā cāriyesini seby u ġāret eylediler ve bir ṣabī oġlanı (13) daḫı esīr etdiler ve anda olan ḳızılbaşlarıñ ek̲serin ḳatl eylediler ve on iki (14) biñ mehār deve[907] sāᶜir ġanāyimden ġayrı naṣibi cünd tatar oldı. (15)

ᶜOS̲MĀN PĀŞĀNIÑ ŞİMĀḪİDE MUḪĀṢARA OLDUĠU VE ZİKR OLUNAN ᶜASKER-İ TATARIÑ (16) MUḪĀBERESİ ZİKRİNDEDİR.

Otuz ḳırḳ biñ melāḥide şehzāde diyü bir ṣabi'yi (17) kendülere ser-ᶜasker idüp Şimāḫi Ḳalᶜesinde gelüp[908] ᶜOs̲man Pāşāyı üç gün (18) muḥāṣara etmişler. Pāşā-yı be-nām daḫı ᶜaskeri tatar ᶜale'l ᶜacele irişmek içün peyām (19) gönderir. Ḳażā ile giden çavuş ᶜasker-i ḳızılbaşa ṭüş olur. Çün mażmūn (20) mektūba vāḳıf olurlar. Şirvanlar ile cengi teᵓḫire ḳoyup tatar ᶜaskerine (21) muḳābele içün giderler. Ve Maḥmūd-ābād nām ṣaḥrāda mülāḳı olup üç dört (22) gün ᶜaẓīm-i ceng[909]ve uġraş iderler. Ammā kes̲ret-i bārān ṭarafına göz açdırmaz.[910] (23) ᶜAḳıbet ceng ve uġraşdan el çekip[911] ḳızılbaş kendü semtine ve Tatar Bāb-(24) ül ebvāb ṭarafına giderler. ᶜOs̲mān Pāşā Ṭaġıstandan az[912]ḳalınmaḳ. Baᶜde lāzım (25) gelicek ᶜasker-i İslām Demürḳapu'da ḳapanmaḳ münāsib fehm etmegin Şimāḫiden göçüp (26) ve ḫanzādelere mülāḳī olup maᶜan Demürḳapu'ya[913]dāḫil olurlar. Bu maḥalde (27) Noġay

[906] A[207a/ 07]: ḥażır hendeḳ B[254b/ 14]: ḥażır ḫendek
[907] A[207a/ 13-14]: on iki biñ mehār deve B[254b/ 19-28a/01]: on iki biñ ḳatār deve
[908] A[207a/ 17]: Şimāḥi Ḳalᶜasında gelüp B[255a/ 03]: Şimāḥi Ḳalᶜasına gelüp
[909] A[207a/ 20-21-22]: Şirvānlar ile cengi taḫire ḳoyup Tatar ᶜaskerine muḳābele içün giderler ve Maḥmud-ābād nām ṣaḥrāda mülāḳı olup üç dört gün ᶜaẓīm ceng B[255a/ 05-06]: şirvānlar ile ᶜaẓīm ceng
[910] A[207a/ 22]: ṭarafına göz açdırmaz. B[255a/ 06]: ṭarafına hiç göz açdırmaz.
[911] A[207a/ 23]: ceng ve uġraşdan el çekip B[255a/ 06]: cengden el çekip
[912] A[207a/ 24]: Ṭaġıstanda az B[255a/ 07]: Ṭaġıstandan az
[913] A[207a/ 26]: maᶜan Demür Ḳapuya B[255a/ 09]: maᶜan gelüp Demür Ḳapuya

tatarından on beş biñ miḳdārı Tatar ve Ṭaġıstan Ḥākimi Emir **[207b]** (01) Şamḫalden[914] daḫı ol miḳdār cünd-i kemān-dār [915] gelüp vāṣıl oldılar ve bu sebebden ʿasker-i (02) İslām kemāl mertebe ḳuvvet ve şevket ve ġalebe-i nuṣret buldular. Pes ʿOs̱mān Pāşā-yı (03) dil̄îr bu aḥvāl vezīr [916] kişver- gire ʿarż etmekden cānib-i pādişāh gerdūn serīre ʿarż (04) etmegi tercīḥ idüp Dest-i Ḳıpcāḳ'dan Kefe sāḥiline[917] ṭoġru ve çāpār atlar ile ulaḳlar (05) gönderip iʿlām-ı ḥāl eyledi ve cānib-i serdārdan iġmāż yemin etmege mucib yoġken[918](06) ve mā-beynlerinde bāʿs̱-ı burūdet bir ḥāl ẓahir olmamış iken bundan ṣoñra vezīre mürācaʿat (07) etmedi.

ḪAN ḲARINDAŞI ÀDİL GİRAY ḪANIÑ ḲIZILBAŞA GİRİFTĀR OLMASI ZİKRİNDEDİR.

(08) Şirvan üzerine gelen sürḥ-serān Ḳarabaġ, Moġan[919] cānibine revān olup ol ṭaraftan (09) Demür cānibine nigerān iderler ki[920] bunlarıñ mahalli mezbūrde cemiʿiyyet üzere oldıḳları vezīr-i (10) ʿali-şān cenābına maʿrūż oldı. Fi'l-ḥāl[921] birāder ḫan olan ʿAdil Girāy Sulṭānı (11) cünd-i tatar[922]firāvān ile üzerlerine gönderdi. Lākin muḳadder olan sulṭān-ı mezbūruñ (12) giriftār olması ve ʿaskeriniñ bozulması imiş. Ber-vechle şiddet ve vefret-ı (13) bārān istiyaʿāb etdi ki dest ü pāleri ʿamelden ḳaldı ve keṣret-i aʿdāʾ her ṭarafların[923](14) aldı. ʿAḳıbetü'l emr çoḳ ceng ü cidālden ṣoñra ḫanzāde giriftār oldı. (15) Egerçe dūd-mān āl-i

[914] A[207a/ 27-107b/01]: emīr Şamḫalden B[255a/ 10]: esīr Şamḫalden
[915] A[207b/ 01]:miḳdār-ı cünd-i kemān-dār B[255a/ 10]: miḳdār-ı cünd-i ve kemān-dār
[916] A[207b/ 03]:dil̄îr bu aḥvāl vezīr B[255a/ 12]: dil̄îr bu aḥvālī vezīr
[917] A[207b/ 04]:ḳıpçaḳdan kefe saḥiline B[255a/ 13]: ḳıfçaḳdan kefe saḥiline
[918] A[207b/ 05]:mucib yoġken B[255a/ 14]: mucib yoġıken
[919] A[207b/ 08]:üzerine gelen sürḥ-serān Ḳarabaġ Moġan B[255a/ 16-17]: üzerine gelüp sürḥ-serān Ḳarabaġı ve Moġan
[920] A[207b/ 09]: Demür cānibine nigerān idiler ki B[255a/ 17]: Demür ḳapu cānibine nigerān etdiler ki
[921] A[207b/ 10]: cenābına maʿrūż oldu. Fi'l-ḥāl B[255a/ 18]: cenābına maʿrūż fi'l-ḥāl
[922] A[207b/ 10-11]: ʿAdil Girāy Sulṭānı cünd-i Tatar B[255a/ 19]: ʿAdil Girāy Ḫan cünd-i Tatār
[923] A[207b/ 13]: aʿdāʾ her ṭarafların B[255b/ 02]: aʿdā mışır ṭarafların

Cengiz Ḫandandır diyü iclāl ve iḥtirāmında mübālaġa etdiler. (16) Ammā çe-fāʾide çün aʿdā[924] manṣūr ve kendüler maḳhūr oldılar. Rıżā-ı allahü ḫod (17) bu imiş ki vücūda geldi.

TAFSĪL-İ SIĠAR-I HÜMĀYŪN SİNE-İ ŞĀNİYEDİR . ZAMAN-I VEZĪR (18) VE SERDĀR MÜŞĀRÜN İLEYH MUSṬAFA PĀŞĀ.

Çün ʿasker-i İslām sene-i sebiʿ ve ṯamānin ve tisʿīnmāye (19) evvel baharında vāḳıʿa cemāziyel evvelde yine feżā-yı Erżurūmda müctemiʿ olmaġa (20) fermān olundı.Bu sene-i mübārekede Anaṭolu Beglerbegisi Caʿfer Pāşā ve Şam Begler (21)begisi Vezīr-i aʿẓam Celīl Mehmed Pāşā'yı ṭavīliñ nur dīdesi Ḥasan Pāşā eyāletleri[925] (22) ʿaskeriyle sefer-i hümāyūna meʾmūr olmaġla maḥalli mezbūre gelüp cemʿ oldılar. Andan (23) ʿazīmet idüp cemāzīyel āḫiriñ ikinci gününde Ḳarṣ ṣaḥrāsına nüzūl etdiler. Ve Ḳarṣ (24) Ḳalʿesi bināsın cümleden taḳdīm idüp mübāşeret etdiler. Ve bi-fażl-illahi teʿālā. (25) Māh-ı mezbūruñ selḫinde itmāma irüşdürdiler. Ve min el-kerāmatü'l rüyā el ṣāliḥāti. Bölük[926](26) ḫalḳından bir ṣāḥib-i sülūk vāḳıʿasında müşāhede ider ki bir pīr-i nurānī ẓahir (27) olup baña Ebü'l Ḥasan Ḫarḳānī dirler.Ve benim maḳāmım bu maḥaldedir. Ve ʿalāmet[927]ü nişān **[208a]** (01) ister iseñ ayaġım ucunda bir çāh-ı ʿamīḳ vardır diyü bir maḥall taʿyīn ider. Ol (02) kimesne vāḳıʿasın cenāb-ı serdāra ifḥām etmekle ol maḥalli ḥażır etdiler.[928]Ve ʿaynıyle (03) ol çāh-ı ʿamīḳi buldılar ve anda bir laṭīf ziyāret-gāh vażʿ etdiler. Şöyle ki dirhem (04) ve denānīr ve ṣadaḳāt ve nuzūr[929]yaġmur gibi yaġmaġa başlayup neçe fuḳarānıñ (05) iḥyāsına sebeb oldı. Ve min-el ʿacāyib Rūmīlī Beglerbegisi Maḥmūd Pāşā (06) ḳolunda el-fāẓ-ı ʿArabiyye ile yazılmış ve tārīḫ içün bir seng-i mermere ḳazılmış (07) sene 548 tārīḫinde melik ʿizzeddin

[924] A[207b/ 16]: Ammā çe-fāʾide çün aʿdā B[255b/ 04]: Ammā çe-fāʾide aʿdā
[925] A[207b/ 21]: nur dīdesi Ḥasan Pāşā eyāletleri B[255b/ 08]: nur dīdesi eyāletleri
[926] A[207b/ 25]: el kerāmat-ül rüyā el-ṣāliḥātı bölük B[255b/ 11]: el kerāmat bölük
[927] A[207b/ 27]: ve benim maḳāmım bu maḥaldedir. Ve ʿalāmet B[255b/ 13]: ve bu maḥalde benim maḳāmım vardır. Ve ʿalāmet
[928] A[208a/ 02]: ifhām etmekle ol maḥalli ḥażır etdiler B[255b/ 14]: serdāra iʿlām etmekle ol maḥalli ḥażır etdiler

nām bir pādişāh guzīnīñ vezīr firūz (08) nām biriniñ endūz bu ḳalʿeyi taʿmīr etmiş idi. Ve bint-i kerīm-üd-din[930] dimekle (09) maʿrūf bir ḫatun ʿişmet-i ḳarin muʿāvenet ve müżāherat etmiş idi ve (10) daḫı ol seng-i girān[931] yine ḳalʿeniñ bir maḥalline vażʿ olunup ol āṯār-ı ḳadīme[932] (11) riʿāyet olundı.

TİFLİS ḲALʿESİ MUḪĀṢARA OLUNDIĠU VE ḪUṢŪL OLANLARIÑ (12) MUẔĀYAḲAṢI.

ʿAsker-i İslām Erżurūma geldikden ṣoñra Tiflis Beglerbegisiniñ (13) bir ḳaç defʿa feryād-nāmeleri gelüp mużāyaḳaların yazmış idi. Ve'l-aḥir (14) taḳdir ihtimām olundı-yısa ẕaḥire īṣāli mümkün olmadı. Ḳızılbaş daḫı (15) müẔāyaḳalarına vāḳıf olmaġla İmām Ḳulı Ḫan on biñ ʿasker ile gelüp (16) dört ay kāmil muḥāṣara etdi. Maḥṣūr olanlarıñ mā-beyninde buġdāyıñ kilesi (17) biñ aḳçeye arpanıñ sekiz yüze ṣatılurken ol daḫı ḳalmadı. Bir deve (18) yigirmi biñ aḳçeye ṣatıldı. ʿAḳıbet kelb ü kerbe etin yediler. Bir kelb daḫı (19) iki biñe ṣatıldı.[933] Bu miḥneti müẔāyaḳa-i ceggin[934]ve ḳalʿede maḥṣūr olan (20) ancaḳ yedi yüz ādem ḳalmış idi. Bu mertebeden ṣoñra hezār aḳdām ile ve neçe (21) ʿahd u ibrām[935] ile ḳalʿeyi istediler virmediler. Ṣoñra serdār-ı devlet-yār (22) Muṣṭafa Pāşā ile muṣṭafī ẕaḫire gönderdi. Ve yine bir ḳaç defʿa daḫı ẕaḫāyir (23) irsāliyle ol fuḳarāya ḥayat baḫş oldı. Egerçe ẕaḫireniñ neçesi Gürcü (24) kāfirlere degdi-yise neçesi daḫı ehl-i İslām[936]oldı.Tekrār mübālaġa ẕaḫire (25) iḥżār idüp vezīr-i aʿẓamıñ naṣıb-ı ʿaynı ve ciger gūşesi Ḥasan[937]

---

[929] A[208a/ 04]: ṣadaḳāt ve nuzūr B[255b/ 14]: ṣadaḳāt nuzūr
[930] A[208a/ 08]: ve bint-i kerīm-üd-din B[255b/ 19]:ve bunda kerīm-üd-din
[931] A[208a/ 09-10]: etmiş idi. Ve daḫı ol seng-i girān B[255b/ 19-256a/01]: etmiş idi. Pes ol daḫı seng-i girān
[932] A[208a/ 10]: olunup ol āṯār-ı ḳadīme B[256a/ 01]: olunup aṯār-ı ḳadīme
[933] A[208a/ 19]: iki biñe ṣatıldı. B[256a/ 07]: ikişer biñe ṣatıldı.
[934] A[208a/ 19]: mihneti müżāyaḳa-ı ceggin B[256a/ 07]: mihneti ve müżāyaḳayı ceggin
[935] A[208a/ 20-21]: aḳdam ile ve neçe ʿahd ve ibrām B[256a/ 08-09]: aḳdām ve neçe ʿahd u ibrām
[936] A[208a/ 24]: kāfirlere degdi-yise neçesi daḫı ehl-i islām B[256a/ 11]: kāfirlerine degdi-yise neçesi daḫı naṣıb ehl-i islām
[937] A[208a/ 25]: ciger gūşesi Ḥasan B[256a/ 12]: cigergūşesī Ḥasan

Pāşā'yı (26) ser-ʿasker idüp anıñla gönderdi.[938]Ol daḫı maʿmūl olandan ziyāde (27) bahādırlık ile on altı günüñ içinde vardı geldi. Ve ġarāyib bundadır ki **[208b]** (01) Pāşā-yı mūmā ileyh iki gün muḳaddem mektūb[939] gelür bilürim. Tiflis'e ẕaḫire i(r)ṣālī (02) ḫidmetī saña fermān olunacaḳdır. Muḫālefet etmeyesin ammā ḳadimü'l ḫurūc mażmūnıyle (03) ʿāmil olup muḥkem tedārik ile gidesin ve bu ḫidmetiñ muḳaddemat-ı devletden (04) bilesin diyü yazdugın kendüler mensūbatlarına işrāb etmişler imiş.[940]

ʿASKER-İ (05) İSLĀM-I REVĀN ÜLKESİN SEBY VE ĠĀRET ETDİKLERİDİR.

Ḳalʿe bināsı eṣnāsında (06) Ṭoḳmaḳ Ḫan denilen ḳaltabān bir bölük eşḳıyāsıyla gāh ẕaḫireci gāh ota (07) giden at oġlanlarına[941]irişmekden ḫāli degil idi. Çün bi-faẓl-illahi teʿālā (08) ḳalʿe bināsı itmāma irişdi çün kim meşāyıḫ[942]el islām ḫāll-i müşkilat (09) elā nām ḥażreti ḳızılbaş[943]diyārınıñ ġāret ve ḫasāretine ve ehil ve evladlarınıñ (10) istirḳāḳına bu maḳūle fetvā-yı şerīfe virmişler idi. Meseʾle Ermeni el-aṣl (11) olan Zeydiñ ḳul olup şerʿān istiḫdāmı cāʿiz olur mu? El-cevāb (12) ḥarbī olıcaḳ olur. Meseʾle murtedd olan ʿavreti dārü'l ḥarbe lāḥiḳ olmadın alup (13) esīr etmek cāʿiz idügine İmām-ı ʿAẓamdan naḳl olunan rivāyete binā'en ḳızılbaş (14) ʿavretleri esīr idilmek ʿasker-i İslāma kemāl-i ḳuvvet ve şevket gelüp aʿdāya (15) tamām żaʿif u ẕillet gelür olsa ol rivāyet ile ʿamel olunmaḳ şerʿān cāʿiz (16) olur mu? El-cevāb cāʾizdir. Meseʾle esīr olan ʿavretlarıñ dini taʿṣīl eylemeyen (17) evlād-ı ṣıġārı daḫı analarıyla esīr idilmek şerʿān cāʾiz olur mu? El-cevāb olur. (18) Serdār-ı ʿāl-i miḳdār daḫı memālik-i ḳızılbaşa bir tek ve taze yaʿnī̇ çapḳun ṣalup (19) çalup

[938] A[208a/ 26]: idüp anıñla gönderdi B[256a/ 12]: idüp gönderdi.
[939] A[208b/ 01]: muḳaddem mektūb B[256a/ 14]: muḳaddem babasından mektūb
[940] A[208b/ 04]: işrāb etmişler imiş. B[256a/ 16-17]: işrāb etmişler idi.
[941] A[208b/ 07]: giden at oġlanlarına B[256a/ 18]: giden at oġlanına
[942] A[208b/ 08]: Çün kim meşāyıḫB[256a/ 19]: Çün ki meşāyıḫ
[943] A[208b/ 09]: elā nām ḥażreti ḳızılbaş B[256b/ 01]: elā nām ḥażretleri ḳızılbaş

çarpmaġa bir tedbīr dil-pendir idüp[944] Anaṭolu Beglerbegisi Caᶜfer Pāşā'yı (20) serdār ve üç beglerbegiye daḫı fermān ber-dār idüp ᶜaskerler bile ḳoşup[945] (21) Revān semtine gönderdi. Toḳmaḳ Ḫan ki Revān diyārında ḫükümrān idi. (22) At oġlanın ġāret ve ᶜaskeriñ devābin[946] ḫasāretı ḫoşça mıdır görsün (23) didiler ve Revān nehriniñ[947] ve ülkesiniñ ġāretine ḳoyuldılar. ᶜUmūmen ol (24) ḫalkāri vezīr kāriyye serāyları[948] ḫāke berāber yıḳıldı ve ol münaḳḳaş ve müẕehhib (25) ṭāḳ ve revāḳlar yaḳıldı ve yigirmi biñden ziyāde eṭfāl ve nisāsı esīr (26) ḳılındı. Andan ᶜasker-i İslām dönüp ġanī ve şād-kām maᶜasker[949]-i hümāyūna (27) vāṣıl oldılar.

ŞĀH NĀBİNAYAN YAᶜNİ KÖR ḪUDĀBENDENİÑ ZEN BED-ĀḪTERİ VE BĪ-RŪYĪ[950]

[209A] (01) OLAN ḪĀHERİ[951] VE ᶜÀDİL GİRAY ḪANIÑ ḲATLİ ḪABERİ ZİKRİNDEDİR.

Muḳaddemā birāder (02) Ḫan ᶜAdil Giray Sulṭān ḳażā ile ḳızılbaşa giriftār oldıġu sābıḳ etmiş idi. (03) Pes müşārün ileyh sulṭānı serāy ḫāṣṣasınıñ bir mükellef ḫānesinde göz ḫabsine (04) vażᶜ ider. Gözcü diyü bir ḳaç ḳızılbaşı daḫı ḫidmetine taᶜyīn ider. (05) Ḫatta ġāyet şeciᶜ ve bahādır[952] ḫanzāde olup ḥaseb ü nisabda daḫı (06) kendüden ber-ter idüġü ecilden dāmād idinmek maḳṣūd ider. Pes (07) müşārün ileyh ḫanzāde şāhıñ daḥi hemşīresi şehzāde zevcesi ḫod (08) şāha dil-dāde bu ḳadar münāsebet-i sebeb muṣāḥabet ve ṣoḥbet daḫı bāᶜs (09) ᶜişret ᶜişretiñ ḫod muḳteżāsı muvāṣalat[953] pes gözcü olan ḳorucular (10)

---

[944] A[208b/ 19]: tedbīr dil-pendir idüp B[256b/ 09]: tedbīr dil-pezir idüp
[945] A[208b/ 20]: ᶜaskerler bile ḳoşupB[256b/ 10]: ᶜasker ile ḳoşup
[946] A[208b/ 22]: ᶜaskeriñ devābin B[256b/ 11]: ve ᶜasker devābin
[947] A[208b/ 23]: didiler .Ve Revān nehriniñ B[256b/ 11]: dediler.Ve Revān eşheriniñ
[948] A[208b/ 23-24]: ol ḫalkāri vezīr kāriyye serāyları B[256b/ 12]: ol melikleri vezīr kāri sarayları
[949] A[208b/ 26]: ġanī ve şād-kām ma-ᶜasker B[256b/ 14]: ġanī ve şad-kām maᶜasker
[950] A[208b/ 27]: zen bed- āḫteri ve bī-rūyī B[256b/ 15]: zen bed-āḫteri ve bī-rūyī
[951] A[209a/ 01]: olan ḫāheri B[256b/ 15]: olan ḫāherī
[952] A[209a/ 03-04-05]: serāy ḫāṣṣasınıñ bir mükellef ḫānesinde göz ḥabsine vażıᶜ ider. Ve gözcü diyü bir ḳaç ḳızılbaşı daḫı ḫidmetine taᶜyīn ider. Ḫatta ġāyet şeciᶜ ve bahadır B[256b/ 17]: serāy ḫāṣṣasınıñ şeciᶜ ve bahadır
[953] A[209a/ 09]: muḳteżāsı muvāṣalat B[257a/ 01]: muḳteżāsı muvāṣalat

iṣtibā[h] düşerler. İṣtibāh belki yaḳīn ḥāṣıl iderler.[954]Ve şāh deyyüs bī-nāmus (11) ise bizim ġayretimiz yoḳ mu dirler ve bir gün hemān ʿumūmen ʿaskeri nāmına olan (12) kerūh mekrūh ḳızılbaş şāhiñ ser-vaḳtına[955]girerler. Her cünd zevcesi olan (13) mekkārūh ḳoltuġuna ṣaġunur ve cāme-ḫābın penāh idinur. Şāh daḫı ḫalaṣına (14) seʿi bisyār ḳalur. Mufīd olmaz. Baġlı şāhdan çeküp alurlar[956]ve siyāset ile (15) ḳatl iderler. Andan ḫāheri olan bed-āḫter ki ḥarem[957] sarayına varup anı (16) daḫı ḳatl iderler ve ḫanzādeye gözcü nāmında olanları ve mā-beyne vasıṭa (17) olanlardandır ve bā-mende bulunanları[958] öldürürler. Baʿde ḫanzādeniñ oldıġu (18) odaya hücūm idicek ʿaẓīm ceng ider. Ḫatta yedi nefer ḳorucu[959]ḳatl ider. (19) Ṣoñra mecrūḥ olup bī-tāb ü tüvān ḳalur. Ol eṣnāda tüfenk ile ururlar.(20) Şehid olur. Raḥmet-üllahi ʿaleyh.

AMMĀ ŞĀH ʿABBAS ḪĀNESİÑ ḲORUCULARDAN İNTİḲĀM (21) ALDUĠI.

Merḥūm Vezīr-i aʿẓam Murad Pāşā zamānında ḳızılbaşdan bir döneḳ geldi. Gürcü (22) begzādelerinden olup eyyām-ı ṣıġarında ḥazine-i şāha dāḫil olmış ve iʿtibār (23) ve iltifāta maẓhar düşmüş ve nece yıllar ḥazīnedārbaşısı olmış Yusuf Aġa (24) dirlerdi. Murad Pāşā merḥūm Raḳḳa'da bir zeʿāmet vermiş. Anda ḳalmış idi. (25) Ol naḳl ider ki şāh anasıñ ve hemşīresiniñ ḳanın olmaġa bir tedbīr ider. (26) Ḳorucuların yoḳlama bahānesiyle getürür. Ve İṣfahan serāyınıñ bir ṭūlānī ḥaremi (27) var imiş. Kendüsi ḳapusında ṭurup birer birer yoḳlar ve her gelen ḳorucu **[209b]** (01)ṭonluġ ne miḳdārdır ve ne yerde yoldaşlıḳ etmiş neden izdiyād buldurmış (02) bir bir suʾal ider ve yarasın nişānın görür. Andan ol içerüye gider bir iki (03) ḳapudan geçince bir maḥalde birḳaç bī-emān cellādlar ḳomış bī-muhābā

[954] A[209a/ 10]: iştibāh düşerler. İştibāh belki yaḳīn ḥāṣıl iderler. B[257a/ 02]: iştibāha düşerler ne iştibāh belki yaḳīn ṣāḥib iderler.
[955] A[209a/ 12]: mekrūh ḳızılbaş şāhiñ ser-vaḳtına B[257a/ 04]: mekrūh ḳızılbaşıñ ser-vaḳtına
[956] A[209a/ 14]: mufīd olmaz. Baġlı şāhdan çeküp alurlar. B[257a/ 05-06]: mufid olmaz. Şāhıñ ḳoltuġundan çeküp alurlar.
[957] A[209a/ 15]: bed-āḫter ki ḫarem B[257a/ 06]: bed-āḫteriñ ḥarem

aniden yıḳarlar. (04) Başın keserler leşin bir ḳuyuya bıraġurlar ve birine daḫı müteraḳḳıb olurlar. Şāh(05) ise aña degin birin daḫı suʾal ider. Andan[960] ṣoñra ol daḫı ol yola gider. (06) Ve bi'l-cümle bu ṭarīḳ ile biñ yedi yüz yoḫsa ʿalimü'l allahi iki biñ yedi yüz ādem (07) ḳatl etdi dir. Hiç kimse bunu sezmedi[961]ve bir kimse bunuñ ḫayāline irmedi.(08) ʿAḳıbet mecānīnden maẓanne-i kerāmet bir kimse yanında dururdu. Aġām şāhım (09) yeter oldu. İnṣāf ḫoşdur didi. Ol maḥalde ḫalḳ vāḳıf oldılar (10) ve ṭaraf ṭaraf ḳaçdılar. Kendüsi ol maḥalde üşte(kaytaklar) gittiler. Pādişāh ḥaremine (11) el uzadanıñ ḥizāsı budur didi.[962]Ve bunca maḳtülleriñ at ve raḫat mükemmel[963] (12) libās ṣeyāben şāhlıga żabṭ etdirdi.[964] Ve-l ʿahdet-i ʿali er-rāvī.

ḤAN ẒĪ-ŞĀN (13) MEḪMED GİRĀY ḪAN ʿASKER-İ TATAR İLE ŞİRVANA VARDUĠI VE YİNE ʿAVDET ETDÜĠİ[965] (14) Fİ SENE 987.

Ḫan celālet-i nişān Demürḳapu'ya varmaḳ içün cānib[966]-i pādişāhdan (15) bi'l-defʿat nāme-i hümāyūn ile ʿasker-i Tatara[967] inʿām içün māl-ı firāvān iḥsān (16) olunmış idi. Ḫan daḫı bī-iḫtiyār[968] ʿasker-i Tatar mor şamār ile sene-i mezbūre (17) cemāzīyel āḫıresiniñ ġarra'sında dārü'l mülkü olan Baġçeserāyı nām şehr-i dil-cūdan (18) ḳalḳup müteveccih ve revāna[969]olundı. Ve Azaḳ sancaġı begi olan Maḥmūd Beg ki (19) ṭavāif-i çirākese ve

---

[958] A[209a/ 17]: bā-mende bulunanları B[257a/ 08]:bā-mende bulunanları
[959] A[209a/ 18]: Ḫatta yedi nefer ḳoruyucu B[257a/ 09]: Ḫatta yedi nefer ḳoruyucu
[960] A[209b/ 05]: degin birin daḫı su'al ider andan B[257b/ 01]: degin birisin daḫı suʿal yaresin nişānın görür andan
[961] A[209b/ 07]: hiç kimse bunu sezmedi B[257b/ 03]: hiç kimse bunu bilmedi sezmedi.
[962] A[209b/ 11]: uẕadanıñ ḫizāsı budur didi.B[257b/ 06]: uẕadanıñ cezāsı budur didi.
[963] A[209b/ 11]: raḥat mükemmel B[257b/ 07]: raḥat ve mükemmel
[964] A[209b/ 12]: libās ṣeyāben şāhlıga żabṭ etdirdi. B[257a/ 07]: libāsın ṣeyāben şāhlıga żabṭ etdirdi.
[965] A[209b/ 13]: ʿavdet etdügi B[257b/ 09]: ʿavdet eyledügi
[966] A[209b/ 14]: ḳapu'ya varmaḳ içün cānib-i B[257b/ 09]: ḳapu'ya varmaḳ cānib-i
[967] A[209b/ 15]: hümāyün ile ʿasker-i tatara B[257b/ 10]: hümāyün ile tatar
[968] A[209b/ 16]: Ḫan dāḫi bī-iḫtiyār B[257b/ 10]: Ḫan daḫı ol maḥalde bī-iḫtiyār
[969] A[209b/ 18]: ḳalḳup müteveccih ve revāneB[257b/ 12]: ḳalḳup revāne

Gürcistan belki Rus ve Ṭaġıstan memālikiniñ ehl-i[970] vuḳūf bir (20) mīr-i zī-şān idi. On biñ miḳdāri Tatara başubuġ naṣb[971]idüp (21) kendüden muḳaddem gönderdi. Müşārün ileyh yetmiş günde Demürḳapu'ya (22) varır. ʿOs̱mān Pāşā'yı celālet-efşā(n) mezbūruñ muḳaddem kelimesinden ġāyet maḥẓūẓ (23) olup Şirvan eyāletine baḥr-i ḳulzum ḳapudānlıġın żamm idüp[972]sekiz kerre yüz biñ (24) aḳça ḫāṣlar ile müşārün ileyh tevcīh ider. Ol es̱nāda Ḫan zī-şān daḫı (25) gelüp ʿOs̱mān Pāşā'ya mihmān olur. Şimāḫi żabṭında henüz ḳızılbaş meredesinden (26) Meḥmed Ḫan nāmında[973] bir bed-gümān ṣırf tāb u tüvān etmekde idi. Üzerine (27 ʿasker gönderüp eks̱erin taʿamme[974]-i şimşir etdirdiler. Baʿde Bākü nām ḳaṣabada cemʿiyyet **[210a]** (01) üzere olan obasın defʿine[975] ḫanz̄āde gönderdiler. Anlarıñ daḫı keme-yenbaġī (02) cezāları virildi. Andan ṣoñra ḫan zī-şān ve ʿOs̱mān Pāşā'yı celālet-i nişān (03) Şimāḫiye vardılar. Ve ol maḥalde vāḳıʿa kuz nehrin ʿubūr idüp memālik-i ḳızılbaşdan (04) ḳızıl aġaç nām maḥalle degin vāḳıʿa olan memālik-i maʿmure-i ḳızılbaşı cemi'an ġāret (05) ve ḫasāret ettirdiler. Tatar yaġma-perestān ol ḳadar ġanāyime dest- resān (06) oldılar ki taʿdād ve s̱imārdan efzūn idi. Bu ḫaber-i meserret es̱erī Laçīn (07) Aġa nām muʿtemedī ile serdār-ı ʿāli-miḳdāra iʿlam idüp cümle ʿasākir-i İslāmıñ (08) meserret ve sürūrüna bāʿs̱ oldı. Ammā ḫan bu ḳadar ḥidmet ile iktifā idüp (09) zemīn-i Şirvānda ḳalmaġı ve bir ḳış ḳışlamaġı iḫtiyār etmeyüp baʿżı ʿöz̄r ve bahāneye (10) āġāz idüp oġullu Ġazi[976]Girāy Ḫanı daḫı alıḳoyup ʿavdet etdi. Ve bu vaż̄ʿ-ı (11) sebeb-i ġayẓ-ı pādişāhi olup ʿaḳıbet-i mülkünden ve başından cidād ve simge bāʿs̱[977] (12) oldı.

---

[970] A[209b/ 19]: Rus ve Ṭaġıstan memālikiniñ ehl-i B[257b/ 13]: Rus ve Ṭaġıstanıñ ehl-i
[971] A[209b/ 20]: Tatara başubuġ naṣb idüpB[257b/ 14]: Tatara başbuġ naṣb idüp
[972] A[209b/ 23]: Ḳapudānlıġın żamm idüpB[257b/ 16]: Ḳapudānlıġın naṣbı żamm idüp
[973] A[209b/ 26]: Meḥmed Ḫan nāmındaB[257b/ 18]: Meḥmed nāmında
[974] A[209b/ 27]: gönderüp eks̱erin ṭaʿamme-i B[257b/ 19]: gönderip eks̱eri ṭaʿamme-i
[975] A[210a/ 01]: obaşın defʿine B[258a/ 01]: obasın defʿine
[976] A[210a/ 10]: idüp oġullu Ġāzi B[258a/ 08]: idüp oġlı Ġazi
[977] A[210a/ 11]: cidād ve simge bāʿs̱ B[258a/ 09]: cidād ve simgele bāʿs̱

ḪABER-İ ŞEHĀDET MERḤŪM VE MAĠFŪRLU VEZĪR-İ AʿẒĀM MEHMED PĀŞĀ RAḤMET-ÜLLAHİ ʿALEYH(13) Fİ SEKİZ ŞAʿBĀNÜ'L MUʿAẔẒAM SENE 987.

Merḥūm mebrūruñ aḫbār-i şehādeti[978]ki bir ḫaber-i[979] mūḥiş (14) ve bāriddir. Serdār-ı ʿāli-miḳdār ve sāʾir[980] cünd-i İslāma ramażān-ı şerīfiñ altıncı (15) günü vārid oldı. Ekṣer ṭavāif-i ʿasker mateminde yek-dil ve yek-zebān olup (16) belki giryān olmadıḳ az kimesne ḳaldı. Merḥūmuñ sāʾir tafṣīl-i aḥvāl bu[981]mecmūʿ-ı (17) maṭbūʿada bir iki maḥalde sebḳ etmekte tekrār ile ekṣer münāsib görülmedi.(18)

VEZĪR-İ ṢĀLESE SİNAN PĀŞĀNIÑ SERDĀR OLDUĠİ VE LĀLĀ MUṢṬAFA PĀŞĀNIÑDIR (19) DEVLETE ʿAẒĪMET EYLEDÜĠİ.

Sinan Pāşā ḥadd u zatında[982] ḫod-fürūş ve ḫod-biñ (20) ve Arnavud ʿanūddan lecūc ve pir-i kibir ve kin devletlü idi ve māl-i firāvāne malik (21) ve ḫılāfında olanlarıñ intiḳāmına müteḥālik kimesne idi. Ḫuṣūṣān Lālā Pāşā ile[983] (22) her biri bir ḳoldan serdār-ı naṣb olunmaḳ reʿy olunmış iken Ṣadr-ı aʿẓam Meḥmed Pāşā (23) merḥūmuñ ṣavāb didi ile Lālā Pāşā yalñız serdār olmaḳ muḳarrer olıcaḳ. Her bār (24) Lālā Pāşānıñ ḫidmet-i mebrūresin teẕlīl ve taḥḳīre ve gelen[984] mekātīb ve ʿarūżın (25) tekẕīb ve tebzīr etmekden[985] ḫāli degil idi. Ve her reʾy-i ḥüsn ki Lālā'dan vücūda (26) gelürdü. Müşārün ileyh elbette anı ḫaṭāye ḥaml iderdi. Meṣelā Ṭoḳmāḳ Ḫan (27) muḥārebesinde kendüsi ke enne sengin deprinmiş. Çadırında oturup üzerine **[210b]** (01) ʿasker göndermiş ḫaṭā etmişdir. Kendisi alaylarıyla varmış olsa (02) bī-minnet ya esīr iderdi yaḫūd vücūdi ʿarṣa-ı ʿālemden ḥakk olur (03) giderdi. Ben ulusum ile iderdim ve divān-ı pādişāhi sürḫser kellesiyle (04) ṭoldırırdım.

---

[978] A[210a/ 13]: merḥūm ve mebrūruñ aḫbār-i şehādeti B[258a/ 11]: merḥūm ve maġfūruñ aḫbār-i şeḥādeti
[979] A[210a/ 13]: şehādeti bir ki ḥaberi B[258a/11]: şehādeti ki ḫaberi
[980] A[210a/ 14]: bāriddir. Serdār-ı ʿāli-miḳdār ve sā'ir B[258a/ 11]: bāriddir. Serdār-ı ʿālī-maḳām ve sā'ir
[981] A[210a/ 16]: tafṣīli ve aḥvāl bu B[258a/ 13]: tafṣīli ve aḫvāli bu
[982] A[210a/ 19]: Pāşā ḥadd-u zatında B[258a/ 16]: Pāşā merḥūm ẕatında
[983] A[210a/ 21]: Lālā Pāşā ile B[258a/ 18]: Lālā Muṣṭafa Pāşā ile

Ümīdim cenāb-ı ḥaḳdan ol idi ki şimdiye degin şāhiñ (05) kellesin divān-ı pādişāhīye gönderirdim. Meḥmed Pāşā merḥūmdan fī'l-cümle (06) ṣıḳılur. Çāḳ bu ḳadar ġaralanmazdı. Merḥūmdan ṣoñra ḫod dili uzadı (07) ve lisānıyla[986] ᶜālemiñ ḳızılbaşı żabṭ idüp kelleleriyle ser-ḥadd-i İslāmı bezedi. (08) Muḳābele ider kimse yoḳ Ṣadr-ı aᶜẓam Aḥmed Pāşā ḫod bir ḥalimü'l nefs ādem (09) olmaġla muᶜāraża etmedi. Ve ḳaṭᶜan ṭarafı ḫılāfına gitmedi. Bu ortalıḳda[987] māl-ı (10) firāvān daḫı[988] ṣarf eyledi. Muḥaṣṣal neylediyse eyledi. Serdār oldı. Ves-selām (11) çavuşun o emriyle Erżurūm'a gönderdi. Ve Van Beglerbegisi Ḫüsrev Pāşā'yı (12) ḳā'im-maḳām naṣb eyledi. Aḥvāl böyle olıcaḳ Lālā Pāşā Āsitāne-i Saᶜādete müteveccih (13) oldı. Toḳat ḥavālisine geldikde ḳapucılar ketḫüdāsı Ḳurd Aġa gelüp (14) Erżurūmda māli defterdārı olan Lāle-zār-zāde Aḥmed Çelebi ve Reᵓis-(15)ü'l küttābnāmına olan Tāczāde eḫaz ü ḥabs idüp cümle mā-mülklerin[989] (16) żabṭ eyledi. Ve ber-vech ilġār Āsitāne-i Saᶜādete revāne olundı vardıḳları (17 gibi ikisi daḫı yedi ḳuleye urulup ve illā eṣvāb ve eşḳāllerine taᶜarruz[990] olunmayüp (18) oluruna gönderildi ve bir ḳaç günden ṣoñra ki Lālā Pāşā daḫı İstanbul'a geldi.[991](19) İkisi daḫı ıṭlāḳ olundılar ve çoḳ zaman geçmedin yine biri re'is-ü'l küttāb (20) ve biri defter emini oldı. Ancaḳ müfsidiñ[992] yüzü ḳaresi yanına ḳaldı. (21) Lālā Pāşā daḫı yine vezīr-i ṯānī[993] maḳāmına ḳā'im oldı.

ᶜAZİMET SERDĀR DERİM. (22) **BE-CĀNİB-İ MEMĀLİK ḲIZILBAŞ[994] Fİ SENE 988.**

---

[984] A[210a/ 24]: ve taḥḳīre ve gelen B[258b/ 01]: ve taḥḳīr ve gelen
[985] A[210a/ 25]: tekẕīb ve tebzīr etmekden B[258b/ 01-02]: tekzīb ve tebzīr etmekden
[986] A[210b/ 06-07]: uzadı. Ve lisānıyla B[258b/ 07-08]: uzadı. Ve hem lisānıyla
[987] A[210b/ 09]: gitmedi. Bu ortalıḳ da B[258b/9-10]: gitmedi. Ve bu ortalıḳda
[988] A[210b/ 10]: firāvān daḫı B[258b/10]: firāvān daḫı
[989] A[210b/ 15]: cümle mā-mülklerin B[258b/14]: cümle mā-mülkini
[990] A[210b/ 17]: eṣvāb ve eşḳāllerine taᶜarruż B[258b/15]: eṣvāb eşḳāllerine hiç taᶜarruż
[991] A[210b/ 18]: ṣoñra ki Lālā Pāşā daḫi İstanbula geldi.B[258b/16]: ṣoñra Lālā Pāşā daḫı İslambula geldi.
[992] A[210b/ 20]: Ancaḳ müfsidiñ B[258b/18]: Ancaḳ hemān müfsidiñ
[993] A[210b/ 21]: daḫı yine vezīr-i ṣānī B[258b/18]: daḫı vezīr-i ṣānī
[994] A[210b/ 21-22]: serdār derim be-cānib-i memālik ḳızılbaş B[258b/19]:serdār derim Pāşā be-cānib-i ḳızılbaş

Çün sene-i mezbūre o elinde serdār-ı mūmā (23) ileyh muʿtād ḳadīm üzere Cānib-i Üsküdār'a ʿubūr idüp menzil-be-menzil ḳonup (24) göçüp ʿaṣker-i İslām ile Erżurum Behcet ṣaḥrāsında[995] naṣb-ı ḫiyām eylediler Serdār-ı (25) mūmā ileyhiñ muġalaṭa ve keza fi ve ṭanṭana-ı lafi ḳızılbaşa daḫı munʿakis[996] olup (26) serdār-ı sābıḳıñ bu mertebe taḥrīb buladı ve ʿOs̱man Pāşānıñ Şirvān-ı zemīnde (27) tefcir-i ʿibādı bā-ḫuṣūṣ serdār-ı cedīdiñ kes̱ret-i ecnād ẓafer muʿatādı ile **[211a]** (01) başa varılmaz diyüp merḥūm Sulṭān Süleyman Ḫan ḥudūdu ile ṣulḥ ve ṣalaḥa (02) raġbet idüp dāruġalarından Maḳṣūd[997] Ḫan nām kimesneyi risālete göndermişler. (03) Çermik nām menzilde vāṣıl oldı. Ertesi çün ol menzilden göçülmek muṣammem (04) idi. Her beglerbegiye ve sancaḳ begine ve alay begine ve yeñiçeri ve bölüḳ ḫalḳına alay (05) göstermek emir etdiler. Bu güne[998] degin ceşm-i dūrbīn ʿāfitāb-ı naẓīrın görmediğine (06) iʿtirāf etdi. Bā-ḫuṣūṣ risālete gelen ḳızılbaşlar vādi-i ḥayretde ḳalup[999] (07) bu tertīb ve ziynete ve bu kes̱ret ü cemiʿiyyete hezār vaṣṣad hezār[1000] taḥsīs ve sipāş etdiler.

(08) **SERDĀR MŪMĀ İLEYHE VEKĀLETLERİ TEFVİŻİ VE MİHR-İ HÜMĀYŪN-I PĀDİŞĀHİ VŪRUDU** (09) **ZİKRİNDEDİR**.

Çün ḳaṭʿ-ı menāzil ile sene-i mezbūre cemāzīyel āḫıresiniñ evāsaṭında (10) Ṭomaniç boġazına varıldı. Egerçe ḳalʿesiniñ taʿmīri ve iḥyāsı murād (11) olundı.Velākin kes̱ret-i bārān ve emṭār mānīʿ ʿimāret bünyād-ı ḥaṣār olup (12) ol daʿvaden geçildi. Bir ḳaç gün iḳāmet olundıḳdan ṣoñra āb-u giyāhi (13) vāfir bir menzil-gāha ki nüzūl olundı. Receb-ü'l

[995] A[210b/ 24]: Erżurum Behcet ṣaḥrāsında B[259a/02]: Erżurum ṣaḥrāsında
[996] A[210b/ 25]: lafı ḳızılbaşa daḫı munʿakis B[259a/03]:lafı daḫı ḳızılbaşa munʿakis
[997] A[211a/ 02]: idüp dāruġalarından Maḳṣūd B[259a/06]: idüp dāruġalarında Maḳṣūd
[998] A[211a/ 05]: emīr etdiler bu güne B[259a/08-09]: emīr etdiler bu mertebe alay gösterdiler.Ve bir vecihle zīb ü ziynet etdiler ki
[999] A[211a/ 06]: ḥayretde ḳalup B[259a/10]: ḥayretde ḳalur
[1000] A[211a/ 07]: hezār vaṣṣad hezār-ı B[259a/10]: hezār vaṣṣad hezār-ı

mucībiñ on dördüncü günü (14) idi. Ketḫüdā bevvābān Yemişçi[1001] Ḫasan Aġa gelüp ḫatem vezāreti getürüp vezīr-i (15) ʿaẓam ve vekīl-i muṭlaḳ-ı pādişāh-i ʿālem oldıḳları müjdesin yetürdi. Pes mevhibe-i[1002](16) pādişāhi ve ʿaṭiyye-i şāḥen-şāhi şevḳ ve zevḳi ile ʿumūmen yeñiçeri üç nöbet (17) şenlik içün tüfenkler atüp ve cümle ṭop ve ḍarbzenlere üçer nöbet ateş verilüp (18) ṭırāḳası ʿırāḳa belki tenhā Ḫorasān degil cümle-i ʿafaḳa münteşir olup ʿāleme (19) velvele-i cedīd ve ṭanṭana-i şedīd vāṣıl ve mütevāṣıl oldı.

LĀLĀ PĀŞĀDAN (20) VEZĀRET ʿAẒĪMİ TEḪALLEF ETDÜGİ[1003] VE KENDÜYE TARAF-I PĀDİŞĀHİDEN İSTİMĀLET(21) VERİLDÜGİ.

Vezīr-i aʿẓam Aḥmed Pāşā merḥūm vefāt eyledikde Lālā[1004]Pāşā vezīr-i (22) s̱anī bulunmaġla be-ḥasbe'l ṭarīḳ ḫatem vezāret-i ʿaẓīmī kendüye iʿṭā ʿādet muḳarrere-i (23) pādişāhān selef olup herkesiñ iʿtiḳādi ve kendünüñ daḥi iʿtimādi (24) ile iken Sinan Pāşā hevādārları Lālā Pāşā olduġı taḳdīrce yerine (25) serdār olmışdur. Elbette muḫālefet muḳarrerdir didiklerinde ġayrı bir ḳaç kese (26) filori daḥi ṣarf eylediler. Lālā Pāşā ise benim aḳçam pulum yoḳ kimin ġazāya (27) kimin ḫayrāta ṣarf etmişim ve vezāreta ṭālip daḫı degilim.[1005] Ṣūretā istiġnāye urmaġla **[211b]** (01) pādişāh-ı ʿalem-penāh maḫżā serdāra[1006] bāʿs̱ iʿtibār olsun içün ḳānūn-ı ḳadīme (02) teḫāllüfe rıża gösterdiler. Ve mühr-i şerīfi Sinan Pāşāya gönderdiler. Lākin çün (03) vezīr-i ʿaẓam muʿtād[1007] olduġı gibi ḳāḍī-ı ʿaskerler cumʿa günlerinde serāyına geldiler ve (04) ḳapucılar ketḫüdāsıyla çavuşbaşı ṣoñ divān serāyına götürmediler. Kendüye (05) bu vaż̇ʿ-ı şaḳḳ gelüp rikāb-ı hümāyūna ʿarż eyledi. Baʿż̇ ḳażaya düşer ki divān-ı (06) hümāyūnda görülmeyüp maḳāmı ṣadāretde olan

[1001] A[211a/ 14]: ketḫüdā bevvābān yemişci B[259a/15]: ketḫüdā bevvābān yemişci
[1002] A[211a/ 15]: Pes mevhibe-i B[259a/16]: Pes bir mevhibe-i
[1003] A[211a/ 20]: ʿaẓīmi teḫallef etdügi B[259b/01]: ʿaẓīmi muḫalef etdügi
[1004] A[211a/ 21]: merḥūm vefāt eyledikde Lālā B[259b/02]: merḥūm olduḳda Lālā
[1005] A[211a/ 27]: vezārata ṭālib daḫı degilim. B[259b/06]: vezārata daḫı ṭālib degilim.
[1006] A[211b/ 01]: ʿalem-penāh maḫżā serdāra B[259b/07]: ʿalem-penāh maḫżā serdāra

ḳuluñuzuñ serāyında görülmek muḳādder (07) ḳāḍī-ı ʿaskerler bu bendeleri serāyına gelmezler ile bir madde vāḳıʿa oldıḳda bu ḳularlı (08) anlara varalım mı diyü istiẕān eylemekle bir ḫaṭṭ-ı şerīf gönderdiler ki ḥaḳīḳatde (09) vezīr-i aʿẓam sensin ancaḳ[1008] sefere raġbet içün mühr-i şerīf Sinan Pāşāya gönderildi.[1009] (10) Bu ḥadd-i şerīfden ṣoñra vezīr-i aʿẓamlıḳ ʿarżın tekmīl idüp erbāb-ı münāṣib daḫı (11) vezīr-iaʿẓam taʿẓmīn iderler. Ammā[1010] bu daḫı maʿlūm şerīf ulü-n-nühā der ki Lālā Pāşā (12) merḥūmun kemāl-i ḥırṣ ve şeġab-ı ṣadāret[1011]ʿaẓmi maḳāmından ḥarmanına sebeb[1012] olmışdur. (13) Zirā lubb ve ammā birāder cān berāber olan iki şehzāde āzāde biri birine (14) düşürüp bu ḳadar nā-ḫaḳḳ ḳanlar dökülmekle ve[1013]Sulṭān Süleyman gibi bir pādişāh ṣaḥib-(15)ḳırānıñ ʿırż u nāmusı yerlere düşmekle bāʿṣ[1014] olmaġı iḫtiyār etdügi maḥżā[1015] (16) ʿaṣr-ı Selim Ḫanda ṣadāret-i ʿaẓīmiye vāṣıl olmaḳ içün idi. Pes ḥaẓret-i (17) ḥaḳḳ ʿādil-i muṭlaḳdır. Ol ʿaṣırda teḫallüf etdüginden ġayrı bu defʿa daḫı be-ḥasb (18) el ṭarīḳ kendüye virilmek taḫḳīḳ iken yine olmadı hiç degildir. El-ḥariṣ maḥrūm (19) mucibince men ʿind-el allahi teʿālā maḥrūm oldı. Pes biz yine ṣadade rücūʿ idelim. (20) Ṣadr-ı aʿẓam[1016]celīliñ her katī beyānına surūʿ idelim.

SERDĀR-I ZÜ-VEḲĀRIÑ CĀNİB-İ (21) TİFLİSE ʿAẒĪMETİ ZİKRİNDEDİR.

Çün ser-ʿasker devlet-bār mühr-i[1017]hümāyūn ile kām-kār (22) oldı. Menzil-i sābıḳdan göçüp menzil-be-menzil ḥareket ile Tiflis ḳarbına vardı. (23) Tiflis Beglerbegisinden baʿżı

[1007] A[211b/ 02]: vezīr-i aʿẓam mutāf B[259b/ 08/ 09]: vezīr-i aʿẓam mutād
[1008] A[211b/ 08/09]: ḥaḳiḳatde vezīr-i aʿẓamsın senin ancaḳ B[259b/13]: ḥaḳiḳat vezīr-i aʿẓam sen ancaḳ
[1009] A[211b/ 09]: Sinan Pāşāya gönderildi.B[259b/14]: Sinan Pāşāya gönderilmişdir
[1010] A[211b/ 11]: taʿẓmīn iderler. Ammā B[259b/15]: taʿẓmīn ider oldılar. Ammā
[1011] A[211b/ 12]: kemāl-i ḥırṣ ve şeġab-ı ṣadāret B[259b/16]: kemāl-i ʿarż ve nişāni sadāret
[1012] A[211b/ 12]: maḳāmında ḫarmanına sebeb B[259b/16]: maḳāmından fermānına sebeb
[1013] A[211b/ 14]: nā-ḥaḳḳ kanlar dökülmekle ve B[259b/17]: nā-ḥaḳḳ yire ḳanlar dökülmege
[1014] A[211b/ 14/15]: padişāh ṣaḥib-i ḳaranıñ ʿarż nāmesi yerlere düşmekle baʿṣ B[259b/18]: padişāhıñ ʿarż nāmesi yerlere düşmege baʿṣ
[1015] A[211b/ 15]: iḫtiyār etdügi maḫżā B[259b/18]: iḫtiyār eyledügi maḥżā
[1016] A[211b/ 19/20]: rücuʿ idelim. Ṣadr-ı aʿẓam B[260a/01]: rücuʿ ve ṣadr-ı aʿẓam
[1017] A[211b/ 21]: devlet-bār mühr-ü B[260a/03]: devlet-yār mühr-ü

şākiler ẓuhūr etmekle eyālet-i[1018] Gürcistan mülkleriniñ (24) gerek ister ki olan Görgi beg ki serdār-ı sābıḳa iṭāʿat etmişdi.[1019] Bu defʿa (25) gelüp ʿarż-ı İslām eylemekle ser-ʿaskeriniñ nāme[1020] hem-nām olup Yusuf Pāşā (26) diyü Tiflis Eyāleti ʿināyet olundı ve zikr olunan menāzilde ekşer ḳızılbaş (27) ʿaskeri baʿżı ẕaḫireciye ve otacıya ulaşmaḳdan ve ʿasker-i İslāmıñ eṭrāfın[1021] **[212a]** (01) dolaşmaḳdan ḫālī degiller idi. Ḫuṣūṣān bu eşnāda şāh[1022] güm-rāh altmış biñ ʿasker[1023] (02) bed-ḫevā ile urdu başmaḳ ve ʿasker-i İslāmıñ gumān şevketin başmaḳ tedārikinde (03) idü ki şāyiʿ oldı. Bu sebebden serdār-ı celālet şiʿār ekşer-i[1024]eyyāmda atlanur (04) ve ordu-yı hümāyūn eṭrāfın dolanurdı ve ḳızılbaş ne ṭarafdan ẓāhir (05) ola diyü neçe bed-dilleriñ göñlü bulanurdı. Bu maḥalde Zegem Ḫākimi Levend Ḫan[1025] (06) Oġlı Aleksander Ḫan serdār-ı sābıḳa bulaşmış idi. Bunlar daḫı gelir mülaḥaẓa (07) iderler idi.[1026]Velākin serdār-ı sābıḳ bir pir-i vāḳur idi.[1027]İʿtimād ettim. Ammā bunlar (08) bir civān-ı maġrūrdur. İʿtiḳād idemem diyü ḫaberi vārid oldı ve bir iki mektūb (09) yaʿni şāh ṭarafından Aleksandır Ḫana gönderilmiş ola erzal-ı reʿāyeden bir iki (10) nekbetī getürürken ʿasker ḫalḳından bir ḳaç ādem rast gelüp ordu-yı hümāyūnda (11) müṭālaʿ olunaraḳ çün[1028] ʿasker-i İslāma baʿżı dāma müteʿallıḳ idi. Serdār-ı nuṣret-i (12) encāma getürdiler. Egerçe ẓāhir aldırmadı ve ʿaskeri yerinden ḳaldırmadı. (13) Ammā iḥtiyāṭen ol maḥalde iḳāmeti daḫı ṣavāb görmedi. Ertesi Behrām Pāşā'yı (14) ṭalīʿa ʿasker idüp otaġla maʿan ber-menzil

[1018] A[211b/ 23]:baʿżı şakiler ẓuhūr etmekle B[260a/04]: baʿżı şakīler müteşekkī olmaġla
[1019] A[211b/ 24]: ṣābıḳa iṭāʿat etmişdi. B[260a/05]: ṣābıḳa iṭāʿat etmiş idi.
[1020] A[211b/ 25]: ser ʿaskeriniñ nāme B[260a/05]: ser ʿaskeriniñ nāme
[1021] A[211b/ 27]: islāmıñ eṭrāfıñ B[260a/07]: islāmıñ eṭrāfıñ
[1022] A[212a/ 01]: bu eşnāda şāh B[260a/08]: bu eşnālarda şāh
[1023] A[212a/ 01]: altmış biñ ʿasker B[260a/08]: altmış ʿasker
[1024] A[212a/ 03]: celālet şiʿār ekşer B[260a/09/10]: celālet şiʿār ekşer
[1025] A[212a/ 05]: bu maḥalde Zekem Ḫākimi Levend Ḫan B[260a/11]: bu maḥalde Levend Ḫan
[1026] A[212a/ 07]: mülaḥaẓa iderler idi B[260a/12]: mülaḥaẓa iderlerdi.
[1027] A[212a/ 07]: bir pir-i vāḳur idi. B[260a/12]: bir pir-i vāḳur idi.
[1028]A[212a/ 11]: müṭalaʿ olunaraḳ çün B[260a/15]: müṭalaʿ olunaraḳ çün

eyler[1029]ve gönderdi. Ammā (15) kendüsi veche-i ᶜazimetin ṭaraf-ı āḫare dönderdi. Yaᶜni ki ṭarīḳ-i iḥtiyāṭ (16) gözetdi ve ol şāh-rāhdan izin azıtdı. Behrām Pāşā ile gidenler (17) ertesi beyn[1030]el ṣalavatinde ancaḳ serdārdan ḫaber-dār oldılar. Kemāl-i (18) istiᶜcāl ile[1031]taᶜḳib idüp hezār-ı meşeḳḳat ile ḳonaġın buldılar. Ammā (19) ol şeb-i maẓlumda çoḳ ġāret ve ḫasārete dūş oldılar. Ve neçe bellü (20) başlu zeᶜāmā ve çavuş maḳūlesinden küffār-ı[1032]Gürcistan'a esīr oldılar (21) ve neçeler bu sebeb ile niᶜmet-i ᶜömrden sır oldılar ve menzil-i mezbūrdan daḫı (22) göçüp menuçehr ülkesine ṭoġru ᶜazīmet olundı. Yaᶜni ki maḳṣūd bir (23) gün muḳaddem Ṣaḫrā-yı Ḳarṣda naṣb-ı ḫayyām idüp andan ᶜAcem memleketi ġāretine (24) ᶜasker göndermege iḳdām etmek idi. Andan ki bir mīşe-zāre ḳonuldu. (25) Gürcü eşkiyāsınıñ sarıḳlarından kimseniñ gözüne[1033] uyḫu girmedi ve bir (26) ferd bir saᶜat istirāḥat yüzin görmedi. El-ḳıṣṣa bir iki günden ṣoñra (27) Çün Ḳarṣ ḫavālisinde yurt ṭutdı. Āsitānede olan daᶜvāsı mucibince **[212b]** (01)Tebrīz fetḥine ᶜazīmetin muḳarrer etdi. Ve aña göre herkes ẕaḫiresin ṭutdı. (02) Ammā bir ḳaç günden ṣoñra cāsūs gelüp şāh arpa[1034] çayırı nām-ı maḫale gelmiş (03) iken serdār-ı İslāmıñ celāleddin ve ḥüsn-i tedbīr ve firāsetin[1035] istimāᶜ etmekle ᶜavdet (04) etdüġin taḳrīr etdi.[1036] Pes serdār-ı celālet şiᶜār bu ḫaberden meserret-i bisyār (05) taḥṣīl idüp bir ḳaç menzil ᶜadū önümüzden firār etdüġi[1037] kāfidir diyüp (06) ol daᶜvadan feraġ gösterdi.

SERDĀR-I NUSRET ŞİᶜĀRIÑ ᶜASKER YOḲLAMASI (07) ZİKRİNDEDİR.

[1029] A[212a/ 13-14]: Behram Pāşayı ṭalī̆ᶜa ᶜasker idüp otaġıyla maᶜan ber-menzil eyler B[260a/17]: Behram Pāşā ṭalī̆ᶜa ᶜasker idüp otaġıyla maᶜan ber-menzil eyler

[1030] A[212a/ 17]: ertesi beyn B[260a/19]: irtesi beyn

[1031] A[212a/ 18]: istiᶜcāl ile B[260b/01]: istimālat ile

[1032] A[212a/ 20]: başlū zeᶜāmā ve çavuş maḳūlesinden küffār-ı B[260b/ 02]: başlū zeᶜāmā ve çavuş maḳūlesinde küfār-ı

[1033] A[212a/ 25]: sarıḳlarından kimseniñ gözüne B[260b/06]: sarīḳlarından kimesneniñ gözüne

[1034] A[212b/ 02]: cāsūs gelüp şāh arpa B[260b/08/09]: cāsūs gelüp şāh arpa

[1035]A[212b/ 03]: Ḥasan tedbī̆r ve firāsetin B[260b/09]: Ḥasan tedbī̆r ve firāsetin

[1036] A[212b/ 04]:taḳrī̆r etdi. B[260b/10]: taḳrī̆r eyledi.

[1037] A[212b/ 05]: öñümüzden firār etdügi B[260b/11]: öñümüzden firār etdügi

Ḳarṣ ṣaḥrāsında çün bir ḳaç gün iḳāmet idüp ᶜasker-i İslām istirāḥat (08) eylediler. Cümle ᶜasākir-i İslām eger yeñiçeri eġer bölük ḫalḳı eger beglerbegiler ve zeᶜamā (09) ve erbāb-ı timār ḳānūn üzere[1038]elleri Ḳostanca ṣarıḳlu ṣarıḳları bayraḳlu (10) mükemmel cebelüleriyle at arḳasında yoḳlama olunmaḳ fermān olundı. Herkes (11) ne eylediyse eyledi. Ḳānūn üzere cebelüsin tekmīl idüp yevm-i maᶜhūdda (12) ṣaḥrāda bulundılar. Her[1039]ṭarafdan ṣadā-yı ṣūr-ı nāv-nefir ve ṭabl ve ᶜalem-i ᶜālem-gīr-i ᶜāleme (13) velvele ve zemīn ve zamana zelzele bıraḳdı. Ḫuṣūṣan serdār-ı kām-kār raḫş-ı devlete (14) süvār olup ġarġuraların ṭaḳındı[1040] ve ablaḳların ṣoḳundı ve ḫaşm ü ġażab (15) yüzünden ṣaġa ve ṣola baḳındı. Her alayı gözden geçürdi. Ve neçe çülpaları (16) ve ḥalpüsları[1041]önüñden ḳaçurdı. Bu cümlede çün[1042] aᶜdā ile ceng ve per- (17) ḫāş ve bir dürlü uġraş olmadı. Bārī ḳarşumuzda[1043]olan tell-i refiᶜ yaᶜni depe (18) ᶜaẕīme-i düşman ᶜadū farż idelim[1044]ve üstüne at sürelim ve herkesiñ alayını (19)yürüşünü görelim deyüp ol tell-i refiᶜ[1045] her ṭarafdan at sürdiler ve ṭoplar ve (20) tüfenkler atdılar. ᶜAleme allah allah ṣadāsıyla velveleler bıraḳdılar ki kendüsini daḫı[1046] (21) bi’z̲-z̲āt ḳılıcın ṣıyrüp gāh çaldı gāh urdu gāh durup gāh atın (22) sürdi ve bi’l-cümle bir nice evżāᶜ ucūbe iẓhār idüp durdu. Egerçe (23) baᶜżılar ḫiffetine ḥaml etdiler ise baᶜżılar

[1038] A[212b/ 09/10/11]: erbāb-ı timār ḳānūn üzere elleri Ḳostanca ṣarıḳlu ṣarıḳları bayraḳlu mükemmel cebelüleriyle at arḳasında yoḳlama olunmaḳ fermān olundı. Herkes ne eylediyse eyledi. Ḳānūn üzere B[260b/14]: bāb-ı timār ḳānūn üzere
[1039] A[212b/ 12]: bulundılar. Her B[260b/14]: bulundılar. Ve her
[1040] A[212b/ 14]: olup ġarġuraların ṭaḳındı. B[260b/16]: olup ġarġuların ṭaḳındı.
[1041] A[212b/ 16]: ve ḥalpüsları B[260b/17-18]: ve nice ḥalpüsları
[1042] A[212b/ 16]: Bu cümlede çün B[260b/18]: Bu maḥalde çün
[1043] A[212b/ 17]: Bārī ḳarşumuzda B[260b/19]: Bārī şu ḳarşumuzda
[1044] A[212b/ 18]: ᶜaẕīme-i düşman ᶜadū farż idelim. B[260b/19]: ᶜaẕīme-i ᶜadū farż idelim
[1045] A[212b/ 19]: deyüp ol tell-i refiᶜ B[261a/01]: deyüp tell-i refiᶜ
[1046] A[212b/ 20]: bıraḳtılar ki kendüsini daḫı B[261a/02]: bıraḳtılar kendüsi daḫı

gelen elçilere ḥalelet ve ṣalebet[1047] iẓhār (24) etdi didiler ve bi'l-cümle bu[1048] vażıᶜ bu el-ᶜacibiñ ḥüsnü ve ḳubuḥunu günden[1049] rūşen bildiler.(25)

SERDĀR-I DEVLET-YĀRIÑ MÜŞTA-YI ERŻURŪM'A TEVECCÜH-Ü MÜVECCEHLERİ ZİKRİNDEDİR.

(26) Serdār-ı nuṣret-yār ᶜaskeri ᶜadū-[1050] şikār ile ᶜalām-ı şitā ẓāhir olunca Ṣaḥrā-ı Ḳarṣda (27) mekṣ u ḳarār buyurdılar. Ammā çün kim leşker-i şitā ᶜasker-i İslāma ᶜarż-ı burūdet etdi. [213a] (01) Cünd ehl-i İslām cānib-i müştāya[1051] raġbet etdi. Pes sene-i mezbūre Ramażān-(02)ü'l mübārekeniñ evvelinde maḥall-i mezbūreden ḳalḳup Erżurūm'a dāḫıl oldılar. Ve (03) muḳteżā-yı ḥāle göre baᶜżı eyāletler tebdīl u taġyīr idüp ve baᶜżı menāṣıb (04) tevcīh etdiler ve ᶜasker-i İslāmıñ kimine münāsib[1052] ḳışlaḳlar verdiler ve bu sene-i (05) mübārekede bu ḳadar beyḥūde zeḥāb ve iyāb ile iktifā[1053] etdiler. Ammā ḫażret-i ḥaḳḳ ki (06) ᶜādil-i muṭlaḳdır. Kendüsi Muṣṭafa Pāşā merḥūmuñ ḫidmāt-i meşkūresin taḥḳīr (07) ve tezlīl iderdi ve ḳaradan ālet oñarıp daḫl u taᶜarruż vādilerine giderdi. (08) Ḥaḳḳ subḥāne ve Teᶜālā Ḥażreti kendüye[1054] bir pullaḳ işi çıḳarmaḳ[1055] müyesser etmedi ve yarım (09) aḳçe ḳadar yād olunacaḳ bir ḥidmet yoluna gitmedi. Bu[1056] ḳadar ᶜasker-i İslāmı beyhūde (10) yürüdi ve[1057] bu sebeb ile eger beytü'l māle eger emvāl-i[1058] ᶜaskerdir. Ya meṣāla küllī ḫasāret (11) ve żararār gördi. Bu ḫod muḳarrerdir. Her kim ġaralanup böyle iderim dirse

[1047] A[212b/ 23]: elçilere ḥalelet ve ṣalebet B[261a/04]: elçilere kemāl-i ḥalelet ve ṣalebet
[1048] A[212b/ 24]: ve bi'l-cümle bu B[261a/05]: ve bu
[1049] A[212b/ 25]: el-ᶜacībiñ ḥüsnü ve ḳubuḫunu günden B[261a/05]: el-ᶜacībiñ fetḥini ḥanını günden
[1050] A[212b/ 26]: nuṣret-yār ᶜaskeri ᶜadū B[261a/06]: nuṣret-yār ve ᶜadū
[1051] A[213a/ 01]: ehl-i islām cānib-ı müştāya B[261a/08]: ehl-i islām daḫı cānib-i müştāya
[1052] A[213a/ 04]: ᶜasker-i islāmıñ kimine münāsib B[261a/10/11]: ᶜasker-i islāmıñ kimine icāzet kimine münānib
[1053] A[213a/ 05]: beyhūde ẕehāb u iyāb ile iktifā B[261a/11]: beyhūde eyyāb u ẕehāb ile iktifā
[1054] A[213a/ 08]: ve Teᶜālā Ḥażreti kendüye B[261a/13/14]: ve Teᶜālā Ḥażretleri kendüye
[1055] A[213a/ 08]: pulluḳ işi çıḳarmaḳ B[261a/14]: pulluḳ işi başa çıḳarmaḳ
[1056] A[213a/ 09]: gitmedi. Bu B[261a/15]: gitmedi. Ve bu
[1057] A[213a/ 10]: yürüdi ve B[261a/15]: yürütdü ve
[1058] A[213a/ 10]: beyt-ül māle eger emvāl-i B[261a/ 15]: beyt-ül māle ve eger emvāl-i

(12) ḫor olacaḳdır. Her kim[1059] ben ʿabid-i ḳāṣirim ʿācizim elimden bir iş gelmez diyüp meskenet (13) yoluna[1060]giderse Ḥażret-i Ḥaḳḳ ol işi oñaracaḳdır. Bunu taḥḳīḳa ḥācet yoḳ. (14) ve bunu bilmediñ añlamadıñ kimse[1061]yoḳ. Fāʿil-i muṭlaḳ Ḥażret-i Ḥaḳ[1062]viren Ḥaḳḳ alan Ḥaḳḳ. (15)

ŞĀH GÜM-RĀHDAN TEKRĀR ELÇİ GELDUĠİ ZİKRİNDENDİR.

Çün ṣadr-ı aʿẓam ālī hümām Erżurūmda[1063](16) bünyād-ı ʿadil ve defiʿ sitem ve refāḥiyyet ḥāl ehem ve sulḥ u ṣalaḥ ʿAcem vādilerine vażʿ-ı (17) ḳadem eylemiş idi. Şāh güm-rāhdan risālet ile merḥūm Sulṭān Süleyman Ḫanı ʿaṣr-ı (18) şerīflerinde bir[1064]defaʿ risālete gelen pir-i fertūt Tābut Aġa nām bir şirin[1065]kelām (19) be-nām sene-i mezbūre zilḥiccesinde[1066] Erżurūma dāḫıl ve iltifat-ı serdār-ı āl-i (20) miḳdār muḳarenetiyle merāmına vāṣıl oldı.Bunuñ daḫı netice-i kelāmı ve nāme (21) sinde derc olunan peyāmi āsāyişe fuḳarāya[1067] bāʿs olmaḳ içün ʿAhd-i Süleyman (22) Ḫanda münʿaḳid olan ṣulḥ u ṣalaḥ merrʿi ḳılınup ol ḥudūddan tecāvüz (23) olunmamaḳ üzere eṣlaḥ mā-beyne riżā-yı ṭarafeyn iltimāsına müşʿir idi. Ve elçi-i (24) sābıḳıñ kelāmını müʾekkid idi.

ŞEHZĀDE SULṬĀN MEḪMED ḪAN ḪAŻRETLERİNİÑ[1068] SŪR-İ HÜMĀYŪNUNA (25) MÜBĀŞERET OLUNDIĠU.

İş bu sene-i mübārekede pādişāh ʿālem-penāh Şehzade-i ʿāli-çāh (26) ḫażretleriniñ sene-i ānīyede cemiʿiyyet-i[1069]ḫitānına mübāşeretine emr-i[1070]hümāyūnları ṣudūr (27) bulmaġla

[1059] A[213a/12]: olacaḳdır. Her kim B[261a/17]: olacaḳdır. Ve her kim
[1060] A[213a/ 12/13]: diyüp meskenet yoluna B[261a/17]: diyüp sekenet yolun
[1061] A[213a/ 14]: bilmediñ añlamadıñ kimse B[261a/18]: bilmediñ ve añlamadıḳ kimse
[1062] A[213a/ 14]: muṭlaḳ ḥażret-i ḥaḳ B[261a/18/19]: muṭlaḳ ve ḥażret-i ḥaḳ
[1063] A[213a/ 15]: ʿālī hümam Erżurumda B[261b/01]: ʿālī hümam müştayı Erżurumda
[1064] A[213a/ 18]: şerīflerinde bir B[261b/02]: şerīfinde bir
[1065] A[213a/ 18]: nām bir şirin B[261b/03]: nām ve bir şirin
[1066] A[213a/ 19]: sene-i mezbūre zilḥiccesinde B[261b/03]: sene-i mezbūr zilḥicce
[1067] A[213a/ 21]: peyāmi āṣāyiş fuḳarāya B[261b/05]: peyāmī āṣāyiş fuḳaraya
[1068] A[213a/ 24]: Meḥmed Ḫan Ḥażretleriniñ B[261b/08]:Meḫmed Ḫan Ḥażretleriñ
[1069] A[213a/ 26]: sene-i āniyede cemiʿiyyet B[261b/09]: sene-i atiyede cemiʿiyyet

Merḥūm Sulṭān Süleyman Ḥażretleri ᶜaṣr-ı şerīflerinde iki defᶜa sūr-i ḫitān[1071] **[213b]** (01) Şehzade-gān vāḳıᶜa olmaġla ol cemiᶜiyyetlerin iḫrācātı defterleri görüldü. (02) Vesāir levāzım ve mühimmāta mübāşeret[1072]etdürildi. Evvelā mülük-i eṭraf daᶜvetine (03) nāmeler yazılup müteferriḳalardan be-nām ādemlar irsāli muḳarrer oldı. (04) Cümleden Ḳırım Ḫanına ve şerīf-i mekke cenābına vesāir mülük[1073] Ḥind ve Fārise (05) ve Cānib-i Rūmda kefere-i fecereniñ iᶜẓām mülükü çāsar nāmına olan bed-nām (06) ve Efrenç, Venedik Ḳrallarına[1074] ve Erdel Voyvodasına ve Boġdan ve Eflāḳ ve Dubrov- (07) Venedik imrasına ve hükkām-ı ehl-i İslām ve ᶜibād ᶜināyeti muᶜtād pādişāh enām (08) olan Mışır ve Ḥalep ve Şam ve Baġdād ve Yemen ve Budun ve Diyārbekir ve Başra ve Laḥsa (09) ve Erżurum ve sā'ir mir-i mirān beḫcet rüsüm ve mülük agraddan olan (10) ümerā'-ı[1075]be-nām ṭaraflarına ve ᶜumumen zikr olunan eyāletlerde ümerā'-i kirām ve defter (11) dāran zū'l-iḥtirām ve timār defterdārlarına[1076]ve defter ketḫüdālarına ve Sā'ir (12) erbāb-ı menāsıb ᶜadd olunan[1077] ve icabü'l kirāma o emr-i şerīfe ile zümre-i (13) çāsnī-gīrandan ve çavuşandan muᶜtemid ādemlar irsāl olundı ve sene-i āyine[1078](14) evvel baharında sūr-i hümāyūnüm ve cemiᶜiyyet behcet maḳrūnum muḳarrerdir diyü bildirildi. (15)

İBTİDĀ-I CEMİᶜİYYET SŪR-İ HÜMĀYŪN Fİ EVĀİLİ CEMĀZİYEL EVVELİ SENE-İ 990.

[1070] A[213a/ 26]: ḫitānına mübāşeretine emr-i B[261b/09]: ḫitānına mübāşerete emr-i
[1071] A[213a/ 27]: sūr-i ḫitān B[261b/10]: sūr-i ḥitān
[1072] A[213b/ 02]:levāzım ve mühimmāta mübāşeret B[261b/11]: levāzım mühimmātına mübāşeret
[1073] A[213b/ 04]: ve şerīf-i mekke cenābına vesāir mülük B[261b/13]: ve mekke cānibine ve baᶜżı mülük
[1074] A[213b/ 06]: veEfrenç, Venedik Ḳrallarına B[261b/14]: ve Efrenç ve Venedik Ḳrallarına
[1075] A[213b/ 09/10]: ve mülük agraddan olan ümerā'-i B[261b/17]: ve mülük agrāddan ümerā-i
[1076] A[213b/ 11]: ẕū'l-iḥtirām ve timār defterdārlarına B[261b/18]: ẕū'l-iḥtirām ve timār defterdārlar yine
[1077] A[213b/ 12]: erbāb-ı menāṣıb ᶜadd olunan B[261b/19]: menāṣıb-ı erbābı ᶜadd olunan
[1078] A[213b/ 13]: ve sene-i āyine B[262a/01]: ve sene-i atiyede

Çün sene-i (16) mezbūre duḫul etdi. Pes cemiʿiyyeti hümāyūna mübāşeret olunup evvelā emin-i sūr (17) ve naẓir-i sūr[1079]ve üç yüz muʿtemīd mevfur ve nice aṣḥab-ı vuḳūf ve suʿar[1080] taʿyīn (18) olundı. Ve mināre-i hayy-ı cevāmīʿ[1081]selāṭin ile daʿvā-yı berāberi ider. Envaʿ (19) zīb ü zīynet maḳrūn beş dāne naḫlımuzun icād olundı.Çün pādişāh[1082](20) ʿalem-penāh māh-ı mezbūruñ evvelinde at meydanı seyrān-ı menzilgāh idindiler. Pes ibtidā (21) daʿvet olunan mülüküñ vüzarā-yı ʿiẓām ve mir-i mirān-ı kirām ve sā'ir erbāb-ı(22) iḥtişāmıñ her gün hediyeleri ʿarż olunurdu.Baʿde erbāb-ı ḥarīfiñ (23) şinā-i ġaribe ve ʿucubesi seyretdirilüp armaġanları ve bölükleri çekilürdi.[1083](24) Fe ammā bu sūr-ı behcet mevfurda iḥdāṯ olunan ʿacā'ib ve ġarā'ib ḥadd ü ḥaṣārdan (25) berū nedir? Ve ber-vechle ʿayān ü beyānı mümkün ve müteṣavvur deġildir. Ḳırḳ gün (26) tamām gice ve gündüz seyr ü temāşādan ḫālī olunmadı. Ve rūz -be-rūz bir temāşa-yı (27) cedīd ber-vezinden ḳalınmadı. Ve bi'l-cümle bu sūr-i pür-sürūru erbāb-ı tārīḫ **[214a]** (01) mümkün olan mertebe vaṣıf ve tevżīḥ etmişlerdir. Bizim ḫod ḥüsn-edāde taḳṣīrimiz (02) muḳarrer iken ol bābı sedd idüp tekrārıyla taṣdiʿ etmemek evlā[1084]görüldi. (03)

SŪR-İ PÜR SÜRŪR ESNASINDA ẒUHUR İDEN ḪAVĀDİṢDEN BİRİ BUDUR Kİ İCMĀLE ZİKR OLUNUR.

(04) Çün sūr-i pür ḥubūr ḳırḳ gün tamāma irişdi. Şehzade-i ʿāl-i şān ḥażretleriñ (05) Cerrāḥ Mehmed Pāşā iḫtinān idüp[1085]cānib-i pādişāhdan on biñ altun inʿām (06) ile riʿāyet olundı. Vālide Sulṭān Ḫażretleri daḫı üç biñ altun ile iḥsān (07) etdüġi aḳmişe-ı günegün ve eṣvāb-ı şevket ve ḫilʿat ḥaddeden efzūn idi. (08) İḫtitāndan ṣoñra on gün daḫı seyr ü temaşā ve

[1079] A[213b/ 17]: emin-i sūr ve naẓir-i sūr B[262a/04]: emin-i sūr naẓir-i sûr
[1080] A[213b/ 17]: mevfur ve nice aṣḫāb-ı vuḳūf ve suʿar B[262a/04]: mevfur ve bir nice aṣḥab-ı vuḳūf ve suʿar
[1081] A[213b/ 18]: mināre-i hāyy-ı cevāmīʿ B[262a/05]: mināreh-i cevāmīʿ
[1082] A[213b/ 19]: naḫlımuzun icād olundı. Çün padişāh B[262a/06]: naḫlımuzun iḥdāṯ ve icād olundı. Padişāh
[1083] A[213b/ 23]: seyretdirilüp armaġanları ve bölükleri çekilürdi.B[262a/09]: seyretdirilüp hediyeleri çekilürdi.
[1084] A[214a/02]: taṣdiʿ etmemek evlā B[262a/13]: taṣdiʿ etmek evlā

cemiʿiyyet sūr-i müheyyā idi. İttifāḳ (09) bölüḳ ḫalḳından ve delüḳanlular bölügünden bir ḳaç taze yigitciḳler kemer odalarda meclis-i (10) fasiḳ iderler ve meclislerine fevāḥiş getirirler. Ol eṣnada şehir ṣu başısı olan (11) teñri bilmez. ʿAḥmed Çavuş ḳul oġlanlarından bir bölüḳ yeñiçeri ile ve[1086] ʿases zümresinden (12) bir ḳaç merd çeri ile odaları baṣup[1087]fāḥişeleri āḫiẓe mübāşeret iderler. (13) Sā'ir odalarda olan bölük ḫalḳı yoldaşlarınıñ meclisleri başılduġuna rıżā (14) virmeyüp ṣubaşıya hücūm ve fāḥişeleri teḫalis ve ḳul oġlanların döġe döġe (15) mecrūḥ ve ṣubaşı daḫı āhīz idüp ve At Meydanına götürüp pādişāh muḳābelesinde (16) bıraġurlar. Ol maḥalde bulunān yasaḳçılar ve yeneçeriler ḳul oġlanları ḥalinden āġāh (17) olıcaḳ. Sipah üzerine hücūm iderler.Ṭarafından hengāme büyüyüp ortalıḳ ḳatāle-i[1088] (18) mü'eddi olıçaḳ Yeniçeri Aġası Ferḥad Aġa ki ṣoñra vezīr-i ʿaẓam serdār olan[1089](19) Ferhad Pāşā'dır defʿi fitne içün gelür irişür. Yeñiçeri çoġalmaġla ol ortalıḳda (20) iki sipāhi ḳatl olunur.Ve Vezīr-i ʿaẓam Sinan[1090] Pāşā meḥterḫāne üzerinde olan ḳaṣrından (21) temāşa idermiş.[1091] Ferḥad Aġa'yı getürdüp ʿanīfle bire[1092] ḳara köpek neye geldiñ iki ḳane (22) sebeb oldıñ yıḳıl git diyü ʿitāb ider.Ol daḫı gitmekle yeniçeriler maʿan gidüp (23) ġavġa sükūn bulur. Ve pādişāha ʿarż idüp yerine Frenk Yusuf Pāşā ki ol (24) ḥīnde mir-ʿalem idi. Aġa naṣb olunur. Sinan Pāşā ile Ferhad Pāşānıñ menşe'-yi (25) ʿadāvetī bu idi. Bu günden ṣoñra sūr-i hümāyūn cemiʿiyyeti daḫı itmāma irdi.(26)

DER TAḪḲİḲ-İ SŪRİMİZ BU RİBĀ SŪR-İ HĀYI SULṬĀN SÜLEYMAN ḪAN MAĠFŪR .

[1085] A[214a/05]: pāşā iḥtinān idüp B[262a/16]: pāşā iḥtinān idüp
[1086]A[214a/11]: yeñiçeri ile ve B[262b/02]: yeñiçeri ve
[1087] A[214a/12]: ile odaları başupB[262b/02/ 03]: ile odaların başup
[1088] A[214a/17]: ortalıḳ ḳatāle-i B[262b/07]: ortalıḳ ḳatāle-i
[1089] A[214a/18]: serdār olan B[262b/08]: ve serdār olan
[1090] A[214a/20]: ḳatl olunur. Ve vezīr-i ʿaẓam Sinan B[262b/09]: ḳatl olunur. Vezīr-i ʿaẓam olunan Sinan
[1091] A[214a/20/21]: olan ḳaṣrıñdan temāşa idermiş. B[262b/09/10]: olan ḳaṣrıñ üstünden temāşa idermiş.
[1092] A[214a/21]: getürdüp ʿanīfle bire B[262b/10]: getürdüp ġażabıyla bire

Sulṭān Süleyman (27) Ḫan ʿaleyh-ir raḥmeti ve'l güfrān iki defʿa şehzadeleri sūr-i ḫitānların etmişler idi.[1093]**[214b]** (01) Bir daḫı Ṣadraʿẓam İbrahim Pāşānıñ izdivācı cemiʿiyyeti idi. Saʿādetlü pādişāhıñ (02) evvelki cemiʿiyyet-i hümāyūna ziyāde[1094]ihtimāmları olup bezl-i dirhem ve dinār ḫod ikṯārdan (03) tecāvüz etmiş idi.Ve envaʿ luʿb ve müżaḥakat ol ʿaṣırda ziyādesi mutaṣavvur degil (04) idi. Hint ve Sindeñ ʿArab ve ʿAcem'iñ cemiʿ masḫaraları ve erbāb-ı luʿb-u hüneri mevcūd (05) idi.Ṣoñraġı sūr-i pür-ḫubūrlarında ol[1095]mertebeye varmadı. Keṯreti ve vefāreti ve bezl-i (06) derāhim[1096]ve niʿmeti nāḳış daḫı degil idi. Ancaḳ bu cemiʿiyyetde ṭayy-i evḳāt olunup (07) on beş günden tecāvüz etmedi. Ol daḫı vezīr-i ʿaẓam bulunan Lütfi Pāşānıñ dūn-ı[1097] (08) himmetliġine ḥaml olundı. Nihāyet bu cümle sürür pādişāh baḥr u ber vucüd per-cūdlarıyla (09) bu üç cemiʿiyyetde daḫı vüzarā ve ʿülemā ile hem meclis olup mübāḥase-i ʿilmiye ve (10) müṣāḥabet-i dünyeviyye ile şeref baḫṣ oldıḳlarıdır. Dāḫil-i meclis-i ḫümāyün olanlarıñ (11) belki evlād ve ensāblarınıñ baʿṣ-ı iftiḫārları olmaḳ muḳarrerdir. Bu sūr-i pür-sürūrda (12) bezl-i māl biş ü mār var.[1098]Bab-ı luʿb ve lehv ve şirinkār ḥadd-ı ikṯārdan daḫı mütecāviz (13) idi. Ancaḳ pādişāh nik-kirdār bi'z̲-z̲āt hem meclis[1099] olmaġı iḫtiyār etmediler. Üç meclis-i(14)ʿaẓīme ki tertib olundı. Üçünde daḫı vezīr aʿẓam ṣadr-ı meclis idi. Biri (15) vüzara ve mir-i mirañ ve ehl-i divān ʿadd olunan aṣḥab-ı kirāma biri daḫı şeyḫ-(16)ül islām ḥażretleriyle ʿülemā-yı ʿiẓāma biri daḫı meşāyıḫ-ı kibār ʿadd olunañ z̲ū-yı (17) ala faḫāme ḥaṣr olunmış idi.[1100] Sā'ir eyyāmda ḫod kibārdan her biriniñ maḥalli[1101] maḫṣūṣuna (18) sufre sufre ṭaʿam ve ḥalāviyyat ve

[1093] A[214a/27]: şehzadeleri sūr-i ḫitānların etmişler idi. B[262b/15]:şehzadelerin sūr-i ḫitānların etmiş idi.
[1094] A[214b/02]: cemiʿiyyet-i hümāyūna ziyāde B[262b/16]: cemiʿyyet-i hümāyūnların ziyāde
[1095] A[214b/05]: ḫubūrlarından ol B[262b/19]: pür-ḥabūrlarından ol
[1096] A[214b/05/06]: ve bezl-i derāhim ve B[262b/19]: ve bezel ve derāhim ve
[1097] A[214b/07]: bulunan Lütfi Pāşānıñ dūn-ı B[263a/01/02]: bulunan Muṣṭafa Pāşānıñ dūn-ı
[1098] A[214b/11/12]: pür sürūrda bezl-i māl bīṯ ü mār var. B[263a/ 05]: pür sürūrda daḫı bezl-i māl biṯ ü mār var
[1099] A[214b/13]: bi'z̲-z̲āt hem meclis B[263a/06]: bi'z̲-z̲at meclis
[1100] A[214b/17]: faḫāme ḥaṣr olumuş idi.B[263a/09]: faḫāme ḥażır olunmuş oluydu.
[1101] A[214b/17]: her biriniñ maḥalli B[263a/09/10]: her biri maḥalli

eşribe ve envāᶜ tekellüfat irsāl olunur idi.Ve yine (19) her gün fuḳāraya yaġma içün neçe biñ kāse envāᶜ neᶜam ile doldırulup yaġma (20) etdürülür idi.

PĀDİŞĀH ᶜALEM- PENĀHIÑ ṢULḤ AḤVĀLİNE IṬLAᶜ VE SİNAN PĀŞĀNIÑ (21) ᶜAẒLİ ZİKRİNDEDİR.

Baᶜde's sūr çün pādişāh ᶜalem-penāh Sinan Pāşādan ṣulḥ u ṣalaḥ (22) aḥvāline istiḥbār buyurdılar. Pādişāhıñ emrine ise ol memāliki şāh rıżasıyla (23) virmege rāżı ve pādişāhıñ rıżāsına müteḳażıdir diyü ᶜarż eyledi. Pes Türkman (24) Ḫan ki[1102] Tabut aġadan ṣoñra risālet ile Erżurum'a gelmiş idi ve bilā tevaḳḳuf (25) Sinan Pāşā mezbūri kendüden muḳaddem dir devlete göndermiş idi. Bir yıldan (26) ziyāde idi ki der. Devlet de mütevaḳḳıf ve sūr-i hümāyūnuñ seyrine ve temāşasına (27) ve muᶜterif idi.[1103] Risāletiñ tebliġ ile diyü fermān olundıḳda sadraᶜẓamıñız şāh-merdan **[215a]** (01) ṣulḥ umūrin bir muᶜtemedin ṭaleb etmiş.Bu[1104]ḥaḳīri gönderdi ve gör pādişāhıñ (02) ṣulḥa ricāsı ne yüzden ise baña gelüp mā-vaḳaᶜ bildir[1105] diyü sipāriş etdi. (03) Benim risāletim ancaḳ budur dir.[1106]Nihāyet muḳadder olan bir yıldan ziyāde intiẓārıyla (04) saᶜādetlü pādişāhıñ neᶜam bisyārına mustaġraḳ olmamız imiş didi.[1107]Pes Saᶜādetlü (05) Sinan Pāşādan[1108] şāhıñnāmelerin ṭaleb etdiler.[1109]Ve ser-ā-pā gözden geçürdiler. (06) Aṣlā bir netice virir kelām olmadıġına maṭāleᶜa olup elçinüñ irsāli Sinan Pāşānıñ (07) ibrāmından nāşī idügine vāḳıf oldılar. Bilā-tereddüd Sinan Pāşā'yı ᶜazl etdiler. (08) Ve re's nāmına olan monlācıḳ

[1102] A[214b/23/24]: Türkman Ḫan ki B[263a/15]: Türkman İbrāhim Ḫan ki
[1103] A[214b/26-27]: ve temāşasına ve muᶜterif idi.B[263a/17]: ve temāşasına muᶜaḳid ve muᶜterif idi.
[1104] A[215a/01]: umūrin bir muᶜtemedin ṭaleb etmiş. Bu B[263a/18/19]: umūrin mukāleme içün bir muᶜtemedi ṭaleb etmiş idi. Bu
[1105] A[215a/02]: gelüp mā-vaḳaᶜ bildir B[263b/01]: gelüp vaḳıᶜayı bildir
[1106] A[215a/03]: risāletim ancaḳ budur dir B[263b/01]: risāletim bu ḳadar dır.
[1107] A[215a/02]: olmamız imiş didi. B[263b/02]: olmamız imiş
[1108] A[215a/04/05]: Saᶜadetlü Sinan Pāşādan B[263b/02/03]: Saᶜadetlü pādişāh Sinan Pāşādan
[1109] A[215a/05]: ṭaleb etdiler. B[263b/03]: ṭaleb eylediler.

merḥūmu[1110]sen esālib-i kelāma vāḳıf iken niçün (09) bu nāmelerde netice baḫş olur kelām olmadıġın serdāra ifāde etmediñ diyü (10) ṭaş gemisine urdılar ve selām çavuşın ve bir ḳaç müşāvir ve müdebbirlerin sefīne-i (11) maʿhūdeye kürege gönderdiler.

SİYĀVUŞ PĀŞĀYA VEZĪR-İ AʿẒAMLIK VİRİLDÜGİ (12) VE DEŞT-İ ḲIPÇAḲDAN DEMÜR ḲAPUYA[1111] ʿASKER GÖNDERİLDÜĠİ.

Sinan Pāşānıñ kaẕibi (13) ẓāhir olıcaḳ vezīr-i ṯani Siyāvuş Pāşāya ḫātim-i vekālet virilüp vezīr-i aʿẓam[1112](14) oldı.Bu eṯnāda ʿOṯman Pāşādañ daḫı Budaḳ Beg nām sancaḳ begi deşt-i ḳıbçaḳdan[1113](15) ʿubūr idüp ulaḳ ile āsitāne-i saʿādete geldi. ʿOṯman Pāşā böyle ʿarż etmiş ki (16) ḳızılbaşdan Meḥmed Ḫan nāmı ḫā'in bed-peymān zemīn-i Şirvān'a gelür. Şāhımız ṣulḥ u ṣalaḥ (17) içün Türkmen İbrahim Ḫanı āsitane-i pādişāhiye göndermişdir.[1114] Mābeynimizde ṣulḥ (18) u ṣalāḥ muḳarrerdir diyü mirlivā olan Dal Meḥmed Begi ādem gönderir.Mir mişārün ileyh (19) daḫı ġāyet sāde-dil ḫīle ve ḥudʿadan ġāfil[1115] ādem olmaġla istiḳbāllerine (20) çıḳar. Mülāʿane vaḳit furṣatdır diyü ḳılıç üşürürler ve derd-mend Meḥmed Begi bir nece (21) ġazātı[1116]daḫı düşürürler. Pes bu maddeden saʿādetlü pādişāh gāyet müte'ellim olup (22) mezbūr İbrahim Ḫanı sūr-i hümāyūnda miḳdārından ziyāde tevḳīr olunmış idi.Ḥabis[1117](23) fermān etdiler ve Rūm Beglerbegisi[1118] ʿaskeriyle Demür Ḳapu'ya irişmek içün emr-i şerīf (24) gönderdiler.Ve üç biñ yeniçeri ve ʿumūmen silaḥdār[1119] bölügü keṯüdālarıyla ve Rūm iliniñ (25) ṣaġ ve ṣol alay begleri ve Köstendil ve Silistre ve Niġbolu

---

[1110] A[215a/08]: re's nāmına olan monlācıḳ merḥūmu B[263b/05]: re'snāmına olan monlācıḳ merḥūmu
[1111] A[215a/12]:Dest-i Ḳıpcaḳdan Demür B[263b/08/09]:Deşt-i Ḳıfcaḳdan Demür
[1112] A[215a/13]: veḳālet virilüp vezīr-i aʿẓam B[263b/10]: vekālet verülür çün Siyāvüş Pāşā Vezīr-i aʿẓam
[1113]A[215a/14]: Beg nām sancaḳ begi Deşt-i Ḳıbcaḳdan B[263b/11]: Beg Sancaḳ Begi Deşt-i Ḳıfcaḳdan
[1114] A[215a/17]:Pādişāhiye göndermişdir. B[263b/13]: Pādişāhiye gönderdiler
[1115] A[215a/19]: ḫīle ve ḫudʿadan ġāfil B[263b/14/15]: ḥīle ve ḫuʿadan ġāfil
[1116] A[215a/20/21]: Begi bir nece ġazātı B[263b/16]: Begi ve bir nece ġazātı
[1117] A[215a/21/22]: pādişāh ġāyet müte'ellim olup mezbūr İbrahim Ḫanı sūr-i hümāyūnda miḳdārından ziyāde tevḳīr olunmuş idi ḥabis B[263b/16]: pādişāh ḥabis
[1118] A[215a/ 23]: etdiler . Ve Rūm Beglerbegisi B[263b/16/17]: etdiler. Ve Rum ili Beglerbegisi
[1119] A[215a/24]: ve ʿumūmen silaḥdār B[263b/18]: ve silaḥdār

sancaḳları taḫt-ı (26) yedlerinde olan zeʿamā[1120]ve erbāb-ı ṭımār ile Deşt-i Ḳıbçaḳdan Demür Ḳapu'ya[1121] varmaḳ (27) fermān olundı ve seksen altı yük ḫazine daḫı irsāl olundı. Ve Kefe'de cemiʿiyyet **[215b]** (01) idüp Kefe Beglerbegisi Caʿfer Pāşā ki bir müdebbir ceng-āzma idi. Serdār taʿyīn (02) olundı. Pes sene-i 990. Şaʿbānü'l muʿaẓẓamanıñ[1122]yedisinde Kefe'den ḳalkup ʿāzim bāb- (03) el-ḥadīd oldılar. Ve silaḥdār ketḫüdāsı Sinan ketḫüdā ʿumūmen silaḥdar bölügüyle[1123]ve Rūm (04) ili ʿaskerin altı biñ[1124] güzide ʿasker intiḫāb olunup mezbūr Budaḳ Bege başü(05)buġ taʿyīn idüp ilerü gönderdiler.[1125]

KEFEDEN DEMÜR ḲAPU'YA VARINCA (06) DEŞT-İ ḲIPCAḲIÑ MENĀZİL[1126] VE MERĀḪİLİ ZİKRİNDEDİR.

Kefeden ḳalkup dördüncü günde (07) Kreç boġazına vardılar ki Azaḳdan gelen ve berüye cārī olan ten ṣuyu Ḳara[1127](08) deñize dāḫil olduġı maḥaldir. Yigirmi mil miḳdārı ʿarż olup at gemileriyle on (09) beş günde güçle ʿubūr etdiler.[1128]Andan döndüncü menzilde Ṭamān ṣaḥrāsında vaḳıʿa Temreḳ[1129](10) nām ḳalʿe ḳarbine vardılar. Andan beşinci günde Ḳuban nām nehr-i[1130]kebīre vardılar. (11) Çırākese ṣallar düzmişler idi. Bu nehri ṣal ile geçdiler. At başına beşer aḳçe (12) ʿarabaya on ikişer aḳçe resm-i ʿubūr verdiler. Andan dördüncü

[1120] A[215a/26]: yedlerine olan zeʿamā B[263b/19]: yedlerinde zeʿamā
[1121] A[215a/26]: Deşt-i Ḳıpçāḳdan Demür Ḳapuya B[263b/19]: Deşt-i Ḳıfçāḳdan Demür Ḳapuya
[1122] A[215b/02]: Pes sene-i 990. Şaʿbān-ül muʿaẓẓamanıñ B[264a/03]: Pes sene-i tisʿa ve tisʿiyn şaʿbān-ül muʿaẓẓamanıñ
[1123] A[215a/03]: el-ḥadīd oldılar ve silaḥdār ketḫüdāsı Sinan Ketḫüdā ʿumūmen silaḥdār bölügüyle B[264a/03/04]: el-hadīd oldılar. Ve silahdār Ketḥüdāsı Sinan Ketḥüdā'yı bölügüyle
[1124] A[215b/04]: ʿaskerin altı biñ B[264a/04]: ʿaskerinden altı biñ
[1125] A[215b/05]: idüp ilerü gönderdiler. B[264a/05]: idüp ilerü gönderdiler.
[1126] A[215b/06]: Deşt-i Ḳıpcaḳıñ menāzil B[264a/06]: Deşt-i Ḳıfcaḳıñ menāzil
[1127] A[215b/07]: gelen ve berüye cārī olan ten ṣuyu Ḳara B[264a/07]: gelen ten ṣuyu ki Ḳara
[1128] A[215b/09]: günde güç ile ʿubūr etdiler. B[264a/08]: günde güç ile ʿubūr eylediler.
[1129] A[215b/09]: vaḳıʿ a Temreḳ ve B[264a/09]: vaḳıʿa Temreḳ
[1130] A[215b/10]: günde Ḳuban nām nehr-i B[264a/09]: günde Ḳuban nām nehr-i

menzilde çerkes vilāyetinden (13) Kemregi didikleri[1131]memlekete vardılar.Bunda olan çerkesler ulaḳdır. Sāriḳ nā-kesler (14) idi.Kesilmediñ ferāçe yeñi[1132]ve atkı ḳalmadı. Gözden[1133] sürme çekerlerdi. Ammā aḳçe (15) altun ne idügin bilmezlerdi.[1134] Birisi bir yerde ḳırḳ elli altun bulmuş bir kimseye[1135](16) iki endāze bez içün virmiş. Naḳl iderler. Anda[1136] gügercin yumurdasından büyük (17) ṭolu yaġdı. Ḥatta neçe kimseniñ at ve bār-giri başına urulmadan ürküp[1137](18) ṣāḥibini piyāde ḳodı. Andan Heyhat ṣaḥrāsı denilen vādiye varıldı.[1138]Deresiz (19) depesiz intihāsı yoḳ[1139]bir ṣaḥrā-yı bi-pāyān idi. Ammā giyāhi ibrişime beñzer.[1140]Āḥūları (20) ise sürü sürü gezer. Ve her bir iki adım[1141]yerde yıġın yıġın āhū boynuzları (21) var āhūları ki her yıl boynuzların tebdīl iderler. Ol maḥalde şāḫlarını bir yere muḥakkem (22) sürtmek isterler. Ol ṣaḥrāda ise ṭaġ[1142]ve ṭaş olmadıġından evvelden düşen (23) şāhlara sürte sürte[1143] ol daḫı ol maḥalde düşer. Ol ecilden ṭul-i müddet (24) ile yıġın olur ḳalur. Aḫir ol ṣaḥrāyı bi-pāyānı daḫı yigirmi günde ḳaṭʿ idüp (25) bir ṣu kenārıyla gitdiler. Andan beş günde[1144] beş depe nām maḥale vardılar. Baʿżı gölçügin (26) ve bürkeler ṣuyın içerlerdi. Andan daḫı beşinci menzilde terek nām ṣu kenārına ḳondular. (27) Ammā ṣuyıñ[1145]eṭrafı ʿayyūḳa poyusta olmış dirāḫtān idi. Güyā her biri bir mevzūn-ı**[216a]** (01) naḫl ya serv idi. Andan Ḳaratay nām maḥalle varıldı. Çerākese begleri gelüp Terek ṣuyı

[1131] A[215b/13]: kemregi didikleri B[264a/11]: kemrek didikleri
[1132] A[215b/14]: idi kesilmediñ ferāçe yeñi B[264a/12]: idi ki kesilmediḳ ferāçe yeñi
[1133] A[215b/14]: ḳalmadı. Gözden B[264a/12]: ḳalmadı. Ḥatta gözden
[1134] A[215b/14/15]: aḳçe altun ne idügün bilmezlerdi. B[264a/13]: aḳçe ve altun ne idügün hiç bilmezdi.
[1135] A[215b/15]: altun bulmuş bir kimseye B[264a/14]: altun bulmuş bir kimseye
[1136] A[215b/16]: naḳl iderler anda B[264a/14]: naḳl etdiler anda
[1137] A[215b/17]: başına urulmadan ürküp B[264a/15]: başına ṭolu urup atlar ve bār-girler ürküp
[1138] A[215b/18]: denilen vādiye varıldı. B[264a/16]: denilen vādiye vardı.
[1139] A[215b/18/19]: deresiz depesiz intihāsı yoḳ B[264a/16]: deresiz intihāsı yoḳ
[1140] A[215b/19]: Ammā giyāhi ibrişime beñzer B[264a/17]: Ammā cümle otları ibrişime beñzer
[1141] A[215b/20]: sürü sürü gezer. Ve her bir iki adım B[264a/17]: sürü sürü ve her iki adım
[1142] A[215b/21/22]: bir yere muḥakkem sürtmek isterler. Ol ṣaḥrāda ise ṭaġB[264a/19]: bir yere muḥkem sürünmek ile ammā ol ṣaḥrāda ṭaġ
[1143] A[215b/22/23]: evvelden düşen şāḫlara sürte sürte B[264a/19/264b/01]: evvelinden sürünmek isterler. Evvelden düşen şāḫlarına sürte sürte
[1144] A[215b/25]: gittiler. Andan beş günde B[264b/03]: gittiler beş gün

(02) ve Ḳaratay nehri üzerine sekiz yerden çisr bağladılar. Üç günde ʿubūr olunup şamḥāl (03) vilāyetine varıldı. Andan Demür Ḳapuya doġru ʿazīmet olundı ve bi'l-cümle seksen[1146] (04) günde Demür Ḳapuya duḫūl müyesser oldı. Şirvān leşkerleriyle ʿOs̱man Pāşā[1147] gelüp istiḳbāl (05) eyledi ve ʿaẓīm şenlikler ve şādımanlıḳlar oldı ve bir ḳaç günden ṣoñra ḳışlaḳ tedārikine (06) başlandı. Kimi sazlıḳlara girdi ve çadırı üzerine sazdan örtüler idüp (07) ve ṭavar içün sazdan damlar peydā etti. Kimisi daḫı inler[1148] ḳazup in nīz be-güzerān" (08) diyü içine girdi. Herkes mümkün olan mertebe tedārikin gördi. Ve illā ẕaḫire ḳıllet (09) üzere idi. Buġdāy ve arpa ikişer yüze bulunmazdı.[1149]Nā-çār cümle civān ve insān[1150] (10) pirinç eñāne muḥtāc oldı.

İRSĀL OLUNĀN ʿASKER-İ İSLĀM VARICAḲ ẒUHŪR İDEN (11) VİḲĀYEʿİ ZİKRİNDEDİR.

Risāle-i bābiyye müellifi olan ʿazīz melik şirvān ve bāb-el ḥadīd (12) aḥvālin tafṣīl üzere yazmış. Bize andan ḫülāṣā-ı kelāmı aḫaz idüp taḥrīr idelim. (13) İnşāʿallahu Teʿālā ol zaman ki mülk-i şirvān müseḫḫar-ı ʿos̱māniyān oldı. ʿOs̱man Pāşā (14) vezāret ile ve ḫayli kes̱ret ile muḥāfaẓasına ḳaldı. Sene-i āyinede ḫan ḳardaşları (15) ve oġlı ʿasker beygir-girān ile geldiler[1151]ve neçe memleket taḫīb etdiler. Baʿde Ḫan bi'ẕ-ẕāt (16) yüz biñ Tatar ile gelüp mülk-i Şirvāna ve Ḳarabaġ Moġana velveleler ṣaldılar. (17) Bu kerre daḫı bu ḳadar biñ yeñiçeri ve silaḥdār bölüġü ve Rūm īlī ʿaskeri ve Sivas (18) ʿaskeri beglerbegileriyle geldiler. Şamḫal ve sā'ir mülk-ü Ṭaġıstan ve ümerā-ı Gürcistan (19) ḫaberleşüp bu ḳavm

---

[1145] A[215b/27]: ammā ṣuyiñ B[264b/04]: ammā bu ṣuyiñ
[1146] A[216a/03]: bi'l-cümle seksen B[264b/08]: ve bi'l-cümle tamām seksen
[1147] A[216a/04]: Şirvān leşkerleriyle ʿOs̱man Pāşā B[264b/09]: Şirvān leşkerleriyle ʿOs̱mān Pāşā
[1148] A[216a/07]: Kimisi daḫı inler B[264b/11]: Kimisi daḫı zemīne inler
[1149] A[216a/09]: arpa ikişer yüze bulunmazdı.B[264b/13]: arpa ikişer altuna bulunmazdı.
[1150]A[216a/09]: cümle civān insān B[264b/13]: cümle civān ve insān
[1151] A[216a/15]: ʿasker beygir-girān ile geldiler. B[264b/18]: ʿasker bī-pāyān tatar ile geldiler.

vardıḳça çoġalmada memālik-i Şirvandan ġayrı mülk-ü mevrūṯumuza[1152](20) ulaşmadadır. Vaḳtiyle tedāriklerin görmezsek bize daḫı żararları sirāyet etmekde (21) iştibāh yoḳdur. Pes cümle ḫaberleşdiler ve Gence Ḫanı İmām Ḳulu Ḫan ile kāġıdlaşdılar (22) ve dediler ki bunlar bir neçe ḳavim ancaḳ her sene birer ikişer bölügü gelür. Ḥāliye gelenleriñ (23) bir bölügü uzun eteklū sofiler gibi bir bölügü daḫı başları ḳaba ışıḳlar gibi hemān (24) ittifāḳ ile bunları ortadan götürelim. Yoḫsa bir iki yıl daḫı böyle[1153]giderse (25) anlar bizi götürürler. Pes İmām Ḳulu Ḫan çün bunlarıñ ittifāḳın şāha yazdı bildirdi. (26) Muḥārebe-i ḥeẕimeti ᶜOṯman pāşāya İmam Ḳulu Ḫan. Çün bunlarıñ bu vechle ᶜahd ve (27) ittifāḳı şāhıñ maᶜlūmı oldı. Bilā-tereddüd şāh daḫı kendüyi ser-ᶜasker idüp **[216b]** (01) Ḫaṣṣa-i ḳoruculardan yanına üç biñ ḳorucu gönderdi. Dört ḫan ve otuz (02) sulṭān ki cümle ᶜaskerleri elli biñden noḳṣān olmaya tedārik etdi. Ve Gürcistan (03) ve Ṭaġistan ᶜaskeri żam olıcaḳ mubālaġa ᶜasker olmaġı taḥḳīḳ etdi.[1154]

(04) SİLİSTRE BEGİ YAᶜKUB BEGİÑ ŞEHĀDETİ VE ᶜASKERİNİÑ İNHİZĀMI ZİKRİNDEDİR.

(05) Mir-i mezbūr Rūmili ᶜaskerine başubuġ idi. Şaburan nām maḥalle ḳarīb niyāz- (06) ābād didükleri ṣaḥrāda at onarmaḳda ve ḳalḳup serdāra ulaşmaḳda bir iki (07) gün tevaḳḳuf üzere idi. İmām Ḳulu Ḫan didikleri bed-gümān ki ᶜaskeriyle[1155]Şemaḫi'ye (08) geldi.Bunlarıñ ḫaberin aldı. Fi'l-ḥāl altı biñ muṣallaḥ ve mükemmel sürḥ-ser intiḫāb Rüstem Ḫan[1156](09) ve Danḳı Beg nāmı[1157] iki birāder diler, nāmındaki bed-peymāne ḳoşup üzerlerine gönderdi.(10) Meger ol ḥīnde bunlar yurt tebdīline muḳayyedler imiş. Fi'l-ḥāl

[1152] A[216a/19]: ġayrı mülk-ü mevrūṯumuzaB[265a/03]: ġayrı mülk-ü mevrūṯuza
[1153] A[216a/24]: bir iki yıl daḫı böyle B[265a/06/07]:bir iki yıl böyle
[1154] A[216b/03]: taḥḳīḳ etdi. B[265a/11]: taḥḳīḳ eyledi.
[1155] A[216b/07]: bed-gümān ki ᶜaskeriyle B[265a/14/15]: bed-gümān ki kendü ᶜaskeriyle
[1156] A[216b/08]: intiḫāb Rüstem Ḫan B[265a/16]: intiḫāb idüp Rüstem Ḫan
[1157] A[216b/09]: Dankı Beg nāmı B B[265a/16]: Danḳı tek nāmı

atlanurlar ve aġarıḳların[1158](11) yerlerinde ḳurulur ve aʿdāya muḳābele olurlar. Bi-faẓl-üllahi Teʿālā ġalebe bunlar[1159]ṭarafında iken (12) mir-i mezbūre bir zaḫm-ı cān-gāh irüşür ve şühedāya mülḥaḳ olur. Alay begisi daḫı ol (13) eṣnāda şehīd olur. Ġazāt yine ġayretlenüp aʿdāya tamām ġālebe iken Dobruca (14) mulḥidlerinden bir iki bī-dīn Rüstem Ḫana varup beginñ ve alay beginiñ şahādetin tebşīr (15) etmekle ḳızılbaş dönerler ve ehl-i İslāmı meksūr ḳalurlar.[1160]Ol ortalıḳda yedi (16) sekiz yüz ādem kimi şehādete vażıʿ-ı ḳadem kimi daḫı esir ve giriftār-ı elem olur.[1161]

ʿOṢMĀN PĀŞĀ (17) İLE İMĀM ḲULU ḪAN CENGİ VE İNḪİZĀMI Fİ 18 REBİʿUL-ĀḪİR SENE 991.

Çün Silistre ʿaskerinden (18) ḫalāṣ olanlar ʿOṣman[1162] Pāşā'ya geldiler. Sā'ir ʿasker-i islāmı daḫı[1163] cemʿ idüp teselliyet (19) ve istimāletler virdi. Ol ḥīnde zümre-i silaḥdārān ve ġayrı elbette ʿadūye intiḳām (20) almaḳ tedbīrinde olañ diyü iḳdām etdiler. ʿOṣmān Pāşā ise bunlarıñ bu ḳadar kez şitā (21) muvācibleri oldıġundan ġayrı ẓaḫirede daḫı mużāyaḳaları olmaġla baʿż aʿzār (22) beyān idüp teselliyet vādisinden baʿżı kelimāt itdi. Velākin cümlesi müttefiḳ (23)-ül kelime üç dört aya deġin ne senden[1164] ʿulūfe isteriz ve ne bir ḥabbe ẓaḫire içün (24) söz söyleriz. Pādişāh uġuruna ve seniñ yüzüñ ṣuyuna her ne vecihle mümkün (25) olursa taḥammül ideriz. Birer başımız var din uġuruna fedā ideriz didiler. (26) Çünki ʿOṣman Pāşā'yı dīlleriñ mizācına muvāfıḳ söylediler. Māh-ı mezbūruñ altıncı (27) günü Demür Ḳapu'dan çıḳup cümle ʿasker ṣaḥrāsında naṣb-ı ḫayyām nuṣret-i encām etdiler.[1165]

[1158] A[216b/10]: ve aġarıḳların B[265a/17]: ve aġarlıḳların

[1159] A[216b/11]:bi-faẓl-üllahi Teʿālā ġalebe bunlar B[265a/18]: ve bi-faẓl-üllahi Teʿālā bunlar

[1160] A[216b/15]: meksūr ḳalurlar B[265b/02]: meksūr iderler

[1161] A[216b/16]: kimi şehādete vażıʿ-ı ḳadem kimi daḫı esīr ve giriftār-ı elem olur. B[265b/03]: kimi şehid ve kimi daḫı esir olur.

[1162] A[216b/18]: olanlar ʿOṣman B[265b/04/05]: olanlarıñ bāḳısi ʿOṣman

[1163] A[216b/18]: geldiler. Sā'ir ʿasker-i islāmı daḫı B[265b/05]: geldiler. ʿOṣman Pāşā daḫı sā'ir ʿaskeri daḫı

[1164] A[216b/23]: ne senden B[265b/09]: senden

[1165] A[216b/27]: nuṣret-i encām etdiler B[265b/ 13]: nuṣret-i encām eylediler.

[217a] (01) On sekizinci gününde beş depe nām maḥalle ḳonuldu. Ol ḥīnde[1166] ḳızılbaşıñ alayları (02) göründü. Sivas Rum[1167]Beglerbegisi Çerkes Ḥıdır Pāşā'yı eyālet ʿaskeriyle ṣaġ ḳola (03) taʿyīn etdi ve Kefe Beglerbegisi Caʿfer Pāşā'yı Rūmili ʿaskeri ile ṣol ḳola(04) naṣb eyledi.Ve kendüsi ḳalb-i ʿaskerde yeñiçeriyi ḳat ender ḳat öñüne[1168](05) dizüp otuzdan ziyāde ḍarb-zenlerin bile[1169]ḳodı. Silaḥdār zümresin (06) kendü ḳollarıyla ʿalemleri dibinde müretteb ve mükemmel vażʿı idüp ol seminet ve uġur[1170] (07) ile meşḥur olan siyāh atı ki sinn ü sālde otuz yaşından ziyāde[1171]ve kendüsiniñ (08) bu ḳadar[1172] ḥarūbinde hergiz düşmana ḳıçın göstememiş idi. Ve her ġazādaki aña (09) süvār olmış ise menṣur ve muẓaffer olmış idi. Teberrük ve teyemmünen aña süvār olup (10) yerinde ṣabit ve ber-ḳarar olıcaḳ muttaṣıl kişner ve aşınur[1173] ve aʿdā üstüne[1174] gitmeġe şitāb (11) ider ve çapınurdı. Ve her ġazādaki bu vażʿ ẓāhir olurdu. ʿAlemet-i ġalebe (12) ve nuṣret ʿadd iderlerdi. Ve min ʿindellahi Teʿālā ol atda bu bir ḥaṣṣā-yı maḥṣuṣā[1175](13) idi. Pes ʿadū cānibinden daḫı İmām Ḳulu Ḫan şāh ḳorucularıyla muḳābele (14) ʿOs̱man Pāşā'da ve Ḥaydar Pāşā'ya muḳābil Rüstem Ḫan ibn-i Ḥusām Ḫan ve Caʿfer Pāşā (15) ḳoluna muḳābil olan ibn-i Burhan ki bu cānibden rūgerdān olmış mülk-i Şirvandan (16) göçer bir murtedd bed-peymān idi. Bu vecihle muḳābele olup çerḫaciler iki ṭarafdan (17) cevelān idüp ve bi'l-cümle aḫşāma deġin ceng ü ḥarb[1176] mütemādi oldı.Ve nevʿān[1177] (18) cānib-i ḳızılbaşda ṣuret-i inhizām müşāhede olunur oldı. Lakin gice irişmekle üzerlerine (19) sürmediler.Ve gice ile teʿāḳib

[1166] A[217a/01]: ol ḥīnde B[265b/ 13]: ol maḥalde
[1167] A[217a/02]: Rum B[265b/ 14]: ve Rumili
[1168] A[217a/04]: ḳat öñüne B[265b/ 16]: ḳat
[1169] A[217a/05]: ḍarb-zenların bile B[265b/ 16]: ḍarb-zenlarını bile
[1170] A[217a/06]: seminet ve uġur B[265b/ 17/18]: miyande ve daḫı uġur
[1171] A[217a/07]: ziyāde B[265b/ 18]: ziyāde idi.
[1172] A[217a/08]: bu ḳadar B[265b/ 19]: bu gitdü.
[1173] A[217a/10]: kişner ve aşınur B[266a/ 02]: kişner
[1174] A[217a/10]: aʿdā üstüne B[266a/ 02]: aʿdā üzerine
[1175] A[217a/12]: bir ḫaṣṣā-ı maḥṣuṣā B[266a/ 03]: bir maḥṣuṣā-ı ḫaṣṣā
[1176] A[217a/17]: ceng ü ḥarb B[266a/ 07]: ceng ü ḍarb

etmege münāsib görmediler. Ammā ṭarafından meşᶜaleler (20) yaḳup nıṣf-ü'l leyle deġin ceng etdiler. Ḥatta bu ceng meşᶜale ṣadası diyü yād[1178] (21) olunurdı. Andan ṣoñra ṭarafeyniñ ᶜaskeri ḳonuşdı. Ve her ṭarafdan ḳara ḳollar çıḳup (22) ᶜasker eṭrāfın ṭolaşdı. Ertesi seşenbe günü olmaġla āsāyişe meyl idüp (23) ṭarafeyn cengi[1179]teᶜḫīr etdiler. Yevm-ü'l erbaᶜāde çün ṣabaḥ ezānları oḳundu. Herkes (24) namazin ḳılup ve[1180] bilā-teᶜḫīr ceng yapındı. Ol ṭarafdan ḳızılbaş alayları daḫı (25) kemā fi el evvel süvār olup muḳābeleye geldiler. Ve ceng u ḥarbe mübāşir oldılar. (26) Nevᶜān Caᶜfer Pāşā ḳolunda inhizām ṣuretī nümāyān olıcaḳ Köstendil bayraġı (27) Rum ili gāzileriyle bir uġurdan nefs-i vāhid gibi şöyle uġradılar ve ṭoḳundılar ki[1181] **[217b]** (01) ḫavāh ve nā ḫavāh ḳızılbaşıñ yüzin döndürdiler. Andan ṣoñra her ṭarafdan ehl-i İslām (02) bayrāḳları ᶜaskeriyle yürüdü. Ve her ġāzi şöyle bir şīr-jiyān olup gözlerin (03) ḳan bürüdi.İmām Ḳolu Ḫan hāy muḫanneṣler niçün[1182]ḳaçarsız şāhiñ çöreġi size (04) ḥaram olsun diyü feryād ide gördi. Bir kimse[1183] dönmedi. Āḫir kendüsi daḫı (05) yedegine binüp ḳusḳuna ḳuvvet diyüp uzaldı.[1184] Ve öñüne geleni yola düzledi.(06) An vāḥidde ḳızılbaşdan ceng meydānında[1185]kimse ḳalmadı illā leşleri döküldü (07) ḳaldı. Ḥatta kesilen başları ᶜadd olundıḳda[1186]yedi biñ beş yüz kelle ṣayıldı (08) ve bunlardan fermān-ı serdār ile bir ḳule[1187]yapdılar. Beyt:Meydānı şöyle ṭutmuş idi surḫser leşi (09) rubāh u görk ü seg avlaşdı birer leşi. Bu cenge gelen ḳızılbaşlar

---

[1177] A[217a/17]: ve nevᶜān B[266a/ 08]:ve -
[1178] A[217a/20]: meşᶜale ṣadası diyü yād B[266a/ 10]: meşᶜale ṣavaşı dirler -
[1179] A[217a/23]: ṭarafeyn cengi B[266a/ 12]: ṭaraf ve cengi
[1180] A[217a/24]: ḳılup ve B[266a/ 13]: ḳılup
[1181] AB[217a/26/27]: Köstendil bayraġı (27) Rum ili gāzileriyle bir uġurdan nefs-i vāhid gibi şöyle uġradılar ve ṭoḳundılar ki B[266a/ 15]: Köstandil ᶜaskeri -
[1182] AB[217b/03]: hāy muḫanneṣler niçün B[266a/ 17]: hāy muḫannādları niçün
[1183] AB[217b/04]: Bir kimse B[266a/ 18]: Ammā ḳızılbaş hiç
[1184] AB[217b/05]: diyüp uzaldı B[266a/ 19]: diyüp açıldı ve uzaldı
[1185] AB[217b/06]: ḳızılbaşdan ceng meydānında B[266a/ 19/266b/01]: ḳızılbaş bed-maᶜaşdan meydānında
[1186] AB[217b/07]: ᶜadd olundıḳda B[266b/ 01]: ᶜadd olundı.
[1187] AB[217b/08]: fermān-ı serdār ile bir ḳule B[266b/ 02]: serdār fermānıyla bir ḳule

ekşeri ehl-ü (10) ʿiyālleriyle gelmiş idi. Yaʿni maḳṣūd kişi[1188] ehl-ü ʿiyāli yanında ġayret-i nāmus (11) içün muḥkem ceng ider dimek idi. El-ḥaḳ cengde daḫı taḳṣīr etmediler.[1189] Ammā ʿināyet-i (12) ḥaḳḳ ile bād-ı nuṣret ehl-i İslām ṭarafından vezān oldı. Fellāhi el-ḥamd.

BAʿŻI GÜRCİSTAN (13) MELİKLERİNİÑ ESİR OLDIĠU VE ŞİMĀḪİ ḲALʿESİ BİNĀ OLUNDIĠU ZİKRİNDEDİR.

Ser-ʿasker (14) meliḥdān olan İmām Ḳulu Ḫan Gürcistan mülklerine nāmeler göndermiş bu cengde (15) bulunmaların sipāriş etmişdi.[1190] Anlar daḫı hezīmet eşnāsında gelmekle ḳaba nāḥiyesinde (16) yol iz bilmezlar ṭaġlara düşmüşler. Egerçe ol nāḥiye ḫalḳ-ı ser-ā-pā baġılar idi. (17) Ammā ḳılıç ḫoḳundan bi'ż-żarūri dostluḳ iẓhār iderler idi.[1191]Ol sebebden (18) gelen Gürcileriñ ekşerin ḳırmışlar. Ve yanında[1192] bulduḳların ganimet etmişler. Ve iki (19) beglerin ve on ḳadar[1193] nāmdār-ı senglerin dest ü pā beste getürdiler ve ḳatl etdikleri (20) Gürcilerden bī-nihāye kelle-i ārāyiş nīze idüp divān-ı serdār ẕū-veḳāre (21) yaturdılar. Fi'l-ḥāl serdār-ı ʿāli miḳdār bunları Zekem Ḥākimī Levend Ḫan oġlına (22) gönderdi.Ve saʿādetlü pādişāha ḫarāc-güzār iken bu vażıʿ nedir diyü muḥkem tevbīḫ (23) itdi.[1194] El-ḥaṣılı baʿd-e'l muḥārebe şaburan nām şehir muḳābelesine ḳonulup bir ḳaç gün (24) istirāḥat olundı.[1195]Andan menzil be-menzil yürüyüp Şimaḫi şehrine gelindi. (25) Ve sene-i 991.[1196] Cemāziyel evveliniñ on beşinde ḳalʿe bināsına mübāşeret olundı. (26) Ve ḳırḳ beş günde itmāma irişmişdi.[1197]Bundan ṣoñra Gürcistan,Ṭāġıstan memleketlerine (27) āteşler düşüp

[1188] AB[217b/010]: kişi B[266b/ 04]:-
[1189] AB[217b/11]: taḳṣīr etmediler B[266b/ 05]: hiç rū-gerdān etmediler
[1190] AB[217b/15]: sipāriş etmişdi. B[266b/ 08]: sipāriş etmiş idi.
[1191] AB[217b/17]: dostluḳ izhār iderler idi. B[266b/ 10]: iẓhār -ı dostluḳ iderlerdi.
[1192] AB[217b/18]: yanında B[266b/ 11]: yanlarında
[1193] AB[27b/19]: on ḳadar B[266b/ 12]: on beş ḳadar
[1194] AB[217b/23]: itdi. B[266b/ 15]: eyledi.
[1195] AB[217b/23/24]: bir ḳaç gün istirāḥat olundı.B[266b/ 15/16]: bir ḳaç gün āsūde ḥāl üzere istirāḥat olundı.
[1196] AB[217b/25]: ve sene-i 991.B[266b/ 16/17]: ve sene-i ehadī ve tisʿiyn ve tisʿama.
[1197] AB[217b/26]: irişmişdi. B[266b/ 18]: irişdi.

her cānibden envāᶜ-i armaġan ve melikler[1198] ile mürācaᶜatda biri birine **[218a]** (01) taḳdīm ider oldılar ve birer bellü başların elçi diyü ḳapu ketḫüdālıḳlarında[1199]hidmetlerine (02) alıḳodılar ve bundan ṣoñra vezīr-i ᶜalī nijād neft maᶜdenlerin görmek murād idünüp (03) Bakü nām ḳalᶜe-i muḥāẕīsinde olmaġın bir miḳdār ᶜasker ile varup andan Demūr (04) ḳapu'ya geldiler ve bu meserret ile ᶜīd-ı şerīfī anda etdiler.

ᶜOṠMAN PĀŞĀNIÑDIR. DEVLETE (05) ᶜAZĪMETİ VE OL YOLDA OLAN MUḪĀREBESİ ZİKRİNDEDİR. Fİ 8 ŞİRVĀN SENE 991.

(06) ᶜOs̱mān Pāşā'yı[1200] celālet-efşān Şirvān zemīne bu vecihle niẓām ve ḳalᶜe ve raᶜiyyeti intiẓām (07) verdikden ṣoñra Āsitāne-i Saᶜādete gitmek murād idinüp yerine Caᶜfer Pāşāyı ḳā'im-(08)maḳām ve ol memleket ḫalḳını emrine rām idüp ᶜīd-i şerīfiñ dördüncü (09) ᶜazīmete ḳıyām etdi. Ve ḳaṭᶜ menāzil ve merāḥil[1201]iderek ol zaman ki ḳanlu ṣu tunc (10) ṣuyuna naṣb-ı ḫayām etdi. Meġer asitāneden Şirvān ḳolunuñ ḫazīnesi gönderilmiş (11) ve bunu Ruᶜs-u menḥūs ḫaber alup yollarına inmiş. Ol[1202] ḥīndeki ᶜasker-i İslām ile (12) ᶜOs̱mān Pāşā dilīr nehr-i mezbūr saḥilinde ḳonmuş idi. Aḫşām vaḳtindeki (13) ġazāt tekbīr iderler ve allah allah ṣadāların teks̱īr iderler. Ruᶜs-u menḥūs ḳarīb (14) yerde olmaġla işidirler ve ᶜasker-i İslāmdan ḫaber alurlar. Bir ormanlu cengel-istāne (15) girüp mütevaḳḳıf olurlar. Àlu-es seḥer ki ol nehr-i ᶜamīḳden güzar idüp ᶜaskeriñ (16) s̱ulās̱i geçmeyüp henüz biri birine muzāḥemede iken tüfenk serpdiler. Ve nece kimesne (17) mecrūḥ idüp nicesin zümre-yi şühedāya ḳatdılar. Meġer cengel-istānda[1203]bir ṭabūr baġlamışlar (18) aldıḳları ġanāyimi anda ḥıfẓ idüp maᵓeman idinmişler. Pes ᶜasker-i İslām eṭrāfların (19) aldılar ve iki

[1198] AB[217b/27]: ve melikler B[266b/ 18]: ve begler
[1199] AB[218a/01]: ketḫüdālıḳlarında B[266b/ 19]: ketḫüdāsı
[1200] AB[218a/06]: ᶜOs̱man Pāşā'yı B[267a/ 04]: ᶜOs̱man Pāşā
[1201] AB[218a/09]: ve merāḥil B[267a/ 07]: ve ṭayyi merāḥil
[1202] AB[218a/11]: ol B[267a/ 09]: ve ol
[1203] AB[218a/17]: meger cengel-istānda B[267a/ 13/14]: meger ol ve ḳat cengel-istānda

gün muḥkem ṣavaş idüp çoḳ melʿūnuñ ser-nikbet-i eşerin çaldılar. (20) ʿAḳıbet andan geçüp bir ormana daḫı girdiler. Ṣaḥve-i kübrāya deġin anda daḫı[1204](21) ceng etdiler çünki bir ḳaç melʿūnuñ sebebiyle bir neçe müselmāna żarar irişmek muḳarrer (22) idi. Ol dāʿvadan geçüp yollarına gitmeġe[1205] tercīḥ etdiler. Andan terek nām nehre (23) gelindi ve illa hezār meşeḳḳat ile geçildi. Andan beş depe nām menzile nüzūl olundı (24) ve illa Ruʿs-u menḥūs ol ṣaḥrāları yaḳup davābbe ġıdā olacaḳ bir çöp ḳoma (25) mışlar idi ve iki menzilde daḫı aṣlā şu bulunmadı. Ol ecilden ġāyet zaḥmet (26) çekildi. Baʿde ḳubān nām nehr-i kebīriñ kenārına ḳonuldu. Anda fi'l-cümle istirāḥat (27) olundı. Ve üç günde ol ṣudan geçildi. Ol maḥalde şimaḫi beglerbegisi ki.

[1204] AB[218a/20]: anda daḫı B[267a/ 16]: anda
[1205] AB[218a/22]: gitmeġe B[267a/ 18]: gitmek

4. DİZİN

Dizin

a T.*i.* o Bkz. o, ol
a. nda 192b/13db, 209a/24, 215b/16db, 218a/20db
a. ndan 192a/27db, 209b/05db
a. nı 184b/22, 197b/09db, 209a/15
a. nıñ 189b/14, 189b/14db, 206a/06db
a. nıñla (o) 208a/26
a. nlar 184b/11dc
a. ña 203b/20, 203b/23, 203b/23, 203b/27, 203b/277db, 209b/05, 212b/01, 218a/08, 218a/09

āb *Far. i..* Su
a.-(ġarḳ-ı āb) 204b/07
a.-u(āb-u-giyāhi) 211a/12

ābād *Far. i.* 1-Mâmur, şen, bayındır 2-Çokluk bildirir.
a. ān (ābād. et-) 184b/08
a.-(mahmut-ābād)207a/21
a.-(niyāz-ābād) 216b/06

ablaḳ *Ar. s.* Uzun geniş yüzlü
a. ların 212b/14

ᶜacem *Ar. i.* 1. Arap olmayan kavimler. Arab'ın gayrı. 2. İranlı, acem.
ᶜa.-(diyār-ı ᶜacem) 200b/20-21db

ᶜāciz *Ar. i.* 1.Güçsüz,kudretsiz,zayıf (kimse) İktidarsızlık, zayıf,gevşek, elinden iş gelmez.
ᶜa. im 213a/12

aᶜdā *Ar. i..* Düşmanlar.
ᶜa. dan 200b/15
ᶜa. larına (dār-ül ᶜādalarına)189b/18db

ādāb Ar. i. Usul, yol, yordam, davranış kaideleri, terbiye. Ahlāk ve terbiyenin gerektirdiği konuşma ve hareket tarz
ā. (ādāb-ı melūgiden) 190b/06

āᶜdel *Ar. s.* Daha adāletli, pek adāletli ve en adāletli kimse .
ā. 188a/18dc

ᶜādet Ar. i. Görenek, tabīat, usul, alışkanlık,
ᶜa. 202b/24
ᶜa. i 198a/21, 198a/21db
ᶜā.i (ᶜādet-i ḥaseneleri)
ᶜa. 202b/27, 202b/27db
ᶜā.i (ᶜādet-i muḳarrere-i pādişāhān)
ᶜa. 211a/22
ᶜā. (ḫariḳ-ı ᶜādāt) 197b/03

ᶜādil Ar. i. Doğruluk
a. 211b/17
a. i 213a/06

āfāḳ Ar. i.c. Ufuklar
a. 188a/04dc

āfınā Ar.s. Silen , bağışlayan, affedilmiş bağışlanmış.
a.(alellehim āfınā) 190a/16db
a. nā 190a/16

āf-tāb Far. b.i. Güneş, güneş ışığı, güzel.
a. -ı (çeşm-i dūrbīn) 211a/05

āġāz *Far. i.* Başlama.
a. it- 210a/10

āḫar Ar.e. Başka.
a. 199a/14

āḫir *Ar. s.* En son, en sondaki, son, sonraki, en sonra.
a. 191b/12, 217b/04
a. e 191b/09, 191b/13
a. e (cemāziyel āḫire) 203a/05
a. iñ (cemāżziyel āḫiriñ) 207b/23
a. de (cemāziyel āḫirde) 200a/15db
a. 191b/08, 195b/18, 212a/04, 212a/12
a. dir 193a/03
a. e 192b/07
a. e (cemāziyel āḫire) 201b/24
a. ol- 191a/25, 193a/20, 204b/25, 215a/13,
a. olun- 212b/26
a. 188a/04dc

āḫire *Ar. s.* (āhir'in müennesi.) Son.
a. siniñ (cemāziyel āḫiresiniñ) 209b/17

āḫū Far.i. 1. Ceylan, karaca. 2. Güzel, ince, zarif kadın.
a. ları 215b/19

ᶜāḳıl *Ar. s.* Akıllı kimse.
ᶜa. 194b/03

ᶜāḳibet *Ar. i.* Nihayet, son
ᶜa. 185a/17, 190b/22, 194a/06, 197b/16, 199b/03, 200a/16, 209b/08(ᶜāḳibet-i nāyet-i bārī-i yārī)
ᶜa. 204b/02,188b/23, 190a/10

ᶜa. 198b/18, 200b/26, 207a/23, 208a/18, 219a/20 (ᶜāḳibet-i mülkünden)
ᶜa. 210a/11

āl *Ar. s.* Aile, sülale.
ā.i (āl-i oṣmāna)
a. 192b/04 ā.i (āl-i oṣmandan)
a. 189a/05, 191b/23, 192b/08
ā.i (āl-i oṣmanıñ)
a. 192b/05 ā.i (āl-i penāh)
a. 199a/10, 213b/20 ā.i (āl-i şān)
a. 203a/25 ā.i (dūmān-ı āl-i cengiz ḫanıdandır)
a. 207b/15 ā.i (serdār-ı āl-i miḳdār)
a. 208b/18 ā.ī (āl-ī serāylar)
a. 200a/04

ᶜālem *Ar. i.* Dünya, cihan.
ᶜa. 184b/14dc
ᶜa.-(ḳuṭb-ı ᶜālem) 200a/04
ᶜa.-(mefḳūd-u ᶜālem) 199b/06
ᶜa.-(mīr-i ᶜālem) 214a/24
ᶜa.-(pādişāh-ı ᶜālem) 211b/01
ᶜa.-(şeh-i ᶜālem) 192b/19
ᶜa.-(terk-i ᶜālem) 194b/01, 198b/19
ᶜa.-(vedā-ı ᶜālem) 197a/08, 198a/02
ᶜa.-(vekil-i muṭlaḳ pādişāh-ı ᶜālem) 211a/15
ᶜa. den (aḫvāl-i ᶜālemden) 190b/12
ᶜa. den (arsa-ı ᶜālem) 210b/02
ᶜa. e 195b/26, 211a/18, 212b/20
ᶜa. e (ālem-gir-i ᶜāleme) 212b/12
ᶜa. e (vedā-ı ᶜāleme) 200a/17
ᶜa. iniñ (cenāb-ı rabb-ül ᶜāleminiñ) 206b/18
ᶜa. iñ 210b/07 ᶜā.i (ālem-gir-i āleme)
ᶜa. 212b/12 ᶜā.i (ᶜālem-i penāh)
ᶜa. 213a/25

ālet Ar. i. Vāsıta, avadanlık, makine, aygıt.
a. 187a/16, 213a/07

ᶜālī Ar. s. Yüce, ulu, yüksek.
ᶜa. 187b/15-16dc, 190b/11db, 192a/08, 213a/15db
ᶜa. de (maḳām-ı ālīde) 199a/11
ᶜa.-(iltifāt-ı serdār-ı ᶜāli) 213a/19
ᶜa.-(serdār-ı ᶜālī) 218b/21
ᶜa.-(serdār-ı ᶜālī-miḳdāra) 210a/07, 210a/14
ᶜa.-(vezīr-āli) 219a/02
ᶜa. ye (medrese-i ᶜālī) 188a/01-02dc

ᶜāli-çāh A.f.b.s. Yüksek rütbeli.
a.-(şehzāde-i āli-çāh) 213a/25

ᶜāli-miḳdār Ar.b.s Yüksek miktar..
a. 190b/11

ᶜāli-penāh Ar.b.s. Makamında, huzuru, katı.
a.-(āli-penāh) 211b/01db
a. a.(āli-penāh)188a/06dc,189b/14
a.-(pādişāh-ı ᶜāli-penāh) 214b/21
a. ıñ (pādişāh-ı ᶜāli-penāhıñ) 214b/20

ᶜāli oṣmān Ar.b.s. Büyük osmanlı sülalesi.
a. dır 188b/14dc

ᶜālī Ar. s. Yüce, ulu, yüksek.
ᶜa. 187b/09, 189a/18, 199b/15, 213a/15
ᶜa.-(cedd-i ᶜālī) 189a/13
ᶜa.-(emr-i vālī) 187b/13
ᶜa.-(ḳubāb-ı ᶜālī) 199b/22
ᶜa.-(serdār-ı ᶜālī makām) 210a/14db
ᶜa. dir 190a/05, 195b/27

ᶜālī-cāh Far.b.s. Yüksek rütbeli.
a. ıñ meḳārib.leri 190a/26

ᶜālī-miḳdār Ar.b.s Yüksek miktar.
a. dan (ālī-mikdār) 203a/02

ᶜālī-şān Ar. b. s. Şanı ve şerefi büyük olan.
a.(şehzāde-i ālī-şān) 214a/04

ᶜāliye Ar.i. Bir şeyin en yukarısı, tepesi.
a. (medrese-i ᶜāliye) 188a/02

ᶜālūd *Far. s.* bulaşmış, bulaşık.
a. e 196a/10db
a. 196a/10

āmāde *Far. s.* Hazır, hazırlanmış.
a. it- 206b/12

ᶜāmel Ar. i. 1.İş. 2. Niyet.
ᶜa. 199b/06

ᶜāmire Ar. i. 1. Osmanlı padişahlarının sarayı. 2. *Ar. s.* Devlete ait.
ᶜa. de (ittifāḳ-ı serāy-i āmīre) 188b/16
ᶜa. de (tersāne-i āmire) 185b/20
ᶜa. den (kiler-i āmire) 185a/01
ᶜa. ye 185b/22dc
ᶜa. ye (ḫazine-i ᶜāmireye) 195b/23

ᶜa. ye (kiler-i ᶜāmireye) 194a/14
ᶜa. ye (serāy-ı ᶜāmireye) 189a/02, 190a/02
ᶜa. ye (tersāne-i ᶜāmireye) 188b/14

ᶜāmmī *Ar. i.* Amca
a. si 197a/11

ancaḳ Bağ.1. Yalnız, sadece. 2. Lakin, ama, gibi bir düşünceye karşıt ikinci bir düşünceyi anlatır bağlaç.
a. 211b/08/09db

ānī Ar. f. zf. Bir an içinde, hemen, o anda, derhal.
a. yede (sene-i āniyede) 213a/26

ārā *Ar. i. c.* Oylar, görüşler.
a. 204b/26

ārāyış Far. i. 1.Süs,bezek, ziynet. 2.süsleme, süsleniş süsleyiş.
a.-(kelle-i ārāyış) 218b/20

ᶜārif Ar. s. Bilen, blgili, irfān sahibi.
ᶜa.-(zīrin ü ᶜārif) 189a/24

arzū Far. i. Bir şeyi elde etmek için duyulan istek, heves, emel.
a. it- 190a/03
a. sun 189a/14
a. yı 188b/17

ᶜarż Ar. i. Sunma, gösterme, takdim etme.
ᶜa. ol- 188b/23
ᶜa. ol- 188b/23cd

ᶜāṣār Ar. i. 1-İzler, nişāneler, alāmetler.
ᶜa. (āsār-ı ḫayrātındandır)
ᶜa. 194b/27

āsāyiş Far. i. 1- Rahat, huzur. 2- Güvenlik.
a. 206b/16
a. e 213a/21, 218a/22

āsitāne Far. i. 1- Payitaht. 2- Merkez. - Osmanlı Devleti'nin merkezi olması dolayısıyla İstanbul manasına da gelir.
a. de 194a/17, 212a/27
a. den 185a/02, 186a/22, 201a/19, 219a/10
a. mize 184b/25
a. ye 184b/27, 186a/22dc, 187b/07dc
ā.i (āsitāne-i devlet-i āşiyān)
a. 187b/25
ā.i (āsitāne-i devlete)
a. 186b/21dc
ā.i (āsitāne-i pādişāhide)
a. 190b/03
ā.i (āsitāne-i pādişāhiye)
a. 215a/17
ā.i (āsitāne-i sāᶜadet)
a. 185b/16, 188b/13
ā.i (āsitāne-i sāᶜadete)
a. 194a/08, 194b/08, 197a/06, 197b/20, 210b/12, 215a/15
ā.i (asitāne-i sāᶜadete)
a. 194b/13

āṣār Ar. i. 1-İzler, nişāneler, alāmetler.
a. larına 197b/12

āṣāyiş Far. i. 1- Rahat, huzur. 2- Güvenlik.
a. 213a/21db

āṣḥāb *Ar. s. c.* 1. Bir bölgede yaşayıp orayı sahiplenenler, malik ve mutasarrıf olanlar. 2. Bir işle uğraşan meslek sahipleri.
a. 184b/03

ᶜāṣā Ar.i.c. Değnek, sopa,
ᶜa.-(bade-el ᶜāṣā) 191b/06

āsūde Far. s. rahat, gailesiz, dinç olan.
a. 217b/23db

āşikār *Far. s.* Belli, apaçık meydanda.
a. e 184b/18

āşiyān *Far. i.* Mesken, ev.
a. e (āsitāne-i devlet-i āşiyān) 187b/26

āteş *Far. i.* 1. Topu ateşlemek, barutu ateşlemek. 2. Bir yeri yakmak. 3. Yanıcı cisimlerin tutuşmasıyla beliren ısı ve ışık.
a. ine 191b/11

ātiye Ar. s. Gelecek, gelen 2. i. gelecek zaman, istikbal 3. zf. Önde, aşağıda
a. de (sene-i ātiye) 213a/26db
a. de (sene-i ātiyede) 213b/13db

āvāre Far. s. 1. Serseri, boş gezen, işsiz güçsüz, aylak. 2. Dağınık, perişān.
a. 192b/11

āver Far. s. Getiren, taşıyan.
a.-(ṭırāş-ı āver) 191b/02

āyin Far. i.1. Merāsim, tören. 2. Alevilikte içki sohbetleri.
a. e (sene-i āyine) 213b/13
a. de (sene-i āyinede) 217a/14

āzāde Far.s. 1. Hür, serbest. 2. ed. Tam bir mana anlatan mısra.
a. -i (şehzāde-i āzāde-i biri) 211b/13

azer Far. i. Ateş.
a. de 190b/15

ᶜāzim Ar. s. Niyetli, kesin karar veren
ᶜa. 215b/02

āᶜẓam Ar. s. Büyük.
a.-(vezīr-i āẓam) 184b/06
a. a (ṣadr-ı aẓama) 190a/21

ᶜāẓim Ar. s. Büyük, ulu.
ᶜa. ine (kubbe-i āẓīmine) 188a/01-02dc

ābād Far. s. 1-Māmur, şen, bayındır 2-Çokluk bildirir.
a. 188a/04dc

ᶜabid Ar. s. ibādet eden, tapınan.
a. 213a/12

ᶜacāib Ar. s. Çok tuhaf şey, anlaşılmaz
ᶜa. 213b/24
ᶜa.-(min-el ᶜacāīb) 208a/05

ᶜaceb Ar. i. Hayret, gariplik, şaşılacak şey
ᶜa. 195a/05, 196a/20 (ᶜaceb-ül kirāma)
ᶜa. (ᶜaceb-ül kirāma) 213b/12

ᶜacele Ar. i. Çabuk, çabukluk
ᶜa. 195a/07, 195a/07db

ᶜacībe Ar. i. şaşılacak şey.
ᶜa. si 213b/23

ᶜaciz Ar. s. Kudretsiz, güçsüz.
ᶜa. 186a/14

aç- *F.* Kapalı bir şeyi açık hale getirmek.
a.-ıldı 217b/05db
a.-up 187b/01, 196a/18

açdır *F.* Açmak işini yaptırmak.
a.-mayup 204a/27db
a.-mayup (göz açdır-) 204a/27
a.-maz 202a/21, 202a/21db, 207a/22, 207a/22db

açıḳ *S.* Kapalı olmayan, açılmış.
a. 203b/25

ad İ. İsim
a. 185a/26
a. ım 192b/06

aᶜdā Ar. i. Düşmanlar.
a. dan 187b/14dc
a. 196b/07, 217a/10db
a. da 186a/10dc
a. dan 186a/09dc, 186a/10dc, 187b/02dc
a. ñız 196b/01
a. sınıñ 191a/22
a. ye 198b/14

ādāb Ar. i. Usul, yol, yordam, davranış kaideleri, terbiye. Ahlāk ve terbiyenin gerektirdiği konuşma ve hareket tarzı
a. a 192a/14

ᶜadālet Ar. i. Herkese hakkını vermek ve lāyık olduğu muāmeleyi yapmak. Hak kanunlarına uygunluk.
ᶜa. 203b/13
ᶜa.-(kemāl-i ᶜadālet ü nıṣfet) 193a/25

ᶜadāvet Ar. i. Düşmanlık, yağılık.
ᶜa. i (münşā-ı ᶜadāveti) 214a/25
ᶜa. te 196b/04
ᶜa. 195b/16

adam *Ar. i.* 1. İnsan. 2. Erkek kişi. 3. Birilerinin yararlandığı kullandığı kimse.
a. 184b/15, 184b/16, 184b/17, 185a/11, 185a/13, 186a/16dc, 186a/19, 187a/01dc, 187a/19, 187b/14dc, 194b/13, 195b/04, 195b/26, 196b/26, 200a/24, 201b/17, 203b/16, 206a/17-18-19db, 206a/19, 208a/20, 209b/06, 210b/08, 212a/10, 215a/18, 215a/19, 215b/20, 215b/20db, 217b/16
a. a 197a/21
a. dan 186b/27, 187a/01dc
a. ıyla 202a/09
a. īsī 198a/03
a. isi 198a/04
a. lar 184b/24, 187b/18dc, 200a/12, 203a/17, 213b/03, 213b/13
a. ları 202a/13

ᶜadd Ar. i. Sayma.
ᶜa. et- 203b/13
ᶜa. it- 218a/12
ᶜa. ḳoy- 188b/09
ᶜa. ol- 214b/15

ᶜa. olun- 201b/22, 202a/27, 202a/27, 213b/12, 213b/12db, 214b/16, 218b/07
ᶜa. oun- 217b/07db

ᶜaded *Ar. i.* 1. Sayı. 2. Çokluk.
ᶜa. ince 199b/20

ᶜadem Ar. i.Yokluk (ᶜadem-i ihtimām)
ᶜa. (ᶜadem-i ihtimām)195a/16

ᶜadīl *Ar. s.* Eşit, eş, benzer.
a. ī 188b/04

ᶜadl *Ar. i.* Doğruluk, adalet.
a.-(ᶜadl ü inṣāf) 194a/16
a.-(kemāl-i adl) 203b/02
a.-(kemāl-i ᶜadl u perhiz) 194a/19
a. ᶜadl ü inṣāf 194a/16

ᶜadū Ar. i. Düşman.
a. 202a/08, 204a/14, 212b/26, 212b/26db, 218a/13
ᶜa. de 184b/05
ᶜa. den 197b/16
ᶜa. muz (eledd-i ᶜadūmuz) 196b/03
a. nuñ 202b/09
ᶜa. si 193a/15
ᶜa. suna 193a/15
ᶜa. yi 204b/11
ᶜa. -yi (ᶜadū-yı bī-din) 204b/11-12db
ᶜa. 206b/22, 212b/05, 212b/18
ᶜa.-(azime-i ᶜadü) 212b/18db
ᶜa. den 188a/06dc
ᶜa. ye 217b/19
ᶜa. ye (cānib-i ᶜadū) 187a/25
a.-(asker-i ᶜadüv) 205a/04

āfāḳ *Ar. i. c.* Ufuklar, gökle yerin birleşir gibi göründüğü yerler.
a. a (cümle-i āfāḳa) 211a/18

ᶜafīfe Ar. s. Namuslu temiz, saygıdeğer (kadın)
ᶜa.-(ṣaliḥa-i ᶜafīfe) 193b/26

ᶜafī-āne Ar.f. zf. Temiz olarak, temizce, tertemiz.
ᶜa. 193a/11

ᶜafv Ar. i. Suçunu bağışlama.
a. et- 204a/02
a. eyle- 204a/02db
a. ol- 199a/03

aġāh Far. s. Bilgili, haberli, uyanık
a. 214a/16
a. ın 188a/04dc

aġavāt [*T. ḫağa ḫnın Ar. c.*] Ağalar.
a. 188b/21
a. ı 190a/24

aġaç İ. Büyük, sap ve dalları sert nebat, ağaç, dal.
a. 210a/04

aġalıġ İ. Ağalık, ağa unvan ve hal ve sıfatı.
a. ından 198a/05

aġarıḳ Ar.s. Değerli eşyaları olan, yükleri olan
a. ların 217b/10

aġarlıḳ Ar.s. Değerli eşyaları olan, yükleri olan
a. ların 216b/10db

aġız T.i.İnsanın yemek yemesine yarayan organı
a. dan 218a/27

aġlat- F. Ağlamasına sebep olmak.
a.-duḳ 197b/25db
a.-du 197b/25

aġmāż T.f. (akmaż) Akıcı olmayan.
a. 207b/05

aġreb Ar.i. Çok şaşılacak olan, en şaşırtıcı.
a. 198b/03

ᶜahd Ar. i.Söz verme.
ᶜa. 208a/21
ᶜa. -ı (ahd-ı Süleymān Ḫānıda) 213a/21
ᶜa. -i (ahd-i hümāyūnlarında)193a/20
ᶜa. -i (ahd-i Süleymān Ḫānıda) 193a/22
ᶜa. -i (ahd-i Süleymān Ḫānıdan) 193a/21
ᶜa. -i (aḥd-i Sulṭān Murad)199b/03
ᶜa-i (ahd-i ali). 209b/12
ᶜa. 216a/25

aḥbār Ar. i. Haberler.
a. ı 205b/26db
a. ı (laẕẕım-ül Ḫafā-ı aḥbārı)205b/26
a. it- 205a/06
a-ı (aḫbār-ı şehādeti). 210a/13

aḫaz Ar. i. Alma, kabul etme.
a. 193a/18, 217a/12
a. it- 214a/15

a. 214a/12

aḫir Ar. s. Son, sonraki, en sonra.
a. 215b/24
a. e (veche-i azimetin) 212a/15
a.-(cemāżzi-yel aḫire) 203a/04db
a. siniñ (cemāzī-yel aḫiresiniñ) 211a/09

aḫkām Ar. i. Emirler, hükümler.
a.-(isti ḫrāc-ı aḫkām) 187b/18
a. da 186a/23

aḫşām *İ.* Gündüzün son ve gecenin ilk saatleri.
a. 184b/18, 206b/15, 219a/12
a. a 218a/17

aḫūr *Far. i.* Ahır, dam.
a. 191a/10db

aḥir *Ar. zf.* Nihayet, son, son olarak.
a.-(rebiᶜ-ü'l aḥir) 217b/17

aḥiżāde Far.b.i. Esnafın oğlu.
a.-(el-mevlā aḥizāde efendi) 199b/07

aḥkām Ar. i. Emirler, hükümler.
a.-(emr ü aḥkām) 190b/24
a. a 186b/23
a. ı 206a/16
a. 186a/23db

aḥsen Ar.i. Çok, en, güzel yakışıklı.
a. 201b/25

aḥşā Ar. i. 1. Canlıların göğüs ve bağır bölgesi içinde bulunanlar, bağırsaklar. 2. Yanlar, bölgeler.
a. dan 207a/03

aḥvāl Ar. i.Oluşlar, bulunuşlar , durumlar
a. 188a/17
a. den 188a/06dc
a. i 185b/16
a. ī 210a/16db
a. leri 204a/03
a. -i (aḫvāl-i ālemden)190b/12
a. 189a/03dc, 190a/05, 192a/11db, 197b/01, 200b/15, 202a/06, 207b/03, 210a/16, 210b/12
a.-(icmāl ü aḥvāl) 188a/06dc
a.-(terākim-i aḥvāl) 193a/09
a. e 185b/02dc
a. ı 201b/14
a. i 197b/02, 207a/05db, 207b/03db
a. i (icmāl-i aḥvāli) 193a/23
a. i (sāᶜir-i aḥvāli) 200b/09
a. i (tafṣīf-i aḥvāli) 192a/20
a. i (tafṣīl-i aḥvāli) 192a/08
a. icmāl. (icmāl ü aḥvāl) 188a/06dc
a. in 217a/12
a. inden 188a/18dc, 192a/11
a. ine 202b/05, 214b/20, 214b/22
a. leri 196b/17
a. -ı (ṭafṣīl-i aḥvāl-ı derviş pāşā el-merḥūm) 202b/11
a. -i (aḥvāl-i muadil) 193b/20
a. -i (tafṣīl-i aḥvāl-i Aṣr-ı Süleymān Ḫānıda) 194b/19
a. -i (tafṣīl-i aḥvāl-i Süleymān Ḫānıñ) 194b/19db
a.-ī 207a/05
a. -i (çeşme-i aḥval-i felek) 197a/17

ahū Far. i.1. Ceylan, karaca 2. güzellerin gözü.
a. 215b/20
a. larıki 215b/21

akçecik *İ.* Eskiden kullanılan ufak para. Paracık.
a. iñ 191b/15
a. in (aḳçeciġin) 191b/15db

ᶜaḳıbet *Ar. i.* Nihayet, son
ᶜa.185a/11, 186a/27, 186b/18,186a/27db
ᶜa.185b/09
ᶜa.-i(aḳıbet-i maraż) 190a/10db
ᶜa. -i (ᶜaḳıbet-i ᶜināyet) 188b/04
ᶜa. -ül (ᶜaḳıbet-ül emr) 207b/14
ᶜa. -i (ᶜaḳide-i murād) 190a/08

aḳ- *F.* Sıvılar veya çok küçük taneli maddeler için yüksek bir yerden daha alçak bir yere gitmek, inmek.
a.-ar 187b/10dc, 200a/07db
a.-maġla 204a/09
a.-masa 202b/25
a.-&a 202b/25db
a.-ar 200a/07

aḳça *İ.* Eskiden kullanılan ufak para.halk ağzında söylenişi.
a. m 211a/26

akçe *İ.* Eskiden kullanılan ufak para. *Rum.* Osmanlı Devleti'nin ilk zamanlarından 1687 yılına kadar bu devlette kullanılan para birimi.
a. 184b/27, 187a/18, 191a/14, 191b/03, 197b/06, 197b/08, 199b/05, 199b/07, 205a/25, 205a/27, 209b/24, 213a/09, 215b/11, 215b/12, 215b/14, 215b/14/15db
a. den 195b/23
a. ler 195b/24
a. sin 195a/02
a. ye 192a/19, 208a/17, 208a/18
a. -i (akçe-i dört) 195b/17

akçelik *İ.* Akçe ile değeri tesbit edilen yerin gelirinin tutarı.
a. 191a/14, 191b/03db

akdām Ar. i. 1. Ayaklar 2. ilk önce, önceki, daha önceki.
a. 208a/20, 208a/20db

akdam Ar. i. ilk önce, önceki, daha önceki.
a. ı 199a/24

ʿakıllı *Ar. s.* Akıllı olan kimse.
ʿa. 186b/27, 187a/01dc

akın *T. i.* Düşman topraklarına, tedirgin etme, yıldırma, çapul gibi amaçlarla toplu olarak yapılan baskın.
a. 187b/13

akrān Ar. i. Yaşıtlar, eş ve benzer olanlar.
a. ı 191a/08, 198a/14, 199b/06
a. ları 204b/11

akraba Ar. i. Aralarında soy yakınlığı olanlar.
a. 202b/24

aksā- Ar. s. Son, en son, uzak.
a.-yı 188a/18dc
a. -ı (aksa-ı günegün) 214a/07

aktar- F. 1. Aktarmak, bir yerden veya bir kaptan diğerine nakletmek, taşımak, devretmek.
a.-anlarında 200b/10

āl Ar. s. Aile, sülale.
a. i 214b/21
a. -ī (al-ī ṭarīḳ-ül kināye) 196a/06

al- *F.* 1. Almak işi yapılmak.2.Fethetmek.
a. 187a/13,203b/16
a.-acaḳ (intiḳām al-) 200b/15
a.-am 191b/14
a. 191b/27
a.-an 213a/14
a.-ayım 212b/26
a.-dārdı (aldırdı) 184b/13db
a.-dı 185a/21dc, 185b/07, 185b/07db, 186b/20, 194b/14, 207b/14, 217b/08
a.-dı (ruḫṣat al-) 195b/10
a.-dıḳları 219a/18
a.-dılar 186a/11, 188a/21, 195b/18, 219a/19
a.-dılar (ḫaber al-) 186a/12dc
a.-dılar (imdād al-) 187a/18
a.-dılar (kām al-) 189a/16
a.-dım 191b/19, 191b/19db, 191b/23, 192a/19
a.-duġı 209a/21
a.-ı virmedi (murād alıvermedi) 190a/03
a.-ınan 192a/05
a.-ındı 188b/07
a.-ıñ 184b/19
a.-ıp 189b/13, 191a/16, 196b/13
a.-ıpdır 195b/27db
a.-ır (ibret al-) 198b/09
a.-ırdı 184b/13dc
a.-ırlar 190b/10
a.-ıvirdi 192b/13
a.ana 204a/03
a.-maġa 209a/25
a.-maġla 203a/19
a.-mak (kām al-) 190a/03
a.-maḳ (ardın al-) 201b/08
a.-maḳ (intiḳām al-) 204a/17, 217b/20
a.-maḳdadır (kām al-) 200a/12
a.-maḳdan (irtişā al-) 191b/27
a.-mış 190b/17, 192b/02, 192b/10
a.-mışdır 190b/17db
a.-up 185a/09, 185a/09dc, 186b/17-18dc, 186b/20db, 203a/18, 208b/12, 211b/13, 219a/11
a.-up (icāzet al-) 186a/16
a.-ur 184b/20dc, 189b/14, 200a/01db, 200a/02
a.-urdı 185b/07dc
a.-urlar 209a/14, 209a/14db, 219a/14

ʿala Ar. zf. Üst, üzere.
a. 203a/22
a. (ṣalevātül allahi ala nebiyyine ve aleyhi ḥażretine müntehi) 203a/27
a. -i (ala-i feḥāme) 214b/17
a. ñız (cedd-i alāñız) 200b/22

aʿlām *Ar. i. c.* Bayraklar, sancaklar.
a.-(cedid-i aʿlām) 192a/22

ʿalāmet *Ar. i.* işaret, iz,nişān,belge.
ʿa. 207b/27db
ʿa.-(alāmet ü nişān) 207b/27
ʿa. -i (alāmet-i mevt)195a/07
ʿa. ü nişān 207b/27
ʿa. -i (alemet-i ġalebe) 218a/11
ʿa. -i (alemet-i mevt)195a/07db

alāt *Ar. i.* Vāsıtalar, aygıtlar.
a.-(alāt ü ceng) 187a/16db
a. ımı 188a/04dc
a. ü ceng 187a/16db
a. man187a/13db

alaman *İ.* 1. Küçük odun gemisi. 2. Büyük balıkçı kayığı. 3. Böyle kayıklara mahsus büyük ağ.
a. a 187a/13

alay *Far. i.* Genel olarak üç tabur ve bunlara bağlı birliklerden oluşan asker topluluğu.
a. 198a/20, 204a/24, 204a/26, 211a/04, 211a/05db, 215a/25, 217b/12, 217b/14
a. da 198a/19
a. ı 186b/15, 186b/15dc, 202a/11, 212b/15
a. ın 202a/10
a. ını 212b/18
a. lar 203a/18
a. ları 202a/14, 202a/14-15db, 204b/03, 218a/01, 218a/24
a. larına 202a/05
a. larıyla 204b/08, 210b/01

alay beg *İ.*Vaktiyle bir vilayet sipahisinin başı, daha sonra jandarma alayının kumandanı.
a. ine 211a/04

alçaḳ İ. 1.Yüksek karşılığı, aşağı,pes. 2. Boyu kısa, kısır.
a. 189a/22

aldır- F. Alma işini başkasına yaptırmak.
a.-dılar 187a/22
a.-dım 191b/18
a.-madı 186b/21, 212a/12

aldur- Bkz. aldır-
a.-duġı 191b/17
a.-ur 203b/15

ʿale-s-seḥer Ar. Seherleyin, seher vakti, gün doğmadan evvel.
a. 191b/09

ʿale-l-acele Ar. zf. Tuhaf, şaşılacak şey.
a. 207a/18

alellehim *Ar.b.i. Onun üzerine.*
a.-(alellehim ʿāfınā)190a/16db

ʿalem *Ar. i.* Dünya, cihan.
ʿa. 198b/11, 212b/12
ʿa. leri 202b/07, 218a/06

alet *Ar. i.* Araç gereç, eşya, vasıtā.
a. 188a/18dc
a.-(sāʿire-i alet) 186b/26

ʿaleyh Ar. i. Alā edatının zamirle birleştiği zamanki şekli. Aleyhinde, onun hakkında, onun üzerine.
ʿa.-(emīr bu ḫāri aleyh rāḥmet-el bārī) 200b/01
ʿa.-(raḥmet-el allahi aleyh) 188a/18dc
ʿa.-(raḥmet-ül allahi aleyh) 196b/13, 197a/09, 197b/18, 198a/03, 198b/19db, 202b/27, 209a/20, 210a/12
ʿa.-i(raḥmet-ül allahi aleyhi) 198b/19
ʿa. i (aleyhi raḥmeti vel ġufrān) 187b/27dc
ʿa. i (raḥmet-el allahi aleyhi) 189a/01dc
ʿa. i (raḥmet-ül-allahi aleyhi) 194a/13
ʿa. i (raḥmet-ül allāhi aleyhi) 194b/03, 195a/10, 195a/19
ʿa. i (ṣalevāt-ül allahi ala nebiyyine ve aleyhi ḥażretine müntehi) 203a/27
ʿa. i (ṣalli allahü aleyhi vessellem) 206a/08
ʿa. -ir (aleyh-ir raḥme ver-rıżvān) 187b/27db
ʿa. -ir (aleyh-ir raḥmeti vel güfrān) 214a/27
ʿa. i (aleyhir-raḫmet) 187b/27
ʿa.-(aleyh-ir-raḥmeti) 193b/16

ᶜaleyhi Ar. e. Onun üzerine
ᶜa. 192a/16
ᶜa.-(raḥmet-el allāhi aleyhi rahmeten vāsıāten) 189a/01db
ᶜa.-(raḥmet-ül allahi aleyhi) 194b/16
ᶜa.-(raḥmet ül allahi aleyhi raḥimehü) 194b/16db
ᶜaleyhim Ar. i. aleyh kelimesinin cemi ve tesniyesi
a. 190a/16
ᶜaleyhi-s-selām Ar.i.tam.Allah'ın selamı.
a. 188a/18dc
alı ḳo- B.f. Bir müddet için bir yerde tutmak gitmesine engel olmak.
a.-dılar 219a/02
alıḳoy- B.f. Bir müddet için bir yerde tutmak gitmesine engel olmak.
a.-up 210a/10
a.-dılar 188a/16
alın- F. 1-Almak işi yapılmak. 2- Gönül kırgınlığı.
a.-dıki 201b/06
a.-madı 191b/08
a.-maḳ 196b/12
a.-mış 202b/01
aliālen Ar.zf. Açık olarak, meydanda.
a. 188a/04dc
ᶜālī Ar. s. 1.Yüce, ulu, yüksek
ᶜa. 192a/27db
ᶜa.-(serdār-ı alī) 188a/25
ᶜa.-(şeġab-ı alī) 189b/04
ᶜālī-şān Ar. b. s. Şanı ve şerefi büyük olan.
a. (ᶜālī-şān) 207b/10
ᶜālim Ar. s. Bilgin.
a.-(alim-allahi) 209b/06
ᶜāliyye Ar. s. Yüksek, büyük.
a. yi (devlet-i alīye) 187a/10
a. -i (aliye-i ḳoṣṭanṭiniyye)187a/02
a. de (devlet-i aliyyede) 199b/10
a. ye (müḥimmiye-i ḳoṣṭanṭiniyye-i aliyyeye) 189a/15
a. -i (devlet-i aliyye-i oṣmāniyede) 196a/15
ᶜallām Ar. s. Çok bilgin.
a. e 188b/26dc
allah Ar. Tapılan varlık, yaratan, yaratıcı.
a. 197a/25, 212b/20, 212b/20, 219a/13, 219a/13
a. i (alim-allahi) 209b/06
a. i (allahi efendi) 200b/08
a. i (be-avn-ül allahi teāli) 202a/01
a. i (be-fażl-ül allahi teāla) 207b/24, 208b/07
a. i (be-fażl-ül allahil teāla) 217b/11
a. i (be-fażl allahi teāla) 204a/10
a. i (ind-el allahi teāla) 211b/19, 218a/12
a. i (raḥmet-ül-allahi aleyhi) 194a/13
a. i (raḥmet-ül allahi aleyh) 202b/27, 209a/20, 210a/12
a. i (raḥmet-ül allahi teāla) 199a/07
a. ü 187b/07dc
a. ü (inşā-al allahü teāla) 217a/13
a. ü (inşā allahü teāla) 186a/20db
a. ü (rıżā-ı allahü) 207b/16
a. ü (ṣalli allahü aleyhi vessellem) 206a/08
a. -ı (allah-ı emriyle) 197a/25
a. i (raḥmet-el allāhi aleyhi rahmeten vāsıāten) 189a/01db
a. i (raḥmet-el allahi aleyhi) 189a/01dc
a. i (raḥmet-ül allāhi aleyhi) 194b/02, 195a/09, 195a/19
a. i (ṣalevāt-ül allahi ala nebiyyine ve aleyhi ḥażretine müntehi) 203a/27
allahi Ar. i. Allah adamı.
a.-(be-fażl-ül allahi teāla) 206b/23
a.-(raḥmet-ül allahi aleyh) 196b/13, 197a/09, 197b/18, 198a/02, 198b/19db
a.-(raḥmet-ül allahi aleyhi) 194b/16, 198b/19
a.-(raḥmet ül allahi aleyhi raḥimehü) 194b/16db
allahü Ar.i. tanrı,tapılan.
a. 201b/19
a.-(raḥim-el allahü teāla) 189a/06
alt İ. Üst karşıtı.
a. ında 206a/18
altı S. ve i. Beşten sonra gelen sayı
a. 184b/02, 186b/12, 187a/07db, 187a/19, 187a/19db, 187a/22, 188b/14dc, 194b/20, 202a/22,

202b/03, 205a/20, 215a/27, 215b/04db, 217b/08
a.-(beş yüz) 187a/07
a. biñ 215b/04
a. parmaḳ 188a/18dc

altı yüz *İ.* Beş yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayı.
a. 201b/13, 201b/17
a. 188b/14dc

altıncı *S.* Altı sayısının sıra sıfatı, sırada beşinciden sonra gelen.
a. 188b/05, 210a/14, 217b/26

altmış *İ.* Elli dokuzdan sonra gelen sayı.
a. 212a/01db
a. dan 205a/19
a. biñ 185b/03, 212a/01

altun *İ.* Altın. Parlak sarı renkte çok kıymetli bir madendir. Havadan ve sudan etkilenmediği için süs ve ziynet eşyası olarak kullanılır.
a. 185a/15, 189b/06, 189b/09, 191b/26, 192a/04, 196b/12, 198b/01, 214a/05, 214a/06, 215b/14/15db, 215b/15, 215b/15, 215b/15db
a. a 190a/09, 204b/20, 204b/21, 204b/21, 216a/09db

altunluḳ *İ.* Altın konulan kap.
a. 190a/09, 190a/09db

alvir- *B.f.*. Bir nesneyi bir yerden alıp birine vermek.
a.-ür 190b/05

amān Ar. i. Eminlik, korkusuzluk.
a. ım 199a/05

ʿamel Ar. i. 1.İş. 2. Niyet.
ʿa. 194b/14db
ʿa. den 188a/06dc, 207b/13
a. -i (ʿamel-i bisyār) 194b/14

ʿamīḳ Ar .s. Derin.
ʿa. ī 208a/03
ʿa. 204b/27, 208a/01
ʿa. den 219a/15
ʿa. in (baḥr-iʿamīḳin) 188a/18dc

ʿāmil *Ar. s.* İş yapan, harekete geçen.
a. ol- 208b/03
a. olun- 208b/15

amir Ar.s. 1. Buyuran , buyurucu.
a. -i (amir-i şerīfleri)189a/19

ʿamm Ar. i. Umūmī, genel.
a. i 206a/08
a. in 185a/27db

amma Ar. e. Ama, lakin.
a. 186a/26dc, 186b/08db, 186b/15dc, 188a/04dc, 189b/19db, 190a/10db, 198a/11db, 202b/13db, 207b/16db, 211b/11db, 215b/19db, 215b/21/22db, 215b/27db, 217b/04db

ammā Ar. e. Ama, lakin.
a. 185a/09, 185b/06, 186b/15, 187a/27, 189a/23, 190a/10, 191a/20, 191b/01, 192b/06, 192b/22, 194a/16, 194b/03, 195b/11, 196a/14, 196b/03, 197b/01, 197b/21, 198a/13, 198b/02, 198b/10, 198b/25, 199a/19, 200a/05, 200a/14, 202a/11, 203b/11, 203b/25, 204b/02, 207a/02, 207a/22, 207b/16, 208b/02, 209a/20, 210a/08, 211b/11, 211b/13, 212a/07, 212a/13, 212a/14, 212a/18, 212b/02, 212b/27, 213a/05, 213b/24, 215b/14, 215b/19, 215b/27, 218a/19, 218b/11, 218b/17

amme Ar. e. Ama, lakin.
a. 202b/13

ʿammi-zāde [*Ar.* ʿ*ammi Far. -zāde*] *B. i.* Amca oğlu.
a. si (ʿammi-zādesi) 191a/09
a. si (meḥmed pāşāyı ṭaviliñ ʿammi-zādesi) 202b/16

an *Ar. i.1.* Pek az bir zaman.2. *zm.* O zamirinin yönelme hali.3. *zm.* O zamirinin bulunma hali.4. *zm.* O zamirinin ayrılma hali.5. *zm.* O zamirinin çoğulu.6. *zm.* O zamirinin yükleme hali.7. *zm.* O zamirinin çoğulu.
a. 184b/02, 185b/15, 192b/08, 203b/07, 203b/07db, 218b/06
a. a 186b/11, 192b/02
a. da 1845/04dc, 185b/24, 192b/13, 192b/14, 192b/17, 204a/05, 204b/23, 207a/13, 208a/03, 215b/16, 219a/04, 219a/18, 219a/20, 219a/26

a. dan 186a/07, 186a/09, 186a/10, 186a/10, 187b/02, 188a/20, 188a/22, 188b/07, 188b/11, 189b/10, 192a/21, 192a/27, 192b/15, 194a/06, 195a/26, 195a/27, 197a/27, 198b/08, 203a/27, 205b/18, 206a/27, 207b/22, 209a/15, 209b/05, 212a/23, 215b/10, 215b/25, 215b/26, 219a/03, 219a/22, 219a/23
a. dın 209b/02
a. ı 190b/14, 196a/05
a. ıñ 191a/05, 192b/01, 192b/02, 206a/06
a. lar 191b/24, 217a/25
a. lardan 192b/03
a. larıñ 191b/24

an-ḳarīb Ar. zf. Yakından, çok geçmeden.
a. 184b/25

ana İ. Anne'nin halk dilinde söylentisi.
a. larıyla 208b/17
a. sıñ 209a/25

anār *Fars. İ. Ateş.*
a. 198b/05

ancaḳ Bağ. 1. "Yalnız, sadece" gibi sınırlama anlatır.1. 2. "olsa olsa ","en çok", "daha çok" güçlükle" gibi bir şeyin daha çoğunun, ilerisinin olmadığını gösterir.
a. 184b/10, 186b/11-12dc, 188a/04, 188a/04dc, 188b/14dc, 188b/14dc, 190a/18db, 190a/18,194a/10, 194a/10db, 198b/16, 199a/16, 201a/26, 201b/17, 202a/25, 204b/08, 208a/20, 210b/20, 210b/20db, 211b/09, 212a/17, 214b/06, 214b/13, 215a/03, 217a/22

anda *Zm.* O zamirinin bulunma hali.
a. 185a/04, 185a/04, 186a/11, 202b/09, 203b/17, 204b/04

andan *Zm.* O zamirinin ayrılma hali.
a. 185a/05, 186a/10db, 190a/08-09db, 195a/26, 196a/23, 205a/07, 208b/26, 210a/02, 212a/24, 215b/09, 215b/12, 215b/18, 217a/01, 217a/03, 217a/12, 218a/21, 218b/01, 218b/24, 219a/20

ānī Ar. i. Bir anda oluveren, apansız, ansızın.
a. 204b/26, 210a/26

aniden Zf. Ansızın, birdenbire.
a. 209b/03

anḳā İ.Masal kuşu.
a.-(simurġ-ı anḳā) 198b/01

anlar *Zm.* ḫO ḫ zamirinin çoğulu.
a. 195a/04, 195a/05, 196b/02, 196b/02db, 198a/25, 202b/01, 204a/02, 204a/03, 204b/01, 218b/15
a. a 188b/26db, 195a/23, 211b/08
a. ı 201b/01
a. ıñ 192a/06, 202b/02, 210a/01

ᶜantari Halk. İ. Elbise.
a. 198a/27

ᶜanūd *Ar. s.* İnatçı.
ᶜa. dan 210a/20

añ *Ar. i.* Pek az bir zaman.
a. a 195b/02, 202a/17
a. ın 195b/27
a. salar 196a/19

añ- *F.* Hatırlamak.
a.-ar 196a/11, 196a/11db
a.-arlar 197a/02db
a.-masına 197a/01db

añıl- *F.* Hatırlanmak.
a.-ana 217a/10

añla- *F.* Birinin duygularını, isteklerini, düşüncelerini sezebilmek.
a.-madıḳ 213a/14db
a.-madıñ 213a/14

ara *İ.* İki olguyu, iki olayı birbirinden ayıran zaman, fasıla.
a. sında 192b/06

ᶜarab *Ar. i.* Orta doğu ile Kuzey Afrika'nın büyük bir bölümünde yaşayan halk ve bu halkın soyundan olan kimse.
ᶜa.-(ḳabāil-i ᶜarāb) 184b/11
ᶜa. ı 188a/04dc
ᶜa. 185b/10, 188b/14dc, 189b/02, 214b/04
ᶜa. ān (ḳabāil-i ᶜarab) 185b/04
ᶜa. dan (faṣiḥā-i ᶜarabdan) 193a/14
ᶜa. ıñ 202b/26
ᶜa. -ı (arab-ı ḳabāile) 185a/09dc

ᶜaraba *İ.* Tekerlekli, motorlu veya motorsuz her türlü kara vasıtası.
ᶜa. 206a/13db
ᶜa. sına 206a/12
ᶜa. ya 215b/12

ᶜarabān *Ar.i.* Arablar
a. 185a/09dc
a.-(meşāyiḫ-ı arabān) 185a/09

ᶜarabiyye Ar. i. Araplarla ilgili.
a. 208a/06

aralıḳ *İ.* İki olgu, iki olay arasındaki zaman dilimi.
a. da 185a/22dc

ard *İ.* Arka, geri.
a. ı 202a/22
a. larından 204b/17
a. ın 201b/08

arḳa *İ.* Geri.
a. ver- 202a/04
a. sı 202b/20
a. sında 212b/10
a. vir- 201b/07

armāġan *İ.* Birini memnun etmek için verilen şey, hediye.
a. e 188a/04dc
a.-(envā-ı armaġan) 217b/27
a. ları 213b/23

arpa *İ.* 1.Buğdaygillerden olan bir tür bitki. 2.Emekli veya mazuliyet maaşı olarak bağlanan gelir.
a. 204b/20, 212b/02, 212b/02db, 216a/09db, 217a/09
a. nıñ 208a/17

arpalıḳ *İ.* Müftü ve kazasker gibi din görevlilerine aylık yerine verilen giyecek, yiyecek gibi şeyler ve para
a. 205b/05, 205b/07

arslan *İ.* Aslan, bir tür hayvan.
a. ları 204a/07

ᶜarṣa Ar. i. Yer, toprak.
ᶜa. da 201b/21
ᶜa. -ı (arsa-ı ᶜālem)210b/02

art- *F.* Çoğalmak, fazlalaşmak.
a.-ar 200b/20

artıḳ *S.* Kullanıldıktan sonra geriye kalan.
a. 188a/06dc

ᶜarūż Ar.i. 1. yan, taraf. 2. yanak, 3. yol 4. usul
ᶜa. ın 210a/24

ᶜarż Ar. i. Sunma, gösterme, takdim etme.
ᶜa. 185b/15, 192a/14, 200b/12, 200b/12db
ᶜa.-(arż u telḫīṣ) 194a/24
ᶜa.-(kemāl-i arż) 211b/12db
ᶜa. a 189b/24, 195b/06, 195b/06, 195b/09, 195b/09
ᶜa. a (ḥurāy-ı arża) 189b/24db
ᶜa. da (baḥar-ı arż) 186b/25
ᶜa. et- 185a/02, 192b/12, 195b/13, 200b/19, 207b/03, 207b/03, 215a/15
ᶜa. eyle- 185a/02db, 185a/02dc, 187b/18dc, 192b/12db, 201a/04, 201a/05, 201a/08, 201b/22, 211b/05, 214b/23
ᶜa. ı 188b/14dc
ᶜa. i- 197b/08
ᶜa. it- 190b/07, 190b/27, 197b/08db, 198a/11, 198a/11db, 214a/23
ᶜa. ları 187b/11
ᶜa. ol- 215b/08
ᶜa. olun- 188a/06dc, 200b/16, 200b/16db, 213b/22
ᶜa. -ı (arż-ı burūdet) 212b/27
ᶜa. -ı (arż-ı islām) 211b/25
ᶜa. -ı telḫīṣ 194a/24

arż-nāme Far.b.i. Sunma, bildirme.
a. si 211b/14/15db, 211b/15

ᶜasākir Ar. i.Erler.
ᶜa. i 204a/14
ᶜa. -i (ᶜasākir-i islām) 203a/20
ᶜa. -i (asākir-i mevfūr) 206a/26
ᶜa. -i (asākir-i tatar) 206b/22
ᶜa. -i (cümle-i asākir-i islām) 212b/08
ᶜa. -i (cümle-i asākir-i islāmıñ)210a/07
ᶜa. -i (serdār-ı asākir-i nüsret) 193b/06

ᶜasī *Ar.s.* Karşı gelen, haydud.
a. 214a/11

āsitāne *Far. i.* Osmanlı Devleti'nin başkenti İstanbul.
a.-i (āsitāne-i sāᶜadet)186b/21
a. -i (āsitāne-i sāᶜadete)199a/03, 210b/16, 219a/07

a. -i (āsitāne-i saᶜadetden) 185a/02dc
ᶜasker *Ar. i.* Er.
ᶜa. 185b/24, 188a/04dc, 188a/06dc, 188a/27, 194a/11, 201a/01, 201b/06, 204a/21, 208a/15, 208b/20db, 208b/22db, 209b/27, 210b/01, 212a/01, 212a/01db, 212a/10, 212a/24, 212b/06, 215a/12, 215b/04, 216a/15db, 217a/15, 217b/03, 218a/22
ᶜa.-(ḳāḍı-ı asker) 199b/03db, 199b/09db
ᶜa.-(miḳdār-ı asker) 219a/03
ᶜa.-(ṭali-i asker) 212a/13db, 212a/14
ᶜa.-(ṭalia-ı asker) 202a/07
ᶜa.-(ṭavāif-i asker) 210a/15
ᶜa. de (ḳalb-i askerde) 218a/04
ᶜa. den 200b/20, 201a/01
ᶜa. dir (emvāl-i askerdir) 213a/10
ᶜa. e 188a/06dc, 192a/23, 192a/23db, 202a/08, 204b/25, 204b/25db
ᶜa. i 186b/27dc, 188a/04dc, 188a/06dc, 206b/07, 207a/16, 209a/11, 211b/27, 212a/12, 212b/26, 216b/18db, 217a/17, 217a/18, 217a/26/27db, 217b/03, 217b/27, 218a/03, 218a/21
ᶜa. i (eṭrāf-ı askeri) 202a/05
ᶜa. i (ḳāḍı-askeri) 199a/16
a. -i (asker-i islām) 210b/24
ᶜa. imiz 204b/03
ᶜa. in 206b/12, 215b/04
ᶜa. inde 202b/06
ᶜa. inden 215b/04db, 217b/17
ᶜa. ine 207a/20, 217b/05
ᶜa. iniñ 204b/02, 207a/09, 207b/12, 217b/04
ᶜa. iñ 192b/17, 201a/02, 205a/15, 208b/22, 219a/15
ᶜa. iyle 207b/22, 215a/23, 216b/07db, 217b/07, 218a/02, 218b/02
ᶜa. ler 208b/20
ᶜa. ler (ḳādī-ı askerler) 211b/03
ᶜa. leri 217b/02
ᶜa. -i (asker-i adüv) 205a/04
ᶜa. -i (asker-i firāvān)194b/23
ᶜa. -i (asker-i islām) 185a/02, 185a/22db, 185b/22, 187b/20dc, 188a/06dc, 188a/24, 203a/05, 204a/16, 204a/21, 204a/26, 204b/01, 204b/13, 204b/18, 205b/18, 205b/21, 205b/23, 206a/15, 206a/15db, 206a/21, 206a/24, 206b/14, 207a/02, 207a/25, 207b/01, 207b/18, 208a/12, 208b/04, 208b/14, 208b/26, 211b/27, 212a/02, 212b/07, 212b/27, 213a/09, 217a/10, 219a/11, 219a/14, 219a/18
ᶜa. -i (asker-i islāma) 201b/10, 212a/11
ᶜa. -i (asker-i islāmı) 217b/18
ᶜa. -i (asker-i islāmın) 213a/04
ᶜa. -i (asker-i islāmıñ) 185a/22dc, 187b/07dc, 201b/07, 203a/07, 206a/14, 206b/19, 213a/04db
ᶜa. -i (asker-i islam)185a/22
ᶜa. -i (asker-i ḳızılbaş) 202a/03, 206b/08, 207a/04, 207a/19
ᶜa. -i (asker-i tatar) 207a/18, 209b/13, 209b/16
ᶜa. -i (asker-i tatara) 209b/15
ᶜa. -i (asker-i tatarın) 207a/15
ᶜa. -i (serdār-ı asker-i islām) 198b/26
aṣār Ar. i. 1-İzler, nişāneler, alāmetler.
a. -ı (aṣār-ı ḳadīme) 208a/10
aṣḥāb Ar. i. Sahipler.
a. -ı (aṣḥāb-ı devlet)198a/15
a. -ı (aṣḥāb-ı kirāma) 214b/15
a. 190b/22db
a. -ı (aṣḥāb-ı sariḫ) 204a/20
a. -ı (aṣḥāb-ı vuḳūf)188a/18dc, 213b/17, 213b/17db
a. ın 190b/22
a. -ı (aṣḥāb-ı devlete) 190a/18
a. -ı (aṣḥāb-ı nücūm) 187b/17
ᶜaṣır Ar. i. Zaman, devir, çağ.
ᶜa. da 202b/22, 211b/17, 214b/03
ᶜa. dan 191b/19
a. -ı (asr-ı süleyman)184b/07
ᶜaṣimet Ar.s. Konuşmayan, sessiz, dilsiz.
ᶜa. -i (aṣimet-i ḳarīn) 208a/09
aṣl Ar. i. Asıl, temel, esas.
a.-(ḫırvādī-el-aṣl) 193b/20
a. ı 202b/11
aṣlā Ar. zf. Hiçbir vakit.

a. 186a/24, 191a/21, 196a/11, 202a/21, 202a/21, 204a/27, 215a/06, 219a/25,200b/26db, 204a/27db

ᶜaṣr Ar. i. Yüzyıl.
ᶜa. da 191b/16
ᶜa. ı (şairā-i aṣrı) 189b/01
ᶜa. ında 194b/19db
ᶜa. ında (bī-mānend-ı aṣrında) 202b/18
ᶜa. -ı (aṣr-ı selim Ḫānıda) 193b/06, 194b/21, 195a/15, 197a/13
ᶜa. -ı (aṣr-ı selim Ḫānında) 211b/16
ᶜa. -ı (aṣr-ı sulṭān) 199b/03db
ᶜa. -ı (aṣr-ı sulṭān meḥmed Ḫānıda) 196b/16
ᶜa. -ı (aṣr-ı şerīflerinde)213a/17, 213a/27
ᶜa. -ı (el-mevlā muḥaşşi Sinān efendiye aṣr-ı sulṭān Süleymān Ḫānıda) 199b/04
ᶜa. -ı (ṣalavat-ül aṣr-ı devletle) 189b/17
ᶜa. -ı (ṣalavet-ül aṣr-ı devletle) 189b/17db
ᶜa. -ı (tafṣīl-i aḥvāl-i aṣr-ı süleymānn ḫānıda) 194b/19
ᶜa. -ü (aṣr-ü evān) 185b/12

ᶜaṣā Ar.i.c. 1. Deynek, sopa, 2. Dervişlerin taşıdıkları sopa.
a.-(bade-l ᶜaṣā) 191b/06-07db, 191b/06-07db

aṣār Ar. i. 1. izler, alametler, 2. ābideler 3. hikāyeler, gelenekler.
a. 188a/04dc
a. -ı (aṣār-ı ḳādime) 208a/10db

aṣmān-bān Far.i. Gökyüzü, semadeaki bulut.
a.188a/06dc

aşaġa *İ.* Aşağı.
a. 186b/11

aşın- *F.* Birbirine sürtünerek incelmek. 2.Eskimek, yıpranmak,
a.-ur 218a/10

at *İ.* Binek hayvan.
a.184b/19, 196b/11, 197b/07, 198a/18, 200b/24, 202a/24, 202a/24db, 202b/26, 203a/25, 206a/11, 208b/07, 208b/07db, 208b/22, 209b/11, 212b/10, 212b/18, 212b/19, 213b/20, 214a/15, 215b/08, 215b/11, 215b/17, 217b/06
a. ı 193b/24
a. a 184b/20, 198a/18
a. da 218a/12
a. dan 202a/12, 202a/15
a. ı 218a/07
a. ınıñ 198a/20
a. lar 207b/04, 215b/17db
a. larından 202b/26db

at- *F.* Bir şeyi elinden ileriye doğru fırlatmak.
a.-dılar 212b/20
a.-ın 212b/21
a.-up 205b/23
a.-üp 211a/17

ateş Far. i. Od, hararet, kızgınlık
ā. 211a/17
ā. e 188a/22
ā. ler 218b/27

atkı *İ.* soğuğa karşı omuzlara, başa, sırta veya boyna alınan örtü.
a. 215b/14

atlan- *F.* Atlara binilip savaş için yola çıkmak.
a.-ur 202a/16, 212a/03
a.-urlar 217b/10
a.-dururlar 202a/14

aṭa İ. Dört tarafı su ile çevrili kara parçası.
a. ları 186a/07

aṭāle Ar. i. Tembellik, üşengeçlik, durgunluk.
a. -i (aṭāle-i lisān) 204b/20

ᶜaṭiyye Ar. i. Hediye, bahşiş.
ᶜa. -i (aṭiyye-i şāhinişāhi) 211a/16

aṭlas Ar.i. 1. Üstü ipek, altı pamuk kumaş. 2. s. Düz, havsız, tüysüz.
a. 198a/25, 198a/25db, 198a/27
a. dan 187a/12, 187a/12db

aṭlaş Ar.i. 1. Üstü ipek, altı pamuk kumaş. 2. s. Düz, havsız, tüysüz.
a. 187a/12dc
a. dan 187a/12dc

avene İ. Yardımcılar manasıyla āvān yerine ve en fazla kötülükte birine

yardakçılık yapanlar hakkında kullanılıyor.
a. ye 188a/06dc

ᶜavdet *Ar. i.* Geri gelme, dönme, dönüş.
ᶜa.-(ᶜavdet ü selāmetle) 188a/09
ᶜa.-it- 185b/20
ᶜa. et- 193b/08, 193b/13, 198b/26, 209b/13, 210a/10, 212b/03
ᶜa. eyle- 186a/10db, 187b/15, 193b/08db, 209b/13db
ᶜa. i 205b/16
ᶜa. inden 206a/24
ᶜa. it- 185b/20dc, 186a/10, 187b/07, 187b/07db, 188b/12
ᶜa. olun- 205b/18
ᶜa. üselāmet ile 188a/09

ᶜavrat *Ar.i.c.* Kadınlar.
ᶜa. larıñ 208b/16

ᶜavret *Ar. i.* 1. Eş, zevce. 2. Kadın.
ᶜa. 185b/08dc
ᶜa. i 206a/02, 208b/12
ᶜa. ini 207a/12
ᶜa. leri 208b/14

avuç **avuç** S. Her defasında bir avuç. 2. (para için) Bol bol, pek çok.
a. 189b/06

ay *İ.* Yılın on iki bölümünden her biri.
a. 185a/15, 188a/04dc, 188a/06dc, 193a/27, 194a/10, 208a/16
a. a 187a/22, 217b/23
a. da 187a/19, 187a/19db, 188b/14dc, 188b/14dc
a. dan 188b/04
a. ı 191a/03, 191a/03db

ᶜayān *Ar.s.* Belli, açık, meydanda.
ᶜa. 202b/15
ᶜa.-(ayān ü beyān) 213b/25
ᶜa. ın 203a/18
ᶜa. ü beyān 213b/25

ayaġ İ. Ayak.
a. ı 188a/06dc
a. ım 208a/01
a. ına 191b/10

ayaḳ İ. Ayak.
a. 196a/04
a. ları 188b/20dc
a. ları (mübāreke-i ayaḳları) 188b/20
a. larıyla 196b/11

ayın Ar. i. Osmanlı alfabesinin yirmi birinci harfi olup ebced hesābında yetmiş sayısının karşılığıdır.
a. 193a/02, 206b/07db()
a. ayın () 206b/07

aylık Zf. Bir ay süresince.
a. 204b/23

aylıḳ Zf. Bir ay süresince.
a. 205a/20

ᶜayn *Ar. i.* 1. Bir şeyin eşi, tıpkısı. 2. Aslı, kendisi.
a. ıla 192a/21db
a. ıyle 191b/07
a. ī (naṣb-ı aynī) 208a/25

aynı İ. Benzeri, tıpkısı, benzer, eş, eşit.
a. yla 191b/06-07db, 192a/17, 206b/16, 206b/17
a. yla (aynı ile) 192a/21
a. yle 208a/02
a. aynı ile 193a/04
a.-(aynıyla) 202b/23

ayrıl- *F.* Bir yerden, bir kimseden, bir şeyden uzaklaşmak.
a.-mamışdır 198b/16
a.-mazdı 203b/07db
a.-up 200b/24
a.-ur 197a/26

ayrılış- F. Uzaklaşmak, ayrı düşmek.
a.-urlar 206b/16

ᶜayyuḳ *Ar. i.* Gökyüzünün en yüksek yeri.
a. a 188b/03, 215b/27

az *Zf.ve s.* Çok olmayan.
a. 200a/07, 206b/24, 207a/24, 207a/24db, 210a/16
a. dır 202a/08

azıt- F. 1. Azgın duruma getirmek. 2. (mez.)Çığırından çıkarmak.
a.-dı 212a/16

ᶜazīmet *Ar. i.* Gitme, gidiş.
ᶜa. 217a/03
ᶜa. i 211b/21
ᶜa. 210a/19
ᶜa. e 219a/09
ᶜa. eyle- 187a/02-03db

ᶜa. i 186a/25db, 219a/05
ᶜa. in 212b/01
ᶜa. it- 204a/14, 207b/23
ᶜa. olun- 212a/22
ᶜa. -ı (azīmet-i serdār-ı direm) 210b/21
ᶜa. i 186a/25
ᶜa. in (veche-i ᶜazimetin) 212a/15
ᶜa. den (ceng-i ᶜaẓīmedden) 202a/01db
ᶜa. den (ceng-i aẓīmedden) 202a/01db
ᶜa. den (ceng-i aẓimedden) 202a/01

ᶜazīz *Ar.s.c.* Muhterem.
a. 200a/18, 217a/11

ᶜaziz-allah Ar. s.tam. Yüce büyük saygıdeğer Allah.
a.-(ᶜazīz-allah) 187a/02

ᶜazl Ar. i. İşinden çıkarma, yol verme. Birisini işinden veya makamından ayırmak
ᶜa. 191b/11
ᶜa. et- 199a/20, 215a/07
ᶜa. ini 198a/11
ᶜa. itdir- 199a/20db
ᶜa. ol- 191a/03, 198a/11, 198a/11db, 199a/21, 199a/25
ᶜa. olun- 195a/16

ᶜazm Ar. i. Kasıt, niyet, karar.
ᶜa. -i (azm-i bāġ-ı cinān) 192b/18

ᶜaẓām Ar. s. Büyük.
ᶜa.-(ulemā-ı aẓām) 199a/12
ᶜa.-(vüzerā-i aẓām) 193a/22
ᶜa. ıñız (ecdād-ı aẓāmıñız) 195b/05
ᶜa. ları (vezīr-i aẓāmları) 193a/20

aᶜẓam Ar. s. Büyük.
a. 213b/05
a.-(vezīr-i aᶜẓām) 195b/12
a.-(vezir-i aᶜẓām sinān pāşā) 214a/20
a.-(vezīr-i aᶜẓām meḥmed pāşā) 210a/12
a.-(el-vezīr ḥasan pāşā ibn-i vezīr-i aᶜẓam meḥmed pāşā) 198a/07
a.-(el-vezīr meḥmed pāşā ibni vezīr-i aᶜẓam sinan pāşā) 198b/20
a.-(ṣadr-ı aᶜẓam) 187b/15-16dc, 211b/19/20db, 211b/20, 213a/15
a.-(ṣadr-ı aᶜẓam aḥmed pāşā) 210b/08
a.-(ṣadr-ı aᶜẓam celīl meḥmed pāşāyı) 188a/06dc
a.-(ṣadr-ı aᶜẓam ibrāhim pāşānıñ) 214b/01
a.-(ṣadr-ı aᶜẓam lālā) 190b/27
a.-(ṣadr-ı aᶜẓam meḥmet pāşā) 200b/17
a.-(ṣadr-ı aᶜẓam mehmet pāşā) 187a/06
a.-(ṣadr-ı aᶜẓam mehmed pāşāyı) 189b/25
a.-(vezīr-ı aᶜẓam) 211b/09, 211b/11
a.-(vezīr-i aᶜẓam) 187a/09dc, 188a/06dc, 193a/21, 193a/24, 193b/05, 193b/08, 193b/10, 193b/19, 193b/20, 194a/09, 194b/09, 194b/11, 195a/12, 196a/09, 196b/15, 196b/16, 196b/22, 196b/22db, 196b/23, 200b/08, 201a/04, 201a/07, 201a/07db, 201a/10, 202b/13, 207b/21, 211a/15, 211b/02db, 211b/03, 211b/08/09db, 214a/18, 214a/20db, 214b/07, 214b/14, 215a/13, 215a/13db
a.-(vezīr-i aᶜẓam aḥmed pāşā) 193a/23, 211a/21
a.-(vezīr-i aᶜẓam celīl-i meḥmed pāşā ṭavil) 193a/21
a.-(vezīr-i aᶜẓam ferḥād pāşā arnavudī) 194b/03
a.-(vezīr-i aᶜẓam Ḫādım Mesīḥ Pāşā) 194a/13
a.-(vezīr-i aᶜẓam ḳoca sinān pāşā arnavudī) 193b/01
a.-(vezīr-i aᶜẓam lālā meḥmed pāşāya) 196a/22
a.-(vezīr-i aᶜẓam meḥmed) 197b/22-23db
a.-(vezīr-i aᶜẓam meḥmed pāşānıñ) 197a/10
a.-(vezīr-i aᶜẓam murad pāşā) 209a/21
a.-(vezīr-i aᶜẓam ᶜoşmān pāşā) 195b/07
a.-(vezīr-i aᶜẓam ᶜoşman pāşā) 193b/21
a.-(vezīr-i aᶜẓam siyāvuş pāşā) 193b/16
a.-(vezīr-i aᶜẓam ṭavīl meḥmet pāşā) 197b/22

a.-(vezir-i aʿẓam) 187b/07dc, 193b/05db, 193b/05db, 195b/12db, 196a/08-09db
a.-(vezir-i aʿẓam ferḥad pāşā) 200b/08db
a. a (vezīr-i aʿẓama) 195a/13
a. dan (imām-ı aʿẓam) 208b/13
a. ıñ (vezīr-i aʿẓam) 208a/25
a. ıñ (vezīr-i aẓamıñ) 191a/09
a. lıḳ (vezīr-i aʿẓamlıḳ) 194a/19

aẓam-gir Far. b.i. Büyüklük göstern
a.-(ṣadr-ı azam-gir) 214b/26

aʿẓamlık [*Ar. aʿẓām T. -lıḳ*] *Ar. s.* Büyüklük.
a.-(vezīr-i aʿẓamlıḳ) 215a/11

aʿẓamlıḳ *Ar. s.* Büyüklük.
a.-(vezīr-ı aʿẓamlıḳ) 211b/10
a.-(vezīr-i aʿẓamlıḳ) 194b/16
a.-(vezir-i aʿẓamlıḳ) 194a/19db

ʿaẓīm *Ar. s.* 1. Büyük. 2. Yüce. 3. Değerli.
ʿa. 187b/18, 187b/19, 188a/01, 188a/18dc, 188a/21, 190a/16, 190a/16db, 205a/01, 207a/22, 217a/05
ʿa. 207a/20-21-22db
ʿa. de 204b/15db
ʿa. i 211a/20, 211a/22, 211b/12
ʿa. iye (ṣadāret-i ʿaẓīmiye) 211b/16
ʿa.-(donanma-yı aẓīm) 187b/25dc
ʿa. den 204b/15
ʿa. den (ceng-i aẓīmden) 194b/24
ʿa. e 188b/14dc
ʿa. e (mināre-i aīm) 187b/27
ʿa. e (vaḳıa-ı aẓīme) 197b/26
ʿa. eki (meclis-i aẓīmeki) 214b/14
ʿa. esine (ḳubbe-i aẓīm) 188a/01
ʿa. i 209a/18, 211a/20db
ʿa. inde (ḥarik-i aẓīminde) 195a/16

ʿaẓīme *Ar. s.* Büyük, gösterişli.
ʿa. -i (ʿaẓime-i ʿadü) 212b/18db
ʿa. -i (depe-i ʿaẓīme-i düşman) 212b/18
ʿa. -i (muḥārebe-i ʿaẓīme-i oşmān bī-İmām Kulu Ḫān) 217a/26

aż *Zf.ve s.* (dad harfi ile yazılmış)Çok olmayan.
a. ın 188a/18dc

aʿżam Ar. s. Büyük.
a.-(ṣadr-ı aʿżam mehmed pāşā) 190a/21

ʿażīme *Ar. s.* Büyük, gösterişli.
a. edir (muḥārebe-i ażīmedir) 201b/24

-B-

bā Far. e. İle...li
b. -ed-defāat 196a/06
b.-(bā-ed-defāat) 195b/20

bāʿaş Ar.i. dirilmek, Canlanmak.
b. ol- 211b/15

bā-emir Far. e. Emir ile
b.-(muḫārebe-i ṯāni bā-emir ḫān ve ġayrı gümrāhān)204a/13

bā-ḫuṣūṣ [<Far. bā Ar. ḫuṣūṣ] Hususiyle. En çok.Hele. özellikle.
b. 186a/15, 186a/21
b.-(bā-ḫuṣūṣ) 210b/27, 211a/06

bā-mende Far.b.i. yanındakiler hatırlı kişiler.
b. 209a/17

bā-sāʿadet (Far. bā Ar. sāʿadet) Saʿadetli, mutlu.
b. leri 189a/07
b. leri (velādet-i bā-sāʿadetleri) 189a/07db, 189a/07dc

bā-şān Ar. zf. Şanlı, şerefli
b. 210a/01

bā-veḳār Ar. s. Vakarlı, ağırbaşlı.
b.-(bā-veḳār) 203a/10
b. a (bā-vekāra) 202b/05
b. a (bā-veḳāra) 202a/26
b.-(bā-veḳāre) 205b/20, 206a/13
b.-(bā-veḳār) 205b/25

baʿde Ar. zf. Sonra.
b. 188b/08

bāʿiṯ Ar. i. 1. Gönderme, gönderen 2. Sebep olan, kaynak.
b. 209a/08, 210a/08, 210a/11, 210a/11db, 211b/01
b. -ı (bāʿiṯ-ı iftiḫārları) 214b/11
b. ol- 190a/11, 200a/03, 213a/21
b. -ı (bāʿiṯ-ı bürūdet) 207b/06
b. -ı (bāʿiṯ-ı inhizām)186b/03
b. -ı (mūcib-ı ibret ü bāʿiṯ-ı naṣıḥat) 202b/10

bāb Ar. i. 1. Kapı.2. Kısım. 3. Mevzu.
b.-(feṯḥ-i bāb) 191a/07
b. da 186a/26
b-el (bāb-el ḥadīd). 215b/02, 217a/11
b. -ı (bāb-ı mesdūd) 207a/03
b. -ı (bāb-ı sedd) 214a/02
b. -ı (bāb-ı timār) 212b/09, 212b/09/10/11db
b. -ül (bāb-ül ebvāb)188a/18dc, 188a/18dc, 194a/06, 207a/23, 207a/24
b. -ül (bāb-ül ebvāb ü tiflis) 194b/22
b. -ül (ḳalᶜe-ı bāb-ül ebvāb) 205a/03
b.-(risāle-i bābıyye) 217a/11

bād *Ar.e.1.* Ola, olsun, olaydı.2.Far.e. yel, rüzgār.
b. -ı (bād-ı muvāfıḳ-u zān) 206b/06
b.-ı (bād-ı nuṣret)218b/12
b. -ı (bād-ı sabā) 184b/19

bāde *Far.i.* Şarap, içki.
b. 184b/26, 188a/08, 203b/06

bādi Ar. s. 1. sebep, sebep olan
b. 192a/23

bāġ *Far. i.* Bağ, bahçe.
b. ı 204b/24
b. ılar 218b/16
b. -ı (azm-i bāġ-ı cinān) 192b/18
b. -ı (bāġ-ı dil gūşā) 204b/24

bāġ-bānlıġ (Far.b.i. T. -lık ekiyle)Bahçıvan, bağcı. Bahçıvanlık yapan
b. ını (bāġ-bānlıġını) 199b/13

bāġçe *Far. i.* Bostan, çiçek ve ağaç yetiştirilen yer.
b. ler (bāġ-çeler) 200a/07
b. sinde (bāġ-çesinde) 194b/14, 195a/06

bākire Ar. s. Kızoğlan kız.
b. -i (bākire-i rānā) 189b/26

bāḳi Ar. i. bekādan 1. Tanrı. 2. s. daimi, kalıcı
b. si 216b/18db

bālā *Far.s.* Yüksek, yukarı, üst, yüce.
b. dıñ 189a/22
b. sına 188b/07

bālālay İs. Üç köşeli, üç telli Rus halk sazı.
b. 188b/14dc

bālıḳ *İ.* Omurgalılardan suda yaşayan solungaçla nefes alan ve yumurtadan üreyen hayvanların genel adı.
b. 188a/04dc

bāliġ Ar. s. Bülüğa eren. 2. erişmiş, vasıl olmuş, varan, yetişen.
b. ol- 189a/11, 194a/01, 194a/01db

bālī Ar. s. Koca, eski, köhne .
b.-(lāf-ı bālī) 192a/12db

bālyemez *İtl. i.* Osmanlı Devleti'nde kullanılan, kale surlarını yıkmaya yarayan büyük bir top
b. 197a/21

bi'z-zāt Ar. b. e. Kendisi özel olarak ilgilenmesidir.
b. 217a/15
b. 212b/21, 214b/13, 214b/13db

bār *Far.i.* Defa.
b. 187b/07dc

bār-gir *Far. b. i.* Beygir, at.
b. 206a/11
b. i (bār-giri) 215b/17
b. ler 215b/17db

bārān *Far. i.* Yağmur.
b.-(keşret-i bārān) 207a/22, 211a/11
b.-(vefret-i bārān) 207b/13
b. 202a/20

bārid *Ar.s.* Soğuk, çirkin.
b. dir 210a/14
b. -i (bārid-i şedīd) 206a/16
b. 206a/16db
b. dir 210a/14db

bārī *Far. e.* Hiç olmazsa.
b. 212b/17, 212b/17db
b. 200b/01
b.-(emīr bu ḫāri aleyh rāḥmet-el bārī) 200b/01
b. ye (cenāb-ı bārīye) 201a/12, 202a/26
b. -i (āḳibet-i ināyet-i bārī-i yārī)204b/02

bārut Far. i. Ateşli silahlarla mermi atmak ve bazen de kayaları parçalamak için kullanılan patlayıcı madde.
b. 197b/16, 197b/16db
b. +utuna 191a/10

bārutḫāne Far.b.s.1.Barut imal edilen fabrika veya atölye. 2. Barut konulan ve saklanan yer.
b. si 197b/11

bārū Far. i. Kale duvarı, hisar burcu, sur, sığınak, siper.
b. su (burc ü bārūsu)188b/03
b. sundan 189a/12

bāʿsı Ar.i. Ter.
b. 190a/16db

bāş-āçıḳ T.b.i. Başı açık olmak,lakap
b. 203b/25db
b. 203b/22

bā-şāh Far. b.i. hükümdarla
b.-(bā-şāh) 210a/01db

bāşbuġ i.Eski Türklerde baş, başkan,komutan.
b. 209b/20db
b. 215b/04, 215b/05

bāşdefterdār T.b.i. Yazılardan sorumlu.
b. 191a/27

bāş T.i. Kafa, gövdenin üst kısmı. 2. sorumlu olan kişi.
b.-ı(bostancı bāşı) 194b/15

bāşlan- *F.* Başlamak işine konu olmak.
b.-dı 217a/06

bāşlū S. Başı, tepesi olan
b. 212a/20db

bāşterde *İ.* Osmanlı donanmasının kadırga cinsinden kelimelerden yirmi altıdan otuz iki oturağa kadar çift kürekli harp gemisi.
b. sine 186b/07db,193b/24
b. 187a/15, 187a/24
b. si 186b/07

bāşubuġ i.Eski Türklerde baş, başkan,komutan.
b. 209b/20, 216b/05

bāzār Far. i. Pazar, çarşı.
b. it- 195a/02

bāżı Ar. zf. Bir kısmı, birazı, kimi
b. 193a/04, 193a/04

baʿaṣ Ar.s. Sebeb olan.
b. -ı (baʿaṣ-ı inhīzām) 186b/03db
b. 211b/14/15db

baʿż Ar.i. Bir şeyin küçük kısmı.
b. 211b/05

baba *Far. i.* Peder, baba, ata.
b. ñ 185a/27, 185a/27db
b. sı 185a/26-27db, 185b/06, 185b/06db, 194a/01, 198a/07, 198b/20, 203b/04
b. sına 198a/09, 198a/09db
b. sından 208b/01db
b. sınıñ 185b/05db, 204a/11

baʿde Ar. zf. Sonra.
b. 187b/20dc, 188a/12, 189a/13, 189b/17, 189b/17db, 193b/05db, 193b/08, 193b/08db, 193b/18, 193b/27, 194a/02, 194a/07, 194a/17, 194b/04, 194b/21, 195a/17, 196a/08, 196b/20, 196b/22, 196b/22db, 196b/27, 196b/27db, 197a/02, 197a/02db, 197a/07, 197b/20, 197b/24, 198a/06, 198a/08, 198a/23, 201a/14, 202a/18, 204a/09, 205b/27, 207a/24, 209a/17, 209b/27, 213b/22, 217a/15, 218b/23, 219a/26
b.-(ḫīs ü bade) 194b/16
b. (bade-d defn)188a/04db
b. (bade-el āṣā)191b/06
b. -el (bade-el imżā)193a/04
b.-el (bade-el vefāt) 195a/12
b.-(bade-el-ẓuhr) 189a/03
b.-es (bade-es süver)214b/21
b.-l (bade-l aṣā)191b/06-07db, 191b/06-07db
b.-l (bade-l cülūs)199a/11
b.-(baded-defn) 188a/04dc
b.-(baded-defn) 188a/04
b. bade-l-aṣr189a/05

bağçe *Far. i.* Bostan, çiçek ve ağaç yetiştirilen yer.
b. de 189b/26
b. sinde 194b/14db
b. sinde (bāġ-çesinde) 200a/11
b. sinden (bağ-çesinden) 194b/1
b. -i (bağçe-i ḫaṣa)187a/04

bağışla- T.f. 1. Bir mal veya hakkı karşılık beklemeden birine vermek.2.Herhangi bir kötü davranış için ceza vermekten vazgeçmek.
b.-sun 199a/06db

bağla- T.f. 1. Bağlamak işine konu olmak. 2. Sevmek içten bağlı olmak.
b.-dılar 205b/13, 217a/02
b.-mışlar 204a/24, 219a/17
b.-yup 197a/19db

bağlı İ. 1. bir bağ ile tutturulmuş olan 2. Gerçekleşmesi bir şartı gerentiren tabi, vesile.
b. 209a/14

bahā Far.i. Kıymet, değer, bedel.
b. sın 202b/23

bahādır Far. i. Cesur, yiğit.
b. 202a/07, 204a/18, 206b/20, 209a/01db, 209a/05
b. ı 201a/03
b. larınıñ 198b/12

bahādırlık [Far. bahādır T. -lık] Yiğitlik, kahramanlık.
b. ın 198b/14
b. 208a/27

bahādırlıḳ [Far. bahādır T. -lık] Yiğitlik, kahramanlık.
b. da 205a/08
b. la 198b/22

bahāne Far. i. 1- Vesile, sebep. 2- Yalandan özür.
b. 190a/23, 190b/02
b. ile. (bahāne ile) 186a/16
b. siyle 191a/10, 197b/17, 200b/03, 209a/26
b. ye 210a/09

bahadırlıġ [Far. bahādır T. -lık] Yiğitlik, kahramanlık.
b. ın 186b/05

bahar *Ar. i.* Kış ile yaz arasındaki mevsim.
b. 198b/04
b. da 194a/11
b. ında 207b/19, 213b/14

baḥāne Far. i. 1- Vesile, sebep. 2- Yalandan özür.
b. 192b/22, 197b/18, 197b/18db

baḥār *Ar. i.* Kış ile yaz arasındaki mevsim.
b. 189a/27
b. -ı (baḥar-ı arżda)186b/25
b. 198b/04
b. da 194a/11
b. ında 207b/19, 213b/14

baḫş Far.i. Bağış, ihsan.
b. ol- 208a/23, 215a/09

ba-ḫuṣūṣ [<Far. **bā** Ar. **ḫuṣūṣ**] Hususiyle. En çok. Hele.
b.-(bā- ḫuṣūṣ) 187b/15-16dc

baḥr *Ar. i.* 1. Deniz. 2. Allah'ın rahmet deryası.
b.-(baḥr u ber) 214b/08
b. den 188a/06dc
b. i 187b/10dc
b. e 188b/02
b. -ı (baḥr-ı petāş)188a/18dc
b. -i (baḥr-i amiḳin)188a/18dc
b. ı (baḥr-ı ḳulzım)188a/18dc
b. 209b/23

baḫş *Far. i.* Bağış, ihsan.
b. ol- 214b/10

baʿide *Bkz.*: baʿīd
b. dir (mesafe-i baʿide) 185a/02

bak- *F.* Bakışı bir şey üzerine çevirmek.
b.-maları 189a/14

baḳāyā Ar. i.c. Bakiyeler, Artıklar. Geri kalanlar. Artanlar.
b. sından 193b/23

baḳın- F. Bakma işi
b.-dı 212b/15

balabān İ.hlk.1. İri, büyük, şişman. 2. Atmamca ve doğan gibi yırtıcı bir kuş.
b. 203a/24

bañа *zm.* Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hali.
b. 186a/22, 192b/14, 194a/26, 199a/06db, 201a/03, 203b/05, 203b/05db, 207b/27, 215a/02

baraḳa İtl.i. Tahta çinko gibi hafif şeylerden yapılmış,temelsiz eğreti yapı.
b. 188a/06

baṣ- F. 1. Baskın yapmak. 2. Çevreyi kaplamak ,çökmek.
b.-maḳ 212a/02, 212a/02
b.-up 196a/04, 214a/12, 214a/12db

baṣḫūn İ.(Baskın) Ansızın hücum,birden basıp gafil tutma.
b. et- 185a/12

başıl- *F.* Basmak işine konu olmak.

b.-duġına 214a/13

baṣẖūn *İ. (Baskın)* Ansızın hücum,birden basıp gafil tutma.
b. eyle- 185a/12db

baş *İ.* 1. Kafa, ser. 2. Bir topluluğu yöneten kimse.
b. 202b/02, 202b/09, 203b/25, 207a/05
b. a 211a/01, 213a/08db
b. ıma 192b/12, 192b/12db
b. ımdan 186a/23
b. ımız 217b/25
b. ın 185a/09, 186b/09, 186b/09dc, 192a/07, 195b/27, 196a/02, 196a/08, 197a/24, 197a/24db, 198a/20, 209b/04
b. ına 202a/12, 215b/17, 215b/17db
b. ında 204a/26
b. ından 210a/11
b. ıñ 196b/10
b. ısı 191b/07
b. lar 201b/12, 202a/27, 206a/10db
b. ları 206a/10, 217a/23, 218b/07
b. ların 196a/18, 205a/07, 219a/01
b. ına 215b/11
b. larında 198a/18

başdefterdārlıḳ T.b.i.Başdefterdarlığın görevi
b. 191a/04

başılıḳ *Hlk. İ.* Başa takılan şapka.
b. dan 195a/15db

başḳa *S.* Bilinenden ayrı, değişik, farklı, diğer.
b. 186b/15, 186b/15dc, 202b/23

başḳaca İ.Ayrıca ayrı olarak,tek başına.
b. 201a/09

başla- *F.* Bir işe girişmek, harekete geçmek.
b.-dı 185b/06, 185b/06db, 190b/25
b.-dılar 200a/10
b.-yup 208a/04

başlı- F. Bir işe girişmek, harekete geçmek.
b.-cāḳ 188a/06dc

başlū *S.* Başı olan.
b. 212a/20

bayrāḳ *Far. i.* Bir devletin simgesi olarak kullanılan ve üzerinde o devleti temsil eden işaretlerin olduğu belirli şekillerdeki kumaş.
b. ları 218b/02
b. ı (bayrağı) 218a/26

baʿżı Ar. zf. Bir kısmı, birazı, kimi
b. 186a/09, 186a/09dc, 187b/08, 187b/10dc, 188a/06dc, 188a/20, 188b/116-17dc, 189b/23, 190a/07, 190a/24 190a/07db, 190a/21, 191a/01, 191a/05, 192a/06, 194b/02, 197a/12, 197b/11, 199a/19, 199a/26, 199b/13, 201b/01, 205b/26, 210a/09, 211b/23, 211b/23db, 211b/27, 212a/11, 213a/03, 213a/03, 213b/04db, 215b/25, 217b/21, 217b/22, 218b/12
b. lar 212b/23, 212b/23
b. ları 188b/116-17db, 188b/15db
b. 187b/23, 187b/24, 188b/16, 190a/06, 190a/23, 194b/06, 194b/06
b. ları 188b/16

be Far. e. -e kadar manasını verir.
b. -(be-vilāyet-i moṣḳov) 187a/10
b. -(be-vilāyet-i moṣḳov) 187b/12
b. -avn-ül (be-avn-ül allahi teāli)202a/01
b.-(be-avn-lüllahi teāla)201b/11

be-cānib [*Far. e. be Ar. i. cānib*] 1. Tarafa, yöne. 2. Tarafa kadar, tarafına kadar.
b. -i (be-cānib-i memālik-i kızılbaş) 210b/22
b. -i (be-cānib-i üsküdār) 201a/24

be-faẓl [*Far. e. be Ar. i. Faẓl*] 1.Fazilet yöne.2.Faziletine kadar.
b. -ül (be-faẓl-ül allahi teāla)206b/23, 207b/24, 208b/07
b. -ül (be-faẓl-ül allahi teāla) 217b/11
b. -ül (be-faẓl allahi teāla)204a/10

be-menzil Far.b.i. Menzile kadar.
b.-(be-menzil) 206a/22, 210b/23
b.-(menzil-i be-menzil) 218b/24
b.-(menzil be-menzil) 211b/22

be-nām Far.b.s. Namlı, ünlü, meşhur.
b. 207a/18
b.-(be-nām) 202a/12, 202b/01, 203a/06, 203a/16, 203a/18, 213a/19, 213b/03
b.-(emre-i be-nām) 213b/10

be-cānib Far.b.i. Kızılbaşın yanına kadar.
b. -i (be-cānib-i ḳızılbaş)210b/21-22db

bed Far. s. Fena, yaramaz, kötü, çirkin.
b. 206a/02db, 217b/06db
bed-āḫter Far. s. Talihi kötü, "Kötü talihli"
b.-(bed-āḫter) 209a/15
b. i (bed-āḫteri)208b/27
b. iñ (bed-āḫteriñ) 209a/15db
b. i (bed-āḫteri) 208b/27db
bed-dil *Far. b. s.* Yüreksiz, korkak.
b. leriñ (bed-dilleriñ) 212a/05
bed-duā [<Far. **bed** Ar. **duʿā**] İnkisar, ilenç.
b. lar (bed-duālar) 196a/18
b. larıñdan (bed-duālarından)203b/26
b.-sı197b/27
bed-ferhenk Far. b.s. Kötü ilim.
b. 194a/03
bed-girdār *Far. b. s.* İşi, hareketi kötü olan.
b. 187b/03
bed-gümān Far.b.s. Her şeyden şüphe eden, şüpheci.
b.-(bed-gümān) 206b/03, 209b/26, 217b/07, 216b/07db
bed- ḫevā Far.b.s. Kötü heves.
b.-(bed- ḫevā) 212a/02
bed-kişām Far.b.s. Kötü karın
b.-(küffār-ı bed-kişām)185a/22db
bed-ḳar *Far.b.s.* Kötü kazanç.
b.-(bed-ḳar)204b/11
bed-meşreb Far.Ar.b.s. Yaratılışı, tabiatı kötü olan.
b.-(bed-meşreb)206a/02
bed-mezheb Far. Ar.b.s. Tuttuğu yol, gidişi iyi olmayan.
b.-(bed-mezheb)206a/02
bed-nām *Far.b.s.* Kötü kazanç.
b.-(bed-nām) 213b/05
b. ol- 186a/13
bed-peymān Far.b.s Sözünün eri olmayan.
b. 218a/16
b.-(bed-peymān) 201b/19
b. e (bed-peymān) 217b/09
b. -ı (bed-peymān-ı zemīn)215a/16
bed-rāh Far.b.s.Kötü yol.
b. ı (nām-ı bed-rāhı) 205a/06
bedīh *Ar. s.* Şan ve şerefi büyük.
b. i 200a/22
beg İ.Bey
b. 187b/25, 194b/18, 204a/06db, 211b/24, 215a/14db
b.-(abdürraḥman beg) 203a/02
b.-(budaḳ beg) 215a/14
b.-(çerkez ḳasım beg) 187b/14dc
b.-(ġāzi abeg) 201b/15
b.-(ḥasan beg) 201b/20
b.-(ḳasım beg) 188a/04dc
b.-(korucu beg) 201b/15
b.-(laġoş aḥmed beg) 204a/06
b.-(maḥmud bin ḥasan) 201b/16
b.-(maḥmūd beg) 209b/18
b.-(mīrzā ali beg) 204a/06
b.-(ṣoḳullu beg) 202b/11
b. den 204a/20
b. e (budaḳ bege) 215b/04
b. e (ḳayṭas bege) 205a/02
b. i 187b/24, 187b/24db, 187b/25, 203a/11, 205b/05db, 209b/18, 215a/14db, 217b/04
b. i (dāl meḥmed begi) 215a/18
b. i (küçük ḥasan begi) 194a/23
b. i (meḥmed begi) 215a/20
b. i (tucalat begi) 205b/05
b. ī 215a/20/21db
b. im 192b/08
b. ine 205b/01, 205b/01db, 205b/04
b. iniñ 188a/04dc, 217b/14
b. iñ 217b/04, 217b/14
b. iñ (ḳaya beginiñ) 195a/20
b. iñ (nişāncı ferīdun beginiñ) 191a/12
b. isi 217b/12
b. ler 217b/27db
b. leri 215a/25, 217a/01
b. lerin 218b/19
b. iñ (ḳaya beginiñ) 195a/20db
b. ine 211a/04
beg-zāde [<T. **beg** Far.]Beyoğlu
b. lerinden 209a/22
behcet Ar. i. 1- Sevinç. 2- Güzellik.
b. 213b/09, 213b/14, 213b/24
b. sında 210b/24
behişt Far. i. Cennet.
b.-(ravża-ı behişti) 198b/08
b. i (ravża-ı behişti) 198b/08db
b. -i (kā ḫ-ı behiş-i nām)198b/03

behre Far.b.s. Her, her bir, her biri.
b. sine 202b/26, 202b/26db

behre-mend Far. b.s.Behreli, hisseli.
b. 190a/25

bekr Ar.i. 1. Kuyu vesairede kullanılan çark.makara. 2. Mafsallarda makara şeklinde bulunan oyuklu kemik.
b.-(diyār-ı bekr) 201a/21, 202a/06
b.-(diyār-ı bekr) 213b/08
b. e (diyār-ı bekre) 194a/05, 196b/24
b. iñ (diyār-ı bekriñ) 202b/25

bel *İ.* Bedenin ortası, kuşak bağlanan yeri, göğüs ile karın arası.
b. 187a/22

belā Ar. i. Gam, keder, musībet, zor iş.
b. 186b/09dc
b. sıdır 190a/17
b. sından 198a/06

belde Ar.i. Kasaba, ilçeden küçük yerleşim yeri.
b.-(ehl-i belde) 185a/08, 185a/10, 185a/26, 185b/04

beliiyyāt Ar.i.Galat olarak Güzel konuşan, dili tatlı.
b. 190b/27

belki Far. e. Olabilir, muhtemel, hatta.
b. 184b/21, 186b/24, 188a/06dc, 188a/18dc, 189b/02, 190a/23, 190a/25, 190b/20, 190b/21, 192b/26, 196a/18, 198a/04, 199b/06, 199b/13, 204b/23, 206b/24, 209a/10, 209a/10db, 209b/19, 210a/16, 211a/18, 214b/11

bellü İ.s. Herkesçe bilinen, bilinmedik bir tarafı olmayan, gizli olmayan, meydanda olan.
b. 212a/19, 219a/01

ben Zmr. Tekil birinci kişiyi gösteren zamir.
b. 186a/23, 186a/26db, 189b/13, 191b/14, 191b/24, 192b/10db, 192b/11, 192b/13db, 210b/03, 213a/12
b. de 188a/18dc, 192b/09
b. den 187a/13
b. desine 192b/10
b. desiyüz 192b/05
b. dügi 198a/17
b. i 191b/11, 192b/12
b. īm 199a/05, 207b/27, 211a/26, 215a/03
b. 192b/03 im 191b/10db, 192a/01, 192b/03, 192b/06, 207b/27db, 192b/03

ben-gāh Far. b.i. 1. Keçeden yapılmış Türkmen evi. 2. Emir'lere ve büyük rütbeli kimselere mahsus çadır.
b.-(ben-gāh) 202a/25

ben-ġarad Mar.i. galat.halk. belgırat.
b. 188a/24

be-nām Far.b.s. Namlı, ünlü, meşhur.
b.-(be-nām) 203a/16db

bend Far. i. Bağ
b. in 185a/21
b. lerin 185a/21dc

bende Far. i. (besten fiilinden) 1. bağlı, tutsak,esir. 2.kul, köle, abd.
b. 192b/20
b. leri 211b/07

bender Far.Ar.i. Ticaret yeri.
b. 193b/23

benī Ar. i. Oğullar.
b. 189b/12
b.-(benī ḥafṣ) 184b/02, 188a/10
b.-(benī ḫafṣıñ) 185b/11
b.-(davud benī) 203a/27

beñzer İ. Bir şeye benzer ve onu andırır olmak, birbirini andıracak kadar ortak vasıfları olmak.
b. 215b/19, 215b/19db

berr Ar. i. Kara toprak.
b.-(baḥr u berr) 214b/08

berdār Far. s. Asılmış.
b.-(ber-dār) 208b/20
b. 185b/27

ber-ḳarār Far.i. Kararlı,kararlaşmış, yerleşmiş,devamlı.daim.
b. 199b/21
b.-(ber-karār) 202a/16

ber-vech [*Far. ber Ar. murād*] *Far. Ar. b. i.* Olduğu gibi, aynen.
b. 194a/16

ber-vecihle [*Far. ber Ar. murād*] *Far. Ar. b. i.* Olduğu gibi, aynen.
b. 194a/20
ber Far.e. Üzere.
b.-den 188a/06dc
berāber Far. b. s . Müsavi, eşit, birlikte.
b. 188b/10, 208b/24, 211b/13
b. i (dava-yı berāberi) 213b/18
b. ine 198a/21
berāt *Ar. i.* İmtiyaz ve taltif için verilen resmi kāğıt, berat.
b.-(leyle-i berāt) 205b/22, 205b/22db
ber-dār Far. s. Asılmış.
b.-(ber-dār) 185b/27dc
berī *Ar. s.* Kurtulmuş, temiz
b. 185b/12
b. n 188b/27
berīde Ar.i. En çok fırtınalı havada yağan dolu.
b. si (reis-i berīdesi) 206b/26
ber-menzīl Far.b.i. menzilden menzile sürekli hareket eden.
b.-(ber-menzīl) 212a/13db
b.-(ber-menzil) 212a/14
ber-ter Far.b.s. Daha, pek, çok en yüksek, üstün.
b. 209a/06
berü T. zf. Bu tarafta, yakında, daha yakın.
b. 184b/03, 191b/20, 193a/21, 204a/16
besi-yār Far.b.i. Çok sevilen,çok üzülen kişi
b.-(besi-yār) 187b/15
besmele Ar.i. Başlangıç.
b. 193a/01, 193a/05
beste *Far. i.* Bağlanmış, bitiştirilmiş, bağlı.
b. 205b/13db
beş i. Dörtten sonraki sayının adı
b. 187a/07db, 187a/19db, 189a/05, 190a/18, 190a/18db, 193b/05db, 193b/06, 194a/01db, 194a/16, 195a/18, 195a/20db, 198b/01, 201a/19, 201b/13, 202a/22, 202a/27, 202b/01, 202b/03, 202b/14, 206b/04db, 207a/27, 213b/19, 215b/09, 215b/25, 215b/25db, 217b/19db, 218a/01, 218b/26, 219a/23
b.-(beş yüz) 184b/27, 187a/07
b.-(yigirmi beş) 185b/08
b. e 194a/01
b. er 215b/11
b. in 195a/20
b. inde 218b/25
beş biñ *S.*Dört bin dokuz yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayı.
b. 188b/06
b. den 206b/12
beş yüz S. Dört yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayı.
b. 192a/16, 197b/05
beşer S. Beş sayısının üleştirme sıfatı
b. 186a/19
beşer yüz S. Beş yüz sayının üleştirme sıfatı.
b. 198a/04
beşinci S.Beş sayısının sıra sıfatı.
b. 189a/08, 189a/08dc, 195a/09, 215b/10, 215b/26
bevvābe Ar. i. Kapıcı.
b. 192a/04
beyān Ar. i. Anlatma, açık söyleme.
b. 200b/25, 206a/14db
b. et- 206a/14
b. ı (ayān ü beyān) 213b/25
b. ına 211b/20
b. it- 217b/22
beyaż Ar. i. Aklık
b. 189a/22
beygir Far.i. bārgīr. 1. At 2. yük taşıyan araba çeken, üstüne binilen at.
b. 217a/15
beyḥūde(*bī-hūde)* Far. b. s. Boşuna, boş yere.
b. 213a/05
b. 193b/09, 193b/09db, 197b/02, 213a/05db, 213a/09
beyn Ar. i. Ara, aralık.
b. 212a/17db
b. el 188a/04dc
b. i 188a/06dc
b. inden 196a/07
b. -el (beyn-el ulemā) 199a/23
b.-(beyn-el ṣalavatinde) 212a/17

beyt Arap.i.Anlamca birbirine bağlı iki dizenin oluşturduğu nazım birimi.
b. 192a/17, 198b/17, 218b/08
b. iñ 193a/08
b. -i (ṭavāf-ı beyt-i şerīf) 187b/22
b. -ül (beyt-ül māle) 213a/10, 213a/10db

beze- (F) Süsleme,donatmak,tezyin etmek
b.-di 210b/07

bezir Ar. s. Geveze
b. 206a/08, 206a/08db

bezl Ar. i. Bol bol verme, saçma.
b. 214b/05/06db
b. -i (bezl-i māl) 214b/11/12db
b. it- 187b/24dc
b. -i (bezl-i derāhim) 214b/05
b. -i (bezl-i dirhem)214b/02
b. -i (bezl-i māl) 214b/12
b. -i (bezm-i veġāda)192a/23

bezrek Ar. i. Yol gösteren, delil.
b.-(duḥter-i bezrek) 190a/15

bıraḳ- F. Ayrılmak.
b.-up (bıraġub) 188a/24
b.-urlar 209b/04, 214a/16
b.-dı 212b/13
b.-dılar 212b/20
b.-tılar 212b/20db

bıraḳlu T.s. Ayrı, ayrılmış
b. 212b/09

bi'l-cümle Ar. b. zf. Hep, bütün, toptan.
b. 193b/05

bi-faẓl-illāhi Ar.b.zf. Allah'ın fazlıyla.
b.-(bi-faẓl-illāhi teᶜāla) 185a/05
b. 216b/11db

bi-ḥükm Ar. zf. Hükmünden ötürü.
b. -ül (bi-ḥükm-ül emāreti) 192b/25
b. 192b/24

bī Far. e. -sız, -maz (Farsça kelimelerin başına getirilir.)
c. 197b/08

bī-biş̱mār *Far.b.s.* Sayısız, sınırsız
b.-(bī-bismār) 214b/11/12db

bī-çāre Far.b.s. Çaresiz, zavallı.
b.-(fakīr uḥaḳīr u bī-çāre) 192b/11

bī-dār Far.b.s. uyanık, uyumayan, uykusuz.
b. 203b/11
b.-(bī-dār) 199b/17

bī-devlet [*Far. e. bī- Ar. i. devlet*] *Far. Ar. b. s.* Mutsuz, zavallı.
b. i (kelle-i bī-devleti) 202b/09
b. leri (kelle-i bī-devletleri) 202b/02

bī-din Far.Ar.b.s. 1-Dinsiz. 2- Acımasız.
b.-(bī-din) 198b/18, 217b/14
b.-(bī-din) 204b/11-12db

bī-edeb Far.Ar.b.s. 1-edepsiz, terbiyesiz.
b.-(bī-edeb ü żaandan) 196a/27

bī-emān Far.Ar.b.s. 1-güvensiz, eminsiz.
b.-(bī-emān) 209b/03

bī-emr-i ilahi Ar. zf. Allah'ın emriyle.
b. -i (bī-emr-i illahi) 197a/25db

bī-fürūġ Far.b.s. Nursuz, ışıksız.
b. uñ (bī-farūġuñ) 205a/11
b. un 191a/22

bī-gāh Far.b.s. Vakitsiz.
b.-(gāh ü bī-gāh) 195b/05

bī-günāh Far. b. s. Günahsız.
b. ıñ (şehzāde-i bī-günāhıñ) 189a/06

bī-hemtā Far.b.s. Benzersiz.
b.-(mehpāre-i bī-hemtā) 189b/26
b.-(bī-hemtā) 189b/26db

bī-ḥāṣıl Far.Ar.b.s. 1-Sonsuz, nihayetsiz. 2.verimsiz
b. ol- 191a/17, 191a/17db

bī-ḥadd Far.Ar.b.s. Hadsiz, sınırsız, pek çok.
b.-(bī-ḥaddü) 206b/01

bī-ḥasb Ar. zf. -ce bakımından.
b.-(bī-ḥasb) 211b/17

bī-iḫtiyār Far.Ar.b.s. Kendiliğinden, elde olmayarak.
b. 196b/09
b.-(bī-i ḫtiyār) 209b/16
b. 196a/27
b.-(bī-iḫtiyār) 196b/09db, 209b/16db

bī-imām Far.Ar.b.s. 1-Başkansız, başsız.
b.-(muḥārebe-i aẓīme-i oş̱mān bī-imām kulu ḫān) 217a/26

bī-ināyet-el-allāhi Ar. zf. Allah'ın yardımı olmadan.
b. 194a/04

bī-günāḥ Far. b. s. Günahsız.

b.-(bī-günāh-rīş) 196a/10
b.-(bī-günāh-riş) 196a/10db

bī-ḳıyas Far.Ar.b.s. ölçüsüz.
b.-(bī-ḳıyas) 206b/01

bī-mānend *Far. b. s.* Eşi benzeri olmayan, benzersiz.
b. 198a/12
b. -ı (bī-mānend-ı aṣrında)202b/18
b.-(bī-mānend) 198a/12db

bī-muhābā *Ar.Far. b. s.* Çekinmeden, sakınmadan, korkusuz.
b.-(bī-muhābā) 209b/03
b. (bī-muhābā) 202a/05
b.-(bī-muhābā) 204b/15, 206b/23
b. 204a/27

bī-miḳdār Far.Ar.b.s. 1-Sayısız, mikdarsız.
b.-(bī-miḳdār) 206b/08db

bī-minnet *Far. Ar. b. s.* Yapılan bir iyiliği gücendirecek şekilde hatırlatmayan.
b.-(bī-minnet) 210b/02

bī-nāmus Far.Ar.b.s. Edebi olmayan, namussuz.
b.-(bī-nāmus) 209a/10

bī-nasib Far.Ar.b.s. Nasibsiz,
b. 193a/25

bī-naẓīr [*Far. e. bī- Ar. naẓīr*] *Far. Ar. b. s.* Eşsiz, eşi olmayan.
b. 200b/06

bī-nihāye *Far. Ar. b. s.* Sonsuz.
b. 200a/23
b.-(bī-nihāye) 218b/20

bī-pāyān Far. s. Sonsuz.
b.-(ṣaḥrā-yı bī-pāyān) 215b/19
b. ı (bī-pāyan) 215b/24
b.-(bī-pāyān) 216a/15db

bī-rūyī Far. i. Hayasızlık, yüzsü.zlük
b.-(bī-rūyī) 208b/27
b.-(bī-rūyī) 208b/27db

bī-tāb *Far. b. s.* Bitkin, yorgun.
b. ü tüvān 209a/19

bī-ṭaleb *Far. b. s.* İsteksiz, gönülsüz.
b.-(bī-ṭaleb) 196a/10

bī-sebeb *Far. b. s.* sebepsiz.
b.-(bī-sebeb) 196a/10db

bi'l-āḫir Ar. zf. Sonunda, sonra.
b. e (bi-l-ā ḫire) 195b/22

bi'l-cümle Ar. b. zf. Hep, bütün, toptan.
b. 185a/15, 186a/06, 186b/03, 188b/24, b. 193b/19, 190a/08, 196a/07, 197b/02, 200a/02, 203b/15, 209b/06, 213b/27
b.-(bil-cümle) 206a/19, 206b/24, 212b/22, 212b/24, 217a/03, 218a/17

bi'l-defā'at Ar.e. kaç kere, bir çok defa tekrar eden.
b. 188a/07
b.-(bi'l-defā'at) 209b/15

bil- *T.f.* Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş olmak.
b.-di 186b/06db
b.-diler 185a/10, 187a/21dc, 190a/04, 212b/24
b.-dim 187a/14
b.-dir 215a/02
b.-düġi 200a/13
b.-esin 208b/04
b.-medi 209b/07db
b.-mediñ 213a/14, 213a/14db
b.-memişsin 187a/10
b.-meyenlerdir 200b/24
b.-mez 214a/11
b.-mezdi 190b/26, 215b/14/15db
b.-meziñ 196b/07
b.-mezlerdi 215b/15
b.-ürim 208b/01
b.-ürsün 185a/27, 185a/27db, 192a/08

bilā Ar. e. -siz.
b. 200b/16, 200b/16db, 214b/24, 215a/07, 217a/27, 218a/24

bilād Ar. i. Memleketler, şehirler, kasabalar.
b.-ı (bilād-ı endülüs)185a/05

bi'l-cümle *Ar. b. zf.* Hep, bütün.
b.-(bil-cümle) 186b/06db, 186b/10-11dc, 188a/04dc, 188a/06dc, 189a/03dc, 193b/05db, 216a/03db

bildir- F. Bildirmek.
b. 215a/02db
b.-di 217a/26
b.-miş 200b/14

bildiril- F. Bildirilmek.
b.-di 213b/14

bildür- *T. f.* Haber vermek, bilgilendirmek.
b.-e 201a/10

bile *T. zf.* Beraber, birlikte.
b. 184b/21dc, 185a/08dc, 185a/10, 187a/02, 188a/06dc, 190b/13, 192b/10, 192b/18, 193b/24, 195a/01db, 197b/05, 198a/26db, 200a/04, 200a/04db, 203b/07, 203b/07, 203b/07db, 203b/07db, 204a/16, 208b/20, 217a/05db, 218a/05

bilin- *T. f.* Anlaşılmak, öğrenilmek.
b.-di 190a/08
b.-medi 187b/02

bi'l-ḳaṭı Ar.b.e. Kesinlikle, şüphesiz.
b.-(bil-ḳaṭı) 187b/18dc

bimār Far.s.c. Hasta,sayrı.
b.-(ḫaste ü bimār) 192b/16

bin Ar.i. oğul
b.-(ḫālid bin velid ḥażretlerine) 192a/20
b.-(ḫālid bin velīd) 192a/22
b.-(ḫalid bin velid) 192a/03
b.-(maḥmud bin ḥasan) 201b/16
b.-(meḥmed bin ḫasan) 184b/09

bin- *T. f.* Yüksek bir şeyin, bir aracın veya atın üzerine çıkıp oturmak.
b.-erdi 197b/05
b.-erler 206a/12
b.-işi 197b/22db
b.-meyenlerdir 200b/25
b.-ūp 184b/20
b.-üp 218b/05

bina Ar. i. Yapı
b. 187b/10db, 187b/27dc
b. sı 188b/15db
b. sına 218b/25
b. 187b/10, 194b/02, 197a/01db, 197a/03, 218b/13
b. it- 194a/11
b. ol- 187b/09
b. sı 187b/27, 188a/03, 188a/04dc, 188b/16db, 204b/23, 208b/05, 208b/08
b. sın 207b/24

bināen Ar. zf. -den dolayı.
b. 208b/13

biniş- F. Binişmek.
b.-i 197b/22

bint Ar. i. Kız.
b. -i (bint-i kerīm-üd-dīn) 208a/08

biñ S. ve i. Dokuz yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayı.
b. 185a/12, 185a/24db, 187a/01, 188a/04dc, 188a/16, 190a/09, 190b/21, 191a/14, 191b/03, 191b/03db, 195b/23, 195b/26, 197b/07, 198b/03, 201a/19, 201b/14, 201b/19, 202a/23, 202a/23db, 202a/27, 202b/03, 204b/25db, 205a/07, 205a/18, 205a/27, 206a/17, 206a/17-18-19db, 206b/04db, 207a/13-14db, 207a/14, 207a/27, 208a/15, 208a/17, 214b/19, 215a/24, 215b/04db, 217a/17, 217b/01, 217b/08
b.-(dörder bin) 185a/15
b. den 217b/02
b. e 208a/19db
b. er 198a/04

biñ yedi yüz S. Altı biñ dokuz yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayı.
b. 209b/06

biñer S. Her birine veya her defasında bin.
b. 190b/20

bir İ. 1. Sayıların ilki. 2. Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösterir.
b. 184b/13, 184b/19, 185a/12, 185a/15, 185a/18, 185a/19, 185a/25, 185a/25, 185a/26, 185b/06, 185b/06db, 185b/06dc, 185b/10, 185b/10, 185b/25, 185b/25dc, 186a/09dc, 186a/11-12dc, 186a/13, 186a/16dc, 186b/02, 186b/11, 186b/12, 186b/13, 186b/13, 186b/15dc, 186b/17-18dc, 186b/17dc, 186b/18, 186b/20, 186b/20, 187a/01dc, 187a/04, 187a/10-11dc, 187a/18, 187a/27, 187b/04, 187b/14dc, 187b/17, 187b/22, 187b/24dc, 187b/25dc, 188a/03, 188a/04dc, 188a/06dc, 188a/06dc, 188a/18dc, 188a/21, 188a/23,

188a/23db, 188a/24, 188b/03, 188b/04, 188b/14dc, 188b/14dc, 188b/20, 189a/15, 189a/17, 189a/17, 189a/17db, 189b/07, 189b/08, 189b/11, 189b/11db, 189b/19, 189b/19db, 189b/21, 189b/24, 189b/26, 189b/27, 190a/05, 190a/08, 190a/09db, 190b/04, 190b/05, 190b/10, 190b/10db, 190b/12, 190b/17, 190b/17db, 190b/18, 190b/20, 190b/20db, 191a/07, 191a/07, 191a/09, 191a/17db, 191b/01, 191b/19, 191b/21, 191b/25, 191b/25db, 191b/26, 192a/11, 192a/14, 192a/15, 192a/16db, 192a/18, 192a/27, 192b/02, 192b/07, 192b/16, 192b/26, 193a/05, 193a/14, 193a/14, 193a/14db, 193b/01, 193b/14, 193b/21, 193b/26, 194a/02, 194a/03, 194a/05, 194a/09, 194a/09, 194a/11, 194a/17, 194a/21, 194a/24, 194b/03, 194b/13, 194b/13db, 194b/15, 194b/24, 194b/25, 195a/01, 195a/02, 195a/16, 195b/11, 195b/17, 195b/17, 195b/21, 196a/05, 196a/13, 196a/16, 196a/16db, 196a/25, 196a/27, 196b/02, 196b/06, 196b/06, 196b/07, 196b/08, 196b/10, 196b/12, 196b/18, 196b/26, 196b/26db, 196b/27db, 197a/02, 197a/08, 197a/16, 197a/16db, 197a/17db, 197a/18, 197a/19, 197a/19db, 197a/21, 197a/22, 197a/23, 197a/24db, 197b/07, 197b/07, 197b/09, 197b/22, 197b/26, 198a/02, 198a/12db, 198a/13, 198a/13, 198a/15, 198a/16, 198a/18, 198a/22, 198b/01, 198b/02, 198b/02db, 198b/04, 198b/05, 198b/11, 198b/14, 198b/15db, 198b/17, 198b/27, 199a/14, 199b/13, 199b/13, 199b/14, 199b/27, 200a/03, 200a/04, 200a/06, 200a/18, 200a/24, 200b/03, 200b/06, 200b/18, 201a/02, 201a/16, 201b/07, 201b/09, 201b/15, 201b/19, 201b/26, 202a/04, 202a/04db, 202a/07, 202a/08, 202a/09, 202a/10, 202a/11, 202a/11, 202a/13, 202a/16, 202a/17, 202a/20, 202a/20db, 202b/09, 202b/17, 203a/06, 203a/15, 203a/15db, 203a/25, 203b/01, 203b/04, 203b/06, 203b/07, 203b/08, 203b/08, 203b/14, 203b/15, 203b/15, 203b/15, 203b/15db, 203b/18, 203b/19, 203b/20, 204a/09, 204a/18, 204a/24, 204b/04, 204b/06, 204b/12, 204b/13, 204b/15, 204b/17, 204b/22, 204b/23, 204b/24, 204b/27, 205a/01, 205a/01, 205a/09, 205a/12, 205a/14, 205b/04, 205b/06, 205b/07, 205b/08, 205b/13, 206a/01, 206a/02, 206a/02, 206a/03, 206a/03db, 206a/03db, 206a/04, 206a/07, 206a/10, 206a/12, 206a/12, 206a/16, 206a/17, 206a/17, 206a/17-18-19db, 206a/19, 206a/26, 206b/08, 206b/08, 206b/08-09db, 206b/09, 206b/18, 206b/19, 206b/23, 207a/06, 207a/07, 207a/09, 207a/12, 207a/16, 207b/06, 207b/12, 207b/26, 207b/26, 208a/01, 208a/01, 208a/03, 208a/06, 208a/07, 208a/09, 208a/10, 208a/13, 208a/17, 208a/18, 208a/22, 208b/06, 208b/18, 208b/19, 209a/03, 209`/11, 209a/21, 209a/24, 209a/25, 209a/26, 209b/02, 209b/02, 209b/02, 209b/03, 209b/04, 209b/07, 209b/08, 209b/19, 209b/26, 210a/09, 210a/13, 210a/17, 210a/22, 210b/08, 210b/16, 210b/18, 211a/05db, 211a/13, 211a/15db, 211a/25, 211b/07, 211b/08, 211b/14, 212a/07, 212a/07db, 212a/08, 212a/08, 212a/09, 212a/10, 212a/22, 212a/24, 212a/25, 212a/26, 212a/26, 212b/02, 212b/05, 212b/07, 212b/17, 212b/22, 213a/08, 213a/09, 213a/12, 213a/18, 213a/18, 213a/18db, 213a/18db, 213b/17db, 213b/25, 213b/25, 213b/26, 213b/26, 213b/27, 214a/09, 214a/11, 214a/12, 214b/01, 214b/25, 215a/01db, 215a/03, 215a/06, 215a/20, 215a/20/21db, 215b/01,

215b/07, 215b/15, 215b/15, 215b/15, 215b/15db, 215b/19, 215b/20, 215b/21, 215b/21/22db, 215b/25, 215b/27, 216a/24db, 217a/05, 217a/10, 217a/12db, 217a/22, 217a/23, 217a/23, 217a/24, 217b/06, 217b/08db, 217b/12, 217b/14, 217b/23, 217b/23db, 218a/10, 218a/12, 218a/16, 218a/27, 218b/02, 218b/04, 218b/08, 218b/23, 219a/03, 219a/14, 219a/17, 219a/20, 219a/21, 219a/21, 219a/24
b. er 186a/15
b. i 189b/07
b. i (şehzāde-i āzāde-i biri) 211b/13
b. īne 188b/09
b. in 201a/09
b. inde 206a/20
b. inden 198a/16
b. iyyeyi 188b/14dc
b. iz 192b/08
b. 185a/08, 192b/25
b. (birle) 206a/20

birāder Far. i. Erkek kardeş, kardeş.
b. 207b/10, 211b/13
b.-(birāder ḫān adil giray sulṭān) 209a/01
b. diler 217b/09
b. i 194b/18
b. iñ 192b/07
b. leriyle 207a/10
b. -i (birāder-i kūhteri) 202b/17
b. -i (birāder-i kühteri) 193b/03
b. -i (birāder-i kühterleri)189a/10
b. 193b/04
b. 184b/07dc

biraz *B.*s. zf. Çok değil, bir parça, azıcık, az bir zaman.
b. 192a/07, 195a/05

birbir *T. zf.* Birer birer, ayrı ayrı.
b. ine 187b/10dc
b. leri 188a/06dc
b. lerine 188a/06dc
b. ine 197a/19db

bire T. ünl. Seslenme sözü.
b. 214a/21, 214a/21db

birer S. Bir sayısının üleştirme sayı sıfatı.
b. 186a/09, 186b/11-12dc, 187b/10dc, 189b/27db, 190b/02, 193a/08, 197a/16, 197a/16db, 198a/18, 200a/15, 202b/26db, 204b/22, 209a/27, 209a/27, 217a/22, 217b/25, 218b/09, 219a/01
b. in 190a/19

biri *T. zm.* Bir tanesi.
b. 190b/23, 196a/27, 197a/05, 197a/17, 197a/17db, 198b/18, 200a/07db, 200a/07db, 206b/20, 206b/21, 206b/21, 210b/19, 214a/03, 214b/14, 214b/15, 214b/16, 214b/17db, 218b/27, 219a/16
b. ne 201a/01, 209b/04, 211b/13, 218b/27, 219a/16
b. niñ 191b/03, 191b/03, 191b/03db, 191b/03db, 208a/08, 214b/17
b. sin 209b/05db
b. siyle 199b/02
b.-(biriyle) 195b/10

biribiri *Zmr.* Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu, biri diğerinin yanı sıra.
b. 201a/07

biricik S. Eşi,benzeri,ikincisi olmayan ve sevilen, tek, yeğāne.
b. 197a/25

birī Zmr. 1. Bir tanesi. 2. Birisi.
b. 188b/08, 189b/05, 210b/20

birin T.s. sayı olarak bir.
b. 198a/19, 209b/05

birḳaç *T. s.* Çok olmayan, az sayıda.
b. 186b/17, 191a/02, 191b/07, 196b/03, 196b/07, 204a/26, 209a/04, 209b/03, 211a/12, 215a/10

birle E. ve bağ. İle.
b. 187b/07dc

bişmār Far.s. Sayısız
b. 214b/12

bisyār Far. s. Çok.
b. 194b/14db, 194b/25, 209a/14
b.-(amel-i bisyār) 194b/14
b.-(meserret-i bisyār) 212b/04
b. na 215a/04

biş *İ.* Dörtten sonraki sayının adı

b.-(beş) 185a/12

bi't-tamāmihe Ar. zf. Tamamıyla.
b.-(cezīre-i mezbūre-i bit-tamāmihe) 194b/21

bit- *T. f.* Çıkmamış, uzamamış.
b.-mekde 205b/06

bi't-tāmām Ar. zf. Tamamıyla.
b. 187a/16
b.-(bi't-tāmām) 204b/16
b.-(bi't-tāmām) 204b/16db

bitür- *T. f.* Sona erdirmek.
b.-medi 193b/09db

biz *T. zm.* Birinci çoğul şahıs zamiri.
b. 184b/25, 185a/15-16, 186a/26, 192b/05, 192b/05, 192b/06, 192b/08, 196a/05, 211b/19, 215b/16
b. e 186a/20, 186a/20db, 192b/21, 193a/01, 193a/06, 200b/21, 217a/12, 217a/20
b. i 190b/02, 193a/08, 193a/10, 217a/25
b. im 185a/27, 185a/27db, 186b/04, 191b/24, 194a/25, 201a/12, 204b/03, 209a/11, 214a/01

bi'z-zāt
b. 217a/15
b. 212b/21, 214b/13, 214b/13db

bizar Far. i. Bıkmış, usanmış,bezmiş.
b.-(peder-i bizar) 189a/10, 190b/11db
b. -ı (peder-i bizar-ı güvār)190b/11
b. -ı (peder-i bizar-ı güvārlarına)190b/07

bize *T. zm.* Birinci çoğul şahıs zamirinin hal eki almış hali.
b. 185b/24, 186a/20dc

bi'ż-żarūrī *Ar. zf.* Zorunlu olarak, ister istemez.
b. 188a/08
b. 185a/22, 185b/01, 185b/09
b.-(bi'ż-żarūri) 218b/17
b.-(bi'ż-żarūri) 187b/24dc

boğaz İ. İki dağ arasındaki dar geçit.
b. ına 215b/07
b. ına 211a/10

boğça boğça *T. s.* 1.Bohçalar dolusu.2.i. Dört köşesi bir yere gelip bağlanmak üzere eşya sarmağa yarayan dört köşeli kumaş. Hediyelik kumaş.
b. 202b/25

boğul- F. Boğmak işine konu olmak.
b.-ur 204b/17

bosnaviyyi Far.b.i. Bosnalı.
b. -el (bosnaviyyi el aṣl)194b/17

boş S. İçinde kimse veya hiçbir şey bulunmayan.
b. a 203b/17

boyalı S. Boya sürülmüş bayanmış veya boyaya batırılmış.
b. 186a/15
b.-(vezīr boyalı meḥmed pāşā) 196b/25

boyan- F. 1.Boyanmak işi yapılmak. 2.Boya veya renkli bir şey sürülmek.
b.-dı 188b/21
b.-mış 202a/26, 202a/26db

boylu S. Boyu olan.
b. 189a/22

boynuzİ. Bazı hayvanların başında bulunan tırnaksı bir maddeden, uzun, kıvrık veya çatallı koruma organı.
b. ları 215b/20
b. ların 215b/21

boz- F. Düzensiz, intizamsız hale getirmek.
b.-dılar 185a/22dc
b.-up 185b/04dc, 193b/12

bozul- F. İşlemez, kullanılmaz hale getirmek.
b.-an 186b/08dc
b.-ması 207b/12
b.-up 186b/08dc

böl- *T. f.* Ortadan ikiye ayırmak, iki parça yapmak.
b.-diler 195b/18

bölük *T. i.* Osmanlılar devrinde belli hizmet sahiplerinin teşkil ettikleri askeri birlik
b. ü 205a/19
b. 191b/06, 193b/27, 195b/18, 195b/25, 196a/18, 196a/18db, 204a/05, 205a/19db, 207b/25, 207b/25db, 208b/06, 212b/08, 214a/13
b. 186b/11-12dc, 211a/04, 214a/09, 214a/11
b. leri 201a/20

b. leri 213b/23
b. ü (bölügü) 215a/24, 217a/17, 217a/22, 217a/23, 217a/23
b. ünden (bölügünden) 214a/09
b. ünüñ (bülügünüñ) 203a/16db
b. üyle (bölügüyle) 215a/03db, 215b/03

bölükbāşı T.i Bir bölüğün komutanı.
b. 191b/06-07db

böyle S. ve z. Bunun gibi buna benzer.
b. 185a/01, 185b/08dc, 186a/23dc, 187a/10, 188a/18dc, 189b/16, 192a/26, 193a/03db, 193a/05, 195b/01, 196b/10, 198a/21, 198a/21db, 198b/11, 199a/21, 201b/14, 206b/16, 210b/12, 213a/11, 215a/15, 216a/24db, 217a/24

böylece *Zf.* Tam böyle , bu biçimde.
b. 189b/19

bu S. ve z. 1. Yerde, zamanda veya söz zincirinde en yakın olanı gösterir. 2. En yakında bulunan bir varlığı veya biraz önce anılan bir şeyi işaret yoluyla belirtmek için kullanılır.
b. 184b/01dc, 184b/03, 184b/13, 184b/14, 184b/16, 185a/06, 185b/02, 185b/07, 185b/07dc, 185b/08, 185b/14, 186a/04, 186a/19, 186a/23db, 186a/26, 186b/10, 187a/06-07dc, 187a/08dc, 187a/10, 187a/10, 187a/10-11dc, 187a/13, 187a/14, 187a/18, 187a/20, 187a/21dc, 187a/22, 187b/10dc, 187b/15-16dc, 187b/16, 187b/20dc, 188a/04dc, 188a/05, 188a/06dc, 188a/06dc, 188a/06dc, 188a/06dc, 188a/06dc, 188a/17, 188a/18dc, 188a/18dc, 188a/18dc, 188a/18dc, 188b/14dc, 188b/14dc, 188b/15, 188b/19, 189b/07, 189b/07, 189b/09, 189b/14, 189b/15, 189b/17, 189b/17db, 189b/19, 189b/19db, 190a/04, 190a/17, 190a/18, 190b/04, 190b/04db, 190b/19, 190b/22, 190b/23, 190b/25, 190b/26, 191a/04, 191a/04db, 191a/16, 191a/20, 191b/01, 191b/14, 191b/14, 191b/16, 191b/16, 191b/18, 191b/20, 191b/23, 192a/05, 192a/05db, 192a/10, 192a/17, 192a/21, 192a/21, 192a/21db, 192b/18, 192b/26db, 193a/09, 193a/13, 193a/13, 193a/14, 193a/16, 193a/17, 195b/05, 195b/11, 195b/15, 195b/17, 195b/23, 195b/25, 196a/06, 196a/13, 196a/14, 196a/14, 196a/15, 196b/03, 196b/03db, 197a/24, 197a/27, 197b/14, 198a/02db, 198a/09db, 198a/15, 198a/19, 198b/02, 198b/02, 198b/11, 198b/21db, 198b/23, 199b/10, 199b/17, 200a/11, 200b/14, 200b/25, 200b/25db, 201b/09, 201b/09, 201b/22, 202a/15, 202a/16, 202a/23, 202a/24, 202a/24db, 202b/09, 202b/12, 202b/13, 202b/20, 202b/24, 203a/20, 203b/11-12db, 203b/12, 203b/12, 203b/18, 203b/18-19db, 203b/26, 204a/04, 204a/22, 205a/04, 205a/15, 205b/08, 205b/10, 205b/25, 205b/25db, 206b/24, 207a/26, 207b/01, 207b/03, 207b/03db, 207b/17, 207b/20, 207b/27, 207b/27db, 208a/08, 208a/19, 208a/20, 208b/03, 208b/10, 209a/08, 209b/06, 210a/06, 210a/08, 210a/10, 210a/16, 210a/16db, 210b/06, 210b/09, 210b/09db, 210b/26, 211a/05, 211a/05db, 211a/07, 211a/07, 211b/05, 211b/07, 211b/07, 211b/10, 211b/11, 211b/14, 211b/17, 211b/24, 212a/01, 212a/01db, 212a/03, 212a/05, 212a/05db, 212a/21, 212b/04, 212b/16, 212b/16db, 212b/24, 212b/24, 212b/24db, 213a/04, 213a/05, 213a/09, 213a/09db, 213a/10, 213a/11, 213a/25, 213b/24, 213b/27, 214a/25, 214a/25, 214a/26, 214b/06, 214b/08, 214b/09, 214b/11, 215a/01, 215a/01db, 215a/03db, 215a/09, 215a/14, 215a/21, 215b/11, 215b/27db, 217a/08db, 217a/17,

217a/17, 217a/19, 217a/25, 217b/20, 218a/08, 218a/11, 218a/12, 218a/15, 218a/16, 218a/20, 218b/09, 218b/14, 218b/22, 219a/04, 219a/06
b. dur 184b/01, 184b/01db, 188b/18, 193a/05, 198b/10, 209b/11, 209b/11db, 214a/03, 215a/03
b. nca 187a/16db
b. ndadır 208a/27
b. ndan 184b/04, 191b/27, 193a/03, 195b/01db, 195b/10, 203b/27, 207b/06, 219a/02
b. nu 186b/08, 186b/08db, 200b/24, 206a/06, 209b/07db, 213a/13, 213a/14, 219a/11
b. nuñ 197b/03, 198b/10, 201b/04, 209b/07, 213a/20
b. nuñla 191a/11, 196b/06, 196b/08, 201a/05
b. nuñla (bunuñ ile) 191b/18
b. ña 184b/16, 186b/26, 187a/07
b. ranıñ 188a/06dc

buçuḳ *T. s.* Tek başına kullanılmaz. Yarım.
b. 205a/25

budaḳ İ. Ağacın dal olacak sürgünü.
b.-(budaḳ beg) 215a/14
b.-(budaḳ bege) 215b/04

budun İ.1. Aralaında töre, dil ve kültür ortaklığı bulunan, boy ve soy bakımından da birbirine bağlı bulunan insan topluluğu.2. ulus, millet.
b. 197a/09, 197b/10, 197b/16, 197b/16db, 198a/02, 198a/05, 198a/05, 213b/08
b. a 197a/14, 197b/24, 198a/01
b. da 197b/13, 198a/01, 202b/16, 202b/20
b. i 197a/13
b. u 198b/20
b. uñ 197b/25
b. 198b/09db, 198b/12

buġdāy *İ.* Buğdaygillerin örnek bitkisi. Bu bitkinin başaktan ayrılmış tanesi.
b. 217a/09
b. ıñ 208a/16
b. -i (baḥayre-i ḫalḳul-vād) 188b/08

bul- F.1. Bir şeyi elde etmek. 2. Kazanmak, kavuşmak, nail olmak.
b.-an (iştiḥār bul-) 185b/26
b.-dı 185b/06db, 187b/23, 199a/06, 199a/06db, 199a/06db, 200a/05
b.-dı (itām bul-) 188a/04db, 188a/04db
b.-dı (izdiyād bul-) 195b/11
b.-dı (vuṣūl bul-) 206b/02
b.-dılar 192b/16, 207b/02, 208a/03, 212a/18
b.-dım 192b/15
b.-du 195a/24
b.-du (ḫalaṣ bul-) 186b/20
b.-duġu 188a/09, 198b/23
b.-duġuna (encām bul-) 187b/11
b.-duḳların 218b/18
b.-madı 188b/26
b.-madığı 188b/26
b.-madılar 204b/06
b.-madılar (dermān bul-) 188b/26dc
b.-maġa 190b/22, 190b/22db
b.-maġla 213a/27
b.-maḳ (istiḳrār bul-) 199b/23
b.-maḳtan 203b/12
b.-maz (s̱ebāt bul-) 192a/01, 192a/01db
b.-mazlar 218b/16
b.-mış 215b/15db
b.-mışdur 188a/18dc
b.-mışlardır 203b/24
b.-muş 192a/11, 205b/12, 215b/15
b.-muşdur 188a/18dc, 202b/15
b.-unān 204b/16
b.-up 188a/04dc, 193b/19, 201b/18
b.-ur 193a/02, 193a/06, 195a/02, 199b/18, 203b/09, 214a/23
b.-ursuz 201b/11

bula- F. Bir nesnenin her yanını bir şeye değdirerek üstünü onunla kaplamak. Bir nesneyi başka bir nesneye batırmak.
b.-dı (taḥrīb bula-) 210b/26

bulānuḳ S. bulanmış olan, duru olmayan.
b. 204a/09

bulan- F. Bulamak işine konu olan, her tarafı bir şeyle kaplanmış.
b.-ur 198b/24
b.-urdı 198b/23-24db, 212a/05

bulaş- *F.* Bir nesne üzerine sürülen bir şey yüzünden kirlenmek.
b.-mış 212a/06

buldır- *F.* Bulmasını sağlamak.
b.-muş 209b/01

bulun- *F.* Bulmak işne konu olmak.
b.-ān 188b/06, 202a/09, 214a/16, 214b/07, 214b/07db
b.-an 202b/06
b.-anları 209a/17, 209a/17db
b.-dı 190a/08, 204b/22
b.-dılar 187a/02, 189a/13, 212b/12, 212b/12db
b.-madı 188b/26db, 219a/25
b.-maġla 199a/09, 199a/18
b.-maġla (vezīr-i ṣanī) 211a/22
b.-maḳ 187a/19
b.-maların 218b/15
b.-mazdı 204b/22, 216a/09db, 217a/09
b.-up 188b/10, 196b/15

bunca *S.* Epey, çok.
b. 187a/16, 187a/16dc, 209b/11

bunda *Zm.* Bu zamirinin kalma durumu.
b. 208a/08db, 215b/13

bundan *Zm.* Bu zamirinin çıkma eki almış durumu.
b. 218b/26

bunlar *Zm.* Bu zamirinin çoğul eki almış durumu.
b. 187a/08, 187a/21, 188b/14dc, 188b/14dc, 189a/05, 191b/27, 197b/12, 199b/09, 204b/15, 212a/06, 212a/07, 216b/11db, 217a/22, 217b/10, 217b/11
b. a 197b/05
b. dan 191a/15, 218b/08
b. ı 201a/07, 204b/14, 206a/11, 217a/24, 218b/21
b. ıñ 193a/23, 197b/12db, 204a/01, 207b/09, 217a/25, 217b/08, 217b/20

bunu *Zm.* Bu zamirinin belirtme eki almış durumu.
b. 209b/07

buñā- *F.* Frengi, alkolizm gibi dış sebeblerden ve yaşlılık damanr iç sebeplerle zihni bağıntı kopmak.
b.-mışdır 195a/05

buñlar *Zm.* Bu zamirinin çoğul eki almış durumu.
b. ıñ 217a/26

burc Ar. i. Eski kalelerin köşelerinde ve yan taraflarında bulunan kulelerden her biri.
b.-(burc ü bārūsu) 188b/03
b. übārūsu 188b/03

burhān Ar.i. kanıt, belgit.
b.-(ibn-i burhān) 218a/15

bürke Ar.i. su birikintisi, göçlük, havuz.
b. lar 215b/26

buyur- F. Emretmek.
b. 188a/18
b.-asın 193a/11db
b.-asız (himmet buyur-) 193a/11
b.-dılar 190b/23, 191b/11, 196b/08, 196b/08db, 212b/27, 214b/22
b.-dılar (irsāl buyur-) 188a/19, 195a/24
b.-dılar (raġbet buyur-) 190b/19
b.-dıñuz 199a/05
b.-duḳları 199a/06
b.-duḳları (irsāl buyur-) 189b/01
b.-dukları 201b/06
b.-duklarında 199a/06db
b.-madılar 200a/14
b.-mak (itimād buyurmak) 190b/16
b.-mışlar 192b/25
b.-muşlar 197a/13, 201a/11
b.-muşlardır 188a/06dc, 188a/18dc, 188a/18dc
b.-uñ 189b/10, 189b/10db, 200a/12
b.-up 189a/20
b.-up (tayīn buyur-) 188a/18
b.-ur 187a/13dc, 198a/12
b.-urlar 187a/13, 189b/16, 198a/12db, 199a/13

buyurul- *F.* Buyurmak işi yapılmak.
b.-dı 186b/22, 194a/19
b.-duḳça 190b/13

b.-maz 200a/12db
b.-mazsa 200a/12
b.-ucaḳ 189b/10
b.-up 199a/13

buz *İ.* Donarak katı duruma gelmiş su.
b. 203b/15, 203b/16

büdde Ar. i. 1. Nasip hisse,pay. 2. Nihayet, son.
b. 196b/05, 205a/13

bülend Far. s. Yüksek, yüce.
b.-(kūh-u bülend) 202a/04db

bünyād Far. i. Asıl, temel, esas.
b. 185a/25, 213a/16
b. it- 206a/27
b. ları 204b/18
b. -ı (bünyād-ı ḥaṣār) 211a/11

bürūdet Ar. i. Soğukluk.
b.-(bāᶜiṯ-ı bürūdet) 207b/06
b.-(arż-ı burūdet) 212b/27

bürü- *T.f.* Sarmak, kaplamak, örtmek.
b.-di 218b/03

büryān *Ar. i.* Yapı, binā, duvar.
b. ları 188b/20dc

büṣbütün İ.pek. tam,eksiksiz olarak.
b. 206b/15

bütün S. Hep, hepsi, tamamı, eksiksiz.
b. 206a/10, 206a/10db

büyü- F. Büyük olmak hacmi ağırlığı artmak.
b.-yüp 214a/17

büyücek İ. 1.az büyük, pek büyük olmayan 2. oldukça büyük.
b. 191b/26

büyük *T. s.* Küçüğün zıttı.
b. 203b/21, 203b/25, 215b/16
b.187b/19

-C-

cā-meşrūḥ Far.b.i. Açıklanacak şey.
c.-(cā-meşrūḥ) 195b/09

cā-tesir *Far. b. i.* Tesir edilecek yer.
c. 185a/05

cādū Far. i. Cadı, büyücü, çirkin kocakarı
c. nuñ 190a/05

cāᶜiz *Ar. s.* Mümkün, olur, olabilir.
c. 208b/11, 208b/13, 208b/15, 208b/17
c. dir 208b/16

cālis *Ar. s.* Oturan, oturucu, cülūs eden.
c. 200b/02

câme-i ḫāb Far.b.i. Gecelik
c. ın (câme-i ḫābın) 209a/13
c(câme-ı "ābına) 203b/10

cāmiᶜ Ar. i. 1. İslām mābedi. İbadet yeri olan bina. 2. Cem'edici, toplayıcı, içine alan.
c. 187b/26
c. inde 200a/20
c. -ı (Süleymāniye camiᶜ-i şerīfinde) 200a/18
c. -i (camiᶜ-i şerīfine)187b/26dc
c. 188a/01
c.-(merḥūm cāmiᶜ sulṭān meḥmed ḫānda) 200b/08
c. -ı (cāmiᶜ-ı şerīfinde) 200a/27
c.-ı (cāmiᶜ-i şerīfe) 190b/20
c. -i (cāmiᶜ-i şerīf)194b/02, 194b/27db
c. -i (camiᶜ-i şerīfleriniñ)188a/04dc

cāmus *Ar. i.* Su sığırı. Manda.
c. 206a/12

cān Far. i. Can, ruh.
c. 202a/16
c.-ül (cari-ül riyāḥ) 206b/07
c. 192a/25, 192a/25, 204b/08, 207a/05, 211b/13
c.-(cān ü dilden) 192b/09
c.-(sāᶜir-i cān) 204b/04

cān-gāh Far. b.s. 1.Can azaltıcı, ruh eksiltici. 2. i. Can evi.
c.-(cān-gāh) 217b/12

cān-bāz Far.b.i. Can ile oynayan. Canını tehlikeye koyan.
c.-(cān-bāz) 201b/03

cānib Ar. i. Taraf, cihet, yan.
c.-(ubūr-ü cānib) 187b/14
c. den 218a/15, 218b/27
c. e 184b/26, 185a/07, 187b/01, 195b/24
c. i 203a/03
c. inden 200b/27, 218a/13

c. ine 186a/07, 207b/08, 207b/09, 207b/09db, 213b/04db
c. -ı (cāni-ı serdār)203a/02
c. 209b/14db
c. -ı (cāni-ı serdār) 211b/20
c. -i (cānib-i adū)187a/2
c. -i (cānib-i ḳaravān) 188a/12
c. -i (cānib-i ḳızılbaşda)218a/18
c. -i (cānib-i müştāya)213a/01
c. -i (cānib-i pādişāh)207b/03
c. -i (cānib-i pādişāhiden) 194a/24, 209b/14, 214a/05
c. -i (cānib-i padişāhiden)186b/21dc
c. -i (cānib-i rūmda) 213b/05
c. -i (cānib-i salṭanatdan)196a/01
c. -i (cānib-i serdārdan) 207b/05
c. -i (cānib-i şarḳın)188a/18dc
c. -i (cānib-i şehālisi) 188a/18dc
c-i (cānib-i şimālde). 187b/17
c. -i (cānib-i şirvāna) 204a/14
c. -i (cānib-i taṣavvufa)189a/25
c. -i (cānib-i üsküdāra) 201a/25, 210b/23
c. -i (cānib-i yemen) 186b/16
c. -i (cānib-i yesār) 186b/16
c. -i (canib-i serdārdan) 203a/17
c. -i pādişāh 185a/03

cārī *Ar. s.* 1. Akan, akıcı. 2.Geçmekte olan.
c. 215b/07
c. -ür (carī-ür riyāḥ) 206b/07db()

cāriye Ar. i. Para ile satın alınan, halayık, hizmetçi
c. 190a/09, 190a/09db
c. sini 207a/12

cāsūs *A.i.c.* Gizli haberler öğrenerek ya da sırları çözerek haber veren.
c. 212b/02
c. 212b/02db

cāyize Osmanlıda alınan deniz vergisi.
c. 191b/05
c. miz 191b/08

cebeci Far.b.i. Yeniçeri ocağına bağlı bir sınıf asker.
c. 201a/20

cebe-ḫāne Far. b.i. Barut, kurşun, gülle vb. gibi harp malzemesi ve bunların bulunduğu yer.
c. 188a/06dc, 205a/20

cebel Ar. i. Dağ.
c. den 202b/04

cebelü Ar. s. Dağa ait, dağ ile ilgili.
c. leriyle 212b/10
c. sin 212b/11

cebren Ar. zf. Zorla.
c. 184b/13db
c. 184b/13

cedd Ar. i. Babanın babası veya ananın babası.
c. imiz 192b/09
c. iñiz 192a/06, 192a/06db
c. -i (cedd-i ālī)189a/13
c. -i (cedd-i alāñız)200b/22
c. -i (cedd-i alām)192a/22

cedīd Ar.s. 1. Yeni kullanılmamış.2. Pek az zamandan beri bilinen veya mevcut olan.
c. 202b/25
c.-(temāşa-yı cedīd) 213b/27
c.-(velvele-i cedīd) 211a/19
c. iñ (serdār-ı cedīdiñ) 210b/27

cefā Ar.İ. 1. Eziyet, incitme.
c. ya 191a/25

ceng Far. i. Savaş, vuruşma.
c. in 208a/19db
c. in (müāyaḳa-i cengin) 208a/19

ceḥd Ar. i. 1. Çalışma, çabalama.
c. i (ceḥd ali pāşā) 197b/21db

cehl Ar. i. Bilmezlik.
c. ini 192b/26

cekdirir T. f. Küçük deniz taşıtı.
c. 185b/15

celāl Ar. i. Büyüklük.
c. i 199a/04

celāleddin Ar.i. Din uğruna savaşan. Kahraman.
c. 212b/03

celālet Ar. i. Büyüklük.
c. 209b/14, 210a/02, 212a/03, 212a/03db
c.-(serdār-ı celālet) 212b/04

c. -i (celālet-i efşā)219a/06
c. -i (celālet-i ifşā) 209b/22

celāli Ar. s. 1. Allaha ait. 2. hicri onbirinci asırdan önce Anadolu'da baş gösteren eşkıyaya verilen bir ad.
c. 198b/09, 198b/18, 199a/02
c.-(celāli deli ḥasan) 198b/07
c. lere 198b/27, 199a/01

celīl Ar. s. Büyük, ulu.
c. e (silsile-i celīl) 184b/03
c. iñ 211b/20
c.-el (tafṣīl-i aḥvāli)192a/09
c.-(celīl meḥmed pāşā) 207b/21
c.-(ṣadr-ı aẓam celīl meḥmed pāşāyı) 188a/06dc
c. i (celīl meḥmed pāşā) 187b/07dc
c. -i (vezīr-i aẓam celīl-i meḥmed pāşā ṭavil) 193a/21
c.-ül (celīl-ül şānda)207a/02

celīle *Bkz.*: celīl
c. de (silsile-i cilīlede) 202b/13
c. sindendir (silsile-i celīlesindendir) 202b/12

cellād Ar. i. İnsanı kesen, asan kimse.
c. lar 209b/03

celle Ar. n. Yüce ve aziz olun manasına bir dua.
c. 200b/18

celi Ar. s. Büyük, ulu.
c. 185b/23

cemᶜ Ar. i. Toplama, yığma.
c. et- 185b/12, 200a/16
c. eyle- 185b/08db
c. it- 194a/11
c. ol- 184b/14, 186a/12, 200a/24

cemāl Ar. i. Yüz güzeli.
c.-(ḥüsn-ü cemāl) 205b/11
c.-(ṣāḥib-i ḥüsn ü cemāl) 203b/06
c.-(ṣāḥibet-ül cemāl) 203b/04, 207a/11
c. e 189a/14

cemāzi Ar.b.i. Arabī ayların beşincisi.
c.-(cemāżzi el-evveli) 213b/15
c.-(cemāzi-el evvel) 185b/19
c. -yel (cemāzi-yel āḫire) 201b/24
c. -yel (cemāzī-yel aḫiresiniñ) 211a/09
c. -yel (cemāżzi-yel aḫire) 203a/04db
c. yel-evveliniñ 188b/05
c. -el (cemāzī-el evvelisiniñ) 189a/08
c. -yel (cemāzi-yel āḥirde) 200a/15db
c-yel (cemāzi-yel āḥirde) 209b/17
c. -yel (cemāżzī-yel ā ḫiriñ)207b/23
c. -yel aḥiresiniñ 195a/09
c. -yel (cemāżzi-yel evveliniñ) 218b/25
c. -yel (cemāzī-yel evvelde)207b/19
c. -yel (cemāzi-yel āḫire) 203a/05

cemiᶜ Ar. e. Cümle, hep, bütün.
c. 195b/12, 203b/01, 214b/04
c. it- 217b/18
c. ol- 185b/08, 185b/08dc, 186a/11-12dc, 207b/22

cemiᶜān *Bkz.*: cemīᶜ
c. 186b/27dc
c. 203b/01-02db, 210a/04

cemīl *Ar. s.* Güzel.
c. e (feṭḥ-i cemīl) 185b/14

cemīle *Ar. i.* Güzel.
c. 185b/07

cemiᶜiyyet Ar.i. Topluluk.
c. 204b/20, 207b/09, 213a/26, 213b/14, 214a/08
c.-(ibtidā-ı cemiiyyet) 213b/15
c. de 214b/06, 214b/09
c. e (keşret ü cemiiyyete) 211a/07
c. i 213b/16, 214a/25, 214b/01
c. it- 215a/27
c. leriñ 213b/01
c. -i (cemiᶜiyyet-i hümāyūna) 214b/02
c. 209b/27, 213a/26db
c. -i (cemiᶜiyyet-i hümāyünların) 214b/02db

cenāb Ar. i. Hazret, büyüklük ifade etmek için, hürmet maksadı ile söylenir.
c. ı 200b/19
c. ına 207b/10, 207b/10db, 213b/04

c. ına (serdār-ı nusret-ı yāver cenābına) 204a/22
c. -ı (cenāb-ı bārīye) 201a/12, 202a/25
c-ı (cenāb-ı ḥaḳdan). 210b/04
c. -ı (cenāb-ı müştāya)213a/01db
c. -ı (cenāb-ı pādişāhiden) 201a/09
c. -ı (cenāb-ı pādişāhiye) 199a/20
c. -ı (cenāb-ı rabb-ül āleminiñ)206b/18
c. -ı (cenāb-ı salṭanat) 185b/17
c. -ı (cenāb-ı serdār) 208a/02

cenāḥ Ar. i. 1.Kanat, kuş kanadı. 2. Kol pazı
c. 203a/23, 203a/23

cendi Far. i. Asker.
c.-(miḳdār-ı cendi) 207b/01db

ceng Far. i. Savaş.
c. 186b/01db, 192a/24, 192a/24db, 196b/22, 202a/20, 202a/20db, 206b/15, 207a/05, 207a/05db, 207a/20-21-22db, 207a/22, 207a/23, 212b/16, 218a/20, 218a/24, 218b/06, 218b/11
c.-(alāt ü ceng) 187a/16db
c.-(ceng u ḥarbe) 218a/25
c.-(ceng ü ḍarb) 217a/17db
c.-(ceng ü ḫarb) 187b/01
c.-(ceng ü mütemādi) 218a/17
c.-(edāvat-ı ceng) 187a/16dc
c.-(edavāt-ı ceng) 187a/16
c.-(mühimmat-ı ceng) 187b/25dc
c. de 185a/26, 218b/11, 218b/14
c. den 186a/23dc, 207a/23db
c. e (cenge) 186a/21
c. et- 185b/04, 218a/20, 219a/21
c. it- 186a/18, 186b/01, 209a/18
c.-(ceng ü cidālden) 207b/14
c.-(ceng ü ġaza) 192b/17
c.-(ceng ü ḥarab) 206b/17
c. den 185a/11
c. e 185a/10, 204a/25, 218b/09
c. i 202a/21, 207a/20, 217b/17, 218a/23
c. in 204b/13, 204b/13db
c. inde 194b/19
c. -i (ceng-i aẓīmden)194b/24
c. e 204b/15
c. -i (ceng-i aẓīmedden) 202a/01db
c. -i (ceng-i aẓimedden) 202a/01
c. -ü (ceng-ü cengāhe) 189a/12

ceng ü cidāl *Bkz.*: ceng
c. den 207b/14

ceng ü ġaza *Bkz.*: ceng
c. 192b/17

ceng ü ḥarab *Bkz.*: ceng
c. 206b/17
c. 218a/17
c. 187b/01

cengāh *Bkz.*: ceng
c. e (ceng ü cengāhe) 189a/12

cengi Far. i. Savaş halinde bulunan.
c. 217a/23db

cengel-istān Far. b.i. Orman, sık ağaçlık
c. da 218a/17db, 219a/17
c. e 219a/14

ceng-azmā Far. b.s. Savaş tecrübesi olan kimse.
c.-(ceng-azmā) 215b/01

ceng u ḥarb *Bkz.*: ceng
c. e 218a/25

ceng ü ḍarb *Bkz.*: ceng
c. 217a/17db

ceng ü perḫāş *Bkz.*: ceng
c. 186b/17
c. it- 186b/17

cengci *Far. i.* Savaşçı, asker.
c. 188b/01
c. de 186a/14
c. si 186b/27, 187a/16dc
c. si (ehl-i cengcisi) 186b/27dc
c. sinden 186a/06db, 186a/06dc
c. si 187a/16db
c. sinde 186a/06

cenlī T. hakl. Cenkli yerine kullanılır.
c. 192b/26db

cennet Ar. i. Ahirette müslümanların nīmet ve mutluluk içerisinde sonsuz olarak yaşayacakları yer.
c. de 191b/16
c.-(cennet-mekān Sulṭān Süleymān ḥażretleri) 200b/22

cenūb Ar. s. Güney

c. isin 188a/18dc

cerāġ Bkz. çırağ.
c. 197b/10

cerrāḥ *Ar. i.* Operatör doktor.
c.-(vezīr-i s̱ānī dāmād İbrāhim pāşā ve vezīr-i s̱alese cerrāḥ meḥmed pāşā) 196b/14
c.-(cerrāḥ meḥmed pāşā) 214a/05

cesed Ar. i. Ölü vücut.
c. ine 196b/13

ceset Ar. i. (cesed) Ölü vücut.
c. in 195b/08
c. ine 196b/13
c. ü. (cest ü çālāk) 190a/04

cesūr Ar. s. Cesaretli, yürekli, yiğit.
c. 204b/15, 204b/15, 206a/26

cevāb Ar. i. Sorulan şeye söz veya yazıyla verilen karşılık.
c. 184b/25, 187a/09, 190b/21
c. ımla 192b/16
c. lar 200a/22

cevāhir *Ar. i. c.* Cevherler. Çok kıymet verilen ve az bulunan şeyler, çok kıymetli māden veya taşlar.
c. ī 209a/01db

cevelān Ar. i. Dolanma, dolaşma, gezinme.
c. 188a/04dc
c. it- 218a/17

cevāmīᶜ Ar. i. İbadet yerleri, mescitler.
c. -ı (cevāmī-i şerīfeleri) 197b/13
c.-(minārehe-i cevāmī) 213b/18db
c. -i (cevāmī-i selātin)213b/18
c.-i (cevāmi-i şerīfesi)194b/27

cevānib Ar. i. Taraflar, yanlar.
c. in 203a/10

cevāri Ar. i. Halayıklar, hizmetçi kızlar.
c. yi 190a/08-09db
c. -i (cevāri-i tevāşiler)190a/06db
c. -i (cevāri-i ṭevāşīler)190a/06
c. 189b/23, 189b/24

cezā Ar. i. Karşılık, mukabil. Cürüm veya günāh işleyenlere verilen azab.
c. sı 209b/11db
c. sın 194a/08, 199a/06, 199a/06db
c. ñız 201b/11
c. ları 210a/02
c. sın 199a/06db

cezīre Ar. i. Ada.
c. 186a/06dc
c. sin 196b/21
c. sine 186a/08, 188a/06, 188a/06db
c. sine (mesine-i cezīresine) 188a/07
cezīre-i (cezīre-i mezbūre-i bit-tamāmihe)
c. 194b/21

cım-cāh *Hlk.i.* Banyo yapmak.Cimmek.
c.-(cım-cāh) 188b/17

cibril Ar. i. Cebrāīl, cebreil.
c. 188a/18dc

cidād Ar.s. şakası olmayan, gerçekçi. Yenilik ve halk ağzında savaşma.
c. 210a/11, 210a/11db

cidāl *Ar. i.* Savaş.
c. dan (ceng ü cidālden) 207b/14

cidden Ar. z.f. Gerçekten
c. 186a/22

cidden̄ Ar. z.f. Gerçekten
c. 186a/22dc

ciger *Far. i.* 1. Hayvanın nefes alıp vermeye yarayan iç organı. 2. Ciğer, bağır.
c. 208a/25, 208a/25db

cihān Far. i. Dünya, alem.
c. 192a/25
c. dan 192b/02
c. e 188b/19
c. da 192a/22

cīfā *Ar. i.* Leş.
c. 206a/02

cilā Ar. i. Bir şeyi parlatmek için kullanılan kimyasal birleşik.2. Parlaklık
c. sın 197b/21

cimāᶜ Ar.i. Çiftleşma,cinsel ilişki.
c. 190a/10db

cinān Ar. i. Cennetler, bahçeler.
c.-(azm-i bāġ-ı cinān) 192b/18

cināyet Ar.i. Adam cināyet öldürme
c. i (cürm-ü cināyeti) 203b/12

cisim Ar. i. Maddenin biçim almış durumu.
c. 206a/10

civān *Far. s.* Genç.

c. 192b/21, 202a/08, 216a/09db, 217a/09
c.-(şehzāde-i civānba ḫt) 195a/23
c. ları 200a/09
c. -i (cevāri-i ṭevāşīler) 212a/08
c. -i (cevāri-i ṭevāşīler) 203b/08

civān-baḫt *Far. b. s.* Talihli.
c.-(civān-ba ḫt) 189a/01
c.-(civān-baḥt) 195a/23
c.-(şehzāde-i civān-baḫt) 189a/01

civān-merd *Far.b.s.* Asil, cömert.
c.-(civān-merd) 202b/17

civār *Ar. i.* Çevre, yöre, etraf.
c. -ı (civār-ı ḥaḳḳa)193a/27
c. -ı (civār-ı ḳadese) 199a/17
c. -ı (civār-ı raḥmete) 195a/18, 199b/05, 199b/05-06db

cumʿa *Ar. i.* Perşembeden sonraki gün.
c. 186a/02, 211b/03
c. ya 198a/09, 198a/09db

cūş is. Çoşkunluk, çoşma.
c.-(ṣāḥib-i cūş ü ḫurūş) 193b/15

cüce s. Boyu, normalden çok daha olan.
c.-(cüce Cafer aġadan) 196a/20

cüd *Ar. i.* Cömertlik.
c.-(ḳabr-ü cüd) 187b/14dc

cülūs Ar. i. Tahta çıkma.
c. 192b/08
c.-(bade-l cülūs) 199a/11
c. eyle- 185a/23
c. larında (ḫīn-ı cilūslarında) 190a/24
c. lerinde (ḫīn-ü cülūslerinde) 190b/14
c. -ı (cülūs-ı hümāyūndan) 190a/20
c. -ı (cülūs-ı hümāyūnların) 190b/01
c. -u (cülus-u sulṭān meḥmed ḫān) 194b/10
c. -u (meān-ı cülūs-u hümāyūna) 190b/09
c. -ü (cülūs-ü hümāyūn)199a/08
c. -ü (cülūs-ü meḥmed ḫānıda) 196a/21
c. -ü (cülūs-ü selim ḫānıda kilerci pāşā)194a/13

cümle Ar. i. Bütün, hep.
c. 184b/10, 184b/21, 184b/27, 184b/27dc, 185a/22, 185b/03, 187a/11, 187a/15dc, 188a/04dc, 188a/06dc, 191a/16db, 196a/04, 198a/18, 198b/26, 201b/18, 203a/09, 203a/12, 203a/20, 204b/03, 204b/16, 204b/26, 210b/15, 210b/15db, 211a/17, 214b/08, 215b/19db, 216a/09db, 217a/09, 217a/21, 217b/02, 217b/27
c. de 212b/16
c. den 188a/18dc, 189b/07, 190a/18, 190b/04, 190b/04db, 190b/08, 194b/26, 197a/05, 197a/16, 198b/02, 200b/19, 202b/21, 204b/21, 205b/09, 207b/24, 213b/04
c. nin 205a/15
c. si 186b/27dc, 187a/19, 203b/26, 206a/04, 217b/22
c. sin 196a/19
c. siniñ 185a/20, 187a/15, 187a/15db
c. -i (cümle-i afaḳa) 211a/18
c. -i (cümle-i asākir-i islām)212b/08
c. -i (cümle-i asākir-i islāmıñ) 210a/07
c. -i (cümle-i muḳaddeme) 187b/07dc

cünd *Ar. i.* Er, asker. Ordu
c. 196a/01, 207a/14, 207b/10-11db, 209a/12, 213a/01
c. i 207b/01
c. -i (cünd-i islāma) 210a/14
c. -i (cünd-i tatar) 207b/11

cündi Ar. s. Askeri süvari, ata iyi binen, binici.
c. leri 202b/19

cündilik i. Binicilik, binicilik sporu.
c.cündiligi 202a/15
c. de 202b/18

cüret *Ar. i.* Yiğitlik, cesaret. Korkmayarak ileri atılmak.
c. et- 187b/05

cürm Ar.i. suç. Yanlışlık yada hatadan kaynaklanan durum.
c. ü 203b/11-12db
c.-ü (cürm-ü cināyeti) 203b/12
c. ü 203b/13

Ç

çādır i. Keçe, deri, kıl dokuma veya sık dokunmuş bezden yapılarak direklerle tutturulan, çeşitli biçimleri olan taşınabilir barınak.
ç. 206a/17
ç. ı 217a/06
ç. ında 210a/27
ç. larıñ 206a/18

çāh Far. i. Kuyu, çukur.
ç. 208a/01, 208a/03

çāk Far. i. Hazır
ç. 196a/17

çāḳ Far. i. Hazır
ç. 210b/06

çāḳırcıbāş *İ.* Çakırcıların başı durumundaki kimse.
ç. ı 195a/25

çālāk Far. s. Tetik, eline ve ayağına çabuk,hafif.
ç.-(cest ü çālāk) 190a/04

çāpār *İ.* Tatar, ulak.
ç. 207b/04

çāpın- T.f. çırpınmak.
ç.-urdı 218a/11

çāpḳun *T. i.* Akın.
ç. 208b/18

çār Far. s. Dört.
ç.-(çār ü nāçār) 196a/07
ç. ın 187b/10dc
ç. -ı (çar-ı çeşm) 206b/19
ç. çār ü nāçār196a/07

çāre *Far. i.* Neticeye varmak üzere maniaları kaldırmak için tutulması icabeden çıkar yol. Kurtuluş yolu.
ç. 188a/04dc

çāser İ. Vaktiyle Türklerce Habsburg hanedanından gelen ve viyana'da oturan Almanya İmparatoruna verilen unvandır.
ç. 213b/05

çāsingirān Far. i. Eskiden, ziyaferlerde sofra hizmetini ifa eden bir sınıf asker.
ç. dan (zümre-i çāsingirāndan) 213b/13

çāvuş Ti.tar. 1. Osmanlı devleti teşkilatında çeşitli hizmetler yapan görevli. 2. Osmanlı ordusunda üst komutanların buyruklarını ast komutanlara ulaştıran kişi.
ç. 207a/19, 212a/20
ç. ın 215a/10
ç. un 210b/11

çadır *İ.* Keçe, deri, kıl dokuma veya sık dokunmuş bezden yapılarak direklerle tutturulan, çeşitli biçimleri olan taşınabilir barınak
ç. 206a/17-18-19db

çaġalazāde ?
ç.-(vezīr çaġalazāde sinān pāşā) 196b/20

çal- *F.* Üzerine sürmek.
ç.-dı 212b/21
ç.-dılar 219a/19
ç.-up 208b/19

çalış- *T.f.* Bir şeyi oluşturmak veya ortaya çıkarmak için emek harcamak.
ç.-maḳ 201a/14

çapa *İ.* Bir tarafı düz, bir tarafı çatal biçiminde olan bahçıvan aleti.
ç. 187b/25dc

çapkın *T. i.* Akın.
ç.-(çapḳın tatar ḫanı) 187b/11

çapḳın *T. i.* Akın.
ç.-(çapḳun) 187b/11

çaprāz Far. i. 1. Aykırı iliklenen veya bu vaziyette düğmeleri bulunan kavuşturma yelek. 2. Çizgileri iki taraftan aykırı birleşen eğe.
ç. 202b/23
ç.-(ḳılabudān-ı çaprāz) 202b/22

çarmıġ Yun. İ. Dar ağacı.
ç. a 208b/19

çat- *T.f.* İki yolun birleştiği yer.
ç.-dı 186b/05

çavuş *İ.* Vaktiyle divanlarda hükümdarların hizmetinde bulunan yāver veya muhzır gibi subaylara denilirdi.
ç. 212a/20db
ç.-(aḥmed çavuş) 214a/11

çavuşan (*İ.* Far. -ān) Çavuşlar.
ç. dan 213b/13

çavuşbaş *İ.*Üsçavuşla başgedikli arasındaki astsubay.
ç. ı 211b/04

çayır *İ.* 1. Tabiī yahut sunī olarak yani tohumunu ekmekle ot bitmeye mahsus yer.
ç. ı 212b/02

çe-fāide F.b.i.Faydalı
ç.-çe-fāide) 207b/1
ç.-(çe-fāide) 207b/16db

çek- *F.* 1. Bir şeyi tutup kendine veya başka yöne doğru yürütmek. 2. Uğramak, dayanmak, katlanmak
ç.-mezler (ṣūubet çek-) 187a/12
ç.-di 185b/05, 188b/14dc, 196b/08
ç.-di (mil çek-) 185b/05db
ç.-diler 196a/19
ç.-diler (el çek-) 185a/12
ç.-diler (mil çek-) 185b/05dc
ç.-diñ 196b/07
ç.-düġi 190b/16
ç.-düġimiz 185a/27db
ç.-dügimiz 185a/27
ç.-er 198a/21, 200a/08
ç.-erlerdi (sürüme-i çekerlerdi) 215b/14
ç.-ip 207a/23db
ç.-ip (el çek-) 207a/23
ç.-meġe 206a/11
ç.-mezler 187b/20dc
ç.-miş 188a/18dc, 196b/02, 202a/24, 202a/24db
ç.-mişler 200b/23, 204b/19
ç.-üp 185b/07dc, 209a/14, 209a/14db

çekdirir *İ.*Kürekle yürüyen, aynı zamanda yelkeni de yardımcı olarak kullanan bir Osmanlı harp gemisi çeşidi.
ç. 185b/21, 186b/24db

çekdirme İ.1.Çekdirmek işi. 2.Kürekle yürütülür bir direkli odun v.s kayığı.
ç. 186b/08dc, 186b/24dc, 186b/25

çekil- *T. f.* 1. Başını alıp gitmek. 2. Sıkıntılı bir duruma katlanılmak.
ç.-di 206a/22, 219a/26
ç.-memek 197a/15
ç.-miş 202b/07
ç.-ürdi 213b/23, 213b/23db

çelebi (*İ.* "çeleb"den). 1.Efendi, ağa, bey, Mevlā. 2. okuma bilen, efendi. 3. osmanlılar'ın ilk devresinde şehzādelere verilen unvan.
ç. 198a/13
ç.-(dāl meḥmed çelebi) 205a/26
ç.-(defterdār üveys çelebi) 191a/18
ç.-(el-şey ḫ yoluḳ meḥmet çelebi) 200a/19
ç.-(gügeşzāde muṣṭafa çelebi) 205a/24
ç.-(lāle-zār-zāde aḥmed çelebi) 210b/14
ç.-(reis-ül küttāb ḥamza çelebi) 194a/23
ç.-(üveys çelebi) 191a/18db
ç. niñ (defterdār üveys çelebiniñ) 190b/27

çelebilik *İ.* 1. Efendilik. 2. Terbiye, nazikle, zarefet.
ç. i 198b/10
ç. 198b/10
ç. de 198b/10

çelik İ. Karbonla birleştirilerek kuvvet ve dayanıklılığı artırılan demir.
ç.-(ḳalᶜe-yı daḫil-i çelik) 203a/01

çerākese Ar. i. Çerkesler.
ç. 215b/11, 217a/01
ç.-(ṭavāif-i çerākese) 209b/19

çerḥacī *Far. i.* Ordunun ilerisinde bulunan askerlerin yaptıkları tālimi yaptıran kişi.
ç. 202a/07db
ç. 202a/07
ç. ler 218a/16

çerī *İ.* Asker
ç. 214a/12

çermik *İ.* Kaplıca, ılıca.
ç. 211a/03

çesār Far.i. bir ünvan.
ç. 217a/02

çeşm *Far. i.* Göz.
ç.-(çar-ı çeşm) 206b/19
ç. i 206b/24
ç. -i (çeşme-i aḥval-i felek)197a/17

çıḳ- *F.* 1. Etrafı kapalı bir yerden dışarıya gitmek. 2. Bir ilden kalkıp başka bir ile gitmek, ayrılmak. 3. Tırmanmak. 4. Kopmak. 5. Kapalı bir yerden görünür bir konuma gelmek.
ç.-an 188a/26
ç.-dı 187a/20, 192b/04
ç.-mış 188b/03
ç.-up 186a/03, 186b/09, 188b/14dc
ç.-ar 189b/11, 200b/19, 203b/17, 215a/20
ç.-dı (taşra çıḳ-) 185a/18
ç.-dıḳça 190b/20
ç.-dıḳda 190b/20db, 195a/25
ç.-dılar 188a/22
ç.-ma 198a/24
ç.-up 186b/09db, 186b/09dc, 205a/02, 217b/27, 218a/21

çıḳar- *T. f.* 1. Yukarıya doğru götürmek. 2. Kapalı bir yerden dışarıya götürmek. 3. Ayrılmak.
ç.-dup 196a/10
ç.-maḳ 213a/08db
ç.-mış 198a/09, 198a/09db
ç.- maḳ 213a/08

çiftlik *İ.* Çift sürüp ekin yetiştirmeye mahsus yer, bir kimsenin mülkiyeti altında bulunan çeşitli tarlalar bağ, orman vs.
ç. ine 195a/03

çirāġ Far. i. 1. Fitil, kandil, mum. 2. Çırak.
ç. 205a/06
ç. 205a/11

çoġ Bkz. çoḳ
ç. ken 188a/06dc

çoġal- F. Çok olmak, artmak. Osm. Tezāyüd ve tekessür etmek.
ç.-mada 217a/19
ç.-maġla 214a/19

çoḳ *S.* Sayı, nicelik, değer, güç, derece vb. bakımından büyük ve aşırı olan, az karşıtı.
ç. 184b/16, 184b/26, 186a/27, 188a/18dc, 190a/17, 190a/17db, 190b/03, 192a/08, 192a/14, 192b/10, 192b/10db, 193a/01, 193a/06, 195b/03, 196b/21, 197b/27, 200b/18, 203b/25, 203b/25db, 207b/14, 210b/19, 212a/19, 219a/19
ç. dur 197b/01, 202a/08

çök- *F.* Bastırmak, etrafı kaplamak.
ç.-erler 202a/12

çöp İ. Saman, ot vs. parçacığı.
ç. 186b/20, 219a/24

çörek İ. Ufak kangal şeklinde yuvarlak ve yumuşak ekmek.
ç. i (çöregi) 218b/03

çöz- *F.* Bastırmak, etrafı kaplamak.
ç.-dü 185a/21

çözül- *F.* Açmak, bağlarından kurtarmak.
ç.-di 190a/08
ç.-dü 190a/08-09db

çuḳur *İ.* Çevre seviyesine göre, aşağıda olan, oyuk yer.
ç. unda 201b/03
ç. unda 201b/03db

çülpa Far.i. 1. Bir ayağı sakat olan. 2. Yürürken ilk olarak sol ayağını atan. Solak.
ç. ları 212b/15

çün Far. e. 1. Çünkü, mademki. 2. Nasıl, nice..
ç. 184b/20, 185a/09, 185b/01, 186a/25, 186b/21, 187a/23, 187a/27, 187a/27db, 188a/17, 188a/19, 188a/23, 188b/15, 189a/18, 189b/11, 189b/24, 189b/24db, 190a/01, 192b/10, 193a/11, 194a/16, 196b/09, 200a/05, 201a/24, 201b/05, 201b/24, 204a/22, 205a/03, 205b/16, 206a/15, 206a/15db, 207a/05, 207a/19, 207b/16, 207b/18, 208b/07, 208b/08, 208b/08db, 210b/22, 211a/03, 211a/09, 211b/02, 211b/21, 212a/11, 212a/11db, 212a/27, 212b/07, 212b/16, 212b/16db, 212b/27, 213a/15, 213b/15, 213b/19, 214a/04, 214b/21, 215a/13db, 217a/25, 217a/26, 217b/17, 218a/23

çünki Far. e. Şundan dolayı ki, zira, olduğu için, olduğundan mānāsında sebep bildirir.
ç. 191b/08, 197b/01, 219a/21

D

da *T. e.* Dahi, bile.
d. 199b/08

dād Far. i. Adalet, doğruluk.
d.-(dād ü dehişden) 195b/21
d.-(dād ü dehşetlerin) 190b/23db
d.-(dād ü dihişlerin) 190b/2
d. ü deḥişden 195b/21
d. ü dehşetlerin 190b/23db
d. ü dihişlerin190b/23

dāde Bkz. dād
d.-(adl ü dāde) 203b/02

dāḫi Bağ. 1. Da,de 2. "Bile" anlamında şart bildiren fiillerden sonra gelerek şartın geçerli olmadığını bildirir.
d. 188b/26db, 191b/15db, 192a/01db, 192a/06db, 193a/02db, 197a/11db, 204a/27db, 209b/16db, 216b/16db, 216b/18db

dāḫil *Ar. s.* İçeri, iç, içinde, içeri girmiş.
d. 198a/06, 201b/14, 202a/02, d. 197b/20, 197b/20,213a/19
d. ol- 185b/22, 189a/03, 190a/07, 206a/22, 207a/26, 209a/22, 215b/08
d. -i (dāḫil-i ferāş) 189b/20
d. -i (dāḫil-i meclis-i ḫümāyūn) 214b/10
d. -i (dāḫil-i meclis-i hümāyūnları) 189b/04
d. i (dāḫil-i ṭoġāncılıḳda) 195a/21
d. -i (ḳalʿe-yı dāḫil-i çelik) 203a/01
d. -i (nedim-i ḫavās dā ḫil-i ḥarem-i hümāyūn) 196a/21
d. 185b/11, 213a/07
d. ol- 213a/02

dāḥi Bağ. 1. Da,de 2. "Bile" anlamında şart bildiren fiillerden sonra gelerek şartın geçerli olmadığını bildirir.
d. 202b/11db

dāʾimā Ar. zf. Her vakit.
d. 191a/21, 192a/23,198a/21db

dāʾimen Bkz. dāʾimā
d. 191a/19, 202b/17, 202b/17db

dāll Ar. s. Sapıtmış, doğru yoldan ayrılmış.
d. dir 187b/18

dām Far. i. Tuzak, ağ.
d. a 212a/11
d. lar 217a/07

dāmād Far. i. Güveyi.
d. 195a/14, 209a/06
d. -ı (dāmād-ı pādişāhi)195b/15
d. -ı (dāmāt-ı pādişāh) 196b/17
d.-(vezīr-i ṯānī dāmād ibrāhim pāşā ve vezīr-i ṯalese cerrāḥ meḥmed pāşā) 196b/14

dāmen-der-meyān Far. b.s. Eteği belinde, işe hazır.
d. it- 204a/17

dār Ar. i. Ev, yurt.
d.-(dār-ül-ḳarar) 188b/15
d.-(dār ü diyār) 203a/09
d.-(ruḥṣat-dār) 196a/27
d. e 186b/27dc
d. -ı (dār-ı ḫuld)192b/04
d. -ı (devlet-ı devlete)187b/18dc
d. -ül (dār-ül ādalarına)189b/18db
d. -ül (dār-ül ḥarbe) 208b/12
d. -ül (dār-ül ḫilāfe)192a/04
d. -ül (dār-ül ḫulāfaya) 192a/04db
d. -ül (dār-ül mülk) 187b/14, 209b/17
d. -ül (dār-ül mülkü)204a/01
d. -ül (dār-ül ümāresına)206b/01
d.-(dār-ül-ḳarar) 188b/15
d. -üs (dār-üs sāadelerinde)199b/17
d. -üs (dār-üs sāadelerine)189b/18
d. ü diyār 203a/09

dāruġā *Moğ.İ. Elçi*
d. larından 211a/02

dāye Far. i. Taya, sütnine, çocuğa bakan dadı.
d. den 212b/06, 219a/22

dāʾim Ar. s. Devamlı, sürekli.
d. 192a/23db

dadandır- *F.* Dadanmasına yol açmak.
d.-dım 191b/26

daġ İ. Yer kabuğunun çıkıntılı, yüksek, eğimli yamaç.
d. a 186b/09dc
d. ın 188b/14dc
d. lardır 188a/18dc

daḫı Bağ. De, da, bile.
d. 184b/01, 184b/21, 184b/25, 185a/07, 185b/06, 185b/15, 185b/21, 185b/27, 186a/09, 186a/21, 186a/24, 186a/27, 186b/06, 186b/09, 186b/18, 186b/19, 186b/23, 187a/19, 187a/26, 187b/02, 187b/05, 187b/06, 187b/14, 188b/08, 188b/09, 188b/19, 188b/24, 188b/26, 189a/06, 189b/01, 189b/14, 189b/19, 190a/02, 190a/07, 190a/17, 190a/24, 190b/14, 190b/15, 190b/22, 190b/26, 191a/06, 191a/11, 191a/18, 191b/05, 191b/14, 191b/24, 192a/01, 192a/15, 192a/19, 192b/02, 192b/06, 193a/02, 193a/13, 193a/23, 193b/06, 193b/08, 193b/25, 194a/05, 194a/22, 194a/27, 194b/02, 194b/13, 195a/05, 195a/12, 195a/22, 195b/02, 195b/18, 195b/25, 196a/05, 196a/09, 196a/18, 196a/19, 196b/04, 196b/16, 197a/06, 197a/11, 197a/19, 197a/23, 197b/08, 197b/10, 197b/12, 198a/01, 198a/15, 198a/24, 198a/25, 198a/26, 198b/02, 198b/23, 198b/24, 198b/27, 199a/02, 199b/03, 199b/09, 199b/20, 200a/01, 200a/08, 200a/24, 200b/21, 201a/04, 201a/05, 201a/07, 201a/12, 201a/18, 201b/02, 201b/04, 201b/16, 201b/19, 201b/22, 202a/07, 202a/17, 202a/18, 202a/19, 202a/21, 202b/01, 202b/02, 202b/11, 202b/14, 203a/24, 203b/11, 203b/17, 204b/01, 204b/03, 204b/17, 204b/20, 204b/27, 205a/10, 205a/23, 205a/26, 205b/01, 205b/03, 205b/07, 205b/09, 206a/06, 206b/04, 206b/14, 206b/16, 206b/27, 207a/01, 207a/02, 207a/13, 207a/18, 207b/01, 208a/10, 208a/14, 208a/17, 208a/18, 208a/22, 208a/24, 208a/26, 208b/17, 208b/18, 208b/20, 209a/04, 209a/05, 209a/08, 209a/13, 209a/16, 209b/04, 209b/05, 209b/05, 209b/16, 209b/24, 210a/01, 210a/10, 210b/10, 210b/17, 210b/18, 210b/19, 210b/21, 210b/25, 211a/27, 211b/10, 211b/11, 211b/17, 212a/06, 212a/13, 212a/21, 212b/20, 213a/20, 214a/06, 214a/08, 214a/15, 214a/22, 214a/25, 214b/01, 214b/06, 214b/07, 214b/09, 214b/12, 214b/14, 214b/15, 214b/16, 215a/14, 215a/19, 215a/21, 215a/27, 215b/23, 215b/24, 215b/26, 217a/07, 217a/17, 217a/20, 217a/23, 217a/24, 217a/27, 217b/12, 217b/16, 217b/18, 217b/21, 218a/13, 218a/24, 218b/04, 218b/11, 218b/15, 219a/20, 219a/20, 219a/25

daḫi Bkz. dāḫi
d.184b/01db, 184b/11dc, 185b/27dc, 186a/10dc, 186a/23db, 186a/23dc, 186a/26dc, 186b/03db, 187b/14db, 187b/15-16dc, 188a/04dc, 188a/04dc, 188a/06dc, 188a/06dc, 188b/116-17db, 188b/26dc, 189b/12db, 189b/14db, 189b/19db, 191a/05-06db, 191a/18db, 191b/25db, 196a/24db, 196b/04db, 197b/12db, 198b/21db, 199a/06db, 201b/16db, 202a/21db, 203b/17db, 206b/04db, 208a/09-10db, 208a/24db, 209b/05db, 210b/10db, 210b/18db, 210b/21db, 210b/25db, 211a/27db, 212b/20db, 213a/01db, 214b/11/12db, 216a/07db, 216b/18db, 217a/06db

daḫil Ar. i. İç, içeri, içinde, içeri girmiş.
d. 185a/12dc
d. ol- 186b/21dc, 188a/09, 188b/13, 197a/20

daḫi Bkz. dāḫi
d. 186a/09dc, 186b/10-11dc, 187a/25dc, 187a/26dc, 187b/01dc, 187b/18dc, 188a/04dc, 188a/18dc, 204b/15, 209a/07, 211a/23, 211a/26

daman Far.i. etek.
d. 193b/23

dane Far. i. Tane.
d. 188b/26, 213b/19

danış- *T. f.* Fikir almak.
d.-urlar 203b/27

darb *Ar. i.* Dövme, vurma.
d.-(ceng ü ḍarb) 217a/17db

daruġa Bakz. Dārugā
d. larında 211a/02db

d. -yı (dava-yı berāberi) 213b/18

daʿvā *Ar. i.* Takib edilen fikir, iddia. 2. Mesele.
d. -yı (dava-yı berāberi) 213b/18
d. sı 202b/17db, 212a/27
d. yı 201a/16
d-yı (davā-yı merdāngi). 202b/17

davābbe Ar.i. Binek, binilecek şeyler.
d. 219a/24

daʿvet *Ar. i.* Çağırma, buyur etme.
d. 199a/13
d. e 189b/12
d. et- 184b/15
d. ine 213b/02
d. it- 206a/05
d. olun- 213b/21

daya *Far. i.* Bakıcı, dadı.
d. den 211a/12

dayan- F. 1. bir yere yaslanmak, kendini dayamak. 2. Kullanılışı uzun sürmek, dayanıklı .
d.-dı 188b/20

dayat- F. 1. Dayamak işini yaptırmak, empoze. 2. kendi istediğini yaptırmakta direnmek. 3. Başkasının isteğine karşı koymak. 4. Empoze etmek.
d.-up 197a/24db
d. 185a/15-16, 205b/14-15

ḍarb *Ar. i.* Dövme, vurma.
d. inden 198b/19

ḍarb-zen Ar. Far. b. i. Kale döven.
d. 205a/20
d. lere (ḍarb-zenlere) 211a/17
d. ların 218a/05
d. larını 217a/05db

de *T. e.* Bile.
d. 187a/27dc, 193b/10, 199a/17, 200a/17, 203b/26

de- F. Söylemek, söz söylemek.
d.-di 199a/06db
d.-dikleri 185a/19db, 188a/04dc, 188b/06, 203b/18-19db, 203b/19
d.-diklerinde 211a/25
d.-diler 208b/23db, 212b/24, 217a/22
d.-mege 190b/25
d.-yü 191a/14, 192b/25, 193a/01, 193a/07, 195a/05
d.-yüp 194a/15db

defʿ Ar. i. Giderme
d. 184b/05
d. et- 196b/08db
d. ine 210a/01db

defʿa Ar. i. Kere, kez.
d. 190a/04, 191a/04, 191b/02, 193b/05, 193b/05db, 193b/06, 193b/06db, 193b/19, 194a/02, 194a/05, 194a/24, 196b/25, 199b/27, 200b/03, 200b/18, 200a/24, 208a/13, 208a/22, 211b/17, 211b/24, 213a/18, 213a/27, 214a/27,
d.-(defa ü iḥdāda) 187a/21
d. defa ü iḥdāda 187a/21

defāʿat Ar. i. Defalar, kereler.
d. le 198a/27

defātir Ar. i. c. Defterler .
d. 205b/03
d. -i (defātir-i pādişāhiye) 205a/26

defʿat Bkz. defāʿat.
d. a 191a/02db

defʿāten Ar. zf. Bir defada, birden.
d. 191b/02db

defi Bkz. defʿ
d. 213a/16, 214a/19
d. et- 196b/06
d. ne 191a/02, 200b/18

define Ar. i. Yere gömülmüş altın vesāʿire gibi
d. 210a/01

defn Ar. i. Gömme, gömülme.
d. 188a/04db, 196b/13
d.-(bade-d defn) 188a/04db
d.-(baded-defn) 188a/04dc
d. eyle- 196b/13db

defter Ar. i. (Yunanca iki kanatlı manasına gelen bir kelimeden alınmıştır). Not yazmaya, ders için veya ticari hesaplara mahsus kağıttan beyaz kitap. Pusula.
d. 213b/11
d. leri 213b/01

defter-dār Ar.i (defter +far +dar) 1. Bir maliye işlerini yöneten yüksek görevli. 2.tar. Osmanlılarda maliye işlerinin en yüksek yetkilisi veya illerde maliye işleriyle uğraşan görevli.
d. 213b/10
d. an (defter-dāran) 213b/11
d. larına (defter-dārlarına) 213b/11
d. 196a/09
d.-(defterdār üveys çelebi) 191a/18
d.-(defterdār üveys çelebiniñ) 190b/27
d. ı 210b/14
d. ı (defter-dārı) 187b/14dc
d. lar 195b/13, 213b/11db
d. ları 190b/07

defter-emin T.i. esk. Tapu işlerine bakan yüksek görevli.
d. ī (defter-emini) 210b/20

defterdārlık T.i. Defterdarın makamı, görevi veya görevinin yürütüldüğü yapı.
d. ların 190b/07
d. ın (defterdārlıgın) 191a/03
d. ı 205a/24
d. ın (defter-dārlığın) 191a/03db

deg- F. Dokunmak, temas etmek.
d.-di 186b/26
d.-diyise 208a/24db
d.-diyisexxx 208a/24

değil *İ.* İsim cümlesinde yükleme veya başka öğelere olumsuzluk anlamı veren kelime.
d. 186a/23, 186a/23db
d. dir 186a/19, 188b/16, 213b/25
d. ler 190b/18
d.-dir 195b/02

değin *T. e.* Kadar, dek gibi bir işin bir durumun sona erdiği zamanı veya yeri gösterir.
d. 217b/23, 218a/17, 196b/11, 218a/20, 219a/20

değnek Ti. Çomak, küçük ağaçlardan yapılmış ince ağaç parçası.
d. 189b/09, 189b/11, 189b/15
d. iñ (değneğin) 189b/14
d. in 198a/04
d. 198a/06
d. in (degnegin) 198a/04db

degil Bkz. değil
d. 186b/24, 186b/27, 190a/05, 191a/20, 196a/12, 196b/07, 200b/05, 203b/17, 205a/01db, 208b/07, 210a/25, 211a/18, 214b/03, 214b/06
d. dir 186b/11-12dc, 187a/06-07dc, 192b/27, 196b/05, 198b/10, 200a/13, 201a/07, 202b/15, 211b/18
d. im 211a/27, 211a/27db
d. ler 212a/01
d.-di 187b/07dc

degin *E.* Değin, kadar, dek gibi bir işin, bir durumun sona erdiği zamanı veya yeri gösterir.
d. 187a/22, 188b/25, 191b/09, 199a/14, 199a/14db, 199a/27db, 199b/24, 199b/24db, 202a/17, 209b/05, 209b/05db, 210a/04, 210b/04, 211a/05, 196a/15

degme İ. Bütün.
d. 198a/11, 198a/11db

dehān Far. i. Ağız.
d. 201b/05

dehiş Far. i. Birlik, ittifāk, bir tarzda hareket.
d.-(dād ü dehişden) 195b/21

dehr Ar. i.Zaman, devir.
d. 192b/11
d. den (fażılā-ı dehrden) 199b/06

dehşet *Ar. i.* 1. Şaşkınlık. 2. Korku
d. lerin (dād ü dehşetlerin) 190b/23db

delālet *Ar. i.* 1. Belirtmek. 2. Kılavuzluk.
d. it- 187b/18db, 188a/18dc

deli *S.* Akıl ve şuuru yerinde olmayan.
d.-(celāli deli ḥasan) 198b/07
d.-(deli ḥasan) 198b/08
d.-(vezīr deli ḫüsrev pāşānıñ) 194b/18

dellāl Ar. i. Satılacak şeyi satan.
d. 192a/18

delīr T.hlk. s. Güçlü, kuvvetli kişi.
d. 207b/03
d. 207b/03db

delüḳanlü *T. b. i.* Genç, yiğit.

d. lar 214a/09

demür İ. Yeryüzünde bol miktarda bulunup bütün madenlerden fazla kullanılan, her çeşit alet yapımına yarayan, sert maden.
d. 194a/07, 207b/09, 215a/12db
d.-(demür ḳapu) 205a/03

denī Ar. s. Alçak, rezil, soysuz.
d. -i (dünyā-ı denī-i ġaddār) 188b/15

denil- F. Söylenmek ,sözü edilmek.
d.-en 208b/06, 215b/18, 215b/18db
d.-se 192b/26, 192b/26db
d.-se (denil ise) 191b/20

denlü İ. e. Kadar manasında üstünlük derecesi belirtir.
d. 188b/19

deñiz *İ.* Yer kabuğunun çukur bölümünü kaplayan birbiriyle bağlantılı tuzlu su kütlesi.
d. 186a/15

deñlü Bkz. denlü
d. 202a/16

depe *i.* Tepe, dağ.
d. 215b/25, 218a/01, 219a/23
d. -i (depe-i aīme-i düşman) 212b/17

depe depe T.ikil.. hiç özen göstermeden çok fazla olak hor kullanmak.
d. 196b/11

depesiz T.i. Tepesi olmayan, engebesiz düz arazi.
d. 215b/19

depren- T.f. Kımıldamak, hareket etmek.
d.-miş 210a/27

der Far. e. 1. İçinde, -de. 2. Kapı.
d. 187a/06-07dc, 189a/07, 211b/11, 214a/26
d. 187b/23

der-bend Far.b.i. Gecit
d.-(der-bend) 201b/05

der-devlet Far.b.i Devlet içinde.
d. de (der-devletde) 214b/26

der- ḫotān Far.b.i. Hoten içinde.
d.-(der- ḫotān) 215b/27

der-pey Far.b.zf. ardı sıra.
d.-(der-pey) 198a/26

der- T.f. Söylemek, demek.
d.-im 210b/21-22db
d.-lermiş 206a/07

derāhim Ar.i. 1. Okkanın dörtyüzde birleri.
d. 214b/05/06db
d.-(bezl-i derāhim) 214b/06

derc Ar. i. Sokma arasına sıkıştırma.
d. olun- 213a/21

derd-mend Far. b. s. Dert sahibi, kederli.
d.-(derd-mend maḥmud efendiyi) 196a/09
d. iñ 196b/10
d.-(derd-mend) 215a/20

dere İ. Pek çoğu yazın kuruyan küçük çay, küçük akarsu.
d. siz 215b/18/19db

deresiz *İ.* Deresi olmayan yer.
d. 215b/18

dergāh Far. i. Tekke.
d. a 192b/09
d. -ı (dergāh-ı pādişāhiden) 190b/02

derḫal Far. zf. Hemen, o anda, şimdi.
d. 185a/20

deriçe Far. i. Pencere, küçük kapı, oyma kapı.
d. sinden 197a/19

dermān Far. i. Çare.
d. 188b/26
d. bul- 188b/26dc

dersāl Ar.i. Kararlaşmak.
d. eyle- 195a/22

dert Far. i. Dert, keder.
d. 186b/09dc
d. ile (derdiyle) 186b/09

derūn Far. s. İçten, gönülden.
d. den (ḫāṭıra-ı derūnden) 196b/08
d. uma 196b/03
d. umuza 196b/03db
d. 200a/02

derviş Far. i. Allah için alçak gönüllülüğü ve fukaralığı kabul eden veya tarikata bağlı bulunan kimse.
d.-(derviş pāşāya) 202a/06
d.-(ṭafṣīl-i aḥvāl-ı derviş pāşā el-merḥūm) 202b/11

deryā Far. i. Deniz.
d. 186a/07, 196b/18db
d. ya 187a/20

deryā-nevāl [*Far. deryā Ar. nevāll*] *Far. Ar. b. s.* Bahşişi deniz gibi çok olan.
d. ol- 188a/17

desine Ar.s. Kirli, paslı.
d. 188b/14dc

dest *Far. i.* El.
d.-(dest ü pā beste) 218b/19
d.-(dest ü pāleri) 207b/13

dest-gir Far. i. Düşenin elini tutan, yardımcı.
d. 188b/05
d. -i (dest-i resān)210a/05
d. -i (deşt-i kıpçākdan) 207b/04

dest-res *Far. b. i.* İsteğine ulaşan, elini yetiştiren.
d. leri 200a/15
d. lerin (dest-reslerin) 200a/15db

destār Far. i. Sarık.
d. 198a/18

deşt Far.i. Bozkır, çöl,kır, ova.
d. -ı (deşt-i ḳıpçāḳ) 188a/06dc, 188a/06dc
d. 188a/04dc,188a/06dc, 188a/18dc, 215a/26
d. -i (deşt-i ḳıfcaḳdan) 215a/12db, 215a/14db, 215a/26db, 194a/07, 215a/12, 215a/14
d. -i (deşt-i ḳıfcaḳıñ) 215b/06db, 188a/18dc, 215b/06

devāb *Ar. i. c.* Binek ve yük hayvanları.
d. in 208b/22,208b/22db

devān Far. i. 1. Koşan, süratle yürüyen. 2. Koşarak, süratle.
d.-(bükre devān) 203b/20

deve *İ.* Geviş getiren memelilerden, boynu uzun, sırtında bir veya iki hörgücü olan, yük taşımakta kullanılan hayvan.
d. 204a/21, 207a/13-14db, 207a/14, 208a/17
d. lerine 204a/21db
d. sin 201b/04

devlet *Ar. i.* 1. Sınırları belli olan bir memleketin ṣāḥibi olan insanların kurduğu siyasī, hukukī, idarī mahiyetteki merkezī teşkilāt. 2. Baht, talih.
d. 187a/10, 187a/10-11dc, 192b/10, 192b/12
d.-(devlet ü izzet) 192b/14
d.-(ṣāḥib-i devlet) 191a/09, 191b/08, 193b/21, 194b/25, 202b/13
d.-(ṣāḥilb-i devlet) 191a/24
d.-(zamān-ı devlet) 199b/02
d. de 191b/18db
d. den 190a/23, 191b/18, 208b/03
d. dir 187a/10-11dc, 187a/11
d. e 185b/16dc, 210a/19, 214b/25, 219a/04
d. e (āsitāne-i devlete) 186b/21dc
d. e (aṣḥāb-ı devlete) 190a/18
d. e (devlet-ı devlete) 187b/18dc
d. e (raḫş-ı devlete) 212b/13
d. i 199a/27db
d. imize 196b/06
d. ine 184b/04
d. le (ṣalavat-ül aṣr-ı devlet ile) 189b/17
d. le (ṣalavet-ül aṣr-ı devletle) 189b/17db
d. leri 192a/01, 192a/01db
d. lerinde (zamān-ı devletlerinde) 199b/11
d. ten 199a/13
d. ten (aṣḥāb-ı devletten) 198a/15
d.-(devlet-bār) 211b/21
d. -i (āsitāne-i devlet-i āşiyān)187b/26
d. -i (devlet-i alīye)187a/10
d. -i (devlet-i aliyye-i oṣmāniyede) 196a/15
d. -i (devlet-i aliyyede)199b/09
d. -i (devlet-i fāniden) 193a/24
d. -i (devlet-i islāmiyede) 192a/05
d. -i (devlet-i islāmiyye)186b/23
d. -i (devlet-i muradiyyede) 199a/27
d. -i (devlet-i oṣmaniyede) 186b/23dc
d. -i (devlet-i pādişāhide) 204a/10
d. -i (ibtidā-i devlet-i islamiyede)192a/02

d.-yār (serdār-ı devlet-yār muṣṭafa pāşā) 208a/21
d.-yārıñ (serdār-ı devlet-yārıñ) 212b/25
d. ü izzet 192b/14
d.-(devlet-yār) 211b/21db

devletlū T.s. Devlete ait. Devletli.
d. 195a/18, 198b/11, 202b/14, 210a/20
d. 201a/02
d.-(vaḳār-ı devletlü) 194b/04

devr *Ar. i.* 1. Zaman. 2. Çark. 3. Çevirme, döndürme.
d. it- 190a/24

devrān Ar. i. Dünya, felek, zaman.
d. 196b/05
d. ıñ 192b/05

dey- T.f. Dokunmak, değmek.
d.-ūp 212b/19db

deyyüs Ar. i. Karısının namussuzluğuna göz yuman, ahlāksız ve alçak adam.
d. 209a/10

dıraḫşān *Far. s.* Parlak, parlayan.
d. da (kebīr-i dıraḫşān) 187b/17

di- F. Demek, söylemek.
d.-di 184b/19dc, 184b/26dc, 185a/08, 185a/08dc, 186a/18, 186a/26, 186a/26, 186a/26dc, 191b/08, 191b/12, 191b/15, 191b/25, 191b/25db, 191b/26, 192a/01, 192a/01db, 192a/08, 195a/12, 201a/14, 209b/09, 209b/11, 209b/11db, 210a/23, 215a/04
d.-dikde 199a/05
d.-dikleri 186b/13, 215b/13, 215b/13db, 217b/07
d.-diler 185b/01, 195a/06, 195b/19, 195b/22, 195b/22db, 195b/27, 208b/23, 217b/25
d.-dim 191b/11, 191b/13, 192a/07, 192a/07db
d.-dügi 191b/19
d.-düginde 196b/02
d.-dükleri 217b/06
d.-mek 188a/18dc, 218b/11
d.-mek ile (dimekle) 194a/07
d.-mekle 194a/07db, 200a/25, 200a/25db, 208a/08
d.-mez 202a/08
d.-yeyin 198b/17, 198b/17db
d.-yūp 212b/19
d.-yü 184b/19, 185b/25, 186a/14, 186a/24, 186b/03, 186b/22dc, 187a/14dc, 187a/20, 187b/18, 187b/18db, 188b/09, 189b/11, 189b/13db, 190b/03, 190b/14, 190b/17, 190b/19, 190b/19db, 191a/19, 191b/09, 193a/03db, 193a/18, 193b/09, 193b/09db, 193b/23, 195a/24, 195b/02, 195b/06, 195b/24, 196a/06, 196a/09, 196a/14db, 196a/20, 196b/08db, 196b/08db, 196b/27db, 197a/02, 197b/07, 197b/21, 197b/21db, 197b/26, 198a/11, 186b/03db, 217a/08, 198a/11db, 198a/12db, 199a/04, 199a/20, 200a/05, 200a/08, 200a/10, 200a/10db, 200a/13, 200a/14, 200a/15, 200b/15, 201a/03, 201a/08, 203b/05, 203b/11, 203b/16, 203b/24, 204a/18, 204b/09, 205b/12, 207a/16, 207b/15, 208a/01, 208b/04, 209a/04, 211b/08, 211b/26, 212a/05, 212a/08, 213b/14, 214a/22, 214b/23, 214b/26, 215a/02, 215a/09, 215a/18, 215a/20, 217b/20, 218a/20, 218b/04, 218b/22, 219a/01
d.-yüp 185b/24dc, 186a/24dc, 188a/06dc, 189b/13, 194a/22, 194a/27, 211a/01, 212b/05, 213a/12, 213a/12/13db, 217b/05db, 218b/05

dib İ. İç, derinlik.
d. inde 218a/06
d. indedir 186b/14

didār Far.i. Yüz, çehre
d. -ı (didār-i şerīfleri) 189a/15

dihiş Far.i. Verme.
d. lerin (dād ü dihişlerin) 190b/23

dībā *Far. i.* Renkli dokuma motiflerle süslü, lüks, bir çeşit ipekli kumaş.
d. 198a/25

dīde *Far. i.* Göz.
d. 190b/12
d. si 207b/21db

d. si 207b/21

dīn Ar. i. Allah'a inanma ve bağlanma.
d.-(bint-i kerīm-üd-dīn) 208a/08

dīrī *s.* Canlı.
d. 188b/07

diḳḳat *Ar. i.* 1. İncelik, dakik oluş. 2. Ehemmiyet ve kıymet verme.
d. 200b/18

dil F. Dilim dilim doğramak, uzun uzun, ince dilimler hālinde kesmek.
d. 187b/25, 215a/19
d.-(bāġ-ı dil gūşā) 204b/24
d. i 210b/06
d. ler 192b/20, 201b/12
d. lire 207a/09

dil-dāde Far. i. 1. Gönül vermiş. Āşık. 2. Eskiden aşık tulumbacıların hususi şekilde başlarına bağladıkları boyalı mendil.
d. 209a/08

dil- ḫırāş Far.i. Yüreği tırmalayan çok feci.
d. da (per ḫāş-i dil- ḫırāşda) 189a/13

dil-pezīrī Far. b. s. Gönle hoş giden, gönlün beğendiği.
d.-(dil-pezīzī rażiye ḫātunuñ) 199b/26
d.-(dil-pezir) 208b/19db

dilāver Far. b. s. Yiğit, yürekli.
d. 192a/22, 196b/26, 196b/26db, 202a/07
d. leri 201b/15

dilāverlik İ. Yüreklik, cesaret, dilirlik, kahramanlık.
d. ler 202a/18

dile- *F.* İstemek.
d.-diği 203b/10

dilīr *Far. s.* Bahadır, cesur, cesaretli, yiğit, yürekli.
d. 202b/17, 219a/12
d. iñ 217b/26
d. 202b/17db
d. iñ 205b/17

din *Ar. i.* Tanrıya, doğaüstü güçlere, çeşitli kutsal varlıklara inanmayı ve tapınmayı sistemleştiren toplumsal bir kurum.
d. 204b/12, 210b/19, 217b/25
d. e (idā-ı dine) 186b/26
d. (kerīm-üd-din) 208a/08db
d. i 208b/16

dinānīr Ar. i. Eski altın paralar.
d. 208a/04

dinār Ar. i. Eski altın para.
d. 214b/02

dinil- *F.* Söylenilmek.
d.-sün 196a/12
d.-ürdi 201b/02

diñle- *F.* Duyup anlamak.
d.-r 198b/17, 198b/17db

dir- **F.** Demek fiilinin emir şekli.
d. 187a/14, 197a/25, 203b/22db, 213a/11, 214b/25
d. 189b/09, 189b/10, 189b/10db, 189b/11db, 189b/11db, 189b/12, 189b/12db, 195a/05, 203b/10db, 203b/22, 209b/07, 215a/03
d.-di 189b/19, 192a/24, 192a/24db
d.-ler 186b/12, 190b/01, 195a/04db, 202b/20, 203b/01, 203b/08, 207b/27, 209a/11, 217a/20db
d.-lerdi 190b/01-02db, 193b/15, 201b/03, 209a/24
d.-lermiş 187a/23, 206a/07db
d.-miş 187a/09
d.-se 213a/11

direm F.i. Dört beş kuruş kıymetinde ve frank'a karşılık eski bir gümüş para.2. Akça.
d.-(azīmet-i serdār-ı direm) 210b/21

dirhem *Ar.i.* Bir ağırlık ölçüsü.
d. 208a/03
d.-(bezl-i dirhem) 214b/02

diri T.*s.* Canlı.
d. 202b/01, 202b/08
d. ṭut- 185b/05
d. yüz 192b/08

diril- F. Canlanmak, hayata gelmek.
d.-ir 188a/06dc

dirlik *İ.* Diri olma durumu.
d. 197b/09

divān Ar. i. Büyük meclis.
d. 198a/26, 198a/26db, 211b/04

d.-(ehl-i divān) 214b/15
d.-(ibtidā-i divān) 199a/03
d.-(saḥa-ı divān) 196a/03
d. a 199a/06
d. -ı (divān-ı hümāyūnda) 211b/05
d. -ı (divān-ı hümāyūne) 195b/26
d. -ı (divān-ı pādişāhi) 210b/03
d. -ı (divān-ı pādişāhiye) 210b/05
d. -ı (divān-ı serdār) 202a/26, 218b/20
d. -ı (divān-ı serdāra) 202b/08
d. -ı (divān-ı pādişāhımızıñ) 196a/27

diyāle ?
d. 203b/03

diyānet Ar. i. Dindarlık, dinin kaide ve hükümlerine tamamiyle riayet.
d. i 191a/23

diyār *Ar. i.* Memleket, ülke.
d. 188a/18dc
d.-(dār ü diyār) 203a/09
d. da 202b/24, 203b/02, 205a/05, 205b/08
d. ında 208b/21
d. ınıñ 208b/09
d. ıñ 204a/07db, 205a/27
d. larda 187b/15-16dc
d. 204a/06db
d. -ı (diyār-ı acem)200b/20, 200b/20-21db
d. -ı (diyār-ı bekir) 201a/21, 202a/06
d. -ı (diyār-ı bekr 213b/08
d. -ı (diyār-ı bekre) 194a/05, 196b/24
d. -ı (diyār-ı bekriñ) 202b/25
d. -ı (diyār-ı ḳadīmiden) 204a/06
d.-larda 187b/14dc

diz-be-diz ikileme. Diz dize oturmak.
d.-(diz-be-diz) 206a/04

diz- F. Sıralamak, sıraya koymak.
d.-üp 218a/05

dizdār Far. b.i. Kale muhafızı.
d. 204a/12

doġru *T. e.* Karşı yönünce.
d. 217a/03

dol- *T. f.* Yığılmak, birikmek.
d. 214b/19
d.-dı 196a/03

dolan- *T.f.* Bir şeyin çevresine sarılmak.
d.-urdı 212a/04

dolaş- T.f. Dönmek, devir . 2. Gezmek, seyāhat etmek.
d.-maḳdan 212a/01

donanma *T. i.* Bir devletin deniz kuvvetleri, savaş gemileri.
d. 186b/08dc
d.-(mübālaġa-ı donanma) 187b/03dc
d. mızda 186a/16dc
d. nıñ 186b/08dc
d. sı 185b/24, 186b/04dc, 186b/17dc
d. 185b/19dc
d. -ı (donanma-ı hezīmet) 187a/26dc
d. -ı (donanma-ı hümāyün) 185a/04dc, 186a/05dc, 187a/25dc, 187b/02dc
d. -ı (donanma-ı hümayün) 187a/06-07dc
d. -yı (donanma-yı aẓīm) 187b/25dc
d. 187a/14dc
d. -ı (donanma-ı hümāyün)185a/06dc

dost *Far. i.* 1. Yakın arakadaş. 2. Aralarında iyi ilişki olan.
d. ol- 184b/12, 185b/06db

dostluḳ *T. i.* Dost olma durumu, dostça davranış.
d. 218b/17
d.-(iẓhār dostluḳ) 217b/17db
d. da 189b/19, 189b/19db, 205b/06

döġ *T. f.* Topa tutmak.
d. e 214a/14, 214a/14

döġül- *T. f.* Topa tutulmak.
d.-di 188b/04

dök- *T. f.* Doldurmak
d.-üp 186a/08dc, 186b/08dc, 204b/09

dökül- *T. f.* Boşanmak, akmak.
d.-di 218b/06
d.-diler 186b/08dc, 204b/07
d.-dü 202a/23
d.-düler 186b/08
d.-mege 211b/14db

dön- *T. f.* 1. Verilen karardan vazgeçmek. 2. Yeniniden önceye yönelmek. 3. Geldikleri yere geri gitmek.
d.-di 204b/03
d.-erler 217b/15
d.-medi 201a/06, 218b/04

d.-medik 191b/13
d.-mediḳ 191b/13db
d.-üp 187b/06, 208b/26
d.-üş 186a/05dc

dönder- T. F. Çevirmek.
d.-di 212a/15

döndür- F. Geri göndermek.
d.-diler 218b/01
d.-ür 202a/10

döneḳ İ. Sözünden döner, sözünde durmaz, kaypak
d. 209a/21

dönüş- T.f. Geri dönmek, vazgeçmek.
d.-ünde 188b/14dc

dörd Bkz.dört.
d. er (dörder bin) 185a/15

dörder T.s. dörtlü ayırma.
d. 190a/09

dördüncü *T. s.* Sıralamada üçüncüden sonra gelen
d. 211a/13, 215b/06, 215b/12, 219a/08, 215b/09

dört İ. ve s. Üçten sonra gelen sayının adı.
d. 186b/10-11dc, 187b/20db, 190a/18db, 191a/16, 193a/27, 195b/26, 197b/05, 198b/01, 199b/16, 199b/23, 199b/23, 199b/23, 199b/23db, 207a/21, 208a/16, 217b/01, 217b/23
d.-(aḳçe-i dört) 195b/17

dörtbiñ *T. i.* Üç bin dokuz yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayı.
d. 185a/24

dörtyüz *T. i.* Üç yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayı.
d. 187b/20
d. 196b/12
d. den 186a/03
d. 185a/16
d. den 184b/13

duʿā *Ar. i.* Allah'a karşı rağbet, niyaz, yalvarış.
d. 192b/21
d. larına 185b/18dc
d. -ı (duā-ı ḫayırlarına) 200b/04

duḫter *Far. i.* Kız.
d. -i (duḫter-i bezrek)190a/15

duḫūl *Ar. i.* İçeri girme, içeri dahil oluş.
d. 192a/04db, d. 192a/04,196a/24, 206a/20, 217a/04
d. et- 213b/16
d. u 206a/14
d. une 201b/07
d. -u (duḫūl-u müşerrefine) 199b/27
d. 196a/24db
d. e 197a/24, 197a/26
d. it- 197a/27
d. u 189a/03dc
d. ü 199b/27db

dūn Ar. i. Alçak, aşağılık, deni
d. 214b/07db

dur F. Durmak fiilinin emri
d. 193b/22

dur-bīn Far.b.s. 1. İlerisini , ileriyi uzağı geleceği gören.
d. -i (durbīn-i felek) 206b/24
d.-(çeşm-i dūrbīn) 211a/05

dur- F. 1. Var olmak. 2. Hareketsiz kalmak.
d. 198b/17db
d.-dı 212b/22
d.-uñ 189b/11, 189b/11db
d.-up 192a/07, 212b/21
d.-ur 187a/06-07dc, 192b/06db, 202a/16
d.-urdu 209b/08
d.-urlar 198a/26, 198a/26db

duraġ Ti. Beklenilen yen, durulan yer.
d. ı 205a/12

duruş- İ. Huk. Davacı ile davalının
d.-maḳdır 201a/14

durūġ Far. i. Yalan, gerçek olmayan söz.
d. 191a/22
d. -ı (dūdmān-ı āl-i cengiz ḫānıdandır)
207b/15

dūn Ar. i. Alçak, soysuz kimse.
d. 214b/07

dūr Ar. i. İnci.
d. 198b/17

dūş *T. f.* 1. Ortaya çıkmak. 2. Bir tarafa doğru harekete geçmek. 3. Derde giriftar olmak. 4. Yenilmek. 5.

İstenmeyen bir durum içine girmek. 6. Değmek, dokunmak. 7. Birinin sorumluluğu haline gelmek. 8. Yakalanmak. 9. Bir telaş içerisine girmek.
d. 212a/19
d. ol- 202a/05

düm-dār Far.b.s. Kuyruk tutan, ordunun arkasındaki kuvvet.
d.-(düm-dār) 204a/26
d. -ı (dünyā-ı denī-i ġaddār) 188b/15

dünyeviye Ar. s. Dünya ile ilgili
d.-(müṣāḥabet-i dünyeviyye) 214b/10

dürer-bār Far.b.s. İnci yağdıran, ismi gibi söz söyleyen.
d. ları 189a/26

dürlü T.s. Türlü, çeşit.
d. 212b/17

düş- F. Yukarıdan aşağıya inmek. 2. Payına ayrılmak.
d.-di 185b/19, 188a/06dc
d.-diler 185b/19dc, 204b/05
d.-en 215b/22, 215b/22/23db
d.-er 202a/15, 206b/13, 211b/05, 215b/23
d.-erler 209a/10, 209a/10db
d.-mege 211b/14/15db
d.-mekle 204b/04, 204b/04db, 211b/15
d.-miş 196b/01
d.-mişler 218b/16
d.-müş 209a/23
d.-ün 197b/06
d.-üp 186b/09, 186b/09db, 186b/09dc, 188b/20, 197b/16db, 204b/16, 218b/27
d.-ürür 203b/08

düşize Far. i. Kız, bakire
d. 203a/23

düşman Far. s. Birinin kötülüğünü isteyen.
d. 186a/25, 197a/14, 198b/23, 198b/23-24db
d.-(depe-i aẓīme-i düşman) 212b/18
d. a 218a/08
d. dan (ṭaraf-ı düşman) 186b/19

düşür- F. Düşmesine sebep olmak.
d.-üp 211b/14
d.-ürler 202a/13, 215a/21

düz- F. Tertip ve tanzim etmek, düzen vermek, sıralamak.
d.-mişler 215b/11

düzel- T. F. Düz duruma gelmek. Düzleşmek.
d.-di 190a/08-09db

düzle- F. Düzlem durumuna getirmek, tesviye etmek.
d.-di 218b/05

düzvāde Far.b.s.on iki
d. 188b/14dc

E

ebādān Ar.zf. sonsuza kadar , asla.
e. 184b/08db
e. eyle- 184b/08dc

ebākūm Ar.b.i. Babalarınız.
e. ā 193a/16
e. ā 193a/14db

ebnā Ar.i. başlangıç, başlamak.
e. -i (ebnā-i mülükden) 203b/19
e. -yi (ebnā-yi sipāhiyān) 201a/20

ebrū Far. i. Kaş.
e. leri 189a/22

ebvāb Ar. i. Kapılar.
e.-(bāb-ül ebvāb) 188a/18dc, 188a/18dc, 194a/06, 207a/24
e.-(bāb-ül ebvāb ü tiflis) 194b/22
e.-(ḳalᶜe-ı bāb-ül ebvāb) 205a/03

ebyāt Ar.i. beyitler, dizeler.
e. 190b/20db
e. 189a/24
e. ında 192a/21

ecdād Ar. i. Atalar, Büyük babalar.
e. ımız 190b/22-23db
e. ımızdan 190b/22
e. -ı (ecdād-ı aẓāmıñız) 195b/05

ecel Ar. i. Her mahlukun ve canlının Allah tarafından takdir edilen ölüm vakti. Āhirete göç etmek.
e. 188b/23-24dc, 188b/24, 193a/24
e. den 190b/18, 209a/06, 215b/23, 219a/25

e. dir 188b/26

ecl Ar. i. Sebep, illet.
e. den 200a/24

edā Ar. i. Yerine getirme. 2. Üslup, tarz.
e. 189b/17, 192b/26
e. -ı (edā-ı yüzünde) 198b/11

edāvat Ar. i. Bir işi işlemeye vasıta olan şeyler, takımlar, parçalar.
e. -ı (edāvat-ı ceng) 187a/16dc
e. -ı (edavāt-ı ceng)187a/16

edin- F. Kendini bir şeye sahip kılmak. Kendine sağlamak.
e.-miş 195a/15

edün- F.(edin-) Kendini bir şeye sahip kılmak. Kendine sağlamak.
e.-ürse (murād edün-) 187a/10-11dc

efendi Yun. İ. 1. Eğitim görmüş kişi için özel adlardan sonra kullanılan unvan. 2. Günümüzde bey unvanından farklı olarak özel adlardan sonra kullanılan ikinci derecede bir unvan.
e. 188a/18dc, 199b/01
e.-(allahi efendi) 200b/08
e.-(bostanzāde efendi) 199a/27db
e.-(ebussusd efendi) 192b/22
e.-(ebussuud efendi) 192a/18
e.-(el-mevla şey ḫülislām ḥāmit efendi) 199a/08
e.-(el-mevlā abdurrāḥmān efendi) 199b/01
e.-(el-mevlā aḥizāde efendi) 199b/07
e.-(el-mevlā bostanzāde efendi) 199a/25
e.-(el-mevlā ḳāżızāde efendi) 199a/15
e.-(el-mevlā saʿadeddin efendi ḥāce-i pādişāh) 199a/10
e.-(el-mevlā şey ḫ efendi) 199a/24
e.-(el-mevlā zekeriyya efendi) 199a/27
e.-(el-şeyḥ meḥmet efedi) 200a/20
e.-(el-şey ḫ-ma ḫmud efendi) 200b/07
e.-(el-şey ḫ ḥıżır efendi) 200a/25
e.-(el-şey ḫ ḳurt efendi) 200b/05
e.-(el-şey ḫ şabān efendi) 200b/01
e.-(el-şey ḫ vāiż emir efendi) 200a/21
e.-(el-tatar ibrāhim efendi) 200a/26
e.-(eş-şeyḥi şecā efendi) 199b/11-12db
e.-(ḥācezāde saʿadeddin efendi) 199a/19
e.-(ḥāmid efendi) 199a/16
e.-(ḥikāyet-i ali efendi) 205b/25
e.-(lāle-zār efendi) 191a/03
e.-(malūlzāde efendi) 199a/22
e.-(mevlā çivizāde efendi) 199a/22
e.-(şey ḫ efendi) 199a/26, 200a/09
e.-(şey ḫ mu ḫarrem efendi) 200a/17
e.-(üsküdāri tatar ibrāhim efendi) 200b/07
e.-(vāḳadar ali efendi) 191b/20
e. ye (el-mevlā muḥaşşi sinān efendiye aṣr-ı sulṭān süleymān ḫānıda) 199b/04
e. yi (derd-mend maḥmud efendiyi) 196a/09
e.-(ḥāmid efendī) 189a/04

efnā Ar. i. son olmak,
e. -ı (efnā-ı vücūd-u şerīflerine) 190a/10
e. -ı (efnā-ı vücūduna) 194b/14

efrançe Ar. i. Fr. Franc. Bu kelime Ortaçağ'da teşekkül ederek, o sıralarda Franklar'ın ve bilhassa Charlemegne'ın hükmü altında bulunanlara ve zamanla genişleyerek bütün Avrupalılar'a dendi.
e. 213b/06

efrenk T.i. Avrupalı milletlere verilen isim
e. 198a/03

efşā Far.i. Bulgur.
e.-(celālet-i efşā) 219a/06

efzūn Far. s. Fazla, çok.
e. 196a/26, 210a/06, 214a/07
e. dur 197b/04

eger Far. e. Şayet.
e. 185a/27db, 185a/27dc, 186a/17db, 198a/21, 198a/21, 198a/25, 198a/25db, 198a/26db, 198b/23-24db, 212b/08, 212b/08, 213a/10, 213a/10, 213a/10db
e. in 187a/13db

egerçi Far. e. Her ne kadar...olsa da, ise de.
e. 190b/05, 192b/23, 193b/08,190a/16, 190a/16db, 193a/12, 197a/14, 201b/02, 206a/09, 207b/15, 208a/23,

211a/10, 203b/11, 204b/01, 212a/12, 212b/22, 218b/16

ehad Ar. s. Tek, bir , sayı.
e. e 185b/18dc
e. ī 185b/18, 195a/22
e.-(sene-i ehadī) 217b/25db

ehem Ar. i. Daha mühim, çok ehemmiyetli.
e. 213a/16

ehemmiyet Ar. i. mühimlik, ağırlık, yeğerlilik, dikkate değer olma, dikkat ve ihtimam.
e. -i (ehemmiyet-i pādişāhide) 187b/10dc

eḥad Ar. s. Tek, bir , sayı.
e.-(yevm-ül eḥad) 206b/14

eḫaz Ar.i. Almak.
e.-(tāczāde-i eḫaz) 210b/15

ehl Ar. i. 1. Sahip, malik. 2. Maharetli, becerikli.
e.-(ehl ü ıyālile) 197b/24
e. i 208b/0
e. 209b/19db
e. -i (ehl-i belde)185a/08, 185a/10, 185a/26, 185b/04
e. -i (ehl-i cengcisi)186b/27dc
e. -i (ehl-i divān) 214b/15
e. -i (ehl-i hevāsı) 205b/12
e. -i (ehl-i ḥāl) 200b/06
e. -i (ehl-i ilām)188a/04dc
e. -i (ehl-i islām) 186a/11, 186b/27, 187b/04, 188a/11, 201b/08, 208a/24, 208a/24db, 213a/01, 213a/01db, 218b/01, 218b/12
e. -i (ehl-i islāmdan) 186b/27dc
e. -i (ehl-i islāmı)217b/15
e. -i (ehl-i islam) 185a/21
e. -i (ehl-i tunus) 185a/23
e. -i (ehl-i vuḳūf) 187b/10dc, 187b/18dc, 201a/13
e. -i (ehl-i vuḳūfu) 209b/19
e. -i (ehl-i yaḳīn)192a/26
e. -i (ḥükkām-ı ehl-i islām) 213b/07
e. -ü (ehl-ü iyāli) 207a/04
e.-ü (ehl-ü iyāllerin) 207a/06
e. -ü (ehl-ü iyālleriyle) 218b/09, 218b/10

ehl ü ʿıyāl Ar. i. Aile, çoluk çocuk.
e. iyle 197b/24

ejder İ.Yılana benzer, ancak dört ayaklı ve kanatlı olan ve ağzından alevler püskürttüğüne inanılan mitolojik bir hayvan.
e. 192a/23, 192a/23db
e.-(ejder hān) 188a/06dc
e.-(ejder hāna) 188a/04dc
e.-(ejder ḫāna) 187b/24dc, 188a/18dc, 189a/03dc
e. 188b/14dc

ekābir Ar. s. En büyükler. Pek büyükler. Devlet ricali. Rütbece büyük olanlar.
e. 202b/22
e.-(kelām-ı ekābir) 192a/05

ekmel Ar. s. Mükemmel, en kamil, eksiği olmayan, en mükemmel.
e. 187a/22

eksik *T. i.* Az
e. 186a/19dc

ekṣār Ar. s. En çok, daha ziyade.
e. 194a/15

ekṣer Ar. s. En çok, daha ziyade.
e. 1845/04dc, 186b/06, 186b/06dc, 192a/10, 194a/15db, 198a/08, 198b/21, 198b/21db, 200b/04, 205b/14, 210a/15, 210a/17, 211b/26, 212a/03, 212a/03db
e. den (ḥadd-ı ekṣerden) 214b/12
e. e 185a/04
e. i 186b/08dc, 186b/10-11dc, 206a/18, 209b/27db, 218b/09
e. imiz 192a/12
e. in 207a/13, 209b/27, 218b/18
e. -i (ekṣer-i eyyām) 189b/02

ekṣeri Ar. zf. Çoğu zaman, çok defa, ekseriyetle.
e. 189b/01, 198b/12

el *T. i.* 1. Ḳudret, tasarruf. 2. İrāde. 3. Himaye. 4.İnsan vücudunda organ.
e. 193a/05, 200b/11db, 202a/21, 202b/19, 207a/23db, 207b/25db, 209b/11
e. çek- 185a/12, 207a/23
e. i 188a/06dc, 191a/12

e. imden 189b/13, 189b/13db, 213a/12
e. in 187a/14
e. inde 184b/06, 192a/18
e. ine 206a/04
e. iyle 188a/04dc, 202a/14
e. leri 212b/09
e. lerin 197a/23
e. lerinden 196b/12, 196b/13
e. lerine 190a/06
e. ur- 202a/21db

el Ar. h. Kelimelerin başında bulunur ve ismin manasını tayin eder.
e. 207b/25

el-ān Ar. zf.Şimdi, hālā.
e. e 197a/01
e. a (el-ana) 196b/02
e.-(el-an) 187a/21

el-ᶜaceb Ar.Acayip, Şaşılacak şey. Tuhaf şey.
e. den (el-acebden) 196a/15
e. ī 198a/15

el-ᶜacib Ar.Acayip, Şaşılacak şey. Tuhaf şey.
e. iñ (el-ᶜacibiñ) 212b/24
e. iñ (el-ᶜacībiñ) 212b/25db

el-ᶜaṣl Ar. s. Asl olan şey.
e. 196b/26
e.-(bosnaviyyi el aṣl) 194b/18
e.-(el-aṣl) 193b/01, 195a/19, 208b/10
e.-(el-aṣl) 193b/01db, 194b/03

el-cevāb Ar. z. Cevap olarak.
e.-(el-cevāb) 208b/11, 208b/17
e.-(el-cevāb) 208b/16

el-evvel Ar. z. Öncelikle, ilk olarak.
e. 218a/25
e. i (cemāżzi el-evveli) 213b/15

el-fāẓ Ar. i. lafızlar, sözler
e.-ı(el-fāẓı arabiyye) 208a/06

el-ḥāṣıl Ar. i. Hasılı, sözün özü.
e. ı (el-ḥāṣılı) 218b/23

el-ḥadīd Ar.i. Kuru olarak.
e.-(bāb-el ḥadīd) 215b/03

el-ḫaḳ Ar. zf. Hakkaniyetle, güçle.
e.-(el- ḫaḳ) 218b/11

el-ḥamd Ar. i. hamdla, şükürle.
e.-(el-ḥamd) 218b/12
e. -lillāhi 196a/27

el-ḥariṣ Ar.i. hırslı, hırsla.
e.-(el-ḥariṣ) 211b/18

el-iḫtirām Ar. zf. Hürmetle, hürmetli olarak.
e.-(vükāla-ı żaviye el-iḫtirām) 199a/12
e.-(żaviye el-iḫtirām) 213b/11db
e.-(żzaviye el-iḫtirām) 213b/11

el-kāl Ar. zf. Söz olarak, sözle.
e. e (el-kāle) 191a/24

el-kerāmāt Ar. zf. Kerametiyle.
e. -ül (el-kerāmāt-ül rüya) 207b/25

el-ḳıṣṣa Ar. zf. Sözün kısası, sözden anlaşıldığı üzere.
e.-(el-ḳıṣṣa) 212a/26

el-maġfur Ar. zf. Kurtuluş ve kurtulmuş olarak.
e.-(ḥażreti selim ḫān ġazi el-maġfur) 188b/14dc

el-merḥūm Bkz. merḥūm
e.-(el-merḥūm) 189a/07dc
e.-(ṭafṣīl-i aḥvāl-ı derviş pāşā el-merḥūm) 202b/11

el-mevlā Ar. zf. Mevlayla, Allahın yardımıyla.
e.-(el-mevla şeyḫülislām ḥāmit efendi) 199a/08
e.-(el-mevlā aḥizāde efendi) 199b/07
e.-(el-mevlā abdurrāḥmān efendi) 199b/01
e.-(el-mevlā ḳāżızāde efendi) 199a/15
e.-(el-mevlā malūlzāde) 199a/18
e.-(el-mevlā muḥaşşi sinān efendiye aṣr-ı sulṭān süleymān ḫānıda) 199b/04
e.-(el-mevlā şey ḫ efendi) 199a/24
e.-(el-mevlā zekeriyya efendi) 199a/26
e. (el-mevlā bostanzāde efendi) 199a/25
e. (el-mevlā saᶜadeddin efendi ḥāce-i pādişāh)199a/10

el-muḥārebe Ar. zf. Savaş ve mücadele ile.
e.-(el-muḥārebe) 218b/23

el-mükerrem Ar.zf. İzzetle ve ikramla.
e.-(şevvāl el-mükerrem) 184b/02dc

el-saḥrā Ar. i. Çölde, çölle.
e. ki (el-saḥrā) 219a/15

el-şeyḫ Ar. zf. şeyh olarak
e. (el-şeyḫ yoluḳ meḥmet çelebi) 200a/19
e.-(el-şeyḫ ḥıżır efendi) 200a/25
e. -ı (el-şeyḫ-ı şecā) 199b/11
e.-(el-şeyḫ meḥmet efedi) 200a/20
e.-(el-şeyḫ-maḫmud efendi) 200b/07
e.-(el-şeyḫ ḳurt efendi) 200b/05
e.-(el-şeyḫ şabān efendi) 200b/01
e.-(el-tatar İbrāhim efendi) 200a/26
e. (el-şeyḫ vāiż emir efendi) 200a/21

el-ṭarīḳ Ar. i. Yolla. Metodla.
e.-(el-ṭarīḳ) 211b/18

el-vezīr Ar. zf. Vezir olarak.
e.-(el-vezīr ḥasan pāşā ibn-i vezīr-i aẓam meḥmed pāşā) 198a/07
e.-(el-vezīr meḥmed pāşā ibni vezīr-i aẓam sinan pāşā) 198b/19

el allahi Ar. zf. Allahla.
e.-(raḥmet-el allahi aleyh) 188a/18dc

el ḥaḳīr Ar. zf. Hakaretle, rezil olarak
e. e (kitabe-i el ḥakīre) 193a/11

el T.i. organ ismi.
e.-inde 210b/22
e.-lerini 187b/07dc

elā S. Gözde açık kestane rengi.
e. 189a/22, 208b/09, 208b/09db

elbās Ar.i. Elbiseler.
e.-ol- 205a/09

elbet *Ar.zf.* Kuşkusuz.
e. 198b/17

elbette *Ar. zf.* Kesinlikle, mutlaka, eninde sonunda.
e. 186a/18, 190b/17, 190b/17db, 197b/06, 203b/16, 210a/26, 211a/25, 217b/19
e.-(elbetde) 198b/17db

el-cedid Ar.i yenilik
e. ol- 215a/03db

elçi *T. i.* Bir devleti, başka bir devlet katında temsil eden kimse, sefir.
e. 184b/24dc, 213a/15, 219a/01
e. lere 212b/23, 212b/23db
e. nüñ 215a/06
e. -i (elçi-i sābıḳıñ) 213a/23

eledd Ar. s. Sert çarpışan kimse. Metin. Hakkı kabul etmeyen, inatçı adam.
e. -i (eledd-i adūmuz) 196b/03

elem *Ar. i.* Dert, acı, ızdırap, keder.
e. 217b/16
e.-(miḳdār-ı elem) 196b/02

el-esfin Ar.i. Sitem etmek.
e.-(el-esfin) 206b/07

eli *T. i.* Kırk dokzdan sonra gelen sayı.
e. 188a/10

el-kelām Ar.zf. Söz olarak.
e.-(el-kelām) 191a/24db

elli *T. i.* Kırk dokzdan sonra gelen sayı.
e. 187a/24, 189b/15, 198b/03, 202a/04, 207a/12, 215b/15, 217b/02
e. sin 189b/12, 189b/12db
e. sini 189b/10
e. ye 189b/11
e. biñ 206b/22
e. iki 188b/26
e. bin 186b/11-12dc

elli şer *S.* Elli sıfatının üleştirme biçimi.
e. 191a/14, 204b/20, 204b/23

elma T.i. Bir tür meyve.
e. 206a/04
e. yı 206a/05
e. yı 206a/05db

emāret Ar.i. 1-Emirlik, beylik, preslik.
e. i (bi-ḥükm-ül emāreti) 192b/25

emek-dār T.f.b.s. : Bir işte emeği çok geçmiş olan; eski ve sādık hizmetçi.
e. 190b/12

emīr Ar. i. Büyük ve meşhur bir soydan gelen..
e. 185a/23-24-25db

emin Ar. s .Kendine inanılan. İtimat edilen.
e. 190a/26, 190b/08
e. -i (emin-i süver) 213b/16, 213b/17db

emir Ar. i. Büyük ve meşhur bir soydan gelen..
e. 187b/10dc, 190b/08db, 203a/15, 211a/05db
e.-(el-şeyḫ vāiż emir efendi) 200a/21
e.-(emīr buḫāri aleyh rāḥmet-el bārī) 200b/01

e.-(emir ḫān) 204a/19, 204a/26, 204b/08, 204b/12
e.-(emir ḫāndan) 204a/25
e.-(emir ḫānı) 204a/18
e.-(emir ḫānıñ) 204b/13
e.-(emir şamḥalden) 207a/27
e.-(emir şam ḫāle) 205b/04
e.-(geylani emir ḫān) 206b/04
e. de (nefs-i emirde) 198b/15
e. et- 185a/23
e. -ül (emir-ül ḥac) 193b/27

emmi Ar. i. amm hlk. Amca
e. ñ 185a/27

emr Ar. i. 1. İş buyurma. 2. Buyurulan şey. 3. Madde, husus, hādise.
e. 191a/18
e.-(aḳibet-ül emr) 207b/14
e.-(emr ü aḥkām) 190b/24
e.-(fi nefs-ül emr) 195b/03
e.-(nefs-ül emr) 198b/23, 204b/20
e. e 186a/23db, 186a/23dc, 186a/24
e. et- 191a/15, 200b/17, 201a/05, 204a/06, 211a/05
e. i 187b/20dc
e. i ile. (allah-ı emriyle) 197a/26
e. ine 214b/22, 219a/08
e. iyle 210b/11
e. olun- 201a/08
e. -i (emr-i ālī)187b/13
e. -i (emr-i ḫāliḳ) 190a/17, 191b/02
e. -i (emr-i hümāyūnları) 213a/26
e. -i (emr-i ittifāḳı) 204b/12
e. -i (emr-i sulṭān selim ḫān) 187b/27
e. -i (emr-i şerīf) 194b/13, 215a/23
e. -i (emr-i şerīfe) 213b/12
e. -i (emr-i şerīflerin) 201a/15
e. -i (emr-i şerīflerine) 199a/14
e. -i (emr i şerīfleri) 189b/22
e. emr ü aḥkām 190b/24
e. e 198a/19
e.-i 213b/09/10db
e. -i (emre-i be-nām) 213b/10
e. -i (emre-i gürcistān) 217a/18

emṯāl Ar. i. Örnekler, benzer.
e. i 197b/12db
e. -i (emṯāl-i enbiye) 197b/12
e. i 201b/04

emvāl Ar. i. Mülkler, para ile alınan şeyler.
e. e 213a/10db
e. -i (emvāl-i askerdir) 213a/10
e. -i (emvāl-i keṯir) 185b/17

en *T. zf.* Başına geldiği sıfatların en üstün derecede olduğunu gösterir.
e. 193a/16
e. -nihaye 188a/18dc

enᶜām Ar. i. Deve, sığır, koyun gibi hayvanlar.
e. 186a/19, 186a/19dc, 213b/07

enbiye *Ar. i. c.* Peygamberler, resuller.
e.-(emṯāl-i enbiye) 197b/12

encām *Ar. i.* Nihayet, son.
e.-(itmām ü encām) 187b/11
e.-(nusret-i encām) 216b/27db, 217b/27
e. a (serdār-ı nuṣret-i encāma) 212a/12

endāz *Far. s.* Atıcı.
e.-(tīr-ı endāz) 205a/08

endāze Far. i. 1.Altmış santimetrelik bir ölçü. 2. Ölçek 3.Tahmin, takdir 4.Mertebe ,derece.
e. 215b/16

ender Ar. s. 1.Daha 2. - de içinde”
e. 218a/04

endüz *Far. s.* Kazanan, elde eden, biriktiren, toplayan.
e. 208a/08

enne Ar . e. Muhakkak.
e. 193a/14db, 199a/03, 210a/27
e. -ı (enṣār-ı ḫalife) 204a/20

enṣārı Ar. i. Hicretten sonra, Hz. Muhammed’e din uğrında yardımcı olan kimleler.
e.-(ḫażret-i eyyūb enṣāri) 195a/01
e. -i (enṣare-i mühimmiyen) 187a/02

entari Ar. i. 1. Genellikle tek parçalı kadın giyeceği.
e. 198a/25

envaᶜ Ar. i. çeşitler, türlüler
e. 206b/01, 214b/03
e. -ı (envā-ı ziynetler) 205b/24

envāᶜ Ar.i. Çeşitler, türlüler.
e. 188a/21, 213b/18, 214b/18, 214b/19

e. -i (envā-ı armaġān) 218b/27

er *T. i.* Asker.
e. 188a/23, 203b/05

er-rāvī Ar. i. Rivāyet edici.
e. 209b/12

erbāᶜa Ar. s. Dört.
e. da (yevm-ül erbāᶜda) 189a/09
e. de (yevm-ül erbāade) 218a/23

erbāb Ar. i. Sahipler.
e. ı (manāṣıb-ı erbābı) 213b/12db
e. -ı (erbāb-ı hemişe) 188b/14dc
e. -ı (erbāb-ı ḥācāt) 200a/06
e. -ı (erbāb-ı ḥācāta) 194a/21
e. -ı (erbāb-ı ḥarefiñ) 213b/22
e. -ı (erbāb-ı iḥtişāmıñ) 213b/21
e. -ı (erbāb-ı lub) 214b/04, 214b/12
e. -ı (erbāb-ı menāsıb) 213b/12
e. -ı (erbāb-ı münāṣib) 211b/10
e. -ı (erbāb-ı tīmār) 215a/26
e. -ı (erbāb-ı tīmārı) 186a/15
e. -ı (erbāb-ı timār) 201a/23
e. -ı (erbāb-ı timāra) 195b/24
e. -ı (erbāb-ı timārdan) 205a/22
e. -ı (erbāb-i lub) 189b/04
e. -ı (erbāb-i tāriḫ) 213b/27
e. -ı (erbāb ı timār)205b/02

ercümend Far.s.ve i.1. mehterem, şerefli, itibarlı 2. erkek adı.
e. iz (ferzend-i ercümendiz) 192b/05

ercümendi Far.s.ve i.1. mehterem, şerefli, itibarlı 2. erkek adı.
e.-(ercümendi mübārek giray) 206b/22

eriş- T.f. Bir yere ulaşmak, varmak.
e.-ip 187b/25

erḳām Ar. i. yazılar, resimler, sayılar.
e. 189a/17

ertesi T.s. Bir günün, bir haftanın,bir ayın, bir yılın ardından gelen günü, haftayı, ayı, yılı gösterir.
e. 196a/24, 196a/24db, 196b/22, 201b/25, 202a/26, 206b/16, 211a/03, 212a/13, 212a/17, 218a/22

erus Far. i. Kumaş, meta.
e.-(erūs ḥānki) 206b/11

erżal Ar. s. 1. Soysuz, alçak. 2.Daha rezil.
e. 212a/09

es- T.f. Bir yerden bir yere hava hareketi.
e.-di 206a/17
e. -ı (esālīb-i kelāma) 215a/08

esbāb Ar.i. Sebebler. Bir şeye vāsıta olanlar. Sebep olanlar.
e. ı 187a/16
e. in 204b/08

eser Ar. i. 1. Nişan, iz, alāmet 2. basılmış kitap.
e. in 187a/26dc

esīr Ar. i. 1. Savaşta düşman eline düşen kimse. 2. Kul,köle
e. 185a/20, 185a/24db, 186b/08db, 188a/14, 188b/14dc, 197a/05, 202a/24, 202b/01, 207a/01, 210b/02, 217b/16
e.-(esīr ü şam ḫalden) 207a/27-207b/01db
e. et- 207a/13, 208b/13
e. eyle- 188b/14dc
e. itil- 208b/14, 208b/17
e. ḳılın- 208b/25
e. ol- 186b/27dc, 208b/16, 212a/20, 216b/16db, 218b/13
e. ü şam ḫalden 207a/27-207b/01db
e. it- 185a/24
e. ol- 188a/13

eslāf Ar.i. Bir memeurluk veya hizmette birinden önce bulunmuş olan,yerlerine geçilen kimseler.
e. ı 193a/26
e. ın 194a/17

eslām Ar.s. En selāmetli, en emin, en doğru.
e. ī 193a/26db

esna-ḫab Ar.b. i. Uykuda sırasında.
e. lar 187b/18dc

esrār Ar. i. Gizlenen ve bilinmeyen sır. Aklın ermeyeceği işler.
e. da 195a/13

eṣdār Far.i. Katır.
e.-(nāme-i eṣdār) 201b/09

eṣfā Ar.s. En saf, en temiz.
e. 200a/14

eṣḥāb Ar. s. 1. Sahipler, mutasarrıf olanlar. 2. Peygamberimizi görmek ve

sohbetine ermek şerefini kazanmış kimse.
e. -ı (ṭarab-u eṣḥāb-ı lehü) 189b/04

eṣḫab Ar. s. 1. Sahipler, mutasarrıf olanlar. 2. Peygamberimizi görmek ve sohbetine ermek şerefini kazanmış kimse.
e. -ı (eṣḫab-ı sefine) 187a/07

eṣīr Bkz. esir
e. 188a/04dc

eṣer Ar.i. Bir kimsenin meydana getirdiği şey.
e. i 210a/06
e. in 219a/19

eṣmār Ar. i. meyvālar.
e. 198b/05

eṣnā Ar. i. Aralık, sıra, vakit.
e. da 188b/17, 188b/23, 190b/06, 190b/26, 195b/17, 195b/25, 209a/19, 209b/24, 212a/01, 214a/10, 215a/14, 217b/13
e. larda 197b/26, 212a/01db
e. sında 189a/11, 208b/05, 214a/03, 218b/15
e. -ı (eṣnā-ı muṣāḥabetde) 195a/04
e. -ı (eṣnā-ı rāhide) 190b/09
e. -ı (eṣnā-ı ūbūrda) 188b/14dc
e. -i (eṣnā-i ḥükūmetinde) 194a/20

eṣter Far. i. Katır.
e. 202a/24

eṣvāb Ar.i. Giyimler, giyilecek şeyler.
e. 210b/17, 210b/17db
e. -ı (eṣvāb-ı süküt) 214a/07

esumi Ar.s. Pek yalancı, ve günahkar adam.
e. 206a/07

eşᶜār Ar.i. 1. Vezinli kafiyeli sözler.
e. larında 189a/25

eşçār Ar. i. Ağaçlar.
e. 198b/04
e. ın 204b/26

eşher Ar. s. En şohretlli, pek meşhur, çok iyi tanınmış.
e. iniñ 208b/23db

eşid Ar. i. denk
e. 185a/19
e. idir 196b/04

eşkiyā Ar. s. Dağ hırsızı, haydut.
e. sınıñ 212a/25

eşḳāl Ar.i. Biçimler, süretler, tarzlar.
e. lerine 210b/17, 210b/17db

eşḳıyā Ar. s. Dağ hırsızı, haydut.
e. sıyla 208b/06

eşrāf Ar. s. Şerefliler. İleri gelen büyükler.
e. ı 199a/21

eşrib Ar. i. İçilecek şeyler, içkiler.
e. e 214b/18

et- T. F. 1. Bir işi yapmak, 2. Bir durumu ortaya çıkarmak. 3. Davranmak.
e.-tiler (emr ettiler) 200b/17
e. 184b/14, 185a/25, 185b/01, 186b/06, 187a/05, 187b/13, 188a/07, 188b/11, 188b/22, 190b/14, 190b/26, 191a/03, 191a/18, 192a/16, 192a/21, 192a/21db, 192b/09, 193b/11, 193b/12, 194a/04, 194b/24, 196a/19
e.-di 185b/16, 192b/13, 194a/17, 194b/14db, 196a/01, 196a/18, 196b/13, 196b/18db, 196b/25db, 198b/27, 199b/06, 207a/05, 208a/16, 212b/27, 213a/01, 219a/10
e.-di (ābād et-) 184b/08
e.-di (arż et-) 185a/02, 192b/12, 200b/19
e.-di (avdet et-) 193b/08, 193b/13, 198b/26, 210a/10
e.-di (baṣ ḫun et-) 185a/12
e.-di (duḫūl et-) 213b/16
e.-di (emir et-) 185a/23
e.-di (fānī et-) 197a/09, 198a/02, 198b/19
e.-di (feṯḥ et-) 193b/12, 194b/07
e.-di (firār et-) 184b/20
e.-di (ḫalaṣ et-) 186b/10
e.-di (ihār et-) 212b/24
e.-di (iḳtiżā et-) 193a/14
e.-di (ilticā et-) 184b/22
e.-di (iṣtikā et-) 184b/24
e.-di (itirāf et-) 211a/06
e.-di (ḳabul et-) 185b/01
e.-di (ḳatl et-) 209b/07
e.-di (ḳıyām et-) 219a/09
e.-di (muḳarrer et-) 212b/01

e.-di (müşāhede et-) 188a/24
e.-di (ricā et-) 184b/24
e.-di (sipāriş et-) 215a/02
e.-di (sipāriş it-) 185a/19
e.-di (ta ḫlīṣ et-) 194a/04, 194a/04db
e.-di (taḥḳīḳ et-) 217b/03
e.-di (taḳrīr et-) 212b/04
e.-di (tayīn et-) 205b/04, 218a/03
e.-di (tebdīl et-) 198b/21, 198b/21db
e.-di (tedārik et-) 217b/02
e.-di (terciḥ et-) 186a/20db, 186a/21
e.-di (vefāt et-) 193b/20, 196b/25, 197b/20, 198a/01, 199a/10
e.-digin 188b/22-23dc, 197a/04
e.-dik (defi et-) 196b/07
e.-dikçe 200a/14
e.-dikden 193a/27
e.-dikden (i ḫrāc et-) 188a/22
e.-diki 205b/13db
e.-diki (istiyāab et-) 207b/13
e.-diki (naḳl et-) 205b/27
e.-dikleri 196b/02db
e.-dikleri (ḳatl et-) 218b/19
e.-dikleri (şerīf et-) 187b/23
e.-dikleri (tabir et-) 187a/07
e.-dikleri (tezevviç et-) 190a/14
e.-dikleridir 208b/05
e.-diklerine 196b/02
e.-diler 185a/27, 186a/07, 188a/25, 188b/25, 190a/09, 191a/13, 192b/14, 192b/15, 194a/15, 196a/01db, 196a/24, 196a/26, 200a/17, 201a/25, 201b/09, 205a/01, 205b/24, 208a/01db, 212b/23, 215a/23db, 215b/09, 217a/15, 217b/27, 219a/04
e.-diler (azl et-) 215a/07
e.-diler (bünyād et-) 185a/25
e.-diler (ceng et-) 185b/04, 218a/20, 219a/21
e.-diler (davet et-) 184b/15
e.-diler (emr et-) 191a/15, 191a/18, 211a/05
e.-diler (esīr et-) 207a/13
e.-diler (fermān et-) 215a/23
e.-diler (ḫāl et-) 196b/10db
e.-diler (ḫāżır et-) 208a/02
e.-diler (ḫasāret et-) 188a/21
e.-diler (ḫaseret et-) 186a/08
e.-diler (iāde et-) 196a/07
e.-diler (iġtināām et-) 186a/09
e.-diler (iḥdāṯ et-) 187a/05
e.-diler (ihtimām et-) 187a/03
e.-diler (iktifā et-) 213a/05
e.-diler (irtiḥāl et-) 199a/18
e.-diler (ḳatl et-) 198a/07
e.-diler (ḳayıt ol-) 186b/23
e.-diler (muḳarrer et-) 186a/25
e.-diler (mübālaġa et-) 205b/22, 207b/15
e.-diler (mübāşeret et-) 207b/24
e.-diler (müşāvere et-) 186a/12
e.-diler (naḳl et-) 215b/16db
e.-diler (naṣb et-) 188a/15
e.-diler (nefret et-) 184b/14
e.-diler (nigerān et-) 207b/09db
e.-diler (nüzūl et-) 207b/23
e.-diler (sebāş et-) 211a/07
e.-diler (taḳib et-) 184b/21
e.-diler (taḳvīm et-) 187b/19
e.-diler (tamīr et-) 188b/11
e.-diler (te ḫīr et-) 218a/23
e.-diler (terciḥ et-) 219a/22
e.-diler (teslīm et-) 188b/14
e.-diler (tevciye et-) 213a/04
e.-diler (teveccüh et-) 188a/20
e.-diler (ṭaleb et-) 215a/05
e.-diler (vażı et-) 208a/03
e.-dim 191b/15db, 192b/13db
e.-dim (irtikāb et-) 192a/21
e.-dim (tertib et-) 191b/25
e.-dim (uz et-) 194a/22
e.-dim-(irtikāb et-) 192a/21db
e.-diñ (def et-) 196b/08db
e.-diñ (ref et-) 196b/08
e.-dirdi 191a/01
e.-durur 193a/18
e.-düġi (avdet et-) 209b/13
e.-düġi (cem et-) 185b/12
e.-düġi (firār et-) 212b/05
e.-düġi (id ḫāl et-) 205a/04
e.-düġi (iḥsān et-) 214a/07
e.-düġi (işābet et-) 193a/19

e.-düġin (avdet et-) 212b/04
e.-dügi 192b/08, 195a/22, 200a/16db, 207a/02, 211a/20db, 211b/15
e.-dügi (cem et-) 200a/16
e.-dügi (fetḥ et-) 188a/16db, 194a/01
e.-dügi (firār etdügi) 212b/05db
e.-dügi (irād et-) 184b/01
e.-dügi (ḳatl etdügi) 193a/20
e.-dügi (teḥallef et-) 211a/20
e.-dügimiz (naṣb et-) 194a/25
e.-dügin 199b/19
e.-dügin (ġalṭān et-) 201b/22, 202b/10
e.-düginden (te ḫallüf et-) 211b/17
e.-dügini 197a/04db
e.-düginiñ 195b/13
e.-dügü (uhur et-) 191a/02
e.-dügüñiz (tefa ḫ ḫlür et-) 192a/03
e.-dükde 197b/25
e.-dürilen (tezevviç et-) 190a/14
e.-dürüp (te ḫir et-) 184b/19
e.-emediler (cüret et-) 187b/05
e.-en (emr eden) 204a/06
e.-en (uhūr et-) 206a/25
e.-enler 200b/24
e.-eriz (ḫavf et-) 184b/18
e.-inceye (vefāt et-) 199a/27db
e.-inmek ile (malūm et-) 186b/06
e.-inürse (murad et-) 187a/11
e.-iñ (ḫalaṣ et-) 196a/02
e.-ip (fetḥ et-) 193b/11
e.-ip (ricā et-) 184b/24dc
e.-mede (add et-) 203b/13
e.-medi 186a/23dc
e.-medi (meyl ü raġbet et-) 193a/26
e.-medi (muāraża et-) 210b/09
e.-medi (mürācaat et-) 207b/07
e.-medi (müyesser et-) 213a/08
e.-medi (taḳīb et-) 193b/03
e.-medi (tecāvüz et-) 214b/07
e.-mediklerine (ḳatl et-) 196a/19
e.-mediler 217b/11db
e.-mediler (iḫtiyār et-) 214b/13
e.-mediler (iktifā et-) 191a/11
e.-mediler (taarru et-) 188a/07
e.-mediler (taḳṣīr et-) 204b/02, 218b/11
e.-medin (mürūr et-) 185a/15, 191a/03
e.-mediñ 215a/09
e.-mege 203b/13
e.-mege (naḳl et-) 192a/21
e.-mege (teāḳib et-) 218a/19
e.-mege (yemin et-) 207b/05
e.-meġe 204b/14, 204b/26
e.-meġe (tedbīrin etmeġe) 188b/22
e.-meġi (ḳatl et-) 206b/09
e.-meġin (iḫtiżā et-) 205a/15
e.-megi (arż et-) 207b/04
e.-megin 207a/25
e.-mek 201b/20, 202b/27, 206a/13
e.-mek (aḳın et-) 187b/13
e.-mek (esīr et-) 208b/13
e.-mek (güzerān et-) 205b/19
e.-mek (ḫalaṣ et-) 204b/05
e.-mek (iḳdām et-) 212a/24
e.-mek (ḳatl et-) 203b/12
e.-mek (mufāreḳat et-) 199b/22
e.-mek (naṣıb et-) 194a/23
e.-mek (refi et-) 199a/20db
e.-mek (taḳrīr et-) 205b/26
e.-mek (taṣdi et-) 214a/02db
e.-mek ile (ilḳā etmekle) 195b/02
e.-mekde 187a/12, 187a/12db, 209b/26
e.-mekde (sirāyet et-) 217a/20
e.-mekde (ṣarf et-) 187b/07dc
e.-mekden 210a/25, 210a/25db
e.-mekden (arż et-) 207b/03
e.-mekle 195a/21db, 195b/25, 204a/02, 208a/01db, 210a/17
e.-mekle (etmek ile) 186a/14, 189a/14
e.-mekle (ḫāṣıl et-) 195a/21
e.-mekle (ḫücūm et-) 204b/04
e.-mekle (ifḥām et-) 208a/02
e.-mekle (iḫtiżā et-) 204b/24
e.-mekle (ilḳa et-) 190b/14
e.-mekle (istimā et-) 212b/03
e.-mekle (muḥālefet et-) 201b/01
e.-mekle (refi et-) 199a/20
e.-mekle (tebşīr et-) 217b/15
e.-mekle (telemmüz et-) 202b/19
e.-mekle (tenzīl etmekle) 190a/26
e.-mekle (uhūr et-) 211b/23

e.-mekle (vefāt et-) 190b/07
e.-memege (vażı et-) 189b/16
e.-memek (taṣdi et-) 214a/02
e.-memişdir 197a/05
e.-memişdir (inkār et-) 198b/15
e.-memiştir 197a/05db
e.-meyesin (mu ḫālefet et-) 208b/02
e.-meyib 190a/25
e.-meyüp (i ḫtiyār et-) 210a/09
e.-meyüp (tevḳīf et-) 188a/06dc
e.-mez 191b/15, 191b/15db, 198a/15, 203b/13
e.-mez (ḳabul ol-) 200b/21
e.-mez (tevaḳḳuf et-) 202a/09
e.-mez (vefā et-) 197b/15
e.-mezdi (ḫaṭūr et-) 190b/26
e.-mezdi (raġbet et-) 189b/24db
e.-mezin (raġbet et-) 203b/05
e.-mezler (raġbet et-) 189b/24
e.-mezsen (ḳabul et-) 185a/27
e.-miş 190b/20, 208a/09-10db, 214a/27db
e.-miş (feryād et-) 186b/03
e.-miş (ḫidmet et-) 192b/09
e.-miş (i ḫtiyār et-) 199b/05
e.-miş (ilām et-) 201b/14
e.-miş (ilticā et-) 196a/23
e.-miş (irāde et-) 199b/13
e.-miş (iṭaat et-) 211b/24db
e.-miş (müfārekat et-) 191b/22
e.-miş (müżāheret et-) 208a/09
e.-miş (naḳl et-) 206a/06
e.-miş (nam et-) 192a/16
e.-miş (naṣb et-) 200b/09db
e.-miş (naṣıb et-) 200b/09
e.-miş (naẓm et-) 190b/20db
e.-miş (sabıḳ et-) 209a/02
e.-miş (say etmiş) 200b/26
e.-miş (tamīr et-) 208a/08
e.-miş (taṭvīl et-) 197b/02
e.-miş (tecāvüz et-) 214b/03
e.-miş (tekmil et-) 186a/11
e.-miş (tezevviç et-) 196b/19, 205b/07, 205b/15db
e.-miş (ṭaleb et-) 215a/01, 215a/01db
e.-miş (yoldaşlıḳ et-) 209b/01
e.-mişdi (iṭāat et-) 211b/24
e.-mişdi (sipāriş et-) 217b/15db, 218b/15
e.-mişdi (tecāvüz et-) 195a/08
e.-mişdir 188b/14dc, 193b/25, 194b/02, 197a/01, 197a/01db, 210b/01
e.-mişdir (afv et-) 204a/02
e.-mişdir (feṯḥ et-) 194b/22
e.-mişdir (maḳhūr et-) 194b/24, 194b/24db
e.-mişdir (mürūr et-) 193a/23, 194b/20
e.-mişdir (sabıḳ et-) 193b/06db
e.-mişdir (sabiḳ et-) 193a/23
e.-mişim (ṣarf et-) 211a/27
e.-mişki (arż et-) 215a/15
e.-mişler 193a/01, 204b/20, 206a/14db, 214a/27, 218b/18
e.-mişler (beyān et-) 206a/14
e.-mişler (ḥakk et-) 193a/04
e.-mişler (ibtidā et-) 193a/03db
e.-mişler (işrāb et-) 208b/04, 208b/04db
e.-mişler (maḥbūs et-) 205a/06
e.-mişler (maḥṣūr etmişler) 201b/16
e.-mişler (muḥāṣara et-) 207a/18
e.-mişler (salṭanat et-) 184b/03
e.-mişler (te ḫīr et-) 204a/09
e.-mişler (teşhīr et-) 192b/26db
e.-mişlerdir 214a/01
e.-mişsin (icrā et-) 192a/07db
e.-mişsiz (icrā et-) 192a/07
e.-mişüz 196a/20
e.-miydi 195b/14
e.-se 198a/26, 198a/26db
e.-se (meyl et-) 186b/02
e.-ti 196b/18, 196b/20, 201a/16, 203b/06
e.-ti (ifāde et-) 201a/15
e.-ti (irtikāb et-) 196a/13
e.-ti (peydā et-) 217a/07
e.-ti (ṣarf et-) 200b/18
e.-tikçe 200a/14-15db
e.-tikleri (yaġma et-) 201b/04
e.-tiler 192b/21, 203a/12
e.-tiler (emr et-) 201a/05
e.-tiler (ihdā et-) 200a/08

e. 211a/05db, 211a/05db
e.-tiler (münhezim et-) 187b/25
e.-tim (inṣāf et-) 191b/15
e.-tim (itimād et-) 212a/07
e.-tin 208a/18

etā F. İ. Kavak ağacı.
e. 193a/17-18db, 193a/18

etdir- T.f. Başkasına yapmasını sağlamak.
e.-di 189b/27, 196a/10
e.-di (ḳırāat et-) 185b/13dc
e.-di (żabṭ etdir-) 209b/12, 209b/12db
e.-diler 189a/03, 189a/03db, 209b/27
e.-diler (azl et-) 199a/20
e.-diler (ilḥāḳ etdir-) 191a/15
e.-miş (imżā etdir-) 192a/16

etdiril- T. F. Başkasına yaptırma.
e.-di (ḳatl etdiril-) 191a/11
e.-di-(ḳatl etdiril-) 191a/11db
e.-üp (seyr etdiril-) 213b/23, 213b/23db

etdüril- T. F. Başkasına yaptırma.
e.-di 213b/02

etdürül- T. F. Başkasına yaptırma.
e.-üp (tezevvüç etdürül-) 195b/11
e.-ür 214b/20

eteklū T. S. Etek giymiş olan.
e. 217a/23

etmām Ar.s. Daha, tamam, kusursuz, eksiksiz.
e. e 188a/03

ettir- T.f. Başkasına yaptırma.
e.-diler 210a/05
e.-mek (iṭāat ettir-) 203a/03

eṭfāl *Ar.i.c.* Çocuklar.
e. 208b/25

eṭrāf Ar. i. Yanlar, uçlar, kıyılar.
e. 201b/26, 203a/10
e. ın 211b/27, 212a/04, 218a/22
e. ında 204b/24
e. ıñ 211b/27db
e. ların 219a/18
e. -ı (eṭrāf-ı askeri) 202a/05
e. 213b/02
e. ı 215b/27

eṭvār *Ar. i. c.* Tavırlar, haller, davranışlar.
e. ı 191a/23, 192a/12
e. ında 199a/01
e. larında 189a/25

evāil Ar.i. ilkler, başlangıçlar.
e. i 213b/15

evān Ar. i. Vakit, zaman, çağ.
e.-(aṣr-ü evān) 185b/13

evāsaṭ Ar.i. Vasatlar, orta hal ve vaziyetler.
e. ında 211a/09

evhām Ar.i. zanlar, kuşkular, kuruntular.
e. a 189a/17

evḳāt Ar. i. Zamanlar.
e.-(ṭayy-i evḳāt) 214b/06

evlā Ar. s. Daha uygun, daha iyi.
e. dır 186a/26db
e. 214a/02, 214a/02db
e. dır 186a/26, 186a/26dc

evlād Ar. i. 1. Çocuklar. 2. Sülale, nesil.
e. 214b/11
e. -ı (evlād-ı icād) 190a/11
e. -ı (evlād-ı ṣıġārı) 208b/17
e. -ı (evlād-ı zikürü) 203b/03
e. larınıñ 208b/09

evvel Ar .s. 1. Önce, ilk. 2. zf. Eski, geçmiş.
e. 185b/06, 187a/22, 188a/06dc, 188b/14dc, 194a/11, 201a/16, 204a/01, 204b/06, 205a/13, 205a/13db, 207a/06, 207b/19, 213b/14, 214b/03
e. a 206a/26
e. de 185b/13dc
e. de (cemāżzī-yel evvelde) 207b/19
e. den 187b/10dc, 189b/21, 215b/22, 215b/22/23db
e. inde 213a/02, 213b/20
e. inden 215b/22/23db
e. iniñ on 218b/25
e. isiniñ (cemāzī-el evvelisiniñ) 189a/08
e. ki 203a/24
e. leri 188a/06dc

evvelā Ar. zf. İlk olarak, her şeyden önce.
e. 188a/06dc, 213b/02
e. 188a/20, 213b/16

evvelki Ar. i. önceleri, ilkler.
e. 187b/20dc, 188a/18dc, 194b/05, 214b/02
e. sidir 203b/25

e. sinde 206a/24, 206a/25, 207a/07
e. sinden 205b/18, 205b/19
e. sine 193b/10, 203a/07, 203a/07db, 212a/22
e. siniñ 208b/23
evzāᶜ Ar. i. Haller, tavırlar
e. 191a/23, 192a/12, 199a/01
e. ında 198b/21
e. -ı (evzā-ı hümāyūnlarından) 191a/25
evzān Ar.i. Tartılar, ağırlıklar, ölçüler.
e. 195b/03
evżāᶜ Ar. i. Haller, tavırlar
e. 192a/11
ey Ar. ünl. Nida, seslenme ve nidaya cevab için kullanılır.
e. 192b/01
eyālet Ar. i. Vilāyet. Bir vālinin idaresinde olan memleket, şehir.
e. i 191a/27, 194a/15, 204a/11, 211b/26, 218a/02
e. in 188b/11, 194b/07
e. ine 194a/02, 197a/08, 197a/08-09-10db, 197a/09, 205b/03, 209b/23
e. ini 203a/11
e. ler 213a/03
e. lerde 213b/10
e. leri 207b/21, 207b/21db
e. lerinde 201a/22
e. lerine 198a/08
e. -i (eyālet-i gürcistan) 211b/23
e. -i (eyālet-i mezbūreye) 194a/03
e. -i (eyālet-i şirvanda) 205a/12
e. -i (eyālet ṭarīḳ) 188a/04dc
eyle- F. Etmek, yapmak.
e. 193a/04
e.-di 184b/09dc
e. 192b/21
e.-di 199a/10db
e.-miş 184b/08db
e.- (itiḳād eyle-) 187a/10
e.- (iżāfet eyle-) 196b/27db
e.- (şefāat eyle-) 192b/12db
e.-di 184b/14dc, 185a/19dc, 185a/21dc, 185a/23-24-25db, 185b/01dc, 185b/16db, 185b/22dc, 188b/14dc, 192b/10, 192b/18, 194a/12, 196a/14, 198a/01db, 199b/03-04db, 205b/03, 207b/05, 210b/10, 212b/11, 217a/05, 217b/23db
e.-di (arż eyle-) 185a/02db, 185a/02dc, 187b/18dc, 192b/12db, 201a/04, 201a/08, 211b/05, 214b/23
e.-di (avdet eyle-) 187b/16, 193b/08db
e.-di (baş ḫūn eyle-) 185a/12db
e.-di (cem eyle-) 185b/08db
e.-di (cülūs eyle-) 185a/23
e.-di (defn eyle-) 196b/13db
e.-di (dersāl eyle-) 195a/22
e.-di (esīr eyle-) 188b/14dc
e.-di (feṯḥ eyle-) 194a/11
e.-di (fet ḫ ey--) 184b/07
e.-di (firār eyle-) 184b/20db, 184b/20dc
e.-di (ḫalaṣ eyle-) 186b/10db, 186b/10dc
e.-di (iḥtiyār eyle-) 196a/14db
e.-di (ilḳa eyle-) 187b/14dc
e.-di (ilticā eyle-) 184b/22db, 184b/22dc
e.-di (intiḳāl eyle-) 193a/27, 193b/01, 194a/12, 195a/19, 199b/05-06db
e.-di (irsāl eyle-) 195a/22db
e.-di (ḳarar eyle-) 189a/03dc
e.-di (ḳatl eyle-) 184b/10, 184b/16, 185a/11, 185a/13, 194b/16
e.-di (muḥarrer eyle-) 186a/20dc
e.-di (naṣb eyle-) 210b/12
e.-di (naṣb eyledi) 218a/04
e.-di (ṣarf eyle-) 210b/10
e.-di (sürūr-i iẓhār eyle-) 192a/01
e.-di (şikāyet eyle-) 184b/24dc
e.-di (taḥḳīḳ eyle-) 216b/03db
e.-di (taḳrīr eyle-) 212b/04db
e.-di (tayīn eyle-) 205b/04db
e.-di (tebdīl eyle-) 187b/02dc
e.-di (teḳarrüb eyle-) 203b/06db
e.-di (terk eyle-) 184b/09
e.-di (teslīm eyle-) 198b/27db
e.-di (ṭalep eyle-) 184b/17
e.-di (vefāt eyle-) 197b/20db, 199b/04

e.-di (ẓabt eyle-) 188a/12dc
e.-di (żabṭ eyle-) 210b/16
e.-diġi 210a/19
e.-digi (avdet eyle-) 209b/13db
e.-digi (i ḫtiyār eyle-) 211b/15db
e.-digi (merd eyle-) 201a/16db
e.-dikde 187b/18dc, 188b/14dc
e.-dikde (vefāt eyle-) 211a/21
e.-dikleri (tabīr eyle-) 187a/07db
e.-dikten (i ḫtifā eyle-) 194b/14
e.-diler 184b/14db, 184b/15dc, 185a/10cd, 185a/23-24-25db, 185a/26-27dc, 185b/04dc, 186a/07db, 186a/07dc, 186a/09db, 186a/09dc, 186a/12db, 187a/03dc, 188a/21db, 194a/15db, 196a/24db, 196a/26db, 201a/01, 201b/23, 205a/01db, 205b/13db, 207a/12, 210b/24, 216b/27db
e.-diler (azīmet eyle-) 187a/02-03db
e.-diler (ḫāl eyle-) 196b/10
e.-diler (ḫāseret eyle-) 186a/08dc
e.-diler (ḫasāret eyle-) 186a/08db
e.-diler (iḥdaṣ eyle-) 187a/3-05db
e.-diler (i ḫtifā eyle-) 184b/11
e.-diler (ināyet eyle-) 187b/15-16dc
e.-diler (irsal eyle-) 188a/04dc
e.-diler (irtiḥal eyle-) 199a/18db
e.-diler (istiḳbāl eyle-) 203a/20
e.-diler (istirāḥat eyle-) 212b/08
e.-diler (ḳarar eyle-) 186a/10dc
e.-diler (ḳatl eyle-) 207a/13
e.-diler (muḳarrer eyle-) 186a/25db, 186a/25dc
e.-diler (mübālaġa eyle-) 205b/22db
e.-diler (münhezīm eyle-) 187b/25db
e.-diler (naṣb eyle-) 188a/15db
e.-diler (rabṭ eyle-) 203a/12db
e.-diler (raġbet eyle-) 190a/08-09db
e.-diler (ṣarf eyle-) 211a/26
e.-diler (taḳip eyle-) 184b/21db, 184b/21dc
e.-diler (tedbīr eyle-) 188b/23-24dc
e.-diler (teslīm eyle-) 188b/14db
e.-diler (teveccūh eyle-) 188a/20db
e.-diler (ṭaleb eyle-) 215a/05db
e.-diler (ubūr eyle-) 215b/09db
e.-diler (ubūr eylediler) 201a/25db
e.-dim 192b/13, 192b/14, 192b/17
e.-dim (feṯḥ eyle-) 192b/18
e.-dim (tertīb eyle-) 191b/25db
e.-diyse 212b/11
e.-dügi 184b/01db
e.-dügi (iṭāat eyle-) 204a/05
e.-dükde (mufāreḳat eyle-) 197b/25db
e.-düp 185b/18dc
e.-mege (himmet eyle-) 186a/01dc
e.-mege (iḳtidār eyle-) 186a/01
e.-mege (vażı eyle-) 189b/16db
e.-mek (arż eyle-) 201a/05
e.-mek (ḳatl eyle-) 203b/11-12db
e.-mekle 202b/09, 211b/25
e.-mekle (istiżzān eyle-) 211b/08
e.-mekle (iṭāat eyle-) 203a/03
e.-meleri 187b/24dc
e.-meyen (taṣīl eyle-) 208b/16
e.-mez 200b/22
e.-mezsem 187a/13dc
e.-mezsen 185a/27db
e.-miş 213a/17
e.-miş (arż eyle-) 201b/22
e.-miş (ebādān eyle-) 184b/08dc
e.-mişdi 192b/01
e.-mişdir 188b/14dc, 196b/22db
e.-mişdir (afv eyle-) 204a/02db
e.-mişler 188b/14dc
e.-mişler (ḳarār eyle-) 203a/10
e.-mişler (taṣḥīḥ eyle-) 193a/04
e.-r 190b/16, 200a/27, 212a/13db, 212a/14
e.-se (ibrām eyle-) 194a/22
e.-sün (neylesün) 202a/16
e.-yüp (avdet eyle-) 186a/10db

eyyāb ?
e. 213a/05
e. eyyāb u żehāb 213a/05db

eyyām Ar. i. Günler.
e. 189a/15
e.-(ekṣer-i eyyām) 189b/02
e. da 212a/03, 214b/17
e. ı 192b/07
e. -ı (eyyām-ı mahüde 199b/25

e. -ı (eyyām-ı şıġarında) 209a/22
e. -ı (eyyām-ı şitāda)194a/10

eyyūb Ar. i. Kurʿan'da adı geçen peygamber.
e.-(ḫażret-i eyyūb enṣārı) 195a/01

ezān *Ar. i.* Müslümanları namaza ibadete çağırmak için söylenen sesli davet.
e. ları 218a/23

ezber Far. i. Bir yazı veya sözü eksiksiz olarak tekrar edebilecek şekilde zihinde tutmak.
e. den 200a/27

F

fāḫr Ar. i. Onur, kıvanç.
f. -i (faḫr-i ḫilatlar) 205a/09

fāḥişe Ar.i. Ahlaksız kadın, ar, ayıp, kabahat.
f. leri 214a/12

fāʿil Ar. s. 1. İşleyen yapan. 2. Te'sirli
f. -i (fāil-i muṭlaḳ) 213a/14

fāni *Ar. s.* Geçici.
f. den (devlet-i fāniden) 193a/25
f. 194b/01, 200a/17
f. et- 197a/09, 198a/02, 198b/19

fānus Ar.i. 1. Küre veya silindir şeklinde cam kapak. 2. İçinde mum yakılan büyük fener, camlı muhafaza, abajur.
f. dan 186b/06, 186b/06dc
f. dan 186b/06db

fāriġ Ar. s. Çekilmiş, vazgeçmiş
f. ol- 191b/27

fāris *Ar.s.* Atlı.
f. e 213b/04

fārislik Ar. i Atlı sahibi
f. i 202a/15
f. de 202b/18

fāsid *Ar. s.* Kötü, fena, yanlış, bozuk.
f. den (fikr-i fāsidden) 201b/09
f. ī 190b/17db
f. ī (ġaréz-i fāsidī) 190b/17

fāyda Ar.i Menfeat,kār, istifade.
f. 200a/16, 200a/16db

fāyıḳa Ar.s. Üstün,değerlendiren ileri gelen
f. 189a/18

fāyıż Ar.i feyz, nur
f. ol- 199b/27

fāżıl Ar. s. Erdem, lutf.
f. a (şāʿir-i fāżıla) 193a/14

fāżıla *Bkz.*: fāżıl
f. 193a/14db

fakīr *Ar. s.* Yoksul.
f.-(fakīr u ḥaḳīr u bī-çāre) 192b/11
f. faḳir u ḥaḳīr u bīçāre 192b/11

falan *Ar. s.* Tarih, yer, kişi ve benzeri sözlerle sıfat tamlamaları yapıldığında, bu tamlamalar tekrarlanmak istenmeyen şeyleri genel olarak anlatmaya yarar.
f. 200a/11

faraża *Ar. zf.* Meselā, öyle sayalım ki, farzedelim ki, ola ki, tutalım ki.
f. 196a/16
f. 203b/26, 206a/11

fariḥ Ar. s. Vazgeçmiş, çekilmiş,
f. 192a/01

farż Ar. .s. zaruri, lüzumlu, gerekli.
f. dır 192b/22
f. it- 212b/18, 212b/18db

fasiḳ Ar. s. Allahın emirlerini tanımayan, kötülük eden.
f.-(meclis-i fasik) 214a/10

faṣiḥā Ar. s. Güzel, düzgün ve açık konuşan.
f. -i (faṣiḥā-i arabdan) 193a/14

fażılā *Bkz.*: fāżıl
f. -ı (fażılā-ı dehrden) 199b/06

fażl *Ar. s.* İyilik, yardım, inayet.
f.-(bi-ḥükm-ül fażl) 192b/24
f.-(ḥükm-ül fażl) 192b/24db

fe Ar.e. için anlamına gelen edat.
f. 213b/24

fe-lilāh Ar. b.i. Allah için
f. i (fe-lillāhi) 218b/12

fecere Ar.s. Ahlakça kötü, dince günah sayılan şeyleri yapmayı alışkanlık haline getiren, zina ve içki içmek gibi yasakları işleyen .
f. niñ (kefere-i fecereniñ) 213b/05

fedā İ. (Ar.fida) Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçme. Uğruna verme.
f. it- 217b/25

feḥāme Ar.i. Düşünmek. Anlamak.
f. 214b/17db

f.-(ala-i feḥāme) 214b/17

fehm Ar. i. Anlama, anlayış.
f.-(menāsıb-ı fehm) 207a/25
f. olun- 193a/09

felek Ar. i. Gökyüzü. 2. Dünya, alem.
f.-(çeşme-i aḥval-i felek) 197a/17
f.-(dur-bīn-i felek) 206b/24
f. den 200a/11
f. te 202a/20
f. 196b/05

fenā *Ar. i.* Yokluk, yok olma.
f. 197b/27

ferāçe Ar. i. Örtünecek gibi olan ve giyilen bol elbise, cübbe.
f. 215b/14, 215b/14db

ferāş Ar. i. 1. Kābe'ye ve Hz. Peygamber'in türbesine hizmet edenin sıfatı. 2. padişah tarafından verilen bir iftihar ünvanı.
f.-(dāḫil-i ferāş) 189b/20

feraġ Ar.i. Vazgeçme, bırakıp terk etme.
f. 212b/06

ferd Ar .s. Kişi.
f. 198b/14, 212a/26
f. e 187a/18

ferīd Far. i. Avcı kuş.
f. 192a/22

fermān Far. i. Emir, buyruk.
f. 185b/27, 188a/03, 189b/11, 191a/01, 191a/01db, 201a/08, 202b/02, 208b/20
f. et- 215a/23
f. ı 196a/02
f. ıyla (serdār-ı fermānıyla) 217b/08db
f. ol- 188a/04dc
f. olun- 187b/10, 201a/09, 202a/27, 207b/20, 208b/02, 212b/10, 214b/26, 215a/27
f. 205b/14-15
f. -ı (fermān-ı pādişāhi) 205b/15
f. -ı (fermān-ı revān) 206b/11
f. -ı (fermān-ı serdār) 218b/08
f. -ı (fermān-ı şerīfi) 194a/25
f. ı 188b/14dc
f. ına 211b/12db

fermaye İtl.i. Av köpeğinin gizlendiği yerden avı gözetlemesi.
f. 188b/14dc

fersaḫ Ar. i. Uzunluk ölçüsü birimidir.
f. dır 188b/14dc

fertūt Far. s. Pir, çok ihtiyar.
f.-(pir-i fertūt) 213a/18

feryād Far. i. Yüksek sesle medet istemek. Figan.
f. 197b/25
f.-(nakdir-i feryād) 186b/03db
f.-(naḳdir-i feryād) 186b/03
f. et- 186b/03
f. it- 218b/04

feryād-nāme Far. b.i. Kendini acındırmak gayesiyle yazılan, yazı, mektup.
f. leri (feryād-nāmeleri) 208a/13

ferzend Far. i. Oğul, çocuk.
f. 206b/21
f. -i (ferzend-i ercümendiz) 192b/05

fesād Ar. i. Haddi tecavüz edip zulmetmek.
f. 195b/27, 195b/27db

fesādāt Ar.i.c. Fesatlar.
f. ları 201b/04

feṯḥ Ar. i. 1. Fetih, açma, açılma. 2. Zaptetme. Ele geçirme.
f. i 204a/04
f. 184b/01
f. 193b/11, 193b/12, 197a/27, 204a/10
f.-ol- 194b/06
f. et- 188a/16db, 194a/01, 194b/07, 194b/22
f. eyle- 192b/18, 194a/11
f. i 185a/05, 201b/25, 203a/01, 203a/04
f. īne 192a/23
f. ine 185b/14, 185b/23, 194a/07, 194b/21, 195b/07, 201a/17, 204a/05, 212b/01
f. ini 212b/25db
f. it- 194b/23, 197a/12, 197a/27
f. -i (feṯḥ-i bāb) 191a/07
f. -i (feṯḥ-i cemīle) 185b/14
f. eyle- 184b/07
f. ine 193b/24
f. it- 188a/16
f. ol- 188b/05

f. i 203a/01, 203a/01, 203a/01, 205a/03

fetvā Ar. i. Bir hadise, bir muamele hakkındaki şer'i hükmü ehli olanın haber vermesi ve o hükme dair verilen mālumat, bilgi.
f. yı 199a/22
f. dan 199a/20db
f. sı 199a/21db
f. yı 199a/20, 199a/22db, 208b/10

fevād Ar.i. Fetvalar.
f. 190a/08-09db
f.-(muḳtezā-yı fevād) 190a/08
f.-(sürūr-ül fevād) 193b/08

fevāḥiş Ar.s. ahlaksız kadınlar, kahbeler.
f. 214a/10

feveḳḳi Ar.i. Üst.
f. 198a/11db

fevḳa'l-ḥadd Ar. b. zf.Haddinden fazla,pek çok.
f. 202a/18

fevt Ar. i. Ölüm.
f.-(iḥda-ı fevt) 191b/03
f.-(maḥall-i fevt) 196a/20
f. ol- 184b/09, 191b/03, 196b/24, 200b/13
f. -i (fevt-i ḳarib 188a/03

fezā Ar. i. Ucu bucağı olmayan boşluk, dünyanın sonsuz olan genişliği.
f. -yı (fézā-yı erżurūmda) 207b/19

fırṣat Ar. i. Müsait an, elverişli durum, uygun zaman, elden kaçırılmayacak faydalı hāl veya vakit.
f. 198b/14db, 200b/14
f. la 204a/09
f. -ı (fırṣat-ı ġanimet) 198b/14
f. -ı (fırṣat-ı ġanimetidir) 203b/09

fi Ar. zf. ve e. İçinde, -de
f. 184b/02, 184b/02dc, 185b/19, 185b/19, 185b/19dc, 187a/14, 187a/23, 187a/23dc, 187b/07, 187b/11, 187b/16, 187b/23, 187b/27, 188a/05, 188a/10, 188a/17, 188b/14db, 188b/14db, 188b/14dc, 188b/15, 188b/15, 196a/08, 197b/18, 198b/23, 199a/07, 199a/17, 200b/11, 200b/11db, 201a/24, 201b/24, 203a/04db, 203a/05, 203a/13, 203a/13db, 204a/04, 204b/20, 205a/03, 209b/14, 210a/13, 210b/22, 210b/25, 213b/15, 217b/17, 218a/25, 219a/05
f.-(fi nefs-ül emr) 195b/02

figān *Far. i.* Ağlayıp sızlama, bağırıp çağırma.
f. ıyla 197b/25

fīl-cümle Ar. zf. Sonunda.
f.-(fil-cümle) 210b/05
f.-(fil-cümle) 219a/26

fikr *Ar. i.* Düşünce.
f. -i (fikr-i fāsidden) 201b/09

fil-ḥāl Ar. b. zf. Bu anda, hemen, şimdi.
e. 186b/07
f. 197a/25
f.-(fil-ḥāl) 202a/22, 207b/10, 217b/08, 218b/21
f. e 195a/02
f. sazende.ler 196a/24
f.-(fil-ḥāl) 204a/23, 217b/10
f. e 188b/23
f.-(fil-ḥāl) 186b/07dc, 197a/25db, 207b/10db
f.-(fil-ḥal) 188b/23cd
f.-(filḥāl) 186b/07db

fi'l-vāḳıᶜ Ar. zf. Hakikaten, gerçekten
f. 187b/19

filori İt. i. Birçok ülkede başlıca para birimi veya madeni para, altın para.
f. 211a/26
f. ye 200a/15

firār Ar. i. Kaçma
f. 201b/19
f.-(firār. ü terk) 203a/08
f. et- 184b/20, 212b/05, 212b/05db
f. eyle- 184b/20db, 184b/20dc
f. firār ü terk 203a/08

firāset Ar. i. Binicilik, at yetiştirme bilgisi.
f.-(kemāl-i firāset) 193a/17
f. inde 193a/19db
f. de 193a/19
f. in 212b/03, 212b/03db

firāvān Far. s. Çok bol, fazla, aşırı.
f. 201b/06, 207b/11
f.-(asker-i firāvān) 194b/23
f.-(mā-lā-firāvān) 210b/10
f.-(mal-ı firāvān) 209b/15
f. e 210a/20

firūz Ar.s. Mesut ,mutlu sevinçli iyi bahtlı.
f.-(vezīr-i firūz) 208a/07

fitne Ar. i. İnsanın akıl ve kalbini doğrudan doğruya, hak ve hakikatten saptıracak şey.
f. 214a/19

forsa İtl. i. Eski gemilerde kürek çeken esir.
f. 186b/26

forżā **T.h.i.** Eski gemilerde kürek çeken esir.
f. 186a/19

frengistān Far.i. Frenkler'in memleketi,
f. a 188a/14

frenk Frs. İ. Avrupalı.
f. 184b/05, 184b/06, 185a/20dc, 185a/24, 188a/10, 188a/13
f.-(frenk cafer aġa) 185a/18
f.-(frenk yusuf pāşā) 214a/23
f. i 185a/19

fuḳahāt Ar.i. Fakihler, İslam hukukçuları.
f. 199a/23db
f. 199a/23

fuḳāra Ar. s. Yoksullar, fakirler.
f. ya 214b/19
f. ya 213a/21db
f. nıñ 208a/04
f. ya 208a/23, 213a/21

furṣat *Ar. i.* Müsait an, elverişli durum, uygun zaman, elden kaçırılmayacak faydalı hāl veya vakit.
f. dır 215a/20

fülk Ar. i. Sandal, kayık, tekne.
f. 197a/17

fütūḥāt Ar. i. Fetihler
f.-(futūḥāt-üt ġazavet) 200b/10
f. -ı (fütūḥāt-ı ḥaddeden) 197b/04
f.-ı (fütūḥāt-ı memālik-i mezbūreye) 193b/07
f.-(muḳaddime-i fütūḥāt) 201b/22
f. ı 187b/07dc

fütür Ar. i. 1. Gevşeklik,rehavet.
f. 185a/03

G

gāh Far. e. Zaman bildirir.
g. 189b/21, 189b/21, 189b/21db, 189b/21db, 198b/20, 198b/21, 198b/21db, 198b/21db, 198b/21db, 208b/06, 208b/06, 212b/21, 212b/21, 212b/21, 212b/21
g.-(gāh ü bī-gāh) 195b/05
g.-(gāh ü bī-gāh) 195b/05

gāret Ar. i. Yağma.
g.-(ġāret ü ḫasāret) 196b/22db
g. ine 208b/23

gāyet *Ar. i.* 1.Nihatet, uç, son.2.zf.Çok, fazla, son derece.
g. 215a/21

gāzi Ar.i.ve s. 1. (İslamlıkta) Düşmanla savaşan veya savaş yapmış. 2. Oloğanüstü yararlılıklar göstererek düşmanı yenen konutanlara veya şehirlere devlet tarafından verilen onur unvanı.
g. leriyle 218a/27

galebe *Ar. i.* Üstün gelmek, yenmek.
g. si ile (galebesiyle) 187b/05

ganīmet Ar. i. Düşmandan alınan mal.
g. 218b/18

gargura T.i. Eskiden savaşlarda kullanılan bir çeşit zırh.
g. ların 212b/14

gayret Ar. i. Çalışma, çabalama.
g. -i (gayret-i islām) 186a/18

gazavāt Ar. i. Savaş.
g. ında 193b/25

gece T.i. yirmi dört saatlik günün karanlık kısmı ki, mevsime göre uzayıp kısalır.
g. si 206a/17

geç- F. 1-Gitmek bir yerden başka yere ulaşmak, erişmek. 2- Görev almak.
g.-di 185a/23dc, 188b/06, 189b/19
g.-diler 215b/11
g.-en 187b/04, 187b/05
g.-ene 204b/03
g.-enlerde 204b/08
g.-er 206b/13

g.-erken 204b/15
g.-me 210b/19
g.-meden 197b/27
g.-medin 184b/26
g.-mege 204b/05, 204b/06
g.-meyen 204b/08
g.-miş 188b/03
g.-mişler 204a/25
g.-ti 192b/19
g.-ince 209b/03
g.-meyüp 219a/16
g.-üd 204a/26
g.-üdden 204b/03
g.-ünürler 184b/04dc
g.-ürdi 212b/15
g.-ürdiler 215a/05
g.-ünürler 184b/04
g.-üp 188a/06dc, 196a/05, 201b/10, 204a/21, 219a/20, 219a/22

geçür- *T.f.* Geçmek işini yaptırmak.
g.-diñ 192b/07

geçid *İ.* Geçmeye yarayan yer.
g. i 204a/21, 204a/25

geçil- F. Geçmek işi yapılmak.
g.-di 211a/12, 219a/23, 219a/27

geçin- F. Gelmek işi yapılmak, geri gönmek, dönülmek.
g.-ir iken 192b/18

geçüd Bkz. geçid
g. den 204b/05
g. i 204b/06
g. siz 204b/07

gedā Far.i. Yoksul
g. ya 188b/15

gel- *T. f.* 1. bir yere varmak, gitmek. 2. Yetişmek, ulaşmak. 3. Etkilemek. 4. Daha önce üzerinde durulmuş bir konuya yeniden dönmek. 5.Belli bir zamana ulaşmak.
g.-di 184b/27, 185a/16, 185b/03, 186b/21, 187b/04, 188a/12dc, 188b/08, 191b/07, 191b/22, 192a/02, 192b/12, 192b/21, 193b/09, 194a/09, 195b/14, 195b/22, 195b/22db, 196b/04, 196b/05, 199a/03, 199a/06db, 207b/17, 208a/27, 209a/21, 210b/18, 210b/18db, 215a/15, 217b/08
g.-digi 195a/08
g.-dikde 194a/19, 194b/24, 196b/24, 203a/21, 210b/13
g.-dikden 208a/12
g.-diklerine 206a/13, 206a/13db
g.-dikte 197b/20
g.-diler 186a/10, 187a/02-03dc, 187a/03, 188a/14, 195b/26, 202b/08, 203a/06, 205a/09, 211b/03, 216a/15db, 216b/18db, 217a/15, 217a/18, 217b/18, 218a/25, 219a/04
g.-diñ 192b/07, 214a/21
g.-düġi 213a/15
g.-dügidir 201b/12
g.-dügin 185a/10, 185a/10dc
g.-ecegin 186a/12dc
g.-eler 185b/24
g.-en 186a/07, 186a/22, 186b/17, 189b/12, 190a/11, 195b/09, 195b/23, 198a/23, 202a/26, 202a/26db, 202b/10, 207b/08, 209a/27, 210a/24, 210a/24db, 211a/06, 212b/23, 213a/18, 215b/07, 215b/07db, 218b/09, 218b/18
g.-endi 204b/22
g.-eni 218b/05
g.-enlere 202b/02
g.-enleriñ 217a/22
g.-esi 192b/12db
g.-icek 188b/14dc, 203b/18, 203b/18db, 207a/25
g.-ince 190b/25, 204b/18
g.-indi 187a/26, 206a/15
g.-ip 197b/17, 200b/05
g.-ir 212a/06
g.-iyormış 186a/12db
g.-lür 197a/27db
g.-medigin 185a/10db
g.-mege 188a/06dc, 199b/24db
g.-mek 199b/24, 203a/19
g.-mekle 205b/21, 218b/15
g.-mesine 206b/19
g.-mesün 196a/14db
g.-mez 213a/12

g.-mezler 211b/07
g.-miş 212b/02, 214b/24, 218b/10
g.-mişdir 197a/07
g.-mişler 202a/03
g.-sün 196a/14, 199a/06
g.-üp 185a/23, 185a/23db, 185b/11, 185b/22, 185b/25dc, 187a/06-07dc, 187a/26, 187b/20dc, 188a/06dc, 188a/11, 188b/22, 192b/19, 194a/08, 194b/12, 194b/13, 194b/13db, 200b/03, 202b/04, 202b/06, 204b/20, 206a/03, 206a/16, 206b/04-05db, 206b/15, 207a/17, 207a/17db, 207a/26db, 207b/01, 207b/08db, 207b/22, 208a/13, 208a/15, 208b/14, 209b/25, 210b/13, 211a/14, 211b/05, 211b/25, 212b/02, 212b/02db, 215a/02, 215a/02db, 217a/01, 217a/04, 217a/16
g.-üp (rāst gel-) 212a/10
g.-ür 189b/14, 191a/05, 193a/18, 197a/27, 201b/11, 204b/18, 206b/05, 206b/22, 208b/01, 208b/15, 214a/19, 215a/16, 217a/22
g.-ürdü 210a/26
g.-ürken 190b/09, 197a/12, 198b/07, 201b/20
g.-ürler 188b/14dc
g.-ürlerken 204b/14
g.-ürmiş 186a/12
g.-ürse 186a/17db
g.-ürse (gelür ise) 186a/17

gelin- *T. f.* Bir yerden başka bir yere varılmak.
g.-di 218b/24, 219a/23

gemi *T. i.* Su üstünde yüzen, üzerinde insan ve yük taşımaya yarayan taşıt, sefine.
g. 185a/16, 186a/03, 186a/04dc, 186b/08dc, 186b/11-12dc, 186b/20, 187a/18, 187a/19, 187a/22
g. de 186a/19dc, 187a/01dc
g. den 186b/11-12dc
g. dir 188a/04dc
g. leri 186a/03, 186a/03dc, 186a/09, 186b/10-11dc, 188a/11
g. leri ile (gemileriyle) 186b/17
g. lerine 186b/18
g. lerini 186b/17-18dc, 186b/17dc
g. leriñ 186b/10-11dc, 186b/17
g. leriyle 215b/08
g. niñ 187a/12
g. si 186b/06dc
g. si ile(gemisiyle) 186b/15
g. siyle 185b/16, 185b/22
g. ye 186b/02
g. leri 187a/11db

gerdūn Far. i. Felek, dünya, sema.
g.-(serdār-ı gerdūn) 202b/05db
g. 207b/03
g.-(nehr-i gerdün) 203a/14

gerek İ. Lazım.
g. i 184b/08
g. gereği 187a/24, 188b/11
g. geregi 203a/12, 205b/18

gerek *T. i.* Bir şeyin yapılabilmesinin ve ya olabilmesinin bağlı olduğu şey, lazım. 2. Olması gereken hal, durum. 3. Bağlaç olarak kullanılıp kelimeleri ve kelime öbeklerini birbirine bağlar.
g. 186b/02, 204b/21, 211b/24

gerek- F. Lazım.
g.-mez 203b/05, 203b/05db

getir- *T. f.* Bir yerden bir yere ulaştırmak. 2. Yakalamak, zabt etmek. 3. Yazıya aktarmak. 4. Çağırmak.
g.-irler 214a/10

getür- F. Getirmek.
g. 190b/25
g.-diler 185a/09, 185a/24, 187a/22, 188b/22dc, 189a/15, 190a/07, 196a/08, 202b/01db, 205b/22, 212a/12
g.-dim 185a/08dc, 189b/13
g.-203b/16
g.-di 186b/07dc
g.-üz 185b/01db
g.-düm 185a/08
g.-düp 185b/07
g.-elim 217a/24
g.-en 202b/08
g.-meyecegi 203a/08
g.-mezlerdi 188b/14dc
g.-üp 194b/16, 211a/14

g.-ür 209a/26
g.-ürken 212a/10
g.-ürler 200a/04
g.-ürüz 184b/26
g.-üz 185b/01

getürt- F. Getirtmek. Getirmek işini yaptırmak.
g.-üp 201a/05, 201a/10, 214a/21
g.-diler 196a/25
g.-üp 214a/21db

gez- F. Hava almak, seyretmek, eğlenmek vb. için bir yere gitmek.
g.-en 204a/21, 204a/21db
g.-er 215b/20
g.-ineñ 208a/07
g.-erken 192b/11

ġāfil *Ar. s.* Dikkatsiz, iyi düşünmeyen, uyanık olmayan.
g. 215a/19db

ġālebe Ar. i. Üstünlük.
g. 217b/13

ġālib Ar. s. Yenen, üstün gelen.
g. 200a/01, 202b/04, 202b/04

ġāliba Ar. zf. Tahminen. Çok zaman. Her halde. Galiben, ekseriyetle.
g. 199b/11-12db, 199b/12
g. 193a/03, 193a/08

ġār F.e. Failiyet ve nisbet manasıyla bazı isimlere katılır.
g. de 192a/23db
g. 210a/03

ġāret Ar.i. 1. Düşman toprağına yağma için yapılan hücum, ılgar, akın, çapul.
g. 186a/08,187b/15,186a/08db, 186a/08dc, 206b/09, 207a/04, 207a/12, 208b/05, 208b/09, 208b/22, 210a/04, 212a/19
g.-(ġāret ü ḫasāret) 188a/21db
g.-(nahib ü ġāret) 206a/27
g. ine 212a/23
g. it- 196b/22
g. ġāret ü ḫasāret 188a/21db, 196b/22db
g. ü. (ġāret ü ḫasāret) 188a/21

ġāyet *Ar. i.* 1.Nihatet, uç, son.2.zf.Çok, fazla, son derece.
g. 184b/12, 187b/17,189a/24, 190b/14db, 190b/14db, 191a/23, 191b/01, 192a/01, 192a/07, 195a/17, 195b/04, 197b/21, 198a/03, 198a/03db, 198a/12, 198b/25, 199a/23db, 202b/17, 204a/08, 204b/19, 205b/11, 205b/11db, 206a/10, 209a/05, 209b/22, 215a/19, 219a/25
g. de 190b/14, 192a/13

ġaza Ar. i.Din uğruna yapılan savaş ve kazanılan üstünlük, din düşmanlarına karşı kazanılan galibiliyet.
a. larındandır 187b/16
a. sı 187b/16

ġāzi *Ar. i.* Gaza eden, ordunun başına geçen, savaşan; savaştan sağ ve muẓaffer dönen.
g. 197a/18db, 197a/22, 218b/02
g.-(ġāzi abeg) 201b/15
g.-(mücāhid ü ġāzi) 194b/24
g. 197a/18, 202b/09

ġadā Ar.i. Öğle yemeği
g. ol- 219a/24

ġaddār Ar. s. Kahredici, öldürücü. Ahdine vefā etmeyip hıyānet eden. Hāin, zālim, çok zulmeden.
g.-(dünyā-ı denī-i ġaddār) 188b/15

ġafil Ar. s. Dikkatsiz, iyi düşünmeyen, uyanık olmayan. Haberi olmayan, ihtiyatsız, başına geleceği önceden düşünmeyen.
g. 215a/19

ġalaṭ Ar.s. Yanlış, yanılma.
g. dır 199a/20

ġalebe Ar. i. Üstünlük.
g. 217b/11
g.-(alemet-i ġalebe) 218a/11
g. -i (ġalebe-i nuṣret) 207b/02

ġalṭān Far. i. Tekerlenen, yuvarlanan.
g. et- 201b/22, 202b/09

ġam Ar.i. Tasa, kaygı keder, dert.
g. a 196b/01
g. gīn 196b/01

ġana Ar. s. Zengin, varlıklı, bol, doygun.
g.-(ġana ü vüsat) 204b/22

g. ġana ü vüsat 204b/22

ġanāyim Ar. i. Düşmandan alınan mallar.
g. 206b/01
g. 207a/03
g. den 207a/14
g. e 210a/05
g. ız 206b/09
g. i 219a/18
g. in 188a/22

ġani Ar. s. Zengin, varlıklı, bol.
g. 208b/26
g. 208b/26db

ġanimet Ar. i. Düşmandan alınan mal.
g. dir 203b/10db
g. 198b/14db
g.-(fırṣat-ı ġanimet) 198b/14
g. idir (fırṣat-ı ġanimetidir) 203b/10
g. 200b/15

ġarāʿīb Ar. s. Tuhaf, şaşılacak şeyler.
g. 197a/20
g. 200a/23, 208a/27, 213b/24

ġaralan- F. Kötülemek,
g.-mazdı 210b/06
g.-up 213a/11

ġaraż Ar. i. Maksat, niyet, gaye, kasıt. Kötü niyet. Kin.
g. a 196a/11
g. 190b/17db
g.-i(ġaréz-i fāsidī) 190b/17

ġarġu T.i. Eski bir savaş aleti.
g. ların 212b/14db

ġarib Ar. s. Kimsesiz, zavallı.
g. e (ṣınā-yı ġaribe) 213b/23
g. -i (ġarīḳ-i raḥmet) 191b/16

ġarḳ Ar. i. Boğma, boğulma.
g. 186b/02, 205b/14
g. ol- 186b/10-11dc, 203b/17, 206b/27
g. -ı (ġarḳ-ı āb) 204b/07

ġarra *Ar. s.* Parlak, beyaz, güzel, şa'şaalı.
g. sında 209b/17
g. -i (ġarre-i ṣıgar-ül ḫayr) 186a/01

ġavġa *Ar. i.* Savaş, muhārebe, harp.
g. 214a/23

ġayẓ Ar.i. Hiddet, Öfke, kızma,kızgınlık.
g.-(sebeb-i ġayẓ) 198a/10
g. -ı (ġayẓ-i pādişāhi) 210a/11
g. 186b/23

ġayret Ar. i. Çalışma, çabalama.
g. imiz 209a/11
g. -i (ġayret-i nāmus) 218b/10
g. -i (ġayret-i nāmūsı) 203a/19
g.-(ġayretiyle) 196a/17

ġayretlen- F. Gayrete gelmek, çalışma isteği artmak.
g.-üp 217b/13

ġayrı Ar. s. Başka, ayrı.
g. 187b/18dc, 189a/17, 190a/04, 190a/15, 191a/15, 193a/03, 194a/21, 195b/01, 204b/17, 206a/21, 206b/25, 207a/14, 211b/17, 217b/19
g.-(muḫārebe-i ṣāni bā-emir ḫān ve ġayrı gümrāhān) 204a/13
g. sı 204a/25
g. 187b/14dc, 190a/15db, 197b/07, 202b/22, 211a/25, 216a/19db, 217a/19, 217b/21
g. den 196a/11

ġazā *Ar. i.* Din uğruna savaş, harp.
g.-(ceng ü ġaza) 192b/17
g. daki 218a/08
g. lar 197a/01
g. 206b/23
g. daki 218a/11
g. lar 197a/01db
g. ları 201b/22
g. ya 211a/26

ġazāt *Ar. i. c.* Din için harbedenler, gaziler
g. 217b/13, 219a/13
g. ı 215a/20/21db, 215a/21
g. ın 197a/20
g. ıñ 197b/03
g. -ı (ġazāt-ı islāmdan) 202a/04
g. -ı (naṣib-i ġazāt-ı islām) 202a/25

ġazavāt Ar. i. Savaş.
g. ından 193b/06db
g.-(futüḥāt-üt ġazavet) 200b/10

ġazel Ar.i. Divan edebiyatında beş ile on beş beyit arasında değişen, ilk beytinin dizelerinin kafiyesi aynı olan şiir türü.
g.-leri 189b/01

ġazi *Ar. i.* Gaza eden, ordunun başına geçen, savaşan; savaştan sağ ve muẓaffer dönen.
g. 210a/10db
g.-(ġāzi ḥayreddin pāşāya) 184b/22dc
g.-(ġazi girāy ḫānı) 210a/10
g.-(ġazi giray) 206b/21
g.-(ġazi sulṭān murād) 189a/07dc
g.-(ḥażreti selim ḫān ġazi el-maġfur) 188b/14dc

ġaż F. (kaz-) bir yeri eşmek.
g.-ūp 198a/03db

ġażab Ar. i. Dargınlık, kızgınlık.
g. ı (sebeb-i ġazabı) 198a/10db
g. ıyla 214a/21db
g. 198a/03

ġın F.e. Türkçedeki "-lı, li,"ekinin karşılığı.
g. 187a/21

ġufrān *Ar.i.* Merhamet etme.
g.-(aleyhi raḥmeti vel ġūfrān) 187b/27dc

ġulām Ar. s. Tüyü, bıyığı çıkmamaş delikanlı
g. 198a/19, 198a/20, 203b/11-12db
g. a 198a/16
g. 203b/06
g.-(gulamla) 198a/19db
g. anına 195a/20

ġurab Ar. i. Karga.
g. a 187a/26

ġurtlan- F. bir şeyin böceklenmesi
g.-up 202a/11

ġuruşluḳ İ. Kuruşluk.
g. 198b/03

ġurūb *Ar.i.* Bir gök cisminin batıda görünmez olması.
g. a 202a/19
g. da (vaḳt-i gurūbda) 202a/22

ġurūş İ. Kuruş.
g. 191b/05

ġuṣṣalū T.i kaygılı, üzüntülü.
g. 192b/20

gibi E. 1. Benzer. 2. zf. İmişçesine. 3. ...Yakışır biçimde. 4. Eş, örnek.
g. 184b/08, 186b/02, 186b/04, 186b/04dc, 187a/24, 188b/11, 188b/26, 191a/02, 191b/01, 191b/24, 193b/04, 195a/08, 197b/03, 198b/23, 202b/05, 203a/12, 203b/04, 203b/10, 204a/27, 205b/18, 207a/10, 208a/04, 210b/17, 211b/03, 211b/14, 217a/23, 217a/23, 218a/27

gice İ. Gece.
g. 185a/12, 187b/01, 188b/01, 191b/06, 191b/06-07db, 199b/13, 205b/22, 213b/26, 218a/18, 218a/19

gider- F. bir sorunu halletmek.
g.-di 190b/23, 203b/07db, 213a/07
g.-ek 203b/05
g.-ken 193b/24

gir- F. 1. Dışarıdan içeriye geçmek. 2.Yer almak, katılmak.
g.-di 187b/03, 188b/02, 217a/06
g.-diler 202a/06, 219a/20
g.-dügi 193b/24
g.-er 190b/06, 198b/07
g.-erler 204b/15, 209a/12
g.-medi 191b/09, 212a/25
g.-mediler 184b/21
g.-mege 195b/07
g.-mesine 195b/10
g.-üp 185a/12, 186a/10dc, 219a/15
g.-ür 203b/10
g.di 217a/08

giregel- T.b.f. içeri girmesi devam ediyor.
g.-mişdir 195b/06

giriftār Far. s .Yakalanmış.
g. 185a/20, 207a/01, 209a/02, 217b/16
g. ol- 186b/08, 186b/08dc, 193a/15, 207b/07, 207b/12, 207b/14

girüş- *T.F.* Bir işe başlamak için hazırlık yapmak.
g.-ürler 206b/09, 206b/23

giryān Far. i. Ağlayıcı, ağlayan.
g. ol- 210a/16

git- F. 1. Bir yere doğru yönelmek. 2. Bir yerden veya bir işten ayrılmak. 3.Varmak, ulaşmak.
g. 214a/22
g.-e 191b/14
g. 197b/16

g.-di 185a/14, 185b/02, 217a/08db
g.-diler 215b/25
g.-düġi 186a/16, 193a/26
g.-düġü 187b/02
g.-dügi 193a/26db, 198a/24
g.-en 207a/19, 208b/07, 208b/07db
g.-enler 212a/16
g.-er 209b/02, 209b/05
g.-erdi 189b/18, 189b/18db, 210b/03
g.-erken 189b/13
g.-erler 189b/06, 198a/26, 207a/21, 207a/24
g.-erse 213a/13
g.-esin 208b/03
g.-icek (gidecek) 185b/11
g.-ilür 201b/01
g.-medi 193a/27, 210b/09, 210b/09db, 213a/09, 213a/09db
g.-meġe 218a/10, 219a/22
g.-mek 218a/22db, 219a/07
g.-mekden 200b/05
g.-mekle 214a/22
g.-melū 195a/27
g.-miş 192a/06
g.-se 198a/26, 203b/07, 203b/07db
g.-seler 206a/12
g.-ti 185a/09dc, 185b/02db, 185b/02dc
g.-tiler 187b/06, 209b/10, 215b/25db
g.-üp 185b/06db, 197a/23
g.-üp (gidüp) 214a/22
g.-üp (izine gi-) 185b/06
g.-er 195a/03, 195a/07, 198a/20, 203b/07, 206b/06
g.-erlermiş 206a/12
g.-erse 217a/24

giy- F. Örtünüp korunmak için vücuda bir şeyi geçirmek.
g.-düġi 198a/17
g.-meyāye 193b/15db
g.-miş 203a/07
g.-üp 198a/25, 198a/27

göç *İ.* Bir yerden ayrılıp başka bir yere gitme işi.
g. üyle 215b/09db

göç- F. İnsan kitlelerinin çeşitli sebeplerle yer değiştirmesi.
g.-er 218a/16
g.-erler 188b/14dc, 188b/14dc
g.-üp 201b/24, 207a/25, 210b/24, 211b/22, 212a/22
g.-ülmek 211a/03

gök İ. Yeryüzünün üzerini mavi bir kubbe gibi kaplayan boşluk, sema.
g. e 188b/21
g. e 188b/21dc

göl İ. Toprakla çevrili geniş ve durgun su.
g. e 196b/26, 196b/27
g. e 196b/26db
g. çüñiz 215b/25

göm- F. Bir ölüyü toprağın içine yerleştirmek, gömmek.
g.-diler 188a/06dc

gönder- F. Yollamak.
g.-di 190a/02, 191b/08, 194b/09db, 204a/24, 207a/10, 207b/11, 208a/22, 208a/26, 208a/26db, 208b/21, 209b/21, 210b/11, 212a/14, 215a/01, 217b/01, 217b/09, 218b/22
g.-lere 202a/23
g.-diler 185a/07, 187a/18, 187b/26, 188a/04dc, 189a/18, 202b/01, 210a/01, 211b/02, 211b/08, 215a/11, 215a/17db, 215a/24, 215b/05, 215b/05db
g.-dim 191b/15
g.-dügi 193a/07
g.-ilip 191a/11
g.-ip 209b/27db
g.-ir 199b/20, 201b/17, 202a/07, 202a/17, 207a/19, 215a/18
g.-irdim 210b/05
g.-mege 212a/24
g.-mek 202b/26
g.-mekle 203b/14
g.-miş 193a/08, 205b/26, 210b/01, 214b/25, 218b/14
g.-mişdir 215a/17
g.-mişler 193a/05, 211a/02
g.-üp 184b/15, 184b/17, 184b/24, 186a/09, 187b/18dc, 188a/26, 192b/12, 192b/12db, 200a/12,

200b/12, 200b/12db, 207b/05, 209b/27
g.-ür 203b/16

gönderi İ. 1. Bir yerden bir yere özellikle posta ile gönderilen paket, telgraf, mektup vb. 2.hlk.yolcu etme, uğurlama.
g. lere 201b/13

gönderil- F. Gönderilmek işi yapılmak veya göndermek işine konu olmak.
g.-di 194b/13, 195b/25, 210b/18, 211b/09
g.-diği 215a/12
g.-dikde 203a/03db
g.-ir 203a/03
g.-miş 193a/08db, 212a/09, 219a/10
g.-mişdir 197a/06, 211b/09db
g.-üp 187b/09, 191a/11db

göñlü İ. Yürek, kalp.
f. 198b/24
g. ne 190b/06

göñül İ. Yürek, kalp.
g. ü (göñlü) 198b/23-24db, 212a/05

gör- F. 1. Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak.2.Anlamak, kavramak. 3. Yanına gidip konuşmak. 4.Değerlendirmek.
g.-di 192a/24db, 213a/11, 217a/08, 218b/04
g.-diler 188a/04dc, 192b/20, 204b/26
g.-dim 192a/18
g.-dü 190a/01
g.-dügi 200a/14-15db, 200a/15
g.-elim 212b/19
g.-emezler 199b/16
g.-enler 186b/01db
g.-esün 191a/18
g. 215a/01
g.-icek 186b/08, 187a/21, 192a/24, 197a/24
g.-me 197a/17db
g.-medi 199a/01, 212a/13, 212a/26
g.-medi (münāsib gör-) 186a/22
g.-mediğine 211a/05
g.-mediler 194a/15, 218a/19
g.-mek 198a/16, 199b/16, 219a/02
g.-mekle 195b/08, 202b/10, 203b/09
g.-memişdir 197a/17
g.-mesi 190b/03
g.-mezsiñ 217a/20
g.-miş 201b/08
g.-mişdir 197a/18
g.-müşdür 206b/24
g.-müşüm 186b/10
g.-se 198b/23, 198b/23-24db
g.-seler 204a/24
g.-sün 208b/22
g.-ücek 186b/08db
g.-ündü 218a/02
g.-ünen 206a/01
g.-ür 191a/11, 209b/02, 209b/05db
g.-ürler 199b/14, 204b/14

göre *T. e.* Bir şeye uygun olarak, bir şey uyarınca, gereğince.
g. 186b/26, 187a/07, 197b/09, 201a/10, 201a/14, 206a/24, 212b/01, 213a/03

görgi İ. Toplum içinde geçerli olan kurallar.
g. 211b/24

görk T.i.hlk. güzellik,gösteriş.
g.-(rübāh u görk ü seg) 218b/09

görül- F. Görülmek
g.-di 205b/18, 213b/01
g.-dü 206a/24, 214a/02
g.-en 201a/13
g.-medi 210a/17
g.-mek 200b/17, 211b/06
g.-meyüp 211b/06

görün- *T. f.* Görülür duruma gelmek.
g.-meziz 192b/07

göster- *T. f.* 1. Belirtmek, anlatmak. 2. Görülmesi için bir şeyler yapmak.
g.-di 212b/06
g.-diler 211b/02
g.-mek 211a/05
g.-memiş 218a/08
g.-mez 198a/14
g.-diler 211a/05db

götür- F. Yakından uzağa taşımak, nakletmek, ulaştırmak.
g.-di 194b/09, 205b/15

g.-diler 185b/05dc, 188a/15, 190b/14, 196b/11, 218b/19
g.-mediler 211b/04
g.-meyecek 203a/08db
g.-üñ 184b/19
g.-üp 201a/09, 201a/15, 205b/11, 214a/15
g.-ürler 217a/25

götürül- *T.f.* Götürme işine konu olmak.
g.-en 202b/08

göz İ. Görme organı.
g. 202a/21, 202a/21db, 204a/27db, 207a/22, 207a/22db, 209a/03
g. açdır- 204a/27
g. den 212b/15, 215a/05, 215b/14, 215b/14db
g. leri 196a/18, 196a/18db
g. lerin 218b/02
g. lerine 185b/05, 185b/05db, 185b/05dc
g. ü 191a/12
g. üne 185a/17, 191b/09, 198a/14, 206b/06, 212a/25, 212a/25db
g. yum- 188a/06dc

gözcü İ. 1. Gözlemek veya gözetlemek işini yapan kimse
g. 209a/04, 209a/09, 209a/16

gözet- *T. f.* Korumak, kollamak.
g.-di 212a/16

gözlü S. Herhangi bir biçimde veya renkte gözü olan.
g. 189a/22

gufrān Ar. i. Yarlıgama
g.-(ve-l-ġufrān) 193b/17
g.-(aleyh-ir raḥmeti vel gufrān) 214a/27

gulām Ar. s. Tüyü, bıyığı çıkmamaş delikanlı.
g. 203a/23, 213a/18

gūsī Far.i. Kaygı , tasa,
g. 208a/25db

gūşā Far. i. Köşe.
g.-(bāġ-ı dil gūşā) 204b/24

gūşe Far. i. Köşe.
g. si 208a/25
g. -i (gūşe-i inzivāda)199b/12

güç İ. Kuvvet, takat.
g. 215b/09

güftārān Far. i. şarkı, lakırtı söyleyen.
g. 189b/03

gügercin T.i. Güvercincin, kumru gibi kuşları içine alan geniş bir familya.
g. 215b/16

gül Far.i. Gülgillerin örnek bitkisi.
g. -i (gül-i ömrü) 192b/20

gümān *Far.i.* Sezme.
g. dır 207b/01db
g.-(gümān-dār) 207b/01
g. -ı (gümān-ı şevketin) 212a/02

güm-rāh *Far. b. s.* Yolunu şaşırmış, doğru yoldan sapmış.
g.-(şāh güm-rāh) 212a/01
g. dan 205a/05
g. dan (şāh gümrāhdan) 213a/17
g. dan (şāh güm-rāhdan) 213a/15

güm-rāhān *Far.s.c.* Yolunu şaşıranlar.
g. 202a/02
g.-(serdār-ı gümrāhān) 207a/01
g. 204a/16, 206b/04
g.-(mu ḫārebe-i ṣāni bā-emir ḫān ve ġayrı gümrāhān) 204a/13

gümüş *T. i.* Değerli bir maden, süs eşyası.
g. den 187a/11, 187a/11db, 187a/11dc, 198b/03

gün *T. i.* 1. 24 saatlik zaman diliminin her biri. 2. İçinde bulunulan zaman.
g. 185a/14, 185a/17, 185a/18, 185b/10, 185b/25, 185b/25dc, 189a/08dc, 189b/08, 189b/09, 189b/12, 189b/14, 189b/24, 190b/04, 191b/21, 191b/23, 194b/15, 195a/01, 195a/04db, 195a/06, 196a/24, 196a/24db, 197b/06, 197b/06db, 200a/11, 203b/08, 203b/15, 204a/09, 205b/17, 206a/15, 206a/22, 206b/15, 206b/15, 207a/17, 207a/22, 208b/01, 209a/11, 211a/12, 212a/23, 212b/07, 213b/22, 213b/25, 214a/04, 214a/08, 214b/19, 215b/25db, 217b/07, 217b/23db, 218b/23, 219a/19

g. de 205b/19, 209b/21, 215b/06, 215b/09, 215b/09db, 215b/10, 215b/10db, 215b/24, 215b/25, 217a/02, 217a/04, 218b/26, 219a/27
g. den 191a/02, 210b/18, 212a/26, 212b/02, 212b/24, 212b/25db, 214a/25, 214b/07, 217a/05
g. e 196a/15, 199b/23, 211a/05
g. lerinde 211b/03
g. ü 186a/02, 188b/05, 188b/27, 189a/02, 189a/09, 206b/14, 206b/17, 210a/15, 211a/13, 217b/27, 218a/22
g. ümüz 189b/19, 189b/19db
g. ünde 189a/08, 195a/09, 199a/03, 205b/19db, 207b/23, 218a/01
g. ünün 196b/22
g. üñ 208a/27

günāh *Far. i.* Cezayı gerektiren amel. Dine aykırı iş
g. ı 200a/16db
g. i 199a/03

gündüz *İ.* Günün sabahtan akşama kadar süren aydınlık bölümü.
g. 213b/26

günegün Far. b.s. Türlü. Çeşitli nevilerde olan. Çeşit çeşit. Renk renk.
g.-(aḳs̱a-ı günegün) 214a/07

günlük İ. 1. Güne mahsus veya layık ve yetecek kadar olan.
g. 195a/04, 204b/23

gürci H.i Güney Kafkasya'nın Gürcistan ahalisinden olan ve Gürcüce konuşan kimse.
g. lerden 218b/20
g. 188a/18dc, 208a/23, 209a/21, 212a/25
g. ye 197a/04
g. ye (vilāyet-i gürciyeye) 201b/07
g. lerden (ḫāṣṣa-ı gürcilerden) 217b/01
g. leriñ 218b/18

güşeş Far.s. açan, açıcı.
g. olun- 188a/04dc

güvār F.i. Hazım
g.-(peder-i bizar-ı güvār) 190b/11
g. i 206a/08
g. ları 189a/10, 206a/08db
g. larına (peder-i bizar-ı güvārlarına) 190b/07
g. 190b/11db

güyā *Far. s.* Sanki, diyelim ki.
g. 188b/21, 188b/21dc, 193a/24, 215b/27

güyāhi F.i. Söyleyen, lakırdı söyleyenler.
g. 215b/19

güzāf Far.i. Boş lakırdı, beyhude, söz.
g. ında (lāf-u güzāfında) 193b/14

güzār *Far. i.* Geçme, geçiş.
g.-(ḫarac-ı güzār) 218b/22
g. 189b/17, 219a/15
g.-(nesḳ-i güzar) 189b/17db

güzārān *Far.s.* Geçici, geçen.
g. it- 189b/22

güzel *T. s.* Hoş, latif, çirkin olmayan.
g. 192a/27
g. i 205b/12

güzerān *Far. s.* (aslı: güzerān) Geçen, geçici.
g. et- 205b/19

güzīde *Far. s.* Seçkin, seçilmiş, beğenilmiş.
g. 193b/04, 202a/03, 205b/02db, 205b/04, 205b/07, 215b/04
g. 205b/02
g. si 201a/03

H

hādī Ar. i. Doğru yolu gösteren, hidāyet veren.
h. 192a/23, 192a/23db

hān *i.* 1. Hükümdar, pādişāh. 2. Pādişāh isimlerinin sonuna getirilen ünvan.
h. 184b/10db, 188a/06dc, 188b/18
h.-(pādişāh hān) 188b/18db
h. a (ejder hāna) 188a/04dc
h. ı (çapḳın tatar ḫanı) 187b/11

hāyy e. Teessüf ve azarlama gösterir ve ekseriya küfür ve bedduā sözlerinin başında kullanılır.
h.-ı 217b/03db
h. 218b/03
h. ı (süver-i hāyyı) 214a/26
h.-(mināre-i hayyı) 213b/18

hadd Ar. i. Sınır.
h. ü. (ḥadd ü ḳıyāsdan) 190a/12
hah Far. s. İsteyen, ister manasında kelimelere takılır.
h. 185b/07dc
hal Ar. i. 1. Durum, vaziyet, tavır 2. Şimdiki zaman, geçmiş ve gelecek olmayan zaman.
h. ine 188a/04dc
halḳ Ar. i. İnsanlar.
h. ına 196a/18
hamele Ar. i. Yük, yüklenme.
h.-(müddet-i hamele) 203b/18db
hamām Ar. i. Hamam.
h.-(ḫalvet-i ḥammām) 188b/18
h. ı 188b/16
haseb Ar. i. Baba tarafından gelen şeref, asillik, soy temizliği
h.-(haseb ü nisabda) 209a/05
haṣret *Ar. i.* Özleyiş.
h. diler 190b/24
hatta Ar. zf. Bundan başka, fazla olarak, dahi, bile, üstelik.
h. 186b/22
haṭṭ Ar.i Yazı.
h. -ı (ḫaṭṭ-ı şerīfe) 191a/02
havā-dār Far.i. İyi hava alan, havası kolay yenilir, hava hareketlerine açık.
h. 198a/16
hazine Ar. i. Devlet malının, devlet parasının saklandığı yer.
h. den 196a/03
haẓret *Ar. i.* Hürmet maksadı ile büyüklere verilen ünvan.
h. leri 189a/14
hażret *Ar. i.* Hürmet maksadı ile büyüklere verilen ünvan.
h. leri 187a/09
hecirī Ar.i. 1.Vergi, 2. Sarf, gider, bir iş için kullanılan madde.
h. 203a/24
hedāyā Ar. i. Hediyeler.
h. sına 195a/22
h. -yı (hedāyā-yı lāyıḳa) 184b/23
h. 200a/06
h. yi 189a/18
hedim *Ar. i.* Yıkmak, harab etmek.
h. it- 188a/17
hediye Ar. i. Armağan.
h. leri 213b/22, 213b/23db
h. miz 191b/12
h. siyle 196b/05
hefte *Far. i.* Yedi günden oluşan zaman dilimi.
h. 194a/09
h. niñ 205a/01
h. ye 199b/24, 199b/24db
helāk Ar. İ.Yıkılma, bitme, mahv olma.
h. ol- 196a/17db, 206a/19
h. -ı (helāk-ı mertebesine) 196a/17
h. da (ḫāk-ı helakda) 202b/09
hele Bağ. Özellikle.
h. 189b/10, 191b/27db
helü Ar.s. Çok yiyici.
h. 207a/07
hem Far. e. Birlikte, beraber olmak mānasını ifade eder.
h. 188a/04dc, 188a/06dc, 191a/23, 194b/12, 194b/12, 198a/20, 202b/25db, 210b/06-08db, 214b/09, 214b/13
hem-ṭınāb Ar.i. Bir kazığa bağlanan çadır ipi.
h.-(hem-ṭınāb) 198a/22
hem-vār Far.i. 1. Düz 2.Uygun,muvafık.
h.-(hem-vār) 198a/18
hemān Far. zf. Derhāl, hemen, acele olarak, çarçabuk, o anda.
h. 195a/07db
hemam Far. b.i. Sıkı fıkı, canciğer arkadaş.
h. 213a/15, 213a/15db
hemdem Far. b.i. Sıkı fıkı, canciğer arkadaş.
h.-(hem-dem) 192b/20db
hemen Far. zf. Derhāl, hemen, acele olarak, çarçabuk, o anda.
h. 186b/05db, 186b/07db, 187a/02-03db, 188a/06dc, 190a/12, 194a/22, 195a/06, 196a/03-04db, 198b/21db, 198b/23-24db, 199a/04db, 200a/07db, 200b/16db, 201a/07, 202a/21db,

202b/21db, 203b/09, 204b/06, 209a/11, 210b/20db, 217a/23

hemişe Far. i. Daima, her zaman, her vakit.
h. 196b/01
h.-(erbāb-ı hemişe) 188b/14dc

hemşīre Far. i. Kızkardeş çocuğu.
h. leri 189b/24, 189b/25
h. si 193a/16
h. sine 193a/07, 193a/16
h. si 209a/07
h. siniñ 209a/25

hendeḳ Ar. i. Geçmeye engel olacak şekilde kale, sur, yol, tarla vb. yerlerine kazılan derin çukur.
h. 197a/18

hengāme Far.i. Patırtı, gürültü, kavga.
h. 214a/17

henūz Far. zf. Daha, yeni, şimdiye kadar, ancak.
h. 190a/26
h. 185a/16, 185a/19, 185a/19db, 185b/14, 185b/23, 187a/10-11dc, 187a/10dc, 194a/01, 194a/10, 201a/26, 209b/25, 219a/16

heñüz Far. zf. Daha, yeni, şimdiye kadar, ancak.
h. 187a/10

her Far. e. Hep, bütün.
h. 184b/12, 185b/06db, 186a/16, 186a/19, 186a/19dc, 186b/03db, 187a/01dc, 187a/05, 187a/08, 187a/12, 187b/07dc, 188a/04dc, 188b/23-24dc, 188b/25, 189a/25, 189b/05, 189b/12, 189b/16, 190b/20, 192a/24, 193a/08, 195b/24, 196a/01, 196a/02, 196a/03-04db, 196a/04, 196b/05, 197b/05, 197b/08, 198a/25, 198a/25, 198b/15, 198b/15db, 198b/17, 200b/25, 201a/01, 201a/06, 201a/09, 202b/06, 202b/06db, 204b/21, 205b/01, 206a/05db, 206a/11, 206b/06, 207b/13, 209a/12, 209a/27, 210a/25, 211a/04, 211b/20, 212b/12, 212b/12db, 212b/15, 212b/19, 213a/11, 213a/12, 213a/12db, 213b/22, 214b/17, 214b/17db, 214b/19, 215b/20, 215b/20db, 215b/21, 217a/22, 217b/24, 218a/08, 218a/11, 218a/21, 218b/01, 218b/02, 218b/27

her-bār Far. zf. Her defa, daima.
h. 186a/14
h.-(her-bār) 196a/19, 210a/23
h. ki 191a/24

her biri Far. i. Her biri bir tarafa çeker.
h. 210a/22, 215b/27
h. miz 190b/02
h. niñ 193b/13

herkes İ. İnsanların bütünü.
h. 190b/20db, 204b/22, 212b/01, 212b/10, 217a/08, 218a/23
h.-(herkez) 187a/08, 218a/08
h. iñ 206a/24, 211a/23, 212b/18

hevā Ar. i. Arzu istek.
h. sı (ehl-i hevāsı) 205b/12

hevā-dār Far. b.i. İstekler sahibi, istekli.
h. ları 211a/24

hey'et Ar. i. Şekil, sūret.
h. i 188b/14dc

heyhāt Ar. e. Ölmüş, kaybedilmiş bir şeye duyulan hasret için söylenir.
h. 215b/18

hezār S. Bin.
h. 186b/09, 188a/12dc, 189b/18, 200b/25, 200b/25db, 206a/19, 208a/20, 211a/07, 211a/07db
h. -ı (hezār-ı meşekkat) 219a/23
h. -ı (hezār-ı meşeḳḳat) 212a/18
h. -ı (hezār-ı taḥsīs) 211a/07
h.-ı 211a/07db

hezīmet *Ar. i.* Bozgunluk, mağlubiyet.
h. 198b/13, 198b/13db
h.-(donanma-ı hezīmet) 187a/26dc
h. -i (hezīmet-i nümūn) 202b/08
h. 218b/15
h. e 207a/10
h.-(serdār-ı hezimet-nümūn) 204a/18

hézza Ar.i. Hoşlanmak.
h. 192a/21db

ḥā Ar. Osmanlı alfabesinin sekizinci harfi.
h. 185b/07dc, 188b/14dc

ḥācāt Ar.i. İhtiyaçlar.
h. 213a/13
h.-(erbāb-ı ḥācāt) 200a/06
h. e (erbāb-ı ḥācāta) 194a/21
h. -i (el-mevlā saᶜadeddin efendi ḥāce-i pādişāh) 199a/10
ḥācelik Far. i. hocalık
g. 199a/14db
h. 199a/14
ḥācezāde i. Hocaoğlu
h.-(ḥācezāde saᶜadeddin efendi) 199a/19
ḥādiṣe Ar.i. Olay, vak'a
h. -i (ḥādiṣe-i nādire) 196b/08
ḥākim *Ar. i.* ḥükmeden, üstte bulunan.
h. 205a/06
h. i 197a/05, 212a/05
h. ī (zekem ḥākimi) 218b/21
h. leri 205b/09
h. -ül (ḥākim-ül vaḳte) 193a/18
ḥāl Ar. i. 1. Durum, vaziyet, tavır 2. Şimdiki zaman, geçmiş ve gelecek olmayan zaman.
h. 189a/19, 207b/06, 217b/23db
h.-(ehl-i ḥāl) 200b/06
h.-(ilām-ı ḥāl) 207b/05
h.-(muḳtézā-ı ḥāl) 199b/21
h.-(vesaṭ-ı ḥāl) 189a/23
h. e 213a/03
h. e (muḳtézā-ı ḥāle) 206a/23
h. et- 196b/10db
h. i 210a/25, 213a/16
h. inde 204a/01
h. ine 197b/08
h. ile 192b/18
h. en197b/08
ḥāliyā Ar. zf. Şimdiki halde.
h. 217a/22
ḥān İ. 1. Hükümdar, pādişāh. 2. Pādişāh isimlerinin sonuna getirilen ünvan.
h. 207a/05db, 209b/12, 209b/16db
h.-(adil girāy ḥān) 207b/10-11db
h.-(meḥmed ḥān ḥażretleriñ) 213a/24db
h.-(rüstem ḥān) 216b/08db
h.-(ṭufid ḥān) 212a/05db
h.-(türkmen ibrāhim ḥān) 214b/23/24db
h. a (ṭoḳmaḳ ḥāna) 201b/09db
h. ı (selim ḥānı) 184b/08db, 184b/08dc
h. ıda (meḥmed ḥānıda) 200b/09db
h. ını 212b/25db
h.-(ḳulu ḥān) 201b/19db
ḥāne Far. i. Ev.
h. leri 197b/14
h. den 187b/20db
ḥāṣ Ar.i .Reddetme. Uzak olmak. Uzaklaştırmak.
h. 198b/02
h. ında (ḫalvet-i ḥāsında) 191b/21
ḥāṣıl Ar. s. Peyda olan. Husule gelen. Çıkan, meydana gelen.
h. et- 195a/21
h. it- 209a/10
ḥātem *Ar. i.* Üzerinde yazı olan ve mühür yerine kullanılan yüzük.
h. 211a/14
h.-(ḫatem ü vezāret) 211a/22
h. de 197b/04
ḥāżır Ar. s. Huzurda, meydanda bizzat bulunan.
h. 189a/13
h. et- 208a/02
ḥabbe Ar. i. Buğday, arpa vs. gibi ufak ve yuvarlak olan şeyler.
h. 217b/23
h. 188a/04dc
ḥaber Ar. i. Son ve yeni havadis, bilgi.
h. i 194a/18
ḥabeş Halk.i. Doğu Afrika'da bir memlekettir ki, ahalisi zenci olmadıkları halde esmer ve hıristiyan'dır.
h. 194a/02
ḥabīs Ar.i.Fesadcı. Hilekār. Alçak tabiatlı. Kötü. Pis.
h. 215a/21/22db
h. 215a/22
ḥabs *Ar. i.* Hapis, alıkoyma, bir yere kapatıp dışarı çıkarmama.
h. it- 210b/15

ḥabūr Ar.s. Taze, haberli, turfanda.
h. 188b/18dc
h.-(sürūr ü ḥabūr) 188b/18
h. larından 214b/05db

ḥac Ar. i. Zilhicce ayında Mekke-i Mükerreme'de belirli törenlerle Kābeyi ziyaret ve tavāf etmek ibadeti ki, islam'ın beş şartıdır.
h.-(emir-ül ḥac) 193b/27

ḥad Ar.i. Yanak, Fars. Ruh.
h.-(ḥad ü ḥaṣardan) 213b/24

ḥadd Ar. i. Sınır.
h.-(ḥadd ü miḳdārı) 202a/25,202a/25
h. -ı (ḥadd-ı ekserden) 214b/12
h. -i (ḥadd-ı şerīfden) 211b/10
h. -u (ḥadd-u zātında) 210a/19

ḥadde Ar.i. Erimiş madeni döküp tel yapmaya mahsus delikli safha suretinde ālet.
h. 207a/03
h.-(fevḳ-al ḥadde) 202a/18
h. den 214a/07
h. den (fütüḥāt-ı ḥaddeden) 197b/04

ḥadīd Ar.i. 1. Öfkeli, hiddetli, titiz.2. Şiddetli, şedid, keskin.
h.-(bāb-el ḥadīd) 217a/11

ḥadiṣ Ar. i. Peygamberimizin kutsal sözü.
h. -i (ḥadiṣ-i şerīfinde) 188a/18dc

ḥafṣ Ar. e. Arapça gramerde çekim tabiri için kullanılır.
h.-(benī ḥafṣ) 184b/02
h. dan (benī ḥafṣ) 188a/10

ḥak *Ar. i.* 1. Allah, Tanrı. 2. Doğruluk.
h. it- 193a/02db
h.-(sāni-i ḥakk) 193a/02
h. et- 193a/04
h. ol- 210b/02
h.-(ināyet-i ḥaḳ) 218b/12
h. dan (cenāb-ı ḥaḳdan) 210b/04

ḥakem Ar.i. İki tarafın aralarını bulmak için anlaşarak seçtikleri kimse.
h. iyle 205b/06

ḥakim Ar. i. Galib. Haklı ve haksızı ayırıp hak ve adalet üzere hükmeden.
h. i 204b/10, 204b/10, 205b/04, 205b/20,207a/27, 204a/19
h. leri 205b/09db
h. lerine 206a/07

ḥaḳīr Ar. s. Değersiz, itibarsız.
h. 186b/10, 191b/01
h. i 205b/25, 205b/25db, 215a/01
h.-(fakīr u ḥaḳīr u bī-çāre) 192b/11
h. iñ 192a/17
h. -i (ḥaḳīr-i pür-taḳṣīrin) 202b/12

ḥaḳiḳat *Ar. i.* 1.Bir şeyin aslı ve esası, mahiyeti. 2. Gerçek, doğru; gerçekten, doğrusu.
h. 211b/08/09db
h. de 211b/08

ḥaḳḳ Ar. i. Bir insana ait olan şey.
h. 213a/08, 213a/14, 213a/14
h.-(ḥaḳḳ teāla) 199a/06db
h.-(ḥaret-i ḥaḳḳ) 211b/17
h.-(ḥażret-i ḥāḳḳ) 213a/14db
h.-(ḥażret-i ḥaḳḳ) 213a/13, 213a/14
h.-(ināyet-i ḥaḳḳ) 193a/01, 193a/05
h.-(māil ü ḥaḳḳ) 193b/21
h. a (civār-ı ḥaḳḳa) 193a/27
h. a (raḥmet-i ḥaḳḳa) 200a/19
h. ı 189b/14, 192b/22
h. ki (ḫażret-i ḥaḳḳ 213a/05
h. -ı (ḥaḳḳ-ı muīn) 188b/05
h. a 200a/15db
h. dā 198b/09db

ḥal Ar. i. 1. Durum, vaziyet, tavır 2. Şimdiki zaman, geçmiş ve gelecek olmayan zaman.
h. 187a/01dc
h. e 201a/14
h. ī 190a/27db
h. inden 214a/16
h. eyle- 196b/10
h. i 203a/10, 208b/07, 213b/26

ḥalad İ. Kalın ip.
h. 187a/07db

ḥalalet Ar.i. Samimi dostluk.
h. 212b/23
h.-(kemāl-i ḫalalet ve ṣalābet) 212b/23db

ḥaleb Ar.i. Sağılmış süt, süt sağma.
h. 193b/04, 201a/22
h. iñ 202b/18

h. 204a/23, 213b/08
ḥaleviyyāt Ar.i. Haleflik, Birinin yerine geçmiş olma.
h. 214b/18
ḥalife Ar. i. Birinin yerine geçen kimse.
h. 204a/20db
ḥalīle Ar. i. Zevc, koca. Nikāhlı karı. Zevce.
h. si 197b/23
ḥalim Ar. s. Yumuşak huylu.
h. -ül (ḥalim-ül nefs) 210b/08
h. -ül (ḥalḳ-ül vāde) 193b/07
ḥamal Ar. i. Yük, yüklenme.
h.-(ḥaftana-ı ḥamal) 212b/23
h. it- 210a/26
ḥamd *Ar. i.* Tanrıya olan şükran duygularını bildirme.
h. e ile 193a/06
ḥamdele Ar.zf.elhamdülillah"kelimesinin, Arapçada naht denilen kaideye göre mastar haline getirilip kısaltılması.
h. ile 193a/02
ḥaml Ar. i. Yük, yüklenme.
h. ī 203b/17db
h. olun- 214b/08
ḥamle Ar. i. Atılış, atılma, saldırış, saldırma.
h. -i (ḥamle-i ūla) 186b/05
ḥamm Ar.i. Şiddetli hararet.
h. ı 188b/23, 188b/23cd,
h. 203b/17
ḥammām Ar. i. Hamam
h.-(keṣret-i ḥammām) 190a/10
h.-(teferrüc ü ḥammām) 188b/19
h. it- 188b/18
ḥarābe Ar. s.Harab yer. Şehir veya ev yıkıntısı. Perişan yerler.
h.-(ḳalᶜe-i ḥarābe) 188a/23
ḥarāc Ar. i. Müslüman olmayan tebadan alınan vergi
h. ların 204a/02db
h. 197b/07
ḥarām Ar. i. Yapılması yasak şeyler
h. ol- 218b/04
h.-(muḥarrem-ül ḥaram) 201a/24
ḥarab Ar. s. Yıkık, viran.
h.-(ceng ü ḥarab) 206b/17
ḥarac-rāh Yol harcı
h. 197b/07
ḥarb Ar. i. Cenk, kavga, dövüş.
h. e (ceng u ḥarbe) 218a/25
h. ī 208b/12
h.-(dār-ül ḥarbe) 208b/12
ḥarebe *Ar. s.* Yıkılmış ve dağılmış binā yıkıntısı, virane.
h.-(ḳalᶜe-i ḥarebe) 188a/23db
ḥarif Ar.zf. meslektaş, sanat arkadaşı.herif
h. iñ (erbāb-ı ḥarefiñ) 213b/22
ḥarekāt *Ar. i.* 1. Davranış. 2. Yola koyulma.
h. inden 195a/14
h. 191a/22, 194a/20, 211b/22
h. e 206a/03
h. it- 193a/26, 195b/03
ḥarem Ar. i. Herkesin girmesine müsaade edilmeyen saygıdeğer ve kutsal yer.
h. 209a/15, 209a/15db
h. .....tamīr 187b/07db
h. i 209a/26
h. ine 209b/10
h. -i (ḥarem-i muḥterem) 187b/08
h. -i (ḥarem-i muḥteremden) 205a/01
h. -i (ḥarem-i muḥtereme) 196a/24
ḥaremi Ar. s. Haydut, yol kesen.
h. 198b/07
ḥarīḳ Ar.i. Yangın, ateş,
h. -i (ḥarīḳ-i āden) 197b/03db
h. -i (ḥariḳ-i vāḳa) 194a/14
ḥarman Far. i. harman
h. ına 211b/12
ḥarūbin Ar.i. savaş, vuruşma.
h. de 218a/08
ḥasāret *Ar. i.* Zarar, ziyan.
h. ol- 188a/06dc
h. eyle- 186a/08dc
ḥasan Ar.s. Hüsünlü, güzel
h. 185a/23dc, 201b/16db, 208a/25db, 212b/03, 212b/03db
h.-(celāli deli ḥasan) 198b/07
h. ıñ 188b/15db
h.-(deli ḥasan) 198b/08
h.-(dil-pezīzī raẓiye ḫātunuñ) 199b/26
h.-(ebü-l ḥasan ḫarḍānī) 207b/27
h.-(el-vezīr ḥasan pāşā ibn-i vezīr-i aẓam meḥmed pāşā) 198a/07

h.-(ḥasan pāşā) 198b/21, 198b/22, 205b/14, 207b/21
h.-(ḥasan pāşāyı) 198b/21db, 208a/25
h.-(küçük ḥasan begi) 194a/23
h.-(maḥmud bin ḥasan) 201b/16
h.-(mevlana ḥasan) 199b/08
h.-(sulṭān ḥasan) 184b/15, 184b/22, 185a/12, 185b/02
h.-(vezīr ḫādım ḥasan pāşā) 197b/19
h. ı (sulṭān ḥasan) 185b/05

ḥasbī Ar. s. Karşılıksız, parasız, bedava.
h. 200a/14

ḥaseb Ar. i. Baba tarafından gelen şeref, asillik, soy temizliği
h. i ile 193a/11
h. ince 193a/17
h. ü nisabda 209a/05

ḥasene Ar. i. Hayırlı iş.
h. leri (ādet-i ḥaseneleri) 202b/27db

ḥasn Ar. i Düşman.
h. ını 212b/24

ḥaş Ar.i .Reddetme. Uzak olmak. Uzaklaştırmak.
h. 185b/18dc

ḥaşar Ar. i. Zarar, ziyan.
h. ol- 211a/11
h. dan (ḥad ü ḥaşardan) 213b/24

ḥaşıl Ar. s. Peyda olan. Husule gelen. Çıkan, meydana gelen.
h. ol- 187b/20dc

ḥaşır Ar. i Düşman.
h.-olun- 214b/17

ḥaṣṣā Ar. i. Bir kimseye ya da bir şeye özel olan nitelik, kuvvet, güç.
h. -ı (ḥaṣṣā-ı maḥṣūṣa) 218a/12

ḥatta Ar. zf. Bundan başka, fazla olarak, dahi, bile, üstelik.
h. 185b/07, 187b/14dc, 187b/22, 188a/06dc, 188b/14dc, 190b/19, 191b/26, 195a/10, 198b/06, 199a/04, 200a/10, 204b/19, 205b/15, 206a/13, 209a/18, 209a/18db, 215b/17, 218a/20, 218b/07

ḥaṭır *Ar. i.* 1. Keyif, hal. 2. Gönül. 3. Zihin, fikir.
h. 188a/18dc
h. ımdadır 191b/01db

ḥaṭṭ *Ar. i.* Ferman, buyruk, pādişāh emri.
h. -ı (ḥaṭṭ-ı şerīflerine) 195a/11db
h. ı 215b/14db

ḥavā Ar. i. Hava.
h. nında 205b/13
h. dā 198b/09

ḥavādiş Ar.i. olaylar
h. den 214a/03

ḥavāle Ar. i. Bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma. Ismarlama.
h. 204b/12

ḥavāli Ar. i. Etraf, çevre, civar.
h. sine 206a/15, 210b/13

ḥāzır Ar. s. Huzurda, meydanda bizzat bulunan.
h. ım 188a/18dc

ḥayāl As. İ. İnsanın kafasında tasarlayıp canlandırdığı şey.
h.-i (ḥayāl-i ḥāb) 191b/01
h. e 215a/19db
h. e 215a/19
h. -i (ḫāyal-i ḫāb)191b/01db

ḥayat Ar. i. Dirilik.
h. 208a/23
h. ında 198a/07
h. da 190b/01
h. -ı (ḥayat-ı müsteāreden) 190a/23

ḥayrān Ar. s. Şaşmış.
h. 187a/21, 205b/24
h.-(uḳul-u ḥayrān) 198b/06

ḥayret *Ar. i.* Şaşkınlık.
h. de 211a/06, 211a/06db

ḥayyi Ar.i. Allahın adlarındandır. S.diri, canlı.
h.-(nebāt-el ḥayyi) 193a/14db

ḥazān Far. i. sonbahar, güz
h. 192b/20

ḥazine *Ar. i.* 1. Devlete ait değerli eşya, mal. 2. Altın, mücevher yakut gibi kıymetli eşyaların tümü.
h. -i (ḥazine-i şāha) 209a/22

ḥaẓẓ Ar. i. Hoşlanma, zevklenme, sevinç, baht, talih, nasip, kıymet.
h. it- 189b/15

ḥażır Ar.s. huzurda meydanda, göz önünde olan, bizzat.
h. 207a/07, 207a/07db, 208a/01db, 214b/17db

ḥażret *Ar. i.* Hürmet maksadı ile büyüklere verilen ünvan.
h. i 208b/09, 213a/08, 188b/17
h. i (ḥażreti selim ḫān ġazi el-maġfur) 188b/14dc
h. leriniñ 189b/23
h. leri 189a/02
h. -i (ḥaẕret-i ḥaḳḳ) 211b/16
h. i (teāli ḥażreti) 192b/23
h. leri 192b/23db, 198a/11db, 200a/11, 208b/09db, 213a/08db
h. leri (cennet-mekān sulṭān süleymān ḥażretleri) 200b/23
h. leri (merḥūm sulṭān süleymān ḥażretleri) 213a/27
h. leri (sulṭān murad ḫan ḥażretleri) 189a/02dc
h. leri (vālide sulṭān ḥażretleri) 214a/06
h. lerine 190b/05, 194b/20db, 202a/06db
h. lerine (ḫālid bin velid ḥażretlerine) 192a/20
h. leriniñ 190a/22, 193b/17, 213a/26
h. leriñ 214a/04
h. leriñ (meḥmed ḫān ḥażretleriñ) 213a/24db
h. leriyle 200b/04, 214b/16
h. -i (ḥażret-i ḫāḳḳ) 213a/14db
h. -i (ḥażret-i ḥaḳḳ) 213a/13, 213a/14
h. -i (ḥażret-i ḥamza) 206a/08
h. -i (ḥażret-i ḳāẕı) 188a/18dc
h. -i (ḥażret-i monlā) 193a/01
h. -i (ḥażret-i monlānıñ) 193a/12
h. -i (ḥażret-i pādişāh) 187a/01
h. -i (ḥażret-i risālet) 206a/07
h. -i (ḥażret-i sulṭān selim ḫānı) 188b/14db
h. -i (ḥażret-i sulṭān selim ḫan) 188b/14
h. -i (ḫilāfet ḥażret-i oṣmanda) 192a/03

ḥerif Ar.i. Adi ve bayağı adam, basit insan, adam, şahıs, öteki.
h. i 193a/18
h. -i (herif-i mühelhili) 193a/19
h. e 191b/07

ḫāb *Far. i.* Uyku.
h.-(ḥayāl-i ḥāb) 191b/01
h.-(ḫāyal-i ḫāb) 191b/01db
h. ınā (cāme-ı ḫābına) 203b/10

ḫādım Ar. i. Erkekliği alınmış erkek. Tavāşi.
h.-(vezīr-i aẕam ḫādım mesīḥ pāşā) 194a/13
h.-(vezīr ḫādım cafer pāşā) 196b/26
h.-(vezīr ḫādım ḥasan pāşā) 197b/19

ḫāher *Ar. i.* 1. Son ve yeni havadis, bilgi. 2. Ağızdan ağza dolaşan söz.
h. i 209a/01, 209a/15

ḫāin Ar.i. Hıyanet eden, doğrulukla hareket etmeyip hile düzenleyen.
h. 215a/16

ḫāk *Far. i.* Toprak.
h. -ı (ḫāk-ı helakda) 202b/09
h. e 208b/24

ḫālecān Ar. i. Çarpıntı. Titreme.
h. 188a/18dc

ḫālel Ar.i. Açıklık, boşluk, rahne.
h. -el (meşāyı ḫ el-islām ḫālel-el müşkilāt) 208b/08

ḫālid Ar. i. Daīm, Daīmi, Devamlılık, süreklilik.
h.-(ḫālid bin velid ḥażretlerine) 192a/20
h.-(ḫālid bin velīd) 192a/22
h.-(ḫalid bin velid) 192a/03
h.-(vāṣıl-ı ḫālid) 188b/27
h. e 192b/04
h. ī 192a/24db
h. in 192a/24
h. iñ 192a/25

ḫālī Ar. s. Boş, tenha.
h. 200b/05
h. 190b/18, 195b/02
h. 190a/27, 191a/20, 192b/27, 212a/01

ḫāliḳ Ar.i. Yaratan, yaratıcı.
h. 189b/18, 190a/17
h.-(emr-i ḫāliḳ) 191b/02

ḫāmen *Far. zf.* Derhāl, hemen, ʿacele olarak, çarçabuk, o anda.
h. de 204a/17

ḫan *İ.* 1. Hükümdar, pādişāh. 2. Pādişāh isimlerinin sonuna getirilen ünvan.
h. 188b/14dc, 207a/10, 207b/07, 207b/10, 209b/14, 209b/16, 209b/24, 210a/02, 210a/08, 217a/14, 217a/15, 217b/01
h.-(aleksandıra ḫan) 204a/04
h.-(alekṣandır ḫan) 212a/06
h.-(birāder ḫan adil giray sulṭān) 209a/02
h.-(cülus-u sulṭān meḥmed ḫan) 194b/11
h.-(davud ḫan) 203a/06
h.-(emir ḫan) 204a/19, 204a/26, 204b/08, 204b/12
h.-(emr-i sulṭān selim ḫan) 187b/27
h.-(erdoġdı ḫan) 207a/05
h.-(eres ḫan) 204b/10, 207a/01, 207a/05
h.-(ereş ḫan) 206b/02
h.-(geylani emir ḫan) 206b/04
h.-(ḥażret-i sulṭān selim ḫan) 188b/14
h.-(ḥażreti selim ḫan ġazi el-maġfur) 188b/14dc
h.-(ibn-i sulṭān selim ḫan) 189a/07
h.-(imām ḳulu ḫan) 202a/02, 208a/15, 217a/21, 217a/25, 217b/07, 217b/17, 218a/13
h.-(imām kulu ḫan) 218b/03, 218b/14
h.-(ḳara ḫan) 202a/03
h.-(ḳolu ḫan) 201b/19
h.-(levend ḫan) 203b/25, 205b/18, 212a/05, 218b/21
h.-(levend ḫan oġlu aleksandıra ḫanın) 203a/13
h.-(maġfūr sulṭān süleymān ḫan) 214a/27
h.-(meḥmed ḫan) 209b/26, 215a/16
h.-(merḥūm sulṭān süleymān ḫan) 211a/01
h.-(muḥārebe-i aẓīme-i oṣmān bī-imām kulu ḫan) 217a/26
h.-(mu ḫārebe-i ṣāni bā-emir ḫan ve ġayrı gümrāhān) 204a/13
h.-(murād ḫan) 204a/19
h.-(na ḫcevān-ı şeref ḫan) 204a/19
h.-(rüstem ḫan) 217b/08
h.-(rüstem ḫān ibn-i ḥüsām ḫan) 218a/14, 218a/14
h.-(sulṭān meḥmed ḫan) 189b/21
h.-(sulṭān murād ḫan) 189a/07
h.-(sulṭān selim ḫan) 190a/22
h.-(sulṭān selim ibn-i sulṭān süleymān ḫan) 185b/13
h.-(sulṭān süleymān ḫan) 197a/12db, 214a/26
h.-(şehzāde sulṭān meḥmed ḫan ḫażretleriniñ) 213a/24
h.-(tatar ḫan) 187b/12
h.-(toḳmaḳ ḫan) 194b/23, 201b/06, 204a/16
h.-(ṭoḳmaḳ ḫan) 201b/09, 202a/02, 208b/06, 208b/21, 210a/26
h.-(vezīr-i aẓam siyāvuş pāşā) 193b/16
h. a (aleksandır ḫana) 212a/09
h. a (aleksandıra ḫana) 203a/16
h. a (ejder ḫana) 188a/18dc, 189a/03dc
h. a (muḫtar ḫana) 214a/20
h. a (rüstem ḫana) 217b/14
h. 188b/14dc
h.-(meḥmed girāy ḫan) 209b/13
h.-(sulṭān murad ḫan ḥażretleri) 189a/02dc
h.-(sulṭān süleyman ḫān) 189a/14
h. a (ejder ḫana) 187b/24dc
h. daḳi 204b/27
h. ıda (süleymān ḫanıda) 199b/02
h. ıdan 196a/22db
h. ına 213b/04
h. a (sulṭān selim ḫana) 192b/21
h. a (sulṭān süleymān ḫasan ḫan) 184b/23
h. a (tatar ḫana) 188a/04dc
h. dan (emir ḫandan) 204a/25
h. ı 187a/21dc, 204a/18, 217a/21
h. ı. (muḥammed ḫan) 192b/08
h. ı (emir ḫanı) 204a/18

h. ı (ġazi girāy ḫanı) 210a/10
h. ı (ḥażret-i sulṭān selim ḫanı) 188b/14db
h. ı (ibrāhim ḫanı) 215a/22
h. ı (merḥūm sulṭān süleymān ḫanı) 213a/17
h. ı (sābıḳā-ı şirvan ḥanı) 206b/10
h. ı (simon ḫanı) 197a/05
h. ı (tebrīz. ḫanı) 201b/17
h. ı (tebrīz ḫanı) 201b/14
h. ı (türkmān ibrāhim ḫanı) 215a/17
h. ıda (ahd-ı süleymān ḫanıda) 213a/22
h. ıda (ahd-i süleymān ḫanıda) 193a/22
h. ıda (asr-ı süleyman ḫan) 184b/07
h. ıda (aṣr-ı selim ḫanıda) 193b/06, 194b/21, 195a/15, 197a/13
h. ıda (aṣr-ı selim ḫanında) 211b/16
h. ıda (aṣr-ı sulṭān meḥmed ḫanıda) 196b/16
h. ıda (cülūs-ü meḥmed ḫanıda) 196a/22
h. ıda (cülūs-ü selim ḫanıda) 194a/13
h. ıda (el-mevlā muḥaşşi Sinān efendiye aṣr-ı sulṭān süleymān ḫanıda) 199b/04
h. ıda (selim ḫanıda) 199b/02
h. ıda (tafṣīl-i aḥvāl-i aṣr-ı süleymān ḫanıda) 194b/19
h. ıdan (ahd-i süleymān ḫanıdan) 193a/21
h. ıdandır (dūmān-ı āl-i cengiz ḫanıdandır) 207b/15
h. ın (levend ḫan oġlu aleksandıra ḫanın) 203a/13
h. ıñ 194a/08, 207a/11
h. ıñ (adil giray ḫanıñ) 207b/07, 209a/01
h. ıñ (aḥmed ḫanıñ) 204b/10
h. ıñ (emir ḫanıñ) 204b/13
h. ıñ (eres ḫanıñ) 207a/04
h. ıñ (sābıḳā-ı şirvan ḥanı) 206b/10
h. ıñ (şāh abbas ḫanıñ) 209a/20
h. ıñ (tafṣīl-i aḥvāl-i süleymān ḫanıñ) 194b/19db
h. ıñ (tatar ḫanıñ) 206b/19, 206b/20
h. ıñ (tatar ḫanıñ) 188a/06dc
h. ıñ (ṭoḳmaḳ ḫanıñ) 202b/05
h. ki (erūs ḥanki) 206b/11
h. ki (türkman ḫan) 214b/24
h. lar 206b/25
h. da(merḥūm cāmi sulṭān meḥmed ḫanda) 200b/09

ḫāne Far. i. Ev.
h. 187b/20
h. den 187b/20
h. sinde 209a/03

ḫānzāde İ.Hanoğlu, şehzāde.
h. 207b/14, 209a/05, 209a/07
h. niñ 209a/17
h. 210a/01

ḫāriḥ Ar.i. Bir yerin ve yapının tutuşup yanması , yangın.
h. 188a/06dc

ḫāş Ar.i .Reddetme. Uzak olmak. Uzaklaştırmak.
h. 198b/02db
h. lar 209b/24

ḫāṣāki İ.Vaktiyle sarayda görevli bazı subaylara verilen ad.
h.-(ḫāṣāki sulṭān) 190a/06

ḫāṣṣa Ar. i. Bir kimseye ya da bir şeye özel olan nitelik, kuvvet, güç.
h. 189b/20
h.-(maḥṣūsā-ı ḫāṣṣa) 217a/12db
h.-(serīr-i ḫāṣṣa) 195b/01db, 195b/10
h. sınıñ 209a/01db, 209a/03
h. -i (ḫāṣṣa-ı gürcilerden) 217b/01
h. -i (ḫāṣṣa-i şehr-yār) 189b/20
h. larına (ḫalvet-i ḫāṣalarına) 188b/22
h. nıñ 188b/16
h. -ı (ḫāṣṣahā-ı şahāne-i şehriyārı) 189b/20db

ḫāṣṣaki İ. Vaktiyle sarayda görevli bazı subaylara verilen ad.
h. ler 189b/20db

ḫātim Ar.i. Mühürleyen, mühür basan. Bitiren.
h. 215a/13

ḫāṭır Ar. i. Gönül.

h. ımdadır 191b/01
h. ından 190b/26
ḫātır-rnevāzlıḳ Ar. Far. b.s.Gönüle okşayan, hatırnaz.
h.-(ḫātır-nevāzlıḳ) 202b/27
ḫātıra Ar.i. Hatıra gelen şey, fikre doğan şey.
h. -ı (ḫātıra-ı derūnden) 196b/08
ḫātır Ar. i. Gönül.
h. ıma 192a/02
ḫātun İ. Kadın.
h. 185b/08db, 193a/19
h.-(razıye ḫātun) 199b/18
h. u 205b/11db
h. uñ (dil-pezīzī razıye ḫātunuñ) 199b/26
h. 185b/07, 185b/08
h. u 205b/11
ḫaber *Ar. i.* 1. Son ve yeni havadis, bilgi. 2. Ağızdan ağza dolaşan söz.
h. 186a/11, 198a/09db, 201b/06, 203a/19, 204a/22, 219a/11, 219a/14
h. al- 186a/12dc
h. -i (ḫaber-i meserret) 210a/06
h. -i (ḫaber-i mūhiş) 210a/13
h. -i (ḫaber-i şehādet) 210a/12
h. den 212b/04
h. i 190b/06, 209a/01, 210a/13db, 212a/08
h. in 217b/08
ḫaber-dār *Ar. zf.* Haberli, haberi olan.
h. 190b/12
h.-(ḫaber-dār) 212a/17
h. ol- 184b/20
ḫaberleş- *T.f.* Karşılıklı haber alıp vermek.
h.-diler 217a/21
h.-üp 217a/19
ḫabs Ar. i. Hapis.
h. ine 209a/03
ḫaccāc Ar. i. Hacılar.
h.-(ḫaccāc ü züvvār) 187b/22
h. ü züvvār 187b/22
ḫace Far.i. hoca
h. 199a/19db
ḫacı Ar. i. Hac farizasını yerine getirmiş kimse.
h. 188b/14dc
ḫafā Ar. i. Gizlilik, bir şeyin gizli, sır mahrem olması.
h.-(laẕẕım-ül ḫafā-ı aḥbārı) 205b/26
ḫiffet Ar.i. Hafif şeyin zıddı. Vekarsızlık, hafif huyluluk.
h. 206b/05
ḫaffi Ar. s. Gizli.
h. yye (rumūz-ı ḫaffiyye) 193a/09
ḫafṣ **Ar. i. özel isim.**
h. ıñ (benī ḫafṣıñ) 185b/11
ḫaftana Far. i. Takvimle belirlenen yedi günlük zaman.
h. -ı (ḥaftana-ı ḥamal) 212b/23
ḫak Far. i. Toprak.
h. i 188b/09
ḫakim Ar. i. Galib. Haklı ve haksızı ayırıp hak ve adalet üzere hükmeden.
h. 204a/19
ḫaḳḳ Ar. i. Bir insana ait olan şey.
h. a (ḳaża-yı ḫaḳḳa) 192b/17
h. teāla 191b/16
ḫal Ar. i. 1. Durum, vaziyet, tavır 2. Şimdiki zaman, geçmiş ve gelecek olmayan zaman.
h. i 185b/02
ḫala Ar.i. Türkçe'de babanın kızkardeşi.
h. şına 209a/13
ḫalaş Ar. i. Kurtulma.
h. bul- 186b/20
h. et- 186b/10, 196a/02, 204b/05
h. eyle- 186b/10db, 186b/10dc
h. ol- 186b/14, 186b/14, 198b/15, 217b/18
h. ol- 186b/11-12dc
ḫalat *Ar. i.* Suret, hāl, durum
h. 214a/07, 187a/07
ḫalef Ar. i. Birinin yerine sonradan geçen kimse.
h. i 200b/17
h. -i (ḫalef-i meriyesi) 189b/23
h. -i (ḫalef-i ṣulḥ) 201b/04
ḫalife Ar. i. vekil , halef, birinin yerine geçen adam.
h. 205a/06
h.-(enṣār-ı ḫalife) 204a/20

h. -i (ḫalife-i abbasiye) 193b/25
ḫalīle Ar. i. Zevc, koca. Nikāhlı karı. Zevce.
h. si 189b/25
ḫalil Ar.i. Dost, muhib, yar.
h.-(ḫalil pāşādan) 196b/19
h.-(ḫalil pāşāya) 190a/14
h.-(vezīr ḫalil pāşā) 196b/17
ḫalkāri *Far.b.i.* İnce tel işleme.
h.-(ḫalkāri vezīr kāriyye) 208b/24
ḫalḳ Ar. i. İnsanlar.
h. 184b/14, 184b/14dc, 185b/09, 192b/06, 194a/15, 195b/21, 200a/09, 209b/09
h. da (lisān-ı ḫalḳda) 191b/19, 197b/26
h. da (miyān-ı ḫalḳda) 198b/22
h. dan 202b/23
h. ı 186b/08, 186b/08db, 212b/08, 214a/13
h. ına 211a/04
h. ından 204a/05
h. ından 195b/19, 195b/26, 207b/26, 212a/10, 214a/09
h. ını 206a/27, 219a/08
h. ıñ 190b/18, 190b/26, 200a/13, 200a/22
h. -ı (ḫalḳ-ı keşret) 193b/15
h. -ı (ḫalḳ-ı ser-ā-pā) 218b/16
h. -ul (ḫalḳ-ul vād) 185a/25
h. -ul (ḫalḳ-ul vād) 185a/03
h.-(maḳal-i ḫalḳul-vād) 188b/09
h. e 188a/25
h. ul-vāda 188b/07
ḫalṭ Ar.i. Karıştırmak. Münasebetsiz söz söylemek. Bir şeyi bir şeye karıştırmak. Hatā etmek.
h. -ı (ḫalṭ-i kelām)195a/06
ḫalvet Ar. i. Yalnız, tenha kalma, tenha yer.
h. -i (ḫalvet-i ḥāsında) 191b/21
h. -i (ḫalvet-i ḥammām) 188b/17
h. -i (ḫalvet-i ḫāṣalarına)188b/22
h. -i (ḫalvet-i ḫaṣalarına) 188b/22dc
ḫamd Ar.i. 1.övme, medh, sitayiş, 2. Şükür, şükrān.
h. 189b/18
ḫamīn Ar.i. Beşyüz.
h. ü tismā ye (ḫamīn ü tesmāye) 189a/08
ḫaml *Ar. i.* Yüklenme.
h. 196a/11
ḫani Ar. e. Ne oldu, nerede, nerede kaldı? Daha önceden bildiği bir şeyi karşımızdakine hatırlamak için kullanılır.
h. de 187a/01
ḫanzāde İ. şehzade, hanoğlu.
h. lere 207a/26
h. ye 209a/16
ḫar-gāh *Far. i.* Otağ. Büyük çadır.
h.-(ḫar-gāh) 202a/24
ḫarāb Ar. s. Yıkık, viran.
h. a 203a/10
h. ol- 189a/03dc
ḫarç Ar. i. Müslüman olmayan tebadan alınan vergi
h. e 203a/24
h. ı 196b/04
h. 204a/03
h. ların 204a/02
h. -ı (ḫarac-ı güzār) 218b/22
ḫarb Ar. i. Cenk, kavga, dövüş.
h.-(ceng ü ḫarb) 187b/01
h. -i (ḫarem-i mu ḫterem)187b/22
h. -i (ḫarem-i mu ḫteremde) 189b/20
h. -i (nedim-i ḫavās da ḫil-i ḥarem-i hümāyūn)196a/21
ḫarīr Ar.i. İpek.
h. 203a/22
ḫariḳ Ar.i. Bir yerin ve yapının tutuşup yanması , yangın.
h. -ı (ḥarik-i aẕīminde) 195a/16
h. -ı (ḫariḳ-ı ādāt) 197b/03
ḫasāret *Ar. i.* Zarar, ziyan.
h. 210a/05, 213a/10
h.-(ġāret ü ḫasāret) 188a/21, 196b/22db
h. e 212a/19
h. et- 188a/21
h. eyle- 186a/08db
h. et- 186a/08
h. ı 208b/22
h. ine 208b/09

h. it- 187b/15, 206b/01
ḫasenāt Ar. i. Hayırlı işler, iyilikler.
h. ı (ḫayrāt ü ḫasenātı) 194b/25
ḫasene Ar. i. Hayırlı iş.
h. leri (ādet-i ḥaseneleri) 202b/27
ḫaşa Ar. i. Bir kimseye ya da bir şeye özel olan nitelik, kuvvet, güç.
h. larına (ḫalvet-i ḫaṣalarına) 188b/22dc
h. dan (bağçe-i ḫaṣa) 187a/04
ḫaste Far. s. Hasta, rahatsız.
h.-(ḫaste ü bimār) 192b/16
ḫaşm *Ar.i.* Düşman.
h.-(ḫaşm ü ġażab) 212b/14
h. 212b/14
h. ından 192a/04
ḫata *Ar. i.* Yanlış, yanlışlık.
h. 187b/07dc
ḫatān Ar. zf. Yanlış olarak, yanlışlıkla.
h. 213a/27
h. ına 213a/26
h. ların (süver-i ḫatānların) 214a/27
h. ḫatem ü vezāret 211a/22
ḫatta *Ar. zf.* Fazla olarak, kadar, bile, dahi,hem de
h. 189a/12, 198a/08, 209a/05
ḫaṭa *Ar. i.* Yanlış, yanlışlık.
h. 188a/18dc, 210b/01
h. ye 210a/26
ḫaṭṭ Ar.i Yazı.
h. ı 190b/25db
h. -ı (ḫaṭṭ-ı hümāyūn) 190b/25
h. -ı (ḫaṭṭ-ı hümāyūna) 190b/23
h. -ı (ḫaṭṭ-ı hümāyūnu) 195a/12
h. -ı (ḫaṭṭ-ı müşābe) 195a/11
h. -ı (ḫaṭṭ-ı şerīf) 197b/24, 211b/08
h. -ı (ḫaṭṭ-ı şerīfe) 190b/25
h. -ı (ḫaṭṭ-ı şerīflerine) 195a/11
h. 192a/17
ḫaṭūr Bkz. ḫāṭır
h. 190b/26
ḫaṭve Ar. i. Adım
h. 197a/26, 197a/26db
ḫatūn İ. Kadın
h. 208a/09
ḫavādisāt Ar. i. Hadiseler, olaylar.
h. 190a/20
ḫavāli Ar. i. Etraf, çevre, civar.
h. sinde 212a/27
ḫavān Ar. i. Havan
h. ında 205b/13db
ḫavār Far.i. şark, doğu yönü, gün doğusu.
h. 188b/14dc, 206a/02
ḫavāṣ Ar.s. Muhteremler, saygın olanlar.
h. -ı (ḫavāṣ-ı hümāyūna) 191a/14, 191a/16
h. 205b/01, 205b/03, 205b/04, 205b/04db
h.-(nedim-i ḫavās da ḫil-i ḥarem-i hümāyūn) 196a/21
h.-(ser-ṭırāş-ı ḫāvāṣ) 194b/20
h. dan (ḫavāṣ-ül ḫavāṣdan) 196a/21, 196a/21db
h.-ı 205b/02db
h. -ı (ḫavāṣ-ı hümāyūn) 205b/02
h. -ül (ḫavāṣ-ül ḫavāṣdan) 196a/21, 196a/21db
h. 205b/01
h. dan 191a/17
h. -ı (ḫavaṣ-ı hümāyūn) 186b/11
ḫavf Ar. i. Korkma.
h. 188a/06dc
h. et- 184b/18
h. ından 218b/17
h. ından (serencām-ı ḫavf) 187b/05
h. it- 196b/06
ḫayāl As. İ. İnsanın kafasında tasarlayıp canlandırdığı şey
h. ine 209b/07
ḫayāt Ar. i. Dirilik.
h. 191b/02
ḫayır Ar. s. İyi, faydalı, hayırlı, yarar.
h. 185b/18dc
h. larına 200b/04
h. de (ġarre-i ṣıgar-ül ḫayr) 186a/02
ḫayli Far. s.1. Çokça, epeyce. 2. zf. Oldukça.
h. 217a/14
ḫayme Ar.i. Çadır.
h. 202a/24
ḫayrāt Ar. i. Sevap için Allah rızāsı yolunda yapılan iyilikler. Haseneler.

h.-(ḫayrāt ü ḫasenātı) 194b/25
h. a 211a/27
h. ı 194b/02
h. ındandır. (āsār-ı ḫayrātındandır) 195a/01
h. ü ḥasanātlarından 197b/13
h. ü ḫasenātı 194b/25

ḫayran Ar. s. Şaşmış.
h. ol- 187a/21dc

ḫayret Ar. i. Şaşma.
h. i 194b/02db

ḫayām Ar.i. çadır.
h.-(naṣb-ı ḫayyām) 212a/23, 217b/27

ḫazāīn Bkz. hazine.
h. i 185b/12dc
h. e 185b/12

ḫazīne Ar. i. Devlet malının, devlet parasının saklandığı yer.
h. si 198b/07
h. sin 198b/08
h. ye 195b/18
h. 215a/27
h. si 219a/10
h. sini 207a/11
h. -i (ḫazine-i āmireye) 195b/23

ḫazīne-dār Ar.b.i. Hazinenin idare ve muhafazasında görevli kimse.
h. 198a/17
h. a 198a/23
h. lığından 198a/24

ḫazret *Ar. i.* Hürmet maksadı ile büyüklere verilen ünvan.
h. ine (ṣalevāt-ül allahi ala nebiyyine ve aleyhi ḥażretine müntehi) 203a/27
h. i 184b/03
h. leriniñ (şehzāde sulṭān meḥmed ḫān ḫażretleriniñ) 213a/24
h. -i (ḫażret-i eyyūb enṣāri) 195a/01
h. -i (ḫażret-i ḥaḳḳ 213a/05
h. -i (ḫażret-i nuḫ)186b/24

ḫaẓer Ar.i. Sakınma, kaçınma, korunma.
h. olun- 188a/04dc

ḫod *Far. zm.* Kendi.
h. 191b/12, 201a/16, 206a/17, 207b/16, 209a/07, 209a/09
h. 190b/25db, 191b/12db, 203b/16, 210b/06, 210b/08

ḫod-bīn *Far.b.s.* Kendini beğenmişlik.
h. 193b/14
h.-(ḫod-bīn) 198a/13
h.-(ḫod-biñ) 210a/19
h.-(ḫod-bīn) 198a/13db

ḫod-ferūş *Far.b.i.* Kendinden başkasını görmezlik.
h. 193b/14
h.-(ḫod-biñ) 210a/19

ḫod- ḫılāf Far. b.s. Kendi aksine, onun dışında
h.-(ḫod- ḫılāf) 201b/10

ḫod-pesend *Far.b.i.* Her şeyi bilir görünmek.
h.-(ḫod-pesend) 198a/13

ḫekīmbaş T.i. Hekimlerin başı, başhekim.
h. ı 188b/22

ḫelecān Ar.i. Yürek çarpıntısı, çarpıntı.
h. 196b/03

ḫendek Ar.i. Şehir ve kalenin veya tarla vesairenin etrafına, geçmeye engel olmak üzere, kazılan çukur.
h. 207a/07db
h. i (hendegi) 197a/18db
h. leri 188b/02

ḫendeḳ Ar.i. Şehir ve kalenin veya tarla vesairenin etrafına, geçmeye engel olmak üzere, kazılan çukur.
h. 188a/06dc, 207a/07

ḫıdmet Bkz. Hizmet
h. 210a/24

ḫıfẓ Ar.i. Saklama,koruma.
h.-(ḫıf ü ḥarāsat) 207a/08
h. ına 186a/07
h. it- 219a/18

ḫılāf Ar.i. Karşı, zıt, aksi
h. ın 195b/13
h. ına 210b/09
h. ında 210a/21

ḫıred Far.i. Akıl, us.
h. 185a/15-16
h. ḫıred ū bizmerik 185a/15

ḫırvād H.i. Hırvadça konuşan bir slav kavmine mensüp.

h. ī-el (ḫırvādī-el-aṣl) 193b/20

ḫıtān Ar. i. sünnet etme.
h. ına 213a/27db
h.-(süver-i ḫıtān) 213a/27db

ḫıtam Ar.i. Son
h. olun- 202b/21

ḫiyām Ar.i. Çadırlar,
h.-(naṣb-ı ḫıyām) 210b/24, 219a/10

ḫıżır H.i. Ebedi hayata kavuştuğu söylenen İlyas Peygamber'in lakabıdır.
h. 188a/04dc
h.-(el-şey ḫ ḫıżır efendi) 200a/25
h.-(vezīr ḫıżır pāşā) 196b/19

ḫidmet Bkz. hizmet
h. 190a/17, 192b/09, 195a/24, 199a/22
h. i 204a/11, 213a/06
h. ī 208b/02
h. inden 191a/15
h. ine 203b/06, 209a/04
h. iñ 208b/03
h. lerine 219a/01
h. 192b/13, 210a/08, 213a/09

ḫīn Ar.i. Zaman, vakit.
h. de 194a/12, 202b/06
h. -ı (ḫīn-ı cilūslarında) 190a/24
h. de 194a/14, 195a/14, 201b/03, 206a/23, 214a/24, 217b/10
h. de 194b/10, 195b/07, 206b/26, 217b/19, 218a/01
h. deki 219a/11
h. hīn. (hıyn u vefātlarında) 190a/12
h. -ı (ḫīn-ı vefātlarında) 190a/15
h. -ü (ḫīn-ü cülūslerinde) 190b/14

ḫīs ü bade ?
h. 194b/16

ḫilāf Ar.i. Karşı, zıt, aksi
h. ı ile 198b/23
h. ında 190b/10

ḫilāfe Ar. i. Halifelik, Sünni Müslümanların ruhani lideri.
h.-(dār-ül ḫilāfe) 192a/04
h. -i (ḫilāfet ḥażret-i oṣmanda)192a/03

ḫil'at A.i. Hükümdarlar ve vezirler tarafından birine saygı ve mükafat giydirilen kaftan.
h. lar 203a/21
h. lar (faḫr-i ḫilatlar) 205a/09

ḫitan Ar. i. sünnet etme.
h. ların (süver-i ḫitānların) 214a/27db

ḫizmet *Bkz.*: ḫidmet
h. 199a/22db

ḫod-ḥasen Far.b.i. Güzel, gönüle hoş gelen.
h.-(ḫod-ḥasen) 214a/01

ḫod-iks̱ār F.b.z. kendine kazanan.
h. dan (ḫod-iks̱ārdan) 214b/02

ḫod-kām Far.i. Bencil
h.-(ḫod-kām) 188b/18
h. ol- 187b/06
h.-(ḫod-kām) 187b/06, 187b/06dc

ḫod-kibār Far.b.i. kendini beğenen. Kibirli.
h. dan 214b/17

ḫod-muḳarrer Far. b.i. kendi kararlaştırmış.
h.-(ḫod-muḳarrer) 213a/11

ḫod-nefs Far.b.i. Bencil, kendini düşüne.
h. inde (ḫod-nefsinde) 186a/12db

ḫor Far.i. Hakir, düşkün, bayağı.
h. 188a/04dc, 213a/12

ḫorā Rum. İ. Ayak tepilerek yapılan basit,hareketli bir raks.
h.-(ḥikmet-i ḫorā) 188a/06dc

ḫorasān *Far. s.* Tuğla tozu ile kireçten yapılan bir nevi sağlam harç ismi.
h. 211a/18

ḫoş Far. s. Güzel.
h. 189a/19, 192a/08
h. dur 209b/09
h. 204b/09

ḫoşça Far. zf. Güzelce, iyice.
h. 191a/19, 208b/22

ḫoş-elḥān Far. Ar. b.s. Güzel ve hoş makale okuyan.
h. (ḫoş-elḥān) 189b/03

ḫoyrāt Rum. İ. Köylü, kaba, eli bir şeye yakışmayan, bir şeyi güzel muhafaza etmeyi bilmeyen h. 186b/05, 186b/05dc
h. 186b/05db

ḫuddām Ar. i. Hizmetçiler.
h. 188b/21

ḫulāfa *Ar. i. c.* Halifeler.

h. ya (dār-ül ḫulāfaya) 192a/04db
h. -ı (ḫulāṣa-ı kelām) 193a/14

ḫuld *Ar. i.* 1. Sekiz Cennet'ten biri. 2. Sonsuz.
h.-(dār-ı ḫuld) 192b/04

ḫumasi Ar. i. Beş harften mürekkep.
h. 199a/09, 199a/23db

ḫurūc Ar. i. Dışarı çıkma, ayaklanma.
h.-(ḳadim-ül ḫurūc) 208b/02

ḫurūş Far.i. şamata, gürültü, bağırma, telaş.
h.-(ṣāḥib-i cūş ü ḫurūş) 193b/15

ḫuṣūṣā *Ar. zf.* Başkaca, ayrıca, özellikle.
h. 202b/18
h. 197b/13db

ḫuṣūṣān Ar. zf. Hele, ayrıca, hususi olarak.
h. 190b/12, 210a/21, 212a/01
h. 212b/13
h. 197b/13, 200b/06

ḫususi Ar.i. Umuma ait olmayıp bir şahış ve şeye veya bir hey'ete ait olan.
h. yle 195b/12db

ḫuṭbe *Ar. i.* Cuma namazlarında okunan Osmanlı pādişāhlarının istiklal işaretlerinden biri hutbe okutmak.
h. 185b/13

ḫūb Far.i. Güzel.
h. 197b/22, 197b/22db

ḫūn *Far. i.* Kan.
h. 196a/10
h. 196a/10db

ḫūn-rīz Far.i. Kan döken.
h. 202a/17

ḫūrī-ayn İri gözlerinin siyahı pek siyah ve beyazı pek beyaz kızlar veya periler.
h.-(ḥūrī-ayn) 189a/01
h. ol- 189a/01

ḫüda F.i. 1.Allah 2. Efendi
h.-(ḥikmet-i ḫüdā) 201b/17
h.-(ḥikmet-i ḫüdā) 199b/24, 202a/20
h. dan 215a/19

ḫüdame Ar.i. Devamlı, devamlı.
h. den 215a/19db

ḫükm Ar. i. Emir, hüküm.
h. ü 187b/09

ḫükümrān Far.i. Hüküm ve saltanat süren, hakim, hükümdar.
h. 208b/21

ḫülāṣā Ar.i. Bir şeyin en özlü ve kuvvetli kısmı, posası ve fazla şeyleri çıkarıldıktan sonra kalan özü.
h. -ı (ḫülāṣā-ı kelāmı) 217a/12

ḫümāyūn Far. s. Padişaha ait.
h.-(dāḫil-i meclis-i ḫümāyūn) 214b/10

ḫünkār İ. Osmanlı hükümdar, padişāh ve sultānı.
h. ım 189b/09

ḫüsnā Ar. i. Güzelliğe ait.
h. 207a/12

ḫüsrev Far. i. Hükümdar, şah.
h.-(ḫüsrev ketḫüdāsıyla) 191a/13
h.-(vezīr deli ḫüsrev pāşānıñ) 194b/18

ḫüvānende ?
h. ler 196a/24

ḫüzur Ar. i. Hürmet edilmesi lāzım gelen kimsenin yanında olmak.
h. una 201a/05
h u (ḥüzūr-u hümāyūn-ü pādişāhiye). 199a/12
h. 207a/01
h. una 200b/16, 201a/07db
h. una 191b/10
h. -u (ḥüzūr-u pādişāhide) 195b/08

ḥıdır Far.i. Perde, hail, mani.
h.-(çerkes ḥıdır pāşāyı) 218a/02

ḥırş Ar.i. öfke, kızgınlık. 2. azgınlık 3. sonu gelmeyen arzu.
h.-(kemāl-i ḥırş) 211b/12

ḥıyānet *Ar. i.* Häinlik. Vefasızlık. İtimadı kötüye kullanmak.
h. i 203b/11-12db

ḥīle Ar. i. Oyun
h. ye 184b/18

ḥīnt Ar. hlk.i. 1. Bir kadın adılar. Hindistan.
h. 214b/04

ḥīs Ar.i. Duygulanma.
h.-(ḥīs ü bade) 194b/16

ḥikāyet Ar. i. Anlatma.
h. -i (ḥikāyet-i ali efendi) 205b/25

ḥikmet Ar. i. Hākimlik.

h. 205b/22
h. i 204b/10
h. -i (ḥikmet-i ḫüdā) 201b/17
h. -i (ḥikmet-i ḫorā)188a/06dc
h. -i (ḥikmet-i ḫüdā) 199b/24, 202a/20

ḥind Ar. hlk.i. 1. Bir kadın adılar. Hindistan.
h. 213b/04

ḥizā Ar. i. Karşı, sıra,düzlük.
h. sı 209b/11

ḥizmet Bkz. ḥidmet
h. 190a/17db
h. inden 191a/15db

ḥudūd Ar. i. Sınırlar.
h. dan 213a/22
h. u 211a/01

ḥatve Ar. i. Adım
h. 197a/26, 197a/26db

ḥulūs Ar. i. Hālislik. Saflık. Samimiyet. Hālis dostluk. İçten davranmak.
h. -u (ḥulūs-u sāʿadet)189a/08

ḥur Ar. i.Ahu gözlüler. Gözleri iri ve siyah kısmı pek siyah; beyaz kısmı pek beyaz olan kızlar.
h. 192b/20db
h. -ı (ḥurāy-ı arża)189b/24db

ḥurrem Far. s. Şen, sevinçli, güleryüzlü, gönül açan.
h. 192b/20

ḥuṣūl Ar. i. Peydā olma. Hasıl olma. Meydana gelmek.
h. 208a/11

ḥuṣūṣ *Ar. i.* Konu, yol.
h. u 187b/15-16dc

ḥükkām *Ar. i. c.* Hākimler.
h. ınıñ 205b/08
h. -ı (ḥükkām-ı ehl-i islām) 213b/07
h. -ı (ḥükkām-ı oṣmāniye) 197a/04
h. -ı (ḥükkām-ı pādişāhiye) 203a/04

ḥükm *Ar. i.* 1.Emir. 2.Kontrol.
h. it- 206a/06
h. ü 203b/04
h. vir- 188a/06dc
h. -ül (ḥükm-ül faż)192b/24db

ḥükūmet Ar. i. Devlet.
h. 194a/17, 194a/20, 194a/20db
h. inde 194a/20, 194a/21
h. ine 205a/18
h. lerinde (zīr-i ḥükümetlerinde) 199b/22

ḥüsn *Far. s.* Güzel, iyi.
h.-(kemāl-i ḥüsn) 197a/20
h.-(rey-i ḥüsn) 210a/25
h.-(ṣāḥib-i ḥüsn ü cemāl) 203b/06
h. -ü (ḥüsn-ü anni) 200a/01
h. -ü (ḥüsn-ü cemāl) 205b/11
h. -ü (ḥüsn-ü itimādına) 200a/03
h. -ü (ḥüsn-ü terbiyesi) 195b/15

ḥüsün-dār Far.b.i. güzel yüzlü, güzel olan.
h. 184b/13db
h. 184b/13

ḥüve İ. “Tamamı tamamına” anlamında.
h. 188b/14dc

hibe Ar.i. Bağışlama, bağış.
h. 200a/05
h. it- 190a/01

hiç *Far. s. zf.* Yok olan, yok denecek kadar az olan.
h. 192a/22, 198a/04db, 207a/22db, 209b/07, 209b/07db, 210b/17db, 211b/18, 215b/14/15db, 217b/04db, 217b/11db

hiçbir S. bir isimden önce getirilerek o ismin bildirdiği varlıktan bir tanesinin bile olmadığını anlatır.
h. 196b/12db, 203b/07db
h. in 198a/19db

hiç kimse Zm. Ortalıkta görünmeyen, bulunmayan insan.
h. 191b/20db, 197a/05db

hidāyet Ar.i. Doğru yolu arama, doğru yola girme.
h. i 193a/01, 193a/06
h. -i (ḥille-i şerīfleri) 189a/21

himmet Ar. i. Gayret, emek.
h. 185b/23, 192b/10, 192b/10db, 192b/11
h. buyur- 193a/11
h. eyle- 186a/01dc
h. 200b/18

himmetlik İ. Himmete değer.

h. ine (himmetliġine) 214b/08
ḥücūm *Ar. i.* Saldırma, saldırış.
h. et- 204b/04
h. it- 202a/11, 202a/13, 209a/18, 214a/17
h. una 203a/08
h. it- 202a/14-15db
hümānānliḳ İ. himmete değer.
h. 192a/10
hümāyūn Far. s. Padişaha ait.
h. a (rikāb-ı hümāyun) 185a/01
h. 185a/06, 185a/06
h.-(cülūs-ü hümāyūn) 199a/08
h.-(ḫaṭṭ-ı hümāyūn) 190b/25
h.-(ḫavāṣ-ı hümāyūn) 205b/02
h.-(ḥüzūr-u hümāyūn-ü pādişāhiye) 199a/12
h.-(inhizām-ı ṭonanma-ı hümāyūn) 185b/19
h.-(isār-ı sikke-i hümāyūn) 195b/20
h.-(meclis-i hümāyūn) 214b/09
h.-(mühr-ü hümāyūn) 211b/21
h.-(nāme-i hümāyūn) 209b/15
h.-(nedim-i ḫavās da ḫil-i ḥarem-i hümāyūn) 196a/21
h.-(ordu-yu hümāyūn) 212a/04
h.-(sikke-i hümāyūn) 195b/17
h.-(süver-i hümāyūn) 213b/15, 214a/25
h.-(tafṣīl-ı sıġar-ı hümāyūn) 207b/17
h.-(ṭonanma-ı hümāyūn) 185b/20
h.-(ṭonanmā-ı 185a/06
h.-(ṭonanmā-ı hümāyūn) 185a/04, 187a/23, 187b/06, 196b/21
h.-(ṭonanmā-i hümāyūn) 188b/12
h.-(vāḳıa-ı sefer-i tonanmā-ı hümāyūn) 187a/23
h. a 213b/16
h. a (cemiiyyet-i hümāyūna) 214b/02
h. a (ḫaṭṭ-ı hümāyūna) 190b/24
h. a (ḫavāṣ-ı hümāyūna) 191a/14, 191a/16
h. a (ma-asker-i hümāyūna) 208b/26
h. a (meān-ı cülūs-u hümāyūna) 190b/09
h. a (ordu-u hümāyūna) 201b/13, 205a/09
h. a (ordu u hümāyūn) 203a/19
h. a (rikāb-ı hümāyūn) 185b/17, 195b/20
h. a (rikāb-ı hümāyūna) 191a/05, 200b/12, 201a/10, 201a/18
h. a (sefer-i hümāyūna) 207b/22
h. a (taṣḥiḥ-ı sikke-i hümāyūna) 195b/22
h. a (ṭonanmā-ı hümāyūn) 188a/18
h. a (ṭonanmā-ı hümāyūna) 188b/10
h. da (divān-ı hümāyūnda) 211b/06
h. da (ordu-yu hümāyūnda) 212a/10
h. da (sancāḳ-ı hümāyūnda) 190a/27, 195a/23
h. da (süver-i hümāyūnda) 215a/22
h. dan (cülūs-ı hümāyūndan) 190a/20
h. dan (ḫavaṣ-ı hümāyūn) 186b/11
h. de 199a/11
h. e 211b/05
h. e (divān-ı hümāyūne) 195b/26
h. ı (mihr i hümāyün) 211a/08
h. ları (dā ḫil-i meclis-i hümāyūnları) 189b/05
h. ları (emr-i hümāyūnları) 213a/26
h. ların (cülūs-ı hümāyūnların) 190b/01
h. ların (taahhüd-ü hümāyūnların) 190b/10
h. ların (teahhüd-ü hümāyūnların) 190b/10db
h. larına 189b/02
h. larına (meclis-i hümāyūnlarına) 189b/27, 199b/27
h. larında 191a/25db
h. larında (ahd-i hümāyūnlarında) 193a/20
h. larından (evzā-ı hümāyūnlarından) 191a/25
h. larından (mutād-ı hümāyūnlarından) 196a/26
h. u (ḫaṭṭ-ı hümāyūnu) 195a/13
h. u (ṭonanmā-ı hümāyūnu) 188b/14
h. una (şehzāde sulṭān meḥmed ḫān ḫażretleriniñ) 213a/24

h. üm (süver-i hümāyūnüm) 213b/14
h. üñ (tonanma-ı hümāyūn) 185b/25
h. üñ (ṭonanmā-ı hümāyūn) 186b/16
h.-(süver-i hümāyūnuñ) 214b/26
h. 209b/15db
h.-(donanma-ı hümāyün) 185a/04dc, 186a/05dc, 187a/25dc, 187b/02dc
h.-(riḳab-ı hümāyün) 187b/20dc
h. ların (cemiᶜiyyet-i hümāyünların) 214b/02db
h. ı (donanma-ı hümāyün)185a/06dc
h.-(hümāyün ile) 187b/06dc
h.-(donanma-ı hümayün) 187a/06-07dc
h. 185b/25dc

hümanām Ar.b.i. İki kişiyi görterir.namlı.
h. ol- 211b/25

hümanān Ar.b.i. Namlılar.
h. 198a/20

hüner *Far. i.* Marifet.
h. 188a/04dc
h. i 214b/04
h. im 192b/03

hüseḫin ?
h. 188b/14dc

hüve Ar.zm. o, ol
h. 192a/21db

hüvehü Ar.i. onun için
h. 188a/06dc

I

ılġan Gürcistan bölgesinde bir kasaba.
ı. 194b/26

ırāḳa *T. i.* Uzak.
ı. 211a/18

ırmak İ. Akar suyun büyüğü, doğrudan doğruya denize dökülen, nehir.
ı. ı 187b/10dc

ışlaḥ Ar. i. İyi bir hāle koyma, iyileştirme, düzeltme.
ı. 213a/23

ışık İ. Cisimleri görmeyi, renkleri ayırt etmeyi sağlayan fiziksel enerji.
ı. lar 217a/23

ıṭlaᶜ Ar. i. Öğrenme, tanıma, bilme, haberli olma.
ı. 214b/20

ıṭlāḳ Ar. i. Salıverme, koyuverme.
ı. olun- 210b/19
ı. 197b/24

ᶜıyāl *Ar. i.* 1. Bir adamın üzerine nafakasını vermek vacip olan, kendilerini geçindirdiği kimseler. 2. Eş, kadın.
ı. ile (ehl ü ıyālile) 197b/24

ᶜıyş Ar. i. Eğlence, zevki sefa.
ı.-(ıyş ü işret) 184b/12
ı. ıyş ü işret 184b/12

ıżtırab *Ar. i.* Acı, elem, sıkıntı.
ı. dan 188b/24dc
ı. 196a/16
ı. larında (zamān-ı żaif ü ıżṭırāblarında) 195a/11
ı. dan (ıżṭırap) 188b/24

İ

i- *F.* Ek fiil
i.-di 198a/22, 217b/05
i.-de 185b/16dc
i.-der 195a/06, 198b/06, 199b/24, 200a/27, 202a/18, 203b/20, 203b/21
i.-der (tezevviç it-) 206a/03
i.-di 184b/03, 184b/06, 184b/20, 184b/20dc, 185a/07dc, 185a/19db, 185a/20, 185a/24db, 186a/02, 186a/06, 186b/25, 186b/27dc, 187a/20, 187a/27, 188a/18dc, 188b/01, 188b/09, 188b/116-17db, 188b/116-17dc, 188b/14dc, 188b/14dc, 188b/14dc, 188b/14dc, 188b/17, 188b/27, 189b/01, 189b/02, 189b/06, 189b/17, 189b/21, 189b/21db, 189b/23, 189b/24, 189b/24, 189b/24db, 190a/16, 190a/20, 190a/27, 190a/27db, 190b/02, 190b/04, 190b/18, 190b/20, 191a/09, 191a/20, 191a/23, 191a/24, 191a/25db, 191b/03db, 191b/26, 192a/05db, 192a/09, 192a/10, 192a/11, 192a/15, 192a/16db, 192a/22, 192a/23, 192a/23db,

192a/25, 192a/26, 192b/02, 192b/02, 193a/21, 193a/25db, 193b/02, 193b/04, 193b/15, 193b/21, 193b/26, 193b/27, 194a/01, 194a/14, 194a/20, 194b/04, 194b/19, 194b/25, 195a/04, 195a/10, 195a/15, 195a/17, 195a/18, 195a/20, 196a/15, 196a/21db, 196a/23, 196a/26, 196b/18, 196b/19, 196b/22db, 196b/23, 196b/27, 197a/01, 197a/01db, 197a/04, 197a/11, 197a/13, 197a/15, 197b/01, 197b/21, 197b/22, 197b/26, 198a/03, 198a/04, 198a/08, 198a/13, 198a/14, 198a/14, 198a/15, 198a/15, 198a/20, 198a/21, 198a/23, 198a/26, 198a/26, 198b/02, 198b/02db, 198b/11, 198b/21db, 198b/23, 198b/24, 198b/25, 198b/26, 199a/06, 199a/06db, 199a/09, 199a/14, 199a/21, 199a/23, 199b/03db, 199b/07, 199b/08, 199b/13, 200a/16, 200a/18, 200a/20, 200a/22, 200a/25, 200a/25, 200a/25db, 200a/26, 200a/27, 200a/27, 200b/02, 200b/05, 200b/06, 200b/06, 200b/09, 200b/09db, 202a/07, 202b/06, 202b/13, 202b/17, 202b/20, 202b/21, 202b/23, 202b/24, 202b/27, 202b/27db, 203a/06, 203b/02, 204a/08, 204a/08, 204a/09, 204b/19, 204b/20, 204b/24, 205a/15db, 205b/03db, 205b/07, 205b/08, 205b/10, 205b/12, 205b/14, 205b/15, 205b/15db, 205b/22, 205b/26, 206a/16, 206b/11, 206b/14, 206b/17, 206b/21, 208a/08, 208a/09, 208a/09-10db, 208a/13, 208a/20, 208b/04db, 208b/07, 208b/10, 208b/21, 209a/02, 209a/24, 209b/16, 209b/20, 209b/26, 210a/06, 210a/20, 210a/21, 210a/25, 211a/04, 211a/14, 211b/16, 211b/24db, 212a/01, 212a/06, 212a/07, 212a/07, 212a/07db, 212a/11, 212a/24, 213a/17, 213a/23, 213a/24, 214a/07, 214a/08, 214a/24, 214a/25, 214a/27, 214a/27db, 214b/01, 214b/03, 214b/04, 214b/05, 214b/06, 214b/13, 214b/14, 214b/17, 214b/18, 214b/20, 214b/23/24db, 214b/24, 214b/25, 214b/26, 215a/01db, 215a/22, 215b/01, 215b/11, 215b/14, 215b/14db, 215b/19, 215b/27, 217a/01, 217a/07db, 217a/09, 217b/07, 218a/08, 218a/09, 218a/12, 218a/16, 218b/08, 218b/10, 218b/11, 218b/16, 218b/17, 219a/12, 219a/22, 219a/25

i.-di (terk-i setrik idi) 190b/05

i.-dicek 199b/17

i.-didi (arż i-) 197b/08

i.-diki 210b/04, 214b/26

i.-diler 189b/20, 199a/16, 199a/23db

i.-dim 191b/01, 191b/21, 192b/17, 196b/03

i.-diñ 196b/01

i.-dü 188a/04dc, 188a/04dc, 195b/04

i.-dügi 193b/23

i.-düginde 200a/04, 205a/16

i.-dügine 206a/06

i.-dügün 215b/14/15db

i.-dügüne 215a/07

i.-düki 190b/10, 192a/05, 193a/25, 203a/19, 206b/27

i.-ken 185b/14, 185b/23dc, 186b/27, 188a/18dc, 188b/18, 189b/26, 189b/26db, 190a/04, 190a/27, 190b/01, 190b/04, 191a/07, 193b/02, 193b/05db, 193b/20, 193b/26, 194a/01db, 194a/09, 194b/12db, 195a/07, 195a/07db, 195a/15, 195b/16db, 195b/18, 197a/08, 197a/11, 197a/11db, 197a/22, 197b/19, 197b/24, 198a/06, 198a/09, 198a/19, 198a/19db, 198b/03, 198b/11, 198b/14, 199b/05, 199b/09, 199b/12, 202b/05, 203a/14, 203a/14db, 204a/15, 204a/15db, 206b/05, 206b/20, 207a/01, 207b/06, 210a/22, 211a/24, 211b/18, 212b/03, 214a/02, 215a/08, 217b/11, 217b/13, 218b/22, 219a/16

i.-miş 184b/03dc, 184b/04dc, 185a/19, 185a/20, 187a/06-07dc, 188a/04dc, 188b/23-24dc, 188b/25, 193a/01, 193a/03db, 193a/12, 196a/12, 201b/08, 203a/07, 203b/08, 203b/17, 203b/19, 203b/20, 206a/07, 206a/12, 207b/12, 207b/17, 208b/04, 209a/27, 215a/02db, 215a/04, 217b/10
i.-se 209b/05
i.-señ 198b/17, 198b/17db, 208a/01

iʿāde Ar.i. Geri çevirme, geri döndürme.
i. et- 196a/06

iʿẓām Ar.s. Büyükler
i. 187b/16

ibād Ar.i.c. Abdler, kullar.
i. 213b/07
i. ı 210b/27

ibḳā *Ar. i.* Baki, sürekli kılma.
i. ol- 199a/09

ibn Ar. i. Oğul.
i. -i (el-vezīr ḥasan pāşā ibn-i vezīr-i aẓam meḥmed pāşā) 198a/07
i. -i (ibn-i burhān) 218a/15
i. -i (ibn-i keyḥüsrev) 202b/03
i. -i (ibn-i özdemir pāşā) 193b/22
i. -i (ibn-i sulṭān selim ḫān) 189a/07
i. -i (rüstem ḫān ibn-i ḥüsām ḫān) 218a/14
i. -i (sulṭān selim ibn-i sulṭān süleymān ḫan) 185b/13
i. -ü (ibn-ü ibāş) 188a/18dc
i. -ül (ömer ibn-ül ḫaṭṭab) 184b/03
i.-(el-vezīr meḥmed pāşā ibni vezīr-i aẓam sinan pāşā) 198b/20
i.-(ismail s̱ānī ibni ṭahmāsıb şāh) 200b/13

ibnā Ar.i. Kız çocuğu
i. -i (ibnā-i sebil)187b/21

ibrām *Ar. i.* Zorlama.
i. 208a/20db, 208a/21
i. eyle- 194a/22
i. ī 192b/13

ʿibret Ar. i. Uyanıklığa sebeb olan ders.
i.-(mūcib-ı ibret ü bāʿiṣ̱-ı naṣıḥat) 202b/10
i. al- 198b/09

ibret-bīn Ar. Far. b.s. ibret almış.
i. 197a/27, 197b/01

ibrīşim *Ar. i.* İpek ipliği, bükülmüş ipek.
i. den 187a/12db
i. e 215b/19
i. den 187a/12dc
i. e 215b/19db
i. den 187a/12

ibtidā Ar. i. 1. Başlama.2. zf. İlkin, en önce.
i. 191b/17, 193b/19db
i. 192a/05, 193a/01, 193b/19, 201a/10, 201b/19db, 213b/20
i. et- 193a/03db
i. -ı (ibtidā-ı cemiiyyet) 213b/15
i. -ı (ibtidā-i devlet-i islamiyede)192a/02
i. -ı (ibtidā-i şimāḫi) 206b/13
i. -i (ibtidā-i divān) 199a/03
i. -i (ibtidā-i vefāt) 189a/05

icād *Ar. i.* Vücuda getirmek. Yeniden bir şey meydana getirmek.
i. 187a/06, 213b/19db
i. ları (evlād-ı icād) 190a/11
i. olun- 213b/19

icāzet *Ar. i.* İzin.
i. 213a/04db
i. al- 186a/16

iclāl *Ar. i.* 1. Ağırlama, ikram. 2. Büyüklük, azamet.
i. 207b/15

icmāl *Ar. i.* Öz, Özet.
i.-(ṭarīḳ-ül icmāl) 189a/03dc
i. e 214a/03
i. -i (icmāl-i aḥvāli) 193a/23
i. -i (icmāl-i teşir-i sefer) 187b/24dc
i. 188a/06dc
i. 188a/18dc

ecnād Ar.i.c. Cündler, askerler.
i.-(keş̱ret-i icnād) 210b/27

icrā *Ar. i.* Yerine getirme.
i. et- 192a/07, 192a/07db

iç *T. i. s.* 1. Herhangi bir yerin sınırları arasında bulunan bir yer, dahil, dış

karşıtı. 2. İçeride olan. 3. Toplu durumda bulunan kimselerin arasında bulunan kişi.
i. 196a/03, 197a/19
i. inde 184b/11, 188a/11, 188a/24, 188b/06, 192a/24db, 192a/25, 192b/11, 205a/01, 208a/27
i. indeki 192a/24
i. ine 188a/06dc, 188a/23, 217a/08
i. lerinde 188b/10
i. lerinden 184b/09

iç- *T.f.* Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.
i.-er 203b/07
i.-se 203b/07
i.-erdi 203b/07db
i.-erlerdi 215b/26

içān T.i. bir şeyin içinde olan
i. den (içlerinden) 184b/09db

içerü *T. i.* İç bölüm.
i. ye 209b/02

içinde T.i. Bir şeyin içinde.
i. 188a/04dc

içre *T. i.* İçinde, arasında.
i. 187b/01, 187b/22, 192b/04

içün *T. e.* için 1. Amacıyla, maksadıyla. 2. Özgü, ayrılmış.
i. 187a/05, 187b/13, 187b/15-16dc, 187b/25, 188a/02, 189a/27, 189b/18, 190a/17, 191b/04, 192a/04, 193a/08, 195a/02, 196a/12, 197b/09, 200b/15, 201b/20, 202b/23, 203a/03, 203a/03db, 203b/13, 205b/07, 205b/21, 205b/26, 207a/18, 207a/21, 208a/06, 209b/14, 209b/15, 211a/17, 211b/01, 211b/09, 211b/16, 213a/21, 214a/19, 214b/19, 215a/01db, 215a/17, 215a/23, 215b/16, 217a/07, 217b/23, 218b/11

ʿid *Ar. i.* Bayram.
i. -ı (ʿid-a şerifī) 219a/04

id- Bkz. it-
i.-eli (iḥdāṣ ü icād it-) 186b/24
i.-er 201b/19
i.-erdi 197b/06, 198a/17
i.-erek 201a/25
i.-erler 204a/10
i.-i 185a/17
i.-ü 204b/25
i.-üp 195b/01, 200b/25, 201a/12, 201a/13
i.-üp (ināyet idüp) 203a/11
i.-üp (mürācaat it-) 200a/06

idā *Ar. i.* Verme.
i. 207b/13db, 207b/16db, 212b/16, 218a/10
i.-(keşret-i idā) 207b/13
i. nıñ 201b/23
i. ya 208b/14
i. ye 198b/27, 217b/11, 217b/13
i. -ı (idā-ı dine) 186b/25
i. -ı (idā-ı manṣūr)207b/16

ʿidād Ar. i. Sayı, hesap.
i. e 214a/01

idam Ar.i. Yok etme, vücudunu kaldırma.
i. -ı (idam-ı ḳudret-) 184b/05

iddiā A.i. Haklı veya haksız bir davaya kalkışma.
i. 201a/26
i. it- 203b/01, 206a/09

idẖāl *Ar. i.* Dahil etme, içeriye sokma.
i. et- 205a/04

idil- Y.f. Edilmek.
i.-mek (esīr idil-) 208b/17

idin- Y. f. Edinmek
i. 195b/05
i.-di (muṣāḥib idin-) 195b/05
i.-dikde 184b/23dc
i.-diler 213b/20
i.-mek 209a/06
i.-mişler 219a/18
i.-ülürse (murād idünülürse) 196a/02
i.-urdı 197b/10
i.-üp 197b/23
i.-üp 219a/02

idrāk Ar. i. Anlayış, varış, akıl erdirme.
i. ine 193a/10

ifāde Ar.i. 1. Anlatma, söyleme, beyan, takrir.
i. 215a/09
i. et- 201a/15

ifḥām Ar.i. Anlatma, bildirme
i. et- 208a/02

ifrāz *Ar. i.* Ayırma, ayrılma.
i. 187a/04
ifşā *Ar. i.* Gizli bir şeyi herkese duyurmak.
i.-(celālet-i ifşā) 209b/22
iftiḫār *Ar.i.* Öğünme.
i. ları (bāaṣ-ı ifti ḫārları) 214b/11
iġid Halk.i. Yiğit.
i. 195b/24
iġtinām Ar. i. Yağma etmek.
i. 207a/02
i. et- 186a/09
ihānet Ar. i. Kötülük, hayınlık.
i. 191a/19, 191a/20
ihdā Ar. i. Hediye etme, hediye verme.
i. et- 200a/08
i. 193a/07db
iḥdā Ar.s. Bir.
i. da (defa ü iḥdā) 187a/21
iḥdāṯ Ar. i. Ortaya çıkarma
i. 213b/19db
i. ına 187a/03
i. it- 198b/04
i. olun- 213b/24
i. iḥdāṯ ü icād186b/24
iḥdas Ar. i. Ortaya çıkarma
i. ı 187a/06
iḥdaṣ Ar. i. Ortaya çıkarma
i. eyle- 187a/3-05db
iḥdaṯ Ar. i. Ortaya çıkarma
i. 187a/05
iḫbār *Ar. i.* Haber vermek. Haber almak. Alınan haber.
i. -i (i ḫbār-i şeḥadeti) 210a/13db
iḫda *Ar. s.* Hediye etmek.
i. -ı (iḥda-ı fevt) 191b/02
iḫdāṯ *Ar. i.* Yeniden bir şey yapmak. Ortaya koymak. Meydana koymak.
i. 204b/27
i. ı 188a/06dc
iḫrāc *Ar. i.* Çıkarmak. Dışarı atmak.
i. et- 188a/22
i. ına 185b/25
i. it- 187a/17, 188a/04dc
i. ol- 186a/05
i. olun- 205a/21
iḫrācāt Bkz. ihrāç
i. ı 213b/01
iḫsān *Ar. i.* İyilik, lütuf, bağışlamak.
i. 192b/21
iḫtifā *Ar. i.* Saklanma, gizlenme.
i. 194b/13db
i. eyle- 184b/11, 194b/13
iḫtilāl Ar.i. Bozukluk, bozulma, karışıklık,
i. 195b/27
i. e 195b/17
i. -i (iḫtilāl-i kelleler) 195b/22db
i. -i (iḫtilāl-i külli) 195b/22
iḫtimāl Ar. i. 1. Mümkün olma, belki. Olması mümkün görünmek. 2. Yükselip götürmek.
i. i 187a/09, 188b/08
i. inden 186b/02
i. 188a/06dc
i. dir 187a/20
i. i 199a/02
iḫtinān Ar.i. Özen göstermek, dikkatli davranmak.
i. 214a/05
i. it- 214a/05db
iḫtirāz *Ar. i.* Sakınmak, çekinmek, kaçınmak.
i. 186a/13
i. it- 186a/13dc
iḫtitān Ar.i. Sünnet ettirme.
i. dan 214a/08
iḫtiyār *Ar. i.* 1. Seçme. 2. Yaşlı. 3. Kendi arzusuyla hareket etme.
i. 196a/14, 211b/15
i. et- 199b/05, 210a/09
i. eyle- 211b/15db
i. et- 214b/13
i. eyle- 196a/14db
i. ı 203a/16
iḥsān *Ar. i.* İyilik, lütuf, bağışlamak.
i. 189a/19, 192b/15, 203a/25
i. ın 189b/15
i. ıyla (iḥsān ile) 189b/06
i. it- 191b/05, 197b/08
i. ol- 209b/15
i. et- 214a/06
iḥsās *Ar. i.* Yeniden bir şey yapmak. Ortaya koymak. Meydana koymak.
i. it- 195a/07

iḥṣāṣ *Ar. i.* Yeniden bir şey yapmak. Ortaya koymak. Meydana koymak.
i. it- 195a/07db

iḥtirām *Ar. i.* Saygı, hürmet.
i. ında 207b/15

iḥtişām *Ar. i.* Şanlı görünüş.
i. ıñ (erbāb-ı iḥtişāmıñ) 213b/22

iḥtiyāç A.i. Lüzümü zaruri,bir şeye, onsuz yapamıyacak derecede bağlı olma.
i. 193a/13

iḥtiyāṭ *Ar. zf.* İhtiyat ederek, ilerisini düşünerek.
i.-(ṭarīḳ-i iḥtiyāt) 212a/15
i. ān 188a/01-02dc

iḥtiyāṭen *Ar. zf.* İhtiyat ederek, ilerisini düşünerek.
i. 188a/01, 212a/13

iḥya *Ar. i.* Uyandırma, canlandırma.
i. sı 211a/10
i. sına 208a/05
i. ne199a/12

ihzār *Ar. i.* Hazır etme, hazırlama.
i. 194a/14
i. it- 187b/25dc, 189b/27, 208a/25
i. olun- 204a/12

ihmāl Ar.i. Yükletme, ehemmiyet vermeme,boşlama.
i. 200b/16, 200b/16db
i. -i (ihmāl-i mühimmiyen)187a/02

ihtimām *Ar. i.* Özenmek, fazla dikkat etmek. Gayret ve dikkat etmek.
i. (iḳdām ü ihtimām) 187a/03
i.-(adem-i ihtimām) 195a/16
i. et- 187a/03
i. ları 214b/02
i. olun- 208a/14

īhām *Ar.i.* Vehme düşürme.
i. a 192a/14
i. dan 191a/20
i. ına 189a/24
i. -ı (īhām-ı şerīflerine) 193a/12

intiḳām Ar. i. Öc almak.
i.-(bī-intiḳām) 191b/19db

īn Far. s. bu.
i. 217a/07

īṣāl Ar. i. Ulaştırmak, vāsıl etmek. Yetiştirmek
i. i 208a/14
i. ī 208b/01

iken Zf.. Esnasında, ...-dığı/-diği hal-de, ... dığı/ diği zaman.
i. 185a/26, 185b/21

iki S. ve i. Birden sonra gelen sayının adı.
i. 184b/06, 184b/11dc, 186b/17-18dc, 186b/18, 186b/20, 187b/22, 187b/27, 188a/01-02dc, 188a/01-02dc, 188a/02, 188a/02, 188b/02, 188b/08, 189b/26, 189b/26db, 191a/03, 191a/03db, 191b/02, 191b/02db, 191b/14, 192a/04, 192b/05, 194a/02, 194a/09, 194a/24, 196b/04, 196b/25, 197a/08, 197a/18, 197a/22, 197a/26, 197a/26db, 197b/06db, 198a/24, 199b/27, 200a/24, 201b/26, 202a/10, 202a/13, 202b/13, 203a/15, 205a/07, 205a/07db, 206a/10, 206a/10db, 206a/15, 206b/09, 207a/13, 207a/13-14db, 208b/01, 209b/02, 210a/17, 211b/13, 212a/08, 212a/09, 212a/26, 213a/27, 214a/20, 214a/21, 214a/27, 215b/16, 215b/20, 215b/20db, 216a/24db, 217a/24, 217b/06, 217b/09, 217b/14, 218a/16, 218b/18, 219a/19, 219a/25
i. si 188b/09, 196b/16, 210b/17, 210b/19
i. sine 205b/13
i. sini 201a/04
i. siniñ 201a/18
i. biñ 204b/04
i. biñ e 208a/19
i. biñyediyüz 209b/06
i. 187a/24, 190a/09, 192b/07, 199b/05, 204a/05, 205a/20, 205a/25
i.-(iki yüz) 187a/06
i. den 187a/15
i. 188b/10

ikinci S. Sıralamada birinciden sonra gelen.
i. 188b/27, 207b/23
i. de 201a/17
i. sinede 193b/11, 194b/07

ikişer S. İki sayısının üleştirme sıfatı.
i. i. 190b/21, 191a/13, 200a/15, 202b/26, 202b/26db, 204b/21, 208a/19db, 215b/12, 216a/09db, 217a/09, 217a/22

iḳāmet Ar. i. Oturma.
i. 186a/11
i. i 212a/13
i. it- 185a/05db, 212b/07
i. lerinden (müddet-i iḳāmetlerinden) 206a/21
i. olun- 205b/17, 211a/12
i. it- 185a/05

iḳdām Ar. i. Gayret etme
i.-(iḳdām ü ihtimām) 187a/03
i. et- 212a/24
i. it- 217b/20
i. ḳdām ü ihtimām187a/03
i. -i (iḳlim-i afriḳa) 184b/01, 185b/12
i. -i (iḳlim-i mezbūr) 184b/02

iḳtidār *Ar. i.* Güç yetme, yapabilme.
i.-(żaviye-ül iḳtidār) 193b/06
i. eyle- 186a/01

iḳtiżā *Ar. i.* İhtiyaç, gereklik.
i. 195b/25
i. et- 193a/14, 204b/23, 205a/14
i. sı 193a/11

iktifā Ar. i. Fazla istemeyiş. Yeter bulmak. Kāfi görmek. Var olanı yeter saymak.
i. 213a/05db
i. et- 191a/11, 213a/05
i. it- 210a/08
i. olun- 199b/10, 204a/04

il İ. Merkezi idārenin vāli ile idāre edilen
bölümü, vilāyet.
i. i 188a/18dc, 215b/04
i. i (ḳaralı ili) 186b/11, 186b/12
i. i (rum ili) 192b/16
i. iniñ 215a/24

ilāh Ar. s. Cenāb-ı Hak ile alākalı, Allah'a dāir. Cenab-ı Hakk'a aid ve müteallik.
i. i 192b/19

iʿlām *Ar. i.* Bildirme, anlatma.
i. 208a/01db
i. et- 201b/14
i. it- 185b/15
i. -ı (ilām-ı ḥāl) 207b/05
i. it- 210a/07

ilçe İ. İdare bakımından vilayetten sonra gelen yer, kaymakamlık. Kaza.
i. ler 197b/13

ile E.ve bağ. Kelimenin sonuna geldiğine birliktelik,beraberlik, işteşlik, benzerlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar ve cümle içinde aynı görevde bulunan iki öğeyi birbirine bağlamayı sağlar.
i. 106a/20db, 184b/21, 184b/23, 185a/05db, 185a/05dc, 185a/06, 185a/07, 185a/08db, 185a/08dc, 185a/10, 185a/16, 185a/19, 185b/03, 185b/04, 185b/05dc, 185b/08, 185b/21dc, 185b/23, 185b/27, 186a/03, 186a/03dc, 186b/01, 186b/01, 186b/08, 186b/14, 186b/17dc, 187a/01dc, 187a/01dc, 187a/09, 187a/24dc, 187a/25, 187a/25dc, 187a/26dc, 187b/02, 187b/02dc, 187b/06, 187b/07, 187b/07db, 187b/09, 187b/13, 187b/15, 187b/25dc, 188a/01-02dc, 188a/02, 188a/06, 188a/06, 188a/06dc, 188a/11, 188a/12, 188a/12dc, 188a/14, 188a/18dc, 188a/19, 188b/01, 188b/01, 188b/05, 188b/12, 188b/14dc, 188b/18, 189a/10, 189a/18, 189a/19, 189a/20, 189b/05, 189b/22, 189b/25, 190a/02, 190a/17, 190a/24, 190b/02, 190b/09, 191b/02, 191b/22, 191b/27, 192a/03, 192a/06, 192b/04, 192b/20, 192b/23, 192b/26, 193b/03, 193b/24, 194a/06, 194a/19, 194b/08, 194b/13, 194b/14, 194b/14db, 194b/23, 195a/03, 195a/04, 195a/07, 195a/07db, 195a/12, 195b/11, 196a/03, 196b/15, 196b/18, 196b/18db, 196b/20, 196b/21, 197a/02, 197a/03, 197a/14, 197a/16db, 197a/19, 198a/05, 198a/09, 198a/09db, 198a/12,

198a/17, 198a/19, 198b/07, 198b/21, 198b/21db, 199a/01, 199a/21, 199a/21, 199a/22, 199a/23, 199a/23db, 199b/05-06db, 199b/08, 199b/10, 199b/21, 199b/24, 199b/25, 200b/12db, 201a/13, 201a/14, 201a/20, 201a/23, 201a/26, 201b/07, 201b/09, 201b/15, 201b/17, 201b/20, 202a/03, 202a/16, 202a/17, 202b/03, 202b/17, 202b/17db, 202b/21, 202b/21db, 202b/23, 203a/17, 203a/20, 204a/04, 204a/14, 204a/15, 204b/01, 204b/11-12db, 204b/12, 204b/13, 204b/20, 204b/26, 205a/04, 205a/09, 205a/09, 205a/10, 205a/12, 205a/22, 205b/11, 205b/11db, 205b/15, 205b/18, 205b/21, 206a/15, 206a/21, 206a/26, 206b/01, 206b/04, 206b/14, 206b/22, 207a/05, 207a/07, 207a/08, 207a/19, 207a/20, 207a/20-21-22db, 207b/04, 207b/11, 208a/06, 208a/15, 208a/20, 208a/21, 208a/22, 208a/27, 208b/03, 208b/15, 208b/20db, 209a/02, 209a/14, 209a/19, 209b/06, 209b/13, 209b/15, 209b/15db, 209b/16, 209b/24, 210a/07, 210a/08, 210a/17, 210a/21, 210a/21db, 210a/23, 210b/03, 210b/24, 210b/27, 211a/01, 211a/09, 211a/16, 211a/24, 211b/07, 211b/21, 211b/22, 212a/02, 212a/16, 212a/18, 212a/18, 212a/18db, 212a/21, 212b/16, 212b/26, 213a/05, 213a/05db, 213a/10, 213a/17, 213b/12, 213b/18, 214a/06, 214a/06, 214a/11, 214a/12, 214a/12db, 214a/24, 214b/09, 214b/10, 214b/19, 214b/24, 214b/26, 215a/15, 215a/26, 215b/09, 215b/11, 215b/21/22db, 215b/24, 216a/15db, 217a/14, 217a/14, 217a/15, 217a/16, 217a/21, 217a/24, 217b/17, 218a/03, 218a/07, 218a/19, 218b/08, 218b/12, 218b/27, 219a/03, 219a/04, 219a/11, 219a/23

i.-(ali pāşā ile) 185b/09

i.-(olmak ile) 185b/23

i.-(yevmiye ile) 184b/27

i. dir 190a/23

ilerü İ. İleri.

i. 215b/05

i. 215b/05db

ilet- F. Götürmek, ulaştırmak, nakletmek

i.-dileri 188b/22

ileyh *Ar. zm.* Ona.

i. 185b/27

i.-(serdār-ı mūmā ileyh) 210b/23

i. iñ (mūmā-ileyhiñ) 193b/25

i. iñ (serdār-ı mūmā ileyhiñ) 210b/25

ilġār Ar.i. Göndermek, yollamak.

i. 210b/16

ilḥāḳ Ar. i. Katma

i. etdir- 191a/15

i. olun- 193b/27, 202b/03

i.-(amm ü ilḥāḳ) 204a/13

ilḳa Ar. i. 1. Bir kusuru başkasına yükleme. 2. Telkin etme.

i. eyle- 187b/14dc

i. sıyla 200b/08

i. 190b/14, 200b/24

i. et- 195b/02

i. sıyla 190b/09

i. sıyla (ilḳası ile) 190b/27

illa Ar. e. Maadā, olmadığı suretle, alel-husus, mutlaka, illā, meğer, aksi hālde, ne olursa olsun, bāhusus, ancak

i. 204a/26, 219a/24

i. 186a/22, 187a/06, 198a/19, 198a/19db, 203b/03, 203b/12, 210b/17, 217a/08, 218b/06, 219a/23

ilahi *Ar. s.* Tanrı ile ilgili.

i.-(bī-emr-i illahi) 197a/25db

ʿillet *Ar. i.* 1. Sebep. 2. Gaye.

i. 197b/18

ilticā Ar. i. Sığınma, barınma.

i. 186b/14

i.-(ilticā eyle-) 184b/22dc

i. et- 184b/22, 196a/23

i. ey- 184b/22db

iltifāt Ar. i. Güzel sözle samimi olarak okşamak. Yüz göstermek. Teveccüh etmek. İyilik etmek. Lutf etmek

i. 185b/18, 198a/15, 200a/16

i. a 209a/23
i. -ı (iltifāt-ı serdār-ı āli) 213a/19

iltimās Ar. i. Yapılmasını isteme.
i. ıyla 199a/02
i. ına 213a/23

iżma *Ar. i.* Onaylama.
i.-(bade-el iżmā) 193a/05

imām *Ar. i.* Halife Ali'nin neslinden olan kişiler.
i.-(imām ḳulı sulṭān) 206b/03
i.-(imām ḳulu ḫān) 202a/02, 208a/15, 217a/21, 217a/25, 217b/07, 217b/17, 218a/13
i.-(imām kulu ḫān) 218b/03, 218b/14
i. -ı (imām-ı aẕam) 208b/13
i.-(imāmetiyle) 189a/04

imāret *Ar. i.* Yardım için fakirlere yemek verilen yer.
i. 211a/11
i. i 197b/14
i. -i (imāret-i laṭifesi) 194b/27

imdād *Ar. i.* Yardım.
i. 185a/13, 185b/02, 185b/02db, 185b/02dc
i. a 201b/17
i. al- 187a/18
i. ına 204b/12

imdi Zf. Şimdi.
i. 191b/08db

imlā Ar.i. 1. Söyleyip birini yazdırma
i. sın 193a/04

imrā Ar.i. geçirme.
i. sına 213b/07

imtiḫān Ar.i. Deneme, sınama, tecrübe.
i. 193a/08

imṭār Ar.i. Yağdırma, yağdırılma.
i. 211a/11

imżā *Ar. i.* Onaylama.
i. 192b/25
i. etdir- 192a/16
i. -ı (imżā-ı şerīfleri) 192a/19
i. -yı (imżā-yı şerīflerinde) 192b/23

in *T. i.* Yaban hayvanlarının kendilerine yuva edindikleri kovuk.
i. ler 217a/07

in- *T. f.* 1. Bir binek hayvanından yere basmak. 2. Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.
i.-dikleri 199b/23
i.-erken 199b/17
i.-ler 216a/07db
i.-miş 219a/11

ʿināḍ *Ar. i.* Ayak direme, dediğinden vazgeçmeme.
i. ol- 186a/27
i. ından 201a/06

ināṃ *Ar. i.* Halife Ali'nin neslinden olan kişiler.
i. 189b/13, 197b/06, 209b/15, 214a/05
i.-(nām-ı ināṃ) 189b/08

ināyet Ar. i. İyilik, ihsan. Yardım, lütuf meded etmek.
i. 185a/03, 186b/21dc, 194b/01, 197a/13, 203a/25
i.-(aḳıbet-i ināyet) 188b/04
i. eyle- 187b/15-16dc
i. i 206b/18, 213b/07
i. it- 203a/11
i. ol- 185a/03dc, 186b/21
i. olun- 188a/06dc, 211b/26
i. -i (āḳibet-i ināyet-i bārī-i yārī) 204b/02
i. -i (ināyet-i ḥaḳ)218b/11
i. -i (ināyet-i ḥaḳḳ)193a/01, 193a/05
i. -i (ināyet-i sulṭān) 192b/15

ind-allahi teāla Ar.c. Allahın yanında.
i. 197b/15
i. (ind-el allahi teāla) 211b/19, 218a/12

ʿinfiāl Ar.i. Gücenme, güce gitme,hatır kalma.
i. 214a/21

inḥirāf Ar.i. 1.Münharif olma, dönme, sapma. 2. doğru yoldan çıkma.
i. dan 190b/18

inḥizām Ar. i. Bozgunluk.
i. ı 217b/17
i.-(baaṣ-ı inhīzām) 186b/03db
i. sın 204b/14db

inhizām Ar. i. Bozgunluk.
i. 187b/23, 204b/13, 218a/26

i.-(bāʿiş-ı inhizām) 186b/03
i.-(suret-i inhizām) 218a/18
i. ı 206b/10, 217b/04
i. ları 204b/10
i. -ı (inhizām-ı ṭonanma-ı hümāyūn)185b/19
i. -ı ṭonanma-ı hümāyūn 185b/19

inẓimām *Ar. i.* Katılma.
i. ı ile 194b/06

inkār Ar.i. Yaptığını saklama, reddetme, tanımama.
i. et- 198b/15
i. it- 195a/05

inkisār Ar.i. Kırılma. Gücenme.
i.-(iẓhār-ı inkisār) 190b/03
i. it- 186a/15
i. ol- 196b/09db

inḳırāż A.i. Bir kalabalıktan tek kişi kalmayacak şekilde tükenme, bitme.
i. ı 192b/05

inḳıyād *Ar. i.* Boyun eğma.
i. a 201b/01

insāb Ar. i. Kendisine tabi olanlar.
i. larınıñ 214b/11

insān Ar. i. Adam.
i. 216a/09db, 217a/09
i.-(nev-i insān) 188b/25

inṣāf Ar. i. Merhamete ve vicdana dayanan adalet.
i. 191b/15db, 209b/09
i.-(adl ü inṣāf) 194a/16
i. et- 191b/15
i. ol- 191b/15, 191b/15db

inṣırāf *Ar. i.* Geri dönme, çekilme.
i. veril- 206a/23

inşāʿ Ar. i. Güzel nesir yazma veya güzel yazılmış nesir.
i.-(inşā allahü teāla) 186a/20db
i. (inşā-al allahü teāla) 217a/13

inşā-allāh-teāla Ar. cü. Allah isterse, Allah nasip etti ise.
i. 193b/13
i. 186a/20
i.-(inşāllāhü-teāla) 196b/06
i. i (inşā-allahi teāla) 200b/09
i. 196b/17
i.-(inşā-allahü teāla) 186a/20dc

in-şāʿ-Allah Ar.cüm. Allah isterse, Allah nasip etti ise.
i. ü 193b/13db

intiẓām Ar.i. Yolunda dizilmiş olma. Düzgünlük, tertip.
i. 219a/06

intibah Ar.i. Uyanma, uyanıklık, gafletin zıddı.
i. 187b/24dc

intiha Ar. i. Son.
i. sı 188b/14dc, 215b/18/19db
i. sı 215b/19

intiḫāb Ar. i. Seçme.
i. it- 216b/08db
i. 215b/04, 217b/08

intiḳāl Ar. i. Ölme.
i. e 199b/06
i. eyle- 193a/27, 195a/19, 199b/05-06db
i. eyle- 194a/12

intiḳām Ar. i. Öc almak.
i. 209a/20
i. al- 200b/15, 204a/17, 217b/19
i. ın 191b/19, 191b/23
i. ına 210a/21

intisāb Ar.i. Bir yere mensup olma, bağlanma, bir yerin adamı olma.
i. ı 196a/23, 196a/23-24db

intizāʿ Ar.i. Çekip koparma, koparıp alma.
i. olun- 197b/01

intiẓār Ar.i.. Bekleme, gözleme
i. ıyla 215a/03

inzivā Ar.i. Bir köşeye çekilme, çekilip karışmama, dünya ile alakayı kesme.
i. da (gūşe-i inzivāda) 199b/12

iñzimām Ar.i.Birbirine ilāve olunmak, katılmak. Yapışmak. Birbiri ile alākalı oluş.
i. ı 197b/11
i. ıyle 194b/06db

ir İ. Erken
i. 213a/11

ir- *T. f.* Ulaşmak.
i.-di 192b/10, 194a/01, 214a/25
i.-medi 190a/03, 209b/07

i.-mediler 184b/21, 184b/21dc

irād Ar. i. 1. Getirmek. Söylemek. 2. Gelir.
i. 184b/01db, 189b/07
i. et- 184b/01
i. ı 193a/13
i. ol- 199a/26, 200b/10
i. olan- 184b/01dc
i. olun- 193b/14, 196b/17
i. 206b/07
i. et- 199b/13
i. it- 195b/13

irām İ. Bir şeyin erebileceği uzaklık.
i. ından 215a/07

irāş Ar.i. 1. Sakatlanan bir organ için yaralayandan alınan diyet. 2. Satıldıktan sonra belli olan malın değerinin düşmesi.
i. it- 190a/10

irfāniyet Far.i. irfan sahibi, irfanlı.
i. e (mülk-ül memālik-el irfāniyete) 192b/24

irfāniyye Ar.s. İrfanla ilgili.
i. 192b/24db

iriş- *T. f.* 1. Ulaşmak. 2. Gelmek. 3. Dokunmak.
i.-di 208b/08, 214a/04, 217b/26db
i.-mek 207a/18, 215a/23, 219a/21
i.-mekden 208b/07
i.-mekle 206b/16, 218a/18
i.-miş 188b/23-24dc, 188b/25, 192a/10
i.-mişdi 218b/26
i.-miştir 202b/14
i. mekden 196b/06
i.-ür 202a/19, 214a/19
i.diril 188a/03
i.-dirildi 188a/03db
i.-dirildi (etmāme irişdiril-) 188a/03

irsāl Ar. i. Gönderme.
i. 199a/06db
i.-(tekellüfāt-i irsāl) 214b/18
i. buyur- 188a/19, 189a/27, 195a/23
i. e (teblīġ-ül irsāle) 205b/27
i. eyle- 195a/22db
i. i 213b/03
i. ī 215a/06
i. iyle 208a/23
i. ol- 204a/08
i. olun- 187a/25dc, 213b/13, 217a/10
i. oun- 215a/27
i. eyle- 188a/04dc
i. iñ 188a/04dc

irşād Ar. i. Doğru yolu gösterme, uyarm
i. 200b/02
i. a (seccāde-i irşāda) 200b/02
i. ına (luṭf u irşādına) 193a/06

irte *Bkz.* irtesi.
i. 202a/26db

irtesi *T. s.* Bir sonraki.
i. 203b/12, 212a/17db

irtiḥāl Ar.i. Dünyadan ahrete göçme, rıhlet, ölme, vefat.
i. et- 199a/17
i. eyle- 199a/18db

irtikāb *Ar. i.* Kötü bir iş işleme.
i. 192a/21db
i. et- 192a/21, 196a/12
i. it- 188a/06dc

irtişā Ar. i. Rüşvet alma.
i. 191b/18, 191b/27, 191b/27, 192a/05
i. ya 191b/26, 193a/26, 193b/21
i. yı 200a/06db
i. nı 200a/06

irüş- *T. f.* 1. Ulaşmak. 2. Gelmek. 3. Dokunmak.
i.-ür 206b/27, 217b/12
i.-ürler 204b/12, 206b/08db, 206b/23
i.-dürdiler 207b/25

irż T.i. namuş, haysiyet.
i. 186a/18

isār Ar. i. Dökme, saçma, serpme.
i. -ı (isār-ı sikke-i hümāyūn) 195b/20

ise E. -imek fiilinin şart şeklidir. Kalıplaşmak sūretiyle edat hāline de gelmiştir.
i. 186b/03, 187b/20dc, 188b/23-24dc, 190b/22db, 196a/01, 196a/03, 196a/03-04db, 198a/25, 200a/09, 200b/26, 200b/26db, 203b/14, 204a/12, 209a/11, 211a/24, 211a/26, 212b/23, 214b/22, 215a/02, 215b/20, 215b/22, 217b/20, 218a/09

islām *Ar. i.* Hz. Muhammed'in, Allah'ın emriyle insanlara bildirdiği din.
i.-(arż-ı islām) 211b/25
i.-(asākir-i islām) 203a/20
i.-(asker-i islām) 185a/02, 185a/22db, 185b/23, 187b/20dc, 188a/06dc, 203a/05, 204a/27, 204b/01, 204b/13, 204b/19, 205b/18, 205b/21, 205b/23, 206a/15, 206a/21, 206a/24, 206b/14, 207a/02, 207a/25, 207b/02, 207b/18, 208a/12, 208b/05, 208b/26, 210b/24, 212b/07, 217a/10, 219a/11, 219a/18
i.-(cümle-i asakir-i islām) 212b/08
i.-(ehl-i islām) 186a/12, 186b/27, 187b/04, 188a/04dc, 188a/11, 208a/24, 208a/24db, 213a/01, 213a/01db, 218b/01, 218b/12
i.-(gayret-i islām) 186a/18
i.-(ḥükkām-ı ehl-i islām) 213b/07
i.-(naṣib-i ġazāt-ı islām) 202a/25
i.-(serdār-ı asker-i islām) 198b/26
i.-(şeyh-ül islām) 214b/16
i.-(şey ḫ-ül-islām) 189a/04
i. a (asker-i islām) 208b/14, 212b/27
i. a (asker-i islāma) 201b/10, 212a/11
i. dan (asker-i islām) 204a/16, 219a/14
i. dan (ehl-i islāmdan) 186b/27dc
i. dan (ġazāt-ı islāmdan) 202a/04
i. ı 210b/07
i. ı (asker-i islām) 188a/24, 213a/09
i. ı (asker-i islāmı) 217b/18
i. ı (ehl-i islāmı) 217b/15
i. ın (asker-i islāmıñ) 185a/22dc, 206b/19
i. ıñ 211b/27db
i. ıñ (asker-i islām) 204a/21, 211b/27, 212a/02
i. ıñ (asker-i islāmın) 213a/04
i. ıñ (asker-i islāmıñ) 187b/07dc, 203a/08, 206a/14, 213a/04db
i. ıñ (cümle-i asākir-i islāmıñ) 210a/07
i. ıñ (ehl-i islām) 201b/08
i. ıñ (serdār-ı islāmıñ) 212b/03
i. iyede (devlet-i islāmiyede) 192a/05
i. (asker-i islām) 206a/15db
i.-(cünd-i islāma) 210a/14
i. iyye192a/02db
i. de (devlet-i islāmiyye) 186b/23
i.-(asker-i islam) 185a/22
i. a (ehl-i islam) 185a/21
i. ıñ (asker-i islāmıñ) 201b/07
i. iyede (ibtidā-i devlet-i islamiyede) 192a/02

ism *Ar. i.* İsim, ad.
i. -i (ism-i żātıñ) 193a/06
i. -i (ism-i żatıñ) 193a/01

isneyn Ar.s. İkinci
i.-(yevm-ül iṯneyn) 188b/27

ispiri T.i. Bir çeşit kuş türü.
i. yyi 203a/23

iṣabet *Ar. i.* Rastlamak. Doğruca varıp erişmek.
i. et- 193a/19

iṯbat Ar.i. Şahit ve delil göstererek doğrusunu ortaya çıkarma.
i. ına 189a/26

iṯte- *T. f.* 1. Bir şeyi dilemek. 2. Görmek istediğini bildirmek.
i.-se 184b/13, 184b/13db
i.-r 202a/24db, 211b/24

iṯtikā Ar.i.Şikayet etme, yanıp yıkılma.
i. et- 184b/24

iṣyān *Ar. i.* İtaatsizlik, ayaklanma.
i. 194a/08

iste- *T. f.* 1. Bir şeyi dilemek. 2. Görmek istediğini bildirmek.
i.-di 194a/24
i.-diklerinden 197a/26
i.-diler 208a/21
i.-dügi 200a/01db, 200a/02
i.-mem 189b/09
i.-meyin 196b/07
i.-mezin 194a/27
i.-meziz 190b/01, 190b/01-02db, 195b/27
i.-mezsen 185a/27dc
i.-r 203b/12, 208a/01, 208b/10
i.-rim 189b/09
i.-riz 195b/27, 196a/05, 196a/05db, 217b/23
i.-rler 199b/16, 215b/22, 215b/22/23db

isticāl *Ar. i.* Acele etme.
i.-(kemāl-i isticāl) 212a/18
istidlāl Ar. i. bir delile dayanarak bir şeyden bir netice çıkarma.
i. 201b/23
i. ya 211a/27
istiḥdam *Ar.i.* Kullanma.
i. dır 194a/25
i. ı 208b/11
istiḫbār *Ar. i.* Haber alma.
i. 199a/13, 214b/22
istiḫrāc Ar.i. Bir şeyin içinden diğer bir şeyi çıkarma.
i. -ı (istiḫrāc-ı aḥkām) 187b/18
istiḥkām *Ar. i.* Sağlamlık, kuvvet.
i. 194b/06db
i. a 205b/06
i. 194b/06
i. 194b/06
istiḥḳāḳ Ar. i. Kazanılan şey, hak edilen
i. ları 205b/01, 205b/01db
istīlā Ar. i. Bir yeri kuvvet kullanarak ele geçirme.
i. id- 184b/10
istīżān *Ar. i.* Danışma.
i. it- 199b/19
istikāmet *Ar.i.* Doğru hareket.
i. le 192b/12db
i. 194a/26db
i. de 194a/26
i. ile 192b/12
istiḳbāl *Ar. i.* 1. Karşılama. 2. Gelecek zaman.
i. 217a/04
i. eyle- 203a/20
i. it- 185a/08, 205b/21
i. lerine 215a/19
istiḳlāl A.i. Kendi başına olma, kimseye bağlı olmama, kendi bağlı olma.
i. 185b/05db
istiḳrār *Ar. i.* Bir yeri kuvvet kullanarak ele geçirme
i. bul- 199b/22
istimāᶜ *Ar. i.* Dinleme, işitme.
i. et- 212b/03
istimālat *Ar. i.* Teselli etme, avutma.
i. 212a/18db
i. 203a/17, 211a/20
i. ler 217b/19
istimān *Ar. i.* Aman dileme.
i. 202b/04
istimāᶜum Ar.i. 1.Dinleme,kulak verme. 2. dinleyip kabul etmek.
i. 191b/06db
istinād Ar.i. 1. Dayanma. 2. Güvenme, itimad.
i. 201a/12
istirāḥāt Ar. i. Dinlenme.
i. 217b/23db
i. 212a/26
i. eyle- 212b/07
i. olun- 218b/24, 219a/26
istiᶜāb Ar.i. İçine alma, içine sığma.
i. et- 207b/13
istiżān Ar.i. izin isteme, müsaāde, danışma.
i. eyle- 211b/08
iş İ. Çalışma, uğraşma, amel.
i. 193b/09, 193b/09db, 199a/01, 213a/12, 213a/25
i. e 187a/21dc
i. i 213a/08, 213a/08db, 213a/13
işāᶜa *Ar. i.* Akşam.
i. 192b/26
işāret Ar. i. Gösterme.
i. 188a/18dc
işġāl Ar.i. İş verme, işte bulundurma, uğraştırma, meşgul etme.
i. 193a/09, 193a/09db
işit- *T. f.* Duymak, haber almak.
i.-irmiş 199b/19
i.-di 185b/02
i.-diyse (işitdi ise) 185b/07
i.-dügimüzde 196b/01
i.-irler (işidirler) 219a/14
i.-mek 198a/16
i.-memiş 191b/20, 191b/20db
i.-mişler 204b/14, 204b/14db
işkence *Far. i.* Eziyet, azap.
i. ye 190a/07
işrāb Ar.i. 1.İçirme, 2. Dolaylı anlatma.
i. et- 208b/04, 208b/04db
işret Ar. i. İçki, eğlenme.
i. 209a/09

i.-(ṣāḥib-i işret) 201b/16
i. e (ıyş-ü işret) 184b/12
i. iñ 209a/09

işte Ü. Göstermede ve işaret etmede kullanılr.
i. 192a/24, 192b/07

iştibāh Ar. i. Şüphelenme.
i. 209a/10, 209a/10db, 217a/21
i. a 209a/10db
i. 209a/10
i. ı 200a/04

iştihār Ar. i. Ünlü olma, ün kazanma
i. 195a/24
i. 185b/26

it İ. Köpek
i. 192b/19

it- *T. yar.* Bir işi yapmak.
i. 185b/18, 186a/24, 187a/04, 188a/14, 189b/07, 189b/08, 189b/11, 191a/22
i. 192b/19
i.-di 217b/22, 218b/23
i.-digüden 188a/06dc
i.-diler (iḳdām it-) 217b/20
i.-düġü (hedim it-) 188a/17
i.-dügi 188a/18dc, 188b/14dc, 201b/04
i.-e (feryād ide) 218b/04
i.-ecek (idecek) 189b/08
i.-ecek (taḳīb it-) 202a/08
i.-ecek (teḥassün it-) 206b/05
i.-ecektir (ārzu it-) 190a/03
i.-elim (ceng it-) 186a/18
i.-elim (farż it-) 212b/18, 212b/18db
i.-elim (idelim) 195b/19
i.-elim (irād it-) 189b/07
i.-elim (rücu it-) 211b/19
i.-elim (rücū it-) 196b/09, 196b/09db
i.-elim (suru it-) 211b/20
i.-elim (taḥrīr it-) 217a/12
i.-elüm (ḳarar it-) 186a/17dc
i.-emediler 207a/11
i.-emediler (mu ḫālefet it-) 186a/24
i.-emem (itiḳād idemem) 212a/08
i.-emeyüp 186a/24dc
i.-emeyüp (ḳarar it-) 185a/13
i.-en 188a/06dc, 194a/08, 195b/26, 214a/03
i.-en (taḥrīr it-) 188a/18dc
i.-en (uhūr it-) 217a/10
i.-en (vefāt it-) 189a/05
i.-enler (ceng it-) 186b/01
i.-er 190b/19, 191b/16, 195a/08, 196b/05, 200a/10, 200a/10db, 206a/03db, 206b/05, 209a/06, 209b/02, 209b/05, 210b/08, 211b/11db, 213b/18, 218b/11
i.-er(mülākāt it-) 198a/23
i.-er(tayīn it-) 209a/04
i.-er (arż it-) 198a/11, 198a/11db
i.-er (ceng it-) 209a/18
i.-er (delālet it-) 187b/18db, 188a/18dc
i.-er (ḥareket ider) 195b/04
i.-er (ḥücūm it-) 202a/11
i.-er (ider) 189b/17, 195b/12
i.-er (iḥdāṯ it-) 198b/04
i.-er (i ḫtrirāz it-) 186a/13dc
i.-er (iḥsān it-) 191b/05
i.-er (iḥsās ider) 195a/07
i.-er (iḥṣāṣ it-) 195a/07db
i.-er (iḳāmet it-) 185a/05db
i.-er (inkisār it-) 186a/15
i.-er (itāb it-) 214a/22
i.-er (ḳatl it-) 209a/18
i.-er (menāzil it-) 187a/25dc
i.-er (muāvenet it-) 190a/18
i.-er (müsāade it-) 194a/21
i.-er (müşāhede it-) 207b/26
i.-er (naḳl it-) 209a/25
i.-er (şitāb ider) 218a/11
i.-er (taḳdim it-) 219a/01
i.-er (tayīn it-) 208a/01
i.-er (tedbīr it-) 209a/25
i.-er (tekzīb ider) 195b/13
i.-er (terciḥ it-) 196a/05
i.-er (tevcih it-) 209b/24
i.-er (vażı it-) 209a/04
i.-er ler(naḳl it-) 215b/16
i.-erdi 189b/17db, 189b/19, 189b/19db, 190b/22-23db, 190b/23, 196b/03, 197b/09db, 210b/02
i.-erdi (arż it-) 197b/08db
i.-erdi (ḥamal ider) 210a/26
i.-erdi (ḥareket it-) 191a/22

i.-erdi (iḥsān it-) 197b/08
i.-erdi (naḳl it-) 196b/08db, 198b/09, 200a/21, 200a/27db
i.-erdi (taḳlid it-) 198b/22
i.-erdi (tezevviç it-) 197b/09
i.-erdi (tezlīl it-) 213a/07
i.-erdim 210b/03
i.-erdim (ḫavf it-) 196b/06
i.-erek 186b/17dc, 219a/09
i.-erek (ceng ü per ḫāş it-) 186b/17
i.-erim 213a/11
i.-erise 188a/18dc
i.-eriz 190b/19db
i.-eriz (fedā ideriz) 217b/25
i.-eriz (ḳatl it-) 196a/03-04db, 196a/04
i.-eriz (taḥammül ideriz) 217b/25
i.-erken 202a/05
i.-erken (muṣāḥabet it-) 205b/27
i.-erken (teferrüc ü ḥammām it-) 188b/19
i.-erler 187b/24dc, 190b/03, 197a/02, 199a/15, 200a/05, 206a/05db, 206b/09, 206b/15, 207a/22, 207b/09, 209a/10db, 214a/10, 219a/13, 219a/13
i.-erler (davet it-) 206a/05
i.-erler (fermān it-) 189b/11
i.-erler (fetḥ it-) 197a/27
i.-erler (ḥāṣıl it-) 209a/10
i.-erler (ḥükm it-) 206a/06
i.-erler (hücūm it-) 214a/17
i.-erler (iddiā it-) 203b/01
i.-erler (inkār iderler) 195a/05
i.-erler (iẓhār it-) 218b/17
i.-erler (ḳatl it-) 209a/15, 209a/16
i.-erler (meksūr it-) 216b/15db
i.-erler (mübāşeret it-) 214a/12
i.-erler (mülaḥaa it-) 212a/07
i.-erler (müşāhede it-) 204b/14
i.-erler (naḳl it-) 185a/14
i.-erler (ricā it-) 204a/19
i.-erler (sebāş it-) 202a/20
i.-erler (tazmīn it-) 211b/11
i.-erler (tebdīl ol-) 215b/21
i.-erler (tefa ḫ ḫur it-) 202b/19
i.-erler (tesḫīr it-) 204a/11
i.-erler (yād it-) 197a/01db
i.-erlerdi 196a/20, 217b/17db
i.-erlerdi (add iderlerdi) 218a/12
i.-erlerdi (mülaḥāẓa it-) 212a/07db
i.-ermiş (iddiā it-) 206a/09
i.-ermiş (temāşā it-) 214a/20/21db, 214a/21
i.-erse (iḳāmet it-) 185a/05
i.-erse (terciḥ it-) 196a/05
i.-erseñiz 201b/11
i.-ersin (tekmīl it-) 187a/14dc
i.-ersiz 195a/05
i.-ersiz (tekmil it-) 187a/14
i.-erüz 185b/01
i.-esin (rücū it-) 201b/10db
i.-esiz 201b/10
i.-icek 194a/25, 200a/02
i.-icek (hücūm it-) 209a/18
i.-ince (idince) 194b/01
i.-incek (malūm it-) 184b/23
i.-inur 209a/13
i.-inüp (murad it-) 219a/07
i.-inür (murād idinür) 203b/14
i.-ip (tevkīl it-) 195b/09
i.-mekde (sabıḳ it-) 188a/06dc
i.-mezdi 194a/22
i.-miş (irtikāb it-) 188a/06dc
i.-miş (muḥavvik it-) 188a/06dc
i.-ü 190a/04
i.-üb (du ḫūl it-) 197a/27
i.-üġü 209a/06
i.-ügi 188a/18dc
i.-ügin 215b/15
i.-ügine 208b/13
i.-ügü 212a/03
i.-ünmek (malūm it-) 188a/18dc
i.-ünürlerse 196a/02db
i.-üp 185a/08dc, 186a/11dc, 186b/17-18dc, 187b/03dc, 187b/07dc, 187b/24dc, 188b/14dc, 194a/10, 194a/10db, 194a/20, 196a/13db, 197a/05, 197a/25, 197a/25db, 201b/21, 202a/07db, 203a/09, 204b/27, 205b/23, 205b/23, 207a/17, 208a/26, 208a/26db, 208b/19, 208b/19db, 210a/10db, 211a/02db, 212a/13db, 212a/14, 212a/23,

214a/02, 214a/05, 215a/15, 215b/05db, 215b/24, 216b/08db, 217a/06, 217a/12, 217a/27, 219a/15, 219a/19
i.-üp (āġaz idüp) 210a/10
i.-üp (āmāde idüp) 206b/13
i.-üp (a ḫaz it-) 214a/15
i.-üp (a ḫez it-) 205a/06
i.-üp (arż idüp) 190b/07
i.-üp (arż it-) 214a/23
i.-üp (arż itüp) 191a/01
i.-üp (avdet it-) 185b/20, 185b/20dc, 186a/10, 187b/07, 187b/07db, 188b/12
i.-üp (azīmet idüp) 207b/23
i.-üp (azīmet itüp) 204a/15
i.-üp (bāzār idüp) 195a/02
i.-üp (berdār it-) 208b/20
i.-üp (beyān idüp) 217b/22
i.-üp (bezl it-) 187b/24dc
i.-üp (binā it-) 194a/11
i.-üp (bünyād it-) 206a/27
i.-üp (cem it-) 194a/11
i.-üp (cemi it-) 217b/18
i.-üp (cemiiyyet it-) 215b/01
i.-üp (cevālān it-) 218a/17
i.-üp (dāmen-der-meyān idüp) 204a/17
i.-üp (devr it-) 190a/24
i.-üp (ehadī it-) 185b/18
i.-üp (esīr it-) 188a/14
i.-üp (esir it-) 185a/24
i.-üp (feṭḥ it-) 194b/23, 197a/12
i.-üp (fet ḫ it-) 188a/16
i.-üp (ġāret it-) 196b/22
i.-üp (ġarīḳ-i raḥmet idüp) 191b/16
i.-üp (güzerān it-) 189b/22
i.-üp (ḥabs idüp) 210b/15
i.-üp (ḥak it-) 193a/02db
i.-üp (ḥammām it-) 188b/18
i.-üp (ḥareket it-) 193a/26
i.-üp (ḥaẓ it-) 189b/15
i.-üp (ḫasāret it-) 187b/15, 206b/01
i.-üp (ḥıf it-) 219a/18
i.-üp (hibe it-) 190a/01
i.-üp (hücūm it-) 202a/13
i.-üp (hücüm it-) 202a/14-15db
i.-üp (idüp) 186b/05, 187b/14, 188a/23, 188b/19, 189b/06, 189b/08db, 207a/08
i.-üp (ifrāz it-) 187a/04
i.-üp (ihār it-) 212b/22
i.-üp (iḥār it-) 187b/03
i.-üp (i ḫrāc it-) 187a/18, 188a/04dc
i.-üp (iḫtinān it-) 214a/05db
i.-üp (ihhızār it-) 187b/25dc, 189b/27, 208a/25
i.-üp (iḳāmet idüp) 212b/07
i.-üp (iktifā it-) 210a/08
i.-üp (ilām it-) 185b/15
i.-üp (irāde idüp) 195b/13
i.-üp (irāṣ idüp) 190a/10
i.-üp (istīlā it-) 184b/10
i.-üp (istīzān it-) 199b/19
i.-üp (istiḳbāl it-) 185a/08, 205b/21
i.-üp (itmām it-) 189b/08
i.-üp (ḳarḳ it-) 186b/06dc
i.-üp (mecrū ḫ it-) 219a/17
i.-üp (meyl idüp) 218a/22
i.-üp (mufāreḳat ol-) 189a/20
i.-üp (mu ḫālefet it-) 186a/26dc
i.-üp (muḳabele it-) 187a/27dc
i.-üp (muṣāḥabet idüp) 200b/04
i.-üp (münhezim it-) 185a/22dc
i.-üp (mürūr it-) 206a/27
i.-üp (müzāḥame it-) 204b/15
i.-üp (naṣb it-) 209b/20, 209b/20db
i.-üp (nīza it-) 218b/20
i.-üp (rām itüp) 219a/08
i.-üp (raġbet idüp) 211a/02
i.-üp (sābāş idüp) 202b/19
i.-üp (sāni-i ḥakk it-) 193a/02
i.-üp (savaş it-) 187b/04dc
i.-üp (sei idüp) 194b/15
i.-üp (ṣulḥ idüp) 194b/08
i.-üp (ṣul ḫ it-) 185a/11
i.-ilmek (esīr itil-) 208b/14
i.-üp (ṣuud it-) 199b/14
i.-üp (tāaḳib it-üp) 202a/15
i.-üp (taġyīr idüp) 213a/03
i.-üp (taḥṣīl it-) 212b/05
i.-üp (taḳdīm it-) 207b/24
i.-üp (taḳdim it-) 185b/24

i.-üp (taḳīb it-) 212a/18
i.-üp (taḳrir it-) 185b/17
i.-üp (tayīn it-) 188a/18db, 215b/05
i.-üp (tekmīl idüp) 194b/07, 203a/12, 211b/10, 212b/11
i.-üp (tercih idüp) 207b/04
i.-üp (tertīb idüp) 203a/18
i.-üp (tezyīn it-) 188b/16dc
i.-üp (ubūr idüp) 210a/03
i.-üp (ubūr it-) 210b/23
i.-üp (vaṣıl it-) 197a/19
i.-üp (vażı id-üp) 198b/05
i.-üp (vażı idüp) 218a/06
i.-üp (vażı it-) 188b/14dc
i.-üp (żabṭ idüp) 210b/07
i.-üp (żamm it-) 195a/22, 196b/13, 209b/23, 209b/23db
i.-üp (żapt it-) 185a/21
i.-üp-(ilam it-) 210a/07

ʿitāb *Ar. i.* Azarlama.
i. it- 214a/22
i. ol- 199a/04
i. ı 187b/15-16dc

itʿām Ar. i. Yeme, yedirme.
i. bul- 188a/04db, 188a/04db
i. ol- 188a/04dc
i. 187a/22

itaʿat Ar. i. Alınan emre uymak. Söz dinlemek. İnkıyad etmek. Boyun eğmek. Āmirin meşru emirlerini dinleyip ona göre hareket etmek.
i.-(itaʿat it-) 187b/24dc

itdir- Y. f. Ettirmek. Başkasının yapmasını sağlamak
i.-diler (azl itdir-) 199a/20db

itdur- Y. f. Ettirmek. Başkasının yapmasını sağlamak
i.-ur 193a/18db

iʿtibār Ar. i. Şeref, haysiyet.
i. 185b/18dc, 209a/22
i.-(ṣāḥib-i izzü itibār) 199a/15
i. dan 190b/24
i. ı 185b/18
i. ol- 211b/01

iʿtiḳād *Ar. i.* 1. Gönülden tasdik ederek inanmak. 2. Bir şeye bağlanma.
i. eyle- 187a/10
i. i 211a/23
i. it- 212a/08
i. de 187a/20
i. ātındandır 197a/20

iʿtimād *Ar. i.* Emniyet, güven.
i. 196a/14, 196a/14db, 200a/12, 200a/12db
i. buyur- 190b/16
i. et- 212a/07
i. ına (ḥüsn-ü itimādına) 200a/03
i. i 211a/23

iʿtirāf *Ar. i.* Gizleyip söylemek istemediği şeyi açıklamak.
i. et- 211a/06

itmām *Ar. i.* Tamamlama.
i. 189b/08
i.-(itmām olundı) 188a/03dc
i.-(itmām ü encām) 187b/11
i. a 207b/25, 208b/08, 218b/26
i. e 188a/03db
i. olun- 188a/04
i. a 214a/25
i. ü encām187b/11

ittifāḳ Ar. i. Birleşme, uyuşma.
i. 185b/05dc, 190b/06, 190b/26, 191b/02, 203b/02, 214a/08, 217a/24
i. ı 204b/26, 217a/27
i. ı (emr-i ittifāḳı) 204b/12
i. ın 217a/26
i. -ı (ittifāḳ-ı serāy-i āmire)188b/16
i. ātdandır 197a/20

ittiṣal Ar.i. 1.Ulaşma, bitişme.2.Aralık yokluğu, temas, birbirine dokunma.
i. i 187b/10dc

iʿṭā *Ar. i.* Verme.
i. 187b/10dc
i. 211a/22

iṭāʿat Ar. i. Alınan emre uymak. Söz dinlemek. İnkıyad etmek. Boyun eğmek. Āmirin meşru emirlerini dinleyip ona göre hareket etmek.
i. 201b/01, 204a/02
i. et- 211b/24, 211b/24db
i. ettir- 203a/03
i. eyle- 203a/03, 204a/05

i. ı 203a/13
i.-ı (iṭāat-ı menüçehrin) 202b/03
ʿivaż *Ar. i.* Karşılık, bedel.
i. lar 191b/17
iyāl Ar.i. 1. 1. Bir kimsenin geçindirmek zorunda olduğu kimseler. 2. Kadın, eş.
i. i (ehl-ü iyāli) 207a/04
i. i (ehl-ü iyālleriyle) 218b/10
i. lerin (ehl-ü iyāllerin) 207a/06
i. leriyle (ehl-ü iyālleriyle) 218b/10
iyd Ar.i. Bayram,
i. -ü (iyd-ü şerīfin) 219a/08
iz İ. 1. Bir şeyin geçtiği veya önce bulunduğu yerde bıraktığı belirti, nişan, alamet.
i. 188a/06dc, 197b/05, 218b/16
i. in 212a/16
i. ine 184b/21
i. ine (izine git-) 185b/06
izāle Ar. i. Giderilme.
i. si 196a/12, 206b/12
izdivāc Ar.i. Evlenme.
i. ı 214b/01
izdiyād *Ar. i.* Ziyadeleşme, çoğalma.
i. 209b/01
i. bul- 195b/11
izn *Ar. i.* İzin, müsaade.
i. 206a/23
ʿizzet *Bkz.*: ʿizz
i.-(devlet ü izzet) 192b/14
i. de (ṣadr-ı izzetde) 192b/15
ʿizz *Ar. i.* Yücelik, ululuk.
i.-(ṣāḥib-i izz ü itibār) 199a/15
ʿiẓām *Ar. s.* Büyük, yüce.
i.-(vüzarā-i iẓām) 213b/21
i. a (ülemā-i iẓāma) 214b/16
i. ı 188a/18dc
iẓhār *Ar. i.* Gösterme, ortaya çıkarma.
i. 186a/14
i. -ı (ihār-ı teessüf) 196a/20
i. et- 212b/23
i. it- 212b/22
i. it- 187b/03
i.-(sürūr-i iẓhār) 192a/01
i.-(sürūr ü iẓhār) 196a/26db
i. it- 218b/17
i. -ı (iẓhār-ı meserret ü şevk) 196a/26db
i. -ı (iẓhār-ı meserret ü şevḳ) 196a/25
i. -ı (iẓhār dostluḳ) 217b/17db
i. -ı (iẓhār dostluḳ) 190b/03
i.-ı (iẓhār-ıḳudret) 189b/05
iżāfet *Ar. i.* İki şey arasındaki bağ ilgi.
i. 197a/02
i. eyle- 196b/27db
iżāḥ Ar.i. Açıklamalar
i. ına 193a/13

J

Jiyān Far.i. Kızgın, kükremiş, coşmuş.
j.-(şīr-ijiyān) 218b/02

K

kā-enne Ar.zf. Sanki, gūyā,gibi, benzer.
k. 196a/13
k. 199a/03
kāfi Ar. s. Elveren, yetişen, yeter, yetecek.
k. dir 212b/05
k. 204b/25
k. -i (kala-i şeki) 204a/04
k. -i (kale-i evvel) 187a/22
kāfir *Ar. i.* Allah'ın varlığına, birliğine inanmayan.
k. 185a/19, 185a/19, 185a/19dc, 185a/24, 185b/03, 186a/17, 186a/17db, 186b/04, 186b/04db, 186b/05, 186b/06, 186b/17dc, 187b/25, 188a/16, 191b/15, 191b/15db
k. den 186b/18, 188b/06
k. i 185b/04
k. iñ 186b/17dc
k. lere 208a/24
k. lerine 208a/24db
kāğıdlaş- F. 1.Kağıt gibi olmak.
2. Mektuplaşmak.
k.-dılar 217a/21
kāḫ Far.i. 1. köşk, kasr, 2. yüksek bina. 3. samanlık, saman çöpü.
k. -ı (kāḫ-ı behiş-i nām)198b/03

kāinat Ar.i. 1. Var olan şeylerin cümlesi, hepsi 2. Dünya.
k. ıñ (server-i kāinatıñ) 206b/18

kām Far.i. Ağzın üstü, tavanı. 2. Meram, arzu, emel.
k. al- 189a/16, 190a/03, 200a/11
k. ı 192b/02
k.-(serdār-ı kām-kār) 212b/13

kāmil Ar.s. 1. Bütün, tam, naksansız eksiksiz. 2. Kemāle ermiş, olgun. 3. Yaşını başını almış.
k. 208a/16

kām-kār Far.b.s. İsteğine ulaşmış, mutlu.
k.-(kām-kār) 211b/21

kāne Ar. f. "oldu husule geldi" manasına bazı terkiplere katılır.
k. 196a/08, 197b/18, 199a/07

kār Far.i. 1. iş, güç, 2. kazanç
k. e 184b/16
k. 206b/27
k. -ı (kār-ı memleket)184b/10

kārbān Far.i. Kervān.
k. 187b/21

kāse Far.i. 1. çiniden, fağfurdan, billurdan, porselenden, mādenden veya topraktan yapılmış çanak.
k. 214b/19

kātī Ar.s. kesip atan, tereddüde mahal bırakmayan, kesin.
k. 211b/20
k. 201a/25

kāzibe Ar.s. 1. Kebzeden, yalan söyleyen, yalancı. 2. Yalan, uydurma
k.-(şöhret-i kāzibe) 198b/21db
k. ī 215a/12
k.-(şöhret-i kāżzibe) 192a/11

kabe Ar.h.i. 1. Hicaz'da, Mekke-i Mükerreme'de Harem-i Şerif'in hemen hemen ortasında bulunan kutsal bina.
k. nīñ 192a/23

kalem Ar. i. Yazı yazma.
k. e (müttefiḳ-ül kelame) 190b/16

kapu *T. i.* Giriş, ön.
k.-(demir ḳapu) 205a/03

kari Ar.i. kariye ahalisinden, köylü.
k. yye (ḫalkāri vezīr kāriyye) 208b/24

ke Far. e. Farsça'da küçültme edatıdır.
k. 210a/27

kebīr Ar. s. Büyük, ulu.
k. 198a/23
k.-(ḳalʿe-ı kebīr) 204b/27
k.-(mīr-ā ḫūr-u kebir ferhād aġa) 197b/17
k.-(vezīr-i kebīr) 193b/02
k. e 191a/10db, 215b/10
k. i (kılet-ı kebīri) 211a/08
k. iñ (şehr-i kebīriñ) 203a/15
k. -ı (kebīr-i ferhād aġa) 191a/10
k. -i (kebīr-i dıra ḫşan) 187b/17
k.-i 206a/11
k. niñ (ḳarye-i kebīre) 186b/12
k. si (ḳalʿe-i kebīresi) 197b/12db
k. si (ḳalile-i kebīresi) 197b/12
k.-(mīr-a ḫūr-ı kebir) 195a/26
k.-(mīr-a ḫūr-i kebīr) 193b/17
k. iñ (nām-ı nehr-i kebiriñ) 219a/26

kebūd Far. s. Gök rengi, mavi.
k. 205a/07

kefālü Ti. Kefede yaşayan, orada doğup büyüyenene söylenir.
k. 186a/08

kefere Ar. i. Kafirler.
k. 185a/19db
k. -i (kefere-i fecereniñ) 213b/05

kelām Ar. i. Söz, lakırdı.
k. 189a/25, 192a/05db, 215a/06, 215a/09
k.-(ḫalṭ-i kelām) 195a/06
k.-(ḫulāṣa-ı kelām) 193a/14
k.-(muḳtézā-yı kelām) 193a/17
k.-(netice-i kelām) 187a/01dc, 189a/03dc
k. a 196a/26
k. a (esālīb-i kelāma) 215a/08
k. dır 191b/19
k. ı 191b/20, 201a/18
k. ı (ḫülāṣā-ı kelāmı) 217a/12
k. ı (netice-i kelāmı) 213a/20
k. ında 192a/14
k. ını 213a/24

k. -ı (kelām-ı ekābir) 192a/05
k. -ı (kelām-ı mevḥısı) 196a/06
k. a-(rūḥ u kelāma) 189a/24
kelb Ar. i. Köpek.
k. 208a/18, 208a/18
kelimāt Ar.i. sözler.
k. 217b/22
k. dan 190a/27
kelime Ar. i. Söz.
k.-(müttefiḳ-ül kelime) 217b/23
k. sinden 209b/22
kelle Far.i. 1. Baş, kafa 2. baş gibi yuvarlak, şey 3.ekinlerde başak.
k. 196b/13, 202a/23, 218b/07
k. ler (iḫtilāl-i kelleler) 195b/22db
k. leri 202b/07
k. leriyle 210b/07
k. si 202a/23db
k. sin 210b/05
k. -i (kelle-i ārāyış) 218b/20
k. -i (kelle-i bī-devleti)202b/09
k. -i (kelle-i bī-devletleri) 202b/02
k. -i (kelle-i ḳızılbaşı) 201b/13
k. -i (kelle-i ṣari ḫ-i serānı) 201b/21
kemā Ar.e. "gibi, misilli, olduğu üzere" gibi benzetme.
k. 192b/24, 193a/17-18db, 194b/07, 206b/07, 206b/07db(), 218a/25
k.-(kemā-kān) 203a/07
kemāl Ar. i. 1. Olgunluk, tamlık. 2. Baha, en yüksek değer.
k.-(ṣāḥib-i kemāl) 200b/06
k. e (sene-i kemāle) 194a/16
k. -i (kemāl-i adālet ü nışfet) 193a/25
k. -i (kemāl-i adl) 203b/02
k.-i (kemāl-i adl perhiz)194a/19
k. -i (kemāl-i arż) 211b/12db
k. -i (kemāl-i firāset) 193a/17
k. -i (kemāl-i ḫalalet ve ṣalābet) 212b/23db
k. -i (kemāl-i ḥırṣ) 211b/12
k. -i (kemāl-i ḥüsn) 197a/20
k. -i (kemāl-i isticāl) 212a/17
k. -i (kemāl-i istiḥkāma) 205b/06
k. -i (kemāl-i ḳuvvet) 208b/14
k. -i (kemāl-i letāfet) 187b/10
k. -i (kemāl-i mertebe)190a/01, 200a/01, 207b/02
k. -i (kemāl-i mertebesin) 200a/01db
k. -i (kemāl-i meserret)191b/22
k. -i (kemāl-i şevket)203a/20
k. -i (kemāl-i şöhretinden)193a/13
kemān-dār Far.b.s. Yay tutan, yay tutucu.
k.-(kemān-dār) 205a/08
kemer Far. i. 1. Bele takılan kuşak. Kayış. 2. Don, pantolon, şalvar gibi şeylerin bele rastlayan kısmı.
k. 214a/09
kemḥā Far.i. İpek kumaş; havsız,kadife.
k. 198a/25, 198a/25db
kemīne Far.s. 1. Noksan, eksik 2. Aciz, hakir, zavallı.
k. ye 192b/13
kemmiyyāt Ar.i. Her hangi bir noktanın nicelikler.
k. in 190b/27
kemrek ?
k. 215b/13db
k. i 215b/13
kenār Far.i. Kıyı, çevre.
k. 190b/24
k. e 186b/08dc
k. ına 215b/26, 219a/26
k. ında 203a/14, 203a/14db
kendi Zmr. İyelik ekleri alarak kişilerin öz varlığını anlatmaya yarar.
k. 192a/17
k. leri 188a/06dc
k. lerin 187a/11db
k. niñ 188b/14dc
k. si 186b/07, 210b/01
kendü Bkz. kendi.
k. 185b/15, 186b/18, 189b/22, 190b/17, 191a/19, 192a/17db, 193a/02, 193a/02db, 195b/14, 196a/15, 196b/07, 198a/17, 198a/21, 198a/22, 201a/07db, 202a/14, 203a/26, 204a/07, 207a/23, 216b/07db, 218a/06
k. de 195a/07, 195a/07db

k. den 184b/14, 190a/26, 202b/19, 209a/06, 209b/21, 214b/25
k. ler 196a/17, 200a/08, 207b/16, 208b/04
k. lerden 199b/21
k. lere 185b/14, 188a/01-02dc, 188a/02, 190b/09, 198b/02, 198b/02db, 204a/18, 207a/17
k. leri 204a/07, 204a/07db
k. lerin 207a/08
k. lerine 206a/05
k. n 203b/13
k. nüñ 192a/20, 195b/08, 196a/13, 198a/24, 211a/23
k. si 185b/15dc, 186b/07db, 186b/07dc, 186b/20, 191a/21, 191a/23, 193a/24, 195b/15, 198a/01, 198b/06, 201b/18, 206b/07, 209a/27, 209b/10, 210a/27, 212a/15, 212b/20db, 213a/06, 218a/04, 218b/04
k. sin 191a/13, 202a/12, 202a/13
k. sini 212b/20
k. siniñ 218a/07
k. siyle 204a/16, 205b/27
k. ye 185b/15, 185b/18dc, 185b/21, 185b/27, 185b/27dc, 186b/21dc, 186b/22, 188a/06dc, 190b/08, 191a/25, 194a/19db, 195a/02, 196b/27db, 197a/02, 197a/02db, 197b/23, 199a/01, 202b/19, 203a/21, 205b/26, 205b/26db, 206a/25, 211a/20, 211a/22, 211b/04, 211b/18, 213a/08, 213a/08db
k. yi 217a/27
k. ye 198a/23

kerāmāt Ar.i.Kerametler.
k. 207b/25db
k.-(müanne-i kerāmet) 209b/08

kerb Ar. i. Tasa, kaygı.
k. e 208a/18

kere Ar. i. Kere, kez.
k. 203b/18

kerem Ar. i. 1. Cömertlik, bağış. 2. Soyluluk,asillik.
k.-(seḫā ü kerem) 197b/04
k. de 191a/08

kerīm Ar.i. 1. Kerem sahibi, 2. Cömert,vergili, 3. Ulu, büyük.
k. 192b/02
k. -üd (kerīm-üd-din) 208a/08db
k. -üd-(bint-i kerīm-üd-dīn) 208a/08

kerre Ar. i. Kere, kez.
k. 191a/04db, 195b/05, 197a/24, 197a/24db, 202a/15, 203b/18-19db, 209b/23, 217a/17

kerūh Ar. s. İğrenç, çirkin.
k. 209a/12

kes- F. 1. Önünü kapatmak. 2. Öldürmek.
k.-er 202a/14
k.-erler 209b/04
k.-mişler 205a/07
k.-dirdiler 196a/08

kese Far. i. 1. Küçük torba, 2. Cepte taşınan, akçe koymağa yarayan küçük torba.
k. 197b/06, 197b/06db, 200a/15, 211a/25
k. ler 196a/03
k. leri 191b/07

kesil- F. Kesmek işi yapılmak.
k.-en 218b/07
k.-mediḳ 215b/14db
k.-mediñ 215b/14

keṣīr Ar. s. Çok olan, bol.
k. e 187b/19
k.-(ṣaḥib-i māl-i keṣīr) 193b/01
k. e (emvāl-i keṣir) 185b/17
k. 193b/01db
k. -ül (keṣir-ül taḳṣīr) 186b/10

keṣret Ar. i. Çokluk, bolluk, ziyadelik.
k. 190a/10db, 217a/14
k.-(ḫalḳ-ı keṣret) 193b/15
k.-(keṣret ü cemiiyyete) 211a/07
k.-(küffār-ı keṣret) 188a/23
k. i 190a/16, 190a/16db, 214b/05
k. -i (keṣret-i bārān) 207a/22, 211a/11
k. -i (keṣret-i ḥammām) 190a/10
k. -i (keṣret-i icnād) 210b/27
k. -i (keṣret-i idā) 207b/13
k. e 211a/07

keṣūr-gir Far.b.i. günah, suç.

k. e 207b/03
keṯḫüdā Far.i. kahya
k. sı 185a/18
k. sı 210b/13
k. 198b/09, 199b/18, 215b/03
k.-(ḳoçu kethüdā) 191b/25
k. dan 198a/23
k. larına 213b/11
k. larıyla 215a/24
k. sı 185a/18dc, 191b/23, 196b/12, 198b/09, 201b/13
k. sın 191a/12
k. sıyla (ḫüsrev ket ḫüdāsıyla) 191a/13
k. ya (ḳoçu kethüdāya) 191b/23
k. -i (ketḫüda-i bevvābān yemişçi ḥasan aġa) 211a/14
k.-(ḳoçu kethüdā) 191b/25db
k. larından 198a/04
k. sı 191b/06-07db, 198b/09db, 215a/03db, 218a/01db
k. sıyla 211b/04
k. yı (sinān ketḫüdāyı) 215a/03db
k. -i (ketḫüdā-i bevvābān) 211a/14db
k. lıḳlarında 219a/01
ketüm Ar. i. Saklamak. Gizlemek. Sır tutmak. Söylememek.
k. 195a/13
kevkeb Ar. i. Yıldız
k. 187b/17
kez E. Tekrar. Yineleme.
k. 217b/20
keza Ar.e. Böyle,böylece, bu da öyle.
k. 190b/11, 190b/11db, 190b/11db, 210b/25
kılet Ar.i. azlık, kıtlık.
k. -i (kılet-ı kebīri) 211a/08
kırañ Ar.i.c.Yakınlık. iki şeyin birleşmesi.
k. 217a/15
kırḳ İ. ve s. Otuz dokuzdan sonra gelen sayı.
k.-(ġırḳ) 192b/23
kırmuzı S. bir renk.
k. 198a/27
kıṣṣa Ar.i.c. Fıkra, hikāye.Rivāyet.
k. -ı (kıṣṣa-ı perdāz) 189b/03
ki Far. bağ. Anlam bakımından birbiriyle ilgili cümleleri birbirine bağlar. 2. "Öyle, o denli" gibi öğelerden sonra kullanıldığı cümleye güç katar.
k. 184b/01dc, 184b/19, 184b/25, 185a/02, 185a/02db, 185a/02dc, 185a/07dc, 209a/15, 185a/14, 185a/23, 185a/23-24-25db, 186a/11, 186a/20, 186a/20db, 186a/20dc, 186b/25, 186b/27dc, 187a/01dc, 187a/05, 187a/07, 187a/07db, 187a/09, 187a/09dc, 187a/10-11dc, 187a/11, 187a/14, 187a/21, 187a/21dc, 187a/25dc, 187a/27dc, 187b/10dc, 187b/10dc, 187b/14dc, 188a/04dc, 188a/04dc, 188a/06dc, 188a/18dc, 188a/18dc, 188a/18dc, 188a/18dc, 188a/18dc, 188b/03, 188b/08, 188b/08, 188b/14dc, 188b/14dc, 188b/21, 188b/21dc, 188b/25, 188b/27, 189b/17, 189b/19, 189b/20, 189b/20, 190a/04, 190a/04, 190a/08-09db, 190a/09, 190a/18, 190b/04, 190b/24, 191a/08, 191a/20, 191b/11, 191b/21, 191b/21, 192a/09, 192a/11, 192b/20, 193a/14, 193a/16, 193a/24, 194a/06, 194a/17, 194a/20, 194b/26, 194b/27, 195a/01, 195a/06, 195a/27, 195b/04, 195b/14, 195b/17, 195b/21, 195b/21, 196a/15, 196a/16, 196a/16db, 196a/20, 196a/24, 196a/24db, 196a/26, 196a/26db, 196b/03, 196b/03, 196b/04, 197a/17, 197a/20, 197a/21, 197b/08, 197b/15, 197b/25, 197b/25db, 198a/08, 198a/14, 198a/15, 198b/06, 198b/10, 198b/17, 200a/03, 200a/07, 200a/08, 201a/09, 201a/16, 201b/05, 201b/09, 201b/14, 201b/26, 202a/06, 202a/10, 202a/20, 202a/25, 202b/14, 203a/06, 203b/01, 203b/22, 203b/22db, 203b/23, 203b/23, 203b/25, 203b/26, 204a/06, 204a/06db, 204b/12, 204b/17, 204b/22, 204b/24, 204b/25, 205a/01db, 205a/13, 205a/13db, 205b/05, 205b/05db, 205b/24,

205b/25, 206a/01, 206a/06, 206a/17, 206a/18, 206b/14, 206b/17, 206b/20, 206b/23, 207b/09, 207b/09db, 207b/17, 207b/26, 208a/03, 208a/27, 208b/08db, 208b/21, 209a/25, 209b/18, 210a/06, 210a/13, 210a/13db, 210a/25, 210b/18, 211a/05db, 211b/05, 211b/08, 211b/11, 211b/24, 211b/24, 212a/15, 212a/22, 212a/24, 212b/20, 214a/03, 214a/18, 214a/23, 214b/23/24db, 215b/07, 215b/07db, 215b/14db, 216b/07db, 217a/22, 217b/02, 217b/07, 218a/07, 218a/15, 218a/27, 219a/09, 219a/27
k. 213a/05, 213a/05

kibār Ar. s. Görgülü, ince.
k. 184b/03, 198a/19
k.-(meşāyıḥ kibār) 199b/11db
k.-(meşāyı ḫ-ı kibār) 214b/16
k.-(ulemā-ı kibār) 199a/07
k. ı 184b/17, 205a/09, 205a/15
k. ıñ 199b/13
k. eye (ṣaḥve-i kibāreye) 219a/20

kibir Ar. i. Büyüklük, ululuk.
k.-(pir-i kibir) 210a/20

kifāyet Ar. i .Yetişme, elverme, yeterlik.
k. 188a/27, 201a/21, 205a/19
k.-(taḥṣīl-i kifāyet) 200b/22, 200b/22db
k. 188a/04dc

kile Ar.i. Her iki.
k. si 208a/16
k. -i (kiler-i āmire)185a/01
k. -i (kiler-i āmireye) 194a/14

kilercibāş İ. Padişāh sarayında kiler memurlarının başı.
k. ı 194a/13
k. ılıḳdan 196b/27

kim Zmr. Hangi kişi anlamında cümlede özne, nesne, yüklem görevinde kullanılır.
k. 185a/09, 185a/12, 185a/12db, 186a/25, 186b/15dc, 187a/27db, 190b/22db, 196a/03-04db, 196a/04, 204b/22, 208b/08, 212b/27, 213a/11, 213a/12, 213a/12db
k. in 211a/26, 211a/27
k. ini 188b/14dc
k. iñ 184b/13
k. e 192a/24db, 210a/01

kimesne Bkz. kimse
k. 197a/05, 197b/22, 200a/26, 200b/06, 202a/04, 202a/21, 202b/14, 205a/26, 206a/03, 206a/23, 206a/23, 208a/02, 210a/16, 210a/21, 219a/16
k. ler 188a/06dc
k. leriñ 190a/07
k. niñ 212a/25db
k. ye 197b/09, 197b/09db, 205a/24
k. -i (kimesne-i risālete)211a/02

kimi Zmr. Belgisiz kişiler.
k. 196a/06, 205b/20db, 216b/16db, 216b/16db, 217a/06, 217b/16, 217b/16
k. ne 213a/04, 213a/04db, 213a/04db
k. ni 188b/14dc
k. si 196a/06, 216a/07db, 217a/07
k. sine 215a/10

kimse Zmr. Kim olduğu bilinmeyen veya belirtilmeyen kişi, şahıs.
k. 184b/18, 190b/26, 191b/20, 196a/11, 198a/14, 209b/07, 209b/07, 209b/07db, 209b/08, 210b/08, 213a/14, 213a/14db, 218b/04, 218b/06
k. niñ 212a/25, 215b/17
k. ye 215b/15, 215b/15db

kimya Ar.i. 1. cisimlerin yapılarını, değimeye uğrayıp başka biçimlere girmelerini inceleyen ilim.
k. ya 193b/15

kin *Far. i.* Gizli düşmanlık, garaz.
k. 210a/20

kināye Ar. i. Dolayısı ile dokunaklı söz. Maksadı
dolayısı ile anlatan söz. Üstü örtülü dokunaklı söz. Açıktan olmayıp hakiki mānāyı başka ifāde ile dokunaklı konuşmak.
k. 191a/20
k.-(al-ī ṭarīḳ-ül kināye) 196a/06

kirām Ar.s.Soydan gelenler, soyu temiz olan, ulular.
k. 213b/21
k.-(se ḫa ü kirām) 202b/20
k.-(ümerā-i kirām) 213b/10
k.-(vüzerā-i kirām) 194b/17
k. a (aceb-ül kirāma) 213b/12
k. a (aṣḥāb-ı kirāma) 214b/15

kirān Ar.i. 1. Yakınlık, 2. (Ast.) iki gezegenin bir burçta bulunması.
k.-(seng-i kirān) 208a/09-10db

kişi İ. İnsanlar için sayı belirtilirken kullanılır.
k. 218b/10

kişne- F. At ve kısrak bağırmak.
k.-r 217a/10db, 218a/10

kitab Ar. i. Kitap.
k. a 192a/26

kitabe Ar. i. Yazı yazma, katiplik.
k. -i (kitabe-i el ḥakīre) 193a/11

ḳābil *Ar. s.* Olan, olabilir.
k. 190b/21, 192a/16db, 205a/01db
k. ol- 196b/12
k. -i (ḳābil-i muḥarrīr) 199b/10db
k. -i (ḳābil-i nefrīn) 192a/15
k. -i (ḳābil-i tedād) 199b/10

ḳābiliyyet *Ar. i.* Anlama, anlayış.
k. 190b/22

ḳābur *Ar. s.* Büyük ve yüce olan.
k. 203a/14

ḳāḍı Ar. s. Yapan yerine getiren.
k. 204a/12

ḳāḍı-asker Ar.b.i. İlmiye rütbelerinin sonuncusu ve mülkiyede balalık, askerlikte müşir rütbesinin altında olan , Rümeli, Anadolu adıyla iki derecesi bulunan payedeki zat.
k. i (ḳāḍı-askeri) 199a/15
k. leriñ (ḳāḍı-askerleriñ) 199a/24
k. 199b/03db, 199b/09db
k. i 200b/08
k. ler (ḳādī-askerler) 196a/01
k. -ı (ḳāḍī-ı askerler) 211b/07
k. -ı (ḳādī-ı askerler) 211b/03

ḳāḍılıḳ i. 1.Kadı ünvanı ve vazifesi. 2. Bir kadının hükmünün geçtiği yer.
k. ları 191a/07

ḳāḍızāde Fb.i. Kadının oğlu.
k. niñ 191a/06

ḳādir Ar.i. Değer , kıymet , ölçü.
k. 206a/03

ḳāʿid Ar.s. 1. Yedeğine alan, yedekte çeken. 2. Ser- asker, kumandan.
k. 194a/09

ḳāʿil Ar. s. Söyleyen. Anlatan. Nakleden. Söz sahibi.
k.193b/21
k. ol- 186a/18dc

ḳāḳına İ. Kakmak fiili. S. Arkasından mil veya kabartma resimlerle süslenmiş.
k. 208b/10

ḳāl- F. 1. Olduğu gibi durur olmak 2. Bir duruma gelmiş olmak 3.Bakakalmak,şaşakalmak gibi süreklilik anlatmak için yardımcı fiil olarak kullanılır.
k.-up 184b/11

ḳālʿe *Ar. i.* Kale, hisar.
k. 201b/23

ḳālḳ- F. Oturduğu yerden ayağa kalkmak.
k.-up 194a/10

ḳāmet İ. Cemaatla namaz kılınacağı zaman müezzinHerkesin işitebileceği yüksek sesle söylemek.
k. leri 206a/09

ḳān İ. Damarlarda dolaşan kırmızı renkli sıvı.
k. 218b/03
k. ın 209a/25

ḳāne Ar.f. oldu anlamındaki kelime.
k. 196a/12, 214a/21

ḳāni Ar. s. Kanaat eden, eline geçenle yetinen.
k. 195b/12

ḳānun *Ar. i.* Herkesin uyması için devletin kanun koyucu kuvveti tarafından konulan her türlü meşru nizam, kaide, emir, nehiy ve yasaklar.
k. 212b/11
k. 212b/09
k. -ı (ḳānūn-ı ḳadīm) 211b/01

ḳār *Far. i.* İş güç.

k. 201b/18, 206a/18

ḳāṣr Ar.i.Köşk, saray.
k. ım 213a/12

ḳāt İ. 1-Üst üste gelen parçalardan her biri. 2- Huzur, makam.
k. ında 206b/18

ḳāt- F. Dahil etmek.
k.-dılar 219a/17

ḳātl Ar. i. Öldürme.
k. e 193a/18
k. e 193a/17-18db

ḳā'im Ar.s. 1. Ayakta duran, ayakta bulunan. 2. Birinin yerinin yerine geçen. 3. Birinin yerini tutan, birinin yerine geçen.
k. 194a/18
k. 203b/03
k. ol- 210b/21
k. -ı (ḳayim-i makām) 194b/10
k. -i (ḳāyim-ı maḳām) 210b/12
k. -i (ḳāyim-i muḳām) 219a/07

ḳāżı Ar. s. Yapan yerine getiren.
k.-(ḥażret-i ḳāżı) 188a/18dc
k. 199b/27db

ḳāżı-asker Ar.b.i. İlmiye rütbelerinin sonuncusu ve mülkiyede balalık, askerlikte müşir rütbesinin altında olan , Rümeli, Anadolu adıyla iki derecesi bulunan payedeki zat.
k. i 190b/15

ḳāżı-zāde Far.b.i Kadıoğlu.
k.-(el-mevlā ḳāżızāde efendi) 199a/15
k. niñ 190b/15

ḳabā S. 1. Hafif olduğu halde hacmi büyük. 2. Şiş, tümsek. 3. Terbiyesiz, yontulmamış, sözü ve davranışı nezāketsiz.
k. 217a/23, 218b/15

ḳubāb Ar.i Kuleler.
k. ī 188b/16

ḳabāil Ar.i. Kabileler
k. 188b/14dc
k.- 184b/21
k. e (arab-ı ḳabāile) 185a/09dc
k. ine 185a/09
k. -i (ḳabāil-i arāb) 184b/11
k. -i (ḳabāil-i arap) 185b/03

ḳabīle Ar.i. Bir soydan türemiş ve bir reisin başkanlığında birlikte yaşayan topluluk, birlikte konup göçer göçebe halkı aşiret, oymak.
k. niñ 184b/17
k. ye 184b/17
k. den 188b/14dc
k. si 185b/10, 189a/03dc
k. ye 188b/14dc

ḳabil Ar.s. 1. Alan, kabul eden. 2.Yeterliği ve yatkınlığı olan.
k. 189a/26

ḳabr Ar. i. Mezar, sin.
k.-(ḳabr-ü cüd) 187b/14dc

ḳabul Ar.i. 1. Alma, verilen bir şeyi alma.2. Ziyarete gelen kimseyi gereken davranışla veya her ne şekilde olursa olsun içeriye alma.
k. 185b/01
k. et- 185a/27, 200b/21, 185a/27db

ḳaç S. Herhangi bir şeyin sayısını sormak için kullanılır.
k. 186b/17dc, 189b/21, 194a/05, 196a/27, 197b/07, 201b/19, 202a/11, 204a/09, 204a/24, 204b/27, 206b/08-09db, 207a/06, 208a/13, 208a/22, 210b/18, 211a/25, 212a/10, 212b/02, 212b/05, 212b/07, 214a/09, 214a/12, 217a/05, 217b/23db, 218b/23, 219a/21
k. ını 212b/24

ḳaç- *T. f.* 1. Kimseye söylemeden bulunduğu yerden ayrılmak. 2. Bir yere doğru gelmek, koşmak.
k.-arsız 218b/03
k.-dılar 209b/10
k.-up 187b/01, 188a/12dc, 188b/01
k.-urdı 212b/16

ḳad Ar.i. Eczacılıkta kullanılanılan bir madde.
k. 192b/24, 193a/17-18db
k.-(ḳatl-i ḳad) 193a/17, 193a/18

ḳadar Ar. e. 1. Denli, gibi. 2. ...dek, ...degin.
k. 187a/08dc, 187a/22, 188a/04dc, 188a/06dc, 188a/12, 190a/09, 191b/14, 192a/10, 197a/26, 198a/19,

198b/11, 199b/15, 200a/02, 201a/06, 202a/23, 202a/24, 202b/09, 203b/12, 205a/07, 206a/11, 206a/11, 206b/24, 209a/08, 210a/05, 210a/08, 210b/06, 211b/14, 213a/05, 213a/09, 213a/09, 217a/17, 217b/19db, 217b/20, 218a/08, 218b/19
k. dır 215a/03db
k. ı 188a/27, 201a/21, 205a/19

ḳaḍı Ar. s. Uygulayan, yerine getiren.
k. ları 190b/25, 190b/25db
k. sı 190b/04

ḳaḍıasker İ. 1. Eskiden ordu ile birlikte giden ve bugün şeyhülislāmlık dairesinin büyük iki mevkiinden birinin başında bulunan zāt.
k. i 199b/05
k. liġinden 199b/07
k. 199b/02, 199b/03
k. i 199b/09
k. i (ḳādı askeri) 199a/18
k. ler (ḳaḍī-aṣkerler) 195b/12
k. ler (ḳaḍı-askerler) 195b/12db

ḳaḍızāde F.b.i. Kadıoğlu.
k. 199a/18

ḳadem Ar.i. Ayak.
k.-(sābit-i ḳadem) 198b/11, 204b/01
k. āsi 198b/12

ḳader Ar.i. Bütün yarattıkların Allah'ın ezeli ilmine göre belirlenmiş olan hallerinin oluş ve ortaya çıkış biçimi.
k. i 203a/22

ḳadese T.Ar. Hapishane.
k.-(civār-ı ḳadese) 199a/17

ḳadḥ Ar.i. "Kötüleme, kınama, çekiştirme.
k.-(ḳadḥ u zemmine) 190a/27
k.-(ḳadḥ u zillete) 190a/27db

ḳadına Ar.s. Kat, derece.
k. mına 199b/18

ḳadırġa Yun. İ. Hem yelken hem de kürekle hareket edebilen, her küreği dört mahkum tarafından çekilen eski bir savaş gemisi.
k. sı 185b/21dc
k. sıyla 186b/15dc
k. 187a/15, 187a/24

ḳadīm Ar. s. Eski.
k. 210b/23
k. e (ḳānūn-ı ḳadīm) 211b/01
k. i 188a/04dc
k. iden (diyār-ı ḳadīmiden) 204a/06
k.-(aṣār-ı ḳadīme) 208a/10
k. 217b/16
k.-(vażı-ı ḳadim) 213a/17
k. -ül (ḳadim-ül ḫurūc) 208b/02
k.-(aṣār-ı ḳādime) 208a/10db

ḳafile Ar. i. Birlikte sefere çıkanların cemaatı. Kervan.
k. 188b/14dc

ḳaġān İ. Hakan, han.
k. 204a/07

ḳaḥṭa İ. Yağmursuzluk, kuraklık sebebiyle toprağın mahsül vermemesi sonucunda meydana gelen açlık, kıtlık.
k. 188b/14dc

ḳahr Ar. i. Zorlama, zorla bir iş gördürme.
k. ından 196b/24
k. en 200b/23

ḳal- F. 1. Olduğu gibi durur olmak 2. Bir duruma gelmiş olmak 3. Bakakalmak, şaşakalmak gibi süreklilik anlatmak için yardımcı fiil olarak kullanılır.
k.-an 205a/20
k.-anları 204b/17
k.-dı 184b/06dc, 184b/09db, 184b/11dc, 185b/16dc, 187b/21, 187b/21db, 190a/18, 190b/24, 194a/06, 195a/04, 195b/21, 203b/04, 206a/18, 207b/13, 210a/16, 210b/20, 217a/14, 218b/07
k.-dılar 199a/17, 199a/21
k.-dırsın 198a/12db
k.-duġı 205a/13
k.-ır 187a/01dc
k.-madı 188b/08, 190b/22, 203b/03, 208a/17, 215b/14, 215b/14db, 218b/06
k.-madıḳ 202a/01db
k.-madın 202a/01
k.-maġı 210a/09
k.-mamışdır 193a/10
k.-maz 188a/06dc, 200a/04

k.-mış 184b/06, 190a/16, 197a/04, 208a/20, 209a/24
k.-up 185a/24, 204b/02, 211a/06
k.-ur 188a/06dc, 189b/24, 189b/24db, 193a/16, 199b/15, 209a/14, 209a/19, 211a/06db, 215b/24
k.-urlar 187a/21
k.-urlar (meksūr ḳal-) 217b/15

ḳalᶜe Ar. i. Kale.
k. 185a/21, 188a/24, 188b/03, 188b/08, 194a/11, 197a/12, 197a/16, 198b/12, 204b/23, 205a/01, 208b/05, 208b/08
k.-(nām-ı ḳalᶜe) 215b/10
k. da 201b/15
k. de 185a/20, 208a/19
k. den 203a/08
k. i 208a/21
k. ların 193b/11, 193b/12
k. lerin 194b/23
k. nıñ 208a/10
k. sı 185b/23, 189a/12, 197a/03, 198b/20, 201b/25, 205a/17, 206b/04, 207b/24, 208a/11
k. sın 201b/20, 204a/10
k. sına 187b/24, 188a/09, 194b/05, 198b/18, 202a/03
k. sında 198b/06, 207a/17
k. sını 188b/11
k. sınıñ 204b/18, 211a/10
k. sine 207a/17db
k. ye 188b/01, 197a/20, 206b/05
k. yı 203a/03, 208a/08
k. -ı (kala-ı tiflis) 203a/04
k. -ı (ḳalᶜe-ı mezbūrde) 205a/05
k. -ı (ḳalᶜeᶜ-ı mezbūre) 197b/01
k. -ı (ḳalᶜeᶜ-ı mezbūreniñ) 205b/17
k. -i (ḳalᶜeᶜ-ı bāb-ül ebvāb) 205a/03
k. -i (ḳalᶜeᶜ-ı kebīr) 204b/27
k. -i (ḳalᶜeᶜ-i metin) 185a/25
k. -i (ḳalᶜeᶜ-i mezbūre) 203a/10
k. -yı (ḳalᶜeᶜ-yı çıldır) 203a/01
k. -yı (ḳalᶜeᶜ-yı dā ḫil-i çelik 203a/01
k. -yı (ḳalᶜeᶜ-yı ḫırtız) 203a/01
k. -yı (ḳalᶜeᶜ-yı tümük) 203a/01
k. 201b/26, 204b/26, 205a/01db, 218b/25, 219a/06
k.-(nām-ı ḳalᶜe) 219a/03
k. iñ 194b/06
k. ler 194b/06db
k. si 218b/13
k. ye 188a/23db, 197b/11
k. yi 188a/12dc
k.-i (ḳalᶜe-i ḥarebe) 188a/23db
k. -i (der-ḳalᶜe-i nova) 187b/23
k. -i (ḳalᶜe-i ḥarābe)188a/23
k. -i (ḳalᶜe-i kebīresi) 197b/12db
k. -i (ḳalᶜe-i mezbūre) 203a/05

ḳalb Ar. i. Gönül.
k. -i (ḳalb-i askerde) 218a/04

ḳaldır- F. Yukarı doğru hareket ettirmek.
k.-madı 212a/12
k.-sun 198a/12

ḳaldur- Bkz. ḳaldır-
k.-up 188b/21, 196a/07

ḳalın- F. Kalmak.
k.-dı 194a/04, 207a/03
k.-madı 213b/27
k.-maḳ 207a/24

ḳalırġa T.i. Geç kalanlar.
k. 187b/10dc

ḳalīl Ar. s. Az, çok olmayan şey.
k. 203b/13

ḳalīte İ. Bir tür savaş gemisi.
k. 188a/23

ḳalile Bkz. ḳalīl
k. dir (mā-fe-i ḳalile) 187b/10dc
k. -i (ḳalile-i kebīresi) 197b/12

ḳalk- F. Oturduğu yerden ayağa kalkmak.
k.-up 189b/18, 215b/02, 215b/06

ḳalḳ- F. Oturduğu yerden ayağa kalkmak.
k.-up 185a/26, 187a/02-03db, 187a/14, 187b/02, 187b/14, 187b/14db, 203a/13, 206a/21, 209b/18, 209b/18db, 213a/02, 217b/06

ḳalpaḳlu S. Başında kalpak bulunan, kalpak giyen.
k. 205a/08

ḳaltabān Far.i. Pezevenk. Namussuz.
k. 208b/06
k. ı 201b/18

ḳan İ. Damarlarda dolaşan kırmızı renkli sıvı.
k. a 202a/26
k. lar 211b/14db

ḳanda *T. zm.* Nerede, nereye.
k. 185b/06, 185b/06db, 185b/06db, 185b/06dc, 198a/25, 203b/13

ḳanġı *T. s.* Hangi.
k. sına 206a/05db
k. sı 201a/08

ḳanı Z. 1.Nerede, neredедir. 2. uyarma ve ikaz bildirir.
k. 186b/01, 199a/04

ḳanḳı *T. s.* Hangi.
k. 187a/12
k. sına 206a/05

ḳanlu S. 1. Kana bulaşmış, kana boyanmış.2. Vücüdünda kanı çok, kanı vücuttaki diğer unsurlarda fazla olan.
k. 219a/09

ḳanun Ar. i. Devletin belirlediği ve herkesin uymak zorunda olduğu kuralların bütünü.
k. 190a/13, 212b/09/10/11db

ḳapan- F. 1. Açık bir şey kapalı duruma gelmek. 2. Bir şeyin kapısı, kapağı örtülmek, bir yerin veya bir şeyin engellenmek.
k.-ıp 198b/18
k.-maḳ 207a/25
k.-mış 188b/01

ḳapu İ. 1. Bir yere girip çıkarken içinden geçilen yer. 2.Geçim sağlanan yer, kaynak veya imkan.
k. 191a/07, 191a/07db, 219a/01
k. dan 209b/03
k. sı 188a/18dc, 195a/15db
k. sında 209a/27
k. ya 209b/14db
k. cılar 191b/06, 191b/06-07db, 210b/13

ḳapucıbaşılıḳ İ. Padişahın emir subayı, sembolik olarak bu rütbeyi taşıyan kimse.
k. dan 195a/15

ḳapucıbaşı İ. Padişahın emir subayı, sembolik olarak bu rütbeyi taşıyan kimse.
k. sı 198a/24
k. 190a/19db

ḳapudān İt.i. 1.Reis, baş. 2. Gemi reisi, süvārisi, 3. Harp gemilerinde deniz subaylarından kolağalarına "yüzbaşılara" verilen unvan.
k. 186a/26dc, 186b/05, 186b/06, 186b/06dc, 196b/21
k.-(ḳapudān ali pāşā) 185b/26
k.-(ḳapudān ḳılıç ali pāşā) 187a/05, 187a/24, 188a/18
k.-(ḳapudān pāşā) 186a/18, 186a/22, 186a/26, 186b/05db, 186b/05dc, 186b/06db, 187b/02, 188a/05, 188b/12
k.-(ḳapudān pāşāya) 186a/27dc
k.-(ḳapudān sinān pāşā) 184b/07
k. ıñ 186b/06db
k. lıġa 196b/18

ḳapudānlık İ. Başlık, Gemi süvāriliği.
k. ın (ḳapudānlıġın) 209b/23db
k. ına (ḳapudānlıġına) 196b/18db
k. 186b/21, 186b/21dc

ḳapudānliġ İ. Başlık, Gemi süvāriliği.
k. ın 209b/23

ḳapuḳulu İ.tar. Osmanlılarda, devlet ten ödenek alan, sörekli görev yapan atlı ve yaya askerlerden oluşan teşkilat.
k. ndan 205a/19

ḳapulu *Bkz.*: ḳapılu
k. 204b/27

ḳapucı İ. Tar. Osmanlı devlet teşkilatında saray kapılarını bekleyen görevli sınıfı.
k. lar 211b/04

ḳapucıbaşı Tb.i. Kapıcılardan sorumlu olan kişi.
k. 190a/19

ḳar *Far. i.* İş güç.
k. 188b/14dc, 206a/18
k. -ı (ḳar-ı zemīne) 188b/02

ḳara *Ar. i.* Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak. Bir renk.
k. 214a/21, 215b/07db

k.-(ḳara ḫān) 202a/03
k.-(ḳara meḥmed) 195a/24
k.-(ḳara muṣṭafa pāşā) 185b/14
k.-(lālā ḳara muṣṭafa pāşānın) 200b/11
k.-(vezīr-i ṯāni lālā ḳara muṣṭafa pāşā) 194b/17
k. dan 213a/07
k. nıñ (ṣaḥip-i ḳaranıñ) 211b/15
k. sından 203b/18
k. ya 186b/02, 186b/08, 186b/09db, 186b/09dc, 186b/10-11dc, 203b/19
k. kollar 218a/21
k. 205b/02db

ḳarāġan İ.Üzüntülü sıkıntılı zamanlar.
k. 186a/23dc

ḳarār *Ar. i.* 1. Sabit ve sakin olmak. 2. Ne az ne çok olan tam ölçü. Ölçülülük. 2. Anlaşılan ve sabit hāle gelen son karar sözü.
k. 192b/01, 199a/14
k. eyle- 203a/09

ḳaralı S. üzerinde kara olan.
k.-(ḳaralı ili) 186b/11, 186b/12

ḳaraman *S.* 1. Çok esmer ve siyahımsı. 2. den. İri demir külçesinden oluşan ağır balyoz.
k. 201a/22

ḳarañlıḳ *T. i.* Yüz karası.
k. dır 188b/14dc

ḳarar *Ar. i.* 1. Sabit ve sakin olmak. 2. Ne az ne çok olan tam ölçü. Ölçülülük. 2. Anlaşılan ve sabit hāle gelen son karar sözü.
k. 185b/22dc, 212b/27, 218a/10
k.-(dār-ül-ḳarar) 188b/15
k. a 187b/02dc
k. eyle- 186a/10dc, 189a/03dc
k. ı 187b/02dc
k. it- 185a/13, 186a/17dc

ḳaravān İng. İ. Otomobillerin arkasına takılarak çekilen, iki tekelekli, kapalı, içi barınmağa ve oturmağa elverişli biçimde donatılmış vasıta.
k. 210b/10db
k. a (cānib-i ḳaravān) 188a/12

ḳarb Ar. s. Yakın, yakın olan, soyca yakın.
k. inde 187a/03, 196b/23, 197a/18, 197a/18db
k. ine 201b/25, 211b/22

ḳardaş *T. i.* Kardeş kadar yakın olan arkadaş, kan kardeş.
k. ları 206b/20, 217a/14

ḳare Fran. İ. Kenarları ve açıları birbirine eşit olan geometrik şekil.
k. si 210b/20

ḳarındaş *T. i.* Aynı anne babadan doğan iki çocuğun arasındaki bağ, kardeş.
k. ı 184b/07, 184b/15, 194b/08, 196b/04, 200b/13, 202b/13, 205b/05, 207b/07
k. ım 191b/02
k. ların 184b/10
k. ı 188a/13
k. ım 191b/02db
k. ları 184b/11dc

ḳarib *Ar. s.* 1. Mesafede yakın. 2. İlişkide yakın.
k. 187a/27, 194b/27db, 217b/05, 219a/13
k. de (fevt-i ḳarib) 188a/03
k. e (müddet-i ḳaribe) 188a/03dc
k. ine 215b/10
k. e 206a/10
k. 199b/03, 199b/03db
k.-(muḳadder-i ḳarīb) 193a/24
k. ede (ḳuvvet-i ḳarībede) 188a/03db

ḳarīḥ Ar.i. 1. İnsanda kendiliğinden ortaya çıkan düşünce, kasıt ve niyet.
k. 188a/06dc

ḳarīn *Ar.s.c.* Yakın.
k.-(aṣimet-i ḳarīn) 208a/09

ḳarḳ Ar.i. Suya batma, batırma.
k. it- 186b/06dc

ḳarṣ İ. Türkiye'nin doğusunda bulunan bir ilimiz.
k. 194b/22, 207b/23, 207b/23, 212a/27, 212b/07
k. da (ṣaḥra-ı ḳarṣda) 212b/26
k. da (ṣaḥrā-yı ḳarṣda) 212a/23

ḳarşu *T. i.* 1. Bir şeyin esas tutulan yüzeyinin ilerisi. 2. Karşıt, zıt. 3. Karşılık.

k. 188b/14dc

ḳarşu *T. i.* 1. Bir şeyin esas tutulan yüzeyinin ilerisi. 2. Karşıt, zıt. 3. Karşılık.
k. muz 205b/13db
k. muzda 205b/27, 212b/17, 212b/17db

ḳarye Ar.i köy
k. ya 197a/11db
k. -i (ḳarye-i kebīre) 186b/12

ḳasım Ar.s.1. Ayıran, bölen ,bölük eden 2. Aylardan birinin adı.
k. 206a/17
k.-(çerkez ḳasım beg) 187b/14dc
k.-(ḳasım beg) 188a/04dc
k. dan (rūz-ı ḳasımdan) 206a/15

ḳaṣaba Ar. i. Küçük şehir. Çarşısı olan büyük köy. Ahalisi beş-on bin raddelerinde olan māmure.
k.-(nām-ı ḳaṣaba) 194b/26, 194b/27
k. da (nām-ı ḳaṣabada) 194b/26, 209b/27
k. 188b/14dc
k. cığıñ 186b/13
k.-di 192a/14db

ḳaṣd Ar.i . Bir işi bile bile yapmak. İsteyerek. Niyet ederek.
k. ına 206b/12
k. ī 192a/14

ḳaṣr Ar.i.Köşk, saray.
k. ı (ergili ḳaṣrı) 186b/13
k. ından 214a/20
k. ıñ 214a/20/21db
k. dan 189a/22

ḳat İ. 1-Üst üste gelen parçalardan her biri. 2- Huzur, makam.
k. 203a/21, 203a/21, 206a/10db, 217a/04db, 218a/04, 218a/04, 218a/17db

ḳat- F. Dahil etmek.
k.-dılar 191a/17, 191a/17db

ḳatār Ar.i. Birbiri ardınca sıralanmış hayvan sürüsü.
k. 207a/13-14db

ḳatı Zf. Çok, aşırı derecede.
k. 198a/14

ḳatır *İ.* Atgillerden melez bir hayvan.
k. ın 201b/03db

ḳatl Ar. i. Öldürme.
k. 188b/14dc, 196a/19
k.-olun- 214a/20
k. et- 193a/19, 198a/07, 203b/12, 206b/09, 209b/07, 218b/19
k. etdiril- 191a/11, 191a/11db
k. eyle- 184b/10, 184b/16, 185a/11, 185a/13, 194b/16, 203b/11-12db, 207a/13
k. i 193a/15, 206b/10, 209a/01
k. ine 194b/12
k. it- 196a/03-04db, 196a/04, 209a/15, 209a/16, 209a/18
k. ol- 191a/26, 199a/04
k. -i (ḳatāle-i mudiyi) 214a/17
k. olun- 193b/03, 199a/04db, 206b/25, 207a/02, 214a/20db
k. -i (ḳatl-i ḳad) 193a/17, 193a/17-18db
k-i (ḳatl-i nefs) 203b/13
k. -i (ḳatl-i ömrü) 205a/11
k. 214a/17db

ḳaṭ'ān Ar. zf. Aslā, hiçbir zaman.
k. 198a/14
k. 193a/26
k. 210b/09

ḳaṭār Ar.i. Birbiri ardınca sıralanmış hayvan sürüsü.
k. 202a/24, 202a/24
k. ın 202a/24db

ḳaṭı Zf. Çok, aşırı derecede.
k. 185a/07dc, 205a/11, 211a/09, 215b/24, 219a/09
k. it-(arāb it-) 188a/04dc

ḳavi Ar.s. 1. Kuvvetli, güçlü 2. Güvenilir.
k. -ül (ḳavi-ül ubūr) 206a/26

ḳavl Ar. i. Söz.
k. 203a/12

ḳavm Ar. i. İnsan topluluğu.
k. 217a/19
k. 206a/02, 206a/07, 217a/22
k. -i (ḳavm-i mezbūre)205b/24
k. -i (ḳavm-i mübtezil) 206a/01
k. -i (ḳavm-i żāl) 196b/09

ḳay- F. 1. Düz ve kaygan bir şeyin üzerinde sürtünerek gitmek. 2. Bir tarafa doğru kaçmak.
k.-dı 188b/20dc

ḳaya İ. İri ve sert taş.
k.-(ḳaya begiñ) 195a/20, 195a/20db
k. dan 197a/18
k. lı 186b/11-12dc

ḳayd *Ar. i.* 1. Bağlamak. 2. Bir şeyi bir yere yazmak.
k. olun- 205a/26

ḳayıḳ *T. i.* Kürek ve yelkenle yürütülen tekne.
k. larıyla (ḳayıḳları ile) 186a/03

ḳayıḳḫane İ. Kayığı çekip bağlamaya , kızak üzerine almağa yarayan, dakgadan korunmuş yer.
k. ler 200a/07db
k. ler 200a/07

ḳayıt Ar.i. 1. Bağlama 2. Bağlayacak şey, bağ.
k. et- 186b/23

ḳayṭas Ar.i. 1. Balina kadırga balığı 2. Bir yıldız kümesi.
k.-(ḳaytas pāşā) 206b/05
k.-(ḳaytas pāşānıñ) 206b/02
k.-(ḳayṭas bege) 205a/02

ḳaz- F. Herhangi bir aletle açmak, kazmak.
k.-up 188a/06dc, 217a/07
k.-ılmış 208a/06

ḳazġān *T. i.* Kazan, tencere.
k. 206a/10, 206a/10db

ḳaża Ar. i. 1- Birdenbire olan musibet. Beklenmedik belā.2-Şeriat hākimi olan Kadı'nın hükümetinin hududu olan memleket.
k. 207a/19
k. -yı (ḳaża-yı ḫaḳḳa) 192b/17
k. 209a/02
k. ya 211b/05

ḳefe İ. 1. At tımarında kullanılan kıldan yapılmış kese. 2. Kırım yarımadasında bir kasaba. 3. Terazi gözü.
k. ye 188a/04dc

ḳelām Ar. i. Söz, lakırdı.
k. 187a/01dc

ḳıç *İ.* 1. Kuyruk sokumu bölgesi. 2. Art taraf.
k. ın 218a/08

ḳıfcaḳ Bkz. kıpçak
k. dan (deşt-i ḳıfcaḳdan) 215a/12db, 215a/14db, 215a/26db
k. ıñ (deşt-i ḳıfcaḳıñ) 215b/06db
k. dan 207b/04db

ḳıl- Yf. Etmek, eylemek, yapmak fiilleri gibi yardımcı eylem olarak kullanılır.
k.-dılar 189a/04, 189a/06dc
k.-malı 193a/02, 193a/02db
k.-up 217a/24db, 218a/24

ḳılabudān Ar.bi. (Ar. ḳullab+ Far. -dān) Pirnç, bakır, kalay gibi madenlerden çekilerek gümüş ve altın yaldız vurulmuş ince metal iplik. 2. Pamuk ipliğine sırma katılarak eğrilmiş iplik
k. -ı (ḳılabudān-ı çaprāz) 202b/22

ḳılıç İ. Uzun veya düz eğrice, ucu sivri, bir veya iki tarafı keskin , kın içinde bele takılan, çelikten yapılmış kesici silah.
k. a 186b/22
k. ı 203b/27
k. ın 198b/15, 212b/21
k. 186b/23, 202a/21, 204b/06, 215a/20, 218b/17
k.-(ḳapudān ḳılıç ali pāşā) 187a/05, 187a/25, 188a/18
k.-(ḳılıç ali pāşā) 184b/02, 188a/04
k. dan 188b/06

ḳılın- F. Kılmak işine konu olmak.
k.-dı (esīr ḳılın-) 208b/26
k.-dı 189a/06
k.-dılar (meri ḳılın-) 205a/10
k.-up (nāmzed kılın-) 204a/05
k.-üp 213a/22

ḳıllet Ar. i. Zıtlık.
k. 217a/08

ḳıpçāḳ i. xı-xv. Yüzyıllarda Valga nehri ile Ural dağları arasında yaşamış bir Türk boyu. Kuman.
k. dan (deşt-i kıpçākdan) 207b/04
k. dan (deşt-i ḳıpcāḳdan) 194a/07
k. dan (deşt-i ḳıpçāḳdan) 215a/14
k. ıñ (deşt-i ḳıpçāḳıñ) 215b/06

k. 189a/03dc
k.-(deşt-i ḳıpçāḳ) 188a/06dc, 188a/06dc, 188a/06dc, 188a/18dc
k. dan (deşt-i ḳıpçāḳ) 215a/26
k. dan (deşt-i ḳıpçāḳdan) 215a/12
k. ıñ (deşt-i ḳıpçāḳıñ) 188a/18dc

ḳır- F. Sert şeyleri vurarak veya ezerek parçalamak.
k.-dılar 204b/26
k.-maġla 204b/17
k.-mışlar 218b/18

ḳırāat Ar. i. Okuma.
k. 200a/27db
k. et- 185b/13dc
k. 200a/27

ḳırḳ İ. ve s. Otuz dokuzdan sonra gelen sayı.
k. 184b/06, 192a/19, 192b/23db, 193a/03, 197a/18, 197a/18db, 197a/19, 198b/03, 202a/04, 205a/25, 206b/22, 207a/12, 213b/25, 214a/04, 215b/15, 218b/26
k. bin 185a/20
k. dan 189b/21, 189b/21db
k. beş 184b/09
k. 191b/26, 207a/16

ḳırḳar S. Her birine ve her defasında kırk.
k. 191a/14, 204b/23

ḳış İ. Yılın, 22 Aralıktan başlayıp 21 Marta kadar süren soğuk mevsimi.
k. 206a/16, 210a/09
k.-ın 188a/06dc

ḳışla- *T. f.* Kışı geçirmek.
k.-maġı 210a/09

ḳışlaḳ *T. i.* Askerlerin toplu olarak barındıkları yer.
k. 206a/23, 217a/05
k. lar 213a/04

ḳıta Ar. i. Bir parça, bir kesme.
k. 185b/15, 185b/21, 187a/24

ḳıṭa Ar. i. Bir parça, bir kesme.
k. 187a/25dc

ḳıyām Ar. i. 1. Kalkma, ayağa kalkma, ayakta durma. 2. Ayağa kalkmak.
k.-et- 219a/09

ḳıyās Ar. i. Umum kaideye uyma.
k. dan (ḥadd ü ḳıyāsdan) 190a/12

ḳıyı *T. i.* Deniz kenarı, sahil.
k. 186a/26dc
k. dan 186b/04
k. larına 188a/22
k. yı 186a/26, 186a/26db

ḳıymet *Ar. i.* 1. Değer. 2. Şeref, onur.
k. inden 192a/19

ḳız *T. i.* Dişi çocuk.
k. 203b/18
k. dan 203b/20
k. ı 203b/04, 203b/18
k. ın 205b/07
k. larını 207a/11

ḳızıl *T. i.* Parlak kırmızı renk.
k. 210a/04
k.-(ḳızıl aḥmed) 192b/02
k.-(ḳızıl aḥmedlū) 191b/23
k.-(ḳızıl aḥmedlūden) 191b/18db
k.-(ḳızıl aḥmetlū) 191b/18
k. 202a/27

ḳızılbaş İ. 1. Şah İsmail'in ordusunda bir askeri sınıf.
k. 201a/26, 201b/02, 201b/14, 201b/19, 202a/05, 202a/11, 202a/14, 202a/14, 202a/23db, 202b/01, 202b/01db, 204b/02, 204b/04, 204b/04db, 205a/25, 206b/04, 206b/05, 206b/12, 207a/23, 208a/14, 208b/09, 208b/09db, 208b/13, 209a/12, 209b/25, 211b/26, 212a/04, 217b/04db, 217b/06db, 217b/15, 218a/24
k.-(asker-i ḳızılbaş) 202a/03, 206b/08, 207a/04
k.-(be-cānib-i ḳızılbaş) 210b/21-22db
k.-(be-cānib-i memālik-i kızılbaş) 210b/22
k. a 197a/04, 202a/13, 206b/23, 207b/07, 209a/02, 210b/25, 210b/25db
k. a (asker-i ḳızılbaş) 207a/19
k. a (memālik-i ḳızılbaşa) 208b/18
k. da (cānib-i ḳızılbaşda) 218a/18
k. dan 204b/11, 209a/21, 215a/16, 218b/06

k. dan (memālik-i ḳızılbaşdan) 210a/03
k. ı 202a/13, 202b/08, 209a/04, 210b/07
k. ı (kelle-i ḳızılbaşı) 201b/13
k. ı (memālik-i ḳızılbaşı) 210a/04
k. ıñ 202a/10, 202a/22, 205a/07, 206b/26, 209a/12db, 218a/01, 218b/01
k. lar 204b/16, 207a/08, 211a/06, 218b/09
k. ları 202b/07
k. larıñ 207a/13

ḳīçāḳ İ. xı-xv. Yüzyıllarda Valga nehri ile Ural dağları arasında yaşamış bir Türk boyu. Kuman.
k.-(deşt-ı ḳīçāḳ) 188a/04dc

ḳo- *T. f.* 1. Bırakmak. 2. Kurmak. 3. Girdirmek. 4. İzin vermek. 5. Ad koymak. 6. Yerleştirmek.
k.-dı 215b/18, 218a/05
k.-mamışlar 219a/24, 219a/25
k.-dılar 188a/23
k.-mazlar 188b/14dc, 188b/14dc
k.-mış 209b/03
k.-muşlar 203a/10
k. 215b/10db

ḳoca S. 1. Büyük 2. İhtiyar, yaşlı. 3.Eski, meşhur.
k.-(ḳoca pāşā) 195a/05
k.-(vezīr-i aʿẓam ḳoca sinān pāşā arnavudu) 193b/01

ḳoçu İ.1.Oda gibi her yanı pencereli eski bir tür araba. Anbar.
k.-(ḳoçu kethüdā) 191b/25db

ḳol İ. İnsan vücudunun omuzdan parmak uçlarına kadar olan kısmı.
k. 195b/25, 195b/25db, 205a/21
k. a 218a/02, 218a/03
k. dan 188a/04dc, 210a/22
k. larıyla 218a/06
k. una 218a/15
k. unda 208a/06, 218a/26

ḳolan İ. 1. Hayvanın semerini veya eyerini bağlamak için göğsünden aşırılarak, sıkılan yassı kemer.
k. 198b/01

ḳolluk *S.* Yönü takip eden.
k. 205a/20
k. 204a/15

ḳoltuġ *T. i.* İnsan kolunun alt tarafı.
k. una 209a/13
k. undan (koltuġundan) 209a/14db

ḳolu *S.* Yönü olan.
k.-(ḳolu ḫān) 201b/19
k. nuñ 219a/10

ḳon- F. Koymak, koyulmak işine konu olmak.
k.-dılar 215b/26
k.-muş 219a/12
k.-muşlar 202a/04
k.-up 210b/23

ḳonaġ *T. i.* 1. Konaklama yeri. 2. Osmanlı'da devlet işlerinin görüldüğü binā.
k. ın 212a/18

ḳonul- *T. f.* 1. Mevzilenmek. 2. Sevkedilmek, gönderilmek
k.-dı 212a/24
k.-du 205b/20, 219a/26
k.-up 202a/01, 218b/23

ḳonuş- N.s. 1. bir dilin kelimeleriyle düşüncesini anlatmak.
k.-dı 218a/21

ḳorḳu İ. Bir tehlikenin var olduğu veya yaklaşmakta buunduğu düşüncesinden kaynaklanan rahatsız edici durum.
k. m 186a/24
k. sundan 204b/07

ḳoron İ. Taç.
k. 187b/02, 187b/03

ḳorucu *T. i.* Yeniçeriler içinde uzun müddet hizmet edip artık sefere bilfiil katılamayacak kadar yaşlanan; lakin henüz emekli edilmeyen kıdemli yeniçeri, muhafız.
k. 209a/18, 209a/27, 217b/01
k. lar 209a/09
k. lardan 209a/20
k. ların 209a/26
k. larıyla 218a/13

ḳoruyucu *T. i.* Yeniçeriler içinde uzun müddet hizmet edip artık sefere bilfiil katılamayacak kadar yaşlanan; lakin

henüz emekli edilmeyen kıdemli yeniçeri, muhafız.
k. 209a/18db

ḳoş- *T. f.* Hücum için gitmek, hazırlanmak.
k.-dı 188a/27
k.-up 188a/04dc, 208b/20, 208b/20db, 217b/09

ḳovul- İ. Kovmak işine konu olmak veya kovmak işi yapılmak.
k.-du 218a/01

ḳoy- *T.f.* Bir şeyi bir yere bırakmak.
k.-duḳları 191b/24
k.-muşlar (add koy-) 188b/09
k.-up 207a/20

ḳoyul- *T.f.* Koymak işine konu olmak.
k.-dılar 204a/27, 208b/23

ḳoyun *T. i.* Eti, sütü ve yününden faydalanılan dört ayaklı evcil hayvan.
k. 204a/21, 204a/25, 206a/10

ḳral *Sl. i.* En yüksek devlet otoritesini, bütün devlet başkanlığı yetkisini, kalıtım ve soylularca seçilme yoluyla elinde bulunduran kimse.
k. dan 196b/04
k. ıdır 196b/03
k. ına 185b/02db
k. larına 213b/06, 213b/06db k. ı (iṣpānya ḳralı) 185a/14

ḳubāb *Ar. i.* 1. Yarım küre veya küremsi yapılan binā çatısı. 2. Üstü küremsi yapılan binā.
k. -ı (ḳubāb-ı ālī)199b/22

ḳubbe *Ar. i.* 1. Yarım küre veya küremsi yapılan binā çatısı. 2. Üstü küremsi yapılan binā.
k. ler 187b/09, 199b/15
k. -i (ḳubbe-i aẓīm) 188a/01
k. -i (kubbe-i āẓīmine) 188a/01-02dc

ḳudret Ar. i. Güç.
k.-(iẓhār-ıḳudret) 189b/05
k.-(ḳudret ü ṭaḳat) 193a/10
k. leri (idam-ı ḳudret-) 184b/05
k. ḳudret ü ṭaḳat193a/10

ḳul *T. i.* 1.Yardımcı, köle. 2. Yeniçeri ve altı bölük süvari.
k. 188a/18dc, 196a/03, 196a/03-04db, 200b/19, 208b/11, 214a/11, 214a/14, 214a/16
k. i 192b/09, 202b/22
k. ları 198a/06, 211b/07
k. ların 196a/05
k. larına 202b/21
k. larından 196a/04
k. uñ 192b/10db
k. uñuzuñ 211b/06

ḳule Ar. i. 1. Dağ tepesi, 2. yüksek ve daha çok silindir şeklindeki binā.
k. 218b/08
k. ler 194b/06, 197b/11

ḳullan- *T. f.* Herhangi bir kişiyi, kendi hizmetine koşturmak.
k.-ur 187a/19

ḳum İ.Bazı kütlelerin ufalanmasından meydana gelen ufak ve sert tanecikler.
k. 188a/18dc
k. dan 189a/03dc
k. dur 187a/21
k. dı 188b/14dc

ḳumaş Ar. i. Elbise yapımında veya döşemecilikte kullanılan ipek, yün, pamuk vb. dokumaların genel adı.
k. 202b/24

ḳumrāl S. Koyu sarı veya açık kestane rengi.
k. 189a/23

ḳurd Bkz Kurt
k.-(ḳurd aġa) 210b/13
k. ları 204a/07

ḳurt İ. Bir tür köpek cinsi.
k.-(el-şeyḫ ḳurt efendi) 200b/05

ḳurtar- *T. f.* 1. Zaptedilmiş bir eşyayı yeniden almak. 2. Bir esirin esaret durumunu ortadan kaldırmak.
k.-dı 204b/08

ḳurtul- *T. f.* Tutsak olduğu yerden kaçıp özgürlüğe kavuşmak.
k.-an 204b/09
k.-dım 204b/09

ḳurul- *T. f.* 1. Dermek, çatmak. 2. İnşa edilmek. 3. Konulmak.
k.-up 198a/22
k.-ur 217b/11

ḳusḳun *İ.* Hayvanın kuyruğu altından geçirilerek eyere bağlanan kayış.
k. a 218b/05

ḳuşān- *T. f.* Savaş araçlarıyla donanmak, kılıç ve bıçak takmak.
k.-urlar 203b/27
k.-urdı 198b/02

ḳuşaḳ İ. Beli sıcak ve sıkı tutmak için kadın ve erkeklerin sardıkları enli ve uzun kumaş.
k. 198b/02
k. ları 199a/04
k. -ı (ḳuṭb-ı ālem) 200a/04

ḳuvvet Ar. i. Güç.
k. 207b/02, 218b/05
k.-(kemāl-i ḳuvvet) 208b/14
k. e 187a/21dc
k. -i (ḳuvvet-i ḳarībede)188a/03db

ḳuvvetlü Ar. i. Güçlü.
k. 206a/11

ḳuyu İ. 1. Kazılmış delik, çukur. 2. su damarlarını buluncaya kadar kazıldıktan sonra, suyu kova veya tulumla ile alınan çukur.
k. nun 201b/03
k. ya 209b/04

koçu İ. 1. Oda gibi her yanı pencereli eski bir tür araba 2. Tahıl koymağa yarayan altı boş.
k.-(ḳoçu kethüdā) 191b/25
k.-(ḳoçu kethüdāya) 191b/23

korucu İ. Bekçi, orman, kır vb. bekçisi.
k.-(korucu beg) 201b/15

koyundur- F.Koymak, fiilini yaptırmak. Birinin aracılığı ile koymak.
k.-ma 191b/11

köpek İ.Pek çok cinsi olan ev sürü koruyuculuğu yapan ve avda kullanılan sahibinie karşı bağlılığı ve zekasıyla bilinen ehil bir hayvan.
k. 214a/21

kör S. Gözü görmeyen.
k. 208b/27

körfes Yun. İ. Büyük koy. Haliç.
k. 186a/10

körfez Yun. İ. Büyük koy. Haliç.
k. 186a/10db

kös Z. Ağır, doğru, sağlam ve kendinden emin bir şekilde.
k. leri 202b/07

köy Far. i. Nāhiyeden küçük olan, insanlarla meskun yer.
k. ünde 205b/13, 205b/13db

kullan- *T. f.* Herhangi bir kişiyi, kendi hizmetine koşturmak.
k.-amazın 194a/26

kurdur- *T. f.* binā ettirmek.
k.-up 198b/08

kuşur-gir *Ar. i.* Günah, suç.
k. 185a/06dc
k. ol- 185a/06

kūb *Bkz.* köp
k. 186a/08db

kūh *Far. i.* Dağ.
k. -u (kūh-u bülend) 202a/04db
k. -u (kūh-u pīrānına) 202a/04

kūhter İ. Taze dallardan biçilmiş çıtalardan veya kamıştan örülmüş derin ve değişik boyda kaba sepet.
k. i (birāder-i kūhteri) 202b/17

kübrā Büyük, daha büyük, en büyük.
k. dan (mutbābzāde aḥmed pāşā) 202a/19

küçük S. Yaşça diğerlerinden ufak olan.
k. 188a/06dc, 203b/24
k.-(küçük ḥasan begi) 194a/23

küfār Ar. i. Kafirler.
k. ı 212a/20db

küfe İ. Taze dallardan biçilmiş çıtalardan veya kamıştan örülmüş derin ve değişik boyda kaba sepet.
k. den 215b/02

küfeng İ. Taze dallardan biçilmiş çıtalardan veya kamıştan örülmüş derin ve değişik boyda kaba sepet.
k. ü 188a/06dc

küffār Ar. i. Kafirler.
k. 185a/22, 185b/24, 186a/07, 186a/08db, 186a/09dc, 186a/11, 186a/17dc, 186a/21, 186b/17, 186b/27dc, 187a/20, 187a/21dc,

187a/26, 187a/26dc, 187b/01, 187b/01dc, 187b/03, 187b/05, 187b/23, 187b/24, 188a/09, 188a/12dc
k. a 197a/01
k. dan 186b/20
k. ı 185a/17, 186b/17, 187b/25, 188a/06
k. ıñ 186a/21dc, 186b/04dc, 186b/16, 196b/21
k. -ı (küffār-ı bed-kişām) 185a/22db
k. -ı (küffār-ı gürcistan) 212a/20
k. -ı (küffār-ı keşret) 188a/23

küheylān Ar.i. Cins Arap atı.
k. 202b/26
k. 202b/26db

küh-ter F.b.s. İriyarı, gösterişli, dağ gibi.
k. i 193b/04, 194b/18
k. leri 190a/15
k. leri (birāder-i kühterleri) 189a/10

külli Ar. s. Çok.
k.-(üstād-ı küll) 190b/13, 195a/20
k. 195a/21db
k.-(i ḫtilāl-i külli) 195b/22
k. 188a/04dc
k. 186a/06, 213a/10
k.-(mahāret-i küllī) 195a/21

külliyet Ar. i. Bütünlük, umumilik, genellik. Bolluk, çokluk, ziyadelik.
k. le 192a/15

külük F.i. Taşcı kazması
k. 187b/25dc

küma İ. 1. yığıntı, birikinti. 1. bir arada bulunan şeylerin meydana getirdiği grup.
k. 193a/18

kürek İ. Toprak, kömür gibi şeyleri bir yerden alıp başka yere atmaya yarayan, uzun sapla yayvan bir bölümden oluşan alet.
k. 187b/25dc
k. e (kürege) 215a/11
k. çi 187a/16dc
k. cide 186a/14
k. cisi 186b/27, 187a/16
k. çi187a/16db
k. çisinde 186a/05

L

lā A.e. Olumsuzluk edatıdır.
l. 196b/05, 205a/13
l.-(teklīf-i mā-lā-yuṭāḳdan) 193a/10
l. -(mā-lā-firāvān) 210b/09

lā-nāzir Ar.s. Eşsiz, benzersiz.
l. (vezīr lā-nāzir muṣṭafa pāşā) 197a/09
l. 185b/14, 185b/22
l. (mināre-i lā-naẓīr)188a/02

lābe Far.i. Söz, Dalkavukluk yüzünden söylenen söz.
l. 202b/13
l. 202b/13db

lāçīn Ar.i..Ağaçtan dökülen yaprak.
l. 197a/18
l.-(laçīn aġa) 210a/06

lāf Far.i. lakırdı, söz.
l. -ı (lāf-ı bālī) 192a/12db
l. -ı (lāf-u güzāfında)193b/14
l. ı 186b/22, 210b/25db
l. ın 193a/04
l. ında 184b/01dc
l. ını 186b/23
l. i (ṭanṭana-ı lafī) 210b/25

lāġ Far.i. Şaka, latife.
l.-(lāġ ü laṭīfesi) 195b/03
l. lāġ ü laṭīfesi 195b/03

lāla-zār Far.b.i.Lale bahçesi.
l.-(lāle-zār efendi) 191a/03

lālā Far.i. 1. Çocuğa bakan erkek.2. sadrazam.
l. 194b/19, 211a/21db
l.-(lālā ḳara muṣṭafa pāşānın) 200b/11
l.-(lālā muṣṭafa pāşā) 210a/21db
l.-(lālā muṣṭafa pāşānındır) 210a/18
l.-(lālā pāşā) 210a/23, 210b/12, 210b/18, 210b/18db, 210b/21, 211a/21, 211a/24, 211a/26, 211b/11
l.-(lālā pāşādan) 211a/19
l.-(lālā pāşānın) 210a/24
l.-(lala pāşā) 210a/21

l.-(ṣadr-ı aʿẓam lālā) 190b/27
l.-(vezīr-i aʿẓam lālā meḥmed pāşāya) 196a/22
l.-(vezīr-i ṯāni lālā ḳara muṣṭafa pāşā) 194b/17
l. da 210a/25

lāñīr ?
l. e 188a/01-02dc

lāşe Far.i. Leş.
l. -i (lāşe-i murdārları) 202a/23

lāʿübālī Ar.s. İlişiksiz.Kayıtsız. saygısız.
l. 192a/12

lāyıḳ Ar. s. Yaraşır, yakışık, yakışan.
l. 189a/01, 194a/15
l. a 189a/17
l. -i (lāyıḳ-i taḥsīn) 192a/15
l.-(hedāyā-yı lāyıḳa) 184b/23
l.-(ta ḫt ü lāyıḳa) 185b/17

lāzım *Ar. i.* Gerek.
l. 186a/06, 193a/18, 195b/09, 195b/23, 207a/24
l. ol- 194a/25

laġım Yun.i. Bir yerleşim merkezinde pis suların akıp gitmesi için açılmış su kanalı.
l. 186a/08dc
l. lar 188b/07

laḥıḳ Ar.s. Yetişip ulaşan.eklenen.
l. ol- 208b/12

laḥm Ar.i. Bedenden hastalık sonucu çıkan artık et.
l.-(laḥm ü şeḥmde) 189a/23

laḥsa Frans..s. ileri atılmış, ortaya çıkarılmış.
l. 194a/05, 213b/08

lakin *Ar. e.* Ama, fakat, ancak.
l. 185b/03, 188b/23, 189b/22, 190b/06, 200b/17, 204a/08, 204b/05, 207b/11, 211b/02, 218a/18

laḳlaḳa Ar.i. Boş manasız lakırdı.
l. -i (laḳlaḳa-i lisāna) 192a/13
l. -ı (laḳlaḳa-ı lisāna)192a/13db

lami Ar.s. parlayan, parlak.
l. i 202a/16

latīf Ar. s. Yumuşak, hoş.
l. i 191a/26
l. -i (latīfe-i mas ḫaranıñ) 189b/07
l. leri 189a/16
l. leri (selīka-i latīfleri) 189a/26
l. -i (laṭīf-i ziyāret-gāh) 208a/03

laṭīfe Ar. i. Şaka.
l. 192a/02
l. den 189b/15
l. si (lāġ ü laṭīfesi) 195b/03
l. si (medrese-i laṭīfesi) 197b/14
l. sini 189b/07
l. si (imāret-i laṭifesi) 194b/27

lazım Ar. i. Gerekli.
l. 189b/14, 209b/23
l. -ül (lażzım-ül ḫafā-ı aḥbārı) 205b/26

lecüc Ar.i. Düşmanlıkta ayak direme, çekişme. İnad.
l. 201a/02
l. 210a/20

leḥ Ar. e. Onun için, ona.
l. 184b/19dc

lehü Ar.i. Onun yanına.
l.-(ṭarab-u eşḥāb-ı lehü) 189b/04

lehv Ar.i. Oyun, faydasız ve yaramaz iş.
l. 214b/12

leng Far.s. Topal, aksak.
l. 188a/18dc
l.-(mutahhar-ı leng) 194a/02

lenger Far.i.Gemi demiri.
l. 186a/11, 187a/07, 187a/07db, 187a/08dc
l. lerin 187a/11, 187a/11dc
l. olun- 187a/06-07dc

leş Far. i. 1. Kokmuş hayvan ölüsü 2. i. Çok kötlü kokan şey.
l. i 218b/08, 218b/09
l. in 209b/04
l. leri 218b/06

leşker *Far. i.* Asker.
l. leriyle 216a/04db, 217a/04
l. -i (leşker-i şitā) 212b/27

leṭāfet Ar. i. Latifeler.
l. 189a/23, 198b/25
l.-(kemāl-i letāfet) 187b/10

leṭāif Ar. i. Latifeler.

l. den 195b/02
l. de 195b/02db

levāzım *Ar. i. c.* 1. İhtiyaç maddeleri, üzumlu maddeler. 2. Silāhlı kuvvetlerin yiyecek ve giyecek maddelerini, silāh ve cephane dışında kalan çeşitli araç ve ihtiyaçlarını ifade etmek üzere kullanılır.
l. 188a/06dc, 204a/12, 213b/01db, 213b/02
l. ı 185a/01

levāzımāt *Ar. i. c.* Lüzūmlu maddeler, gerekli eşyalar.
l. 186b/26, 194a/14

levend *Far. i.* Yeniçeri devrinde deniz erlerine verilen bir isim.
l. 186a/03, 186a/09, 204a/11db
l.-(levend ḫān) 203b/25, 205b/18, 212a/05, 218b/21
l.-(levend ḫān oġlu aleksandıra ḫānın) 203a/13

leyle *Ar. i.* Gece.
l.-(nıṣf-ül leyle) 218a/20
l. -i (leyle-i berāt)205b/22, 205b/22db

leyse Ar.i. yokluk.
l. 206b/07, 206b/07db()

lezīz Ar.i. Tatı güzel olan hoşa gider.
l. 200a/26
l. 200a/26db

libās Ar.i. Giyilecek şey, elbise.
l. 198a/17, 209b/12
l. ın 209b/12db

licāmen Ar.i. Dizgin.
l. 202a/24

limān Yun.i. Gemilerin barındıkları, yük ve yolcu alıp boşalttıkları yapma koy.
l. ı 185a/03
l. ına 186a/10, 186a/10db, 186a/10dc, 187a/26
l. ında 185a/25, 186a/10, 186a/17
l. ından 186a/02, 186a/02-03db
l. -ı (limān-ı ḳoṣṭanṭiniyede) 186a/02-03dc
l. ına 187b/02

lisān *Ar. i.* Dil, konuşma dili, lehçe.
l. 205b/26
l.-(aṭāle-i lisān) 204b/20
l. a (laḳlaḳa-ı lisāna) 192a/13db
l. a (laḳlaḳa-i lisāna) 192a/13
l. ı 205b/26db
l. ında 184b/01db, 205b/13
l. ından 184b/01
l. ıñdan 191b/06
l. ıyla 210b/06-08db, 210b/07
l. -ı (lisān-ı ḫalḳda) 191b/19
l. -ı (lisān-ı ḫalḳda) 197b/26

liva Ar.i. Bayrak, Fırka ile tabur arasında asker.
l. -ı (livā-ı sāʿadet-el tevālarına) 189a/21

li'ām *Ar. s.* Alçak, aşağılık ve zelil kimseler.
l. ol- 185a/22

loḳma Ar.i. Ağza bir defada alınıp götürülen yiyecek parçası.
l. 191b/26

lub Ar.i. Oyun,
l. 214b/03
l.-(erbāb-ı lub) 214b/04, 214b/12
l.-(erbāb-i lub) 189b/04
l. 189b/04db

luṭf *Ar. i.* İyilik, ihsan
l.-(luṭf u irşādına) 193a/06
l. luṭf u irşādına 193a/06
l. 189b/01
l. i it- 191b/16
l.-i(lüṭfi pāşānıñ) 214b/07

M

ma-bādā Ar.e. önünde, önceki
m. 185b/23
m. 198a/10
m. 188b/14dc

mā Ar. harf. Olumsuzluk eki.
m.-(teklīf-i mālā-yuṭāḳdan) 193a/10
m. -(mā-lā-firāvān) 210b/09

mā-āda Ar. e. -den başka.
m. 188b/14dc
m.-(ma-adā) 205b/03db
m. sı (mā-adāsı) 205a/10
m. ydı (mā-adā) 205b/03

mā-beyn Ar. b. i. Aradaki iki şeyin arası, ara.
m. de 188b/02
m. de (mā-beynde) 196a/13, 200b/23
m. e (mā-beyne) 209a/16, 213a/23
m. i 188a/18dc
m. imizde (mā-beynimizde) 215a/17
m. inde (mā-beyninde) 208a/16
m. lerinde 188a/18dc
m. lerinde (mā-beynlerinde) 207b/06

mā-ced Ar.i. 1. Şan ve şeref sahibi olan kimse. 2. erkek ve kadın adı.
m. lerinden 189a/20

māder Far. i. Anne.
m. 192b/04
m.-(mā-der) 192b/04db

mā-fevḳ Ar.e. üstünde, üstünde olan.
m. ına 198a/14
m. ında (mā-fevkında) 198b/10

mā-mülk Far.b.i. Mülkü yanında.
m. ini (mā-mülkini) 210b/15db

māᶜaş Ar.i. Geçinilecek şey. Yaşayış. Aylık para.
m. dan 217b/06db

māh Far.i. 1. Ay 2. Yılın on ikide bir bölümü. Ay. 3. Güzel genç veya kız.
m. -ı (māh-ı mezbūruñ) 207b/25, 213b/20, 217b/26
m. -ı (māh-ı ramażānıñ) 106a/20db

māhüve Ar.i. Yok etme, ortadan kaldırma. Batırma. Yok olma. Batma. Bitme.
m. l (mā-hüve) 187b/15-16dc

māᶜil Ar.s. 1. Bir tarafa eğilmiş, eğik. 2. bir şey veya iş kabiliyeti olan.
m. ol- 195a/23
m. (māil ü ḥaḳḳ) 193b/21
m. māil ü ḫaḳḳ193b/21

māl Ar.i. 1. Tasarruf olunan değerli ve gerekli şey.2. var, varlık, servet. 3. para, nakit, gelir. 4. Tüccar eşyası.
m. 207a/04
m.-(bezel-i māl) 214b/11/12db
m.-(bezl-i māl) 214b/12
m.-(pāy-ı māl) 185a/22, 200b/20
m.-(rūy-u māl) 185b/16db
m.-(rūy-ü māl) 185b/16
m.-(rūy u māl) 185b/16dc
m.-(ṣāḥib-i māl) 193b/01db
m. e (beyt-ül māle) 213a/10, 213a/10db
m. ından 193b/15
m. i 210b/14
m. ıñ 200b/22db
m. ı (mal-ı firāvān) 209b/15
m. ī 205a/25
m. iñ 191b/14
m. -i (ṣaḥib-i māl-i keş̄īr) 193b/01
m.+i 205a/23, 210a/20

mālik Ar. i. Sahip.
m. 192a/13, 192a/13db, 203b/01-02db, 203b/02, 210a/20
m. dir 193b/15
m. dir 187a/21dc, 193b/15db
m. i 203a/06

mā-mülk Ar.b.i. Mülkleriyle birlikte.
m. lerin (mā-mülklerin) 210b/15

mānend Far. i. Benzer, eş.
m. i 192a/22

māniᶜ Ar.s. Men eden. Geri bırakan. Esirgeyen. Engel. Özür.
m. 211a/11
m. ol- 188a/08

mātem Ar. i. Hüzün, keder ve musibet zamanındaki ağlayış, yaslı, kederli bulunma.
m. ine 210a/15

mā-vāḳıᶜan Ar.s. Vuku bulup, olup geçmiş.
m.-(mā-vāḳıᶜan) 215a/02

maᶜan Ar. zf. Beraber, birlikte
m. 188a/19

maᶜark Ar.i. Savaş meydanları
m. +iden 207a/06

maᶜarref Ar.i. Bilgi, kültürlü, bilgilenmiş.
m. 214b/26

maᶜarrūf Ar.i. Bilimen, bilinmiş.
m. 214b/23/24db
m. 200a/25db
m. dur 194a/07db

ma-asker Ar.b.i. Askerle birlikte.
m.-(ma-asker) 208b/26db
m. -i (ma-asker-i hümāyūna) 208b/26

ma-beyn Ar.i. 1. İki şeyin arası, aradaki şey ara. 2. Haremle selamlık arasındaki oda.
m. leri 187b/10dc

maʿbūṭ Ar.i. 1. Kendisine ibadet olunan, tapınılan. 2. Allah.
m. amız 202b/15

macīd Ar.s. 1. Şan ve şeref sahibi olan. 2. erkek.
m.-(mahir-i macīd) 192b/23

madde Ar.i . Zahir duygularla hissedilen, ruhāni olmayıp, ağırlığı olan, cismāni bulunan.
m. 188a/18dc, 211b/07
m. den 215a/21
m. 188a/18dc
m. ye 188b/24dc

maʾden Ar.i. Maden
m. lerin 219a/02

maʿdun Ar. i.Alt, aşağı derece, emiritibāriyle aşağıda olan.
m. 204a/17

maʿdūd Ar. s. Sayılmış, sayılı.
m. 199b/06
m. e 189a/17
m. ol- 206b/26

maʿdūm Ar.s. Yok olan, mevcut olmayan.
m. 191a/08

maʿeman F.b.i. Aman dileyen.
m. 219a/18

maġfūr Ar.s. Rahmetlik olmuş. Günahlarının afvı için kendine dua edilmiş olan. Allah'ın, kendisini affı için dua edilen ölmüş kimse.
m. 188b/14, 188b/14db
m.-(maġfūr sulṭān süleymān ḫān) 214a/26
m. a 191b/17
m. uñ 195a/10, 199a/14
m. uñ (pādişāh-ı maġfūruñ) 199a/14db
m.lu 184b/23, 190a/22, 193b/16, 210a/12
m.+un 210a/13db

maḳlum Ar.s. Yonulmuş, yontulmuş, kesilmiş.
m. 184b/12

maġlūb Ar. s. Yenilmiş.
m. a 202b/04

maġrur Ar. s. Gururlu. Boş bir şeye güvenen. Fāni ve faydasız şeylere güvenip kendini aldatan.
m. 198a/13db
m. dur (civān-ı maġrurdur) 212a/08
m. 198a/13, 198b/17
m. lugu 198b/16

mahāret Ar. i. Ustalık, el becerikliği.
m. 189b/05
m. i (ve-l mahāreti) 192b/24
m. in 189b/08
m. -i (mahāret-i küllī) 195a/21

maḥall Ar. i. Yer.
m. 188a/04dc, 189a/03dc, 195a/02
m. de 188a/04dc, 189b/07, 189b/09, 190a/04, 193a/13, 199b/15, 202a/14-15db, 202a/18, 203b/11, 206b/20, 207a/26, 207b/27db, 209b/03, 209b/09, 209b/10, 209b/16db, 210a/03, 210a/17, 212a/05, 212a/05db, 212a/13, 212b/16db, 214a/16, 215b/21, 215b/23, 217a/01db, 219a/27
m. de (nām-ı maḥalde) 215b/25
m. de (ṣāib-i maḥal) 207a/07
m. dedir 207b/27
m. den 205a/11
m. dir 187a/19, 188a/18dc, 215b/08
m. inde 196b/17, 199a/26, 200b/10
m. lere 203b/14
m. inde193b/14
m. 208a/01, 208a/02
m. e 210a/04
m. in 187b/18dc
m. ine 208a/10
m. i 207b/09
m. -i (maḥall-i fevt) 196a/20
m. de 193a/04, 202a/14
m. de (nām-ı maḫalde) 212b/02
m. ine 201a/13

maḥalle Ar. i. Şehir ve kasabaların bölündüğü parçalardan her biri.
m. 187a/26, 187a/26dc, 193a/11, 196b/27db, 197a/02, 205a/12, 213a/02, 217a/01
m.-(nām-ı maḥalle) 217b/05, 218a/01
m. sin 206b/09
m. -i (maḥalle-i ma ḫṣūṣuna)214b/17
m. 192a/21

maḥalli Ar.s.Yöresel, yerel.
m. 186b/10, 188a/04dc, 207b/22, 214b/17db
m. 208a/01db

maḥbūb Ar. s. Muhabbet edilen. Sevilen.
m. 184b/13dc, 184b/14, 193b/17, 203a/22
m. 184b/12, 192a/27

maḥbūs Ar.s. Hapsolunmuş, bir yere kapatılmış.
m. et- 205a/06

maḫfī Ar.s. Gizli, saklı.
m. 196a/09

maḫrūsAr.s.Muhafaza edilen, gözetilen, korunan.
m.+ada 189b/02

maḫṣūrAr.s. Muhasara edilmiş, kuşatılmış. Sınırlandırılmış.
m. ol- 185a/17

maḫṣūṣ Ar.s. Hissedilen, beşduygudan biriyle duyulan, anlaşılan, duyulur. 2. Belli aşikār, meydanda.
m. 198b/02db
m. una (maḥalle-i ma ḫṣūṣuna) 214b/17

maḫzen Ar. i.İçinde eşya saklanacak yer, bodrum.
m. ler 200a/07

maḥzā Ar.s. Ancak. Yalnız. Tek.
m. 211b/01db
m. 187b/15-16dc, 200b/14
m. 205b/05
m. 196a/11, 211b/15, 211b/15db
m. 211b/01

maḥlūl Ar.s. Hallolunmuş, çözülmüş, dağılmış. 2. Erimiş, eritilmiş. 3. sahipsiz maaş veya memurluk.
m. ol- 191b/03

maḥrem Ar.s. 1. Haram, Şeriatın yasak ettiği şey. 2. Nikah düşmeyen, şeraitçe evlenilmesi yasak edilen. 3. şeraitçe, kadının kendisinden kaçmadığı.
m. di 193b/09

maḥrūm Ar.s. 1. Bahtsız, nasipsiz 2. İstediğini, dilediğini elde edemeyen.
m. 211b/18
m. ol- 211b/19

maḥṣūr*Ar. i.* Muḥāṣara edilmiş, kuşatılmış.
m. 198b/06, 204a/10, 208a/16
m. et- 201b/15
m. ol- 208a/19

maḥṣūṣ *Ar. s.* Herkese āit olmayıp bazılara āit olmuş olan.
m. 185b/21, 205a/09
m. a (ḥaṣṣā-ı maḥṣūṣa) 218a/12
m. ol- 185b/21dc
m. a-ı (maḥṣūsā-ı ḫāṣṣa)217a/12db

maḥṣūṣca T.i. Kasten, bilinçli olarak.
m. 197b/10

maḥẓūẓ Ar.s. Hazetmiş, hoşlanmış.
m. ol- 195a/14, 195b/05
m. 209b/22

maḥzūn Ar.s. Hüzünlü, tasalı, kaygılı.
m. ları 197b/16

maḥzūr Ar.s. Haram edilmiş, yanına yaklaşılması yasak edilmiş.
m. 200b/25
m. 188a/06dc

maḥzūrāt Ar. i. Şerʾan yasak edilmiş olan şeyler.
m. ın 200b/18

mahir Ar.s. Becerikli, hünerli, san'atkār.
m. -i (mahir-i macīd) 192b/23

maʿhūd Ar. s. Sözü geçen.
m. da (yevm-ü mahūdda) 212b/11
m. de 199b/25db
m. 204a/25, 204b/06
m. ede (eyyām-ı mahüde) 199b/25

maʿīşet Ar.i. Yaşama, yaşayış, geçinme, geçiniş,dirlik.

m. 197b/09

maʿiyet Ar.i. Yüksek rütbeli bir kimsenin emri altında bulunan hey'et.
m. 185b/27

makiş Ar.i. Mekseden, duraksayan.
m. 1845/04dc, 185a/04

maḳām Ar. i. Durulacak yer. Rütbeli yer.
m.-(ḳāyım-i maḳām) 203b/03
m.-(ḳayim-i makām) 194b/10
m.-(serdār-ı ālī makām) 210a/14db
m. da 199a/09
m. ı 194a/18, 211b/06
m. ım 207b/27, 207b/27db
m. ına 210b/21
m. ında 199a/17
m. ındadır 190b/13
m. ından 211b/12
m. ını 192b/19
m. -ı (maḳām-ı ālīde) 199a/11
m. -i (maḳal-i ḫalḳul-vād) 188b/09
m. ında 194a/09, 195a/20
m. ından 211b/12db

maḳarr Ar.i. 1. Karar edilen, durulan yer, karargāh. 2.Oturulan yer. 3. Ocak, merkez.
m. -ı (maḳarr-ı maḳarrarı) 205a/17
m. ı 205a/17

maḳbūl Ar. s. Beğenilen, hoş karşılanan.
m. 199a/23, 199a/23db

maḳdūr Ar. i. Güç. Kuvvet. Kudret.
m. un 187b/24dc
m. -i (maḳdūr-i miḳdārı)197a/25

maḳhūr Ar.s. Kahredilmiş. Mahv edilmiş.
Bozguna uğratılmış.
m. 194b/24, 207b/16
m. et- 194b/24db
m. ol- 198b/16

maḳhūriyet Ar.i. Kahrolmuşluk, bitiklik, bitkinlik. Allah'ın gazabına uğrama.
m. ine 201b/23

maḳrūn *Ar. s.* Ulaşmış, kavuşmuş.
m. 213b/19
m. ol- 195b/17
m. um 213b/14
m. 198a/03db

maḳṣūd Ar.s. Kasdedilmiş. Kasdedilen. İstenilen şey. İstek. Arzu. Gāye.
m. 196a/12, 209a/06, 211a/02db, 212a/22, 218b/10
m.-(maḳṣūd ḫān) 211a/02
m. a 188a/08
m. a (ṣāvab-ı maḳṣūd) 186a/04
m. -u (maḳṣūd-u nişāne) 190a/03

maḳtūl Ar.s. Öldürülmüş, katledilmiş olan.
m. 186b/18, 195a/19
m. leriñ 209b/11

maḳūle Ar. i. Takım, çeşit. Kategori.
m. 185b/07dc, 193a/09, 200b/25, 200b/25db, 208b/10
m. den 185b/07
m. lerde 190a/17
m. si 195b/03
m. sinde 212a/20db
m. sinden 212a/20

maʿlūm Ar.s.Bilinen, belli.
m. 186b/06, 211b/11
m. da (şeb-i malūmda) 212a/19
m. dur 192a/20, 202a/26, 202a/26db
m. i 193a/25
m. ī 190b/11, 217a/27
m. it- 184b/23, 188a/18dc
m. ları 190b/11db
m. ol- 186a/16, 188a/18dc, 193a/25db
m. u 203a/08, 203a/08db, 205a/05

maʿmūl Ar.s. İmal edilmiş, yapılmış, işlenmiş.
m. lerinden 205a/10
m. ol- 208a/26
m. ünden 185b/18, 185b/18dc

maʿmūr Ar. i. İnsan bulunan bayındır yer.
m. 184b/08

maʿna Ar. i. Anlam.
m. nıñ 193a/13

manāṣıb Ar. i. Devlet hizmeti. Memuriyet.
m. -ı (manāṣıb-ı erbābı) 213b/12db

maʿnen Ar.zf. İç varlık bakımından, duyguca, gönülce, yürekçe, ruhça.

m. 192b/26

maniᶜ Ar.s. Men eden. Geri bırakan. Esirgeyen. Engel. Özür.
m. 197a/24, 200a/24, 200b/17
m.-(ṣebeb-i mani) 187b/01
m. yyesi (müddet-i maniyyesi) 203b/18

manṣıb Ar. i. Devlet hizmeti. Memuriyet.
m. ım 192b/14
m. ımda 186a/23
m. ımdan 186a/23db

manṣūr *Ar. s.* Galib, üstün, muẓaffer.
m. 198b/17
m.-(idā-ı manṣūr) 207b/16
m. manṣūr u mevzāffer 188b/13

manẓume Ar. i. Tertipli, ölçülü yazı, şiir. Vezinli ve kafiyeli olan söz.
m. de 192b/27

manẓūr *Ar. s.* 1. Görülen, bakılan. 2. Beğenilen.
m. um 198a/27
m. u 195b/04

maraż Ar. i. Hastalık.
m.-(aḳıbet-i maraż) 190a/10db
m. -ı (maraż-ı meṣāne) 190a/10
m. -ı (maraż-ı meṣāane) 193a/27db
m. -ı (maraż-ı meṣāne) 193a/27

maᶜrūf Ar. s. Bilinen, belli.
m. 200a/25, 208a/09
m. dandır 194b/18
m. dur 194a/07

maᶜrüz Ar. i. Arz olunmuş.
m. 201a/18, 207b/10db
m. ol- 207b/10
m. -u (maᶜruz-u pādişāh) 188a/17

masḫara Ar.i. 1. Zevklenme, eğlenme. 2.Gülünç 3. kepaze, 4. Tuhaflıklar yapan.
m. lara 189b/16
m. ları 214b/04
m. nıñ (latīfe-i mas ḫaranıñ) 189b/07

maṣruḥ Ar.i. Açıklanmış, belirtilmiş.
m. dur 192a/06

maṣnüᶜ Ar.s. San'atla yapılan,yapılmış. Yapma. Yapmacı.
m. 197b/16

maṭbūᶜa Ar. i. Gazete, kitap, dergi gibi basım evinde basılarak hazırlanmış şeyler, basma.
m. da (mecmū-ı maṭbūada) 210a/17
m. mıza (mecmūa-ı maṭbūamıza) 188a/06dc

maṭlaᶜ Ar. i. Kaside ve gazelin kafiyeli olan ilk beyti.
m. ın 192b/27

maverā Ar.i. Ard, geri, bir şeyin ötesinde, arkasında bulunan.
m. sında 206a/01

mazġāl Yun.i. Kale duvarlarında iç yanı geniş, dış yanı dar delik.
m. da 197a/21
m. dan 197a/23
m. ıñ 197a/22
m. 197a/19

mazūl Ar. s. Azledilmiş, işinden çıkarılmış.
m. 192b/16, 196b/16, 196b/25
m. ol- 193b/09, 194b/09, 196b/23, 197b/19

mazūlen Ar.zf. Azledilmiş, işinden çıkarılmış olarak.
m. 196b/20

mazūr Ar. s. Özürlü, özürü olan.
m. 192a/12

maẓhar Ar. i. Sahib olma, nāil olma. Şereflenme. Bir şeyin göründüğü, izhar olunduğu yer. Çıktığı yer.
m. 185b/18, 185b/18dc, 209a/23
m. 200b/04

mażaḥake Ar.i. Eğlendiren, güldüren.
m. ler 196a/25

mażbūṭ Ar.s. Zabtolunmuş, ele geçirilmiş.
m. dur 192a/18

mażmūn Ar. i. Nükteli, san'atlı, ince söz. Yazılmış.
m. 184b/01
m. da 190b/19
m. 184b/01db, 201b/09, 207a/19
m. ıyle 208b/02

meᶜān Ar.i. Ynındakiler, etrafındakiler.
m. 196b/16, 205b/11, 205b/11db, 205b/15, 207a/26, 207a/26db, 214a/22

m. -ı (meān-ı cülūs-u hümāyūna)190b/09
m. 204a/08, 212a/13db, 212a/14

mebrūr Ar.s. 1. Hayırlı, makul, beğenilmiş. 2. kadın adı.
m. uñ 210a/13

mebrūre Ar.s. 1. Hayırlı, makul, beğenilmiş. 2. Kadın adı.
m. sin 210a/24

meccānen Ar.zf. Ücretsiz, parasız.
m.-(müft ü meccānen) 197b/07

meclis Ar. i. Oturulacak, toplanılacak yer.
m. 214b/13, 214b/13db
m.-(ṣadır-ı meclis) 214b/14
m. ine 200a/23
m. leri 214a/13
m. lerine 214a/10
m. -ı (meclis-i hümāyūnlarına) 199b/27
m. -i (dāḫil-i meclis-i ḫümāyūn) 214b/10
m. -i (dāḫil-i meclis-i hümāyūnları) 189b/05
m. -i (meclis-i aẓīmeki) 214b/13
m. -i (meclis-i fasiḳ) 214a/09
m. -i (meclis-i hümāyūn) 214b/09
m. -i (meclis-i hümāyūnlarına) 189b/27
m. -ı (mecmūa-ı maṭbūamıza) 188a/06dc
m. -ı (mecmū-ı maṭbūada) 210a/16

mecrūḥ *Ar. s.* 1. Yaralı. Yaralanmış. 2. Yıkılmış.
m. 198b/15, 214a/15
m. ol- 209a/19
m. an 198b/15, 202a/14-15db, 206b/26
m. 186b/17
m. it- 219a/17
m. un 202a/15

medḥ Ar.i. Övme, birinin iyi şeylerini söyleme.
m.-(medḥ ü s̱enā) 192b/22
m. medḥ ü s̱enā 192b/22

medhūş *Ar. s.* Dehşete kapılmış.
m.-(mest ü medhūş) 203b/09

medīd Ar.s. Çekilmiş, uzatılmış, uzun çok uzun süren.
m. e (müddet-i medīde) 188a/13
m. den (müddet-i medīdeden) 206b/19
m. -i (medīne-i nām) 188b/01
m. -i (medrese-i āliye) 188a/01-02dc, 188a/02

medrese Ar.i. 1. Eskiden içinde dini dersler okutulan yer. 2. Ders gören talebenin içinde yatıp kalktıkları bina.
m. -i (medrese-i laṭīfesi) 197b/14

mefḳūd Ar.s. 1. Kayıb, yok olmayan, bilinmeyen. 2. fık. Ölü veya diri olduğu bilinmeyen, kayıp kimse.
m. -u (mefḳūd-u ālem) 199b/06

meftūḥ Ar.s. Açılmış. Fethedilmiş.
m. ol- 200b/20

meftūn Ar.s. 1. Fitneye düşmüş, sihirlenmiş. 2. gönül vermiş, tutkun, vurgun.
m. 198a/16

meger Far. e. Meger, oysa ki, halbuki
m. 185a/19, 185a/19db, 185a/19dc, 190a/05, 195b/14, 198a/20, 202a/02, 203a/06, 204a/15, 204b/14, 217b/10, 218a/17db

meġer Far. e. Meger, oysa ki, halbuki
m. 219a/10, 219a/17

mehār *Far. i.* Yular, dizgin.
m. 207a/14
m. in 202a/24

mehcūr Ar.s.Hecrolunmuş, terk olunmuş, bırakılmış, kazanılmaz olmuş.
m. 190a/23

mehdūm Ar.s. Hedmolunmuş, yıkılmış.
m. ol- 187b/20

meḫāsen Ar.i.c. Güzel olunmuş.
m. 189a/22

mehliki F.b.s. Ay yüzlü, güzel.
m. 203b/14

mehpāre Far.b.i. Ay parçası. Çok güzel kimse.
m.-(meh-pāre) 189b/26db
m. -i (mehpāre-i bī-hemtā)189b/26

mehūde Ar.s. sınırlandırılmış.
m. ye (sefine-i mehūdeye) 215a/11

mekātib Ar. i. Mektepler, okullar.
m. 203a/17, 210a/24
m. -i (mekātib-i şerīfiyle) 202b/27
mekeş Ar. i. Bir yerde durma, bekleme
m. 212b/27
mekrūh Ar.s. İğrenç, nahoş görülen şey.
m. 209a/13
meḳarib Ar.i.Çift sürülen sabanlar.
m. lerin 190a/23
maʾḳūle Ar.s. Akıllıca, akla uygun. Anlayışlı, mantıklı. m. si 198b/05
m. sini 188a/06dc
mekrūh Ar.s. İğrenç, nahoş görülen şey.
m. 209a/12
meksūr Ar.s. Kırılmış, kesrolunmuş.
m. it- 216b/15db
m. kal- 217b/15
mektūb Ar. i. 1-Yazılmış. 2-Mektup.
m. 208b/01, 208b/01db, 212a/08
m. a 207a/20
melāḥide Ar.i. Allah'ı inkar edenler, dinsizler, imansızlar.
m. 207a/16
melāʿīn Ar.s.Herkesin lanet ve nefretini kazanmışlar.
m. 188a/24
melek *Ar. i.* Allah'ın Nurdan yarattığı varlık.
m.-(zümre-i melek) 206b/24
m. ler 202a/20
meliḥ-dān Far.b.i. Güzellik sahibi.
m.-(meliḥ-dān) 218b/14
melik Pādişāh, hükümdar.
m. 217a/11, 217a/13, 217a/16
m.-(melik izzeddīn) 208a/07
m. i 185a/03
m. ine 194a/02
m. ler 218b/27
m. leri 208b/23-24db
m. lerinde 203b/26
m. lerinden 203a/06
m. lerine 218b/14
m. leriniñ 218b/13
m. -i (melik-i yemeni) 194a/04
m. -ül (melik-ül memālik-üs sulṭāniyet) 192b/24
melikżāde Far.b.i. şehzade. Padişah oğlu.
m. niñ 203b/20
melūki Ar.s. Hükümdarla ilgili , hükümdara yakışan yolda.
m. den (ādāb-ı melūgiden) 190b/06
melʿūn Ar.s. Lānetlenmiş. Lānete lāyık.
m. 185a/19
m. uñ 219a/21
m.-uñ 219a/19
m. 184b/02, 184b/04, 185a/19db, 185a/19dc, 188a/10
memālik Ar. i. Memleketler, ülkeler.
m. 189b/02
m.-(miḳdār-ı memālik) 199b/22
m. e 203b/04
m. i 184b/07, 187b/07dc, 188b/14dc, 214b/22
m. iniñ 209b/19
m. -el (mülk-ül memālik-el irfāniyete) 192b/24
m. -i (be-cānib-i memālik-i kızılbaş) 210b/22
m. -i (fütüḥāt-ı memālik-i mezbūreye) 193b/07
m. -i (memālik-i gürcistāndan)203a/15
m. -i (memālik-i ḳızılbaşa) 208b/18
m. -i (memālik-i ḳızılbaşdan) 210a/03
m. -i (memālik-i ḳızılbaşı)210a/04
m. -i (memālik-i pādişāhi) 195b/21
m. -i (memālik-i pādişāhiye)204a/13
m. -i (memālik-i şirvandan)217a/19
m. -i (memālik-i zamme) 205a/13db
m. -i (palanḳa-ı żamime-i memālik-i pādişāhi)197a/16
m. -i (żamīme-i memālik-i oşmāniyān) 205a/13
m. -üs (melik-ül memālik-üs sulṭāniyet) 192b/24
memleket Ar. i. Bir devletin toprağı, ülke, yurt. 2. Şehir. İl, kasaba.
m. 217a/15, 219a/08
m. e 215b/13
m. e (kār-ı memleket) 184b/10
m. i 203b/22db, 212a/23
m. idir 203b/22
m. ine 204a/01

m. ini 203b/21
m. iniñ 203a/17
m. inize 201b/10
m. iñ 203a/17db, 204a/07, 204a/07db
m. lerine 218b/26
m. dir 203b/22db

memnūn Ar.s. 1. Minnet altında bulunan. 2. Sevinmiş, sevinçli. 3. razı, hoşnut.
m. 189b/06

meᵓmūr Ar.i .Emir almış olan kimse, görevli.
m. 186a/01, 195b/22, 201a/23, 206a/25, 207b/22
m. e 188a/04dc

menᶜ Ar.i. Yasak etme. Bırakmama.
m. 184b/26, 188b/08, 207b/25, 211b/19

menāsıb Ar.i. Payeler, rütbeler, makamlar.
m.-(erbāb-ı menāsıb) 213b/12
m. -ı (menāsıb-ı fehm) 207a/25

menāṣıb Ar.i. Payeler, rütbeler, makamlar.
m. 191a/05
m. a 193b/05
m. ında 199a/14db
m. dan 190a/25

menâzil Ar. i. Menziller. İnecek yollar. Duraklar. Konak yerleri.
m. 185a/07dc, 211a/09, 215b/06, 215b/06db, 219a/09
m. de 211b/26
m. it- 187a/25dc
m. 201a/25

menḫūs Ar.s. Uğursuz.
m. a 187b/12
m.-(rus-u menḥus) 219a/11
m.-(rus-u menḥus) 219a/13
m.-(rus-u menḥūs) 219a/24

menḳul Ar.s. Nakledilen. Akli olmayıp mukaddes kitapla bildirilen. Anlatılan.
m. dur 187a/05
m. dur 199a/06

menṣub Ar. i. Bir yere mensup olanlar. Bir yerin adamları.
m. unda 199a/14
m. ol- 190a/06

menṣūr Ar.s. Neşrolunmuş. Dağıtılmış. Yayılmış. Herkese ilān edilmiş.
m. 218a/09

mensūbāt Ar. i. Bir yere mensup olanlar. Bir yerin adamları.
m. ına 191a/19, 203a/21
m. larına 208b/04

menü çehr Far.b.s. 1. Cennet yüzlü,güzel. 2. İran mitolojisinde Feridunun büyük oğlu.
m. 212a/22
m. in (iṭāat-ı menüçehr) 202b/03

menzil Ar. i. Konak yeri.
m. 206a/21, 210b/23, 212b/05
m.-(menzil be-menzil) 211b/22
m. de 203a/14, 206a/19, 215b/09, 215b/12, 215b/26, 219a/25
m. de (nām-ı menzilde) 211a/03
m. den 201b/08, 211a/03
m. e 205b/20
m. e (nām-ı menzile) 219a/23
m. im 192b/15
m.-(seyrān-ı menzil-gāh) 213b/20
m. aki (menzil-gāheki) 211a/13
m. -i (menzil-i be-menzil) 218b/24
m. -i (menzil-i mezbūrdan) 212a/21
m. -i (menzil-i mezbūrde) 201b/12
m. -i (menzil-i sābıḳdan) 211b/22
m.-i (menzil-i mezbūrde) 205b/20

menzil be-menzil Far.ikl. menzilden menzile. Menzilden menzile durmadan gitmek.
m. 211b/22

merāḥil Ar.i. Konaklar, mesafeler, duraklar.
m. 218a/07db, 219a/09
m. i 215b/06

merām Ar. i. Maksad. Niyet. Arzu
m. ına 213a/20

merātibihim Ar.b.i. Mertebeler üstünde.
m. 203a/22

merciᶜ Ar. i. Dönülecek yer.
m. 199a/12

mercūcu Ar. s. Umulan.
m. 201a/03db

mercūḥ Ar.s. 1. Başka bir şeyin kendisine üstün tutulduğu şey. 2. hasmından önce iddiasını ispata salahiyeti olmayan.
m. ı 201a/03
merd Far. i. Özü, sözü doğru.
m. 214a/12
m. eyle- 201a/16db
merdān Far.zf Erkekçesine. Mertçesine. Ere yakışır surette.
m. 202b/17db
merdānegi *Far. i.* Mertlik, cesurluk.
m. 201a/16
merdāngi *Far. i.* Mertlik, cesurluk.
m.-(davā-yı merdāngi) 202b/17
merede *Ar. i.* İnatçılar, direnenler.
m. sinden 205a/06, 209b/25
m. siyle 205a/11
merġūb Ar.s.Rağbet edilmiş, beğenilmiş.
m. i 193b/17
m. 188b/10
merḥāmet Ar. i. Acımak, şefkat göstermek. Korumak, iyilik etmek
m. i 191a/26
merḥūm Ar.s. Kendine rahmet edilmiş. Rahmete kavuşmuş. Dünyanın sıkıcı ahvālinden kurtulup rahmet-i İlāhiyeye kavuşmuş olan.
m. 191a/26, 196a/22
m. uñ 200b/08
m. 184b/23, 190a/22, 191a/08, 191b/04, 191b/21, 193a/24, 193b/16, 194b/20db, 197a/12, 197a/12db, 199a/16, 200b/07, 200b/08db, 202a/16, 204a/01, 205b/10, 205b/14-15, 205b/25, 209a/21, 209a/24, 210a/12, 210a/13, 210a/13db, 210a/19db, 211a/21, 211a/21db
m.-(merḥūm cāmi sulṭān meḥmed ḫānda) 200b/08
m.-(merḥūm muṣṭafa pāşā) 202b/20
m.-(merḥūm özdemir pāşānıñ) 193b/22
m.-(merḥūm sulṭān süleymān ḥażretleri) 213a/27
m.-(merḥūm sulṭān süleymān ḫān) 211a/01
m.-(merḥūm sulṭān süleymān ḫānı) 213a/17
m. a 192a/16, 194b/20, 204a/02, 204a/02db, 205b/14
m. da 197b/04, 202b/21, 202b/21db
m. dan 210b/05, 210b/06
m. e 191a/20
m. u 192b/22
m. un 191a/26, 211b/12
m. uñ 191b/06, 192a/18, 195a/12, 199a/02, 199a/19, 202b/16, 210a/16, 210a/23, 213a/06
m. ū 215a/08, 215a/08db
merḥūm Ar.s. Kendine rahmet edilmiş. Rahmete kavuşmuş. Dünyanın sıkıcı ahvālinden kurtulup rahmet-i İlāhiyeye kavuşmuş olan.
m. 187a/09, 189a/04, 189a/10
merʿi *Ar. s.* 1. Saygı gösterilen. 2. Gözetilen.
m. ḳılın- 205a/10
merʿiye *Ar. s.* 1. Saygı gösterilen. 2. Gözetilen.
m. si (ḫalef-i meriyesi) 189b/23
mermer Yun. i. Sert kaya, billurlaşmış kireç taşı.
m. de 188b/14dc, 188b/20
m. den 188b/20dc, 188b/21
m. e 208a/06
meriʿ Ar.i. Geçerli olan.
m. 213a/22
mertebe Ar. i. Derece, rütbe.
m. 189b/19, 189b/19db, 191a/20, 195b/17, 196a/16, 196a/16db, 196a/25, 196a/26, 198a/13, 198a/13db, 200b/25, 201a/16, 203b/13, 204b/22, 206a/16, 206a/18, 210b/26, 211a/05db, 214a/01, 217a/08
m.-(kemāl-i mertebe) 190a/01, 200a/01, 207b/02
m. den 208a/20
m. si 192a/19db
m. sin (kemāl-i mertebesin) 200a/01db

m. sine 196a/17db, 202b/14
m. sine (helāk-ı mertebesine) 196a/17
m. ye 195b/11, 195b/11db, 195b/15, 195b/21, 214b/05

merżiye Ar.i. Razılık, beğenilmiş.
m. si 200b/17

mesāfe Ar.i Uzaklık, mesafe, ara.
m. 204b/13

mesārema Ar.i. Gösteri, tiyatro , canlandırma.
m. 188a/06db
m. -i (mesafe-i baide) 185a/02

mesdūd Ar.s. Seddedilmiş. Kapatılmış. Hududlanmış.
m.-(bāb-ı mesdūd) 207a/03

meselā Ar.zf. Misal olarak, söz gelişi, şunun gibi, örnek tarzında.
m. 198a/16

mesele Ar. i.Çözülmesi istenen şey.
m. 208b/10, 208b/12, 208b/16

meserret Ar. i. Sevinç, şenlik.
m. 210a/08, 219a/04
m.-(ḫaber-i meserret) 210a/06
m.-(iẓhār-ı meserret ü şevk) 196a/26db
m.-(iẓhār-ı meserret ü şevḳ) 196a/25
m.-(kemāl-i meserret) 191b/22
m. -i (meserret-i bisyār) 212b/04

mesīḥ Ar.s. Mesh olunmuş, başka bir şekle hayvan kılığındaki insan.
m.-(vezīr-i aẓam ḫādım mesīḥ pāşā) 194a/13

misine İt. İ. Yapay ve ham madde ile tek kat çekilmiş, değişik kalınlıkta iplik.
m. de (muḳābele-i misine) 188a/21
m. ye 188a/20
m. -i (misine-i cezīresine) 188a/07

mesken Ar.i. Sakin olacak, oturulacak yer, oturulan ev.
m. esi 188a/04dc

meskenet Ar.i. Miskinlik, fakirlik, yoksulluk.
m. 213a/12

mesmūᶜa *Ar. s.* 1. Duyulmuş. 2. Haber alınmış.
m. muz 196a/23

mesned *Ar. i.* Makam.
m. e 188a/13
m. ol- 187b/21

mesnet *Ar. i.* Makam.
m. den 188a/04dc

mesrūr Ar.i.Sevinçli.
m. 192b/19

meṣāliḥ Ar.i. İşler.
m. den 200a/15

meṣāne Ar.i. Sidik kavuğu.
m.-(maraż-ı meṣāne) 190a/10
m.-(maraż-ı meṯāne) 193a/27db

meṣārıf Ar.i. israf edilen şeyler, gereksiz kullanılan lar.
m. 188a/06dc
m. ına 185a/15
m. 200b/19
m. ine 200b/21

meṣelā Ar.zf. Misal olarak, söz gelişi, şunun gibi, örnek tarzında.
m. 187a/06

meṯābe Ar. i. Derece, rütbe.
m. ol- 197b/15
m. sinde 191a/12

meṯāla Ar.zf. Misal olarak, söz gelişi, şunun gibi, örnek tarzında.
m. 213a/10
m. 210a/26

meṯāne Ar.i. Sidik kavuğu.
m.-(maraż-ı meṯāne) 193a/27

meṯel *Ar. i.* İbretli ve küçük hikāye.
m. in 197a/17db

meṯelā Ar.zf. Misal olarak, söz gelişi, şunun gibi, örnek tarzında.
m. 210a/26

mest Far.s. Sarhoş.
m.-(mest ü medhūş) 203b/09
m. mest ü medhūş 203b/09

meşāyıḥ Ar. i. Şeyhler.
m. 208b/08db
m. -ı (meşāyıḥ kibār)199b/11db
m. 185b/03
m.-(meşāyı ḫ el-islām ḫālel-el müşkilāt) 208b/08
m. -el (meşāyı ḫ el-islām ḫālel-el müşkilāt) 208b/08

m. -ı (meşāyı ḫ-ı kibār) 214b/16
m.-ı 185a/09dc
m. 199b/11
m. -ı (meşāyiḫ-ı arabān) 185a/09

meşaḳḳat Ar.i. Zahmet. Sıkıntı. Güçlük. Zorluk.
m. 188b/14dc

meşᶜale Ar. i. Aydınlatıcı alet.
m. 217a/20db, 218a/20
m. ler 218a/19

meşeḳḳat Ar.i. Zahmet. Sıkıntı. Güçlük. Zorluk.
m. 219a/23
m.-(hezār-ı meşeḳḳat) 212a/18

meşġūl Ar.s. Bir işle uğraşan.
m. ol- 184b/12
m. 185b/14

meşḥūr Ar.s. Tanınmış, herkesin bildiği. Çoklarının bildiği.
m. dur 188a/04dc
m. ol- 218a/07
m. 191b/19, 197a/10, 198b/21db, 198b/23, 200a/25db

meşkūre Ar.s. Teşekkür olunacak, teşekküre değer.
m. sin 213a/06

meşreb Huy, yaradılış.
m. 192a/12
m. i 192a/12db

metānet Ar. i. Sağlamlık. Kavilik. Sözünden ve kararından dönmemezlik.
m. 187b/10

metin *Ar. s.* Sağlam.
m. 188b/03
m. e (ḳalᶜe-ı metin) 185a/25

metris Ar.i. "Korkma" Askerin çarpışma sırasında korunması için yapılan toprak siper.
m. inde 198a/27

metufī Ar.i. Ölmek. Hayatı son bulmak.
m. ol- 199a/23db

mevād Ar. i.Vaād olunmuş şeyler.
m. 191a/01

mevcūd *Ar. s.* Var olan, bulunan.
m. 214b/04

mevfūr Ar.s. Çoğaltılmış. Cok. Bol.
m. 206a/26, 213b/17, 213b/17db
m. da 213b/24

mevḥış Ar.s. Kötü, fena.
m. ī (kelām-ı mevḥısı) 196a/06

mevhibe İhsan, hediye.
m. 211a/15db
m. -i (mevhibe-i pādişāhi)211a/15

mevlā Ar.i Allah, tanrı.
m. 187b/15-16dc
m.-(mevlā çivizāde efendi) 199a/22

mevrūş Ar.s. Vereseye āit olan. Miras edilmiş. Miras edilen eşya.
m. umüze 217a/19

mevt Ar. i. Ölüm.
m. 191b/02
m.-(alāmet-i mevt) 195a/07
m.-(alemet-i mevt) 195a/07db

muzāffer Ar.s. zafer kazanmış.
m.-(manṣūr u mevzāffer) 188b/13

mevzūn Ar.s.Tartılı, tartılmış. 2. vezni yerinde. 3. yakışıklı, düzgün.
m. 215b/27

meydān Ar. i. Geniş yer.
m. ı 218b/08
m. ına 196b/11
m. ında 217b/06db, 218b/06
m. -ı (meydān-ı siyāsete) 196a/07
m. a 202a/23
m. ı 213b/20
m. ına 214a/15

meyḫāne Far.i. Şarap, içki içilen ve satılan yerler.
m. ler 200a/08

meyl Ar. i. Eğilim.
m.-(meyl ü raġbet) 193a/26
m. et- 186b/02
m. it- 218a/22
m. meyl ü raġbet 193a/26

meyyāl Ar.s. Ziyade eğilen, Fazla istekli, düşkün.
m. lerin 190a/01
m. 189a/25

mezār Ar.i. Mezar. Kabir.
m. ı 198a/02

mezbūr Ar. s. Adı geçen, yukarıda söylenmiş
m. 184b/11, 184b/20dc, 185b/10, 188a/15, 195b/11, 196b/23, 203a/16, 215a/22, 215b/04, 219a/12
m.-(civān-ı mezbūr) 203b/08
m.-(mīr-i mezbūr) 195a/21, 202b/03, 217b/05
m.-(sene-i fmezbūr) 213a/19db
m. da (iḳlim-i mezbūr) 184b/02
m. dan (menzil-i mezbūrdan) 212a/21
m. de 186a/01, 203a/05, 207b/09
m. de (ḳalʿe-ı mezbūrde) 205a/05
m. de (menzil-i mezbūrde) 201b/12, 205b/20
m. de (nüs ḫa-i mezbūr) 193a/03
m. de (sene-i mezbūrde) 187b/12
m. de (yevm-i mezbūr) 186a/02
m. deye 184b/02dc
m. e 184b/04, 203a/05db, 205b/07, 207b/22, 211a/09
m. e (ḳalʿe-ı mezbūre) 197b/01
m. e (ḳalʿe-i mezbūre) 203a/10
m. e (ḳalʿe-i mezbūre) 203a/05
m. e (ḳavm-i mezbūre) 205b/24
m. e (mīr-i mezbūre) 217b/12
m. e (sene-i mezbūr) 188b/13
m. e (sene-i mezbūre) 209b/16, 210b/22, 213a/01, 213a/19, 213b/16
m. e (şehr-i mezbūre) 204b/18
m. e (vilāyet-i mezbūre) 205a/24
m. e-i (cezīre-i mezbūre-i bit-tamāmihe) 194b/21
m. eden 213a/02
m. de 193a/03db
m. eniñ (ḳalʿe-ı mezbūreniñ) 205b/17
m. eye 194a/03
m. eye (fütūḥāt-ı memālik-i mezbūreye) 193b/07
m. i 199b/18, 214b/25
m. ī 195a/27
m. lar 204b/11
m. lara 201b/20
m. ları 195b/13
m. larıñ 194a/04
m. uñ 192a/12, 195b/15, 205b/07, 209b/22
m. uñ (māh-ı mezbūruñ) 207b/25, 213b/20, 217b/26
m. uñ (sulṭān-ı mezbūruñ) 207b/11
m. eye (zāviye-i mezbūreye) 200b/03

mezheb Ar. i. Dinin esaslarında ve esas temel mes'elelerde bir olmakla beraber,teferruatta bazı muhtelif mes'eleler olması sebebiyle birbirinden az farklı müctehidlerin yolları.
m. 194a/03, 206a/02db
m.-(sünnī-el mezheb) 205a/08
m. i 192a/13

mezkūr Ar. s. Zikredilmiş, adı geçmiş.
m. 193a/12, 197b/26, 205b/09, 205b/14, 205b/14db

meʿzūn Ar.s. İzinli, izin almış.
m. 188b/22

mı T. E. Soru edatı.
m. 191b/16, 211b/08
m. dır 188b/14dc, 191a/19, 208b/22

mısrā Ar. i. Bir manzum yazının her bir satırı. Tam bir vezin ölçüsüne göre tanzim edilmiş söz.
m. ıñ 193a/17

mışra Ar. i. Bir manzum yazının her bir satırı. Tam bir vezin ölçüsüne göre tanzim edilmiş söz.
m. 193a/02db, 193a/08
m. ı 193a/16
m. 193a/02

mi Bkz. mı
m. 198b/01

miḥnet Ar.i. Zahmet. Eziyet. Dert. Belā.
m. i 208a/19

mihmān Far.i. Misafir, konuk.
m. ol- 209b/25

mihnet Ar.i. 1. Zahmet, eziyet. 2. gam, keder, sıkıntı, dert. 3. bela, musibet.
m. i 208a/19db

mihr Far.i. Güneş.
m. i 211b/21db
m. -i (mihr i hümāyün) 211a/08

mīʿde Ar.s. Mide, kursak.

m. ye (sū-i mīdeye) 188b/24
mīḫ Far.i. Mın, çivi, enser, kazık.
m.-(nail ü mī ḫ) 193b/03
mīhter Far. s. Daha büyük.
m. i (birāder-i mīhteri) 193b/04
mīr Far.i. Amir, baş, kumandan.
m. 203a/06
m.-(mīr-zī-şān) 209b/20
m. i (mīr-i mīrān) 214b/15
mīr-āḫūr Far.b.i. İmrahor sarayın ahır müdürü.
m. 191a/10
m. u (mīr-ā ḫūr-u kebir ferhād aġa) 197b/17
m.-(mīr-āḫūr) 188a/04dc
m.-(mīr-aḫūr) 203b/11-12db
m. -ı (mīr-a ḫūr-ı kebir)195a/26
m. -i (mīr-a ḫūr-i kebīr) 193b/17
mīr-aḫūrluḳ T.i. Ahır müdürlüğü
m. la (mīr-a ḫūrluġla) 205a/02
m. u (mīr-a ḫūrluġu) 203b/06
m. dan 194b/04
mīr Far.i. Amir, baş, kumandan.
m. -ı (mīr-ı mīrān) 195b/08
m.-i (mīr-i ālem)214a/24
m. -i (mīr-i mezbūr) 195a/21, 202b/03, 217b/05
m. -i (mīr-i mezbūr) 217b/12
m. -i (mīr-i mīrān) 194a/02, 194a/05, 194a/12, 195a/17, 195a/19, 201b/16, 202b/06, 205b/03, 213b/09, 213b/21
m. -i (mīr-i mīrān-ı rumili) 192b/16
m. -i (mīr-i mīrāndan)205b/03db
m. -i (mīr-i müşārün ileyh)215a/18
m.-(mīr-mīrān) 205b/09
mīrān Far.i. Beyler.
m.-(mīr-ı mīrān) 195b/08
m.-(mīr-i mīrān) 194a/02, 194a/05, 194a/12, 195a/17, 195a/19, 201b/16, 202b/06, 213b/09, 213b/21
m. da (mīr-i mīrān) 205b/03
m. -ı (mīr-i mīrān-ı rumili)192b/16
m.-(mīr-i mīrān) 214b/15
mīrlivā Far.b.i. ask.tuğgeneral.
m. 196b/27, 197a/01db, 197a/11, 203a/02, 215a/18
mīrlü Far.i. Uzayan harpte ve askerin kifayetsizliği zamanında aylıkla toplanan asker.
m. 202b/06
mīrza Far.b.i. İranlilara mahsus bir asalet ünvanı, beyzāde.
m.-(nām-ı pāk mu ḫammed mīrza) 192b/03db
m.-(mīrzā ali beg) 204a/06
m. ya (ergele mīrzāya) 204a/11
mīşe-zār Far.b.i. Meşelik,
m. e 212a/24
miḳdār Ar.i. 1. Kıymet, değer. 2. Miktar, doz.
m. 186a/09, 187b/04, 189b/27, 189b/27db, 190b/11db, 192a/11, 194b/13db, 196b/07, 199b/10, 204a/04, 206b/08, 207b/01, 213a/20, 218b/21
m.-(serdār-ı āl-i miḳdār) 208b/18
m. a (serdār-ı āli-miḳdāra) 210a/07, 210a/14
m. ı 188a/04dc, 188a/04dc, 192a/17, 204b/25db, 205a/07, 205a/07db, 205a/22, 205b/01, 207a/27, 215b/08
m. ı (ḥadd ü miḳdārı) 202a/25
m. ı (maḳdūr-i miḳdārı) 197a/25
m. ın 196b/07, 207a/09
m. ından 215a/22
m. i 209b/20
m. larına 189a/18
m. -ı (miḳdār-ı asker) 219a/03
m. -ı (miḳdār-ı cendi) 207b/01db
m. -ı (miḳdār-ı elem) 199b/22
m. ı 197a/14
miḳdar Ar.i. 1. Kıymet, değer. 2. Miktar, doz.
m. 187a/04, 187a/27
m. da 195a/24
m. -ı (miḳdār-ı elem)196b/02
mil Ar.i. 1. Göze sürme, çekmeye mahsus bir alet. 2. Yollardaki mesafeyi tayin için dikilen nişan.
m. 185b/05, 215b/08
m. çek- 185b/05db, 185b/05dc
min Ar.e. - e den , denberi.
m. 203a/05, 203a/13, 218a/12
m. -el (min-el acāyīb) 208a/05

minā Far.i. 1. Şarap şişesi, 2. Şişe, billür ,3. liman.
m. 193b/05db

mināre Ar. i. (Aslı menaredir) Nur mevzisi. Ezan
m. 188a/01-02dc, 188b/14dc
m. -i (mināre-i aīm)187b/27
m. -i (mināre-i hayyı)213b/18
m. -i (mināre-i lā-naẓīr) 188a/02

minnā ?
m.-(sene-i minnā) 201b/24

minnet *Ar. i.* 1. İyiliğe karşı duyulan şükr hissi. 2. Birisine iyilik etmek.
m. ler 196a/01, 196a/01db

minvāl Ar. i. Tarz, şekil, yol.
m. 187a/13

mirān Far.i. Beyler
m. dan (mīr-i mīrāndan) 205b/03db

mirlivā Far.b.i. ask. Tuğgeneral.
m. 201b/17

mirzā Far.b.i. İranlilara mahsus bir asalet ünvanı, beyzāde.
m.-(muḥammed mirzā) 192b/03
m. yı (ḥaydar mirzāyı) 194b/08

miṣāli Ar. i. Örnek.
m. 198a/18

miṣl Ar. i. Benzer, eş.
m. ün 197a/17

mişārün ileyh Ar.b.i. kendisine işaret edilen.
m. iñ 197a/04db

miyān Far.i. Orta, ara, vasat, meyan.
m. ında 201b/26, 204a/15
m. -ı (miyān-ı ḫalḳda) 198b/22

miyan Far.i. Orta, ara, vasat, meyan.
m. de 217a/06db

mizāc Ar.i. Huy, tabiat, fıtrat, bünye.
m. ına 217b/26

moġān i. Moğol halkından olan.
m. 207b/08db
m. 206a/27, 207b/08
m. a 217a/16

monlā Ar.i. Büyük kadı, büyük alim. Medrese talebesi.
m.-(ḥażret-i monlā) 193a/01
m. nıñ (ḥażret-i monlānıñ) 193a/12

monlācıḳ Ti. Medrese talebesi.
m. 215a/08
m. 215a/08db

mor Ti. Bir renk.
m. 209b/16

mu T.i. Soru eki. Sonuna getirilen cümleye soru anlamı katar
m. 208b/11, 208b/16, 208b/17, 209a/11

muᶜādil Ar.s.Denk.
m. 206a/09, 206a/09db
m.-(muīn ü muādil) 194a/26
m. 187b/15-16dc
m.-(aḥvāl-i muadil) 193b/20

muᶜānaḳa Ar.i. birbirinin boynuna sarılma, sarmaşma, kucaklaşma.
m. 188b/27

muᶜānid Ar.s. İnatçı karşı olmakta direnen, kimseye uymaz ve dediğinden dönmez.
m. 201a/02

muᶜāraża Ar.i. 1. Birbirine karşı gelme. 2. Kavga, çekişme.
m. et- 210b/09

muᶜāvenet *Ar. i.* Yardım.
m. 208a/09
m. i 186a/07
m. ine 188a/15
m. it- 190a/18

muᶜaḳid Ar.i. Sözleşme.
m. 214b/23/24db

muᶜalim Ar.i. Bir şeyi öğreten, öğretici, belletici, öğretmen.
m. 199a/11

muᶜatād Ar.s. Sürekli yapılan.
m. ı 210b/27

muᶜaẓam Ar.s. Büyük, iri, cesim, mükerrem, mübeccel, koskoca.
m. 203b/19
m.-(şabān-ül muaẓam) 188b/15, 210a/13
m. anıñ (şabān-ül muaẓamanıñ) 215b/02

muᶜażam Ar.s. Büyük, iri, cesim, mükerrem, mübeccel, koskoca.
m. anıñ (şabān-ül muażamanıñ) 215b/02db

m.-(şabān-ül muażīm) 188b/14db
m.-(şaban-ül muażim) 188b/14dc

mubāᶜid Ar.s. İbadet eden, tapan.
m. e 188b/19

muᶜcib Ar.s. 1. İcap eden, lazımgelen, gereken, gerektiren. 2. sebep vesile.
m. 204a/03, 207b/05, 207b/05db
m. ince 203a/19, 211b/19, 212a/27
m. iñ (ricāb-ül mucīb) 211a/13

mucīd Ar.s. 1. Vücüd veren, icadeden, yeni bir şey meydana getiren.
m.-(şāᶜir-i mucīd) 192b/24

mucizāt Ar.i.Mucizeler.
m. ı 206b/18

mudiᶜ Ar.s. Tevdi eden, emenet olarak bırakan, veren.
m. yi (ḳatāle-i mudiyi) 214a/18

mufāreḳat Ar.i. Fark olunmuş, farklar.
m. 197b/25
m. et- 199b/21
m. eyle- 197b/25db
m. it- 189a/20

muġalaṭa Ar.i. Hasmı yanıltmek maksadıyla yapılan kavga, doğru ve gerçek delillere dayanmayan tartışma.
m. 210b/25

muḥābere Ar.i.Haberleşme, mektuplaşma, yazışma.
m. si 207a/16

muḥāfaẓa Ar. i. Saklama, koruma
m. sına 197a/03, 217a/14
m. sında 197b/19
m. sına (re-i muḥāfaẓasına) 205a/14
m. cı 205a/22

muḥālefet Ar.i. Kabulsüzlük. Karşı durma.
Uyuşmazlık. Zıt gitmek. Zıddiyet. Muvafık olmamak.
m. et- 201b/01

muḥārebe Ar. i. Harbetme, savaşma
m. 186b/10, 189a/11
m. den 198b/15
m. si 219a/05
m. sinde 197a/07, 198b/13, 198b/18, 210a/27
m. -i (muḥārebe-i aīme-i oşmān bī-imām kulu ḫān) 217a/26
m. -i (muḥārebe-i aẓīmedir) 201b/23
m. -i (muḥārebe-i ġayr-i müabāreke) 186b/23
m. -i ġayr-i müabāreke) 186b/23
m.-den 198b/15db

muḥāṣara Ar. i. Kuşatma, etrafını çevirme.
m. 201b/20
m. 208a/11, 208a/16
m.-et- 207a/18
m. sında 198b/20, 198b/25

muḥāvere Ar. i. Konuşma. Görüşerek konuşma.
m. ye 192a/13, 192a/13db

muḥāẓa Ar.i. Birbinin karşısında bulunan, hizada bulunan..
m. sına 203a/05db
m. sine 203a/05

muḥabbet Ar.i. 1. Sevme, sevgi, sevişme. 2. Doştluk, bağlılık. 3. Aşk, alaka
m. i 198a/18, 200a/26db
m. leri 195b/16

muḥabbince T.zf. Sevgisi miktarınca.
m. 190a/13

muḥakkim Ar.s. Bir hadisenin, bir durumun doğru olup olmadığını araştıran, doğrusunu arayan, gerçeği meydana çıkaran, tahkik ve tetkik eden.
m. 215b/21

muḥalef Ar.i. Birbirine karşı yemin etme, antlaşma, yeminle birbirine söz verme.
m. 211a/20db

muḥannād Ar.i Korkak, alçak, namert.
m. ları217b/03db
m. leri 201a/03db

muḥarrer Ar.s. Yazılmış,yazılı.
m. eyle- 186a/20dc

muḥarrīr Ar.s. Yazan, yazıcı.
m.-(ḳābil-i muḥarrīr) 199b/10db
m. 188b/14dc
m. eyle- 188b/14dc

muḥaṣṣıl Ar.s. Hasıl eden, meydana getiren, üreten. İ. Hazine gelirlerini toplamakla vazifelendirilmiş kimse. Tahsildar.
m. 202a/09, 202a/09db, 202a/22, 204a/20, 206a/18, 210b/10

muḥavvik Ar.s. Havf veren, korkutan.
m. it- 188a/06dc

muḫālefet *Ar. i.* 1. Karşı gelme. 2. Karşı koyma.
m. 186a/24, 211a/25
m. et- 208b/02
m. it- 186a/26dc

muḫālif *Ar. s.* Zıt olan, ters düşen.
m. 188a/08

muḫārebe Ar.i Savaş, vuruşma.
m. -i (mu ḫārebe-i ṯāni bā-emir ḫān ve ġayrı gümrāhān)204a/13

muḫāṣara Ar. i. Kuşatma, etrafını çevirme.
m. 207a/15
m. sına 188a/26

muḫanneṯ Ar.s. Korkak, alçak, kadın tabiatlı, kalleş.
m. leri 218b/03

muḫaṣṣıl Ar.s. Hasıl eden, meydana getiren, üreten. İ. Hazine gelirlerini toplamakla vazifelendirilmiş kimse. Tahsildar.
m. 191a/07

muḫaşşi Ar.s. tahdis eden, haşiye yazan. Haşileyen.
m. leri 201a/03

muḫtār Ar.s. 1. ihtiyar eden, şeçilmiş, seçkin. 2. Hareketinde serbest olan, istediği gibi davranan dilediğini yapan.
m. ı 205a/15
m.-(muḫtar ḫāna) 214a/20

muḫterem Ar. s. Saygı değer, sayın.
m. de (ḫarem-i muḫterem) 187b/22
m. de (ḫarem-i muḫteremde) 189b/20

muḥkem Ar.s. Sağlam. Metin. Sıkı sıkıya. Kuvvetli.
m. 208b/03, 215b/21/22db, 218b/11, 219a/19
m.-i (muḥkem-i tevbīḫ)218b/22

muḥtāc Ar. s. İhtiyacı olan.
m. ol- 187b/08, 217a/10
m. ol- 187b/07db

muḥtaṣır *Ar. s.* 1. Küçültülmüş, kısaltılmış. 2. Kısaca.
m. 197b/15

muḥterem Ar. s. Saygı değer, sayın.
m.-(ḥarem-i muḥterem) 187b/08
m. den (ḥarem-i muḥteremden) 205a/01
m. e (ḥarem-i muḥtereme) 196a/24

muʿīn Ar.s. Yardımcı. Muāvin. İane eden.
m.-(muīn ü muādil) 194a/26, 194a/26db

muīn ü yār Ar.i. dost ve sevgili
m.-muīn. (muīn ü yār) 195a/13

muʿin Ar.s. Yardımcı. Muāvin. İane eden.
m.-(ḥaḳḳ-ı muīn) 188b/05

mukāleme Ar.i. Karşılıklı konuşma, sözleşme.
m. 215a/01db

mukarrer Ar. s. Kararlaşmış, sağlam.
m. 186a/06
m. dir 185a/03

muḳābele Ar. i. Karşısında bulunma, karşılık verme, karşılama.
m. 206b/14, 207a/21, 210b/08, 218a/13
m. ol- 186b/04dc, 218a/16
m. sidir 186b/13
m. sinde 193b/11, 198a/26, 204a/11, 204a/11db, 206a/26, 207a/07
m. sine 218b/23
m. ye 186a/20, 218a/25
m. -i (muḳābele-i mesine)188a/21

muḳābil Ar.s. Karşılık olan. Karşı taraf. İvaz, bedel karşılığı.
m. 218a/14
m. ol- 218a/15

muḳāddır Ar.s. Kısmet. Kader. Miktarı tāyin ve takdir olunmuş olan.
m. 211b/06

muḳīm Ar.s. Oturan, sürekli veya geçici bir süre için oturan, ikamet eden, yerleşen.
m.-(ḳāyim-i muḳīm) 219a/08

muḳārenet Ar.i. 1. Bitişiklik, yaklaşma, kavuşma, bitişme.
m. iyle 199b/27

muḳātel Ar.i. 1. Birbirini öldürme, vuruşma. 2. savaş, kavga.
m. e 206b/15

muḳāvemet Ar.i. Karşı durma, dayanma, karşı koyma, direnme, direniş.
m. e 188a/12

muḳabele Ar. i. Karşısında bulunma, karşılık verme, karşılama.
m. 186b/04, 187a/27, 207a/11, 217b/11
m. it- 187a/27dc
m. sinde 198a/26db, 214a/15

muḳadem Ar. s. Takdim edilen, sunulan
m. 184b/04, 185b/25, 192a/04, 195b/06, 202b/02, 203a/07, 204b/21, 206a/16, 206b/08, 208b/01, 208b/01db, 209b/21, 209b/22, 212a/23, 214b/25
m. a 203a/16, 206b/11, 209a/01
m. atı 208b/03
m. ce186a/05, 186a/05dc
m. e187b/07dc
m. süret 187b/07dc

muḳadder *Ar. s.* Kader tarafından belirlenmiş, tāyin olunmuş.
m. 207b/11, 215a/03
m. leri 188b/24
m. -i (muḳadder-i ḳarīb) 193a/24

muḳadim Ar.s. 1. Takdim eden, sunan . 2. Öne, ileri.
m. 191b/25db
m. a 191b/25
m. a204a/04
m.-(ṭavīl-i muḳaddimā)190a/22
m. e-i (muḳaddime-i futüḥāt) 201b/22

muḳalim Ar.i. Söyleyen, konuşan.
m. 204a/15

muḳallem Ar.i.Konuşulan şey. Konuşulmuş.
m. 203a/14

muḳarenet Ar.i. 1. Bitişiklik, yaklaşma, kavuşma, bitişme.
m. iyle 213a/20

muḳarrer Ar. s. Kararlaşmış, sağlam.
m. 193a/15, 200a/16, 201a/19, 202b/22, 205a/16, 210a/23, 214a/02, 219a/21
m.-(ṣūubet-i muḳarrer) 197a/21
m. dir 186a/17, 187b/24dc, 190b/03, 211a/25, 213b/14, 214b/11, 215a/18
m. et- 186a/25, 212b/01
m. eyle- 186a/25db, 186a/25dc
m. ol- 213b/03

muḳarrere Ar.s. 1. Kararlaştırılmış, kararı verilmiş. 2. Şüphesiz. 3. Anlatılmış.
m. si 202b/24
m. -i (ādet-i muḳarrere-i pādişāhān)211a/22

muḳarrib Ar.s. Yaklaştıran yakınlaştıran.
m. lerine 191a/18
m. leriniñ 191a/16
m. in 190b/09

muḳayyed Ar. s. 1.Bağlı,bağlanmış.2. Zincirle bağlı. 3.Kayıt ve şartla bağlı.
m. ler 217b/10

muḳīm *Ar. s.* 1. Bekleyen. 2. Oturan, yerleşen.
m. 203a/14db, 204a/15db

muḳḳadem Ar. s. Takdim edilen, sunulan
m. 187a/15
m. -yı (muḳtezā-yı fevād)190a/08

muḳtézā Ar. s. Lazım gelmiş, gerekli.
m. sı 209a/09, 209a/09db
m. yı 201a/14, 213a/03
m. -ı (muḳtézā-ı ḥāl) 199b/21
m. -ı (muḳtézā-ı ḥāle) 206a/23
m.-(muḳtézā-yı sin) 190a/05
m. -yı (muḳtézā-yı kelām)193a/17

mum Far.i. 1. Bir fitilin üzerine erimiş bal mumu, iç yağı, stearik asit veya parafin dökülüp genellikle silindir biçiminde dondurulan ince, uzun ışık aracı.
m. 205b/23

mumā-ileyhi Ar.b.zmr. Kendisine işāret edilen. İsmi evvelce geçen.
m. 190b/15
m. 191a/27
m.-(pāşā-yı mūmā ileyh) 208b/01

münᶜakis Ar. s. Tersine dönmüş.

m. 210b/25db
m. ol- 190a/06, 210b/25

münʿaḳid Ar. s. İki taraf arasında resmi olarak kabul olunmuş.
m. 200b/23
m. ol- 197a/15db

münḳabiż Ar.s. 1. Büzülmüş, toplanmış. 2. pekliği olan, peklik çeken.m.191b/25, 191b/25db

muntaẓam Ar.s. 1. Sıralanmış, düzgün 2. Tertipli. 3. Düzgün.
m. 191a/23
m. edün- 187a/10-11dc
m. idünül- 196a/02
m. it- 203b/14
m. ol- 211a/10

murabbiʾ Ar.i. Bahar yağmurları veya bahar çayırları.
m. ler 205b/13, 205b/13db

murad *Ar. i.* 1. Gāye, maksad, emel. 2. Arzu edilen şey.
m. 203b/02
m. et- 187a/11
m. it- 219a/07
m. iyyede 199a/27db
m. iyyede (devlet-i muradiyyede) 199a/27

muraṣaʿ *Ar. s.* Dışı kıymetli taşlarla bezenmiş.
m. 198b/01

murdār Far.s. 1. Mundar, kirli, pis. 2. İslami şeriat hükümlerine göre kesilmemiş hayvan.
m. dır 206a/02
m. ları (lāşe-i murdārları) 202a/23

mürūr Ar. i. Geçme, geçip gitme.
m.-it- 206a/27

musalliḥ Ar.s. Sulh yapan, barışan.
m. 202b/03

muṣāḥabet Ar.i. Sohbetler, konuşup görüşmeler.
m. 209a/08
m. de (eṣnā-ı muṣāḥabetde) 195a/04
m. it- 205b/27

muṣāḥib Ar.i. 1. Sohbet, arkadaşlık eden kimse. 2. tar. Tatlı konuşmaları ile yüklerin, özellikle padişahların güzel zaman geçirmelerini sağlamakla görevli kimselere verilen unvan.
m. 195b/05
m.-(muṣāḥib ol-) 190b/11

muṣafi Ar.i. Tasfiye eden, süzen, sızıran.
m. 187a/11db

muṣallaḥ Ar.i. 1. Barışma, uzlaşma.2. Barış, güvenlik.
m. 217b/08

muṣammem Ar.s.Tesmim olunmuş, kat'i olarak karar verilmiş.
m. 211a/03

muṣirre Ar.s. Tesri eden, sür'atlendiren.
m. ol- 186a/23db, 186a/24

muṣaḥebet Ar.i. Konuşma, söyleşi, görüşme.
m. it- 200b/04

muştā Far.i. 1. Karşısındakine vurmak için özel olarak açılmış deliklerine parmakların geçirilmesi ile kullanılan demir parçası. 2.metal tokmak. 3. parmağın biri bükülüp sivriltilerek vurulan yumruk.
m. -yı (muştā-yı erżurūma) 206a/14

mutād Ar.s. 1. Alışılmış, alışılan. 2. Alışkanlık, alışılmış şey.
m. 187a/12, 210b/23, 211b/02db, 213b/07
m. dan 186a/05dc
m. ol- 202b/21, 211b/03
m. -ı (mutād-ı hümāyūnlarından) 196a/26
m. an 186a/05

mutaṣarrıf *Ar. s.* Vilāyetten küçük olan sancağın en büyük idāre āmiri.
m. 196b/18, 196b/18db, 197a/08, 197a/14, 197b/24, 203a/07, 203a/25

mutaṣavvur Ar.s. Tasarlanmış, düşünülmüş.
m. 198b/10

muteʿaddid Ar.s. Teādut eden, kol kola dokunan.
m. 187a/08

mutᶜedil Ar.s. 1. Düşünce, iş vb.de aşırıya kaçmayan, ılımlı, itidalli.
m. 206a/09

muᶜteḳad Ar.s.Ītikat eden, inanan.
m. leri 203a/26

muᶜtemid *Ar. s.* Güvenilir.
m. in 215a/01
m. (nām-ı mutemedī)210a/07
m. i 215a/01db
m. 200a/12, 203a/17, 213b/13
m.-(mutemid) 187b/18dc
m. 213b/17

muteṣavvur Ar.s. Tasarlanmış, düşünülmüş.
m. 186b/17-18dc

muttaṣıl *Ar. s.* 1. Aralıksız, hiç durmadan. 2. Kavuşan.
m. 189b/23, 190b/16, 191a/04db, 218a/10

muṭaᶜ *Ar. s.* İtaat olunan, boyun eğilen.
m. 188b/14dc
m. -ı (mutahhar-ı leng)194a/02

muṭıᶜ *Ar. s.* İtaat eden.
m. 205b/10

muṭlaḳ Ar.s. Salıverilmiş. Itlak olunmuş. Serbest. Kat'i. Şüphesiz.
m. 213a/14db
m.-(fāil-i muṭlaḳ) 213a/14
m.-(vekil-i muṭlaḳ pādişāh-ı ālem) 211a/15
m. dır 211b/17, 213a/06

muṭlaḳa Ar. s. Kesin olarak, şartsız.
m. sınıñ 197b/27
m. 190b/25, 195b/12

muṭṭalıᶜ *Ar. s.* 1. Haber almış, öğrenmiş. 2. Bilgilenen.
m. 189a/24
m. ol- 215a/06

muṭṭaṣıl *Ar. s.* 1. Aralıksız, hiç durmadan. 2. Kavuşan.
m. 191a/04
m. -ı (mūcib-ı ibret ü bāᶜiṯ-ı naṣıḥat) 202b/10

mūḥiş Ar.s. Korku ve dehşet veren, korkutan, ürküten.
m.-(ḫaber-i mūhiş) 210a/13

mūmā ileyh Ar.b.zmr. Kendisine işāret edilen. İsmi evvelce geçen.
m. 188a/04dc, 188a/05, 200b/26
m.-(mūmā-ileyh) 201b/16
m. e 205a/21
m. e (serdār-ı mūmā ileyhe) 211a/08
m. iñ 193b/24, 195b/08, 197b/03
m. 199a/11
m. i (mūmā ileyhi) 202b/15
m.-(serdār-ı mūmā ileyh) 210b/22
m.-(serdār-ı mūmā ileyhiñ) 210b/25

muvāceb Ar.i. İcab olunan.
m. 200b/19
m. leri 217b/21
m. e 195b/18

muvācib Ar.i. Vacip olan. Yapılması gerekenler.
m. i 195b/25
m. ide 195b/25db
m. i 205a/20

muvāfaḳat Ar. s. Başaran, beceren.
m. ı 186b/19

muvāfıḳ Ar. s. Başaran, beceren.
m. 195a/14, 197b/03, 199b/25, 217b/26
m. -ı (muvāfıḳ-ı żamir) 185a/06
m. -u (bād-ı muvāfıḳ-u zān) 206b/06

muvānis Ar.i. 1. Ünsiyet peyda eden, birbirine alışıp birlikte yaşayan. 2. İnsandan kaçmayan, insana alışan.
m. 200b/02

muvāṣalat Ar.i. Vasıl olma, varma, ulaşma, yetişme.
m. 209a/09, 209a/09db

muvaffaḳ Ar. s. Başaran, beceren.
m. ol- 194a/07

muvaffıḳ Ar. i. Uygun, yerinde.
m. 193b/07

muvecciḥ Ar.s.Dolrultman.
m. 184b/01dc

muzāffer Ar.s. Kahraman. Gālip gelmiş. Başarmış.
Muvaffak olmuş. Zafer kazanmış, zafer kazanan.
m. 218a/09
m. 186b/17-18dc

muzāḥeme Ar.i. Birbirini ite sıkıştıra hücum etme.
m. de 219a/16
muzāyaḳa Ar.i. Sıkıntı, darlık, parasızlık.
m. ları 217b/21
m. 198b/01
m. larına 208a/15
m. -i (müzāyaḳa-i ceggin) 208a/19
müzaḫhibkāne Ar.s. Birine yardım eden. Taraflı olan.
m. 192a/12
m. -i (müanne-i kerāmet)209b/08
mübâlaπa Ar.i. Bir şeyi çok büyük veya çok küçük göstermek. Bir şeyi olduğundan fazla veya eksik göstermek.
m. 187b/13, 208a/24, 217b/03
m. et- 205b/22, 207b/15
m. eyle- 205b/22db
m. -ı (mübālaġa-ı donanma)187b/03dc
mübārek Ar. s. Bereketli, feyizli.
m. 193a/02, 193a/02db, 196a/17
m.-(ercümendi mübārek giray) 206b/22
m. ede (sene-i mübārekede) 207b/20
m. iñ (ramażān-ül mübārekiñ) 206b/13
m.-(muḥārebe-i ġayr-i müabāreke) 186b/23
m. de (sene-i mübāreke) 186a/05, 188a/05
m. de (sene-i mübārekede) 213a/05, 213a/25
m. niñ (ramāżān-ül mübārekeniñ) 213a/02
m. -i (mübāreke-i ayaḳları)188b/19
mübāreze Ar.i. İki düşman tarafından birer kişinin çekişmeye tutuşmaları.
m. ol- 186b/10-11dc
mübāşer Ar. i. Bir işe başlama, girişme.
m. e ol- 185a/10
m. e 184b/16
m. et 191a/01, 213a/25, 213b/01db, 213b/02, 218b/25
m. e 213a/27db
m. et- 207b/24
m. ine 213a/26
m. it- 214a/12
m. olun- 213b/16
mübāşīr Ar.i. Bir işe başlayan.
m. ler 195b/24-25db
m. 187b/09
m. in 188a/04dc
m. ler 195b/25
m. ol- 218a/25
mübtela Ar.s. 1. Bir şeye düşkün ve tutulmuş olan 2. Düşkün, tutkun.
m. ol- 188b/24
m. 188b/24dc
mübtezil Ar.s. 1 Hor kullanılan değersiz. Kepeza, 2. Bol ve ucuz.
m.-(ḳavm-i mübtezil) 206a/01
mücāhid Ar.s.1. Savaşan, uğraşan. 2. savaşçı.
m.-(mücāhid ü ġāzi) 194b/24
m. den 209b/08
müceddiden Ar.zf. Yeni baştan. Yeni ve mücedded olarak.
m. 187a/04, 187b/09, 197a/03, 205a/21
m. 187b/26
müctemiᶜ Ar. s. Toplanan, toplanmış.
m. ol- 207b/19
müdāḫale Ar. i. Karışma, araya girme.
m. 195b/12
m. si 196a/13
müdāvim Ar.s. Aralıksız devam eden. Devamlı olarak çalışan.
m. 200b/02
müddet Ar. i. Vakit, zaman.
m. 190b/18, 194b/13, 196b/18
m.-(ṭūl-i müddet) 215b/23
m. de 189a/17db
m. den 185a/25
m. ten 189a/17
m. -i (müddet-i hamele)203b/18db
m. -i (müddet-i iḳāmetlerinden)206a/21
m. -i (müddet-i ḳaribe)188a/03dc
m. -i (müddet-i maniyyesi)203b/18
m. -i (müddet-i medīde) 188a/12
m-i (müddet-i medīdeden). 206b/18
müdebbir Ar .s. Düşünce ile hareket eden, tedbir alan.

m. 215b/01
m. lerin 215a/10

müdeffin Ar.i. Defn edilmiş, vefat etmiş olan
m. 188a/02, 195a/02

müeccūr ?
m. 197b/15

müekkid Ar.s. 1. Sağlamlaştırılan, 2. Tekrar eden.
m. 213a/24

müellif Ar.s. Kitap yazan.
m. i 217a/11

müeṣṣer Ar.s. 1. Etki yapan, iz bırakan. 2. İşleyen hükmünü yürüten. 3. içe işleyen, çok duyulan.
m. 200a/26

müezzinzādelik Ar.i. müezzin oğlu.
m. le 185b/26

müfāreḳat Ar.i. (fark'dan) 1. Ayrılma, uzaklaşma. 2. Bir yerden ayrılma. 3. Boşanma.
m. et- 191b/22

müfid Ar.s. Faydalı, faydası mucip olan.
m. ol- 200b/26
m. ol- 186b/03, 188b/25, 196a/01, 200b/26db, 209a/14, 209a/14db

müfsid Ar.s. İfsad edenler, bozan.
m. iñ 210b/20
m. iñ 210b/20db

müft Far.s.zf. Bedava, beleş.
m.-(müft ü meccānen) 197b/07

müfti Ar.i. Şeriat işlerinde kendisine meseleler sorulan, İslamların din işleriyle uğraşan kimse.
m. 199a/16, 199a/19, 199a/25, 199a/26, 199a/27, 199a/27db, 199b/01
m. lik 199a/17

mühelhil Ar.s. 1. Bir şeyi nazik ve latif yapan.2. Nazik ve latif söz söyleyen.
m. 193a/07, 193a/12, 193a/14
m. i (herif-i mühelhili) 193a/19
m. -i (mühemmiye-i ḳoṣṭanṭiniye) 187b/07dc

müheyyā Ar.s. Hazırlanmış
m.-(süver-i müheyyā) 214a/08

müḥāżi ?
m. sinde 219a/03

müḥimmiye Ar.s. 1. Önemli 2. Düşündüren. 3. Gerekli.
m. -i (müḥimmiye-i ḳoṣṭanṭiniyye-i aliyyeye)189a/15
m. -i (müḥimmiye-i ḳoṣṭanṭiniyyede)189a/04

mühimmāt Ar.i. 1. Gerekli şeyler, 2. Savaş eşyası.
m. 194a/14
m. a 213b/02
m. ın 194b/07
m. ı 205b/17
m. ın 185b/20, 203a/12
m. ına 213b/01db
m. -ı (mühimmat-ı ceng)187b/25dc
m. -i (mühimmiye-i islāmbulda)187b/20db
m. -i (mühimmiye-i ḳoṣṭantiniye)187a/02-03dc
m. -i (mühimmiye-i ḳoṣṭantiniyede)199b/11

mühimmiyen Ar.s. 1. Önemli 2. Düşündüren. 3. Gerekli.
m. 187a/02-03db, 187b/20
m.-(enṣare-i mühimmiyen) 187a/02
m.-(ihmāl-i mühimmiyen) 187a/02

mühr Far.i. Mühür. İmza yerine basılan yazılı damga. Damga. Sikke.
m. -i (mühr-i şerīf) 211b/09
m. -ü (mühr-ü hümāyūn)211b/21
m. -ü (mühr-ü şerīfi) 211b/02

müjde Far.i. Beşāret. Sevinç haberi.
m. sin 211a/15
m. -i (müjde-i salṭanat) 199b/24

mükāleme Ar.i. 1. Konuşma, söyleme. 2. Bir işi sonuçlamak için iki devlet temsilcilerinin müzakeresi.
m.-(müttefiḳ-ül mükāleme) 205a/16

mükellef Ar. s.1. Bir işi yapmaya veya bir vergiyi vermeye mecbur olan. 2. Çok resmi, mükemmel sürette yapılmış olan.
m. 209a/03

mükemmel Ar. s. Kusursuz, eksiksiz.

m. 187a/17, 187a/20, 198a/22, 209b/11, 209b/11db, 212b/10, 217b/08, 218a/06

mükerrem Ar. s. Saygıdeğer, sayılan.
m. 200b/11db
m. e (mekke-i mükerreme) 187b/08
m. e (ṭamir-i saṭḥ-ı mekke-i mükerreme) 187b/07

mükezzib Ar.s. Yalancı çıkaran, yalanlayan.
m. 191a/23

mülāʿayn Ar.i. Birbirine lanet okuma.
m. 215a/20

mülāḳāt Ar.i. Buluşma. Birleşme. Görüşme.
m. 200a/14, 205b/21
m. a 198a/22
m. it- 198a/23

mülāḳi Ar.s. Buluşan, kavuşan, Görüşen.
m. 207a/21
m. ol- 191a/24db
m. 191a/24
m. ol- 207a/26

mülāzım Ar.s. 1. Bir yere veya bir kimseye tutunup kalan.
m. 197b/05

mülaḥaẓa Ar.i. 1. Dikkatle bakma. 2. iyice düşünme.
m. it- 212a/06
m. it- 212a/07db

mülaḳi Ar.s. Buluşan, kavuşan, Görüşen.
m. ol- 188a/06dc

mülḥaḳ Ar.s. Katılmış, eklenmiş, bağlı
m. ol- 190a/13, 217b/12
m. ol- 185a/09

mülḥid Ar.s. Dinsiz, imansız, Tanrısız.
m. lerinden 217b/14

mülk Ar. i. Bir devletin ülkesi.
m. 216a/19db, 217a/19
m. e (taḥt-ı mülk) 184b/15
m. leriniñ 203a/26, 211b/23
m. ü 204a/01db
m. ü (dār-ül mülk) 187b/14, 209b/17
m. ü (dār-ül mülkü) 204a/01
m. ünden (āḳıbet-i mülkünden) 210a/11
m. üne 203b/01-02db
m. ünü 187b/15, 203b/22
m. -ü (mülk-ü sayidir) 205b/08
m. -ü (mülk-ü şirvan) 218a/15
m. -ü (mülk-ü ṭaġıstān) 217a/18
m. -ül (mülk-ül memālik-el irfāniyete)192b/24
m. 203b/20

mülūḳ Ar.i. Hükümdarlar.
m.-(umūr-u mülḳ) 199a/13
m. ünüñ 203a/16
m. -ü (mülūk-ü agraddan) 213b/09
m. -ü (mülük-ü gürcistānıñ)203a/26
m. 213b/02, 213b/04db, 213b/09/10db
m. den 203b/19
m. ü 213b/05
m. üñ 213b/21
m. -ü (mülük-ü gürcistān) 203a/26 27db
m.-ü 213b/04

mümiss Ar. s. Emen, emici.
m. iñ 192a/14

mümkātı ?Ar.i Kesinlik yapılması gereken.
m. na 189a/03dc

mümkin Ar. s. Mümkün, olabilen.
m. 201a/07
m. 187a/06-07dc, 190b/22, 206a/13, 213b/25, 217a/08
m. dür 185a/06, 187a/06
m. ol- 208a/14, 214a/01, 217b/24

mümtāz Ar. s. Seçkin.
m. 189b/03, 202b/23, 205a/08
m. ı 205a/15db

münādi Ar.i. Tellal,
m. lere 189a/03

münānib Ar. s. Uygun, yaraşır.
m. 213a/04db

münāsebet Ar.i. İki şey arasındaki tenasüp, uygunluk, yakınlık, bağlılık, mensubiyet, yakışmak, vesile, alāka.
m. -i (münāsebet-i sebeb) 209a/08

münāsib Ar. s. Uygun, yaraşır.
m. 188a/04dc, 201a/13, 204b/26, 210a/17, 213a/04, 218a/19

m. dir 190b/14
m.-(erbāb-ı münāṣib) 211b/10
m. gör- 186a/22

münāṣebe Ar.i. İki şey arasındaki tenasüp,
uygunluk, yakınlık, bağlılık, mensubiyet, yakışmak, vesile, alāka.
m. 213a/03

münāvebe Ar.s. Nöbetleşme, nöbetle iş görme.
m.-(ṭarīḳ-ül münāvebe) 189b/04

münaᶜarre ?
m. ol- 188a/06dc

münadī Ar.i. Tellal.
m. lere 189a/03db

münaᶜdim Ar.s. Yok olan.
m. ol- 206b/08db

münᶜakis Ar.s. Tersine dönmüş, çevrilmiş.
m. 198a/10, 202a/06db, 207a/09
m. ol- 202a/06

münᶜaḳid Ar.s. 1. Bağlanmış, bağlı, düğümlü.2. İki taraf arasında resmi olarak kabul edilmiş.
m. 213a/22
m. 197a/15

münderic Ar.i. Bir şeyin içinde yer almış.
m. ol- 192a/21

münefik Ar.i.ve s. Arabozan, bölücü, karıştırıcı. Fesatçı.
m. 203b/07

münekḳiş Ar.i. Nakş eden, işleyen.
m. 208b/24

münfāᶜil Ar.i. İşleyici, işleyen.
m. ol- 192a/07

münfaṣıl Ar.s. Ayrı duran, ayrılmış, ayrık.
m. 204b/24

münhezamān Ar. zf. Bozguna uğrayarak.
m. 198b/18, 198b/26

münhezim Ar. s. Bozguna uğramak.
m. 194b/24, 196b/24, 201b/18, 204a/16, 204b/13db, 206b/07
m. et- 187b/25
m. eyle- 187b/25db
m. it- 185a/22dc

münhezimen Ar. zf. Bozguna uğrayarak.
m. 193b/13, 194b/24db

münḳād ?
m. ol- 205b/10

münşā Ar.İ. 1. Sanatlı düz yazı veya mektupların talandığı dergi. 2. Kaleme alınmış, yazılmış şeyler.
m. -ı (münşā-ı adāveti) 214a/24

müntehi Ar.s. 1. Nihayet bulan, sona eren, biten. 2. Son en son, biten. 2. Son, en son 3.Bir şeyi tamanlayan.
m. 192a/21, 203b/23, 204a/25
m.-(ṣalevāt-ül allahi ala nebiyyine ve aleyhi ḥażretine müntehi) 203a/27
m. dir 203b/26

müntehir A.s. İntihar eden, kendinei öldürerek.
m. 206b/20

müntesib Ar.s.İntisab eden, giren, kapılanan, ilgisi olan.
m. 192b/04

münteşir Ar.s. esk.1. Yaygın, yayılmış. 2. Yayımlanan, yayımlanmış olan.
m. ol- 211a/18

mürācaat Ar.i. (Rücu'. dan) Geri dönmek.Baş vurmak, izin almak için veya bir iş için alākadarlarla görüşmek. Mütalāa istemek, danışmak.
m. da 218b/27
m. et- 207b/06
m. it- 200a/06

müretteb Ar.s. Tertip edilmiş, dizilmiş, yerli yerine konulmuş, sıralanmış.
m. 187a/17, 187b/10db, 218a/06

mürtedid Ar.s. İrtidad eden. İslām dininden dönen.
m. 218a/16

mürūr Ar. i. Geçme, geçip gitme.
m. 186a/20dc, 187b/21db, 191a/03
m.-(mürūr it-) 187b/14
m.-(mürūr ü ubūr) 187b/21
m.-(ṣaib-ül mürūr) 203a/09
m. et- 185a/15, 193a/22, 194b/20
m. ol- 186a/22dc
m. mürūr ü ūbūrdan 187b/21

m. ler 184b/03dc

mürüvvetsizlig Ar. i. Mertlik, yiğitlik.
m. i 191b/14

müsāᶜade Ar. i. İzin.
m. 194a/24, 201a/06
m. den 188b/19
m. it- 194a/21

müsāᶜid Ar.s. Muvafık, uygun. Yardım eden. İzin veren.
m. ol- 188a/08

müsāvi Ar.i. Eşit ölçülü.
m. sine 200a/10

müseḫḫar Ar.s. Ele geçirilmiş.
m. 217a/13

müselmān Ar. i. İslam dininde olan.
m. a 219a/21

müslim Ar.s ve i. İslam dininde olan.
m. inde 197b/01db
m. inden 197b/01

müslimān Ar. i. İslam dininde olan.
m. 185a/24
m. ol- 185a/19

müslümān Ar. i. İslam dininde olan.
m. 185a/19db, 185a/24db

müṣāḥabat Ar.i. Sohbetler, konuşup görüşmeler.
m. ı 189a/16
m. i 195b/01
m. i (müṣāḥabet-i dünyeviyye) 214b/10

müṣāḥib Ar.s. 1. Biriyle musahabe eden. Sohbette bulunan konuşan, 2. Büylük bir zatın yanında bulunarak onu süzüyle eğlendiren.
m. 192a/09

müṣṭafi Ar.s.Yeteri kadar, tam dolgun.
m. 208a/22

müstaġraḳ Ar.s. (Gark. dan) Gark olmuş, dalmış, batmış.
m. ol- 215a/04

müstaḥkem Osm. s. Sağlamlaştırılmış, istihkām edilmiş.
m. 205a/01

müstaḥkim Osm. s. Sağlamlaştırılmış, istihkām edilmiş.
m. 204b/24
m. 188b/03

müstaḳil Osm.s. Kendini idare edebilen. Başlıbaşına. Bağımsız.
m. 185b/05dc
m. ol- 185b/05
m. 194a/20

müsteᶜāre Ar.s.Takma ad.
m. dan (ḥayat-ı müsteāreden) 190a/24

müstecāb Ar.s. İstediği kabul edilen. İcābet olunmuş.
m. 200a/18db
m. -üd (müstecāb-üd-dave) 200a/18

müstevfi Ar.s.Yeteri kadar, tam dolgun.
m. 203a/12
m. 201a/01

müstevlī Ar. s. İstilā eden, ele geçiren, zapteden. Galip olan. Yayılan, her tarafı kaplayan.
m. 187b/24, 194a/03
m.-(müstevlī ol-) 184b/05

müşābe Ar.s. Benzeyen, benzer.
m.-(ḫaṭṭ-ı müşābe) 195a/11

müşāhede Ar. i. Gözle görmek. Seyrederek anlamak.
m. 200a/02, 218a/18
m. et- 188a/24
m. it- 204b/13, 207b/26
m. si 189a/14
m. siyle (müşāhedesi ile) 189a/15, 189a/16

müşār ileyh Ar. s. Adı geçen, adı anılan.
m. 185a/07, 190b/08
m. 185b/27
m. 195a/13
m. 187b/18dc, 193b/22, 193b/26, 194a/16, 202b/11db, 205a/16, 207b/18, 209a/03, 209a/07, 209b/21, 210a/26
m.-(mīr-i müşārün ileyh) 215a/18
m.-(müşārün ileyh) 201b/12, 201b/20
m. i 209b/24
m. imā 196b/14
m. iñ 193b/24, 197a/04
m. ke (müşārün ileyke) 202b/11

müşāvere Ar.i. Bir iş hususunda iki veya daha fazla kimseler arasındaki konuşma ve danışma.
m. 201a/13, 215a/10
m. et- 186a/12

müşerref Ar. s. Kendisine şeref verilmiş, şerefli.
m. ine (duḫūl-u müşerrefine) 199b/27

müşir Ar.s. Emreden, işaret eden, bildiren.
m. 213a/23

müşkil Ar. s. Güçlük.
m. leri 203b/277db
m. lerin 203b/27
m.-(meşāyıḫ el-islām ḫālel-el müşkilāt) 208b/08

müşta F.i. 1. Muşta, yumruk 2. Kunduracıların deriyi vurarak inceltmekte kullandıkları maden tokmak.3. Muşta birine vurmak için ele veya parmaklara geçirilen demir alet.
m. -yı (müşta-yı erżurūma)212b/25
m. ya (cānib-i müştāya) 213a/01
m. ya (cenāb-ı müştāya) 213a/01db
m. yı 213a/15db

müteᶜārif Ar. s. Bilinen, bilinir.
m. 200a/09, 200a/09db
m. ol- 197a/10

müteᶜaddid Ar.s. Türlü türlü, çeşitli. Bir çok. Birden fazla.
m. 200a/07, 202b/22

müteᶜahhid Ar.s. Taahhüd eden, bir işi sözle, imza ile üzerine alan.
m. 201a/17, 203a/24

müteᶜallıḳ Ar. s. Bağlı.
m. 190a/27, 200b/05, 212a/11
m. 190a/21

müteᶜalliḳāt Ar.i. Yakın olanlar, müteallik olanlar. Akraba.
m. ıdır 190b/17

mütecāvez Ar.s. Hücum eden, tecüvüz eden. Haddi aşan, geçen.
m. 186a/04, 186a/04dc
m. dir 190a/12
m. ol- 207a/03

mütecāviz Ar.s. (Cevāz. dan) Hücum eden, tecüvüz eden. Haddi aşan, geçen.
m. 184b/14dc, 204a/20, 214b/12
m. dir 195b/23

müteᵓellim Ar.s. Acıyan, elemli ve kederli olan.
m. 196a/16, 196a/16db, 215a/21

mütefeḳḳi Ar.s. Dalgın.
m. lerdir 203b/26

müteferriḳa Ar.i. Padişahın, vezirlerin veya sadrazamın emirlerini götüren kimse.
m. lardan 213b/03

müteġayyir Ar.s. Değişen. Bir halden başka bir hale geçen.
m. 191a/21

müteḥālik Ar.s. (Helāk. dan) Tehālük eden, kendini tehlikeye atacak kadar acele eden.
m. 210a/21

müteḥammil Ar. s. Tahammül eden, dayanan.
m. ol- 206a/12

müteḥaṣṣın Ar.s. (Hısn. dan) Kaleye veya istihkāmlı bir yere kapanmış.
m. 188a/25

müteḥavvir Ar.s. Tehevvür eden, birdenbire hiddetlenen, öfkeli, kızgın. Birbiriyle konuşan.
m. 198a/03

müteḥayyir Ar. s. Hayrette kalan, şaşırmış.
m. 187a/21
m. ol- 205b/24

müteḳāᶜid Ar.s. Takayyüdeden, kayıtlı bulunan, dikkatli davranan.
m. 193b/20, 194b/01, 199b/08
m. leriniñ 199a/24
m. ol- 199b/09

müteḳāżı Ar.s. Terazi eden, borçluyu ödemesi için sıkıştıran.
m. dir 214b/23

mütemād Ar.s. 1. Temadi eden, uzayan, süren. 2. fasılasız, arasız.
m. i 218a/17
m. i 206b/17

müteraḳıbe Ar.zf. bekleyerek, gözleyerek, umarak.
m. dir 204b/17

müteraḳḳıb Ar.s.Terakküb eden, bekleyen, gözleyen.
m. 201b/08, 209b/04

müteṣalli Ar.s. Teselli bulmuş olan, teselli bulan.
m. 188b/02

müteṣavvur Ar.i. Tasvir edilen, betimlenmiş.
m. 213b/25, 214b/03

müteşekkī Ar.s. Şikayette bulunan, şikayetçi, sızlanan.
m. 211b/23db

mütevāṣıl Ar.s. Birbirine vasıl olan, gelen, birbirine bitişmiş.
m.-(mütevāṣıl ol-) 211a/19

mütevaḳḳıf Ar.s. 1. Tevakküf eden, duran, bekleyen, eğlenen. 2. Bir şeye bağlı olan, ancak onunla olabilen.
m. 202b/05, 214b/26, 219a/15

müteveccih Ar. s. 1. Yönelmiş, dönmüş. Bir yere doğru yola çıkan. 2. Birisine karşı iyi düşünce ve sevgisi olmak. İhsan ve iltifat üzere olmak.
m. 186a/04, 187a/25, 188a/19, 209b/18
m. ol- 188a/07, 195b/07, 204b/12, 206b/03, 210b/12

müteveffa Ar. s. Vefat etmiş.
m. ol- 199a/23, 199b/09
m. 199b/09db
m. 188a/04dc

mütevelli
m. si ile. (mütevellisiyle) 195a/02

mütezelzil Ar.i. Tezelzül eden, titreyen, ırgalanan, sarsılan, sallanan.
m. 198b/24, 198b/24db

müttefiḳ Ar.s. İttifak eden. Birbiriyle aynı fikirde olan. Birleşmiş, anlaşmış olan.
m. -ül (müttefiḳ-ül kelame) 190b/16
m. -ül (müttefiḳ-ül kelime) 217b/22, 217b/23
m. -ül (müttefiḳ-ül mükāleme) 205a/16

müṭāla^{c} Ar.i. Karşılıklı konuşan.
m. olun- 212a/11
m. olun- 212a/11db

müveccih Ar.s.ve i. Doğrultan, bir tarafa döndüren.
m. leri (teveccüh-ü müveccihleri) 212b/25

müyesser Ar. s. Kolaylıkla olan.
m. et- 213a/08
m. ol- 195a/25, 198b/14, 201b/25, 206a/20, 217a/04

müzāḥame Ar.i. Yakınlık. Ayrılık. Düşmanlık, adāvet.
m. den 204b/05
m. it- 204b/15
m. 204b/15db

müze Fr. İ. Sanat vef bilim eserlerinin veya sanat ve bilime yarayan nesnelerin saklandığı, halka gösterilmek için sergilendiği yer veya yapı.
m. den 195b/02

müzehhib Ar.s. Yaldızlanmış, yaldızlı, altın sürülmüş.
m. 208b/24

müzellil Ar.s. Zelilleştiren, hakirleştiren.
m. 202a/09

müẓṭarib Ar.i. üzgün , sıkıntılı.
m. ol- 196b/01
m. 196a/16db

müżāheret Ar.i. Arkalama, yardım etme, koruma.
m. et- 208a/09

müżāyaḳa Ar.i. Sıkıntı, darlık, parasızlık.
m. 204b/19
m. ların 208a/13
m. yı 208a/19db
m. şı 208a/12

müżaḥakāt Ar.i. Arka çıkanlar , yardım edenler.
m. 214b/03

müżaḥikāne Ar.s. Birine yardım eden. Taraflı ola
m. 195b/03
m. 192a/12db

N

na Far.e. Farsçada nefy edatıdır. Müsbet mānāyı menfi yapar. Kelimenin başına getirilir.
n. 218b/21
n. 218b/01
n.-(ḫavāh nā ḫavāh) 185b/07

nā-bedīd Far.b.s. Belirsiz, görünmez olan.
n.-(nā-bedīd) 198b/13

nā-bekār Far.s. işsiz,işe yaramaz. Hayırsız, yaramaz.
n. 188b/07

nā-bīnā Far.s. Doğuştan kör.
n.-(nā-bīnā) 200b/14

nā-binā-yan Far. i. Körlük.
n.-(nā-binā-yān) 208b/27

nā-çār Far.b.s.Çaresiz, ister istemez.
n.-(nā-çār) 217a/09

nā-fercām *Far. b. s.* Faydasız, boş.
n. 188b/18
n. dan 189a/16

nā-gāh Far. s. Vakitsiz, ansızın.
n. 188b/20, 192b/18

nā-gihān Far. s. Ansızın, birdenbire.
n. 192b/12

nā-ḫuḳne ?
n.-(nā-ḥuḳne) 196a/10

nā-hümevār Far.b.s. Uymayan, mutabık gelmeyen. Uygunsuz.
n. ına (nā-hümevārına) 202a/01

nā-kes Ar.i. imri
n. ler 215b/13

nā-maḳūl Far. Ar.b.s. Akla uygun gelmeyen.
n. 196b/10

nā-mütenāhi Far. Ar.b.s. Sonsuz, ucu bucağı olmayan. Nihāyetsiz.
n. den 189a/27

nā-çār *Far. b. s.* Çaresiz.
n.-(çār ü nāçār) 196a/07

nādim Ar.s. Nedāmet getiren, pişman olan.
n. lerdir 196b/02

nādir Ar.s. Az bulunur. Bulunmaz. Seyrek.
n. e (ḫādiṣe-i nādire) 196b/09
n. -ül (nādir-ül vuḳūada) 197a/27

nā-fercām Far.s. Sonu çıkmaz. Boş, asılsız.
n.-(nā-fercām) 188b/18db, 188b/18dc

nā-gāh Far.s. Vakitsiz, Ansızın, Birdenbire.
n.-(nā-gāh) 188b/20dc

nāhaḳkan Far.s.Haksız yere.
n. lar (nā-dökülmekle) 211b/14
n.-(nā-ḥaḳ) 211b/14db

nāḥiye *Ar. i.* İdari bölümlemede, kazadan küçük, köyden büyük olan yerleşim merkezi.
n. sinde 218b/15

nāżir Ar.s.Bakan.
n. -i (nāżir-i süver) 213b/17

nāk-ḫüsn Far.s. Güzel olmayan.
n.-(nāk-ḫüsn) 197a/22

nāḳış *Ar. s.* Küçük.
n. 186b/27, 189b/21db, 214b/06
n. ol- 186a/19

nām *Far. i.* 1. İsim, ad. 2. Şan, şöhret. 3. Birinin adına.
n. 188a/24, 197a/22, 203a/14, 203b/20, 205a/24, 205a/26, 208b/09, 208b/09db, 211a/02, 215b/26, 219a/22
n.-(kā ḫ-ı behiş-i nām) 198b/03
n.-(medīne-i nām) 188b/01
n. ı 187b/15-16dc, 188a/23db, 192b/02, 192b/07, 193a/14, 201b/16, 205b/09, 205b/19, 208a/07, 208a/08, 210a/04, 211b/25db, 213a/18, 213a/18db, 215a/16, 216b/09db, 217a/01, 217b/09
n. ı (ḳaṣıże-i nām) 194b/26db
n. ına 185b/08, 185b/13, 192a/09, 203b/07, 209a/11, 210b/15, 213b/05, 215a/08
n. ına (sulṭān nām) 184b/08
n. ınadır 188a/18dc
n. ında 184b/11dc, 203b/03, 203b/04db, 206a/01, 209a/16, 209b/26, 209b/26db
n. ıyla 188a/04dc, 188a/18dc, 188a/18dc
n. i 207a/07

n.-(nām-dār) 202b/01, 218b/19
n. -ı (nām-ı bed-rāhı) 205a/06
n. -ı (nām-ı inām)189b/08
n. -ı (nām-ı ḳalᶜe)215b/10
n. -ı (nām-ı ḳalᶜe) 219a/03
n. -ı (nām-ı ḳaṣaba) 194b/26
n. -ı (nām-ı ḳaṣabada) 194b/26, 209b/27
n. -ı (nām-ı maḥalde) 215b/25
n. -ı (nām-ı maḥalle)217b/05, 218a/01
n. -ı (nām-ı maḫalde) 212b/02
n. -ı (nām-ı menzilde) 211a/03
n. -ı (nām-ı menzile) 219a/23
n. -ı (nām-ı mutemedī) 210a/07
n. -ı (nām-ı nehr-i kebiriñ) 219a/26
n. -ı (nām-ı nehri) 204a/21, 215b/10, 215b/10db
n. -ı (nām-ı nesil) 194b/18
n. -ı (nām-ı pāk mu ḫammed mīrza) 192b/03db
n. -ı (nām-ı pākī) 192b/03
n. -ı (nām-ı sancāḳ begi) 215a/14
n. -ı (nām-ı ṣaḥrāda)207a/21
n. -ı (nām-ı şehir) 209b/17, 218b/23
n. -ı (nām-ı ummī) 200b/14

nāmān Far.i. İsimler, adlar.
n. 190a/23db, 201b/15
n. 196a/11
n. 188b/14dc

nāmdār Far. b. s. Ünlü, namlı.
n. ı (nām-dārı) 203a/15

nāme *Far. i.* Yazı.
n. 188a/18dc, 211b/25
n. ler 192b/12, 213b/03, 218b/14
n. lerde 215a/09
n. lerin 215a/05
n. sinde 213a/20, 213a/21
n. -i (nāme-i eṣdār) 201b/09
n. -i (nāme-i hümāyūn) 209b/15

nāmend Far.s.1. İnsaniyetsiz, alçak tabiatlı. 2. korkak, alçak.
n. e (nā-mende) 209a/17db
n. 196a/11db

nāmus *Ar. i.* İffet,temiz.
n. 196a/16db
n.-(ġayret-i nāmus) 218b/10
n. um 192b/14
n. -ı (nāmus-ı salṭanat) 196a/16
n-u (nāmus-u padişāha). 186a/18
n. ı (ġayret-i nāmusı) 203a/19

nām-zed *Far. b. s.* Bir vazifeye tayin edilmesi istenilen kişi.
n. 195a/27
n. kılın- 204a/05

nās Ar.i. İnsanlar, halk, herkes.
n. +a206a/09

nāṣıḥ Ar. i. Öğüt veren, nasihat eden.
n. 200a/18, 200a/18db

nāşī Ar. i. Neş'et eden, ileri gelen.
n. 215a/07

nāv-nefīr Far.b.i. başka topluluklar.
n.-(nāv-nefīr) 212b/12

nāvek Far. i. Ok.
n. 190a/03

nāzenin Far.i. 1. Cilveli, nazlı 2. pek kıymetli olup naz ve nimetle alıştırılmış, şımarık.
n. 200a/09

nāzikāne Far.i. Naziklikle.
n. 192b/26

nāẓır *Ar. s.* Benzer, eş.
n. 189a/12

naġme-güdāz Ar.i. Ezgi çalan.
n.-(naġme-güdāz) 189b/03

naḫl Ar.i. Hurma ağacı.
n. ımuzun 213b/19, 213b/19db
n. 217a/01

naḥiye *Ar. i.* İdari bölümlemede, kazadan küçük, köyden büyük olan yerleşim merkezi.
n. 218b/16

nahib Ar.i. Yağmalayan.
n.-(nahib ü ġāret) 206a/27

naᶜil *Ar. s.* Muradına eren.
n.-(nail ü mī ḫ) 193b/03

nakdir Far.i. yeteri kadar.
n. -i (nakdir-i feryād) 186b/03db

nakṣ *Ar. s.* Küçük.
n. 189b/21

nakḳāş Ar.i. Yağlı ve sulu boya ile duvar , tavan boyayıp nakışlar ve çiçekler yapan sanatkar.

n.-(naḵḵāş pāşāya) 190a/19

naḳl *Ar.s.* Taşıma ile ilgili.
n. 192a/21, 200a/27
n.-it- 198b/09
n. et- 205b/27, 206a/06, 215b/16db
n. i 188a/06dc
n. it- 185a/14, 196b/08db, 200a/21, 200a/27db, 209a/25, 215b/16
n. ol- 198a/08, 198a/10
n. olun- 189a/03dc, 195a/01, 208b/13
n.-en 184b/01
n. en 184b/01db

naḳved Ar.i. Bir şeyin seçkini.
n. 189a/17

nam *Far. i.* 1. İsim, ad. 2. Şan, şöhret. 3. Birinin adına.
n. 190b/20, 192a/16, 193a/07, 199a/06db
n. ı 188a/18dc
n. ındaki 217b/09

namāz Far. i. Namaz
n. ın 189a/04
n. in 218a/24
n. ları 189a/06

narḫ Far.i. Tüketiciyi kkkorumak amacıyla, özellikle temel ihtiyaç maddeleri maddeleri için resmi makamlarca belirlenen ve her yerde geçerli olan fiyat.
n. 195b/20

naṣb Ar. i. Bir memurluğa tayin.
n. 203a/02db
n.-(serdār-ı naṣb ol-) 210a/22
n. et- 188a/15, 194a/25, 200b/09db
n. eyle- 188a/15db, 210b/12, 218a/04
n. ı 209b/23db
n. it- 209b/20, 209b/20db
n. olun- 205a/18, 214a/24
n. -ı (naṣb-ı ḫayyām) 212a/23, 217b/27
n. -ı (naṣb-ı ḫıyām) 210b/24, 219a/10

naṣıb *Ar. s.*1. Dikme. 2. Bir memurluğa tayin edilme.
n. et- 194a/23
n. ı 208a/24db
n. i 207a/14
n. -ı (naṣb-ı aynī) 208a/25

naṣıḥ Ar.s. 1. Nasihat eden, öğüt veren. 2. erkek. Kadın adı.
n. 200b/09db

naṣıḥat Ar.i. Öğüt.
n.-(mūcib-ı ibret ü bāʿiṣ-ı naṣıḥat) 202b/10

naṣib Ar. i. Allah'ın kısmet ettiği şey.
n. olun- 200b/16, 203a/02, 203a/04
n. -i (naṣib-i ġazāt-ı islām)202a/25

naṣıb Ar. i. Allah'ın kısmet ettiği şey.
n. et- 200b/09

nazikāne Far.zf. Nazik kimseye yakışır şekilde, kibarlıkla, terbiyelice.
n. 192b/26db
n. 192a/12db

naẓar *Ar. i.* Bakış.
n. ı 198a/14
n. ıma 198a/11db

naẓīr Ar.s.Bakan.
n. ī 188b/04
n. in 206b/24
n. in (çeşm-i dūrbīn) 211a/05
n. -i (naẓir-i süver) 213b/17db

naẓm Ar. i. Vezinli kafiyeli söz.
n. et- 190b/20db

ne *T. zm.* 1. Hangi şey. 2. *e.* Olumsuzluk ifade etmek için kulllanılır ne ... ne ... 3. Hangi. 4. *zf.* Soru yoluyla itiraz anlatır.
n. 187a/18, 187a/18, 187a/20, 187a/21dc, 187b/01, 188a/18dc, 190b/21, 190b/21, 191b/11, 191b/25, 191b/25db, 192a/15, 192a/15, 195a/05, 196a/02, 198a/25, 200a/16, 200a/16, 200b/23, 200b/25, 201a/06, 204a/12, 206a/11, 206b/08, 209a/10db, 209b/01, 212a/04, 212b/11, 215a/02, 215b/14/15db, 215b/15, 217b/23, 217b/23, 217b/24
n. dir 190b/26, 201a/12, 213b/25, 218b/22
n. eyle- 202a/16
n. ler 200b/23
n eyle-diyse (neylediyse). 210b/10
n. (nola) 192a/22

n. (nolā)192b/06

neᶜam *Bkz.* taᶜam
n. 214b/19, 215a/04

nebāt Ar.i. Ot, ağaç ve çiçek gibi yerden biten şey.
n. -el (nebāt-el ḥayyi) 193a/14db

nebeᵓ Ar.i. haber.
n.+sin 188a/18dc

nebi Ar.i. peygamber.
n. 186b/24
n. yyinā (ṣalevāt-ül allahi ala nebiyyine ve aleyhi ḥażretine müntehi) 203a/27

nece Bkz. niçe
n. 212b/22

neçe Bkz.nice.
n. 195b/11, 195b/19, 196a/26, 196b/18, 196b/21, 197a/01, 197a/16db, 201b/04, 203a/15, 205b/08, 206a/17, 206a/19, 206b/08, 208a/04, 208a/20, 209a/23, 212a/05, 212a/19, 212b/15, 214b/19, 215b/17, 217a/15, 217a/22, 219a/21
n. ler 212a/21
n. si 208a/23, 208a/24

nedāmet Ar. i. Pişmanlık.
n. ler 196a/19
n. leri 191a/25

neden Zf. Bir olayı doğuran sebebi, bir işin ne sebeple yapıldığını sormak için kullanılan soru kelimesidir.
n. 197a/04, 197a/05db, 209b/01

nedim Ar. i. Meclis arkadaşı, sohbet arkadaşı.
n. āne 192a/13
n. -i (nedim-i ḫavās dā ḫil-i ḥarem-i hümāyūn) 196a/21

nedimāne Ar.i. Arkadaşa yakışan tarzda bulunma.
n. 195b/03

nefānis Ar.i. Beden arzularıyla ilgili.
n. in (murād-ı nefānisin) 203b/10

nefer Ar. i. Bir kişi, tek kişi. Asker, er.
n. 189a/05, 209a/18, 209a/18db

nefīr Ar. i. Cemaat, topluluk.
n. -an-il-beled) 191a/13
n. leriniñ 202b/07

nefret Ar.i. 1. Bir kimsenin kötülüğünü mutsuzluğunu istemeye yönelik duygu. 2. Tiksinme, tiksinti.
n. 184b/14

nefrīn Far.i. Lānet, beddua.
n. 192a/16db
n.-(ḳābil-i nefrīn) 192a/15

nefs *Ar. i.* Bizzat kendi, şahıs.
n.-(ḥalim-ül nefs) 210b/08
n.-(ḳatl-i nefs) 203b/13
n.-(nefs-ül emr) 187a/14
n. inde 186a/12dc, 186a/13
n. -i (nefs-i emirde)198b/15
n. -i (nefs-i vāhid) 218a/27
n. -ül (fi nefs-ül emr)195b/03
n. -ül (nefs-ül emr) 198b/23, 204b/20
n. nefs-ül emr 187a/14

nefsān *Ar. i.* Bizzat kendi, şahıs.
n. isin (murād-ı nefsānisin) 203b/10db

neft Far.i. Yerden çıkan ve çam gibi bazı ağaçlardan çıkarılan tutuşabilen bir yağ ki, boyacılıkta kullanılır.
n.-(nejād-ü neft) 219a/02

nehar Ar.i. Gündüz.
n. i 184b/02dc

nehir *Ar. i.* Irmak.
n. 219a/12, 219a/15

nehirger Far.s. Ölü ağlayıcı.
n. 207a/06

nehr *Ar. i.* Irmak.
n. e 188a/04dc, 219a/22
n. i 204b/08, 215b/11, 217a/02
n. i (nām-ı nehri) 204a/21, 215b/10, 215b/10db
n. in 210a/03
n. inden 204a/25
n. iniñ 208b/23
n. -i (nām-ı nehr-i kebiriñ) 219a/26
n. -i (nehr-i gerdün) 203a/14
n. -i (nehr-i itil) 187b/14
n. -i (nehr-i ḳānıḳ)204a/08, 204a/15
n. -i (nehr-i ḳabur) 204a/15

nejād Bkz. nijad.
n. -ü(nejād-ü neft) 219a/02

nekbet Ar.i. Talihsizlik, bed-bahtlık, düşkünlük.

n. i 212a/10

neḳābet Ar.i. Talihsizlik, bed-bahtlık, düşkünlük.
n. 199a/21, 199a/21, 199a/21db, 199a/21db

nekrān Ar.i. Garip ve tuhaf fıkra, garibe.
n. 202b/04

nemek Far.i. Tuz.
n. 204b/21

nemeḳ-dār Far.b.i. Tuzcu.
n. dır 209b/01

nemrud Ar.i.Babil'in kurucu denilen hükümdar (i.ö. 2640)olup İbrahim Peygamberi ateşe attırmıştır. Babil kulesinin de bunun zamanında yapıldığı söylenir.
n. 203b/03
n. 203b/04db

neng Far.i. Ayıp kusur.
n.-(ṣāḥib-i neng) 194b/04

nerdübān Far.b.i. Merdiven.
n. 197a/19, 197a/22, 199b/20
n. a 199b/14
n. dan 199b/16, 199b/23
n. ı 197a/18

nesil *Ar. i.* Soy, sop.
n.-(nām-ı nesil) 194b/18
n. i 203b/23, 203b/25
n. leri 203a/26

nesḳ Ar.i. Tarz, üslüp, tertip.
n. 189b/17
n. -i (nesḳ-i güzar) 189b/17db

nesl *Ar. i.* Soy, sop.
n. i 203a/26-27db, 203a/27, 203b/25db
n. inden 184b/04, 192a/03, 193b/25, 206a/08

neşāṭ Ar. i. Sevinç. Şen şād ve hoşdil olmak. Sürur, keyf.
n.-(neşāṭ ü sürūr) 195a/03
n. neşāṭ ü sürūr 195a/03

nitekim *Bağ.* Gerçekten, nasıl ki.
n. 192b/08, 193b/13

netice *Ar. i.* 1. Son. 2. Sonuç.
n. 215a/06, 215a/09
n. -i (netice-i kelām)187a/01dc, 189a/03dc
n. -i (netice-i kelāmı) 213a/20

nevᶜ *Ar. i.* Çeşit, tür.
n. -i (nev-i insān) 188b/25
n.-(nev-peydā) 202b/25

nevāḫat Ar.i. Yanlar, taraflar, bucaklar.
n.-(sāz-ı nevāḫat) 189b/27

nevān Ar. zf. Çeşit bakımından.
n. 195b/01, 218a/17, 218a/26
n. 196a/23

nevrūz Far.i. Eski iran takviminde sene başı. Yeni gün.
n.-(rūz-u nevrūz) 186a/01
n. dan 187a/15

nezāket Far. i. Naziklik, incelik, zariflik. Kaba olmamak. Edep, terbiye.
n. ler 189b/05

nıṣf *Ar. s.* Yarım, yarı.
n. ı 189b/14db
n. i 189b/13, 189b/14
n. -ül (nıṣf-ül leyle) 218a/20
n.-et(kemāl-i adālet ü nıṣfet) 193a/25

niᶜām *Ar. i. c.* Hidayet.
n. 219a/06

nice *Bkz.*: niçe
n. 186b/17, 187b/18, 187b/21, 188b/07, 189a/03dc, 189a/15, 191a/07, 191a/17db, 192b/16, 194a/03, 197a/16, 198b/09, 200b/03, 200b/18, 212b/16db, 213b/17, 213b/17db, 215a/20, 215a/20/21db, 219a/16
n. sin 219a/17
n. 192b/17

niçe *T. s. zf.* 1. Ne kadar. 2. Çok, birçok. 3. Ne derece. 4. Uzun. 5. Kaç. 6. Nasıl.
n. 187b/24dc, 189a/17, 190a/18, 192b/13, 192b/13db, 203a/15db, 206a/17-18-19db, 208a/20db, 217a/10
n. si 208a/24db

niçün *T. zf.* Bir olayın sebebini sormak için kullanılır, niçin.
n. 186b/01, 186b/01db, 199a/05, 215a/08, 217b/03db, 218b/03

nidaᶜ *Ar. i.* 1. Duyurma, ilan. 2. Seslenme.
n. 189a/03db
n. lar 189a/03

nik-kirdār Far.s. Davranışları iyi ve beğenilir olan.
n.-(nik-kirdār) 214b/13

nigār Far.i. Resim, tasvir ,süret. Sevgili.
n. 203b/11
n. ıñ 203b/10, 203b/17
n. i 203b/08

nigerān Far.i. Ressam, tasvirci.
n. 207b/09
n. et- 207b/09db

nihāyet *Ar. i.* 1. Son. 2. Sonunda.
n. 191b/14, 193a/06, 197b/12, 203b/13, 214b/08, 215a/03

nīz Ar.i. İstek.
n. 217a/07

nīza Ar.i.1.Çekişme, 2. Kavga, tutuşma.
n. it- 218b/20

nikāḥ Ar.i. Nikāh. Karı kocalık için yapılan kanun muamelesi.
n. ına (taḥt-ı nikāḥına) 190a/07

nikār Far.i. Resim, tasvir ,süret. Sevgili.
n. 200a/11
n. ıñ 203b/10db
n. ları 200a/09

nikḥal ?
n. 200b/16

nimet *Ar. i.* İhsan.
n. i 204b/17, 214b/06
n. imiz 196a/22
n. -i (nimet-i ömürden) 212a/21

nisā *Ar. i. c.* Kadınlar.
n. sı 208b/25
n. ye 202b/25

nisab *Ar. i.* Hisse.
n. da (haseb ü nisabda) 209a/05

nisbet *Ar. i.* İlgi kurma.
n. 192b/04db

nişān Far. i. Belirti.
n. 209b/14, 210a/02
n.-(alāmet ü nişān) 207b/27
n. desı 195b/14
n. e (maḳṣūd-u nişāne) 190a/03
n. ın 209b/02, 209b/05db
n. ī 211b/12db

niyet *Ar. i.* Yapmayı düşünme.
n. iyle 205b/19

noḳsān *Ar.s.* Eksik.
n. 186a/14
n. 186a/06, 186a/17, 186a/20, 195b/23, 217b/02
n. ı 195b/18
n. 186a/20db

nöbet *Ar.i.* 1.Sıra. 2. Sıra ile yapılan görev.
n. 211a/16, 211a/17

nur *Ar. i.* Parıltı, ışık.
n. 192b/19, 207b/21db
n. din(nur i-din) 192a/25, 192a/26

nurānī Ar.s.1.Nurlu, ışıklı 2. Görünüşlü saygı uyandırır, saygı değler.
n.-(pīr-i nurānī) 207b/26

nurdī Ar.i. Nura ait.
n. 192a/25db

nusret *Ar. i.* Ẓafer, düşmana gālib olmak.
n.-(serdār-ı nusret) 212b/06
n.-(zamān-ı nusret) 200b/10
n. -ı (serdār-ı nusret-ı yāver cenābına) 204a/22

nuṣret *Ar. i.* Ẓafer, düşmana gālib olmak.
n. 218a/12
n.-(bād-ı nuṣret) 218b/12
n.-(ġalebe-i nuṣret) 207b/02
n.-(serdār-ı nuṣret) 201a/24, 204a/14
n.-(serdār-ı nuṣret-yār) 201a/23
n. -i (nusret-i encām) 216b/27db, 217b/27
n. -i (serdār-ı nuṣret-i encāma) 212a/11

nuṣret-yār Far.b.i. Savaş kazanmış olan.
n.-(serdār-ı nuṣret-yār) 205a/03
n.-(nusret-yār) 212b/26db
n.-(serdār-ı nuṣret-yār) 212b/26

nūr *Ar. i.* Parıltı, ışık.
n. 207b/21

nūrūzibān ?
n. u 189b/23db

nuzūr Ar.i. Adaklar.
n. 208a/04db
n. -u (nuzūr-u yaġmur)208a/04

nücūm *Ar. i.* Yıldızlar.
n.-(aṣḥāb-ı nücūm) 187b/17

nüfūz Ar. i. Sözü geçer olmak, sözü dinlenmek.

n. u 194a/27

nühā Ar.i. Akıl,us.
n.-(ulü-n-nühā) 211b/11

nümāyān Far. b .s . Görünen, aşikār olan, gözükücü olan.
n. dır 188a/18dc
n. ol- 218a/26
n. dır 188a/04dc

nümāyiş *Far.i.* Gösteriş, gösteri.
n. 197b/22
n. i 197b/22db, 198a/12
n. inde 198b/24

nümū Far.s. Gösteren veya gözüken mānasında olup, birleşik kelimeler yapılır.
n. leri 189a/23

nümūn Far.s. Gösteren veya gözüken mānasında olup, birleşik kelimeler yapılır.
n.-(hezīmet-i nümūn) 202b/08

nüsḫa *Ar. i.* Kitap.
n. sı 192a/17
n. -i (nüsḫa-i mezbūr)193a/03

nüṣret Ar.i. Yardım.
n.-(serdār-ı asākir-i nüsret) 193b/06

nüvāzlıḳ Bkz. Nevaz.
n. 202b/27db

nüverri Ar.i. Parlak küçük şey.
n. 188b/23-24dc

nüzūl Ar. i. 1. Konaklama.
n. 201b/06
n.-(nüzūl olun-) 201b/25
n. et- 207b/23
n. ī 191a/10, 197b/17
n. ol- 211a/13
n. olun- 219a/23
n.-(taalluḳ-ı nüzul) 188a/06dc

O

O *T. s.* İşaret sıfatı, bir şeyi işaret etmek için kullanılır.
o. 1845/04dc, 190b/24, 192a/26, 192b/09, 198b/17, 202b/05, 204a/05, 210a/01, 210a/01db, 210b/11, 210b/22, 213b/12
o. dur 192a/23, 192a/23
o. na 185b/24dc, 189b/12
o. ndan 185b/02db
o. ña 189b/12db

ocaġ *İ.* 1. Ateş yakılan yer. 2. Dumanın çıkması için duvarda açılmış delik ve damdan yukarı çıkan baca.
o. ım 191b/10, 191b/10db
o. ımıza 191b/24
o. ın 191b/24

ocaḳ *İ.* 1. Ateş yakılan yer. 2. Dumanın çıkması için duvarda açılmış delik ve damdan yukarı çıkan baca.
o. 195b/19

od *T. i.* 1. Ateşle yakma. 2. Top mermisi ile ateşleme.
o. 197b/16db

oda *T. i.* Enderun koğuşları.
o. larda 214a/09, 214a/13
o. ları 214a/12
o. ya 209a/18
o. ların 214a/12db

odalıḳ *İ.* Nikahsız cariye.
o. lardan 195b/10

oġl *T. i.* Erkek.
o. an (oġul) 184b/13
o. uñ (oġuluñ) 191b/14
o. 184b/14
o. ı184b/13dc
o. ıdur 193b/22db
o. ı195a/20db

oġlan *T. i.* Erkek.
o. 184b/09, 184b/13db, 206a/06, 206a/06db
o. ı 200a/22
o. ın 208b/22
o. ına 208b/07db
o. ları 214a/16
o. ların 214a/14
o. larına 208b/07
o. larından 214a/11

oġul *İ.*1. Bir kavmin soyundan gelen kişi. 2. Erkek evlat.
o. 192b/02
o. anı (oğlanı) 207a/12
o. ı (oğlı) 185a/26, 185b/03, 185b/05, 192a/25, 192a/26, 192a/26, 192a/27,

192b/01, 192b/01, 193b/22, 194b/08, 195a/20, 196b/04, 197a/11, 202b/12, 203b/21, 204a/11, 210a/10db, 212a/06, 217a/15, 218b/21
o. ı (özdemir pāşā oġlı oşmān pāşā) 205a/15
o. ıdur (oġlı) 192b/03
o. ına (oġlı) 203b/21, 203b/22, 203b/23
o. ına (oġlına) 185b/05dc
o. ınuñ (oġlı) 203b/24, 203b/25
o. ları 186b/07, 195a/04, 203b/24
o. u (levend ḫān oġlu aleksandıra ḫānın) 203a/13
o. u (oġlı) 184b/09db, 204a/11db
o. lı 210a/10

oḳun- *T. f.* Sesli olarak ve bir ezgiyle söyleme işinin yapılması.
o.-du 218a/23
o.-maḳ 190b/21

oḳut- *T. f.* Birinin öğrenim görmesini sağlamak.
o.-du 185b/13

ol *Z.* Tekil üçüncü şahıs zamiri.
o. 1845/04dc, 184b/07, 184b/08, 184b/16dc, 184b/17, 184b/17db, 184b/26, 185a/02, 185a/07, 185a/07dc, 185a/19db, 185a/22dc, 186a/09dc, 186a/10dc, 186a/10dc, 186a/26dc, 186b/10, 186b/14, 187a/01, 187a/11, 187a/21, 187a/26, 187a/26dc, 187b/02dc, 187b/14dc, 187b/14dc, 187b/15-16dc, 188a/04dc, 188a/04dc, 188a/04dc, 188a/06dc, 188b/03, 188b/17, 188b/21, 188b/21dc, 188b/23, 188b/23, 189a/03dc, 189a/03dc, 189a/12, 189a/12, 189a/13, 189a/20, 189a/26, 189b/01, 190a/09, 190b/06, 190b/18, 191a/18, 191b/06, 191b/06-07db, 191b/19, 192a/10, 192b/02, 192b/09, 193a/15, 194a/12, 194a/14, 194b/10, 194b/13, 195a/14, 195b/07, 196a/15, 196a/24, 196a/24db, 196b/07, 196b/09, 197a/21, 197b/06, 197b/06db, 197b/25, 197b/25db, 198a/01, 198a/11, 198a/11db, 198a/19, 198b/08db, 198b/22, 199a/04, 199a/06db, 199a/09, 199a/11, 199b/15, 199b/16, 199b/22, 200a/24, 201a/16, 201b/03, 201b/08, 201b/21, 202a/07, 202a/14, 202a/14-15db, 202a/18, 202b/06, 202b/06db, 202b/22, 203b/02, 203b/04, 203b/11, 203b/14, 203b/18, 203b/19, 203b/20, 203b/21, 204a/02, 204a/02db, 204a/06, 204a/06db, 204a/07, 204a/07db, 204a/07db, 204a/16, 204b/04, 205a/05, 205a/11, 205a/27, 205b/11, 205b/11db, 205b/12, 205b/14, 205b/22, 206a/04, 206a/05db, 206a/13, 206a/13db, 206a/18, 206a/23, 206b/07, 206b/15, 206b/20, 206b/26, 207a/02, 207a/03, 207b/01, 207b/08, 208a/01, 208a/01db, 208a/02, 208a/03, 208a/09-10db, 208a/10, 208a/10, 208a/17, 208a/23, 208a/26, 208b/15, 208b/23, 208b/23-24db, 208b/24, 209a/19, 209a/25, 209b/02, 209b/05, 209b/05, 209b/09, 209b/10, 209b/16db, 209b/24, 210a/03, 210a/05, 210b/04, 211a/03, 211a/12, 211b/17, 212a/13, 212a/16, 212a/19, 212b/06, 212b/19, 213a/13, 213a/22, 213b/01, 214a/02, 214a/10, 214a/16, 214a/19, 214a/22, 214a/23, 214b/05, 214b/05db, 214b/07, 214b/22, 215b/21, 215b/21/22db, 215b/22, 215b/23, 215b/23, 215b/23, 215b/24, 217a/01db, 217a/13, 217b/10, 217b/12, 217b/15, 217b/19, 218a/01, 218a/06, 218a/09db, 218a/12, 218a/17db, 218a/24, 218b/16, 218b/17, 219a/05, 219a/08, 219a/09, 219a/11, 219a/15, 219a/22, 219a/24, 219a/25, 219a/27, 219a/27

ol- *T. f.* 1. Yardımcı fiil. 2. Meydana gelmek, gerçekleşmek.
o. 184b/18, 185a/01, 185b/11, 187a/25, 187b/10, 188a/03, 189b/06,

191a/21, 191b/25, 193a/12, 194a/03, 198b/13, 205b/09
o. (tābi ol-)185b/15
o. -dı (ināyet ol-) 185a/03dc
o.-mayın (vāḳıf ol-) 184b/19
o.-a 192a/12, 193a/09, 198a/10, 198a/10db, 198b/17, 212a/05, 212a/09
o.-a (mülāḳı ol-) 191a/24db
o.-ān 188a/27
o.-acaḳ 201b/17, 203b/03, 203b/11
o.-acaḳ (ġadā ol-) 219a/24
o.-an 184b/01dc, 184b/08, 184b/08db, 184b/08dc, 185b/24, 186a/03, 186a/07dc, 186b/10, 187a/04, 187a/13db, 187a/13dc, 187a/25, 188a/11, 188a/24, 188b/02, 189b/03, 189b/20, 189b/20db, 189b/22, 189b/25, 190a/19db, 190a/20, 190a/25, 190b/15, 191a/19, 191a/25, 191a/27, 192a/17, 193a/20, 193a/22, 193b/11, 194a/03, 195a/20, 197b/13, 197b/14, 199a/07, 199b/10, 199b/11, 199b/18, 200b/10, 200b/13, 200b/22, 200b/22db, 200b/23, 201a/01, 201a/22, 201b/03db, 202b/24, 203a/06, 204a/01, 204a/08, 204a/16, 204a/19, 204b/06, 204b/21, 205a/02, 205a/05, 205a/06, 205b/14, 205b/14, 206a/26, 207a/01, 207a/08, 207a/13, 207b/10, 207b/11, 208b/11, 208b/12, 209a/01, 209a/01db, 209a/09, 209a/11, 209a/12, 209a/15, 209b/17, 209b/18, 210a/01, 210a/04, 210b/14, 210b/15, 211b/06, 211b/13, 211b/24, 212a/27, 212b/17, 213a/22, 213b/05, 213b/08, 213b/09, 214a/10, 214a/13, 214a/18, 214a/18db, 214a/20, 214a/20/21db, 215a/03, 215a/08, 215a/08db, 215a/18, 215a/26, 215b/07, 215b/13, 217a/08, 217a/11, 218b/14, 219a/05
o.-an (bī-ḥāṣıl ol-) 191a/17, 191a/17db
o.-an (esīr ol-) 208b/16
o.-an (esir ol-) 188a/13
o.-an (lāzım ol-) 194a/25
o.-an (maḥṣūr ol-) 208a/19
o.-an (maḥṣūṣ ol-) 185b/21dc
o.-an (mensūb ol-) 190a/06
o.-an (meşhūr olan) 218a/07
o.-an (muḳābil ol-) 218a/15
o.-an (mutād ol-) 202b/21
o.-an (mümkün ol-) 214a/01
o.-an (münaarre ol-) 188a/06dc
o.-an (müteārif ol-) 197a/10
o.-an (şehid ol-) 202b/16
o.-an (vāḳı ol-) 185b/16, 189a/11
o.-andan 198a/14
o.-andan (mamūl ol-) 208a/26
o.-anı 195b/14
o.-anlar (ġark ol-) 206b/27
o.-anlar (ḫalaṣ ol-) 186b/14, 217b/18
o.-anlarda 197a/08-09-10db, 197a/10
o.-anlardan 184b/16, 196a/27
o.-anlardandır 209a/17
o.-anları 209a/16
o.-anları (dā ḫil ol-) 190a/07
o.-anlarıñ 208a/16, 210a/21, 214b/09, 214b/10, 216b/18db
o.-añ 185b/24dc, 217b/20
o.-da 201b/18
o.-dı 185a/06dc, 185a/18dc, 185b/06dc, 186b/20db, 187b/01, 188a/06dc, 189a/05, 189a/19, 190a/10, 190b/21, 190b/24, 191a/05, 191a/06, 191a/07, 191b/12, 192a/27, 192a/27db, 192b/11, 192b/14, 193a/24, 193b/05, 193b/05db, 193b/05db, 193b/09, 193b/10, 193b/19, 194a/02, 194a/06, 194a/09, 194a/17, 194a/18, 194b/01, 194b/05, 194b/09, 194b/10, 194b/11, 194b/12, 194b/22db, 195a/04db, 195a/06, 195a/09, 195a/17, 195a/25, 195a/27, 195b/12, 195b/14, 195b/15, 195b/22, 196a/21, 196b/24, 197a/13, 197b/18, 199a/25, 199a/26, 199a/27, 199b/01, 199b/08, 200a/10, 200a/19, 201a/18, 201a/19, 201b/05, 201b/14, 202a/02, 202a/25, 203b/11, 205a/05, 205b/14db, 207a/14, 208a/24, 210a/08, 210a/12, 210a/15, 210b/10, 210b/20, 211b/22, 212a/08, 215a/14,

217a/05, 217a/13, 217a/27, 218a/17, 218a/18, 218b/12
o.-dı (ārẓ ol-) 188b/23
o.-dı (bāʿiş ol-) 190a/11
o.-dı (baḫş ol-) 208a/23
o.-dı (cemi ol-) 185b/08dc
o.-dı (da ḫıl ol-) 185b/11
o.-dı (da ḫil ol-) 186b/21dc
o.-dı (dost ol-) 185b/06db
o.-dı (fevt ol-) 196b/24
o.-dı (ġarḳ ol-) 186b/10-11dc
o.-dı (giriftār ol-) 207b/14
o.-dı (helāk ol-) 206a/19
o.-dı (ḫasāret ol-) 188a/06dc
o.-dı (ḫalāṣ ol-) 186b/11-12dc
o.-dı (ḫarāb ol-) 189a/03dc
o.-dı (iḥda-ı fevt ol-) 191b/03
o.-dı (itām ol-) 188a/04dc
o.-dı (ḳāyim ol-) 210b/21
o.-dı (liyām ol-) 185a/23
o.-dı (maḥlūl ol-) 191b/04
o.-dı (maḥrūm ol-) 211b/19
o.-dı (maḳrūn ol-) 195b/17
o.-dı (maruuüz ol-) 207b/10
o.-dı (mazūl ol-) 193b/09
o.-dı (metufi ol-) 199a/23db
o.-dı (mezkūr ol-) 193a/12
o.-dı (muḥtāc ol-) 217a/10
o.-dı (muḳarrer ol-) 213b/03
o.-dı (munaḳid ol-) 197a/15db
o.-dı (munḳabıż ol-) 191b/25
o.-dı (mübāreze ol-) 186b/10-11dc
o.-dı (mülaḳi ol-) 188a/06dc
o.-dı (münfāil ol-) 192a/07
o.-dı (müstaḳil ol-) 185b/06
o.-dı (mütevāṣıl ol-) 211a/19
o.-dı (müteveccih ol-) 210b/13
o.-dı (müteveccīh ol-) 195b/08
o.-dı (müteveffa ol-) 199a/23
o.-dı (müyesser ol-) 201b/25, 206a/20, 217a/04
o.-dı (posta ol-) 200a/15db
o.-dı (sebeb ol-) 208a/05
o.-dı (ṣādır ol-) 196a/02
o.-dı (ṣayi ol-) 212a/03
o.-dı (şāmil ol-) 203b/04
o.-dı (taḥvīl ol-) 195b/16
o.-dı (tebdīl ol-) 186b/22db, 186b/22dc
o.-dı (ṭālib ol-) 194a/27
o.-dı (ṭalib ol-) 195b/07
o.-dı (vāḳı ol-) 202b/10, 205a/12
o.-dı (vāḳıf ol-) 185b/02dc
o.-dı (vārid ol-) 191a/02
o.-dı (vāṣıl ol-) 185b/12, 185b/22db, 187b/07db, 204a/22, 211a/03, 213a/20
o.-dı (vażıḥ ol-) 201b/03db
o.-dı (żabṭ ol-) 185a/04dc
o.-dıġı 192a/21
o.-dıġın 200b/13-14db
o.-dıġından 187b/14dc
o.-dıġu 209a/02, 210a/18, 211a/24
o.-dıġu (esīr ol-) 218b/13
o.-dıġu (mutād ol-) 211b/03
o.-dıġun 186b/06dc, 197a/24, 200b/14
o.-dıġundan 187b/15-16dc, 196a/16, 217b/21
o.-dıġuñuz 201a/11
o.-dıki 186b/11-12dc
o.-dıḳça 190b/20, 197b/05
o.-dıḳda 184b/18cd, 189b/08db, 193b/08, 194b/10, 197a/03, 198a/10, 199a/16, 200b/07, 203b/02, 211a/21db
o.-dıḳda (müteveccih ol-) 206b/03
o.-dıḳda (müyesser ol-) 195a/25
o.-dıḳda (vāḳı ol-) 211b/07
o.-dıḳda (vāḳıf ol-) 184b/16dc
o.-dıḳdan 193b/17, 193b/20, 194a/05
o.-dıḳları 205a/16, 207a/09, 207b/09, 211a/15
o.-dıḳları (muḳābele ol-) 186b/04dc
o.-dıḳlarıdır (baḫş ol-) 214b/10
o.-dıḳların 204b/13, 204b/13db
o.-dıḳların (müẓtarib ol-) 196b/01
o.-dılar 185b/09db, 186b/04dc, 186b/08db, 187a/27, 187b/06dc, 188a/04dc, 188a/12, 188b/23, 192b/20, 196a/16, 196a/16db, 196b/16, 199a/16, 199a/19, 199a/27db, 200a/08, 200a/10db, 201a/23, 204b/07, 207b/16,

211b/11db, 212a/17, 212a/19, 215b/03, 219a/01
o.-dılar(revāne ol-) 188a/19
o.-dılar (cemi ol-) 207b/22
o.-dılar (dā ḫil ol-) 189a/03
o.-dılar (da ḫil ol-) 213a/02
o.-dılar (dest-i resān ol-) 210a/06
o.-dılar (el-cedid ol-) 215a/03db
o.-dılar (esīr ol-) 186b/27dc
o.-dılar (esīr oldılar) 212a/20
o.-dılar (giriftār ol-) 186b/08, 186b/08dc
o.-dılar (ḫayran ol-) 187a/21dc
o.-dılar (ḫūrī-ayn ol-) 189a/01
o.-dılar (mübāşir ol-) 218a/25
o.-dılar (mübtela ol-) 188b/24
o.-dılar (müteḥayyir ol-) 205b/25
o.-dılar (sır ol-) 212a/21
o.-dılar (vāḳıf ol-) 209b/09, 215a/07
o.-dılar (vāṣıl ol-) 188a/04dc, 207b/01, 208b/27
o.-dılar (vaṣıl ol-) 187b/07dc
o.-dım 192b/16, 192b/17
o.-dıñ (sebeb ol-) 214a/22
o.-dırur 192a/23db
o.-du (cem ol-) 184b/14
o.-du (cemi ol-) 185b/08
o.-du (dā ḫil ol-) 185b/22
o.-du (deryā-nevāl ol-) 188a/17
o.-du (ma ḫṣur ol-) 185a/17
o.-du (mehdūm ol-) 187b/20
o.-du (mul ḫaḳ ol-) 185a/09
o.-du (vāṣıl ol-) 187b/07
o.-duġı 188b/14dc, 196a/09, 197b/04, 207a/15, 209a/17
o.-duġı (dā ḫil ol-) 215b/08
o.-duġı (taṣarruf ol-) 188a/18dc
o.-duġı (vāḳıf ol-) 202b/05
o.-duġıdur 187b/27dc
o.-duġınu 186b/06db
o.-duġu 184b/17, 185b/17, 187a/01
o.-duġu (nāḳış ol-) 186a/19
o.-duġun 186b/06
o.-duḳda 194a/18
o.-duḳları 186b/04
o.-duḳları (sākin ol-) 188a/18dc
o.-dular (da ḫil ol-) 188a/09
o.-dular (ḫaberdār ol-) 184b/20
o.-dular (mübāşere ol-) 185a/10
o.-dular (yek-zebān ol-) 185b/10
o.-dur 204b/21
o.-ıcaḳ 191a/19, 193a/15, 195b/04, 197b/01, 201a/18, 201b/18, 205a/13, 206a/04, 207a/09, 208b/12, 210a/23, 210b/12, 214a/17, 218a/10
o.-ıcaḳ (āhir ol-) 215a/13
o.-ıcaḳ (azl ol-ıcaḳ) 199a/21
o.-ıcaḳ (muṣirre ol-) 186a/23db
o.-ıcaḳ (münakis ol-) 202a/06
o.-ıcaḳ (nümāyān ol-) 218a/26
o.-ıcaḳ (redd olıcaḳ) 191b/13
o.-ıcaḳ (ṣādır ol-) 194a/26
o.-ıcaḳ (vāḳıf ol-) 184b/16
o.-ıcaḳ (żam olıcak) 217b/03
o.-ıçaḳ 214a/18
o.-māmaġa 190b/10
o.-māyan (vāṣıl ol-) 194b/17
o.-madı 201a/06, 211b/18, 212b/17
o.-madı (ḳābil ol-) 196b/12
o.-madı (müfid ol-) 200b/26
o.-madı (müfīd ol-) 186b/03, 188b/25, 196a/01, 200b/26db
o.-madı (mümkün ol-) 208a/14
o.-madıġın 206a/13, 215a/09
o.-madıġına 215a/06
o.-madıġından 215b/22
o.-madıḳ (giryān ol-) 210a/16
o.-madın (laḥıḳ ol-) 208b/12
o.-madır 187a/01dc
o.-maġa 187b/18, 187b/18db, 194b/14
o.-maġa(müctemi ol-) 207b/19
o.-maġdın 188a/18dc
o.-maġı 194a/27, 200b/21, 206a/09, 214b/13, 217b/03
o.-maġı (bā-aṣ ol-) 211b/15
o.-maġı (rāġıb ol-) 186a/21
o.-maġın 205a/16, 219a/03
o.-maġın (āhir ol-) 204b/25
o.-maġın (taṭvīl ol-) 204a/03
o.-maġla 186a/16dc, 186b/19, 187b/15-16dc, 190b/06, 190b/08, 190b/08db, 190b/11db, 190b/15,

191a/09, 194a/14, 195a/11, 195a/13, 196a/21, 196b/09, 199a/11, 199a/24, 200b/17, 201a/02, 202a/08, 203a/08, 203a/24, 207b/22, 210b/09, 211b/23db, 215a/19, 217b/21, 218a/22, 219a/14
o.-maġla 194b/19
o.-maġla (ahir ol-) 184b/05
o.-maġla (dost ol-) 184b/12
o.-maġla (māil ol maġla) 195a/23
o.-maġla (muḥtac ol-) 187b/07db, 187b/08
o.-maġla (münderic ol-) 192a/21
o.-maġla (müstevlī ol-) 194a/03
o.-maġla (mütecāvez ol-) 207a/03
o.-maġla (olmak ile) 185b/23, 189a/27
o.-maġla (şehid ol-) 198b/13
o.-maġla (vāḳıf ol-) 208a/15
o.-maġla (vāḳi ol-) 213b/01
o.-mak ile 193b/07
o.-mak ile (olmaġla) 196a/23
o.-maḳ 188a/04dc, 189b/14, 192a/03, 193a/18, 199a/02, 199b/21, 200b/27, 201a/08, 203a/25, 203b/01, 204a/18, 205a/25, 205b/02, 210a/23, 214b/11
o.-maḳ (bāʿiş ol-) 213a/21
o.-maḳ (helāk ol-) 196a/17db
o.-maḳ (sebeb ol-) 205b/06
o.-maḳ (vāṣıl ol-) 211b/16
o.-maḳdan (bed-nām ol-) 186a/13
o.-maḳla (vāḳi ol-) 194b/11
o.-makla (olmaġla) 190b/11
o.-mamaġın 199b/10, 199b/10db
o.-mamaġla 190b/10db
o.-mamaġla (müsāid ol-) 188a/08
o.-mamak ile (ol-mamaġla) 188a/12
o.-mamış 185a/19db, 196a/15
o.-mamış (ahir ol-) 207b/06
o.-mamış (müslimān ol-) 185a/19
o.-mamışdır 186b/25
o.-mamışdır (mezkūr ol-) 205b/09
o.-mamışdır (vāḳıa ol-) 198a/16
o.-mamız 215a/02db
o.-mamız (müstaġraḳ ol-) 215a/04
o.-ması 190b/13
o.-ması (giriftār ol-) 207b/07, 207b/12
o.-masın 186a/19dc
o.-masın (azl ol-) 198a/11, 198a/11db
o.-masın (telef ol-) 203b/14
o.-maya 217b/02
o.-mayan 194a/26, 194a/27
o.-mayın 194a/26db, 194a/27db
o.-mayınca 198b/16
o.-mayıp 190a/26, 197b/16
o.-mayup 188a/12dc, 195b/12
o.-mayup (ḳail ol-) 186a/18dc
o.-maz 198b/11, 198b/17, 198b/17
o.-maz (müfid ol-) 209a/14db
o.-maz (müfīd ol-) 209a/14
o.-maz (müteḥammil ol-) 206a/12
o.-maz (raġıb ol-) 188a/06dc
o.-mazdı 203b/07
o.-mazdı (müteġayyir ol-) 191a/21
o.-mazlar 190a/27, 190a/27db
o.-mazlar (fāriġ ol-) 191b/27
o.-mış 185a/24db, 188b/03, 192a/09, 192b/09, 192b/20, 193b/27, 195a/15, 196b/22db, 197a/01, 197a/01db, 198a/08, 199b/03db, 202b/14, 207a/01, 209a/23, 215b/27, 218a/09, 218a/15
o.-mış(şehid ol-) 192a/25
o.-mış (bāliġ ol-) 194a/01
o.-mış (dā ḫil ol-) 209a/22
o.-mış (ḫalaṣ ol-) 198b/15
o.-mış (mazūl ol-) 196b/23
o.-mış (meṣābe ol-) 197b/15
o.-mış (müyesser ol-) 198b/14
o.-mış (süvār ol-) 218a/09
o.-mış (vāṣıl ol-) 202b/06
o.-mışdı 192a/27, 193a/25, 196b/22, 199b/03
o.-mışdu 192a/27db
o.-mışdu (vāḳı ol-) 205b/22db
o.-mışdur 191b/06, 194b/20, 196a/23, 196b/16, 196b/21, 197a/16, 198a/27, 211a/25, 211b/12
o.-mışdur (maḳhūr ol-) 198b/16
o.-mışdur (muṣāḥib ol-) 190b/12
o.-mışdur (mülḥaḳ ol-) 190a/13
o.-mışdur (müteveffa ol-) 199b/09
o.-mışdur (vāḳı ol-) 189a/10

o.-mışken 194b/12
o.-mışken (vāṣıl ol-) 195b/16
o.-mışlar 204a/25
o.-mışlar (münḳād ol-) 205b/10
o.-mışlardır 200b/04
o.-muş 185a/14, 194b/12db
o.-muş (bāliġ ol-) 194a/01db
o.-muş (malūm ol-) 193a/25db
o.-muş (vāṣıl ol-) 195b/16db
o.-muşdur (malūm ol-) 186a/16
o.-muşken (müteveccih ol-) 188a/07
o.-muşlardır (ḫalaṣ ol-) 186b/14
o.-sa 190b/22, 191a/24, 195b/01, 200b/20-21db, 206a/11, 210b/01
o.-sa (meftūḥ ol-) 200b/21
o.-sa (telef ol-) 206b/26
o.-sam 192a/22
o.-sun 189b/10db, 196b/02, 201a/07, 202b/02
o.-sun (bāʿiṣ ol-) 211b/01
o.-sun (ḥarām ol-) 218b/04
o.-sun (inṣāf ol-) 191b/15db
o.-ucaḳ (munakis olıcaḳ) 190a/06
o.-ucaḳ (muṣirre ol-) 186a/24
o.-ucaḳdır 213a/12db
o.-uçaḳ 184b/18
o.-uḳdur 190a/08-09db
o.-unan 207a/15
o.-unca 192b/05, 200b/23
o.-unca (dā ḫil ol-) 206a/22
o.-undı (fet ḫ ol-) 188b/05
o.-undı (inād ol-) 186a/27
o.-undı (ināyet ol-) 186b/21
o.-undı (tekmīl ol-) 187a/24
o.-undılar 186a/04, 186a/08
o.-undu (inkiṣār ol-) 196b/09db
o.-undu (tayīn ol-) 185a/01
o.-unduḳtan (tekmīl ol-) 187a/17
o.-unmaḳ (tebdil ol-) 186b/22
o.-unmaḳ (tekmil ol-) 187a/08, 187a/19
o.-unmaḳla (i ḫrāc ol-) 186a/05
o.-unmışdur (tehdid ol-) 186a/23
o.-unsun (inṣāf ol-) 191b/15
o.-unup 185a/04
o.-unup (fermān ol-) 188a/03
o.-unup (revāne ol-) 187a/25
o.-unup (say ol-) 185b/25
o.-unup (tertīb ol-) 187b/10
o.-unur (irād ol-) 200b/10
o.-unurdu 191a/21
o.-up 184b/04, 184b/12dc, 185a/12dc, 185b/09, 185b/09dc, 185b/10dc, 186a/01, 186a/04, 186a/04dc, 186b/15, 186b/15dc, 187a/24, 187b/01dc, 187b/04, 187b/10db, 187b/19, 188b/05, 188b/07, 189b/05, 192b/09, 192b/15, 193b/10, 193b/13, 193b/17, 194b/05, 194b/21, 194b/22, 195a/17, 195a/26, 196b/18, 196b/18db, 196b/23, 196b/24, 196b/25, 197a/03, 197a/14, 197b/20, 198a/05, 198a/17, 198a/20, 199a/12, 199b/02, 199b/05, 199b/25, 204a/21, 204a/26, 204b/01, 205a/17, 206b/19, 207a/06, 207a/21, 208b/11, 209a/05, 209a/22, 209b/23, 210a/11, 212b/14db, 214b/02, 215a/21, 218b/02
o.-up (ārż ol-) 188b/23cd
o.-up (ahir ol-) 187b/17, 207b/27
o.-up (amil ol-) 208b/03
o.-up (arż olup) 215b/08
o.-up (bāliġ ol-) 189a/12
o.-up (cem ol-) 186a/12
o.-up (cemi ol-) 186a/11-12dc
o.-up (dahil ol-) 188b/13
o.-up (fevt ol-) 184b/09, 200b/13
o.-up (ḫaṣār olup) 211a/11
o.-up (ḫod-kām ol-) 187b/06
o.-up (hümanām ol-) 211b/25
o.-up (kuṣurgir ol-) 185a/06
o.-up (māni ol-) 188a/08
o.-up (maḥū ol-) 195a/14, 195b/05
o.-up (mazūl ol-) 194b/09, 197b/19
o.-up (mecrūḥ ol-) 209a/19
o.-up (mesned ol-) 187b/21
o.-up (meşġul ol-) 184b/12
o.-up (muḳābele ol-) 218a/16
o.-up (munakis ol-) 210b/25
o.-up (muṭṭali ol-) 215a/06
o.-up (muvaffaḳ ol-) 194a/07
o.-up (mülākī ol-) 207a/26

o.-up (münteşir ol-) 211a/18
o.-up (mürūr ol-) 186a/22dc
o.-up (müstevlī ol-) 184b/05
o.-up (müteḳāid ol-) 199b/09
o.-up (revān olup) 207b/08
o.-up (sālik ol-) 184b/18
o.-up (selef ol-) 211a/23
o.-up (ṣādır ol-) 188a/01
o.-up (süvār ol-) 212b/14
o.-up (süvār olup) 218a/09, 218a/25
o.-up (şehid ol-) 186b/07dc
o.-up (şiār ol-) 193b/06
o.-up (tābi ol-) 203a/07
o.-up (ṭāleb ol-) 197a/08
o.-up (ṭālib ol-) 192a/19
o.-up (ṭaleb ol-) 198a/01
o.-up (vārid ol-) 197b/24
o.-up (vāṣıl ol-) 185b/16dc, 185b/22dc
o.-up (yek-zebān ol-) 185b/04, 210a/15
o.-up (zān ol-) 186b/19
o.-ur 186b/03, 187a/01, 187a/01dc, 188a/06dc, 188a/18dc, 193a/01, 193a/05, 195a/06, 197b/26, 198b/06, 198b/24, 200b/20, 202a/16, 202a/20, 202a/22, 203b/11, 203b/23, 206b/08, 206b/15, 206b/17, 206b/23, 207a/19, 208b/11, 208b/12, 208b/16, 208b/17, 215b/24, 217b/13, 217b/16
o.-ur (āhir ol-) 193a/20
o.-ur (ahir ol-) 203b/18
o.-ur (bāʿiş ol-) 200a/03
o.-ur (ba ḫş ol-) 215a/09
o.-ur (esīr ol-) 216b/16db
o.-ur (ġarḳ ol-) 203b/17
o.-ur (giriftār ol-) 193a/15
o.-ur (ḥakk ol-) 210b/02
o.-ur (ḥaṣıl ol-) 187b/20dc
o.-ur (madūd ol-) 206b/26
o.-ur (malūm ol-) 188a/18dc
o.-ur (mihmān ol-) 209b/25
o.-ur (mülḥaḳ olur) 217b/12
o.-ur (münadim ol-) 206b/08db
o.-ur (şehid ol-) 202a/12
o.-ur (şehīd ol-) 209a/20
o.-ur (vāḳi ol-) 206b/17
o.-ur (ẓāhir ol-) 191a/25db
o.-urdı 198b/24db
o.-urdı (āhir ol-) 218a/11
o.-urdi (cem o-) 200a/24
o.-urdu (āhir ol-) 191a/25
o.-urlar 199b/17, 207a/20, 209b/04, 217b/11, 219a/15
o.-urlar (dā ḫil ol-) 207a/26
o.-urlar (da ḫil ol-) 197a/20
o.-urlar (dūş ol-) 202a/05
o.-urlar (fāyıż ol-) 200a/01
o.-urlar (memnūn ol-) 189b/06
o.-urlar (müteveccih ol-) 204b/12
o.-ursa 187a/19
o.-ursa (mümkün ol-) 217b/25
o.-uruna 210b/18
o.-uruz 197b/02
o.-uydı 214b/17db
o.-acaḳdır 213a/12
o.-lar 197b/15
o. an 197b/04
o.-anlarıñ 208a/11
o. dı 184b/12dc
o. ile (olmaġla) 187b/24
o. maz 206b/06
o. sa 208b/15
o. ucak 186a/23dc

olun- *F.* Olmak işine konu olmak.
o. 196a/11, 210b/16
o.-dı (taayīn olun-) 184b/27dc
o.-ān 214a/20db
o.-ān (irsāl olun-) 217a/10
o.-ān (ḳatl olunān) 193b/03
o.-acaḳ 199a/01
o.-acaḳ (yād olun-) 213a/09
o.-acaḳdır (fermān olun-) 208b/02
o.-acaḳdır (irād olun-) 193b/14
o.-an (add olun-) 213b/12, 213b/12db, 214b/15
o.-an (davet olun-) 213b/21
o.-an (derc olun-) 213a/21
o.-an (fetḥ olun-) 194b/06
o.-an (iḥdāṣ olun-) 213b/24
o.-an (i ḫrāc olun-) 205a/22
o.-an (irād olan-) 184b/01dc
o.-an (naḳl olun-) 208b/13

o.-an (naṣib olun-) 203a/02
o.-an (zikr olun-) 211b/26, 213b/10
o.-an (żzikr olun-) 203a/03
o.-añ (add olun-) 214b/16
o.-araḳ (müṭala olun-) 212a/11, 212a/11db
o.-ca (ahir olun-) 212b/26
o.-dı 188a/04dc, 188b/11, 194a/15, 194b/02, 196b/09, 197b/18db, 199a/25, 201a/01, 203a/25, 204a/13, 209b/18, 213b/19db, 214a/06, 217a/03, 217b/23db, 218b/25
o.-dı (add olun-) 202a/27, 217b/07db
o.-dı (arż olun-) 200b/16, 200b/16db
o.-dı (azīmet olun-) 212a/22
o.-dı (fermān olun-) 188a/04dc, 201a/09, 207b/20, 212b/10, 215a/27
o.-dı (güşeş olundu) 188a/04dc
o.-dı (ḥaml olun-) 214b/08
o.-dı (ḫazer olun-) 188a/04dc
o.-dı (icād olun-) 213b/19
o.-dı (iḳāmet olun-) 205b/17
o.-dı (iktifā olun-) 199b/10, 204a/04
o.-dı (ilḥāḳ olun-) 202b/03
o.-dı (ināyet olun-) 211b/26
o.-dı (irsāl olun-) 187a/25dc, 213b/13, 215a/27
o.-dı (istirāḥat olun-) 218b/24, 219a/27
o.-dı (itmām ol-) 188a/04
o.-dı (itmām olundı) 188a/03dc
o.-dı (ḳatl ol-) 199a/04
o.-dı (ḳatl olun-) 199a/04db
o.-dı (ḳayd olun-) 205a/26
o.-dı (murād olun-) 211a/11
o.-dı (naḳl olun-) 189a/03dc
o.-dı (naṣb ol-) 205a/18
o.-dı (naṣib olun-) 203a/04
o.-dı (nüzūl olun-) 201b/25, 211a/13, 219a/23
o.-dı (revāne olun-) 210b/16
o.-dı (riāyet olun-) 208a/11
o.-dı (tayīn olun-) 201a/03, 201a/03db, 205a/23, 205a/27, 213b/18, 215b/02
o.-dı (tertīb olun-) 214b/14
o.-dı (teslīm olun-) 205a/21
o.-dı (teveccüh olun-) 205b/19
o.-dı (vāsıl olun-) 185a/07dc
o.-dıġu 208a/11, 218b/13
o.-dıġundan (ḳatl olun-) 206b/25
o.-dıkda (fermān olun-) 202a/27, 214b/26
o.-dıḳda 189b/12
o.-dıḳda (add olun-) 218b/07
o.-dıḳda (arż olun-) 188a/06dc
o.-dıḳda (ihhızar olun-) 204a/12
o.-dıḳda (ḳatl ol-) 191a/27
o.-dıḳda (ṭarḥ olun-) 196a/22
o.-dıḳdan (iḳāmet olun-) 211a/12
o.-dılar 189a/21
o.-dılar (ıṭlāḳ olun-) 210b/19
o.-dılar (tevḳīr ol-) 199a/23
o.-dıyısa 201a/06
o.-dıyısa (ihtimām olun-) 208a/14
o.-du (fermān olun-) 187b/10
o.-du (vārid olun-) 187b/11
o.-duġı 213a/25
o.-dugı 207a/04
o.-duḳda 197a/01db
o.-madı 194a/24, 213b/26
o.-maġın (ṣulḥ olun-) 188a/07
o.-maġla 202b/02
o.-maḳ 187a/01dc, 187a/06-07dc, 212b/10
o.-maḳ (add olun-) 202a/27
o.-maḳ (amil olun-) 208b/15
o.-maḳ (binā olun-) 187b/10
o.-maḳ (naṣib olun-) 200b/16
o.-maḳ (red olun-) 191a/15
o.-maḳ (serdār-ı naṣb ol-) 210a/22
o.-maḳ (tayīn olun-) 205a/14
o.-malıdır (tażmīn olun-) 188a/06dc
o.-mamaḳ 213a/23
o.-masun (ḫaml olun-) 196a/11
o.-mayup (taarrüz olun-) 210b/17
o.-maz 204a/03
o.-maz (taḳṣırāt olun-) 201b/02
o.-mış 200a/24, 202b/01
o.-mış (azl olun-) 195a/16
o.-mış (ḥasır olun-) 214b/17
o.-mış (ḫıtam olun-) 202b/21

o.-mış (ibḳā ol-) 199a/09
o.-mış (iḥsān ol-) 209b/16
o.-mış (rey olun-) 210a/22
o.-mış (taṣvīr olun-) 198b/01
o.-mış (tecdīd olun-) 188b/116-17db, 188b/17
o.-mış (telḳīb ol-) 197b/21
o.-mış (tevkīr ol-) 215a/22
o.-mış (tezevviç olun-) 205b/15
o.-mışdur (intizā olun-) 197b/02
o.-mışdur (tehdīd olun-) 186a/23db
o.-mışken 193a/07
o.-mışlar (irsāl olun-) 204a/08
o.-muş 214b/17db
o.-muş (tecdīd olun-) 188b/116-17dc
o.-sa (tafṣīl olun-) 197b/02
o.-up 185b/18dc, 186a/27dc, 187a/18dc, 191a/01, 199a/04db, 203a/22, 205a/11, 208a/10db, 214b/06, 215b/04, 217a/02
o.-up (add olun-) 201b/22
o.-up (afv ol-) 199a/03
o.-up (avdet olun-) 205b/18
o.-up (azl ol-) 191a/04
o.-up (elbās olun-) 205a/10
o.-up (ilḥāḳ olun-) 193b/27
o.-up (ināyet olun-) 188a/06dc
o.-up (itāb olun-) 199a/04
o.-up (mübāşeret olun-) 213b/16
o.-up (rey olun-) 201a/01db
o.-up (riāyet olun-) 193a/07
o.-up (tayīn ol-) 185b/25dc
o.-up (tayīn olun-) 197a/06, 204a/12
o.-up (tekmīl olun-) 187a/15dc, 187a/17dc
o.-up (vażı olun-) 208a/10
o.-up (żabṭ olun-) 203a/04
o.-ur 214b/18, 218a/18
o.-ur (fehm olun-) 193a/09
o.-ur (irād ol-) 199a/26
o.-ur (irād olun-) 196b/17
o.-ur (ḳatl olun-) 207a/02, 214a/20, 214a/20db
o.-ur (naḳl olun-) 195a/01, 198a/08
o.-ur (naṣb olun-) 214a/24
o.-ur (tekmīl olun-) 187a/15db
o.-ur (zikr olun-) 214a/03
o.-urdı (arż olun-) 213b/22
o.-urdı (yād olun-) 218a/21
o.-urdu 201a/26
o.-urlar (tebşīr olun-) 199b/26
o.-ursa 192a/11
o.-ursa (emr olun-) 201a/08
o.-ursa (naḳl olun-) 198a/10
o.-ur 208b/17

oluş- *T.f.* Belli bir varlık kazanmak.
o.-ur 203b/23
o.-urlar 206b/10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-207a/01-02-03db

on *T. i.* ve *s.* Dokuzdan sonra gelen sayı.
o. 193b/26, 195a/04db, 195a/06, 202b/14, 203a/22, 203a/23, 203a/23, 203a/23, 205b/16, 206b/04db, 207a/13, 207a/13-14db, 207a/27, 208a/15, 211a/13, 214a/08, 215b/08, 215b/12, 217b/19db, 218a/01, 218b/19
o. 189a/19
o. altı 191b/03, 208a/27
o. beş 214b/07
o. bin 205a/22, 206b/04, 209b/20, 214a/05
o. den 206b/27
o. bir204b/21
o. dokuz 190a/12
o. dört 205b/01
o. iki 189a/11
o. iki biñ 204b/11
o. üç 197a/14
o. yedi195a/04

onaltı T.s. onbeşten sonra gelen sayı.
o. onaltı191b/03db

onar *T. s.* Her birine on tane anlamında üleştirme sıfatı.
o. 186a/19

onlar T.zmr. üçüncü çoğul kişi.
o. 188b/26, 188b/26dc
o. dan 185a/11

oñar- *F.* İyiye döndürmek, tamir ve ıslah etmek.
o.-acaḳdır 213a/13
o.-üp 213a/07

o.-maḳda 217b/06

orāḳ *İ.* Tırpanın küçüğü, ekin biçme, hasat.
o. 198b/04

ordu *T. i.* Bir devletin silahlı kuvvetlerinin tümü.
o. -kūb 186a/08
o. -u (ordu-u hümāyūna) 201b/13, 205a/09
o. -u (ordu u hümāyūn) 203a/18
o. -yu (ordu-yu hümāyūn) 212a/04
o. -yu (ordu-yu hümāyūnda) 212a/10
o. 186a/08db
o. su 201b/19
o. lu 198b/26

orman *T. i.* Ağaçlarla örtülü geniş alan.
o. a 219a/20
o. lu 219a/14

orta *İ.* iki uçtan eşit mesafede olan yer veya zaman, vasat.
o. dan 217a/24
o. sı 199b/17

ortalıḳ *İ.* yeryüzünün görünen kısmı, ufuklar. 2. halk 3. oda veya evin içi.
o. 214a/17, 214a/17db
o. da 210b/09, 210b/09db, 214a/19, 217b/15

ortanca *İ.* ortada bulunan, vasati, üç şeyin ortasındaki ikicisi.
o. 203b/23

orun- T.i. yerleşmek,oturmak.
o.-dı 185b/08dc
o.-du 185b/08

oṣmāni Ar.s. (Osmaniye) Osman'a ait,
o. ye (ḥükkām-ı oṣmāniye) 197a/04

oṣmāniyān Ar.s. vei. Osmanlılar.
o. 205a/13db, 217a/13
o.-(żamīme-i memālik-i oṣmāniyān) 205a/13

oṣmaniye Bkz. ʿoṣmānī
o. de (devlet-i aliyye-i oṣmāniyede) 196a/15
o. de (devlet-i oṣmaniyede) 186b/23dc

ot *İ.* ağaç olmayan ve kışın yaprağı düşen bitki.
o. a 208b/06
o. ları 215b/19db

otacı ?
o. ya 211b/27

otlaḳ *İ.* Hayvanlara otlatacak yer, mer'a
o. da 204a/21

oṭāġ *T. i.* 1. Büyük çadır. 2. Pādişāh çadırı.
o. ım (ortaġım) 189b/11
o. a (ortaġ) 189b/12
o. ım (ortaġım) 189b/11db
o. ına 198a/22
o. oṭāḳ 198a/22
o. ına 203a/21
o. ıyla 212a/13db
o. la 212a/14

otur- *T. f.* 1. Bir yerde beklemek. 2. Muhabbet etmek için bir yere yerleşmek. 3. Ayaktaki birinin kalçaları üzerine çöküp bir yere yerleşmesi. 4. Bir yerde ikamet etmek.
o.-alım 186a/17, 186a/17db
o.-dı 185a/23db, 199a/06db
o.-dılar 186a/12dc
o.-sun 199a/06, 199a/06db
o.-up 210a/27
o.-urlar 206a/04
o.-ak 192b/21
o.-tdılar 185a/26-27db

otuz *İ.*Yirmi dokuzdan sonra gelen rakam.
o. 188a/04dc, 193a/03, 199b/14, 203a/22, 204b/25db, 207a/16, 217b/01, 218a/07
o.-biñ. (otuz biñ) 185a/11
o. dan 202a/11, 218a/05
o. biñ202a/03, 204b/25
o. biñ 187a/01dc
o. bir185a/17

oya İ. Kumaş üzerine ve kenarına iğne ile yapılan veya hazır alınıp dikilen ipek.
o. 188b/14dc

Ö

Öbür *İ.* Diğer, öteki.yarından sonraki.
ö. 201a/23, 201a/25

öküz *İ.* Enenmiş erkek sığır ki, çift sürmekte ve araba çekmekte kullanılır.
ö. e 200b/25

öl- *İ.* Hayatı sona ermek, yaşanmaz olmak, can vermek.

ö.-dü 209b/09
öldür- İ. Bir canlının hayatına son vermek.
ö.-düm 194a/15db
ö.-ür 203b/15db
ö.-ürler 209a/17
ʿömr Ar. i. Yaşama, hayat, yaşayış.
ö. ü 195a/08
ö. ü (ḳatl-i ömrü) 205a/11
ö. ü (şeh-i ālem) 192b/20
ö. ümüz 195a/04
ö. üne 197b/27
ö. den (nimet-i ömrden) 212a/21
ön *İ.* 1. Bir şeyin esas tutulan yüzü, arka karşıtı. 2. Civar, yöre.
ö. ümüzden 212b/05
ö. üñden 212b/16
öñ *İ.* 1. Bir şeyin esas tutulan yüzü, arka karşıtı. 2. Civar, yöre.
ö. diñ 184b/20dc
ö. ümüzden 212b/05db
ö. üne 218a/04, 218b/05
öp- *F.* Birbirini öpmek.
ö.-er 187a/14
ördek *İ.* Perde ayaklılardan bir su kuşu.
ö. i 203b/16
ö. 203b/15, 203b/15db
örtü İ. Örtmeye yarayan her şey
ö. ler 217a/06
öşür- *F.* uçurmak.
ö.-ürler 215a/20
öte *İ.* 1. Uzakta, uzakça, uzağa işaret içindir.
ö. 198a/08, 198b/27
öyle *S.* Onun gibi olan, ona benzer. 2. zf. O yolda, o biçimde.
ö. 187a/10-11dc, 189b/10db
özge *İ.* 1. Başka, gayri, diğer. 2. bambaşka, bilinen gibi değil.
ö. dir 192b/03
ʿözr Ar.i. Bir kusurun afvı için gösterilen sebep.
ö. 190b/10, 190b/10db, 210a/09, 217b/21
ö. 206a/14, 206a/14db

P

pā Far. i. Ayak.
p.-(dest ü pā beste) 218b/19
p. leri 207b/13
p. leri (dest ü pāleri) 207b/13
pādişāh Far.i. Büyük, şah , hükümdarlar hükümdarı.
p. 185a/06, 185a/26-27dc, 185b/12, 188a/17, 188b/17, 188b/18, 189b/14, 190a/02, 190a/26, 191a/18, 191b/17, 192a/09, 195a/10, 195a/22, 196a/05db, 196a/14, 198a/11db, 199a/14, 199b/12, 199b/13, 200a/05, 200a/13, 200b/03, 201a/04, 203b/01, 208a/07, 209b/10, 211b/14, 213a/25, 213b/07, 213b/19, 214a/15, 214b/13, 215a/04/05db, 215a/21, 215a/21/22db, 217b/24
p.-(cānib-i pādişāh) 207b/03
p.-(dāmāt-ı pādişāh) 196b/17
p.-(pādişāh hān) 188b/18db
p.-(el-mevlā saʿadeddin efendi ḥāce-i pādişāh) 199a/10
p.-(ḥażret-i pādişāh) 187a/01
p.-(sāʿadetlū pādişāh) 184b/24
p.-(serir-i pādişāh) 214b/08
p. a 191b/18, 192b/22, 195a/21, 196a/13, 198a/10, 200a/10, 200a/14, 201a/04, 201a/11, 214a/23, 218b/22
p. a (sāʿadetlū pādişāha) 191a/24
p. a (sāʿadetlü pādişāha) 190b/16
p. dan 196a/05, 199b/19
p. ı 200a/16
p. ımız 196a/04
p. ımızıñ (divān-ı pādişāhımızıñ) 196a/27
p. ın 185a/06dc
p. ındır 201a/08
p. ınıñ 189b/08
p. ıñ 190a/01, 190b/01, 191a/21, 195b/04, 200a/03, 201a/15, 214b/22, 214b/23, 215a/01
p. ıñ (sāʿadetlū pādişāhıñ) 214b/01, 215a/04
p. ıñ (sāʿadetlü pādişāhıñ) 195a/11
p. i 198a/10, 198a/10db, 200a/01, 200b/15, 203a/19, 211a/08

p. i (dāmād-ı pādişāhi) 195b/15
p. i (divān-ı pādişāhi) 210b/03
p. i (fermān-ı pādişāhi) 205b/15
p. i (ġay-i pādişāhi) 210a/11
p. i (memālik-i pādişāhi) 195b/21
p. i (mevhibe-i pādişāhi) 211a/16
p. i (palanḳa-ı żamime-i memālik-i pādişāhi) 197a/16
p. ide 199a/08
p. ide (devlet-i pādişāhide) 204a/10
p. ide (ehemmiyet-i pādişāhide) 187b/10dc
p. ide (ḥüzūr-u pādişāhide) 195b/08
p. iden 187b/20dc, 191b/22, 199a/05, 203a/04, 209b/14
p. iden (cānib-i pādişāh) 185a/04
p. iden (cānib-i pādişāhiden) 194a/24, 214a/05
p. iden (cenāb-ı pādişāhiden) 201a/09
p. iye 185b/18, 199a/20db, 215a/17db
p. iye (āsitāne-i pādişāhiye) 215a/17
p. iye (cenāb-ı pādişāhiye) 199a/20
p. iye (defātir-i pādişāhiye) 205a/26
p. iye (divān-ı pādişāhiye) 210b/05
p. iye (ḥükkām-ı pādişāhiye) 203a/04
p. -ı(pādişāh-ı ālem)211b/01
p. -ı (pādişāh-ı āli-penāh) 214b/21
p. -ı (pādişāh-ı āli-penāhıñ) 214b/20
p. -ı (pādişāh-ı maġfūruñ) 199a/14db
p. -ı (vekil-i muṭlaḳ pādişāh-ı ālem) 211a/15

pādişāhān *Far. i. c.* Hükümdarlar, padişahlar.
p.-(ādet-i muḳarrere-i pādişāhān) 211a/23
p. e198a/09
p. 188b/18dc

pādişāhi *Far. b. s.* Padişahla ilgili, padişaha ait.
p. de (āsitāne-i pādişāhide) 190b/03
p. den (dergāh-ı pādişāhiden) 190b/02
p. den (ṭaraf-ı pādişāhiden) 211a/20
p. ye 200b/19
p. ye (memālik-i pādişāhiye) 204a/13

pāk Far.s. Temiz, saf, katıksız. Hep, tamam, mübarek.
p.-(nām-ı pāk mu ḥammed mīrza) 192b/03db
p.-(nām-ı pākī) 192b/03

pāleheng Far.i. 1. Dizgin yular, cılbır. 2. Av veya suçlu bağlanacak kement. 3. Tazı boynuna geçirilen ağaç halka.
p. 198b/01

pāre *Far. i.* 1. Parça. 2. Bölüm. 3. Tane. Kesinti. = Para. Kuruşun kırkta biri. = Kur'an-ı Kerim'in otuz kısmından bir kısmı, bir cüz'ü. = Sayı, bölük. = "Parça" mānāsına gelir ve birleşik kelimeler yapılır. Meselā: Meh-pāre ḳ : Ay parçası. = Güzel. Yek-pāre ḳ : Tek parça, bir par
p. 185a/16, 186a/02-03dc, 186b/10-11dc, 186b/10-11dc, 186b/15, 186b/25, 188a/10
p. 186b/08dc

pāşā İ.tar. 1. Osmanlı imp. Zamanında yüksek sivil memurlara ve albaydan üstün rütbede bulunan askerlere verilen unvan. 2. Cumhuriyet dönemin de general.
p. 185b/27dc, 186a/12db, 186a/12dc, 186a/18dc, 186a/26db, 186a/26dc, 187a/09, 193b/19db, 202b/21db, 210a/19db, 210b/21-22db, 214a/05db
p.-(ali pāşā) 185b/09, 185b/11, 187a/13, 187a/25dc, 187b/06
p.-(beḥrām pāşā) 202a/19
p.-(behrām pāşā) 212a/13db, 212a/16
p.-(cafer pāşā) 196b/27db, 197a/01, 197a/01db, 207b/20, 218a/14, 218a/26
p.-(ceḥd ali pāşā) 197b/21db
p.-(cerraḥ meḥmed pāşā) 214a/05
p.-(ehl-i islām) 186a/13
p.-(el-vezīr ḥasan pāşā ibn-i vezīr-i aẓam meḥmed pāşā) 198a/07, 198a/07
p.-(el-vezīr meḥmed pāşā ibni vezīr-i aẓam sinan pāşā) 198b/19, 198b/20
p.-(ferhād pāşā) 202b/16
p.-(frenk yusuf pāşā) 214a/23
p.-(ḥasan pāşā) 198b/21, 205b/14, 207b/21
p.-(ḥaydar pāşā) 188a/11, 188a/12dc

p.-(ḫayreddīn pāşā) 184b/27
p.-(ḫayreddin pāşā) 185a/01, 185a/10, 185a/11, 185a/16, 185a/22, 186b/01
p.-(ḫusrev pāşā) 200b/12
p.-(ibn-i özdemir pāşā) 193b/22
p.-(ibrāhim pāşa) 195a/27
p.-(ibrāhim pāşā) 195b/14, 196b/23
p.-(ḳapudān ali pāşā) 185b/27
p.-(ḳapudān ḳılıç ali pāşā) 187a/05, 187a/25, 188a/19
p.-(ḳapudān pāşā) 186a/18, 186a/22, 186a/26, 186b/05db, 186b/05dc, 186b/06db, 187b/02, 188a/05, 188b/12
p.-(ḳapudān sinān pāşā) 184b/07
p.-(ḳara muṣṭafa pāşā) 185b/14
p.-(ḳaytas pāşā) 206b/05
p.-(ḳılıç ali pāşā) 184b/02, 188a/04
p.-(ḳoca pāşā) 195a/05
p.-(lālā muṣṭafa pāşā) 210a/21db
p.-(lālā pāşā) 210a/23, 210b/12, 210b/18, 210b/18db, 210b/21, 211a/21, 211a/24, 211a/26, 211b/11
p.-(lala pāşā) 210a/21
p.-(maḥmūd pāşā) 208a/05
p.-(meḥmed pāşā) 187a/09, 187a/09dc, 190b/01, 190b/09, 193a/23, 210b/05
p.-(meḥmed pāşā ṭaviliñ) 202b/16db
p.-(merḥūm muṣṭafa pāşā) 202b/21
p.-(murād pāşā) 209a/24
p.-(muṣṭafa pāşā) 185b/22, 188a/26, 191a/11db, 191a/26, 200b/26, 207b/18, 213a/06
p.-(mutbābzāde aḥmed pāşā) 202a/19
p.-(oṣman pāşā) 194a/18
p.-(oṣmān pāşā) 204a/23, 205b/05, 205b/10, 206b/14, 215a/15, 216a/04db, 216b/18db, 217a/04, 217a/13, 217b/16, 217b/20, 218a/06db, 219a/12
p.-(oṣman pāşā) 202a/18
p.-(özdemir pāşā oġlı oṣmān pāşā) 205a/15, 205a/16
p.-(pevtev pāşā) 186b/09
p.-(rüstem pāşā) 184b/07
p.-(serdār-ı devlet-yār muṣṭafa pāşā) 208a/22
p.-(sinān pāşā) 193b/19, 194b/09, 194b/10, 194b/12, 194b/14db, 201a/02, 210a/19, 211a/24, 214a/24, 214b/25
p.-(siyāvuş pāşā) 196b/15
p.-(siyāvüş pāşā) 215a/13db
p.-(ṣadr-ı aẓam aḥmed pāşā) 210b/08
p.-(ṣadr-ı aẓam meḥmed pāşā) 210a/22
p.-(şemsi pāşa) 191b/17
p.-(şemsi pāşā) 190b/11, 190b/19, 191b/18, 192a/09, 192b/06, 192b/27
p.-(ṭafṣīl-i aḥvāl-ı derviş pāşā el-merḥūm) 202b/11
p.-(uḳuc 186a/19db, 186a/27db
p.-(uluc ali pāşā) 186a/19dc, 186a/21
p.-(uluç ali pāşā) 185b/21, 185b/27
p.-(uluç pāşā) 186a/25
p.-(üveys pāşā) 190b/04, 191a/26, 191b/05
p.-(vezīr-i aẓām meḥmed pāşā) 210a/12
p.-(vezīr-i aẓam aḥmed pāşā) 193a/23, 211a/21
p.-(vezīr-i aẓam celīl-i meḥmed pāşā ṭavil) 193a/21
p.-(vezīr-i aẓam ferḥād pāşā arnavudī) 194b/03
p.-(vezīr-i aẓam ḫādım mesīḥ pāşā) 194a/13
p.-(vezīr-i aẓam ḳoca sinān pāşā arnavudu) 193b/01
p.-(vezīr-i aẓam murad pāşā) 209a/21
p.-(vezīr-i aẓam oṣmān pāşā) 195b/07
p.-(vezīr-i aẓam oṣman pāşā) 193b/21
p.-(vezīr-i aẓam siyāvuş pāşā) 193b/16
p.-(vezīr-i mehmed pāşā) 187b/24dc
p.-(vezīr-i ṣāni lālā ḳara muṣṭafa pāşā) 194b/17
p.-(vezīr-i ṣānī dāmād ibrāhim pāşā ve vezīr-i ṣalese cerrāḥ meḥmed pāşā) 196b/14, 196b/14
p.-(vezīr ali pāşā ḳolāylūḳoz) 197b/21

p.-(vezīr boyalı meḥmed pāşā) 196b/25
p.-(vezīr cafer pāşā) 195a/10
p.-(vezīr çaġalazāde sinān pāşā) 196b/20
p.-(vezīr ḫādım cafer pāşā) 196b/26
p.-(vezīr ḫādım ḥasan pāşā) 197b/19
p.-(vezīr ḫalil pāşā) 196b/17
p.-(vezīr ḥıżır pāşā) 196b/19
p.-(vezīr lā-nāzir muṣṭafa pāşā) 197a/09
p.-(vezīr meḥmed pāşā) 195a/19
p.-(vezīr muṣṭafa pāşā) 191a/08
p.-(vezīr payzen yusuf pāşā) 198a/03
p.-(vezīr piyāle pāşā) 188a/04
p.-(vezīr rābi sinān pāşā) 200b/27
p.-(vezīr süleyman pāşā) 193b/23
p.-(vezir-i aẓām sinān pāşā) 214a/20
p.-(vezir-i aẓam ferḥad pāşā) 200b/08db
p.-(yusuf pāşā) 211b/25
p.-kendü.niñ 186b/15
p. da (oṣmān pāşāda) 218a/14
p. da (ṣolāḳ ferhād pāşāda) 203a/11
p. dan (ḫalil pāşādan) 196b/19
p. dan (ḫayreddīn pāşā) 184b/24
p. dan (ḫusrev pāşādan) 201b/12
p. dan (lālā pāşādan) 211a/19
p. dan (oṣmān pāşādan) 194b/05
p. dan (sinān pāşāda) 214b/21
p. dan (sinān pāşādan) 215a/04/05db, 215a/05
p. dañ (oṣmān pāşādan) 215a/14
p. dır (ferhad pāşādır) 214a/19
p. dır (muṣṭafa pāşā) 197a/10
p. ki (cafer pā_ā) 215b/01
p. nıñ 184b/07dc, 184b/07dc, 206b/02
p. nıñ (ferhad pāşānıñ) 214a/24
p. nıñ (ḫusrev pāşānıñ) 201b/12
p. nıñ (lālā pāşānın) 210a/24
p. nıñ (lüṭfi pāşānıñ) 214b/07
p. nıñ (maḥmud pāşānıñ) 193b/04
p. nıñ (meḥmed pāşānıñ) 190b/10
p. nıñ (merḥūm özdemir pāşānıñ) 193b/22
p. nıñ (muṣṭafa pāşānıñ) 214b/07db
p. nıñ (nail ü mī ḫ) 193b/03
p. nıñ (oṣmān pāşānın) 210b/26
p. nıñ (oṣmān pāşānıñ) 194a/18, 205a/13, 206b/03, 206b/11, 207a/15
p. nıñ (sinān pāşānın) 215a/06
p. nıñ (sinān pāşānıñ) 214b/20, 215a/12
p. nıñ (ṣadr-ı aẓam ibrāhim pāşānıñ) 214b/01
p. nıñ (ṣadr-ı aẓam meḥmet pāşā) 200b/17
p. nıñ (şemsi pāşā) 192a/08
p. nıñ (şemsi pāşānıñ) 191b/21
p. nıñ (vezīr-i aẓam meḥmed pāşānıñ) 197a/11
p. nıñ (vezīr-i aẓam ṭavīl meḥmet pāşā) 197b/23
p. nıñ (vezīr-i ṣālese sinān pāşānın) 210a/18
p. nıñ (vezīr deli ḫüsrev pāşānıñ) 194b/18
p. nıñdır (lālā muṣṭafa pāşānındır) 210a/18
p. nıñdır (oṣmān pāşānındır) 219a/04
p. ñın (özdemür oṣman pāşānın) 193b/22db
p. ya 186a/27dc, 198b/22
p. ya. (ṣadrāam mehmet pāşā) 187a/06
p. ya (ali pāşā) 186b/19
p. ya (davut pāşāya) 190a/19
p. ya (ferḥad pāşāzade meḥmed pāşāya) 203a/11db
p. ya (ġāzi ḥayreddin pāşāya) 184b/22dc
p. ya (ḥaydar pāşāya) 218a/14
p. ya (ḫalil pāşāya) 190a/14
p. ya (ḫayreddin pāşā) 184b/22, 184b/22db
p. ya (ibrāhim pāşā) 190a/14
p. ya (meḥmed pāşāya) 187a/06-07dc, 196a/23-24db, 203a/11
p. ya (muṣṭafa pāşāya) 201a/02, 201a/19
p. ya (naḳḳāş pāşāya) 190a/19
p. ya (oṣmān pāşā) 209b/25

p. ya (oṣmān pāşāya) 205b/10, 217b/18
p. ya (ramażān pāşā) 188b/12
p. ya (sinān pāşāya) 211b/02, 211b/09, 211b/09db
p. ya (siyāvuş pāşāya) 215a/11, 215a/13
p. ya (siyāvüş pāşāya) 194b/01
p. ya (üveys pāşāya) 191a/27, 191b/04
p. yı 197b/03, 202a/06db, 207a/18
p. yı (behrām pāşāyı) 212a/13
p. yı (cafer pāşāyı) 208b/19, 219a/07
p. yı (celīl i meḥmed pāşā) 187b/07dc
p. yı (celīl meḥmed pāşā) 207b/21
p. yı (çerkes cafer pāşāyı) 218a/03
p. yı (çerkes ḥıdır pāşāyı) 218a/02
p. yı (derviş pāşāya) 202a/06
p. yı (ḥasan pāşāyı) 198b/21db, 208a/25
p. yı (ḫaydar pāşā) 188a/26
p. yı (ḫayreddīn pāşā) 184b/25
p. yı (ḫusrev pāşā) 210b/11
p. yı (meḥmed pāşāyı ṭaviliñ ammizādesi) 202b/16
p. yı (meḥmet pāşāyı) 204a/23
p. yı (muṣṭafa pāşā) 201a/10, 201a/12
p. yı (muṣṭafa pāşāyı) 204a/24
p. yı (oṣmān pāşā) 207a/17, 207a/24, 207b/02
p. yı (oṣmān pāşāyı) 202a/17, 205b/17, 206a/25, 210a/02, 217b/26, 219a/06
p. yı (pertev pāşā) 185b/26
p. yı (sinān pāşāyı) 201a/15, 215a/07
p. yı (sinan pāşā) 188a/18
p. yı (ṣadr-ı aẓam celīl meḥmed pāşāyı) 188a/06dc
p. yı (ṣadr-ı ażam mehmed pāşā) 190a/21
p. yı (ṣadr-ı aẓam mehmed pāşāyı) 189b/25
p. yı (vezīr cafer pāşāyı) 194a/12
p. -yı (pāşā-yı mūmā ileyh)208b/01
p.-yı (ḫayreḍin pāşā) 185a/07

pāşāzāde [*T. paşa Far. zāde*] *T. Far. b. i.* Paşa oğlu.
p.-(ferḥad pāşāzade meḥmed pāşāya) 203a/11db
p. lerki (ferhād pāşāzādelerki) 195a/03

pāşinā Far.i. Ayağın ökçesi.
p. -ı (pāşinā-ı refianıñ) 201b/26

pāy Far. i. Ayak.
p. -ı (pāy-ı māl)185a/22, 200b/20
p. -ı (pāy-ı ṣebātı) 198b/24
p. -ı (pāy-ı taḥt)187b/15
p.-(pāy-māl) 185a/22db

pāyan *Far. i.* Son, nihayet.
p. da (zīr ü pāyanda) 199b/15

pāye Far. i. Rütbe, derece.
p. 197a/19, 199b/23
p. ler 187b/26, 187b/26dc, 188a/01-02dc, 188a/02
p. si 190a/25, 199b/20
p. sinden 197a/22

padişāh *İ.* Hükümdar, devlet başkanı.
p. 188a/06dc, 213b/19db
p. a (nāmus-u padişāh) 186a/19
p. ıñ 211b/14/15db
p. iden (cānib-i padişāhiden) 186b/21dc
p. iye (ḥüzūr-u hümāyūn-ü pādişāhiye) 199a/13
p. ıñ 190b/06

palamar *Yun. i.* Büyük gemileri iskeleye veya rıhtıma bağlamak için kullanılan halat.
p. 187a/08

palanḳa Mac. i. Ağaç ve toprakla yapılmış, hendekle çevrilmiş küçük hisar, küçük kale.
p. 197a/12
p. -ı (palanḳa-ı żamime-i memālik-i pādişāhi) 197a/16

parça Far.i. Ufak şey, küçük nesne, parça.
p. 188a/21

paşa İ.tar. 1. Osmanlı imp. Zamanında yüksek sivil memurlara ve albaydan üstün rütbede bulunan askerlere verilen unvan. 2. Cumhuriyet dönemin de general.
p. nıñ (lālā ḳara muṣṭafa pāşānın) 200b/11

p. ya (vezīr-i aʿẓam lālā meḥmed pāşāya) 196a/22

payzen Far.i. Ayağına pıranga vurulmuş, forsa, deniz esiri.
p.-(vezīr payzen yusuf pāşā) 198a/03

peder Far. i. Baba.
p. 192b/04
p. i 191b/04
p. im 192b/03
p. -i (peder-i ālī) 189a/18
p. -i (peder-i bizar)189a/10, 190b/11db
p. -i (peder-i bizar-ı güvār)190b/11
p. -i (peder-i bizar-ı güvārlarına) 190b/07

penāh Far.i. Sığınma. Sığınacak yer. Dayandığı nokta.
p. 209a/13, 211b/01
p.-(āl-i penāh) 199a/10, 213b/20
p.-(ālem-i penāh) 213a/25
p. ıñ 206a/08

pençe Far.i. El ayası ile beş parmağın tamamı
p. sine 193a/15, 198b/07

per-cüd Far.b.i. Askerleriyle birlikte.
p. larıyla (per-cüdlarıyla) 214b/08

per- ḫāş *Far. i.* Savaş, harb, muharebe.
p.-(per- ḫāş) 212b/16

perākende Far. s. Dağınık, darmadağın; dağıtma.
p. 201b/21

perdāz Far.s. Düzeltici, düzenleyen anlamıyla bileşik kelimeler yapılmada kullanılır.
p. 189b/04db
p.-(kıṣṣa-ı perdāz) 189b/04

perestān Far.s. ibadet edici.
p. 210a/05

perḫāş *Far. i.* Savaş, harb, muharebe.
p.-(ceng ü per ḫāş) 186b/17
p.-(per- ḫāş) 202a/20, 212b/17
p. -ı (per ḫāş-i dil- ḫırāşda) 189a/13

perhīz-kār Far.b.s. Perhiz eden, nefsini tutan. Zararlı şeylerden, günahlardan sakınan.Sofu.
p. 194b/03

perhiz *Far. i.* Dince yasak edilen şeylerden tamamıyla uzak olma.
p.-(kemāl-i adl u perhiz) 194a/19

perī Far.i. Cin taifesinden pek güzel var sayılan kadın ismi.
p. 203b/14

perişān Far.s. Dağınık, karışık. Bozuk, tertipsiz, düzensiz. Kederli, hüzünlü, kaygılı.
p. 201b/21

pertev Far.i. Işık, parlaklık.
p.-(pertev pāşā) 185b/26, 186a/12
p.-(pevtev pāşā) 186b/08

perzer ?
p. 188b/14dc

pes Zf. Sonra, sonuç olarak.
p. 184b/26, 186a/02, 186a/11-12dc, 186a/12, 187b/14dc, 187b/20dc, 188a/04dc, 188a/25, 189b/14, 193a/12, 199b/26, 201a/04, 201a/10, 202b/04, 203a/10, 204a/19, 205a/16, 206b/08, 207b/02, 208a/09-10db, 209a/03, 209a/06, 209a/09, 211a/15, 211a/15db, 211b/16, 211b/19, 212b/04, 213a/01, 213b/16, 213b/20, 214b/23, 215a/04, 215a/21, 215b/02, 215b/02db, 217a/21, 217a/25, 218a/13, 219a/18

peş Far.i. Arka, art.
p. 215b/25

peyām *Far. i.* Haber.
p. 207a/18
p. i 213a/21
p. ī 213a/21db

peydā *Far. i.* 1. Meydana gelme. 2. Oluşturma.
p. et- 217a/07
p. -i (pīr-i nurānī) 207b/26

pīrān Far.i. 1. Pirler, ihtiyarlar, 2. Erenler, ermişler.
p. ına (kūh-u pīrānına) 202a/04
p. ına 202a/04db

piper ?
p. im 193b/10

pir Far. i. Yaşlı, ihtiyar, koca , tarikat kuranlardan her biri.

p. 192b/20, 192b/21, 212a/07db
p. -i (pir-i fertūt) 213a/18
p. -i (pir-i kibir) 210a/20
p. -i (pir-i vāḳūr) 190b/12, 212a/07

piş- T.f. pişmek,
p.-ecak 206a/10db
p.-ecek 206a/10

piyāde Far.i. Yaya.
p. 186b/09, 186b/09db, 186b/09dc, 215b/18

piyāle Far.i. Kadeh, şarab bardağı.
p.-(vezīr piyāle pāşā) 188a/04

posta Ar.i halk. Ölmek.
p. ol- 200a/15db

poyusta Ar.i halk. Ölmek.
p. 215b/27
p. 200a/19
p. ta 199b/08

pul Far.i. 1.Yuvarlak yassı şey 2. Para.
p. um 211a/26

pulluḳ Slv. İ. Toprağı sürmek için kullanılan tarım aracı.
p. 213a/08db
p. 213a/08

pur Far.s. Dolu.
p. 213b/27

pusu *İ.* Bir düşmanı gafil avlamak için gizlenerek beklenen yer.
p. su 196b/27db, 197a/01

pür Far.s. Dolu.
p. 214b/05db, 214b/11/12db
p. larında (süver-i pür- ḫabūrlarında) 214b/05
p.-(süver-i pür-ḥubūr) 214a/03, 214a/04
p. da (süver-i pür-sürūr) 214b/11
p. iñ (ḥaḳīr-i pür-taḳṣīrin) 202b/12
p.-(pür-ḥabūr) 188b/18db

R

rābiᶜ Ar. s. Dördüncü.
r.-(vezīr rābi sinān pāşā) 200b/27

rāġıb Ar. s. İstekli, isteyen.
r. ol- 186a/21
r. ol- 188a/06dc

rāhide Ar.i. yol üzerinde.
r.-(eşnā-ı rāhide) 190b/09

rām *Far. s.* İtaat eden, boyun eğen.
r.-(rām itüp) 219a/08

rāᶜnā Ar. s. Rāna, güzel.Hoş görünen.
r.-(bākire-i rāᶜnā) 189b/26

rāst *Far. s.* Tesadüf.
r. gel- 212a/10

rāżı Ar.s. Rıza gösterici, boyun eğen, kabul eden.
r. 214b/23

rabb Ar. i. Efendi, sahip, Tanrı, Ya Rabb, Tanrım.
r. -ül (cenāb-ı rabb-ül āleminiñ) 206b/18

rabt Ar. i. Bağlamak, bitiştirmek, bir şeye bağlamak.
r.-(abt ü rabṭ) 203a/12
r.-eyle- 203a/12db

raġbet Ar. i. İstek, arzu. İyi sayılmak. Bir şeyi çok iştiyakla istemek. İhlasla dua etmek, teveccüh etmek.
r. 190a/01, 190a/02, 190a/09, 211b/09, 213a/01
r.-(meyl ü raġbet) 193a/26
r. buyur- 190b/19
r. et- 189b/24, 189b/24db, 203b/05
r. eyle- 190a/08-09db
r. it- 211a/02

raḥat Ar. i. Tasasız halde bulunma.
r. 198a/18, 209b/11db
r. 209b/11

raḫş Far.s. Gösterişli, güzel.
r. -ı (raḫş-ı devlete) 212b/13

raḥim Ar.i. Koruyan, acıyan, merhamet eden.
r. -el (raḥim-el allahü teāla) 189a/06
r.-(raḥmet ül allahi aleyhi raḥimehü) 194b/16db

raḥmān Ar. i. Bütün yaratıklara rızıklarını veren, her an bütün mahlukat hakkında hayır ve rahmet irade buyuran, bütün mahlukatına sayısız nimetler veren. Nizam ve adālet sāhibi. (Allah)
r. a (raḥmet-i raḥmāna) 194a/12, 199b/08
r. a 197b/17

raḥme Ar.i. Acıma, esirgeme, koruma.
r.-(aleyh-ir raḥme ver-rızvān) 187b/27db

raḥmet Ar. i. Acıma, esirgeme.
r. 192b/23, 200a/15db
r.-(raḥmet-el allahi aleyh) 188a/18dc
r.-(ġarīḳ-i raḥmet) 191b/16
r. -ül (raḥmet-ül-allahi aleyhi)194a/13
r-ül (raḥmet-ül allahi aleyh). 196b/13, 197a/09, 197b/18, 198a/02
r. -ül (raḥmet-ül allahi aleyhi) 194b/16, 198b/19
r.-(raḥmet-el allahi aleyhi) 189a/01dc
r.-(raḥmet-ül allahi aleyh) 198b/19db
r. e (civār-ı raḥmete) 195a/18, 199b/05-06db, 199b/06
r. i (aleyh-ir raḥmeti vel güfrān) 214a/27
r. i (aleyhi raḥmeti vel ġufrān) 187b/27dc
r. iñ ile 192b/19
r. ül (raḥmet ül allahi aleyhi raḥimehü) 194b/16db
r. -el (emīr bu ḫāri aleyh rāḥmet-el 200b/01
r. -el (raḥmet-el allāhi aleyhi rahmeten vāsıāten) 189a/01db
r. 199b/08db
r. -i (raḥmet-i ḥaḳḳa) 200a/19
r. -i (raḥmet-i raḥmāna) 194a/12, 197b/17, 199b/08
r. -ül (raḥmet-ül allahi aleyh) 209a/20, 210a/12
r. -ül (raḥmet-ül allahi teāla) 199a/07
r. en 189a/01
r.-(raḥmet-el allāhi aleyhi rahmeten vāsıāten) 189a/01db
r. lü-dūd 192a/16
r. i(raḥmet-ullāh) 189a/01
r. -ül (raḥmet-ül allāhi aleyhi) 194b/02, 195a/09, 195a/19
r. -ül (raḥmet-ül allahi aleyh) 202b/27

raīyet *Ar. i.* 1. Bir hükümdar idaresinde olanlar. 2. Birinin idāresindeki insanlar.
r. i 219a/06

ramāżan Ar. i. Mübarek ayların en mühimmi ve mübarek üç ayların sonuncusu.
r. -ı (ramāan-i şerīfiniñ)189a/09
r. -ül (ramāżān-ül mübārekeniñ) 213a/01, 213a/02
r. ı 189a/02
r.-(ramażān pāşā) 188b/11
r. ı 210a/14
r. ıñ (māh-ı ramażānıñ) 106a/20db
r. -ı (ramażān-ı şerīfiñ) 206a/20
r. -ül (ramażān-ül mübārekiñ) 206b/13

ravża F.i. Sulu, su yatağı yer. Bahçe.
r. -ı (ravża-ı behişti)198b/08, 198b/08db

razı allahü anh Ar. b.i. Hazreti Allah ondan razı olsun.
r. 188a/18dc

razıye Ar.i. Süt kardeşi.
r.-(razıye ḫātun) 199b/18
r.-(dil-pezīzī razıye ḫātunuñ) 199b/26

reāya Ar. i. 1. Bir kimsenin emri altında bulunanlar. 2. Bir hükümdar idaresi altında
bulunan halk.
r. sı 200b/21
r. ye 195b/24
r. 200b/20db
r. den 212a/09
r. sinden 188a/04dc
r. siyle 203a/09
r. 186a/26dc, 200b/20

rebiᶜ A.i. Bahar.
r. -ül (rebiᶜ-ül aḥir)217b/17

red Ar.i. 1.Geri döndürme. 2.Döndürülme. 3. Çevirme. 4.Kabul etmeme. 5. Bir şeyi geri verme.
r. olun- 191a/15
r. ol- 191b/13

refāḥiyyet Ar. i. Bolluk, rahatlık.
r. 213a/16

refᶜi *Ar. i.* Kalkındırma, yüceltme.
r. 212b/17, 212b/19
r. et- 196b/08, 199a/20, 199a/20db

refiᶜa *Ar. s.* Yüksek.

r. 212b/19db
r. nıñ (pāşinā-ı refianıñ) 201b/26
reftār Far.s. Salınarak edalı yürüme, güzel gidiş.
r.-(sebk-i reftār) 187b/13
reh-zenlik Far.b.i. Yol kesen, haydut, eşkiya.
r.-(reh-zenlik) 201b/10
rehin Ar. s. Bir şeye garanti olarak tutulmuş.
r. 194b/08
reʿīs Ar.s. Baş, başkan.
r. 188b/06
r. 215a/08
r. -i (reis-i berīdesi) 206b/26
r. -ül (reis-ül küttāb)210b/14, 210b/15, 210b/19
r. -ül (reis-ül küttāb ḥamza çelebi) 194a/23
r. nāmına 215a/08db
reʾs Ar.i. 1. Baş 2. uc, tepe. 3. Birinci, baş, başkan
r. 202a/27
r. e 186a/23dc, 186a/24
resān *Far. i.* İp, halat.
r.-(dest-i resān) 210a/05
r. lerin 187a/11, 187a/11db, 187a/11dc
resen-der Far.s. İp, urgan.
r. 187a/08
resim Ar.i. 1. Yazma, çizme. 2. İz,nişān 3. Suret.
r. 215b/12
resūlüllah Ar. s. Allahın nebisi, Allah tarafından kullarını Hak dinine dāvet için vazifelendirilmiş olan büyük peygamberlerin her biri ve daha çok peygamberimiz Muhammed Mustafa.
r. 192a/24
resüllük Ar.i. Elçilik.
r. 187a/01dc
reşid Far.i. Borç alınan bir paranın geri verilerek kapdının düşülmesi.
r. 184b/10, 184b/10db, 184b/16, 184b/22db, 185b/05dc
r. e 184b/22dc
r. i 184b/15dc, 185a/08dc
r. iñ 185a/10dc
r. 184b/20, 184b/22, 185a/10
r. e 184b/15, 184b/19, 184b/27, 185a/03
r. i 184b/17, 185a/08
r. ī 184b/25
r.-(ḫayreddīn pāşā) 184b/27
reşūt Bkz. reşid
r. in 190b/17
r. in 190b/17db
revāḳ Ar.i. Üstü örtülü ve önü açık yer, lemeraltı , sundurma.
r. lar 208b/25
revān *Far. s.* 1. Yürüyen, giden. 2. Akan.
r. 208b/05, 208b/21, 208b/21, 208b/23, 208b/23db
r.-(fermān-ı revān) 206b/11
r. a 186a/04, 209b/18
r. e 186a/07, 187a/25, 188a/04dc, 188a/12, 189a/21, 209b/18db, 210b/16
r. ol- 207b/08
r. e ol- 188a/19
revgerdān *Far.b.s.* Yüz çeviren.
r.-(revger-dān) 207a/06
revnāḳ Ar.i. Parlaklık, güzellik, tāzelik, “bezek, süs,göz alıcılık.
r. 193a/02
r.-(süḫan-i revnaḳ) 193a/06
reʿy *Ar. i.* Fikir, düşünce.
r. 201a/01, 201a/09
r. inde 194a/20, 194a/20db
r. ol- 210a/22
r. olun- 201a/01db
r. -i (rey-i ḥüsn) 210a/25
reʿyā Ar.i. 1. Bir hükümdarın hüküm ve yönetimine bağlı olup vergi veren halk, el altındaki halk, berāya denilen askerden olmayıp korunmaları devlete ait olan halk.
r. larıdır 188b/14dc
rıkā Ar.i. Kulluk, esirlik.
r. 190b/19, 190b/21
r. larına 190b/18
rıża *Ar. i.* 1. İstek, arzu. 2. Razı olma.
r. 192b/17
r. sı 191a/21
r. 211b/02, 214a/13

r. sına 195a/14, 214b/23
r. sıyla 214b/22
r. -ı (rıżā-ı allahü) 207b/16

riʿāyet *Ar. i.* 1. Uyma, tābi olma. 2. İyi karşılama, ağırlama, hürmet etme.
r. 205a/10, 214a/06
r. inde 201b/02
r. ler 203a/22
r. ol- 208a/11
r. olun- 193a/07
r. 200b/21

ribā Ar.i. 1. Faiz
r. 214a/26

ricā Ar.i. 1. Emel, ümit, umma.
r. et- 184b/24, 184b/24dc
r. it- 204a/19
r. sı 215a/02
r. sına 185a/13, 185b/02, 185b/02db, 185b/02dc

ricāb ?
r. -ül (ricāb-ül mucīb) 211a/13

ricāl Ar. i.Yaya olanlar.
r. e 202b/26

rikāb Ar. i. 1. Üzengi. 2. Büyük bir kimsenin huzuru, önü, makamı.
r. 198a/20
r. ı 198a/21
r. -ı (rikāb-ı hümāyun) 185a/01
r. -ı (rikāb-ı hümāyūn) 185b/16, 195b/20, 211b/05
r. -ı (rikāb-ı hümāyūna)191a/04, 200b/12, 201a/10, 201a/18
r. da 209a/24
r. lar 195b/20, 200a/13
r. -ı (riḳab-ı hümāyün) 187b/20dc
r. -i (risāle-i bābıyye)217a/11

risālet Ar. i. Elçilik, sefaret.
r. 213a/17, 214b/24
r.-(ḥażret-i risālet) 206a/07
r. e 211a/06, 213a/18
r. e (kimesne-i risālete) 211a/02
r. im 215a/03, 215a/03db
r. iñ 214b/26

rivāyet Ar. i. Hikāye edilen hādise veya söz.
r. 208b/15
r. e 208b/13

riyāḥ Ar.i. 1. Yeller 2. Rüzgarlar.
r. 206b/07db()
r.-(cari-ül riyāḥ) 206b/07

riyāl Ar.i. para birimi.
r. 203b/04db

riżā *Ar. i.* 1. İstek, arzu. 2. Razı olma.
r. yı 213a/23

ruh Ar. i. Can, nefes.
r. una 196b/05

ruḥ Ar. i. Can, nefes.
r. ı 188a/04dc
r. unu 192b/19
r. una 196b/06

ruḫṣat Ar. i. İzin, müsaade.
r. 194b/14, 195b/02
r.-vir- 184b/26
r. al- 195b/10

ruḫṣat-dār Ar.i. izin veren kişi.
r. 196a/26

rum Ar.i. 1. Romalı, 2. Arap ilinden başka ilden olan kimse. 3. Anadolu 4. Osmanlı.
r. 192b/16

rus İ. Rusya halkından Rusyalı, Rus kavmi.
r. 209b/19, 209b/19db
r.-(vilāyet-i rus) 187b/12
r. -u (rus-u menḥus)219a/11, 219a/13
r. -u (rus-u menḥūs) 219a/24

rū-gerdān *Far.b.s.* Yüz çeviren.
r. 185b/09
r.-(rū-gerdān) 218a/15
r.-(rū-gerdān) 217b/11db

rūḥ *Ar.i.* Can, nefes.
r.-(rūḥ u kelāma) 189a/24
r.-(teslīm-i rūḥ) 195a/08

rūm Ar.i. 1. Romalı, 2. Arap ilinden başka ilden olan kimse. 3. Anadolu 4. Osmanlı.
r. 215a/23, 215a/24, 215b/03, 218a/02
r. a 192b/14
r. da 213b/05

rūs̱āʾ *Ar.i.c.* Başkanlar.
r. 186a/23db

rūşen Far.s. Parlak, aydın. Belli, āşikār.
r. 212b/24

rūy Far. i. Yüz.
r.-(rūy u māl) 185b/16dc
r. -u (rūy-u māl)185b/16db
r. -ü (rūy-ü māl)185b/16

rūz *Far. i.* 1. Gün. 2. Gündüz.
r. 189b/17, 213b/26
r. 186a/02dc
r. -ı (rūz-ı ḳasımdan)206a/15
r. (rūz-merre) 185a/14
r. -u (rūz-u nevrūz)186a/01

rūz ü şeb Far.b.i.Gece gündüz.
r. 188b/04

rübāh Far.i. Tilki
r. (rübāh u görk ü seg) 218b/09

rücūᶜ *Ar. i.* Geri dönme.
r. it- 211b/19
r. 201b/10
r.-it- 196b/09
r. it- 196b/09db, 201b/10db
r. 211b/19/20db

rüsūm *Ar.i.c.* Vergiler.
r. 213b/09

rüşvet *Ar.i.* Vazifeli bir kimsenin elindeki imkanları para veya mal karşılığında kötüye kullanması.
r. 191b/17

rütbe *Ar. i.* Makam, mertebe.
r. si 192a/19, 193b/18db
r. sine 193b/18, 193b/27

rüya Ar.i. 1.Uykuda görülen şey, düş. 2. Gerçekleşmesi imkansız düşünce, hayal.
r. da 200b/06
r.-(el-kerāmāt-ül rüya) 207b/25

rüzgar *Far. i.* 1. Yel. 2. Yel, esinti.
r. 186b/18

S

sāᶜadet Ar. i. Mutluluk.
s. lerinde (dār-üs sāᶜadetlerinde) 199b/17
s. lerine (dār-üs sāᶜadetlerine) 189b/18
s.-(ḫulūs-u sāᶜadet) 189a/09
s.-(sāᶜadet giray) 206b/21
s.-(ṣāḥib-i sāᶜadet) 191b/07-08db
s. e 194b/09db, 197b/20
s. e (āsitāne-i sāᶜadet) 185b/16, 188b/13
s. e (āsitāne-i sāᶜadete) 194a/08, 194b/09, 197a/06, 210b/12, 215a/15
s. e (asitāne-i sāᶜadet) 186b/21
s. e (asitāne-i sāᶜadete) 194b/13, 199a/03, 210b/16, 219a/07
s. -el (livā-ı sāᶜadet-el tevālarına)189a/21

sāᶜadetlū [<Ar. i. **saᶜādet** T. **-lü**.] Mutlu
s. 195a/22, 196a/04, 199a/05, 199b/13, 199b/19, 200a/03, 200a/13, 201a/04, 201a/11, 201a/15, 215a/04, 215a/21, 218b/22
s.-(sāᶜadetlū pādişāh) 184b/24
s.-(sāᶜadetlū pādişāha) 191a/24
s.-(sāᶜadetlū pādişāhıñ) 214b/01, 215a/04
s. 185b/18dc, 190a/01, 190a/02, 190b/01, 190b/04, 195a/21, 195b/04, 196a/13, 196a/14, 199b/12, 200a/01, 200a/10, 200b/02, 201a/03
s.-(sāᶜadetlü pādişāha) 190b/16
s.-(sāᶜadetlü pādişāhıñ) 195a/11

sāᶜat Ar. i. Saat. Vakitler.
s. 204b/06

sābāş Ar.i. Övgü ve metih.
s. it- 202b/19
s. et- 211a/07
s. it- 202a/20

sābıḳ Ar. s. Eski, evvel.
s.-(serdār-ı sābıḳ) 212a/07
s. a (serdār-ı sābıḳa) 211b/24, 212a/06
s. da (zamān-ı sābıḳda) 203b/01
s. dan (menzil-i sābıḳdan) 211b/22
s. ıñ (elçi-i sābıḳıñ) 213a/24
s. ıñ (serdār-ı sābıḳıñ) 210b/26
s. -ı (sābıḳā-ı şirvan) 206b/10

sābit Ar.s. Duran, yerinde durup hareket etmeyen.
s. -i (sābit-i ḳadem)198b/11

sāde Far.s. Süssüz.
s. 200a/01, 215a/19

sāḥil Ar.i. Deniz kenarı.
s. ine 207b/04

sāʾir Ar.s.Başka, diğer, öteki.
s. 186a/23dc, 186b/08dc, 186b/10-11dc, 186b/25dc, 187b/25dc, 190b/08, 190b/08db, 194b/06db, 194b/07, 197b/02, 198b/12, 202b/15, 202b/23, 203a/21, 204a/03, 204a/12, 204a/22, 205a/11, 205a/19, 206a/09, 206a/09db, 206b/11, 207a/14, 210a/14, 210a/14db, 210a/16, 213b/02, 213b/09, 213b/11, 213b/21, 214a/13, 214b/17, 216b/18db, 217a/18, 217b/18
s. bar 202a/25

sāᶜir Ar.s.Başka, diğer, öteki.
s.-i (sāᶜir-i aḥvāli)200b/09
s. -i (sāᶜir-i cān) 204b/04
s. -i (sāᶜire-i alet) 186b/26

sākin Ar.s. Hareketsiz, kendi hālinde. Bir yerde oturan. Kararlı.
s. ol- 188a/18dc

sāle *Far.s.* Yıllık.
s. 189a/19

sālik Ar.s. Bir yolda giden. Belli bir yol tutup giden. Bir tarikata girmiş bulunan.
s. 184b/18, 192a/13, 192a/13db, 203b/02

sāni Ar.s.İkinci.
s. -i (sāni-i ḥakk)193a/02

sārıḳ İ. kavuk fes gibi bazı başlıkların üzerine sarılan tülbent. Abani veya şala verilen ad.
s. 215b/13

sāye Far.i. Gölge.
s. sine 196a/23
s. lerde 188a/18dc

sāyir Ar.s.Başka, diğer, öteki.
s. 186a/23db, 186b/25db
s. lerine 186b/02db

sāz Far. i.Çalgı.
s. ında 205b/13db
s. -ı (sāz-ı nevā ḫat)189b/27

sāzendegān Tb.i. Saz çalanlar.
s.-(sāzende-gān) 189b/03

saᶜadet Ar. i. Mutluluk.
s. den (asitāne-i saᶜadetden) 185a/02dc

saᶜadetlū [<Ar. i. **saᶜādet** T. **-lü**.] Mutlu
s. 191b/22, 215a/04/05db
s. 188a/06dc

saᶜat Ar. i. Saat. Vakitler.
s. 212a/26

sabaḥ *İ.*Gün doğmasına yakın vakitten, yaklaşık öğle vaktine kadar olan zaman.
s. a 191b/09

sabıḳ Ar. s. Eski, evvel.
s. 193b/25
s. da 188a/04dc
s. et- 193b/06db, 209a/02
s. it- 188a/06dc

sabiᶜ Ar. s. Yedinci.
s. 206b/09

sabiḳ Ar.i. Geçmiş. Önceki. Zamanca veya rütbece ileride olan.
s. et- 193a/23

saç *İ.* İnsan başındaki kılların hepsi.
s.-(saç u sail) 189a/27

sadāret Ar.i. Vezirlik, başvezirlik. Osmanlı Devleti zamanında Başvekillik makamına verilen isim.
s. 211b/12db

sadr Ar. i. Baş, başkan.
s. -ı (ṣadr-ı azam-gir) 214b/26

saġır *Ar. s.* 1. Küçük. 2. Ergenlik çağına gelmemiş çocuk.
s. 188a/06dc

saḥa Ar. i.Meydan, alan, avlu.
s. -ı (saḥa-ı divān)196a/03
s. 191a/08

saḫte *Far.s.* Düzme, düzmece.
s. 196a/08-09db

saḥil Ar.i. Deniz kenarı.
s. inde 219a/12
s. ine 207b/04db
s. dir 187b/10dc

saḥir Ar.s. Hareketsiz olan. Oynamayan.
s.-(ale-s saḥir) 191b/10

saᶜi Ar.i. Çalışma, çalışan.
s. 209a/14
s. it- 194b/15

saᶜil Ar.s. Saldırıcı, saldıran,
s.-(saç u sail) 189a/27

saᶜir Ar.s.Başka, diğer, öteki.
s. 186a/24, 186b/08
s.-lerine 186b/02

sakinā Ar.s. Hareketsiz olan. Oynamayan.
s. ye 204b/25

salik Ar.s. Bir yolda giden. Belli bir yol tutup giden. Bir tarikata girmiş bulunan.
s. inde 193a/22
s. ine 197b/20
s. ine198a/06

salim Ar. s. Sağ, sağlam.
s.-(saḥıḥ ve salim) 186b/20

salṭānat *Ar. i.* Hükümdarlık, pādişāhlık.
s. 185b/08
s. 184b/15dc, 189a/07dc, 195a/25, 199b/25, 199b/25db
s.-(müjde-i salṭanat) 199b/24
s.-(nāmus-ı salṭanat) 196a/17
s.-(salṭanat et-) 184b/03
s.-(zikr-i salṭanat) 189a/07
s. a (cenāb-ı salṭanat) 185b/17
s. da 185b/05, 185b/05dc
s. dan (cānib-i salṭanatdan) 196a/01
s. ları 199b/20

sana *Zm.* Sen zamirinin yönrlme durumu.
s. 194a/25

sancāġ *T.i.* Alay bayrağı.
s. ı 203a/11, 209b/18
s. ına 203a/02, 205a/02, 205b/02
s. ı 187b/24

sancāḳ *T.i.* Alay bayrağı.
s. 202b/23, 205b/01, 205b/04, 205b/05, 205b/07, 211a/04, 215a/14db
s. lar 191a/06
s. ları 215a/25
s. -ı (sancāk-ı hümāyūnde) 199a/11
s. -ı (sancāḳ-ı hümāyūnda)190a/27, 195a/23
s. i (nām-ı sancāḳbegi) 215a/14
s.-larınıñ 186a/15
s. ına 196b/27
s. ında 186b/12
s. ından 186b/11, 196b/26
s. a (sancaġa) 205b/02db
s. ın (sancaġın) 187b/15-16dc
s. ına (sancaġ.ına) 203a/02db
s. ından (sancaġından) 196b/26db
s. 187b/24db
s. ın 189a/19

saña *Zm.* Sen zamirinin yönrlme durumu.
s. 191b/15db, 198b/17, 208b/02

sañᶜat Ar. i. Ustalık, hüner, mārifet.
s. ınıñ 190a/16db

sarāy ***serāy*** Far. i. Saray, büyük konak.
s. ında 184b/13, 185b/07
s. ına 195a/07db

sarıḳ *İ.* kavuk fes gibi bazı başlıkların üzerine sarılan tülbent. Abani veya şala verilen ad.
s. larından 212a/25

sariḥ Ar.i. Açık, meydanda, belli..
s. 210b/03
s.-(asḥāb-ı sari ḥ) 204a/20
s. -i (kelle-i ṣariḥ-i serānı) 201b/21

sariḳ Ar.s. Çalan, hırsızlık yapan. Hırsız.
s. larından 212a/25db

saṭḥ Ar.i. 1. ev damı 2. bir şeyin dış tarafı dış yüzü.
s. -ı (ṭamir-i saṭḥ-ı mekke-i mükerreme) 187b/07
s. ı 187b/08

savaş *T. i.* Harp, muharebe.
s. it- 187b/04dc

saᶜy *Ar. i.* Çalışma, gayret.
s. et- 200b/26
s. ol- 185b/25
s. 207a/12
s. dir (mülk-ü sayidir) 205b/08

saz *Far. i.* Silah, savaş aletleri.
s. dan 217a/06, 217a/07

sazlıḳ *T. i.* Bataklık.
s. lara 217a/06

sebeb *Ar. i.* 1. Bir şeyin olmasına veya belli bir halde bulunmasına yol açan şey, neden. 2. Vasıta.
s. 189a/20, 211b/12, 211b/12db, 212a/21, 213a/10
s.-(münāsebet-i sebeb) 209a/08
s. den 184b/14, 192a/10, 195b/23, 207b/01, 212a/03, 218b/17

s. i 189b/09, 197b/09, 210a/11
s. iyle 203b/06, 219a/21
s. ol- 205b/06, 208a/05, 214a/22
s. -i (sebeb-i ġay)198a/10
s. -i (sebeb-i ġazabı)198a/10db
s. 193a/09, 193a/27, 194a/15
s.-(sebebiyle) 195a/16, 195b/20, 200a/23

sebī Ar. i. Savaşta esir düşen kimse.
s. 208b/05
s.-(sene-i sebī) 207b/18

sebiḳ Ar. i. İleri geçme, ilerleme, evvelce geçme,
vaki olma.
s. 210a/17
s. -i (sebik-i reftār)187b/13

sebil Ar. i. Açık ve büyük yol. Büyük cadde.
s.-(ebnā-i sebīl) 187b/21

sebʿiñ Ar.s.Yetmiş sayısı.
s. 184b/20

seccāde Ar. i. Genellikle üzerinde secdeye varmakta yani namaz kılmakta kullanılan
küçük halı, kilim cinsinden sergi.
s. -i (seccāde-i irşāda) 200b/02

sedd Ar.i. Tıkamak, kapamak, māni olmak, tümsek.
s. 188a/18dc, 188a/18dc
s.-(bāb-ı sedd) 214a/02
s. 188a/18dc

sefāīn Ar.i. Gemiler.
s. 187a/03

sefer Ar. i. 1. Savaşa gitme. 2. Savaş.
s. 188b/14dc, 200b/16, 200b/21, 206a/22
s.-(riḳab-ı hümāyün) 187b/24dc
s. de 184b/01dc
s. e 211b/09, 214b/18, 214b/18
s. i 188a/05
s. in 188b/14dc, 200b/24
s. inde 195a/10, 196b/22
s. lerinde 187b/20dc
s. -i (sefer-i hümāyūna) 207b/22
s. -i (vāḳıa-ı sefer-i tonanmā-ı hümāyūn) 187a/23

sefīd *Ar. i.* Savaşa gitme.
s. in 196a/10, 196a/10db

sefīne Ar.i. Gemi.
s. den 186a/19
s. 186b/24, 186b/25, 187a/04, 187a/07, 187a/12dc
s. ye 187a/06-07dc, 187a/07, 187a/08
s. -i (sefine-i mehūdeye) 215a/10

seg Far.i. Köpek, it.
s.-(rübāh u görk ü seg) 218b/09

seḫa Ar.i.El açıklığı, cömertlik.
s.-(se ḫa ü kirām) 202b/20
s.-(ṣāḥib-i tıġ u se ḫā) 205a/14
s.-(seḫā ü kerem) 197b/04

seᶜ Ar.i Kötü
s. it- 194b/15

sekbān Far.b.i. Köpek besleyicisi.
s. ıñ 198b/19

sekenet Ar.i. Durma, duruş.
s. 213a/12/13db

sekiz s. Yediden sonra gelen sayının adı.
s. 185a/14, 187a/04, 188a/16, 189a/19, 204a/20, 204a/20db, 204b/11, 205b/16, 206a/03, 208a/17, 209b/23, 210a/13, 217a/02
s.yüz 217b/16

sekizinci *S.* Sekiz sayısının sıra sıfatı.
s. 189a/02, 189a/09, 205b/19, 205b/19db, 218a/01

seksen *S.* Yetmiş dokuzdan sonra gelen sayının adı.
s. 215a/27, 216a/03db, 217a/03

sel *İ.* Sürekli yağmurlardan oluşan geçtiği yerlere zarar veren taşkın su.
s. ler 187b/18, 187b/19

selām Ar. i. Esenleme.
s. 215a/10
s. ında 198a/20

selāmet Ar. i. Kurtuluş, tehlikeden sālim olmak. Korktuklarından, fenalıklardan kurtulmak.
s. 187b/06, 187b/06dc
s.-(şükrān-ı selāmet) 204b/09
s. le 204b/08
s.-(avdet ü selāmetle) 188a/09

selāsse Ar.s.Üç.

s. sin 188b/14dc

selātin Ar.i. Sultanlar.
s.-(cevāmi-i selātin) 213b/18
s. 189a/05

selef Ar. i. Eskiden olan. Evvelce bulunmuş olan.
s. ol- 211a/23
s. 188a/10

selīḳa Ar.i. Güzel konuşma ve yazmadaki doğuştan gelen kabiliyet. Allah vergisi olan düzgün, güzel ve akıcı bir dil ile yazma ve konuşma.
s. -i (selīka-i latīfleri) 189a/26
s. -ı (seliḳa-ı şiiriyyesi) 192a/15

semere Ar.i. 1. yemiş, meyve, bitki ve ağaçların tohumlarını içinde bulundurarak verdikleri yenebilir veya yenemez tane. 2. fayda, kār. 3. netice, istenilen sonuç.
s. siyle 202a/15

semt Ar. i. Taraf, cihet, yön
s. inde 201a/01
s. ine 207a/23, 208b/21

sen *T. zm.* İkinci tekil şahıs zamiri.
s. 185a/27, 185a/27db, 185a/27db, 185a/27dc, 187a/10, 187a/10-11dc, 187a/10dc, 192a/06db, 211b/08/09db, 211b/08/09db, 215a/08
s. den 188a/06dc, 216b/23db, 217b/23
s. i 189b/13, 199a/06db
s. in 199b/20, 211b/09
s. iñ 191b/14, 217b/24

sene *Ar. i.* Yıl.
s. 184b/02, 184b/02dc, 184b/06dc, 185b/19, 185b/19dc, 187a/06-07dc, 187a/23, 187a/23dc, 187b/05, 187b/07, 187b/11, 187b/12, 187b/16, 187b/23, 187b/24dc, 187b/27, 187b/27dc, 188a/05, 188a/10, 188a/17, 188b/14db, 188b/14dc, 188b/15, 189a/07dc, 189a/08, 189a/08db, 189a/08dc, 189a/09, 189b/21, 195a/09, 196a/08, 197b/18, 199a/07, 199a/09, 199a/17, 199a/17, 199a/17db, 199b/08, 199b/08db, 200a/15db, 200a/17, 200b/11, 200b/11db, 201a/24, 201b/24db, 203a/04db, 203a/05, 203a/13, 203a/13db, 203a/24, 204a/04, 205a/03, 208a/07, 209b/14, 210a/13, 210b/22, 213b/15, 215b/02, 215b/02db, 217a/22, 217b/17, 218b/25, 219a/05
s.-(vefāt-ı sene) 199b/01
s. de 187b/04, 194b/05, 201a/16, 203a/22
s. sinde 199a/23
s. ye 189a/11
s. -i (sene-i āniyede)213a/26
s. -i (sene-i ātiye) 213a/26db
s. -i (sene-i ātiyede) 213b/13db
s. -i (sene-i āyine)213b/13
s. -i (sene-i āyinede) 217a/14
s. -i (sene-i ehadī) 217b/25db
s. -i (sene-i fmezbūr) 213a/19db
s. -i (sene-i kemāle) 194a/16
s. -i (sene-i mezbūr) 186a/01, 188b/13
s. -i (sene-i mezbūre) 209b/16, 210b/22, 211a/09, 213a/01, 213a/19, 213b/15
s. -i (sene-i minnā) 201b/24
s. -i (sene-i mübāreke) 186a/05, 188a/05
s. -i (sene-i mübārekede) 207b/20, 213a/04, 213a/25
s. -i (sene-i sebī) 207b/18
s. -i (sene-i ṣelaṣe) 199b/03
s.--i (sene-i mezbūrde) 187b/12

seng *Ar. i.* Kaya.
s. in 194b/25, 195a/17, 210a/27
s. lerin 218b/19
s.-(seng-girān) 208a/10
s. -i (seng-i kirān) 208a/09-10db
s. -i (seng-i mermere) 208a/06
s. in 194b/03

sengistān Far.s. Taştan olan, taştan yapılmış.
s.-(ṣaib ve sengistān) 186b/13

seni Ar.s. Yüksek, yüce.
s. 194a/01db, 194a/15db, 194a/22
s. leri 204b/14db

s. yyesin (sünnet-i seniyyesin) 192a/07db

ser Far.i. Baş.
s. 204a/20
s.-(seraḥ-ı ser) 217b/08

ser-ā-pā Far.s. Baştan ayağa, bütün, hep.
s.-(ḫalḳ-ı ser-ā-pā) 218b/16
s.-(ser-ā-pā) 215a/05

ser-ʿasker [*Far. ser Ar. ʿasker*] *Far. Ar. b. i.* Sadrazam dışında, orduya kumanda eden vezire verilen ünvan.
s. 207a/17, 211b/21
s. iniñ (ser-askeriniñ) 211b/25db
s.-(ser- asker) 218b/13
s.-(ser-asker) 208a/26, 217a/27
s.-(ser-askeri) 204a/20
s. iniñ (ser-askeriniñ) 211b/25

ser-bülend Far.s. Başı yüksek, yüce.
s. iz (ser-bülendiz) 192b/06

ser-fürū Far.i. Baş eğme, söz dinleme.
s. 203a/03
s. 203a/03db

ser-ḥadd [<Far. **ser** Ar. **ḥadd**] Hudut, sınır boyu
s. i (ser-ḥaddi) 210b/07
s. 185a/02
s. de 198b/13db
s. lerden 198b/14
s. iñ 198b/12

ser-kelle *İ.* Başı kafasıyla.
s. siyle 210b/03

ser-nigūn Far.i. 1. Baş aşağı, ters. 2. mec. Talihsiz.
s.-(ser-nigūn) 202b/07

ser-nikbet ?
s.-(ser-nikbet) 219a/19

ser-ṭırāş Far.b.i. Berber.
s.- ı (ser-ṭırāş-ı ḫāvāṣ) 194b/20
s.-(ser-tırāş) 194b/20db

ser-vaḳt Far.b.i. En uygun zaman. Sabah vakti.
s. ına (ser-vaḳtına) 209a/12
s. ına (ser-vaḳtına) 209a/12db

serācuḳ Far.i. sarayçık, küçük saray.
s. dı 188b/14dc

serān Far.s. toprak, şarkı söyleyen.
s.-(seraḥ-ı serān) 207b/08db
s.-(tiz-i serān) 205b/09db
s. ı (kelle-i ṣariḫ-i serānı) 201b/21

serāsa Far.s.z Baştanbaşa bütünü. Hepsi.
s. 198a/25db
s. 198a/25

serāy Bkz. saray
s. 209a/03
s. ına 195a/07, 195a/08, 209a/15, 211b/03, 211b/04, 211b/07
s. ında 211b/06
s. ınıñ 209a/26
s. lar (āl-i serāylar) 200a/05
s. ları 197b/16db, 208b/24
s. larına 191a/10, 197b/16
s. -ı (serāy-ı āmireye) 189a/02, 190a/02
s. -i (ittifāḳ-ı serāy-i āmire) 188b/16
s. 188b/14dc, 209a/01db
s. ları (vezīr-kār-ı serayları) 208b/23-24db

seraḥ Ar.i. Temiz
s. -ı (seraḥ-ı ser) 217b/08
s. -ı (seraḥ-ı serān) 207b/08db

serdār *Far. b. i.* Komutan, kumandan.
s. 188a/18, 188b/12, 193b/06db, 193b/08, 193b/10, 193b/12, 194a/18, 194b/05, 194b/10, 194b/12, 194b/12, 194b/12db, 194b/21, 194b/22, 194b/22db, 196b/24, 197a/06, 200a/07db, 200b/16, 200b/16db, 200b/27, 201a/07, 201a/11, 201b/05, 202a/02, 202a/06db, 202a/17, 202b/05, 203a/10, 203a/20, 204b/19, 205b/16, 205b/20, 205b/20db, 205b/25, 205b/25db, 206a/13, 207b/18, 208b/20, 210a/18, 210a/23, 210b/10, 210b/21-22db, 211a/25, 214a/18, 214a/18db, 215b/01
s.-(cāni-ı serdār) 203a/02
s.-(divān-ı serdār) 202a/26, 218b/20
s.-(fermān-ı serdār) 218b/08
s.-(iltifāt-ı serdār-ı āli) 213a/19
s. a 202a/06, 208a/01db, 211b/01, 211b/01db, 217b/06

s. a (cenāb-ı serdār) 208a/02
s. a (divān-ı serdāra) 202b/08
s. dan 212a/17
s. dan (cānib-i serdārdan) 207b/05
s. dan (canib-i serdārdan) 203a/17
s. ı 192b/17
s. ıñ 201b/23
s.-ı (serdār-ı acem) 193b/05db
s. -ı (azīmet-i serdār-ı direm) 210b/21
s. -ı (serdār-ı (serdār-ı hezimet-nümūn) 204a/18
s. -ı (serdār-ı āl-i miḳdār)208b/18
s. -ı (serdār-ı āli) 218b/21
s. -ı (serdār-ı āli-miḳdāra) 210a/07, 210a/14
s. -ı (serdār-ı ālī makām) 210a/14db
s. -ı (serdār-ı alī) 188a/25
s. -ı (serdār-ı asākir-i nüsret) 193b/06
s. -ı (serdār-ı asker-i islām)198b/26
s. -ı (serdār-ı cedīdiñ) 210b/27
s. -ı (serdār-ı celālet) 212b/04
s. -ı (serdār-ı devlet-yārıñ) 212b/25
s. -ı (serdār-ı devlet-yar muṣṭafa pāşā) 208a/21
s. -ı (serdār-ı fermānıyla) 217b/08db
s. -ı (serdār-ı gerdūn) 202b/05db
s. -ı (serdār-ı gümrāhān) 207a/01
s. -ı (serdār-ı islāmıñ)212b/03
s. -ı (serdār-ı kām-kār) 212b/13
s. -ı (serdār-ı mūmā ileyh) 210b/22
s. -ı (serdār-ı mūmā ileyhe) 211a/08
s. -ı (serdār-ı mūmā ileyhiñ)210b/24
s. -ı (serdār-ı naṣb ol-) 210a/22
s. -ı (serdār-ı nusret) 212b/06
s. -ı (serdār-ı nusret-ı yāver cenābına) 204a/22
s. -ı (serdār-ı nuṣret)201a/24, 204a/14
s. -ı (serdār-ı nuṣret-yār) 201a/23, 205a/03, 212b/26
s. -ı (serdār-ı sābıḳ) 212a/07
s. -ı (serdār-ı sābıḳa) 211b/24, 212a/06
s. -ı (serdār-ı sābıḳıñ)210b/26
s. -ı (serdār-ı sinān)188a/16
s-ı (serdār-ı sipeh-sālār).185b/26
s. a 215a/09
s. -ı (serdār-ı nuṣret-i encāma) 212a/11
s. -ı (serdār-ı zī-veḳārıñ) 211b/20
s.-ı 212a/03

serdārlık *Far. T. b. i.* Kumandanlık.
s. ında (serdārlıġında) 193b/07
s. 201a/19, 205a/17
s. ı 200b/11
s. ında 198b/27
s. -ı (serencām-ı ḫavf)187b/04

serīr Ar.i. Taht.
s. 198b/04
s. -i (serīr-i ḫāṣṣa) 195b/01db, 195b/10
s. 207b/03
s. -i (serir-i pādişāh) 214b/08

serp- f. azar azar saçmak, dağıtmak, dağıltılmak.
s.-diler 219a/16

server *Far. i.* Reis, baş.
s. iñ 192a/26
s. -i (server-i kāinatıñ)206b/18
s-i (server-i şehide). 192b/04

sest ü ḫavānbāk Far.b.i. sesli ve sessiz.
s. ü. (sest ü ḫavānbāk) 190a/04

seşenbe Far.i. Perşembe.
s. 218a/22

setriñ ?
s.-(terk-i setriñ) 190b/05

sevdā Far.i.Siyah.
s. yı 204a/17

sevi i. Sevgi ve aşk ile bağlı olma duygusu.
s. 188b/24dc

sevil- f. Sevgi kazanmak, sevgi duyulmak,
s.-enlere 195b/19

seyfüllah Ar.i. Allahın kılıcı.
s. 192a/24

seyr Ar.i. Yürüme, yürüyüş, ieri gitme.
s. 184b/20
s. e (seyre) 203b/07
s.-(seyr ü temāşā) 214a/08
s.-(seyr ü temāşādan) 213b/26
s. etdiril- 213b/23, 213b/23db
s. ine 214b/26
s. -ü (seyr-ü ṣafāda) 189b/26
s. seyr ü temāşādan 213b/26
s. 214a/08

seyrān Ar.i. gezineme. Bakıp seyretme.

s. -ı (seyrān-ı menzil-gāh) 213b/20

seyyi Ar.i. Kötü, fena.
s. sin (sünnet-i seyyisin) 192a/07

sez- F. Dolayısıyla ve üstü kapalı olarak anlatmak, hafif şekilde hissetmek.
s.-medi 209b/07, 209b/07db

sıġār Ar.i. Küçüklük.
s. 205a/15
s. -ı (tafṣīl-ı sıġar-ı hümāyūn) 207b/17

sır Ar.i.**(sırr)** El ayasında ve alında olan hatlar. Gizli nesne.
s. ol- 212a/21

sıra Yun.i..1. Dizi, saf. 2. Tertip, düzen. 3. Sınıf, mertebe, rütbe.
s. larına 197a/23

sikke Ar. i. Para.
s. -i (isār-ı sikke-i hümāyūn) 195b/20
s. -i (sikke-i hümāyūn) 195b/17
s. -i (taṣḥiḥ-ı sikke-i hümāyūna) 195b/22

silaḥ-dār İ. Eskiden vezirlerin ve ileri gelen devlet büyüklerinin silahlarını korumak ve idare etmekle vazifeli kimse.
s.-(silah-dār) 215a/24
s.-(silaḥ-dār) 215b/03, 215b/03, 217a/17
s. ı 195a/10
s. ān (zümre-i silaḥ-dārān) 217b/19
s.-(silaḥ-dār) 215a/03db, 215a/24db, 218a/05

silaḥşör İ. silahlanmış, silah taşıyan kimse. 2. Cenkçi ve harp görmüş kimse, savaşçı.
s. 197b/22, 197b/22db

silsile *Ar. i.* Ard arda gelen şeylerin meydana getirdiği sıra.
s. 192b/04
s. de 202b/20
s. si 192a/20, 203b/22
s. -i (silsile-i celīl) 184b/03
s. -i (silsile-i celīlesindendir)202b/12
s. -i (silsile-i cilīlede) 202b/13

sim-ḫāme Far.i. 1. Mevlevi tekkesinde semā yapılmasına uygun ve geni ş divanhane. 2. Daha çok tekkelerde zikir ve mukābele yapılan yere.
s. dan (sim-ḫāmeden) 198b/04

sim-endām Far.i. gümüş boylu.
s.-(sim-endām) 203a/23

simge Yanl. İ. 1. Bir topluluğun aralarında anlaşarak kendisine bir anlam yüklediği müşahhas veya işaret, temiz, sembol.2. Bir fikri, mücerret bir kavramı ifade eden müşahhas nesne veya işāret. 3. Bir şeyin bütün niteliklerini üzerinde toplayan örnek.
s. 210a/11

simgele İ. Sembol durumuna getirme.
s. 210a/11db

simurġ Far.i. Eski İran efsanelerinde güya Elbürz Dağı'nda yaşadığı sanılan iri ve hayali bir kuş, Kaf dağında duran Anka.
s. -ı (simurġ-ı anḳā) 198b/01

sin *T.f.* Kendini göstermemek için büzülmek.
s.-(muḳtézā-yı sin) 190a/05
s. deñ 214b/04
s. i 194a/01

sine Far.i. 1. Göğüs. 2. Kalp, Gönül.
s. sinden 192a/25
s. siyle 197a/23
s. -i (sine-i s̱ānniyedir) 207b/17

sinīn *Far. s.* Gümüşten yapılmış.
s. 195a/08
s. i 189a/18
s. 187a/16

sinn ü sāl Ar.i. Gümüşten tekne.
s. de 218a/07

sipāh *Far. i.* Kapıkulu süvarilerinin birinci bölüğü olup kırmızı bayrak taşıdıklarından Kırmızı Bayrak Bölüğü olarak da anılırlardı.
s. den 196a/11
s. i 204a/06, 214a/20

sipāhiyān Far.i. sipahiler, timar sahibi süvari askerler.
s.-(ebnā-yi sipāhiyān) 201a/20

sipāriş *Far. i.* Ismarlama, isteme.
s. et- 215a/02, 217b/15db, 218b/15

s. it- 185a/19
sipās Far.i. Şükretme, yetinip dua etme.
s. 189b/18
sipah F.i. 1. Asker. 2. Ordu.
s. i 214a/17
sipeh-sālār *Far. b. i.* Askerlerin en büyüğü, serasker.
s.-(serdār-ı sipeh-sālār) 185b/26
s.-(sipeh-sālār) 185b/26
s.-(sipeh-salar) 185b/25dc
siper *Far. i.* Okun, giderken kabzayı zedelememesi için sol elin üzerine konulan ālet.
s. leriyle 198b/08
sirān Ar.i. Kaleler, hisarlar.
s.-(surḫ-ı sirān) 207b/08
sirāyet *Ar.i.* Geçme, bulaşma.
s. et- 217a/20
sitem *Far. i.* Haksızlık, zulüm,
s. 213a/16
siyāh Far. s. Kara.
s. 218a/07
siyāset Ar. i. 1. Kurnazca iş veya hareket.
s. 209a/14
s. e (meydān-ı siyāsete) 196a/08
siyah *Far. i.* Barut yapımında kullanılan siyah renkli bir madde.
s. 205a/07
s.-(şekāvet-i siya ḫ) 184b/06
siz *T. zm.* Çokluk ikinci şahıs zamiri.
s. 187a/14
s. e 191b/08, 218b/03
sofi T. İ ve S. Dinin buyruk ve yasaklarına bütünüyle uyan kimse.
s. ler 217a/23
s. lerindendir 199b/12
sol s. kalbin bulunduğu tarafta olan. Sağın karşıtı
s. 186b/11-12dc
soñra Zf. Daha ileri bir zamanda, müteakiben.
s. 185a/25, 190a/20, 192a/27, 193a/19, 193b/05, 193b/17, 194a/05, 194b/05, 194b/24
sor- F. Birine soru yönelterek, herhangibir konuda bilgi istemek bir şeyi öğrenmek, anlamak, istemek, sual etmek.
s.-ması 190b/02
sökül- Nsz.1. sökmek işine konu olmak. 2. argo istemeyerek vermek, almak.
s.-dü 202a/22
söndür- F. söndürmek işi.
s.-me 191b/11
söyle- F. Düşündüğünü veya bildiğini sözle anlatmak, konuşmak.
s.-diler 205b/13, 217b/26
s.-dim 192a/02
s.-mezdi 194a/21
s.-mezler 186b/01, 186b/01db
s.-riz 217b/24
söyündür- İ. ateş ve ışık için yanmasına aydınlatmasına son vermek.
s.-ecek 191b/24
söz İ. Düşünceyi açıklamaya yarayan kelimeler ve cümleler dizisi, kelam.
s. 198b/17, 198b/17db, 217b/24
s. den 194a/21
s. e 193b/21
s. in 194a/15db, 194a/22
s. ünüñ 194a/26
s. ü 196b/08
ṣādır Ar.s.Çıkan.
s. ol- 188a/01, 194a/25, 196a/02
s.-ile (ṣādır olmaġla) 187b/13
ṣāḫib Ar. s. Mālik.
s. -i (ṣāḥib-i devlet)191b/07
s. 195a/21db, 209a/10db
s. ini 215b/18
s.-i (ṣāḥib-ı vaḳār)194b/25
s. -i (ṣāḥib-i cūş ü ḫurūş) 193b/14
s. -i (ṣāḥib-i devlet) 191a/09, 193b/21, 194b/25, 202b/13
s. -i (ṣāḥib-i ḫüsn ü cemāl) 203b/06
s. -i (ṣāḥib-i işret) 201b/16
s. -i (ṣāḥib-i izzü itibār) 199a/15
s. -i (ṣāḥib-i kemāl) 200b/06
s. -i (ṣāḥib-i māl) 193b/01db
s. -i (ṣāḥib-i neng) 194b/04
s. -i (ṣāḥib-i sāᶜadet) 191b/07-08db
s. -i (ṣāḥib-i sülūk) 207b/26

s. -i (ṣāḥib-i tıġ u seḫā) 205a/14
s. -i (ṣāḥib-i vaḳār) 195a/18
s. -i (ṣāḥib-i devlet) 191a/24

ṣāḥibet Ar. s. Mālik.
s. -ül (ṣāḥibet-ül cemāl) 207a/11
s. -ül (ṣāḥibet-ül cemāl) 203b/04

ṣāiḳa Ar.i. Yıldırım
s. 191a/10, 197b/17

ṣāl İ. Bir çok kalın direk yan yana bağlanarak yapılan, düz ve korkuluksuz deniz veya ırmak taşıtı.
s. lar 215b/11

ṣāliḥat Ar.i. Şeriatın buyurduğu ahlāk ve insanlıkça beğenilebilecek işler.
s. i (el-ṣaliḥati) 207b/25

ṣāliye Edb.ter. yeni yılın kutlanmasını ve tarihini ele alarak muharremde yazılıp sunulan methiye.
s. sinde 197a/21

ṣāvab Ar. i. Doğruluk. Yanlış olmayan. Doğru dürüst.
s. -ı (ṣāvab-ı maḳṣūd) 186a/04

ṣabā Ar.i. Gün doğusundan esen hafif ve tatlı rüzgar.
s. dan (bād-ı sabā) 184b/20

ṣabaḥ Ar. i. Gündüzün, günün başlangıcı.
s. 218a/23

ṣabıḳa *Ar. s.* Geçen.
s. 211b/24db

ṣabi^{c} Ar. s. 1.Yedinci. 2. çocuk, velet.
s. yi 207a/16
s. 207a/12

ṣabit Ar.s. Duran, yerinde durup hareket etmeyen.
s. 218a/10

ṣaç- T.f. Bir şeyi ortalığa dağıtmak dökmek. Yaymak.
s.-up 196a/18, 196a/18db

ṣad Ar.s. yüz.
s. 211a/07db

ṣadā *Ar. i.* 1. Ses. 2. Gürültü. 3. Nida.
s. ların 219a/13
s. sı 202b/08, 218a/20
s. sıyla 212b/20
s. -yı (ṣadā-yı ṣūr) 212b/12

ṣadāret Ar.i. Vezirlik, başvezirlik. Osmanlı Devleti zamanında Başvekillik makamına verilen isim.
s. 211b/12
s. de 211b/06
s. -i (ṣadāret-i aẓimiye) 211b/16

ṣadade *Ar. i.* 1. Asıl mevzu, maksad, asıl konuşulan şey. 2. Teşebbüs.
s. 211b/19
s. 196b/09db

ṣadaḳāt Ar.i. 1. Dostluk 2. Görülen iyiliğe bağlılık, doğruluk.
s. 208a/04, 208a/04db

ṣadde Ar.s.i. 1. kapsayan, engel olan. 2. Aksu denen göz perdesi.
s. 196b/09

ṣadır Ar. i. Baş, başkan.
s. -ı (ṣadır-ı meclis) 214b/14
s. ına 194b/16
s. -ı (ṣadr-ı aẓam) 187b/15-16dc, 211b/19/20db, 211b/20, 213a/15
s. -ı (ṣadr-ı aẓam aḥmed pāşā) 210b/08
s. -ı (ṣadr-ı aẓam celīl meḥmed pāşāyı) 188a/06dc
s. -ı (ṣadr-ı aẓam ibrāhim pāşānıñ) 214b/01
s. -ı (ṣadr-ı aẓam lālā) 190b/27
s. -ı (ṣadr-ı aẓam meḥmet pāşā) 200b/17
s. -ı (ṣadr-ı aẓama) 190a/20
s. -ı (ṣadr-ı ażam mehmed pāşā) 190a/21
s. -ı (ṣadr-ı izzetde) 192b/15

ṣadraẓam Far.i. Padişahın vekili.
s.-(ṣadr-ı aẓam meḥmed pāşā) 210a/22

ṣaf Ar.s. Katışıksız, berrāk, temiz.
s. ına 202a/09

ṣafa Ar. i. Berraklık.
s. sın 200a/10db
s.-(ṣafā ü zevḳ) 196a/25
s. da (seyr-ü ṣafāda) 189b/26
s. sında 200a/11

ṣafā ü zevḳ T ikl. Hoş ve güzel
s. 196a/25

ṣafice S. Biraz saf,safa yakın
s. 202a/21, 202a/21db

ṣafiyye Ar.i. Katıksız, karışıksız, ayırtlanmış
s.-(ṣafiyye sulṭān) 189b/22
ṣaġ *T. i.* 1. Canlı. 2. Sol karşıtı.
s. 215a/25, 218a/02
s. a 212b/15
ṣaġ ü salim T. İkil. Hiçbir şey olmadan sağlam olmak.
s. 195a/07
ṣaġır *Ar. s.* 1. Küçük. 2. Ergenlik çağına gelmemiş çocuk.
s. 198a/23
s. 191b/01
ṣaḥib Ar. s. Mālik.
s. -i (ṣaḥib-i māl-i keṯīr) 193b/01
s. -i (ṣaḥip-i ḳaranıñ) 211b/14
ṣaḥīḥ Ar.s.Gerçek, doğru.
s. dir 196b/02
ṣaḥra Ar.i. Kır, ova, çöl.
s. 188a/04dc
s. da 212b/12
s. yı 188a/06dc
s. -ı (ṣaḥra-ı ṣamānın) 197a/17
s. -ı (ṣaḥra-ı ṣamānıñ) 197a/17db
ṣaḥrā Ar.i. Kır, ova, çöl.
s. da 215b/21/22db, 215b/22, 217b/06
s. da (nām-ı ṣaḥrāda) 207a/21
s. ları 219a/24
s. sı 215b/18, 217b/27
s. sına 207b/23
s. sında 189a/11, 210b/24db, 212b/07, 215b/09
s. yı 215b/24
s. -ı (ṣaḥrā-ı çıldır) 201b/24
s. -ı (ṣaḥrā-ı çıldırda) 194b/23
s. -yı (ṣaḥrā-yı bī-pāyān) 215b/19
s. -yı (ṣaḥrā-yı ḳarṣda) 212a/23
s. -i (ṣaḥve-i kibāreye) 219a/20
s. -i (ṣaḥve-i kūbrādan) 202a/19
s. -ı (ṣaḥra-ı ḳarṣda) 212b/26
ṣaʿib Ar.i. Yağmur öncesi rüzgar. Bora.
s.-(ṣaib ve sengistān) 186b/13
s. -ül (ṣaib-ül mürūr) 203a/09
s. ṣaib ve sengistān186b/13
ṣaḳal İ. Erkeklerde yüzün alt kısmında, yanaklarda ve çenede çıkan kılların hepsi.
s. ın 186a/27, 186a/27db
ṣaḳın- *T.f.* Herhangi bir korku veya düşünce ile bir şeyi yapmaktan
s.-urlar 203b/27
ṣal İ. Bir çok kalın direk yan yana bağlanarak yapılan, düz ve korkuluksuz deniz veya ırmak taşıtı.
s. larından 190a/02
ṣal- *T. f.* 1. Atmak. 2. Göndermek.
s.-dılar 186a/11, 187a/18, 217a/16
s.-up 203b/15, 208b/18
ṣalābet Ar.i. Metanet, katılık, sulbiyet. Peklik, dayanma. Sağlamlık.
s. 191a/22
s. 212b/23
s.-(kemāl-i ḫalalet ve ṣalābet) 212b/23db
s. 188b/20
ṣalaḥ Ar.i. Bir şeyin en iyi hāli.
s. 213a/16, 213a/22, 214b/21, 215a/01
s.-(ṣulḥ u ṣalaḥ) 201b/10
s. a 211a/01
ṣalavat Ar.i. Namazlar.
s. inde (beyn-el ṣalavatinde) 212a/17
s. -ül (ṣalavat-ül aṣr-ı devletle)189b/17
s. -ül (ṣalavet-ül aṣr-ı devletle) 189b/17db
s. -ül (ṣalevāt-ül allahi ala nebiyyine ve aleyhi ḫażretine müntehi) 203a/27
ṣalb Ar. i. Asma, çarmıha germe.
s. 191a/12
ṣalın- *T. f.* 1. Gönderilme. 2. Atılma.
s.-dı 195b/24
ṣalındır- T.f. 1. bağlı bulunduğu yerde gevşek duranı kımıldatdırmak, boynunu kesmek.
s.-maz 206b/06
ṣaliḥ Ar.s. İşe yarar, elverişli, uygun, iyi. Haklı olan, itikatlı, dindar, dinī emirlere uyan.
s. 214b/20
ṣaliḥa Ar.s. İşe yarar, elverişli, uygun, iyi. Haklı olan, itikatlı, dindar, dinī emirlere uyan.
s. -i (ṣaliḥa-i afife) 193b/26

ṣalla- *T.f.* Düzenli bir biçimde ve hep aynı doğrultuda hareket ettirmek.
s.-dı 192a/08

ṣamān İ. Çeşitli tahıllardan taneleri alındıktan sonra kalan, hayvanlara yem olarak kullanıldığı gibi, sanayide de kullanılabilen sapları ve bunların harmanda parçalanmış hali.
s. ıñ (ṣaḥra-ı ṣamānın) 197a/17
s. ıñ (ṣaḥra-ı ṣamānıñ) 197a/17db

ṣan- F.Bir şeyin olma veya olmama ihtimalini kabul etmekle birlikte bunlardan birisine daha fazla inanamak.
s.-dı 204b/03
s.-up 185a/22

ṣanaᶜat Ar. i. Ustalık, hüner, mārifet.
s. 193a/07

ṣanc- F. Sancılanmak.
s.-up 201b/13

ṣanduḳ *Ar. i.* Sandık, kapaklı değerli eşya kutusu.
s. 205a/20

ṣani Ar.s.İkinci.
s. 186b/11, 187b/14dc, 200b/08

ṣaña *Zm.* Sen zamirinin yönrlme durumu.
s. 189a/03dc

ṣarf *Ar. i.* 1. Harcama, masraf. 2. Verme. 3. Kullanma.
s. 187b/24dc
s. et- 187b/07dc, 200b/18, 211a/27
s. eyl- 210b/10
s. eyle- 211a/26

ṣarıḳ İ. kavuk fes gibi bazı başlıkların üzerine sarılan tülbent. Abani veya şala verilen ad.
s. ları 212b/09

ṣarıḳlu S. Sarık takan kimse.
s. 212b/09

ṣatıl- *T.f.* Satma işine konu olmak.
s.-dı 208a/18, 208a/19, 208a/19db
s.-ır 190a/10
s.-urken 208a/17

ṣaᶜūbet *Ar. i.* Zorluk, güçlük.
s. 185a/03

ṣav- *T. f.* Üzerine düşen işi yapıp bitirmek.
s.-up 185b/04

ṣavāb Ar. i. Doğruluk. Yanlış olmayan. Doğru dürüst.
s. 210a/23, 212a/13
s. 195a/12

ṣavaş *T. i.* Harp, muharebe.
s. 187b/04, 219a/19
s. ı 217a/20db

ṣayd Ar. i. Avlanmak, sayda gitmek, ava gitmek.
s.-(ṣayd ü şikārda) 192a/10, 195b/01
s.-(ṣayd ü şikāre) 190b/13
s. ṣayd ü şikāreda 192a/10, 195b/01
s. e ṣayd ü (ṣayd ü şiḳār) 195a/23
s. ṣayd ü şikāre 190b/13

ṣayıl- *T.f.* Sarmak işi yapılmak.
s.-dı 218b/07

ṣayyādlık *Ar. T. i.* Avcılık.
s. ından (ṣayyādlıġından) 195b/01

ṣebeb Ar. i. Neden, sebep.
s. -i (ṣebeb-i mani)187b/01

ṣeḥer Ar.i. Tan. Sabah olmaya başladığı vakit.
s. den 202b/06

ṣelāṣe Ar.s.Üç.
s. 189a/08

ṣıfat *Ar.i.* Hal, suret, varlık.
s. -ı (ṣıfat-ı iḥatibān) 193a/07db

ṣıġ- T.f. Bir kaba,bir yere bütünüyle girebilmek veya içinden geçebilmek
s.-maz 189a/17

ṣıġa İ. Bir kondansatörün elektrik yığma sınırı, kapasite.
s. 205a/01db

ṣıġar Ar.i. Küçüklük.
s. ında (eyyām-ı ṣıġarında) 209a/22

ṣıġın- *T. f.* Tehlikelerden kaçarak güvenilir bir yere çekilmek.
s.-up 203a/09

ṣıḳıl- F. Sıkmak işine konu olmak.
s.-ur 210b/06

ṣınā Ar.s. 1. sanatla ilgili, 2. Tabīatten olmayan, insan yapısı.
s. -yi (ṣınā-yı ġaribe) 213b/23

ṣırf Ar. s.ve zf. 1. Sade, yalnız, ancak 2. Tamamıyla, büsbütün , baştan aşağı kadar.
s. 186a/01, 186a/01dc, 209b/26

ṣıyānet *Ar. i.* Korunma.
s. e 193a/10
s. (żabt u ṣıyānet)185a/04

ṣıyr- T.f. 1. hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soymak, koparmak veya üzerini hafifçe yırtmak.2. sürtünerek veya çekerek bir şeyi yerinden almak.
s.-üp 212b/21

ṣoḥbet Ar.i. Konuşma, sevdiği kimselerle yapılan toplantı.
s. 209a/08
s. i 200a/26

ṣoḳun- T.f. Yaklaşmak, yanına gitmek.
s.-du 212b/14

ṣol *T. s.* Sağın zıttı olan yön.
s. 215a/25, 218a/03
s. a 212b/15

ṣol- T. Nsz. 1. Rengini yitirmek, rengi uçmak. 2. Tazeliğini, diriliğini veya parlaklığını yitirmek.
s.-mış 192b/20

ṣolāḳ T.s. 1. eller kullanılarak yapılan işlerde daha çok sol elini kullanan. 2. i. tar. Yeniçeri ocağının, padişahın gözeticiliğini yapan asker sınıfı.
s.-(ṣolāḳ ferhād pāşāda) 203a/11

ṣonra Zf. Daha ileri bir zamanda, müteakiben.
s. 194a/01
s. 184b/06

ṣoñ *T. i.* Netice, akıbet.
s. 211b/04

ṣoñra Zf. Daha ileri bir zamanda, müteakiben.
s. 185b/02db, 186a/10db, 187a/17, 188a/22, 188b/07, 188b/11, 189a/17, 189b/10, 189b/16, 190a/08-09db, 191a/02, 191b/27, 193a/27, 193b/05db, 193b/18, 193b/18db, 193b/20, 194a/05, 194a/17, 194b/09, 194b/14, 194b/22, 195a/14, 195a/17, 195a/24, 195b/01db, 196a/19, 196b/12, 196b/16, 196b/19, 196b/19, 196b/24, 197a/03, 197a/06, 197a/08, 197a/13, 198a/23, 199b/05, 200a/19, 202a/01, 204a/13, 205b/14, 206a/24, 207a/04, 207b/06, 207b/14, 208a/12, 208a/20, 208a/21, 209a/19, 209b/05, 210a/02, 210b/06, 210b/18, 210b/18db, 211a/12, 211b/10, 212a/26, 212b/02, 214a/08, 214a/18, 214a/25, 214b/24, 217a/05, 218a/21, 218b/01, 218b/26, 219a/02, 219a/07
s. ġı 214b/05

ṣöndür- İ. Söndürmek işi.
s.-ür 202a/10

ṣöyündür- İ. Ateş ve ışık için yanmasına aydınlatmasına son vermek.
s.-ecek 191b/20db
s.-me 191b/10db

s̱ābit Ar.s. Duran, yerinde durup hareket etmeyen
s. 192a/06, 202a/16
s. -i (s̱ābit-i ḳadem)204b/01
s. -i (ṣāib-i maḥalde) 207a/07
s. 188b/14dc, 205b/02

s̱ālese *Ar. s.* Üç.
s.-(vezīr-i s̱ālese sinān pāşānın) 210a/18

s̱āliṣ *Ar. s.* Üçüncü.
s. 196b/15

s̱āmānin Far.i. Servet bir kimsenin varı yoğu.2. Rahat, Dinçlik.
s. 189a/08db

s̱āni Ar.s.İkinci.
s. 189a/08db, 193a/02db
s.-(mu ḫārebe-i s̱āni bā-emir ḫān ve ġayrı gümrāhān) 204a/13
s.-(vezīr-i s̱āni) 185b/25, 215a/13
s.-(vezīr-i s̱āni lālā ḳara muṣṭafa pāşā) 194b/17
s. 194a/09
s.-(vezīr-i s̱anī) 211a/22
s. si 193a/17
s.-(ismail s̱ānī ibni ṭahmāsıb şāh) 200b/13
s.-(şıḳḳ-ı s̱ānī) 191a/03

s.-(vezīr-i s̱ānī) 196b/15, 210b/21, 210b/21db
s.-(vezīr-i s̱ānī dāmād ibrāhim pāşā ve vezīr-i s̱alese cerrāḥ meḥmed pāşā) 196b/14

s̱āniye *Bkz.*: s̱anī
s. dir (sine-i s̱ānniyedir) 207b/17

s̱ānki zf. 1. Soru cümlelerinde belirtilen konuya ilgiyi çekmek veya uyarıda bulunmak için kullanılır.
s. 192a/23

s̱āyi Ar.i. gayret.
s. 207a/07

s̱adr Ar. i. Baş, başkan.
s. -ı (s̱adr-ı aẓam mehmed pāşāyı) 189b/25

s̱aḳı Ar.i. 1. su veren. Su dağıtan 2. Kadeh, içki sunan.
s. 187b/14dc

s̱alaş̱e *Ar. s.* Üç.
s.-(yevm-ül s̱alaş̱ā) 206b/17
s. 200a/15db
s.-(vezīr-i s̱ānī dāmād ibrāhim pāşā ve vezīr-i s̱alese cerrāḥ meḥmed pāşā) 196b/14

s̱aleş̱i *Ar. s.* Üç.
s. 219a/16

s̱aliş̱e Ar.i. 1. Sivil rütbelerden üçüncü derecede. 2. Zaman saniyenin altmışta biri.
s.-(vezīr s̱aliş̱e) 200b/26

s̱amānīn Far.i. Servet bir kimsenin varı yoğu.2. Rahat, Dinçlik.
s. 207b/18

s̱avāblı T.i. Doğrulu, düşünceli.
s. 188a/06dc

s̱ayʿi Ar. i. Çalış, çabalama, gayret, emek.
s. ol- 212a/03

s̱ebāt Ar.i. yerinde durma, kımıldamama, sözünden, kararında duranlar.
s. bul- 192a/01, 192a/01db
s. ı (pāy-ı s̱ebātı) 198b/24

s̱elaş̱e Ar.s. üç
s.-(sene-i s̱elaş̱e) 199b/03
s. 199b/03-04db

s̱emān Far.i. Güneş ayının yirmi yedinci günü. 3. Bıldırcın.
s. 199a/17db, 200a/17db

s̱emānīn Ar.s. Seksen
s. 199a/09, 199a/17db, 199b/03-04db, 199b/08db, 200a/15db

s̱enā *Ar. i.* Övgüde bulunma, övme.
s.-(medḥ ü s̱enā) 192b/22

s̱eyāben Ar.i akıcı, akan.
s. 209b/12, 209b/12db

s̱ıġār *Ar.s.c.* Küçükler.
s. -ül (ġarre-i s̱ıgar-ül ẖayr) 186a/01
s. ı (evlād-ı ṣıġārı) 208b/17

s̱ıḳlet Ar.i. Ağırlık. Mānevi sıkıntı.
s. den 204b/16db
s. i 195b/04
s. lerinden 204b/16

s̱ükūt Ar.i. Düşme, aşağı inme. 2. Sarkma 3. Büyük bir vazifeden ayrılma.
s. 208b/14
s.-(eş̱vāb-ı s̱üküt) 214a/07

s̱ülaş̱i A.i. üçlü.
s. 188a/04dc

ṣu İ. Yağmur, dolu, kar şeklinde bulutlardan yağan bayağı sıcaklıkta sıvı halinde olup tadı, rengi, kokusu olmayan, iki molekül hidrojen ve bir molekül oksijenden meydana gelmiş bulunan, denizleri, gölleri, ırmakları, pınarları oluşturan şeffaf madde.
s. 187b/22, 191b/24, 215b/26, 219a/09
s. dan 219a/27
s. ya 204b/07, 204b/16
s. yı 217a/01
s. yu 188a/04dc
s. yın 215b/26
s. yıñ 215b/27
s. yu 187b/10dc, 203a/14, 215b/07, 215b/07db
s. yuna 206b/27, 217b/24, 219a/10

ṣubaşı İ. tar. 1. Şehirlerin güvenlik işlerine bakan görevlilerin başı. 2. Acemi ocaklarında küçük aşamalı subay.
s. 214a/15
s. sı 214a/10
s. ya 214a/14

ṣudūr *Ar. i.* 1. Olma, meydana gelme. 2. Nihayet, son.
s. 213a/26
ṣuġun- T.f. sakınmak.
s.-ur 209a/13
ṣulḥ *Ar. i.* 1. Barış. 2. Muharebeyi terk için anlaşma.
s. 200b/23, 201b/02, 211a/01, 213a/22, 214b/21
s.-(ḫalef-i ṣulḥ) 201b/04
s.-(ṣulḥ u ṣalaḥ) 201b/10
s.-(ṣulḥ u ṣulḥ) 201a/26, 201a/26
s. it- 194b/08
s. ol- 188a/07
s. ṣulḥ u ṣalāḥ 215a/16, 215a/17, 215a/18
s. ṣulḥ u ṣalāḥ 201a/26
s. a 215a/02
s. it- 185a/11
s. ṣulḫ u ṣalaḥ 201b/10
ṣun- *T.f.* Bir büyüğe veya nezaket gereğince bir kimseye bir şeyi vermek.
s.-dılar 200a/13
ṣunul- T. F. sunmak işine konu olmak veya sunmak işi yapılmak.
s.-du 195b/20
s.-ur 190b/21
ṣuret *Ar. i.* Hal.
s. i 211a/27, 218a/26
s. -i (suret-i inhizām) 218a/18
s. i 193a/05
ṣuretā *Ar. zf.* Görünüşte.
s. 201b/02
ṣuᶜud *Ar. i.* Yukarı çıkma.
s. it- 199b/14
ṣūr *Ar. i.* Yüksek duvar.
s.-(ṣadā-yı ṣūr) 212b/12
ṣūᶜubet *Ar. i.* Zorluk, güçlük.
s. 187a/12
s. -i (ṣūᶜubet-i muḳarrer) 197a/21
ṣuy *Far.i.* Taraf, cihet.
s. iñ 215b/27db
suᶜāl *Ar.i.* Sorma, sorulma, soru.
s. 189b/09, 189b/12
s. 189b/10, 201a/11, 209b/02, 209b/05, 209b/05db
subḥāne *Ar.n.* "Allah'ı her türlü arazlardan, kusur, ayıp ve eksikliklerden tenzih ederim."anlamında olup şaşma bildirir.
s. 213a/08
suhūlet *Ar. i.* Kolaylık.
s. le 187b/10dc
suᶜ *Ar. i.* Kötü.
s. 200b/18
sulḥ *Ar. i.* 1. Barış. 2. Muharebeyi terk için anlaşma.
s. 197a/15, 213a/16
s. unde 207b/25
sulṭān *Ar. s.* Hükümdar, padişah.
s. 184b/08dc, 185b/01, 185b/05dc, 185b/10, 188a/15, 188a/18dc, 189b/23db, 207a/06, 217b/02
s.-(aḥd-i sulṭān murad) 199b/03
s.-(aṣr-ı sulṭān) 199b/03db
s.-(aṣr-ı sulṭān meḥmed ḫānıda) 196b/16
s.-(birāder ḫān adil giray sulṭān) 209a/02
s.-(cennet-mekān sulṭān süleymān ḥażretleri) 200b/22
s.-(cülūs-u sulṭān meḥmed ḫān) 194b/11
s.-(el-mevlā muḥaşşi sinān efendiye aṣr-ı sulṭān süleymān ḫānıda) 199b/04
s.-(emr-i sulṭān selim ḫān) 187b/27
s.-(esmāḥān sulṭān) 197b/23
s.-(esme ḫān sulṭān) 189b/25
s.-(ġazi sulṭān murād) 189a/07dc
s.-(ḥażret-i sulṭān selim ḫan) 188b/14
s.-(ibn-i sulṭān selim ḫān) 189a/07
s.-(imām ḳulı sulṭān) 206b/03
s.-(ināyet-i sulṭān) 192b/15
s.-(maġfūr sulṭān süleymān ḫān) 214a/26
s.-(merḥūm cāmi sulṭān meḥmed ḫānda) 200b/09
s.-(merḥūm sulṭān süleymān ḥażretleri) 213a/27
s.-(merḥūm sulṭān süleymān ḫān) 211a/01

s.-(merḥūm sulṭān süleymān ḫānı) 213a/17
s.-(nurbānū sulṭān) 189b/23
s.-(ṣafiyye sulṭān) 189b/22
s.-(sulṭān aḥmed) 199a/02
s.-(sulṭān bayezıd) 189a/10
s.-(sulṭān ḥamīd) 185a/26, 188a/10, 188a/13, 188a/14, 188a/14
s.-(sulṭān ḥasan) 184b/15, 184b/22, 185a/12, 185b/02, 185b/05
s.-(sulṭān ḫasan) 184b/09, 184b/11, 185a/09, 185a/23, 185a/25
s.-(sulṭān maḥmudu) 199b/16
s.-(sulṭān meḥmed) 199b/15, 200a/26
s.-(sulṭān meḥmed ḫān) 189b/21
s.-(sulṭān murād) 189a/02
s.-(sulṭān murād ḫān) 189a/07
s.-(sulṭān nām) 184b/08
s.-(sulṭān selim) 203b/27
s.-(sulṭān selim ḫān) 190a/22, 193b/16
s.-(sulṭān selim ḫāna) 192b/21
s.-(sulṭān selim ibn-i sulṭān süleymān ḫan) 185b/13, 185b/13
s.-(sulṭān selimden) 192b/11
s.-(sulṭān süleymān) 194b/20, 197a/12, 211b/14
s.-(sulṭān süleymān ḫān) 197a/12db, 214a/26
s.-(sulṭān süleymān ḫasan) 184b/23
s.-(sulṭān süleyman ḫān) 189a/14
s.-(şehzāde sulṭān bāyezıd) 193b/02
s.-(şehzāde sulṭān meḥmed ḫān ḫażretleriniñ) 213a/24
s.-(vālide sulṭān) 199a/06db
s.-(vālide sulṭān ḥażretleri) 214a/06
s. a 195a/27
s. a (vālide sulṭāna) 190a/05, 190a/06
s. dan (āyişe sulṭān) 190a/14
s. dan (faṭıma sulṭān) 190a/15
s. ı 196b/19, 199a/11, 207b/10, 209a/03
s. ım 191b/10db, 191b/12
s. ıñ 197b/27
s. -ı (sulṭān-ı mezbūruñ) 207b/11
s. ına (sulṭān-nām) 188a/27

sulṭāncıḳ T.i. mez. Yetkisini kullanmayan sultan.
s. 205b/19, 205b/19db

sulṭāniyet Ar.s. hükümdara ait. Sultanla ilgili.
s.-(melik-ül memālik-üs sulṭāniyet) 192b/24

sulṭan *Ar. s.* Hükümdar, padişah.
s.-(ḥażret-i sulṭān selim ḫānı) 188b/14db
s.-(sulṭān murad ḫan ḥażretleri) 189a/02dc
s. lar 206b/25

sulṭanlıḳ İ. 1. Sultan olma durumu, saltanat. 2. sultan sanını taşıyan bir İslam hükümdarının ülkesi.
s. da 185b/05db

surḫ *Far. s.* Kırmızı, kızıl.
s. -ı (surḫ-ı sirān)207b/08
s.-(sur ḫ-ser) 218b/08

surᶜ Ar.s. Görünürde olan, hakiki ve içten olmayan
s. it- 211b/20

sus- T.f. 1. konuşmasını kesmek veya konuşmaktan kaçınmak. 2. ses veya gürültüyü kesmek.
s.-madı 186b/01db

suṭran ?
s. ları 188a/01dc

sūr Far.i. Düğün.
s. 213b/17db

sūᶜ *Ar. i.* Kötü, beceriksizlik.
s. -i (sū-i mīdeye) 188b/24

süver *Ar.i.c.* Süreler.
s. i 197b/10

süḫān Far. i. Söz, lakırdı.
s. 193a/02
s. -ı (sü ḫan-i revnaḳ) 193a/06

sükkān Ar.s. Oturanlar.
s. ınıñ 190a/16

sükūn *Ar. i.* 1. Durma, bekleme. 2. Sakinleşme.
s. 214a/23

sülūk Ar. i. Belli bir gruba girme. Bir yolu takip etme. Bir tarikata bağlanma.
s.-(ṣāḥib-i sülūk) 207b/26

sünnet Ar. i. İyi ahlāk, iyi tabiat.
s. -i (sünnet-i seniyyesin) 192a/07db
s. -i (sünnet-i seyyisin)192a/06

sünni Ar.s. Sünnet ehlinden olan kimse.
s. leri 206b/08-09db, 206b/09
s. yānıñ 206b/12
s. leri 204b/14, 204b/17
s. -el (sünnī-el mezheb)205a/08
s. yānıñ 205a/05
s. ye 205a/25

sür- F. 1. Yüz sürmek, aşırı sevgi göstermek için yere eğilmek. 2. Oturduğu, bulunduğuyerden ceza olarak başka yere göndermek.
s.-di 212b/22
s.-diler 212b/19
s.-dim 191b/10db
s.-elim 212b/18
s.-emediler 187b/05dc
s.-er 197a/24, 201b/18, 202a/24, 202a/24db
s.-mediler 218a/19
s.-mege 187b/05
s.-üp 191b/10, 196b/11

sürt- T. F. 1. Bir şeyi bastırarak diğer bir şeyin üzerinden geçirmek. 2. Dokundurmak.
s.-e 215b/22/23db, 215b/22/23db, 215b/23, 215b/23
s.-mek 215b/22

sürūr Ar. i. Sevinç.
s. 188b/18db, 188b/18dc, 191b/22
s.-(neşāṭ ü sürūr) 195a/03
s.-(sürūr ü iẓhār) 196a/26db
s. de 214b/11/12db
s. üna 210a/08
s. -i (sürūr-i iẓhār) 192a/01
s. -ül (sürūr-ül fevād) 193b/08
s. sürūr ü ḥabūr 188b/18
s. sürūr ü iẓhār 196a/26db
s. u 213b/27

sürü İ. 1. Evcil hayvan topluluğu 2. Bir insanın bakımı altındaki hayvanların tümü. 3. Birlikte yaşayan hayvan topluluğu.
s. 202a/17, 215b/20, 215b/20, 215b/20db, 215b/20db
s. -i (sürüme-i çekerlerdi) 215b/14

sürün- *T.f.* Karnı üzernde sürünerek ilerlemek.
s.-mek 215b/21/22db, 215b/22/23db

süvār Far. i. Binmiş, binici.
s. 190b/20, 190b/20db, 197b/05
s. i 198a/18
s. ol- 212b/14, 218a/09, 218a/09, 218a/25
s. -i (süvār-i hümāyūnuna) 213a/24

süver *Ar.i.c.* Sūreler.
s. 213b/24, 213b/27
s.-(bade-es süver) 214b/21
s.-(emin-i süver) 213b/16, 213b/17, 213b/17db
s.-(naẓir-i süver) 213b/17db
s. i 204b/24, 213a/27
s. imiz (ta ḫḳīḳ-i süverimiz) 214a/26
s. -i (süver-i hāyyı) 214a/26
s. -i (süver-i ḫatānların) 214a/27
s. -i (süver-i ḫitānların) 214a/27db
s.-i (süver-i ḥıtān)213a/27db
s. -i (süver-i hümāyūn) 213b/15, 214a/25
s. -i (süver-i hümāyūnda)215a/22
s. -i (süver-i hümāyūnuñ) 214b/26
s. -i (süver-i hümāyūnüm) 213b/14
s. -i (süver-i müheyyā)214a/08
s. -i (süver-i pür- ḫabūrlarında) 214b/05
s. -i (süver-i pür-ḥubūr 214a/03, 214a/04
s. -i (süver-i pür-sürūr) 214b/11

süyūf Ar.i. Kılıçlar
s.-(baḳıyet-üs süyūf) 207a/08

Ş

şād-kām Far.b.s. Çok sevinçli.
ş.-(şād-kām) 208b/26

şādımānlıḳ *Far. T. i.* Mutluluk.
ş. lar 205b/24, 217a/05

şāh *Far. i.* Padişah.
ş. 188b/15, 192b/18, 196b/04, 196b/04db, 198b/09db, 200b/13,

200b/13-14db, 200b/14, 204b/24, 205a/05, 208b/27, 209a/10, 209a/13, 209a/25, 209b/04, 212a/01db, 212a/09, 212b/02, 212b/02db, 214b/22, 217a/27, 218a/13
ş. (şāh güm-rāh) 212a/01
ş.-(ismail s̱ānī ibni ṭahmāsıb şāh) 200b/13
ş.-(şāh abbas ḫānıñ) 209a/20
ş.-(şāh güm-rāhdan) 213a/15
ş.-(şāh gümrāhdan) 213a/17
ş. a 192b/09, 203a/07, 209a/08, 217a/26
ş. a (ḥazine-i şāha) 209a/22
ş. dan 204a/17, 209a/14
ş. ıñ 217a/27
ş. ımız 215a/16
ş. ıñ 192b/09, 209a/07, 209a/12, 209a/14db, 215a/05, 218b/03
ş. im 209b/08
ş. iñ 210b/04
ş. lara 215b/23

şāh-bāz *Far. b. s.* Yiğit.
ş. ız 190b/19

şāh *Far. i.* Padişah.
ş. -ı (şāh-ı acem)194b/08
ş.-(şāh-merdān) 214b/26
ş. dan (şāh-rāhdan) 212a/16

şāḫ *Far. i.* Padişah.
ş. larına 215b/22/23db
ş. larını 215b/21

şāḥīn Far. i. Doğan.
ş. 202b/12

şāḥīnişāh Far.i. padişahlık
ş. i (aṭıyye-i şāhinişāhi) 211a/16

şāhlık T.i. padişahlık makamı
ş. a 209b/12
ş. a (şāhlıga) 209b/12db

şāʿir Ar. i. Şiir söyleyen veya yazan, ozan.
ş. -i (şāʿir-i fāżıla)193a/14
ş. -i (şāʿir-i mucīd) 192b/23

şāki Ar.s. 1. Her türlü günahı işleyecek bahtsız. 2. Haylaz 3. Haydut yol kesen.
ş. ler 211b/23
ş. ler 211b/23db
ş. leri 198a/11

şāḳḳ Ar.i. İkiye bölünmüş, bir şeyin yarısı.
ş. 211b/05

şāmil Ar.s. 1. kaplayan, çevreleyen 2. Genel,
ş. ol- 203b/04

şān Ar. i. Şöhret, ün.
ş. 198b/09
ş.-(āl-i şān) 203a/25
ş.-(mīr-zī-şān) 209b/20
ş. a (tafṣīl-i aḥvāli) 192a/09
ş. da (celīl-ül şānda) 207a/02

şabān *Ar. i.* Arabi ayların sekizincisi.
ş.-(el-şey ḫ şabān efendi) 200b/01
ş. ında 188b/13
ş. -ül (şabān-ül muaẓam) 188b/15, 210a/13
ş. -ül (şabān-ül muaẓamanıñ)215b/02
ş. -ül (şabān-ül muażzzamanıñ) 215b/02db
ş. -ül (şabān-ül muażzzīm) 188b/14db
ş. -ül (şaban-ül muażzzim) 188b/14dc

şahādet Ar.i.Şahitlik etme, tanıklık.
ş. i 206b/02
ş. in 217b/14

şahāne Far. zf. Hükümdara ait, hükümdarla ilgili.
ş. -i (ḫāṣṣahā-ı şahāne-i şehriyārı) 189b/20db

şaḫṣi Ar. i. Kişi, kimse.
ş. 194a/26

şaʿirā Ar. i. Şiir söyleyen veya yazan, ozan.
ş. -i (şaʿirā-i aṣrı)189b/01
ş. -i (şaʿirā-i zamāne) 189a/27

şamār T.i. Açık elle yüze vurulan tokat.
ş. 209b/16
ş. dan 210a/06

şarāb Ar.i. İçilecek şey. İçki. Mey. Bāde.
ş. dan 203b/09

şarḳ Ar.s. Şark ile alākalı. Ciheti şarka, doğuya doğru olan.
ş. ın 188a/18dc

şarḳı Ar.i. 1. Tonlama değişiklikleriyle çesitli duygular uyandıran uyumlu, ezgili insan sesleri dizisi. 2. klasik Türk müziğinde aşk üzerine söylenen, nakaratı ve ara nağmesi olan parça.

ş. lar 205b/12

şeb Far.i. Gece.
ş.-(rūz ü şeb) 188b/04
ş. -i (şeb-i malūmda) 212a/19

şebīḫūn *Far. b. i.* Gece baskını.
ş. 201b/21

şeciᶜ Ar. s. Cesur, yürekli.
ş. 196b/26, 196b/26db, 202b/17, 209a/01db, 209a/05

şedīd Ar.i. Yeğin, şiddetli.
ş. 195b/24, 195b/24-25db, 206a/16db
ş.-(bārid-i şedīd) 206a/16
ş.-(ṭanṭana-ı şedīd) 211a/19

şefāᶜat Ar.i. Şefaat etmek. Af için vesile olmak.
ş. eyle- 192b/12db
ş. ile 192b/12

şeġab Ar.s. Fitne uyandıran.
ş. i 211b/12
ş. -i (şeġab-ı alī) 189b/04

şeh i. Bkz. şah
ş.-(şeh süleyman) 192b/10
ş.-(şeh süleymana) 192b/13
ş. -i (şeh-i ālem)192b/19
ş. şeh-levend 198a/13

şeh-bāz *Far. b. s.* Yiğit.
ş. 198a/13
ş.-(şeh-bāziz) 190b/19db

şehādet Ar.i.Şahitlik etme, tanıklık.
ş.-(ḫaber-i şehādet) 210a/12
ş. e 217b/16
ş. i 210a/13db, 217b/04
ş. i (a ḫbār-ı şehādeti) 210a/13
ş. i (i ḫbār-i şeḥadeti) 210a/13db ş. i (iḫbār-i şeḥadeti) 210a/13db

şeḥāl Ar.s. 1. Ela gözlü, 2. Koyu mavi, ela.
ş. isi. (cānib-i şehālisi) 188a/18dc

şeḥm Ar.s. 1. Zeki 2. Yiğit,çesaretli.
ş. de (laḥm ü şeḥmde) 189a/23

şehid Ar.s. ve i. Dīn veya yüksek bir ülkü uğruna
ölen kimse.
ş. 185a/22dc, 186b/07db, 198b/13, 216b/16db, 217b/13
ş. e (server-i şehide) 192b/04
ş. ol- 186b/07dc, 192a/25, 202a/12, 202b/16
ş. 186b/07
ş. ol- 209a/20

şehīr Ar.s. Namlı, ünlü.
ş. 202b/17
ş. 214a/10
ş.-(nām-ı şehir) 209b/17, 218b/23
ş. de 185a/13
ş. den 204b/24
ş. leri 188b/14dc

şehlevend Far.i. Boylu boslu, şen, güzel genç.
ş.-(şeh-levend) 202b/18

şehr Far. i. Şehir, il.
ş. 200a/22, 203b/19
ş. e 185a/08, 185a/12, 185b/11
ş. i 185a/18, 206b/08
ş. e 185a/08dc
ş. ine 204b/22, 206b/08db, 218b/24
ş. -i (şehr-i kebīriñ) 203a/15
ş. -i (şehr-i mezbūre) 204b/18

şehr-yār Far.b.i. Padişahlar, hükümdarlar.
ş. ı (ḫāṣṣa-i şehr-yār) 189b/20
ş. ı 200a/22db

şerhān Far.i. Donanma.
ş. 188a/18dc
ş. 188a/18dc

şehriçe Far.s. Şehirli, İstanbullu.
ş. 192a/13

şehriyār İ. (Far. şehr-yār)Padişāh, hükümdar.
ş. ı (ḫāṣṣahā-ı şahāne-i şehriyārı) 189b/20db

şehzāde *Far. b. i.* Hükümdar oğlu, taht varisi.
ş. 190b/04, 200a/19, 207a/16, 209a/07
ş.-(şehzāde sulṭān bāyezıd) 193b/02
ş.-(şehzāde sulṭān meḥmed ḫān ḫażretleriniñ) 213a/24
ş. ler 190a/12, 194b/19, 199b/21
ş. leri 199b/15, 199b/21db, 214a/27
ş. lerin 214a/27db
ş. -i (şehzāde-i āli)195a/24
ş. -i (şehzāde-i āli-çāh) 213a/25
ş. -i (şehzāde-i ālī-şān)214a/04
ş. -i (şehzāde-i āzāde-i biri) 211b/13
ş. -i (şehzāde-i bī-günāhıñ)189a/06
ş. -i (şehzāde-i civān)189a/01, 195a/23

ş. -i (şehzāde-i taḳīb)193b/02
şehzādegān *Far. b. i. c.* Şehzadeler, hükümdar oğulları.
ş. 213b/01
şehzādelig T.i. Şehzadelik makamı,
ş. i 204a/01
şekāvet Ar.i. Her çeşit kötülük içinde olmak. Belā ve zillete düşmek. Sıkıntıda kalmak.
ş-i (şekāvet-i siyaḫ). 184b/06
şekil Ar.i. Biçim, dış görünüş.
ş. 187b/20dc
ş. -i (şekl-i yusufda) 192a/27
şeḳāḳā Ar.i. İkiye bölünme.
ş. 195b/16
şenlik *T. i.* Coşkulu, eğlendiren gösteri, kutlama.
ş. 211a/17
ş. ler 205b/23, 217a/05
şerān *Ar. i.* Allah'ın emirlerine uygun.
ş. 208b/11, 208b/15, 208b/17
şeref Ar. i. 1. Yükseklik, yücelik. Büyüklük. 2. Büyük bir makam sāhibi olma. 3.İftihār, övünme.
ş. 214b/10
ş.-(na ḫcevān-ı şeref ḫān) 204a/19
ş. i 190b/05
ş. ine 188a/01dc, 192a/10, 192a/19, 199b/27db
şerīf Ar. s. Şerefli, mübarek. 2. Soylu, temiz.
ş. 187b/09, 194b/02, 200a/21, 211b/11
ş.-(cāmi-i şerīf) 194b/27db
ş.-(emr-i şerīf) 194b/13, 215a/23
ş.-(ḫaṭṭ-ı şerīf) 197b/24, 211b/08
ş.-(mühr-i şerīf) 211b/09
ş.-(tefsīr-i şerīf) 200a/27
ş. e 190b/20db
ş.-(ṭavāf-ı beyt-i şerīf) 187b/22
ş. de (şām-ı şerīfde) 194b/26, 194b/27
ş. e 199a/22, 208b/10, 213b/12
ş. e (cāmi-i şerīfe) 190b/20
ş. e (ḫaṭṭ-ı şerīfe) 190b/25, 191a/02
ş. e (şām-ı şerīfe) 194b/27db
ş. e (türbe-i şerīf) 188a/03, 188a/04
ş. esi 199a/20
ş. esi (cevāmi-i şerīfesi) 194b/27
ş. et- 187b/22
ş. i (fermān-ı şerīfi) 194a/25
ş. i (id-a şerifī) 219a/04
ş. i (mühr-ü şerīfi) 211b/02
ş. inde 213a/18db
ş. inde (cāmi-ı şerīfinde) 200a/27
ş. inde (ḥadiṯ-i şerīfinde) 188a/18dc
ş. inde (süleymāniye cami-i şerīfinde) 200a/18
ş. inde (zamān-ı şerīfinde) 197b/03
ş. ine 187b/09, 187b/26
ş. ine (cami-i şerīfine) 187b/26dc
ş. iniñ 188a/01
ş. iniñ (ramāan-i şerīfiniñ) 189a/09
ş. iñ 187b/08, 189a/02, 210a/14, 219a/08
ş. iñ (ramażān-ı şerīfiñ) 206a/20
ş. iñ (şām-ı şerīfiñ) 202b/25
ş. iyle (mekātib-i şerīfiyle) 202b/27
ş. leri (amir-i şerīfleri) 189a/19
ş. leri (didār-i şerīfleri) 189a/15
ş. leri (emr i şerīfleri) 189b/22
ş. leri (ḥille-i şerīfleri) 189a/21
ş. leri (imżā-ı şerīfleri) 192a/19
ş. lerin 190b/18
ş. lerin (emr-i şerīflerin) 201a/15
ş. lerinde 213a/27
ş. lerinde (aṣr-ı şerīflerinde) 213a/18
ş. lerinde (imżā-yı şerīflerinde) 192b/23
ş. lerinde (zamān-ı şerīflerinde) 196a/16, 197a/15, 199a/07
ş. lerine 188a/18dc
ş. lerine (efnā-ı vücūd-u şerīflerine) 190a/11
ş. lerine (emr-i şerīflerine) 199a/14
ş. lerine (ḥaṭṭ-ı şerīflerine) 195a/11db
ş. lerine (ḫaṭṭ-ı şerīflerine) 195a/11
ş. lerine (īhām-ı şerīflerine) 193a/12
ş. leriniñ (cami-i şerīfleriniñ) 188a/04dc
ş.-den (ḥadd-ı şerīfden) 211b/10
ş.-i 213b/04
ş. eleri (cevāmı-ı şerīfeleri) 197b/13
şeṭāret Ar.i. Neşeli olma. Şenlik.
ş. 189b/08, 189b/08db

ş. ler 189b/06

şevket Ar. i. Büyüklük, heybet.
ş. 207b/02
ş.-(kemāl-i şevket) 203a/20
ş. in (gümān-ı şevketin) 212a/02

şevḳ Ar.i. 1. şiddetli istek. 2. Keyif, istek, neşe. 3. ışık.
ş. 211a/16
ş.-(iẓhār-ı meserret ü şevk) 196a/26db
ş.-(iẓhār-ı meserret ü şevḳ) 196a/26

şevvāl Ar.i. Arabi aylardan onuncusu.
ş. 200b/11, 200b/11db
ş.-(şevvāl el-mükerrem) 184b/02dc

şey Ar. i. Şey, nesne.
ş. i 215b/15

şeyḫ *Ar.i.* Yaşlı adam, ihtiyar.
ş. 199b/18
ş. 199b/20, 200a/01, 200a/11, 200a/13, 200b/03
ş.-(el-mevlā şeyḫ efendi) 199a/24
ş.-(şeyḫ efendi) 199a/26, 200a/09
ş.-(şeyḫ mu ḫarrem efendi) 200a/17
ş. e 199b/20
ş. i 200a/05
ş. iñ 199b/26
ş. -ül (şeyh-ül islām) 214b/15

şıḳḳ *Ar.b.i.* İmparatorluk devrinde māliye teşkilatının ayrıldığı ikinci bölge.
ş. -ı (şıḳḳ-ı s̱ānī) 191a/03

şiᶜār Ar.s. İz, belirti, işaret, nişan, ayırt edici iyi ādet. Üstünlük veren işaret.
ş. 201a/24, 204a/14, 212a/03, 212a/03db, 212b/04
ş. ıñ 203a/21, 212b/06
ş. ol- 193b/06

şiddet *Ar. i.* 1. Sertlik. 2. Eziyet, zorluk.
ş. 207b/12

şīn Ar.i. "ş" harfinin adı.
ş. 203b/18-19db
ş. 203b/19

şīr Far.i. Arslan.
ş. -i (şīr-i jiyān) 218b/02
ş. -i (şīr-i tenha) 202a/17

şiᶜr Ar.i. 1. Anlama, 2. şiir.
ş. iyyesi (seliḳa-ı şiᶜiriyyesi) 192a/15

şikār *Far. i.* 1. Av, avlama. 2. Öldürme.
ş. 204a/14, 205a/04, 206b/22, 212b/26
ş.-(ṣayd ü şikārda) 195b/01
ş. da 190b/05
ş. da (ṣayd ü şikārda) 192a/10
ş. ın 190b/19db
ş. ıñ 190b/19
ş.-e(ṣayd ü şikāre) 190b/13

şikāyet Ar. i. Sızlanma, yakınma.
ş. eyle- 184b/24dc

şiḳār *Far. i.* 1. Av, avlama. 2. Öldürme.
ş.-(ṣayd ü şiḳār) 195a/23

şimāl Ar.i. Sol, sol taraf. Sağın ve cenubun zıddı. Kuzey.
ş. de (cānib-i şimālde) 187b/17

şimdi Zf. Şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. 2. Artık, bundan böyle.
ş. 204a/03
ş. ye 188b/25
ş. ye 210b/04

şimşir *Far. i.* Kılıç.
ş.-(taẓamme-i şimşir) 209b/27

şirin Far.s.Tatlı.
ş. 189b/03, 213a/18, 213a/18db

şirin-kār Far.i. Tatlılık.
ş. 189b/07
ş. lar 196a/25
ş.-(şirīn-kār) 214b/12
ş.-(şir-kām) 208b/26db

şita Ar.i.Kış mevsimi.
ş. 212b/26
ş. 217b/20
ş.-(leşker-i şitā) 212b/27
ş. da (eyyām-ı şitāda) 194a/10

şitāb *Far. i.* 1. Seğirtmek, koşmak. 2. Çabukluk, ᶜacele etme.
ş. it- 218a/10

şöhret *Ar. i.* Ün, şan, nam.
ş. 198b/22, 200a/05, 203a/20, 203b/05, 203b/12, 203b/24, 205b/12
ş. inden (kemāl-i şöhretinden) 193a/13
ş. -i (şöhret-i kāzibe)198b/21db
ş. -i (şöhret-i kāżzibe) 192a/10

şöyle *T. s.* ve *zf.* 1. Şunun gibi. 2. *zf.* Şu biçimde.

ş. 188b/08, 190b/24, 195b/21, 200a/06, 200a/06db, 205b/24, 208a/03, 218a/27, 218b/02, 218b/08

şu *Zm.* Biraz uzaktakini işaret eder.
ş. 212b/17db, 219a/25

şühedā *Ar. i. c.* Şehitler.
ş. ya (zümre-i şühedāya) 190a/13, 219a/17
ş. ye 217b/12

şükrān Ar.i. İyilik bilme. Teşekkür etme.
ş. -ı (şükrān-ı selāmet) 204b/09

şüyūᶜ *Ar.i.* Duyulma, yayılma, bilinme.
ş. 187b/23

T

taᶜḳib Ar.i.Arkasına düşme, arkasından gitme.
t. it- 202a/15
t. et- 218a/19

tāb *Far. i.* Güç, kuvvet.
t.-(tāb u tüvān) 209b/26

tābiᶜ Ar.s.Birbirinin arkasından giden, uyan, boyun eğen.
t. 185b/15, 188a/06
t. 189b/01, 190b/15
t. ol- 203a/07

tābīr Ar.i.İfade etme, anlatma.
t. 200b/06

tābut Ar.i. 1. Ölümün mezarlığa götürülürken içine konulduğu sandık. 2.hlk. İçine yumurta konulan sandık.
t.-(tābut aġa) 213a/18
t.-(tabut aġadan) 214b/24

tāc ü taḫt Ar.ikl. padişahlık makamı.
t.-(şehzāde-i civān) 189a/02

tāczāde Ar.b..i. hükümdarlığa hazır olan padişah oğlu.
t. -i (tāczāde-i eḫaz) 210b/15

tāç *Ar. i.* Hükümdarların başlarına giydikleri mücevherli ve kıymetli taşlarla süslü başlık.
t. 203a/07

tāḫt *Far. i.*1. Hükümdarların oturduğu büyük koltuk. 2. Hükümdarlık makamı. 3. İdare, yönetim.
t. a 203b/24

tām Ar.s. Eksiksiz, kesintisiz.
t. 184b/06db, 186a/14

tāmām *Ar. i.* 1. Tam, eksiksiz, noksansız. 2. Son, nihayet.
t. 189b/08db

tāmu İ. Soğd. Cehennem.
t. 187b/15-16dc

tāriḫ *Ar. i.* 1. Zaman. 2. Tarih yazmaları. 3. Geçmiş zaman.
t. inde 184b/01db, 195a/18
t.-(erbāb-i tāri ḫ) 213b/27
t. de 184b/08

tāze Far.s. Genç, körpe.
t. 208b/18, 214a/09

taahhüd *Ar. i.* Bir işin veya bir şeyin yapılması için söz verme, üzerine alma.
t. -ü (taahhüd-ü (taahhüd-ü hümāyūnların) 190b/10

taᶜalluḳ Ar.i. 1. Asılı olma. Asılma. 2. İlişiği, ilgisi olma. 3. Sevme.
t. -ı (taalluḳ-ı nüzul) 188a/06dc

taᶜalluḳāt Ar.i. Hısımlar, akraba. 2. İlgiler, ilişkiler.
t. ına 202b/24

taᶜarrüz Ar.i. Bir birine zıt olma.
t. 210b/17db, 213a/07
t. olun- 210b/17
t. 188a/07

taᶜyin Ar.i. 1. Ayırma, belli etme. 2. bir memuriyete koyma.
t. 184b/27dc

taᶜẓim Ar.i. 1. Büyükleme, ululama, büyük sayma. 2. saygı gösterme, ikram etme.
t. 185a/08dc

tabīr Ar.i.İfade etme, anlatma.
t. 192b/26, 199b/18, 199b/24, 199b/26
t. eyle- 187a/07db
t. i 199b/24
t. et- 187a/07

taᶜdād Ar.i. Sayma sayı, birer birer söyleyip sayım dökme.
t. 210a/06

tafsīl *Ar. i.* Etraflı olarak bildirme, açıklama.
t. ine 197b/14

t. 192a/11, 193a/22, 217a/12
t. ı 193b/13db
t. ī 210a/16db
t. olun- 197b/02
t. -i (tafṣīf-i aḥvāli) 192a/20
t. -i (tafṣīl-ı sıġar-ı hümāyūn) 207b/17
t. -i (tafṣīl-i aḥvāl) 210a/16
t. -i (tafṣīl-i aḥvāl-i aṣr-ı süleymān ḫānıda)194b/19
t. -i (tafṣīl-i aḥvāl-i süleymān ḫānıñ) 194b/19db
t. -i (tafṣīl-i aḥvāli) 192a/08
t. 193b/13

taġyīr Ar.i. Değiştirmeler, başkalaştırmalar; bozmalar.
t. it- 213a/03

tağzūr ?
t. 189a/07db

taḥammül Ar.i. Yüklenmek. Bir yükü üstüne almak.
t. it- 217b/25

taḥayyül *Ar.i.* Hayale getirme.
t. 192a/15db

taḫallüf Ar.i. Geride bırakılma. Arkada kalma.
t. 199a/05

taḫḳīḳ Ar.i. Doğru olup olmadığını araştırmak veya doğruluğunu, yanlışlığını meydana çıkarmak. İncelemek.
t. -i (taḫḳīḳ-i süverimiz)214a/26

taḫḳīr Ar.i. Hareket etmek. Hor görmek. Küçük görmek. Aşağı ve alçak addetmek.
t. 190a/25

taḫlīṣ *Ar. i.* Kurtarma, halās etme.
t. 194a/04
t. et- 194a/04db

taḫrīb Ar. i. Harap etme, harap edilme, yıkma.
t. 217a/15
t. bula- 210b/26

taḥḳīḳ Ar.i. Doğru olup olmadığını araştırmak veya doğruluğunu, yanlışlığını meydana çıkarmak. İncelemek.
t. 187a/14
t. 188a/06dc, 211b/18
t. a 213a/13
t. et- 217b/03
t. eyle- 216b/03db
t. a 206b/27

taḥḳīr Ar.i. Hareket etmek. Hor görmek. Küçük görmek. Aşağı ve alçak addetmek.
t. 210a/24db, 213a/06
t. e 210a/24

taḥrīr Ar.i. Yazmak. Yazılmak. Kaydetmek.
t. 187a/01dc
t. ī 205a/23
t. ine 205a/27
t. it- 188a/18dc, 217a/12

taḥsīn Ar.i. Beğenmek ve alkışlamak.
t. 202a/20
t.-(lāyıḳ-i taḥsīn) 192a/15

taḥsīs Ar.i. Bir şeyi birinin veya bir yerin kılma. Bir şey için ayırma.
t. 211a/07

taḥṣīl Ar. i. 1.Hāsıl etmek. 2. İlim edinmek. İlim öğrenmek veya öğretmek için çalışmak. 3. Vergi toplamak.
t. 187b/10dc
t. idir 195b/19
t. it- 212b/05
t. -i (taḥṣīl-i kifāyet) 200b/22, 200b/22db
t. 187b/15-16dc

taḫt Ar. i. 1. Hükümdarlık makamı. 2. Aşağı.
t.-(şehzāde-i civān) 189a/02
t.-(ta ḫt ü lāyıḳa) 185b/17
t. a 185a/23
t. ında 185a/23db
t. (taḫt ü lāyıḳa)185b/17
t. a 185a/23dc, 185a/26-27db, 192b/19
t. ı 184b/15dc, 201a/22
t. (pāy-ı taḫt) 187b/15
t. -ı (taḫt-ı ḳāḍılıḳları) 191a/06
t. -ı (taḫt-ı mülk) 184b/15
t. -ı (taḫt-ı nikāḫına) 190a/07
t. -ı (taḫt-ı yedlerinde) 215a/25
t. a (taḫt-gāha) 192b/08

taḥvīl *Ar. i.* Değiştirmek, döndürme.
t. ol- 195b/16

takıl- T.f. takmak işi. Yapılmak. Denge bozulacak bir biçimde bir yere ilişip aksaklık ortaya cıkma.
t.-dı 202a/23

taḳayyüd Ar. i. Dikkatli davranma.
t. ī 192a/14

taḳdīm Ar.i. Öne geçirmek, bir şeyi başka bir şeyden önde tutmak.
t. it- 185b/24, 207b/24
t.-(taḳdim it-) 219a/01

taḳdīr Ar.i. Kıymet vermek. Değerini, kıymetini, lüzumunu anlamak.
t. 186a/23db
t. 186a/23, 188b/14dc, 199b/25, 208a/14

taḳdīrce *Ar. T. zf.* Sürece.
t. 201a/11
t. 187a/01, 211a/24

taʿḳīb Ar.i.Arkasına düşme, arkasından gitme.
t.-(şehzāde-i taḳīb) 193b/03
t.-(taḳīb it-) 212a/18
t. 204b/14
t. et- 184b/21, 193b/03
t. it- 202a/08
t. eyle- 184b/21db, 184b/21dc
t. ī 195b/11

taʿḳiben *Ar. zf.* Takip ederek.
t. 202a/14-15db
t. 187a/01

taḳlid Ar.i. 1. Takma, asma, kuşanma. 2. Benzemeye ve benzetmeye çalışma.
t. it- 198b/22
t. 194a/19, 199a/01

taḳrīr *Ar. i.* 1. Kararlaştırma. 2. Bildirmek. 3. Onaylama.
t. 187a/01dc
t. et- 205b/26, 212b/04
t. eyle- 212b/04db
t. i 200a/25
t.-(taḳrir it-) 185b/17

taḳsīm Ar.i. (Kısım. dan) Bölme. Parçalara ayırma.
t. 203b/21

taḳṣırāt Ar.i. 1. Kusurlar 2. Tanrı tarafından bir belaya uğramaya yol açan bir suç veya günah.
t. olun- 201b/02

taḳṣīr Ar.i. (Kasr. dan) Kısaltma, kısma.
t. 188a/18dc
t. 191b/01
t.-(keṣir-ül taḳṣīr) 186b/10
t. et- 204b/02, 218b/11
t. imiz 214a/01
t. 205b/25db

taḳvīm A.i. 1. Doğrultma, düzeltme, yoluna koma. 2. kronoloji.
t. et- 187b/18

taḳyīdi Ar.i. 1. Tayıtlama. 2. Bağlama, sağlamlaştırma. 3. Bukağıya vurma, vuralma.
t. 195a/16

takrīm *Ar. i.* Hürmet gösterip yücelterek ikramda bulunma.
t. 185a/08

tamām *Ar. i.* 1. Tam, eksiksiz, noksansız. 2. Son, nihayet.
t. 184b/06, 185a/17, 190a/02, 195a/03, 195a/05, 195a/14, 202a/27, 202b/10, 205a/18, 205b/21, 208b/15, 213b/26, 216a/03db, 217b/13
t. a 214a/04
t. 187a/13dc

taẓmīn Ar.i. 1. zarar ve ziyanı ödeme. 2.. Başkasının sözünü kendi manzumesine alma.
t. it- 211b/11

taʿmīr *Ar. i.* Onarma, düzeltme.
t. 188b/08, 188b/11
t. et- 208a/08
t. i 211a/10
t. it- 188a/23
t. e 187b/08

taraf Ar. i. 1. Yan, yön. 2. Yer, memleket, ülke.
t. -ı (ṭaraf-ı pādişāhiden) 211a/20

tarḥ *Ar. i.* Uzaklaştırmak.
t. olun- 196a/22

tarḫān Ar.i 1. Atma, koma, bırakma. 2. kurma, kuruluş.

t. 188b/14dc

tariḫ Ar. i. Tarih.
t. inde 184b/01dc
t. 208a/06
t. inde 191b/21, 208a/07
t. inden 184b/02

tarīf *Ar. i.* Etraflıca anlatma.
t. 192b/25

taṣḫīr Ar.i. Zapt ve istila etme. Ele geçirme. Elde etme.
t. e (ḳabża-ı taṣḫīre) 202a/02
t. e (ḳavżā-ı taṣḫīre) 205a/04

taṣarruf Ar.i. İdare ile kullanmak. Sarf etmek.
t. ol- 188a/18dc

taṣavvuf Ar.i. Kalbi dünyanın fāni işlerinden ayırıp
Allah (C.C.) sevgisi ile bağlamak. Tarikat ehli olmak
t. a (cānib-i taṣavvufa) 189a/25
t. a 200b/05

taṣdiᶜ Ar.i. 1. Baş ağrıtma. 2. Rahatsız etme. 3. Sıkma.
t. et- 214a/02, 214a/02db

taṣḥīḥ *Ar. i.* Düzeltme.
t. 193a/04
t. -ı (taṣḥiḥ-ı sikke-i hümāyūna)195b/22

taᶜṣīl Ar.i. Bal katma, balama, ballandırma.
t. eyle- 208b/16

taṣrif Ar.i. İstediği yokda idare.
t. i 205a/25

taṣrīḥ *Ar. i.* Belirtme, açık açık anlatma.
t. 188a/18dc

taṣrīḥen *Ar. zf.* Açık açık söyleyerek.
t. 196a/06

taṣvīr *Ar.i.* Resmini yapma.
t. ol- 198b/01

taṭvīl Ar.i. Uzatma, uzatılma.
t. et- 197b/02
t. ol- 204a/03

tavān Ar.zf. İstiyerek,kendi isteğiyle.
t. 188a/04dc
t.-(tesīr-i tavān) 187b/24dc

tavṣīf Ar.i. Vasıflandırma.
t. 192b/25

taᶜyīn Ar.i.Ayırma, belli etme.
t. 185a/01, 188a/18, 201a/01
t. et- 205b/04, 218a/03
t. eyle- 205b/04db
t. it- 188a/18db, 208a/01, 209a/04, 215b/05
t. ol- 185b/25dc, 197a/06, 204a/12, 205a/23
t. olun- 201a/03, 201a/03db, 205a/14, 205a/27, 213b/17, 215b/01

ta'yir Ar.i. Kabahati yüze vurarak utandırma.
t. 186b/11-12dc

taze Far.s. Genç, körpe.
t. 192b/21

taẓamme Ar.i.1. Başka şeyler arasında bir şeyi daha havi olma.
t. -i (taẓamme-i şimşir) 209b/27

taᶜẓīm Ar.i. Büyük sayma, büyükleme, ululama.
t. 203b/26
t. in 211b/11db
t. 185a/08db

taż'īf Ar.i. İki kat etme. Bir o kadar artırma.
t. 189b/15

tażmīn Ar.i. Zarar verdiği kimsenin zarar ve ziyanını ödemek.
t. olun- 188a/06dc

teᶜālā Ar. cü. "Nāmı büyük" meālinde olup. Cenab-ı Hakk'ın kudsiyet ve büyüklüğü
için hürmeten söylenir.
t. 213a/08, 213a/08db, 216b/11db
t.-(be-avn-lüllahi teāla) 201b/11
t.-(be-fażl-ül allahi teāla) 206b/23, 207b/24, 208b/07
t.-(be-fażl-ül allahil teāla) 217b/11
t.-(be-fażl allahi teāla) 204a/10
t.-(bi-fażlillāhi teāla) 185a/05
t.-(ḥaḳḳ teāla) 199a/06db
t.-(ind-el allahi teāla) 211b/19, 218a/12
t.-(inşā-al allahü teāla) 217a/13
t.-(inşā-allahi teāla) 200b/09
t.-(inşā-allahü teāla) 186a/20dc
t.-(inşā allahü teāla) 186a/20db

t.-(raḥim-el allahü teāla) 189a/06
t.-(raḥmet-ül allahi teāla) 199a/07
t.-(be-avn-ül allahi teāli) 202a/01
t.-(teāli ḥażreti) 192b/23
t. -ü (teahhüd-ü hümāyūnların)190b/10db

tebāri *Far. i.* Soy, nesil, neseb.
t. leri 189a/13

tebdīl Ar. i. Değiştirmek, değiştirilmek..
t. 192b/14, 195b/16
t. et- 198b/21, 198b/21db
t. eyle- 187b/02dc
t. ine 217b/10
t. it- 215b/21
t. ol- 186b/22, 186b/22db, 186b/22dc

teberrük Ar. i. Bir şeyi bereket veya saadet vesilesi sayarak almak veya vermek. Uğur ve bereket saymak.
t. e 218a/09

tebliġ *Ar. i.* Haber verme.
t. 214b/26
t. -ül (teblīġ-ül irsāle) 205b/27

tebşīr Ar.i. Müjdelemek. Hayır haber vermek.
Müjdelenmek.
t. et- 217b/14
t. olun- 199b/25

tebzīr Ar.i. 1.Dağıtma, serpme. 2. israf.
t. 210a/25, 210a/25db

tecāvüz *Ar. i.* 1. Sataşma, saldırma, sarkıntılık. 2. Sınırı aşma.
t. 185b/08, 213a/22
t. e 185b/06, 185b/06db
t. et- 195a/08, 214b/03, 214b/07
t. ü 200b/20

tecdīd *Ar. i.* Sınırları yenileme.
t. olun- 188b/116-17db, 188b/116-17dc, 188b/17

tecessüs *Ar. i.* İç yüzünü araştırma.
t. 193a/19, 200a/12, 202a/05

techiz *Ar. i.* Gereken şeyleri tamamlama, kuşanma, donanma.
t. 197b/09

tedād Ar.i. geçerli kurallar.
t.-(ḳābil-i tedād) 199b/10

tedārik *Ar. i.* 1. Hazırlama. 2. İhtiyaç. 3. Kurtarma kaygısı.
t. 187b/03, 187b/25dc, 208b/03
t. et- 217b/02
t. i 194a/15, 200b/16, 206a/24
t. in 201b/08, 217a/08
t. inde 212a/02
t. ine 217a/05
t. lerin 217a/20

tedbīr *Ar. i.* 1. Bir şeyi te'min edecek veya önleyecek yol, yöntem. 2. Bir şeyde başarı için gereken hazırlık.
t. 185a/06, 188b/25, 208b/19, 208b/19db, 212b/03
t. eyle- 188b/23-24dc
t. imiz 201a/12
t. in 188b/22, 188b/22-23dc
t. inde 217b/20
t. ine 204b/05
t. iñ 212b/03db
t. iñiz 201a/11
t. it- 209a/25
t. lerine 201a/09

te'essüf *Ar.i.* Kederlenme.
t.-(ihār-ı teessüf) 196a/20

tefārik Ar. i. Ufak tefek şeyler.
t. ünden 202b/25
t. ünden 202b/25db

tefaḫḫür *Ar.i.* Övünme.
t. it- 202b/19
t. et- 192a/03

tefcīr Ar. i. Yerden su kaynatıp akıtma.
t. 210b/27

teferrüc *Ar. i.* Gezinti.
t.-(teferrüc ü ḥammām) 188b/19
t. teferrüc ü ḥammām it- 188b/19
t. teferrüc ü ḫamam 188b/19

tefsīr Ar. i. 1. Yorum. 2. Kur'ān-ı Ke-rim'in mana bakımından izahı.
t. -i (tefsīr-i şerīf) 200a/20, 200a/27

teftīş Ar.i.Kontrol etmek. İşlerin alākalı vazifeliler tarafından ele alınıp iyi ve tamam yapılmasına çalışmak.
t. in 191a/01db
t. 191a/01

tefvīż *Ar. i.* Birisine bırakma, devretme.

t. i 211a/08

tehdīd Ar.i. Birinin gözünü korkutma korku verme, gözdağı.
t. ol- 186a/23
t. olun- 186a/23db

teḥallef *Ar.i.* Uygunsuzluk.
t. et- 211a/20
t. e 211b/02

teḥaṣün Ar.i. Arap müziğinde esas hahni güzelleştirmek üzere kullanılan süs notalarının mecmuuna verilen ad.
t. it- 206b/05

teḫallüf *Ar.i.* Uygunsuzluk.
t. et- 211b/17

teʾḫīr *Ar. i.* Erteleme, sonraya bırakma.
t. 218a/24
t. et- 204a/09, 218a/23
t. e 207a/20
t. et- 184b/19

tek *Far.i.*Yegāne.
t. 196a/02, 208b/18, 216b/09db

tekālif Ar. i. Vergiler.
t. ten 200b/20, 200b/20db

tekāverFar.s. ve i. Koşucu, seğrtici, yorga yürüyüşlü.
t. dir 204a/18
t. 202a/08

tekbīrAr. i. 1. Bir şeyi te'min edecek veya def' edecek yol. 2. Bir şeyde muvaffakiyet için lāzım gelen hazırlık.
t. 219a/13

tekellüfāt Ar.i Güçlüklere, zorluklara katlanmalar. 2. özenmeler.
t. -i (tekellüfāt-i irsāl) 214b/18

teʾkīd Ar.i. Kuvvetleştirme, sağlamlaştırma.
t. 195b/24-25db
t. 186a/23

teʿkīye Ar.i. sağlamlaştıran.
t. 186a/23db

teḳāʿūdAr.i. 1. Karşılıklı oturma, 2. emekliye ayrılma3. emeklilik.
t. 199b/05-06db
t. e 194a/27
t. 199b/05

teḳarüb A.i. 1. İki şeyin birbirine yakın olma hali. 2. fiz. Yakınsama.
t. 203b/06
t. eyle- 203b/06db

teklīf *Ar. i.* Birinden eziyetli ve zor birşey isteme.
t. 204a/03
t. -i (teklīf-i mā-lā-yuṭāḳdan) 193a/10

tekmīl Ar.i. Bitirmek, tamamlamak. Kemāle erdirmek.
t. ol- 187a/08
t. 185b/20, 185b/20dc, 187a/15, 187b/10dc, 192b/14
t.-(velkemāl-i tekmil) 187a/17
t.-it- 194b/07
t.-ol- 187a/17
t. et- 186a/11
t. it- 187a/14, 187a/14dc, 203a/12, 211b/10, 212b/11
t. ol- 187a/15db, 187a/19, 187a/24
t. olun- 187a/15dc, 187a/17dc

tekne İ. 1. Türlü işlerde kullanılmak için çoğu ağaçtan veya taştan yapılan, uzun ve geniş kap.
t. 187a/06

tekrār *Ar. zf.* Bir daha, yine, yeniden.
t. 193b/10, 193b/12, 194a/22, 194b/01, 194b/11, 198a/05, 201a/08, 201b/19, 201b/19db, 202a/12, 208a/24, 210a/17, 213a/15
t. ıyla 214a/02
t. 187b/03

terkīm Ar.i. Hürmet ve tazim göstermek ve görmek. Saygı göstermek, lütuf ve kerem icrasında bulunmak.
t. i 203b/26
t. inde 205b/22, 205b/22db
t. 185a/08db

tekṯīr Ar.i. Çoğaltma, çoğalma.
t. 219a/13

tekzīb Ar.i. Yalanlama, yalan olduğunu söyleme.
t. 210a/25db
t. it- 195b/13

tekẓīb Ar.i. Yalanlama, yalan olduğunu söyleme.
t. 210a/25

tel İ. Türlü metallerden yapılmış, kopmaya karşı bir direnç gösteren ince uzun nesne.
t. 212b/17, 212b/19, 212b/19db

telbīs Ar.i. Ayıbını, kusurunu örterek bir şeyi sahtelendirmeler.
t. 198a/17

telef Ar.i. Yok olmak. Ölmek. Zāyi olmak.
t. ol- 203b/14, 206b/26

telemmüz Ar. i. Öğrenci olarak devam etme.
t. et- 202b/19

telezzüz Ar.i Lezzet, tad alma, hoşlanma, hoşa gitme
t. iyledur (telezzüzi iledur) 189a/16

telḫīṣ Ar. i. Özetleme.
t. ıyle 191a/05
t. iyle 191a/05-06db
t. iyle (telḫīṣ ile) 191a/06
t. 199a/20db
t.-(arż u telḫīṣ) 194a/24

telḳīb Ar.i. lakaplandırma, lakap takma.
t. 197b/21db
t. ol- 197b/21

temāşa Far.i.1.Bakıp seyretme. 2. Gezme.
t. sına 214b/23/24db
t. -yı (temāşa-yı cedīd) 213b/26
t.-(seyr ü temāşā) 214a/08
t. it- 214a/20/21db, 214a/21
t. sına214b/27 214b/26

temellük Ar. i. Mülk edinme, kendine mal etme, sahip olma.
t. 200a/05

temreḳ ?
t. 215b/09, 215b/09db

ten Far.i. 1. İnsan vücüdünun dış yüzü. 2. Gövde, vücüt, beden.
t. 187b/10dc, 215b/07, 215b/07db

tenbih 1. Uyandırma, uyarma, uyarı. 2. Psik. Uyarım. 3. Bir işin yapılmasını, bırakılmasını.
t. 189b/16
t. 198a/12, 198a/12db

tenha Far. s. Issız, boş.
t.-(şīr-i tenha) 202a/17
t. 203b/08, 211a/18

tenkīḥ Ar.i Kötü, hoş karşılanmayan.
t. e 203b/05

tenlü Ti. Derili, kaplı.
t. 189a/22

tenzīl Ar.i . Bir şeyin bir miktarını çıkarmak. İndirmek, indirilmek, indirilen. Aşağı indirmek.
t. et- 190a/25

teñri Ti. Allah
t. 214a/11

terākim Ar.i. Türkmanlar, Türkmenler.
t. 193a/09db
t. -i (terākim-i aḥvāl) 193a/09

terbiye *Ar. i.* Eğitim.
t. 195a/27
t. si 199b/26
t. siyle (ḥüsn-ü terbiyesi) 195b/15

terciḥ Ar.i. Üstün tutmak. Bir şeyi diğerinden fazla beğenmek, fazla itibar etmek.
t. et- 186a/20db, 186a/21, 219a/22
t. it- 196a/05, 196a/05, 207b/04

tercüme *Ar. i.* Tercüme, çeviri.
t. si 193a/22

tereddüd Ar.i. Kararsızlık. Bir mes'ele hakkında karar veremeyerek şüphede kalmak.
t. 215a/07, 217a/27

terk Ar. i. Bırakma, salıverme, vazgeçme.
t.-(firār. ü terk) 203a/08
t. eyle- 184b/09
t. i 207a/05
t. -i (terk-i ālem) 194b/01, 198b/19
t. -i (terk-i setrik) 190b/05

termīm Ar.i. Onarma, tamir etme.
t. e 187b/07db

ters Far.i. Korku.
t. lerine 202a/10

tersāne İt.i. Ticaret veya savaş gemilerinin
t. 187a/03, 187a/05
t. ye 185b/22, 185b/22db
t. -i (tersāne-i āmire) 185b/20
t. -i (tersāne-i āmire)185b/22dc, 188b/14
t. 187a/3-05db

tertīb Ar. i. Düzenleme, hazırlama.

t. et- 191b/25
t. 187b/10, 198b/05, 211a/07
t. eyle- 191b/25db
t. it- 203a/18
t. olun- 214b/14

teselliyet Ar. i. Avutma, teselli verme.
t. 217b/18, 217b/22

tesḫīr Ar.i. Zaptetme, hākim olma, zorla ele geçirme.
t. 185a/05
t. it- 204a/11

tesīr *Ar. i.* 1. Kederlendirme. 2. Alamet.
t. iyyeye 190a/08-09db
t. -i (tesīr-i tavān) 187b/24dc
t. iyyeye 190a/08

teslīm Ar.i.Bir emaneti yerine verme.
t. 198b/27
t. et- 188b/14
t. eyle- 188b/14db, 198b/27db
t. olun- 205a/21
t. -i (teslīm-i rūḥ)195a/08

teʾşir *Ar. i.* 1. Kederlendirme. 2. Alamet.
t. -i (riḳab-ı hümāyün) 187b/24dc

teşhīr Ar.i. 1. Şöhretlendirme, 2. Bir şeyi herkesin göreceği gibi yayıp gösterme. 3. Silah çekme.
t. 192b/26
t. et- 192b/26db

teşrīh Ar.i. 1. Açme, yayma, inceden inceye didikleme. 2. (hek.) ölü gövdesini kesip parçalara ayırma. Otopsi.
t. i 192a/13db

teştehi ?
t. 206b/07
t. 206b/07db

tetebbuʾad Ar. i.c. Aralıksız birbiri ardına gelme.
t. dan 193a/19

tetebbüʾ Ar. i. Aralıksız birbiri ardına gelme.
t. 189a/27

teṭārīḳ Ar.i. İki taraftan bırakma.
t. 195b/26

teṭayur Ar.i. 1. Uçuşma, uçuşup dağılma. 2.(kim.) sıvıların uçuşup gaz haline gelmesi.
t. 195a/05

tevāli *Ar. i.* Birbiri ardınca, sıra ile devam etme.
t. lirına (livā-ı sāʿadet-el tevālarına) 189a/21

tevāriḫ Ar.i.Tarihler.
t. inde 192a/06

tevaḳḳuf Ar.i. Durma. Eğlenip kalma. Duraklama.
t. 214b/24, 217b/07
t. et- 202a/09

tevbiḫ Ar.i. Azarlama.
t.-(muḥkem-i tevbī ḫ) 218b/22

tevcih Ar. i. 1. Döndürmek, yöneltmek. 2. Birisini bir tarafa göndermek. 3. Rütbevermek.
t. 194a/19, 204a/12
t. it- 209b/24
t. 194a/15

tevcibe Ar.i. Vacib kılındı.
t. 194a/19db
t. et- 213a/04

teveccüh Ar. i. Bir şeye doğru yönelme, bir tarafa dönme. Çevrilme.
t. eyle- 188a/20db
t. 190b/13
t. et- 188a/20
t. olun- 205b/19
t.-ü (teveccüh-ü müveccihleri) 212b/25

tevfik Ar.i. Uygun düşürme. Uydurma. Muvafık kılma.
t. 201a/07

tevkīl Ar.i. Birini vekil etme.
t. it- 195b/09

tevḳīf Ar.i. Alıkoyma, tutma. Hapis olarak bekletme. Vakfetme.
t. et- 188a/06dc

tevḳīr Ar. i. Güzel karşılama, ağırlama, uğurlama.
t.-(tevḳīr ol-) 215a/22
t. ol- 199a/23

tevżīḥ Ar.i. Açma, açıklam, açık anlatma.
t. 214a/01

teyemmünen Ar. zf. Uğur sayarak. Teyemmün

ederek.
t. 218a/09

tezāhüm Ar.i. Kalabalık yığılma. Kalabalıkla bir şeyin çevresini çevirme.
t. 193a/09db
t.193a/09

tezellīl Ar.i. Zillete katlanma. Kendini alçak tutma. Alçalma.
t. 210a/24

tezevviç Ar.i. Evlenme. Kadın eş alma.
t. 197b/09db, 197b/23, 206a/03db
t. et- 190a/14, 190a/14, 196b/19, 205b/07, 205b/15db
t. it- 206a/03
t. olun- 205b/15
t. 203b/05, 203b/20
t. etdürül- 195b/10
t. it- 197b/09

tezkere *Ar.i.* Pusula.
t. 193a/05

tezkīr Ar.i. Hatırlatma.
t.-(vāḳa-ı tezkīr) 199b/17

tezlīl Ar.i. Tahrir etme.
t. 190a/25
t. it- 213a/07

tezyīn Ar. i. Süslemek, bezemek, donatmak.
t. 188b/15db, 188b/16, 188b/16db, 198b/05
t. it- 188b/16dc

tezākir Ar.i. Tezkereler.
t. 200a/23, 200a/23
t. ine 200a/22
t. i 191a/04

tezkire Ar. i. 1. Herhangi bir iş için izin verildiğini bildirmek üzere alınan resmī vesika. 2. Bazı meslek sahipleri için yazılan, o şahsın şahsī ve meslekī durumu hakkında bilgi. Biyografi.
t. leri 200b/05

tıġ *Far. i.* Kılıç.
t.-(ṣāḥib-i tıġ u seḫā) 205a/14

tīmār Far.i. Sipāhiye verilen öşrü alınacak arazi.
t. 191b/04db, 191b/08db, 191b/12db, 213b/11, 213b/11db
t. ı 191b/03db, 191b/12

tīr *Far. i.* Ok.
t. -ı (tīr-ı endāz)205a/08

tīz *Far. s.* Çabuk, tez.
t. 202a/16
t. -i (tiz-i serān)205b/09db

tiyn Ar.i. Çamur, balçık.
t. 217b/25db

timār Far.i. Sipāhiye verilen öşrü alınacak arazi.
t. 191a/17, 191b/04, 191b/08, 192b/16
t.-(bāb-ı timār) 212b/09, 212b/09/10/11db
t.-(erbāb-ı timār) 201a/23
t.-(erbāb ı timār) 205b/02
t.-(erbāb-ı tīmār) 215a/26
t. a (erbāb-ı timāra) 195b/24
t. dan (erbāb-ı timārdan) 205a/22
t. ı 191b/03
t. ı (erbāb-ı tīmārı) 186a/15
t. timār ü zeāmeti 197b/06

tire Far.s. Bulanık, kara, karanlık
t. 190b/04

tisᶜa Ar.s. Dokuz.
t. 199b/08db, 215b/02db

tisāmaᶜ Ar.s. Dokuz yüz. 900
t. de 200a/17db

tisāmāᶜ Ar.s. Dokuz yüz. 900
t. de 199b/08db
t. de 199a/17db
t. yede 199a/10db
t. ye 200a/15db
t. de 199a/23db

tisāne Ar.s. doksan 90
t. 189a/08db

tisamaᶜ Ar.s. Dokuz yüz. 900
t. 217b/25db
t. yede 199b/04
t. de 199b/03-04db
t. ye207b/18
t. yede 199a/10

tisīyn Ar.s. Doksan: 90
t. 215b/02db
t. 200a/17db
t. 199a/23db

top İ. Gülle atan büyük ateşli silah.

t. 187a/16db, 197a/21

toz İ. 1. Çok küçük ve hafif parçacıklara bölünmüş toprak. 2. Çok küçük parçacıklara bölünmüş olan herhangi bir madde.
t. una 184b/21, 184b/21dc

töhmet *Ar. i.* İtham altında olma.
t. i 193b/03

ṭāᶜam Ar.i. Yeme.
t. a 204b/21

ṭāḳat *Ar. i.* Güç, kuvvet.
t. 203a/08

ṭāḳı Ti. 1. Çoğunlukla evlenen veya nişanlanan birine armağan olarak verilen küpe, bilezik, yüzük gibi şeylerin tümü. 3. gr.ismin başka bir kelime ile kurduğu ek.
t. 208b/25

ṭāleb *Ar. i.* İsteme.
t. ol- 197a/07

ṭālib *Ar. s.* İsteyen, istekli.
t. ol- 192a/19, 194a/27
t. 211a/27

ṭāy İ. Üç yaşına kadar olan at yavrusu.
t. larından 202b/26

ṭaᶜamme Ar. i. yemek, aş.
t. 209b/27db

ṭabiᶜ Ar.s. 1. Bağımlı, 2.bağlı.
t. 189a/23, 190b/18

ṭabl Ar.i. Davul
t. 212b/12

ṭabur İ. ask. 1. Dört bölükten kurulan, bir binbaşının komutasında bulunan asker birliği.
t. u 193b/11
t. 219a/17

ṭafṣīl Ar. i. Etraflı olarak bildirmek. 2. Açıklamak, şerh ve beyan etmek.
t. -ı (ṭafṣīl-i aḥvāl-ı derviş pāşā el-merḥūm) 202b/11

ṭaġ İ. Dağ.
t. 202b/05, 215b/21/22db, 215b/22
t.-(ṭaġ ü ṭaş) 197b/25
t. a 186b/09, 186b/09db, 186b/14
t. dan 206a/13
t. ın 186b/14, 201b/26, 201b/26db
t. ıñ 206a/01
t. 201b/07
t. lara 203a/09, 218b/16
t. ṭaġ ü ṭaşın 197b/25

ṭaᶜīfe Ar.i. Hususi bir sınıf meydana getiren insanlar. Kavim, kabile. Takım.
t. si 196a/03, 196a/03-04db

ṭaḳat *Ar. i.* Güç, kuvvet.
t. 203a/08db
t.-(ḳudret ü ṭaḳat) 193a/10

ṭaḳın- T.f. 1. Kendine takmak. 2. mec. Bir nitelik veya durum almak.
t.-dı 212b/14, 212b/14db

ṭaleb *Ar. i.* İsteme.
t. et- 215a/01, 215a/01db, 215a/05
t. eyle- 184b/17, 215a/05db
t. ine 200b/02
t. ol- 198a/01

ṭaliᶜ *Ar. i.* Asker önünden giden tabur.
t. -i (ṭali-i asker) 212a/13db, 212a/14
t. -ı (ṭalia-ı asker) 202a/07

ṭalib *Ar. s.* İsteyen, istekli.
t. 211a/27db
t. ol- 195b/07

ṭamān Ar. i. 1. Bitme, bitirme. 2. Eksiksiz, tam olma.
t. 215b/09

ṭaᶜmir Ar. i. Eski şeyi düzeltip yeni haline getirme.
t. -i (ṭamir-i saṭḥ-ı mekke-i mükerreme) 187b/07

ṭamirāt İs. Ç. Tamirler, düzeltmeler, onarım.
t. 185b/20dc

ṭanlık İ. Güneş doğmadan önceki alaca karanlık.
t. 188b/14dc

ṭanṭana Ar.i. 1. “Tan tan” diye seslenme,ses çıkarma. 2. Şaʾşaa, depdebe, patırtılı, gürültülü gösteriş.
t. -ı (ṭanṭana-ı lafī) 210b/25
t. -i (ṭanṭana-ı şedīd) 211a/19

ṭarab Ar.i. Sevinç, şenlik. İç- açıklığından gelme çoşkunluk ve tepinme.
t. -u (ṭarab-u eṣḥāb-ı lehü) 189b/04

ṭaraf Ar. i. 1. Yan, yön. 2. Yer, memleket, ülke.

t. 209b/10, 209b/10, 217a/23db
t. a 185a/07dc
t. dan 212a/04, 212b/12, 212b/19, 218a/16, 218a/21, 218a/24, 218b/01
t. ı 188a/18dc, 188b/02, 188b/14dc, 205a/05, 210b/09
t. ına 207a/22, 207a/22db, 207a/24
t. ında 197a/22, 217b/11
t. ından 187a/27, 188a/06dc, 197a/15, 200b/27, 202b/04, 212a/09, 214a/17, 218a/19, 218b/12
t. ını 186a/26dc, 201a/05
t. ınıñ 218a/21
t. ları 188b/21
t. ların 201a/17, 207b/13, 207b/13db
t. larına 188a/06dc, 213b/10
t. tan 207b/08
t. -ı (ṭaraf-ı a ḫire) 212a/15
t. -ı (ṭaraf-ı düşman) 186b/19
t. -ı (ṭaraf-ı ummān) 186a/25

ṭarafeyn Ar.i. İki taraf.
t. eyn 213a/23, 218a/23

ṭarīḳ Ar.i. 1. yol. 2. meslek. 3. tanrıya ulaşmak için bir ulunun tuttuğu yol.
t. 197a/16db, 209b/06
t. a 193a/26
t. ı 190a/24
t. ına 192a/06, 192a/06db
t. i ile (ṭarīḳıyla) 194b/08
t. -i (ṭarīḳ-i iḥtiyāt) 212a/15
t. -ül (al-ī ṭarīḳ-ül kināye 196a/06
t. -ül (ṭarīḳ-ül icmāl) 189a/03dc
t. -ül (ṭarīḳ-ül münāvebe)189b/04
t.-(ṭarīḳle) 197a/16
t. a 190b/23
t.-(be-ḥasbel ṭārīḳ) 211a/22
t. iyle (eyālet ṭarīḳ) 188a/04dc

ṭarz *Ar. i.* Usul, şekil.
t. 198a/09

ṭaş İ. Taş.
t. 197a/23, 215a/10, 215b/22
t. ın (ṭaġ ü ṭaş) 197b/25

ṭaşḳun Halk. İ. Deli heyecanlı , ne yaptığı bilinmeyen.
t. 204a/09

ṭaşra İ. Bir ülkenin başşehri veya en önemli şehirleri dışındaki yerlerin hepsi, dışarlık.
t. 195a/25, 196a/22, 196a/22db
t. çık- 185a/18
t. da 186a/03, 200b/22db
t. dan 200b/22

ṭav Far. i. 1. İşlenecek bir nesnede bulunması gereken ısının, nemin yeterli olmsı durumu.
t. ı 203b/17

ṭavāf T.i. Bir şeyin çevresini dolaşma veya kutsal bir yeri ziyaret etme. 2. İslam dininde hac zamanında Kābe'nin çevresini dolaşma.
t. -ı (ṭavāf-ı beyt-i şerīf) 187b/22

ṭavāif Ar.i. Tayfalar, gürühlar, fıkralar, bölükler.
t. -i (ṭavāif-i çerākise) 209b/19
t. -i (ṭavāif-i asker) 210a/15
t. 205a/22

ṭavār *T. i.* Binek hayvanı.
t. 217a/07
t. dan 200b/24
t. larına 204a/22

ṭavır Ar.i. 1. Durum davranış, vaziyet, hūl. 2. büyüklenme, yapma davranış
t. 198a/09, 198a/09db

ṭavīl Ar.s. Uzun.
t. 187b/07dc, 188a/06dc
t.-(vezīr-i aẓam ṭavīl meḥmet pāşā) 197b/23
t. a 202b/26
t. iñ 189b/25, 207b/21
t. -i (ṭavīl-i muḳaddimā) 190a/21
t. 187b/24dc
t.-(vezīr-i aẓam celīl-i meḥmed pāşā ṭavil) 193a/21
t. iñ (meḥmed pāşā ṭaviliñ) 202b/16db
t. iñ (meḥmed pāşāyı ṭaviliñ ammizādesi) 202b/16

ṭayy *Ar. i.* 1. Üzerinden geçip gitme. 2. Aşma.
t. i 218a/07db
t. -i (ṭayy-i evḳāt) 214b/06

ṭaᶜẓīm *Ar. i.* Saygı gösterip hürmette bulunma.

t. 205b/22
t. 214b/18
t. 185a/08

ṭevāşi Ar.i. Dölleme aleti alınmış olan (kimse).
t. ler (cevāri-i tevāşiler) 190a/06db
t. ler (cevāri-i ṭevāşīler) 190a/06

ṭırāḳa
t. sı 211a/18

ṭırāş F.i.s. Üstten ve üstünkörü yontma. 2. Yontulan, yontarak düzlenen.
t. -ı (ṭırāş-ı āver) 191b/02

ṭob *Bkz.* ṭop.
t. 187b/24dc, 197a/25, 205a/19
t.-(ṭob u tüfenk) 186b/26

ṭobcu i. Topların bakımı, taşınması işi ile ilgilenen asker sınıfı.
t. dan 201a/21

ṭobla *T. f.* Bir araya gelmek, toplanmak.
t. 206b/16

ṭobūş *T. i.* Ucu top şeklinde sopadan ibāret eski silāh.
t. 196b/10

ṭoġ- T.f. Doğmak.
t.-ar 203b/21
t.-urur 203b/18

ṭoġān Ti. Kartalgillerden küçük kuş, fare vb. ile beslenen ve alıştırılarak kuş avında kullanılan yırtıcı bir kuş .
t. 203b/15
t. ı 203b/16

ṭoġāncıbaş T.b.i. doğancıların yöneten.
t. ı 195a/25

ṭoġāncılıḳ T.i. Doğancının işi ve mesleği.
t. da 195a/20
t. da (dā ḫil-i ṭoġāncılıḳda) 195a/21
t. da 190b/13

ṭoġġān Ti. Kartalgillerden küçük kuş, fare vb. ile beslenen ve alıştırılarak kuş avında kullanılan yırtıcı bir kuş .
t. 203a/23

ṭoġru *T. e.* Karşı yönünce.
t. 207b/04, 212a/22

ṭoḳsan *İ.* Seksen dokuzdan sonra gelen sayı.
t. 186b/08dc, 195a/18
t.-(yüz ṭoḳsan) 186b/25

ṭoḳun- *T.f.* El sürmek.
t.-dılar 218a/27
t.-duġu 186b/02
t.-up 186b/18

ṭoḳuz *İ.* Sekizden sonra gelen sayı.
t. 193b/26, 195a/18

ṭoḳuzuncu *T. s.* Sıralamada sekizinciden sonra gelen sayı.
t. 206b/14

ṭol- *T. f.* Bir grup insanla bir yere doluşmak, bir yeri doldurmak.
t.-dırırdım 210b/04

ṭolaş- *T.f.* Dolaşmak işini yapmak.
t.-dı 218a/22

ṭolḳuz Bkz. ṭoḳsan
t. 186b/11

ṭolu *S.* İçi boş olmayan.
t. 215b/17, 215b/17db

ṭonanma *T. i.* Bir devletin deniz kuvvetlerinin hepsi.
t. 186a/05, 186b/08, 186b/08db, 187a/17
t. mızdan 186a/16db
t. sı 186b/04db
t. sın 186b/06db, 186b/06dc
t. -ı (inhizām-ı ṭonanma-ı hümāyūn) 185b/19
t. -ı (tonanma-ı hümāyūn) 185b/25
t. -ı (ṭonanma-ı hümāyūn) 185b/20
t. -ı (vāḳıa-ı sefer-i tonanmā-ı hümāyūn) 187a/23
t. 187a/03, 187a/20, 187b/02, 187b/03, 188a/05
t. mız 186b/04
t. mızda 186a/16
t. nıñ 187a/11
t. sı 186a/12, 186b/04, 187a/26
t. sın 186a/11, 205b/23
t. sına 186b/05
t. sını 186b/06
t. yı 187a/14
t. 185a/06
t. -ı (ṭonanmā-ı hümāyūn) 185a/04, 186b/16, 187a/23, 187b/06, 188a/18, 196b/21
t. -ı (ṭonanmā-ı hümāyūna) 188b/10

t. -ı (ṭonanmā-ı hümāyūnu)188b/13
t. -i (ṭonanmā-i hümāyūn) 188b/12

ṭonluġ S. Hacmi ton olan.
t. 209b/01

ṭop *T. i.* Mermi olarak gülle atan büyük ateşli silah ve bu silahın mermisi.
t. 185a/21, 186b/02, 186b/18, 187a/16, 187a/16dc, 188b/10, 197a/15, 197a/25db, 211a/17
t. a 197a/24, 202a/21db
t. lar 205b/23, 212b/19
t. u 197a/23
t. a 202a/21

ṭoplaş- *T. f.* Bir araya gelmek, toplanmak.
t.-dılar 187a/27

ṭuġyān *Ar. i.* Azgınlık, taşkınlık.
t. 194a/08

ṭuluᶜ *Ar.i.* Doğma, doğuş.
t. 187b/16

ṭur- *T. f.* Ayakta beklemek.
t.-maḳda 204b/01
t.-mış 204a/26
t.-up 209a/27

ṭuruş- T.f. Durulan, bakışan.
t.-maḳda 204b/01

ṭut- *T. f.* 1. Hedef olarak almak. 2. Herhangi bir durumda bulundurmak. 3. Öyle kabul etmek. 4. Elde bulundurmak. 5. Ele geçirmek. 6. İşler halde olmak.
t.-acaḳ 203b/16
t.-alım 186a/26
t.-ar 191a/12, 191a/14
t.-dı 186a/27, 204b/23, 212a/27, 212b/01
t.-dılar (diri ṭut-) 185b/05
t.-maḳ 186a/26, 186a/26db
t.-mış 218b/08
t.-up 185b/05dc, 204a/15, 204a/15db
t.-up (yüz ṭut-) 207a/10
t. -i (ṭūl-i müddet 215b/23

ṭūlān Ar. zf. Boyca, boyuna. 2.(coğ.) Boylam bakımından boylamca.
t. i 209a/26

ṭüş Fr. İ. 1. Piyono, org gibi müzik aletlerinde veya daktilo, hesap makinesi gibi makinelerde parmakvurulan yerlerin adı.
t. 207a/19

tuḫaf *Ar. i. c.* Hoşa giden ve az bulunur
t. 189a/17

tunc İ. 1. Bakır , çinko ve kalay alaşımı, bronz. 2. s. Tunçtan yapılmış olan.
t. 219a/09

turunç *Far.i.* turunc.
t. 198b/05

tut- *T. f.* 1. Hedef olarak almak. 2. Herhangi bir durumda bulundurmak. 3. Öyle kabul etmek. 4. Elde bulundurmak. 5. Ele geçirmek. 6. İşler halde olmak.
t.-du 186a/27db

tuṭ- Bkz. tuṭ
t.-maḳ 186a/26dc
t.-mış 188b/14dc

tevziᶜ ?
t. 188b/11

tüfeng *Far. i.* Ateşli silah, tüfek
t. e 202a/21
t. i 198b/19

tüfenk *Far. i.* Ateşli silah, tüfek
t. 187a/16, 187a/16db, 187a/16dc, 187b/24dc, 209a/19, 219a/16
t.-(ṭob u tüfenk) 186b/26
t. ler 205b/23, 211a/17, 212b/20

türbe *Ar. i.* Mezar üzerine yapılan yapı.
t. -i (türbe-i şerīf)188a/03, 188a/04

türk *T. i.* 1. Asya ve doğu Avrupa'da yaşayan Türkçe'nin değişik lehçelerini konuşan millet. 2.Türk ᶜaskeri.
t. 187a/21dc

türkmān İ. Türk ümmeti boylarından bir büyük boy. Aslında göçebe halinde yaşayıp , Azerbaycan ve Irak taraflarında oturanlar da bu boydandırlar.
t. iniñ 201b/03
t. iñ 201b/03db

tüvān *Far. i.* Takat, güç, kuvvet.
t.-(bī-tāb ü tüvān) 209a/19
t. a 205a/08
t. e 206b/20

U

u Bkz.ve
u. 185b/18dc
u.-(arż u telḥīṣ) 194a/24
u.-(baḥr u ber) 214b/08
u.-(ceng u ḥarbe) 218a/25
u.-(devlet ü izzet) 192b/14
u.-(fakīr u ḥaḳīr u bī-çāre) 192b/11, 192b/11
u.-(hīn u vefātlarında) 190a/12
u.-(kemāl-i adl u perhiz) 194a/19
u.-(ḳadḥ u zemmine) 190a/27
u.-(ḳadḥ u zillete) 190a/27db
u.-(manṣūr u mevzāffer) 188b/13
u.-(rūḥ u kelāma) 189a/24
u.-(rūy u māl) 185b/16dc
u.-(rübāh u görk ü seg) 218b/09
u.-(saç u sail) 189a/27
u.-(ṣāḥib-i tıġ u se ḫā) 205a/14
u.-(ṣulḥ u ṣalaḥ) 201b/10
u.-(ṣulḥ u ṣulḥ) 201a/26
u.-(ṭob u tüfenk) 186b/26
u.-(żabt u ṣıyānet) 185a/04
u.-(żaif ü żzillet) 208b/15

u- T.f. Vurmak. Dövmek.
u.-rur 203b/11

ʿubūr Ar.i. Geçmek. Atlamak
u. 203a/14, 204a/09, 215a/15, 215b/09, 215b/12, 217a/02
u.-(ḳavi-ül ubūr) 206a/26
u.-(mürūr ü ubūr) 187b/21
u. den 187b/21db
u. eyle- 201a/25db, 215b/09db
u. it- 210a/03, 210b/23

uc İ. Bir şeyin delici, batıcı olan sivri kısmı.
u. undan 198b/16
u. unda 208a/01
u. undan 203b/11-12db, 203b/12

ucūbe Ar.i. Çok acayip , şaşılacak kadar çirkin olan şey.
u. 212b/22

uç- T.f.1. Hareketli kanatları yardımıyla havada düşmeden durmak, 2. özel mekanizma ile yerden yükselmek. 3. gaz veya buhar durumuna geçmek.
u.-maġa 192a/25

uġra- F.Yoluna devam etmek üzere, bir yerde kısa süreyle duraklamak.
u.-dılar 218a/27
u.-maġla 204b/07
u.-r 202a/10
u.-dılar 204a/27

uġraş İ. Bir insanın yaptığı iş, meşguliyet.
u. 207a/22, 212b/17
u. a 202a/06
u. dan 207a/23

uġur İ. Hayır, bereket.
u. 217a/06db, 218a/06
u. dan 202a/11
u. una 201b/23, 217b/24, 217b/25

uhur Ar.i. Uzaklaştırmak.
u. et- 191a/01

ʿuhūd Ar.i. (Ahd. C.) Ahidler, yeminler, peymanlar, anlaşmalar, sözleşmeler.
u. 208a/20db

uhūr Ar.i. Uzaklaştırmak.
u. et- 191a/01
u. a 206a/16
u. et- 206a/25, 211b/23
u. it- 217a/10

uḳuc Gal. Kılıç
u.-(uḳuc 186a/19db, 186a/27db

uḳul *Ar. i. c.* Akıllılar.
u. -u (uḳul-u ḫayrān) 198b/06

ulaḳ i. Ulak, haberci.
u. 215a/15
u. dır 215b/13
u. lar 207b/04

ulaş- F. Ulaşmasını, erişmesini sağlamak, götürmek.
u.-dı 217b/09
u.-dura 193a/16
u.-ırlar 204a/22
u.-madadır 217a/20
u.-maḳda 217b/06
u.-maḳdan 211b/27
u.-urlardı 200a/23

ʿulemā Ar.i. Ālimler. Osmanlı devrinde yüksek ilim ve fıkıh ālimleri. İlmiye mensubları.
u. 199b/10db
u.-(beyn-el ulemā) 199a/23
u. -ı (ulemā-ı aẓām)199a/12
u. -ı (ulemā-ı kibār) 199a/07
ü. 199b/10, 214b/09
ü.-(ülemā-i iẓāma) 214b/16
u. 196a/14

ulus Moğ. İs. Millet.
u. 201b/03
u. um 210b/03

ʿulūfe *Ar. i.* Askerlere verilen maaş.
u. 195b/27, 217b/23
u. 195b/27db

ʿulūfeciyān Ar.i. Ulufeciyān.
u. 201a/20
u. -ı (ulūfeciyān-ı yesār) 205a/18

ʿulü-n-nühā Ar.b.i.Akıllı kimseler.
u. -n (ulü-n-nühā)211b/11

ʿummā Ar.i. 1. Dayanılacak, güvenilecek şey, kimse, yer.dayak, dayanak. 2. ilke, prensip. 3. Herkesin güvendiği, imadı olan kimse.
u. 199a/23db

ʿummān Ar.i. Arap yarımadasının güney-dığu köşesi olan geniş olan. Ulu, büyük deniz,okyanus.
u. ı (ṭaraf-ı ummān) 186a/25
u. dan 186b/04
u. a 186b/08dc

ʿummed Ar.i. 1. Dayanılacak, güvenilecek şey, kimse, yer.dayak, dayanak. 2. ilke, prensip. 3. Herkesin güvendiği, imadı olan kimse.
u. den 184b/03

umūmen Ar.zf. Bütün, hep.
u. 187b/20dc, 188b/14dc, 201a/17, 208b/23, 209a/11, 211a/16, 213b/10, 215a/24, 215b/03

ʿumūr Ar. i. İşler.
u. 190b/12
u. a 195b/12
u. in 195b/09, 215a/01, 215a/01db
u. -u (umūr-u mülḳ) 199a/13

un İs. Öğütülerek toz durumuna getirilmiş tahıl ve başka besin maddeleri.
u. 204b/21
u. u 188a/06dc

unutdur- *T.f.* Unutmasına sebep olmak.
u.-dı 194a/17

ʿunvān Ar.i. Bir kimsenin işi , mesleği veya toplum içindeki durumu ile ilgili.
u. ıyla 205a/17
u. ın 202b/15
u.-(unvānıyla) 203a/24

ur- F. Vurmak.
u.-dılar 188a/22, 215a/10
u.-du 212a/02
u.-maġla 211a/27
u.-maz 202a/21
u.-maz (el ur-) 202a/21db
u.-uñ 189b/10, 189b/12, 189b/12db
u.-up 186b/10-11dc, 188a/20, 215b/17db
u.-ur 203b/11-12db
u.-urlar 206b/16, 209a/19
u.-du 212b/21

ʿurbacı i. Elbise ve giysi satan kişi.
u. 201a/20

urul- F. Başkası tarafından vurulmak.
u.-duḳtan 189b/16
u.-madan 215b/17
u.-sa 192a/24db
u.-sun 189b/10
u.-up 210b/17

urun- F. Bir başkası tarafından vurulmak.
u.-ur 203b/25db

uruş- F. Savaşmak, çarpışmak.
u.-urlar 206b/08

ʿusret Ar.i. Zor, güçlük, zahmet, sıkıntı, zorluk.
u. 200a/08

uşur- F. Göndermek.
u.-dı 186b/07db
u.-du 186b/07
u.-up 185a/21dc

ʿūbūr Ar.i. Geçmek. Atlamak
u. 188b/14dc, 206a/13
u. da 188b/14dc
u. -ü (ubūr-ü cānib) 187b/14

ūla A. s. İlk, birinci
u. da (ḫamle-i ūla) 186b/05
u. 189a/25

uyḫu T.i. Uyku.
u. 191b/09, 212a/25

uyu- F. Uyku hālinde olmak, uykuya dalmak.
u.-dılar 204b/06
u.-r 203b/09

uyurluġ İs. Kundakdaki çocukların avucundaki kir.
u. a 203b/11

uz S. İyi, güzel
u. et- 194a/22

uzak S. Gidilmesi çok süren, çok ötelerde bulunan ırak.yakının karşıtı.
u. ında 198b/21db
u. ından 192a/11db

uza- F. 1. Uzun duruma gelmek boyu büyümek.2. Çok zaman tutmak, uzun sürmek.
u.-dı 210b/06
u. 212b/22
u.-dı 210b/06-08db
u.-yup 186a/17dc

uzat- F. Uzmasına sebep olmak, uzamasını sağlamak 2. başı, kolları veya bacakları bir yere yöneltmek.
u.-anıñ 209b/11
u.-mazdı 194a/23
u.-anıñ (uzzadanıñ) 209b/11db
u.-sa 192a/24

uzal- F. Bulunduğu yerden ayrıldı.
u.-dı 217b/05db, 218b/05

uzun S. 1. Boyu uzun olan.
u. 217a/23

Ü

Ü Bkz.ve
ü. 211a/05db
ü. (emr ü aḥkām) 190b/24
ü.-(abt ü rabṭ) 203a/12
ü.-(adl ü dāde) 203b/02
ü.-(adl ü inṣāf) 194a/16
ü.-(alāmet ü nişān) 207b/27
ü.-(alāt ü ceng) 187a/16db
ü.-(amm ü il ḫāḳ) 204a/13
ü.-(avdet ü selāmetle) 188a/09
ü.-(ayān ü beyān) 213b/25
ü.-(bāb-ül ebvāb ü tiflis) 194b/22
ü.-(bī-edeb ü żaandan) 196a/27
ü.-(bī-tāb ü tüvān) 209a/19
ü.-(burc ü bārūsu) 188b/03
ü.-(cān ü dilden) 192b/09
ü.-(ceng ü cidālden) 207b/14
ü.-(ceng ü ġaza) 192b/17
ü.-(ceng ü ḫarab) 206b/17
ü.-(ceng ü per ḫāş) 186b/17
ü.-(ceng ü ḍarb) 217a/17db
ü.-(ceng ü ḫarb) 187b/01
ü.-(çār ü nāçār) 196a/07
ü.-(dād ü dehişden) 195b/21
ü.-(dād ü dehşetlerin) 190b/23db
ü.-(dād ü dihişlerin) 190b/23
ü.-(dār ü diyār) 203a/09
ü.-(defa ü iḥdāda) 187a/21
ü.-(dest ü pā beste) 218b/19
ü.-(dest ü pāleri) 207b/13
ü.-(ehl ü ıyālile) 197b/24
ü.-(esīr ü şam ḫalden) 207a/27-207b/01db
ü.-(firār. ü terk) 203a/08
ü.-(futüḥāt-üt ġazavet) 200b/10
ü.-(gāh ü bī-gāh) 195b/05
ü.-(ġāret ü ḫasāret) 188a/21db, 196b/22db
ü.-(ġana ü vüsat) 204b/22
ü.-(haseb ü nisabda) 209a/05
ü.-(ḫad ü ḫaṣardan) 213b/24
ü.-(ḫadd ü miḳdārı) 202a/25
ü.-(ḫaccāc ü züvvār) 187b/22
ü.-(ḫaste ü bimār) 192b/16
ü.-(ḫaşm ü ġażab) 212b/14
ü.-(ḫatem ü vezāret) 211a/22
ü.-(ḫayrāt ü ḫasenātı) 194b/25
ü.-(ḫīs ü bade) 194b/16
ü.-(icmāl ü aḥvāl) 188a/06dc
ü.-(iḳdām ü ihtimām) 187a/03
ü.-(itmām ü encām) 187b/11
ü.-(iẓhār-ı meserret ü şevk) 196a/26db
ü.-(iẓhār-ı meserret ü şevḳ) 196a/26
ü.-(kemāl-i adālet ü nıṣfet) 193a/25

ü.-(keşret ü cemiiyyete) 211a/07
ü.-(ḳabr-ü cüd) 187b/14dc
ü.-(ḳudret ü ṭaḳat) 193a/10
ü.-(lāġ ü laṭīfesi) 195b/03
ü.-(laḥm ü şeḥmde) 189a/23
ü.-(luṭf u irşādına) 193a/06
ü.-(māil ü ḥaḳḳ) 193b/21
ü.-(medḥ ü şenā) 192b/22
ü.-(mest ü medhūş) 203b/09
ü.-(meyl ü raġbet) 193a/26
ü.-(muīn ü muādil) 194a/26, 194a/26db
ü.-(muīn ü yār) 195a/13
ü.-(mūcib-ı ibret ü bāʿiş-ı naṣıḥat) 202b/10
ü.-(mücāhid ü ġāzi) 194b/24
ü.-(müft ü meccānen) 197b/07
ü.-(mürūr ü ubūr) 187b/21
ü.-(nahib ü ġāret) 206a/27
ü.-(nail ü mī ḫ) 193b/03
ü.-(neşāṭ ü sürūr) 195a/03
ü.-(rūz ü şeb) 188b/04
ü.-(rübāh u görk ü seg) 218b/09
ü.-(se ḫa ü kirām) 202b/20
ü.-(se ḫā ü kerem) 197b/04
ü.-(seyr ü temāşā) 214a/08
ü.-(seyr ü temāşādan) 213b/26
ü.-(ṣāḥib-i cūş ü ḫurūş) 193b/15
ü.-(ṣāḥib-i ḥüsn ü cemāl) 203b/06
ü.-(ṣafā ü zevḳ) 196a/25
ü.-(ṣayd ü şikārda) 192a/10, 195b/01
ü.-(ṣayd ü şikāre) 190b/13
ü.-(ṣayd ü şiḳār) 195a/23
ü.-(sürūr ü ḥabūr) 188b/18
ü.-(sürūr ü iẓhār) 196a/26db
ü.-(şehzāde-i civān) 189a/02
ü.-(ta ḫt ü lāyıḳa) 185b/17
ü.-(teferrüc ü ḥammām) 188b/19
ü.-(ṭaġ ü ṭaş) 197b/25
ü.-(vaḳt ü zamān) 187a/17
ü.-(zamān-ı żaif ü ıżṭırāblarında) 195a/11
ü.-(zīb ü ziynet) 205b/21, 213b/19
ü.-(zīr ü pāyanda) 199b/15
ü.-(zīrin ü ārif) 189a/24
ü. (ıyş ü işret) 184b/12

üç S. İkiden sonra gelen sayı.
ü. 185b/08db, 185b/08dc, 185b/11dc, 186a/02-03db, 186a/02-03dc, 186b/06, 186b/06db, 186b/06dc, 187b/20db, 188a/04dc, 188a/06dc, 188b/14dc, 192a/09, 193b/19, 195b/26, 197a/18, 197b/06, 197b/06db, 199a/17, 199b/16, 202a/14, 203b/20, 203b/21, 204b/27, 206b/20, 207a/17, 207a/21, 208b/20, 211a/16, 214b/09, 214b/13, 215a/24, 217a/02, 217b/01, 217b/23, 219a/27
ü.-(üç yüz) 185a/13, 185b/08
ü. ünde 214b/14
ü. bin 205a/21, 214a/06
ü. biñ beş yüz191b/05
ü. dört yüz 185b/11, 202a/09
ü. yüz 187b/25, 201b/21, 205a/07, 213b/17
ü. den 186a/02

üçer *S.* Üç sayısının üleştirme biçimi.
ü. 186b/27, 187a/01dc, 190a/09, 211a/17

üçüncü S. Üç sayısının sıra sayı sıfatı.
ü. 203a/14, 206b/17

üftā Far.s. Düşmüş. Fakir, biçare.
ü. sı 199a/21

ühre Ar.i. son, sonraki.
ü.-(vaḳt-i ühre) 202a/01

üleş- İ. Pay
ü.-ürlar 206b/10
ü.-ürler 198b/08

ülke İ. Bir devletin egemenliği altında bulunan
yerlerin topu, memleket.
ü. sin 201a/17, 205a/04, 208b/05

ülm Far.i. Bölük, cemaat.
ü. ünden 185a/27
ü. 187a/27

ümāra *Ar. i. c.* 1. Emirler, beyler. 2. Yüksek rütbeli zabitler, subaylar.
ü. sına (dār-ül ümāresına) 206b/01
ü. 201a/23, 202b/15
ü. sından 201b/01
ü. -ı (ümerā-ı muḫālefet) 201b/01
ü. -i (ümerā-i kirām) 213b/10

ü. -i (ümerā-i mışıra) 193b/27

ümid Far. i. Umut, umma.
ü. dir 186a/20, 186a/20db, 186a/20dc
ü. im 210b/04
ü. 197b/15
ü.-(ümidiyle) 202b/04

ümīd-dar F.b.i. Ümit eden. Ümtli olan.
ü. 192a/11

ümmi Ar.i anasından nasıl doğmuş ise okuma yazma öğrenmemiş kimse.
ü.-(nām-ı ummī) 200b/14
ü.-(ümmī sinān) 199b/12

ʿünvān Ar.i. İsim. Lākap.
ü. ın 202b/15

ürk- F. 1. Bir şeyden korkup birden sıçramak, 2. şaskınlık ve korku duymak.
ü.-üp 215b/17, 215b/17db

üslūb Ar. i. Tarz.
ü. 193a/08

üst İ. Bir şeyin dış yüzü, yüzey.
ü. ünde 204b/16
ü. üne 212b/18, 218a/10
ü. ünde 204b/16db
ü. nden 214a/20/21db

üstād Far. i. Bir bilim veya sanat dalında üstün yeri olan kimse.
ü. -ı (üstād-ı küll)190b/13, 195a/20

üş- S. Kalabalık olan, üşmek işi.
ü.-dılar 204b/05
ü. te 192a/24db, 192b/07db, 209b/10

üşür- F. Saldırtmak.
ü.-dü 185a/21

üvey S. yalnız yasaca akraba sayılan öz olmayan.
ü. 195a/03

üzere *T. e.* 1. Bir amacı anlatır. 2. Şartı anlatır.
ü. 185b/21, 185b/23, 186a/12db, 187a/13, 187a/13, 187a/13dc, 187b/10, 187b/10db, 188b/14dc, 189b/17, 190a/26, 190b/08db, 191a/22, 193a/08, 193a/22, 193a/25, 195b/09, 196b/05, 197a/15, 203a/19, 203a/25, 203a/26, 205a/25, 205a/26, 205b/02, 207a/09, 207b/09, 210a/01, 210b/23, 212b/09, 212b/09/10/11db, 212b/11, 213a/23, 217a/09, 217a/12, 217b/07, 217b/23db

üzeri İ. Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı.
ü. lerinde (üzerlerinde) 198b/01
ü. lerine 187b/05
ü. lerine (üzerlerine) 186a/12dc, 186a/20dc, 202a/07, 204a/24, 204b/03, 206b/06, 207a/10, 207b/11, 217b/09, 218a/18
ü. mize 186a/17
ü. nde 197a/17, 198a/02, 198b/04, 203b/15, 214a/20
ü. ne 185a/16, 185b/03, 185b/10, 185b/24, 186a/12, 186a/21, 186a/25, 186b/07, 186b/07dc, 186b/16, 187b/04, 188a/14, 188a/19, 188b/14dc, 188b/20, 188b/20dc, 193b/12, 194b/11, 194b/23, 201b/18, 202a/11, 204b/19, 206b/03, 206b/04, 206b/04-05db, 206b/13, 207b/08, 207b/08db, 209b/26, 210a/27, 214a/17, 217a/02, 217a/06, 217a/10db

V

vād *Ar. i.1.* Yapılmasına söz verilen şey 2.burada yerleşim ismi olmuş.
v. (ḫalḳ-ul vād) 185a/25
v. e (ḥalḳ-ül vāde) 193b/07

vādi *Ar. i.* İki dağ arasındaki uzun çukur.
v. lerine 213a/07, 213a/16
v. sinden 217b/22
v. ye 215b/18, 215b/18db
v. -i (vādi-i ḥayretde) 211a/06
v. de 189b/01

vāfir *Ar. s.* Çok.
v. 211a/13

vāḥdeten Ar.i. 1. yalnızlık, teklik, birlik 2. Tas. Allaha ulaşma.
v. 191b/02db

vāḥid *Ar. s.* Tek, bir.
v. de 218b/06
v.-(nefs-i vāhid) 218a/27

vāżi Ar.i. Koymak, karar kılmak.
v. 200a/18

vāᶜiẓ Ar.s. Din öğütleri veren. Öğütleyen.
v. 200a/18db, 200a/20, 200a/20, 200a/21, 200a/27
v. 200b/09db
v. 200a/18

vāᶜiẓ Ar.s. Din öğütleri veren. Öğütleyen.
v.-(el-Şeyḫ Vāiż Emir Efendi) 200a/21

vākiᶜ *Ar. s.* Vuku bulan, gerçekleşen. Olmuş bir iş
v. 188b/16
v. dir 194b/27
v.-(ḥariḳ-i vāḳa) 194a/14
v. 190a/20
v. 195a/09, 197a/17, 199b/13, 199b/18
v. asında 193b/02
v. 186b/12
v. sında 199a/25
v. yı 206a/25
v. ların 199b/19
v. 199b/25, 210a/03, 210a/04
v. ol- 206b/16, 213b/01
v. sında 207b/26
v. -ı (vāḳa-ı tezkīr) 199b/17

vāḳāat Ar.i. c. Olaylar
v. 190a/21

vāḳadar Far.b.s. Tarihçi, olayları anlatan.
v.-(Vāḳadar Ali Efendi) 191b/20

vāḳiᶜ *Ar. s.* Vuku bulan, gerçekleşen. Olmuş bir iş v. dir 201b/26
v. 194b/27db, 207b/19, 215b/09, 215b/09db
v.-ol- 185b/16
v. sında 196b/15
v. yı 215a/02db
v. -ı (vaḳıa-ı aẓīme)197b/26
v. dır 198a/02
v. ol- 189a/10, 189a/11, 194b/11, 202b/10, 205a/12, 205b/22db, 211b/07
v. 186a/02, 197a/18, 197a/23
v. ol- 198a/16
v. sın 208a/02
v. -ı (vāḳıa-ı sefer-i tonanmā-ı hümāyūn) 187a/23

vāḳıf *Ar. s.* Bir şeyi elde eden, bir işten haberdar olan.
v. 184b/18, 189a/24, 207a/20, 215a/08
v. ol- 184b/16, 184b/16dc, 185b/02dc, 202b/05, 208a/15, 209b/09, 215a/07

vāḳur Ar. s. Ağırbaşlı, temkinli.
v. 186a/08dc, 187a/27dc
v.-(pir-i vāḳūr) 212a/07

vālā *Far. s.* Yüksek yüce
v. 197a/24, 197b/26

vālid Ar.s. ve i. Baba.
v. 189a/20

vālide Ar.s. ve i. Doğuran, ana.
v.-(vālide sulṭān) 199a/06db
v.-(vālide sulṭān ḥażretleri) 214a/06
v.-(vālide sulṭāna) 190a/05
v. leri 189b/22
v. si 189b/21, 193b/25, 199a/02, 199a/05
v. siniñ 202b/12

vālī *Ar. i.* Bir vilâyeti idare eden en büyük memur.
v. 197a/08-09-10db, 197a/10, 198a/08, 198a/09, 205a/02
v. 194a/04, 194a/06

vāllahi Ar. e. Allah için, Allah hakkı için manasına gelen yemin.
v. 191b/13
v. i 187a/10
v. i 187a/10-11dc

vārid Ar. s. Gelen, vasıl olan.
v. 198a/10db, 210a/15, 212a/08
v. ol- 191a/02, 197b/24
v. olun- 187b/11

vāroş Mar. İ. Bir şehir veya kasabanın hıristiyan mahallelerinden meydana gelen ve kale dışında bulunan kısım.
v. unda 198a/02
v. unun 197b/10
v. ūnda 198a/02db

vārta Ar.i. 1. uçurum, 2. Tehlike.
v. sını 189a/03
v. sı 189a/03db

vāsıāten *Ar. s.* Açık.
v.-(raḥmet-el allāhi aleyhi rahmeten vāsıāten) 189a/01db
v. 189a/01

vāsiᶜ Ar.s.Geniş, bol.
v. 204b/27

vāṣıl *Ar. s.* Erişen, ulaşan.
v. 211a/19
v. ol- 185b/12, 185b/16dc, 185b/22db, 185b/22dc, 187b/07, 187b/07db, 188a/04dc, 194b/16, 195b/16, 195b/16db, 202b/06, 207b/01, 208b/27, 211a/03, 211b/16, 213a/20
v. olun- 185a/07dc
v. -ı (vāṣıl-ı ḫālid) 188b/27

vāʿẓ Ar.i.Bir kimseye kalbini yumuşatacak, kendisini iyiliğe sevk edecek sözler söyleme.
v. dan 200a/24
v. a200b/09

vāżıḥ Ar.s. Açık, meydanda kapalı olmayan söz.
v. 201b/05
v. ol- 201b/03db

vaḥdet Ar.i. Birlik. Yalnızlık. Teklik.
v. -i (vaḥdet-i vücūd) 189a/26

vaḳār Ar. i. Ağırbaşlılık, temkinlilik.
v.-(ṣāḥib-ı vaḳār) 194b/25
v.-(ṣāḥib-i vaḳār) 195a/18
v. -ı (vaḳār-ı devletlü) 194b/04
v. 188a/25

vaḳit Ar.i. Zaman.
v. de 202b/06db
v. dir 200b/15
v. -i (vaḳt-i gurūbda) 202a/22

vaḳt Ar.i. Zaman.
v.-(vaḳt ü zamān) 187a/17
v. e (ḥākim-ül vaḳte) 193a/18
v. indeki 219a/12
v. iyle 217a/20
v. -i (vaḳt-i ġuraba) 187a/26
v. -i (vaḳt-i ühre) 202a/01
v. -i (vaḳt-i zevālde) 188b/27

vaḳt ü zamān T. İkil. Tam zamanında
v.-(zamān ile) 187a/17

vaḳūr Ar. s. Ağırbaşlı, temkinli.
v. 197b/22, 206a/25, 212a/07db
v.-(pir-i vāḳūr) 190b/12

vale Far.i. 1. ılgımsalgım, serap, 2. Bir çeşit ipek kumaş. 3. nāle.
v. 188b/14dc, 201b/25

var S. Yok karşıtı.
v. 185a/20, 189b/11, 189b/11db, 191b/16, 198a/15, 198a/19, 198a/19db, 198b/25, 203b/14, 203b/16, 206a/07, 209a/27, 212b/09, 214b/11/12db, 215b/21, 217b/25
v. dır 186a/17dc, 190b/17, 192a/17, 194b/02, 194b/02db, 198a/11, 202b/14, 206a/01, 207b/27db, 208a/01
v. maġı 186a/20db
v. maḳ 209b/14
v. 215a/26db

var- F. Ulaşmak, vasıl olmak.
v.-alım 211b/08
v.-dı 193b/09, 194a/16, 195b/21, 196b/20db, 208a/27, 211b/22, 215b/18db
v.-dıḳça 217a/19
v.-dıḳları 204a/27, 207a/10, 210b/16
v.-dılar 186a/06, 188a/06, 188a/20, 196a/17, 196a/17db, 201a/25, 210a/03, 215b/07, 215b/10, 215b/10, 215b/13, 215b/25
v.-dım 191b/10
v.-duġı 209b/13
v.-ıcaḳ 217a/10
v.-ınca 202a/19, 215b/05
v.-ır 191a/05, 195a/01, 209b/22
v.-ıyısa 185b/07dc
v.-madı 214b/05
v.-maġı 186a/20, 186a/20dc, 186a/22, 186a/25dc
v.-maġla 203a/17
v.-maḳ 201a/13, 209b/14db, 215a/26
v.-maḳda 185a/02
v.-masına 184b/26
v.-mış 210b/01
v.-mışdır 204a/02
v.-up 184b/22, 185a/07, 187b/15, 187b/18dc, 188a/06dc, 192b/09, 192b/10, 194a/11, 196b/20, 209a/15, 217b/14, 219a/03
v.-ur 185a/03dc, 188a/18dc, 191b/04
v.-üp 184b/22db, 184b/22dc, 185a/09dc, 188a/04dc, 200a/14

varıl- F. Varmak, ulaşmak, erişilmek.

v.-dı 211a/10, 215b/18, 217a/01, 217a/03
v.-maz 211a/01
v. -ır 184b/13dc

varsāġı İ. 1. Varsak denilen Tatar kabilesine ait bir cins enli yatağan. 2. yine onlara mahsus bir cins kayabaşı havası.
v. lar 205b/13

vasıṭa Ar. i. Aracı.
v. 209a/16

vaṣıf Ar.s. Birinin sıfatlarını bildiren. Vasıf ve tavsif eden.
v. 214a/01

vaṣıl Ar.i. Birleştirmek, ulaştırmak
v. it- 197a/19
v. ol- 187b/07dc, 204a/22

vaṣıyet Ar.i Bir kimsenin öldükten sonra yapılmasını istediği şeyler hakkında sağlığında verdiği emir ve ısmarlama
v. 193a/15

vaṣṣād Ar.i. 1. orta, iki taraftan denk uzaklıkta olan yer. 2. Ara, merkez, iç.
v. 211a/07

vaż^{c} Ar. i. 1. Duruş, hareket, tarz. 2. Koyma, koyulma.
v. 196a/14, 198a/15, 198b/02, 198b/02, 198b/02db, 200b/09db, 203b/18db, 205a/09, 210a/10, 211b/05, 212b/24, 217b/16, 218a/11, 218b/22
v. et- 189b/16, 208a/03
v. eyle- 189b/16db
v. it- 188b/14dc, 198b/05, 209a/04, 218a/06
v. ol- 208a/10
v. -ı (vaż^{c}-ı ḳadim) 213a/16

ve *Far. bağ.* "Dahi, de, hem, ile, berāber" mānālarında bağlama edātı.
v. 184b/01, 184b/03, 184b/06, 184b/08, 184b/08, 184b/09, 184b/10, 184b/11, 184b/11, 184b/11, 184b/12, 184b/12, 184b/13, 184b/14dc, 184b/15, 184b/16, 184b/17db, 184b/19, 184b/22, 184b/22db, 184b/22dc, 184b/23, 184b/24, 184b/25, 184b/26, 184b/27, 184b/27dc, 185a/01, 185a/03, 185a/03, 185a/03dc, 185a/04, 185a/05, 185a/05, 185a/05, 185a/08, 185a/08db, 185a/08dc, 185a/12, 185a/12, 185a/12, 185a/12db, 185a/12db, 185a/13, 185a/15, 185a/18, 185a/21, 185a/23, 185a/23, 185a/23-24-25db, 185a/24, 185a/27, 185a/27db, 185b/03, 185b/03, 185b/03dc, 185b/04, 185b/04, 185b/05, 185b/05, 185b/05dc, 185b/06, 185b/06db, 185b/06db, 185b/08, 185b/08dc, 185b/09db, 185b/10, 185b/11, 185b/12, 185b/15, 185b/16, 185b/17, 185b/18, 185b/20dc, 185b/26, 185b/27, 186a/01, 186a/03, 186a/04, 186a/06, 186a/06, 186a/06, 186a/07, 186a/08, 186a/08, 186a/08db, 186a/10db, 186a/11, 186a/11, 186a/15, 186a/18, 186a/22, 186a/23, 186a/23db, 186a/23db, 186a/23dc, 186a/24, 186a/27, 186a/27, 186a/27db, 186b/01, 186b/01, 186b/03, 186b/04db, 186b/04dc, 186b/06db, 186b/07, 186b/07db, 186b/07dc, 186b/08dc, 186b/09, 186b/09db, 186b/10-11dc, 186b/10-11dc, 186b/10-11dc, 186b/13, 186b/16, 186b/16, 186b/17, 186b/17-18dc, 186b/18, 186b/19, 186b/20, 186b/20, 186b/22, 186b/23, 186b/25db, 186b/25dc, 186b/26, 186b/26, 186b/26, 186b/27, 187a/01dc, 187a/03, 187a/03, 187a/06, 187a/06, 187a/07, 187a/08, 187a/08, 187a/08dc, 187a/11db, 187a/11dc, 187a/12, 187a/12db, 187a/14, 187a/15, 187a/15, 187a/15db, 187a/15dc, 187a/16, 187a/16, 187a/16, 187a/16, 187a/16db, 187a/16db, 187a/16db, 187a/16db, 187a/16db, 187a/16dc, 187a/16dc, 187a/16dc, 187a/16dc, 187a/16dc, 187a/17, 187a/18, 187a/18, 187a/21, 187a/21dc, 187a/22, 187a/22, 187a/24, 187a/25, 187a/27, 187a/3-

05db, 187b/01, 187b/03, 187b/04,
187b/07db, 187b/07dc, 187b/09,
187b/10, 187b/10, 187b/10,
187b/10db, 187b/10dc, 187b/10dc,
187b/14db, 187b/15, 187b/15,
187b/18, 187b/18, 187b/19,
187b/20db, 187b/20dc, 187b/20dc,
187b/21, 187b/21, 187b/21db,
187b/24, 187b/24dc, 187b/24dc,
187b/25, 187b/25dc, 187b/25dc,
187b/25dc, 187b/25dc, 187b/25dc,
187b/26, 188a/01-02dc, 188a/01-02dc,
188a/02, 188a/02, 188a/04, 188a/04dc,
188a/04dc, 188a/04dc, 188a/04dc,
188a/04dc, 188a/04dc, 188a/04dc,
188a/04dc, 188a/04dc, 188a/04dc,
188a/04dc, 188a/04dc, 188a/04dc,
188a/04dc, 188a/04dc, 188a/06dc,
188a/06dc, 188a/06dc, 188a/06dc,
188a/06dc, 188a/06dc, 188a/06dc,
188a/06dc, 188a/06dc, 188a/06dc,
188a/07, 188a/12, 188a/14, 188a/15,
188a/15, 188a/16, 188a/18dc,
188a/18dc, 188a/18dc, 188a/18dc,
188a/18dc, 188a/18dc, 188a/18dc,
188a/18dc, 188a/18dc, 188a/18dc,
188a/18dc, 188a/18dc, 188a/18dc,
188a/18dc, 188a/18dc, 188a/18dc,
188a/18dc, 188a/18dc, 188a/19,
188a/20, 188a/21, 188a/22, 188a/23,
188a/23db, 188a/26, 188a/27,
188b/02, 188b/03, 188b/03, 188b/04,
188b/05, 188b/06, 188b/08, 188b/09,
188b/10, 188b/11, 188b/12,
188b/14dc, 188b/14dc, 188b/14dc,
188b/14dc, 188b/14dc, 188b/14dc,
188b/14dc, 188b/14dc, 188b/14dc,
188b/14dc, 188b/14dc, 188b/14dc,
188b/14dc, 188b/14dc, 188b/14dc,
188b/14dc, 188b/14dc, 188b/14dc,
188b/14dc, 188b/15, 188b/15db,
188b/16, 188b/18dc, 188b/20,
188b/20dc, 188b/21, 188b/22,
188b/23, 188b/24, 188b/24, 188b/27,
189a/01, 189a/01, 189a/01db,
189a/03, 189a/03dc, 189a/03dc,
189a/05, 189a/08, 189a/08,
189a/08db, 189a/08db, 189a/12,
189a/15, 189a/16, 189a/17, 189a/17,
189a/18, 189a/22, 189a/23, 189a/24,
189a/24, 189a/24, 189a/25, 189a/25,
189a/25, 189a/25, 189a/26, 189b/01,
189b/02, 189b/02, 189b/03, 189b/03,
189b/03, 189b/03, 189b/04, 189b/04,
189b/04, 189b/05, 189b/05, 189b/08,
189b/11, 189b/15, 189b/16, 189b/18,
189b/18, 189b/19, 189b/23, 190a/01,
190a/02, 190a/03, 190a/05,
190a/07db, 190a/08, 190a/08,
190a/08, 190a/08, 190a/08-09db,
190a/08-09db, 190a/08-09db, 190a/12,
190a/13, 190a/14, 190a/15,
190a/16db, 190a/18, 190a/19,
190a/19, 190a/20, 190a/22, 190a/23,
190a/25, 190a/25, 190b/01, 190b/02,
190b/04db, 190b/05, 190b/10,
190b/12, 190b/12, 190b/16, 190b/21,
190b/23, 190b/23, 190b/26, 190b/27,
191a/02, 191a/05, 191a/06, 191a/06,
191a/08, 191a/08, 191a/10, 191a/11,
191a/13, 191a/13, 191a/15, 191a/15,
191a/15db, 191a/17, 191a/17,
191a/17, 191a/17db, 191a/20,
191a/21, 191a/22, 191a/22, 191a/23,
191a/23, 191a/23, 191a/26, 191b/02,
191b/02, 191b/02db, 191b/04,
191b/04, 191b/04db, 191b/05,
191b/07, 191b/07-08db, 191b/09,
191b/10, 191b/10db, 191b/11,
191b/12, 191b/18, 191b/22, 191b/23,
191b/25, 191b/27, 192a/01, 192a/01,
192a/02, 192a/04, 192a/05db,
192a/06, 192a/06, 192a/07, 192a/08,
192a/10, 192a/10, 192a/11,
192a/11db, 192a/12, 192a/12db,
192a/13, 192a/13, 192a/13,
192a/13db, 192a/14, 192a/15,
192a/16, 192a/18, 192a/20,
192a/21db, 192a/23db, 192b/16,
192b/22, 192b/25, 192b/26, 192b/26,
193a/02, 193a/02db, 193a/03,
193a/04, 193a/04, 193a/09,

193a/09db, 193a/17, 193a/19, 193a/19, 193a/24, 193a/26, 193b/03, 193b/04, 193b/04, 193b/04, 193b/05, 193b/05db, 193b/05db, 193b/06, 193b/07, 193b/07, 193b/09, 193b/09db, 193b/10, 193b/11, 193b/12, 193b/12, 193b/12, 193b/14, 193b/16, 193b/17, 193b/19, 193b/21, 193b/22, 193b/23, 193b/23, 193b/23, 193b/23, 194a/03, 194a/04, 194a/05, 194a/08, 194a/08, 194a/09, 194a/09, 194a/11, 194a/12, 194a/14, 194a/15, 194a/15, 194a/19, 194a/19, 194a/20, 194a/20, 194a/20db, 194a/26, 194b/01, 194b/02, 194b/03, 194b/03, 194b/04, 194b/04, 194b/05, 194b/06, 194b/06db, 194b/07, 194b/08, 194b/09, 194b/11, 194b/12, 194b/12, 194b/14db, 194b/19, 194b/20, 194b/21, 194b/22, 194b/22, 194b/24, 194b/24, 194b/25, 194b/25, 194b/26, 194b/26, 194b/26, 194b/26db, 194b/27, 195a/02, 195a/03, 195a/05, 195a/07, 195a/07db, 195a/08, 195a/12, 195a/13, 195a/16, 195a/18, 195a/27, 195b/01db, 195b/03, 195b/09, 195b/10, 195b/12, 195b/12, 195b/12db, 195b/12db, 195b/13, 195b/15, 195b/16, 195b/18, 195b/18, 195b/19, 195b/20, 195b/23, 195b/24, 195b/24, 195b/24, 195b/24-25db, 195b/26, 195b/27, 195b/27db, 196a/01, 196a/03, 196a/04, 196a/07, 196a/08, 196a/08, 196a/10, 196a/10db, 196a/11, 196a/13, 196a/13db, 196a/14, 196a/16, 196a/16db, 196a/17, 196a/17, 196a/19, 196a/19, 196a/24, 196a/24db, 196a/25, 196a/25, 196a/25, 196a/25, 196a/26db, 196b/07, 196b/13, 196b/15, 196b/21, 196b/24, 196b/25, 196b/26, 197a/01, 197a/04, 197a/04, 197a/07, 197a/10, 197a/11, 197a/11db, 197a/12, 197a/16, 197a/19db, 197a/20, 197a/20, 197a/25db, 197a/26, 197a/27, 197b/02, 197b/03, 197b/03db, 197b/04, 197b/06, 197b/07, 197b/08, 197b/08, 197b/08, 197b/09, 197b/09, 197b/10, 197b/11, 197b/11, 197b/11, 197b/11, 197b/12, 197b/13, 197b/14, 197b/14, 197b/14, 197b/15, 197b/16, 197b/16db, 197b/18, 197b/18, 197b/22, 197b/22, 197b/22, 197b/22db, 197b/22db, 197b/25, 198a/01, 198a/03, 198a/03db, 198a/04, 198a/07, 198a/09, 198a/12, 198a/12db, 198a/13, 198a/13, 198a/13db, 198a/15, 198a/16, 198a/17, 198a/17, 198a/18, 198a/18, 198a/18, 198a/19, 198a/19, 198a/19db, 198a/20, 198a/22, 198a/23, 198a/24, 198a/25, 198a/25db, 198b/01, 198b/04, 198b/04, 198b/04, 198b/05, 198b/05, 198b/05, 198b/07, 198b/08, 198b/08, 198b/08db, 198b/12, 198b/12, 198b/13, 198b/13, 198b/13, 198b/13db, 198b/14, 198b/14db, 198b/15, 198b/15, 198b/21, 198b/24, 198b/26, 199a/01, 199a/01, 199a/03, 199a/06db, 199a/07, 199a/09, 199a/09, 199a/10, 199a/12, 199a/13, 199a/14, 199a/15, 199a/17db, 199a/17db, 199a/17db, 199a/23db, 199a/23db, 199a/25, 199a/27, 199b/01, 199b/02, 199b/03-04db, 199b/03-04db, 199b/04, 199b/08db, 199b/08db, 199b/16, 199b/18, 199b/19, 199b/21, 199b/21db, 199b/22, 199b/23, 200a/02, 200a/04, 200a/04, 200a/04db, 200a/05, 200a/06, 200a/06db, 200a/07db, 200a/09, 200a/15db, 200a/15db, 200a/16, 200a/17db, 200a/17db, 200a/18, 200a/18, 200a/20, 200a/22, 200a/23, 200a/25db, 200a/26, 200a/26db, 200a/27, 200a/27, 200a/27db, 200b/02, 200b/02, 200b/04, 200b/06, 200b/09db, 200b/09db, 200b/14, 200b/14, 200b/16, 200b/18, 200b/18, 200b/18,

200b/18, 200b/19, 200b/19, 200b/20, 200b/20, 200b/20db, 200b/21, 200b/23, 200b/23, 200b/24, 200b/24, 200b/27, 201a/01, 201a/02, 201a/03, 201a/03, 201a/03, 201a/03db, 201a/09, 201a/10, 201a/13, 201a/14, 201a/16, 201a/17, 201a/17, 201a/18, 201a/19, 201a/20, 201a/20, 201a/20, 201a/21, 201a/21, 201a/21, 201a/21, 201a/22, 201a/22, 201a/23, 201a/23, 201b/01, 201b/04, 201b/08, 201b/12, 201b/15, 201b/18, 201b/21, 201b/21, 201b/23, 201b/23, 202a/02, 202a/03, 202a/03, 202a/04, 202a/04db, 202a/05, 202a/07, 202a/08, 202a/08, 202a/10, 202a/11, 202a/12, 202a/12, 202a/13, 202a/15, 202a/16, 202a/16, 202a/17, 202a/19, 202a/20, 202a/20, 202a/21, 202a/21, 202a/21db, 202a/22, 202a/23, 202a/24, 202a/24, 202a/24, 202a/24, 202a/24db, 202a/24db, 202a/25, 202a/25, 202b/01, 202b/01, 202b/03, 202b/04, 202b/04, 202b/04, 202b/06, 202b/07, 202b/07, 202b/07, 202b/08, 202b/13, 202b/13db, 202b/14, 202b/14, 202b/15, 202b/16, 202b/17, 202b/17, 202b/18, 202b/18, 202b/18, 202b/19, 202b/20, 202b/22, 202b/23, 202b/24, 202b/24, 202b/25, 202b/25, 202b/25, 202b/25db, 202b/26, 202b/27, 203a/03, 203a/07, 203a/07db, 203a/09, 203a/10, 203a/10, 203a/10, 203a/10, 203a/12, 203a/12, 203a/14, 203a/14, 203a/15, 203a/16, 203a/16, 203a/18, 203a/20, 203a/21, 203a/23, 203a/23, 203a/23, 203a/25, 203b/01, 203b/02, 203b/03, 203b/04, 203b/05, 203b/05, 203b/05, 203b/07, 203b/08, 203b/10, 203b/10db, 203b/12, 203b/12, 203b/13, 203b/15, 203b/15, 203b/16, 203b/18, 203b/19, 203b/20, 203b/21, 203b/22, 203b/22db, 203b/26, 203b/27, 203b/27, 204a/02, 204a/06, 204a/06, 204a/07, 204a/07, 204a/07db, 204a/07db, 204a/09, 204a/10, 204a/10, 204a/11, 204a/11, 204a/12, 204a/12, 204a/12, 204a/16, 204a/17, 204a/18, 204a/19, 204a/19, 204a/20, 204a/22, 204a/23, 204a/23, 204a/25, 204a/27, 204a/27db, 204b/01, 204b/03, 204b/04, 204b/05, 204b/06, 204b/07, 204b/10, 204b/13, 204b/13db, 204b/14, 204b/15, 204b/16db, 204b/23, 204b/25, 204b/26, 204b/26, 204b/27, 204b/27, 204b/27, 205a/01, 205a/01db, 205a/01db, 205a/06, 205a/07, 205a/08, 205a/08, 205a/09, 205a/11, 205a/15, 205a/17, 205a/18, 205a/18, 205a/19, 205a/19, 205a/20, 205a/20, 205a/20, 205a/21, 205a/21, 205a/23, 205a/26, 205b/01, 205b/01, 205b/02, 205b/02db, 205b/03, 205b/04, 205b/05, 205b/06, 205b/08, 205b/09, 205b/09, 205b/09db, 205b/10, 205b/10, 205b/11, 205b/13, 205b/17, 205b/19, 205b/20, 205b/22, 205b/22, 205b/23, 205b/24, 205b/24, 206a/02, 206a/03db, 206a/04, 206a/05, 206a/06, 206a/06, 206a/09, 206a/09db, 206a/09db, 206a/10, 206a/10, 206a/11, 206a/14db, 206a/16db, 206a/19, 206a/23, 206a/27, 206b/01, 206b/01, 206b/03, 206b/05, 206b/07, 206b/08, 206b/09, 206b/09, 206b/09, 206b/10, 206b/11, 206b/13, 206b/15, 206b/16, 206b/18, 206b/19, 206b/20, 206b/21, 206b/21, 206b/21, 206b/22, 206b/23, 206b/24, 206b/27, 207a/01, 207a/03, 207a/04, 207a/04, 207a/04, 207a/05, 207a/11, 207a/12, 207a/12, 207a/12, 207a/12, 207a/13, 207a/13, 207a/15, 207a/21, 207a/22, 207a/23, 207a/23, 207a/26, 207a/27, 207b/01, 207b/01db, 207b/02, 207b/02, 207b/04, 207b/05, 207b/06, 207b/08db, 207b/12, 207b/12, 207b/13, 207b/15, 207b/16, 207b/18, 207b/18, 207b/18, 207b/20, 207b/23, 207b/24, 207b/25, 207b/27, 207b/27, 207b/27db, 207b/27db,

208a/02, 208a/03, 208a/04, 208a/04, 208a/04, 208a/05, 208a/06, 208a/08, 208a/08db, 208a/09, 208a/09, 208a/11, 208a/18, 208a/19, 208a/19db, 208a/20, 208a/20db, 208a/21, 208a/22, 208a/25, 208a/27, 208b/03, 208b/05, 208b/09, 208b/09, 208b/09, 208b/14, 208b/18, 208b/20, 208b/22, 208b/22db, 208b/23, 208b/23, 208b/23db, 208b/24, 208b/24, 208b/25, 208b/25, 208b/25, 208b/26, 208b/26db, 208b/27, 208b/27db, 209a/01, 209a/01db, 209a/05, 209a/08, 209a/10, 209a/11, 209a/13, 209a/14, 209a/16, 209a/16, 209a/17, 209a/22, 209a/23, 209a/23, 209a/25, 209a/26, 209a/27, 209b/01, 209b/02, 209b/04, 209b/06, 209b/07, 209b/10, 209b/11, 209b/11, 209b/11db, 209b/13, 209b/18, 209b/18, 209b/19, 209b/19, 209b/19db, 210a/02, 210a/03, 210a/05, 210a/06, 210a/08, 210a/09, 210a/09, 210a/10, 210a/11, 210a/11, 210a/11db, 210a/12, 210a/13db, 210a/14, 210a/14, 210a/14db, 210a/15, 210a/16db, 210a/18, 210a/19, 210a/20, 210a/20, 210a/20, 210a/20, 210a/21, 210a/24, 210a/24, 210a/24, 210a/24db, 210a/24db, 210a/25, 210a/25, 210a/25db, 210b/03, 210b/06-08db, 210b/07, 210b/09, 210b/09db, 210b/11, 210b/14, 210b/15, 210b/16, 210b/17, 210b/17, 210b/18, 210b/19, 210b/20, 210b/25, 210b/25, 210b/26, 211a/01, 211a/04, 211a/04, 211a/04, 211a/04, 211a/05db, 211a/07, 211a/07, 211a/07, 211a/08, 211a/08, 211a/10, 211a/11, 211a/15, 211a/16, 211a/17, 211a/17, 211a/19, 211a/19, 211a/20, 211a/23, 211a/27, 211b/02, 211b/03, 211b/12, 211b/12db, 211b/13, 211b/14, 211b/19/20db, 211b/20, 211b/26, 211b/27, 211b/27, 212a/02, 212a/04, 212a/04, 212a/07db, 212a/08, 212a/12, 212a/14, 212a/16, 212a/19, 212a/19, 212a/20, 212a/20db, 212a/21, 212a/21, 212a/25, 212b/01, 212b/03, 212b/03, 212b/03db, 212b/08, 212b/12, 212b/12, 212b/12db, 212b/13, 212b/13, 212b/14, 212b/14, 212b/15, 212b/15, 212b/16, 212b/16, 212b/16db, 212b/17, 212b/18, 212b/18, 212b/19, 212b/19, 212b/22, 212b/23, 212b/24, 212b/24, 212b/24db, 212b/26db, 212b/27, 213a/02, 213a/03, 213a/04, 213a/04, 213a/05, 213a/07, 213a/07, 213a/07, 213a/08, 213a/08, 213a/08db, 213a/09db, 213a/10, 213a/10db, 213a/10db, 213a/11, 213a/12db, 213a/14, 213a/14db, 213a/14db, 213a/16, 213a/16, 213a/16, 213a/16, 213a/18db, 213a/19, 213a/20, 213a/22, 213a/23, 213b/02, 213b/02, 213b/04, 213b/04, 213b/04db, 213b/04db, 213b/05, 213b/06, 213b/06, 213b/06, 213b/06, 213b/06, 213b/06db, 213b/06db, 213b/07, 213b/07, 213b/08, 213b/08, 213b/08, 213b/08, 213b/08, 213b/08, 213b/08, 213b/08, 213b/09, 213b/09, 213b/09, 213b/09/10db, 213b/10, 213b/10, 213b/11, 213b/11, 213b/11, 213b/11db, 213b/12, 213b/13, 213b/13, 213b/13db, 213b/14, 213b/17, 213b/17, 213b/17, 213b/17, 213b/17db, 213b/17db, 213b/18, 213b/19db, 213b/21, 213b/21, 213b/23, 213b/23, 213b/24, 213b/25, 213b/25, 213b/25, 213b/26, 213b/26, 213b/27, 214a/01, 214a/07, 214a/07, 214a/08, 214a/09, 214a/10, 214a/11, 214a/11db, 214a/14, 214a/15, 214a/15, 214a/16, 214a/18db, 214a/20, 214a/23, 214b/02, 214b/03, 214b/03, 214b/04, 214b/04, 214b/04, 214b/04, 214b/05, 214b/05, 214b/05/06db, 214b/05/06db, 214b/05/06db, 214b/06, 214b/09,

214b/10, 214b/11, 214b/12, 214b/12, 214b/12, 214b/15, 214b/15, 214b/18, 214b/18, 214b/18, 214b/18, 214b/19, 214b/20, 214b/21, 214b/23, 214b/23/24db, 214b/23/24db, 214b/24, 214b/26, 214b/26, 214b/26, 215a/01, 215a/03db, 215a/05, 215a/08, 215a/10, 215a/10, 215a/10, 215a/12, 215a/19, 215a/19db, 215a/20, 215a/20/21db, 215a/23, 215a/23db, 215a/24, 215a/24, 215a/24, 215a/24db, 215a/25, 215a/25, 215a/25, 215a/25, 215a/26, 215a/27, 215a/27, 215b/02db, 215b/03, 215b/03, 215b/06, 215b/07, 215b/14, 215b/14/15db, 215b/17, 215b/17db, 215b/20, 215b/20db, 215b/22, 215b/26, 216a/03db, 216a/09db, 216b/10db, 216b/11db, 216b/16db, 217a/02, 217a/02db, 217a/03, 217a/05, 217a/05, 217a/05, 217a/06, 217a/06db, 217a/07, 217a/08, 217a/09, 217a/09, 217a/11, 217a/15, 217a/15, 217a/16, 217a/17, 217a/17, 217a/17, 217a/18, 217a/18, 217a/21, 217a/22, 217a/23db, 217a/25, 217b/01, 217b/02, 217b/03, 217b/04, 217b/05db, 217b/06, 217b/08, 217b/09, 217b/10, 217b/11, 217b/12, 217b/14, 217b/15, 217b/16, 217b/17, 217b/19, 217b/19, 217b/23, 217b/24, 217b/25db, 217b/25db, 217b/25db, 217b/27db, 218a/03, 218a/04, 218a/06, 218a/06, 218a/07, 218a/07db, 218a/08, 218a/09, 218a/09, 218a/09db, 218a/10, 218a/10, 218a/10, 218a/11, 218a/11, 218a/12, 218a/12, 218a/14, 218a/14, 218a/17, 218a/17, 218a/17db, 218a/19, 218a/21, 218a/24, 218a/25, 218a/27, 218b/01, 218b/02, 218b/05, 218b/08, 218b/13, 218b/18, 218b/18, 218b/19, 218b/19, 218b/22, 218b/25, 218b/26, 218b/27, 219a/01, 219a/02, 219a/04, 219a/05, 219a/06, 219a/06, 219a/08, 219a/09, 219a/09, 219a/11, 219a/13, 219a/14, 219a/16, 219a/19, 219a/23, 219a/24, 219a/25, 219a/27

v.-(kemāl-i ḫalalet ve ṣalābet) 212b/23db

v.-(mu ḫārebe-i s̱āni bā-emir ḫān ve ġayrı gümrāhān) 204a/13

v.-(saḥıḥ ve salim) 186b/19

v.-(ṣaib ve sengistān) 186b/13

v.-(ṣalevāt-ül allahi ala nebiyyine ve aleyhi ḥażretine müntehi) 203a/27

v.-(vezīr-i s̱ānī dāmād İbrāhim pāşā ve vezīr-i s̱alese cerrāḥ meḥmed pāşā) 196b/14

v. -l (ve-l-ġufrān)193b/17

v. -l (ve-l mahāreti)192b/24

v. -l (ve-l vezāreti) 192b/25

vebā Ar.i. 1. Yumrucuk, 2. Çoklukla salgın hastalık.

v. sı 190a/16

vecaᶜ Ar.i. Sızı, ağrı, acı. Ağrıyıp acımak.

v. 188b/23

vecedde Ar.i. Kendinden derecede ilahi aşkla dalma,kendinden geçecek derece.

v. 190b/11, 190b/11db

vech Ar. i. 1. Yüz, yön. 2. Sebep

v. 201a/13

v. le 201b/25

v.-(vechle) 202a/09

v. -i (veche-i azimetin) 212a/15

vecih Ar. i. 1. Yüz, yön. 2. Sebep

v. 198a/12, 198a/12db, 210b/16

v. le 184b/13, 188a/06dc, 191a/16db, 191b/25db, 200a/03, 200a/06

v. le (vecih ile) 186a/16, 189a/13

v.-(vecihle) 191b/25, 198b/05

v. den 192b/27

vecihle Ar. i. 1. Yüz, yön. 2. Sebep 3. Güzel, hoş.

v. 191a/16, 196b/12, 196b/12db, 205a/04, 205b/10, 207b/12, 211a/05db, 213b/25, 217a/25, 217b/24, 218a/16, 219a/06

vecve ?

v. 195b/11

vedāᶜ Ar.i. Ayrılık.

v. -ı (vedāᶜ-ı ālem) 197a/08, 198a/01

v. -ı (vedāᶜ-ı āleme) 200a/17

vefā Ar.i. Ahdinde, sözünde durma. Sevgi ve dostlukta sebat ve devam.
v. et- 197b/15

vefād Bkz. vefāt.
v. ları 189a/23

vefāt Ar. i. Ölüm.
v. 196b/18, 196b/18db, 196b/20, 196b/25db, 198a/01db, 199a/10db, 199b/03-04db
v.-(bade-el vefāt) 195a/12
v.-(ibtidā-i vefāt) 189a/05
v. et- 190b/07, 193b/20, 196b/25, 197b/20, 198a/01, 199a/10, 199a/27db
v. eyle- 197b/20db, 199b/04, 211a/21
v. ı 188b/14, 188b/14db, 188b/14dc, 194a/18, 195a/09
v. it- 189a/05
v. larında 190a/15db
v. larında (ḫīn-ı vefātlarında) 190a/15
v. larında (hīn u vefātlarında) 190a/12
v. ı (vefāt-ı sene) 199a/27

vefiḳ Ar.i. Uygun gelme. Uyma. Mutabakat.
v. -i (vefiḳ-i murād) 196b/05

vefret F.i. Şiddetli
v. i 214b/05
v. -i (vefret-i bārān) 207b/12

veġā Ar.i. Gürültü, patırtı, kavga.
v. da (bezm-i veġāda) 192a/23

vehhām F. Yersiz korkuya ve kuruntuya kapılmak.
v.-(vehhām ü iẖtimālat) 186a/13

vekālet Ar.i. 1. Başkalarının işini görmeğe memur olma, vekillik. 2. huk. Bir kimse i.şini başkasına bırakma ve o işde onu kendi yerine geçirme.
v. 215a/13, 215a/13db

vekil Ar.i. Başkasının işini gören. Bir adamın yerine hareket etme selāhiyeti olan kimse.
v. -i (vekil-i muṭlaḳ pādişāh-ı ālem) 211a/15

veḳāra Ar.i. Ağırbaşlılık, temkinlilik.
v. 202b/05db

veḳat Ar.i. ateşin yanması. Tutuşması.
v. 215a/20

vel Ar. bağ. Böylece , sözün kısası.
v.-(aleyhi raḥmeti vel ġufrān) 187b/27dc
v.-(vel) 209b/12
v. (aleyh-ir raḥmeti vel güfrān)214a/27

vel-aḥir Ar.i Son olarak, sonunda.
v.-(vel-aḥir) 208a/13

vel-kemāl Ar. zf. Kısaca.
v. -i (vel kemāl-i tekmīl) 187a/17

velādet Ar. i. Doğma.
v. 189a/07
v. -i (velādet-i bā-sāᶜadetleri)189a/07db, 189a/07dc

velākin Ar.e. Amma, fakat.
v. 184b/21, 186a/04, 186a/19dc, 188a/06, 189b/24, 190a/17, 192b/25, 193b/09, 193b/13, 194b/14, 197a/15, 200a/13, 200b/25, 201a/02, 201a/05, 201b/03, 206a/10, 206a/16, 206b/06, 206b/15, 211a/11, 212a/07, 217b/22
v. 198b/22

veled Ar. i. Çocuk.
v. i 206a/06
v. -i (veled-i zinānıñ)206a/04

velekin Far.e. Lākin, amma, fakat, ancak.
v. 189b/22db

velid Ar.i. Çocuk, oğlan, az.
v.-(ẖālid bin velid ḥażretlerine) 192a/20
v.-(ẖalid bin velid) 192a/03
v.-(ẖālid bin velīd) 192a/22

velī *Ar. i.* Evliya, ermiş.
v.-(bāyezid-i velī) 192a/27
v. 196a/22

velvele *Ar. i.* 1. Şaşkınlık 2. Yaygara.
v. 212b/13
v. ler 212b/20, 217a/16
v. -i (velvele-i cedīd) 211a/19

ver-rıżvān Ar.i. Rızası için.
v. 187b/27
v.-(aleyh-ir raḥme ver-rıżvān) 187b/27db

ver- *T. f.* 1. Söylemek. 2. Ulaştırmak. 3. Yanında olan bir şeyi birine eriştirmek. 4. Çektirmek. 6. Teslim

etmek. 7. Ödemek. 8. Hediye etmek. 9. Göstermek. 10. Sunmak. 11. Göndermek. 12. Değirmek.
v.-di 198b/09db, 198b/21, 198b/21db
v.-dik 191b/12
v.-dikden 219a/07
v.-diler 188b/12, 205a/02, 213a/04, 215b/12
v.-diñ 191b/12db
v.-ilip 192a/05
v.-iñ 196a/02, 196a/02db
v.-ir 191b/05, 192a/25, 203b/10, 203b/23, 203b/25
v.-irler 187a/09, 206a/05
v.-irse 206a/05
v.-mediler 208a/21
v.-mek 202b/24
v.-miş 192b/17, 209a/24
v.-mişler 187a/09dc
v.-ülür 215a/13db
v.-üp 194a/08, 196b/12, 197b/10, 205b/05
v.-üp (arḳa vir-) 202a/04

veril- F. Verilmek.
v.-di 191a/07db, 199a/02, 210a/02
v.-dügi 211a/21
v.-ip (inṣırāf veril-) 206a/23
v.-iyor 191a/05
v.-mek 191a/17, 195b/25, 211b/18
v.-miş 205b/08
v.-mişdir 191b/09, 191b/13
v.-üp 198a/06, 205a/24, 211a/17
v.-ir 203b/22db

vesāʿir Ar.i.ve başkaları, ve bunun gibiler, ve benzerleri.
v. 213b/04

vesaṭ Ar.i. vasıta.
v. ı (vesaṭ-ı ḥāl) 189a/23

vesile Ar.i. 1. Yol 2. Sebeb, vesile.
v. 185a/26

vesselām Ar.i. Sonsuz selām anlamı ile mektubun sonuna yazılır. 2. Artık yetti, İşte bu kadar vb. sözü kısa kesmek için söylenir.
v.-(ves-selām) 210b/10

vessellem Ar.i. Sonsuz selām anlamı ile mektubun sonuna yazılır. 2. Artık yetti, İşte bu kadar vb. sözü kısa kesmek için söylenir.
v.-(ṣalli allahü aleyhi vessellem) 206a/08

veya Bağ. Birbirinden tamamen ayrı olmakla birlikte benzeri yönleri olan şeyleri anlatan iki kelimeden ikincisinden önce gelir.
v. 199b/23, 215b/07

vezān Far.s. Esici, esen.
v. 218b/12

vezāret Ar.i. Vezirlik, vezir rütbesi.
v. 194a/10, 194a/10db
v. a 211a/27db
v. 193b/18, 193b/18db, 194b/01, 196b/18, 196b/18db, 196b/20, 197a/03, 198a/05, 198b/21, 198b/21db, 202b/14, 205a/12, 205a/17, 217a/14
v.-(ḫatem ü vezāret) 211a/22
v.-i (ve-l vezāreti) 192b/25
v. a 211a/27
v. i 211a/14
v.-(vezāretle) 197b/19
v. 211a/20

vezīr Ar.i. 1. Hükümdarın vekili olup devlet işlerine bakan kimse.
v. 185b/13, 185b/22, 188a/05, 188a/18, 188b/14dc, 190b/15, 193b/05, 193b/24, 193b/26, 194a/17, 194b/04, 194b/12, 195a/17, 196b/25, 197a/13, 197b/21db, 205a/21, 207a/02, 207a/09, 207b/03, 207b/03db, 207b/09, 213b/26
v.-(ḫalkāri vezīr kāriyye) 208b/24
v.-(vezīr ali pāşā ḳolāylūḳoz) 197b/21
v.-(vezīr boyalı meḥmed pāşā)196b/25
v.-(vezīr cafer pāşā) 195a/10
v.-(vezīr cafer pāşāyı) 194a/12
v.-(vezīr çaġalazāde sinān pāşā) 196b/20
v.-(vezīr deli ḫüsrev pāşānıñ) 194b/18
v.-(vezīr ḫādım cafer pāşā) 196b/26
v.-(vezīr ḫādım ḥasan pāşā) 197b/19

v.-(vezīr ḫalil pāşā) 196b/17
v.-(vezīr ḥıżır pāşā) 196b/19
v.-(vezīr lā-nāzir muṣṭafa pāşā) 197a/09
v.-(vezīr meḥmed pāşā) 195a/19
v.-(vezīr muṣṭafa pāşā) 191a/08
v.-(vezīr payzen yusuf pāşā) 198a/03
v.-(vezīr piyāle pāşā) 188a/04
v.-(vezīr rābi sinān pāşā) 200b/27
v.-(vezīr s̱aliṣe) 200b/26
v.-(vezīr süleyman pāşā) 193b/23
v.-(zamān-ı vezīr) 207b/17
v.-i(vezīr-i āẓam) 184b/06
v. e 190b/16, 207b/06
v. iñ 205a/14
v. lerden 194a/27
v. -ı (vezīr-ı aẓam) 211b/09, 211b/11
v. -ı (vezīr-ı aẓamlıḳ)211b/10
v.-(vezīr-i aẓam) 214b/14
v. -i (el-vezīr ḥasan pāşā ibn-i vezīr-i aẓam meḥmed pāşā) 198a/07
v. -i (el-vezīr meḥmed pāşā ibni vezīr-i aẓam sinan pāşā)198b/20
v. -i (vezīr-āli) 219a/02
v. -i (vezīr-i aẓām) 195b/12
v. -i (vezīr-i aẓām meḥmed pāşā) 210a/12
v. -i (vezīr-i aẓāmları) 193a/20
v. -i (vezīr-i aẓam) 188a/06dc, 193a/21, 193a/24, 193b/05, 193b/08, 193b/10, 193b/19, 193b/19, 194a/09, 194b/09, 194b/11, 195a/12, 196a/08, 196b/15, 196b/16, 196b/22, 196b/22db, 196b/23, 200b/08, 201a/04, 201a/06, 201a/07db, 201a/10, 202b/13, 207b/21, 208a/25, 211a/14, 211b/02db, 211b/08/09db, 214a/18, 214a/20db, 214b/07, 215a/13, 215a/13db
v. -i (vezīr-i aẓam aḥmed pāşā)193a/23, 211a/21
v. i (vezīr-i aẓam celīl-i meḥmed pāşā ṭavil) 193a/21
v. -i (vezīr-i aẓam ferḥād pāşā arnavudī) 194b/03
v. -i (vezīr-i aẓam ḫādım mesīḥ pāşā)194a/13
v. -i (vezīr-i aẓam ḳoca sinān pāşā arnavudī)193b/01
v. -i (vezīr-i aẓam lālā meḥmed pāşāya) 196a/22
v. -i (vezīr-i aẓam meḥmed pāşānıñ) 197a/10
v. -i (vezīr-i aẓam murad pāşā)209a/21
v. -i (vezīr-i aẓam oṣmān pāşā) 195b/07
v. -i (vezīr-i aẓam oṣman pāşā) 193b/21
v. -i (vezīr-i aẓam siyāvuş pāşā) 193b/16
v. -i (vezīr-i aẓam ṭavīl meḥmet pāşā)197b/22
v. -i (vezīr-i aẓama)195a/13
v. -i (vezīr-i aẓamıñ)191a/09
v. -i (vezīr-i aẓamlıḳ)194a/19, 194b/16, 215a/11
v. -i (vezīr-i firūz) 208a/07
v. -i (vezīr-i kebīr) 193b/01
v. -i (vezīr-i sānī) 194a/09
v. -i (vezīr-i s̱ālese sinān pāşānın) 210a/18
v. -i (vezīr-i s̱āni) 185b/25, 215a/13
v. -i (vezīr-i s̱āni lālā ḳara muṣṭafa pāşā) 194b/17
v. -i (vezīr-i s̱ānī) 196b/15, 210b/21, 210b/21db
v. -i (vezīr-i s̱ānī dāmād ibrāhim pāşā ve vezīr-i s̱alese cerrāḥ meḥmed pāşā)196b/14, 196b/14
v. -i (vezīr-i s̱anī) 211a/21
v. -i (vezir-i aẓām sinān pāşa) 214a/20
v. -i (vezir-i aẓam) 187b/07dc
v. i (vezīr-i aẓam) 211b/03
v. -ī (vezīr-kār-ı serayları) 208b/23-24db

vezin Ar.i. 1. Tartı,tartma. 2.Ağırlık.
v. dan 213b/27

vezir Ar.i. 1. Hükümdarın vekili olup devlet işlerine bakan kimse, sadrazam, 2. İster vilāyette olsun isterse azledilmiş

olsun bir nazırlık veyā vekillik rütbesinin taşıyan kimse.
v. 193b/05db
v.-(vezīr-i mehmed pāşā) 187b/24dc
v. -i (vezīr-i aẓam) 187a/09dc
v. -i (vezīr-i aẓam meḥmed) 197b/22-23db
v. -i (vezir-i aẓam) 193b/05db, 193b/05db, 195b/12db, 196a/08-09db
v. -i (vezir-i aẓam ferḥad pāşā) 200b/08db
v. -i (vezir-i aẓamlıḳ) 194a/19db

viḳāye Ar.i. 1. Kayırma, muhafaza koruyup gözetme. 2. Himaye sahip çıkma. 3. tıp. Ortaya çıkması muhtemel olan bir hastalığın önünü alma.
v. 192a/15, 199a/26, 217a/11
v. siniñ 192b/27

vilāyet Ar. i. İl.
v. inden 215b/12
v. ine 217a/03
v. ini 203b/24
v. -i (be-vilāyet-i moşḳov)187b/12
v. -i (vilāyet-i aceme) 200b/12
v. -i (vilāyet-i gürciyeye) 201b/07
v. -i (vilāyet-i mezbūre) 205a/24
v. -i (vilāyet-i rus) 187b/12
v. -i (vilāyet-i şirvānıñ) 205a/23

vir- *T. f.* 1. Söylemek. 2. Ulaştırmak. 3. Yanında olan bir şeyi birine eriştirmek. 4. Çektirmek. 6. Teslim etmek. 7. Ödemek. 8. Hediye etmek. 9. Göstermek. 10. Sunmak. 11. Göndermek. 12. Değirmek.
v. 205b/25db
v.-di 192b/02, 193b/03, 198b/09, 203b/05, 204b/09, 217b/19
v.-diler 184b/19, 184b/25, 188a/04dc, 190a/07, 191a/03db, 195b/18
v.-düğinden 202b/22
v. e 184b/19dc
v.-dügi 192a/04
v.-düginden 197b/07
v.-dügüm 191b/07
v.-e 191b/17
v.-eler 185b/24dc
v.-en 213a/14
v.-gümizden 191b/13
v.-ir 215a/06
v.-irmiş 185a/15
v.-medügün 186a/20dc
v.-mege 184b/18, 214b/23
v.-mek 190b/21
v.-mekle 200a/22
v.-mekle (ḥükm vir-) 188a/06dc
v.-meye 186a/20
v.-meyip 200a/17
v.-meyüp 200a/17db, 214a/14
v.-meziz 184b/26dc
v.-meziz (ru ḫşat vir-) 184b/26
v.-miş 215b/16
v.-mişler 190a/20, 208b/10
v.-üp 194b/06, 194b/06db, 197b/27
v.-üp (arḳa vir-) 201b/07
v.-ür 195a/03, 200a/02
v.-ür (vücūd vir-) 186a/13

virdür- T.f. Bir şeyi başkasına verdirme.
v.-ür 190b/08

viril- F. Verilmek.
v.-di 191a/04, 191a/07, 191b/01, 195b/02
v.-dügi 215a/11
v.-mek 195b/25db
v.-üp 215a/13

visāl Ar.i. Sevdiğine kavuşma.
v. 190a/05

voyvoda İslav.i. Eskiden bazı bölgelerin idaresine ve dirlik düzenliğine memur kimselere denilirdi.
v. sına 213b/06

vuḳūᶜ Ar.i. 1. Düşme. 2. Tesadüf etme. İsebet eyleme. Ansızın gelip çatma.
v. da (nādir-ül vuḳūada) 197a/27

vuḳūf Ar.i. 1. Durma, duruş, hareketten lamla. 2. Bir halde bulunma, ilerlememe, gerilememe ve bir halde kalma. 3. Öğrenme, anlama, haberi olma.
v. 187b/14dc, 187b/15-16dc
v.-(aṣḥab-ı vuḳūf) 188a/18dc, 213b/17, 213b/17db
v.-(ehl-i vuḳūf) 187b/10dc, 201a/13

v.-(taḥṣil-i vuḳūf) 187b/15-16dc
v. da (ehl-i vuḳūf) 187b/18dc
v. u 209b/19

vuṣūl Ar. i. Ulaşma, gelme.
v. bul- 206b/02
v. e 188a/08
v. 193b/18
v. unden 193b/05
v. une 197b/18
v. ünden 193b/05db

vūrud Ar.i Varma, gelme, yetişme, ulaşma, erişme.
v. u 211a/08

vücūd Ar. i. 1. Varlık. 2. Bulunma.
v. 192a/14, 192a/25, 214b/08
v. a 187b/20dc, 190a/11, 204b/18, 206a/03, 207b/17, 210a/25
v. una (efnā-ı vücūduna) 194b/15
v. vir- 186a/13
v.-(vaḥdet-i vücūd) 189a/26
v. -u (efnā-ı vücūd-u şerīflerine) 190a/10
v. i 210b/02

vükāla Ar.i. Vekiller.
v. -ı (vükāla-ı żaviye el-iḫtirām)199a/12

vüsʿat Osm.i. Genişlik, bolluk.
v. 197a/27
v.-(ġana ü vüsat) 204b/22
v. da 204b/25
v. e 197a/27db

vüzārat *Ar. i.* Vezirlik.
v. 193a/27, 194a/06

vüzarā Ar.i.c. Vezirler
v. 196a/07, 197b/20, 198a/06, 214b/09, 214b/15
v. dan 195b/06
v. nıñ 196a/19
v. -i (vüzarā-i iẓām) 213b/21
v. -i (vüzerā-i aẓām) 193a/22
v. -i (vüzerā-i kirām) 194b/17
v. 196a/01

Y

Ya *Far. bağ.* ya ... ya Birinden birinin olmasının istenildiği durumlarda kullanılır.
y. 190b/17, 190b/20, 191b/11, 192b/19, 193a/14db, 193a/16, 194a/21, 194a/22, 202b/23, 202b/23, 210b/02, 213a/10
y. 190b/17

yād *Ar. i.* Hatırlama.
y. 197a/02, 198b/27
y. a 190b/20
y. it- 197a/01db
y. ol- 218a/20
y. olun- 213a/09

yāḫud *Far. bağ.* Veya.
y. 190b/17db
y. 210b/02

yāḳu T.İ.Deriyi kabartıp su akıtmak veya yara edip işletmek için vücüdün bir yerine yapıştırılan yakıcı şey.
y. 188b/22-23dc
y. 188b/22

yān *T. s.* 1. *i.* Birlikte, beraberinde olma. 2. Yer, mekan. 3. Bir kimsenin ön, arka, alt ve üst dışında kalan tarafı.
y. ına 217b/01
y. ları 188b/21dc

yār Far.i. Dost.
y. 192b/01, 192b/14
y.-(muīn ü yār) 195a/13
y.-(serdār-ı nuṣret-yār) 201a/24
y.-(āḳibet-i ināyet-i bārī-i yārī) 204b/02

yāre *T. i.* Vücutta oluşan derin kesik veya zedelenme.
y. sın 209b/02
y. sin 209b/05db

yāver *Far. i.* Yardımcı.
y.-(serdār-ı nusret-ı yāver cenābına) 204a/22

yabış- *T. f.* 1. Musallat olmak. 2. Kuruyup kalmak.
y.-ursa 196a/04

yaġ- T.i Hava boşluğundan yere düşen su, rahmet.
y.-dı 206a/18, 215b/17

y.-maġa 208a/04

yaġdır- T.f. Yağmağa sebeb olmak, yağmağa bırakmak. Çok çok atmak. Dökmek.
y.-dılar 200a/07

yaġma *Far. i.* Talan, çapul, dağıtma.
y. 214b/19, 214b/19
y.-(tatar-ı yaġma) 210a/05
y. et- 201b/04

yaġmur İ. Havadaki buharın su damlaları hālinde yere düşmesi ile meydana gelen sıvı yağış.
y.-(nuzūr-u yaġmur) 208a/04
y. lar 187b/18, 187b/19

yaḳa *T. i.* Taraf.
y. da 188b/03, 198b/27
y. nıñ 198a/08

yaḳıl- F. Tutuşturulmak, ateşe verilmek.
y.-dı 208b/25

yaḳın *T. s.* 1. Uzak olmayan yer. 2. Aralarında yakın ilişki olan. 3. Uzak olmayan mesafe.
y. 209a/10db
y. ı 196a/09

yaḳīn *T. s.* 1. Uzak olmayan yer. 2. Aralarında yakın ilişki olan. 3. Uzak olmayan mesafe.
y. 209a/10
y.-(ehl-i yaḳīn) 192a/26

yalñız Zf. 1. Sadece. 2. bağ. Ama. 3.zf.Yanında başkaları bulunmayan.
y. 196a/12, 199a/21, 210a/23
y. 195b/06, 195b/09

yalvar- T.f. Yardım isteyerek icra etmek, alttan alarak, yaltaklanarak dilekte bulunmak, çok yaltaklanmak.
y.-dım 191b/10, 191b/10db
y.-ur 191b/04

yan İ. 1. Yön, taraf. 2. Yer. 3. Kat.
y. ına 203a/18, 210b/20
y. ında 185a/14, 186b/12, 202a/09, 202a/09db, 209b/08, 218b/10, 218b/18
y. ından 203b/07, 203b/07db
y. ları 188b/20
y. larında 217b/18db

yanaşdır- F. Bir şeyin yanına varmak, yanaşmak, yanına gitmek.
y.-maz 198a/19

yanıḳ İ. 1. Yanmış şey. 2. Yanık eseri, bedenin yanmış yerinin nişanı.
y. 193b/11, 193b/12, 198b/20

yani^{c} İ. Bundan maksat, demek, demek isteniliyor ki.
y. 188a/06dc, 188a/06dc, 189b/26, 190b/08, 199b/14, 202a/07, 202a/07db, 202b/12, 205a/03, 208b/18, 208b/27, 212a/09, 212a/15, 212a/22, 212b/17, 218b/10

yañdur- F. Zarara kötülüğe uğratmak.
y.-up 185a/18

yap- *T. f.* İnşa etmek.
y.-dılar 218b/08

yapıl- F. Yapmak işine konu olmak.
y.-dıġu 187b/26dc

yapın- F. Kendi için yapmak veya yaptırmak.
y.-dı 218a/24

yapış- F. İyice yaklaşmak, değmek, sıkıca yakalamak.
y.-ursa 196a/03-04db

yapuḳ T.i. 1. Gelinin yüzüne yapıştırdıkları yufka elmas . 2. Eskiden sipahi süsü.
y. ları 198a/11

yaralan- F. Silah, bıçak vs. ile bedenin bir tarafında yara açılmak, yara almak.
y.-ıp 206a/17, 206a/17-18-19db

yarım T.s. 1. Birin yarısı. 2. mec. Eksik.
y. 213a/08

yaru İ. Bir bütünü meydana getiren iki eşit parçalardan her biri.
y. sın 189b/13db

yasaḳcı İ. Bir işin yapılmasına karşı olan kanuni veya kanun dışı engel koyan kişi.
y. lar 214a/16

yaş İ.Yaşanan ömür.
y. ın 196a/18, 196a/18db
y. ında 188b/26, 193b/26
y. ından 218a/07
y. ta 188b/14dc
y. taya 188b/14dc

yat- *T. f.* Uyumak.
y.-ar 203b/09

yatur- *T. f.* Öldürüp düşürmek.
y.-dılar 218b/21

yaya *T. s.* 1. Yürüyerek giden. 2. *i.* Yürüyerek giden asker.
y. 199b/16
y. dan 199b/14
yaz- F. Sözü düşünceyi özel işaret veya harflerle anlatmak.
y.-ardı 195a/13
y.-dı 217a/26
y.-dıḳları 193a/03
y.-dıkları 193a/03db
y.-dügın 208b/04
y.-mış 191b/21, 192a/26, 200b/15, 208a/13, 217a/12
y.-mışlar 188a/18dc, 188b/14dc
y.-up 188b/14dc, 193a/05, 199b/20, 200a/23, 203a/12, 205a/21
yazar T.i. yazı yazan kişi, Düşünür, müellif.
y. 205b/25
yazıl- F. Yazmak işi yapılmak.
y.-an 186b/22, 195a/12
y.-ıp 193a/08
y.-mış 208a/06
y.-up 213b/03
ye- F. Hoşa gitmeyen kötü bir duruma uğramak, tutulmak.
y.-dikleri 198a/12
y.-diler 208a/18
y.-memiş 198a/04, 198a/04db
yed Ar. i. Güç, kudret
y. inde 192a/17
y. inden 194a/04, 194a/04db
y. lerinde 215a/26db
y. lerinde (taḫt-ı yedlerinde) 215a/26
yedek *T. i.* Gerektiğinde kullanılmak üzere yanlarına alınan şey.
y. ine (yedegine) 218b/05
yedi S. Altıdan sonra gelen rakam.
y. 184b/02, 185a/14, 195a/04db, 204a/20, 204a/20db, 204b/11, 205a/25, 206a/02, 209a/18, 209a/18db, 217b/15
y. sinde 215b/02
y. bin 188b/01, 206b/25
y. bin beş yüz 218b/07
y. yüz 205a/27, 208a/20
y. yüz altmış dört 206b/25
yedinci S. Yedi sayısının sıra sayı sıfatı.
y. 195a/06
yek-dil Far.b.s. Gönüllü, gönülleri birbirine uygun, bir gönülde olan.
y. 185b/04, 185b/10
y.-(yek-dil) 210a/15
yek-zebān Far.b.s. Ağız birliği eden.
y. 185b/04
y.-(yek-zebān) 210a/15
y. ol- 185b/10, 210a/15
yekze Far.i. bir.
y. 190b/11
yel T.i. rüzgar.
y. ler 206a/16, 206a/16db
yelken İ. Gemilerin direklerine çekilen kalın bez.
y. 187a/08, 187a/08dc, 187b/01, 187b/01dc
y. in 187a/13, 187a/13db
y. lerin 187a/12, 187a/12db, 187a/12dc
yemin *Ar. i.* 1. Allah'a ve birbirlerine karşı söz verme. 2. Sağ taraf, sağ.
y. et- 207b/05
y. ine (cānib-i yemen) 186b/16
yemişci İ.Yemiş satan esnaf, manav.
y. 211a/14db
y.-(ketḫüda-i bevvābān yemişçi ḥasan aġa) 211a/14
yenbaġ Ar.i. Çekimli bir fiil şekli olup sadece şu terkipte kullanılır.
y. ī 194b/07
yeñiçeri İ. 1. Yeni asker manasıyla Sultan Orhan Gazi tarafından düzenlenmiş Osmanlı Devleti'nin bir askeri senıfı idi. 2mec.Zorba, zor ile bir şey yapmak isteyen.3. yeniçeri sınıfına mensüp er.
y. 188a/04dc, 194b/04, 195a/15, 195a/26, 205a/18, 214a/18, 215a/24
y.-(yeniçeri aġası) 193b/18
y. ler 214a/16
y. 198a/05, 201a/19, 211a/04, 211a/16, 212b/08, 214a/11, 214a/11db, 214a/19, 217a/17
y. ler 214a/22

y. yyi 218a/04
y. niñ 195a/16

yeniġ S. 1. Savaş veya herhangi bir müsabakada yenilmiş. 2. mec. Güçsüz, çaresiz.
y. i 210a/01

yeñi S. Oluş ve çıkışından beri çok zaman geçmemiş olan.
y. 201b/25, 215b/14, 215b/14db

yer İ.1. Bir şeyin, bir kimsenin kapladığı, kaplayabileceği boşluk, mahal, mekan.2. Durum, konum.
y. 193b/19db, 215a/01
y. de 186b/11, 193a/04, 202b/20, 209b/01, 215b/15, 215b/20, 219a/14
y. den 188b/07, 191a/07, 196a/09, 196b/06, 206a/12, 217a/02
y. e 204b/04, 204b/07, 204b/12, 206a/12, 215b/21
y. in 187a/04
y. inde 188a/18dc, 202a/16, 218a/10
y. inden 197a/26, 198b/16, 212a/12
y. ine 185a/26-27db, 187a/22, 191a/17, 192b/21, 193a/24, 193b/19, 193b/19db, 194a/23, 194b/09, 194b/12, 199a/16, 199a/19, 199a/22, 199a/25, 199a/26, 199a/27, 199a/27db, 199b/01, 200b/13, 203b/03, 211a/24, 214a/23, 219a/07
y. iñ 203a/15, 203a/15db
y. iyyeler 188b/14dc
y. lerde 187b/18
y. lere 211b/14/15db, 211b/15
y. leri 188b/116-17dc
y. lerinde 217b/11

yer- T.f. Bir kişinin beğenilmeyen yanlarını söylemek, kötülemek.
y.-den 204b/13
y.-lerin 188a/20

yer İ.1. Arz, zemin, 2. Üzerinde oturduğumuz gezegen.
y. e 186a/11-12dc, 215b/21/22db

yesār *Ar. i.* Sol, sol taraf.
y. 201a/20
y.-(ulūfeciyān-ı yesār) 205a/18
y. ında 201b/26db
y. ından (cānib-i yesār) 186b/16

yet- F. 1. Bir ihtiyacı karşılamak, giderecek nitelikte olmak. 2. Yeterli sebep olmak. 3.Yeterli olmak, kafi gelmek.
y.-er 209b/09
y.-miş 185a/24db

yetim Ti. Babası ölmüş olan kimselere yetim denir.
y. e 197b/08

yetiş- F. 1. Ulaşmak, ermek, vasıl olmak. 2. Tamam olmak, bitmek.
y.-miş 207a/11

yetişdir- F. Büyütmek.
y.-mezsem 187a/13, 187a/13db
y.-ur 202a/17

yetmiş S. Sayı.
y. 209b/21
y. den 195a/08
y. bin 185a/24

yetür- F. İhtiyacı karşılayacak kadar olan, kāfi miktarda olan.
y.-di 211a/15

yevm Ar. i. Gün
y. 203a/04db
y. i 203a/05
y. iye 184b/27dc
y. -i (yevm-i mezbūr)186a/02
y. -ü (yevm-ü mahūdda)212b/11
y. -ül (yevm-ül eḥad) 206b/14
y. -ül (yevm-ül erbāade)218a/23
y. -ül (yevm-ül erbāda)189a/09
y. -ül (yevm-ül iṣneyn) 188b/27
y. -ül (yevm-ül ṣalaṣā) 206b/17

yevmiye Ar. i. Gündelik. Bir günlük çalışmanın neticesi alınan ücret.
y. 184b/27

yıġın İ. Top, küme, birikmiş şeylerin teşkil ettiği topluluk.
y. 215b/20, 215b/20, 215b/24

yıḳ- F. Kurulu bir şeyi parçalayarak dağıtmak, tahrip etmek.
y.-arlar 202a/12, 209b/03
y.-ulur 204b/16

yıḳıl- F. 1. Yıkmak işi yapılmak veya yıkmak işine koyulmak. 2. Yok olmak, mahvolmak.

y.-dı 187b/20, 187b/20db, 188b/10, 206a/17, 208b/24
y.-ıp 187b/08
y. 214a/22
y.-ur 204b/16db

yıl İ. Sene.
y. 184b/06, 185b/08, 192b/13, 192b/13db, 194b/20, 197a/14, 215b/21, 216a/24db, 217a/24
y. dān 188b/14dc
y. dan 185b/11, 197a/08, 214b/25, 215a/03
y. lar 209a/23

yıllıḳ S. 1. Bir senelik, bir yaşında. 2. Şu kadar senelik ortaya çıkışından beri şu kadar sene geçmiş olan.
y. 196b/04

yiġit *T. s.* 1. Güçlü, cesur, kahraman. 2. *i.* Delikanlı, kuvvetli ve genç erkek.
y. ler 191b/03db, 205a/08
y. 191b/14

yigirmi S. Yirmi.
y. 106a/20db, 185b/15, 185b/21, 186b/15, 187a/01, 187a/01dc, 191a/16, 194a/01, 194a/01db, 195a/09, 197a/21, 199b/14, 199b/14, 201b/14, 204a/20, 204b/25, 204b/25db, 206a/20, 206b/12, 215b/08, 215b/24
y.-(yigirmi beş) 185b/08
y. altı 190a/15
y. bin 208a/18
y. binden 208b/25

yigitciḳ *T. s.* 1. Güçlü, cesur, kahraman. 2. *i.* Delikanlı, kuvvetli ve genç erkek.
y. ler 214a/09

yine Zf. Gene.
y. 185a/12, 185a/13, 185a/16, 185a/23dc, 185b/02, 185b/02dc, 186a/08, 186a/08dc, 186b/12, 187a/08, 187a/20, 188a/13, 191b/07-08db, 191b/08, 196b/07, 196b/09, 196b/09db, 196b/23, 197a/07, 197a/24, 198a/01, 198a/22, 198b/04, 198b/14, 199a/11, 201a/06, 202a/14, 202a/15, 202b/08, 207b/19, 208a/10, 208a/22, 209b/13, 210b/19, 210b/21, 211b/18, 211b/19, 213b/11db, 214a/21, 214b/18, 217b/13, 218a/18

yir Bkz.Yer.
y. e 211b/14db

yit- T.f. Kaybolmak.
y.-erek (yiderek) 196a/07

yoġ Bkz. Yoḳ
y. dı 196a/11
y. du 196a/11db, 197b/05, 198a/04, 198b/25
y. ken 188a/06dc, 207b/05
y. muş 196a/13
y. sa 193a/13
y. dı 188b/04

yoḫsa *T. bağ.* Bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlşatmak için kullanılır.
y. 209b/06
y. 217a/24

yok İ. Var karşıtı, bulunmayan mevcut olmayan nesne, kimse vb.
y. ıken (yoġıken) 207b/05db

yoḳ İ. Var karşıtı, bulunmayan mevcut olmayan nesne, kimse vb
y. 187a/06-07dc, 188a/04dc, 189b/09, 191b/13, 192a/14, 192a/22, 193a/06, 195b/04, 198a/11, 198a/11db, 209a/11, 210b/08, 211a/26, 213a/13, 213a/14, 215b/18/19db, 215b/19
y. dur 187a/09, 187b/20dc, 191b/20, 191b/20db, 197b/12, 217a/21

yoḳla- F. Var mı yok mu diye anlamaya çalışmak. Arayıp taramak.
y.-dup 187b/18dc
y.-r 209a/27

yoḳlama İ. Yoklama işi. 2. askerin künye defterine uygulayarak incelenmesi, muayenesi ve bu defterlerin işlenmesi.
y. 209a/26, 212b/10
y. sı 212b/06

yol İ. 1. Bir yere gitmek için aşılan uzaklık. 2. Çare. 3. Hareket tarzı. 4. Düzen gereken durum, nizam.
y. 188a/04dc, 218b/16
y. a 209b/05

y. da 219a/05
y. lar 187b/21
y. larda 197b/14
y. larına 219a/11, 219a/22
y. larında 204a/08
y. un 213a/12/13db
y. una 213a/09, 213a/13
y. unca 185b/06db
y. uñuza 201b/11

yol- T.f. Temizlemek, ayırmak.
y.-a 218b/05
y.-dı 186a/27, 186a/27db
y.-unca 185b/06db

yoldaş İ.Birlikte yola çıkan kimse, arkadaş, dost.
y. larınıñ 214a/13

yoldaşlıġ *T. i.* Yakınlık, dostluk.
y. 197a/07

yoldaşlıḳ *T. i.* Yakınlık, dostluk.
y. et- 209b/01

yolluġ İ. 1. Yolda yemek maksadıyla hazırlanan yiyecek, 2. yolcuya hediye olarak verilen şey. 3. sofa yerlere serilen ince kilim. 3. yol masrafı olarak ödenen para.
y. u 202b/21

yoluḳ İ. Tüyleri dökülmüş.
y.-(el-şeyḫ yoluḳ meḥmet çelebi) 200a/19

yöpürve ?
y. 186a/10db

yum- *F.* Kapamak, gözleri avucunu kapamak.
y.-dılar (göz yum-) 188a/06dc

yumurda *İ.* Uçucu bazı hayvanların sonradan içinden piliç ve yavru çıkmak üzere doğurdukları yuvarlak madde.
y. sından 215b/16

yurt *İ.* yer memleket. 2. Oturulan yer.
y. 212a/27, 217b/10
y. ları 204a/07

yut- *F.* 1. Boğazdan aşağı indirmek. 2. Zorbalıkla alıp kazanmak.
y.-muşlar 200b/24

yutdur- F. 1. Boğazdan aşağı indirmek, yedirmek. 2. Kabul ettirmek, inandırmak.
y.-dım 191b/27, 191b/27db

yuṭāḳ T.i. Ağız burun boşlukları ve gırtlak ile yemekborusu arasında bulunan boşkuk.
y. dan (teklīf-I mā-lā-yuṭāḳdan) 193a/10

yuvarlıyu yuvarlıyu İkil. Sürüyerek götürmek.
y. yuvarlıyu yuvarlıyu 196b/11

yük İ. 1. Taşınılan şey. 2. Mec. Birinin üzerine almak zorunda kaldığı ağır görev.
y. 191a/14, 195b/23, 203a/22, 205a/25, 215a/27

yüklet- *F.* Yükleme işini yaptırmak.
y.-miş 191b/07

yürü- *F.* Yürümek, adım atarak ilerlemek.
y. 194a/22
y.-di 213a/10, 218b/02
y.-yüp 218b/24

yürüt- *F.* Yürümek işini yaptırmak, yürümesini sağlamak.
y.-di 213a/10db

yürüyüş *F.*Birliklerin bir yerden başka yere gitmesi, hücum, saldırı.
y. 188b/05
y. ünü 212b/19

yüz *S.*1. Sayı 2. Sima, çehre, surat. 3. (çıkma dumunda) Nedeniyle, sebebiyle.
y. 184b/02, 185b/08dc, 185b/11dc, 186a/02-03dc, 186b/08dc, 186b/10-11dc, 186b/27, 187a/01dc, 187a/07db, 187b/20db, 188a/10, 189b/09, 191a/13, 195a/18, 202a/13, 202b/01, 205a/07db
y.-(beş yüz) 184b/27, 187a/07
y.-(iki yüz) 187a/06
y.-(üç yüz) 185a/13, 185b/08
y.-(yüz ṭoḳsan) 186b/25
y. den 185b/08db, 186a/02-03db, 215a/02
y. e 200b/19, 208a/17, 217a/09
y. in 212a/26, 218b/01

y. lerin 202a/10
y. ṭut- 207a/10
y. ü 204b/03, 210b/20
y. üm 191b/10, 191b/10db
y. ünde (edā-ı yüzünde) 198b/11
y. ünden 192a/02, 212b/15
y. üñ 217b/24
y. bin 209b/23, 217a/16
y. eli 199b/07
y. otuz dört206a/22

yüzer S. Yüz sayısının üleştirme şekli.
y. 187a/01

Z

zān *Ar. i.* Zannetme, sanma.
z.-(bād-I muvāfıḳ-u zān) 206b/06
z. ol- 186b/19

ẓann *Ar. i.* Zannetme, sanma.
a. i (ḥüsn-ü ẓannı) 200a/01

zāt Ar. i. 1. Hürmete lāyık kimse. 2. Kendi. Öz, asıl. 3. Ehil, sāhip.
z. ında (ḥadd-u zātında) 210a/19
z. -i (zāviye-I mezbūreye) 200b/03

zaḫīre Ar. i. Gerektiği zaman harcanmak üzere ambarda saklanan hububat, yiyecek.
z. ye 187b/20dc

zaḫire Ar. i. Gerektiği zaman harcanmak üzere ambarda saklanan hububat, yiyecek.
z. 188a/06dc
z. leri 196a/17
z. si 187b/07dc

zaḫm Far.i. Yara.
z. 217b/12

zaḥmet Ar. i. Sıkıntı, eziyet. 2. Yorgunluk. 3. Zor, güç.
z. 185b/24dc, 188a/12dc, 219a/25
z.-(zaḥmet ü meşaḳḳat) 206a/19

zamān Ar. i. Zaman, devir, vakit, çağ, mevsim
z. 187a/05, 187b/21, 188a/04dc, 188a/04dc, 188a/18dc, 192a/24, 196b/05, 196b/21, 197a/14, 197b/27, 206b/06, 210b/19, 219a/09
z. a 190b/25, 212b/13
z. da 200a/07, 203b/19, 204a/02
z. dan 204a/16
z. dır 196b/03
z. e (şairā-I zamāne) 189a/27
z. ında 195b/05, 209a/21
z. ıñ 205b/12
z. -ı (zamān-I devlet)199b/02
z. -ı (zamān-ı devletlerinde) 199b/11
z. -ı (zamān-ı nusret) 200b/10
z. -ı (zamān-ı sābıḳda) 203b/01
z. -ı (zamān-ı sabıḳda) 188a/04dc
z.-ı (zamān-I şerīfinde)197b/03
z. -ı (zamān-ı şerīflerinde) 196a/16, 197a/15, 199a/07
z. -ı (zamān-ı vezīr) 207b/17
z. -ı (zamān-ı żaif ü ıżṭırāblarında) 195a/11
z.-(vaḳt ü zamān) 187a/17
z. ki 217a/13
z. 204a/02db, 206a/03db
z. dır 196b/03db

zamme Ar. i. Bir şeye bir şeyi ekleme, artırma, katma. Fazla olarak verme.
z.-(memālik-I zamme) 205a/13db

zat Ar. i. 1. Hürmete lāyık kimse. 2. Kendi. Öz, asıl. 3. Ehil, sāhip.
z. ın 187b/14dc

zeᶜāmā Bkz. Zeᶜāmet.
z. 205b/02, 212b/08, 215a/26db
z. 212a/20, 212a/20db
z. 201a/23
z. 205b/02db, 215a/26

zeᶜāmet Ar. i. 1. Şeref, şan. Riyaset. 2- Yetiştirdikleri hayvanları ile birlikte harbe iştirak eden ve Sipāhi denen Osmanlı askerine öşrü alınmak üzere verilen en büyük timār.
z. 191b/04, 191b/04db, 191b/09, 191b/12, 209a/24
z. den 191a/17
z. i 191b/03, 191b/03db
z. leri 191a/14
z. lerin 191a/16, 191a/16db

zehir Ar. s. Görünen, görünücü, açık, belli, meydanda.
z. 200b/23

zekā Ar.i. Zihin keskinliği, zeyreklik, fetanetli., akıllı.
z. sından 193a/17

z. 203a/14db

zekāvet Ar.i. Zeka yerine kullanılır.
z. 198b/25

zelzele *Ar. i.* Sarsma, titretme.
z. 212b/13

zemheri Far. i. 1.Yer. Yeryüzü.2. Meydan. Satıh. 3. Tarz. Eda. 4.Mevzu
z. niñ 188b/26

zemīn *Far. i.* Yeryüzü.
z. 212b/13
z.-(bed-peymān-ı zemīn) 215a/16
z. de (şirvān-ı zemīnde) 210b/26
z. e (ḳar-ı zemīne) 188b/02
z. -i (zemīn-i şirvānda) 210a/09
z. e 216a/07db
z. e 219a/06
z. -i (zemīn-i şirvana)206b/13

zemm *Ar. i.* Beğenilmeyen kötü hal ve hareket.
z. ine (ḳadḥ u zemmine) 190a/27
z. den 188b/14dc

zen Far. i. Kadın
z. 185b/06db, 189b/19, 189b/19db, 208b/27, 208b/27db

zencir Far. i. 1. birbirine geçmiş halkalardan oluşmuş demir ip ve bağ.
z. e 202b/07

zevāb Ar. i. Züabenin çoğulu.
z. e (żu-żevābe) 187b/16

zevāl Ar.i. 1. Sona erme, zail olma. 2. “ Ağılama, gerileme, aşağı düşme.
z. de (vaḳt-i zevālde) 188b/27

zevce Ar.i. Eş, çift, iki şeyden bir araya gelmiş takım.
z. si 209a/07, 209a/12

zevḳ Ar. i. 1.Hoş, hoşa giden. Mānevi haz. 2. Eğlenmek.
z. 196a/26db

zib Far.i. Bezek, süs,
z. 211a/05db
z.-(zīb ü ziynet) 205b/21, 213b/19

zī-şān Ar.s. Şanlı, şerefli.
z.-(zī-şān) 209b/24, 210a/02
z.-(mīr-zī-şān) 209b/20

zī-veḳār Ar.b.s. Vakarlı.
z. ıñ (serdār-ı zī-veḳārıñ) 211b/20

zīr *Far. i.* Emir altındakiler.
z.-(zīr ü pāyanda) 199b/15
z. in (zīrin ü ārif) 189a/24
z. -i (zīr-i ḥükümetlerinde) 199b/22
z. i188b/07

zikr Ar. i. Anmak, hatırlamak. Anılmak.
z. 207a/15
z. indedir 190a/11, 190a/21, 191a/26, 193a/20, 194b/17, 199b/11, 199b/11db, 203a/26, 204b/10, 204b/18, 205a/23, 206a/25, 206b/10, 207a/16, 207b/07, 209a/01, 211a/09, 211b/21, 212b/07, 212b/25, 214b/21, 215b/06, 217a/11, 217b/04, 218b/13, 219a/05
z. indedir.şemsi. (şemsi pāşā) 192a/09
z. indendir 199a/08, 200b/11, 205b/16, 206b/02, 213a/15
z. iñdedir 206a/14
z. olun- 211b/26, 213b/10, 214a/03
z. -i (zikr-i salṭanat) 189a/07
z.-indedir 207a/05db

zikür Ar.i. 1. Erkek çocuk.
z. 190a/11
z.-(evlād-ı zikürü) 203b/03

zilḥicce *Ar. b. i.* Arabi ayların on ikincisi.
z. 213a/19db
z. sinde 213a/19

zillet Ar.i. Alçaklık
z. e (ḳadḥ u zillete) 190a/27db

zinā Ar.i. Nikahsız çiftleşme, İslamiyete uygun düşmeyen kadın erkek ilişkisi.
z. 206a/03db
z. nıñ (veled-i zinānıñ) 206a/04

zināzāde Far.b.i. zina yapmış olanlar.
z. leri 206a/03db
z. leri 206a/03

zirā Far.e. Çünkü. Ondan ki, şundan, şu sebepten ki.
z. 187a/06-07dc, 190b/02, 211b/13

ziriñ ü ʿārif Fas.b.i. Çok bilgili .
z. 189a/24

ziyāde Ar. i. 1.Artan, fazla kalan. 2. Çok bol. Fazladan. 3. Artma, çoğalma.
z. 184b/14, 185b/08db, 185b/18, 186a/02-03db, 186a/03, 187a/15,

187b/03, 187b/20, 187b/20db, 188b/04, 188b/06, 188b/14dc, 189b/21, 189b/21db, 190b/08, 197a/26, 199b/14, 202a/12, 204b/04, 205a/10, 205a/19, 206b/12, 206b/27, 208a/26, 208b/25, 214b/02, 214b/02db, 214b/26, 215a/03, 215a/22, 217a/07db, 218a/05, 218a/07
z. dir 186a/14
z. si 204b/07, 214b/03

ziyādece Ti. Fazlaca, çokca.
z. 203b/09

ziyāret Görüşmeğe gitme.
z. 200b/03
z. ine 195a/01
z.-(laṭīf-i ziyāret-gāh) 208a/03

ziynet *Ar. i.* 1. Süs. 2. Kadınlara mahsus kıymetli eşya.
z. 211a/05db
z.-(zīb ü ziynet) 205b/21, 213b/19
z. e 211a/07
z. ler (envā-ı ziynetler) 205b/24

zor *T. i.* Baskı.
z. 197a/25, 197a/25db

zümre Ar.i. 1. Bölük takım , cemaat, sınıf. Topluluk.
z. sin 218a/05
z. sinden 214a/11
z. -i (zümre-i çāsingirāndan) 213b/12
z. -i (zümre-i melek) 206b/24
z. -i (zümre-i silaḥ-dārān) 217b/19
z. -i (zümre-i şühedāya) 190a/13, 219a/17

züvvār Ar.s. Ziyaretçiler, görmeye hatır sormaya gidenler.
z.-(ḫaccāc ü züvvār) 187b/22

ẓāhir Ar. s. Görünen, görünücü, açık, belli, meydanda.
z. 188a/04dc, 188a/18dc
z. olmaġla 187b/10dc
z. 191b/08db, 191b/12db, 203b/17db
z. ol- 191a/25db

ẓabṭ Ar.i 1. Sıkı tutma. 2. İdaresi altına alma.
z. eyle- 188a/12dc
z. it- 185a/21

ẓahir Ar. s. Görünen, görünücü, açık, belli, meydanda.
z. 188a/04dc, 188a/18dc
z. olmaġla 187b/10dc

ẓarifāne Far.s. Nazik bir şekilde, nazikçe, incelikle, hoş ve yumuşak davranışla
z. 192b/26

ẓuhūr Ar.i. 1. Mfeydana çıkma, görünür olma. Görünme. 2. Meydana gelme, hasıl olma.
z. a 197a/07
z. 214a/03

ẓühre Ar.i. güneş sisteminin ikinci gezegeni.
z. 202a/01db

ẓülm Ar.i. Haksızlık, eziyet, işkence.
z. ünden 185a/27db

żāl Far.i. 1. Yaşlı ve ak sakallı kimse, 2. İran'ın meşhur kahramanlarından Rüstemin babası.
z.-(ḳavm-i żāl) 196b/10

żāman Ar. i. Zaman, devir, vakit, çağ, mevsim
z. 201a/18

żan *Ar. i.* Zannetme, sanma.
z. dan (bī-edeb ü żandan) 196a/27

żabṭ *Ar. i.* 1. İdāresi altına alma. 2. Sıkıca tutma. 3. Silah kuvveti ile bir yeri alma.
z. 185a/21dc
z. et- 209b/12
z. etdir- 209b/12db
z. eyle- 210b/16
z. ında 200a/08, 209b/25
z. it- 210b/07
z. ol- 185a/04dc
z. olun- 203a/04
z. 185a/04

żaʾif Ar. i. 1.Zayıflık 2. Meyil.
z. 198b/13, 198b/13db
z.-(zamān-ı żaʾif ü ıżṭırāblarında) 195a/11
z.-(żaif ü żzillet) 208b/15

żaʾifṭār Far. b. İ. Zayıftan güçsüzden yanı olan.
z. ını 184b/04

żamīme Ar.i. Ek, ilāve. Artırma, katma, ekleme.
z. -i (żamīme-i memālik-i oṣmāniyān)205a/13
z. -i (palanḳa-ı żamime-i memālik-i pādişāhi) 197a/16

żamir *Ar. i.* İç, gönül, kalp.
z.-(muvāfıḳ-ı żamir) 185a/06

żamm Ar. i. Bir şeye bir şeyi ekleme, artırma, katma. Fazla olarak verme.
z. 202b/02, 204b/27
z. it- 195a/22, 196b/13, 209b/23, 209b/23db z. ol- 217b/03

żarar *Ar. i.* Olumsuz, kötü durum, ziyan.
z. 213a/11, 219a/21
z. ları 217a/20

żāt Ar. i. 1. Hürmete lāyık kimse. 2. Kendi. Öz, asıl. 3. Ehil, sāhip.
z. ında 198b/25, 210a/19db
z. ıñ (ism-i żātıñ) 193a/06
z. ıñ (ism-i żatıñ) 193a/01

żafer Ar. i. 1. Bir çok uğraşmadan sonra maksada erişme. 2. Düşmanı yenme, üstün gelme
z. 203a/21

żaḫāyir Ar.i.c. Bkz. żahire
z. 208a/22

żaḫire *Ar. i.* Anbarda saklanan yiyecek, hububat.
z. 208a/22, 208a/24, 208b/01, 217a/08, 217b/23
z. de 217b/21
z. 208a/14
z. niñ 208a/23
z. sin 194b/06, 204b/23, 212b/01

żaḫireci T.i. Huhubat satan.
z. 208b/06
z. ye 211b/27

żaḫiresizlik T.i. Huhubatın olma durumu.
z. den 204b/19

żalike Ar.i. bazı Arapça sözlerde kullanılır. Bu, şu, bununla, şununla.
z. 196a/08, 197b/18, 199a/07

żavī Ar.i. Köşe, sığınacak yer.
z. 214b/16

żaviye Ar.i. 1. Köşe, bucak. 2. Bir zahidin ibadetle meşgul olduğu yer.
z.-(vükāla-ı żaviye el-i ḫtirām)199a/12
z.-(żzaviye el-iḥtirām) 213b/11, 213b/11db
z. sinde 200b/01
z. 193b/05db
z. -ül (żaviye-ül iḳtidār) 193b/05

żeḥāb Ar.i. 1. Gelme demek olan geri dönme. 2. bir fikre bağlanma
z. 213a/05

żevḳ Ar. i. 1.Hoş, hoşa giden. Mānevi haz. 2. Eğlenmek.
z. ın 200a/10

żī-şān *Ar. b. s.* Şanlı, şöhret sahibi.
z.-(żī-şān) 201b/05, 204b/19

żī-veḳār Ar.b.s. Vakarlı.
z. e (żi-veḳāre) 218b/20
z. ıñ (żī-vekārıñ) 205b/16
z.-(żī-şān) 203b/01, 209b/12

żikr Ar. i. Anmak, hatırlamak. Anılmak
z. olun- 203a/02

żillet Ar.i. Alçaklık.
z.-(żaif ü żzillet) 208b/15

żira Far.e. Çünkü. Ondan ki, şundan, şu sebepten ki.
z. 187b/22

żirve Ar.i. Tepe, dağın en yukarı noktası.
z. sinde 201b/26

żu Far.e. Sahiplik katar.
z. 187b/16

5. ÖZEL ADLAR DİZİNİ

KİŞİ ADLARI

A

ᶜAişe Sulṭān Vezir-i azam Rüstem Paşa ve Mihrimah Sultan'ın kızıdır. II. Vezir Ahmet Paşa ile evlidir.
a.190a/14

ᶜAbdülmüᶜmin Tunus sultanlarından Sultan Hasanın kardeşi.
ᶜa. 184b/11
ᶜa.+i 185b/01

ᶜAbdürraḥman Beg Amasyalı Ali Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1546'da Halep, 1547'de Bursa ve Edirne mollalıklarında bulunur. 1551'de Rumeli kazaskeri olursa da 1556'da azledilir. 1561'de Mısır kadısı olup 1563'te istifa eder. 1566'da Mekke kadısı olur. 1569'da azledilir. 1573'te Rumeli kazaskeri olur.
ᶜa.-(abdürraḥman beg) 203a/02

ᶜAdil Girāy Ḫan Devlet Giray'ın oğludur. 986(1578-1579)da kardeşi Mehmet Giray Hana kalgay olur. İran seferine iştirak eder sefer dönüşü hudutta kalırsada vefat eder.
ᶜa. 207b/10, 207b/10-11db, 206b/21,207b/07, 209a/01, 209a/02

Aḥižāde Far.b.i. Esnafın oğlu.
a.-(el-mevlā aḥizāde efendi) 199b/07

Aleksandır Ḫan Gürcistan hanlarındandır.
a. 212a/09, 204a/04,203a/16, 203a/13,212a/06

ᶜAli Pāşā Kılıç (Kapdān-ı Derya)Turgut Paşanın adamıdır. 981(1553)te istanbul'a gelir. 979 (1571-1572) de Çeşme harbini müteakip kaptan-ı derya olur.995(1586-1587)de vefat eder ᶜa.-(ali pāşā) 185b/09, 185b/11, 186b/19, 187a/13, 187a/25dc, 187b/06,197b/21db,186a/19db, 186a/19db, 186a/19db, 186a/27db, 186a/27db, 186a/27d,185b/27,187a/05, 187a/25, 188a/18,184b/02, 188a/04, 186a/19db, 186a/27db, 186a/19dc, 186a/21, 186b/15,185b/21, 185b/27

ᶜĀlī Efendi (Vākadar) 1541-1599 yılları arasında yaşamıştır. Geliboluludur. Büyük tarihçilerimizden biridir. 'Kün-hü'l Ahbar' adlı tarih eseriyle tanınır.
ᶜa.205b/25,191b/20

ᶜAli Pāşā(Kalaylıkoz) II.Selim'in nedimlerinden olup çavuş ve sonra memuren İskenderiyeye gider. Dönüşte mirmiran sonr aBudin ve Rumeli beyi olur. Esma han sultanla evlenir. 992'de vezir olursada tekrar Budin valiliğine gönderilir. 995(1586-1587)de azl ve vefat eder.
ᶜa. 197b/21
ᶜa. +(mīrzā ali beg) 204a/06

B

Bāyezid-i Velī Halit Bin Velit. Nurdin . Şemseddin. Yakup . Ali. Bayazıd-ı Veli isfendiyar olarak kaydedilmiştir. Kastomonide otururlardı.
b. -i (bāyezid-i velī)192a/27

Sulṭān Bayezıd Yavuz Sultan Selīm'in babası.
b.-(sulṭān bayezıd) 189a/10
b.-(şehzāde sulṭān bāyezıd) 193b/02

Behrām Pāşā Sadrazamlığa kadar yükselemeyen üstün vezirlerden biridir. Haremden ağalık ile çıkıp, Rumeli beylerbeyi iken Macaristan seferlerinden birinde, iç oğlanların bazı ağalarla anlaşması sonucu başına taş atılarak öldürülmüştür.
b.202a/19,212a/13db, 212a/16, 212a/13

C

Cafer Aġa Sadrazam Tavil Mehmet Paşa'nın damadı olup onun zamanında yeniçeri ağası idi.
c.-(cafer aġa) 185a/19db
c.-(cafer pāşā) 196b/27db, 197a/01, 197a/01db, 207b/20, 215b/01, 218a/14, 218a/26
c.-(cafer pāşāyı) 208b/19, 219a/07

Cüce Cafer Aġa Enderundan olup Sultan Mehmet III. Manisada Şehzadeliği esnasında hizmetinde çavuşbaşı olur.
c.-(cüce cafer aġadan) 196a/20

Cenāp Efendi Bursalı Emir Ali Efendi'nin oğlu Emir Hasan'ın mahdumudur. Müderris ve 1586'da Halep kadısı oldu. 1588'de vefat etti.
c. 188a/18dc

Celāli Deli Ḫasan (Deli) Üçüncü Mehmed devrinde İstanbul'un Devşirme idaresine karşı isyan edip Anadolu'da saltanatı ilan eden meşhur Kara-Yazıcı'nın kardeşi ve halefi: Sonradan Bosna ve Tımışvar valiliklerinde bulunmuştur; "Celali-Hasan Paşa" şeklinde de anılır.
h.-(celāli deli ḥasan) 198b/07
h. ıñ 188b/15db
h.-(deli ḥasan) 198b/08

Celīl Meḥmed Pāşā Koca Sinan Paşa'nın oğludur. Kapucıbaşı ve 999(1590) da yeniçeri ağası, 1000(1591)de Rumeli beyler beyi,1001(1592)de Şam Valisi olup ; 1002(1593)de vezir olur. Sonra serdar tayin edilir. 1005(1596)da Belgrat muhafızı olursada oradan Konya ve tekrar Şam Valiliğine tayin edilir. Sonra İstanbula gelir. Kubbe altı veziri olup 1014(1605)de vefat eder.
m.-(celīl i meḥmed pāşā) 187b/07dc
m.-(celīl meḥmed pāşā) 207b/21

Cerraḥ Meḥmed Pāşā Üçüncü Mehmet devri vezir-i aʿzamlarından. Enderundan yetişerek çuhadar şehriyari olarak çıkar. 987(1598) de yeniçeri ağası 989(1581)de ikinci vezirliğe yükselir. Sonra Sadaret kaymakamı olur. 1006(1597)de Sadrazam olur. 1013(1604) de vefat eder. Avret pazarında yaptırdığı camisinde meftundur.
m.-(cerraḥ meḥmed pāşā) 214a/05

Ç

Çerkes Haydar Pāşā Sivas ve Rumeli beylerbeyi olup Sinan Paşa'nın Eflak seferi esnasında bir batakta şehit olur.
c.-(çerkes haydar pāşāyı) 218a/02

D

Dūd-mān Āl-i Cengiz Ḫan ? Tarihte Cengiz Han olarak bilinen Moğol imparatoru.
c.-(dūd-mān āl-i cengiz ḫānıdandır) 207b/15(i. "çeleb"den). 1.Efendi, ağa, bey, Mevlā. 2. Okuma bilen, efendi. 3. Osmanlılar'ın ilk devresinde şehzādelere verilen unvan.
ç. 198a/13

Dāl Meḥmed Çelebi 1002(1593) de Estergon ve Hatvan muhasarasında Novgrat kalesi beyi olup kaleyi müdafa edersede yardım alamaz ve vire ile teslim eder. 967(1559) İran seferinede mirliva olup alınan Şirvan eyaletinin tahririni yazar.
ç.-(dāl meḥmed çelebi) 205a/26

Dāl Meḥmed Beg 1002(1593) de Estergon ve Hatvan muhasarasında Novgrat kalesi beyi olup kaleyi müdafa edersede yardım alamaz ve vire ile teslim eder. 967(1559) İran seferinede mirliva olup alınan Şirvan eyaletinin tahririni yazar.

m.-(dāl meḥmed begi) 215a/18

Dāmād Far. i. Güveyi.
d. 195a/14, 209a/06
d. -ı (dāmād-ı pādişāhi)195b/15
d. -ı (dāmāt-ı pādişāh) 196b/17

Dānḳı Beg İmam kulu han beylerindendir.
d. 217b/09

Davud Benī Bostancıbaşılıktan sancakbeyliği verildi ve Sonra Temeşvar eyaletine vali oldu. İyiliksever bir adamdı.
d.-(davud benī) 203a/27

Davud Ḫan Gürcistan halarındandır.
d.-(davud ḫān) 203a/06

Davut Pāşā Bostancıbaşılıktan sancakbeyliği
verildi ve Sonra Temeşvar eyaletine vali oldu. İyiliksever bir adamdı.
d.-(davut pāşāya) 190a/19

Defter-dār Ar.i (defter +far +dar) 1. Bir maliye işlerini yöneten yüksek görevli. 2.tar. Osmanlılarda maliye işlerinin en yüksek yetkilisi veya illerde maliye işleriyle uğraşan görevli.
d. 213b/10
d. an (defter-dāran) 213b/11
d. larına (defter-dārlarına) 213b/11
d. 196a/09

Defterdār Üveys Çelebi Aydının kozlu hisar kasabasında kadı Mehmet Efendinin oğludur. Küçük ve orta defterdarlıklarda bulunur. Murat III devrinde başdefterdar olarak Budin Beylerbeyiliğine gönderilir. 995(1586) da Mısır beyler beyi olur. 998(1589)da vezirlik payesi verilir. Ayni senede vefat eder. Mısırda meftundur.
d.-(defterdār üveys çelebi) 191a/18
d.-(defterdār üveys çelebiniñ) 190b/27
d. ı 210b/14
d. ı (defter-dārı) 187b/14dc
d. lar 195b/13, 213b/11db
d. ları 190b/07

Damand Maḥmud Efendi Mudurnuludur. Müderris olup Radiye Hatun ile evlenir. Galata ve Bursa Kadılıklarında bulunur. 1003(1594) de İstanbul Kadısı ve Anadolu Kazaskeri olur. 1004 (1595) de Mısır Kadısı ve Rumeli Kazaskeri olur. 1005(1596) da azledilirsede 1007 (1598) de ikici defa Anadolu Kazaskeri olur. Mükerrem Galata, Anadolu ve Rumeli Kazaskerliklerinde bulunur ve 1020 (1611)de Ruscuk kazası arpalık olarak verilir.
m.-(damand maḥmud efendiyi) 196a/09

Diyāle Gürcistan padişahının kızının ismi.
d. 203b/03

Durgudcā Bkz. Ṭurġudca Paşa
d. 186b/01

E

Ebu's-suud Efendi "Şeyh Yavsi" lakabıyla bilinen Şeyh Muhyiddin Mehmet Efendi'nin oğludur. 17 sene kadar çeşitli müderrisliklerde bulunduktan sonra (939) 1532-1533 tarihinde Bursa ve (940) 1533-1534 tarihinde İstanbul kadılıklarına tayin edilmiş ve nihayet (944) 1537 senesinde Rumeli kazaskerliğine yükselerek 8 sene 2 ay bu büyük makamı idare ettikten sonra şeyhülislam ve müfti'l-enām olmuştur. Sultan Süleyman'ın meşhur Kanunnamelerinin İslam ahkamıyla te'lifinde büyük rolü vardır. Türk-İslam hukuk tarihinin en mühim şahsiyyetlerindendir.
e. 192a/16, 193a/11
e.-(ebu's-suud efendi) 192b/22
e.-(ebu's-suud efendi) 192a/18

Ebü-l-Ḫasan Ḫarḳanī Hz. Allaha Tealaya ve ahirete ait ilimler ya'ni ma'rifetler sahibi büyük bir alim. İsmi Ali bin Cafer'dir. Bistam'ın bir kasabası olan Harkan'da doğdu. Hz. Ömer 'e benzerdi. Büyük İslam alimi Bayezid-i Bistami'nin ruhaniyetinden istifade etmiştir.
e. -l (ebü-l ḥasan ḫarḍānī) 207b/27

El-Şeyḫ-Maḫmud Efendi Tatar İbrahim Efendinin vefatı üzerine Fatih Camii vaizliğine tayin edilir.
m.-(el-şeyḫ-maḫmud efendi) 200b/07

El-Mevla Şeyḫülislām Ḫamit Efendi Konya şeyhlerinden Derviş Mehmet Efendinin oğludur. 900(1494) de doğar, tahsilini ikmal ettikten sonra; Manisa, Şam, Mısır ve Bursa mollalıklarında bulunur. 963(1555)de İstanbul kadısı, 964(1556)da Rumeli Kazaskeri, 982(1574) de Şeyhülislam olur. 985(1577) de vefat eder. Eyüp sultanda meftundur.
e.-(el-mevla şeyḫülislām ḥāmit efendi) 199a/08

El-Şeyḫ Meḫmet Efendi Şeyhzade camii vaizidir.
m.-(el-şeyḫ meḫmet efendi) 200a/20
m.-(el-şey ḫ yoluḳ meḫmet çelebi) 200a/19

El-Mevlā Zekeriyya Efendi 930(1523)de doğar. Tahsillini ikmal ettikten sonra ; 981(1573-1584)de Halep, 985(1577-1578)de Bursa, 987(1579-1580) de İstanbul Kadılıklarında bulunur. 989(1581)de Anadolu Kazaskeri ve 997(1588-1589)da Rumeli Kazaskerliklerinde bulunur. 1000(1591-1592) de Bostanzade yerine Şeyhülislam olur. Bir sene sonra vefat eder.
z.-(el-mevlā zekeriyya efendi) 199a/27

El-Mevlā Aḥizāde Efendi Mehmet Efendinin oğludur. 980(1572)doğar. Tahsilini ikmal ettikten sonra hoca Saadeddin Efendinin mülazimi olur. 997(1559-1560) da 40 akçe ile Papasoğlu medresesine müderris olur. 1011(1602-1603)de Süleymaniye darülhadisine, 1013(1604-1605)de Bursa medresesine tayin olur.
e.-(el-mevlā aḥizāde efendi) 199b/07

El-Mevlā Abdurrāḥmān Efendi Amasyalı Ali Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1546'da Halep, 1547'de Bursa ve Edirne mollalıklarında bulunur. 1551'de Rumeli kazaskeri olursa da 1556'da azledilir. 1561'de Mısır kadısı olup 1563'te istifa eder. 1566'da Mekke kadısı olur. 1569'da azledilir. 1573'te Rumeli kazaskeri olur.
e.-(el-mevlā abdurrāḥmān efendi) 199b/01

El-Vezīr Meḥmed Pāşā İbni Vezīr-i Aẓam Sinān Pāşā Koca Sinan Paşa'nın oğludur. Kapucıbaşı ve 999(1590)da yeniçeri ağası, 1000(1591)de Rumeli beyler beyi,1001(1592)de Şam Valisi olup ; 1002(1593)de vezir olur. Sonra serdar tayin edilir. 1005(1596)da Belgrat muhafızı olursada oradan Konya ve tekrar Şam Valiliğine tayin edilir. Sonra İstanbula gelir. Kubbe altı veziri olup 1014(1605)de vefat eder.
m.-(el-vezīr meḥmed pāşā ibni vezīr-i aẓam sinān pāşā) 198b/19

El-Mevlā Ḳażızāde Efendi Bedrettin Mehmet Efendinin oğludur . 918(1512)de doğar. İlmiye tahsilini

bitirir. 963(1555)de Halep, 971(1563)de İstanbul, 974(1566)da Rumeli kadılıklarında bulunur. 985(1577)de müftü olur. 988(1580) de vefat eder. Küçük karamanda metfundur.
e.-(el-mevlā ḳāżızāde efendi) 199a/15

El-Mevlā Malūlzāde Mehmet Emin Efendinin oğludur. 940(1533)de doğar. İlmiye tahsilini bitirir. Kasım Paşa medresesine müderris olur. 973(1565)de Halep,Şam, Mısır, Bursa, Edirne Kadılıklarında bulunur. 981(1573) de Anadolu sadrına tayin edilir. 987(1579)da müftü olur.992(1584) de vefat eder.
e.-(el-mevlā malūlzāde) 199a/18

El-Mevlā Muḥaşşi Sinān Efendi Rumeli kazaskeridir. Devrinde saygı gören bir kişidir.
e.-(el-mevlā muḥaşşi sinān efendiye aṣr-ı sulṭān süleymān ḫānıda) 199b/04

El-Mevlā Şeyḫ Efendi Bkz Mevla şeyh efendi.
e.-(el-mevlā şeyḫ efendi) 199a/24

El-Mevlā Zekeriyya Efendi 930(1523)de doğar. Tahsillini ikmal ettikten sonra ; 981(1573-1584)de Halep, 985(1577-1578)de Bursa, 987(1579-1580) de İstanbul Kadılıklarında bulunur. 989(1581)de Anadolu Kazaskeri ve 997(1588-1589)da Rumeli Kazaskerliklerinde bulunur. 1000(1591-1592) de Bostanzade yerine Şeyhülislam olur. Bir sene sonra vefat eder.
e.-(el-mevlā zekeriyya efendi) 199a/26

El-Mevlā Bostanzāde Efendi Mustafa Efendinin oğludur.942(1535) de doğar. İlmiye tahsiline bitirdikten sonra 966(1558)de eski İbrahim Paşa medresesinde müderrislik yapar. 981(1573)de Şam 983(1575)de Bursa ve Edirne 985(1577)de İstanbul kadılıklarında bulunur aynı senede Anadolu ve sonra Rumeli Kazaskerliklerine tayin edilir. 997(1588)de Şeyhülislam olur. 1006 (1597)de vefat eder. Şehzade camii hareminde meftundur.
e. (el-mevlā bostanzāde efendi) 199a/25

El-Mevlā Saᶜadeddin Efendi Hasan canın oğludur. 943(1536-1537)de doğar. Karamani Mehmet Efendiden ve Ebusuud Efendilerden ders alır. Saraya intisapla Murat Paşa medresesine müderris olur. 981(1573-1574)de Şehzade Hocası unvanı ile devletin siyasetini idare eder. 1003(1594)de Şeyhülislam olur. 1008(1599)da vefat eder. Eyüpte metfundur. Tacüt-tevarihin müellifidir.
s.-(el-mevlā saᶜadeddin efendi ḥāce-i pādişāh) 199a/10

Emir Ar. i. Büyük ve meşhur bir soydan gelen.
e. 187b/10dc, 190b/08db, 203a/15, 211a/05db

El-Şeyḫ Vāiż Emir Efendi Süleymaniye Camii vaizlerindendir.
e.-(el-şeyḫ vāiż emir efendi) 200a/21

Emīr Buḫari Seyit Ahmet bin Muhammet el Buhari) Nakşibendi Şeyhi (Buhara 1443-İstanbul 1516) Hz. Hüseyin'in soyundan geldiği öne sürüldüğünden seyit sayılır. Nakşibendi Şeyhlerinden Ubeydullah'ın Ahrar'ın müridi oldu. Ubeydullah'ın halifesi Abdullah ilahiden halifelik aldı. Ve onunla bir likte Anadolu'ya gelerek Simav'a yerleşti.
e.-(emīr buḫāri aleyh rāḥmet-el bārī) 200b/01

Emir Ḫan Tebriz hanı.

e.-(emir ḫān) 204a/19, 204a/26, 204b/08, 204b/12
e.-(emir ḫāndan) 204a/25
e.-(emir ḫānı) 204a/18
e.-(emir ḫānıñ) 204b/13

Emir Şamḥal Dağıstan hakimi.
e.-(emir şamḥalden) 207a/27
e.-(emir şam ḫāle) 205b/04
ş. e (emir şam ḫāle) 205b/04
ş. den (emir şamḥalden) 207b/01
ş. den (esīr ü şam ḫalden) 207a/27-207b/01db

Emir-ül Ḫac Hac emiri.
e. -ül (emir-ül ḥac) 193b/27

Erdoġdı Ḫan Şirvan hanlarındandır . Kanuninin iran seferinde ona karşı gelen hanlardandır.
e.-(erdoġdı ḫān) 207a/05

Ercümendi Mübārek Giray İslam Gray II.ye kalgay olur. Gazi Girayın hanlığı esnasında vefat eder.
g.-(ercümendi mübārek giray) 206b/22

El-Şeyḫ Yoluḳ Meḥmet Çelebi Şehzade camii vaizlerindendir.
ç.-(el-şey ḫ yoluḳ meḥmet çelebi) 200a/19

El-Şeyḫ Ḳurt Efendi 931(1524)de doğar. Sofyalı Bali Efendiden ders alır. Sonra Sofya tekkesine şeyh olur. 981(1573)de Sokulu Mehmet Paşa 'nın yaptırdığı Nureddin zade zaviyesine şeyh olur. 994(1585)de Rumeline nakleder ve Pazarcıkta vefat eder. Pederi yanına defnedilir.
k.-(el-şeyḫ ḳurt efendi) 200b/05

Ereş Ḫan (Ereş hakimi) Şirvan eyaletine bağlı bir kasaba hanı.
e.-(ereş ḫān) 206b/02
e. de 205b/16
e. den 205b/16

Esmā Ḫan Sulṭān Kanuni sultan Süleyman ın kızıdır. Sokulu Mehmet Paşa'ya tezviç edilir. Mehmet Paşa'nın vefatından sonra nişancı Ferudun Paşa'ya verilir. 993(1585) de vefat eder. Pederi yanında defnedilmiştir.
e.-(esmā ḥān sulṭān) 197b/23
e.-(esme «ân sul†ân) 189b/25

Eş-Şeyḥi Şecā Efendi Ümmi Sinan sofularındandır.
e. i (eş-şeyḥi şecā efendi) 199b/11-12db

El-Vezīr Ḫasan Pāşā İbn-i Vezīr-i Aẓam Meḥmed Pāşā
Koca Sinan Paşa'nın oğludur. Kapucıbaşı ve 999(1590)da yeniçeri ağası, 1000(1591)de Rumeli beyler beyi,1001(1592)de Şam Valisi olup ; 1002(1593)de vezir olur. Sonra serdar tayin edilir. 1005(1596)da Belgrat muhafızı olursada oradan Konya ve tekrar Şam Valiliğine tayin edilir. Sonra İstanbula gelir. Kubbe altı veziri olup 1014(1605)de vefat eder.
h.-(el-vezīr ḥasan pāşā ibn-i vezīr-i aẓam meḥmed pāşā) 198a/07

F

Faṭıma Sulṭan Murat III.ün kızıdır. Halil Paşa'ya ve 1035 (1625) de Cafer Paşa'ya verilir. Pederi yanında metfundur.
f.-(faṭıma sulṭān) 190a/15

Ferhād Pāşāzāde Bkz. Ferhad Paşa.
f.-(ferhād pāşāzādelerki) 195a/03

Ferhād Pāşā Arnavut asıllıdır. Devşirildikten sonra Enderun'da yetiştirildi ve kapıcıbaşılık göreviyle saraydan çıktı. Kanūnī'nin saltanatının son yıllarından itibaren III. Mehmet'e kadar çeşitli devlet memurluğunda bulundu. İran seferindeki başarıları ile takdir kazandı. Azledildikten sonra Semendire sancağı verilip

Edirne'ye çağrılarak Sinan Paşa'nın entrikaları sebebiyle idam edildi.
f.-(ferhād pāşā) 202b/16
f.-(ferhad pāşādır) 214a/19
f.-(ferhad pāşānıñ) 214a/24

Ferhad Aġa Sokullu Mehmet Paşa zamanındaki mir-ahur-ı kebir olup Budin'de öldürtülmüştür.
f.-(ferhad aġa) 190a/23db, 214a/18
f.-(ferhad aġayı) 214a/21

Ferhād Beg Budin'de şehit düşen rahmetli Ferhat Paşa'dır. Murat Han döneminde Bosna beylerbeyliğine getirildi. Sadrazam Uzun Mehmet Paşa'nın dayısının oğlu idi. Sadrazamın sağlığında ulufebaşılık yapmıştır. Sonra Kilis sancağına vali olmuştur.
f.-(ferhād beg) 187b/24

Ferḥad Pāşāzade Meḥmed Pāşā Solak Ferhat Paşa'nın oğludur. Enderundan yetişir. 941(1534)de Rumeli beylerbeyi, 1537'de kubbe altı veziri,952(1545)de ikinci vezir olup Bağdata gider.954(1547)de Bosna beyler, 959(1551)de Budin Beylerbeyi olur.Aynı senede vefat eder.
f.-(ferḥad pāşāzade meḥmed pāşāya) 203a/11db

Frenk Cafer Aġa Barbaros Hayrettin paşanın kethüdalığını uzun yıllar yapmıştır. Fakat Frenk demekle maruftur.
c.-(frenk cafer aġa) 185a/18

Ferīdun Far. i.Pişdādilerin altıncı padişahı.

G

Geylani Emir Ḫan ?
e.-(geylani emir ḫān) 206b/04
g. i (geylani emir ḫān) 206b/03

Ġazi Girāy Ḫanı Mehmet Girayin I. oğludur. 929(1523)de pederi yerine Kırım Hanı olur. 980 (1523)de vefat eder.
g.-(ġazi girāy ḫānı) 210a/10
g.-(ġazi giray) 206b/21

Ġāzi Ḫayreddin Pāşā(Barbaros) Türk denizci,kaptan-ı derya(Midilli-İstanbul 1546)Ece Ovalı (Gelibolu) Yakup Ağanın oğlu. Gerçek adı "Hızır" olup din ve devlet uğrunda gösterdiği büyük yararlıklarından ötürü kendisine Kanuni Sultan Süleyman tarafından "Hayreddin" adı verildi. Sakalının kızıla çalması nedeniyle de Avrupalılar arasında "Barbarossa" diye ün saldı.
h.-(ġāzi ḫayreddin pāşāya) 184b/22dc

Ġazi Sulṭān Murād (III. Murat)1546 Manisa. 12. Osmanlı padişahı. Hattat ve şairdir. III. Mehmet'in babasıdır. Tahta çıktığında beş kardeşini boğdurttu.Öldüğü zaman 49 çocuk bıraktı. Mutasavvıf, eğlenceye düşkün ve liyakatsiz olmasıyla tanındı.
m.-(ġazi sulṭān murād) 189a/07dc
m.-(murād ḫān) 204a/19
m.-(sulṭān murād) 189a/02
m.-(sulṭān murād ḫān) 189a/07
m.-(aḥd-i sulṭān murad) 199b/03
m.-(sulṭān murad ḫan ḥażretleri) 189a/02dc
m.-(vezīr-i aẓam murad pāşā) 209a/21

Gügeşzāde Muṣṭafa Çelebi Sinan Paşa kethlüldası olup kapucu başı ve sonra Revan Beylerbeyi olur. 998(1589)da azlolur. 1001(1592)de Musul, 1007(1598)de Gence ve Diyarbakır Beyler beylerliklerinde bulunur. 1008(1598) da İran muharebesinde şehit olur.
m.-(gügeşzāde muṣṭafa çelebi) 205a/24

H

Ḫayreddīn Pāşā Türk denizci,kaptan-ı derya(Midilli-İstanbul 1546)Ece

Ovalı (Gelibolu) Yakup Ağanın oğlu. Gerçek adı "Hızır" olup din ve devlet uğrunda gösterdiği büyük yararlıklarından ötürü kendisine Kanuni Sultan Süleyman tarafından "Hayreddin" adı verildi. Sakalının kızıla çalması nedeniyle de Avrupalılar arasında "Barbarossa" diye ün saldı.
r.-(ḫayreddīn pāşā) 184b/27

Ḫacezāde Saᶜadeddin Efendi Hasan canın oğludur. 943(1536-1537)de doğar. Karamani Mehmet Efendiden ve Ebusuud Efendilerden ders alır. Saraya intisapla Murat Paşa medresesine müderris olur. 981(1573-1574)de Şehzade Hocası unvanı ile devletin siyasetini idare eder. 1003(1594)de Şeyhülislam olur. 1008(1599)da vefat eder. Eyüpte metfundur. Tacüt-tevarihin müellifidir.
s.-(ḥācezāde saᶜadeddin efendi) 199a/19

Ḫamid Efendī Konya şeyhlerinden Derviş Mehmet Efendi'nin oğludur. 1494'te doğar, tahsilini ikmal ettikten sonra; Manisa, Şam, Bursa ve Mısır mollalıklarında bulunur. 1555'te İstanbul kadısı, 1556'da Rumeli kazaskeri, 1574'te şeyhülislam olur. 1577'de vefat eder. Eyüp'te medfundur.
h.-(ḥāmid efendī) 189a/04

Hersek Beg Hersek vilayetinden alınmadır. Arabistan,Mısır ve gidip silahşorluk tahsil etti. Karaman sonra Temeşvar beylerbeyi olup "Gazi"la kabına aldı.
h.-(hersek beg) 187b/24

Ḫamid Efendi Konya şeyhlerinden Derviş Mehmet Efendi'nin oğludur. 1494'te doğar, tahsilini ikmal ettikten sonra; Manisa, Şam, Bursa ve Mısır mollalıklarında bulunur. 1555'te İstanbul kadısı, 1556'da Rumeli kazaskeri, 1574'te şeyhülislam olur. 1577'de vefat eder. Eyüp'te medfundur.
h.-(ḥāmid efendi) 199a/16

Ḫażret-i Ḫamza Hz. Muhammet Peygamber'in amcası.
h. 206a/08db
h.-(ḥażret-i ḥamza) 206a/08

Ḫasan Ar.s. Hüsünlü, güzel
h. 185a/23dc, 201b/16db, 208a/25db, 212b/03, 212b/03db

ḪAsan Pāşā Sokulu Mehmet Paşa'nın büyük oğludur. 979 (1570) de Diyarbakır, Dört defa Şam, iki defa Bosna, Erzurum, Anadolu, Rumeli, Temaşvar ve Budin Valiliklerinde bulunur. 1004(1595) de beşinci vezir olur. 1005(1596) de beşinci vezir olur. Belgrat muhafızı, Bağdat valisi olur. Fakat eşkıya tarafından öldürülür.
h.-(ḥasan pāşā) 198b/21, 198b/22, 205b/14, 207b/21
h.-(ḥasan pāşāyı) 198b/21db, 208a/25

Ḫaydar Ar.i. Arslan, cesur yiğit adam, Hz. Ali

Ḫaydar Mirzā Hazma Mirza'nın oğludur.
h.-(ḥaydar mirzāyı) 194b/08

Ḫaydar Pāşā Sivas ve Rumeli beyler begi olup Sinan Paşa'nın Eflak seferi esnasında bir batakda şehit olur.
h.-(ḫaydar pāşā) 188a/26
h.-(ḥaydar pāşā) 188a/11, 188a/12dc
h.-(ḥaydar pāşāya) 218a/14

Ḫalid Bin Velīd Peygamber efendimizden "Seyfullah: Allah'ın kılıcı"ünvanını alan kahraman. Eshab-ı kiramdan ve İslam kumandanlarının büyüklerindendir. Bütün arap kabileleri tarafından tanınır ve sevilirdi. Humus'ta vefat etti. Bedir ve Uhud savaşında Müslüman olmadığından İslam askerine çok zarar vermiştir.

Ḫalid Ar. i. Daīm, Daīmi, Devamlılık, süreklilik.
h.-(ḫālid bin velid ḥażretlerine) 192a/20
h.-(ḫālid bin velīd) 192a/22
h.-(ḫalid bin velid) 192a/03

Ḫasan Beg Almanyalıdır. Esir olur Ankarada bir kadı ihsan olummakla tahsil görür. Müderris olup iki kere şam, Bağdat, Mısır kadılıklarında bulundu. 1573-15749) de İstanbul kadısı olup984 (156-1577)de vefat eder.
h.-(ḥasan beg) 201b/20

Ḫayreddīn Pāşā Türk denizci ve kaptanı derya. Gerçek adı Hızır olup din ve devlet uğrunda gösterdiği büyük yararlardan ötürü kendisine Kanuni tarafından Hayreddin adı verildi. Sakalının kızıla çalması nedeniyle Avrupalılar arasında Barbarossa(Barbaros) diye ün saldı.
h.-(ḫayreddīn pāşā) 184b/24, 184b/25
h.-(ḫayreddin pāşā) 184b/22
h.-(ḫayreḍin pāşā) 185a/07
h.-(ḫayreddin pāşā) 184b/22db, 185a/10, 185a/11, 185a/16, 185a/22, 186b/01

Ḫüsrev Pāşā (Ḫādım) Üçüncü Murad, Üçüncü Mehmed ve Birinci Ahmed devirleri valilerinden: 1011 = 1602 de Celalilere karşı serdar olmuştur.
h.-(ḫusrev pāşā) 200b/12, 210b/11
h.-(ḫusrev pāşādan) 201b/11
h.-(ḫusrev pāşānıñ) 201b/12

İ

İbāş ?
i.-(ibn-ü ibāş) 188a/18dc

İbrāhim İsfendiyar oğullarından olup Şemsi Paşa'nın şiirinde geçer.
i. 192b/01

El-Tatar İbrāhim Efendi Sultan Mehmet camii şerifinde vaiz idi.
i.-(el-tatar ibrāhim efendi) 200a/26
i.-(üsküdāri tatar ibrāhim efendi) 200b/07

İbrāhim Ḫan İranın nüfüzlu rüasasından olup Muran III. devrinde elçi olarak İstanbula gelir.
i.-(ibrāhim ḫānı) 215a/22

İbrāhim Pāşa Bosnalıdır. Mabeyn-hümayundan yetişip silahtar şehriyarı olur. 987(1579)da Diyabakır, 993(1585)de Şam, 991(1583)de Mısır valiliklerinde bulunur. 993(1585) de Murat III.ün kızı Ayşe Sultanla evlenir. 995(1586)da Kaptan-ı derya olur. 1004(1592) sadrazam olur. 1011(1602)de vefat eder.
i.-(ibrāhim pāşa) 195a/27
i.-(ibrāhim pāşā) 190a/13, 195b/14, 196b/23

İsmail Ṣānī İbni Ṭahmāsıb Şāh Safevi devletinin kurucucusu Şah İsmail'in oğludur. Horasan'da Özbeklere karşı galip geldiyse de Kanuni'ye yenilip Tebriz, Hemedan ve ikinci bir muharebede de Nahcivan taraflarını Osmanlılara bırakmıştır. Kırık beş sene hüküm sürdükten sonra 1575 senesinde 65 yaşında iken ölmüştür.
i.-(ismail ṣānī ibni ṭahmāsıb şāh) 200b/13

İmām Ḳulu Ḫan Şirvan hanlarından.
k.-(imām ḳulu ḫān) 202a/02, 208a/15, 217a/21, 217a/25, 217b/07, 217b/17, 218a/13
k.-(imām kulu ḫān) 218b/03, 218b/14
k.-(ḳulu ḥān) 201b/19db
k.-(muḥārebe-i aẕīme-i oṣmān bī-imām kulu ḫān) 217a/26
k.-(imām ḳulı sulṭān) 206b/03

o.-(muḥārebe-i aẕīme-i oṣmān bī-imām kulu ḫān) 217a/26

K

Ḳapudān Sinān Pāşā (1520?-1596) Tanınmış Osmanlı sadrazamlarındandır. Yemen fatihi-dir. Ali adındaki köylünün oğlu olup Arnavutlukta Luma eyaletinde doğmuştur. Ayas Paşanın yardımıyla kısa zamanda birçok merhaleleri katederek Kanuni'nin çeşnigir başılığına kadar yükselmiştir. Kanuni Sultan Süleymanın damadı Rüstem Paşanın kardeşi olduğu için derya kaptanlığına çıkarılmıştır.
k. 192a/24, 192a/24db, 194b/14, 214a/20db
k.-(ḳapudān Sinān Pāşā) 184b/07
k.-(Serdār-ı Sinān) 188a/16
k.-(Sinān Pāşāda) 214b/21
k.-(Sinān Pāşādan) 215a/04/05db, 215a/05
k.-(Sinān Pāşānın) 215a/06
k.-(Sinān Pāşānıñ) 214b/20, 215a/12
k.-(Sinān Pāşāya) 211b/02, 211b/09

Ḳara Meḥmed Sultan Selim'in eski elçisi. (İran şahına Sultan Beyazıt'ı teslim ettiği için yapılan armağanları teslim eden kişi.)
k.-(ḳara meḥmed) 195a/24

Ḳara Muṣṭafa Pāşā Bosnalıdır. Enderun'da yetişmiştir. Kanuni'nin altı sene berber başılığını yapmıştır. Sonra küçük mirahur ve çaşnigirbaşı olmuştur. II. Selim'in şehzadeliğinde lalası olmuştur. Tımışvar beylerbeyi olmuş, Van, Erzurum, Halep ve Şam valiliklerinde bulunmuştur. Altıncı vezir olarak Kıbrıs fethine serdar tayin edilmiştir. İkinci vezirliğe getirilmiş, 1580'de vefat etmiştir. Kudur Beyin amcası, Kara Osman Şah Beyin babasıdır
k.-(ḳara muṣṭafa pāşā) 185b/14
k.-(lālā ḳara muṣṭafa pāşānın) 200b/11
k.-(lālā muṣṭafa pāşā) 210a/21db
k.-(lālā muṣṭafa pāşānındır) 210a/18
k.-(vezīr-i ṣāni lālā ḳara muṣṭafa pāşā) 194b/17

Keyḫüsrev Anadolu Selçuklu Sultanı Sultan II. Kılıçaslanın oğlu.
k.-(ibn-i keyḫüsrev) 202b/03

Kebīr-i Ferhād Aġa Bkz.Ferhad Aġa.
f.-(kebīr-i ferhād aġa) 191a/10

Ketḫüda-i Bevvābān Yemişçi Ḫasan Aġa III. Murat dönemi yeniçeri ağası ve III. Mehmet dönemi vezir-i azamı.
h.-(ketḫüda-i bevvābān yemişçi ḥasan aġa) 211a/14

Keykāvüs Anadolu Selçuklu Hükümdarı, I. Gıyaseddin Keyhüsrevin büyük oğludur.
k. e 203a/27

Ḳızıl Aḥmed Kızıl Ahmetlidir. Vezir-i hamis Mustafa'nın kardeşidir. Haremden müteferrikalıkla çıkıp, bölük ağası sonra Rumeli ve Anadolu beylerbeyi olur. Sultan Süleyman, Sultan Selim ve III. Murat'a nedimlik yapar.
k.-(ḳızıl aḥmed) 192b/02
k.-(ḳızıl aḥmedlū) 191b/23
k.-(ḳızıl aḥmedlūden) 191b/18db
k.-(ḳızıl aḥmetlū) 191b/18
k. 202a/27

Ḳoca Pāşā (1520?-1596) Tanınmış Osmanlısadrazamlarındandır. Yemen fatihi-dir. Ali adındaki köylünün oğlu olupArnavutlukta Luma eyaletinde doğmuştur. Ayas Paşanın yardımıyla kısa zamanda birçok merhaleleri katederek Kanuni'nin çeşnigir başılığına kadar

yükselmiştir. Kanuni Sultan Süleymanın damadı Rüstem Paşanın kardeşi olduğu için derya kaptanlığına çıkarılmıştır.
k.-(ḳoca pāşā) 195a/05

Ḳoçu Kethüdā Kocu bey Kanuni döneminde yaşamış. Ve bir de risale yazmış siyaset adamı.
k.-(ḳoçu kethüdā) 191b/25db
k.-(ḳoçu kethüdā) 191b/25
k.-(ḳoçu kethüdāya) 191b/23

Ḳurd Aġa Anadoludaki su kuyularının yazıcısı ve koruyucusu.
k.-(ḳurd aġa) 210b/13
k. ları 204a/07

Korucu Beg Kızılbaş beylerinden.
k.-(korucu beg) 201b/15

Küçük Ḫasan Begi Nesih Paşa'nın hizmetkarlarındandır. 989(1581) de Reis
h.-(küçük ḥasan begi) 194a/23

L

Lā-nāzir Ar.s. Eşsiz, benzersiz.

Lāçīn Ar.i..ağaçtan dökülen yaprak.
l. 197a/18

Laçīn Aġa Şirvan dolaylarında yaşayan Kızılbaş hanlarındandır.
l.-(laçīn aġa) 210a/06

Laġoş Aḥmed Beg Keylan emiridir. 1001(1592)de İrandan kaçıp devleti aliyyeye iltica eder. 1009(1600)de vefat eder.
l.-(laġoş aḥmed beg) 204a/06

Lāla-zār Far.b.i.Lale bahçesi.

Lāle-Zār Efendi 1573 yılında Osmanlı devletinde defterdar olmuştur. Budin, Halep ve Acem defterdarlıkları yapmıştır. İki defa defterdarlık yapmıştır. Lale-zār lakabıyla anılır.
l.-(lāle-zār efendi) 191a/03

Lālā Far.i. 1. Çocuğa bakan erkek.2. sadrazam.
l. 194b/19, 211a/21db

Lālā Ḳara Muṣṭafa Pāşā Bkz. Ḳara Mustafa Paşa
l.-(lālā ḳara muṣṭafa pāşānın) 200b/11

Lālā Muṣṭafa Pāşā Bkz. Ḳara Mustafa Paşa
l.-(lālā muṣṭafa pāşā) 210a/21db
l.-(lālā muṣṭafa pāşānındır) 210a/18

Lālā Pāşā Bkz. Ḳara Mustafa Paşa
l.-(lālā pāşā) 210a/23, 210b/12, 210b/18, 210b/18db, 210b/21, 211a/21, 211a/24, 211a/26, 211b/11
l.-(lālā pāşādan) 211a/19
l.-(lālā pāşānın) 210a/24
l.-(lala pāşā) 210a/21

Lāle-zār-zāde Aḥmed Çelebi Lalezar Mehmet Çelebinin oğludur. 987(1579)da küçük defterdar, sonra Diyarbakır defterdarı 990(1582)de ikinci defterdarlıkla Anadolu defterdarlığına tayin olunur. 1007(1598)de vefat eder. Eyü'e defnedilir.
l.-(lāle-zār-zāde aḥmed çelebi) 210b/14

Levārṣāt Gürcistan Hanlarından Samun Hanın oğludur.
l. 203b/24

Levend *Far. i.* Yeniçeri devrinde deniz erlerine verilen bir isim.
l. 186a/03, 186a/09, 204a/11db

Levend Ḫan Gürcistan hanı Aleksandra Hanın oğludur.
l.-(levend ḫān) 203b/25, 205b/18, 212a/05, 218b/21
l.-(levend ḫān oġlu aleksandıra ḫānın) 203a/13

M

Maḥmud Bin Ḫasan Van dolaylarında kürt beylerinden olup bahadırlığı ile şöhret bulmuştur. 993(1585)de

cığalazadenin Kızılbaş seferinde bulunarak yazarlık gösterir.
m.-(maḥmud bin ḥasan) 201b/16
h.-(meḥmed bin ḫasan) 184b/09 h.-(maḥmud bin ḥasan) 201b/16

Maḥmud Pāşā Ayas Paşanın oğludur. Amcası koca Sinan Paşa zamanında 998(1589)da şehrizor ve diyabakır beyler beyi olup sonra konyada vefat etmiştir.
m.-(maḥmud pāşānıñ) 193b/04
m. u (sulṭān maḥmudu) 199b/16
m.-(maḥmūd pāşā) 208a/05
m.-(maḥmūd-ābād) 207a/21

Maḥmūd Beg Kaptanlık görevi yapmıştır. Kanuni devrinde Hakkari'deki başarılı yöneticilerden biridir.Şehla ile birlikte Zebidiler ile savaşmış; ancak şehit olmuştur.
m.-(maḥmūd beg) 209b/18

Malūlzāde Efendi Mehmet Emin Efendinin oğludur. 940(1533)de doğar. İlmiye tahsillini bitirir. Halep, Şam, Mısır, Bursa'da kadılık yapmıştır.
m.-(malūlzāde efendi) 199a/22
m.-(el-mevlā malūlzāde) 199a/18

Meḥmed Ḫüdābende İran şahı Tahmasp'ın kardeşidir.
h.-(meḥmed ḫüdābende) 200b/14
h. niñ 208b/27

Meḥmed Beg Koca Sinan Paşa'nın oğludur.
Kapıcıbaşı ve 1590'da yeniçeri ağası 1591'de Rumeli beyler beyi, 1592'de Şam valisi olup; 1593'te vezir olur. Sonra serdar tayin edilir.
m.-(meḥmed begi) 215a/20

Meḥmed Pāşā Lala Mustafa Paşa'nın oğludur. Bazı sancaklarda bulunduktan sonra, Zülkadriye ve Halep beylerbeyi olmuştur. Bu makamda iken vefat etmiştir.
m.-(meḥmed pāşā) 187a/09, 187a/09dc, 190b/01, 190b/09, 193a/23, 210b/05
m.-(meḥmed pāşānıñ) 190b/10
m.-(meḥmed pāşāya) 187a/06-07dc, 196a/23-24db, 203a/11
m.-(meḥmet pāşāyı) 204a/23
m.-(ṣadr-ı aẓam mehmed pāşā) 190a/21

Meḥmed Pāşā Ṭaviliñ Boyunun uzunluğundan dolayı "Uzun Memet Paşa"diye tanınan Sokullu, Kanuni'nin son, II. Selim'in yegane ve III. Murat'ın ilk sadrazamı olmak üzere üç padişah devrinde yerini korumuştur. 14 sene, 3 ay, 15 gün tutan sadaretinin 1 sene, 3 ay, 2 günü Kanuni devrine; 8 sene, 2 ay, 22 günü II. Selim devrine ve 4 sene, 9 ay 21 günü de III. Murat devrine rastlar. 1505 tarihinde doğmuş olduğuna göre 59-60 yaşlarında vezir-i azam olmuş ve 73-74 yaşlarında öldürülmüş demektir. Kanuni devrinde padişahın torunu Esma Sultan ile evlenmiş olan Sokullu Mehmet Paşa II. Selim'in damadı ve III. Murat'ın enişte-sidir. Kanuni devrinin sonundaki Sigetvar se-ferinden sonra hiç sefere çıkmayıp ölünceye kadar İstan-bul'da rahatına bakmış olan Sokullu'nun askeri şahsiyeti yok gibidir. Sokullu Mehmet Paşa'yı III. Murat'ın öldürtmüş olduğu kesin gibidir, katili de kendisi gibi Boşnaktır.
m.-(meḥmed pāşā ṭaviliñ) 202b/16db
m.-(meḥmed pāşāyı ṭaviliñ ammizādesi) 202b/15
m.-(vezīr-i aẓam ṭavīl meḥmet pāşā) 197b/23

Melik İzzeddīn Selçuk beylerinden.
m. 217a/11, 217a/13, 217a/16
m.-(melik izzeddīn) 208a/07

Mevlāna Muḥammed Cezayir hanlarındandır. Osmanlının Cezayir'i fethettiğinde handı.

m.-(mevlāna muḥammed) 188a/13, 188a/15, 188a/27, 188b/06
m.-(mevlāna muḥammed) 188a/13, 188b/06
m. i (mevlāna muḥammed) 188a/15, 188b/01

Mevlā Çivizāde Efendi Muhiddin efendinin oğludur. 950(1530)da doğar. İlmiye tahsillini ikmal ettikten sonra 950(1543)de Kasım Paşa ve Süleymaniye medreselerinde müderrislik yapar. 977(1569)da şam, mısır kadılıklarında bulunur. Aynı sende Anadolu Kazaskeri ve 985(1577)de Rumeli Kazaskeri olur. Sokulu Mehmet Paşa'nın azlinde sonra Şeyhülislam olur.
ç. 199a/24
ç.-(mevlā çivizāde efendi) 199a/22

Mevlā Muḥaşşi Sinān Efendi Rumeli kazaskeridir. Devrinde saygı gören bir kişidir.
s.-(el-mevlā muḥaşşi sinān efendiye aṣr-ı sulṭān süleymān ḫānıda) 199b/04
s.-(el-vezīr meḥmed pāşā ibni vezīr-i aẓam sinan pāşā) 198b/20

Mutbābzāde Aḥmed Pāşā ? Osmanlı Devletinde 1556-1557 yıllarında deftarlık yapmış. Daha sonra paşa ünvanı alarak Beylerbeyilik yapmıştır.
m.-(mutbābzāde aḥmed pāşā) 202a/19
m.-(mutīyāabzāde aḥmed) 202a/19db

Mīr-Āḫur-u Kebir Ferhād Aġa Bkz. Kebir Ferhad Aġa.
f.-(mīr-āḫūr-u kebir ferhād aġa) 197b/17

Muḥammed Ḫan Kırım hanlarından.
m.-(muḥammed ḫān) 192b/08

Muḥammed Mirzā İsfendiyar oğullarından kızıl ahmedin oğludur.
m.-(muḥammed mirzā) 192b/03
m.-(muḫammed mīrza) 192b/03db

Meḥmed Girāy Ḫān Devlet Grey I.in oğlu olup kalgay olup 985(1577)de Kırım hanı olur. Osmanlı devletine itaatsizliği yüzünden Osman paşa üzerine gönderilir. g.-(meḥmed girāy ḫān) 209b/13

Muḫtar Ḫan ?
m.-(muḫtar ḫāna) 214a/20

Murād Pāşā Enderundan çıkıp Gazze sancakbeyliği yaptıktan sonra Yemen beylerbeyi oldu. Yemen ülkesinde karışıklıklar çıkmasına izin verdiğinden dolayı işten çıkarıldı.
m.-(murād pāşā) 209a/24

Muṣṭafa Pāşā Sinan Paşa kethüdası olup kapucu başı ve sonra Revan beylerbeyi olur. 998(1589)da asl olur. 1001(1592)de Musul, 1007(1598)de Gence ve Diyarbakır Beylerbeyliklerinde bulunur. 1008(1599)da İran Muharebesinde şehit olur.
m.-(merḥūm muṣṭafa pāşā) 202b/20
m.-(muṣṭafa pāşā) 185b/22, 188a/25, 191a/11db, 191a/26, 197a/10, 200b/26, 201a/10, 201a/12, 207b/18, 213a/06
m.-(muṣṭafa pāşānıñ) 214b/07db
m.-(muṣṭafa pāşāya) 201a/02, 201a/19
m.-(muṣṭafa pāşāyı) 204a/24
m.-(serdār-ı devlet-yār muṣṭafa pāşā) 208a/22
m.-(vezīr lā-nāzir muṣṭafa pāşā) 197a/09
m.-(vezīr muṣṭafa pāşā) 191a/08
m. dır 192b/07

N

Nemrud Ar.i.Babil'in kurucu denilen hükümdar (i.ö. 2640)olup İbrahim Peygamberi ateşe attırmıştır. Babil kulesinin de bunun zamanında yapıldığı söylenir.

n. 203b/03
n. 203b/04db

Nişāncı Ferīdun Beg Çivizade Abdullah Çelebi'den feyz alıp divan-ı hümayun katibi olur. Sokullu Mehmet Paşa'ya intisap eder. (974) 1566'da Zigetvar seferinde bulunur. 1576'da Semendire beyi olursa da 1581'de tekrar nişancı olur. İsmiḫan Sultan ile evlenir. 1583 yılında vefat eder.
n.-(nişāncı ferīdun begiñ) 191a/12

Nuḫ Ar.i. Nuh peygamber,
n.-(ḫażret-i nuḫ) 186b/24

Nurbānū Sulṭān Sultan Murat III.ün validesidir. 991(1583)de vefat eder. Selim II.nin yanında metfundur. Üsküdarda toptaşında camii ve medresesi vardır.
n.-(nurbānū sulṭān) 189b/23

O

Oṣman Pāşā Çerkestir. Sarayda yetişti. Evvela ağalıkta bulunup, sonra Halep beylebeyi oldu.
o.-(oṣman pāşā) 194a/18
o. 216b/18db
o.-(oṣmān pāşānındır) 219a/04
o.-(oṣmān pāşā) 204a/23, 205b/05, 205b/10, 206b/14, 207a/17, 207a/24, 207b/02, 209b/25, 215a/15, 216a/04db, 216b/18db, 217a/04, 217a/13, 217b/16, 217b/20, 218a/06db, 219a/12
o.-(oṣmān pāşādan) 194b/05, 215a/14
o.-(oṣmān pāşānındır) 219a/04
o.-(oṣmān pāşā) 204a/23, 205b/05, 205b/10, 206b/14, 207a/17, 207a/24, 207b/02, 209b/25, 215a/15, 216a/04db, 216b/18db, 217a/04, 217a/13, 217b/16, 217b/20, 218a/06db, 219a/12
o.-(oṣmān pāşādan) 194b/05, 215a/14
o.-(oṣmān pāşānın) 210b/26
o.-(oṣmān pāşānıñ) 194a/18, 205a/12, 206b/03, 206b/11, 207a/15
o.-(oṣmān pāşāya) 205b/10, 217b/18
o.-(oṣmān pāşāyı) 202a/17, 205b/17, 206a/25, 210a/02, 217b/26, 219a/06
o. oṣmān pāşāyı 209b/22
o.-(muḥārebe-i aẓīme-i oṣmān bī-imām kulu ḫān) 217a/26

Ö

Ömer Aġa Kapucı başı olup üç padişah devri yaşar. 1009(1600) de vefat eder.
ö.-(ömer aġa) 190a/22

Ömer İbn-ül Ḫaṭṭab İslam Tarihinde dört halifeden üçüncüsü. Ayrıca ilk Müslüman olanlardandır.
ö.-(ömer ibn-ül ḫaṭṭab) 184b/03

Özdemir Pāşā Oġlı Oṣmān Pāşā Enderun'dan yetişerek 1556'da küçük Mir ahur, 1567'de Yemen beylerbeyi,
1572'de Diyarbekir valisi olaraİran üzerine serdar tayin olunur.
1584'te sadrazam olur. 1585'te vefat eder
o.-(özdemir pāşā oġlı oṣmān pāşā) 205a/16

Özdemir Pāşā Çerkezdir. Hadım Süleyman Paşa, Yemen fethine serdar olduğunda onunla birlikte gitmiştir. Süleyman Paşa yolculuk sırasındaki davranışlarından hoşlanınca Yemen'e gittiklerinde kol ağalığı görevini vermiştir. Daha sonra sancakbeyi olup Üveys Paşa'yı öldüren Pehlivan Hasan'ı öldürmüştür. Habeş'i fethetmiştir. Bazen Yemen'e bazen de Habeş'e beylerbeyi olmuştur.
ö. 205a/15db

ö.-(ibn-i özdemir pāşā) 193b/22
ö.-(merḥūm özdemir pāşānıñ) 193b/22
ö.-(özdemir pāşā oġlı oşmān pāşā) 205a/15
ö.-(özdemür oşman pāşānın) 193b/22db

P

Pāşāzāde [*T. paşa Far. zāde*] *T. Far. b. i.* Paşa oğlu.

Pertev Pāşā (Mehmet) Arnavut asıllı Türk devlet adamı. Enderun'dan yetişti. Kapıcıbaşı ve yeniçeri ağası oldu. Nahçıvan seferinden sonra Sokullu'nun yerine Rumeli beylerbeyi oldu. Bir yıl sonra dördüncü vezir, bir süre sonra üçüncü vezir ve ikinci vezir oldu. Kanuni'nin Zigetvar seferi sırasında Göle kalesini almakla görevlendirdi. İnebahtı yenilgisinden sonra ikinci vezirlikten azledildi.
p.-(pertev pāşā) 185b/26, 186a/12
p.-(pevtev pāşā) 186b/08

Piyāle Far.i. Kadeh, şarab bardağı.

R

Raḥmet Ar. i. Acıma, esirgeme.
r. 192b/23, 200a/15db
r.-(raḥmet-el allahi aleyh) 188a/18dc
r.-(ġarīḳ-i raḥmet) 191b/16
r. -ül (raḥmet-ül-allahi aleyhi)194a/13
r-ül (raḥmet-ül allahi aleyh). 196b/13, 197a/09, 197b/18, 198a/02
r. -ül (raḥmet-ül allahi aleyhi) 194b/16, 198b/19
r.-(raḥmet-el allahi aleyhi) 189a/01dc
r.-(raḥmet-ül allahi aleyh) 198b/19db
r. e (civār-ı raḥmete) 195a/18, 199b/05-06db, 199b/06
r. i (aleyh-ir raḥmeti vel güfrān) 214a/27
r. i (aleyhi raḥmeti vel ġufrān) 187b/27dc
r. iñ ile 192b/19
r. ül (raḥmet ül allahi aleyhi raḥimehü) 194b/16db
r. -el (emīr bu ḫāri aleyh rāḥmet-el 200b/01
r. -el (raḥmet-el allāhi aleyhi rahmeten vāsıāten) 189a/01db
r. 199b/08db
r. -i (raḥmet-i ḥaḳḳa) 200a/19
r. -i (raḥmet-i raḥmāna) 194a/12, 197b/17, 199b/08
r. -ül (raḥmet-ül allahi aleyh) 209a/20, 210a/12
r. -ül (raḥmet-ül allahi teāla) 199a/07
r. en 189a/01
r.-(raḥmet-el allāhi aleyhi rahmeten vāsıāten) 189a/01db
r. lü-dūd 192a/16
r. i(raḥmet-ullāh) 189a/01
r. -ül (raḥmet-ül allāhi aleyhi) 194b/02, 195a/09, 195a/19

Rażiye Ḫatunuñ ?
h.-(dil-pezīzī rażiye ḫātunuñ) 199b/26

Rüstem Ḫān İbn-İ Ḫüsām Ḫān ? Ferhat paşa'nın delibaşısı olup sonra Bihke mutasarrıfı olarak Sultan Süleyman zamanından beri ecdadının tain olunduğu Ahsine beyberbeyliğine nail olur. Gürcü nebi harbinde bulunur.
h.-(rüstem ḫān ibn-i ḥüsām ḫān) 218a/14

Reʿi s Ar.s. Baş, başkan.
r. 188b/06
r. 215a/08

r. -i (reis-i berīdesi) 206b/26
r. -ül (reis-ül küttāb)210b/14, 210b/15, 210b/19

Reis-ül Küttāb Ḫamza Çelebi Divan-ı Hümayün Katiplerine olup 1008(1599)da Reis-ül küttab olursada infisal eder.
h.-(reis-ül küttāb ḥamza çelebi) 194a/23

Reis-ül Küttāb Osmanlı imrp. Yazıcı ve katiplik makamı.
k.-(reis-ül küttāb) 210b/15, 210b/19

Resūlüllah Ar. s. Allahın nebisi, Allah tarafından kullarını Hak dinine dāvet için vazifelendirilmiş olan büyük peygamberlerin her biri ve daha çok peygamberimiz Muhammed Mustafa.
r. 192a/24

Reşid Far.i. Borç alınan bir paranın geri verilerek kapdının düşülmesi.
r. 184b/10, 184b/10db, 184b/16, 184b/22db, 185b/05dc
r. e 184b/22dc
r. i 184b/15dc, 185a/08dc
r. iñ 185a/10dc
r. 184b/20, 184b/22, 185a/10
r. e 184b/15, 184b/19, 184b/27, 185a/03
r. i 184b/17, 185a/08
r. ī 184b/25

Reşūt Bkz. reşid
r. in 190b/17
r. in 190b/17db

Rüstem Ḫan İmam Kulı Han beylerindendir. 991(1583)de Çerkes Hasan Paşaya karşı harb eder
r.-(rüstem ḥān) 216b/08db
r.-(rüstem ḫān) 217b/08
r.-(rüstem ḫān ibn-i ḥüsām ḫān) 218a/14
r.-(rüstem ḫāna) 217b/14

Rüstem Pāşā Çirkinliği ve cehaleti ile meşhur devşirme Rüstem Paşa, Kanu-ni'nin yegane kızı Mihrimah Sultan'ın kocası olduğu için "Damad Rüstem Paşa" şeklinde de anılır. "Kehle-i ikbal" lakabı ise bit yüzünden Kanuni'ye damat olması üzerine takılmış-tır. Rüstem Paşa Hürrem Sultan'ın saltanat veraseti meselesindeki entrikalarına alet olarak Sultan Süleyman'ın en kıymetli oğlu olan Şehzade Mustafa'nın idamına sebep olduğu için muasırlarının lanetine uğramış kanlı bir tip olarak tarih sayfalarına geçmiştir. Ayrıca Osmanlı tarihinde rüşvetçiliği başlatan kişidir.
r.-(rüstem pāşā) 184b/07

S

Sāᶜadet Ar. i. Mutluluk.
s. lerinde (dār-üs sāᶜadetlerinde) 199b/17
s. lerine (dār-üs sāᶜadetlerine) 189b/18
s.-(ḥulūs-u sāᶜadet) 189a/09

Sāᶜadet Giray Kırım Hanlarındandır.
s.-(sāᶜadet giray) 206b/21

Ṣadr-ı Aẓam İbrāhim Pāşā Bosnalıdır. Mabeyn- hümayundan yetişip silahtar şehriyarı olur. 987(1579)da Diyabakır, 993(1585)de Şam, 991(1583)de Mısır valiliklerinde bulunur. 993(1585) de Murat III.ün kızı Ayşe Sultanla evlenir. 995(1586)da Kaptan-ı derya olur. 1004(1592) sadrazam olur. 1011(1602)de vefat eder.
i.-(ṣadr-ı aẓam ibrāhim pāşānıñ) 214b/01

Ṣadr-ı Aẓam Celīl Meḥmed Pāşā Koca Sinan Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve 1590'da yeniçeri ağası 1591'de Rumeli beyler beyi, 1592'de Şam valisi olup; 1593'te vezir olur. Sonra serdar tayin edilir.
m.-(ṣadr-ı aẓam celīl meḥmed pāşāyı) 188a/06dc

m.-(ṣadr-ı aẓam meḥmed pāşā) 210a/22 m.-(vezīr-i aẓam celīl-i meḥmed pāşā ṭavil) 193a/21 m.-(ṣadr-ı aẓam meḥmet pāşā) 200b/17 m.-(ṣadr-ı ażam mehmed pāşā) 190a/21 m.-(ṣadrāam mehmet pāşā) 187a/06

Sulṭan Ḫamīd Tunus sultanlarındandır.
s. e (sulṭān ḥamīd) 188a/10, 188a/14, 188a/14
s. (sulṭān ḥamīd) 188a/13
s. i (sulṭān ḥamīd) 185a/26

Sulṭan Ḫasan Cezayire hükümdarların Osmanlılar feth ettiğinde Tunus hükümdarıdır.
s.-(sulṭān ḥasan) 184b/15, 184b/22, 185a/12, 185b/02
s. ı (sulṭān ḥasan) 185b/05
s.-(sulṭān ḫasan) 184b/10, 184b/12, 185a/09, 185a/23, 185a/25

Sulṭan Meḥmed Ḫan Murat'ın oğludur. 1429'da doğar. Manisa valisi iken 1443/44'te babasının tahtan çekilmesi ile Edirne'de tahta oturur. Avrupa devletleri Osmanlı aleyhine birleşince devrin Sadrazamı Çandarlı Halil ve diğer vezirler II. Murat'ın tekrar tahta oturmasını ister. Fatih SultanMehmet de babasını tahta davet eder. Kendisi tekrar Manisa Valisi olur. Zaferden sonra ikinci defa tahta oturur. 1453 yılında İstanbul'u fetheder. 1480/81 yılında Tekvur çayırında vefat eder. Fatih Camisi'ndeki türbededir.
s.-(meḥmed ḥān ḥażretleriñ) 213a/24db
s.-(sulṭān meḥmed ḫān) 189b/21
s. 184b/09dc, 209b/26db
s.-(cülūs-ü meḥmed ḫānıda) 196a/21
s.-(aṣr-ı sulṭān meḥmed ḫānıda) 196b/16
s.-(meḥmed ḫān) 209b/26, 215a/16
s.-(merḥūm cāmi sulṭān meḥmed ḫānda) 200b/09
s.-(sulṭān meḥmed) 199b/15, 200a/26
s.-(şehzāde sulṭān meḥmed ḫān ḫażretleriniñ) 213a/24
s.-(cülus-u sulṭān meḥmed ḫān) 194b/11

Sulṭan Selim Ḫan (Şeh-zāde) I. Selīm, Yavuz Sultan Selīm.
s.-(aṣr-ı selim ḫānıda) 193b/06, 194b/21, 195a/15, 197a/13
s.-(aṣr-ı selim ḫānında) 211b/16
s.-(cülūs-ü selim ḫānıda) 194a/13
s.-(emr-i sulṭān selim ḫān) 187b/27
s.-(ḥażret-i sulṭān selim ḫānı) 188b/14db
s.-(ḥażret-i sulṭān selim ḫan) 188b/14
s.-(ḥażreti selim ḫān ġazi el-maġfur) 188b/14dc
s.-(ibn-i sulṭān selim ḫān) 189a/07
s.-(selim ḥānı) 184b/08db, 184b/08dc
s.-(selim ḫānıda) 199b/02
s.-(sulṭān selim) 203b/27
s.-(sulṭān selim ḫān) 190a/22, 193b/16
s.-(sulṭān selim ḫāna) 192b/21
s.-(sulṭān selim ibn-i sulṭān süleymān ḫan) 185b/13
s. den (sulṭān selimden) 192b/11
s. i 198a/18

Sinān Aġa Saray ağalarından olup Sokulunun nedimi idi.
s.-(Sinān Aġanın) 191a/13

Sinān Kethüdā 990(1582)de Deştikıpçak'a sefer yapıldıkta Temur kapuya gönderilir. Ve kuvvetlerin başına silahtar kethüdası olarak tain edilir.
s.-(Sinān Kethüdāyı) 215a/03db

Sinan Pāşā (1520?-1596) Tanınmış Osmanlı sadrazamlarındandır. Yemen fatihidir. Ali

adındaki köylünün oğlu olupArnavutlukta Luma eyaletinde doğmuştur. Ayas Paşanın yardımıyla kısa zamanda birçok merhaleleri katederek Kanuni'nin çeşnigir başılığına kadar yükselmiştir. Kanuni Sultan Süleymanın damadı Rüstem Paşanın kardeşi olduğu için derya kaptanlığına çıkarılmıştır.
s.-(sinan pāşā) 188a/18

Siyâvuş Pâşâ Hırvattır. Saray-ı hümayunda terbiye görür. 1568'de mir-ahur ve silahtar şehriyarı olur. 1596'da yeniçeri ağası ve sonra Rumeli beylerbeyi olur. Kubbe altı veziri olarak Fatma Sultan ile evlenir. 1582'de sadrazam olursa da iki sene sonra azledilir. 1585'te ikinci defa sadrazam olur. 1588'de azledilirse de 1591'de 3. defa sadrazam olur. 1601'de vefat eder.
s.-(siyâvuş pâşâ) 196b/15
s.-(siyāvuş pāşāya) 215a/11, 215a/13
s.-(vezīr-i aẓam siyāvuş pāşā) 193b/16
s.-(siyāvüş pāşā) 215a/13db
s.-(siyāvüş pāşāya) 194b/01

Şoḳullu Beg Sadrazam. Temeşvar ve Sigetvar gazisi. II. Selim'in damadı, İsmihan Sultan'ın ilk eşidir. Bosna'da Sokoloviç'te doğduğu için "Sokullu", uzun boyu olduğu için "Tavil" adlarıyla anılır. Devşirme olarak Edirne Sarayı'na alınarak yetişti.
s.-(ṣoḳullu beg) 202b/11
s. 194b/18

Ṣolāḳ Ferhād Pāşā Bkz. Ferhad Paşa.
f.-(ṣolāḳ ferhād pāşāda) 203a/11

Sulṭān *Ar. s.* Hükümdar, padişah.
s. 184b/08dc, 185b/01, 185b/05dc, 185b/10, 188a/15, 188a/18dc, 189b/23db, 207a/06, 217b/02
s.-(aḥd-i sulṭān murad) 199b/03
s.-(aṣr-ı sulṭān) 199b/03db
s.-(aṣr-ı sulṭān meḥmed ḫānıda) 196b/16
s.-(birāder ḫān adil giray sulṭān) 209a/02
s.-(cennet-mekān sulṭān süleymān ḥażretleri) 200b/22
s.-(cülūs-u sulṭān meḥmed ḫān) 194b/11
s.-(el-mevlā muḥaşşi sinān efendiye aṣr-ı sulṭān süleymān ḫānıda) 199b/04
s.-(emr-i sulṭān selim ḫān) 187b/27
s.-(esmāḥān sulṭān) 197b/23
s.-(esme ḫān sulṭān) 189b/25
s.-(ġazi sulṭān murād) 189a/07dc
s.-(ḥażret-i sulṭān selim ḫan) 188b/14
s.-(ibn-i sulṭān selim ḫān) 189a/07
s.-(imām ḳulı sulṭān) 206b/03
s.-(ināyet-i sulṭān) 192b/15
s.-(maġfūr sulṭān süleymān ḫān) 214a/26
s.-(merḥūm cāmi sulṭān meḥmed ḫānda) 200b/09
s.-(merḥūm sulṭān süleymān ḥażretleri) 213a/27
s.-(merḥūm sulṭān süleymān ḫān) 211a/01
s.-(merḥūm sulṭān süleymān ḫānı) 213a/17
s.-(nurbānū sulṭān) 189b/23
s.-(ṣafiyye sulṭān) 189b/22
s.-(sulṭān aḥmed) 199a/02
s.-(sulṭān bayezıd) 189a/10
s.-(sulṭān ḥamīd) 185a/26, 188a/10, 188a/13, 188a/14, 188a/14
s.-(sulṭān ḥasan) 184b/15, 184b/22, 185a/12, 185b/02, 185b/05
s.-(sulṭān ḫasan) 184b/09, 184b/11, 185a/09, 185a/23, 185a/25
s.-(sulṭān maḥmudu) 199b/16
s.-(sulṭān meḥmed) 199b/15, 200a/26
s.-(sulṭān meḥmed ḫān) 189b/21

s.-(sulṭān murād) 189a/02
s.-(sulṭān murād ḫān) 189a/07
s.-(sulṭān nām) 184b/08
s.-(sulṭān selim) 203b/27
s.-(sulṭān selim ḫān) 190a/22, 193b/16
s.-(sulṭān selim ḫāna) 192b/21
s.-(sulṭān selim ibn-i sulṭān süleymān ḫan) 185b/13, 185b/13
s.-(sulṭān selimden) 192b/11
s.-(sulṭān süleymān) 194b/20, 197a/12, 211b/14
s.-(sulṭān süleymān ḫān) 197a/12db, 214a/26
s.-(sulṭān süleymān ḫasan) 184b/23
s.-(sulṭān süleyman ḫān) 189a/14
s.-(şehzāde sulṭān bāyezıd) 193b/02
s.-(şehzāde sulṭān meḥmed ḫān ḫażretleriniñ) 213a/24
s.-(vālide sulṭān) 199a/06db
s.-(vālide sulṭān ḥażretleri) 214a/06
s. a 195a/27
s. a (vālide sulṭāna) 190a/05, 190a/06
s. dan (āyişe sulṭān) 190a/14
s. dan (faṭıma sulṭān) 190a/15
s. ı 196b/19, 199a/11, 207b/10, 209a/03
s. ım 191b/10db, 191b/12
s. ıñ 197b/27
s. -ı (sulṭān-ı mezbūruñ) 207b/11
s. ına (sulṭān-nām) 188a/27

Sulṭan Süleymān Ḫan (900-974) Osmanlı Padişahlarının onuncusu, İslām halifelerinin yetmiş beşincisidir. Yavuz Sultan Selim Han'ın oğludur. Avrupavari bir kısım kanunlar yapılmasına vesile olduğundan Kanuni nāmı ile de tanınır. Padişahlık yılları Osmanlı Devletinin en haşmetli devri olup, Avrupa, Asya Osmanlıların emrinde idi. İstanbul payitahttı.
s. 193a/22db
s.-(ahd-ı süleymān ḫānıda) 213a/21
s.-(ahd-i süleymān ḫānıda) 193a/22
s.-(ahd-i süleymān ḫānıdan) 193a/21
s.-(cennet-mekān sulṭān süleymān ḥażretleri) 200b/22
s.-(maġfūr sulṭān süleymān ḫān) 214a/26
s.-(merḥūm sulṭān süleymān ḫān) 211a/01
s.-(merḥūm sulṭān süleymān ḫānı) 213a/17
s.-(sulṭān selim ibn-i sulṭān süleymān ḫan) 185b/13
s.-(sulṭān süleymān) 197a/12
s.-(sulṭān süleymān ḫān) 197a/12db, 214a/26
s.-(sulṭān süleymān ḫasan) 184b/23
s.-(süleymān ḫānıda) 199b/02
s.-(tafṣīl-i aḥvāl-i aṣr-ı süleymān ḫānıda) 194b/19
s.-(tafṣīl-i aḥvāl-i süleymān ḫānıñ) 194b/19db
s. a 184b/23dc
s.-(asr-ı süleyman) 184b/07
s.-(el-mevlā muḥaşşi sinān efendiye aṣr-ı sulṭān süleymān ḫānıda) 199b/04
s.-(merḥūm sulṭān süleymān ḥażretleri) 213a/27
s.-(sulṭān süleymān) 194b/20, 211b/14
s.-(sulṭān süleyman ḫān) 189a/14
s.-(vezīr süleyman pāşā) 193b/23
s. a (şeh süleyman) 192b/10
s. a (şeh süleymana) 192b/13

Ş

Şeyḫ Muḫarrem Efendi Süleymaniye camii vaizi olup 983(1575)de vefat eder.

ş.-(şeyḫ muḫarrem efendi) 200a/17
ş. -ül (şeyḫ muḫarrem efendi)201a/24

Şecā Bkz. el-şeyh-ı şecā

ş.-(el-şeyḫ-ı şecā) 199b/11

ş.-(eş-şeyḥi şecā efendi) 199b/11-12db

Şemseddin İsfendiyar oğullarındandır.
ş. 192a/26

Şemsi Pāşa İsfendiyar Oğullarından Mirza Paşa'nın oğludur. Yavuz Selimin hizmetinde bulunur: Enderun-ı hümayundan avcı başı ve bölük ağası olarak çıkar sonra müteferrika ve sipahiler ağası olur. 958(1551)de Şam, 962(1554)de Anadolu ve Rumeli beylerbeyliklerinde bulunur. Selim II devrinde vezir olur. Murat III devrinde devşirme usulunü deyiştirmeye memur olur. 988 (1580)de vefat eder. Üsküdarda metfundur.
ş. 192a/22
ş.-(şemsi pāşa) 191b/17
ş.-(şemsi pāşā) 190b/11, 190b/19, 191b/18, 192a/08, 192b/06, 192b/27
ş.-(şemsi pāşānıñ) 191b/21

T

Tābut Aġa Ar.i. 1. Ölümün mezarlığa götürülürken içine konulduğu sandık. 2.hlk. İçine yumurta konulan sandık.
t.-(tābut aġa) 213a/18
t.-(tabut aġadan) 214b/24

Ṭopal Meḥmed Aġa Kapucubaşı ve kethüdası olur.
m.-(ṭopal meḥmed aġaya) 190a/19, 190a/19db

Timür Büyük Türk Hükümdarlarındandır.
t. 188b/14dc

Timürperzer Gürcü hanlarındandır.
t. 188b/14dc

Toḳmaḳ Ḫan Kızılbaş hanlarındandır.
t.-(toḳmaḳ ḫān) 194b/23, 201b/06
t.-(ṭoḳmaḳ ḫān) 208b/21
t.-(toḳmaḳ ḫān) 204a/15
t.-(ṭoḳmaḳ ḥāna) 201b/09db
t.-(ṭoḳmaḳ ḫān) 210a/26
t.-(ṭoḳmaḳ ḫān) 201b/09, 202a/02, 208b/06
t.-(ṭoḳmaḳ ḫānıñ) 202b/05

Ṭāvat Gürcülerin kadın kralını uykuda kandıran kölesi.
t.-ar 203b/08
t. 203b/08
t. ı 203b/15
t. ıñ 203b/17

Ṭahmāsıb Şāh Safevi devletinin kurucucusu Şah İsmail'in oğludur. Horasan'da Özbeklere karşı galip geldiyse de Kanuni'ye yenilip Tebriz, Hemedan ve ikinci bir muharebede de Nahcivan taraflarını Osmanlılara bırakmıştır. Kırık beş sene hüküm sürdükten sonra 1575 senesinde 65 yaşında iken ölmüştür.
t.-(ismail ṣānī ibni ṭahmāsıb şāh) 200b/13
t. 200b/13-14db

Ṭavīl Ar.s. Uzun.
t. 187b/07dc, 188a/06dc
t.-(vezīr-i aẓam ṭavīl meḥmet pāşā) 197b/23
t.-(vezīr-i aẓam celīl-i meḥmed pāşā ṭavil) 193a/21

Tucalat Beg Dağıstan hakimidir.
t.-(tucalat begi) 205b/05

Ṭufid Ḫān Mengü Timürün oğlu olup,kırım hanlığında bulunmuştur.
t.-(ṭufid ḫān) 212a/05db

Türkmān İbrāhim Ḫān İranın nüfuzlu rüesasından olup Murat III.devrinde elçi olarak İstanbula gelir.
i.-(türkmān ibrāhim ḫānı) 215a/17
i.-(türkmān ibrāhim ḫānı) 215a/17
i.-(türkmen ibrāhim ḫān) 214b/23/24db
i.-(üsküdāri tatar ibrāhim efendi) 200b/07

U

Uluc Ali Pāşā Bkz. Ali Paşa(uluç) veya Ali Paşa(Kılıç)
u. 186a/27
u.-(uluc ali pāşā) 186a/19dc, 186a/21, 186b/15
u. 185b/27dc, 186b/22
u.-(uluç ali pāşā) 185b/21, 185b/27
u.-(uluç pāşā) 186a/25

Urus Han Çin imparatorluğu'nun başına geçmiştir. Tohtamış Han buna başkaldırmış ve yenilince de Timur'a sığınmıştır.
u. 188b/14dc, 207a/11

Ü

Ümmī Sinān 990(1582)de Deştikıpçak'a sefer yapıldıkta Temur Kapuya gönderilir. Ve kuvvetlerin başına silahtar kethüdası olarak tain edilir.
s.-(Ümmī Sinān) 199b/12

Üveys Çelebi Sultan Selim II'nin kölesi ve bıyıklı Mehmet Paşanın kardeşidir. 1545'de Yemen beylerbeyi oldu. 1547 de eşkiyadan Hasan, onu şehit etti. Şedit ve işrete düşkündü.
ü.-(defterdār üveys çelebi) 191a/18
ü.-(defterdār üveys çelebiniñ) 190b/27
ü.-(üveys çelebi) 191a/18db
ü.-(üveys pāşā) 190b/04, 191a/26, 191b/05
ü.-(üveys pāşāya) 191a/27, 191b/04

V

Vāḳadar Far.b.s. Tarihçi, olayları anlatan.

Vāḳadar Ali Efendi 1541-1599 yılları arasında yaşamıştır. Geliboluludur. Büyük tarihçilerimizden biridir. 'Kün-hü'l Ahbar' adlı tarih eseriyle tanınır.
v.-(Vāḳadar Ali Efendi) 191b/20

Vāzkūn-i Oşmānī Osmanlıya ait olma, koyma.
v. -i (vāzkūn-i oşmānī) 190a/13

Vezīr-i Aẓam Ferḥad Pāşā Arnavudī Enderundan yetişir kapucu başı ve mir ahur sonra yeniçeri ağası olur. 992(1584)de Rumeli valisi ve müteakiben İran seraskeri olur. 999(1590)da Sadrazam olursa da bir sene sonra azledilir. Sadaret kaymakamı ve ikinci vezir olur. 1003(1594)de ikici defa sadrazam olursada10004(1595)de vefat eder. Eyyüb'de meftundur.
a.-(vezīr-i aẓam ferḥad pāşā arnavudī) 194b/03

Vezīr-i Şānī Dāmād İbrāhim Pāşā Bkz.Damad İbrahim Paşa.
d.-(vezīr-i şānī dāmād ibrāhim pāşā ve vezīr-i şalese cerrāḥ meḥmed pāşā) 196b/14

Vezīr Ḫadım Ḫasan Pāşā Saray-ı hümayün ak ağalarından olup hazinadar başı idi. 988(1580-1581)de Mısır beylerbeyi olursada 991(1587-1588)de vezirlik payesi ile Şirvan ve Tebriz valiliklerinde bulunur. 1003(1594-1595)de kubbe altı veziri ve İstanbul kaymakamı olur. 1007(1598) de Sadrazam olursada aynı senede vefat eder. Ayasofya semtinde medrese ve çeşmesi olup sebiline defnedilmiştir.
h.-(vezīr ḫādım ḥasan pāşā) 197b/19

Vezīr-i Aẓam Ḳoca Sinān Pāşā Arnavudu Bkz.Koca Sinan paşa.
k.-(vezīr-i aẓam ḳoca sinān pāşā arnavudu) 193b/01

Vezīr Ali Pāşā Ḳalāylūḳoz Bkz.Ali Paşa(Kalaylıkoz)

k.-(vezīr ali pāşā ḳolāylūḳoz) 197b/21
k. 197b/21db

Vezīr Cafer Pāşā Bkz. Cafer Paşa
c.-(vezīr cafer pāşā) 195a/10
c. (vezīr cafer pāşāyı) 194a/12

Vezīr Ḫādım Cafer Pāşā Bkz. Cafer Paşa
c.-(vezīr ḫādım cafer pāşā) 196b/26

Vezīr-i Aʿzam Ḫadım Mesīḥ Pāşā 1585 yılında Osmanlı Devletinde sadrazam olmuş ve dört ay bu görevi yapmıştır.
m.-(vezīr-i aʿzam ḫādım mesīḥ pāşā) 194a/13

Vezir-i Aʿzam Ferhad Pāşā Bkz. Ferhad Paşa.
f.-(vezir-i aʿzam ferḥad pāşā) 200b/08db

Vezīr Lā-Nāzir Muṣṭafa Pāşā Bkz. lala Mustafa Paşa.
v. (vezīr lā-nāzir muṣṭafa pāşā) 197a/09

Vezīr-i Aʿzam Lālā Meḥmed Pāşā 1595 yılında sadrazam olmuştur. Türk asıllıdır. Yılancıktan ölen lala bir gün sadrazamlık yapmıştır.
v.-(vezīr-i aʿzam lālā meḥmed pāşāya) 196a/22

Vezīr-i Ṯāni Lālā Ḳara Muṣṭafa Pāşā Bkz. Lala Mustafa Paşa.
v.-(vezīr-i ṯāni lālā ḳara muṣṭafa pāşā) 194b/17
v. da 210a/25

Vezīr-i Aʿẓām Meḥmed Pāşā Bkz. Mehmed Pāşā
m.-(vezīr-i aʿẓām meḥmed pāşā) 210a/12
m.-(vezīr-i aʿzam meḥmed) 197b/22-23db
m.-(vezīr-i aʿzam meḥmed pāşānıñ) 197a/11 m.-(vezīr meḥmed pāşā) 195a/19

Vezīr Boyalı Meḥmed Pāşā Piri Ahmet Çelebinin oğludur. Teskereci olup 975(1567)de nişancı olur. 981(1573)de Halep beylerbeyi olursada 984(1576)da ikinci defa nişancı olur. 988(1580)de 4.cü vezir olur. 1001(1592)de vefat eder.
v.-(vezīr boyalı meḥmed pāşā) 196b/25

Vezīr-i Aʿzam Lālā Meḥmed Pāşā Bkz. Lala Mehmed Pāşā
v.-(vezīr-i aʿzam lālā meḥmed pāşāya) 196a/22

Vezīr-i Mehmed Pāşā Bkz. Mehmed Pāşā
v.-(vezīr-i mehmed pāşā) 187b/24dc

Vezīr-i Aʿzam Oṯmān Pāşā Bkz. Oṯman Pāşā
v.-(vezīr-i aʿzam oṯmān pāşā) 195b/07

Vezīr Piyāle Pāşā Bkz. Piyale Pāşā
v.-(vezīr piyāle pāşā) 188a/04

Vezīr-i Aʿzam Ḳoca Sinān Pāşā Arnavudu Bkz. Koca Sinan Paşa Arnavudu.
v.-(vezīr-i aʿzam ḳoca sinān pāşā arnavudu) 193b/01

Vezīr-i Ṣālese Sinān Pāşā Bkz. Sinān Pāşā
v.-(vezīr-i ṣālese sinān pāşānın) 210a/18

Vezīr Çaġalazāde Sinān Pāşā Bosnalıdır. Esir alınır. Saraya intisab eder. Kanuninin harem hizmetinde bulunur. Sinan Paşa saraydan silahtar şehriyarı olarak çıkar. 987(1579-1580)de yeniçeri ağası olur. Sonra Diyarbakır valiliğine tayin edilir. 991(1583)de Budin, Van , Erzurum ve Bağdat valiliklerinde bulunur. İran muharebelerine iştirak eder. 995(1566-1587)de kaymakam 999(1590)da vezir ve 1005(1596-1597)de sadrazam olur. Sonra azledilerek 1006(1597-1598)de Şam valisi ve sonra Kaptan-ı deryalığa tayin edilir. 1012(1603-1604)de İran serdarlığına tayin

edilir. 1014(16051606)da vefat eder.
v.-(vezīr çaġalazāde sinān pāşā) 196b/20
v.-(vezīr rābi sinān pāşā) 200b/27

Vezir-i Aẓām Sinān Pāşā Bkz. Sinān Pāşā
v.-(vezir-i aẓām sinān pāşā) 214a/20
v.-(vezīr rābi sinān pāşā) 200b/27
v.-(vezīr-i aẓam sinan pāşā) 198b/20

Vezīr Payzen Yusuf Pāşā Yeniçeri ağası ve budin beylerbegisi oldu. Sonra tekrar vezir olur.
v.-(vezīr payzen Yusuf pāşā) 198a/03

Velid Bkz. Ḫalid bin velid.
v.-(ḫālid bin velid ḥażretlerine) 192a/20
v.-(ḫalid bin velid) 192a/03
v.-(ḫālid bin velīd) 192a/22

Y

Yāser ?
y. 217a/01

Yaḳub Kur'anda adı geçen peygamber.
y. 192a/26
y. uñ 192a/27
y. 219a/24
y. 218a/20
y. 217b/04

Yayabaşızāde ?
y. 200a/25

Yemişci *İ.*Yemiş satan esnaf, manav.
y. 211a/14db
y.-(ketḫüda-i bevvābān yemişçi ḥasan aġa) 211a/14

Yoluḳ Meḥmet Çelebi Bkz. Mehmet çelebi yoluk.
y.-(el-şeyḫ yoluḳ meḥmet çelebi) 200a/19

Yusuf Paşa Mir-alem ve daha sonrada yeniçeri ağası olmuştur.
y.-(Frenk Yusuf pāşā) 214a/23

Yusuf Pāşā(Payzen) Yeniçeri ağası ve budin beylerbegisi oldu. Sonra tekrar vezir olur.
y.-(vezīr payzen Yusuf pāşā) 198a/03

Yusuf Aġa İranlıdır. İtaatını bildirir. Murad Paşa'nın hazinedar başısı olur. Rakkada bir zeamet virir. Orda kalır.
y.-(Yusuf aġa) 209a/23

Yusuf Pāşā(çıġalazade) Saraydan yetişir. 1007(1598)de Van beyler beyi olur. 1016(1607)de Üsküdar muhafızı olup sonra kubbe altı veziri olur.1023(1614)de vefat eder
y.-(yusuf pāşā) 211b/25
y. da (şekl-i yusufda) 192a/27

Zeyd İslamiyette ilk köle Müslüman olan köle.
z. ī 194a/03
z. iñ 208b/11

Zülḳadiriyye İran şahının Şehzade Sultan Selim'e Durak Ağa ile birlikte gönderdiği kişi. Doğu Anadolu'da Dulkadiriyye beyliğinin kurulduğu bölge.
z. 204a/23
z. 201a/22

YER ADLARI DİZİNİ

A

ᶜAcem İran.
a. 187b/07dc, 187b/20dc, 193b/05db, 200b/11, 200b/24, 212a/23, 213a/16
a.-(diyār-ı acem) 200b/20
a.-(şāh-ı acem) 194b/08
a.+de 189b/02
a.+e 193b/08, 193b/08db, 194b/05, 194b/22,196b/24, 200b/12
a.+iñ 214b/04

ᶜAden Günümüzde Yemen Halk Cumhuriyetinin başkenti ve aynı adlı kale. Osmanlı döneminde yemende bir kale imiş.
a.-(ḥarīḳ-i āden) 197b/03db
a. 187b/24dc, 188a/18dc
ᶜa. 193b/23

Daman Yemen ve Aden çevresinde bir yerleşim yeri.
d. 193b/23

Aḳa Gürcistanda bir kale ve aynı adla anılan şehir.
a. 193b/12, 194b/11

Asitāne Far. i. 1- Payitaht. 2- Merkez. - Osmanlı Devleti'nin merkezi olması dolayısıyla İstanbul manasına da gelir.
a.+de 194a/17, 212a/27
a.+den 185a/02, 186a/22, 201a/19, 219a/10
a.+mize 184b/25
a.+ye 184b/27, 186a/22dc, 187b/07dc
ā.i+(āsitāne-i devlet-i+āşiyān)
a. 187b/25
ā.i+(āsitāne-i devlete)
a. 186b/21dc
ā.i+(āsitāne-i pādişāhide)
a. 190b/03
ā.i+(āsitāne-i pādişāhiye)
a. 215a/17
ā.i+(āsitāne-i sāᶜadet)
a. 185b/16, 188b/13
ā.i+(āsitāne-i sāᶜadete)
a. 194a/08, 194b/08, 197a/06, 197b/20, 210b/12, 215a/15
ā.i+(asitāne-i sāᶜadete)
a. 194b/13

Afriḳa Asyadan sonra dünyanın ikinci büyük kıtasıdır. Dünya nüfüsünün onda biri bu dıtada yaşamaktadır.
a.+sıda+(iḳlim-i afriḳa) 185b/12
a.+ya+(iḳlim-i afriḳa) 184b/01

Agrād Kafkasya'da bir kasaba.
a.+dan 213b/09/10db
a.+dan+(mülūk-ü agraddan) 213b/09

Anaṭolu(Anadolu) Asya kıtasının doğusunda yer alan geniş bölge. Kanuni devrinde Anadolu eyalet teşkilatı haline getirilmiştir. Osmanlı idaresi Kanuni Sultan Süleyman devrinde eyalet teşkilatını kurarken, memleketi Rumeli ve Anadolu eyaletleri olmak üzere ikiye ayırdı ve yarımadanın hemen bütün batı yarısı, eski Thema Anatolica'ya göre daha çok yer kaplayan Anadolu eyaletine alındı. XVII. yy. sonunda 14 livaya ayrılan ve başında bir beylerbeyi bulunan eyaletin merkezi önce Ankara'da iken sonra Kütahya'ya taşındı. XIX. yy. başında bu büyük idari bölüm birkaç eyalete bölündü ve 1864'te sancaklar kaldırılarak vilayetler kuruldu. Böylelikle Anadoluda bir anlam taşımaktan çıktı ve coğrafi bir anlam kazandı.
a. 192b/15,199b/05, 199b/07, 199b/09 207b/20, 208b/19
a.+da 187b/19, 198a/2
a.+da 198a/21db

Ardahan Doğu Anadolu'da bir ilimiz.
a.+dan 201b/24
a. 203a/01

Arnavud *Yun. i.* Rumeli'nin batı taraflarında oturan kavim
a. 210a/20
a.+ī+(vezīr-i aẓam ḳoca Sinān pāşā arnavudu) 193b/01

Avarin *Navarin.* Mora'nın güneyindeki üç küçük yarımadasının en batıdakinin batı kıyısı üzerinde, Mora'nın güneybatısında liman ve kaledir.
a. 187a/26

B

Bahr-i ḳulzum *Ar.i.* Kızıl deniz

Bākü Azerbaycan Cumhuriyetinin başkentidir.
b. 209b/27, 219a/03

Bağçeserāy Kırım yarımadasında tarihsel kent ve Doğu Anadolu'da Van iline bağlı ilçe.
b. ı 209b/17

Bağdād Irak hükümetinin merkezi olup Dicle'nin iki sahil tarafında kurulmuş büyük bir şehir.
b. 198b/03, 213b/08
b. a 198a/09
b. dan 198b/07

Bağdat Irak hükümetinin merkezi olup Dicle'nin iki sahil tarafında kurulmuş büyük bir şehir.
b. 200b/27

Baṣra Bağdat'ın güneydoğusunda Dicle ile Fırat nehirlerinin birleştiği yerin güneybatısında bir şehir.
b. 213b/08
b. ya 194a/05

Bekr Ar.i. 1. Kuyu vesairede kullanılan çark.makara. 2. Mafsallarda makara şeklinde bulunan oyuklu kemik.
b.-(diyār-ı bekr) 201a/21, 202a/06
b.-(diyār-ı bekr) 213b/08
b. e (diyār-ı bekre) 194a/05, 196b/24
b. iñ (diyār-ı bekriñ) 202b/25

Belġrād Yugoslavya'nın merkezi. *Sırpça Beo-grad Beyaz şehir.* Sırbistan Ferede Cumhuriyeti'nin ve Yugoslavya'nın başşehri. Tuna ve Sava nehirlerinin birleştiği kesimdeki plato üzerinde kurulmuştur. Kanunī döneminde sancak merkezi olmuştur. Tuna Belgrad'ı da denir.
b. ıñ 197b/12db
b. 198b/13
b. da 196b/27db, 197a/01db, 197a/01db
b. ıñ 197b/12

Bevābān Far. Kapıcı.
b.-(ketḫüdā-i bevvābān) 211a/14db

Budin Avusturya'da Tuna'nın sol sahilinde Peşte'nin karşısında mühim bir kale. 2. Macaristan, Budapeşte. *Macarca. Buda.* Bugünkü Macaristan'ın başşehri olan Budapeşte'nin bir kısmı olan Buda'nın Osmanlılar dönemindeki adı ve eyalet merkezi. Macaristan'ın kuzeyinde Tuna ırmağının sağ yakasında yer alır. Budin, Semendire, İzvornik, Vulçitrin, Pojega,Peçuy, İstolni Belgrad, Östörgon, Segedin, Sirem, Hatvan, Şimentorna, Kopan, Filek, Seksar, Sigetvar, Seçen, Novigrad, Solnık, Sekçöy sancaklarından ibaretti. (1568)
b. 191a/09, 191a/27
b. da 191a/08

Boġdan Romanya'nın Moldovya eyaletinin Türkçe adıdır.
b. 188b/14dc, 213b/06

Bosna Yugoslavya'daki Sava ismi ile isimlendirilen Osmanlı Devleti'nin idare merkezi.
b. da 205b/14
b. nıñ 202b/11, 202b/11db
b. ya 197a/11, 205b/15

Bükre Gürcistanda bir kasaba adı. Bu adla anılan eski Gürci kralından almıştır.
b.-(bükre devān) 203b/19

C

Cezāyir Afrikanın orta kısmı olup, Akdeniz, Tunus, Büyük Sahra ve Fas ile çevrilmiştir.
c. 185b/09
c. de 184b/22, 184b/22db, 184b/22dc
c. e 186a/09
c. elerine 186a/09dc
c. esine 185b/20dc, 186a/08db, 186a/08dc

Ç

Çıldır Kars vilayetinde bir kasabadır.
ç. 202a/03
ç.-(ḳala-yı çıldır) 203a/01
ç.-(ṣaḥrā-ı çıldır) 201b/24
ç. da (ṣaḥrā-ı çıldırda) 194b/23

Çin Doğu Asya'da bir devlet.
ç. e 188a/18dc
ç.+dan 198b/24

D

Ḍağıstan Rusya federasyonunda özerk cumhuriyet başkenti mahaçkaledir.
d. 205b/04, 205b/06

Demür ḳapu Türklerin Demir kapı ve halen Fransız ların da "portes de Fer " adını verdikleri, Cezayir'deki meşhur dar geçitler. Bunlar, setif yaylasının şimal kenarını teşkil eden ve Biban adı dahi verilen dağ sıraları arasında itikal ile husule gelmişlerdir. Sumam ırmağının kollarının kazdığı boğazlar. Rusya Fedarasyonunda bir kent, Karadeniz kıyısında mahaçkalenin kuzeyinde.
d. 197a/08, 205a/17, 205b/03
d. da 207a/25
d. ya 209b/14, 209b/21, 215a/26
d. dan 217b/27
d. ya 215a/23, 215b/05, 217a/03, 217a/04
d. 188a/18dc, 194a/07db, 197a/08-09-10db, 207b/09db
d. ya 207a/26
d. ya 219a/03
d. ya 215a/12, 219a/04
d. ya 207a/26db
d. ya 215a/26db

Deşt-i Ḳıpçaḳ Rusya'nın kuzeydoğusunda Ural Dağları'yla Volga nehri arasındaki bölge.
d. -ı (deşt-i ḳıpçāḳ) 188a/06dc, 188a/06dc
d. 188a/04dc,188a/06dc, 188a/18dc, 215a/26
d. -i (deşt-i ḳıfcaḳdan) 215a/12db, 215a/14db, 215a/26db, 194a/07, 215a/12, 215a/14
d. -i (deşt-i ḳıfcaḳıñ) 215b/06db, 188a/18dc, 215b/06

Dilcevi 1.Doğu Anadolu'da Van ilinin Bahçe saray ilçesinin yakınlarında bir kasaba.
2.Hindistanda, Ganj'ın bir kolu üzerinde bulunan büyük bir şehirdir.
d. den 209b/17

Dimḫor ? Hırvatistan cumhuriyetinin Dalmaçya sahillerinde tarihi bir liman şehri.
d. 188a/18dc

Diyār-ı Bekr (Diyarbakır) Anadolu'nun güneydoğusunda bir şehir.
d. 188a/18dc
d.-(dār ü diyār) 203a/09
d. da 202b/24, 203b/02, 205a/05, 205b/08
d. -ı (diyār-ı bekir) 201a/21, 202a/06
d. -ı (diyār-ı bekr 213b/08
d. -ı (diyār-ı bekre) 194a/05, 196b/24
d. -ı (diyār-ı bekriñ) 202b/25

d.-larda 187b/14dc

Dobruca Tunanın güneyinde, Silistrenin doğusunda bir kasabadır.
d. 217b/13

E

Edirne Trakyada bulunan ve Osmanlı Devleti'ne başkentlik yapmış bir şehir.
e. 196b/23
e. de 187a/02
e. den 187a/02-03db

Eflāḳ Eski Romanya'nın bir eyaleti . Eflak eski Tuna Prensliği adıyla , Boğdan ile birlikte Romanya Krallığını oluşturmuştu. Bu gün Eflak, Olt Nehrinin doğusunda Muntenia, batısında olteni olmak üzere iki bölgeden oluşur.
e. 188b/14dc, 193b/12, 213b/06
e. 194b/11

Egre (Egri) Macaristan'ın Heves vilayetinde bulunan ve bu vilayetin merkezi olan şehir ve kale.
e. 197a/07, 197a/07db, 198a/27, 196b/22

Endülüs Müslüman Arapların güney ispanda ameria vs. bölgelerde kurdukları İslam devleti.
e.-(bilād-ı endülüs) 185a/05

Erdel Transsilvanya'nın Osmanlı dönemindeki adı.
e. 213b/06

Ergele (Ergeri kasrı) (argyrokastro) Delvine'nin az kuzeyinde Viyosa ırmağı üzerindedir. Birkaç kere alınıp verildikten sonra II. Bayazıd kesin şekilde feth etmiştir.
e. 204a/11db
e.-(ergele mīrzāya) 204a/11
e. (ergili ḳaṣrı)186b/12

Eres Bkz. Ereş.
e. 206b/04

Ereş İranın batısında güney kafkasyada bir kale ve aynı adı taşıyan şehir.
e. 204b/18, 204b/22, 206a/26, 206b/02, 206b/08
e. de 205b/16
e. den 205b/16

Erżurūm Doğu Anadolu'da büyük ve tarihi bir şehrimiz. Buraya Roma istilasından önce Ermeniler Karin veya Karnoi adını vermişlerdi. Erzurum Yavuz Sultan Selim zamanında 1514 yılında Osmanlı topraklarına katılmıştır.
e. 210b/24db
e. da 213a/15db
e. 193b/02, 200b/27, 201a/21, 202a/18, 210b/24, 213b/09
e. a 201a/25, 206a/20, 206a/22, 208a/12, 210b/11, 213a/02, 213a/19, 214b/24
e. a (muştā-yı erżurūma) 206a/14
e. a (müşta-yı erżurūma) 212b/25
e. da 194b/26, 210b/14, 213a/15
e. da (fézā-yı erżurūmda) 207b/19

Esterġon Avusturya'da Tuna sahilinde Budin'in kuzey batısında önemli bir kaledir.
e. 198b/25

F

Frengistān Far.i. Frenkler'in memleketi,
f. a 188a/14

G

Gence Cenubī Kafkasya'da şimdi Elizavetpol denilen şehir.
g. 194b/07, 197b/19, 217a/21

Gürcistān H.i. Güneybatı Kafkasya'da bir ülke ki, Gürcü denilen ve Gürcü dili konuşan bir milletin yurdudur.
g. 197a/05, 201a/26, 203a/06, 203a/16, 203a/16db, 203a/25, 203b/01-02db, 209b/19, 217b/02, 218b/12, 218b/14, 218b/26
g.-(emre-i gürcistān) 217a/18

g.-(mülük-ü gürcistān) 203a/26-27db
g. a 203b/01
g. dan (memālik-i gürcistāndan) 203a/15
g. ıñ (mülük-ü gürcistānıñ) 203a/26
g. 187b/20dc, 203b/21
g.-(eyālet-i gürcistan) 211b/23
g. a 212a/20
g. dır 201b/06

H

Halḳulvād Tunus'ta Akdeniz kıyısında tarihi öneme sahip bir kasaba Tunus'un küzeyinde Tunus Gölü ile körfezi arasında uzanan dil üzerinde yer alır. İtalyanlar'ın La Galeta, Fransızların La Gavlette, Arapların Hakulvādi, Osmanlıların Halkulvād adıyla adlandırdıkları kalenin bulunduğu yerdeki ilk istihkāmın Kartaca şehrinin yıkılmasından sonra gerçekleştiği sanılmaktadır.
h. ı (ḥalḳul-vādı) 188a/16
h. 188a/26, 188b/09
h. e 188b/02

Hemedān İranda kent , elvan dağının küzey yamacındadır.
h. 201a/17

Ḫabūr Güneydoğu Anadolu'da doğan büyük kısmı süriye'de kalan akarsu.
h. 188b/18dc, 188b/18
h. larından 214b/05db

Ḫaṭvān Macaristan'da Peşte'nin kuzey doğusunda bir kale.
h. 198b/13

Ḫayfa İsrail devletinin başlıca liman kenti.
h. 196a/14

Ḫırtız Kafkasyada bir kale.
h.-(ḳala-yı ḫırtız) 203a/01

I

Ilġan-ilgün Erzurumda bir kasaba.
ı. 194b/26

Işfahān Tahran'ın 335 km güneyinde İran'ın en büyük şehri.
ı. 201a/17
i. 209a/26

İ

İnebaḫt Nev-Pavtos kelimesinden gelen, Lepanto da denilen bu kasaba Korent körfezinin kuzey sahilinde büyük bir liman ve sancak.
i. ı 186a/10, 186a/17
i. ıdan 186b/10, 186b/11

İngurus Macaristan
i. a 194b/10, 197a/06
i. a 193b/10

İsfendiyār Ortakaradeniz bölümünde uzanan orta yükseklikte dağ kütlesi.
i. 192b/01
i. ıñ 192b/01

İslāmbol *Bkz.*: İstanbul.
i. a 187a/02-03db
i. da 194a/10db, 194b/02db, 198a/06db, 205b/11db
i. uñ 195a/16db
i. da 192a/18db
i. uñ 200a/09db, 200a/22db

İslāmbul *Bkz.*: İstanbul.
i. a 205b/11db, 210b/18db
i. da (mühimmiye-i islāmbulda) 187b/20db
i. uñ 190a/16db
i. 186a/02-03db
i. a 187b/07db, 200a/04db

İstanbul Osmanlı Devleti'nin merkezi, başkenti.
i. a 210b/18
i. da 194a/10
i. 186a/02
i. a 187b/07, 188a/09, 200a/04, 205b/11
i. da 187b/20, 192a/18, 194b/02, 198a/06, 205b/11

i. uñ 190a/16, 195a/16, 200a/09, 200a/22

İs̱pānya (Espana / Endülüs) Güney İspanya'nın sekiz vilayetten oluşmuş kısmı.
i. 185b/02db
i.-(is̱pānya ḳralı) 185a/14
i. ya 185a/13, 185b/02, 185b/02dc

İstolni *Bkz.*: İstoni Belġrad.
i. 197a/01db, 197b/11db, 198b/12db

İstolnis *Bkz.*: İstoni Belġrad.
i. 196b/27db, 197a/01db

İstonis *Bkz.*: İstoni Belġrad.
i. 198b/12

İstonis-Belġrād Macarların Szekesfehervar dedikleri şehir.
i. da 197a/01
i. a (istonis-belgrāda) 196b/27
i. ıñ 197b/11

İttebel İ. Asya'da bir ırmak.
i. 206a/01

İtil Asyada büyük bir nehirdir. Ural dağlarından çıkıp, Ejderhan küzeyinden Hazar denizine dökülür. Eski zamanda "Ra" şimdi ise Volga ismini taşır.
i. 187b/10dc
i. den (nehr-i itil) 187b/14

K

Kefe Kırım yarım adasının güneydoğu sahilinde Kerç Boğazı'nın güneyinde bir kasaba.
k. 187b/15-16dc, 188a/04dc, 207b/04, 207b/04db, 215b/01, 218a/03
k. de 215a/27
k. den 215b/05, 215b/06
k. si 189a/03dc
k. lü 186a/08dc

Kilis Halep'in bir kazası.
k. 187b/24, 187b/24db

Ḳānıḳ Gürcistanta ve kafkasyada bir nehir. Şirvan iline yakın.
k.-(nehr-i ḳānıḳ) 204a/08, 204a/15

Ḳabur Şirvan kalesi yakınlarında kanık nehrine yakın bir ırmak.
k.-(nehr-i ḳabur) 204a/15
k. -ı (ḳabża-ı tasẖīre) 202a/02
k. -ı (ḳavżā-ı tasẖīre) 205a/04

Ḳalāvrit Akdenizde Kuzey Afrikada bir liman şehridir.
k. eye 188a/20

Ḳulzüm Ar.i.Çoğr. 1. Kızıldeniz, Şap Denizi. 2.Kızıldeniz.
k.-(baḥr-ı ḳalzım) 188a/18dc

Ḳanıṭıra Erde'de Varat'ın doğusunda bir kaledir.
k. 194b/26

Ḳarabāġ Kuzey Azerbaycan'da bir sancak.
k. 217a/16
k. 206a/27, 207b/08
k. ı 187b/20dc
k. ı 207b/08db

Ḳaradeniz Eski adı Bahr-i Siyah olan Anadolu'nun kuzeyindeki deniz.
k. 188a/18dc
k. e 187b/10dc

Ḳaradeñiz Eski adı Bahr-i Siyah olan Anadolu'nun kuzeyindeki deniz.
k. e 215b/07, 215b/08

Ḳaṣayi Kasaba,illerden küçük yerleşim birimleri.
k.-di 192a/14db

Ḳaṣıże Irak'ın kuzeyinde Elbruz dağlarının eteğinde bir şehirdir.
k. -i (ḳaṣıże-i nām) 194b/26db

Ḳastamonu *İ.* Batı karadenizde bir ilimiz.
k. da 194a/10
k. da 192b/01
k. 203a/11

Kemreg Kafkasya'da çerkeslerin yaşadığı yerlerden biri.
k. 215b/13db
k. i 215b/13

Ḳıbrıs İ. Anadolu ve Şam ile Mısır sahilleri arasında büyük bir ada.

k. 185b/14, 185b/20dc, 194b/21
k. a 186a/06, 186a/06dc
k. dan 185b/20

Ḳırım İ. 1. Karadenizin küzeyinde bulunan yerleşim bölgesi.
k. 213b/04
k. a 194a/07

Ḳonya İ. Bir ilimiz.
k. 189a/11, 189a/12

Ḳostanca Hırvatistan'da Sava'ya dökülen Una nehri üzerinde bir şehir.
k. 212b/09

Ḳosṭanṭin *Bkz.*: İstanbul.
k. iyye (aliye-i ḳosṭanṭiniyye) 187a/02

Ḳosṭanṭiniye *Bkz.*: İstanbul.
k.-(mühimmiye-i ḳosṭantiniye) 187a/02-03dc
k. de (ḳābil-i tedād) 199b/11
k. de (limān-ı ḳosṭanṭiniyede) 186a/02-03dc
k. ye (mühemmiye-i ḳosṭanṭiniye) 187b/07dc
k. -i (müḥimmiye-i ḳosṭanṭiniyye-i aliyyeye)189a/15

Ḳosṭanṭiniyye *Bkz.*: İstanbul.
k. de (müḥimmiye-i ḳosṭanṭiniyyede) 189a/04

Ḳruna (Komorn / Koemoern) Macaristan'da sancak merkezi.
k. 197a/11

Ḳubān Rusya'da bir ırmak Batı Kafkasya'nın küzey yamacından çıkar, Taman yarımadasının küzeyinden büyük bir deltayla Azak denizine dökülür.
k. 215b/10

Ḳupān Bkz.Kuban.
k. 219a/26

Köstandil Bulgaristan'ın batı sınırında, Sofya'nın güney batısında bir sancak.
k. 217a/26/27db
k. 215a/25, 218a/26

Krec Boğazı Ten suyunun karadenize döküldüğü yer. Kıpcak çölünün güneyinde yer alır.
k. 215b/07

Kütāhiye *İ.* Batı Anadoluda Osmanlı devletine uzun yıllar şehzade şehri olarak kullanılan bir ilimiz.
k. de 189a/20

L

Licce Diyarbakırın bir ilçesi. İnad ve sözünden vazgeçmez.
l. 186a/27

Leḥistan Bu günkü polanya topraklarına eskiden Osmanlı devleti dönemindeki ismi.
l. a 188a/12dc

M

Maᶜnisa 1390 yılında Yıldırım Bayezidtarafından Osmanlı topraklarına katılan Ege Bölgesi'ndeki büyük şehrimiz.
m. 189a/19
m. da 199b/12

Maġosa Kıbrıs'ın deniz kıyısında. Küzeyinde zeytin bunu güneyde groko burnu arasında geniş bir alan. Kıbrısın doğu kıyısında liman kenti.
m. 185b/23

Mekke Hicaz'da büyük bir şehir.İslamın en kutsal şehridir.Kaᶜbe oradadır.
m. 213b/04, 213b/04db
m. -i (mekke-i mükerreme) 187b/08
m. -i (ṭamir-i saṭḥ-ı mekke-i mükerreme)187b/07

Mışır Afrika'nın kuzeydoğusundaki büyük bir ülke.
m. 193b/04, 194a/15, 207b/13db, 213b/08
m. a 187b/20dc, 194a/16, 195a/27, 196b/19, 196b/20db
m. a (ümerā-i mışıra) 193b/27
m. da 193b/22, 193b/26
m. dan 195b/14

Mora Yunanistan'ın güneyinde bir yarımada.
m. da 187a/25

Moşḳova Rusya'nın başkenti. Çarlık rusyasına başkentlik yapmıştır.
m. 187b/14

N

Naḫcevān Kafkas Azerbaycan'ında ve Aras boynunda kasaba.
n. -ı (naḫcevān-ı şeref ḫān) 204a/19

Niġbolu (Nikopolis) Tuna'nın güney kıyısında bir kaza.
n. 215a/25

Niyāz-ābād İranın batısında şimahi kalesine yakın bir şehir.
n. 217b/05
n. 217b/06

Nova Ḳalʿası (Kastelnuova) Dalmaçya sahilinin kuzey ucunda Venedik'in güneyinnde Bocche boğazında bir kale.
n. 187b/24
n.-(der-ḳaleʿ-i nova) 187b/23

P

Paluṭa (Paluta) İstoni-Belgrad'ın 50 km. batısında bir kale.
p. 193b/11

Peç (Becs) Macaristan'da bir şehir.
p. 196b/03

Peşte Tuna üzerinde Budin'in karşısında bir şehirdir.
p. 198a/02, 198a/02db
p. niñ 198b/09db, 198b/12

Peṭāş ? (Mar. Kızıl denize verilen ad olabilir.)
p.-(baḥr-ı petāş) 188a/18dc

Pireveze Yanya vilayetinde sancak merkezi.
p. 186a/10dc

R

Rumili Osmanlı Devleti'nin Avrupa'daki kısmına genel olarak verilen isim, Rūmeli.
r. 198b/21db, 217a/02db
r. 215a/23db
r. -ı (rumūz-ı ḫaffiyye)193a/09

Rūmili Osmanlı Devleti'nin Avrupa'daki kısmına genel olarak verilen isim, Rūmeli.
r. 218a/27
r. 208a/05, 217a/17, 217b/05
r. 195a/26, 199a/15, 200b/07, 200b/08
r. nde 187b/19, 198a/21
r. ne 195a/17
r. ni 198b/21, 218a/03
r. 190b/14, 193b/18, 195b/06, 199a/18

Rus İ. Rusya halkından Rusyalı, Rus kavmi.
r. 209b/19, 209b/19db
r.-(vilāyet-i rus) 187b/12
r. -u (rus-u menḥus)219a/11, 219a/13
r. -u (rus-u menḥūs) 219a/24

S

Sigetvār (Szigetvar) Macaristan'da Peçuy'un batısında bir kasaba.
s. 195a/10
s. e 197a/12
s. ı 192b/18
s. ıñ 197b/11

Silistre (Silistria) Romanya'da Tuna üzerinde bir kasaba.
s. 215a/25, 217b/04, 217b/17

Simon Gürcistanda Kuzey Kafkasyada bir kent.
s.-(simon ḫānı) 197a/05
s. uñ 203b/23

Sitanbul Osmanlı Devleti'nin merkezi, başkenti.
s. u 192b/10

Sivās i. iç Anadolu ve doğu Anadolu bölgesinde sınırları olan ilimiz.
s. 217a/17, 218a/02
Ṣaḥrā Ar.i. Kır, ova, çöl.
s. da 215b/21/22db, 215b/22, 217b/06
s. da (nām-ı ṣaḥrāda) 207a/21
s. ları 219a/24
s. sı 215b/18, 217b/27
s. sına 207b/23
s. sında 189a/11, 210b/24db, 212b/07, 215b/09
s. yı 215b/24
s. -ı (ṣaḥrā-ı çıldır) 201b/24
s. -ı (ṣaḥrā-ı çıldırda) 194b/23
s. -yı (ṣaḥrā-yı bī-pāyān) 215b/19
s. -yı (ṣaḥrā-yı ḳarṣda) 212a/23
s. -i (ṣaḥve-i kibāreye) 219a/20
s. -i (ṣaḥve-i kūbrādan) 202a/19
s. -ı (ṣaḥra-ı ḳarṣda) 212b/26
Ṣaruḫan Manisa.
s. 205a/02
Süleymāniye İstanbul'un Eminönü ilçesinde Beyazıdın haliçe bakan semtide yer alan Kanuni için Mimar Sinan'ın yaptığı Süleymaniye külliyesi ve camisi.
s.-(süleymāniye cami-i şerīfinde) 200a/18
s. de 200a/21

Ş

Şāburān Özdemr oğlu Osman Paşa fethetmiştir. Dağıstan eyaletinde sancak beyi merkezi yapmıştı.şimdi bir iran sancağıdır.
ş. 217b/05, 218b/23
Şām (Dimişk / Damas) Suriye'nin başkenti.
ş. 193b/04, 202b/18, 207b/20, 213b/08
ş. ı 192b/13
ş. -ı (şām-ı şerīfde) 194b/26, 194b/27
ş. -ı (şām-ı şerīfe)194b/27db
ş. -ı (şām-ı şerīfiñ) 202b/25
Şamāḫi(Şamahı) Şirvan'ın Osmanlı hakimiyetinden önceki merkezi.
ş. 218b/24, 219a/27
ş. 218b/13
Şeki Azerbaycan'ın doğu kısımında bölge. Lala Mustafa Paşa tarafından osmalılara 1578 de sancak yaptı.Kafkasya'nın şark kısmında, Azerbaycan topraklarında bir arazi ve şehir.
ş. 204a/05, 204a/10
ş.-(kala-i şeki) 204a/04
ş. 204b/10
Şemaḫi(Şamahı) Şirvan'ın Osmanlı hakimiyetinden önceki merkezi.
ş. 204b/09
Şerbaġnere ?
ş. 188a/18dc
Şimāḫi(Şamahı) Şirvan'ın Osmanlı hakimiyetinden önceki merkezi.
ş. (ibtidā-i şimāḫi) 206b/13
ş. 207a/17, 209b/25
ş. den 207a/25
ş. ye 210a/03, 217b/07 ş. 205a/27
ş. da 207a/15
ş. 207a/17db
Şirvān Hazar Denizi'nin güneybatısında eski Şirvanşah'lar ülkesi.
ş. 188a/06dc, 188a/18dc, 194b/22, 201a/16, 204b/14, 204b/14db, 204b/17, 205a/04, 205a/13, 205a/13db, 206a/24, 206b/11, 207b/08, 216a/04db, 217a/04, 217a/11, 217a/13, 219a/05
ş. a 215a/16
ş. a (cānib-i şirvāna) 204a/14
ş. da 194a/06
ş. da (zemīn-i şirvānda) 210a/09
ş. e 217a/16
ş. 187b/20dc, 205a/18, 209b/23, 219a/06, 219a/10
ş.-(sābıḳā-ı şirvan ḥānı) 206b/10
ş. a 209b/13
ş. a (zemīn-i şirvana) 206b/13
ş. da (eyālet-i şirvanda) 205a/12

ş. dan (memālik-i şirvandan) 217a/19
ş. dan (mülk-ü şirvan) 218a/15
ş. ıñ (vilāyet-i şirvānıñ) 205a/23
ş. lar 207a/20, 207a/20-21-22db
ş. -ı (şirvan-ı zemīnde)210b/26

T

Tebebil Segedin yakınında, Tisa nehri civarında bir kaledir.
t. 192b/14db

Tebrīz İran'ın önemli ve büyük bir şehridir.
t. 194b/05, 195b/07, 197a/03, 197a/07, 201a/16, 204a/17, 212b/01
t.-(tebrīz. ḫānı) 201b/17
t.-(tebrīz ḫānı) 201b/14
t. i 194a/11

Terek Kafkasyada büyük bir nehir. Terek yukarı mecrasında bir dağ nehridir ve alt kısmına doğru akıntısı o kadar şiddetlenir ki hiçbir seyr ü sefere imkan vermez.
t. 215b/26, 217a/01, 219a/22

Tiflīs Gürcistanın başkenti.
t. e 208b/01
t. 206a/15, 208a/11, 208a/12, 211b/22, 211b/23, 211b/26
t.-(bāb-ül ebvāb ü tiflis) 194b/22
t.-(kala-ı tiflis) 203a/04
t. den 203a/13
t. e (cāni-i tiflise) 211b/21
t. i 203b/23

Toḳat Orta anadoluda bir şehrimiz.
t. 198b/06, 198b/18, 210b/13

Trāblusşām Kuzey Afrika'da Tunusda Akdenize kıyısı olan bir kent.
t. 197a/02

Trablus (TaraAbulus,AtRaBULUS) Afrikanın şimal sahili üzerinde şark tülünde ve şimal arzında bir şehir olup, bugün Lipya Cumhuriyeti'nin mühim limanlarından biridir. Lüplan'da bir liman kenti.
t. 188a/25
t. a 184b/05

Ṭaġıstān Rusyafederasyonunda özerk cumhuriyet başkenti mahaçkaledir.
t. 205b/12, 205b/20
t.-(mülk-ü ṭaġıstān) 217a/18
t. ıñ 209b/19db
t. 207a/27, 209b/19
t. dan 207a/24, 207a/24db
t. ki 205b/08
t. 218b/26
t. 217b/03

Ṭomaniç Macaristanda Erdel vilayetine bağlı bir kaledir.İç batı Anadoluda Kütahya iline bağlı ilçe.
t. 211a/10

Tunus K. Afrika'da Akdeniz kıyısında bir devlet. Cezayir beylerbeyi Kılıç Ali paşa tarafından feth edilerek alındı. Aynı isimde büyük eyaletin merkezidir. Akdeniz ile ilgili olan tuzlu bir gölün batı sahilinde batı sahilinde ve cezairin doğusundadır.
t. 185a/03, 185a/16, 188a/09, 188a/11, 188a/19, 188a/22, 188b/11, 193b/07
t. a 185a/07, 185a/07dc, 188a/15
t. da 184b/08, 188a/27
t. dan 188a/26
t. dan (ehl-i tunus) 185a/23
t. ta 185a/17
t. u 188a/16
t. (feth-i tunus 184b/01

Tümük Doğu Anadoluda Kars iline yakın bir kasaba ve aynı adı taşıyan kale.
t.-(ḳala-yı tümük) 203a/01

Türkistān Türklerin yaşadığı Ortaasya topraklarının tarihsel adıdır.
t. 188a/18dc

Ü

Üsküdār İstanbul'da boğazın Anadolu yakasında kaza merkezi.
ü.-(be-cānib-i üsküdār) 201a/24

ü. a (cānib-i üsküdāra) 201a/25, 210b/23
ü. dan 206a/21
ü. ī (üsküdāri tatar ibrāhim efendi) 200b/07

V

Van Doğu Anadolu'da bir şehir ve kale.
v. 201b/11, 201b/20, 203b/18, 210b/11
v. 200b/12
Venedik (Venezia) İtalya'nın kuzeydoğusunda şehir.
v. 188a/06, 213b/06, 213b/06db, 213b/07
v. e 188a/06

Y

Yedi ḳule İstanbulun Fatih ilçesine bağlı bir semt. Samatya ile kızılçeşme arasında yer alır.
y. ye 194b/15
y. ye (yedi ḳuleye) 210b/17
Yemen Arabistan'da bir vilayet.
y. 193b/07, 193b/23, 194a/02, 213b/08
y. i 194a/04db
y. i (melik-i yemeni) 194a/04

Z

Zekem Gürcistanda bir şehir.
z. 203a/14
z.-(zekem ḥākimi) 218b/21
z. 212a/05

B

Beglerbegi *T. b. i.* Osmanlı Devleti'nde pek ileri ve itibarlı bir memuriyet ve ona bağlı ünvan.
b. 195b/19, 195b/22, 200b/12
b. niñ 195b/27
b. si 193b/02
b. 196b/10, 196b/15, 199a/25
b. ler 212b/08
b. lerden 201a/21
b. leri 195a/06db, 201a/22
b. leriyle 217a/18
b. niñ 196a/12
b. si 185b/09, 188a/11, 188a/25, 193b/18, 193b/18db, 195a/26, 197a/02, 198a/05, 198b/03, 201b/11, 202a/06, 202a/18, 204a/23, 204a/23, 204a/24, 206b/02, 207b/20, 207b/20, 207b/21, 208a/05, 208b/19, 210b/11, 215a/23, 215a/23db, 218a/02, 218a/03, 219a/27
b. sī 215b/01
b. sinden 211b/23
b. sine 205a/27
b. siniñ 208a/12
b. ye 208b/20, 211a/04

Beglerbegilik *T. b. i.*Osmanlı Devleti'nde pek ileri ve itibarlı bir memurluk.
b. i 195b/06
b. in 205a/0
b. 202b/15, 203a/24
b. ler 191a/06

Bostancı Bostan işleriyle uğraşan bostan bekçisi. Osmanlıda bir makam.
b.-(bostancı bāşı) 194b/15
b. 189b/13
b. ya 189b/15

Ç

Çāvuş Ti.tar. 1. Osmanlı devleti teşkilatında çeşitli hizmetler yapan görevli. 2. Osmanlı ordusunda üst komutanların buyruklarını ast komutanlara ulaştıran kişi.
ç. 207a/19, 212a/20
ç. ın 215a/10
ç. un 210b/11

D

Defterdārlık T.i. Defterdarın makamı, görevi veya görevinin yürütüldüğü yapı.
d. ların 190b/07
d. ın (defterdārlıgın) 191a/03
d. ı 205a/24
d. ın (defter-dārlıġın) 191a/03db

Devletlū *İ.* 1. Dünya ve ahiret mutluluğuna ermiş, dünya ve ahiret nimetlerini kazanmış olan kimse. 2. id. Vezirlere ve müşirlere verilen ünvandır.
d. 195a/18, 198b/11, 202b/14, 210a/20
d. 201a/02
d.-(vaḳār-ı devletlü) 194b/04

Divān Ar. i. Büyük meclis.
d. 198a/26, 198a/26db, 211b/04
d.-(ehl-i divān) 214b/15
d.-(ibtidā-i divān) 199a/03
d.-(saḥa-ı divān) 196a/03
d. a 199a/06
d. -ı (divān-ı hümāyūnda) 211b/05
d. -ı (divān-ı hümāyūne) 195b/26
d. -ı (divān-ı pādişāhi) 210b/03
d. -ı (divān-ı pādişāhiye) 210b/05
d. -ı (divān-ı serdār) 202a/26, 218b/20
d. -ı (divān-ı serdāra) 202b/08
d. -ı (divān-ı pādişāhımızıñ) 196a/27

H

Ḫazīnedārbaşı Endurunda hazine koğuşu denilen birimin başındaki yetkili kişi. Hasodalılar arsında seçilerek haznedar başılığa getirilen kişi.
h. sı 209a/23

Ḫazīne-dār Ar.b.i. Hazinenin idare ve muhafazasında görevli kimse.
h. 198a/17
h. a 198a/23
h. lıġından 198a/24

İ

İnām *Ar. i.* Halife Ali'nin neslinden olan kişiler.
i. 189b/13, 197b/06, 209b/15, 214a/05
i.-(nām-ı inām) 189b/08

K

Ketḫüdā Far.i. kahya
k. sı 185a/18 k. sı 210b/13
k. 198b/09, 199b/18, 215b/03
k.-(ḳoçu kethüdā) 191b/25
k. dan 198a/23
k. larına 213b/11
k. larıyla 215a/24
k. sı 185a/18dc, 191b/23, 196b/12, 198b/09, 201b/13
k. sın 191a/12
k. sıyla (ḫüsrev ket ḫüdāsıyla) 191a/13
k. ya (ḳoçu kethüdāya) 191b/23
k. -i (ketḫüda-i bevvābān yemişçi ḥasan aġa) 211a/14
k.-(ḳoçu kethüdā) 191b/25db
k. larından 198a/04
k. sı 191b/06-07db, 198b/09db, 215a/03db, 218a/01db
k. sıyla 211b/04
k. yı (sinān ketḫüdāyı) 215a/03db
k. -i (ketḫüdā-i bevvābān) 211a/14db
k. lıḳlarında 219a/01

Kilercibāş İ. Padişāh sarayında kiler memurlarının başı.
k. ı 194a/13
k. ılıḳdan 196b/27

Ḳāḍı-asker Osmanlı imparatorluğunda başlangıçta ordu ile ilgili davalara bakan daha sonra tüm Osmanlı adliye örgütünün başı olan görevli
k. i (ḳāḍı-askeri) 199a/15
k. leriñ (ḳāḍı-askerleriñ) 199a/24
k. 199b/03db, 199b/09db
k. i 200b/08
k. ler (ḳādī-askerler) 196a/01
k. -ı (ḳāḍī-ı askerler) 211b/07
k. -ı (ḳādī-ı askerler) 211b/03

Ḳapudān İt.i. 1.Reis, baş. 2. Gemi reisi, süvārisi, 3. Harp gemilerinde deniz subaylarından kolağalarına "yüzbaşılara" verilen unvan.
k. 186a/26dc, 186b/05, 186b/06, 186b/06dc, 196b/21
k.-(ḳapudān ali pāşā) 185b/26
k.-(ḳapudān ḳılıç ali pāşā) 187a/05, 187a/24, 188a/18
k.-(ḳapudān pāşā) 186a/18, 186a/22, 186a/26, 186b/05db, 186b/05dc, 186b/06db, 187b/02, 188a/05, 188b/12
k.-(ḳapudān pāşāya) 186a/27dc
k.-(ḳapudān sinān pāşā) 184b/07
k. ıñ 186b/06db
k. lıġa 196b/18

M

Mīr-āḫūr *Far. b. i.* İmrahor Has ahırın en büyük amiri, ahır müdürü, imrahor.
m. 191a/10
m. 197b/17
m. -ı (mīr-a ḫūr-ı kebir)195a/26
m. -i (mīr-a ḫūr-i kebīr) 193b/17

Mīr-aḫūrluḳ T.i. Mir ahurluk makamı.
m. la (mīr-a ḫūrluġla) 205a/02
m. u (mīr-a ḫūrluġu) 203b/06
m. dan 194b/04

N

Nāẓir Ar.s.Bakan.

n. -i (nāẓir-i süver) 213b/17
Naẓīr Ar.s.Bakan.
n. ī 188b/04
n. in 206b/24
n. in (çeşm-i dūrbīn) 211a/05
n. -i (naẓir-i süver) 213b/17db

P

Pādişāh Far.i. Büyük, şah , hükümdarlar hükümdarı.
p. 185a/06, 185a/26-27dc, 185b/12, 188a/17, 188b/17, 188b/18, 189b/14, 190a/02, 190a/26, 191a/18, 191b/17, 192a/09, 195a/10, 195a/22, 196a/05db, 196a/14, 198a/11db, 199a/14, 199b/12, 199b/13, 200a/05, 200a/13, 200b/03, 201a/04, 203b/01, 208a/07, 209b/10, 211b/14, 213a/25, 213b/07, 213b/19, 214a/15, 214b/13, 215a/04/05db, 215a/21, 215a/21/22db, 217b/24
p.-(cānib-i pādişāh) 207b/03
p.-(dāmāt-ı pādişāh) 196b/17
p.-(pādişāh hān) 188b/18db
p.-(el-mevlā saʿadeddin efendi ḥāce-i pādişāh) 199a/10
p.-(ḥażret-i pādişāh) 187a/01
p.-(sāʿadetlū pādişāh) 184b/24
p.-(serir-i pādişāh) 214b/08
p. a 191b/18, 192b/22, 195a/21, 196a/13, 198a/10, 200a/10, 200a/14, 201a/04, 201a/11, 214a/23, 218b/22
p. a (sāʿadetlū pādişāha) 191a/24
p. a (sāʿadetlü pādişāha) 190b/16
p. dan 196a/05, 199b/19
p. ı 200a/16
p. ımız 196a/04
p. ımızıñ (divān-ı pādişāhımızıñ) 196a/27
p. ın 185a/06dc
p. ındır 201a/08
p. ınıñ 189b/08
p. ıñ 190a/01, 190b/01, 191a/21, 195b/04, 200a/03, 201a/15, 214b/22, 214b/23, 215a/01
p. ıñ (sāʿadetlū pādişāhıñ) 214b/01, 215a/04
p. ıñ (sāʿadetlü pādişāhıñ) 195a/11
p. i 198a/10, 198a/10db, 200a/01, 200b/15, 203a/19, 211a/08
p. i (dāmād-ı pādişāhi) 195b/15
p. i (divān-ı pādişāhi) 210b/03
p. i (fermān-ı pādişāhi) 205b/15
p. i (ġay-i pādişāhi) 210a/11
p. i (memālik-i pādişāhi) 195b/21
p. i (mevhibe-i pādişāhi) 211a/16
p. i (palanḳa-ı żamime-i memālik-i pādişāhi) 197a/16
p. ide 199a/08
p. ide (devlet-i pādişāhide) 204a/10
p. ide (ehemmiyet-i pādişāhide) 187b/10dc
p. ide (ḥüzūr-u pādişāhide) 195b/08
p. iden 187b/20dc, 191b/22, 199a/05, 203a/04, 209b/14
p. iden (cānib-i pādişāh) 185a/04
p. iden (cānib-i pādişāhiden) 194a/24, 214a/05
p. iden (cenāb-ı pādişāhiden) 201a/09
p. iye 185b/18, 199a/20db, 215a/17db
p. iye (āsitāne-i pādişāhiye) 215a/17
p. iye (cenāb-ı pādişāhiye) 199a/20
p. iye (defātir-i pādişāhiye) 205a/26
p. iye (divān-ı pādişāhiye) 210b/05
p. iye (ḥükkām-ı pādişāhiye) 203a/04
p. -ı(pādişāh-ı ālem)211b/01
p. -ı (pādişāh-ı āli-penāh) 214b/21
p. -ı (pādişāh-ı āli-penāhıñ) 214b/20
p. -ı (pādişāh-ı maġfūruñ) 199a/14db
p. -ı (vekil-i muṭlaḳ pādişāh-ı ālem) 211a
Pāşā *T. i.* Osmanlı Devleti'nde sancak beyi ve daha yüksek rütbede olan

idari ve askeri amirlere, beylerbeyi ve vezirlere verilen ünvan.
p. 185b/27dc, 186a/12db, 186a/12dc, 186a/18dc, 186a/26db, 186a/26dc, 187a/09, 193b/19db, 202b/21db, 210a/19db, 210b/21-22db, 214a/05db
p.-(ali pāşā) 185b/09, 185b/11, 187a/13, 187a/25dc, 187b/06
p.-(beḥrām pāşā) 202a/19
p.-(behrām pāşā) 212a/13db, 212a/16
p.-(cafer pāşā) 196b/27db, 197a/01, 197a/01db, 207b/20, 218a/14, 218a/26
p.-(ceḥd ali pāşā) 197b/21db
p.-(cerraḥ meḥmed pāşā) 214a/05
p.-(ehl-i islām) 186a/13
p.-(el-vezīr ḥasan pāşā ibn-i vezīr-i aẓam meḥmed pāşā) 198a/07, 198a/07
p.-(el-vezīr meḥmed pāşā ibni vezīr-i aẓam sinan pāşā) 198b/19, 198b/20
p.-(ferhād pāşā) 202b/16
p.-(frenk yusuf pāşā) 214a/23
p.-(ḥasan pāşā) 198b/21, 205b/14, 207b/21
p.-(ḥaydar pāşā) 188a/11, 188a/12dc
p.-(ḫayreddīn pāşā) 184b/27
p.-(ḫayreddin pāşā) 185a/01, 185a/10, 185a/11, 185a/16, 185a/22, 186b/01
p.-(ḫusrev pāşā) 200b/12
p.-(ibn-i özdemir pāşā) 193b/22
p.-(ibrāhim pāşa) 195a/27
p.-(ibrāhim pāşā) 195b/14, 196b/23
p.-(ḳapudān ali pāşā) 185b/27
p.-(ḳapudān ḳılıç ali pāşā) 187a/05, 187a/25, 188a/19
p.-(ḳapudān pāşā) 186a/18, 186a/22, 186a/26, 186b/05db, 186b/05dc, 186b/06db, 187b/02, 188a/05, 188b/12
p.-(ḳapudān sinān pāşā) 184b/07
p.-(ḳara muṣṭafa pāşā) 185b/14
p.-(ḳaytas pāşā) 206b/05
p.-(ḳılıç ali pāşā) 184b/02, 188a/04
p.-(ḳoca pāşā) 195a/05
p.-(lālā muṣṭafa pāşā) 210a/21db
p.-(lālā pāşā) 210a/23, 210b/12, 210b/18, 210b/18db, 210b/21, 211a/21, 211a/24, 211a/26, 211b/11
p.-(lala pāşā) 210a/21
p.-(maḥmūd pāşā) 208a/05
p.-(meḥmed pāşā) 187a/09, 187a/09dc, 190b/01, 190b/09, 193a/23, 210b/05
p.-(meḥmed pāşā ṭaviliñ) 202b/16db
p.-(merḥūm muṣṭafa pāşā) 202b/21
p.-(murād pāşā) 209a/24
p.-(muṣṭafa pāşā) 185b/22, 188a/26, 191a/11db, 191a/26, 200b/26, 207b/18, 213a/06
p.-(mutbābzāde aḥmed pāşā) 202a/19
p.-(oṣman pāşā) 194a/18
p.-(oṣmān pāşā) 204a/23, 205b/05, 205b/10, 206b/14, 215a/15, 216a/04db, 216b/18db, 217a/04, 217a/13, 217b/16, 217b/20, 218a/06db, 219a/12
p.-(oṣman pāşā) 202a/18
p.-(özdemir pāşā oġlı oṣmān pāşā) 205a/15, 205a/16
p.-(pevtev pāşā) 186b/09
p.-(rüstem pāşā) 184b/07
p.-(serdār-ı devlet-yār muṣṭafa pāşā) 208a/22
p.-(sinān pāşā) 193b/19, 194b/09, 194b/10, 194b/12, 194b/14db, 201a/02, 210a/19, 211a/24, 214a/24, 214b/25
p.-(siyāvuş pāşā) 196b/15
p.-(siyāvüş pāşā) 215a/13db
p.-(ṣadr-ı aẓam aḥmed pāşā) 210b/08
p.-(ṣadr-ı aẓam meḥmed pāşā) 210a/22
p.-(şemsi pāşa) 191b/17

p.-(şemsi pāşā) 190b/11, 190b/19, 191b/18, 192a/09, 192b/06, 192b/27
p.-(ṭafṣīl-i aḥvāl-ı derviş pāşā el-merḥūm) 202b/11
p.-(uḳuc 186a/19db, 186a/27db
p.-(uluc ali pāşā) 186a/19dc, 186a/21
p.-(uluç ali pāşā) 185b/21, 185b/27
p.-(uluç pāşā) 186a/25
p.-(üveys pāşā) 190b/04, 191a/26, 191b/05
p.-(vezīr-i aẓām meḥmed pāşā) 210a/12
p.-(vezīr-i aẓam aḥmed pāşā) 193a/23, 211a/21
p.-(vezīr-i aẓam celīl-i meḥmed pāşā ṭavil) 193a/21
p.-(vezīr-i aẓam ferḥād pāşā arnavudī) 194b/03
p.-(vezīr-i aẓam ḫādım mesīḥ pāşā) 194a/13
p.-(vezīr-i aẓam ḳoca sinān pāşā arnavudu) 193b/01
p.-(vezīr-i aẓam murad pāşā) 209a/21
p.-(vezīr-i aẓam oṣmān pāşā) 195b/07
p.-(vezīr-i aẓam oṣman pāşā) 193b/21
p.-(vezīr-i aẓam siyāvuş pāşā) 193b/16
p.-(vezīr-i mehmed pāşā) 187b/24dc
p.-(vezīr-i ṣāni lālā ḳara muṣṭafa pāşā) 194b/17
p.-(vezīr-i ṣānī dāmād ibrāhim pāşā ve vezīr-i ṣalese cerrāḥ meḥmed pāşā) 196b/14, 196b/14
p.-(vezīr ali pāşā ḳolāylūḳoz) 197b/21
p.-(vezīr boyalı meḥmed pāşā) 196b/25
p.-(vezīr cafer pāşā) 195a/10
p.-(vezīr çaġalazāde sinān pāşā) 196b/20
p.-(vezīr ḫādım cafer pāşā) 196b/26
p.-(vezīr ḫādım ḥasan pāşā) 197b/19
p.-(vezīr ḫalil pāşā) 196b/17
p.-(vezīr ḥızır pāşā) 196b/19
p.-(vezīr lā-nāzir muṣṭafa pāşā) 197a/09
p.-(vezīr meḥmed pāşā) 195a/19
p.-(vezīr muṣṭafa pāşā) 191a/08
p.-(vezīr payzen yusuf pāşā) 198a/03
p.-(vezīr piyāle pāşā) 188a/04
p.-(vezīr rābi sinān pāşā) 200b/27
p.-(vezīr süleyman pāşā) 193b/23
p.-(vezir-i aẓām sinān pāşā) 214a/20
p.-(vezir-i aẓam ferḥad pāşā) 200b/08db
p.-(yusuf pāşā) 211b/25
p.-kendü.niñ 186b/15
p. da (oṣmān pāşāda) 218a/14
p. da (ṣolāḳ ferhād pāşāda) 203a/11
p. dan (ḫalil pāşādan) 196b/19
p. dan (ḫayreddīn pāşā) 184b/24
p. dan (ḫusrev pāşādan) 201b/12
p. dan (lālā pāşādan) 211a/19
p. dan (oṣmān pāşādan) 194b/05
p. dan (sinān pāşāda) 214b/21
p. dan (sinān pāşādan) 215a/04/05db, 215a/05
p. dañ (oṣmān pāşādan) 215a/14
p. dır (ferhad pāşādır) 214a/19
p. dır (muṣṭafa pāşā) 197a/10
p. ki (cafer pā_ā) 215b/01
p. nıñ 184b/07dc, 184b/07dc, 206b/02
p. nıñ (ferhad pāşānıñ) 214a/24
p. nıñ (ḫusrev pāşānıñ) 201b/12
p. nıñ (lālā pāşānın) 210a/24
p. nıñ (lüṭfi pāşānıñ) 214b/07
p. nıñ (maḥmud pāşānıñ) 193b/04
p. nıñ (meḥmed pāşānıñ) 190b/10
p. nıñ (merḥūm özdemir pāşānıñ) 193b/22
p. nıñ (muṣṭafa pāşānıñ) 214b/07db

p. nıñ (nail ü mī ḫ) 193b/03
p. nıñ (oṣmān pāşānın) 210b/26
p. nıñ (oṣmān pāşānıñ) 194a/18, 205a/13, 206b/03, 206b/11, 207a/15
p. nıñ (sinān pāşānın) 215a/06
p. nıñ (sinān pāşānıñ) 214b/20, 215a/12
p. nıñ (ṣadr-ı aẕam ibrāhim pāşānıñ) 214b/01
p. nıñ (ṣadr-ı aẕam meḥmet pāşā) 200b/17
p. nıñ (şemsi pāşā) 192a/08
p. nıñ (şemsi pāşānıñ) 191b/21
p. nıñ (vezīr-i aẕam meḥmed pāşānıñ) 197a/11
p. nıñ (vezīr-i aẕam ṭavīl meḥmet pāşā) 197b/23
p. nıñ (vezīr-i ṣālese sinān pāşānın) 210a/18
p. nıñ (vezīr deli ḫüsrev pāşānıñ) 194b/18
p. nıñdır (lālā muṣṭafa pāşānındır) 210a/18
p. nıñdır (oṣmān pāşānındır) 219a/04
p. ñın (özdemür oṣman pāşānın) 193b/22db
p. ya 186a/27dc, 198b/22
p. ya. (ṣadrāam mehmet pāşā) 187a/06
p. ya (ali pāşā) 186b/19
p. ya (davut pāşāya) 190a/19
p. ya (ferḥad pāşāzade meḥmed pāşāya) 203a/11db
p. ya (ġāzi ḥayreddin pāşāya) 184b/22dc
p. ya (ḥaydar pāşāya) 218a/14
p. ya (ḫalil pāşāya) 190a/14
p. ya (ḫayreddin pāşā) 184b/22, 184b/22db
p. ya (ibrāhim pāşā) 190a/14
p. ya (meḥmed pāşāya) 187a/06-07dc, 196a/23-24db, 203a/11
p. ya (muṣṭafa pāşāya) 201a/02, 201a/19
p. ya (naḳḳāş pāşāya) 190a/19
p. ya (oṣmān pāşā) 209b/25
p. ya (oṣmān pāşāya) 205b/10, 217b/18
p. ya (ramażān pāşā) 188b/12
p. ya (sinān pāşāya) 211b/02, 211b/09, 211b/09db
p. ya (siyāvuş pāşāya) 215a/11, 215a/13
p. ya (siyāvüş pāşāya) 194b/01
p. ya (üveys pāşāya) 191a/27, 191b/04
p. yı 197b/03, 202a/06db, 207a/18
p. yı (behrām pāşāyı) 212a/13
p. yı (cafer pāşāyı) 208b/19, 219a/07
p. yı (celīl i meḥmed pāşā) 187b/07dc
p. yı (celīl meḥmed pāşā) 207b/21
p. yı (çerkes cafer pāşāyı) 218a/03
p. yı (çerkes ḥıdır pāşāyı) 218a/02
p. yı (derviş pāşāya) 202a/06
p. yı (ḥasan pāşāyı) 198b/21db, 208a/25
p. yı (ḫaydar pāşā) 188a/26
p. yı (ḫayreddīn pāşā) 184b/25
p. yı (ḫusrev pāşā) 210b/11
p. yı (meḥmed pāşāyı ṭaviliñ ammizādesi) 202b/16
p. yı (meḥmet pāşāyı) 204a/23
p. yı (muṣṭafa pāşā) 201a/10, 201a/12
p. yı (muṣṭafa pāşāyı) 204a/24
p. yı (oṣmān pāşā) 207a/17, 207a/24, 207b/02
p. yı (oṣmān pāşāyı) 202a/17, 205b/17, 206a/25, 210a/02, 217b/26, 219a/06
p. yı (pertev pāşā) 185b/26
p. yı (sinān pāşāyı) 201a/15, 215a/07
p. yı (sinan pāşā) 188a/18
p. yı (ṣadr-ı aẕam celīl meḥmed pāşāyı) 188a/06dc
p. yı (ṣadr-ı ażam mehmed pāşā) 190a/21

p. yı (ṣadr-ı aẓam mehmed pāşāyı) 189b/25
p. yı (vezīr cafer pāşāyı) 194a/12
p. -yı (pāşā-yı mūmā ileyh)208b/01
p.-yı (ḫayreḍin pāşā) 185a/07

Pāşāzāde [*T. paşa Far. zāde*] *T. Far. b. i.* Paşa oğlu.

p.-(ferḥad pāşāzade meḥmed pāşāya) 203a/11db
p. lerki (ferhād pāşāzādelerki) 195a/03

S

Sadāret Ar.i. Vezirlik, başvezirlik. Osmanlı Devleti zamanında Başvekillik makamına verilen isim.

s. 211b/12db

Serdār *Far. b. i.* Komutan, kumandan.

s. 188a/18, 188b/12, 193b/06db, 193b/08, 193b/10, 193b/12, 194a/18, 194b/05, 194b/10, 194b/12, 194b/12, 194b/12db, 194b/21, 194b/22, 194b/22db, 196b/24, 197a/06, 200a/07db, 200b/16, 200b/16db, 200b/27, 201a/07, 201a/11, 201b/05, 202a/02, 202a/06db, 202a/17, 202b/05, 203a/10, 203a/20, 204b/19, 205b/16, 205b/20, 205b/20db, 205b/25, 205b/25db, 206a/13, 207b/18, 208b/20, 210a/18, 210a/23, 210b/10, 210b/21-22db, 211a/25, 214a/18, 214a/18db, 215b/01
s.-(cāni-ı serdār) 203a/02
s.-(divān-ı serdār) 202a/26, 218b/20
s.-(fermān-ı serdār) 218b/08
s.-(iltifāt-ı serdār-ı āli) 213a/19
s. a 202a/06, 208a/01db, 211b/01, 211b/01db, 217b/06
s. a (cenāb-ı serdār) 208a/02
s. a (divān-ı serdāra) 202b/08
s. dan 212a/17
s. dan (cānib-i serdārdan) 207b/05
s. dan (canib-i serdārdan) 203a/17
s. ı 192b/17
s. ıñ 201b/23
s.-ı (serdār-ı acem) 193b/05db
s. -ı (azīmet-i serdār-ı direm) 210b/21
s. -ı (serdār-ı (serdār-ı hezimet-nümūn) 204a/18
s. -ı (serdār-ı āl-i miḳdār)208b/18
s. -ı (serdār-ı āli) 218b/21
s. -ı (serdār-ı āli-miḳdāra) 210a/07, 210a/14
s. -ı (serdār-ı ālī makām) 210a/14db
s. -ı (serdār-ı alī) 188a/25
s. -ı (serdār-ı asākir-i nüsret) 193b/06
s. -ı (serdār-ı asker-i islām)198b/26
s. -ı (serdār-ı cedīdiñ) 210b/27
s. -ı (serdār-ı celālet) 212b/04
s. -ı (serdār-ı devlet-yārıñ) 212b/25
s. -ı (serdār-ı devlet-yar muṣṭafa pāşā) 208a/21
s. -ı (serdār-ı fermānıyla) 217b/08db
s. -ı (serdār-ı gerdūn) 202b/05db
s. -ı (serdār-ı gümrāhān) 207a/01
s. -ı (serdār-ı islāmıñ)212b/03
s. -ı (serdār-ı kām-kār) 212b/13
s. -ı (serdār-ı mūmā ileyh) 210b/22
s. -ı (serdār-ı mūmā ileyhe) 211a/08
s. -ı (serdār-ı mūmā ileyhiñ)210b/24
s. -ı (serdār-ı naṣb ol-) 210a/22
s. -ı (serdār-ı nusret) 212b/06
s. -ı (serdār-ı nusret-ı yāver cenābına) 204a/22
s. -ı (serdār-ı nuṣret)201a/24, 204a/14
s. -ı (serdār-ı nuṣret-yār) 201a/23, 205a/03, 212b/26
s. -ı (serdār-ı sābıḳ) 212a/07
s. -ı (serdār-ı sābıḳa) 211b/24, 212a/06
s. -ı (serdār-ı sābıḳıñ) 210b/26
s. -ı (serdār-ı sinān)188a/16
s-ı (serdār-ı sipeh-sālār).185b/26

s. a 215a/09
s. -ı (serdār-ı nuṣret-i encāma) 212a/11
s. -ı (serdār-ı zī-

Sipeh-sālār *Far. b. i.* Askerlerin en büyüğü, serasker.
s.-(serdār-ı sipeh-sālār) 185b/26
s.-(sipeh-sālār) 185b/26
s.-(sipeh-salar) 185b/25dc

Ṣadraẓam Far.i. Padişahın vekili.
s.-(ṣadr-ı aẓam meḥmed pāşā) 210a/22

Sulṭanlıḳ İ. 1. Sultan olma durumu, saltanat. 2. sultan sanını taşıyan bir İslam hükümdarının ülkesi.
s. da 185b/05db

Ş

Şāh *Far. i.* Padişah.
ş. 188b/15, 192b/18, 196b/04, 196b/04db, 198b/09db, 200b/13, 200b/13-14db, 200b/14, 204b/24, 205a/05, 208b/27, 209a/10, 209a/13, 209a/25, 209b/04, 212a/01db, 212a/09, 212b/02, 212b/02db, 214b/22, 217a/27, 218a/13
ş. (şāh güm-rāh) 212a/01
ş.-(ismail s̱ānī ibni ṭahmāsıb şāh) 200b/13
ş.-(şāh abbas ḫānıñ) 209a/20
ş.-(şāh güm-rāhdan) 213a/15
ş.-(şāh gümrāhdan) 213a/17
ş. a 192b/09, 203a/07, 209a/08, 217a/26
ş. a (ḫazine-i şāha) 209a/22
ş. dan 204a/17, 209a/14
ş. ıñ 217a/27
ş. ımız 215a/16
ş. ıñ 192b/09, 209a/07, 209a/12, 209a/14db, 215a/05, 218b/03
ş. im 209b/08
ş. iñ 210b/04
ş. lara 215b/23

Şehzādelig T.i. Şehzadelik makamı,
ş. i 204a/01

Şeyḫülislām Osmanlı imparatorluğunda ilmiye sınıfının başında olan en yüksek din görevlisi. Adalet örgütün başı olan Rumeli kazaskerliğinde bulunmak şeyhülislam olmanın en önemli biçimsel koşuluydu.
ş. 199a/09
ş.-(el-mevla şey ḫülislām ḥāmit efendi) 199a/08

DİĞER ÖZEL İSİMLER

A

ᶜAl-i Oşman *Far. i.* Osmanlı ailesi ve bunların sülalesi.

o. a (āl-i oşmana) 192b/04

o. da (ḫilāfet ḥażret-i oşmanda) 192a/03

o. dan (āl-i oşmandan) 189a/05, 191b/23, 192b/08

o. ıñ (āl-i oşmanıñ) 192b/05

ᶜAcem *Ar. i.*. 1. Arap olmayan kavimler. Arab'ın gayrı. 2. İranlı, ācem.

ᶜa.-(diyār-ı ᶜacem) 200b/20-21db

Anḳā İ. Eski masal kahramanı ölümünden sonra tekrar dirileceği sanılır.

a.-(simurġ-ı+anḳā) 198b/01

ᶜArab *Ar. i.* Orta doğu ile Kuzey Afrika'nın büyük bir bölümünde yaşayan halk ve bu halkın soyundan olan kimse.

ᶜa.-(ḳabāil-i ᶜarāb) 184b/11

ᶜa.+ı 188a/04dc

ᶜa. 185b/10, 188b/14dc, 189b/02, 214b/04

ᶜa.+ān+(ḳabāil-i ᶜarab+) 185b/04

ᶜa.+dan+(faṣiḥā-i+ᶜarabdan) 193a/14

ᶜa.+ıñ 202b/26

ᶜa. -ı+(arab-ı ḳabāile) 185a/09dc

B

Bārī *Ar. i.* Yaratan, yaratıcı, Tanrı.

ᶜa. 200b/01

Bulġar *Öz.i.* Slavların güney kolundan olan halk.

b. 188b/14dc

Ç

Çerkes *İ. çerkez* 1. Kafkas kavimlerinden biri olan bu kavme mensub olan kimse. 2. Kafkas kavimlerinden biri.

ç.188a/18dc, 215b/12

ç.-(çerkes cafer pāşāyı) 218a/03

ç.-(çerkes ḥıdır pāşāyı) 218a/02

ç. e 193b/23

ç. ler 215b/1

ç. 188a/06dc

ç.-(çerkez ḳasım beg) 187b/14dc

E

Ermeni Öz.i. Ermeni halkından olan uzun yıllar Osmanlı eğemenliği altında yaşayan halk.

e. 195a/19, 208b/10

G

Gürci H.i Güney Kafkasya'nın Gürcistan ahalisinden olan ve Gürcüce konuşan kimse.

g. lerden 218b/20

g. 188a/18dc, 208a/23, 209a/21, 212a/25

g. ye 197a/04

g. ye (vilāyet-i gürciyeye) 201b/07

g. lerden (ḫāṣṣa-ı gürcilerden) 217b/01

g. leriñ 218b/18

H

Habeş Halk.i. Doğu Afrika'da bir memlekettir ki, ahalisi zenci olmadıkları halde esmer ve hıristiyan'dır.
h. 194a/02

Hırvād H.i. hırvadça konuşan bir slav kavmine mensüp.
h. ī-el (ẖırvādī-el-aṣl) 193b/20

Hoten Doğu Türkistan'ın güneyinde tarihi bir şehir ve bölge.
h. 188a/18dc

Hīnt Ar. hlk.i. 1. bir kadın adılar. Hindistan.
h. 214b/04

İ

İttebel Öz.i. Kafkasyada yaşayan bir halk.
i. 206a/01

K

Kimya Ar.i. 1. cisimlerin yapılarını, değimeye uğrayıp başka biçimlere girmelerini inceleyen ilim.
k. ya 193b/15

Ḳamuḳ ?
k. 205b/09

Ḳaratāy Kayseri'de vııı. Yüzyıla ait Anadolu Selçuklu kervansarayı
k. 217a/02
k. -ı (ḳaratāy-ı nāmı) 217a/01

Ḳaytāḳ Kafkasya'da bir boy ismi.
k. 205b/09db
k. da 206a/07
k. 205b/09

Ḳıpçāḳ *İ.* xı-xv. Yüzyıllarda Valga nehri ile Ural dağları arasında yaşamış bir Türk boyu. Kuman.
k. dan (deşt-i kıpçākdan) 207b/04
k. dan (deşt-i ḳıpcāḳdan) 194a/07
k. dan (deşt-i ḳıpçāḳdan) 215a/14
k. ıñ (deşt-i ḳıpçāḳıñ) 215b/06
k. 189a/03dc
k.-(deşt-i ḳıpçāḳ) 188a/06dc, 188a/06dc, 188a/06dc, 188a/18dc
k. dan (deşt-i ḳıpçāḳ) 215a/26
k. dan (deşt-i ḳıpçāḳdan) 215a/12
k. ıñ (deşt-i ḳıpçāḳıñ) 188a/18dc

Kütānüs *İ.* Halk. İsmi kumān.
k. 203b/22
k.203b/22db, 204a/01db
k. 204a/01

M

Macar *öz. i.* Bugünkü adıyla Macaristan halkından olan veya bu halkın soyundan olan kimse.
m. ī 196b/26

Moşḳov Öz.i. Rus vatandaşlarına verilen isimdir. Rus halkından olan.
m.-(be-vilāyet-i moşḳov) 187b/12

O

Oṯmāni Ar.s. (Osmaniye) Osman'a ait,
o. ye (ḥükkām-ı oṯmāniye) 197a/04

Oṯmaniye Bkz. ʿoṯmānī
o. de (devlet-i aliyye-i oṯmāniyede) 196a/15
o. de (devlet-i oṯmaniyede) 186b/23dc

P

Pāpā Latin İ. Roma Piskoposu, Roma Katolik kilisesinin Petrus'a dayanmışsın istemiş olduğuna inanılır. Dünya hiristiyanlarının başıdır. Papa kardinaller meclisi tarafından çekilir.

p. 193b/12

p. n 188a/06dc

Piper ?

p. im 193b/10

R

Ramāżan Ar. i. Mübarek ayların en mühimmi ve mübarek üç ayların sonuncusu.

r. -ı (ramāan-i şerīfiniñ)189a/09

r. -ül (ramāżān-ül mübārekeniñ) 213a/01, 213a/02

r. ı 189a/02

r.-(ramażān pāşā) 188b/11

r. ı 210a/14

r. ıñ (māh-ı ramażānıñ) 106a/20db

r. -ı (ramażān-ı şerīfiñ) 206a/20

r. -ül (ramażān-ül mübārekiñ) 206b/13

Rum Ar.i. 1. Romalı, 2. Arap ilinden başka ilden olan kimse. 3. Anadolu 4. Osmanlı.

r. 192b/16

Rus *İ.* Rusya halkından Rusyalı, Rus kavmi.

r. 209b/19, 209b/19db

r.-(vilāyet-i rus) 187b/12

r. -u (rus-u menḫus)219a/11, 219a/13

r. -u (rus-u menḫūs) 219a/24

S

Sünni Ar.s. Sünnet ehlinden olan kimse.

s. leri 206b/08-09db, 206b/09

s. yānıñ 206b/12

s. leri 204b/14, 204b/17

s. -el (sünnī-el mezheb)205a/08

s. yānıñ 205a/05

s. ye 205a/25

T

Tātār *Far. i.* Dobruca civarında ve daha güney bölgelerde yerleşmiş olan Moğol milletinden bir kavim ve bu kavimden olan kimse.

t. 188a/04dc, 188b/14dc

t. 187b/13, 188a/04dc, 207a/09, 207a/14, 207a/20, 207a/23, 207a/27, 207b/10-11db, 209b/15db, 216a/15db, 217a/16

t.-(asākir-i tatar) 206b/22

t.-(asker-i tatar) 207a/18, 209b/13, 209b/16

t.-(cünd-i tatar) 207b/11

t.-(çapḳın tatar ḫanı) 187b/11

t.-(el-tatar ibrāhim efendi) 200a/26

t.-(tatar ḫān) 187b/12

t.-(tatar ḫāna) 188a/04dc

t.-(tatar ḫānıñ) 206b/19, 206b/20

t.-(tatar ḫanıñ) 188a/06dc

t.-(üsküdāri tatar ibrāhim efendi) 200b/07

t. a 209b/15, 209b/20, 209b/20db

t. e 188a/06dc

t. ı 188a/06dc

t. ından 207a/27

t. ıñ 187b/16

t. ıñ (asker-i tatarın) 207a/15

t. -ı (tatar-ı yaġma) 210a/05

Taṣavvuf Ar.i. Kalbi dünyanın fāni işlerinden ayırıp Allah (C.C.) sevgisi ile bağlamak. Tarikat ehli olmak

t. a (cānib-i taṣavvufa) 189a/25

t. a 200b/05

Teᶜāla Ar. cü. "Nāmı büyük" meālinde olup. Cenab-ı Hakk'ın kudsiyet ve büyüklüğü için hürmeten söylenir.

t. 213a/08, 213a/08db, 216b/11db

t.-(be-avn-lüllahi teāla) 201b/11

t.-(be-fażl-ül allahi teāla) 206b/23, 207b/24, 208b/07

t.-(be-fażl-ül allahil teāla) 217b/11

t.-(be-fażl allahi teāla) 204a/10

t.-(bi-fażlillāhi teāla) 185a/05

t.-(ḥaḳḳ teāla) 199a/06db

t.-(ind-el allahi teāla) 211b/19, 218a/12

t.-(inşā-al allahü teāla) 217a/13

t.-(inşā-allahi teāla) 200b/09

t.-(inşā-allahü teāla) 186a/20dc

t.-(inşā allahü teāla) 186a/20db

t.-(raḥim-el allahü teāla) 189a/06

t.-(raḥmet-ül allahi teāla) 199a/07

t.-(be-avn-ül allahi teāli) 202a/01

t.-(teāli ḥażreti) 192b/23

t. -ü (teahhüd-ü hümāyūnların)190b/10db

Terākim Ar.i. Türkmanlar, Türkmenler.

Timār Far.i. Sipāhiye verilen öşrü alınacak arazi.

t. 191a/17, 191b/04, 191b/08, 192b/16

t.-(bāb-ı timār) 212b/09, 212b/09/10/11db

t.-(erbāb-ı timār) 201a/23

t.-(erbāb ı timār) 205b/02

t.-(erbāb-ı tīmār) 215a/26

t. a (erbāb-ı timāra) 195b/24

t. dan (erbāb-ı timārdan) 205a/22

t. ı 191b/03

t. ı (erbāb-ı tīmārı) 186a/15

t. timār ü zeāmeti 197b/06

Türk *T. i.* 1. Asya ve doğu Avrupa'da yaşayan Türkçe'nin değişik lehçelerini konuşan millet. 2.Türk ᶜaskeri.

t. 187a/21dc

V

Vāroş Mar. İ. Bir şehir veya kasabanın hrıstiyan mahallelerinden meydana gelen ve kale dışında bulunan kısım.

v. unda 198a/02

v. unun 197b/10

v. ūnda 198a/02db

Voyvoda İslav.i. Eskiden bazı bölgelerin idaresine ve dirlik düzenliğine memur kimselere denilirdi.

v. sına 213b/06

Y

Yeñiçeri İ. 1. Yeni asker manasıyla Sultan Orhan Gazi tarafından düzenlenmiş Osmanlı Devleti'nin bir askeri sınıfı idi. 2.Mec.Zorba, zor ile bir şey yapmak isteyen.3. yeniçeri sınıfına mensüb er.

y. 188a/04dc, 194b/04, 195a/15, 195a/26, 205a/18, 214a/18, 215a/24

y.-(yeniçeri aġası) 193b/18

y. ler 214a/16

y. 198a/05, 201a/19, 211a/04, 211a/16, 212b/08, 214a/11, 214a/11db, 214a/19, 217a/17

y. ler 214a/22

y. yyi 218a/04

y. niñ 195a/16

Z

Żāl Far.i. 1. Yaşlı ve ak sakallı kimse, 2. İran'ın meşhur kahramanlarından Rüstemin babası.
z.-(ḳavm-i żāl) 196b/10

ARAPÇA İBARELER SÖZLÜĞÜ

ᶜAlā-ḳadri merātibihim Onun mertebeleri yüce ve değerli olsun.

ᶜa. 203a/22

ᶜAllahümme ᶜāfınā Allahım bizi affet.

a.190a/16db

ᶜAleyhi rāḥmet-ül bārī Bari olan Allahın rahmeti onun üzerine olsun.

ᶜa. 200b/01

ᶜAleyh-ir raḥmeti ver-rıżvān Allahın rahmeti ve rızası üzerine olsun.

ᶜa. - 187b/27db

ᶜAleyh-ir raḥmeti vel güfrān Rahmet ve mağfiret onun üzerine olsun.

ᶜa. 214a/27,187b/27dc

ᶜAleyh-ir-raḫmet Allahın rahmeti üzerinize olsun.

ᶜa. 187b/27,193b/16

ᶜAleyhi-s-selām Ar.i.tam.Allah'ın selamı.

a. 188a/18dc

ᶜAleyhim Ar. i. aleyh kelimesinin cemi ve tesniyesi

a. 190a/16

ᶜAziz-allah Ar. s.tam. Yüce büyük saygıdeğer Allah.

a.-(ᶜazīz-allah) 187a/02

B

Benātā el-ḥayyi Ey kızlarım ölüleri dirilten.

b. 193a/16

Bi-fażL-illāhi Ar.b.zf. Allah'ın fazlıyla.

b.-185a/05

b. 216b/11db

Bī-emr-i ilahi Ar. zf. Allah'ın emriyle.

b. -i 197a/25db

Bī-ināyet-el-allāhi Ar. zf. Allah'ın yardımı olmadan.

b. 194a/04

F

Fi nefs-ül emr Kendi nefsine.

f. 196/03

K

Ḳatl-i ḳad etāküma ḳatle kümā Sizin babanızı öldürdü sizi öldürmeye geldi.

ḳ.193a/18

Keme yenbaġı Gerektiği gibi. Olduğu gibi.

ḳ.194b/07

İ

İnd-allahi teāla Allahın yanında.

i. 197b/15

i. 211b/19, 218a/12

İnşā-allāh-teāla Ar. cü. Allah isterse, Allah nasip etti ise.

i. 193b/13

i. 186a/20

i.-(inşā-allāhü-teāla) 196b/06

i. i (inşā-allahi teāla) 200b/09

i. 196b/17

i.-(inşā-allahü teāla) 186a/20dc

İn-şāᶜ-allah Ar.cüm. Allah isterse, Allah nasip etti ise.

M

Mişārün ileyh Kendisine işaret olunan.

m. iñ 197a/04db

Mūmā ileyh Yukarıda kendisinden bahsedilen, ima edilen.

m. 188a/04dc, 188a/05, 200b/26

m.-(mūmā-ileyh) 201b/16

m. e 205a/21

m. e (serdār-ı mūmā ileyhe) 211a/08

m. iñ 193b/24, 195b/08, 197b/03

m. 199a/11

m. i (mūmā ileyhi) 202b/15

m.-(serdār-ı mūmā ileyh) 210b/22

m.-(serdār-ı mūmā ileyhiñ) 210b/25

R

Raḥmet-üllahi aleyh Allahın rahmeti üzerine olsun.

ᶜa.- 188a/18dc,196b/13, 197a/09, 197b/18, 198a/03, 198b/19db, 202b/27, 209a/20, 210a/12

ᶜa.198b/19,189a/01dc,194a/13,194b/03, 195a/10, 195a/19

Rażı allahü anh Ar. b.i. Hazreti Allah ondan razı olsun.

r. 188a/18dc

S

Ṣalli allahü aleyhi vessellem Salat ve selam onun üzerine olsun.

s.- 206a/08

Ṣalevāt-ül allahi ala nebiyyine ve aleyhi ḥażretine müntehi Peygamberimiz için Allahın duası, rahmeti Hazreti peygamberimize eline, ashabına ve ümmeti üzerine olsun.

ᶜa. 203a/27

Y

Yā benatā -ül-hayy en ebākūmā Ey kızlarım şu diri babanızı öldürdü.

y.193a/16

RAKAMLAR DİZİNİ

8

8. 188b/14dc, 219a/05

17

1. 185b/19

18

1. 188b/14db, 188b/15, 217b/17

185a/27db

1. 185a/27db

20

2. 203a/05

548

5. 208a/07

977

9. 184b/02

979

9. 185b/19, 187b/07, 187b/12

980

9. 184b/02dc, 185b/19dc, 187a/23,

187b/16, 187b/23

981

9. 187a/23dc, 187b/27, 187b/27dc,
188a/05, 188a/10

982

9. 187b/24dc, 188a/17, 188b/14db,

188b/14dc, 188b/15, 197b/18,

201a/24, 201b/24db

982

9. 187b/11

983

9. 189a/07dc, 189a/08dc, 189a/09

985

9. 200b/11, 200b/11db

986

9. 203a/04db, 203a/05, 203a/13db,

204a/04, 205a/03

987

9. 209b/14, 210a/13

988

9. 195a/09, 199a/17, 210b/22

989

9. 199b/08

990

9. 213b/15, 215b/02

991

9. 217b/17, 218b/25, 219a/05

992

9. 196a/08

995

9. 199a/23

998

9. 200a/17

1001

1. 199b/01

1012

1. 199a/07

PEÇEVĪ TARİHİ NÜSHALARI ARASINDAKİ FARKLAR

Bu çalışmada üç nüsha ele alınmıştır. Ana nüshamız Topkapı Sarayı Bağdat Köşkü 206 numaralı yazma nüshanın 184b-218a arasındaki bölümü ile diğer iki nüsha olan B ve C nüshalarının ilgili bölümleri edisyon kritik yapılmıştır. Tüm farklar dipnot şeklinde gösterilmiştir. Nüshalar arasındaki farklılıkları şu başlıklar altında inceleyebiliriz:

1. Eklerle İlgili Farklar

A ve B nüshaları ekler bakımından genelde birbirine benzemektedir. C nüshasında eklerin yazımındaki farklılıklar daha fazladır:

A[184b/23];B[229a/ 04]: idincek C[123b/ 05]: idindikde

A[185a/06]; B[229a/ 14]: kuṣur-gir olup C[123b/ 15]: kuṣurgir oldu.

A[185a/10];B[229a/ 18]: mübāşere oldılar C[124a / 04]: eylediler

2. Sözcüklerle İlgili Farklar

Bazen nüshalar arasında birbiriyle ilgisiz kelimelerin birbirinin yerine kullanıldığı görülmüştür:

A[191a/ 02]: defʿine B[236a/ 08]: defʿata C[133b/ 06]:-

A[185a/12]; B[229a/ 19]: girüp C[124a / 06]: daḫil

A[185b/04];B[229b/ 17]: ṣavıp C[124b / 03]: bozup

A[185b/05] : müstaḳil B[229b/ 18]: istiḳlāl C[124b / 05]: müstaḳil

Nüshalar arasında bazı kelimelerin eş veya yakın anlamlısı birbirlerinin yerine kullanılmıştır:

A[186a / 17];B[230b/ 11]: muḳarrerdir. C[125 b / 07]: vardır.

A[186b / 15];B[231a /14]: gemisiyle başḳa alayı olup C[126a / 15-127b /01]: ḳadırgasıyla başḳa bir alayı olup

3. Özel Adlardaki Farklar

Özel adlarda nüshalar arasındaki yazım farklılıkları daha çok göze çarpmaktadır:

A[187a/ 02-03]: Mühimmiyen ʿaliyye-i Ḳosṭanṭiniye geldiler.B[231b/ 06]:Mühimmiyen Edirneden hemen ḳalḳup islāmbola ʿazīmet eylediler. C[127b /13]: Mühimmiye-i Ḳosṭanṭiniye geldiler .

A[187b / 07]; ile ʿavdet idüp İstnbula vāṣıl oldu.B[232a/ 11-12]: ile ʿavdet idüp İslambul'a vāṣıl oldu. C[128b/ 12]: birle āsitāneye idüp mühemmiye-i Ḳosṭanṭiniyeye vaṣıl oldılar.

A[190a/ 23]: Ferhad nāmān B[235b/ 01]:Ferhad Aġa nāmān C[133b/ 06]:-

A[197a/ 01]: İstonis B[243b/ 10]: İstolnis

4. Harf Farklılıkları

Türkçede bir harfle gösterilen bazı seslerin Arap alfabesinde birden fazla şekli vardır. Bu yüzden metinde bu sesler karıştırılmış ve birbirinin yerine kullanılmıştır:

A[190a/ 17]: çoḳ ḫidmet B[235a/ 16]:çoḳ ḥizmet

A[191b/ 20]: söyündürecek B[237a/ 02]: ṣöyündürecek

5. Cümleler Arasındaki Farklılıklar

A ve B nüshalarında uzun cümleler kullanılmış, devlet büyüklerine, alimlere ve itibarlı şahıslara övgü dolu sözlerle anlatım güzelleştirilmeye çalışılmıştır. C nüshası ise, bu iki nüshanın tersine, kısa cümlelerle, sadece olayın anlatımına yetecek kelimelerle yazılmıştır.C nüshası genellikle siyasi tarihe yönelik bilgilere sahip olduğundan A ve B nüshaları gibi sanatsal cümlelere sahip değildir. Örneğin benim bölümde A ve B nüshalarında şiir ve sosyal hayata dair bir çok bölüm varken oysa C nüshasında bu bölümler yoktur. Bu nedenle C nüshası benim bölümde çok azdır. Çünkü A ve B nüshalarında sosyal hayata dair bir çok bilgi varken C nüshasında bu bölümler yoktur. Övgü dolu sözler C nüshasında yok denecek kadar azdır.

6. Sayı ve Tarih Farkları

A, B ve C nüshalarında bazen rakam ve tarihlerin yazımında farklılıklar göze çarpmaktadır:

A[199b/ 08]: sene 989'da raḥmet-i B[246b/ 13]: sene tisʿa ve s̱emāneyn ve tisʿāmā'ide raḥmet-i

AB[203a/ 04]: cemāziyel aḫire sene min. Yevm B[250b/12-13]: cemāziyelaḫire fi sene-i 986. yevm

A[105a/07]: iki biñ miḳdār B[253a/ 05]: iki yüz miḳdārı

A[106b/ 04]: daḫi on biñ ḳızılbāş B[254b/ 06]: daḫi on beş biñ ḳızılbāş

Bu farklardan yola çıkarak şunları söyleyebiliriz: C nüshası, A ve B nüshalarına göre özet görünümündedir. C nüshasında ayrıntılara önem verilmemiş ve bir çok olay atlanmıştır. Diğer nüshalarda uzun uzun anlatılan hatta dört beş varak boyunca devam eden konular C nüshasında dört beş satırda anlatılmıştır. Farklar sadece bunlarla sınırlı değildir. Bölümlerin sıralanışında, öncelik sonralık bakımından da farklar vardır. Konu başlıkları bile birbirini tutmamaktadır. C nüshasında çoğu yerde üst üste iki üç bölümün olmadığı da görülmektedir. C nüshasındaki bu farklılıklar B nüshasında görülmemektedir. A ve B nüshaları bu açıdan genel anlamda birbirine benzemektedir.

7.EKLER

7. EKLER

A NËSHASI

لسانندن دخی نقلاً تاریخنده ایراد اتدکی مضمون بودر فتح تونس واقلیم مزبوره
عن ید قلیچ علی پاشا ۹۷۲ اقلیم مزبوره ملوک بنی حفص آلیتوز تاریخندن
بروسلطنت آغشار ایدی وبو سلسلهٔ جلیلهٔ عمدهٔ کبار اصحاب حضوت عمر رضی الله عنه
نسلندن کلمکله بونلر مقدم ملوک مزبوره دولتنه ضعف طاری اولوب
دفع عدوده عدم قدرتلری ظاهر اولمغله طرهٔ بلوسه فرنك مستولی اولوب
وتمام قرق ایکی میل فرنك شقاوت سیخ اندوه قاملش ایدی صکره وزیر اعظم
رستم پاشا فرنك شیخ قیودان سنان پاشا عصر سلیمان خانیده اول ممالکی فتح ایلدی
وکرکی کبی معمور وآباد ان اتدی اول تاریخدن تونسه سلطانسز قالمشدر
محمد بن حسن فوت اولوب وقرق بش اوغلان ترك ایلدی ایچلرندن سلطان
حسن کار مملکته استیلا ایدوب وجمله فرنك اشترین قتل ایلدی آنجق رشید
وعبد المؤمن قالوب وقبائل اعراب ایچنده اختفا ایلدیلر ومزبور سلطان
حسن عیش وعشرته مشغول اولوب وغایت مغلم ومحبوب دوست اولمغله هر
کیمك برحسنداری اوغلنی اشتسه جبراً آلوردی وبو وجهله سرایده دوتوزدن
زیاده محبوب اوغلان جمع اولدی بو سببدن خلق کندودن نفرت اتدیلر
وفرنك اشی رشیده آدم کوندرب تخت ملکه دعوت اتدیلر سلطان حسن
بوکا واقف اولیجق بوکاره مباشر اولنلردن چوقی قتل ایلدی ورشید
اولدغی قبیله یه آدم کوندرب رشیدی طلب ایلدی اول قبیله نك کباری
حیله یه سالك اولوب آشکاره ویرمکه خوف ایدرز اخشام اولیجق کسه واقف
اولمدین آلك کتورك دیو تأخیر اتدکلرنده ورب ورشیده برات ویردیلر که باد
صبادن سبك سیر ایدی رشید آته بنوب فرار اتدیجون خبردار اولدیلر
جمله قبائل ایله تعقیب اتدیلر ولکن توزینه ایرمدیلر بلکه ازینه دخی کیرمدیلر
ورشید وارب جزایرده خیر الدین پاشایه التجا اتدی سلطان حسن آنی
معلوم ایدینجك مرحوم ومغفور له سلطان سلیمان خانه هدایای لایقه ایله
آدملرکوندرب رجا اتدی وخیر الدین پاشادن اشتکا اتدی سعادتلو پادشاه
دخی جواب ویردیلرکه عنقریب بزخیر الدین پاشایی ورشیدی آستانمزه
کتورودزومن بعد اولجانبه وارمه سنه رخصت ویرمزز پس چوقی کچمیز
رشید ایله خیر الدین پاشا آستانه کلدی ورشیده بشر یوز اقچه یومیه ایله جمله

لوازمی

لوازمی کیلا رعایه دن تعیین اولندی وخیر الدین پاشا رکاب همایونه بویله
عرض اتدیکه اول مرحد آستانه دن مسافهٔ بعیده در عسکر اسلام وارمقده
صعوبت وفتور مغرز در تونس ملکی رشیده عنایت وحلق الوادلیمانی جانب
پادشاهیدن ضبط وصیانت اولنوب طونمای همایون اکثر اوقاتده مکث
واقامت ایدرسه بفضل الله تعالی بلاد اندلس آنکن فتح وتسخیر وجه تسییر
ایله ممکندر بو تدبیر موافق ضمیر پادشاه کشور کیر اولوب طونمای همایون
ایله خیر الدین پاشایی اولجانبه کوندردیلر مشار الیه دخی تونسه وارنوب
رشیدی کتوردم دیدی اهل بلد تعظیم وتکریم براه استقبال ایدوب شهره
کتوردیلر سلطان حسن باشن آلوب مشایخ عربان قبایلنه ملتجی اولدی اما چونکم
اهل بلد رشید بیله کلدوکن بلدیلر خیر الدین پاشا ایله جکه مباشر اولدیلر
خیر الدین پاشا انلردن اوتوزبیك آدم قتل ایلدی عاقبت صلح ایدوب جنکدن
الجکدیلر وسلطان حسن برکجه ینه شهره کیروب شیخون اتدی ویش وکم بیك
اوجوز آدم قتل ایلدی وینه شهرده قرار ایدوب اسپانیه یه امداد جاسنه
کتدی ایدرلرکه اسپانیه قرالی یانده یدی سکزکون اولمش دوزمره
مصارفنه دردبیك التون ویررمش وبالجمله برآی مرور اتمدین خرد
وبزرك دوتوز پاره کمی ایله تونس اوزرینه کلدی هنوز خیر الدین پاشا
تونسه ایدی اوتوز برکون تمام محصور اولدی عاقبت کفاری کوزینه
یکدوروب برکون طشره چقدی وشهری کتدایی فرنك جعفر آغایه
سپارش اتدی مکر ملعون هنوز مسلمان اولمه مش اشد کفر ایله کافر فرنك
ایمش درحال قلعه ده قرق بیك کوفتار اسیر وار ایدی جمله سنك
بندین چوزدی وقلعهٔ ضبط ایدوب اهل اسلامه طوب اوشوردی
بالضروری خیر الدین پاشا صنوب جمله عسکر اسلام پایمال کفار لئام
اولدی وسلطان حسن کلوب تختنه جلوس ایلدی وامر اتدیکه اهل تونسدن
کافر بقمش بیك مسلمان اسیر ایدوب کتوردیلر ودوت بیك فرنك قالوب
حلق الوادلیمانده برقلعهٔ متینه بنیاد اتدیلر برمدتدن صکره سلطان حسن
برعد وسیله جنکده ایکن اهل بلد تمالقوب اوغلی سلطان حسینی سلطان
اتدیلر وبابالك ظلمندن بزم جکده وکمزیلورسن دن قبول انمزسن عمك

عبد المؤمني كتورر سلطانا ايده رزديدلر بالضرورى قبول اتدي چون
سلطان حسن بوحالي اشتديني اسپانيه يه امداد رجاسنه كتدي
والتمش بيك كافرايله اوغلي اوزرينه كلدي لكن جمله مشايخ وقبايل
عربان اهل بلد ايله يكدل ويكزبان اولوب جنك اتدلر وكافري صيوب
سلطان حسني ديري طوتدلر واوغلي كوزلرينه ميل چكدي وسلطنته مستقل
اولدي امتا اولدخي بابا سي اثرينه كيدوب تجاوزه باشلدي وقنده بر
جميله خاتون اشتديسه خواه ناخواه كتوردوب آلدي حتى سراينده بومقوله
اوجيوز خاتون جمع اولدي وبو تجاوزايله يكرمي بش يل سلطنت نامن اورندي
عاقبت خلق روكردان اولوب وبالضرورى جزايركلر يكسى على پاشا ايله
يكدل ويكزبان اولدلر بركون سلطانمزبور برعرب قبيله سي اوزرينه
كيدوب على پاشا كلوب شهره داخل اولدي وبني حفصك اوج درتيوزيلدن
بري جمع اتدوكي خزينه واصل اولدي واقاليم افريقيه ده پادشاه عصر
واوان سلطان سليم ابن سلطان سليمان خان نامنه خطبه اوقندي وزير
لانظير قره مصطفى پاشا هنوز قبرس فتحنه مشغول ايكن بوفتح جميله كندوله
عرض واعلام ايدوب كندودخي كندويه تابع اولان يكرمي قطعه جكدر
كميله آستانهٔ سعادته رويمال اتدي وواقع اولان احوالي ركاب
همايونه تقرير ايدوب آلدوغي اموال كثيرهٔ وتحف لايقهٔ جناب سلطنته
اهدي ايدوب مامولندن زياده التفات واعتبار پادشاهي يه مظهر
دوشدي انهزام موتماي همايون [illegible]
طونمهٔ همايون قبرسدن عودت ايدوب ترسانهٔ عامره ده مهماتن تكميل
اوزره ايكن اولج على پاشادخي كندويه مخصوص يكرمي قطعه جكدر
كميله كلوب ترسانه يه داخل اولدي وزير لانظير مصطفى پاشا عكر
اسلام ايله هنوز ماغوسه قلعه سي فتحنه جلاهت اوزره اولمغله مبادا
كفار طونمهٔ سي بزه تقدم ايدوب انده اولان عسكر اوزرينه كله لر
ديو طونمهٔ همايونك بركون مقدم اخراجنه سعي اولنوب وزير ثاني
بورتاو پاشا بي سردار سپهسالار ومؤذن زاده لكله اشتهار بولان قبودان
على پاشايه كتديويه فرمان بردار ومشار اليه اولج على پاشادخي مغيث ايله

صرف اقتدار ايلكله مامور اولوب وسنهٔ مزبوره ده روزنور وزغره صفر
لغيره واقع جمعه كونى ايديي پس يوم مزبوره استنبول ليمانندن اوچيوز
زياده كمي ايله چقوب طغره ده اولان كميلري ولوند قايقلريله درتيوزدن
متجاوز اولوب صوب مقصوده متوجه وروانه اولندلر ولكن بو
سنهٔ مباركده طونمامعتادن مقدمه اخراج اولنمغله كورنجسنده
وجنكيسنده كلى نقصان مقرر ايديي وبالجمله قبرسه واردقلرى لازم
كلن معاونتي اتدكلرى آندن دريا حفظنه وكفار اطه لري جانبنه روانه
اولندقلرى وكفالوينه جزيره سنه اردوكوب غارت وخسارت اتدكلرى
آندن بعض جزايره دخي لوند كميلري كوندروب بر رمقدار اغتنام اتدكلرى
آندن كورفوس ليمانينه كلديلر آندن عودت ايدوب اينه بختي ليمانينده
لنكر اقامت صالدقلرى وآنده خبر آلديلركه كفار طونمامس تكميل اتمش واهل
اسلام طونمامسي اوزرينه كليورمش پس جمع اولوب مشاوره اتدكلرى برتاو
پاشا نفسنده بروهام واحتمالاته وجود ويرديدنام اولمقدن احتراز
تام اتمكله جنكجي ده كوركجي ده نقصان زياده دردي وهر باراظهار عجز
وانكسار ايدردوكرباخصوص بوبالي سخا قلرينك ارباب تمارى برر
بهانه ايله اجازت الوب كتدوكي معلوم اولمندن هروجهله طونمامزده
نقصان مقرر درايسه بختي ليمانندن اوتورالم اوزره كافوكلورسه
جنك ايدرلم ديديي قبودان پاشا البته غيرت اسلام وعرض ناموس
پادشاه انام بودكلدرهر سفينه دن فرضا بشر اونفر آدم ناقص ولدخي
انشاء الله تعالى اميد دركه بزه نقصان ويرميه مقابله يه وارمغي
ترجيح اتدي اولج على پاشادخي جنكه راغب اولمغي باخصوص كفار اوزرينه
وارمغي جزأ مناسب كورمديي والا قبودان پاشا بكا آستانه دن كلن
احكامه نقدر تاكيد وتهديد اولنمشدر بن منصبمه دكل باشمه دن
قورقرم ديو معتمد اولبتي سايرامرا ورؤسادخي اصلا مخالفت ايدمديلر
چونكم دشمن اوزرينه عزيمتي مقرر اتدكلرى اولوح پاشا طرف عثماني
برطوتمه لم ديديي قبودان پاشا قي طوتمق اولي دردديي بويله
دخي چوق لج وعناد اولندي عاقبت اولج صقالن طوتدي ويولدي

وقتی خیر الدین پاشا ایله ودودنموده جه ایله جنك ایدنلرنجون سویلمز لر
برکیمسیه طوب طوقندغی کبی غرق احتمالندن قرمیه میل اتمه کرك سائرلرنه
باعث انهزام اولوردیو نقدر فریاد اتمش ایسه مفید اولمدی وبالجمله
بزم طونمامزقیی دن وکافرطونماسی تماندن مقابله اولدقلری کبی
قبودان حویرات بهادرلغن ایدوب حملهٔ اولیده کافرطونماسنه جانبدن
کافردنی اوج فانوسدن قبودان اولدغی معلوم ایدنمکله اکثرطونماسن
اوزرینه اوشوردی فی الحال کندوسی شهید واوعللری باشتردهسی
ایله کرفتار اولدیلرسائرطونمامغلتی بوینی کوریجك قرمیه دوکلدیلر بر تاو
پاشادنی قرمیه جقوب وبیاده طاغه دوشوب هزاردردیله پاشن
خلاص اتدنی بوحقیر کثیر التقصیر اولمحاربه اولان محلی کورمشم اینه بنی
دن آشغه قارلی ایلی سنجاغنده برصنع یرده خواص همایونمدن آنا طولغوز
دیرلر برقریهٔ کبیره نك التی یانندهینه قارلی ایلی سنجاغنده واقع اکیلی
قصری دیدکلری برقصبه جغك مقابله سیدره وبرصعب وسنکستان
طاغك دبنده درخلاص اولنلر اول طاغه التجا ایله خلاص اولمشلردر
امّا اولوج علی پاشا کندونك یکرمی پاره کمسیله باشقه آلای اولوب
وکفارك جانب یمینه وطونماء همایونك جانب یسارندن اوزرینه
کلن کفار کمیلریله جنك وپرخاش ایدرك برنجح کمیلرین بجروح ونجهٔ کافری
مقتول وکندو کمیلرینه دنی کافردن برایکی طوب طوقنوب عاقبت روکار
طرف دشمندن وزان اولوب علی پاشایه دنی موافقتی اولمغله صحیح و
سالم خلاص بولدی وکفاردن برایکی کمی آلدی وکندوسی برچوب
آلدرمدی چون آستانهٔ سعادته کلدی قبودانلق عنایت اولندی
واولجع لفظی قلیجه تبدیل اولنمق بیورلدی حتی کندویه یازیلان
احکامه دنی قلج لفظن قید اتدیرو بوحاربهٔ غبر مبارکه دولتلو
دکل بلکه حضرت نوح نجی الله علیه السلام سفینه احداث وایجاد ایدیلی
بحار ارضه اولمشدر یوزطقسان پارچه کمدرمه سفینه ایدیکه اعدای
دینه دکدی بوکا کوره طوب وتفنك وسائر آلات ولوازمات وفورته
کورمکیسی واهل اسلام جنکجیسی اقلی اوچر یوز آدمدن ناقص دکل ایکن

بوزر اولدنی تقدیرجه تقریباً یکرمی بیك اولور اول حینده حضرت پادشاه
اعزالله انصارهٔ همتهٔ ادرنه ده بولندیلرید اهال همتهٔ علیهٔ قسطنطنیه
کلدیلر وطونمالر وسفاین احداثنه اقدام واهتمام اتدیلر وترسانه قرینده
اولان باغچهٔ خاصه دن برمقدار برین افراز ایدوب مجدداً سکز سفینه
ایچون ترسانه احداث اتدیلر مقدونه قبودان قلج علی پاشا هرزمان
صدر اعظم محمد پاشایه تکنه ایجاد واحداثی ممکندر والّا مثلاً ایکیوز
سفینه یه بش آلتیوز لنکر وبوکا کوره اصحاب سفینه تعبیر اتدکلری حکدکه
بلمار ورسندر وهرسفینه یه بنه متعدد یدکن بولندرهرکن تکمیل اولنمق
احتمالی یوقدر دیرمش محمد پاشا مرحوم ایله جواب ویرر لرکه پاشاحضورلری
سزهنوز بودولت علیهٔ بلمه مشن سن به والّا بی بویله اعتقاد ایله بودولت
اول دولتدرکه مراد ایدیورسه جمله طونمانك لنکرلرین کسدن رسندرین
ابرشمدن یکدلرین اطلاسدن اتمکده صعوبت چکمزلر وهرقنغی کمیك مقاده
اوزره الامن یکدکن یتشدرمزسم بومنوال اوزره بندن آلیورلر علی پاشا
قالقوب النه اوپر وتحقیق بلدم که بوطونمالری سز تکمیل ایدرسنز دیرمش نفس
الأمر ایکیوزدن زیاده قادرغه وباشتردهٔ نورو زدن مقدم تکمیل وجمله
سنك آلات واسبابی وکورکجیسی وبونجه طوب وتفنك وادوات جنك بالتمام
والکمال تکمیل اولندقدنصکره وقت وزمانیله مکمل ومرتب طونمالر اخراج
ایدوب کوندردیلرنه برفرده کمی صالدیلرنه اقجه وامداد آلدیلر وبو
جمله سی آلتی آیده تکمیل اولنمق محالدر اولورسه دنی کمی قوللنورآدم بولنمق
نه احتمالدر دیو کفاربو اعتقاده ایدی بنه مکمل طونمادریایه چقدو
غن کوریجك حیران ومتحیر قالورلرالّا نه بولنر اول قومدرکه دفعهٔ واحده
بوقدر کمی آلدیلر وآلتی ایه دکن کالاوّل بل اتم واکمل برینه کتوردیلر
دیرلرمش دفعه سفونمالری همایون فی سنه چون طونمای همایون
کرکی کبی تکمیل اولندی ایکیوز آلتی قطعه قادرغه وباشتردهٔ اولوب قبودان
قلج علی پاشا ایله جانب عدویه متوجه ورودانه اولنوب سوریه ده اولان
اوامرین لیمانلنه کلندی کفار طونمالری دنی اول محله کلوب وقت غروبه
قریب بدی مقابله اولدیلر وطرفیندن برمقدار طوپلشدیلر امّا چون ظلمات

شب مانع جنك وحرب اولدي كفار يلكن آچوب وكچه ايچره قاچوب نه جانبه
كتدوكي بلنمدي قپودان پاشا دخي آندن طونمايوب ايله قالقوب قورون ليمانته
كيردي تكوار كفار بدكردار زياده طونمايوب تدارك واحضار ايدوب قورون
اوزرينه كلدي وبر مقدار صواش اولوب اهل اسلام كچن سنه ده سرانجام
خوفندن اوزدلرينه سورمكه جرأت ايده مديلر كفار دخي كچن سنه غلبه سيله
خودكام اولوب دونوب كتديلر علي پاشا دخي طونمايوب همايون ايله سلامت
ايله عودت ايدوب استنبوله واصل اولدي تعمير سقف مكه مكرمه و حرم محترم شريفك بعض سطوحي يقلوب تعميره محتاج اولمغله مكه مكرمه
شريفنه حكم شريف ومباشر كوندريلوب بجدداً عالي قبه لر ايله بنا
اولنمق فرمان اولندي وكمال لطافت ومتانت اوزره بنا وترتيب اولنوب
ده اتمام وانجام بولدغنه عرضحالي وارد اولدي چابقون تاتارك
به ولايت مصقوعه سنه مزبوره ده تاتارخان ولايتنه وارمغه موصقوه
آقين انمك ايچون امر عالي صادر اولمغله بالفعه تاتار سبك رفتار ايله
قالقوب دخي نهر اتلدن عبور وجانب دار الملك موصقوه سرور ايدوب
وارنوب باي تحت ملكيني غارت وخسارت ايدوب غنايم بسيار ايله عودت
ايلدي تاتارك بوغزاسي اعظم غزالرندندر طلوع ذوذوابه في
جانب شماليده غايت كبير ودرخشنده بر كوكب ظاهر اولوب اصحاب تنجيم
نجه يرلرده عظيم يغمور لرو سيللر اولمغه دالدر ديو استخراج احكام وتقويم
اتدكلري الواقع عظيم يغمور لر سيللر اولوب روم ايلنده وانا طولي ده بيوك كثيره
مهدوم اولدي محتية استانبولده درتيوزخانه دن زياده خانه يقلدي
ويولترمسدا اولوب نجه زمان ابناء سبيل وكاربان سرا عبور دن قالدي
حتى حرم محترمده حجاج وزوار بر ايكي ذرع صوايچره طواف بيت شريف
اتمكلري شيوع بولدي انهزام بعض كفار در قلعه نوده في
بعض كفار نوه قلعه سنه مستولي اولمغله كلس سنجاغي بكي فرهاد بك وصرب
بكي بك ايريشوب كفاري منهزم اتديلر واوجيوز كافر ديل ايچون آستانه
دولت آشيانه كوندريلدي آيا صوفيه جامع شريفنه بايه لرو نجه
بكي بناء عظيم بنا سي في امر سلطان سليم خان عليه الرحمة والرضوان

صادر اولوب ايا صوفيه جامع شريفنك قبهٔ عظيمه سنه احتياطاً عظيم
بايه لرو ايكي مناره لانظير ايله ايكي مدرسهٔ عاليه وكندولره مدفن
ايچون بر تربهٔ شريفه بناسي فرمان اولنوب فوت قرب ده اتمامه ارشد
انجق تربهٔ شريفه بعد الدفن اتمام اولندي وزير پيالهٔ پاشا وقلج علي پاشا
طونمايه سفري في بوسنهٔ مباركه ده وزير موسي اليه قپودان پاشا
ايله وندكه تابع بارده جزيره سنه وارديلر ولكن وندك كفاري ايله
صلح اولنمغين تعرض اتمديلر ومسنه جزيره سنه بالدفعات متوجه اولمكن
باد مخالف مساعد اولمغله مقصوده وصوله مانع اولوب بالضروري
عودت وسلامتله استنبوله داخل اولديلر كفار تونس قلعه سنه ظفر بولدغني
في ملوك بني حفصدن سالف الذكر سلطان حميده بوز الي پاره فرنك
كميلري ايله كلوب تونس بكار بكيسي حيدر پاشا ايچنده اولان اهل اسلام
ايله مقاومته قادر اولمامغله جانب قرواندهٔ روانه اولديلر وبعده مدتهٔ
مديده مسنده اسير اولان سلطان حميده نك فرزندي مولاي محمد ينه فرنك
ايله سلطان حميده اوزرينه كلديلر وسلطان حميدهٔ اسير ايدوب فرنكستانه
كتوردديلر ومزبور مولاي محمدي تونسه سلطان نصب اتديلر ومعاونتنه
سكزبيك كافر آليقويديلر سردار سنان تونسي فتح ايدوب وحاق الوادي
هدم ايدوكي في چون بو احوال معروض پادشاه دريانوال اولدي
وزير سنان پاشانك طونمايه همايونه سردار تعيين بوروب قپودان قلج علي
پاشا ايله مقاتونس اوزرينه ارسال موردديلر چون متوجه وروانه اولديلر
اولا قلاورينه وارديلر آندن مسنده توجه اتديلر وبعض يرلرين اوربه
انواع غارت وخسارت اتديلر ومقابلهٔ مسنده ده بر عظيم بارچه الديلر
وغنايم اخراج اتدكدنصكره آتشه اوردياراندن تونس قلعه سنه جقديلر
وقاليتده بر قلعهٔ خرابهٔ تعمير ايدوب ايچنه ارقوديلر چون كفار كثرت
عسكر اسلامي مشاهده اتديلر بنفرد نام بر قلعهٔ بر اغوب ايچنده اولان ملاعين
حلق الواده تحصن اتديلر پس سردار عالي وقارطر اباوس بكار بكيسي مصطفى
پاشا وتونسدن جقان خيدر پاشا حلق الواد محاصره سنه كوندروب
كفايت قدري عسكر توشديلر وتونسه سلطان نامنه اولان مولاي

حور وعین اولدیلر رحمة الله رحمةً واسعة وشهزادهٔ جوانبخت ولایق
تاج وتخت سلطان مراد حضرتلری رمضان شریفنك سکزنجی کونی سرای عامره یه
داخل اولدیلر وارته سی منادیلره ندالرا تدردیلر وبعد الظهر شیخ
الاسلام حامد افندی مرحوم امامیله نمازین قلدیلر محمیهٔ قسطنطنیه ده
سلاطین آل عثمان دن ابتداء وفات ایدن بونلرا ولدی وبعد العصر ایشفر
شهزادهٔ بی کناهك دفنی نمازلری قلندی رحمهم الله تعالی

در ذکر سلطنت سلطان مراد خان ابن سلطان سلیم خان و لادت باسعادتری

سنه ثلث وخمسین وتسعمایه جمادی الاولی سنك بشنجی کونیدر وحلوس
سعادت مانوسلری سنه ۹۸۲ رمضان شریفنك سکزنجی کونی یوم الاربعاده
واقع اولمشدر پدر بزرکوارلری برادر کهترلری سلطان بایزید مرحوم ایله
قونیه صحراسنده واقع اولان محاربه اثناسنده اون ایکی سنه یه بالغ
اولوب حق قونیه قلعه سی بارو سندن اولجنك جانناهه ناظر واول
برخاش دلخراشك اول وجمله حاضر بولندیلر بعده جد عالی بتارلری
سلطان سلیمخان حضرتلری جمال باکمالری مشاهده سی آرزوسن اکمله
محمیهٔ قسطنطنیه علیه یه کتوردیلر وبرنجه ایام دیدار شهریاری مشا
هده سیله ومصاحبت لطیفلری تلذذ ایله دورنا فرجامدن کام آلدیلر
وبرمدتدنصکره ارقام واوهامه صفر تفویض عبد وده برنجه تحف لایقه
وهدایای فایقه ضمنی ایله پدر عالیقدرلرینه کوندردیلر چون سنین
عمر شریفلری اون سکز سالیله خوش حال اولدیغی مفیسا سنجاغن احسان
بیوروب اول سبب ایله والده ماجدلرندن کوتاهیه ده مفارقت ایدوب
لواء سعادت التوالرینه روانه اولدیلر حلیهٔ شریفلری

قصیر دن بالا دیك لکچی بویلو بیاض تنلو الاکوزلو ابرولری ومحاسن
لطافت مولری قومرال ولحم ونجمده وسط الحال امتابع وقادلری
غایت زیرك وعارف ودروج کلامه وایهامنه مطلع واقف وابیات
واشعار لرینده واوضاع واطوارلرنده جانب تصوفه مایل وهر کلام
دردبارلری وحدت وجود اثباتنه قابل وسلیقهٔ لطیفلری اول
بحارنامتناهی دن سایح وسایل اولمغله شعراء زمانه تتبع ایچون ارسال

محمد بیی بك جنكجی ایله مدینه نام قلعه یه قپانمش ایدی کیجه ایله قاچوب
خلق الواده کیردی ایکی طرفی بحره متصل ومابینده اولان خندکلری قورزمینه
کچمش وبرج وبارویی عیقه جقمش برمتین ومستحکم قلعه اولمش که اول یاقده
نظیری وعدیلی بوغدی برابرن زیاده روزوشب دوکلدی عاقبت عنایت
حق معین ودستکیر اولوب جمادی الاولی نك التنجی کونی یورتش ایله فتح اولندی
ایچنده بولنان بش بیك کافردن زیاده قیلیجدن کچدی ورئیس مولای محمد دیدکاری
نابکار دیری آلندی اندن صکره خلق الواده نجه یردن لغمر آولوب زیری بالاسنه
کلدی شویله که من بعد تعمیر احتمالی قالمدی وایکی قلعه دخی که بری بحیره
خلق الواد وبرینه معقل خلق الواد دیو آدقوملرایدی ایکسی دخی خاکه
برابر یقلدی وایچلرنده ایکیوزبش طوب مرغوب بولنوب طوپنماء هایونه
توزیع اولندی آندن صکره توپس قلعه سن کرکی کبی تعمیر اتدیلر وایالتمز رمضان
پاشایه ویردیلر وسردار قپودان پاشا طوپنمالهایون ایله عودت ایدوب
منصور ومظفر سنهٔ مزبورده شعبانك آستانهٔ سعادته داخل اولوب طوپنمالر
هایونی تسلیم اتدیلر وفات حضرت سلطان سلیم خان مغفور

فی شعبان المعظم سنه ۹۸۲ چون بود بناء دنی عذار شاه وکدایه دار الغرور

دکلدر اتفاق سرای عامره ده واقع حمام خاصه نك بعض قبابی تزیین وبعضلری
تجدید اولنمش ایدی اول اثناده حضرت پادشاه جم جاه آرزوی خلوت
حمام ایدوب سرور وحبور ایله خود کام ایکن بود ورنا فرجام پادشاهان
جهانه دنی بود کلوسعاده دن مباعده ایدوب تفرج حمام ایدرکن مبارك
آیقلری مرمره دایندی وناکاه بربانلری اوزرینه دوشوب وصلابت
مرمردن اولطرفلری کویاکه کوکه بویاندی خدام واغاوات قالدورب
خلوت خاصه لرینه ایلتدیلر وحکیم باشی کلوب یاقدیرین اکمله مأذون
اولدیلر لکن اول اثناده فی الحال حمی عارض اولدی وعاقبت اول وجع
واضطرابدن سوء مزاجه دنی مبتلا اولدیلر وبالجمله اجل مقدر لری
ایرشمش ایمش هرتدبیرکه اتدیلر مفید اولمدی شمدیه دکین نوع انسان
اجل دردنه درمان بولمدیغی کبی انلردنی بولمدی الحی ایکی باشندن زمین
ایکینی کوفی یوم الاثنین ایدیکه وقت زوالده واصل خلد برین ومعانق

بیورد فاری غزللری اکثر اول وادیده ایدی شعراء عصری دخی لطف وطبع
همایونلرینه قایللر ایدی واکثر انام ممالک محروسه ده بلکه عرب وعجم ده
اولان خوش الحان ونغمه کداز وساز نده کان ممتاز وشیرین گفتاران وقصه
پرداز وارباب لهو وطرب واصحاب لهو وشغب علی طریق المناوبه داخل
مجلس همایونلری اولوب هربری اظهار قدرت ومهارتیله نزاکتلر و
شطارتلر ایدوب آوج آوج آلتون احسانیله ممنون اولورلرکیدرلر ایدی
بوجمله دن بوعجاله ده برشیرین کار لطیفه سن ایراد ایدلم تصفیه مسخره نك بری
برگون شطارت ومهارتین اتمام ایدوب پادشاه نیك نام انعام ایده ملك
عجاله بوقدخنکارم بگون آلتون استمم یوزدکنك استرم دیرسیسی سؤال
بیوریلنجی عجله اللیسین اورك اندنصکره سؤال بیورك دیراولرسون
دیو فرمان ایدرلرچون دکنك اللی یه چقردورك وبراورتاغم واللیسین اکا اورك دیراورتاغی سؤال اولندقده هرکو بنی دعوته کلن
بوستانجی انعام الوب کیدرکن سنی بن کتوردم نصفی بنمدر دیوب المدن
آلورمیکون دکنك نصفی دخی آنك حقی اولق لازم گلورپس پادشاه عالیناه
بولطیفه دن حظ ایدوب احسانن تضعیف وبوستانجی یه الی دکنك
اورلدکدنصکره من بعد مسخره لره بویله وضع اتمکه تنبیه بیوردرلر وهر
روزکه بونسق اوزره کذرایدرایدی بعد اداء صلوة الفجر دولتلو
قالقوب دار السعاده لرینه کیدردی وهزار حمد وسپاس خالق بیچون
ایدردیکه بوکونمزدخی بویلجه کچدی دیردی ونزد وستلقده برمرتبه
ایدیلرکه حرم محترمه ده داخل فراش خاصهٔ شهریاری اولان خاصه کی
کاه فرقدن زیاده کاه ناقص ایدی اولدن برنجم سنه سلطان محمد خان والده سی
اولان صفیه سلطان ایله عمرنزهتلری کذران ایدوب لکن کذن ووالده لری
نوربانو سلطان حضرتلرینك خلاف مرضی ایدی ومتقللر بعض جواری
چون جواری عرضه قلورایدی ولکن برغیبت اتمزلرایدی برگون هشیره
لری صدر اعظم محمد پاشای طویلك خلیله سی اولان اسمخان سلطان ایله
بربانجه ده سیر وصفاده ایکن مهیارهٔ ببهمنا یعنی ایکی باکوهٔ مرغنا
مجلس همایونلرینه احضار ایدوب برمقدار ساز نواخت اقتدری

چون سعادتلو پادشاهلر کمال مرتبه رغبت ومیللرین کوردی هبه ایدوب
رای عالمرایه کوندردی سعادتلو پادشاه دخی رغبت تمام ایله وصللرندن
کام آلمق آرزو ایدیجك تیرمراد الویرمدی وناوك مقصود نشانه ایرمدی
غیرمحله جت وجلال ایکن بودفعه سست وخوابناك ایدوکی یلدیلرکه
مقتضای سن وسال دکل برجادونك مکروآلی در احوال والده سلطانیه
سنکس اولیحق خاصه کی سلطانه منسوب اولان بعض جواری طوائیلرینه
اتکیخه یه ویردیلر بعض کسنه لرك تحت نکاحنه داخل اولدوی دخی کتوردیلر
وبالجمله بلندی وبولندی وعقدهٔ مراد برمقتضای فواد چوزلدی وترقی یه
اولقدر رغبت اتدیلرکه ایکیوز آلتونلق جاریه اوچ درد ربیك آلتونه
صاتلورا ولدی امتاعاقبت کثرت حمام مرض مشانه ایراث ایدوب افناء وجود
تزیفلرینه باعث اولدی اولاد واحفادلرینه [illegible] وجوده کلن ذکور
واناث حد وقیاسدن متجاوز درهان حین وفاتلرنده اون اوغلو شهزاده لری
قانون واز کون عثمانی موجنجه زمرهٔ شهدایه ملحق اولمشدر وانانلرن ابراهیم
پاشایه تزویج اتدکلری عایشه سلطانلرن وخلیل پاشایه تزویج اتدکلری
فاطمه سلطانلرن غیری حین وفاتلرنده یکری آلتی دختر بنرك وکهترلری
قالمش ایدی استانبولك کثرت وباسی الهم عافنا اکوجه سنه سنك عظیم
بلاسیدر ولکن بومقوله لرده دخی امرخالق بیچون ایله جوق خدمت
واصحاب دولتله نجه معاونت ایدیر بوجمله دن بش اوچ قالدی که
نقاش پاشایه ودوداود پاشایه وقوبوجی باشی طوپال محمد اغایه برر ین
ویرمشلر ایدی [illegible] غطما متعلق بعض واقعات ذکرنده در صدر اعظم محمد پاشای طویل
مقدمارحوم ومغفورله سلطان سلیم خان حضرتلرینك اغالرندن عمر آغا
وفرهادنامان مقربلرین بعض بهانه ایله دردولتدن مهجور بلکه حیاة
مستعار دن دخی دور ایدوب وبعض آغالری حین جلوسلرنده طریق ایله
بهره مند اقیوب بلکه تذلیل وتحقیر وپایه سی اولان مناصبدن تنزیل
اتمکله پادشاه عالیجاهلك مقربلری کندودن امین اوزره اولیوب هنوز
سنجاق همایونده ایکن قدح وزمتنه متعلق کلمات دن خالی اولمزلرایدی

ومحمد پاشا حياتده ايكن سعادتلو پادشاهك جلوس همايونلرين استمزد برلر
ايدي زيرا هر برمز بر ريهانه ايله درگاه پادشاهيدن سورمه سي ويرزي
آستان پادشاهي ده چوق كورمه سي مقرر در ديو اظهار انكساد ايدرلر
ايدي نوجله دن اويس پاشا كه تيره قاضيسي ايكن بركون سعادتلو شهزاده
حضرتلرينه شكار ده همعنان لق شرفي ال ويرر وكرچه برترك ستركي ايدي
لكن آداب ملوكدن خبيراولمغله پادشاهك كوكلنه كير راتفاق اول اثناده
دفتردارلري وفات اتمكله پدر بزركوارلرينه عرض ايدوب دفتردارلغه
كندويه ويردورديغني مشاراليه جمله دن زياده امين اولمامغله سائر
مقربين ايله معاجلوس همايونه كلوركن اثناء راهده محمد پاشا القاسيله
برغدر اولمامغه تعهد همايونلرين آلورلر ومحمد پاشانك خلافنه ايدوكي
معلومي اولماغله شمس پاشا پدر بزركوارينكزه وجدعا ليمقدار كزه مصاحب
اولمشدر بربيروقورا حوال عالمدن خبردار امور ديده واملكدار خصوصا
طوغانجيلغده استاد كل مقامنده درصدد شكارنه توجه بيورلدقجه بيله اولمكله
غايتده مناسب ديو القا اتمكله حين جلوسلرنده اني دخي كتوروب تذكيلورروم ايلي
قاضيسكري اولان قاضي زاده نك دخي طبعي وزير مومي اليهه آزرده اولمغله
متصل متفق الكلمه سعادتلو پادشاهه وزيره اعتماد بيورمك ايلروكدوكي
ياكندو متعلقاتيدر ياد شوتن آلمش البته برغرض فاسدي وار ردديو
طبع شريفلرين انحراف دن خالي دكللر ايدي اول اجلدن برمدت خلقك رغبتلرينه
رغبت بيوردقلرحتي شمس پاشا رفعه شكارين ايدرشاهبازدديو بومضمونه
بريازده نظم افش ايدي هرسوارا ولدقجه ياجامع شريفه چقدقجه بيكربلكه
ايكشربك رقعه صونلورا ولدي نه اوفنجق قابل ونه جواب ويرمك بلكه
اصحابن بولمغه قابليت قالمدي عاقبت بومكن اولسه اجداد مزدن ذخي
بري ايدردي وبوطريقه كيدردي بيوردقلرواداودهشترين خط
همايونه حصه اتدن بلرشويله اولديكه اوامر واحكام اعتبار دن قالدي كتابر
قاضيلري خط شريف كتوردكجه باشلدي بوزمانده كلنجه مطلقا خط همايون
نادركمسه بلمزدي وخلقك خاطرلرندن ذخي خطور اتمزدي اتفاق بواشاده
صدراعظم لالا القاسيله دفتردار اويس چلبي نك بلهيات وكمياتن عرض

ايدوب

ايدوب تفتيش فرمان ايتدردي مباشرت اولنوب بعض مواد ظهور
ايدوكي كبي دفعنه خط شريف وارد اولدي وبرفح كوندنصكره
شق ثاني دفتردار اركن ايكي آي مرور اتمدن لاله زار افندي عزل
اولنوب باش دفتردار لق ويرلدي بودفعه متصل تذكري ركاب
همايونه وار هكلور اولدي وبعض مناصب آنك تخصيصله ويريلور
اولدي قاضي زاده نك تخصيصله دخي بكلربكيلكلر وسنجاقلر وتخت
قاضيلقلري ويرلدي محصل تيوبر ايكن برنجه يردن فتح بان اولدي
وبدوندده وزير مصطفي پاشا مرحوم كه سخاوكرمده آفرانی معدوم
برصاحب دولت ايدي وزير اعظم عمي زاده سي اولمغله بدون
سرايلرينه وبار وتنه صاعقه نزولي بهانه سيله ميراخور كبيرفرهاد
آغاكونقربلوب قتل اتدورلدي وبونكله دخي اكتفا اتمديلركورر
كوزي طوتار الي مثابه سنده نشانجي فريدون بكك كتخداسن صلب
وكندوسن نفي عن البلد اتدلر وخركوكتخداسيله سنان اغانك ايكشربوز
بيك اقچه لق زعامتلري قرقر اللشربوك اقچه طوتاردي بوخواص همايونه
لحاق اتمه ديلر وخدمتندن رد اولنمق امر اتدلر وبونلردن غيري
يكري درت مقربلرينك بوجمله زعامتلرين آلوب خواص همايونه
قاتدلر ويرينه بي حاصل اولان خواصدن وتيمار وزعامتدن ورطلك
امر اتدلر دفتردار اويس چلبي اولدخي كوريسون پادشاه مقربلرينه
اولان اهانت كندو منسوباتنه اوليحق خوشجه نمايدر ديو دائما
كنايه وايهامدن خالي دكل ايدي انا مرحومه كه بومرتبه اهانت
اولنوردي اصلا كندوسي متغير اولمزدي ودائما پادشاهك رضاسي
اوزره حركت ايدردي واعدانك دروغ بي فروغن صلابت و
ديانتي واوضاع واطواري مكذب ايدي وهم كندوسي غايت منتظم
الكلا صاحب دولت ايدي هربار كه سعادتلو پادشاهه مالاقي اولسه
كندويه اولان جفايه ندامتلري اوضاع همايونلرندن ظاهر اولوردي
اويس پاشا مرحوم قتل
اولندقده بدون ايالتي باش دفتردار اولان مومي اليه اويس پاشايه

ويرلدي بوحقير پرتقصير غايت صغير ايدم اما حيال خواب كبي خاطرمده ديه
اتفاق امر خالق حيات وموت ايله ايكي طراش آورقرندشم دفعه واحده
فوت اولدي برينك زعامتي برينك اون التي بيك اقچه تيماري محلول
اولدي پدر مرحوم اوبس پاشايه واره رو زعامت وتيمار ايچون بالواسطه
واوج بيك بشيوز غروش جايزه ويررا اوبس پاشادخي احسان ايده
مرحومك لسانندن مسموع اولمشدر اول كيجه بعد العشا قپوجيلر بلوك
باشيسي عينيله ويردوكم كيسه لري برقاچ حريفه يوكلتمش كلدي صاحب
دولت بنده سزه كوندردي ديدي چونكه جايزه مز آلتمش ظاهر تيمار
وزعامت آخره ويرلمشدر ديو صباحه دكن كوزمه اوبخوكرمدي علي
الصبح حضوره واردم وايا غنه يوزم سوربالوا ردم اوجاغم
سوينده همه وبني عزل آشينه كوينده همه ديدم سوردي لركه يانه
اولدي زعامت وتيماري خود ويردك ديدي ظاهر سلطانم هديه
رذ اولنمق آخره ويرلمشدر ديدم يوق والله ويركومزدن دوغمك
نهايت سنك ايكي يكت اوغلك كيده بندمخي بوقدر مالك آلام بومرتبه زكي
كافرلرمز انصاف اتدم اقچه جغك كوندردم ديدي انصاف اولنسون
بوعصرده بولطفي ايدر واريي حق تعالي غريق رحمت ايده ويخشي
عوضلر ويره تمس پاشا ان پادشاه مغفور ابتدا [illegible]
تمس پاشا پادشاهه ارتشا آلدردم وبود ولندن بونكله قول احمد بو
انتقامن آلدم ديدوكي لسان خلقده برمشهور كلام در اول عصردن
برو بوكلامي اشتمه مش كمسه بوقدر دينلسه واقعدر عالي افندي
مرحوم تاريخنده يازمشكله بركون تمس پاشانك خلوت حاصه ايدم كه
سعادتلو پادشاهدن مفارقت اتمش كمال مسرت وسرور ايله كلدي
وكتخداسي قوجي كتخدايه بكون قول احمد بو انتقامن آل عثمانلدن آلدم
آنلر بزم اوجاغمزه صوتوديلر بني بندمخي آنلرك اوجاغي سوندرملك
برمقدمه ترتيب اتدم ديدي قوجي كتخدا منقبض اولدي ونه وجهله
ديدي ارتشايه داد ندردم حتي قرق بيك التون برسيوجك لقمه ايدي
يوتدردم بونده مكوه بونلر ارتشا آلمقدن فارغ اولمز لرارتشا ايله

دولتلري

دولتلري ثبات بولمزديدي وغايت فرح وسرور اظهار ايلديلر نم دخي
خاطرمه كلدي ولطيفه يوزندن سويلدم ابتداء دولت اسلاميه ده
نسلدن اولق ايله تفخر اتدوكوكز خالدين وليد خلافت حضرة عثمانده
خصصدن مقدم دار الخلافه دخول ايچون بوآيه ايكي التون ويردوكي و
دولت اسلاميه ده ابتداء ويريلوب آنلرارتشا بوايدوكي كلام اكابر
ايله ثابت وبعض تواريخده مصرحدر جد كز طريقنه كتمش وآنلرك سنت
سيئه سن اجرا اتمش سزديدم غايت متفعل اولديي وبرزدورب باشن
صالديي وخوش چوق بلورسن عالي ديديي تمس پاشا [illegible]
ذكرنده تمس پاشاكه اوج پادشاه جليل الشانه سفاجي نامنه اولمش ايدي
واكثر صيد وشكاره همه نالق شرفنه ايرمش ايدي واول سبدن بوقدر شهره
كاذبه بولمش ايدي اوضاع واحوالندن برمقدار تفصيل اولنورسه اميدكه
اكثار مزمعذور اوله مترجم اوضاع واطواري لابالي شرب مضحكانه
ومذهبي نديمانه لقلقه لسانه مالك وشهر بجه محاوره يه سالك وغايتده
ممسك كلامنده ابهامه قصديي جوق عرض وادابه تقيدي يوق بروجود
ايديي سليقه شعرنه سي ديي نه لايق تحسين ونه كابتله قابل نفرين بروقايه
نظم اتمش وابوالسعود عليه رحمة الودود مرحومه امضا التمرش بشيوز
بيت مقداري وار در عينيله كندخطي له اولان نسخه يي بوحقيرك ديدند
مضبوط در استنبولده برد لال الندكوردم وابوالسعود افندي مرحومك
امضاي شريفلري شرفنه طالب اولوب فرقاقيه يه الدم قيمتندن دخي زهيي
معلومدر كندونك تفصيل احوالي وسلسله يي خالدين وليد حضرتلرينه
منتهي اولدغي بوايياتنده مندرج اولغله عينيله آنده بومحله نقل اتمكدن ايكي آلدم
شمدي اولسم نولر جهاندن فريد جد اعلام خالدين وليد هيهات ديي بوقدر لاوراييدي
صانكه بزم وغاده ازدرايديي كه بنك فخر اودرياديي عسكر مدايما اودرهاديي
خالدين زهر زمان رسول الله تحويلك ديردي شريفنه جلب ايتدكه اوراسه سنان
جاوردر سيزدن اوجفجاه خالدك اوغلي نوردين شهيد اولمش ايديي جهان ايتدكه وحيد
نوردين اوغلي شمس الدين بوبله يازمش كتابه اهدا ايتدكه اوغلي ايديي اوسردار يعقوب
كماليوسفده بركوزل تحرير صكوك يعقوبك اوغلي اولديغنه آنده اولمشديي بايزيد ولي

او غلی اسفندیارانك ای یاز قسطمونیه ایلشدی کوار او غلی اسفندیارك ابراهیم
براو غلو یردی اکدیجی کریم قرل احمد ایدی آنك نامی ایلشدیم مهاندن اولکامی
احمدك اوغلیدرنیم یدرم بنم آنلردن اوزکه درجرم نام باکی محمد میرزا
دار خلافیچره سروز تشهد الله خالده جقدی سلسیله یدر آل عثمانه منتسب سادره
بنده سیوذ ترال عثمانك افتخاری اولنجه دورانك ایکی فرزند ارجمند زبن
خلق اراسنده سربلند زبره آدم احمد دریم امتا شمسی پاشادیجی دیورلر بنو
مصطفی دیرادرلرنامی اشته کلدك یرلرك ایامی ظاهرا برکور غمز ایکی یوز
جبر زیشه کم بکم دیرسوزه آل عثمانزن محمد خانك تحکاهه جلوس اتدوکی آن
جدنوزنده اولمش اولشاهم خدمتلرنمش واروب اودکم جان ودلدن اولوب شهلتوکم
یله لمش واروب شولی شاه سلیمانه ایردی چون دولت ایلدی سنه سنه جوقدمت
بن فقیر وحقیر وبیچاره دهر ایچنده کزرکن آوامره اولدی سلطان سلیمان زمانده
ناکهان کلدی پاشمه دولت یامه لرکوندروب شفاعتله بنی عرض ایدی استقامتله
شه سلیمانه انتدی رامی الیوبردی کمینده شاهی نجه یل آنده ایلدم خدمت
باکه یارا اولدی دولتوزه منصب رومه اتدیلر تبدیل آنده نامرسم ایلدم تکمیل
اولوب اذن عنایت سلطانی اناطولیه اتدیلر احسانی صدر عزتده مسلم بولدم
میر میران روم ایلی اولدم نجه معزول خوشنه ویمار برجوابمله بولدیلر تیمار
ویرمش ایدم قضایه حضرتلرینه ایلدم نجه نجه جنك وغزا عسکرك اولدم آنده رهباری
بیله فتح ایلدم سکتواری کچورکن بوحالله ناکاه عزم باغ جنان ایلدی شاه
یاالهی مقامنی نورایت مرقدینی رحمتکله معمورایت تخته کجدی کلوب شد عالم
غصه لودللرا اولدیلر غم بنده کوردیلر که بیرادکش کام عمری جران ایله صولش
اوتوراق انتدیلر بزه لطفاً بیربرینه کلدی تازجواه ایله سلطان سلیم خانه دعا
وضدر پادشاهه مدح وثنا انما ابوالسعود افندی مرحومی حق سبحانه و
تعالی حضرتی غریق رحمت ایلیه اکوجه امضای تزیفلرنده ماهر بجید شاعر
بجد قدملك الممالك العرفانیة بحکم الفضل والمهارة کما ملك الممالك التسلیمیة
بحکم الامارة والوزارة دیو توصیف وتعریف برله امضا بورشلر ولکن
برناز کانه وظریفانه اداایله جهلن اشاعه وتعبیر بلکه معنی تشهیر دینله
وجهدن خالی دکلدر شمسی پاشاوقایه سنك مطلعن [illegible]

بسم الله

بسم الله اولور عنایت حق اسم ذاتك بزه هدایتی جوق دیو ابتدا اتمشلر اعتبار حضرت مولا
دیمی مصرع ثانی محك ایدوب وکندو بمبارك قیلمیلر حمد لیله بولور سخن رونق
یازد قلری نسخه نك مزبوره ظاهر دروبودن غیری غالبا اوتوز فرق
حاوی عیبله بعض لفظ حك اتمشلر وبعض یرده املاسن تصحیح ایلمشلر وبعد
الامضا بویله بر تذکره یازوب کوندرمشلردی بو دخی بسم الله اولور عنایت حق
حمد لیله بولور سخن رونق واسم ذاتك بزه هدایتی جوق لطف وارشادنه نهایت یوق
دیو نظم اولنمشکن صنعت اجناس رعایت اولنوب مهمل همشیره سنه کوندردکی
اسلوب اوزره هربیتك بر رمصراعی یازیلوب غالبا بزی امتحان ایچون کوندرمشلر
اوله فهم اولنور تزاحم اشغال وتراکم احوال سببیله بومقوله رموز خفیه
ادراکنه قدرت وطاقت قالمه مشدر بزی تکلیف مالایطاقدن صیانته
همت بیوره سز کتبه لحقیر ابوالسعود عفی عنه چون محل اقتضا سی جیله
مهلهل مذکور اولدی بس حضرت سلانك ایهام تزیفلری نه ایمش اکوجه
بومعنی نك کمال شهرتین ایضاحنه احتیاج یوغه دخی بومحلده رایرایی
اقتضا اتدی خلاصهٔ کلام بوکه فصحاء عربدن مهلهل نام بر شاعر فاضل بر
عدوسی بنجه سنه کرفتار اولور قتلی مقرر اولیحق اول عدوسنه وصیت
قلورکه بومصرعی همشیره سنه اولشدوره یا بنا تا الخ ان باکما همشیره سی
کمال فراست وذکاسندن بومصراعك ثانیسی مقتضای کلام جنجه قتل
قوا تاکما قاتلا کما اولق لازم کلوردیو حریفی حاکم الوقته اخذ اتدورر
تحسس وتتبع نصکره خاتون فراسته اصابت اتدوکی وحریف مهلهلی قتل
اتدوکی ظاهر اولور [illegible]

وزیر اعظم سلیل [illegible] عهد سلیمان خانیدن بروزیر اعظم ایدی
ترجمه سی عهد سلیمان خانیده اولان وزراء عظام سلکنده تفصیل اوزره مروی
اشمشدر وزیر اعظم احمد پاشا بونلرك دخی اجمال احوالی سبق اتمشدر محمد پاشا
مرحوم بربنه وزیر اعظم اولدیکوبا که اجل مقدری قرب وکندوسی دولت
خانیدن بی نصیب ایدوکی معلومی اولمشدی کمال عدالت ونصفت اوزره
حرکت ایدوب قطعا ارتشایه میل ورغبت اتمدی واسلافی کبی وکی طریقه
کمدی درت آی وزارت اتدکده نصکره مرض شانه سببیله جوار رحمته انتقال

ايلدي وزير اعظم قوجه سنان پاشا اردنودنی الاصل صاحب مال كثير بر وزير
كبير ايدي شهزاده سلطان بايزيد وفعه سنده ارض روم بكلربكيسي ايكن شهزاده
تعقيب امتدي ونهل ومنح ويردي تمتی ايله قتل اولنان ايلس پاشانك برادر
كهتري ومحمود پاشانك برادر مهتري ايدي مصر وشام وحلب كبي كزيده
مناصبه وصولتله عسكر وزير اولدي وبالجمله بش دفعه وزير اعظم ذوي
الاقتدار وبش دفعه دخي سردار عساكر نصرت شعار اولوب عصر سليمانيده
يمن وتونس وعراق الوادسي دار الفتنه فتوحات ممالك مزبوره يه موفق اولمغله
سرور الفوآد عودت امتدي بعده بجمله سردار اولدقده اكرچه وزير اعظم دخي
اولدي ولكن مهوده وار دي كلدي وايش بحر مدي ديو معزول اولدي
تكرار وزير اعظم اولوب انكروسه سردار اولدي واولكي سنده پيرم
وبولاطه قلعه لرين فتح ايدوب ايكنجي سنده يانق مقابله سنده اولان طوبوزي
بوزب ويانق وتاتاو پاپا قلعه لرين فتح امتدي تكرار افلاق عاق اوزرينه سردار
اولوب ولكن منهزماً عودت امتدي نته كم هر بريسنك تفصيلي انشاء الله تعالى
محلنده ايراد اولنه جقدر برخود بين وخود فروش لاف وكذافند صاحب
جوش وخروش ايدي خلق كثرت مالدن كيمايه مالكدر ديرلردي
وزير اعظم سياوش پاشا مرحوم ومغفور له سلطان سليم خان عليه الرحمة
والغفران حضرتلرينك محبوب ومرغوبي اولوب ميراخور كبير اولدقده عسكر
يكيري اغاسي بعده روم ايلي بكلربكيسي عسكر وزارتلرينه سنده وصول
بولوب سنان پاشا برينه استدا وزير اعظم اولدي وبالجمله اوچ دفعه وزير
اعظم اولدقده عسكر متقاعد ايكن وفات امتدي فرادي الاصل احوالي معتدل
ارتشايه مايل وحق سوزه قائل برصاحب دولت ايدي وزير اعظم عثمان
ابن اوزدمر پاشا مرحوم اوزدمور پاشانك اوغلدر ومشار اليه مصر ده
چراكسه بقايا سندن ايدوكي وزير سليم پاشا يمن وعدن وبندر ديودن
فتحنه كبير ركن مشار اليهك باشتر ده سنه آتي ايله بيله كيردوكي وزير موسي
اليهك غزواتنه سبق امتشدر والده سي دخي خلفاء عثمانيه نسلندن
برصالحهٔ عفيفه ايدي وزير مشار اليه اون طقوز ياشنده ايكن مصر ده
بلوك آغاسي اولمش ايدي بعده امراء مصره لحاق اولوب امير الحج رتبه سنه

ايردي صكره هنوز سنی يكرمي بشه بالغ اولمش ايدي بابا سي فتح اتدوكي
حبش ايالتنه مير ميران اولدي بعده برايكي دفعه يمن ملكنه مظهر لنك
وزبيدي مذهب اولان برنجه بدفرهنك متسولي اولمغله ايالت مزبوره يه
والي قلندي وبعنايت الله مزبور لرك يدندن ملك يمني تخليص اتدي
صكره برقاچ دفعه لحسا وبصره يه مير ميران اولدقده عسكر ديار بكره دخي
والي اولدي عاقبت وزارت ايله شرواني قالدي آندن باب الابواب كي
دمور ديمكله معروف فتحنه موفق اولوب بعده دشت قبجاقدن قرغيه
كلوب وعصيان وطغيان ايدن خانك مزاسن ويروب آستانهٔ سعادته
كلدي وبرهفته وزير ثاني مقامنده قاعد ايكن وزير اعظم اولدي وبرايكي
اي آبختی استانبولده وزارت ايدوب هنوز ايام شتاده قالقوب سلمونيكه
عسكر جمع ايدوب اوليهارده واروب بتريزي فتح ايلدي وبرقلعه يا ايدوب
وزير جعفر پاشاي مير ميران ايلدي واولحينده رحمت رحمانه انتقال ايلدي
رحمة الله عليه وزير اعظم خادم سيچ پاشا جلوس سليم خانيده كيلاردجي باشي
ايدي اولحينده كيلاردعامره يه حرق واقع اولمغله مهمات ولوازمات احضار
وتدارکي بيله مصر ايالتي توجيه اولندي خلق آكنار اتديلر ولايق كوردي يره
اتاشار اليه چون مصره واردي بروجه عدل وانصاف بش سنهٔ كامله
برحكومت اتدكي اسلافن اونتردي صكره آستانه ده وزير اولدي بعده
عثمان پاشا سردار اولدقده قايم مقام اولدي عثمان پاشانك وفاتي خبري
كلدكده وزير اعظملق توجيه وتقليد بورلدي وكمال عدل وير هيز ايله
حكومت وحركت ايدوب بروجهله حكومتنده وزاينده مستقل ايدوكي اثناء
حكومتنده برسوزدن غيري سويلمزدي ارباب حاجاته ياساعد ايدر
يا اتمزدي تكرار ابرام ايلسه بوري همان سني اوزاتدم ديوب دخي سوزن
اوزاتمزدي رئيس الكتاب حمزه جلبي يرينه كوجك حسن بكي نصب اتمك
استدي جانب پادشاهيدن ساعد اولنمدي برايكي دفعه عرض وتلخيص
ايدوبجك سكا لازم اولان بزم نصب اتدوكمز استخدام فرمان شريفي صادر
اولنجق بكا استقامتده معين ومعادل اوليان تخمي قولانه مزين وسوزنك
نفوذي اوليان وزيرلردن اولغي دخي استمزين ديوب نقاعده طالب اولدي

وترك عالم فانى ايدنجه متقاعد اولدى وزارت تكراريسا وش پاشايه عنايت
اولندى استنبولده جامع شريف بنا اتمشدر وبعض خيراتى دخى وارد رحمة الله
عليه وزير اعظم فرهاد پاشا اولنودتى الأصل امابر عاقل وسنكين وبرهيزكار
وصاحب تنك ووقار ولتلو ايدى ميراخور لقدن بكجورى آغاسى بعده وزير
اولوب عثمان پاشا دنصكره بجمله سردار اولدى واول كى سنه ده تبريز قلعه سنه
بعض قلعه لرانضمامیله استحكام وبروب وبعض فتح اولنان قلاعك ذخيره سى
وسائر مهماتن كما ينبغى تكميل ايدوب ايكنجى سنه ده كنجه ايالتن فتح اتدى
وشاه عجم ايله صلح ايدوب قرندانجى اوغلى حيدر تبريزلى رهن ملبغه آستانه
سعادته كوندردى وسنان پاشا بريندى وزير اعظم اولدى صكره معزول اولوب
سنان پاشا انكوسه سردار اولدقده قايم مقام اولدى اولحين ده جلوس
سلطان محمد خان واقع اولمغله تكرار وزير اعظم اولدى وافلاق عاق اوزرينه
سردار اولمشكين سنان پاشا كلوب بريندهم وزيرو هم سردار اولدى وقتلنه
امر شريف ايله آدم كوندردى اولدخى آستانه سعادته كلوب برمدت اختفا
ايلدكدنصكره باغچه سنده اولمغله رخصت آلدى ولكن سنان حمل بسيار ايله افناء
وجوده سعى ايدوب بركون بوستانجى باشى باغچه سنده يدى قلدبه
كتورب حبس وبعده قتل ايلدى رحمة الله عليه وزير عظام [illegible]
[illegible] وزير ثانى [illegible] يوسنوتى
الأصل صقولوبك نام نسل معروفدندر وزير دلى خسرو پاشانك برادركهتوى
ايدى وشهزاده لوجنكنده لالا اولمغله تفصيل احوالى عصر سليمان خانيده
مرور اتمشدر وسلطان سليمان مرحومه التى سيل سرطاش خواص اولمشدر
بعده عصر سليم خانيده قبرس فتحنه سردار اولوب وجزيره مزبوره بتمامها
فتح اتمشدر صكره بجمله سردار اولوب شروان وبابا الابواب وتفليس وقرس
قلعه لرين فتح ايدوب صحراى جلدرده توقماق خان عسكرفراوان ايله اوزرينه
كلدكده جنك عظيم دنصكره منهزم ومقهور اتمشدر برچاهده وغازى و
سنكين وصاحب وقار وخيرات وحسناتى بسيار برصاحب دولت ايدى بحمله دن ارضروم ومدد وايلفون نام قصبه ده وشام شريفده وقيطرم نام
قصبه كه شام شريفده واقعدر جوامع شريفه سى وعمارات لطيفه سى آثار

خير اتمشدر نقل اولنمشدر كه بركون حضرة ايوب انصارى زيارتنه واروب
كنديه مدفن ايچون برمحل بولور فى الحال متوليسيله بازار ايدوب انجه دن
وبرروتمام نشاط وسروريله جفتلكنه كيدر فرهاد پاشازاده لركه اوكى
اوغلارى ايدى آنلر ايله اثناء مصاحبتده اون بدى كونلك عمرمز قالدى
ديرآنلردخى تعجب تطير ايدرسز ديو برز انكار ايدرلر وقوجه پاشا تمام بوكا
خلط كلام ايدرر اولدى ديدكلرى هماكه اون بدنجى كون اولور باغچه سنده
صاغ وسالم ايكن كندوده علامت موت احساس ايدر وعجله ايله سراينه كيدر
وسراينه كلدوكى كبى تسليم روح ايدر سنين عمرى بشمشدن تجاوز اتمشدى
وفاتى ٩٨٨ جمادى الاخره سنك يكرى بشنجى كونى واقع اولدى رحمة الله
عليه وزير جعفر پاشا سكتوار سفرنده پادشاه مغفورك سلحدارى ايدى حتى
سعادتلو پادشاهك خطرتربفلرينه خطى مشابه اولمغله زمان ضعف واضطرابلرن
وبعد الوفات دخى وزير اعظم مرحومك صوابديديله يازيلان خط
همايونى مشاراليه يازردى ولكم اسرار رده وزير اعظمه معين ويار اولمغله
اولحين ده مرضاسنه موافق حركاتندن تمام محظوظ اولوب صكره دامادى
ايدنمش ايدى قوجى پاشيلقدن بكجورى آغاسى اولمش ايكن عصر سليم خانيده
استنبولك برحرق عظيمنده بكجرينك عدم اهتمام وتقيدى سببيله عزل اولنمش
ايدى صكره دوم ايلنه مير ميران اولوب بعده وزير اولدى غايت سنكين
وصاحب وقار ولتلو ايدى طقوزيوز طقسان بش تاريخنده جوار رحمته
انتقال ايلدى رحمة الله عليه مير ميران مقتول وزير سعد پاشا ارمنى الأصل
ايدى وطوغانجيلكده استاد كل مقامنده اولان بشى اوغلى قبابكلك غلمانندن
داخل وطوغانجيلكده مهارت كليه حاصل اتمكله مير مزبور سعادتلو پادشاهه
اهدى اتدوكى هدايا سنه ضمنايدوب درسال ايلدى سعادتلو پادشاه دخى
شهزاده ايكن بخت سنجاق همايونده صيد وشكار مائل اولمغله آنلره ارسال
بيوردقلرى خدمتشهزاده عالى مقدار ده قرة محمد ديواشتهار بولدى صكره
سلطنت مسند اولدقده طوغانجى باشى اولدى طشره چقدقده جاقرجى باشى
آندن مير اخور كبير آندن بكجرى آغاسى آندن روم ايلى بكلربكيسى اولوب
ابراهيم پاشاكه سلطانه نامزاد وآندن معمره كتملو اولدى مزبوريى تربيه

ايدوب صيد وشكاردە بيله اولسه ميادلغندن غيري نوعاً مصاحبتي
لطايفدن مزه دن خالي دكلدر ديوالقا اتمكله آكادني رخصت ويرلدي في
نفس الامر اوزان مقوله سي لاغ ولطيفه سي جوق مضحكانه وندمانه حركت
ايدر ثقلتي يوق آدم ايدوكي سعادتلو پادشاهك منظوري اولمق غايت
محفوظ اولوب كاه وبيكاه مصاحب ايدندي بوكره اجداد عظامكوزمانند
روم ايلي بكلربكيلكي يا لكوزعرضه كيرمكلشدر ديو وزرادن مقدم عرضه
كيرمكه طالب اولدي اول حينده وزير اعظم عثمان پاشا تبريز فتحنه متوجه
اولدي ميرميران مومي اليهك حضورپادشاهيه چكنجه كوزمكاله كندوسنك
لازم كلن امورين عرضه توكيل ايدوب وجه مشروح اوزره يا لكوزعرضه
كيرمه سنه رخصت آلدي وبونون سر خاصه اوده لقلردن بريله تزوج
اتدوكي يلوب تقربي برنجه وجوه ايله ازدياد بولدي امانمزبور ربورتبه يه
قانع اولميوب جميع امورك مداخله ايدر اولدي ومطلقا وزير اعظم وقلمكر
ودفتردار لرعرض اتدوكنك خلافنه اراده ايدوب مزبور لرى تكدير ايدر
اولدي مكوكندونشانده سي اولمغي اتمبيدي ابراهيم پاشا كه مصردن كلدي
وداماد پادشاهي اولدي كندوسي مزبورك حسن تربيه سيله بومرتبه يه
واصل اولمكن وفاقلري شقاقه تبديل ومحتاري عداوته تحويل اولدي
بوانشاده سكهٔ همايون برمرتبه اختلاله مقرون اولديكه براقچهٔ دردت
بولديلر ونقصاني ظاهر ايكن خزينه يه آلديلر ومواجبه دخي ويرديلر بلوك
خلقندن واوجاغ آغالرندن سويلنلره نجه ايدم بكلربكي تحميله ديديلر
بالدفعات ركاب همايونه رقعه لرصونلدي نرخ واسعار سكهٔ همايون بيله
برمرتبه يه وارديكه حلق داد ودهشتدن قالدي شويله كه ممالك پادشاهي
اختلال كلي كلدي ديديلر بالآخره بكلربكي تصحيح سكهٔ همايونه مأمور اولدي
ديو سببدن خزينهٔ عامره يه لازم كلن نقصان بيك بوك اقچه دن متجاوز ديو
برهمايا يه وارباب تمارق اقچه لرصالندي وهرجانبه شديد واكيد
مباشرلر كوندرلدي بوانشاده قول مواجبي دخي ويرلمك اقتضا اتمكله بلوك
خلقندن اوچ دردت بيك آدم ديوان همايونه كلديلر وعالمه تطرق ايدن
اختلال بكلربكينك فساد وآليدر علوفه استمزز آنك باشن استرز ديديلر

هرچند وزرا وقاضيعسكر مشاوراتدي مفيد اولمدي جانب سلطنتدن ايسه
هرنه مراد ايدينولرسه ويرك تك باشن خلاص ايدك فرماني صادر اولدي
واجح خزينه دن كيسه لرابله ساحهٔ ديوان دولدي قول طايفه سي ايسه
آياق باصوب هركيم يابشورسه قتل ايدرز وسعادتلو پادشاهمزجمله قولرن
كجوب آني ترجيح ايدرسه بزدخي قولرن ترجيح ايدر برپادشاهدن استرز
ديوكمي على طريق الكنايه كمسي تصريحاً بوكلام موحشني بالنفات اعاده
اتديلر وبالجمله چاروناچار وزرا بينندن قالدوروب بيده رك ميدان
سياسته كتوردىلر وباشن كسدىلر وكان ذلك في سنه بعده وزير
اعظم يافي دفتردار ديودردمند محمود افندي دخي بحقي اولدنجيردن
چقدوب بي طلب وبيكناه ريش سفيدين خون ناحقنه آلوده اتدردي
اصلا سپاهدن وغيريدن نامن آكاركسه يوغدي محضا غرض جمل اولمغين
يا لكزبكلربكينك از الهسي مقصود دكل ايمش دنلسون ايجون قانه ارتكاب
اتدي وكندونك كانه بومابينده مداخله سي يوغمش سعادتلو پادشاهه بر
اعتماد كلسون ديو بوظلم وصفي اختيار ايلدي اما سعادتلو پادشاه بووضع
بوانجحدن كه دولت عليهٔ عثمانيه ده اول كونه دكن اولماش ايدي كندو
زمان تزلفلرنده اولدغندن برمرتبه اضطراب ومتالم اولديلركه قرضاناموس
سلطنت غيرتيله زهرلري چاك وكندولرهلاك مرتبه سنه وارديلر وبارك
باشلرين آيوب بلكه كوزلري باشن دخي صاجوب بلوك خلقنه بددعالر اتدي
وورزرانك جمله سن قتل اتمكلرينه دائر جكديلر وهربارصكره دخي كسدلر
عجب محل فوت اتمشز ديوانظهار تاسف ايدرلردي جوجه جعفر اغادن كه
نديم خواص داخل حرم همايون اولمغله خواص لطوافصدن اولدي جلوس محمد
خانيده طشره طرح اولندقده مرحوم ولي نعمتمز وزير اعظم لاله محمد پاشايه
نوعاً انتسابي اولمغله سايه سنه التجا اتمش ايدي آندن مسموعمز اولمشدر
اولكون وارته سي كه حرم محترمه دخول اتديلر في الحال سازنده لرخوانده لر
ومضحكلر وشيرينكارلر كوتردىلر وبرمرتبه صفا وذوق واظهار مسرت
وشوق اتديلركه معتاد همايونلرندن نجه مرتبه افزون ايدي كلامه وجست
داراولنلردن بري بي اختيار الحمدلله دون پادشاهمزك برتحي بي ادب وضعندن

مضطرب اولدقلرين اشتد وكمزده غمه دوشمش ايدك هيئه اعدا كز غمكين
اولسون آنلر اتكلرينه الآنه نادملر دديد وكنده صحيحه برمقدار الم حكمش
ايدم امابرقچ زماندن درونمه بوظلمان ايدديكله الله عدو مزكلمه يي قرا ايده
ايكي يللق خراجي كلديي شاه دنيي كه قرا لدن عداوتده اشد در قرنداشي اوغلي
هديه سيله دهنه كلديي لاقلك هر زمان وقتمراد اوزره دوران ايدديكلدي
دولتمزه بريردن برخنه ايرشمكدن خوف ايدم انشاء الله تعالى بونكله دفع
اتك بينه اعداد كل كندو برقچ مقدارين بلمك برمقدار ستمين چكدك واول
خاطرة درونمدن بونكله رفع اتك بورديلر سوزسوزي چكديي برصادته
نادره اولمغله بي اختيار اولنديي بينه صدده رجوع ايده لم چون اول قوم
ضال بويله برنامعقول مال ايلديلر بكلريكي دردمندك باش طوب وش
آباقلريله ديه ديه بوارليوبوارليوآت نيدانته دكن سوريه كتوردديلر
بروجهله الترندن آلنمق قابل اولديي صكره كتخداسي درتيوز آلتون ويروب
وكلهٔ الترندن آلوب جسدينه ضم ايدوب دفن اتديي رحمة الله عليه
وزير ثاني داماد ابراهيم پاشا وزير ثالث بولنوب وزير اعظم پاشا ايلهما
بكلريكي وقعه سنده وزير ثاني وثالث بولنوب وزير اعظم سياوش پاشا ايله
معاً معزول اولديلر صكره آيكسي دنيي عصر سلطان محمد خانيده وزير اعظم اولشدر
انشاء الله تعالى احوالني محلنده ايراد اولنور وزير خليل پاشا داماد پادشاه
ايديي برنجه مدت وزارت ايله قيود انامه متصرف اولوب وفات اتديي
وزير مصر ابراهيم پاشا خليل پاشا دنصكره سلطاني تزوج اتمش ايديي صكره مصره
واروب بعده معزولاً وفات اتديي وزير [illegible] وزارت ايله
چوق زمان قيود ان اولمشدر وطونمماء همايون ايله كفارك نجه جزيره سن
غارت ايدوب بعده اكره سفرنده جنك كوننك ارته سي وزير اعظم اولمشديي
بينه ادرنه قربنده ابراهيم پاشا وزير اعظم اولوب مزبور معزول اولمش ايديي
صكره عجمه سردار اولديي ومنهزم اولوب ديار بكره كلدكده قهر ندن فوت اولديي
وزير بوزلو محمد پاشا ايكي دفعه وزير ومعزول اولوب وفات اتديي
وزير نادم معمار پاشا كوله سخاغنده بحاريي الاصل برتجيح ودلاور آدم
ايديي كيلادرجي باشيلقدن كوله سخاغنه بعده استونس بلغراده ميرلوا

اولمش ايديي وكفاره نجه غزالر اشدر الآنه استونس بلغراده جعفر پاشا بسوي
ديو برمحله كندويه اضافت ايله بادايدر لربعده طرابلوس شام بكلربكيسي
اولوب صكره تبريز قلعه سي بجدداً بنا اولندقده وزارت ايله محافظه سنه
قالمش ايديي وقزلباشه وكورجي يه مشار اليهك اتدوكن حكام عثمانيانك
كسنه اتمشدر جمله دن بري كورجستان حاكمي سيمون خاني اسير ايدوب
آستانهٔ سعادته كوندرمشدر صكره انكروسه دنيي سردار تعيين اولنوب
واكره محاربه سنده بولدقلري ظهوره كلمشدر بعده بينه تبريزه طابن
اولوب برايكي يلدنصكره دمورقپويا التنه متصرف ايكن وداع عالم
فاني اتديي رحمة الله عليه [illegible] بدون يالتنه
والي اولمزدن مشهور ومتعارف اولان مصطفى پاشادر وزير اعظم
محمد پاشانك عمو سي اوغلي ايديي بوسنه يه ميرلوا ايكن قرونه ودنيي
بعض قلاع وبلنقه فتح ايدوب سلطان سليمان مرحوم سكتوارهٔ كلوركن
بدوني عنايت بيورمشلر ايديي صكره عصر سليم خانيده وزير اولديي
اون اوچ يل مقداري زمان بدونه متصرف اولوب اكوجه دشمن ايله
طرفيندن طوب چكلمه مك اوزره صلح منعقد ايديي ولكن زمان زمان تزلفندن
برطرفيقله برنجه قلاع وبلنقه ضميمهٔ ممالك پادشاهي اولمشدر حكمدن
بري صخرهٔ صمانك اوزرنده واقع فيلك كه چشم احول فلك مثلن كورمه
مشدر قرق غازي خندق قربنده واقع برلاچين قادن ايكي اوج نردبانه
وصل ايدوب دنيي قرق پايه نردبان ايله برمزغل درجه سندن ايچ
قلعه يه داخل اولورلر وغزايب اتفاقاتندر وغزانك كمال حسن اعتقادا
اول مزغاله برمثال يمرطوب كه يكري آدمه صالميه سنده صعوبت مقرر
ايكن نردبان پايه سندن نان حسن نام برغازي مازغالك ايكي طرفنده
واقع طاش سرو لرينه اللرين بركيدوب دنيي سينه سيله طوبي مازغلدن
سورروالرينه دخوله مانع اولدغن كوريجك بوكره باش طوبه ديادوب
بريجك مقدوري مقداري زورايدوب الله ديرفي الحال طوب الله
امريله ايكي خطوه قدر برندن آيريلورودخوله استدكلرندن زياده
وسعت كلورواندن دخول ايدوب فتح ايدلربوفتح نادرالوقوعدن عبرت

تتندكر

بين اوله جق احوال جو قدر اما چونكه قلعهٔ مزبوره ايدي سلمندن انتزاع
اولنمشدر سائر اموالي تفصيل اولنه بيهوده تطويل اغنش اولور وبالجمله
پاشايي موي اليهك زمان شريفنده بونلكي خرق عادات وغزانك موفق
اولدغي فتوحات حدد ن افزوندر ومرحومده اولان سخا وكرم خاتم ده
يوغدي هوسوار اولدقجه دردت بشيوز ملازم بيله ايكي بترديي بونلره
البته اول كون اوج كيسه اقچه انعام ايدردي ودوشن تيمار وزعامتي
مفت وبجانا ويردوكندن غيري خرج راه وخرج برات ديو برخ بك
اقچه دخي احسان ايدردي وهر بتيه وبيوه كه حالن عرض ايدديي حالنه
كوره تجهيز وبركمسنه يه تزويج ايدردي وسبب معيشت ايچون درلك
دخي ويروب مخصوصجه چراغ ايدينوردي وبدون وارو شنك سوري
وباروت خانه سي وقلعه يه بعض قلهٔ لرانضمامي وسكنوارك واستونس
بلغرادك قللكبيره سي دخي بونلرامثالي ابنيه وآثار لريله نهايت بوقدر
خصوصاً خيرات وحسناتاريدن بدونده اولان ايلچي لرو جوامع شريفلري
ومدرسهٔ لطيفه سي ويولدره اولان خانلري وعمارتي تفصيلنه بو
مختصر وفا اتمز اميد درکه عند الله تعالي مأجور ومثاب اولمش اولهلر
عاقبت كيدعدودن مصون اولبوب بدون سرايلرينه وباروته خزينلري
صاعقه نزولي بهانه سيله ميرانور كبير فرهاد آغا كلوب رحمت رحمانه
وصولنه علت وبهانه اولدي رحمة الله عليه وكان ذلك سنة
وزير نادم حسن پاشا وزارتيله كچه محافظ سنده ايكن معزول اولوب
آستانهٔ سعادته كلدكده وزير سلكنه داخل اولوب بعده وفات اتدي
وزير سابق پاشا قالايلو قوزديو تلقيب اولنش ايدي اما غايت جلالتين
وتحشم ونمايش وبنشي خوب بر وقور كمسنه ايدي وزير اعظم
طويل محمد پاشانك خليليه سي اسمخان سلطان كندويه تزويج مراد ايدوب
بدونه متصرف ايكن خط شريف وارد اولوب اهل وعيالييله بعد الظفر
مفارقت اتدكده فرياد وفغانيله بدونك طاغ وطاشن اكلدوكي اول
اشنا لرده لسان خلقده بر وقعهٔ عظيمه ديو مذكور اولور ايدي والله
مطلقه سنك بد دعاسي سلطانك عمرنه فنا ويروب چوق زمان كچمدن

وفات

وفات اتدي وكندوسي يينه بدونه طالب اولوب اول دخي بدونده وداع
عالم فاني اتدي بدون وارو شنده مزاري بربشته اوزرنده واقع در رحمة الله
عليه وزير پايزن يوسف پاشا افرنك آدميسي ايدي غايت متهور وخصوصيله
ايدي كتخدا لرندن وآغالرندن بشر يوز يلكه بيكرد كنكين يمه مش آدميسي ايدي
يكيري آغالغندن بدون بكلربكيسي اولوب تكواد وزارت ايله بدون
ويريلوب بعده استنبولده وزير سلكنه داخل ايكن دكنك بلاسندن قولاري
قطع اتديلر الوزير حسن پاشا ابن وزير اعظم محمد پاشا بابا پاشا حياتنده و
بعده اوته يافه تك اكثر ايالتلرينه والي اولمش ايدي حتى انقره اولوب ايله
بغداده والي ايكن پادشاهانه طور وطرز ايله جمعه يه چقرمش بابا سنه
منعكس اولدقده مبادا پادشاهه نقل اولنور سه سبب غيظ پادشاهي اولهرق
شاكيلري وارد ردديو غزلن عرض ايدرلر بوق غزل اولمسون اول دكنه بابا اولوب
ويكلري قالدرسون تبنيه ايله بيورلر غايت وجيه نمايشي پي مانند
برشهباز وشهلوندر جلبي ايدي اما برمرتبه مغرور وخودبين وخودپسند
ايدي كه قطعاً كوزينه كسه كوسترمز ايدي اقراني اولاندن قطع نظر اما وقتنه
دخي التفات اتمز ايدي وبر وضع بوالعجبي وار ايدي كه اصحاب دولتدن
برنه دن كودمك اشتمك واقع اولمشدر مثلا برغلامه مفتون وهوادار
اولوب خزينه دار ايدردي وكندوكيد وكي لباس ايله تلبس وبندوكي
آت مثالي برآته سوار وجمله رخت وبختي هموار وباشلرنده برر سليمي ستار
الايي ده بو قدر امرا ولباد وار ايكن برين يانسندرمز والا اول غلام ايله
همكاب وهمعنان اولوب كيدر ايدي مكر آلاي سلامنده غلام آتنك باشن
كندو ركابي برابرنه چكوايدي اكردوم ايلنده اكر انا طوليده عادتي بويله
ايدي وينه كندواوطاغنده همطناب برمكتل اوطاق قورياوب ملاقاتنه
كلن صغير وكبير كتخدا نفسكوخزينداره بعده كندويه ملاقات ايدرايدي
وآغالرندن خزينداركلغندن جقمه ايكي قيوچي باشيسي دخي كندولكيدوكي
اكر اطلاس وكمخا اكر سراسر ديباهر نه ايسه آنلردخي آنينه كيوب هر قنده
كسه دركي كيدرلر ايدي ديوان اتسه دخي مقابله سنده دوررلر ايدي
اكره مترسنده دفعاتله منظورم اولمشدر قرموزي اطلاس عنتري كيوب

دنمی بشمی التون ومرصع یالهنك اوزرلرنده سیمرغ عنقا تصویرلو التمش برتولان
توشاق توشنوردی بو وضعی دنی کندولره بر وضع خاص ایدی اما بوجهله دن
اغرب بغداد بکلربکیسی ایکن قوقی اللی بیك خروشلق کوستدن کاخ بهشت نام
بر سرای احداث ایدر واوزرینده سیم خامدن اشجار واوراق وبها
وتورنج وانار مقوله سی اثمار وضع ایدوب بر وجهله ترتیب وتزیین
ایدر که عقول حیران اولور حتی کندوسی توفات قلعه سنده محصور
وحریی ایله خزینه سی بغداد دن کلوکن جلالی دلی حسن پنجه سنه کبیر
خزینه سن سیر لرایله اولشورلرو روضهٔ بهشتی دلی حسن قوردورو آندن
پنجه عبرت آلورجلالی کتخدا سی شان ویردی کتخدا انقل ایدردی حوادث
بودرکه بونك جلبلکی مافوقنده جلبی لك متصور دکلدر اما جیبلکده
بوقدر علم ایکن اعدا یوزندن بویله برنایت قدم دولتلو اولمزایدی
بونك پشتنك وسایر قلاع سرحدن قهاسی وبهادرلرینك اکثری استوش
بلغراد وحطوان محاربه سنده نابدید وشهید اولمغله ضعف وهزیمت
واعدایه فرصت غنیمت میسر اولمش ایکن بینه سرعسکر دن برفرد بهادر لکین
وقلیجن انکار اتمشدر نفس امر ده هر محاربه دن بحر وجاخلاص اولمش ومحرو
اولمیجه یرندن آیرلمشدر آبختی مغرور لکی اوجندن مقهور اولمشدر
بیت سکا برسوزدیه یم دکل ایسك دور اولمزهرکه مغرور اواه البته اومقهور اولمز
عاقبت جلالی محاربه سنده منهزماً توفات قلعه سنه قیانوب بربی دین
سکبانك تفنکی ضربندن ترك عالم فانی ایتدی رحمة الله علیه الوزیر محمد
ابن وزیر اعظم سنان پاشا یانق قلعه سی محاصره سنده باباسی کاه بدوني
کاه روم ایلنی حسن پاشا ایله تبدیل ایتدی ووزارت ویردی اکثر اوشاغنده
حسن پاشایه تقلید ایدردی ولکن میان خلقده اول بهادر لقله شهرت
بولدیغی کبی بوخلافیله مشهور ایدی فی نفس الامر دنی دشمن کورسه
کوکلی بولانور وبابی نباتی متزلزل اولورایدی نمایشنده دنی چندان
لطافت یوغدی امتداد ننده غایت ذکاوت وارایدی استرغون محاربه
سنده سردار عسکر اسلام ایدی منهزماً عودت ایتدی وجمله اوردوی
اعدایه تسلیم ایتدی اوته یاقه ده جلالیلره دنی سردار انفنده بریاد

اولنبهی

اولنه حتی ایش کورمدی واوضاع واطوارنده جلالیلره تقلید ایله کندویله
دنی جلالی اولمق احتمالی ویرلدی سلطان احمد مرحومك والده سی التماسلم
کانه کنایه عفو اولنوب آستانهٔ سعادته کلدی واستداء دیوان کوتنده ه
فنی اول جلالی قوشافلری دیوعتاب اولنوب قتل اولندی حتی
والده سی سعادتلو پادشاهدن بجون تخلف بیوردیکزدیدکده بنم امانم
کلسون دیوانه اولنوب اون بیك غروش بولدی بیوردقلری منقول
رحمه الله تعالی وکان ذلك فی سلخ شعبان شریفلرین اولنان علماء
ذوی [illegible] حامد افندی جلوس همایون پادشاهیده
شیخ الاسلام بولنمغله اول مقامده ابقا اولنمش ایدی وسنه خمس وثمانین
وسبعمایه ده وفات ایتدی المولی سعد الدین افندی [illegible] علماء
مولی الیه سجاق همایون معلم سلطانی اولمغله بعد الجلوس بینه اول مقام عالیه
مرجع علماء عظام وارکان ذوی الاحترام اولوب احیانا حضور همایون
پادشاهی یه دعوت بیوردیلوب امور ملك ودولتدن استخبار بیوررلر
ایدی وپادشاه مغفورك آخر عمرشریفلرینه دکن خواجه لك منصبنده برقرار
وصاحب عز واعتبار ایدیلر المولی تاجی زاده [illegible] روم ایلی قاضی
عسکری ایدیلر حامد افندی مرحوم اولدقده بریته مفتی اولدیلر وایکی
اوج سنه مفتی لك مقامنده قالدیار وسنه ده جوار قدسدار تحال
ایدیلر المولی معلول زاده روم ایلی قاضیعسکری بولنمغله قاری زاده ه
مرحومك بریته مفتی اولدیلر اما خواجه زاده سعد الدین افندی بعض
فتوای شریفه سی غلط درد یوجناب پادشاهی یه رفع اتمکله عزل اتدیریلو
افتاسی نقابت اشراف ایله بیله ایدی عزل اولیجق یالکز نقابت ایله قالدیلر
المولی چوی زاده [illegible] معلول زاده افندی بریته خدمت فتوای شریفه ایله
توقیر اولندیلر بین العلما فقاهت ایله مقبول ایدی سنه ده متوفی اولدی
المولی [illegible] قاضی عسکر لرك متقاعد لرینك اقدمی اولمغله چوی زاده ه
بریته مفتی اولدی وبکلربکی وقعه سنده عزل اولندی المولی [illegible]
شیخ افندی بریته مفتی اولدی بعض وقایعی محلنده ایراد اولنور المولی
ذکریا افندی بوستان زاده بریته مفتی اولدی ودولتلو ایله ده وفات

سنه ویرینه بوستان زاده افندی مفتی اولدی المولی [illegible]
زمان دولت سلیمان خانیده وسلطان سلیم خانیده قاضیعسکر اولوب برسیله
قریب عهد سلطان مراده دخی قاضیعسکر اولمشیدی عاقبت سنه ثلث
وتسعمایه ده وفات ایلدی المولی شیخی سنان افندیب عصر سلطان سلیمخانیده
اناطولی قاضیعسکری اولوب صکره ایکیوزاقچه تقاعد اختیار ایتمش ایکن جوار
رحمته انتقال ایتدی فضلاء دهردن معدود بلکه اقرانی مفقود عالم عامل
ایدی المولی [illegible] افندی اناطولی قاضیعسکر لکندن یوز الی اقچه
ایله متقاعد ایدی سنه ده رحمت رحمانه پیوسته اولدی مولانا شمس
بونلردخی اناطولی قاضیعسکری ایکن متقاعد اولوب متوفی اولمشدر دولت
علیه ده اولان علما قابل تعداد اولمامغین بومقدار ایله اکتفا اولندی
بحمایة قسطنطنیه دار السلطنه اولان مشایخ ذکرنده [illegible]
غالبا انی سنان صوفیلرندندر سعادتلو پادشاه مغیناده ایکن کوشهٔ انزوادن
بلکه بعض کبارك باغبانلغن اراده اعتش ایدوب برکچه سعادتلو پادشاه برواقه
کورر لریعنی یکوی یایه دن زیاده برنردبانه صعود ایدوب یکوی او توز
قدم عالی قبهٔ لرزیر بایندن قالورا اول محله شهزاده لری سلطان محمد
وسلطان محمود ایکی استرلر کوره مزلر اولنردبان دن اوچ درت پایه
اینرکن بیدار اولورلر اردته بی دار السعاده لرینه بو واقعهٔ تذکر ایدوب
کتخدا قادین نامنه اولان راضیه خاتون شیخ مزبوری بلورر واقعه تعبیر
اتدوکن اشیدرمش سعادتلو پادشاهدن استیذان ایدوب واقعه لرین
یازوب بخط کوندررشیخ دخی نردبان پایه سی عدد نجه سنین سلطنتلری
برقرار اولق وشهزاده لرمقتضای حال ایله کندولردن مفارقت
اتمك واول قباب عالی مقداری ممالك زیر حکومتلرنده استقرار
بولق ودرت پایه نردبان دن اندکلری درت کونه ویا درت
هفته یه دکن مزدهٔ سلطنت کلمك ایله تعبیر ایدر حکمت خدا تعبیری
موافق تقدیر واقع اولوب ایام معهوده ده سلطنت ایله تبشیر
اولنورلرسن تخلك تعبیر دلپذیری راضیه خاتونك حسن تربیه سی
مقارنتیله برایکی دفعه مجلس همایونلرینه دخول مشرفنه فایض

اولورلر

ولورلر شیخ دخی سعادتلو پادشاهی حسن ظنی غالب کمال زهد ساده
درون شاهده ایدیجك استدوکی قدر اولورویررو بالجمله
سعادتلو پادشاهك بروجهله حسن اعتمادنه باعث اولورکه
قطب عالم ایدوکنده اشتباهی قالمزواستنبوله بیله کتورلرلرو رعایتله
سرایلرهبه وتملیك ایدرلرامّا چون پادشاه شیخی دیوشهرة بولدی
ارباب حاجات بروجهله مراجعت ایدوب هدایا وارتشانی شوتله
یاغدرد یلرکه آز زمانده متعدد باغچه لرمحزنلرفایقخانه لرعقار
دیومیخانه لراهداء اتدیلرکه کندولردخی ضبطنده عسرت چکراولدلر
خلق ایسه شیخ افندی استنبولك متعارف جوانلری وناز نین کارلری
ذوقنه ایدرلر اولدی دیومساویسنه باشلدیلرحتی سعادتلو پادشاهم
بکون شیخ حضرتلری فلان باغچه سنده نکار صفاسنده فلکدن کام
المقده دراعتماد یورلمزسه معتمد آدملرکوندررو بحسن یورك
دیورقه لرصوندیلرولکن سعادتلو پادشاه شیخ خلقك بلدوکی کلمه
دیواصفا یورمدیلرامّا پادشاهه وارنوب ملاقات اتدکجه حسی
دیوکوردوکی مصالحدن بررایکشریسه فلوری یه دست رهنزنی
مغزایدی عاقبت نه التفات پادشاهی ونه جمع اتدوکی مناهی فایده
ویرمیوب سنه ده وداع عالم فانی اتدیلر [illegible]
سلیمانیه جامع شریفنده واعظ ونامیح مستجاب الدعوه برعزیز ایدی
صکره رحمت حقه پیوسته اولدی [illegible] شهزاده
جامعنده واعظ ایدی [illegible] یاصوفیه ده وعظ وتفسیر
شریف نقل ایدردی [illegible] سلیمانیه ده واعظ
ایدی وخلقك تذکیرنه بدیهی جوابلرویرمکله استانبولك شهراوغلانی
غرایب تذکیریازوب اولاشورلردی وتذکیربیله مجلسنه بی نهایة
آدم جمع اولوردی اول اجلدن برایکی دفعه وعظدن دخی منع اولنمش
ایدی [illegible] یایاباشی زاده دیمکله معروف ایدی تقریری
مؤثروصحبتی لذیذکسنه ایدی [illegible] سلطان محمد
جامع شریفنده واعظ ایدی وازبردن تفسیرشریف قرات ایدر ونقل ایلرایدی

شیخ سلیمان افندی امیر بخاری علیه رحمة الباری زاویه سنده
سجاده ارشاده جالس وارشاد طالبینه مداومیم موانس ایدی سعادتلو
پادشاه برنجه دفعه زیارت بهانه سیله زاویهٔ مزبوره یه کلوب شیخ
حضرتلریله مصاحبت ایدوب دعاء خیرلرینه مظهر اولمشلردر واکثر
تصوفه متعلق تذکره لری کلوب کتمکدن خالی دکل ایدی الشیخ تورهٔ قدیم
برصاحب کمال واهل حال کمسنه ایدی خصوصاً تعبیر رؤیاده بی نظیر ایدی
الشیخ محمود افندی ابن الشیخ ابراهیم افندی مرحوم اولدقده روم
ایلی قاضیسکری صنع الله افندی مرحومك القاسیله وزیر اعظم مرحوم جامع
سلطان محمد خانده واعظ نصب اتمش ایدی سایر احوالی انشاء الله تعالی
محلنده ایراد اولنور زبان نصوت افتتان الرؤف الاولان فتوحات وفتوت
ذکرنده ذکر اولنور الاقوه بالله العلی العظیم یادی شوال سنه

وان بکلربکیسی خسرو پاشا رکاب همایونه عرض کوندردب ولایت عجمه
شاه اولان اسماعیل ثانی ابن طهماسب شاه فوت اولوب یرینه قرنداشی
محمد خدابنده نام اعمی ونابینا شاه اولدغنی بلدرمش وبو فرصت محض
غنیمت واعتماد ایدن انتقام آلاجق وقتدر دیو یازمش احوالچون پادشاه
بنکحال حضورینه عرض اولندیکی بلا اهمال سردار نصب اولنمق وسفر تدارکی
کورلمك امر اولندیلر لکن صدر اعظم محمد پاشانك خلاف مرضیسی اولمغله منع
ودفعنه چوق سعی ودقت وجلادت صرف اندی ومحمد پاشانك برنجه دفعه
جناب پادشاهی یه عرض اتدیکی جمله دن قول بوزه چقار ومواجب ومصارف
ارتمز رعایا تکالیف دن وتجاوز عسکردن بالکل اولور ودیار عجم مفتوح
اولسه دخی رعایا سیی بزه رعیت اولمق قبول اتمز وسفر مصارفنده
طشره دن اولان تحصیل کفایت ایلمز جدا اعلا کرنجته مکان سلطان سلیمان
حضرتلری نلر حکمشلر ومابینده اولان صلح سنقیداولنجه نه زهر وقهر
یوتمشلر بوفی القا ایدنلر عجم سفرینی بلمینلر دوات وطوار دن ایریلوب
اوکوزه بتمینلر دیو مقوله هزاریحق وریبان ایدوب ولکن هرنه مرتبه
سعی اتمش ایسه مفید اولمیوب عاقبت وزیر ثالث مویالیه مصطفی پاشا
ارضروم طرفندن وزیر رابع سنان پاشا بغداد جانبندن سردار اولوب

رأی اولندی وهر بریسنه ستمنده اولان عسکردن مستوفی عسکر تعیین ایلدیلر
ولکن شان پاشا برمعاند ولجوج دولتلو اولمغله مصطفی پاشایه عسکر
کزیده سی وبنهادری وبکارجوجی ومختاری تعیین اولندی دیو سعادتلو
پادشاهه عرض ایلدی پس سعادتلو پادشاه ایکیسین دخی وزیر اعظم
حضورینه کتوردب طرفینی ارضا ایلمك امر اتدیلر ولکن بونکله دخی
اولمیوب هرنقدر مساعده اولندیسه ینه عناد ندن دوغدی وزیر
اعظم دخی بونلری توفیق ممکن دکلدر همان بری بری سردار اولسون
قنفسی اولمق امر اولنورسه فرمان پادشاهکدر دیو عرض ایلدی تکوار بن
جناب پادشاهیدن فرمان اولندیکده هربرن باشقجه کتوردب رأی وتدبیر
کورهرکاب همایونه بلدورمش وزیر اعظم ابتدا مصطفی پاشایی کتوردب
سعادتلو پادشاه سؤال بیورمشلر سردار اولدغکز نقدیرجه تدبیر کزنه
در مصطفی پاشا دخی بزم تدبیرمز جناب باریه استناد ایدوب
محلنده وارمق واهل وقوف ایله مشاوره ایدوب مناسب کورلن وجه
ایله جانشمق ومقتضای حاله کوره دوشمقدر دیدی بعده سنان
پاشایی کتوردب سعادتلو پادشاهك امر شریفلرین افاده اتدکده
اول خود برمرتبه دعوای مردانکی اتدیکه اقل سنه ده تبریز وشروان
اولکه سن وایکنجی ده همدان واصفهان طرفلرین عموماً فتحنه متعهد
وضامن اولدیغی کبی همایونه ایکسنك دخی کلایی سعروش اولمق
سردارلق مصطفی پاشایه مقرر اولدیغی وآستانه دن بش بك یکیچری
وابناء سپاهیان ایله علوفه جیان یساولوکلری وجبه جی وتفریق
وطوبجی دن کفایت قدری وبکارکیلردن دیاربکر واردنروم و
ذوالقدریه وصلب وقرمان بکلربکیلری تحت ایالتلرنده اولان
امرا وزعما وارباب تیمار ایله مأمور اولدیلر

جون سردار نصرت شعار
جانب اسکدار عبور اتدیلر قطع منازل ایدوب ترک ارضروم ومه واردیلر
قزلباش ایله هنوز صلح وصلاح ادعا اولنوردی آنجق کورجستان

امراسندن بعض امرا مخالفت اعمالة انلري اطاعت وانقياده كيوبلور
دينلور دي اكرچه قزلباش دخي صورتا صلح دعا يتنده تقصيرات اولمز
درلردي ولكن اول حين ده جانبازجقورندن اولوس تركمانك قيونن
دوه سن يمه انلكلري ودخي بونك امثالي بخه فسادلري خلاف صلح ايدوكي
واضح اولديي چون سردار ذي شان اردهان نام دربندكه دهان
كورجستانه نزول بيورديلر خبر آلندي كه طوقماق خان عسكر فراوان
ايله برطاغه ارقه ويروب عسكر اسلامك ولايت كوريجي يه دخولنده
مترقب ايمش واهل اسلامك اردين آلمق تدارككين كورمش اول منزلدن
طوقماق خان بو مضمون ايله برنامه اصدار انلركه بوفكر فاسددن
كچوب مملكتكزه رجوع ايده سزخود خلاف صلح وصلاح عسكر اسلامه دهرتلك
ايدرسكز بولكزه كلورسكز بعون الله تعالى جزاكزبولورسز وان بار يكيسي
[illegible] منزمزبوره مشار اليه خسروپاشانك
كتخداسي بش التوز كلهٔ قزلباشي كوندرلر صانجوب اوردويي همابونه
داخل اولديي احوالي بويله اعلام ايمش كه تبريزخانني يكرمي بيك قزلباش
ايله قورچي بك وغازي بك نامان دلاورلري برقلعه ده محصور
اتمشلر ميرميران مويي اليه دخي محمود بن حسن بك نام صاحب عشيرت
ميرلوا ايچي آلتوزآدم ايله امداده كوندرمكله خدا تبريزخاني اولانجق
قلتباني قراولري بولوب اوزرينه سورروكندوسي منهزم اولوبحي جمله
اوردوسي دخي فرار ايدرتكرار الله قولي خان برچ بيك قزلباش بدبيمان
ايله وان قلعه سن محاصره اتمك ايچون كلوركن مشار اليه حسن بك مزبورلره
شبيخون ايدوب پراكنده وپريشان واوجيوز كلهٔ سرخ سراني اول عرصه
دخي غلطان اتدوكن عرض ايلمش بوغزالرمقدمهٔ فتوحات عدالتوب
سودارك اغورمزنه واعدائك مقهور وشنه استدلال وقال ايلديلر عفا
خيمه درحراي جمله في ه ماديي الاخر سنهٔ منه چون اردخانني كوچوب
وله قلعه سي قرينه نزول اولنديي احسن وجهله فتح ميسر اولديي ارته سي بيكي
قلعه كه ايكي طاغك ميانده برپشتهٔ رفيعه نك ذروه سنده واقعدر اطراف

ناهموارند

ناهموار ته قونلوب بعون الله تعالى وقت ظهرقلعه بن جنك عظيم نصكره
قبضهٔ تسخيره داخل اولديي مكرسردار كمرهان طوقماق خان وامام قولي خان
وفره خان اوتوزبيك كزيده عسكرقزلباش ايله كلمشلر وجلدر قلعه سنه
وبركوه بيرانته آرقه ويروب قونمشلر غزات اسلامدن فرق الكي كسنه
اطراف عسكري تجسس ايدركن قزلباش الايلرينه دوشوب اولورلر وبي مهابا
اوغراشه كيورلر اموال سردار منعكس اولنجه ديار بكرلي بكلربكيسي دردوش پاشاي
طليعهٔ عسكر يعني چرخه جي ايدي اوزرلرينه كوندرلر اول دخي بربهادرودلا
وبرجوان تكاور اولمغله عدوآذرجو قدر ديمز وتعقيب ايده جك عسكر
توقف اتمز محصل صفنه منزالايانده بولنان اوچ درتيوزآدميله بروجهله
اوغرار كه قزلباشك برايكي آلايني صوكرصندوررويوزلرين ترسايينه دوندرر
اما قزلباش غيرتلوب اوزرينه برچ آلايني براوغوردن هجوم ايدرواوتوزدن
زياده بنام آغالري شهيد اولورركندوسن آتدن يقرلروباشندجوقرلرتكوار
آدملري قزلباشه هجوم ايدوب برايكيوز قزلباشي دوشرلروكندوسن
اتلندورلرا ول محلده كندواليله اوچ قزلباش كسرينه قزلباش آلايلري
تعاقب ايدوب بوكره بحروحا اتمش دوشرينه جندبلكي وفارسلكي شره ايله
آتلنوب ويرنده ثابت وبرقرارا ولورردورر [illegible] شيرتهنا برسورري خنزيرايله اكادكين عثمان پاشاي دخي ردارك كوندرر وبشنجي ورز
عثمان پاشادخي اول محلده فوق الحد دلاورلكلرايدرر بعده ارضروم بكلربكيسي
بهرام پاشاوموتاب زاده احمد پاشادخي ايريشور محوهٔ كبراون غروبدارتجم
برجنك وبرحاش اولوركه فلكده ملكلر تحسين وسباش ايدرلر حكمت خدايارك
دخي اصلا كوزآجدرمز واصلا طويه تفنكه كسنه الاورمز مصافيحه قيلجنكي
اولورمحصل وقت غروبده قزلباشك آردي سوكلديي وفي الحال باش التي
بيك كلهٔ كوندرلر دكلديي ولاشهٔ سردارلري ميدانده دكلديي بوقدر
لجامن سورراتت واستروميهارين چكمش قطارقطاراشتروبوقدرخيمه وخركاه
وسايربار وبنكاه كه نصيب غزات اسلام اولديي حدومقداري انجق ضابط
باري يه معلوم مدرارته سي ديوان سردار باوقارك كلن قانه بويانمش
قزل قزلباشلرعدالتفق فرمان اولندقده تمام بش بيك باس عدالتدي

بشوز دنی دیری آلمش واسیر اولمش بنام دنامدار قزلباش کوندردیلر انلر
دنی باش اولسون فرمان اولنمغله آنلرك دنی کلهٔ بی دولتلری مقدم کلنلره ضم
والحاق اولندی اطاعت موجبن کوردیلر میرمزبوربش آلتی بیك سلح آدمیلریله
کلوب وپس جبلدن غالب ومغلوبه نکران وغالبلر طرفندن استیمان امید یله
متوقف ایکن طوقماق خانك احوالنه واقف اولدنی کبی اوطاغ سردار باوقارم
سحردن کلوب واصل اولمش ایدی اول حینده هربیربیران ومیرلوعسکرنده بولنان
کلهلری وزنجیره چکلمش قزلباشلری علملری سرنکون وکوسلری ونفیرلرینك
صداسی هزیمت نمون دیوان سردار کلدیلر ودیری کتوریلن قزلباشی بنه کتورن
غازی باش ابلکهلر برآنده بوقدر عدونك کلهٔ بی دولتی خان هلاکدن غلطان
ایدوکن کورمکله کلن ازنا ولرله تمام موجب عبرت وباعث نصیحت واقع اولمله
تفصیل احوال درویش پاشا المزبور مشار الیهك دنی اصلی بوسنه نك متعلوبك
یعنی شاهین اوغلی سلسلهٔ جلیله سندندر بوحقیر پرتقصیرك والده سینك
لاب وام قرندشلری ایدی بو سلسلهٔ جلیلده ایکی صاحب دولت وزیر اعظم
اولمش وبش دولتلو دنی وزارتده رتبه سنه ایرمشدر واون کسنه وارد
بکلربکیلك عنوانن بولمشدر امرا وسائر اعیان مضبوطمزدکلدر مومی الیه محمد
پاشای طویلك عمی زاده سی وبدوندن شهید اولان فرهاد پاشا مرحومك
برادرکهتری ایدی غایت شجیع ودلیر ودائما دعوای ردانکی ایله شهیر برحوالیده
وشهلوندن خصوصا فارسلکده وجندیلکده فی مانند عصرنده شام وحلبك
جندیلری کندودن تلمذ ایمکله تفخر ایدرلر وکندویه سباش ایدوب ال
آرقه سی برده دیرلر ایدی وبو سلسله ده سخاوکرم بدوندن مرحوم مصطفی
پاشا ایله مرحومه ختم اولمش ایدی جمله دن قولرینه معتاد اولان یللغی
مکرر ومتعدد ویرد وکندن غیری اول عصرده اکابر قولی قلابودان بیرار
ایله سائر خلقدن ممتاز ایدی یاغینیله چیرازیابهاسن وسخف ایچون یاشقه
قوماش ویرمك عادت مقرره سی ایدی وبو دیاردده اولان اقربا وتعلقاتنه
نسایه شام تربیك ودیاربکرك توسیع وجدید بوغجه بوغجه اقمشدونعام
ومرحاله عمربك کهیلان طایلرندن بیرسنه ایکشر طویله آت کوندرمك
ومکاتیب تربیله خاطرنوازلق اتمك عادت حسنه لری ایدی رحمة الله علیه

فتح فصلهٔ جلوس فتح المقام تومك فتح [illegible] فتح قلعه [illegible] طاغ اردهان
سنجاغنه میرلوانصب اولنان عبدالرحمن بك جانب سردار عالیمقدار دن ذکر
اولنان قلایی اطاعت اتدرمك ایچون کوندیلن سرفرو واطاعت ایلمکله جانب
پادشاهیدن ضبط اولنوب حکام پادشاهی نصب اولندی فتح تومك تفلیس
فی ۲۰ جمادی الاخر سنه سنه یوم مزبوردهٔ عساکر اسلام قلعهٔ مزبوره محاصره سنه
کلدیلر مالکی اولان داودخان که کورجستان ملکلرندن بریر بنام ایدی سکر
مقدم شاهه تابع اولوب تاج کیمش وکما کان اولکه سنه متصرف ایکن عسکر
اسلامك هجومنه طاقت کتورمیه رکی معلومی اولمغله قلعه دن فرار وترك
دار ودیار ایدوب وجمله رعایاسیله صعب المرور طاغلره صفنوب قرار
ایلمشلر وقلعهٔ مزبوره واطراف وجوانبن خالی وخرابه قومشلرینه سردار باوقار
ایالتن قسطموفی سخاغی بکی صولاق فرهاد پاشاده محمد پاشاه عنایت ایدوب
وستوفی قول یازوب وجمله مهماتن تکمیل ایدوب کرکی کبی ضبط وربط اندکدن
تومك خانی اولکی الکسندر خانك اطاعتی فی سنه تفلیسدن قالقوب
نهرکردن عبور واوجیخی منزلده قابور صوبی کنارنده مقام ایکن زکم وکریم نام
ایکی شهر کبیرك وبعض مهماتن کورجستاندن برنجه یرك امیرنامداری
وکورجستان ملوکنك بنام واختیاری مزبور الکسندر خانه متعدد
جانبدن داردن مکاتب استمالت ایله معتمد آدملر وارمغله مملکتك
اعیانن یانینه آلوب وبنام ازنا ولرله الیلرترتیب ایدوب اوردوی
همایونه کلمك اوزره ایدوکی خبر آلمغله غیرت ناموسی پادشاهی هجوم
جمله عساکر اسلام کمال شوکت وشهرت ایله استقبال ایلدیلر بورسردار
ظفرشعارك اوطاغنه کلدکده کندویه قات قات خلعتلر وسائر منسوباتنه
علی قدرمراتبهم رعایتلر اولنوب سنه ده اوتوزیوك حریر اون محبوب
غلام واون دوشیزه سیم اندام واون جناح اسپرتی طوغان واون جناح
دنی هجریی بلبان خراجه متعهد اولمغله اولکه سنه بکلربکیلك عنوانیله
متصرف اولمق اوزره برات عالیشان عنایت واحسان اولندی کورجستان
ملکلرینك کندو ومعتقدلری اولزمره اسلافلری ذکرلرنده ملوک کورجستانك
نسلی کیکاوسه آندن داود نبی صلوات الله علی نبینا وعلیه حضرتنه منتهی

اولق ادعا ايدرلر ودير لركه زمان سابقده برپادشاه ذي شان جميع كورجستانه
مالك واول ديارده كمال عدل وداده سالك ايدي اتفاقا مرداولدقده
يرينه قايم مقام اولاجق اولاد ذكوري قالمدي الا تمرد ودياللي ناميده
برصاحبة الجمال قزي قالدي وبا باسي كبي اول ممالكه حكمي شامل اولدي
وتزوج وتنكيحه رغبت اتمزين وبكا اركز كمزديوشهرت ويردي كيدرلر
برصاحب حسن وجمال غلام ميراخور لقي سبيله خدمتنه تقرب اتدي باده
ايجه بيله ايچيره كتسه بيله كيدر برآن ياندن منفك اولمزدي ونامنه
طاوات ديرلر ايمش بركون جوان مزبور برطاوآتزنكاري تنهاد وشرر و
شرابدن زياده جه كورمكله مست ومدهوش ياتورايوب ربولرهمان فرصتي
غنيمت بيلوب نكارك جامه خوابنه كيررو ديلدوكي كبي مراد نفسانيسين ويرر
اكرچه اول محلده نكاردخي بيدارلر اولورامّا اولدي اولاجق ديواويورلقه اورر
ارتهسي بوجرم جنايتي اوجندن قتل اتمك استروالا شهرت بولمقدن وبوقدر
جرم قليل ايچون قتل نفس اتمكه عدالت عدم اتمدوكندن اتمز نهايت مرتبه فنده
برمملكه بري وارايسه اول محالّره كوندرمكله تلف اولمه سن رادايدينور.
وبالجمله بركون برطوغان صالوب بوزاوزرينده براوردك آلدورروطاوآ
البته واردطوغانى واورده كى آلكتوردبوكوندرر بوزخود آدم طوتوه جق
دكل ايمش طاوات طادي بوشه جقرآنده غرق اولورنكارك دخي حمي ظاهر
اولورومدت معينه سي كليجك برقزطوغراول قزي وان قراستدن بوكره
شين ديدكاري قريه اول زمانده برعظم شهرايمش وابناء ملوكدن بكره
دوان نام برملك زاده نك ملكي ايمش آكا تزوج ايدرواول قزدن اوج
اوغلي طوغار وكورجستان مملكتني اول اوج اوغلانه تقسيم ايدرسيوك
اوغلنه كوماتس مملكتي كه باش آچق مملكتي دردير وباش آچق سلسله سي
آكامنتهي اولورا ورتانجه اوغلنه تفليسي وبركه سيمونك نسلي آكا اولاشور
لوارصات اوغلاري ديوشهرت بولمشلردركوجك اوغلنه تاخت ولايتي
ويركه لوندخان اولكه سيدر امّا بيوك اوغلنك نسلي چوق باش آچق
ملكلرينده منتهي درجمله سي بوكا تعظيم وتكريم متفقاردرفرضا بدعا كو
صاقنورلروقيلجي بوندن قوشانورلرومتكلرين آكادانشورلرسلطانسليم

اول

اول مرحوم شهزاده لكي حالنده بونلرك دارالملكي اولان كوتاتس مملكتنه
وارمشلر وآنلراول زمانده مرحومه اطاعت آتمكله خراجلرين عفواتمشلر
شمدي الآنه آنلره خراج تكليف اولنمز سائراحوالنري موجب تطويل اولمغين
بومقدار ايله اكتفا اولندي

اطاعت ايلدوكي اوانده شكي فخنه نامزد قلنوب بلوك خلقندن ايكيوز
سپاهي وامرادن ميرزاعلي بك ولاغوش احمد بك كه اول ديار قديمدن
كندويورتلري وكندولري اول مملكتك قفان ارسلانلري وقوردلري
ايدي معاً ارسال اولنمشلر ايدي لكن بولندن اولان نهر قانق غايت
طاشقون وبولانق آتمغله برقاچ كون تاخير اقتضار ايدي بعده فرصتله عبور
وشكي قلعه سن محصور ايدرلر وبفضل الله تعالي دولت پادشاهيده فتح
وتسخير ايدرلر ايالتي باباسنك وخدمتي مقابله سنده اوغلي اركلا ميرزايه
توجيه وتعيين اولنوب قاضي ودزدار وسائر لوازمنه ايله احضار اولندقده
صكره ممالك پادشاهي يه ضم ولحاق اولندي

تيمورخان سردار نصرة شعار عساكر عديده وتكارايله جانب كرجستانه عزيمت
ايدوب نهر قابورايله نهر قانق ميانلرنده قونق طوتوب مقدم ايكن مكرطوقماق
خان وكندوسيله بيله منهزم اولان كماهان اول زمانلرنده بروعكراسلامدن
انتقام آلمق سودايي خامنده دامن دريسان ايدوب شاهدن مادون وتبريز
خاني اميرخاني بربهادر وتكاوردديوكندولره سردارهزيمت نمون اولمق
رجا ايدرلر پس اميرخان وحاكم مغان اولان مرادخان وحاكم نخجوان ثرفوخان
وانصارخليفه محصل بيدي سكزبرعسكراصحاب رخ سريكري بيكدن متجاوز
عسكراولوب قيون بجودي نام نهري كجوب عسكراسلامك اوتلاق كزن دوه
لرينه وسائرطوارلرينه اولاشرلرچون بوخبرسردارنصوت ياورجانبنده واصل اولدقده
في الحال عثمان پاشايي وحلب بكلربكيسي محمد پاشايي وذوالقدريه بكلر
بكيسي مصطفي پاشايي اوزرلرينه كوندردي كورسه لربرتچ الايي بغلمشلر
وجنگه منتهي اولمشلر اميرخاندن غيري معهود قيون بجودي نهرندن كچمشلر
الا اميرخان برتچ الايي ايله دوه مدارا اولوب بجود باشنده طورمش عسكر
اسلام واردقزي كبي بي مهابا تويلديلرواصلا كوزآچدرميوب اوغزاديلر

اکرچه آنلردخی ثابت قدم اولوب طور مقده وعسکر اسلام ایله طور شمقده
تقصیر ایتمدیلر اما عاقبت عنایت باری یاری قلوب قزلباش عسکرینك
یوزی دوندی وجمله کجوددن کچن آلایلری صندی بزم دخی عسکرمز اوزرلرینه
زیاده هجوم ایتمکله واول آنده برایکی بیك قزلباش یره دوشمکله سایری جان
خلاصی ایتمك تدبیرینه دوشدیلر وکجوددن کچمکه اوشدیلر لکن مزاحمه دن
معهود اولان کجودی بولیماد یلر همان برساعت اول کچمکه ایودیلر وقلیچ
قورقسندن صویه دوکلدیلر وکجود سزیره اوغرامغله زیاده سی غرق آب اولدیلر
آنجق امیرخان کجین آلایلریله سلامتله جان قورتردی نهری کچنلرده اسباب
دوکوب قورتلان خوش قورتلدم دیو شکرانه سلامت ویردی شمامی
ماکی اوس خان وشکی ماکی اسمد خان کلمه اینزاماری ذکر اولنوب دخی
مزبور لرلر اولری یدی سکزیدقرین وقزلباشدن اون ایکی بیك عدوی
دین ایله امیرخان امداد نه متوجه اولورلرامر اتفاقی برموالیه ایرشورلرکه
امیرخانك عسکر اسلام ایله جنکین وانهزام اولدقلرین برسافه یردن مشاهده
ایدملرمکه سردار سنانلری اشتمشلر وتعقیب ایتمکه کلورلرکن بونلری کورمکله
وی مهابا جنکه کیرورلر بونلردخی برجرعظیمدن مزاحمه ایدوب کچرکن جمی
بالتمام ثقللترندن یقلورلر وستنده بولنان قزلباشلرجمله صویه دوشوب
بوغلورآردلرنده قلانلری دخی ثروان سنانلری قرمغله برنقمت غیرمترقبه دوکه
وجوده کلورلرش قلعه سنك بنیادی ذکرنده درشهر مزبوره کلنجه عسکر
اسلام ذخیره سزلکدن غایت مضایقه چکمکده ایدی حتی هردارذی شان اوزره
جمعیت ایله کلوب اطالهٔ لسان دخی اغشدایدی فی نفس الامر ایدیه اللشر التونه
اون اون برالتونه نمك هرطعامه جمله دن مقدم کورك اولان اولدیرایکشر التونه
بولنمزدی ارش شهرنه کم کلندی برمرتبه غنا ووسعت بولندیکه هرکس بر
آیلك بلکه قرقراللشر کونلك ذخیره سن طوتدی وآنده برقلعه بنا سی اقتضا
اتمکله شاه بابانی که شهردن منفصل برباغ دلکشا ایدی اطرافنده مستحکم سورلی
ووسعتده یکرمی اوتوز بیك عسکره سکنایه کافی ایدوکی ظاهر اولغین
اتفاق آرا ایله آنی قلعه اتمکه مناسب کوردیلر وجمله اشجارین قیوردیلر و
اوج قبولوخندقی واسع وعمیق وبرقچ قلهٔ کبیردخی ضم واحداث ایدوب

برهفته دك ایچنده برمستحکم وعظیم قلعه اتدیلر وبکلریکیلکین حرم محترمدن
میرآخور لغله چقوب صاروخان بخاغنه والی اولان قیطاس بکه ویردیلر
فتح قلعهٔ باب الابواب یعنی دمورقپوی اشکر چون سردار نصرة یار
عساکر غدوشکار ایله شروان اولکه سن بوجمله قبضهٔ تسخیره ادخال اتدکدن
اول دیاردہ اولان شیانك معلومی اولدی قلعهٔ مزبوردہ طرف شاه کمراه
حاکم اولان چراغ خلیفه نام بدراهی اخذ ایدوب محبوس اتمشلر ومرده سندن
اوجیوز قدر قزلباشك باشلرین کسمشلر آندن ایکی بیك مقداری کبود وسیاه
قالپقلوسنی للذهب کماندار وتیراندازوبهادر لقده ممتاز توانا یکتلر
برموضع مخصوص ایله اوردوی همایونه کلدیلر وکباری فاغرخلعتلر ایله الباب
اولنوب ماعدای دخی مأمولدن زیاده رعایت ایله مرعی قلندیلر
واول محلدن چراغ بی فروغك قتل عمری قطع اولنوب سائرمرده سیله
دورانی برمحله واقع اولدی ایالت شروانده وزارت ایله عثمان
پاشانك قالدوغی اولکه شروان ضمیمهٔ ممالك عثمانیان اولیحق لایق
صاحب تیغ وسخابر وزیرینك محافظه سنه تعیین اولنمق اقتضا
اتمکین عسکرك صغار وکباری بوجمله دن بختاری اوزره موریاشا اوغلی
عثمان پاشا ایدوکنده متفق الکلمه اولدقلری مقررا ولغین پیشاد
ایله دمورقپوقلعه سی مقرمقرری اولوب وزارت وسردارلق عنوانیله
شروان حکومتنه نصب اولندی وتمام بیك بکیجی وعلوفه جیان بسار
بلوکی آغالریله وسائرقپوقولندن کفایت قدری والتمشدن زیاده طوب
وضربزن وایکیوزصندوق جبه خانه وقلان قولك التی آیلق مواجبی
وزیرمومی الیهه تسلیم اولندی ومجددا اوچ بیك تول یازوب واقزام
اولنان طوایف ایله ارباب تیمار دن اون بیك مقداری محافظه حی
دخی تعیین اولندی ولایت شروان الی وخوریان ذکرنده دخی
ولایت مزبوره دفتردارلغی کوکشی زاده مصطفی جلبی نام کمسنه یه وترجمان
نزلباش قمرفی اوزره سنوی مالی ایکیوزقرق یدی بحی بوك اچه ایله ارباق
وزره دفاتر یادشاهی یه قید اولندی ودال محمد جلبی نام کمسنه دخی
اول دیارك تحریرینه تعیین اولندی شمامی بکلریکسنه یدیوزبیك اچه

خواص واون درت سنجاق بكنه دخي استحقاقلري مقداري خواص وهر
سنجاغنه زعما وارباب تيمار وكزيده خواص همايون اولق اوزره ثبت
دفاتر ايلدي ودمور قبوايا التنه دخي خواص مير ميران دن ماعدا يدي
سنجاق بكنه خواص تعيين اتدي وطاغستان حاكمي اميرشمخاله بركزيده
سنجاق اربه لق ويروب وقرهداشي طوجه لاطبكي كه عثمان پاشا محضا
طاغستان حكمايله دوستلقده وبرلكي بمكده كمال استحكامه سبب اولمق
ايچون مزبورك قرنين تزويج اقتش ايدي مزبوره دخي بركزيده سنجاق ايدوب
ويرلمش ايدي وطاغستان كه برملك وسيع درنجه حكامنك بولديغي يارده
نايي دخي مذكور اولمشدر جمله دن قبوق وقيتاق ومير ميران حاكمدر
بوجمله عثمان پاشايه مطيع ومنقاد اولمشلر ايدي وعثمان پاشا مرحوم
اول خانوني استنبوله معاكتوروب وحسن وجمال ايله استنبوله غايت
شهرت برلمش ايدي اول زمانك اهل هواسي طاغستان كوزلي ديو تزقيلر
وارساغيلر سويلدكلرومر بقلر باغلديلر برابكسنه خواننده كويندكسنه لسانده
اكثر مذكورا ولان اول ايدي صكره بوسنه ده غرق اولان حسن پاشا مرحوم
فرمان پادشاهي ايله تزويج اولنمش ايدي حتى بوسنه يه معاكتوردي
سردار ذي وقارك ارشدن عودتي ذكرينه درجون ارشده اون سكز
كون اقامت اولندي قلعهٔ مزبوره نك وعثمان پاشاي ديلرك مهماني
كركي كبي كورلدي اندن عسكر اسلام ايله عودت اولنوب لوندخان اولكه
سندن كذران اتمك نيتله توجه اولندي وسكزنجي كونده سلطانجق نام
منزله قونلدي ومنزل مزبوره طاغستان حاكمي شمخال سردار باوقار
ملاقات ايچون كلمكله عسكر اسلام تمام زيب وزينت ايله استقبال ايدوب
كتوردبلر وتعظيم وتكريمنده مبالغه اتدبلر حكمدار اول كيجه ليلهٔ براتي ايدوب
عسكر اسلام شنلكلر ايدوب طوبلر تفنكلر آتوب وموم طوتمالر ايدوب
انواع زينتلر وشادمانيلقلر اتدبلر شويله كه قوم مزبور حيران ومتحير
اولديلر حمايت عالي افندي مرحوم يازدكده بوحقيري سردار باوقار
بعض لازم الاخفا اخباري لسان كذويله تقرير ايتمك ايچون كوندرمش ايدي
بعد تبليغ الرساله كذويله مصاحبت ايدركن نقل اتديكه قرشوسزده

كوينى

كورينن طاغك ماوراسنده ايب تل نامنده برقوم مبتدل واردركه
بدمذهب وبدمشرب جيفه خوار برقوم مردار بربر عورتي بديي
سكز كسنه تزوج ايدر برزنازاده لري وجوده كلوب حركته قادر
اولبجق جمله سي دزبدزا وتورلرلر اول ولد زنانك الندن برالما
ويررلر وكندولرينه دعوت ايدرلر قنقسنه المايي ويررسه
واغلان آتك ولدي ايدوكنه حكم ايدرلر وبونى دخي نقل اتمشكه
فيناقده برقوم وارايمش حاكملرينه اسويي درلرمش حضرة رسالت
پناهك صلى الله عليه وسلم عم بذركواري حضرت حمزه نسلندن
اولمغي ادعا ايدرمش اكرچه قامتلري معتدل وسائر ناسه معادل
ولكن غايت قربه وجسيم وباشلري ايكي بتون قيون بشه جك برقوغانه
قدر كبير فرضاهر نقدر قوتلو آت وبار كيرا ولسه بونلري حكمكه
تحمل اولمزايمش بريردن بريره كتسه لرجاموس عربه سنه بنزركدرلرش
حتى سردار باوقار كلدكلرينه اول طاغدن عبور اتمك ممكن اولمدغن
عفو بيان اقتشلر عسكر اسلام ايله [illegible]

عسكر اسلام ايله چون تفليس حوالسنه كلندي روز قاسمدن ايكي كون
مقدم ايدي ولكن قش احكامي ظهوره كلوب برمرتبه باردشديدبللو
اسديكه برنجه بيك جاندار باره لنوب يقلدي قاسم كجه سي خود بر
مرتبه قاريا غديكه جاندار لرك اكثري قار آلتنده قالدي محصل اول
منزلده برنجه بيك آدم هلاك اولدي وبالجمله هزار زحمت ومشقت
برله رمضان شريفك يكرمي برنده ارضروم ه دخول ميسر اولدي
عسكر اسلام ايله اسكدارده قالقوب موقت اقامتلرندن غيري منزل
بمنزل ارضروم ه داخل اولنجه يوز اوتوزدرت كون سفر حكمدي
واول حينده كمسنه قتلاق كمسنه اذن انصراف ويريلوب مقتضاي حاله
كوره هركسك تداركي كورلدي عسكر اسلام عودتنده عسكر شروان اولكه
سنه ظهور ايدن وقايع مذكوره عثمان پاشاي وقور كندويه مأمور
اولان عساكر موفوره ايله اولارش مقابله سنده برجسور قوي الصبور
بياديوب وآندن ده رايدوب قره باغ مغان خلقني تهب وغارت

وانواع خسارت ايدوب بي حد وبي قياس غنايم ايله دار الامارة سنه
وصول بولديي اورس خان بكجه سي قيطاس پاشانك اوزرينه متوجه اولدقده امام قولي سلطان وكيلاً
بدكمان عثمان پاشانك اوزرينه متوجه اولدقده امام قولي سلطان وكيلاً
امير خان دخي اون بيك قزلباش كمراهان ايله ارش قلعه سي اوزرينه
كلوب قيطاس پاشا قلعه يه تحصن ايده جك ايكن خوف ايدوب قزلباشي
كوزينه صالمديغندن اوزرلرينه كيدوب ولكن هر زمان باد موافق وزان آلمز
ع جوي الرياح ليس كما تشتهي السفن عسكري منهزم وكندوسي اول اراده
سقدم اولوب بس عسكر قزلباش ارش شهرينه برمعدار ايريشوب تروبرنجه
سنيدرك قتل العمله كويشورلر وبرايكي محله سن سبي وغارت ايدرلر وغنايمن
اولشورلر سابقاً شروان خاني اورس خان قتلي وانكرلي ذكر اولنمشدر
اورس خانكه مقتما شروان فرمان روان ايدي عثمان پاشانك وسائر
سنيانك ازاله سي قصدنده يكرمي بش بيكدن زياده قزلباش عسكرين آماده
ايدوب زمين شروانه كچر وابتداء شماخي اوزرينه دوشر رمضان المبارك
طقوزنجي كونى كه يوم الاحد ايدي عثمان پاشا دخي عسكر اسلام ايله مقابله
كلوب مقاتله ايدرلر اول كون بوصبتون كون جنك اولور ولكن اختلاط
ايرشمكله طبل آسايش اورلر وآيريلشورلر ارته سي دخي عينيله بويله واقع
اولور اوچنجي كونى كه يوم الثلثا ايدي عينيله جنك وحرب متمادي اولور
جناب رب العالمين عنايتي وسرور كائيانك معجزاتي بركاتندن مدت
مديده دن برو تاتار خانك كلمه سنه عسكر اسلامك چار چشم اولوب
منتظر ايكن اول محله ده تاتار خانك اوج توانا وبهادر قرداشلري كه بري
عادل كراي وبري غازي كراي وبري سعادت كراي ايدي وفرزند
ارجمندي مبارك كراي قرق الي بيك عساكر تاتار عد وشكار ايله كلوب
ايريشورلر وبي مهابا قزلباشه كيريشورلر بفضل الله تعالى برغزا اولور
چشم دوربين فلك بلكه زمرة ملك نظيرين آز كور مشدر وبالجمله بوقدر
خانلر سلطانلر قتل اولندغندن غيري يدي بيك يديوز التمش درت
قزلباشك رؤس بريده سي اول حينده معدود اولور بحر وصحرا تلف اولنه
وكرصوينه غرق اولنلردخي اون بيكدن زياده ايدوكي تحقيق ايريشور

كذا

سردار كمراهان اولان اورس خان دخي اسير وكرفتار اولمش ايكن حضور
وزير جليل الشانده اولدخي قتل اولنور امتا عسكر اسلام اغتنام اندوكي
غنايم حدّ واحصادن متجاوز اولمايله اول باب مسدود قلندي
[illegible]
[illegible] اورس خان چون ترك باش وجان اتدي ارد وغدي خان
وبرنخ سلطان اول معركه دن هزيمت كردان اولوب اهل وعيالدن نهر كس
مقابله سنده هلونايي ايله شايع اولكه سنده برصعب محله ده حضر خندق
ايدوب بقية السيوف اولان قزلباشلر ايله كندولرين حفظ وحراست
اوزره اولدقلري وزيردليره منعكس اولمغين تاتار عسكرينك برمقدارين
خان برادر لربله اوزلرينه كوندردي واردقلري كبي هزيمتله يوزطوتوب
مقابله ايده مديلر اورس خانك خزينه سنى وصاحبه لجمال يتشمش قزلرينى
وعورتنى وقرق الي حسنا جاريه سنى سبي وغارت ايلديلر وبرصبي اوغلني
دخي اسير اتديلر واندن اولان قزلباشلرك اكثرين قتل ايلديلر واون ايكي
بيك مهاردوه سائر غنايمدن غيري نصيب جندتاتار اولدي
[illegible] محاصره اولدخي وقزلباش عسكر تاتار
محاربه سي ذكرنده [illegible] اوتوز قرق بيك ملاحده شهزاده ديو برصبي
كندولره سرعسكر ايدوب شماخي قلعه سنده كلوب عثمان پاشانى اوچ كون
محاصره اغتشار پاشاي بنام دخي عسكر تاتار على العجله ايرشمك ايچون پيام
كوندردقضا ايله كيدن چاوش عسكره قزلباشه طوش اولوب رجوع منفون
مكتوبه واقف اولورلر شروانيلر ايله جنكه تاخيره قويوب تاتار عسكرينه
مقابله ايچون كيدرلر وبحمود آباد نام صحراده ملاقي اولوب اوچ درت
كون عظيم جنك واوغراش ايدرلر اما كثرت باران ظرفيته كوزاجندن
عاقبت جنك واوغراشدن الجكوب قزلباش كندوسمتنه وتاتار باب
الابواب طرفنه كيدرلر عثمان پاشا طاغستاندن آز قلمق بعده لازم
كلنجك عسكر اسلام دمورقپوده قيناغق مناسب فهم اتمكين شماخيدن كوچوب
وخان زاده لره ملاقي اولوب معاً دمورقپويه داخل اولورلر بو محاله ده
نهايي تاتارندن اون بش بيك مقداري تاتار وطاغستان حاكمي امير

شهنشاه دنیا و لمقدار جند کماندار کلوب و اصل اولدیلر و بوسبیدن عسکر
اسلام کمال مرتبه قوت و شوکت و غلبهٔ نصرت بولدیلر پس عثمان پاشای
دیلر بو احوال و زیر کشور گیره عرض اتمکدن جانب پادشاه کردون سریره عرض
اتمکی ترجیح ایدوب دشت قبجاقدن کفه ساحلنده طوغرو چاپار آتلر ایله اولاً
کوندرب اعلام حال ایلدی و جانب بردار دن اغماض عین اتمکه موجب اولمکن
و مابینلرنده باعث برودت برحال ظاهر اولمش ایکن بو ندفعه کره وزیره مرجعت
اتمدی خان فرمانشی عادل اولوای فائق ترتیبات کرفتارانه سی ذکر اولنه و
ثروان او زرینه کلن مرخ سران قره باغ مفان جانبنه روان اولوب اولطرفدن
دمور جانبنه کچوان ایدیلرکه بو تلرک محل مزبوره جهتیله وزیره اولدقلری وزیر
عالیشان جانبنه معروض اولدی فی الحال براد رخان اولان عادل کرای سلطان
جند تاتار فرمان ایله او زرلرینه کوندردی لکن مقدماً اولان سلطان مزبورک
کرفتار اولمه سی و تاتار عسکرینک پوزلمه سی ایش بروجهله شدت و وفرت
باران استیعاب اتدیکه دست و پا لری عملدن قالدی و کثرت اعدادن طرفلرین
آلدی عاقبت الامر جوق جنك وجدال نصکره خان زاده کرفتار اولدی
اکرچه دودمان آل جنکیز خانیدندر دیو اجلال و احترامنده مبالغه اتدیلر
اما چه فائده چون اعدا منصور و کندولر مقهور اولدیلر رضاء الله خود
بو ایمش که وجوده کلدی تفصیل سفرهمایون ثانیه دوزمان وزیر
ذیشان مصطفی پاشا چون عسکر اسلام سنه سبع و ثمانین و تسعمایه
اول بهارنده واقع جمادی الاولی ده ینه فضای ارضروم ده مجتمع اولمغه
فرمان اولندی بو سنهٔ مبارکه ده اناطولی بکلربکیسی جعفر پاشا و شام بکلربکیسی
وزیر اعظم جلیل محمد پاشای طویلك نوردیده سی حسن پاشا ایالتلرنده
عسکریله سفرهمایونه مأمور اولمغله محل مزبوره کلوب جمع اولدیلر آندن
عزیمت ایدوب جمادی الآخرك ایکنجی کونندقوپس صحراسنه نزول اتدیلر و قرس
قلعه سی بناسن جمله دن تقدیم ایدوب مباشرت اتدیلر و بفضل الله تعالی
ماه مزبورك سلخنده اتمامه ایرشدیلر و من توفیقاً الصالحات بلوك
خلقندن برصاحب سلوك واقعه سنده مشاهده ایدرکه بر پیر نورانی ظاهر
اولوب بکا ابوالحسن خرقانی دیلرو بنم مقامم بو محله ده در و علامت و نشان

استرایلن

استرایلن اباغم اوجنده بر چاه عمیق وار در دیو بر محل تعیین ایدیلر اول
کسنه واقعه سن جناب پروردکار اقرباسنه اولمحلی حضر اتدیلر و عیسله
اول چاه عمیقی بولدیلر و آنده بر لطیف زیارتکاه وضع اتدیلر شویله که درجه
و دنانیر و صدقات و نذور یاغمور کبی یاغمغه باشلیوب نجه فقرانك
احیاسنه سبب اولدی و من العجایب روم ایلی بکلربکیسی محمود پاشا
تولنده الفاظ عربیه ایله یازلمش و تاریخ ایچون بوسنك مرهم قازلمش
کشته تاریخنده ملک عزالدین نام بر پادشاه کرنیك وزیری فیروز
نام برنیك اندوزبو قلعهٔ بغیر اتمش ایدی و بنت کریم الدین دیمکله
معروف برخاتون عصمت قرن معاونت و مظاهرت اتمش ایدی و
دنی اول سنك کران ینه قلعه نك برمحلنه وضع اولنوب اول آثار قدیمه
رعایت اولندی تفلیس قلعه سی محاصره اولندی و حسن پاشا منلرك
مضایقه سی عسکر اسلام ارضروم ه کلدکدن صکره تفلیس بکلربکیسنك
برخ دفعه فریاد نامه لری کلوب مضایقه لرین یازمش ایدی والاهر
نقدر اهتمام اولندیسه ذخیره ایصالی ممکن اولمدی قرلباش دنی
مضایقه لرینه واقف اولمغله امام قولی خان اون بیك عسکر ایله کلوب
درت آی کامل محاصره اتدی محصورا ولنلرك مابینده بغدایك کله سی
بیك اچه یه آرپه نك سکز یوزه صاتلور کن اولدنی قالمدی بردو
بکرمی بیك اچه یه صاتلدی عاقبت کلك کربه اتن یدیلر بر کله دنی
ایکی بیکه صاتلدی بو محنتی مضایقه ایچکن و قلعه ده محصور اولان
آدمی بدیوز آدم قالمش ایدی بو مرتبه دنصکره هزار اقدام ایله ونجه
عهود و ابرام ایله قلعهٔ استدیلر و یرمدیلر صکره سردار دولت یاور
مصطفی پاشا ایله مصطفی ذخیره کوندردی و ینه برخ دفعه دنی ذخایر
ارسال ایله اول فقرایه حیات بخش اولدی اکرچه ذخیره نك نجه سی کورجی
کافرلرکو بسه نجه سی دنی اهل اسلام اولدی تکرار مبالغه ذخیره
احضار ایدوب وزیر اعظمك نصب عینی و چکر کوشه سی حسن پاشانی
سر عسکر ایدوب آنکله کوندردی اول دنی مأمول اولاندن زیاده
بهادرلك ایله اون التی کونك آیچنده وارمدی کلدی و غرایب بوندن

پاشای مومی الیه ایکی کون مقدم مکتوب کلوربلورم تفلیسه دخیره ایصا
خدمتی سکا فرمان اولندجقدر مخالفت ائمیه سن اما قدیم للروح مفضول
عامل اولوب محکم تدارک ایلله کیده سن وبوخدمتك مقدمات دولندن
یله سن دیو یازدوکین کندولرینسوبا تلرینه اثراب اغشلرایمش
اولدیغم دوان اولکه سن سبی ایله تاخیر اندکلری در قلعه بناسی اثناسنده
طوقماق خان دیملن قالیتان بربلوك اشقیاسیله کاه ذخیره جی کاه اوتله
کیدن آت اوغلانلرینه ایرشمکدن خالی دکل ایدی چون بفضل الله تعالی
قلعه بناسی اتمامه ایرشدی چونکم مشایخ الاسلام خلال المشکلات
الانام حضرتلری قزلباش دیارینك غارت وخارتنه واهل واولاد لرینك
استرقاقنه بومقوله فتاوای شریفه ویرمشلرایدی مسئله ارمنی الاصل
اولان زیدك قول اولوب شرعاً استخدامی جایز اولورمی جواب
حربی اولیجی اولور مرتد اولان عورتی دارالحربه لاحق اولدیغن اولوب
اسیر اتمك جایز ایدوکنه امام اعظمدن نقل اولنان روایته بناء قزلباش
عورتلری اسیر ایدلمك عسکر اسلامه کمال قوت وشوکت کلوب اعدایه
تمام ضعف وذلت کلور اولسه اول روایت ایله عمل اولنمق شرعاً جایز
اولورمی جواب جایز در مسئله اسیر اولان عورتلرك دینی تعقل ایلیان
اولاد صغاری دخی انا الیله اسیر ایدلمك شرعاً جایز اولورمی جواب اولور
سردار عالیمقدار دخی ممالك قزلباشه برتك وتازه یعنی چاپقون صالوب
چالوب چارپغه برتدیرد لیندیرایدوب اناطولی بکلربکیسی جعفرپاشای
سردار واوج بکلربکی دخی فرهان بردار ایدوب عسکر اسلامله قوشوب
روان سمتنه کوندردی طوقماق خانکه روان دیارنده حکمی ران ایدی
آت اوغلانلرینه غارت وعسکرك دوابنی خسارت خوشنجه میدر کورسون
دیدیلر وروان نهرینك واولکه سینك غارتنه قویلدیلر عمومیاً اول
خلکاری وزرکاری سرایلری خاکه برابر یقلدی واول منقش ومذ
طاق ورواقلری یقلدی ویکرمی بیکدن زیاده اطفال ونسای اسیر
قلندی اندن عسکر اسلام دونوب غنی وشاد کام معسکرهمایونه
واصل اولدیلر شاه ایرانیان یعنی کورخدا [illegible]

اولان خواهری وتمامدل کرای [illegible] قی خبرین دونوب دور مقدما برادر
خان عادلکرای سلطان قضا ایله قزلباشه کرفتار اولدغی سبق ایتمش ایدك
پس شارالیه سلطانی سرای خاصه سینك برمکلف خانه سنده کوزجسنده
وضع ایدرکوزجی دیو برقاچ قزلباشی دخی خدمتنه تعیین ایدر
حتی غایت تجمع ونهاد رخان زاده اولوب حسب ونسب ده دخی
کندودن برتر ایدوکی اجلدن داماد ایدنمك مقصود ایدر پس
شارالیه خان زاده شاهك دخی همشیره سی شهزاده زوجه سی خود
شاهه دلداده یوقدر مناسب سبب مصاحبت وصحبت دخی باعث
عشرت عشرتلك خود مقتضای مواصلت پس کوزجی اولان قورصیلر
اشتیاد وشرلر اشتیاه بلکه یقین حاصل ایدرلر وشاه دیتوس بی ناموس
ایسه بزم غیرتمز بوتهی دللر وبرکون همان عموماً عسکرین نامنه اولان
کروه مکروه قزلباش شاهك رقتنه کیرلرهرچند زوجه سی اولان
مکاره قولتوغنه صغنور وجامه خوابنه ایدیور شاه دخی خلاصنه
سعی بسیار قلور مفید اولمز بغل شاهدن جلوب آلورلر وسیاست ایله
قتل ایدرلر آندن خواهری اولان بداختر کی حرم سراینه وارروب آنی
دخی قتل ایدرلر وخان زاده یه کوزجی نامنده اولنلری ومابینه واسطه
اولنلردن دد وبامنده بولنانلری اولدرلر بعده خان زاده نك اولدغی
اوده یه هجوم ایدیجك عظیم جنك ایدرحتی یدی نفر قورجی قتل ایدر
صکره مجروح اولوب بی تاب وتوان قالورا اول آثناده تفنك ایله اورلر
شهید اولورر رحمة الله علیه [illegible]

[illegible] مرحوم وزیراعظم مراد پاشازمانده قزلباشدن برد وتق کلدی کورجی
بکزاده لرندن اولوب ایام صغرنده حزینهٔ شاهه داخل اولمش واعتبار
والتفاته مظهر ودوشمش ونجه بالآخر یندار پاشیسی اولمش یوسف آغا
دللردی مراد پاشا مرحوم رقه ده برزعامت ویرمش آنده قالمش ایدی
اول نقل ایدرکه شاه اناسنك وهمشیره سنك قانن المفه برتدیرایدر
قورجیلرتوقلمه بهانه سیله کتوررده اصفهان رابنك برطولابنی حرمی
دارایش کندوسی قبوسنده طوپ بربر ریو قلار وهرکلان قورجی

طوبلغي مقدار درونه يرده بولدا شلق ايمش ندن ازدياد بولدرمش
بربرسؤال ايدرويارده سن نشانكور راندن اول ايجرويه كيدرايكي
قيودن كچنجه برمحلده برقچ بي امان جلادلر قومش بي مهابا آتدن بيقارز
باشين كسرلر لشين برقويويه براغورلر وبرينه دكي متوفق اولورلر شاه
ايسه اكادكين برين دكي سؤال ايدرآندن صكره اولدكي اولديولدكيدر
وبالجمله بوطريق ايله بيك بيبوزيوخسه علم الله ايكي بيك يدبوز آدم
قتل اندي ديرهيچ كمسه بويي سزمدي وبركمسه بونك ضيالنه ايرمدي
عاقبت مجانيندن مظنة كرامت بركمسه ياشنده دوررديي آغام شاهم
بترا ولديي انصاف خوشدر ديدي اول محلده خلق واقف اولديلر
وطرفطرف فجديلركندويي اول محلده اوشته كيديلر پادشاه حرمنه
ال اوزاده نك خراسي بوددديدي وبونجه مقتولك آت ورخت تكمل
لباس شاهانه ضبط اتدردي والعهدة على الراوي [illegible]
محمد كراي خان سكرتاتار [illegible] وارد وشي وينه عودت اتدي [illegible]
[illegible] خان جلالت نشان دمور قبويه وارمق ايجون جانب پادشاهيدن
بالذفعات نامهٔ همايون ايله عسكر تاتاره انعام ايجون مال فراوان احسان
اولنمش ايدي خان دكي بي اختيار عسكر تاتار مور ثمار ايله سنهٔ مزبوره
جمادي الآخره سنك غره سنده دارالملكي اولان بانجه سراي نام شهره وصول
قالقوب متوجه وروانه اولنديي واز اق سنجاغي بكي اولان محمد بك كده
طوايف چراكسه وكورجستان بلكه روس وطاغستان ممالكنك اهالوقوفي بر
مير دي شان ايدي اون بيك مقداري تاتاره باش وبوغ نصب ايدوب
كندودن مقدم كوندردي مشارايه يمش درت كونده دمور قبويه
وارمغان پادشاي جلالت افشامزبورك مقدم كلمه سندن غايت محظوظ
اولوب ثروان ايالتنه بحر قلزم قيودانلغين ضم ايدوب سكز كره يوز بيك
اقچه حاصلايله مشارايهه توجيه ايدر اول اثناده خان ذي شان دخي
كلوب عثمان پاشايه مهمان اولورثمانچي ضبطنده هنوز قزلباش مره ده سنك
محمد خان نامنده بربدكمان صرف تاب وتوان اتمكده ايدي اوزرينه
عسكر كوندروب اكثرين طعمهٔ شمشير اتدردي لربعده باكو نام قصبه ده جمعيت

اوزره

اوزره اولان اوبلغان دفعنه خان زاده گونده ديلر آنلرك دخي كمابنغي
جزايري ويرلديي اندن صكره خان ذي شان وعثمان پاشاي جلالت نشان
ثمانچي يه وارديلر واول محلده واقع كوهرين عبور ايدوب ممالك قزلباشه
قزل آغاج نام محله دكن واقع اولان ممالك معموره قزلباشي جميعاً غارت
وخسارت اتدردي لر تا تاريخ بابرستان اولدقده غنايعه دست رسان
اولديلر كه تعداد وشمار دن افزون ايدي بوخبر مسرت اثري لاحين
آغا نام معتمدي ايله سردار عالمقدار اعلام ايدوب جمله عساكر اسلام
مسرت وسرور نه باعث اولدي اما خان بوقدر خوت ايله اكتفا ايدوب
زمين ثروانده قالمغي وبرقش قشلامغي اختيار اقيوب بعض عذر وبهانه
آغاز ايدوب اوغلي غازي كراي خاني آليقويوب عودة اتدي وبو وضعي
سبب غيظ پادشاهي اولوب عاقبت مكدن وباشدن جدا دوشمكه باعث
اولدي خبر شهادة مرحوم ومغفور [illegible] اعظم محمد آغا [illegible]
[illegible] مرحوم مبرور ك اخبار شهادتي كه برخبر موحش
وبارد در سردار عالمقدار وسائر جند اسلامه دمضان ثريف التجي
كوني وارد اولديي اكثر طوايف عسكر ماتمند ويكدل ويكدبان اولوب
بلكه كويان اولمدق آذكمسنه قالديي مرحومك سائر تفصيل احوالي مجموعهٔ
مطبوعه ده برايكي محله ده سبق اتمكله تكرار يله اكثار مناسب كورلمدي

[illegible]

وارنود عنود دن لجوج پركبر وكين دولتلو ايدي ومال فراوانه مالك
وخلافنده اولنلرك انتقامنه متهالك كمسنه ايدي خصوصاً لاباشا الله
هربري برقولدن سردار نصب اولنمش رأي اولنمش ايكن صدر اعظم محمد پاشا
مرحومك صوابديديي ايله لاباشايا لكر سردار اولمق مقرر اولمغله هربار
لاباشانك خدمات مبروره سن تذليل وتحقيره وكلان مكافات وعرضين
تكذيب وتبزير اتمكدن خالي دكل ايدي وهرراي حسن كه لاباشادن وجوده
كلوردي مشارايه البته آني خطابه حمل ايدردي مثلا طوقماق خان
محاربه سنده كندوسي كانه سنكين دير غش جادرنده اوتورب اوزرينه

باشه وارملزديوب مرحوم سلطان سليمان خان حدودي ايله صلح وصلاحه
رغبت ايدوب داود غه لرندن مقصود خان نام كسنه رسالته كوندرمش
جرميك نام منزلده واصل اولديار تهسي جون اول منزلدن كوچلمك معظم
ايدي هربكلربكيه وبنجاق بكنه والاي بكنه وبكلري وبلوك خلقنه الاي
كوسترمك امر اتديلر بوكونه دكين چشم دوربين آفتاب نظيرين كورمدكونه
اعتراف اتديي باخصوص رسالته كلان قزلباشلر واديي حيرتده قالوب
بوترتيب وزينته وبوكثرت وجمعيته هزار وصد هزار تحسين وسباش اتديلر
[illegible]
ذكرلن درجون قطع منازل ايله سنهٔ مزبوره جانبي الاكره سنك اواسطنده
طومانج بوغازينه واولديي اكرچه قلعه سنك تعميري واحياسي مراد
اولنديي ولكن كثرت باران وامطار مانع عمارت بنياد حصار اولوب
اول داعيه دن كچلديي برمحكون اقامت اولندقده نصكره آب وكياهي
وافر برمنزلكاهه كه نزول اولنديي رجب المرجبك اون دردنجي كونی
ايديي كتخداء بوابان يشمجي حسن آغا كلوب خاتم وزارتي كتوروب وزير
اعظم ووكيل مطلق پادشاه عالم اولدقلري مژده سن تورديي پس موهبهٔ
پادشاهي وعطيهٔ شهنشاهي شوق وزوقي ايله عموماً يكچريي اوج نوبت
شنلك ايچون تفنكلر آتوب وجمله طوب وضربزنلره اوچر نوبت آتش وريلوب
طراقه سي عراقه بلكه تنهاخراسان دكل جملهٔ آفاقه منتشر اولوب عالمده
ولولهٔ جديد وطنطنهٔ شديد واصل ومتواصل اولديي [illegible]
[illegible]
ويزيد دبي وزير اعظم احمد پاشا مرحوم وفات ايلدكن لاپاشا وزير
ثاني بولنمغله بحسب الطريق خاتم وزارت عظمي كندويه اعطا عادت مقرره
پادشاهان سلف اولوب هركسك اعتقادي وكندونك دخي اعتمادي
ايله ايكن سنان پاشا هوادارلري لاپاشا اولدغي تقديرجه يرينه
سردار اولمسنه البته مخالفت مقرر ديديكلرنده غيري برمحكسه
قلورمي دخي صرف ايلديلر لاپاشا ايسه بنم اقچم بولم يوق كمين غزابه
كمن خيراته صرف اتشم ووزارته طالب دخي دكلم صورتي استغنايه اورمغله

عسكر كوندرمش خطا اتمشدركه وسي الايلريله وارمش اولسه
بي منت پاسپار ايدردي ياخود وجود دي عرصهٔ عالمدن محو اولور
كيدردي بن اولسم ايله ايدردم ديوان پادشاهي سرخ سركله سيله
طولدردم اميدم جناب حقدن اول ايديكه تمديه دكين شاهك
كله سين ديوان پادشاهي يه كوندردم محمد پاشا مرحومدن في الجمله
صقلور جاق بوقدر غرّه لنمزدي مرحوم نفسكه خود دلي اوزادي
ولسانيله عالمك قزلباشي ضبط ايدوب كله لريله رهذا سلاي برده دي
مقابله ايدركمسه يوق صدر اعظم احمد پاشا خود برحليم النفس آدم
اولمغله معارضه اتمديي وقطعاً طرف خلافنه كتمديي بواورته لقه مال
فراوان دخي صرف ايلديي محصل ايلديسه ايلديي سردار اولديي وسلام
چاوشن اوامر ايله ارض روميه كوندردي ووان بكلربكيسي خسرو پاشا
قايم مقام نصب ايلديي احوالدن بويله اولمي لاپاشا آستانهٔ سعادته متوجه
اولديي توقات حوالسنه كلدكده قبوجيلر كتخداسي توردا غاكلوب
ارض روميه مال دفتر داري اولان لاله زاده احمد جلبي ورئيس
الكتاب نامنه اولان تاج زادهٔ اخذ وحبس ايدوب جملهٔ مالكلرين
ضبط ايلديي وبروجه ايلغار استانهٔ سعادته رواند اولنديي وارد قده
كبي ايكسي دخي يدي قلعه يه اوريلوب والاثواب وانقالريله تعرض اولنوب
اولرينه كوندرلديي وبرمحكونده نصكره لاپاشا دخي استانبوله كلدكده
ايكسي دخي اطلاق اولنديلر وچوق زمان كچدكدن صكره بري رئيس الكتاب
وبري دفترامينی اولديي انچق مفسدك يوزي قاره سي ياشنه قالديي
لاپاشا دخي ينه وزير ثاني مقامنه قايم اولديي عزيمت سردار
بجانب ممالك قزلباش في [illegible] جون سنهٔ مزبوره اوايلنده سردار مومي
اليه معتاد قديم اوزره جانب اسكدار عبور ايدوب منزل بمنزل قونوب
كچوب عسكر اسلام ايله ارض روم بهجت صحراسنده نصب خيام ايلديلر سردار
مومي اليهك مغلطه وكذابي وطنطنهٔ لافي قزلباشه دخي منعكس اولوب
سردار سابقك بومرتبه تخريب بلاديي وعثمان پاشانك ژروان زمينده
تفجير عباديي باخصوص سردار جديدك كثرت اجناد ظفر معتاديي ايله

باشه

پادشاه عالمپناه محضا سردار باعث اعتبار اولسون ایچون قانون قدیمه
تخلفه رضا کوستردیلر و مهر شریفی سنان پاشایه کوندردیلر لکن چون
وزیر اعظم معتاد اولدیغی کبی قاضی عسکر لر جمعه کونلرنده سرایده کلدیلر و
قبوجیلر کخیاسیله چاوش باشی صوک دیوان سرایینه کتورمدیلر کندو یاه
بو وضع شاق کلوب رکاب همایونه عرض ایلدی بعض قضایا باد و ترکه دیوان
همایونده کورلمیوب مقام صدارتده اولان قولکز سرایینده کورلمك معتاد
قاضیعسکر لر بوینه لری سرایینه کلمز لر ایله برماده واقع اولدقدن بو قولکز
آنلره واره لمی دیو استیذان ایلمکله برخط شریف کوندردیلر که حقیقتده
وزیر اعظم سنین آنجق سفره رغبت ایچون مهر شریف سنان پاشایه کوندرلدی
بوحضه شریفدن نصکره وزیر اعظم لق عرضین تکمیل ایدوب ارباب مناصب دنی
وزیر اعظم تعظیمین ایدرلر امتا بودفعی معلوم شریف اولوالنهی دکه لالا پاشا
مرحومك کمال حرص و شغفی صدارت عظمی مقامندن حرمانندن سبب اولمشدر
ذیرا الأب واحد برادر جان برابر اولان ایکی شهزاده آزاده بری بریله
دوشورب بوقدر ناحق قانلر دوکلمکله سلطان سلیمان کبی بر پادشاه صاحب
قرانك عرض ناموسی برلره دوشمکله باعث اولمغی اختیار اتدوکی محضا
عصر سیم خانینده صدارت عظمی یه واصل اولمق ایچون ایدی پس حضرت
حق عادل مطلقدر اول عصرده تخلف اتدوکندن غیری بود فعه دنی بحب
الطریق کندویه ویرلمك تحقیق لکن بنده اولمدیی هیچ دکلدر الاللرایض محروم
موجنجه من عند الله تعالی محروم اولدیی پس بنده صدده رجوع ایده لم
وصدر اعظم جلیلك حرکاتی بیانده شروع ایده لم سردار دنی و قاپوجی باشی
تفلیسه عزیمتی [illegible] چون عسکر دولت یار مهربان ایله کامکار
اولدیی منزل سابقدن کوچوب منزل بمنزل حرکت ایله تفلیس قربنه وارد
تفلیس بکلربکیسندن بعض شاکیلر ظهور اتمکله ایالتی کورجستان ملکارینك
کوك سترکی اولان کورکی بك که سردار سابقه اطاعت اغشدیی بودفعه
کاوب عرض اسلام ایلمکله سرعسکرینك نامه همنام اولوب یوسف پاشا
دیو تفلیس ایالتی عنایت اولندیی و ذکر اولنان منازلدن اکثر قزلباش
عسکری بعض ذخیره جی و اوتجی یه اولاشمقدن و عسکر اسلامك اطرافن

دولاشمقدن خالی دکللر ایدی خصوصا بو اثناده شاه کرماه التمش بك عسکر
بدخواه ایله اوردیی یاصمق و عسکر اسلامك کمان توکتن یاصمق تذارکنده
ایدوکی شایع اولدیی بوسبدن سردار جلالت شعار اکثر ایامده آتلنور
واوردویی همایون اطرافن دولنوردیی و قزلباش نه طرفده ظاهر
اوله دیو نجه بدد للرك کوکلی بولنوردیی بو محلده زکم صاکلی لوند خان
اوغلی الکسندر خان سردار سابقه بولنمش ایدیی بونلردنی کلورملاحظه
ایدرلر ایدیی ولکن سردار سابق پیر و تورایدیی اعتماد اتدم امتا بونلر
برجوان مغرور در اعتقاد ایدرم دیو خبری وارداولدیی و برایکی مکتوب
یعنی شاه طرفندن الکسندر خانه کوندرلش اوله اوزدلر عایادن برایکی
نکبتی کتورکن عسکر خلقندن برنجه آدم راست کلوب اوردویی همایونده
مطالعه اولنورق چون عسکر اسلامه بعض دامه متعلق ایدیی سردار نصرت
انجامه کتوردیلر اکرچه ظاهر الدرمدیی و عسکری یرندن قالدرمدیی
امتا احتیاطا اول محلده اقامتی دنی صواب کورمدیی آرته سی بهرام پاشا
طلیعهٔ عسکر ایدوب اوطاغیله معا برمنزل ایلروکوندردیی امتا
کندویی وجههٔ عزیمتی طرف آخره دوندردیی یعنی که طریق احتیاط
کوزتدیی و اول شاهراهدن ایرین آزتدیی بهرام پاشا ایله کیدنلر
ارته سی بین الصلوتین ده انجق سردار دن خبردار اولدیلر کمال
استعجال ایله تعقیب ایدوب قرا رمشقت ایله قوناغن بولدیلر امتا
اول شب مظلمده چوق غارت و خسارته دوشولدیلر و نجه بللو
باشلو ذعما و چاوش مقوله سندن کفار کورجستانه اسیر اولدیلر
و نجه لربوسبب ایله نعمت عمردن سیر اولدیلر و منزل منزل مزبوردن دنی
کوچوب منوجهر اولکه سنه طوغرو عزیمت اولندیی یعنی که مقصود بر
کون مقدم صحرای قرصده نصب خیام ایدوب اندن عجم مملکتی غارتنه
عسکر کوندرمکه اقدام اتمك ایدیی آندن که برمشئه نزاره قونلدیی
کوردجی اشقیاسندن سار قلوندن کمسه نك کوزنه اوبخو کرمدیی دیر
فرد بر ساعت استراحت یوزین کورمدیی القصه برایکی کوندنصکره
چون قرص حوالیسنده یورت طوتدیی آستانه ده اولان دعواسی موجنجه

تبریز فتحنه عزیمتن مقرر اتدی وآکاکوره هرکس ذخیره سن طوتدی
امتا برنج کوندنصکره جاسوس کلوب شاه آربه جاریی نام محله کلمش
ایکن سردار اسلامك جلادتن وحسن تدبیر وفراستن استماع احکله عودت
اتدوکین تقریر اتدی پس سردار جلالت شعار بوخبردن مسرت بسیار
تحمیل ایدوب برنج منزل عدو اوکومزدن فرار اتدوکی کا قید دیوب
اول داعیه دن فراغ کوستردی سردار [illegible]
دلرندن وقوص صحراسنده چون برنج کون اقامت ایدوب عسکر اسلام استراحت
ایلدیلر جملهٔ عساکر اسلام آکربکیری آکربلوك خلقی آکربکلربکیلر وزعما
وارباب تیمار قانون اوزره اللری قوستانجه صرقلوصرقلاری براقلو
مکمل جبه لولریله آت آرقه سنده یوقلامه اولنمق فرمان اولندی هرکس
نه ایلدیسه ایلدی قانون اوزره جبه لوسن تکمیل ایدوب یوم معهوده
صحراده بولندیلر هرطرفدن صدای صورنا ونفیر وطبل وعلم عالمکیر عالمه
ولوله وزمین وزمانه زلزله براقدی خصوصا سردار کامکار رخش ولوله
سوار اولوب خرشورة لرین طاقندی وابلغارین صوقدی وخشم وغضب
یوزندن صاغ وصوله یاقدی وهرآلایی کوزدن کچوردی ونجه چولرلری
وخلبوسلری اوکندن قاچوردی بوجمله ده چون اعدا ایله جنك وبر
خاش وبرد رلواوغراش اولدی باری قرشومزده اولان تل رفیعی یعنی دیهٔ
عظیمهٔ دشمن عدو فرض ایده لم واوستنه آت سوره لم وهرکسك الاینی
یورتشنی کوره لم دیوب اول تل رفیعه هرطرفدن آت سوردیلر وطوبلر و
تفنکلر آتدیلر عالمه الله الله صدا سیله ولوله لر براقدیلرکه کندوسی دخی
بالذات قلیجین صیروب کاه چالدی کاه اوردی کاه دورب کاه آتن
سوردی وبالجمله برنجه اوضاع عجیبه اظهار ایدوب دوردی اکرچه
بعضلر خفته حمل اتدیلر ایسه بعضلر کلان لجیلره حلالت وصلابت اظهار
اتدی دیدیلر وبالجمله بووضع بوالعجبك حسنینی وقبحینی کوندن روشن بلدیلر
سردار دولت یاور [illegible]
سردار نصرة یار عسکر عدوشکار ایله علایم شتاظهار اولنجه صحرای قرصده
مکث وقرار بوردیلر اما چونکم لشکر شتا عسکر اسلامه عرض برودت اتدی

جند اهل اسلام جانب شتایه رغبت اتدی پس سنهٔ مزبوره رمضان
المبارکنك اولندهٔ محل مزبوره دن قالقوب اوضر ومه داخل اولدیلر و
مقتضای حاله کوره بعض یالیلر تبدیل وتغییر ایدوب وبعض مناصب
توجیه اتدیلر وعسکر اسلامك کیمنه مناسب قشلاقلر ویردیلر وبوسنهٔ
مبارکده بوقدر بیوده ذهاب وایاب ایله اکتفا اتدیلر امتا حضرت حق که
عادل مطلقدر کندوسی مصطفی پاشا مرحومك خدمات مشکوره سن تحقیر
وتذلیل ایدردی وقوه دن آلت اوکاروب دخل وتعرض وادیلرینه کیدردی
حق سبحانه وتعالی حضرتی کندویه برطوتلق اچون حقارتوتهیر اتمدی ویارم
اتجاه قدر یاد اولنه حق برخدمت یولنه لتمدی بوقدر عسکر اسلامی بیهوده
یوردی وبوسبب ایله آکربیت المال اکر اموال عسکر دیامتاله کلی خسارت
وضرر ایرکوردی بوخود مقرر در هرکم غزالنوب بویله ایدرم دیرسه
خوراولاجقدر هرکم بن عبد قاصرم عاجزم المدن براتش کلمز دیوب سکت
بولنه کیدرسه حضرة حق اول ایشی اوکار اجقدر بونی تحقیقه حاجت یوق
وبونی بلمدك الکلامدك کسه یوق فاعل مطلق حضرت حق وبرن حق الان حق
[illegible]
چون صدر اعظم عالی همم ارض ومه
بنیاد عدل ودفع ستم ورفاهیت حال اهم وصلح وصلاح عجم وادیارینه وضع
قدم ایلمش ایدی شاه کرامهدن رسالت ایله مرحوم سلطان سلیمان خان عصر
شرفلرنده بردفعه رسالته کلن پیرفروتت تابوت آغانام برشیرین کلام
بنام سنهٔ مزبوره ذی الحجه سنده ارض ومه داخل والتفات ردار عالی
مقدار مقارنتیله مراسنه واصل اولدی بونك دخی نتیجهٔ کلامی ونامه
سنده درج اولنان پیامی آسایشه فقرایه باعث اولمق ایچون عهد سلیمان
خانیده منعقد اولان صلح وصلاح مرعی قلنوب اول حدود دن تجاوز
اولنمامق اوزره اصلاح مابینه رضای طرفین التماسنه مشعر ایدی ویلی
سابقك کلامنی مؤکد ایدی [illegible]
اشبو سنهٔ مبارکده پادشاه عالمپناه شهزاده عالیجاه
حضرتلرینك سنهٔ آینده جمعیت خاننه مباشرتنه امرهما یونلری صدور
بولمغله مرحوم سلطان سلیمان حضرتلری عصر شرفلرنده ایکی دفعه سورخان

شهزاده کان واقع اولمغله اول جهتدن اخراجاتی دفترلری کوردیی
وسائر لوازم ومهماناته مباشرت اتدوردی اولا ملوک اطراف دعوتنده
نامه لر یازیلوب متفرقه لردن بنام آدملر ارسالی مقرر اولدیی
جمله دن قرم خانی نه وشریف مکه جنابنه وسائر ملوک هند وقاسه
وجانب روم ده کفره نجونك اعظم ملوکی جاسار نامنه اولان بدنام
وافرنجه وندیك قرالرینه واردل ویوده سنه وبغدان وافلاق ودوبرو
وندیك امراسنه وحکام اهل اسلام وعباد عنایت معتاد پادشاه انام
اولان مصر وحلب شام وبغداد ویمن وبدون ودیار بکر وبصره ولحسا
وارض روم وسائر میرمیران بهجت رسوم وملوک اکرادن اولان
امراء بنام طرفلرینه وعموماً ذکر اولنان ایالتلرده امراء کرام ودفتر
داران ذوی الاحترام وبتمار دفتردارلرینه ودفترکتخدالرینه وسائر
ارباب مناصب عظام اولنان واجب الاکرامه اوامر شریفه ایله زمرهٔ
چاشنکیران دن وچاوشاندن معتمد امراد ارسال اولندیی وسنهٔ
اوتوز بهار اوزره سورهمایونم وجهتیت بهجت مقرونم مقرر ردیو بلدرلندیی
[illegible] وجهتیت سورهمایون فی اوایل جمادی الاولی سنه ۹۱۹ چون سنهٔ
مزبوره دخول اتدیی بر جهتیت همایونه مباشرت اولنوب اولا آمین سور
وناظر سور واوجوز معتمد موفور ونجه اصحاب وقوف وسعور یقین
اولندیی ومنارهای جوامع سلاطین ایله دعوای برابری ایدر انواع
زیب وزینت مقرون بش دانه نخل موزون ایجاد اولندیی چون پادشاه
عالمپناه ماه مزبورك اون التیسنده آت میدانی سراینه منزلگاه ایدندیلر بس ایتدی
دعوت اولنان ملوکك وزراء عظام ومیرمیران کرام وسائر ارباب
احتشامك هرکون هدیه لری عرض اولنوردی بعده ارباب حرفك
صنایع غریبه وعجیبه سی سیر ایدن ریلوب ارمغانلری وبلکه لری حکلوردی
فامنا بو سور بهجت موفور ده احداث اولنان عجایب وغرایب حد وحصره
بیرون وبر وجمله عیان وبیانی ممکن ومتصور ده کلدر فرق کون
تمام کیجه وکوندز سیر وتماشادن خالی اولمدیی وروز بروز تماشای
جدید برو زیدن قالمدیی وبالجمله بو سور بر سروری ارباب تاریخ

ممکن

ممکن اولان مرتبه وصف وتوضیح اتمکله درزم خود حسن اداده تقصیر من
مقرر ایکن اول بابی سنه ایدوب تکرار یله تصدیع اتمك اولیکورلدی
سور برجبور [illegible]
چون سور برجبور فوق کون تمامه ایرشدیی شهزاده عالیشان حضرتلرینك
جراح محمد پاشا اختتان ایدوب جانب پادشاهیدن اون بیك التون انعام
ایله رعایت اولندیی والده سلطان حضرتلری دخی اوچ بیك التون ایله احسان
اتدوکی اقمشهٔ گوناگون واثواب شوکت وخلعت حدد ن افزون ایدیی
اختتان نصکره اون کون دخی سیر وتماشا وجمعیت سور مهنیا ایدیی اتفاق
بلوك خلقندن ودلو قتلو لربلوکندن برنجه تازه یکچه لر کراوده لرده بلس
فسق ایدرلر ومجلسلرینه فواحش کتورر لر اول اثناده شهر صوباشیسی اولان
تکوری بلمز احمد چاوش قول اوغلنلرندن بربلوك یکچری ایله وغسن زمره سندن
برنجه مرد جری ایله اوده لری باصوب فاحشه لری اخذ مباشرت ایدرلر
سایر اوده لرده اولان بلوك خلقی بولدقلرینك مجلسلری باصلدوغندن رضا
ویرمیوب صوباشیی یه هجوم وقاحشه لری تخلیص وقول اوغلنلرین درکدوکم
مجروح وصوباشیی دخی اخذ ایدوب وآت میدانینه کتوردوب پادشاه مقابلیسنده
برلغو رلر اول محله ده بولنان یسا چیلر ویکچیلر قول اوغلنلری حالندن آگاه
اولیجی سپاه اوزرینه هجوم ایدرلر طرفیندن خنکامه صیوب اورته لق قتاله
مؤدی اولیجی یکچری اغاسی فرهاد اغا اکه صکره وزیر اعظم سردار اولان
فرهاد پاشا در دفع فتنه ایچون کلوب ایرشور یکچری جوغالمغله اول اورته لقده
ایکی سپاهی قتل اولنور وزیر اعظم سنان پاشا مهتر خانه اوزرنده اولان قصر ندن
تماشا ایدرمش فرهاد اغاء کتوردیی عنفله یره قره کویك نه کلدك ایکی قانه
سبب اولدك یقل کیت دیو عتاب ایدرلر اولدخی کتمکله یکچریلر معاکید وب
غوغا سکون بولور وپادشاهه عرض ایدوب یرینه فرنك یوسف پاشا که اول
حینده میرعلم ایدیی آغا نصب اولنور سنان پاشا ایله فرهاد پاشانك منشاء
عداوتی بو ایدیی بوکونده نصکره سور همایون جمعیتی دخی اتمامه ایردی
[illegible] سلطان سلیمان
خان علیه الرحمة والغفران ایکی دفعه شهزاده لری سورهتلرین اتمام ایدیی

بردنی صدر اعظم ابراهیم پاشانك اذدواجی جمیتی ایدی سعادتلو پادشاه
اولکی حضرتلری همایونه زیاده اهتمالری اولوب بذل درهم و دینار دخی اکثار ایدوب
نجاوز اتمش ایدی و انواع لعب و مضحکات اول عصرده زیاده سی متصور دکل
ایدی هند و سندك عرب و عجمك جمیع مسخره لری و ارباب لعب و هنری موجود
ایدی صکره نی سور پرخور لرندن اول ابتدیه و اواسطی کثرتی و وفرتی و بذل
دراهم و نعمتی ناقص دنی دکل ایدی آنجق بو جمیته طنی اوقات اولنوب
اون بش کونه دن نجاوز اتمدی اولدنی وزیر اعظم بولنان لطفی پاشانك دون
همتکنه حمل اولندی نهایت بوجمله سرهر پادشاه بحر و بر وجود بر جود لریله
بر اوج جمیته دنی وزرا و علما ایله همجلس اولوب مباحثهٔ علمیه و
مصاحبت دنیویه ایله شرف بخش اولدقلرینده داخل مجلس همایون اولنلرك
بلکه اولاد و انسابلرینك باعث افتخارلری اولمق مقرر در بو سور پرسرور و
بذل اموال بیشمار و ارباب لعب و لهو و شیرینکار رخدا کثار دن دنی نجاوز
ایدی آنجق پادشاه نیك کردار بالذات همجلس اولمغی اختیار اتمدیلر اوج مجلس
عظیمه ترتیب اولندی اوچنده دنی وزیر اعظم صدینه مجلس ایدی بر بی
وزرا و میر میران و اهل دیوان عظام اولنان اصحاب کرامه بری دنی شیخ
الاسلام حضرتلریله علماء عظامه بری دنی شایخ کبار عظام اولنان ذوی
الاحترامه حصر اولنمش ایدی سایر آیامده خود کبار دن هر برینك محل مخصوصنه
سفره سفره طعام و حلویات و اشربه و انواع تکلفات ارسال اولنور ایدی و بنه
هر کون فقرایه بغما ایچون نجه بیك کاسه انواع نعم ایله دولدورلوب بغما
اتدورلور ایدی پادشاه عالمپناهك سلطنتلری اوائلنده دنی و سائر

[illegible] بعد التسویر چون پادشاه عالمپناه سنان پاشا دن صلح و صلاح
احوالنی استخبار بیورد قلرنده پادشاهك امری نه ایسه اولمامکی شاه رضا سیله
و برمکه راضی و پادشاهك رضاسنه متقاضی درد یو عرض ایلدیکی پس ترکمان
خان که تابوت آغاد نصکره مرسالت ایله ارض روم ه کلمش ایدی و بلا توقف
سنان پاشا مزبوری کندوندن مقدم درد ولته کوندرمش ایدی بریلدن
زیاده ایدیکه درد ولته متوقف و سورهمایونك سیرنه و تماشاسنه مشغول
و معروف ایدی رسالتك تبلیغ ایله دیو فرمان اولندقده صدر اعظم کرشاهزاده

صلح امورین برمعتمدین طلب اعش بوحقیری کوندردی وکور پادشاهك
صلحه رجاسی نه یوزدن ایسه بکا کلوب ماوقعهٔ بلدردیو بیانش ایدتی
بنم رسالتم انجق بودردیر نهایت مقدر اولان بریلدن زیاده انتظار ایله
سعادتلو پادشاهك نعم بیارنه مستغرق اولمه مزایمش دیدی پس سعادتلو
سنان پاشادن شاهك نامه لرین طلب ایدیلر و سرایا کوزدن کچوردیلر
اصلا برنتیجه ویرر کلام اولمدیغنه مطلع اولوب ایلچی نوك ارسالی سنان پاشانك
ایرامندن ناشی ایدوکنه واقف اولدیلر بلا تردد سنان پاشانی عزل ایدیلر
ورئیس نامه اولان منلاجق رحومی سن اسالیب کلامه واقف ایکن بوچون
بونامه لرده نتیجه بخش اولور کلام اولمدیغن سرداره افاده ایدوب دیو
طاش کمینه اوردیلر و سلام چاوشن و برنجی شاه روبدترین سفینه ی
معهوده یه کوره که کوندردیلر سیاوش پاشا [illegible] وزیر اعظم اولدنی
و دخت نجاتدن دمور قبویه [illegible] سنان پاشانك کدیی
ظاهر اولنجق وزیر ثانی سیاوش پاشایه خاتم و کالت ویریلوب وزیر اعظم
اولدیی بوادشاده عثمان پاشادن دنی بوداق بك نام سنجاق بکی دخت نجاتدن
عبور ایدوب اولاق ایله آستانهٔ سعادته کلدیی عثمان پاشا بویله عرض ایتمکله
قزلباشدن محمد خان نام خاین بدپیمان زمین ثروانه کلوب شاهم صلح و صلاح
ایچون ترکمان ابراهیم خانی آستانهٔ پادشاهی یه کوندرمشدر مابینمزده صلح
وصلاح مقرر در دیو میرلوا اولان دال محمد بکی آدم کوندرمیر شاه الیه
دنی غایت ساده دل حیله و خدعه دن غافل آدم اولماغله استقبالنه
چقر ملاعین وقت فرصت در دیو قلیچ اوشور رلره دردمند محمد بکی ویرنجه
غزالی دنی دوشور رلر بو مادن سعادتلو پادشاه غایت متالم اولوب
مزبور ابراهیم خانی سورهمایونده مقدار بدن زیاده توقیر اولنمش ایدیی حبس
فرمان اتدیلر و روم بکلربکیسی عسکر یله دمور قبویه ایرشمك ایچون امر شریف
کوندردیلر و اوج بیك بکجری و عموما سلحدار بلوکی کتخدالریله وردم ایلی
صاغ و صول الایی بکلری و کوستندیل و سلستره و نیکوپولی سنجاقلری تحت
یدلرنده اولان زعما و ارباب تیمار ایله دشت نجاتدن دمور قبویه و ایرهق
فرمان اولندیی وکسان آلتی یوك خزینه دنی ارسال اولندیی وکفده جمعیت

ایدوب کفه بکلربکیسی جعفر پاشا که برمه برجنك آزما ایدی سردار تعیین
اولندی بس شش شعبان المعظم سنه یدیسنده کفه دن قالقوب عازم باب
الحمدیه اولدیلر وسلحدار کحیا سی سنان کحیا عموماً سلحدار بلوکیله وردوم
ایلی عسکرن آلتی بیك کوندیه عسکر انتخاب اولنوب مزبور یداق بکه باش و
بوغ تعیین ایدوب ایلروکوندردیلر کفه دن دمور قپویه وارنجه
دست بجا تمك منازل ومراحیل ذکرنده درکفه دن قالقوب دردنجی کوندن
کرج بوغازنه وارديلر که از قدن کلن وبرویه جاری اولان تن صوینی قره
دکزه داخل اولدیغی محلدر یکری میل مقداری عرضی اولوب آت کمیلر یله اون
بش کونده کوجیله عبور ایتدیلر آندن دردنجی منزل طمان محراسنده واقع قره
نام قلعه قرینه وارديلر آندن بشنجی کوندة قویان نام نهر کبیره وارديلر
چرکسه صاللرده وزشتر ایدی بغدری صال ایله کچدیلر آت باشنه بشر اقچه
عربیه اون ایکشر اقچه رسم عبور ویرده یلر آندن دردنجی منزل چرکس ولایتندن
کمرکی دیدکلری مملکته وارديلر بوندة اولان چرکسلر اوقدر سارق ناکسلر
ایدی کسلمك فراجه یکی وانکی قاملدی کوزدن سورمه چکرلردی اما انچه
آلتون نه ایدوکن بلمزلردی برسی بریرده قرق للی آلتون بولنش برکمسه یه
ایکی اندازه بزانجون ویرمش نقل ایدرلر آندن کوکمن یومرده سندن بولنه
طلو یاغدی حتی نخچه کمسه نك آت وبارکیری باشنده اولمله دن اوکوب
صاحبن پیاده قودی آندن هرمان محراسی دیلن وادی یه وارلدی دردنجی
دیه منزلنه سی یوق برصحرای بی پایان ایدی اما کیاهی ابریشمه بکزر آهو
ایسه سوری سوری کزر وهربرایکی آدم برده یغین یغین آهو بونوزلری
وآرآهولوکه هرسل بونوزلرین تبدیل ایدرلر اول محلده شاخلریني بریره محکم
سورتمك استرلر اول محلده ایسه طاغ وطاش اولدیغندن اولدن دوشن
شاخلره سورتمه سورتمه اولدیغی اول محلده دوشر اول اجلدن طول مدت
ایله یغین اولور قالور آخر اول صحرای بی پایانی دنی یکرمی کونده قطع ایدوب
برصوکنا دیله کتدیلر آندن بش کونده بس دیه نام محله وارديلر بعضلر کولجه
وبورکه لرصوین ایچرلردی آندن دنی بشنجی منزل ترك نام صوکنا دنه قونار
اما بوصوبك اطرافی غیوتی یوسنه اولمش قرغستان ایدی کویاهر یری برمور

نخل یاسر وایدی آندن قرتای نام محله وارلدی چرکسه بکلری کلوب تردصوبی
وقرتای نهری او زرینده سکز یردن جسر بغلدیلر اوچ کوندة عبور اولنوب نحمال
ولایتنه وارلدی آندن دمور قپویه دوغری غزیت اولندی وبالجمله سکز
کوندة دمور قپویه دخول ستراولدی شروان شکریله عثمان پاشا کلوب استقبال
ایلدی وعظیم شنلکلر وشادمانیلقلر اولدی وبرنچ کوندة عسکر قشلاق تدارکنه
باشلندی کیمی ساز لقلره کیردی وجادری اوزرینه ساز دن اورتولردی وتولردی وب
وطوارایچون ساز دن دامادیدی آنتپی کیسی دنی ایسلر قازوب این یرنکدره
دیوارینه کیردی هرکس ممکن اولان مرتبه تدارکین کوردی والا ذخیره قلت
اوزره ایدی بغدای وآرپه ایکشر یوزه بولنمزدی ناچار جمله حیوان وانسان
برنج اکلنه محتاج اولدی ارسال اولنان غله [illegible]
وقایه ذکرنده رسالهٔ بابانیه مؤلفی اولان غیرملك شروان وباب الحدید
احوالن تفصیل اوزره یازمش بزآندن خلاصهٔ کلامی اخذ ایدوب تحریر ایدلم
انشاء الله تعالی اول زمانکه ملك شروان سخ عثمانیان اولدی عثمان پاشا
وزارت ایله وضبطی کثرت ایله محافظه سنه قالدی سنهٔ آینده ده خان قرداشلری
واوغلی عسکر یکرکران ایله کلدیلر ونخچه مملکت تخریب اتدیلر بعده خان قرداشی
یوزبیك تاتار ایله کلوب ملك شروانه وقره باغ مغانه ولوله لرصالدیلر
بوکره دنی بوقدر بیك یکیری وسلحدار بلوکی وروم ایلی عسکری وسیواس
عسکری بکلربکیلری ایله کلدیلر شمخال وسائر ملوك طاغستان واراء کوهستان
خبرلشوب بوقوم واردقجه چوغالمده ممالك شروان غیری ملك مورزه
اولاشمده دیر وقتیله تدارکلرن کورمزسك بزه دنی ضرر لری سرایت ایتمکله
اشتباه یوقدر پس جمله خبرلشدیلر وکنجه خانی امام قولی خان ایله کاغذلشدیلر
ودیدیلر که بونلر برنچه قوم آنچق هرسنه برر آیکشر بلوکی کلورحالبکه کلدلرك
بریلوکی اوزن اکلوصوفیلر کبی بربلوکی دنی باشلری قیاشقلر کبی همان
اتفاق ایله بونلری اورتهدن کتوره لم یوصه براکی یل دنی بونله کیدرسه
آنلر بزی کتورلر پس امام قولی خان بونلرك اتفاقن شاهد یازدی بلدیردی
محاربه [illegible] خان یانه امام قولی [illegible] بونلرك بوو جمله عهد و
اتفاقی شاهك معلومی اولدی بلا تردد شاه دنی کندوبی رهسکرایدوب

خاصه قورجيلردن ياننه اوج بيك قورجي كوندردي درت خان واوتوز
سلتان كه جمله عسكرلري الليي بيكدن نقصان اولميه تدارك اتدي وكورجستان
وطاغستان عسكري ضم اولنجق مبالغه عسكر اولمغي تحقيق اتدي

[illegible] يعقوب پاك شهادتي ومسعودبك انهزامي ذكرنده

ميرمزبور روم ايلي عسكرينه باش وبوغ ايدي شابورآن نام محله قريب ساز
آباد ديه كلري صحراده آت اوناركمقده وقالقوب سرداره اولاشمقده برايكي
كون توقف اوزره ايدي امام قولي خان ديه كلري بدكمان كه عسكريله شماخي
كلديي بونلرك خبرين آلديغي لحال آلتي بيك سلح ومكمل سرخ سرانتخاب رستم خان
ودانق بك نام ايكي برادر دلير نامنده كه بديمانه قوشوب اوزرلرينه كوندردي
مكر اول صيده بونلر بورت تبديلنه مفيد لرأغش في الحال آتلنوب لرواغرقلرين
يرلرنده قورلرواعدايه مقابله اولورلر وبفضل الله تعالى غلبه بونلره طرفنده اكن
ميرمزبور برزخم جانكاه ايريشوب وشهدايه ملحق اولورآلايي بكسي دخي اول
اثناده شهيد اولورغزات بينه غيرتلنوب اعدايه تمام غالب ايكن دوبروجه
ملحد لوندن برايكي بي دين رستم خانه واروب بكك والايي بكينك شهادتنه تحير
اتمكله قزلباش دونرلرواهل اسلامي مكسورقلورلراول اورتالقده پدي
سكزيوز آدم كبي شهادته وضع قدم كبي دخي اسير وكرفتارالم اولورعثمان پاشا
ايله امام قولي خان [illegible] چون سلسترعسكر
خلاص اولنلرعثمان پاشايه كلديلرسائرعسكراسلامي دخي جمع ايدوب تسكيت
واستمالتلرويردي اولحينده زمرهٔ سلحداران وغيري البته عدويه انتقام
آلمق تدبيرنده اولمك دينواقدام اتديلرعثمان پاشا ايسه بونلرك بوقدر كينه
مواجبلري اولدغندن غيري ذخيره ده دخي مضايقه لري اولمغله بعض لغو
بيان ايدوب تسكيت وادي سندن بعض كلمات اتدي ولكن جمله سي متفق
الكلمه اوج درت آيه دكين نه سندن علوفه استرزوندبرحيثه ذخيره ايجاب
سوزسويلرو زياد شاه اوغورنه وسنك يوزك صوينه هرنه وجهله ممكن
اولورسه تحمل ايده وزبردباشيمزواردين اوغورنه فدا ايده زدديه
چون كه عثمان پاشاي دلبرك مزاجنه موافق سويلديلرماه مزبورك اوائلنده
كوني دمورقيودن جقوب جمله عسكر صحراسنده نصب خيام نصرت انجام اتدي

اون سكزنجي

اون سكزنجي كونده باش ديه نام محله قونلدي اول حينده قزلباشك آلايلري
كورندي سيواس روم بكلربكيسي جركس حيدر پاشايي ايالتي عسكريله صاغ قولي
تعيين اتدي وكفه بكلربكيسي جعفر پاشايي روم ايلي عسكري ايله صول قوله
نصب ايلدي وكندوسي قلب عسكرده يكيچري قپوقاتي اوكنده
دبروب اوتوزدن زياده ضربزنلرين بيله قودي سلحدارزمره سنن
كندو قولنه علملري دبنده مرتب ومكمل وضع ايدوب اول حينده واغور
ايله مشهورآلان سياه آتي كه سن وسالده اوتوزياشندن زياده وكندو
بوقدر حروبنده هركز دشمنه قيمين كوسترمه مش ايدي وهرغزاده كه آكا
سوارآولمش ايسه منصور ومظفرآولمش ايدي تبرك وتيمنآ آكا سوارآولوب
يرنده ثابت وبرقرارآولنجق متصل كشنزوآشورواعداءاوستنه كتمكه شتاب
ايدوب چاپنورديلر وهرغزاده كه بوصوبغي ظاهرآولوردي علامت غلبه
ونصرت عنايدر لردي ومن عندالله تعالى اول آنده بوبرخاصه بخصوصه
ايدي پس عدوجانبندن دخي امام قولي خان شاه قورلرايله مقابلهٔ
عثمان پاشاده وحيدر پاشايه مقابل رستم خان ابن حسام خان وجعفر پاشايا
قولنه مقابل اولان ابن برهان كه بوجانبدن دوكردان اولمش ملوك شروانك
كچ برمرتد بديمان ايدي بووجهله مقابله اولوب چرخه جيلرايكي طرفدن
جولان ايدوب وبالجمله اخشامه دكن جنك وحرب متمادي اولديي ونوعا
جانب قزلباشده صورت انهزام مشاهده اولنورآولديي لكن كيجه ايرشمكله اوزره
سوره يلروكيجه ايله نقاب ظلمه مناسب كورمديلرآتاطرفيندن مشعله لر
ياقوب نصف الليله دكن جنك اتديلرحتى بوجنك شعله صداسي دبريادن
اولنوردي آندن عسكر طرفينك عسكري قونشري وهرطرفدن قزلباشك جقوب
عسكراطرافن طولشديي ارته سي سه شنبه كونى اولغله آسايشه ميل ايدوب
طرفين جنكي تأخيراتديلر يوم الاربعاده چون صباح اذانلري اوقنديي هركس
نمازين قلوب وبلاتأخير جنكه پابنديي اول طرفدن قزلباش آلايلري دخي
كمافي الأول سوارآولوب مقابله يه كلديلروجنك وحربه مباشرآولديلر
نوعاً جعفر پاشا قولندن انهزام صورتي نمايان اولنجق كوستنديلر بيراغي
روم ايلي غازيلريله برابر عردن نفس واحد كبي شويله اوغرادبلروطوقنديلر

خواه وناخواه قزلباشك يوزين دوندردیلر آندن صکره هرطرفدن اهل
بیرا قلری عسکریله یورودی وهرغازی شویله برشیر ژیان اولوب کوزلرین
قان بوردی امام قولی خان های مختلف نجون قهرهزشاهك جوركی سزد
حرام اولسون دیوفریاد ایده کوردی برکسه دومندی آغرکندوسی دخی
یدکنه بنوب توسقونه قوت دیوب اوزلدی واوکنه کلان یوله دولدی
آن واحده ده قزلباشدن جنك میدانده کسه قالمدی الا لشکری دوکلدی
قالدی حتی کسیلان باشلری عد اولندقده یدی بیك بشیوز کله صایلدی
وبونلردن فرمان سردار ایله برقاچ یاید یلرك میدانی شویله طوغشدی که سرخ قزل
رویاه وکورك وسك اولشدی برر لشکر بوجنکه کلان قزلباشلرك اکثری اهل
وعیالیله کلمش ایدی یعنی مقصود کشی اهل وعیالی یاشده غیرت ناموس
ایجون محکم جنك ایدردیمك ایدی الحق جنکده دخی تقصیر اعدیلرك اتاغیاتی
حتی ایله یاد نصرت اهل اسلام طرفندن وزان اولدی فلله الحمد

ملحدان اولان امام قولی خان کورجستان ملکلرینه نامه لرکوندرمش بوجنکده
بولنمرلرین سیاقش اقتضیدی آنلردخی هزیمت اثناسنده کلمکله قیاتاجه سنده
یول ایزیلمزلرطاغلره دوشمکلرکوجه اول ناحیه خلقی سراپا باغیلرایدی
اما قلیخوفندن بالضروری دوستلق اظهار ایدرلرایدی اولسبدن
کلن کورجیلرك اکثرینی قرمشلر ویاندره بولدقلرین شنیعت اتمشلر وآیکی
بکلرینی واون قدر نامدار سکلرینی دست وپا بسته کتوردیلر وقتل اتدکدن
کورجیلردن بی نهایه کله آرایش نیزه ایدوب دیوان سردار ندی وقارن
یتوردیلر فی الحال سردار عالیمقدار بونلری زکم صالبی لونده خان اوغلنه
کوندردی وسعادتلو پادشاهه خراج کذار ایکن بوصوبه یه حکم نویسی
اتدی الحاصل بعد الجهاد به شابوران نام شهر مقابله سنه قونلوب برکج کوی
استراحت اولندی آندن منزل بمنزل یوریوب شماخی شهرنه کلندی
وسنه جمادی الاولی نك اون بشنده قلعه بناسنه مباشرت اولندی
وقرقیش کونده اتمامه ایرشدی بوندن صکره کورجستان طاغلرینه ممکنه
آتشلر دوشب هرجانبدن انواع ارمغان وملکلر ایله مراجعتلر بریبرینه

تقدم ایدرلر اولدیلر وبررلتو باشلرینی یدی قیوقوکندن القلوندن خدمتلرینه
البقود یلر وبوندن صکره وزیر غالبی نژاد نفت معدنلرین کورملك اراد ایدنیوب
یاکونام قلعه محاذینده اولمغین برمقدار عسکر ایله وآروب آندن دمور
قپویه کلدیلر وبو مسرتله ایله عید شریفی آنده اتدیلر

عثمان پاشای جلالت افتاشروان زمینه بوجهله نظام وقلاع ورعیت انتظام
ویردکدن صکره استانهٔ سعادته کتمك اراد ایدیوب برینه جعفر پاشا قایم
مقام واول مملکت خلقنی امن نه رام ایدوب عید شریفك دردنجی کونی
عزیمته قیام اتدی وقطع منازل ومراحل ایده رك اول زمانکه قانلو صوینخ
صوینه نصب خیام اتدی مکر آستانه دن شروان قولنك خزینه سی کوندرلمش
وبونی رؤس مخوس خبر آلوب یوللرینه ایمش اول صیده که عسکر اسلام ایله
عثمان پاشاء دیلرنهر مزبور ساحلنده قونمش ایدی اخشام وقتنده که
غزات تکبیر ایدرلر واللهُ اللهُ صدالرین تکبیر ایدرلر رؤس مخوس قریب
یرده اولمغله اشیدرلر وعسکر اسلامدن خبر آلورلر براو زمانلو جنکلتانه
کیروب متوقف اولورلر علی الصباح که اول نهر عمیقدن کذر ایدوب عسکرك
ثلثی کجیوب هنوز بری برینه مزاحمه ده ایکن تفنك سریدیلر وبنجه کسنه
مجروح ایدوب بنجه سن زمرهٔ شهدایه قاتدیلر مکر جنکلتاندن برطوبور باغلشلر
الدقلری غنایمی آنده حفظ ایدوب مامن ایدنلرین عسکر اسلام اطرافدن
الدیلر وایکی کون محکم صواش ایدوب چوق ملعونك سرنکبت اثرینی جالدیلر
عاقبت آندن کجوب براو زمانه دخی کیردیلر صخوهٔ کبرایه دکین آنده دخی
جنك اتدیلر چونکه برچق ملعونك سبیله برنجه مسلمانه ضرر ایرشمك مقرر
ایدی اول داعیه دن کجوب یوللرینه کتمکه ترجیح اتدیلر آندن ترك نام نهر
کلندی والاهزار مشقت ایله کجلدی آندن بش دیه نام منزله نزول اولندی
والا رؤس مخوس اول صحرالری یاقوب دوایه غدا اولاجق برجوب قوما
ستلر ایدی وایکی منزلدن دخی اصلا صو بولنمدی اول اجلدن غایت زحمت
کجلدی بعده قوبان نام نهر کبیرك کنارنه قونلدی آنده فی الجمله استراحت
اولندی واوج کوندن اول صوددن کجلدی اول محله شماخی بکلربکیسی که

B NÜSHASI

قلعه دن صفره وصفره دن قلعه مرغ سبك پرده غیری نوع بشر دخول وخروج
امکان قالمدی دیر محلدر یورویشه فی الجمله قابلیت کلوب اول محل جیراق سردی
مکر کوفر وملاعین اول محلك آلته برلغم مهمکین ایدوب بارود ولدرمش جوده یورویش
ایلدیلر اول سوریلن طیراق ایلن اوچ درت بیك آدم هوایه شویله پرتاد اولدیلر
الشوب زیر خاکده قالوب بی نام ونشان اولدی امرادن فرهاد بك که ملازمتیله ایدی
وغازی سلطان سلیمان خان حضرتلرینك اواخر عمر شریفلرنده مصاحب ومقبول تپوجی
باشی فرهاد اغا کفار اغالغله اشتهار بولمش ایدی واوچ سنجاق بکی داخی وزعماء وزیاده
کیمسه دن بی نیاز آدم ودرجه شهادته وضع قدم ایتمیلر بوندن صکره دخی فرق الفی
کون دوکلوب اکثر دکه همایون ایله وزیر پرتاو پاشا وقپودان پاشا
داخی کلدیلر بو دفعه کفار امدادنه تایوس اولغاله استیمان ایتدیلر مقدما مردانه
دفع وقار کفار دوزخ قرار برایکی دفعه مکوب قلعه دن طاشاره مسلمینك
الکی مقداری نامدار ومتعین کرفتار وطلب امنی ایدوب جوابنده ایرته برکون طوتمامز کلوب
وعسکر کز وطوتناکز پریشان قیلور اول زمانده سنی آتم اوکنجه پیاده بورود روخنده
دولدردکك طیراغی آرقه ایله جیقاردیرده دیو جواب یازمش ایدی بو دفعه
چون قلعه دن ویره جك اولدیلر اسارای داخی ویرورز دیشلر صکره که طرفنده ویره
وامان کاغدلری یازیلوب ویریلدی اسارا طلب ولندقده کندم بولشدقده چوق
ویرویرز دیوچوق اکون ندرمش ایدی وبالجمله چادرلرینه قوردیلر وقلعه دن چادره
طاشندیلر وسردارمزدن یکرمی بارچه کمی آلدیلر وکیلره داخی طاشلوب دولدیلر بعضی
اولدقلرنده دفتر ایله اون بیك کافر ایمش بو دفعه قلعه ده جیقاندن درت یکدن بشجا

ایدی بو نلرت یانجه کیدوب وینه کمیلری کتورمکه امرادن عرب احمد بك یکرمی قطعه قادرغه
تعیین اولنمش ایدی جمله سی حاضر اولوب کمك اشناسنده سردار ده وداع اکله کلدیلر
اوده بر بك نامنه متعین سك ایکی التیارمق بر کرمی قیوب مقابله سردار ده وتوز دیر
پس سردار دی وقاربو قدر یکی کیره ویریلدیکی زیاده طوتمامکز وکمیلر مزینه
بنزه واصل اولیجه زهر دیرلقیله بر بك قالسون دیو ملعون غضب یوزندن بك دکل
برکلب الیقوه زین دیدکی هان سردار ه عار وعیب وحمیت طاری اولوب یا اول سار ای مسلمین
قنی دیدی انلر جمله سی بم دکل ایدی هر بری بکمکدن وعسکر خلقندن برنیتاپدی ویره
کیجه یی قتل اتمشلر یاسنده اولیجه من یللش دیدی سردار ایتدی انلر قتل ایدیجك بن
دخی قتل ایلدم دیدی سردار ایتدی امدی موقدر جمعه ویره یی بن بوزمش من دیدکی
واشارت ایلدی کرمی اوزرنده اوتورانی کمرلرنه قیدبندلرندن بیچاقلرن
اوطاق اولکنده باشلرین کسمکه دی وعلی الجمله کمیلره کیرن کفار دخی جیقارمیوب
یا قیرمه حکم قدیمه نزاور دوروب طوتناء همایون کیمسه یه توزیع ایتمه دی وباش
اوس ملعون که محاصره ایدن ایکی قوللرین کسمکه دی وکونده روبجوده اوجه
یاغلدوب برقاچ دفعه دریایه غوطه ایتدردی دیرلر بعض اهل اسلام کرفتار اولوب
بویله عذاب ایدرمش انلرده اوکنه کتوردیلر جون قلعه کملو اولدیغنه یوغین عمل
ایدوب اوکنجه کتورمدی وکندو ورجمعه نمازن قیلیجه ملعون خندك صیراغین
طاشدیلر جون نمازدن فارغ اولوب کاسر سرینه کلدی سیدنده بردیرك
دیکاشو ویرایکی کیمسه یاشه قوللرمش دورردی بویجوندن بوکندوسوال
ایدی مسلمان اسیرلرینه انکله عذاب ایدنکزی اعتراف ایدیجك کندوسنه

مذکور ولایت داخل اولغله شریعت مطهره موجبنجه مذکور عهدنامه نقضه عزیمت
بور یلرینه مانع اولورمی بیاپور یله بحوالة علم اصلا مانع اولمق احتمالی یوقدر
پادشاه اهل اسلام اعزالله انصاره کفره ایله صلح ایلمك اولدقده مشروع اولورکه
کافه مسلمینه منفعت اولدیجق اصلاحصلح مشروع دکلدر منفعت مشاهده اولنوب
مؤبد ویاخود موقت اولدقده نقضکرده منفعتلو زمانده بولندیغی اقتع کورلمسه بوزمق
واجب ولازم اولور حضرة رسول صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك هجرت بنوی سنك
التمنی یلندقده اوردیله دکبن صلح ایدوب حضرت سلیمان کرم الله وجهه مؤکد عهدنامه یازوب
معاهدهٔ مقرره قلندقده قلندقده کلجك یل بوزمق اقتع کورلدیجه حضرتلرینك سکوتنده
اوزرلرینه وارمش مذکور معظم فتح بوردمشاردر حضرت خلیفة ربّ العالمین مدّ الله
تعالی ظلال سلطنته علی مفارق المسلمین وایده بالنصر والفتح المبین عزیمت همایون لری الله
جناب رسالت پناه صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك سنت سنیه لرینه اقتدا بورمشلردر
بو سفر پیس ویزیر سادس اولوب لاله زاده مصطفی پاشا سردار یکبین اولمق اناطولی
بکلربکیسی اسکندر پاشا وقرمان بکلربکیسی حسن پاشا ومیراس بکلربکیسی ابراهیم
پاشا ورومیلی بکلربکیسی مصطفی پاشا ابن جعفر پاشا وحلب بکلربکیسی درویش پاشا
جمله ایالتلرنده واقع امرا اولوب بالتمام روزکار ایله وشهرزوله مظفر پاشا وروم ایلنده
ترخاله وبایندر ومورده والیسی اولوب بوطرز زرین سنجاغی عسکر وبکلربکیلریله وبکچری کتخدا
یحیی کتخدالرینه بیك بکچری وطوپجی وعربجی کفایت مقدارده مباشرلرله خلقنك
بیچه نامدار وبیچه نامورین سردار یکیمقدارده مامور اولوب سنه مزبوره ربیع الاولنك
اولنده طوپنمای همایون ایله چیقوب متصوده متوجه وروانه اولندیلر ووزیر

بیاله پاشا ایله قپودان اعلی پاشا درسوزه قریب کیمی قادرغه وارغه وکیمی بارچ وقایت ایله
طوپنمای همایون ترتیب ایلدکده عسکر اسلام قلعه فتحنه اهتمام اوزره ایکن بوبلوك
جانب دریایی محافظه مامور اولدیلر جیوزه ومزبوره ایمانه کیکر اقامت برلمك
فرمان سردار صاحب وقار ایله پیام پاشا قندوبردن یازه ده اوج مرتبه برتر مصوص
جانب پادشاهی دمادلق سریله یازیلمغین یاریمریت اوامر ایکی فرمان برمرد یوب وصاغ
سردار دیوزه یه جیقارت محلته نصب ایدیلر ویزیر ی جمله عسکر ایله معا تعظیم
اجلال ایجون موکب سردارده کیدیوب اوصاغ اینده یلدیلر وبالجمله اندلفقوش
قلعه سن یدی یردن متریس ایله برکار ولرماط ایدوب دوکده مباشرت ایلدیلر
وبفضل الله تعالی الی بریجی کونده فتح وتسخیر اولوب جمله عسکر اسلام تیر کام
اولوب فضل الرام اولدیلر اندیصکره مفتوحاولان امرای کفارات رؤس مصوصه سن
کیرینه نام قلعه ده محصور اولیجق کفره یه ارسال ایدیلرلر دخی جاندرنه ناشر صیاله
قلعه سنك مفتاحلرین کوندردیلر وقلاع مزبوره فتح وتسخیر یاله پاشای مشارالیه
طوپنمای همایون اهل قلعه دن محافظ ایدوب ونصف عرده یله قپودان پاشا لغقوشه یمانه
قلعه آدم کیرمك ایجون لنکر اقامت برلمش ایدی صکره علی پاشا بر بهادر وتوانا
اولغله متریسه کیدوب سیواس بکلربکیسی پیر اوغله یمانندن اوس سفایه تاشی ویرخ
یقینین اوتمش یدی مفتوح اون ایکی قلعه سنك لوازمی تکمیل اویجه ایام شتاده فتح تقدم ایله
دریادن مانع مرور اعظم آستانه یه سعادت طرفنه طوپنمای همایون عزیمت ایلدی وسردار فتح
بهرام پاشا وقاراعثمان اوغلی مامور اولدیلر عسکر عدو شکار ایله ماغوشه قلعه سن احاطه ایدوب
روزان وشبان دوکده مباشرت ایلدیلر واطراف ه رخندق عمیقه دخی حفر ایلدیلر

برابر یعقوب صفا اوزرینه متوجه اولدیلر اکثاد کین مطهر لنك صفعاده درنك اوزره ایکی
اول اثناده قاجوب تولمه فینه کندیسی دقطران نام برسیدرویی یرینه نصب ایلدیلر
اما اوزرینه میرلیك نام بهادر وادیجق اولدانی فرایدق شهر صفعا داخی مفتوح اولمغله ورجی
حسن پاشا اسرنا حیس وحصین وهرری عسکری سلام ایله پایمال وسرسری ایلدی یندن
کوکیان قلعه سنه متوجه اولدیلر وعظیم جنك وجدال وحرب وقتال اولوب شهریرن
حراب ویباب ایلدیلر اما کوکیاده قلعه سی پوریشی ایله آنمیوب همان عقبندن اوزرینه بر مقدار
عسکر کوندردیلر والا اینه مفید اولمدی بینه مکرراً اقدام ایدوب امراد دن سردار دیمکله
وقارات معارف ومعتبری اعالرندن پنجه آدم پایه شهادتده وضع قدم اتدی اما
بو استاده مطهر لنك اوردوی یامق وعسکر اسلامك قوتنه کاینی یامق بیتنه کلدی
سردار داخی عسکر اسلام الم مقابله ایدیجك بفضل الله تعالی منه زمانلرارتدی تکرار مذکور
قطرانروسیا وعلی بیکی کراز بیدیرمیانده غایت بهادرودلیر نامنه ایکی صفعالی
باصدیلر سردار داخی قره کوزیك وعلی صوباشی نام دلاورلرینه کوندردی بعنایت بنده
تعالی اولکی ملعونلر یاسلرین کسوب عسکرلرینه متهور ومکسور ودوندردی عاقبت کوکیانده
محصور اولدیلر ابن شمسی ایدن اماره دیلدی ولاکن کره بوزیاشی حاصل اولمغله کوکیانك
سنجاغی کندیه ویرلدی وقلعه کندونك ملك موروثی اولوب سارنلماره اکی
قلعه نامدار نواحی لریله پادشاهه تملیك ایلدی وقزلروه داخی رهن ویردی
شکوه زاده مولانا شرابی ع الندی کوکیاده یتمش یدیده انقضا ومعنا تاریخ
دیمش یدی اندن وزیرداخ عودت وجانب صفایه رجعت ایلدی اول محله مطهر
لنك داخی دم کوندرب الصلح خیر تحوا نجه اطاعته رغبت کوسترد

وبن اولی وعمارت نام ولایتی کندویه اراضی جالدیر وقره داغ مابعده ویرلدی
هره فینك عهد ومیثاق وصلح ووفاق مقرر اولوب بوندن صکره الکی داغ صفعالی
اقامت ایلدیلر اندن دماره طوغرو عزیمت ایلدی تماعزیمت اتماسندن اول یرلی اولاد مصطفا پاشازاده مرحوم بهرام پاشانك ویرلدوکی وکندوسی
زبیده شهره کلدوکی خبری وارمغله اولدی تاریخ عجرت داخی یتمش یدی بهرام پاشای خوشاد خون آشام نقیل اجرم دیدوکاری صعب مهرهای
وارد رانی عبور ایدوب عربانه اظهار قدرت وجلادت مراد ایلدیلر پس مطهر لنك
نقیل اجره اوتوز قبیله عربان اجتماعن قوران ایلدیکه الکی یك متدرد عرب طایفه
حاصل اولوردی انبا بهرام پاشانبونلرك اجتماعندن مغبر اولوب حالت اظهار یوب
متوجه صوبیزم اولدی ولاکن تاب پیکار ونزاع نازك زجاجه وقی اکثر
انکسار مقرر ایدی ولاکن اظهار یعقوب بالذات بجمع اولن اعربه شاهین کروه
مکروه غرابه کبیر رکبی هجوم ایدردی ویمنه ومیسره اسندولی بتمکوب کیدردی
وبو محاربه وزیر کسور کبر اولوب دلیر وکیری یاشنه دعوایدوب ولیت بیدی
اختلالی دیا اب وجیلی مندرد اولوب واما بونلرك تقویتیچون قلعه
البوزه یمین استحکام بولدرتیکم شهای مفتوحه دیمشدر بونکه حقن حه
اما بعده یمن ضبط ملك ایدوب تسخیر ایلدی کرچه فتنه وحیله ایدردی کوچر
انلرقلعه حته طبار بوبه مضموده بوبارزب وقلعه حتی محاصره ایلدی وهم
قلعه نك بارونی محرنی ظاهر ایدوب برکریه برقبیل بند ایدوب ورتی یاره موقوف
محرنه نك پنجره سندن ایچرو اندلرازمدت کچدیکن بارونك قله ی هوا شوبله

اوزره مورياشا ايله عثمان پاشانك فتوحاتنده محبوب الكي ومصر داخي قوجه سنان پاشايه
ويرلدي ولكن مصطفى پاشا ايله سفرده تمايه تكميلنده توفيق بولميوب ايكي سنه داخي
احوالترين آسنانه ومعادنه عرض ايلديلر سنان پاشانك بحتي مساعد اولمغله مردانلق
كندويه فرصت اولمدي وعثمان پاشا هنوز كتمش ايدي حفتنده كلمكله اخي دائي تعجيل
ايله امر شريف وارداولمغله ولكن براز مقدم بيك نفر يمن قوجه بيك داخي كندو كوكلولرندن
اولان مردمقبول ايله كتمش بولندي وقطع مسافه ايله يمن شهرينه چقدقده اهالي تعظيم
شهريه ديوچه كوب كمدي واندن قاهره نامنده بر بلده حضاركه تعرضات بارده سنه
مشابه سنده كم مقدار الدهشه كلدوكي ساعت طوبلرين قورمدي ومتريس كيردي سنه
وبر قاچ طوب اتوب برقصر مشيدده وارايكن آني يقدي وزبيده يلردن قلعه ده محصور
اولان براميركبيرك جاه جاهم طيقدي بشيار عسكر ترو بلاتوقف قزيلدن اون بقلاز قوه
چيارك متحصن اولوب تعرضدن الچكديلر عسكر اسلام اوراجيده تعرض فتح ايدكي برمرتبه
غنيمت آلديكه تعبيرده عاجز قالدي بو اثناده سردار سنان پاشا سنه مزبوره ده مصر دن
چقمش وكعبه شريفه كلمش وحالبا زبيده شهرينه كلمش واجنه داخل اولمش دردنجي
برجبه مترتب واصل اولمغله اوراجكوب اولديمن واديلر عسكر اسلام ايله دوشمش
عثمان پاشا داخي سردار استقباله متوجه اولدي اكرچه حين ملاقاته چوق التفات
امتبار كوردي لكن مصطفا پاشا ايله اولين الفتنه بناء ريحتي خاطر عزيزي عثمان
پاشا داخي سنان پاشادن اميد دكلدي پس اوراجيده تعزه امداده كلن محمد اصلنده
يعني ابن شيوع نام سردار لشكك عسكر فراواني اوزرينه عثمان پاشانك تعيين بيورلمسي
كوندردي بفضل الله تعالى اولداخي قروب عدوي قاروه ايلدي بوجانبده مرادلي

داخي قاهره اهليسنه امان ويرمش تحته موفق اولدي وه تاتهايي تحت يدلرينه كچدي
چنك بسيار اولدي محيله آلندي قاهره آلندقدن سوكره وجود داخصرك نامدار
ذي شانلرندن عد فتحنه كوندردي عدن داخي قبضه تسخيره كيردي وعزت اسلام
حاصل اولدي بروز غائبه واصل اولديلر اما عثمان پاشانك تره مصطفى پاشايله
كمال درجه اتحاد واتفاق ومغلبه اينه كندويي سنان پاشايه وسنان پاشانك ديماد
قلب حاصل اولديلر عثمان پاشا سنان پاشا مقربلرندن بعض همدملرندن تعرض
احتشامله كندويه نجس دوست ابدمش ايدي بركون غايت برمعتبرندن خبر الديكه
اولدن مانده سرداري وه شاه نجي بك طرفايله معنوي برمقدار رياض احكام ديريلوردي
وصكوك تبديصرف اندوكي كندوردن حساب آلنوردي تمديدكي كبي كندو حيلدوه
طغرايله حكم ويرمزدي بعض اولياضك برينه عثمان پاشانك حقندن كلمكله اشرينه
يازديرمش وانه متقدم داخي اكر مصرده بلوره حقندن كلمكله چاوشلركه كلمكله برينه
عثمان ايدوب كندوك بيك قدر آدميله غزه معهوده بريولدي مكه اللهم صلوات وتحيات
وبولده كه بوقور مشايخ عربان اوغرادي هربرينك وجه عوسنه ريشخنده ايلدي بازلر
طوغره ديدي وبرقروك بجانا برجنس آلدي وكسه داخي آلدرمدي بلكه داخي نجم انعام وبر
ايدك صوب مقصوده رواه اولندي جوده وبذلاكرم عثمان پاشانك كتدكندن
خيراولدي اما داخي ظاهره ايله طوغرو آماجه فائده اينجي اولدي كلن احوالن عرض ايلدك
ايدي هرنقدر متفهم اولسه عقل تجويز ايدرمي اولقده بازدي يلوردي واندن عسكر ايله
قالقوب يعسكر نام قلعه يي فتح ايلدي وايپ قلعه سنه عربيت ايلدي چوق ايچنده اولان
محافظلري ايپاركي وقلعه وشهر عسكر اسلام تصرفنه كيردي وقلعه غزاني خالكه

اولاد و نجبه سنه تسع و ستین و وزیر و میرزا یازلدوغنی یاندرحتی بو حقیر کثیر التقصیر
۱۰۲۸ تاریخنده افکریان و بندر طرفنه اتفاق کذر و تمش ایدی بندر مقابله سنده
برکشیده عالی بنا سندن ایکی قبه سی اورزنده اولوب بر مقدار بناسی دوررده هذا مرقد شریف
دیو حفظ جلی ایله یازلمش و ماعدای بیقلمش ایدی کندی مزمشاهده اتدکده ولوله مملکده
بو نجه بلداده و قرادده تیمور مغرور ک شرندن آیخی بو قدر اثر قالمشدر والا نه روس
منحوسک و نه قزاق و عاقک قلاعمزده بو قدر قلعه و بلقه لریله و ابوابدی و قپجاغا
طولمشدر سوز سوزی جلکدی اصل مقصودمز قالدی بنه صدده رجوع پادشاه
مغفورک غزواتی و فتوحاتی شرحنه شروع ایده لم و بالله التوفیق

۹۷۶

بو ه یعنی کوندن دوشندکه ممالک عثمانیه واقع اولی دولته نمونه یترکی بر صاحب دولت
بولنده متنبه و متیقظ اولمشدر چونکه ایالت یمن و عدن مصطفی پاشا زاده رمضان پاشا
ویرلدی مقدم اولمین میر میران محمود پاشانک اوغلی قلاوز منسوبانه فوق العاده تعدی
مباشرت اتمکده بو احوال محمود پاشایه منعکس اولیجق بو داعی اکابرلرندن ایده رین که
بالضروره یمنده تقصیر پیدا ایده وکندوسی قیدینه دوشوب کیده پس بو صورتله تعاقب
کلوب بنه اموال ابدیه مصر خزانه سنه و یمن اسلامبولده شام قدر مملکتده بر کی آیالتله
تحملدده و ایکی کاربکی اولنجه بری یرینه معین و ظهیر اولوب ضبط و ربط امالاده سهولت
بولور دیو سوق القا ایتکله یمنک جبالی که صنعا و تعزه و غیریدر غزه سنجاغی بکی مراد
پاشایه و سواحله که زبید و توابعی اولی قصیاد قرادار روس پاشایه ویرلدی
بو نلرک مسلمری وارد و یخی بکی رضوان پاشانک اضطرابندن کلمه یه توقف ایچون

قالقوب کندی بواشاده سابقا یمن ملکنه سلطنت نامیله حاکم اولن مطهر نامک
فرصتی غنیمت بیلوب بی درنک صنعانی محاصره اتدی مراد پاشا دخی تعزه
کلدی و اورنده کائمکه جرأت ایده میوب بر مقدار ذخیره کوندرمکله امداد ایدمیوب
لکن جمله ذخیره لنمکله الدوغندن غیری اولمکین عسکری جمله قتال اتدی
اندن مراد پاشا بیرلیله بو صنعانه امداد ایچون متوجه اولدی اولدوغی حوالیده کمری چیم
دره سنده عسکر یله کردی یزیدلی هر طرفدن اورنه طاش و خوردیار تسویله اولدیکدن
صوکره مرادک ایاغی طوتیوب عماده قالدی رومیلی قیودن سوریه کی سوریه سوکره دیار
بکر پاشالی دخی قبل البیر حتی ثلاثه ایالتی هر بری حایمن ناظمی و یرلدن نظم الدستور
بحذو میدده منظومه سنده ویرکه

صیو سبانی مریان اندیلر ایپ طاقوب کوری
آنی بیتلیلر القصه پاشانک سوریه سن صنعاده محصور اولی عسکره لوند دیلر
عسکر داخی نویدا اولوب قلعه دن اشاغه ویردیلر اندی تعزی الوب عدن مستولی دیلر
اندن موزع اندی موخا اورنه کلیجک قیودا عمر بک و شهلا نام میر لوا بو طرفه
غایت مردانه جنک ایلدیلر ولکن زبیدلر زیاده اولدوغندن جمله عسکر ایله برابر
شهادته ایردیلر اول اوان عموما مطهر لنکلری عسکرجه ن شروع ضبطه کیردی اندی
زبیده دوشنه واردیلر اندن حسن پاشا ایچروده کی عسکری مقابله کوندریدی اولدخی
بفضل الله تعالی دخی صیو بوزلرین دوندردی اینجق زبیده ویلر نصرفنده قالدی پس اوزمن
تفصیل اوزره دیردولته عرض اولندی نره مصطفی پاشا شام جاروجی ایکن اکاوزارت
ویریلوب سردار یغین اولندی وین اوزره مورا و علی عثمان پاشا ویریلوب وزارت
مقدم جانب تعزه متوجه اولوب بیرلرک مقدم داخی بنک اکثر مواضعی و بیشی عموما

ایلدک انلر دا نجی تیمورلك مواعیدنه توبه سنه اعتماد ایدوب عسکرینه ملحق اولمغله توختمش
خان دن منهزم اولدی واولدقبایله اقتلو دیرلر ایدی انلو تیمور الم جانب رومه کلوب
کیمی درنه نواحی سنده کیمی دخی بابا قصابنده توطن ایلدیلر آلانه بابا قصابنده انلرك
براقاچ قرای موجوددر سلسترده بکلری سفره اشدیکجه آنلردن یورزآدم بیله کیدرلر
وبکلره اوتوق یتشدیرلك واقللرینه کورلك حذمتی بونلرك عهده سنده در ردیق تیمور
پرزورلك بوسوزنده عواید بوایته دیوار سال وسایر اغاراتدن خیری یدی یوز یکرمی
بزامیر ویوز سکسان بیك ایلخی وستور مضبوط اعمال یتمور اولدی دیو صاحب الفتوحات
یازدوکین آلتی یرموافندی کندوکتابنده نقل واراد اتمندر العهد علی الراوی
[illegible] اکردشت قبجاقده قیرمده وقیرمکخان
اولنلر معلوم دکلدر مکر مفصلات تواریخ وسیرده یازلمش ایسه فاما مضبوط اولن جنکیز
بیکیزنجی اولادی اولادی اولن جوجی خانه دشت قبجاق وبلغار واس ودوس وقتاری
حانلغنی وتیراکی اولادی اولمغله قبایه کلوب اول ممالکی قبضه تصرفنه آلش ایدی وجنکرده آلتی
آیی مقدم فوت اولدی اوغللری میانده نیچه حرب وجنکده صکره خانلق برکت خان
نام اوغلی اولوب زنده قرار بولدی ولاکه هدایت ابتدا ایرتوب مسلمان اولدی وعموماً تاتار قوملری
اسلامه کلمسنه امر ایلدی وقیرمده سرای نهرین اولمغله ایلدی وهلاکو یدینه ایله مایشاتوب
وهشت دیمکله دوشوب ۶۶۶ - جنك ایلدیلر وهلاکك منهزماً آزادمیله خلاص اولدی
بعده قسطنطنیه اوزرینه سفر ایلدی وچوق غارت وخسارت بصکره قیصر ایله صلح ایلدی
چون هلاکك وجاحبنلرینه جرم زیاده یوقیدی بر نه اولن خانا باقان خان ایله
جنك ایلدی کاه غالب اولدی پس اهل اسلام معین ظاهیر اولوب وسایر ملوك جنکیزیه

ایران

ایران ویتوران بوقدر قتل واهل اسلامه حقارت تکه هر جا بلدده سادات وعلما ومشایخ
بولنیاتسایه عدلنه التجا ایلدیلر جمله دن علامه قطب الدین رازی واحمد مجتدد
ومختار محمود زاهدی وسعد الدین تفتازانی وسید جلال شارح خاجینی وحافظ
الدین بزازکبیی وبونلردن صکره شافعی وحنیفی وقضاة ومدرسین ومشایخ کرین
وبالجمله اولقدر علماء کبار جمع اولدیکه اولیادن بحث شعار وصنع عالمقدار اولمغله الی الآن
علماء یاتاروه ومشایخ کرین دیولمشلر خلقده ضرب المثل اولدی اولادی بعده ارادت انلره ایله
برکت خانا هدیه خورشا اولوب زینه جنکیزلك ولی عهدی اولن دردنجی اوغلی قوبلای سلطنتنه جنکیزخان
ابن طغان خان اولدی بونلك دخی عمری برکت خان کبی اوزره عدل وانصافله کذران
ایدوب بونلك داخی یرینه قرندشی تدان بن طغان خان اولوب وبالجمله بونلرك زمانلرنده قاچ
کره خانلق سریرینه جالس اولدقده یصکره ۶۹۰ تاریخنده سلکوتمور دنی نصاری
خان اولنجق اجدادی اولن بی دینلرك دینه رجوع واصنام وکواکبه عبادته شروع
ایدوب ولایته مجبر حضرت رسالت پناهی برکاتنده اهل اسلامه حصوصا علمایه غایة
تعرض واحترامده دقیقه فوت اتمدی صکره اوزبك خانك جالس مسند خانی اولدیکی وفایت
دینداری غازی ومجاهد خاعا لمعتقد اولدیغی بعده سایبدخان آندن صکره اتسز اوغلان
الدیخان بك خانلق سریرینه جالس اولدی اوزبك خان اولدیکی زمانده اوزبکستان
خلق فروغ ایدوب ومنهزم اولوب تیمورلنکه التجا ایلدیکی تیمورلك دست قبجاغده کلمسنه
اولادی وانکی اوچ دفعه دشته دیزه عسکرینه یاپاراق ایله کلمکله اول ممالکدن اوزبك
عسکری تاتار غارت کارده حاکم یکسان اولدی الامنه اوزی محافظه نیچه مزارستان قاچم
ونایاندر نیچه سنك مزاره آیات قرآنیه وکلمه توحید ونیچه سنده هذا من فضل ربی

برلر وطاغلرده وبايندرينه زمان سابقده سد چكلمش اولدقلرى الى الآن چوق برنده
آثار بنائى ظاهر ونمايان اولمقله وبو سده سد اسكندرى دانى ديمك واقع در
جمله دن سلطان المفسرين حضرت قاضى رحمة الله عليه تفسير شريفنده بو كه
ايما واشارت بيور مشلردر وابن عباس رضى الله عنه روايتيله رحديث
شريفده باب الابواب سد اعظمى ديلمك جبرا عليه السلام ايله اسكندر ذوالقرنين
وطرف آخرينى نوشروان عادل بنا اتدوكى تصريح بيورلمشدر وباب الابواب كه
دربند قابوناميله معروفدر بو سدك شرقى سى نامنه در وجانب شرقيسى خوارزم
وسفناق وتركستان وخطا وختاى اقصاى چينه وارر وجانب شماليسى دريه
وقم دريالريدر وانتهاسى قراكلفدر نكم تيمور اثناء عبورده بو يرده لردن
زياده محنت ومشقت چكدوكين هاتفى بو يره ودليدر ايله ادا اتمشدر
نسم سپاه بى عدد بود وره بيكران كرانى درآمد بحيل كران نشد
آنچنان محط پاى ثبات كه نايافت شد نان چرا بحيا بقيمت باز نخرد
كاه بود كه وقتى به اودانه همراه بود زخيره بزيرفت يكسر توتيا بارتفه
تا بسوراخ مور وغرب جانبى ارس وله ربلغار واقلات وبغداد وممالك آل عثمان
وشت قبچاق اربابهيئت تقديم اوزده طوعا بيك فرمان وعرضى آلتى بوز دوه چكن وبعده
اشلر حتى تيمور بر زور توختمش خان اوزرينه سفر انتكده انجق آلتى ايله بيورالدى ديوار اشلر
ووسط دشتده بر پشته عظيمه اولدوغى وتيمور بالاى پشته چيقوب وفرقه سنده
برميل ديكوب كندوناك تاريخ سفرى يازدوب كرسن اولمرمه فازدوكين سوق اشلر
تيمور خانا اولمغى ايدنجه دكين برقافله حور زمدن تكاوز يه لريله چيقوب اوچ

آيده

آيده قريه كلورلردن مع عذار اوزواده كتورمشلردى قبيله دن قبيلمايه قوتركوجرادى
وبوقبايل بسيار عموما تاتار ايدى انجق شهرلرى سراى واراق واتراردخانى وحاجى ترخان
وسراجق وقره مينى هوى بلدان وقصابتدن ماعدا دردمه اى ايله قونراكوجرزدهر قبيله نك
مسجدلرى وعبادت ايدمكلرى برلرى نامنه براوجه لرى قاكلى وقرم بركيدمش يله كندرى
تيمور بر زور كايجك بونلرك كيمى سى وامير وكيمى صحبه ستير بلدى وبرنجه قبيله
وموصوف كفره سنك مملكته قرار واوطان الكفره قرار اتمشلرا لاقبه له ده التمش پاره
قريه موجوده در وهر قريه برجامعلرى اولوب جمعه لرين ايله قرائنامنه قرائت اولنور
وغايت معمور وآباد اكن بو يرلرامين بلكه هر بر نده بنجه جامع ومسجد اوقعه تحمل ايلمز
جمعت وبرمزايشى اسلندر پاشا مرحومك تحدايله موجد اتحاد اهرولدى بر معتمد ايله اوچ يوز
اله ده تمام اون ميل سير وبند وزندان اوشتى اتدى بونلردن برنجه آدم ايله ملاقى اولدى
وبر دفعه امر ديندة برمسئله فتحنه آقدرجه مفتى سنه ايجلرندن آدم كوندردى وقرق
كسه كندويه ملاقى اولن احوالدن تفصيل اتدكين نقل اولندى حتى قرآن عظيم عربى
خط ايله يازدلر وتفسيرات لريله كفره يى دكملرى وقرالتفه دائر برويزه كوره برمترجمى
انجق بر سنه ايچنده اوجوز آدم قرائحدمتنه كوندرلرمشدر وبو زرلوه زم كلان مكاتيب ومرا
بونلرك ايله يصالى يدرى وقرالتريك اعتماد ايدرلر وابناء جنسلرى اولوب كفاريدن
بونلره ارتوغيتش وذكر اولنان تاتار قبايلندن برنجه قبيله داخى بغداد اولاملكنه
توطن اتشلر وطول مدت كفار ايله اختلاط ايتدكلرى سببيله تصرفاتشلر بغداد الكفره سنك
اكثرى بر قومدندر وبرنجه قبيله داخى تيمور توختمش خانله اتل ايله اوزره
اوج كوك اوج كيجه جنك ايلاده بونلر خفيه خبر كوندرب كندولرى اطاعته دعوت

معتمد آدملر کوندرب محلین بوقلدوب وساحت اندندی وبایی نهری دریاسیلی آیاله الی تیل
آیدوکین درد ولته یارب بلادندی پس بعون محدابوامرتکل وجوده کلوب حاصل اولدی
عسکر اسلام بحمد سفرلرنده داخی ذخیره قاتق چکمزلر ولاکده شروان وقره باغ وگوگ
کوربستان اکر موغول اکر سایر رکاب همایون پادشاهیده استیمان امنك احتمالی اولمز
بالضروری اطاعت وانقیاد ده یکدل ویکزبان اولق مقرر فهم اولنمغله ویزیر جلیل
صرف مفلدور ایدوب برنچه قلعه کوب طوپلو وضربزنلر وچه خانه متعلق هرنه ایسه
چپه وکوراك وکولنك وسایر تهمات کهنك تفصیله حاصل تحصیل قبیلندن تدارك
واحضار ایدوب عظیم طوغمایله کف ساحله ارسال ایوردیلر ویکیچری وسایر قولدن
مستوفی عسکر قوشوب کوندردیلر وتاتار خانك داخی برقدیر چوره خور جملهسکر
تاتارایله بیلجه اولق بیوردیلر وکمنی موصی الیهه قاسم بکه یالت ملریعتاله ویردیلر وکمه
نواحی سنده وتازه ایلنده وبالقلاوه وشکوب وقاندرعایاسنده کلی چره خور احراج
ایدوب محل مامورده روانه اولندیلر واول صحراوبوادی که دشت قبچاق تایاله بین الاقوام
مشهوردر ونغای تاتاری قونمق جراکاهی وچولانکاهی در قطع ایدوب اتلی ایرماغنه
وارب واصلی اولدیلر واثر دهادید وکاری شهر ندیمی کوردیلر زمان سابقده اهل
سلام سکنا سی الی الآن جوامع شریفه سنك وحمامات مدارسنك آثار بنای ظاهر و
نمایان وابنیه اولاد نوع انسانك برذی روح یوق ایکن حیات ایدی پس برمنا
محل بولوب چره مباشرت ایلدیلر واوچ آی مقداری زمان سعی وکوشش اولوب هیچ
تقصیر اتمدیلر اما تاتاری مقداری ایچی خفیف اولدی واول محلده اوتوزبش مقداری
نغای تاتاری کلوب بونلره ملاقی اولدیلر حکمت حداعدود ده خوف ایده جك

حال یوکی وذخیره ولوازم داخی جق ایکن عسکر یچنه برکت وکورودی یعنی
بونك قیشی اوچ آی مقدم کلور وهرکسك وقت الی یایی عملك قالور
وهمان بوفاسینه حکم ویرمکله بری بیرینه توقف اتمیوب کوچ کندیلر بعض کسلرك
اعتقادی تاماریخانه طرفندن عسکری بوروجهله تحویف اتمش اولمغله اولداخی
کندویه وهم اندوکمندن یعنی عساکر عثمانیان بردن وبجردن دشت قبچاق و
شروان طرفلرینه وارب کلمکه باشلیجق تاتاره رغبت اولمز بلکه قرم داخی الندن
قالمز دیو بواهتمال ایله اذکاب انمش اولمغله دیدیلر وبالجمله شوبله بهرده برحواله
وبوقدر خرج وخسارت جکلدی ونقلی منعسر اولدی جبه خانه معمولدن کی جمله
برصندق قازدرب بچنه کومدیلر وبری بیرینه سبق اتمکده کوزیومدیلر حتی
سخاد تلو پادشاهه عرض اولندقده وزراء عظام بحضوریده صدراعظم عقاب
اولوب جمله مصارف وضیاعاتی سندده تضمین اولنمق دیبور مشاردالیه
حضرتلری [illegible] قبچاق واتل درهاه نهرلری [illegible]
بومحموعه مطبوعه نزه تعلیق نظر ایدن اخوان دشت قبچاق واتل درهانه معقول
دیار ایدوکین ونه قوم متصرف اولدقلرین اجمالاً معلوم ایدملك خطه مزبوره
بلکه جمجان ایدرسه کیت خامه سریع البیان اول وادی بی پایانده علی قدر الامکان
جولان اتمك ایچون ارخاء عنان اولنور معلوم شریف ولوالتهی اولنکه دشت
قبچاق احواللرندن آتی برمنوال قندی وجغانی اقندی وتیمور نام یازان اصحاب
وقوف بویله یازمشلرکه دشت قبچاق جانب جنوبی سه بحر قلزم وبحر طبرستان
قره دکیز نامیله مشهوردر وبولایکی بحر عمیقك مابینی کوزجی وبحر کیمان اولانی

سالك اولور نور شوندن تربه قربنده مدفوندر ... قناجامی ایله بالی افندی مسجدی
مصر عی دیر بحجه تربه سنده یازلمش تاریخ وفاتیدر ... وبزه
نام قصبه دندر صفا افندی ومفتی افندی وسعدی افندی جدلرینه منسوب
بعده برجزیره الحی ... مقارنه اولمغله طریق ظاهر وتاریخ وسلك صوفیونه سالك
اولمق جهتیله احمد پاشا جامع خطابتنه قناعت ایله افاده واستفادون حالی
دکلدی وبهشتی مخلص ایله شهرت بولمش جمله ظریف ولذیذ المحاوره وعاشق پیشه
ولوبالی ادم ایدی شیخ محی الدین بوکیلی بالی کسریه برصاحب ارشاد شیخك
ولد نجیبی ایدی ما بقی علمده قاضی عسکر عبدالرحمان افندیه ملازم اولوب غایت
سلك صوفیونه سلوك والحاج بیرامیلردن شیخ عبدالله فرامانیدن مجازاولوب
ورع وتقوی اوزره ایدی وکرمی وجزمی وقف بدیلدن ... روحنه ثواب عباد اخروی
ایله امامت وتلاوت قرآن عظیم جوازمرتبه سنه بولمزدیو خلقه بروسوسه ویرمشلر
ایدی عاقبت شیخ الاسلام ابوالسعود علیه رحمة الودود مزبوری کتورد وب
اختلال اعتقاداته باعث اولمق جهتیله سویلمه دیو محکم تنبیه وتاکیدیله
فاتحا حواجه شهریاری عالیجناب اولمق عطاء الله کندیه غایت معتقد اولوب
برمدرسه عالیه بنا ایلیوب کندیه مشروط قلدی معارف وکمالاتیله داخی زهد و
تقواسنه غالب ایدی عسکره اسلامبوله کلوب وزیراعظم جلیل محمد پاشا یه طوبلك
محلسنه واروب دفع مظالمه متعلق حقوق سوزلرسویلدی اظهار حقدکه کویا
برتیغ مسلول ایدی سنه ... حدی وثمانین ده وفات ایلمشدر رحمة الله علیه زمان
دولت سلیم حاینده وقع اولن فتوحات وغزوات ذکرینده دربصره جلبنده

علمای

علمای اولمغله عصیانی رجحیر اوقرن اطاعت وانقیادینی ... مذکور بصره
برسنده اولن مشایخ عربانك اقرباسندن تحت یدنده بعض قرانولری وقصبات
اولمغله بصره وبغداد بکلربکلرینك تکالیفندن بیطاقت اولمغله طاعتدن
چیقوب کردان وجمعیتی عربانیله کمان ایله ممالك محروسه دن بعض محله ضرر ویرمك ایچون
یرشدردکلرین رکاب همایونه عرض ایلدکلرنده درحال ایکی بیك کیسه
ومستوفی طوبجی وعربجی یرسال اولنوب بغداد بکلربکیسی کی اسکندر پاشادر
سابقا اسماعیل میرزا ایله ارض روم بکلربکیسی ایکن اولان محاربه سی سبقتله
غایت یراق ومدبر آدم اولمغله سرداریغین وطوب وتفنکلرینی ... وبصره بکلربکیلری
واعراب اکرادك کزیده ناموراری قوشلوب داخی وطوب بیجه نواحی
وقرانین غایت وحسارت محله خواه ناخواه اطاعت وانقیادلرینه ... دیلر
... ۹۷۶ ... وزیراعظم جلیل محمد پاشای مویل
هرباره عجم ممالکی فتوحاتی مقدماته مصروف افکار وسبیل اتمامنه حالی دکل اولوب وجمله
مقدماتك اکثری والزمی عسکر سلاحك ذخیره سی مهولتله تحصیل وتکمیل ایدیلمکی
ضمنلرنده اولمغله بعضی اهل وقوف قتره دکیزه جاری اولمق ... صولی دینه بحر قلزم
قدن ایل یرماغی ملیندری مثاقلیدر بربرینه اتصالارنده همت همایون پادشاهیده
مرتبط دیو نقاله تشبث ... دفتردارلری اولن چرکس قاسم بك ذاتنده برقابل
وجود آدم ایدی اولدیارلرده وقوفاتی باخصوص صدراعظم مشارالیهانك
تمامی ایله اولمغله محض اوخصوصه علی ماهوالمامول تحصیل وتوفیر ایچون کفه بحقا عن
عنایت بیورولمشدر مشارالیه داخی وقوف اهل وقوفدن استخبار اولنوکده بالقصد

وکرامتی فایده ویرمدی وجلوس سلیم حاینده ایکوسنه مرور ایدیجک وداع عالم فانی ایله رحمة الله
علیه
بالاده مذکور اولان حکیم عیسانك اوغلیدر وغایت وصاحبیانه
کامل ایدی جامع سلیمانی حاینده بنا اولنان مدرسه طابده ابتدا التمش اقچه ایله بویله مرمعنایت ایتدی
لکن معتبر اولمدی واجل دریده درمان بولمدی وتاریخ مرقومه ترك عالم فانی اندی رحمة الله
علیه
[illegible]
میر برنك بعضیلرینك دیکرلرنده درشیخ علاء الدین قدس سره فرمانده
اق سرای نام قصبه دندر ولایت وکرامتی ظاهر عزیزلرندن شیخ اکبر حضرتلرینك
عتقای مغرب دن [illegible] سن شرح ایدك اشارات علیه ورموز حرف وحضرت سنه اربعین
وتسعمائه ده حرف اولی سنه یه اولن شیخ ایله یه حرف اولی سین اولن پادشاه ذیشان
ایله اولی قاف آخری طاغ اولن شهرده ملاقات اولدیغی تصریحا یازوب بغداد سفرینه
توجه همایونلری اثنا سنده آق سرایده ملاقات اولدقلرنده اولرسالهء شریفهء شرحیله
اهدی امتنا لرك ویزی برزایله ملاقات ایده جکمز حضرت شیخ بویله یازمشلردی
دیوکوستر مشلرایدی وداعی نجیه کرامات علیه لری مشهور در تفصیل اولمغه بو محتصرات
تحملی یوقدور [illegible] الرحیم امام زاده نام مرشد کاملك حجاز وکوچك
آیاصوفیاده وعظ وتذکیر ایله ممتاز وغایت فقیه اولمغین جانب پادشاهیدن
افتایه حجاز اولمشلرایدی وهمار بعینه کیردکجه قبره مشابه برچاه قازدیرب
اکا دخول ایله تکمیل ریاضت ایدرلرایدی [illegible] مولانا
تبریزیدن تحصیل علم ایدوب وسید احمد بخاری حضرتلرینه ارادت کوسترمشلر ویرینه
حضرت شیخ الهی مجلس شریفلرینه وارب کلمشلر وانفاس شریفلرندن مستفیض و

اولمشلر وفاروحیاسی غالب وقلوب طالبینه جالب برعزیزایدی شیخ ابو سعید رحمة الله
علیه ولایت محمدیه کاملی ایدی ووزیر اعظم علی پاشای همین کندوسنه غایت معتقد
اولمش ایدی بورایه وطیفه ایله رعایتنا ولندی اما بغایت وسن سبب مشلا ایدی
برکون علی پاشا کندویه برسموز کوندرمش کوندرقبولندن فوق تعذر ومتناع ایدوب
هله نه دیه یسه الدر اما پاك اولمیوب دیو برقاچ دفعه صابون ایله یودرر
وسکنه ساکنده صدور اوچ آی مقداری اولیرده کاه کمشده وکاه یغورده
دودرکاه اصلنورکاه قورر مسکره اعتقادیجه پاك اولمشدر دیو وبرصوفیه برنج
دفعه الترین یودوروب وبرغیر مستعمل بزایله الترین سلدرر وکورکی سلکدرر اما
کورکك اوزرنده هیچ برقیل قالمز همان ساده کوندری قالوردودر بوکره برتوده
کورکك بولدقدرقیلی مسکنك جوابنا ربعسنه طاغلوردیو علی پاشایه سوکوب برنج قاچ
دفعی کندویه دشنام ایدوب هله بوحزن واندوه ایله اخشامه دکین انمرواه ویرمدیلر
جکرنه طاغلرایرمی برآدمی صوفی سین ایرغاد بازارنه کوندرر واول ساعتلك الترین
اوستونه شوندرر تاکه کوزلری عتقدك سالم اثنی نفرایرغادیطوتدقدن صکره واوچ کون تمام
حمامنه سنك دردیانی وهرقوریجی سالمنی دقتایله سلدرر وقیلیچه یاراندیرمیه
بولدررتمام کندویه پاك اولدی اعتقادی کلمخ بوددی جلوب خلقی کندویه کولدررر
برکون علی پاشا سعادتلو پادشاهه تیمی موما الیهی توصیف ایدوب بعضکرلرین وعم
وسن رده اولن احتمالاتی نقل ایدوب ویرمستجاب الدعوة عزیزدر دعاسن الك
دیوالقا ایدوب سعادتلو پادشاهینه سنك برساتر اغلك وزرانجق دیویخشله کنار
کله سنه رخصت ویررایرته یی جوشسعادتلو پادشاهه صلاغ اولوب سن اتصالدیم

تازه و قسمنك عالم ارواحده انفصالی قریب اولمغین البته ارواح بری بریه مشتاق
اولمغله قریب الانفصال اولنسه میل المکده مجبور در نتکه دیار غربتده کشتی برهشریه
بولیجق یی اختیار و مصاحبته مایل و راغب اولور مولانا احمد اعتراض ایدوب دیرکه
اولا تقدیر حضور سنی قلیل اولور جوابنده میل المکه بهانه اندیشیخ مزبور داخ عالم غربته
رغبت اولمشدیر دیرکه کندو دیارلرنده صحیح خبر اخبارنه قادر اولدیغی بوحسه شول همشهریلرینک
رغبت اولمزکه کلوب کندو دیارلرنده بحر و مطلق کاری بازیچه یه منحصر اولدیغی بوکره مولانا
ستوده سیرت سلامت سیاده دیوب یا بدقیافته طبیعتمزك میلاقی اولدیغی علت اندیشیخ مزبور
عالم ارواحدن استحصال ارواحك بالضروری شاشلندیغی انلره برزوم دوحمل شیخ صحیح
میلی اولدیغی یاندیغی بوکره شیخ سودیکم هی بنم روحم نه عجب سودیکم مثلا محله کلدکده
ولایت ساده رولرایله حبلا ملر محله سنده اولمق تازه لربرمیدر ایکسی داخ عشریکم
اما آنلره میلی قابلمیدر بونده هما نتیجه کلام جناحقلرنه عصمت و مقتضای نفس امارهنی
مفت دیبا انکدر دیو قطع کلام ایلدیلر

حتما جدلرینده ملازم اولدیلر و اولاد صلبی سن غذا اولوب
ابتدا الی انتها ایله مدتر بعده یدی یکرمی سنه ده سلیمانیه مدارسنه وصول بولدیلر اکرچه بیلدیکی
و فاضل و خلق حسن کلام حقه قابل و خوش نو ایکده کامل بر محذوم ایدی اما چشم
احول انك بورتیه مراتب قطعی چوق کوردی و سنی مادوده ثلثینه ایکی طولمازدن عمرینه
بولدی و وردی روح الله روحه

بعض دار الشفا لرده رئیس ایکن سلطان
سلیم خانه جانبنه طبابتنه کوندرلدی و عصر سلیمانده حاینده رئیس الاطبا اولدیکی

وسنی

وسنی یوزدن تجاوز ایکن سنه احدی و خمسین و تسعمائه ده فوت اولدی

طبیب ماهر و حاذق قادر ایدی مولانا حکیم عثمان محمد طاب عصریم حاینده اطبای
حاضیه الحاق اولمق برصالح و دیندار و حاذق قصاحب لاتهار ایدی

نصرانی ایکن علم حکمتده مهارتنه بناء مثلا لطفی توفایه منطوق و خم هیت قرارت دیکی
صکره علم کلامه توغل ایلدیکی کلامدن بحث ایدیلدی و قرار بولیجق حقیقت سلامتنه دلت
ادله صحیحه سنه واقف اولیجق یی اختیار بارمغین قالدیغی مسلمان اولدی و علم طب ترقی
ایدوب امام غزالی نوافقانه اشتغال ایدی و امام اعظم مستند اولمق فقه البرکی
شرح اندیکی و کتاب سنته عمل ایتجه اما علم تصوف و منکر ایدی

مصرده تولد ایدوب طبابتی تکمیل ایدوب مصکره پای تخت علیه
کلدی و طریق ایله اطبای ملحق اولدی و کیدرك رئیس الاطبا اولدی و اوتوز یل
مقداری اولجه مدده ثابت و برقرار اولدی سعادتلو پادشاهه وجیه تقربی
آخیانا کرزیاده الم ویرر کوزلرینه خواب راحت کیمز و حرکته قادر اولمز و فریاد
همایونه سزای خلقنه اولیوب مزبور حکیم مزبور بر دوای مفید بلدی و وجعه سکون
کلدی و پادشاه معفور راحتا اولدی اولجه جوایز سنیه و خلع بهیه
ایله رعایت اولندیغندن غیری منوط بالکه توزیع ایله دیوکا هی یوزرکا هی
الیسیر القشر اقچه یوقه تعیین اولنوب کرك ابتدا یکرك ازدیاده و کرمکه بعد کشه
چراغ ابد نور دی حتی روحم پیر اولدقده حضور پادشاهیده اولقده معزز و محترم الدیکم
وزراء عظام پیاده متی اتدکلری یردن پادشاهیزه کلیجه مزبور ارکبا کلوب کتملکه
رخصت ویرلدی اما اجل منتی کلیجك نه طبابته مدافعی و نه پادشاه دهرك التفاتی

تازه روقمنك عالم ارواحده انفصالی قریب اولمغین البته ارواح بری بریمه مشتاق
اولمغله قریب الانفصال اولنه میراتمده مجبور ودر نشکه دیار غربتده کتی برهمشهریمز
بولیجق بی اختیار دیمصاحبته مایل وراغب اولوب مولانا احمد اعتراض ایدوب دیرکه
اول تقدیر جمهور سنی قلیل اولور مبیانه میل انکه بیانه نه در شیخ مزبور داخ عالم زبده
رغبت اولدیکمشهریه دیرکه کندو دیارلرنده صحیح خبر احبارنه قادر اولدیغنه شول همشهریمز
رغبت اوزره کلدوکی دیاردن بحبر ومطلق کاری بازیچه یه منحصر اولدیغنه بوکره مولانا
سوزنده حصلت ساده روشنا بدقیافته طبیعتمزك میلانی اولدوغنه علت تندیر چونکم
عالم ارواحده ایکن ارواحك بالضروری شاندندر انلره بزوم روحمزك شبیه صحیح
میلی اولدیغی تندر بوکره شیخ بیورركه هی نیم روحم نه عجب بوسهرسز مثلا محله کلنده
ولادت ساده روایله حبلا مادر محله سنده اولن تازه لر بر میدر ایکسی داخ عشرتیکدیکم
امتا انلره میل اقالیمدیر بوزده همان نتیجه کلام جناحقدن عصمت ومقتضای نفس امارهدن
عفت رجا انکدر دیو قطع کلام ایلدیلر

حتا جد لرندن ملازم اولدیلر ودر اصلبی سن ذاتی
ابتدا التی آیله مدت بعده یدی سکز سنه ده سلیمانیه مدارسنه ودخول بولدیلر اکر چه میلرندن
وفاضل وخلقی حسن کلام حقه قابل وخوش نو لکنه کامل بر محذوم ایدی اما چشم
احول نظرك بومرتبه مراتب قطعیسی جوق کوردیکی وسنی مزبوره ثلثین ایکن طول عمرین
بولدیغی ودوردی رحمه الله رحمه

بعض دار الشفا لرده رئیس ایکن سلطان
سلیم خاجانبه طلب ابوذر انه کوندرلدیکی وعصر سلیمانده حایزه رئیس الاطبا اولدیغی

وسنی

وسنی یوزدن تجاوز ایکن سنه احدی وخمسین وتسعمائه ده فوت اولدی

طیب ماهر وحاذق قادر اولدی مولانا حکیم عثمان بحمد الله کلوب عصر لیم حایزه اتصاف
حاضیة الحاق اولمغی برصالح ودیندار وحاذق وصاحب اعتبار ایدی

نصرانی ایکن علم حکمتده مهارتنه بناء مثلا لطفی توفاندن مطرق وغم هیئت قرائت ایدن
صکره علم کلامه توغل ایدوب کلامل دیر بحث ایدیلدی وقرار یولیجق حقیقت اسلامیه نائل
ادله صحیحه سنه واقف اولیجق بی اختیار بارمغه قالقوب مسلمان اولدی وعلم طب تدریسنه
ایدوب نام نزالی نوالفاته استغال اتدی وامام اعظم متداولن فقه البرهنی
شرح اتدی وکتاب سنتله عمل اتمغه اما علم تصوف ومشکلاتی

مصر ده تولد ایدوب طبابتی تکمیل ایدن صکره بای تخت علیه
کلدی وطریق ایله اطبای ملحق اولدی وکیدرك رئیس الاطبا اولدی واوتوز بیل
متمادی اولمغله مدته ثابت وبرقرار اولدی سعادتلو پادشاهه وجمیع تعریس
احیانا کرزیاده الم ویررکوزلرینه خواب راحت کیرمز وحرکت قادر اولمز وزیاده
همایونی سزای خلقتن اولیوتمزدی حکیم مزبور بردوای مفید ایدی ورجعت سکون
کلوب وپادشاه معفو ریاحت اولوردی اواخرده جوارینه وخلع بریه
ایله رعایت اولندغندن غیری منسوبانکه توزیع ایله دیوکا هی یوزرکا هی
اللیث التمثراجویه تعیین اولوب کرك ابتدایه کرك ازدیاده ودر مکه عید کسنه
چراغ ایدیوردی حتی مرحوم پیر اولدقجه حضور پادشاهیده اولقدر معزز ومحترم اولدیکه
وزراء عظام پیاده مشی ایدرلری بردن پادشاهایزه کلنجه مزبور راکبا کلوب کتمکله
رخصت ویرلدی اما اجل مسمی کلنجك نه طبابه مذاقتی ونه پادشاه دهرك التفاتی

شیخ الاسلام ومفتی انام ابو السعود افندی مرحومك

عمی زاده سی وعصر سلطان محمد نمایده شیخ الاسلام اولن صنع الله افندینك

بدر بزرگواری ایله اتحاد افندیدن ملازم اولوب برقاچ مدارس تشریفلرینه

صکره شام شریف قاضی اولدیلر آلتی آیدن صکره انا طولی قاضی عسکری اولوب بر

سیل اولا منصبده قالدیلر صکره یوز الی آیچه تقاعد یله قناعت ایدوب روز شب عبادت

وعبادت اوزره ایکی سنه ثمانین وتسعمایده وفات ایدرلر غایت متصلی ومستقیم ودیندار و

پرهیزکار ذات اولدیغندن [illegible]

بیرکی نام قصیده یازوب سپاه طریق رستم پاشا مدرسه سنه وصولنده تقدیم ایلدکده مبنا

معلم تعیین اولنمشدر وقتی که سعادتلو پادشاه جمجاه بن سلیم حضرتلری عالم شرف وریدیلر

مولانا مزبورك قدر ومرتبه سنی کوزدن کوره ترقی بلند بش یوز مقداری مرجع علما وکبرا

ابو السعود افندیدن مرحومدن تتبعیت امتکره رعایت واکرامنده تقصیر امکله غالبا

بدکلمسه دائما مظهر دوشرد وسنه تسع وسبعین صفرنده وفات ایدوب مدارس

مزبوره حضرت شیخ الاسلام قلدی ونوعا یر مترت حضیضی مبارك بشره اوزره غایاندا

ایدی دیرلر بعض احبابندن نقل اولنور که برقاچ کون مقدم برواقعه کورر کندوکا

صدیقلرینه ومحبوبلرینه علما وکبرا جلسینه ایکی صوفی سکز سنه عمکا اللهه عزیز

کلوب تم من بعملك یا مسی لا دنت دیو اوزرینه جمله ایله ربنا وضع بوالعجب اوچ

دفعه تکرار اولنجق بالاخره یرندن قالدیرلر حاضر بولنان اهالیدن سؤال اولندقده شیخ الاسلام

حضرتلرینك واجد الجد لری شیخ محی الدین یاوصی اسکلی دیرلر نامانی نفس لامرهنا

موصی الیهك نفوسی غالب وصلاح ومبادرتم مواظب ومنسوباتنك رعایت وقطع

مراسنه مقدور صارف وجانب برمنلا کریم الشان ایدی

فضیلت وعلمی فوق العاده اولان خالی زاده علی افندی مرحومدن معلومات واعنده

اقرانه توقعاتمش حضور صاحب نظم واستاده حذکماله یتمش برمنلا حریر افندی

بلاد ثلثیه علی الترتیب قاضی اولدقدن صکره انا طولی قاضی عسکری اولدی واولدی

منصبده ایکی سنه امرار ایدوب سنه تسع وسبعین وتسعمایده عرق النادره وداع عالم

فانی ایدوی عمر عزیزلری وفا ایدوی یوخسه شیخ الاسلام ابو السعود افندی وبوسنجه اثار بلاغت نظاری

قالمق مقرر ایدی عصرنده ابو السعود افندی ومحی سنادات افندی وبوستان زاده افندی

کبی محول علما بولنمغله فی الجمله کندوندن معاشرتی حتی انتشار بولدی یوخسه اثار ذکر

قرار ایدکنده بلکه یکیچه علومه ترجیح اولندغنده اشتباه یوغیدی

بو نلرین العلما اخوین ایله مذکور برادر ایکسنك داخ بصاغ

علیه سی معتدلیه حاهانیه فاضل ایدی مذکور محمد چلبی سلیمانیه مدارسنه واصل

اولیجق ترك عالم فانی ایدوی واحمد چلبی سلطان سلیم مدرسندن عزل اولندقده

هنوز قرندائی فوتنه واقف اولمدین اولدائی فوت اولدی برلیفه وبدللری

کثیر المحاوره وخوش صحبت ومجلسلرادم ایدی اولوزکه صله ارحام

ایجون قونیه یه واردقده قونیده متمکن وبین المشایخ عظیم الشانی متعین

ازلی زاده کرکرلمایله سکی معایب ولطیفه سی فوق العاده ایدی اکثر مولانای یزدی

ایله هم مجلس وهم صحبت اولوب بیچه ایام اوقاتلری معتاد کذران ایکن

برکون مولانای مزبور شیخ حضرتلرینه هوای نفسه مغلوب وساده رو قسمه

سیل ومحتده اختیاری مسلوب ایدکنده شکایت ایدی شیخ حضرتلری بیوریدیکه

طراوزانده بوعالم خاقانی تشریف بیورمشلردر اولجیندهٔ سلطان سلیم مرحوم
طراوزانه والی وولدیخیسی سلطان سلیمان حضرتلری طفل رضیع ایدیلر مادر
محترملری سرای عامره یکاه یکاه دخول مأذونه اولغله سلطان سلیمان حضرتلری رضاع
سعادتنه واصل اولمشلر ایدی صکره رجل کامل اولوب طلب وتحصیلده اقرانه تفوق ایتدی
ومفتی علی چلبی جدمستندملازم اولوب طریقی ایله مدارس ثمانیه ده برینه واصل اولدقدن
صکره برکون جناب پادشاهیه برتذکره یازوب حقوق دیرینه اثبات ایدم
مساندی ولکن یاوفاء للوك نحو اسخه بر بخش خاطر عاطر لریله باعث اولوب عزل
اولندی والتماس ایتم تقاعد بیورلدی اول سبب ایله اکابر تبعه نشر دن خلاص
بشك طاشی سولطلنده بر مقام ایدندوروز شب طاعت وعبادته مشغول اولوب
کندوی زیانه کنارك ضیافته باشلدی شویلکه ماملکین مبذول ایکن اولدی
واولجه ایده انواع درختستان کاه غرس ایدیکاه اشلدی وکوزده کونکرمك علیتی
ظهور ایده باشلدی شویله اولدیکه استانه یی مزدحم اکابر واصاغر اوقوب صدقات واوذر
متعاقبا وارده اولغله مسجد وخانقاه ومدرسه وحمام بنا ایلدیلر حتی خلق عالم
مصارف کثیره سن کورمکله دفینه بولمشلر دیدلر حال بوکه قناعت کنزی
بر دفینه در کرلا یفنی در واصل اولنلر ایدی فقر کوز مزلر
بین العلما عبدالکریم زاده کلمه شهیر اولوب ملازم
کبیر درجه سی عبدالکریم مصر سلطان محمد هانیده قاضی عسکر اولمشدر بابالری
عبدالوهاب عصر سلطان سلیم خانده دفتردار عالی جناب ایدی کمال ایشارزاده ملازم
اولوب حلب ومصر ومشام قضالرنده بروسه اندنه اناضولو قاضی عسکر اولوب دیار

والی

والی یل اولمغله منصب جلیله قالدیرمیوب تمنده برسخی وصاحب کرم بلسه برعتبه
بك آدم احسانی محمد مغتنم تمك قتنده برقصره دن کم بدست خمس وتسعین
رمضانك لیله قدرنده وفات بلدیلر
علم ومعرفت بستانی وحدیقهٔ فضیلتك باغبانی مشهور ومعروف وقت
بوستان افندیدر معلم سلطانی خیرالدین افندیلر ملازم وبعض مدرسدن تیز
قضا بله مدوم یکن اقضاء زمانیله قضاء رضاکوستردی وبعض قضا
قاضی اولدی نقدن منقولیله برکون پادشاه مغفور شیخ الاسلام
حضرتلرندن علما دن دنیوی شریفه حذمتنه قادر قاچ آدم وارد رتبه تر
معدود قلیل معروض سنده جلیل اولیحق ممالك محروسه ده کرقضاده وکر
خدمت فتواده وکر سایر علما ده فتوایه لایق برقاچ آدم انتخاب اولنوب سائره
کلمه لری مقصود مدرسیوردیکاه حضرتلری اولجیندهٔ کلمیدیکر
قاضی جلیلك بر یسی اولدیغنه بحسب الطریق بعض مدرسلر بعده بروسه قضاسنه
وعلی الترتیب درجه وستبوب قضالرنده دفعتیله متصرف اولوب اندنه صکره اناضولو
قاضی عسکری ومدیار بعده جوی زاده مرحوم وفات بلدیکده روم ایلی صدارت
تشریف بیورمیوب بتریبل اولمغله ایده مرجع اکابر اصاغر ودیار وسنه سبع
وستین رمضان شریفنك عشرآخیرنده وفات بلدیلر هرباده بوترسق رحمتا
اخبار بلدیردی کرموتم اخیر رمضانده ودفنم لیلهٔ قدرده اولق مقرردر
فی الواقع لیله واقع اولدی غایت ملاح وعلی ودیانتی وهر هفته بر
ختم شریف تلاوتی وبیم کرامت ولایتی السنهٔ خلقده مشهور ومذکوردر

طراوتوزانده بوستان خاقانی و تشریف بیورمشلردن اولجیسنده سلطان سلیم مرحوم
طراوتوزانه والی و ولد نجیبی سلطان سلیمان حضرتلری طفل رضیع ایدیلر مادر
محترملری سرای عامره یکاه یکاه دخول ایدوب اوغلم سلطان سلیمان حضرتلری رضاع
سعادتنه واصل اولمشلر ایدی عسکره رجل کامل اولوب طالب و تحصیلده اقرانه تفوق ایتدی
و مفتی علی چلبی حضرتلرندن ملازم اولوب طریقی ایله مدارس ثمانیه دن برینه واصل اولدقدن
عسکره برکون جناب پادشاهیه برتذکره یازوب حقوق دیرینه اثبات ایدوب
دساندی ولکن وفا للوالی فحوی سنجه بر بخشش خاطر عاطرلرینه باعث اولوب عزل
اولندی والتمش اقچه تعادیوریلدی اول سبب ایله اکابر تبرئه نفس ایدوب خلاص
بشک طاشی سولطلنده بر مقام ایدنوب روز و شب طاعت و عبادته مشغول اولوب
کندوسی زیارته کلنلرك ضیافته باشلدی ثم یلکه حاملکین مبذول ایکن اولدی
و اولجالیده انواع در خشت کاه غرمایدیکاه اشلدی و کوندکوکرمکه عالیه تی
ظاهر ایده باشلدی شویله اولیکه استانه یی مزدحم اکابر و اصاغر اولوب صدقات فاخره
متعاقبا وارد اولغله مسجد و حانقاه و مدرسه و حمام بنا ایدیلر حتی خلق عالم
مصارف کثیره سن کورمکله دفینه بولمشلر دیدلر حال بوکه قناعت کنزی
بر دفینه در که لا یفنی در و اصل اولنلر ابدی فقر کور مزلر
[illegible] بین العلما عبد الکریم زاده کلمه شهیر اولوب ملازم
کبیر در جه ی عبد الکریم عصر سلطان محمد حایده قاضی عسکر اولمشدر بابالی
عبد الوهاب عصر سلطان سلیم خانده دفتردار عالیجناب ابدی کمال ایشارزاده ملازم
اولوب حلب و مصر و شام قضالرنه برویه اندن اناطولیه قاضی عسکر اولدیلر

والی

والی ییلاقی منصب جلیله قالدیرمدن تنده برحقی و صاحب کرم بلسه برعقده
یك آدم احسانی همدمی ختم تك قنده برقصره دن کم بندی سنه خمسین و ثلثین
رمضان لیله قدریده وفات بلدیلر [illegible]
علم و معرفت بستانی و حدیقه فضیلتك باغبانی مشهور و معروف اولمشدر
بوستان افندیدر معلم سلطانی خیر الدین افندیلرم و بعض مدرسدن بیتر
قضا بله مدوم یکن اقتضاء زمان بله قضایه رضا کوسترمدی و بعض قضا
قاضی اولمدی تقدمدن منقولدر که برکون پادشاه مغفور شیخ الاسلام
حضرتلرندن علما دن قوجه شریعه حدمته قادر قاچ آدم وارد رسن بیدر
معدود قلیل معروض سنده جلیل اولیجق ممالك محروسه ده کوندکوکرمکه قضاده و کرسی
حدمت فتواده و کرسی سایر علما ده فتواده لایق برقاچ آدم انتخاب اولنوب آستانه
کلمه لری مقصود مدرسیور معلمه مشارالیه حضرتلری اولجیسنده کلن یدی نفر
فاضل جلیلك برییسی اولدیغنه بحسب الطریق بعض مدرسلرم بعده برده قضاسنه
و علی الترتیب درجه و ستیون قضالرنه درت بیل متصرف اولمشلر ندن صکره ناموفق
قاضی عسکری اولدیلر بعده جوی زاده مرحوم وفات بلدکده روم ایلی صدرنه
تشریف بیوردیلر و بش بیل اول منصب جلیله مرجع اکابر و اصاغر اولدیلر و سنه تسع
و ستین رمضان شریفنك عشر اخیره سنده وفات بلدیلر هر بار بوترسعی جناب
احضار ایدرلردی کرمونم اخیر رمضانده ودفتم لیلهٔ قدرده اولمق مقرر ایدی
فی الواقع لیله واقع اولدی غایت صلاح و علمی و دیانتی و هر هفته برده
ختم شریف تلاوتی و بیچ کرات ولایتی السنهٔ خلقده مشهور و مذکور ایدی

ویوورده لری وارایکن ولکن فیلك وصونلق وکولمسجاقلرینه متصرف ایدی سکتوارده
داخی صاری علی بك دن عسکر اومش ایکن اتاعیش وعشرتیله مشغول اولوب
متصل سماط چکب بذل و نعمت ایدردی جمله متعینه آدملری کندولرایله اولوب
هفته لرجه سماطی مولی اولمزدی وینه ویوورده لری متصل اقتیاره کیدوب غزا ایدوب
وغنیمت غزا جندن حالی اولمزلردی کاهی مجلسنده بش اون بیك غروشلق آت و
رخت و سیر و کیدوکی تیابندن وباشقه نیچه شی کثیر اهدا ایدوب واقع
اولورایکن بنوده وفات یلدکده حاضر بولندقه محلفاتنه برهمشیره زاده سیله
وارث اولمشلر هواسیله اشیاء کثیره سن الیقود قدنصکوه بوقدر بذل و سخا
ایله یاشکن دلا للرالنده فروخت اولنان رخت وبخت وسیم اوانی قرق الفی
بیك غروشلقدن متجاوز اولدیغی دیدیلر و [illegible] مرحومه بدوونده شهید
اولن فرهاد پاشام حومدد بوعصرده امراسندن اولوب سلطنت مراد حامیده
بوسنه یه کندویه آیالت ایدلدی میرمیران ایدلدکده بوعبد قاصری دایی سی ایدی اول بیك اکثی
احوالنه شعور نزاردر وزیر اعظم محمد پاشای طویل عمرزاده سی وزمان دولتنده
علوم همجو پاشی سی ایدی صکره کلیسی سنجاغنه والی ایدلدی طوغنمای همایونه انهزام اشنالرنده
اول سنجاقده بولنمغله وندیکه تابع وزاده نام قلعه عظیمه سی قرنده واقع اولان
زمونیك واوزرین وبرودین وزروغیر نامدن قلعه لری وداخی بعض قلاع فتح
ایدوب برنیچه دفعه عسکریله منهزم اعتش ایدی صکره فرنك ایله صلح منعقد اولدقده
مابینه حدود قطع اشندرالاته معتبر اولاد حدود اولدرا کوچه بوعصرده
امرانك عدم تقیدی ایله واهل اسلام ایچنده سوزلرینك نفوذی واعتباری

اولدیغی

اولدوغی کبی کفاردن داخی رخنه وعثاسلر اولدیغی جلدن فرنك بدرینك جق تجاوز
اتمشدر یعنی اندن داخی رحمك دولت علیه عظیم حدینی سبق اتدوکی مقرردر
وینه وزیر جلیل عصمتلو بوسنه یه تبدیل اولنمش ایدی حتی بدی یوز کامل پیراق ایله اون دخی
ایکیوز قورز بوستلو وقورو تاجلو دلو قامنه لوند ایله اوچیوز داخی صلت دم آلمش
سنجاغنه داخل اولدغی واقع ایدوب وسوسه ده دخی فتوحاته موفق اولوب دفعات
کرات ایله کفار بوزوب وبیچ مملکتلرین سبی وغارت ایدوب حتی جلوس همایونده
حضرتلرینه جلب الی اولنان اوشیر غار نام لعینك باشی کسوب واوغلی کرفتار ایدلش ایدی
استانه مراد خانیه ولاندالر وباشلر یولدایدی سعادتلو پادشاه اوعلی
اولن کافر یکندویه احسان ایدوکی اوتوز بیك نقد آلتون ویوز نفر اهل اسلام اسیری
ایله اطلاق ایدوب باقه لوقه ده اولن جوامع شریفین یولمالیله بنا اتمش ایدوکی شاهانه
بوسنه ایالتنده معروف اولدقده عثمان پاشا سردار اکرم زمانی ایدی تاتارخانی محمد
کرای خانك عصیانی سبیله کفه مما قطعه تعیین اولنوب اتفاق برمقدار خراج یکرمی
اولور اولمیدیکندوکفار الوزنده اخراج اندوکی قوالرندن دفعة واحده
سکیوز قولك ازدایدیکی بوجلهسی کفه قاضی سندده عتیق نام یردن اخراج ایدیلر
ویوقوالری داخی هرریز قولدوقراداش وحدم وخشم اصحابی اندجمله دن کندوزنده
دلوباشی سی رستم ویوورده یزابر برجرکس آدمسی بردفعه حلت نزه کلیجك محلفاتن جمله
دفترانددرر یالکز اوچیوز عبد مملوکی بولندی سایر قدرت وقوتی بولندی معلوم اولمیه
سایر غزوات وفتوحاتنه بوبحث مختصرك تحملی یوقدور [illegible]

زمان دیرلو اولمش ایدی بدی مکرینوز منسوبایتیله بیک آدملدن زیاده ایله مالک ایدی
ومتصل دیار کفاره اولدیغی ایچون مالک برد ولتلو ایدی اکثر اولیا مرحدات دارالحربده اولدی
ولسنه اطاعت وانقیاد ایتدورمدن مشارالیه ایدی ونیچه قلعه لری وبلغه لری اوغوزلری ایله
فتح ایدوب اثناء صلحه اولغایه ضبط ایتوب احراق بالنار ایتش ایدی وبوزمانده سرحد
اسلامک سد سدید ی اولدوغی بی اولیا عصرده دیار کفارک کلیدی اولدیغی جهتیله
قلعه سنک وارمسی یاقوب ومال اقرباوه اغتنام ایدوب بی حد اسیر دانی اخراج
ایتمش ایدی حتی اولیا شاده بیجه یده بندمز مرحوم مسافر اولوب بو بعد فتح ویرو مبارکه
حسبیله قوچاقه آلوب وفون ترش ایدوب واولیا سارادن برین اهدی اندوکی آلانه
خاطر مده درعسکره قبوسی مکمل وقوت وقدرتی کمالنده دیو عجم سفرینه تعیین اولندی
وچلدر کچلن یکیسی اولوب تراث عالم فانی امتیاز دیلادن بابن مشارالیه اکرچه
عصر مراد خانی امراسندندر بدری مناسبتیله بو محله یازلشدر بابای مرحوم ایله
چلدره بیله ایکن میرلوا ومیرمیران داخی اولمش ایدی بابای مرحوم دعسکره بیله ایدی
بنه بدوندن مرحدین ارزوایدوب ویانوغ فتح سنده حطوان قلعه سنده یمش کونه قدر
زیاده محصور اولوب توجه سنان پاشا وزیر اعظم وسردار اولغله حطوان سنجاغی
بروجه تایید توجه اتمش ایدی عسکره سلطان محمد خان مرحوم اکرده قلعه سنه عزیمت ایتدی
اثنا سنده بنه حطوان قلعه سنده محصور اولوب بیکی آی مقداری زمان امدادولها سفلم
کفار ظفر یولوب جمله محصور اولن غرات بیله بیله حیل شهدا یملحق اولدی غایت
قلیج وبهادر بیکیت ایدی بابامله غالبا بیک دیمک واقع در ایچون برمقدار کیفیه مبتلا
اولمش ایدی قره علی بک مشارالیه اکثر ستوانی بلغاده واوسترغونه والی اولوب

نفسنده

نفسنده علی وحمزه مانندی بدری وعلم ومعرفتده متین وفایق اقرانه اشمند
ایدی ایچون عصر بنیاد اراسی کبی حق آدم صفه لمزدی کندوسانتدی مسموعی اولمغله
اون بش یل استوانی بلغاده والی اولدم اکوچ بواون بش یل ایچنده برایکی دفعه معزول
اولدم امابرسنه اون اغنایم ایله محصولین جسانتک واقع اولدیغی تمشیت شروط
جهتدی واولسنده فهذا شم فرنتاراولمش ایدی انک ایچون اونوزیک غروشلق
سپاهی ویردم یوخسه یوزیک غروش جهتدی دیدی قوم ایله معا اوسترغونده
محصور ایدک یانمده کفاره اوق اتاردی طوقنک ایله اوریلوب شهید اولدی رحمة
علیه مشارالیه ندیمدن باج قبوسنده ساکن ایدی محاصره دن مقدم وزیر دستور
محمد پاشا دن ماذون اولوب خانه سنه کتمش بولندی عسکره کم قلعه محاصره اولندی
ایکی کونده بنده کلوب وبدوندن برایکی میل مسافه آلوب کفارک واقع اولدوغی میدانه تایید
یاصوب بر نیچه کافر قیردکدن صکره تکرار غارابوغزندن وضیع اندوکدن تایه لرین
یاصوب آتلودن داخی نیچه کافر قتل ایدکدن ملاعبنک کوزلری اوکنده کلوب نیلعبه داخل
اولمش ایدی مرحومک یالکز بوبنا درکه مقدور بشر دکلدر مرحوم استوانی
بالغار دیکی ایکن بر یرلرایله ناوارداولی علی بر نیچه بیک کافر ایله مشارالیهی پوسوه
چکدوکی وملعونک منه زم اولدوغی وینه اوسترغون یکی ایکی ایوارکفارین
پوسوه چکدکی واکثرین طعمه شمشیر اندکی وسایرلری تفصیله کل عالمنه
داخی بو مختصرات تحملی بوقدر [illegible] مشارالیه داخی اولعصرت
امراسنک آب روییلری دایمایدی سکرینوز یاهدا دم صقلمزدی وبیوسنده غایت
نامدار ونهایت چکر آدملری وارایدی قرق الیشر ویتمش کسان آت وادم یکرمی

آستانه سعادت قرارنده حضرت مزبوره احق کمسه اولمغله مشارالیهی نشانجی ایدوب لرحابن جلوسده
نشانجیلك جلال زاده یه مقرر اولیحق مزبور معزول قالوب و مستقرة اولوب رعایت الوب
بعد زمان جلال زاده مرحوم اولدقده یینه نشانجیلك مرقومه عنایت اولنوب لکن علم انشا
نهاری اولدوغندن بعض غیر مستعمل الفاظ ایراد ایدوکی سوئال اولندقده احتری وقوم
جوهری تیغ ایدوب جواب ویرردی صکره صعف بصره مبتلا اولدی ویینه متصل
افکار ایدردی حتی اهل عرض یخلغی دیوکاهی قولقده واقع سیماتم اولوب تشریف ایدردی
واوجه کلورکن شرابخانه ایدوب برکوشه ده یقلوب قالوردی وخدامی اندن قالدقده
برسر تراشی کاتنه یابراغرمکانه قوجب مستانه لکی زایل اولغه توقف ایدرلردی
ویینه بومرتبه دن صکره عزل اولندی بعض شهرت کتاب کندوسنه شتوم غلیظ ایله
مملو برنشان یازدیلر وسایر احکام سیاسته وضع ایلدیلر بالاخره دنشانلدنجی وزیر عظم
ایلندیلر سبب عزلی اولوب تقاعد ویرلندی مرحوم نشانی جلال زاده نك
خواهرزاده سی وحلب قاضیسی پیراحمد افندینك فرزند دلبندی ایدی کتابك
اشراف ندن اولغله مزبور فیروز بکمك پیرینه نشانجی اولدی وسلطان سلیم خانك
وفاتنه دکین اولمنصب جلیلده قالدی برعبوس الوجه آدم اولمغله ایناء زمانده
بویله برمطلع دیدیلر
دور عدلکده روامی داؤد آدلی چکه اکرچه عرفانی یوغیدی اما فضلات
عنوانی کماللده ایدی عصرینک زیبازده مشاهیرندن بعضیلری ذکر اولندی
اکرچه بوزمره علیه اولمرتبه دن افزوندمکه قابل حصر وتعداد اوله بوداخی
معلوم شریف اولوالنهی دیکه هرزمانك وهرحدثك امراسی واولسرحدده

هم بر بنك

تعداد ممکن اولدیغی قابل دکلدر مثلا قبودان پاشا قلمنده بولنوب امرای کلمشی
وبولندقلری غزالره موفق اولمشدر ویینه مصر نادره عصر امرای وم حلب ویرمماك
عرصه اولان امرای کرام واکرادجهادمعتادات مفروزالقلم اولان امرای شانی
کمکنده ولرم جناب یارلغه اکرام وتعظیم اولنوب لر ویینه ارض روم سرحدنده
وطرابلس وبغداد بهشت آباد طرفلرنده وشهرزور سرحدلرنده وعین وعدن
جانبلرنده وجزایر وطوبوس وطرابلوس ایالتلرنده اولمشلرویینه روم ایلترنده
خصوصا سلاطین بیشین دده عهد نامه همایونی اقتضاسی اولان اوزنسلو وبیکلر
توزخانلو وماقوچلو بکلری وبونلرك غزوات جلیلدری وزعمت وقدرتلری
بیرخ بشر یوز ویکرمی دکلدر متجاوز یلرده یادرکنار مضافلرنده وغیرهالرنده یکرمی
غیرت وحمیتلری هاون سیفاودیرنج کربو عصرده مذکوراولمن امرا قرانی یزوردقجه
قالماشدر غزایلاسه وبرنشامعایی بوجله برطرف قالمش ویکوایدی غرضه عالمدن رحلت
قالدرمشکه تورمش ذیله اولسه عالی افندی مرحوم عفیرسلم مانیده اولن امرادن بری
کمسنه یازمغله اکتفا اتشدر بوحقیردخی بیتشدکمزبدون سرحدنی اعراسندن
تبرك وتیمنا بریکبن ایراد ایده لم دیه [illegible] آل رمضانلدن بیری باشانك
اوغلیدر صلاح حالله وکرم وسخا ایله یکانه روزکار ایدی وصید وشکارده
جمله صیادانك سرآمدی ایدی باباسی حال یشوندده طرسوس کی ایکن برسنه مصارف
بازدارانه دیوادده بیك حسنه کتخدالغنه محاسبه یازلمش ایدی سایراحوالی بولندقجه
اولمق اولور صارمش ذیله [illegible]

ایدی نامنه اولن قریده زراعت وحراسته مشغول اولوب مرحوم ومغفور سلطان
سلیمان شاه صید وشکارلرینه سیاله اولدقده سیران اتنده کم باباطغای دیوماده ضرب
احضار ایدردی سعادتلو پادشاه کندوده قابلیت مشاهده اتمکله ریاسته
نصب ایدوب بعده دفترامینی اولدی لکن کتابتدن چندان رسوخی یوغیدی آندن
حلب دفترداری اولوب واصل اولق التی یل قدر کمالی معاش حاصل ایدوب اندن صکره
دفترداری اولوب اونجه اندن قرار ایلدی بر بابا آدم ایدی ودرویشلکی پیرنده
مستقیم ودندارکسنه ایدی مزبور بابای وکندوسی
یکیچری وجاغنده نشو نما بولمش ایدی بدوندن دفترداراولدقده صکره یوزباشی
اوچ زعامت ایله متفرقه اولدی رستم پاشا کرار وزیراعظم اولدقده احمد پاشا
توابعندن دیوبر مقدار زعامتن افراز ایلدی آخره ویردی بنجه زمانبوق جلم
روزکاری وزاده ایکن محمد پاشا وزیراعظم اولدقده حلب دفترداری کعرب
وعجم دفترداری دیواکیلردی آکا احشا اولمدی معزولا اولوب ساینه کلدی
درویش چلبی وفات ایتکله یرینه لالازاده باشی دفترداراولدی سلطان مراد جلوسنده
دفترداراولدی اهل قلم وصادق القول بردنبار وپرهیزکار آدم ایدی
آخره لان مم چلبی مقتول احمد پاشانک تذکره جیسی اولوب یوزباشی اوچ زعامت
تایل اولمش ایدی رستم پاشا بونلک دانی زعامتی یعنی زعامتنک نصفن آخره
ویرمکله کانه احمد پاشا دن انتقام آلمش ایدی مزبور دانی رستم پاشانک
زمان وزارتنده دیوانه ولردی واکابر تقویسنده کندوسن کسه کورمدی علی پاشا
رستم پاشا یرینه وزیراعظم اولدقده مغلوبی معزول ومظلوم مردیورش الکتا املدی

عسکره دفترامینی بعده اناطولی دفترداری اولوب برمستقیم وخوش نویس ایدی
اولغله اونجه اولدمنصب ایله معزز ومکرم ایدی لالازاده چلبی وسنبل
منی ق[illegible] ایکن مرحوم اناطولی دفترداری اولدقده برطرف بویت یاله اوچنجی
یرینه درجه امتیازی بر[illegible] لغه ارث سبابی اولمغه همدم
اورتنیه یه تبدیل اوغلان بی[illegible] بروسه حواجه کیلرندن
برحوجه کبنك اوغلی ایدی وقاضی اولوب تیره مفتشی اولوب دوراچلبی مرحوم
قتل اولندقده تیره دفترداری یرینه مزبوره ویرلدی جلوسده اناطولی دفترندن
اولوب اندن بروسه سنجاغی کندوسیله ویرلدی بروسه نك احتسابی وچوخ
منافعلری وسیر قلیل وکثیر اموالی مزبوره امر اولندی وغایت تعوق میدانوبرسیله ایدم
ایدی اونجه اولدمنصبده ثابت قدم اولدی اولاطغرا دفترداری اولوب
وزیراعظم جلیل محمد پاشای طویل مسن باشندن اولغله مطلوبه کمال ایکن شش تایی
دفترداری اولدی عسکره سنجاغنه طالب اولوب غالبا کولدن قوه اولغله کولدن سنجاغنه
والی اولدی اونجه صفای حالم ایله آلدی ویردی حدثه اشتده اهل کرم معزز
ومحترم برکرم ادم ایدی [illegible]
بارس هاین نازنده بلال زاده ونشانی مصطفی نك مرحوم موقع سلطان بولنغله
بقیه عمری انقطاع بولنجه اولحضرت جلیل ایله صاحب التحیا ایدی وانلرك ترجم
عصر سلیمان حاشیه کذر اغتدر[illegible] سعادتلو پادشاه سجاق
همایونه متصرف اولکن غلمان خرم خواجه سی ایدی ربالی جلوس دیوانه وزاده
ایله مذکور ایدی عسکره که کل وبلبل شوقی اولن وفضلی بلك وفات ایدیجك

لالا اولمش در دفونه ده اولن شهزاده لر جلکنده محضا ولی نفقی بلا منازع سلطنت
واصل اولمن ایچون جوق مکر و تدبیر امتدد و کندوسی دخی اول سبب یله
وزیر اعظم اولمغی مقرر بیلورکن الحریص محروم نحواسنه دائی جکمشدر کاه
یوزغه سنجاغنه کاه مشواره ضرب اولنمشکن بو شهزاده عالیشاده علو همتیله آتا
وادی و ریاسته اندده ارض روم اندده حلب اندده شامه میر میران اولمق اندده عسکره
وزیر اولمق فیرسفنجه سردار اولمشدر عسکره قرلباش سفرلرنده سردار اولمق مرتبه
بولندده یدوکی کوشمالی برسردار دده کورمشدر ان شاالله تعالی تفصیلی محلنده اثرا
اولور [illegible] حرمدن بلوك ایله یعقوب و رتاوشاه
قرابتی اولمغله یوزغه سنجاغنه واصل اولمش ادب اندده قره مصطفی پاشانك
یرینه لالا نصب اولندی امانفسنده حسنت ایله متعارف تنزلا امام رضوانسما
محو سنجه نوتونسز لقجی کندویه کوکدن انمش اندی سعادتلو پادشاهمك اثناء
جلوس همایونلرنده لالا بلنمغله روم ایلی بکلربکسی اولدی عسکره وزارت
ویرلدی امابرده نصیح ادم اولمغله منصبی ذاتنه غالب وعرض وزارتی مناسب
ایدی [illegible] ذکر اولنده دربری طونغماء همایونده
شهید اولن قبودان علی پاشا دکه ادرنه ده برمتوذیك اولمغلی ایدی دركاه
عالی نوابلری زمره سنه داخل اولوب اندده عسکره چاشنکیر اولور بعده استحقاق
ذاتیه سیله فیرجیلر کتخدالی ویکچری آغالرینه اندده جزایر بکلربکسی وعسکره قپودان
اولور منهزم اولدی طونغماء همایونده اوچ قرلوبلس تارده سیله اولمغکیسندن
زیاده کفار طونغماسنه هجوم ایدیجك شهادت رتبه سنه وصول بولور نایت شجیع

یحیی برکرم کافی ارباب معارف محیی واصحاب دولتك سخندانی برباك مذهب وباك
مشرب ادم ایدی اخق طمزه ده حاصل اولمش اجنبی در دیوهم همایونده برورده اولمش
انبجا دولت قشده اولمقدیم عیبی وارایدی [illegible] بوسنوی الاصلدر
حرم محترمده اغالق ایله جیقوب عسکره امیر داخل اولمق لالاوه مصطفی پاشادن
مقدم لالا ایدی اندده ذوالقدیه بکلربکسی اولدی عسکره قرمان وحلب وبغداد
ومصر وشام حدت بادده میر میران اولمش بابایانه بی تکلفانه اوضاع مرتبه ایله
اولاد عرب کیلوده لقی ایله تلقیب اعتبار ایدی بعض قطاع الطریقده وسارقلرك
اخذ اولنان یکتاره ترحم ایدوب یمین ویسار آیدردی وخلق یوصعه کن تورکی
خیر سزلت یمینه اعتبار اولنوب دیرلردی حکمت خدا نقصح هذیلر البته انه
تکرار کیردوسزاس ویردی لکن تلف اتلری غایت نادر واقع اولوردی
وبرغریب حالی وارایدی خلق تشخیصده غایت کوزل ایدی فرصتکاهی وغلس
تشخیص اتیوب صفاکلدکن کلیشکز تیرندن دیوحاملرنوازلق ایدردی
هرسکده براچه نام قصبه دندر حرمدن چاشنکیر لغایت
یعقوب صدر اعظم محمد پاشانك انتسابی ایله بکلربکی اولمش ایدی واندن وبغداد
ومصر وشام بکلربکسی اولوب طرفی جامع برمعتدلادم ایدی
سلطان سلیمان خانك نصرتده مصر بکلربکسی داود پاشانك علوهمتی ایله
مصر متقرر لرندن اولوب وخلقی صولاندوروب وسخاوت ایلدیکی اصحاب حقوق
اکلدیکچه اضعافی دیه تذکره لری دیرمکله متسلی قیلورمش عسکره صدر اعظم
سمیز علی پاشا همتیله میر لوا اولوب اندده یمن بکلربکیلکنه وصول بولور واندده

کندو مدافی خاطر لریته رعایت ولذا یذ دنیویه لریته رغبت کورمزوب بالکلیه السلطنت
صورتی کندولره مفوض ایدی زمان شریفلرنده قطعا دادو دهشتارینه افرادی
افریده دن برفرد معارض ومنافی اولمدی کندولرداخی کمال وعدالتله اصالی
حرکت ایدوب کندو واقربا مه تعلقاتن ایلرو جکدکندن غیرداعی اصلاحی دائمی برعیان
غیبته یول بولمدی وعینه ایلانوکتورد وکی یکدن زاناوزمانا لایق ایدوکندینه
داخی اعتبار افلری مقرر ایدی [illegible] ادنودنی الاصل برنجی
واطفی نالب صاحب دولت ایدی عرم محترم سلیمان خانیدن وبجی باشیلق
جیقوب بعده یکچری اغاسی صکره روم ایلی بکلربکسی اولوب وزیراعظم
رستم پاشانک مهروماه سلطانلرندن وجوده کلن عایشه سلطان نام دوشیزه
کامزه تزویج ایتکله محسود اقرانی اولمش ایدی ویرو نعمه روم ایلنه سردار
کوندرلش ایدی ولکن کندو دن صکره یادی اولنجق برحذمت کورمکه وصدر
اعظمه نوعا برسرکشلکی سبب بیله بیالم پاشا تقدم اولنوب وزیر ثانی مقامنه
جلاس اندرلوب کندوسی وزیر ثالث مقامنده قعوده رضا ویرمکله برنجی
کون معزول اولدی صکره عصر مراد خانیده وزیراعظم اولوب وکمال عدل و
انصاف ایله حرکت ایلدی قطعا برپی کناهک عزلله قانه کیرمدی ومطلقا ارتشا
آلوب ویرمدی امارهزده اجل قاطع سررشته امل اطوب التنجی آیده ترک تخت دنیوی
دواصل سعادت اخرویه اولدی رحمة الله علیه [illegible] مرحومدی
الاصل ایدی حرمدن قبوجی باشیلق ایله صکره کلیبولی سنجاغی ایله قپودان اولدی
وغایت اوغورلو پادیشاهم ایدی چوق غزالرده وفتوحاتده بولندی جمله فتوحاتدن

بری ساقز جزیره سیدر ومالکرجه جزیره یی تحتنده فرق الی یلکن سوینده وصکره
بنات سلطان سلیم خاندن کومرجی سلطانه تزویج اتدی واولدن بیله احمد پاشا
تصدر اتدرلدی مقصود اصلی وزیراعظم لغه تقدیم پایه ایدی ولکن اجل موعودی
تقدم ایدوب عصر مراد خانینده نام دکمشتر عالی قدر کندو لسانلرنده نقل
ایدرکه بودیارینا صب جلیله حکومتنده برحریم قصاصا مساباتی واقع اولدی
بتفصیل اتلرویچ کولمراولسبدن خوب عراقت کوردم دیو سوکلی سوکلیکه بر
کندوعالینه مشغول ودایما اهل عرفان ایله سیر وسلوکده بجمله فی الجمله
اساکی منقول برصاحب دولت ایمش [illegible] حرم محترمدن قبوجی
باشیلق ایله چیقوب صکره بدون وحلب والناطولی بکلربکسی حسن پاشانک
مخلصی سنی تزویج اتکله وزارت رتبه سنه داخی واصل اولدی سلطان مصطفی
مرحوم قتلنده شهزاده دردمندینه جلادلرندن رها بلوب جانب پادیشاهی
کریزان ایکن مرقوم ایرنوب کشنکیرنده بی نظیر بهلوان اولغله یعقوب پاشه
اولو اولسبب ایله اولقبه ستراولمراولور عداد وجوده برمعتمد آدم ایدی ویرن
لاکف معزز ومکرم ایدی نقل اولنورکه جلیسی اولن سلطان ایله برکوندده
جسته لولر دیری بریله حلالشوب اوپوشوب قوجوشارق بریردن تسلیم
روح ایدرلر بومرتبه وکندن برزنه وشوهره واقع اولمشدر ویلونلرک کمال
محبتلریله حمل اولنمشدر [illegible] بوسنه ده قویم درصفوده یدی
سلطنتیدر وزیرحسرو پاشانک برادرکهتریدر حرمدن بلوک ایله جیقوب صکره
استعداد ذاتیه سیله مراخور ثانی بعده چاشنکیر صکره سعادتلو پادشاهم

عسکره بحار قومی بونماك اوزره هجوم ایدوب کوزلرین اویدیلر اوچ یلدن عسکره
مرد اولوب آنده دفن اولندی حالیا بیك الی سنه هجریه حدود بدر اولی زمانده
التون زیل کچمشدی [illegible]
یا سلطان سلیم صاب تربه وجعل الجنه مثواه ولادت باسعادتلری
طقوز یوز یکرمی طقوز سنه سنده جلوس همایونلری طقوز یوز یتمش دورت
ربیع الاولنك طقوز یحی کونده مرحوم ومغفور برحلیم وسلیم وبرپادشاه
اکریم ایدیکیزمان سلطنتلرنده کندولرینه افراد وآفریده دن کمسه کونمیه
وبرمورد مقام دایما ارباب دلدن اولوب ندمایه مایل وروز وشب انلرایله انس
وصحبته قایل یعنی اصحاب دلدن برصاحب دلدی وشعرادن صاحب نام
وخلص یکرمیدن زیاده شاعر اخص ایله استانه سنی سایر شهرلرده لردن ممتاز
اولیا بده داعی سرافراز وسرفراز ایدی وکندولرینه داعی آزمایش طبع شریفلرینه
ایچون شعر دیمك واقع اولوردی وخوش الحان وخوب آواز وبرنجه استاد
سخن ساز وعوادکش طنبور نواز دایما مجلس شاهانه لوی لازمتن ایدرلردی
وبدلکوی وشیرین کارلغله اشتهار بولوب نقاش حیدر امثالی برنجه کرلغله
وشیرین کارلکلری سوتاتی کولدرر واستعدادلرینه کران جا انعاملری کولکولره
اولدرر داعی بونلره معادل برنجه مضحك ومسخره لری مجلس شریفلرینه
وامانشاط وسرور ایله مهدر پرحبور ایله ذوق وصفا ایدرلردی وبالجمله
بونلره ال ویرن اسباب عیش وعشرت ولوازم ذوق وصحبت معلوم دکلدر
جم وجمشید داعی میسر اولمشدر بونلره باین جمله محبت علما وصلحا ومحبن مشایخ

وفهر

وترا ایدی وارباب استحقاقه احسانی مبذول ویی دریغ کوبا وقت احتیاجده برباز
میخ ایدی [illegible] اوزته بویله بیضی یغرلو الی کشاده قاسری ایچنه کاغد
صاروبه مایلرك قوم الصفا للولسانده لکنت ولغت وبازوسنده ملکت وقوت
فرصاچلدوکی یانی بهلوانلر چکمکدن عاجز ایدی ونصف شلی دراز وکوزلری
کوتله وسرفراز ایدی وغایتده مهیب وبجیب نته کیم شاعر ماهر مرحوم یحیی
تعریف وتومیفلرنده بیوردلر نظم بوریا مده همزه صاحب قران
شوکتیله کندوه بکزر همانا باقیتی یحی علی کبی مهیب
جنبتی حضرتی کبی بجیب وبویت داعی اوعصرك شعرا سندن بریسکدر
کماندکتلکاری وصفنده درلیت ماعلیا بن جکربوق بنه کم قوس فلك
کون کبی ایلتر ملوك لازم دکل آنیله [illegible]
والد ماجدلرینه خیر خلف وقدوم شریفلرینه تخت همایونلرینه وارث
شهزاده سلطان مصطفی وشهزاده سلطان عثمان وسلطان سلیمان ولکی نفر
داعمه شهزاده آزاده دراسای تربیه لری ضمنده اولمامتدر بونلرحین جلوس
مرادخانیده قانون ولدرود عثمانی موجبنجه ترك سلطنت قانی انتشار ما
شریفلرینده [illegible] عضام دکلریده در صدر اعظم جلیل
محمد پاشای طویلکه سالك ودرایه سلیمان ایدی تفصیل احوالی سبق امتدر وقتا
سکتوار نخعنده پادشاه مغفورلرك فوتی اختفاسنده بذل ومعدوری تفصیل
اولمشدی سعادتلو پادشاهلرك اوردوی همایونه وصول لرنده صکره بنه
مقام صدارتده برروجهله استقرار واستحکام بولدیکه روز وشب سعادتلو پادشاه

ووزراسی جا وردکدن صفله خاطر ایله تبول ایلدیلر واول اجینده تبرسا ندیه عسکر کوندرك
ندارکنده ایدیلر وچوق زمان کچمدین کوندردیلر واول جزیره یی جمله ملحقاتیله فتح
ایلدیلر [illegible] بو محله ده کرسلو دسایل مناسبله سورن قلعه سی
مذکور اولدی پس غریغوار ایدی ومقدم ورشر کتجا یشتنده خارج زماده باقیه قلعه
مزبوره ویرنده نهر طونه کرو جه ارضده اولن انهارك اعضاسیدر اوزرنده کاریکر نا ایله
برجسر عظیم وارایمش لاکه نهر طونه نك تنزلی خالنده فیل یارلری ظاهر اولنا سفاندی
بعضلری بناشوب اوزرنه جقمق ولکه عیش وعشرت واقع اولور ایمش ایله اول
جسر مذکوری کیمکز بنا ایدك کتمشدر وچوق زماده اولمش مهر وفه سبب ایله یا یلمشدر
بلکه عالمه عبرت کوزیله ناظر اولن آثار دندر کسنه نك حاطر شریفلرندن خطور
ایدرسه کفره تاریخ وقیم لرندن یازمشلر کرولایت حضرت عیسی علیها السلام دن عسکر ایله
یوز برسنده زینه پاپا ملکه طرفدن نامزد اولن جاسار دیبالغه عسکر ایله قلقوی
ورومایلی وبوسنه واونکروس وبغدان مملکتلرینه کفره اصطلاحنده تراجه مملکتی
دیرلر وبو مملکت رقبالرنا مزده برقرال حکیم ایدرمش اوزرینه کلدی ومقهور ایتدی
عاقبت سال بسال بردمقدار مال ورمك اوزره صلح ایلدیلر ولکن مذکور قرال
ضال صلحدن رجوع ایتکله اوزرینه تکرار طرابان جاسار کلدی وبنه ملکه وکندوی
ظفر یولدی پس قرال بی مجال قالمغله عاریدن کندو الیله کندوسی قتل ایلدی اول
حینده قرالك اولن اولجسر عظیمی بنا اندیکی برقرال داغی کندوسنه عصیان ایلمك
احتمالی اولیله ومزبور جاسار فرقه یی ایچاسار اتوقه مقاسن تلویث اتدی وقرالك
عسکره بنوکحمدین جسری تمام ایلدکدن صکره ازیشادی مرد اولدی آنك ایچون

ادریان نامنده کیروبرپی دین جاسار اولندی واول جسر کبیری قصده مقارن کندوی
یقدردی زیرا تراجه قومی جاسار ملکنه تعرض ایدرلرمش اول جسر سورلرنی
آبنوق یکرمی اوچ ییل برقرار واستوار اولدی واما آثاری الی الان نمایاندر
آنك داغی بانیسی کیم ایدوکی ظاهر اولمش خصوصی
ایدی بر سنه یی مملکتی ساکین یخوسز لرندن آلنه نامنده برپیلندوعیسه مهر ایدوب
عموماً تراجه مملکتنه وویب فرنکستانه وسایر کوه نك واقع وبلدانه حکم ایلدی
بدوددن برنده شیشفان بره نامنده بر عظیم وارکه اول محلی کیوب آنده
بر سرای عظیم وبر قلعه متینه بنا یی بجوده قرندا شی اولن بوده نام کافری ایتمودی
وکندوسنه تخریب مما لکه کندی وچق یللر اکلدی بوده کلدی واقلعه عظیم
قرندا شی نامنه اضافت اولندغن بلکه فی الحال قرندا شن کندو الیله قتل ایلدی وبدی
دارالملك ایتدی وبرکچه بورندن قاده کلمکله تاجیتن مالك مجیم ویردیکی
یوزیکرمی درت ییل عمر سورمش ایدی وآلتمش اوغلی اولمشدر وهر بری بانقه باشنه
بوی چکمکله عالم وجود جیشلرندن تطهیر اولندی
آنك داغی بانیسی نجه جنسندن برقوم مردار ایدی ابتدا سویرت
بنا ایدیلر ایچنده اسکان ایدن بونلر ایدی عسکره مجار قومنه ابتدا قرالاولن ست اشتوان
قرالکه کندویه اول قوم ضال غایت واعتقاد اوزره اولدیغنه سورلرجیقاردی دینی
کندوسی اول شهره بش عظیم کلیسا بنا اتدی بجوی دیلك انلرك لسانی موجب نجه
کلیسالرنی عبادتدن صکره دین کندونك ترقی وغلبه یتمودی قرالکه اول قومه ضال ایکنجی
قرال اولدی بر بجویك ایچ قلعه سنده اولن جامع کبیری کلیسا دیو اوبنا ایتدی

آسایش وحضور ده یخن بهرسه قرالك معتمد الجیلری یدندد اوتوز بیك قرل التون
آستانه پادشاهی یه تسلیم اولنمغه عهد وشرط اولنمش ایدی بو عهدنامه سعادتلو
پادشاه اشاعرتی ایله یارمشلر ایدی وترجمان ابراهیم نام کسنه بو نامه همایون ایله
قرالك الجیلریه توتوب عهد وشرطی یر کسندرمك اچوده کوندرمشلر ایدی بو جمله
فرد بنا اندقرالیر انفو برق نام نجه شهرنده ایدی واوغلی مقتی ملیانی ولایتنه
تورونه کیدرمك اوزره ایدی جمله حرستیاده قومنك کباری اولجمعیته موجود
ایکن ترجمان ابراهیم کلدی وسعادتلو پادشاهك عهدنامه سن فرد بنا اندقرالیه
تسلیم ایلدی تمام مزبور ترجمان ابراهیم بونکیله وقورآدم ایدی اصلا کندو پادشاهی
سوزندده غیری سوز سویلمزدی لاپادشاه نه امر ایدرسه ایسه رسالتی ادا اندی
وصلحی کوکلی برکسندرب کندی

حضرت عیسا علیه السلام ولادتدن تاریخ بحنده
سنه ده سکتوار فحنده بریل مصکره ایدی ترك عسکری واردل کفاریله اتفاق ایله
آکره وقاشم وطوقای نواحی سنه متصل غارت وخسارت یلمکده خالی یکدکلری ایدی
واردل حاکمی ترکلك دیکمه سی اولدیانوش قرالك اوغلی ژیدسوند قرال مملکتنده
قوماندر بوندوقو اوزره قدر قلعه دانی تسلیمله فتح ایدن اردل حکومتنه الحاق اندقدن
اهل اسلام واردل عسکری کلیتله قرال مملکتنه غلبه چالمش ایدی بوخصوصده اکثر
چاسار واکثر سیارلرك کفار زیاده انفعال وحیرتده قالمش ایدی واول اثناده جمله
ترك پادشاهی سلطان سلیم خان آستانه اولی الجسیم طرفندن مکتوبی کلدی
که سعادتلو پادشاه محکم عسکر تدارك کنده در وینچه ری آستانه پادشاهی یه جمع

اولمش وینچه سنه محله بجمع اولمغه فرمان شریفلری صادر اولمشدر وتحقیق بودرکه
بحر اوزره وبحار مملکتنه کوندرمك واول مملکتلرك التی اوستونه دوندرمك مراد
ایدرمشدر چونکه بوملکو یه چاسار ومقتی ملیانه زیاده اولدی ومصمم ملکو یه
اطلاع حاصل اولدی بلاتردد جمله حرستیاده قومنك کرنجه واکر بحارت باکنجه
دولتلوی بوزوه توپرایه جمع اندندی وبوخصوصده چوق مشاوره لر ایلدیلر وقابت
بوتدبیر اوزره قرار ویردیلرکه هرنه ایدرلرسه ایده لر وهرنه قدر ویررلرسه ویره لرسنه سعادتلو
پادشاهك کوکلین تلیین ایده لر وصلح وصلاح ایله لر بوتدبیر ایله استانه پادشاهی
ایکی ایچی تعیین اندیلر برسی بحار دن اکرنك پشیرنی ایدی وری دانی نجه دولتلوایله
برنامدار آدم ایدی چوق التون کوتوراتی وچوق کورمشی خف ویادکار وتقدیم
قسمندن مال ویارایله واردیلر وسعادتلو پادشاهه دوزارمش انواع درلو تحفه
وتعوده دن پشکشلر چکدیلر وعاقبت پایاسی مرحوم سلطان سلیمان خان ایله اولدن
عهود وشروط اوزره سکزیله دکین بهرسنه اوتوز بیك مجار التونی ویملکت خرجله
صلح اولمغه راضی اندیلر واردل حاکمی یانوش ژیدسوند دانی بوصلحی اوزره قالقوب
جمله اردل توپجی ایله صلحی رعایت ایله تعهد اندردیلر برشرط دانی بوایدیکه
بوجنده یعنی بوصلح منعقد اولدوغی وقتده ایکی طرفدن هرقیغی مدتنی تعیین اندیلر
فه بولندیکه انی متصرف اولوب برفرمت ایله زیاده جمع تجاوز ایلمکه عهد اندیلر
ونامه لرینده بویله عهد ایلدکدن صکره بعد ایکی طرفدن ایلچیلر ایله چقه لر تسلیم وسکز طوپلر
چکلمکین ایکی طرفدن خلقی پادشاهلریچون امن وسلامت اوزره دعاده اولمه لرینی
وجمله سنه شرط ایله اولدن صلحی سعادتلو پادشاه سلطان سلیم خان وکلای

آسایش و حضور ده ایکن بهمن قرالك معتمد الجیلری یدندن اوتوز بیك قرل التون
آستانهٔ پادشاهی یه تسلیم اولنمغه عهد و شرط اولنمش ایدی بو عهدنامهٔ سعادتلو
پادشاه لشاعر بی ایله یازمشلر ایدی و ترجمهٔ ابراهیم نام کمسنه بونامه هما یونی ایله
قرالك الجیلریه قونصولیب عهد و شرطی یه کندوسنك اچون کوندرمشلر ایدی بو چنده
فرد ینالدقرالبرانقوبورق نام نجم شهرنده ایدی و اوغلی مقتشی لیانی ولیعهد ایدی
قورونه کیدرمك اوزره ایکی جمله حرستیاده قومنك کباری اولجمعیته متوجه
ایکن ترجمان ابراهیم کلدی و سعادتلو پادشاهك عهدنامه سن فرد ینالدقرالبه
تسلیم ایلدی اما مزبور ترجمان ابراهیم بوشکیره و قورآدم ایدی اصلاح کندو پادشاهنه
سوزندن غیری سوز سویلمزدی لاپادشاه نه امر ایلدی ایسه رسالتین ادا ایلدی
و صلحی کره کی بی برکسندرب کندی
حضرت عیسا علیه السلام ولادتنه تاریخ بحسبه
سنه سکتوار فحمدنه برسیل عسکره ایدی ترك عسکری وارد لکفاره اتفاق ایله
آکره و قاشم و طوقای نواحی سنه متصل غارت و خسارت ایلمکده خالی یکلر ایدی
وارد لحالمی ترکلك دیکمه سی اولی یانوش قرالك اوغلی ژیدمود قرال عملکتنده
قرولر و بودونوق واوده قدر قلعه دایی نوشیله فتح ایتدکدن صکره حکومتنه الحاق اندیرش
اهل اسلام وارد لعسکری کلیت ایله قرال مملکتنه غلبه چالمش ایدی بوخصوصده اکر
چاسار و اکر سایر امرای کفار زیاده انفعال و حقیرده قالمشلر ایدی و اول اثنا ده چالمش
ترك پادشاهی سلطان سلیم خان آستانهٔ سنده اولدیغی طرفندن مکتوبی یکلری
که سعادتلو پادشاه محکوم عسکرینی ترك ایتمیوب دیر و نجمی آستانهٔ پادشاهی یه جمع

اولمش

واولحوالزنیه بخترا ولور کورش زمان اندیلر چوق زمان یکمدین فرندانی سلطان احمدی
ودیکر فرندانی سلطان قورقودی برمرایله الکتوردی وجماعه اولاد واسنایله
ایشیق توردی ومذکورلستند مستقل اولدی بنه مزبور الجی یه جواب ویرمدی وبنم ایله
سفره کلمکدن امتناع ایلدی وعظیم عسکر قالندی مصر اوزرینه کتدی واول سفرده ایکی
عظیم الشان سلطانی یعنی پادشاه ذی شان قهرایدوبرین جنبك اتنا سنده نابود
وبرین اله کتوردب مصری مسخر ایلدی وحصر وشام وجلی جمله منسوبانیله فتح
ایلدی وبنام نوم قومن یعنی جرکسه جمله اقلیملرینی واول قلاع عظیم دانی فتح
ایلدی که نامی دیاق دلنده منقش در غالبا دیار بکری واسه کردی ومزبور الجی
جمله سفرلرده بیله کزدی یدی یل سفرده حضرده
ویدی یلدنصکره صلح ایلدی وسکز یله صلح منعقد
بمجاری وله وونديکی بیله داخل اتدیلر بحق رقم دیر
وانلرك اوزرینه سفر قدار وکنه مباشرت ایلدی وبوندنصکره پادشاهلره لایق بحف
وهدایا ایله مزبور الجی یه باره پیرداني قرالکوندردی اما قرال اولمش وقالمش
لوش قرالکه مراجعه سلطان سلیمان ایله جنکدده قچرکن صویه بوغلمش ابن یرینه اوغلی
یحمش ایدی وآنك زماننده بوندن داخل اولدی بعده سلطان سلیم سفره عازم
ایکن اسلامبولده جقدوغی یام الله مطعونا فوت اولدی واوغلی سلطان سلیمان
یرینه پادشاه اولدی بعده [illegible] ایله اوزرینه یورییه رك مسلمان
حضرت عیسی علیه السلام ولادتیه تاریخنده ۱۵۶۶ تاریخنده که هجرت
نبویه علیه افضل الصلوة والتحیه نك طقوزیوز الی درت سنه سی اولور نجم قرال

فردیناند

فردیناند قرال سعادتلو سلطان سلیمان خانه علیه الرحمة والغفران حضرتلرینه صلح وصلاح
مراد ایدیب تاریخ مزبوره ملوکانه هدایا ایله برنامدار الجی سن استانبوله سعادتلرینه
کوندردی ومزبور الجی سکز یل استانبوله قالوب صلح رجا اتدی واولبابده فرو اخذ
زحمت ومشقت جکدی وسکز یلدنصکره کوجله صلحه راضی ایلدی وبو عهد و
شرط ایله صلح اولنکه مادامکه فردیناند قرال صلحی رعایت ایده جانب پادشاهیدن
خلاف صلح بروضع اولیه وهرسنه سعادتلو پادشاهك آستانه اولوزرینه
بیاك سکز یوك اقچه نقد کوندرمیه واردل ویووه کی یدوزده مرد اولان پادشاهلرك
نشانده سی یانوش قرالك اولادی یانوش ژیدموند ایدی اولادی سعادتلو پادشاهك
منعقد اتدکی صلحی کرکی رعایت ایدوب خلاف وضع ایتمه واردل عهدنامه سنك کیفیتی
باطوری مقلوش وملخص بلدیجی که بونلر یانوش قرالیدوکه متصرفیاکی مذکور قرالیه
وسعادتلو پادشاهه اطاعت اتمالرایدی صکره یانوش قرالمرد اولوب اوغلی اولمدیکندن
یانوش ژیدموند صغیر تاملغله اکثار اجعتدن وسعادتلو پادشاهه اطاعتدن
چقمشلر وفردیناند قرالیه تابع اولمشلرایدی وبونلرك اکثر قلعه لری ونواحی سی وهم
مملکتلری ژدلده ومنهار وطوفای سمتنده واکره اطرافلرنده واقع اولمغله اکثر
قرال وغلنك عسکرینه کرسعادتلو پادشاهك سرحد قوالری متصل بونلرك
وغارت ایدرلر شویلکه بالکلیه خرابه یقلشدیرمشلرایدی بونلردخی صلحه
داخل اولوب بونلرك مملکتنه تعرض اولنمق تعهد اولمش ایدی وبوایادن برقصور
طلب اولنمق اکن اسلام طرفندن اکر نجم طرفنه قبالت شرط اولمش ایدی وهرکز جنه لرکز نیوب
قرالیه تابع اولن مملکته عسکر چکمیوب سکز یل دکین صلح وصلاح اوزره ایکی طرفدن ایلچیلر

معلوم شریف اولوالنهی

اولکه بو عبد افقر وذره ء کمتر باقلت بضاعه کندو حالم کبی بی انتظام و پریشان

وابتر مجموعه دیو بواوراق نادر بو وطده غزوات وفتوحات سلطان سلیم جمجاه مرحوم

برذ دتر ایدوب مرحوم ومغفور لهم سلطان مراد خان علیه الرحمه والغفران حضرتلری سالك

راه غزا وفتح بغداد بهشت آسایه موفق اولدقلرنی وآنده قایم مقام صدارت

عظمی وزین اعقاب وزراء دوراندا والکلکبرای عصر وآوان وزیر ثانی لانظیر دستور

ومشیر کبیر ارسطو تدبیر سعادتلو موسی پاشا دام اقباله کما یشاء حضرتلرینک

الی یوم التناد مجدد سایه اقبالنری بدود ودایالنه مبسوط اولدیارك اهالیسی ایله عدیم

امن وراحته مربوط عصر بر وجه کستخی اهدای اتمش ایدم برکون بو حقیره بیورد یاکه تاریخ

الزم بلکه جله دن اهم اولاد پادشاه ذی شانك زمانلرنده اولن اصلاح واصلاحات

صوری نه وجهله منعقد اولدوغنی ایکن اوبابی مسدود واولدیده قطعاً افت

شنیدا تمش سز بو عبدك اجزاکر چه بو بنده کن سلفنده بر قاچ فاضلك حذم دکل

ایکن خوشه چینی اولشم لکن برنده صلحه متعلق نه بر کلام اوقوشم ونه بر هیچ

کوه مشم ازبر دن یازمق ممکن اولمغله اوبابی سدا تمشم دیو جسارت ایلردم واولوقت

تقصیره بو کلامم عذر اولمه دیردم ولکن بهرحال اولتوکرك ایدی وتقیدا تمك

کرکسز بیوردیلر پس موخرین ومتاخرین اسلام یازمغله بالضروری کمره

تاریخلرین تتبع اتدردم واشبو اوج پادشاه جلیل الشانك عصرلرنده یونیلرك

اولن امور صلحی بویله یازدکلرین بولدردم وترجمه ایدوب مجموعه ء نقل اکله

مناسب کوردم

اولزمانکه سلطان بایزید خان مرحوم ایله صلحی وارکن بوسنه سرحدنده جق

مسلمانان عسکری جمع اولوب حرکت وانمکتن عاری کلیلر بسیرم بتیوب حرکت باقی ایدی

بونلرك اکاوا اولوب حرستیان عسکرین جمع ایلدکلری واولمرحدده دربند اتدکلری

جوده عسکر اسلام حرکت وانمکتسزداخل ودیلر اوزرینه اوردیلر واونی صیقشاوه

نهریسه دخل اولدوقدن محلده اوغراش یلدیلر وحرستیان قوی مغلوب اولدقدن صوکره

حینه جوق مسلمان رحمت طالله واولدیغنده مجارستان قرالی لادوس ایدکه مهاجده سلطان

سلیمان مجنك ایدوب هویشقرالك باباسی ایدی پس بوحرمصوصراجوده یعنی صلحی

بوزکندوملك اجدادنده بوخصوصه یکی یاپدیغی صلح نامه اجوده سوریه قلعه سی کمندوه دن

اشغال اولنمغله لاجرم بوقلعه حرابه دونمکم شاعر شهر یحیی بادمرحوم شاه

وکلا سندن بحث ایتمك کتمی صدد ندده اولقلعه یه اما ابدی بیت سوریه قلعه سی

ویرن ایده بنا کبی عشق دلده بنهاد ایده دیمشدر یعنی قلعه مزبوره نك نبودنی

بابه بابلا نام کسنه رسالته کوندردی وبو محلده استیلا وارد یکه سلطان بایزید

مرحوم بوملك فایده فراغ وسلطنت باقی تحصیله یراغ احتیاج اتمش ایدی

واکبر اولادی شهزاده سلطان احمد وقد عهد اتمش ویدینه استخلاف ایده جك

اولمش ایدی ولکن کوجك دیکر اوغلی سلطان سلیم خانه خروج ایدوب یاباسی وزیر

کامش ودیاردیلمز یرینه جلوس اتمش ایدی وباباسی سلطان بایزیدی دانی تسلیم

بلدوفات اتمش ایدوجوده الحاصل مزبورك کلدکی کدی یرعرض اولندی بن دیرلرکه

مادامکه سلطنت مرسی مستقر اولوبن اکاجوق ویرمزهمان اسلامبوله اوتورمق

بر عالی جامع و سماع خانه و بر مسجد لطیف و عمارت معموره و دار الضیافه و دو دروشان ایچون
حجرات و سایره و شام شریفده بر جامع عالی و مدرسه عالی و عمارت و مکتب و غیره و مدینه
کذلک دخی بر کنیسه کبیره جامع شریف اولمشکن مدتدر ایله حرابه دونمش
اولغله تجدیدا و قتا عالیه تعیین اولنمشدر و زمان زمان تعمیر اولنه هر فتح اولنا قلعه
و بلنقه و قصبا ناده کنیسه سی اولنار جامع شریف اولوب اولمیا نارده مجددا بنا اولنوب
نوازم اسلامیه تکمیل اولنمشدر ما
صدقاته و بنیه که مادون الحیات سکانا نده مرعیدر اگرچه اولاده داخی و لرید لکن کما
واصل اولدیکاه اونزدی حالیا اضعافا مضاعفه قلنوب و بر وجهله امین و
کاتب یدنده توزیع و تقسیم اولنور که هر فرده تعیینی بی تصور واصل اولور
بردا نی صدقه محمد در اگرچه بونی وضع ایدن فاتح ممالک عرب و عجم پدر بزرگوار لری سلطان سلیم مرحومدر لکن بو نلرث زمان دولتلرنده اول
امکنه مبارکه معمور اولوب فقرا و مجاورین ازدیاد بولغله تدریجله اولقدر
ازدیاد بولدیکه اضعافا مضاعفه چوق مرتبه زیاده اولدی
یعنی جوا لاهل نمشدر اولدقتی شیئا قلیلا ایدی آیندن عمادن و اعیاندن بعضلری
مقصور ایدی مرحوم زمان دولتلرنده اکثر سکان مرسینه تعیین اولنمشدر
که عین عرفاندن مقدم رتبه خاتون ابراهیم
ایمش و لکن حرابه شرفنه اولغله اولقدر مضایقه چکلوردی برعرفه کونی بر برق
اوزرینه قالدریلدی برقه صولی برلتوالدیلر پادشاه مغفور دخ اوج دفعه
عین قانونیله الحاق و ابرا ایتمکله جمیع جوامع احتیاجدن خلاص ایلدیلر

و نفس مکرمه ده مذاهب اربعه اهلی ایچون دخ عالی و مدرسه بنا
اتدیریلوب قواعدریم اوسلوبجه اوده شوطلبه و بر معید تعیین ایلدیلر و بو رتبه
وظیفه دخ عشر ایدی بلا تردد واصل اولور و ام المومنین حضرت خدیجه نک دخ سعادت
خانه سی که حضرت فاطمه و سایر اولاد کرامی عالیلرنده تشریف سورمشلردر و سعادت
خانه صدرنده مسجد اولش ایدی بعده ابرا اولغله پادشاه مغفور نه معمور ایدوب و زیر
برقیه عالی بنا اتدیریلدی الآن هر کیم کونی وقت عصر مدکین و تلتاکیچه لری
صباحدکین درویشان و فقرا جمع اولوب ذکر الله ایدرلر

بر عمارت کثیرة النعمت و مدینه منوره ده داخی بر عمارت عالیه بنا
اتدیریلوب فقرای مکه و مدینه هر کون ضیافت اولنور و اوده شهرینه داخی کوتر
مثالو لکتوره بیچه چشم لر جاریه فقرا تازه حیاتا حاصل اتمکدن عالی کلمز
داخی بر جامع شریف و عمارت لطیف
و بر باغایت بنوه بر عمارت کبیر مرحومه نک خیراتی عداد ندندر
اسکدارده لب دریاده واقع ایکی باب کاروانسرای و مدرسه و مکتب و جامع و عمارت سرپا اولوب پادشاه عالی رتبت و معالی
منزلت خیرات ندن محسوب اولوب جمله سی کندو زمان شریفلرینه واکثر مصارفاتی اولوب
بانی عالیلرندن بر مکلف بنا اولنمشدر سایر خیرات و حسنات تاریخ حدیث تعبیر و تحریر دن
متجاوز اولغله بو مقدار ایله اکتفا اولندی
یعنی اختیاری وشی نقش و مصنع کاخی ایله تزیین و انواع نقوش ایله رشک نگارخانه
چین اولدیغی بر معبد در که صفحه حسنات نه سر لوحه غیر محرر واقع اولمشدر

مرحومك مقبول و مرغوبي اولين فرقها آغاي نغش مرحمت نفتلري مرافقتنه قوشوب
جانب سلامبوله روانه قلديلر و جامع شريفلرنده دفن اولنمسن فرمان ايلديلر
ذكر حضرات استانبول پادشاه مغفور اولا اسلامبوله سليمانيه عنوانيله شهره اولان
جامع كبيرك تعريف و توصيفنه مستغني در علماء منشاده تواريخ يازان واقف
واديده سكرسن مرحوم قارآن فضلا تعريف و توصيفنده مستغني در عجز و قصوريني
معترفلردر فكيف كه بوحقير اماني سواد خوان اولبايده اقلام سريع النيا جوهلرده
و بر مكه قادر ايدي باخصوص صورت مناره سي وداخل حرمنده اولان شاذروانى وصراقه
آبدست ايچون موضوع متعدد دلوله لرايله ماء جاريسي حضوصا كه چار مدرسه سي
و بر داخي دار الحديث و بر داخي صحن مدرسه سي و بولنردن ماعدا عمارت عاليه و متعدد
حماملري و دار الشفاسيله و دار الضيافه سي اعني تاب خانه سي و حجرات ايچي همتاسز
و سايرانبيه و زينه سي تعداده قابل دكلدر ابتداء بناسي صقوزيوز الي اتي سنه سنده
واقع اولمش درت سنه ده هزار اقدام و تعب و زحمت بر له واقع اولمشدر و مين بنالك
محاسبه سي سكرمليون يوزبيك و صقسان آلتي بيك اوچيوز سكسن اوچ فلوري اولمق اوزره
كورلمشدر اولعصرك حسابجه بشيوز بيك و اوتوز بيك بوك و سكسان بيكي كيسه اولمق
بوزاقچه اولمش بوزمانه ايكيوز فرق بر بوك اقچه يه قريب اولور
و قريبا سعيد دن ذكر اولنان انهار اسلامبول جريان اتمزدن مقدم هركس بر ماء
صويه محتاج و كمال مضايقه و قلت چكلورمش اولبايده اولان منوبات فيضيله اميدنه ركه
حسنالي دفتر لونيك ديباجه واقع اولمه مصارفندن جامع شريف مصارفندن چق
ناقصدر كلينك داخ محاسبه سي بشيوز بيك بوك و سكسان بيك اقچه اولمق اوزره

كورلدكين يازمشلر
حاجت يوقدر اوم ايلمندن استانبوله كلنلرك لابد منظورلري اولور بنا اوزره مقدم
خصوصا ايام شتاده سيسانر و قصارى دوشمدين و توجسي عرسي باتمدين حمامات
احتمالي يوعيمش بوكه داخ يوزاردن بش يوز اچي مقدار حصر قلوندن عن يازمشلر
[illegible] مرحوم و مغفور له بعد الدفن اوزرينه
تربه عالي و جامع شريف و عمارت لطيف و مكتب و دار الشفا و مدرسه عاليه و دار الضيافه
بنا اندرديلر درت يوزبيك التمش داخ حزينه دن بالتمام و يرمش و مصارف و محاسبه
بوبسا اوزره كور مشدر جامع شريف [illegible]
بر جامع عظيم الشان در سايرسلاطين عظام جوامع شريفلرينه نا قصور دل تراندر
و امارت و مدرسي و تاجخانه سي و دار الضيافه سي تعريفه محتاج دكلدر
حسنا [illegible] كورلمشدر سوق [illegible] عورت بازارنده اون جامع و
و عمارت و دار الشفا و مدرسه و خيرات ساره معلوم عالميانلدر پادشاه مغفور جمله
تزكات طبع شريفلرينه دخاصه سلطان خيراتي عورت بازارنده واقع اولمه جامع
شريفدر [illegible] طوبجيانه خواجه اولن پشه كيرده واقع اولمه جامع
شريفدر و بغداد پشت بادده حضرت امام اعظم مرقد منوره سي اوزرينه بر قلعه متينه
و بر جامع شريف و عمارت لطيف و تربه عالي و دار الضيافه و حضرت شيخ عبد القادر كيلاني
مرقد منورلري اولمه قبه عالي تجديدي و جامع شريف سنك مجددا تعمير و ترميمي و
عالي سبيل و خيراتي تجديد اولنوب و مقدار كفاف اوقاف تعيين اولنمدن و [illegible]
حضرت جلال الدين [illegible] مرقد منوره سي اوزرينده ايكي مناره و

سکتوار فتحندد ایکی اوچ کون مقدم مژده سی کلوب بتشیر اونمق ایدی

چوده مطلقا نفوس بشر عاقبت الامر قبضهٔ اجله دوشر فاقده قاذ حکم ایدی
پادشاه هلر بویرده برتدبیر ایده مدی حکما افلاک هذه سدّ ترده بایله یولک
بولدی ومقصود ینه ایردی اجل درینه درشا بولدی واول مصیبتدن قورتلمدی
پس پادشاه مغفور داخی اشبو دار غمهر دده وفتح قلعه سنه ایکی کون مقدم
ماه مزبور ایکیجی کون کوبنك کیجه سی پنج شنبه کیجه سی ساعت طقوز بچق ساعته
ارجعی الی ربك راضیة مرضیة نحوای شریفی موجبنجه وداع سلطنت فانی قلدیلر
رحمة الله رحمة واسعة پس وزیر اعظم جلیل محمد پاشای طوپال طوپراق اجفاده
برمرتبه تقید واهتمام سوردیلر کبر وزراد عظام داخی واقفا ولدقلری رئیس الکتاب
فریدون بکدن غیری برفرده افشا اتیوب بلکه قلم دوزبان داخی واقف
خبردار اولدی واقع حالی یازوب دولتلو عسکر اسلامه قدوم شریفلرین
التماس ایدکده وحسن جاوشی نام صباح مستعجلا براوله لاغ نیك کردار ایله تلخیص
ارسال ایلدیلر مشارالیه داخی غیرت وحمیت قوشاغن برك ایدوب بروجهله
الغاره راحت راحت واسایش ترك ایلدیکر سکتوار دن کوتاهیه یکرنجی کونده
واصل وجناب پادشاهی یه تلخیص تسلیم اتمکله کندویه التفات عظیم حاصل
ایلدی سعادتلو شهزاده عالی جناب داخی ترك استراحت وخواب ایدوب
طقوز بچق کونده محمیهٔ دارالسلطنه قسطنطنیه یه کلوبله بیچ الاولك طقوز بچق
کونده تخت سعادتده مجلس همایونلریله مشرف ایلدیلر آستانه پنج لامکام

وموالی عظام وسایر اعیان وشاشا سیعت همایون ایچون تعبیه یایه سریر عالم مصیر ایله
مشرف ولدیلر اسلامبول محافظه سنه قلاپوسنا یخی پاشا کلدکده چیقوب استقباله
پاشا ایدی ایرته سی صلوة جمعه یی حصه ایوب انضمامیده قیلوب ومن احتاج احداً
عظاملوی زیارت ایدی اوچیجی کون دولت وقبال الله جانبلغاره عزیمت بیوردیلر وزیر
اکرم ایوب بروجه استعجال بلغاره وصولیله بوجانبدن وزیر دیکر سکتوار قلعه سنه
تعمیر وتنظیم یاپه سیله بعد الفتح قوای اوچ کون سکتوار صحراسنده اساس اردو ایدوب
ماه ربیع الاخر ك اون اوچنجی کونی پادشاهك جسد مبارکلرینه اوغه همایونلری اون بجلده
امانت طریقیله دون اونمیدی احراج ایدوب داخی تخت روانه قیوب عودت بیوردیلر
احیانا قضایا عرض ایدکلنده تخت روانی پاشوب وتلخیص وقیوب برمقدار توقیلوب
کیدیردی بومرتبه یله اهتمالبلدیکر حرم همایونك خدملری هیچ واقف دکل ایدی
اول زمانده کلحدار اولن جعفر آغا کدخدا وزیر اعظم جلیل مکرم داماد اولمش ایدی بعض قضایا
تلخیص ایتدکده حضور پادشاه مرحومات حضرتلرینه مشابه اولمغله اوزیرنه جلوس بیورمایدیلر
وبالجمله لشاخلقده سوییلنور دینه وزیر جلیل ارسال تدبیر ایله اولبهه زایل قیلنوردی قصدا
لکنه بالوجه وفاته وحیاته مضلع دکل ایدی بلغاره برمنزلی قرب سکتوار ده شهزاده
حضرتلرینك بلغاره شیوعی وصوته معلوم اولدی اما کمه لشا کتوب باستکاره
سویلیکه قادر اولمادی اولیکیجی دولتلو اوطاغ همایون کلوب داخل اولدیلر برمدتی
علی التحقیق تخت سعادتده عزت اوزره جلوس همایونلریله بیورولوب وزرا وکلا دولت وتقبیل
ذیل سعادت بیلمزیله مشرف اولوب بیعت ایلدیلر وعساکر اوزره شمله اوصاغ همایون
اوصاغ همایونی اوکنده نمازین قلدیلر اندن وزیر احمد پاشای فتح نور المتین زاده اندن

قلعه مزبوره یورویشنده اولن جنك وحرب وانواع محاربه وصورت قابل تغییر وتحریر
دکلدر عاقبت مسفر الخیراث یکرمی درد یحی کون که ماه رومی ستمبر وساك یدیحی کونی
ایدی که یورویش وزمان اولندی وجمله عسکر غیرت وحمیت اسلام موجبنجه دفعة واحدة
یورویپ اصلا کفاره کوز آچدرمدیلر وبفضل الله تعالی فتح وتسخیر ینه موفق اولدیلر
وبو یورویشده روم ایلنك زعماسندن وارباب تیمارندن وسایر عسکر یسندن
مبالغه آدم راه شهادتده ثابت قدم اولوب وداع عالم فانی ایله جنت جاودانی یه واصل
اولدیلر نقل اولنور که بکی نامنه اولن زرنشقی مقلوش دیمکله وشهریورها در کلمه نام چیقارش
بر کافر دلیر ایدی چون احوال نیه واره جغنی کوردی باشنه طورنه تلالرن صوقدی
وقماش اسبابلرین کیدی وجبینه یوز التوده قویدی وبو یمکن کس غازیه ارمغانم
اولشوب دیدی حتی کفار یارمشلرکه اجداد ندن قالمش برقبلیجی وارایدی آنی قوشانه
وعسکر اسلامه قارشو واردی مقابله ده برغازی یکوکسنه برطوفنك اوردی آنده
صمکره باشنه براوق نصابت اندی وجان جهیتین جهنم زبانیسنه ویردی واول
کون عسکر اسلامه تمام سکون کلدکدنصکره وزراو وکلا قلعه سیرینه وارب رو قلعه
ایچنده اولوب بعضو تمامت ولوازمین کوردلر مکر زرنشقی ملعونك خنزیر مثالینده
مبالغه بارق در محزن ایمش غالبا ملعون فیل قوشی یوخسه یغلجیدی اود طوقمش
وبالجمله مبالغه آدمه ضرر اندی وبرنیچه آدمی براوق متنزلی قدریره براقدی
هله اجتماع ولندن کسینه ضرر اندی چون بو وجهله قلعه مزبوره فتحیله قلاع
مسلمه دن اولدی ابتدا سنجاغن بچوی لای یکبی اسکندر لای یکنه عنایت بیورلدیکم
وقاضی ودزدار ومستحفظ قلعه حصار وسایر لوازم تکیل اولنوب لوازمین کوره یاپلر

عسکر اسلام مکلوز اشدیکن قلعه کوزینه دکمدن ماه مزبورك یکرمی سکزنجی
کونی وزیر عاصم مصطفی پاشا روم ایلی بکلربکیسی فرندی تمس پاشا ایله عموم روم ایلی
عسکریله وایکی یك یکیچری وبلوك خلقندن ایکی بلوك اغالریله قوشلوجه بویوندن
قلعه سی فتحنه کوندردیلر مقابله ده نزول ایلدوکلری کبی هما اونیکی قلعه برلغوب
ایچنده اولن ملاحین فرار ایلدیلر بفضل الله تعالی اعلام قلعه مزبوره دائر شوق
اهل اسلام واقع اولدی ودرشکوده تدارکن کوروکه عسکره عوت ایدوب اوردوکاهما یونه
داخل اولدیلر آندن عسکره آتینه اجازت ویریلوب هپسی عسکر انجاب وثوب ومنیره
وبرنیچه وقومارطرفلرینه وارووب فوق الخرغنام ایله سائین اوردوکاهما تو واصل اولدیلر
وفتح قلعه کونی وقوعه سی ۱۲۷۰ سنه سعادتلو پادشاه بخت مکاملری اسلامبولده
توجه مزهلریکی کوده مقدم وزیر ثانی برتاو پاشا یی سردار سپهسالار نصب ایدوب
ایرسالیه اولنه مشارالیه قپوقولندن ایکی بیك یکیچری وعلوفجیان یسا ایله
عربا ویمین یاوکارین ومقدار کفایه طوپجی وجبه جی تعیین بیورلوب وسمندره ویوردین
وطمشوار یکلربکیسی ایالتی عسکریله وتاتار عسکرین وافلاق وبغدان عسکرینه
بیله قوشوب قلعه مزبوره فتحنه نامزد امشلرایدی بعون الله تعالی وایرلوب اوتوز کوندن
زیاده محاصره ایدوب عاقبت ویره ایله فتح اولندی حتی یحیا اوصوفی محمد بك مرحوم
اولجینه تاریخ اسیجاغی یکی یولنغله قلعه یه کیروب ویره سوقلشن اولایدی وکفاره صورت
کیدرکن بعض مزاولات ویره یی یوزوب کافره قلیچ اوتورلر وجمله سنی براقدیلر فقاك
هلاکه دوشورلر اواجینده میرمشارالیه دخی تاینده یولنغله یاره لنوب کوجله
خلاص اولور وولاغوش ویوه قلعه لری داخی اولنه هفزنصرت اتره فتح اولنور

والی اولن وزداه کرامتلك آب رویی ایدی مصطفی پاشا درکه برسیل مقدم بوسنه ده قوده قلعه
فتح امتی ایدی وسعادتلو پادشاهی بیکدن بجاوز کندو قولتریله بلغراد قریبنده
سلاحلمش ایدی اول الحلدن عنایت پادشاهی لایق وسزاوار کورمش ایدی اندن
ترکمانه بکلربکسی ایله بدون محافظ سنه کوندرلوب واسترانی بلغراد قریبنده کوپرانده
اردوب اردجا یاناری محافظ امکه مامور اولدیلر وبو مترلده رومایلی بکلربکسی شمس پاشا ایله
قلعه مقدم محاصره امتك ایچون تعیین بیوردیلر ومتروکه احوالیده وسائر کورلمك
ایچون موصالیه علی بوزتوق نام بهادری وبوزه غر بجاغی بکی نصوح بك نام دلاور
معاً ارسال بیوردیلر ابرتسی چوق عسکر اسلام ایله توجه بیوردیلر ایکنجی منزلده کتولمش
السنه کلدیلر مکر سعادتلو پادشاه کردون غلامك اوطاغ همایونلرین سکتوارك
اوستی یاپلمش کوللکنارنده قورمشلر قلعه دن طوپ ایرشور محالی اولغله اولمحله نزول
بورلمق مناسب کورلمیوب حالیا تربه شریف لری اولن محل بدیعه زار وغایت مصفا
براسه الماس برچنکلستانده شوالدی فی الحال چرهٔ حورلك تبردارلری وحرم همایونلك
حنه منکارلری ایچه واوشوندی ایله اول چنکلستانی خار وخاشاکدن تطهیر وبر صحرای
لانظیر ایلدیلر اندن عسکر غیری اوطاقلر قورلوب ومقاما وضع اولنان اوطاقلر
قلعه نمثل وکین اول محلدن رفع اولندی نزول همایونلری سنه اربع وعشرین وتسعمائه
محرم الحرامك یکرمینجی کونی وماه روی مدیده اغوستوسك بشنجی کونی ایدی وزیر ثالث
فرهاد پاشا ایله اناطولی بکلربکسی محمود پاشا جانب جنوبی سنك غربی سمت
قوشاندیلر ووزیر خاسی مصطفی پاشا ایله برادر کهتری رومایلی بکلربکسی شمسی احمد پاشا
جانب شمالدن احاطه اندیلر فرهاد پاشا ایله رومایلی قولرینه یکیچری اغاسی علی اغا

یکیچری یولداشلریله کیردیلر وینه فرهاد پاشا قولنات غربی سمتلرینی بورتوق وبوزه
بکی یصوح تعیین اولندیلر بو منوال اوزره درت قولدن روزنامچه دوکمکه مباشرت
اولندی وکوستندیلمیجانغه برروجه اره لتوب متصرفاولدی اروغ ذوالقدریه دن
محمد خان قراوله تعیین اولنوب شهر یکرنام یتاقلر صولوکولك ماورا سنه یکمك فرمان
اولندی پس آتیجی کونده واروبچی قوچ اولنوب آتیوردن بجاوزکافر قیمدن چکلدی قلعه مصدر
اچ قلعه ومحیط اولن کولی الحق اچوق بندین کسدیلر ورفاچ کونده اولکولك صوی
تماماً افدی ولکن ینه اچنه کیرمکه دیولرغرق اولاجق یالجق یتاق ایدی عسکر
اسلامه اوردموداودون کورمك ومیالغر پیاده احضار اولنمش ایدی جوالره طولدیروب
ودانی یکیچوالرصیراق ایله طولوب اولیاغی طولدرمغه اوتام ایلدیلر وبفضل الله
تعالی برفاچ کونك ایچنده هرجانبدن قلعه دیوارنه دکیلمه برروزنامچه واحد ایلدیلر
اندن عسکره قلعه نك یلنقه سنه دست رس اولوب قابلیت کلوب کیمی قازمغه کیمی
کسردیکیمیسی چیقارمغه کسوب دوکردیکیمی داغی یلنقه دینقت ده وکوب تشیاورمغه
یکیدن اولن ملاعبه داغی جاندن یاشاتمغه کچمش برطلوب یی دین اولغله سچوکوستش
یدیردی شویلکه برچوق یرینك دیوارنه جاوبرمکه اوورلردی محصل هرجانب شویله
اولدیکه یلنقه نك قازیمی وچیونمی کیمی اتش یاندیکیمی کسلدی اخی جایلاردن
اولن خاك حاشاك ایدی وکاکا اوریلن طوپ طیراغ استحکام ویرب فرصتدن فسنه
توقف یدرطوب وطوفنك داغی اغزایدیکه اتابوردیش وتسنده قومبره اتوب
وینچغزاتی یاقوب واوزوندن حربه ایله ساغوب دفع ایدیلردی غزات داغی اوچی
چنکالحربه یاخشی ایدیلر وکفاری انکله لشکره چکوب پاشالوین کیردی وبالجمله

اولغله هرکس بمورد مسارعت امتیازیله ای بمور ایلمش ایدی اتفاق بولدی وتدبیر موافق
تقدیر دکل ایمش بچوق قلعه سی محافظه تعیین اولنان دیمجاق کی عسکر ایله شقلوش
قلعه سی قربنه نزول ایدوب اولیجه یه چوق الای کسی اولادی اسکندر الای یکی شقلوش
اولغله میر مزبوره وارلوب بوندن کیمسه ملک محافظه دردیو قلعه یه کیرمسه اقدم ایدوب لکن
برکیجه لکده امیدوکه حضرادیم محکم قرا والر قوب اوردوسی محافظه اهتمام ایلر
امکو تقدیر یتایندن سکوار یکی نامنه اولن سک کدوزنتی مقلوش دیرلر ایدی بیک
حسید ودرتیوز قطانه کوندرمش کیچوی واروش یاقوب غارت ایله لر وقلعه داخی
اوشوندی ایله لر ودلر کتوره لرکه سعاد تلو پادشاهك توجه همایونلری صحیح نه طرفه
اولدوغنی خبر آلمغه بوملاعین سکوار ایله شقلوش یاینده بیشنده نام قهرمانلرینی اندن
شقلوش آلتنبر یوقدن عسکر قوندوغن رعایادن خبر آلوب لرایدی عرض پادشاه اسلامدن
خبر اولیجق خبر یوقولمرده دیو یولدن غنایمی داخی آرتقدیر فی الحال شقلوش طوغرو توجه
ایدرلر تقدیر مالك المنان ایله بر دم باران مستولی اولوب کده میر مزبور ایله قرا اولجایلری هربری
باش برچالی یر صوتوب قرالری قبیله برطرف قیلوروده ثمن حرکت ایدمجال ایوقدن صوکره
میر مزبور داخی عسکر یله کثرت وکلیار اندن اتجاصل ایدرملاعین ایسه بحر وقتنه
هربری برجکا بستر قوالش حنزیر کبی صاغیجه کلولاکی برقاچ الای اولوب میر مزبوری
بصارلر وکندوسن واوغلی زمره شهداسنه قتارلر وسایر عسکرینه منهزم ایدوب الکماوره
غارت ومسارت ایدرلر بوخبر بلردسمع همایونی پادشاهیه واردقده اولدوغی کبی همان اکره
صراه قته کیدلکده قراغت اولوب بکی عسکریه سرعم یقاسنه کچمك امراولنوروعلی برتوق
نام تبوردکه قارلی الی سنجاغی یکی وبهادر تورصانلرك یکرمی رطوب علمنده وقلعه

دوکلده اساللنك بهترکی ایدی انکی قلعه قاترغه ایله زخیره کبارلنك حفظنده وکوروز
بناسه مامور ایدی فی الحال تهریف کوندریلوب کوریجی قالدی دیراوده نهرینه تورتی امرولندی
وکیچمکه آغای علی افغانی کوپروی تورمغه اقدام واهتمام ایچون وعسکر اسلامك متقدم
سهاج یقاسنه عبور ایچون تعیین اولنوب کوندردی اوده کونلك ایچنده کوپرو امری تمام
اولیجق سعادتلو پادشاه دحی اوردوی همایون ایله اوسك صحراسنه نزول عبور ایلر
درحال عبور اتمکه مبادرت قلدیلر بالذات سعادتلو پادشاه عبور ایتمسنده مبادرت
علی بورتوق قپوداننك قاده زمیله عبور ایلدیلر ارشاك نام کوه عظیمك کرمعلوم
عالمیاندر صحرانك نزول اولنوب یکی کون آنده اقامت وبدون بکلرن کسی محرر یاشاره
ارسلان پاشا اول جنده اوصاغ همایونه اوکوده تیغ سیاست پادشاهی ایله زمره تهدایه
الحاق اولندی رحمة الله علیه کتابجی بوکه سعادتلو پادشاه عالم پناه سنجقهایونه
متوجه اولدوغی سموعلم اولدوغی کبی بدون سرحدوده عسکرین جمع ایدوب بولغه قلعه
کمسنولینی بلغراده قریبدر اشقیا سنك تجاوزی حدتدن کذران اکمکین واروب محاصره
ایلدیلر ولکن نجه قرالی فردیناند لعین سعادتلو پادشاهك حرکت همایونلرندن
خبر الدوغی کبی عسکر جمعه مباشرت ایتمش اولدوغی موجود عسکری بولنمغله ارسلان
پاشا اوزرینه کوندردی ارسلان پاشا مقاومته قادر اولمایوب قلعه دن قاچ اولوب
بدون حفظنده مسارعت قیلوب لر کنار داخی واروب بسیرم قلعه سن الوب لرایدی
واروب، تاتا قلعه سن داخی ممالك محروسه ضمنه ایدرلر وطبور محروسلرین قرنده وضع
ایدوب عسکر اسلامك حرکتنه منتظر اولورلر پس اول جنده بدکی یالتی بوسنه سنجاغی
بکی کوزیراعظمك قرنداشی اوغلی ایدی کاغنایت اولندی شاراله بندکه والی اولوب

پادشاهانه رسالیله هر یفنك سپاه خلوص وصوتی واژه یاد محبت موزنی
واقع اولدی مالته قشله عسکر کوندرلدی ویرینه وصفر توده وسنرم
اواخیده قپودان اولن پیاله پاشا وقزلاحمدلی شمسی پاشانك برادرمتری وزیر
مصطفی پاشا سردار کشور کشا نصب اولنوب داخی وجیوز قطعه قادرغه وقالیته
وبارچه وباشتردهایله روم ایلی واناطولی وقرمان ارباب تیمارلرندن مسنونی
بهادران جنك آزماوپکیری وجبه جی وطوپچی دن بریچوق طوقلق اندن
بی پروا تعیین اولنوب متوجه ورولنه اولندیلر پس معتاد قدیم اوزره وزیر
اعظم بولنان ذوالکلك علی پاشا کرخندهروب واضیف کوبی دوم ایله
سایر وزرایله متابعه ایچون سردار مشارالیهك پلش تردهسنه معتاد کوندروب کندیلر بعدالمفارقه علی پاشا سایر وزرایه لطیفه یوزندن خطاب وبندخیراج
قصد ایدوب ایلچی جوانندن مشارالیه کیفیت ابتلای ایله متعاقبا فرار اولمغله ایکی کیسه زر ایله
جزیره لرسیرینه کوندردك مقرر دکربرش وقهوه ایله کمیاری مملو دیلم نه حدمت کورمك
همله برش وقهوه ایله صفالنور لردیو ایکی سنه داخی نوعا قلبی صاف اولمغله شویله
بربار دوجه تطیر اندی طوغودوجه پاشا که طرابلوس مغرب بکلرندن ایدی مالته جزیره
سنکله احوالنه وقلعه سنك درونکلجك سمتنه ومتسلم نصب اولنا جق پرینه جمله
وقوف وشعوری زیاده درزنهار رأینه مخالفت اتمك دیو جانب پادشاهیدن
تنبیه اولنمش ایدی ولکن بونلر چوق پادشاه اچوب وصوق مقصوده اوچون جزیره
مالته واصل اولیلر دوغودوجه پاشا هنوز طرابلوس طونمامش تکمیل اتامش ایدی
مالته جزیره سنه یله کلدیلر وقپودان وسردار داخی برنوبه برقاچ کون توقف ایدوب

همان بویله مناسب کوردیلر مالته یاپشمقده اکا توقف ایدیلم اتا سنرمه قلعه سی که
مالته نك حواله سی ایدی برمرتبه وسنحکم برجدر اکا صرف همت ایدوب لام اکا دکین
طوغودوجه یك داخی کلوراندن عسکره مالته صرف همت قلوز دیلر ودرخی
متسلم نصب اندی سنرمه محکم صاریلدیلر قلعه یه برنوبه خود دستانده مالته دن کل
ایدی وبالجمله یدی کوندن عسکر جوق دوغودوجه کلدی سنرمه یاپشدکلرینه
غایت متالم اولدی سنرمه آلندغنك فائده سی یندراوده سنرمه داخی بنا
اتمکدن مالته النمیوب ضبط اندیلمك نه ممکندر دیو وافر یاندی یاقلدی وبالجمله
اولداخی سنرمه قلعه سنه صرف معقوده ایدوب اوده یدیخی کوندن فتح اولندی قاچ قاچ
کزنده عسکر یاره لندی وحق وکسب شهادت رتبه سنده بولندی محصل وبجه کلر
عسکرك دوکلسی یوزلدی دوغودوجه پاشا خود نکس اولوب بیله اوزلدی سنرمه
فتحندهمهماتك وبارودلك وسایرلوازملك اکثری صرف واولمش اولغله عاقبت بنه ناچار
مالته صرف همت یلدیلر ومتسلم قودوب دوکمکه باشلدیلر اما چوق کرفیجی وقیتنه
رهوده واواخیده مقدار دکل ایمش ابسا موانع ظهوراید باشلدی ودوغودوجه
سرپندی قرتولدی اکرچه کیمی یزم طوپلرك سرپندیسی ایدی کیمسی کفار طوپلرندن
کلدی دیدیلر وبالجمله دوغودوجه اوضربدن شهدشهادت نوش وبودار
غرورلری فراموش ایلدی رحمة الله علیه وسردار بولیکه براینش ظاهراولدیو عسکره ولدار
ایدوب ترقیلر وانعام واحسانلر ایلدی اما قپودان پاشا دوغودوجه برمعانی جهتله
آزما ایکن آنك طرفنه ملتفت اولمدی وآنك قولنده اولن غزاته وطونمامش اولن
لوندانه انعام واحسان اندی قپودان پاشا داخی چندان تفقد اتیوب سردار ده

جانب پادشاهی مطلوب و لیجق ویرلمه بود نعم چون رضای شریفلرینه مخالفت
اولنمیوب ویرلمك محقق اولمغله باری یمیمز تاویل ایچون سیزه ویرمه لم ویجق
وشهزاده جنابنه کوندره لم وبوندن اصل مقصودی سعادتلو پادشاه پرپر
سالخورده وشهزاده جنابلری ولی عهد اولمغله عهود سوابقی اوزره تجدید اتفاق
اولنوب بو سببایله طرفینده صلح وصلاح امری تجدد وتحقق بولمغله بو خبر بشارت
ایله شهزاده حضرتلرینه ایلچی اولان بشارتاغاسی سنان وستین رجیك اولندقده
واصل اولدی اولجه زده کوتاهیه سنجاغی ونوبتین کرنلری اولان
شهزاده عالیشان سلطان مراد حضرتلری ایله شهر سنجاغنه متصرف ایکن لوای
معنسایه توجیه سورمغله واصل بخت وسرور اولشلر ایکن بو معنی دائی مهربانلکلری
باعث تضاعف مسرت عبور وتابع اولدی تکرار دیرمیدر اوآن مصر پاشای نادره
دان ذی رلاله دیوانه تهار بولن قپوجی باشی سنان اغا طرفی پادشاهیدن تشاعیتی
وجناب شهزاده دن دائی جاوش باشیلری علی اغا کرامیر کلام ورالست کفتار
ونبذ کردار ایدی رسالتله ارسال اولندیلر وسلطان بایزیدك اولاد امجادنك
مزبوره تسلیمی اشارت بیورديلر ویا الجمله سنه تسع وستین وتسعمائه تشرین
اولدن بشنجی کونی کرایام محرمك بخشی وعاشر هفته سی ایدی شهزاده لری تسلیم ایدوب
اشلرینه بتوردیار رحمهم الله تعالی دردمند وبیچاره سلطان بایزید عرصهٔ شهوده
بو محنت وکربت بالهٔ یا بدید اولدی بدر مشفق وبرادر مهربان کندوسه کرتبا اولجق
ایکن قتلنه ساعی وبانیان ومسرور وخندان اولدلرمعه وای فرزندیکه
زین درجه مصم باشد مادرش وشاه مقدما الی سنان آغا دده شهزاده سلطان

بایزیدی کور بخر بلورمیس سوال ایلمش اندی تازه لکی حالنده کوزش وحدقتنه
بالدفعات یوز سورمیتم ظاهرا سبلت وریش سمدوداغی تشویش ویرمز چشم ابرو
دلالتیله مقرر درکه بلورم اتا در دمند شهزاده نك صاچ وصقالن مرانی
اندورب بیهوده تسلیم اتمکه باشی بولوکدی وحین تسلیمده باشنده برجشین
عمامه وارقه سنده برکهنه جامه وفراجه سی بریشان بی قیمت صوف ومیان
بندی برکم بها اوتوز اندی شاه کراهات آلمغله کمالاهانت ندیدن بوضعی وبو
مرد تنزلکی ضمار اعتبار دیو ناشهر غزنوده بزفریاد وانین ولویله
هزار طعن ونفرین اتدکلرندن غیری شاهزاده هزار لعن سهملین بیدکر
ویا الجمله مزبور علی اغا جسارتوتلی کتورب سیواس شهرناه دفن ایلدیلر حالیا
وزرلرنده برقبهٔ عالی بنا اولنمشدر هرکون اجزاء شریفه تلاوت اولنور
شهزاده سلطان سلیمه ولوبه بوخبر موحشی تفصیل اوزره بلدیلر احوالی
جودبو سوال اوزره قرابولدی فرمان بردار اولنلره عطاء یی کران غالب
شهریارانه اولمغین امر پادشاهیه مخالفت اندیکی ایچون جناب پادشاهیدن
وچیوریلك اتوندن وجناب شهزاده دن دائی یوریلك اتون انعام واحسان
ولنوب دائی بیچ تحفه وهدیه تقدیم قلوب وزرراجع پرتاو پاشا ایله فاز آباد
نام محله دکین ایرسال اولندی اندن صکره یرلوه حصار شرقی الباسلی وشهزاده
حضرتلرینك سابقا رسالته کیدن قره محمود اغاسی غزنویه دکین تکوروب
ایصال وتسلیم ایلدیلر تکرار شاه طرفندن دائی انواع تحف وتعارفات
وکتب مصاحف مذهب ومرصع وکوناکون امتعهٔ شاهانه واسلحهٔ

قپوجی باشیلری قرم محمود اغا که برعاقل و دانا هدایا ملوکانه لایق و انسب ایله
فایق ایله جانب شاهه ارسال اولندیلر و بوجا بنده شاه کرامه داعی شهزاده ناك
اخذ و لازم کلیجك برنیچه بیك آدم جایزکه بریردن تسلیم اولوب جنکه کله
وماینده نیچه فاناتر دوکولوب مقدم عسکرین تفریقیه بربهانه ترتیب ایلدی و داعی
شهزاده حضرتلرینه دوستانه سویلدی و بویله عرض ایلدی که ضمیر
ایلدیکه استرآباد سمتنده اولان شغل خطیر مزدات شریفلرینه ملاذ و ملتجی
اجلی بحمود عقیده تا خیره قویلمش ایدی حمایه رجا اولنور بودرکه عسکر کثیر دن
بر قاچ بیك آدم ایله امداد ایدوبنه اولهمتمزك حصولنه حسن معاونتکز مبذول
اولمق نوبین کرین طرفندن اکا داعی مخالفت ممکن اولمیوب کزیده عسکرین یقین
واوزرلرینه قپوجی باشیلری عرب محمد اغایی سردار نصب اتدی امما
شاه پرشیطنت بوکثرت داعی قناعت ایتیوب کندولرینه کیدهجك اولانلرینه هم
سلطانلرینه دوستانه اظهار محبت وکندولره متابعت اتدرمکه تقیدا تلرینه
محکم سیارشلر ایلدی مذکور لر داعی بولنلری متصل ضیافتلر و عنایتلر ایله لرنی
دلنواز اقدام ایلدیلر دین و مذهب و ملتلرینه بخیر بلکه اکثری اولدن داعی شاه
محبتی کیر طائفه ایدوکی مقرر ایدی اکثری کندولره تابع و نزدیکلرینه رو کردان اولدیلر
اکرچه واردقلری بده منظفر اولدیلر ولاکن کیت ایله شاهه تبعیت اتدکلرنی فتوح ایله
عودت ایلدکلرنده یینه شاه بوبشارت و سرور ایله باغنده ترتیب مجلس ایلدی
حتی شاهزاده یه کمال عظیم رعایت و التفات ایدی آش پزلر مقامنه واروب
طبخ اولنان طعامه نکباتی اولدی و معیت ایله اولان آبنوی کشت و

کذار

کذار ایلدکلرنده هلکذار لرده کاه آریلشدیلر کاه قوشدیلر عرب محمد دیدوکلری زود سیاه
شاه کراه کتدوکی راهه بیر واولوب کتدی و شاهی تنها دسوردم قیاسن اتدی حال بوکه
شهزاده ناك غلمانندن بری عقبلرنده ایمش هم شاه قرب کلوب زنها شاهم فا
اولمك بدیرنه ویدوبرادر بزینه عاق اولدی بوتوبین بدایین برایکی طوفنك اندازه
تنبیه ندن برزخم جانکاه ایرشدرمکه هزار استمالت و وعده لر ویرمش دیکه شاهی
فی الحال کوبك بوروبیکیغ قارین آغاسی طوندی دیوبها نه ایدوب بر نفته قایودن
چیقوب سرایندن دوغرو بچکلوب کتمش اما وزراسندن معصوم بك وحسن بك بشهزاده
کرامندن دقیقه فوت ایتیوب وعذیرنه دیلمکله سیارشی اتمش فی الواقع ایله ایدرلر
وشهزاده یی مستعجلا رایله منزلینه دکین الوب کیدرلر و الا فنزلباشلر شاهك
بحضورلرنده فی الحال واقف اولدیلر و برایلری فی الحال سبه آغاز ایدوکندیه دکین
امدکلری نهایته اوضاع انتظار شهزاده ناك کندویه شاهك اهانتنده هیچ
اشتباهی قالمادی و الاسبب داعی بلدی بغایت داعیت و شائم تنزلنه کلدی
عرب محمد شب بهتانه واقعه اولن شهزاده ایکن اسکوفی بیره بیره اوردی و سوکی اولدی
منافقتی عرض ایدوب دودی هم اولدم شهزاده عرب محمدی کوردی و بوین اوردی
بویابده بر مقدار تحوری لازم ایکن امتدی و طریق مدارانه کتمدی اتق سیف الدین
بی دین و میرالای ستانه دیدوکلری دیوانه و سکبان باشی اولن کلب عقور
شهزاده ناك بو وضعه غایت بیحضور و کندولره حاضری بجور ایدوکنه تحمل
شعور ایتمکله فی الحال شاه حضورنه واردیلر و دردمند عرب محمد باماکه وقوداکه
نیچون عصیان اتدك بوشاه عالیجاه سکا ظهر و پناه ایکن بویله عذره نیت ایتمك

اوزره ادای خدمت اولنه وصاحب گلستان شیخ سعدی وشیرازی علیه الرحمه والرضوان
حضرتلرینك بویت مسکین طرازی نامهٔ شرف رسانلرینه اسلوب مرغوب اوزره
جواب ویرمك اولمغین بیت نکویی بداده کردن چنانست که بدکردن بجای نیك
اگر بویتك برابرنده بو قطعه ازبرجوبرلوره مرقوم احسن الیق واقرب اولوب
فریدون گفت نقاشان چین که این برگرد حرکاهش نویسند
بدانرا نیك دارد ای عزیزان که نیکان هرکجا باشند عزیزند پادشاه
خوشو گردارك وشهزاده نیك اطوارك نامه لریه بویوردقجه ایله وشاه
شهزاده یا بزبدراك گناهنی درخواست ایتمکده امید صواب ایله الجیلرین معا
قوشوب گوندردی فاما بوحقیر قلیل البضاعه بو احواله عارف وواقف ایکن
شبابده اکی گسیه مصادف اولنیدم بر سبب سابق الذکر طوقاد قپوسی مرحومی محمد
نشونا بولشی وسلطان سلیمك شهزاده لکی حالنده بلوك علوفه سن پرشش سنه
دیرلر صکره سرهنگ بخاغنده علوفه سنه بدل تیمار آلمش ونیجه قصبه سنده پرشش قانش
ایدی سوز اکثر اهل دلدن براحتیار آدم ایدی غالبا رسالتده دخی طوقاد اغا
یعنی طوقاد چلبی ایله بیله ایمش اولا شاه بغداد آیالتی شهزاده سلطان بایزید
دیرلر التماس ایله اگر خود شهزاده یه ویرلمس جایز اکه بزلره کذلك احسان
اولمسن رجا ایدر مرسلکز قطعا بوسوزه جواب ویره مزلر بری داخی قره پیری
افندی که سنان پاشازاده محمد کتخدانك ندیمی بو صاحب معرفت خوش ادعانامه
وتواریخ دان کمسنه ایدی حتی عجم سفرنده اغا قپوسنده کتخدایری کاتبی شاکردلرندن
ایمش اول نقل ایدردی که مذکور الجی توجه فرتوت یعنی تاوت اغا مقابله ده

بغدادی یا الذات سعادتلو پادشاهدن استمش وزیر اعظم رستم پاشانك جوابی
بنده درمیانده چیقاق جواب کی آلت دیش وانجی دیلی ایله زیاده تغیر تمش
شاهکز آداب حضرت رعایت ایدوب پادشاه بنده برنا معفو کلام یارامشی پاس
نه کستاخ من بالبداهه بوکلامی لسانکز کتورمزدی بویله پاس من ایله
اوضاع زیاده خوندن وضرورتدن صادر اولمغین بزم شهزاده پایزیدی
پاشاهکز دده نه فور تمز پاکمن وار دیرکه اناث یعنی ملك ویرمك ترکلرك
ولنه برابکی بیل عصیان علمین قالدردی وجماع عصیان وبقان ایچون طویل اوی
نفیر لر چالدردی یوملونامنده اناطولینك برقاچ اشقیاسن دوالقدریه
وبوزاوبوق قرمانلرده برابکی بیك بی سرویاس ایچون اویدوره بادی
پادشاه قولارندن وعلوفه ویرلکدن متصرف اولنارندن برادم اویدرمغه
قادر اولمدی بلکه اولدن سعادتلو پادشاه حضرتنه تعیین اتدکی
قولارندن داخی عصیان اتدکی کبی روکردان اولوب آستان پادشاه عدوستان کلدیلر
شاه عنادانه وکی تقدیر حه بایسنده عهد اولنان اتحاد ودوستی عداوت ودشمنیه
مبدل اولوب پادشاه دندار اسکی بلدکارکن خصم عدوشکار در بفضل الله تعالی
وارث الکرده خواه ملتجاه المغفار در اما مخالف اولمدغی تقدیر جه
تاکید محبت وداد وباعث ازدیاد خلوص وسداد ایچون بیچه انعام واحسان
بلکه برکنج شایکان عطیه واحسان اله لرجایزدر دیوجواب ویرد کده صکره تکرار
رساله نه سابقا سلطان سلیم لالا اولن صوفی علی پاشا وقپوجی باشی حسن اغا کبی
هریری منظم الکلام وبخت آرای بنام کسنه لرایدی وشهزاده جانبندن داخی

بر بنای آسایشه قونوب سافرت قیدین بر طرف اتسه لر ومکث واقامتینیت اتسه لر فلک
عذار وفق مراد اوزره دوره اتماز اندوکی زمانده بینه اجتماعلری ممکن دردیرسوق
والقا ایلدی شهزاده دانی دعوای اتحاده ضرر ایرشمک خوفندن اگرچه خلاف
مرضی سایدی ناچار رضاکوستردی وبو طریقیله جمله عسکری یاکنده دیرلدی
ایلدی باسب بادشاهیتیه بودر شهزاده [illegible] فاما یبودی
شاه وشهزاده مابینده اولان الفت واتحاد مسموع پادشاه عالی قدر اولدی مراد بک نام
بک نام امیر دلیر ایچی یعنی اولنوب نامه همایون ایله ارسال اولندی شهزاده حلیم سلطان
سلیم طرفندن اولمیراخور لریه ونديم صفا اورلری طوراق اغایا شقبرنامه دلشاد
ایله ارسال اولنوب شهزاده دانی وبایزید عندلرنده سر آله سلیم حصوصنده فوق
العاده اهتمام واقدام اولندی شاه داخی جواب نامه ایله سعادتلو پادشاه عالم
پناه درکاهنه پیر فرتوت یعنی تابوت اغایی یوزباشی نام کسنه سنان بکه همراه
ایدوب ارسال اندی وشهزاده جانبنه دخی سیف الدین ارش اغایی ذوالفقار نام چیاق
صداقت شعار واتاردی آتایه حذمتکار دیو یوغبیر ایله توسیف ایدوب داخی طوقوز
اغایه قوشوب کوندردی وعینیله شهزاده نامه سنده بو یغبیر درج ایدوب یازمش
ایدی شهزاده عید سلطان بایزید نادان وجاهل وحقوق
بندن وبرادرمتنامر بندن غافل ولایعقل ولامغین اندوکی شناعت وسفاهتلری به
نهایه اولدوغنه بنزه دانی علم حاصل اولمشدر فاما خوف وبیم وغضب پادشاهی ایله اول
زمانده اوزرینه هجوم ایدن عساکر ناشتاهبدن الایه یوم یفر المرء من اخیه حالاتی
عیانا مشاهده ایدیجک بالضروری قاچوب اول سلسلة علیا ایله مابینمزده رابطه مودتی

واتحاد

واتحاد رسوخ وسداد اوزره اولدوغنه اعتقاد ایتمکین کناهلرینه عذرخواه اولوب شفاعت
امیدیله مخلصکز یانینه کلوب بحمد الله بداندیش وبدخواهکز یانینه وارمدی
اندوکی اعمال قبیحه وافعال فضیحه نتیجه دانی مخبر اوسون بولوب بالفعل زیاده
مجز وانکساری اعذار واستغفاره کلمشدر هرآینه برمقتضای لب الامور
الی الله العفو عند القدرة والحلم عند الغضب انکله عمل ایلمك وعفو همت کوسترمك
موجب رضای الهی وسبب خشنودی حضرت رسالت پناهی در خصوصا حضرت
پادشاه سلیمان حشمت موحی ایهی طوتب حضرتکزه تسلیم ایتمکله امروز شارت نشلر
حقاکه بو اصل شیوه بکاوز باوا جداد مه هرکز عادت وسنتاوله مشدر بلکه زمانه
ارباب جرایم وکناه ترس ویم سلاطینده قاچوب اول سلسله علیه سعادتدستاهی
پناه ایدرکن قتل وقصاص بخ خلاص بولشدر بو خصوصات حقنده یعنی سلطان
بایزیدك وصول امس وجمله ممکن ومیسر کی طوتب کوندرکم احتیاج بوقدر نامه
تریفکز دندونك اوزره قرات اولندقده قباحت وشفاعتنه ندامت کوستروب دیرو
وارمایله تضرع عالی پی شمار ایلدیکه اکریم کناهلری بدخواهلرینه اقتدی عفو وصفح
طرفه ایصال واول سلسله سرکش لرینه غضب پادشاهی ایله تعاقب کلوب مرحوم سلطان
مصطفی بی بنی داخ همدم قتل وقتال اللهده مقرر دیو یلکین ناموس سلطنت حضرت
پادشاهی ملاحظه سیله التماس نامه یازیلوب حضرت پادشاه اسلامدن التماس
اولندیکی غیرقابل جزقام اولوب سلطان بایزیدك جرایم وکناهی بو مخاصمه
نشتیاهلرینه باغشلنوب مزبورك خاطرینه امینان دکلمك ایچون برمنشور سعادت
لشایاز دربو مخاصمه برینه دواده ایده لر تاکه طرفینك دولته لایق وداغی

لازم کلدی چون بو احوال معلوم شاه بدحال اولدی فی الحال واعدوسی غایله سن
تعویقه قیوب رجعت ایلدی ودار الملکی اولن غزوینه داخل اولدی وشهزاده نک
کلمه سنه اجازت ویردی وهر زمان ندماسنه نویزه القاصه نعم براجناب بارید
برعطیه ء عظیمه درکه زدی چونکه شهزاده غزوینه قریب کلدی شاه الوالم
وزرا وکلای دولتن وسایر اصحاب شوکت وصولتن استقبالنه کوندردی
ملاقی اولیجق تعظیم وتکریمنده مبالغه ایلدیلر اما حیا لاه روم وجندیاسیچت
رسوم قزلباشاره ملاعبه طریقیله برنوعه هجوم وسلحشور لقدن بیچه صنایع
وعلوم اظهار ایلدیلرکه حیران ومتحیر قالدیلر واول حینده مدوزوفهاد وشهزاده عسکرینه
ارکان واوتاد اولان بیچه بهادرلرندن بوفرصتی فوت ایتمم قیامته دیکی برنام آیتوبم
دیدیلر شریفکلمه قزلباشاره قلیچ قویلم دیو اذن استدیلر شهزاده حضرتلری بوکلامی
صقنك سن بعد لسانه کتورمك یوخسه کندولوم ایله سویلیشی قتال ایدرم دیو
تحکم تنبیه وپیسلغ اتدی بعضیلر اعتقادیچه شاهردت رس بولندوغی تقدیرجه
ممالک عجم مضبوط شهزاده ء عالم همم اولق مقرر ایدی اما عقلاً ونقلاً ثابت بعید ایدی
ابرار رعایا وبرایای عموماً ستیلر عدوی اوغله هرجایندن هجوم ایله عسکر روم عاقبتنه
مغلوب ومذموم اولق مقرر ایدی وبالجمله سنه سبع وتسعین وتسعمائه صفرینك یکرمی
اوچنجی کونده قزلباش علویه ممالکی برپرچده بولوشدیلر ودعوای ابوتت ایله جعلی
اولوب اوبوشوب قوجوشدیلر حتی سرای شاهده هیچ دخولنده پای انداز مصور
قماشاردوشتد تیلر واوتوز طبق زروسیم ایله وانجو وپیروزه ولعل ریزه لرایله مملو
ومملوء شهزاده نك فرقه ایثار ونثار ایلدیلر وفوق الحد اظهار سرور ومحبت ایدوب

ثبساط

انبساط ونشاط کوستردیلر وینه اول حینده جالسوا ولد قاری شه تشریف ده برتدی
قیمت وکرانبها اوتاغه مرصع زیباشاه کندونا مبارك لیله دستارشهزاده یه وضع
ایدوب یعنی کرکیل بخت یلدیلر چون شهزاده فوتاغه کتمك داعیه اندی حضور
سرایسب خوش مرام وکیف تمام رخصت مرصع زین وزرتی ایله علی الطریق الهدیه یه
قلدی بوکره غیرت ناموس لطف عثمانی عرق شهزاده ء جبانه اوبوب بش کوندن
صکره شاه دولتخواهی تزیینه دعوت اندی وپای رشته سرایندن متزینه کلنجه پای
انداز قماشلر دوشه دی وفرقه اولقدر جواهر ونوادر ایثار ونثار ایلدیلرکه حد
تعداد دن افزون اندی درسلهر وزرباف جواهر ایله تمام التی باش اوست وبرقلم کیسه
سیم وزر وحقه حقه در وگوهر وبرتیغ مجوهر وبرمرصع خنجر وبیك صوناق وقدر
اقمشه درسلهر وفرش وبشکتوی اتدقدن صکره اظهار لیاقت وقوت اظهار ایتمك رضا
داعی ترتیب ایلدی واوجینه کیرپقود وبرقاچ فولیله ات وبرنیچه کاوی زرباف روم
وزردی مصنوع اوبه ایکیشر قاد بزم ومجالس وجود اولدی وبعده اثنا لرینه
جنك آزمایش بوالوبوانجه وبالجمله انواع تعلیقا واصناف حسانا وانعاما
ایلدی چیوده ایکی هزار قدر ضیافت وهدایا اعوالی بولوزدن بدیدار وبومرتبه
شرکت وقدرت وخلوص محبت اظهاراولندی شاه برخیل براخر عملی مباشراولوب
نوبین جم مقداره بوقدر بنده لریکز بیرده ملك وقراره نوغا مزاحم اولدی وکیرتدن
وجناب نوبینه تقدیدن حالی وکلا اردمناسب کوریلوده اغا لرکوزدن غیری
قریب اولن خانلاره وسلطانلاره مشایه کوندرلسه لکه نیچه حرج اردی بهم مقتضی
ومسافه بعیده دن کلمش وهنوز بری اثر راحته وضع رحل ایتمش فی الجمله هریری

قلعه دن صنره یه وصنره دن قلعه مرغ سبك پرد ن غیری نوع بشر دخول وخروج
امکان قالمدی دیر مملکت یوررینه فی الجمله قابلیت کلیوب اول محل چیراق سردی
مکر کوز املاعین اورخلالك الته برلغم تمکین ایدوب بارق دولدرمش جودیورد نش
ایلد یلر اول سوزلین چیراق ایلین اوچ درت بیك آدم هوایه شویله پرتاد اولدیلر
اکثری زیر خاکده قالوب بی نام ونشان اولدی امرادن فرهاد بك که ملاهیتی ایدی
وغازی سلطان سلیمان خان حضرتلرینك اواخر عمر شریفلرنده مصاحب ومقبول قپوجی
باشی فرهاد اغا کم اغا لغله اشتهار بولمش ایدی واوچ سنجاق کی داخ وزعامت زیاده
تیمار دن بی نهایه آدم دوشمشدی وضع قدیم انتیلر بوندن صکره دخی فرق الچی
کون دوکلوب اکثر دکیه تطاول نمایه هایون ایله وزیر سرتاوباشا وقپودان پاشا
داخی کلدیلر بودفعه کفار امدادنه تایوس اولغله استیمان انتیلر مقدم سردار
ذی وقار کفار دوزخ قرار برایکی دفعه مکوب قلعه مه طاسار اه مسلمینه
الله مقداری نامدار ومتعین کرفتار وطلب امنی ایدوب جوابنده ایرته برکون طوپ نمانه کلوب
وعسکر کزو طوپنا کزو نیرپشان قیلور اول زمانده سنی آتم اوکیجه پیاده بورود وخندکه
دولدردکدن صکره ایله چیقارد دیرسه دیوجواب یازمش ایدی بودفعه
چون قلعه دویره جك اولدیلر اسارای داخی ویرورزد یشلر وصکره که فرافنده ویره
واما نه کاغدلری یازدیلوب ویرلدی اسارا طلب اولندقده کندم بولنشدقده جوابن
ویرورسه دیوجواب کوندرمش ایدی وبالجمله چادرلرین قوردیلر وقلعه دن چادرلره
طاشندیلر وسردارندن یکرمی پاره کمی الدیلر وکیلره داخی طاشلوب دولدیلر بعضی
اولدقلرنده دفعتاً ایله اون بیك کافرایشن بودفعه قلعه دن چیقان درت بیکدن بشقا

ایدی بونلرك یانه کیدوب وینه کمیلری کتورمکه امرادن عرب احمد بك یکرمی قطعه قادرغه
تعیین اولنمش ایدی جمله سی حاضر اولوب کمدك اشاسنده مرداره وداع اکمله کلدیلر
اوده بر بك نامنه معتبر سك ایکی التمش قدر کمی وقپوجی مقابله سردار ده اولوب دیلر
بس برداردی وقار بودقدر کمی کیره ویرلدی دریاده طوپنا کزو اکمیلر ترتیبه
بنزه واصل اولنجه زهر هلاهل مرتبه بر بك قالیون دیدکلری ملعون غضب یوزلدن بك دکل
برکلب العقورمزن دیدکلری همان سردار عمارو عیتر وحدطاری اولوب یاوز اسلامیان
قتنی دیدی انلر جمله سی بم دکل دیو هر بری بکاردن وعسکر خلقندن برنیچه ایدی ویره
کیجه یی قتل امتثار یاسنده اولمش بن یلدش دیدی سردار ایندی انلر قتل ایدیجك بن
دخی قتل ایلدم دیدی سردار ایندی امدی بوتقدیرجه ویره یی بن بورمش بن دیدی
واشارت ایلدی محکم یی وزرنده اوتورانلر کلرك قید بندانه دیه واون نفر بندی
اوطاق اولنده باشلرینه کسدردی وعلی الجمله کیره کیرن کفار داخی چیقارد یلر
یا قلرینه محکم قدانلر اوردوروب طوپنا کزو هایون کیره یه توزع اندردی وباشد
اولمش ملعون که محاصره ایکی قولقلرین کسدردی وکوندرن مجروح اوجنه
یاغلدوب برقاچ دفعه دریا یه غوطه ایندردی دیرلر بعض اهل اسلام کرفتار اولوب
بویله عذاب یدرمش اندن اوکونه کتوردیلر جون قلعه کملو اولدی یا بوغیلن محل
ایدوب اوکیجه کتوردندی وکندو ورجمعه نمازین قیلنجه ملعونه حندك طیراغین
طاشندیلر جون نمازدن فارغ اولوب کافر سرایه کلدی سیدانده بردیرك
دیکاشوب برایکی کیجه یاتوقلرینه دوزردی بویجوندن بوکندودن سوال
ایدی مسلمان اسیرلرینه اکله عذاب یندکلرینه اعتراف ایدیجك کندوسنه

مذکور ولایت داخل اولغله شریعت مطهره موجبنجه مذکور عهدنامه نقضه عزیمت
بیوریلرینه مانع اولورمی بیان بیورولمه بحواله تعلم اصلا مانع اولمق احتمالی یوقدر
پادشاه اهل اسلام اعز الله انصاره کفره ایاله صلح ایلمك اولدقده مشروع اولوب
کافه مسلمینه منفعت اولدیغی اصلا صلح مشروع دکلدر منفعت مشاهده اولنوب
مؤبد ویا خود موقت اولدقده نقضکرده منفعتلو زائده بولندیغی واقع کورلمشدر بونده
واجب ولازم اولور حضرت رسول صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك هجرت بنوینه سنك
التجی بلندیغی اوزره دکلس صلح ایدوب حضرت علی کرم الله وجهه مؤکد عهدنامیاردوب
معاهده مقرره قلندقده نقضکرده کلجك یل بونمقتضاسنه کوره هجرتلرینه سکوتدن
اوزرلرینه وارنجه دقیقه معظم فتح بیوریلمشدر حضرت خلیفه رب العالمین جل جلاله
تعالی اولاد عثمانیه دائما علی مفارق المسلمین وایده بالنصر والفتح المبین عزیمت همایونلرینه
جناب رسالت پناه صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك سنت سنیه لرینه اقتدا بیوریلمشدر
بو سنه یوسف زیده سادس اولرق لالاقره مصطفی پاشا سردار یعنین اولنوب اماسیه
بکلربکیسی اسکندر پاشا وقرمان بکلربکیسی مسن پاشا وسیواس بکلربکیسی ابراهیم
پاشا وارزنجان بکلربکیسی مصطفی پاشا ابن جعفر پاشا وحلب بکلربکیسی حدیثی پاشا
جمله ایالتلرنده واقع امراولربالتمام روزغایت ایاله وشهرزوله مظفر پاشا وروم ایلنده
ترخاله وبایبرت ومودره والیلری وبرزین سنجاغی عسکر وبکلربکیلریله وبکچری اوجاغی
بجی کتخدایشی یکیچری وطوپجی وعربجی کفایت مقدمه وبولوك خلقنك
نیچه نامدار ونیچه نامورین سردار عالیمقداره مأمور اولوب سنه مزبوره ربیع الاولنده
اولنده طوقنماء همایون ایاله چیقوب مقتضی متصوره متوجه وروانه اولندیلر ووزیر

بیاله

بیاله پاشا ایاله قیودن اعلی پاشا درسوزه قریب کیمی قادرغه وادی کیمی یاجوقایسه ایاله
طوقنماء همایونی ترتیب ایدوب عسکر اسلام قلعه نحنه اهتمام اوزره ایکن بونلرده
جانب دریایی محافظه مأمور اولدیلر حیوت جزیره سنه مزبوره ایماسه سنکرا قامت برعادت
وزمان سردار صاحب وقار ایله پیاله پاشا قندویردن یاپه ده اوچ مرتبه برترتیب خصوصیا
جانب پادشاهی یه دمادلق سریر ایکن سایر مهمات وامرا کبی فرمان برمزدیق اوطاغ
سردار جزیره سی جیقاردی محلنه نصب ایدیلر ویرته ی جمله عسکر ایله معا تعیم
اجلال ایجون موکب سرداره کیدوب اوطاغ اینده دیلر وبالجمله اندلفقوشه
قلعه سن یدی یردن مترس ایله برکار واراحاط ایدوب دوکمه مباشرت ایلدیلر
وبفضل الله تعالی الی یریجی کونده فتح وانتخار اوسوب حمله عسکر اسلام تیر کام
ومحو فضل المرام اولدیلر اندقصکرده مقتول اولنلر مرءه کفارت رؤس مقصوده سن
کیرینه نام قلعه ده محصور اولنجق کوره یه ارسال ایتدیلر اولدقجه مانع رتبه اماسیه
قلعه سنك مفتاحلرینی کوندردیلر وقلاع مزبوره فتح اولنجه پیاله پاشا نصف یدی
طوقنماء ایاله اهل قلعه نك اهل وعیالی محافظه ایدوب ونصف خرد ایاله قیودن اماسیه قلعه سنه
قلعه آدم کیرمك ایجون تکرا قامت برقمش ایدی عسکره علی پاشا تبریه دوب اوطاغ
اولنغله متوجه کیروب ویرینه سیواس بکلربکیسی پیر اوغله یمانه اوس سفاینه باتی ویرلی
تعیین اولنمش ایدی مفتوح اولنجه ایکی قلعه نك لوازمی تکمیل اولنجه ایام شتاده تخلف بیوریلوب
دریادن مانع مرور اتکلره آسانه یه سعادتلو طوقنماء همایونی عزیمت بیلدی وسردار اکرم
بیرده ربار قاریندیه مأمور اولدی عسکر عدو شکار ایله ماغوسه قلعه سن احاطه ایدوب
روزانه وشبانه دوکمه مباشرت ایلدیلر واطراف برخندق عمیق دائی حفر ایلدیلر

برابر یعقوب صفا اوزرینه متوجه اولدیلر اکثاد کین مطهر لنك صفاده درنك اوزنه ایلری
یول اتشاده قاچوب توله طوفینه کیدنلر دقصارن نام برسید رویی یرینه نصب ایلدك
اما اوزرینه میربك نام بهادر ویکچه اولدانی فرار ایدنلر شهر صفا دانی مفتوح اولمغله ورکی
حسن پاشا اسرنا حیسن وحصین وهرری عسکری اسلام ایله پایمال درسری ایلدی اندن
کوکیان قلعه سنه متوجه اولدیلر وعظیم جنك وجدال وحرب وقتال اولوب شهریون
حراب دیپ ایلدیلر اما کوکیان قلعه سی یوریش ایله التمیوب همان عقبندن اوزرینه بر مقدار
عسکر کوندردیلر ولاکن سفید اولدیغنه مکرراً اقدام ایدنلر امراد عسکر دار دیه
وقارات متعارف ومعتبی اغالرندن بنجه آدم پایهٔ شهادته وضع قدم ایتدی اما
بو اثناده مطهر لنت اوردوی یاسمق وعسکر اسلامك قوتنه کمانیی یاسمق بیتنه کلدی
سردار دانی عسکر اسلام ایله مقابله ایدیجك بفضل الله تعالی منه زمانزار اندن تکرار مذکور
قطرانروسیاوملی نشیر که امراء زبیده میاندنه غایت بهادر ودلیر نامنه ایدی صفا لی
یاصد یلر سردار دانی قره کوزبك وعلی صوباشی نام دلاور لرله وزیر لر شکوندی وبعنایت بلنه
تعالی اول الکی ملعونك یاسرن کسوب عسکرلرینه مقهور ومکسور ودوندروب عاقبت کوکیان
محصورلرینه ایمن شمس ایدوب اما دیلدی ولاکن کره بوزباشیجه حاصل اولمینه کوکیان
سنجاغی کندیه ویرلدی اولدخی کندونك ملك مورثی عروس وسار نامدار الکی
قلعه نامداری نزاعی لریله پادشاهه تملیك ایلدی وقرندوه دخی رهن ویردی
شکری زاده مولانا شهابی ع التدی کوکیان یتمش یدیده انفضا ومعنا تاریخ
دیمش یدی اندن وزیر داخ نموت وجانب صفایه رجعت ایلدی اول محله مطهر
لنك داخی قادم کوندرب الصلح خیر فحوا سنجه اطاعته رغبت کوستردی

وبن اولی وعمادنام ولایتی کندویه ارسال ایتدیلر فیروزخ مساعده یروب
طرفینن عهد ومیثاق وصلح ووفاق تقرر اولوب بویدن عسکره الکی دنی صفا
اقامت ایلدیلر اندن دماره طوغرو عزیمت ایلدیلر تا غزیت اتاسنده بالت بن غره
سیز اولاد مصطفا پاشازاده مرحوم بهرام پاشا یه ورلدوکی ولکده
زبیده شهره کلدوکی خبر وارد اولدی تاریخ هجرت دانی یمش یکره فارسی
دیدی بهرام پاشای خوشاد فون آشام نقیل اجرد یدوکاری صعب مرور صعب
وارد رانی عبور ایدوب عربانه اظهار قدرت وجلادت مراد ایلدیلر پس مطهر لنك
نقیل اجره اولوب قبیله عربان اجتماعن فرمان ایلدیکه الی یك تقدر عربانه
حاصل اولوردی انبا بهرام پاشا بو نلرك اجتماعندن متغیر اولوب حالت ظاهریوب
متوجه صوب عزم اولدی ولاکن تاب تکر فتار ومزاج نازك زجاجنده فرق ایتدی
انکسار مقرر ایدی ولاکن اظهار ایتیوب بالذات بجمع اولوب اعزبه شاهین کره
مکروه غزابه کیرلکی هجوم ایدردی ویمنه ومیسره اسندوکی سمته کوب کیدردی
وبو محلده وزیر کسور کبر اولوب دلیر مرو کیری یاشندوغو ایچون ولایت بلد
اختلاکی دیمایوب وجیلکی متدرد اولوب واما بو نلرك تقریبجه قلعه
آلتوره یمن استحکام بولورلتنه کم تپای مفلوقه نده دیشدر
تا بعد دیمن ضبط ملك ایدیوبن تسخیر ایدن کرچه فتنه وحیله ایسدن کوچیر
انلر قلعه جه طبار بوینه مضبوطه جوا یارویب وقلعه حتی محلده ایلدی وهم
قلعه نك یارق محزنی ظاهر ایچ برکریه برقیل بند ایدوب ورتش یاره سنه موفق
محزنه نك پنجره سنده ایچرو اتدیلر ازمتی کچدین یارق قله ی هوا تشویله

اوزره سردار پاشا ایله عثمان پاشانك فتوحاتنده محبوبی اولمغی و مصر داخی توجه سنان پاشا یه
ویرلدی ولکن مصطفی پاشا ایله سفرده تمایت تکمیلنده توفیق بولیوب ایکی یره داخی
اهالی الدرین آسنانه معاونه عرض ایلدیلر سنان پاشانك بحتی مساعد اولیغله ردد الی
کندویه قرار اولندی وعثمان پاشا هنوز کتمش ایدیکه کلمك اوزره اولدیغی تحقیق اولدی
ایله امر شریف واردی اولدی ولکن برآو مقدم بیك نفرین قوپ بیك داخی کندو کولوندن
اولمق مرد مقبول ایله کتمش بولندی وقطع مسافه ایله مین تره ینه جقلرندن نعره
تهری دیوچاکوب کندی واندن قاهره ناصره بولندقده حصار که نعره تك باروت
مثابه سنده کم مقدار اولدیغی کلدوکی ساعت طوپلرین قوردی ومتریس کیردیکی
وبر قاچ طوپ اتوب برقصر مشیده وارلدیغی آنی یقدی وزبدیلردن قلعه ده موجود
اولن براميركبيرى جاه جرثم طیقدی بش یوز عسکری بلاتوقف قریندن اولن بقالرندن
جماله محتفظ اولوب نعره دن اکلدیلر عسکری سلام اولدیغنده نعره تورنجی ایدی بر مرتبه
غنیمت آلدیکرکه تعبیرده عاجز قالدیلر بو اثناده سردار سنان پاشا سنه مزبوره ده مصر دن
حقتش وکعبه شریفه کلمش وحالیا زیده شهرینه کلمش واینجه داخل اولمش دردنجی
برحبر مترتب واصل اولدقده وارلجکدن اولدیغی بین وادیلر عسکر اسلام ایله دولمش
عثمان پاشا داخی سردار استقبالنه متوجه اولدیغی کوجه حین ملاقاته جوق التفات
اعتبار کوردیکی لکن مصطفا پاشا ایله اولن الفتنه بناء ریجتی خاطر مقرر اولیغی عثمان
پاشا داخی سنان پاشادن امین دکلدیغی پس اولجینده نعره امداده کلن قوملرك اهلیتی
یعنی بن شیوع نام سردارلرینك عسکر فراوانی اوزرینه عثمان پاشانك تعیین بیورلدیغی
کوندوزی بفضل الله تعالی اولنه داخی قدوب عدوی قاروب ایلدیکی بوجانبده مرتفع

داخی قاهره اهلیسنه امداد ویرلمکله فتحنه موفق اولدیغی وه تاتهایی تحمید بدوکیایکنجی
جنك بسیار اولدی صلحیله الندی قاهره الندیکی وقتده احضر بك نامنده
ذی شانی عدد فتحنه کوندردی عدد تاج قبضه تسخیره کیردی وعزت سلام
حضرتلرینه بیرون غائمه واصل اولدیغی اما عثمان پاشانك قره مصطفی پاشا یه
کمال درجه اعتماد واتفاقی اولغله ینه کندویه سنان پاشا یه وسنان پاشانك دیمادی
قلیه حاصل اولدیغی عثمان پاشا سنان پاشا مقرر بلرینه تعالی بعض جهات التفاتی اعلام و
اعشا ایتمکله کندویه بجمعیت دوست اولدیغی ایچون برکون غایت برمغتنم خبر الدیکه
اولدیغی سردار وه نشانجی بك طغرا ایله معنون برمرقع ریاض حکام دیربلوردی
وصکره نبه مصرف اذن وکندوردی مساب الوردی تمیدکی کبی کندو جلدوده
طغرا ایله حکم ویرردی بعوا ولیاضك برینه عثمان پاشانك حقتلی وکمکه ارتره
یازدیغی وقته مقدم داخی اکر مصرده بلوره حقتلی کمکه چاوشلرکمکه برینه
عثمان پاشا ایدوب کندوندن بیك قدر آدمیله خیر معهود بریولدن مکة المکرمه طوغری توجه
ویولده که بو قدر مشایخ عربان اوغرایدیغی هر برینك وجه معوسنه ریشخنده ایلدیغی یازلر
طولغه دی وبرفردك نجانا برجه من الذی وکسه داخی الدیدی بلکه داخی نجانغه دیلر
ایدك صوب مقصوده روانه اولندی جوده ویرلازم الکرم عثمان پاشانك کتدکندن
خبر اولدی ایمجه طاشی ذهر مایله طولدیغی اماجه فائده ایتجی الندیکی کلن احوالن عرض ایلدیکی
ایدی هرنقدر متهم اولسه عقل تجویز ایدرمی اولقه بازی بیلوردی واندن عسکر ایله
قالقوب بعسکرینام قلعه ده نجی ایلدی واندن قلعه سنه عزیتایلدی چوق ایچنده اولدقلرینی
محافظه ایدن بکلری ایله رئیس وقلعه ده نهر عسکر اسلام نصرتنه کیردی وقلعه غزانی خاکله

قلاده وبنج سنه تخ ومغنی وویزه ومیرزا یازلدوغنه یاندرحتی بوحقیر کثیر التقصیر
۱۰۲۸ تاریخنده اقکرمان وبندر طرفنه اتفاق کذردوخمش اولدی بندر مقابله سنده
برکنیده عالی بنا سندن ایکی قبوسی اوزرنده اولن بومقدار بناسی دورردی هذا مرقد شریف
دیو حفظ جلیله یازلمش وماعدای بیقلمش ایدی کذمز مشاهده اتدلد واولد مملکده
بونجه بلداد وقرادد یمور مغرور اثر قالمشدر آنجق بوقدر اثر قالمشدر والاتمزروس
منحوسك ونمرقراق وعاقك قلاعندن یوزقدر قلعه وبلنه لریله وابرادی وصحاری
طولمشدر سوزسوزی جکدی اصل مقصود دن قالدق بنه صدده رجوع دپادشاه
مغفورك غزواتی وفتوحاتی شرحنه شروع ایدلم وبالله التوفیق

۹۷۶

بوه یعنی کوندن روشندرکه ممالك عثمانیه واقع اولن دولته تمویز یترکی برصاحب دولت
بولنده متنبه ومتیقظ اولمشدر چون ایالت یمن ومعدن مصطفی پاشانك ده رضوان پایه
ویرلدی مقدم اولن میرمیران محمود پاشانك اندی قلاع منسوباتنه فوق الحد تعدی
مباشرت اتدی بوحوالی محمود پاشایه منعکس اولیجق بن داعی کلهاتی ایده یم که
بالضروری یمندن تقصیر بدایده وکندوسنی قیدینه دوشوب کیده بن سبحانه وتعالی
کلوب بنم اموالمی ابتدا مصر ایکی ویمن ایالتلرینی اسلامبولدن شام قدر مملکتدرلکی آیالته
تحمیلدد وایکی کلرکی اولنجه بری برینه معین وظهیر اولوب ضبط وربط مهماتده
بولوردیو سوق القاعکله یمنك جبالکی صنعا وتعزه وغیریدر غزه سنجاغی بکی مراد
پاشایه وسواحلکه زبید وتوابعی اولوب قصبا وقراداره سی حسن پاشایه ویرلدیکی
بونلرك مسلمری وارد وبحکی رضوان پاشانك اضطرابندن کاملرینه توقف ایمیوب

قالقوب کندی بواشاده سابقا یمن ملکنه سلطنت ناسیله حاکم اولن مطهر نامك
فرصتی غنیمت بیلوب بی درنك صنعانی محاصره اتدی مراد پاشا داخی تعزه
کلدی واوزینه کاملکه جرات ایده میوب مقدار ذخیره کوندرمکه مبادرت قلدی
لکن جمله ذخیره لنك الدوغندن غیری اولکن عسکری جمله قتل اتدی اندن
اندن مراد پاشا یزیلوب صنعانك امدادیچون متوجه اولدی واولی حوبان دیدیکی محلده
دره سنده عسکریله کردی یزیدیلرهرطرفدن اوزینه طاشی دوردیلر تویله اولدیکه
برفردك اداياغی طوتیوب حمادن قالدی رومیلری قیون سوریسی کبی سوریلوب یزیدیلر
مراد پاشانی داخی قتل ایدیلر حتی ثلاثه پاشالرندن حاجی من ناظمی ویلم نام نظم الدن عسکر یکدله
محذوم میدانه منظوم سرده دیرکه

ضیوا سبانی یزیان اندیلر ایرطاقوب کوردی
آنی یتیلر القصه پاشانك سویریده من صنعاده محصور اولن عسکره نوسترديلر
عسکر داخی نومیدانه اولوب قلعه دن اناقله ویردیلر اندی تعزی اولن عسکره مستولی دیلر
قالدندن صورغوله اندی موخا اوزینه کلیجك دیودا عمر بك وتهلا نام میرلوایلر محلده
غایت مردانه جنك ایلدیلر ولکن زبیدیلر زیاده اولدوغندن جمله عسکر ایرلیله رتبه
شهادته ایردیلر واول عمالك عموما مطهر لنكله برعسکر جرار جمع ضبطه کیردی اندن
زبیده وزبینه واردیلر اوسن حسن پاشا ایچرودن کرندی عسکری مقابله کوندردی داوزم
بفضل الله تعالی تمامی صیوبیوزلرین دوندردی انجق زبیده ویلرنصرتنه قالدی بیس یوز
تفصیل اوزره دردنجی اولندی زبیده مصطفی پاشا شام جاردجی ایله کاوزات
ویرلیلر سردارنعیین اولندی وبنم اوزدموراوغلی عثمان پاشایه ویرلدی وسردارلردن
مقدم جانب تعزه متوجه اوتوق بیوردیلر مقدم داخی بنك اکثر مواضعی وجمیع عموما

C NÜSHASI

اراضی اولوب یاول ممالکه و سلطنتی نیچه اولادلری و بیدی اول
ملعونه هماه غضبی ایله و یره کیره مین قتل اولدقدن اولادلری و بیدی سرولر
هماه غضبه کلوب اعیدی ملعونه سن و یره یه یورمش سن و یوب
جمله سنی قیدینه ایلدی و اولاده ملعونک یوزینی اوطاق اوکونده
اولدوردوردی و اول پاشی اوزاده ملعونک قولاقلرین قطع
ایتدروب و کیلرده اولاده ملاعینک جمله سنه قطنه اولدوردی
و وسنتیاب همایونه کیلوب توزبولیدروب و پاشی اوزاده یی
عینی جوندن ایکیه قویوب بر قچه وقوورباغوط ایتدروب و یرلر
اهل سلاح و سایر لریله بویله غزاب ایدرمش اندره اوکونه کلوردی
جوقه قلعه کتملو اولدی یعنی سروارلرک آخی اولکونیچه
یوردیلر و سلیمانلر جمعه نمازنه قلیچ قشدک طیراغی طاشدیلر
و بوندن ماعدا ملعونک و ایسی یوزیلرو جماه و ولدرولر
الیقدولر و جیوناپاکسی جاریاره ایدوب قلوقیولرینه اصدیلر
مرحوم عالم افندی بوسفره موجود اولوب تاریخنده ایراد اولنوب
مفهوم بودر فتح طوس و اقلیم فریقیه عن بکره علی ید ۴ شهر شوال المکرم

۹۸۰ اقلیم مرقومه سلوکی بنی خفص التیمور تاریخنده بوسلطانی سورلر ایدی
و بوسلسله جلیله عمده و کبار اصحابی حضرت عمر ابن الخطاب رضی الله عنه کتوردیلر ایدی
بو تاریخ مقدم ملوک مرقومه دولتی ضعف طاری اولوب و فوت و عدم قدر تلری
اولمغله طرابلس غرب کافری مستولی اولوب تمام قرق ایلکی سنه قریش البیتی
قالدیرمیه و زیر اعظم رستم پاشی برادری سنان پاشی طرابلس غربیه
خاینه اول ممالکی فتح ایلدی و کرکی کبی معمور ایاله ایلدی اول ایچنده
طوغمیه سلطنه اولاد سلطان محمد قورخان اولوب اوغلو سلطان حسن کار ممالکده مستقل
ایلدی و قورخانلرینی قتل ایلدی ایچی رشید و عبد المؤمن نامنده ایکی قرنداشلری
قالدیلر ایلروسی قیاسی ایله اعراب ایچنده اختفا ایلدیلر و مرتبه سلطان حسن عشیرتی
عشیرته متغلب اولدیلر و غایتی محبوب و وسیع اولوب هر کیمسه بر محبوب اوزره
واردیلر اولوب بو وجهله دوریوزه متحاوز اولاد و غلاده مجمع ایلدیلر بویله
خلوغ و عالم کثیروه تفرق ایلدیلر و قرنداشلرینی رشیدی تخت سلطنته و عبد
ایلدرک سلطان حسن بوکاواقی اولدوقده اول کاره میاشرت ایتمکله اوده چوق
اوغلی قتل ایلدی و رشید اولدوغی قبیله یه اوغلو کوندروب رشیدی طلب ایلدیلر
اولی قبیله سی کبادی جیله یه سالکین اولوب ایشکاره و یرمکدن ایدوز ایتدیلر

اولدقده کیده واقعه اولدیغی ویره لوغ ویرین دیرلر بو آدم ویرلو کاباد صبا
وه اوکزول آلور ایدی مزبور دیمیر آنه بیوک قرار ایلدیغی چوه خیرلو
اولدیغی جهتله قبائل ایله تعقیب ایلدیکی وکلی توزینه بایلدیغی مشهور وحی جزائره
واردیغی غازی خیر الدین پاشه الیقا ایلدیغی سلطان حسن ایله معلوم
ایدیکی کره مرحوم ومغفور کی سلطان سلیمان عهدلرینده ایله الجزایر کوندرلدی
ورجا ایدیلدی خیر الدین پاشه وه مشکلات ایلدیغی موجبله پادشاه
وحی جوانب ویرلو کی خیر الدین پاشه ورمکله رعیتی مستانه مره کوندرلدی
ایرتسی بعد اولجانبه واردقده عرض ویرمکله ویرلی پس چوق کچدکدن
رئیس ایله خیر الدین پاشه مستانه کلدکده ورشه پیشکیش تقدیم ایتدکدن
اولندن وجمله تواضع کیلدکده عرض وقایعی اولندن وخیر الدین پاشه
رکاب همایونه بویله عرض ایلدیکه اول مرحومک مستانه سفارتنه مأذون بولنوب
ورعسکر مسلوم واردقده صعوبتلر واردیغی طونس ملکی رئیسنه خدمتلرم
اولنه وحق الولا ولهمانی جانب پادشاهیه ضبط اولنه دیو تلقین
همایونه اکثر اولنه اول اردوده ملکمز ایله بوقدر الفتوحات بلاده
اندلس فتح اولنوب مقرر ایدیکی پس بویله بر موافق ضمیر پادشاهی اولدیغی

وسلام همایونه ایلدیغی خیر الدین پاشه اول جانبه کوندرلوب مدار البداول طرفه قطع
منازل ایدرکن طونسه واصل اولدیغی ورئیس بلکاتور وقوعیله اهل بلد استقبال ایدوب
توطن ایلدیکده کتوروب پادشاه حسن پاشه اولوب چیقوب کیدن واردوی همایونه عوده
عزیمت قیلدقده اولوب اما چون اهل بلد رئیسک بلده کلدوکنی بلد اولدیغی خیر الدین پاشه
ایلدیغی جهتله خیر الدین پاشه ایلدوه اوتوزیکی اولوب قتل اولوب عاقبت صلح ایدوب
جنکدن الی جلد پادشاه حسن پاشه کچه شهره واصل اولوب واقعه قتل ایلدیغی وجهله شهره
قرار ایدوب صیوب پادشاهیه اعلام اولدقده کمال تعجب قتل ایدیلدیکی بولدیغی مرور ایلدیغی
وورتیوز پاره کمی ایله طونسی اخذ ایدیکی هنوز خیر الدین پاشه اوتوز کمی ایدن
اوتوز کوه محصور اولدیغی عاقبت کوتاه توزینه یکدروب طونس چوقدن وشهرین کیدرکن
اولدقده قرئیس جمعه اغاسی ایلدیغی مکرملوقه اثر کفر یله کافر برقرکل ایدیکی
ورهال قلعه وه قرق یکی قرکل ایدیکی واردیغی بندلری الدیغی وقلعه ضبط ایلدیغی
اهل بلد اولدقده طونس اوتوزیوب یاقلشوردیغی خیر الدین پاشه یتوز اولوب جمله عسکری
اسلامدن متنوع ایدوب اکثری اولدقده شهید اولدیغی وسلطان حسن بن تحته
کچدیکی یتمدقده صدقه سلطان حسن برغدوسیله جنکده اولدیغی اهل بلد قالقوب اوغلو سلطان
حمیده پادشاه ایلدیکی کوسه سلطان محمد عبد المؤمن سلطان ایدوکی وجهله

سلطنت

بوقدر

سهو لیله

قپوداره قلعه‌سی علی پاشا ایله جانب غدوه ارسال اولندقده علی پاشا
وفات ایدوب وشتای همایونه ایله قطع منازل ایدرک وارزن لیمنه
کلندقده کفار وفات ووشتای هرمنیه ارزن ایله اول محله کلوب وقوع
غروبده اول مقابله ایروب طرفینه وافر طوپلر اتدرلوب اقطالیه
سنبل وقوعنده حرب اولوب کفار وفات ایدکلری اچوب قرارینی
قراره تبدیل ایلدکده قپوداره پاشا وفات اولدقده اولوده قلعه‌سی
ووشتای همایونه ایل اقروه لیمانه کیروب بکرار کفار ایله کرو وار
مبالغه ووشتانه ارزن ایروب قروه اوزنه کلدکده برمقدار
طوپلرین ایروب اهل اسلام یکی سنه وکن سرای خوقنده
اوزار ایله سوره مدن کرکفار وفات یکی سنه غلبه یله خوی کام
اولدقده وفات کندی علی پاشا وفات ووشتای همایونه اسلامبوله
یرلشدیکده عوده ایروب محمد قسطنطنیه واصل اولدقده
نقصیر سفر ارزروم هاده عاراه ۹۸۲ وزیر اعظم جلیل محمد پاشا
طویل هوا یکی ممالکی فتوحاتی مقرر ماشه صوق ایتمکله حج
وکلدکده وعلماء موزه‌مکش الزمی عسکر اسلامه مکه زخیره سبب

سهو لیله تحصیل وتکمیل ایروب ظاهرا وباطنا بوقوف اهل وقوف قره وکزه
جاروب اولاره تزوج صوبوب واتال اوماغی اکبر قلوزه اوغلی ایله برزمانه قلیل وبربرینه اتصالی اهل پاشا هرمنه ایرمکله در جو
الف ایلدن بس شق ثانیه وفات اولدقده اولاده چوکس قاسم پاشا حقنده
زاتن برقیل وهجو اولوب اولاره وشتای نامی اولوب یاللوده وقوف
نامی باخصوص اولوب یاللوده وقوف نامی اولوده وشتای مشهور اعظم
وقف اتمش ایکی اولوب اما خصوصا بوحصوص علی ماهو المقول تحصیل وقوف اچوده
کفه تجاوز عنایه ایلدکرمش ایلدوقده واردوقده اهل وقوف وشتای
ایلدکده عنایه بلفظ معتبر اوغلی کوندروب محمد پاشا یوقلاوب وزوالنه
عرض ایلدکده پس بعوده معتبر اولمشکل وهجوده کلوب حاصل اولوب
عسکر اسلام یکی سفر لزمنه ذخیره یه قلمش چکلوزاوکلده شوراده قره باغ
وشوشا کورجستانه دکاین همایونه بلوب یکی ذخیره اتمکه لشتیاه اتمکه لشتیاه
یوقدر بال قوزوب الماغه ایلدکده وانقیاه ایتدکده حقه وارد الناس
نقصیر سفر ارزروم هاده عاراه ۹۸۳ وزیر محمد پاشا طویل صوق تاپ
نوالله ایروب مقدوزوب بتال ایروب بزنجه طوپ توقش اوخیزوده

نقاب

ولاژ ورخاه نفوله وبار ایدوکی وته قوم فتفرق اولدوغی ایچون ایلرا
معلوم ایدیمش حطر ترغاینه بلکه خجاه ایدریس معلوم اولور النهایه اولکه
ومنش قپچاق احوالنده الیتی برمق القدیر وخنایه القدیر وغیور
نامه تحریر اینوب اصحابی وقوف بولیه یازمشلر ومنش قپچاقی جانب
جنوبده بحر قلزم وبحر بنطش کی قره دکز نامیله مشهور بولندیغی وبو
ایکیسی بحر عمیقدن ماعدا بنی کورجی وچرکس ساکن اولدقلری محلدر
عظیم واغلاور وماعدا بنی زماه سایغاروه محمد علیه ایدریس ایله
الاژه حوق برنده بدمیر ظاهر وماياه ور وبوندن صکره ایسکندر
وحی ویمن اولوز جاوه سلطه املفتین موقعنده قاپی رحمة الله
علیه تفسیر ترغینده بوایاتی واینارم بیورمشلر واین عباس رضی الله
عنه بر حدیث ترغینده بابن الابواب والده ایدرکه متعاظمی
جبرائیل علیه السلام ایله اسکندره ولقرنینی وطرق اخرینی نوشروان
عاول بنا ایتدوکی تقویم بیورمشلر ویابن الابواب الکه ومورقیو
نامیله شهری یولندیغی بوصرتله قپوسی ناهنده ور وجانب شرقیسی خوارزم
وترکستانه وخطا وخطم اوقصاب چینه واژر وجانب شمالیسی

بوتیه لر

بوتیه لر وقم وریالریدر وانتهاسی قزلکلعه دکین بیوک بیوک زور
اشتاغی علیوزوه بوبرتیه ر زیاده قحط مشقت جلدین هیچ یقی تحریر
ایلمز وغرب طرفی اوروس ولنه وبلغار واقلاق ویغوراه
وممالک آل عثمانه دکین اریلر شهر لغدر ایدوکی اوزره طوی
قپوسی قرمی وغرب البتوز قرسندر هوکیان ایلیشر حتی بیوک بیوک زور
توغشی خاه اوزره شقر ایلدکن ایچی التی ایی وه علیوز ایلدن
هیوبار مشلر وسطه ومشنه بوشنه غظیمه اولدوغی وبیوک بیوک زور
بالاژ ایشنده چیقوب وزروه سنه برمناره وضع ایدوب کندیسی
تازیغ سفرین یازوب ومکه مین اولی ومروه قاروغی یازوب تحریر
ایلمشلر هوارزمنه قافله قومیه اوچ ایره کلور لرایدی موهندز
نه اوزره کتورمزلر وین قپیله وه قپیله یه قوبزلر کوچرلر ایدی
ویوقپیلی عموماً تاتار ایدی ویونلرک ایچی شهر لرمن ازاق وسرای
واژورخاه قرصو وخاجی ترخاه وسراجوق ده
ناموه بلداژه قوصایدن ماعدا سین اویه ایله قوبزلر وکوچرلر ایدی
بیوک بیوک زور کلیجی یونلرک کیمینی قپچاق ایدوب وکیمینی سرای ایلدی

ولاژ ورخاه غفوله وبأر ايدوكي وته قوم فتصرق اولدوغي لها الله
معلوم ايدوغمز حطر تعالى بذكله خلجاه ايدرلر معلوم اولولنهاين اولكه
ومشرق قبجاق اصولندة التي برمق اقدرين وجناح اقدرين وتيمور
تاقدر تحرير اينة اصمايين وقوق بويله باز مشلر كه ومشرق قبجاق جانب
جنوبي سين بحر قلزم وبحر بيطش كه قره دكز تاميله شهرين بولمشدر وبو
ايكين بحر عميقين مابينده كورجي وقرس ساكن اولدقلرين محلدر
عظيم واغلو ورومابينلرين زماه سائغلروه مشدقچين ايدرلر الى
الان حوق برنده بيدرين ظاهر ومتياه ور وبو مشده مدرب اسكندرين
وحي ويمين اولوز جمله وه سلطان المفسرين سوفيزم قاضي رحمة الله
عليه تفسير ترجمه سنده بوايتي وايشارم بيورمشلر اولايت عباس رضي الله
عنه بر حديث ترجمه سنده يأجوج ومأجوج اولادة مدة اعظمين
جبرائيل عليه السلام ايله اسكندر ذوالقرنين وطرق اخرين نوشروانك
عاول بنا ايتدوكي تقريع بيورمشلر ويأجوج اولادي اكه وموراقبو
تاميله شهرين بولمشدر بو مدكي قبوسين ناهنور وحاجين شرقيسين خوارزم
وتركستان وخط وخطن اوقصابين جيندوار روحاجين شمالسين

ترتيل وقم وريا لريدر واتهاسين قرا كلفدر نتيكي بيور برزور
اشناغ عليورده بو برتيه زياده قحط مشقت جلدين محافظين تحرير
ايلمشدر وعرب طرفين اوروس وله وبلغار واقلاق وبوزاده
وممالك آل عثمانلدر اريانين شهرين تعذير ايدوكي اوزاره طوغ
ايلين قرنج وعرض البيوز فرسخدر بوتحرين اينشير حتى بيور برزور
توضيحي خاه اوزره سفر ايلدكن انجق التي اي وه عليورايلدين
هيوبازمشلر وسطه ومشده بوشنده عظيم اولدوغي وبيور برزور
يا الاين شنده چيقوب وزده سنه برمناره وضع ايدوب كندين
تاريخ سعرين يازوب ومكدمين اولي مرموره قاره دغ تلين تحرير
ايلشلر حوارزمده قلعه قريه اوجايره كلورلر ايدين موهندز
نزاوورزاوه كلورمزلرين قبيله وه قبيله يه قوبزلر كوجرلر ايدين
وبوقبيلين عموماتارلر ايدين وبونلرك انجق شهرلرين ازاق وسراي
ولاژورخاه قرصو وخاجي ترخاه وسراجوق
ناموه بلداه قصابندر ماعدلرين اوبه ايله قوبزلر وكوجرلر ايدين
بيور برزور كلجين بونلرك كيسين قبتل ايدوب وكيني اسير ايلدين

وبنی قبیله‌سی وقف کلفه‌سی ممکنه قرار ایلدی بنیاد کلام اول قومزه
جانبنه اولمحل قمرلرن اولدی ویلمل اهل اژدرخانه قپیاق علی
طریق الاهمال نقل اولندی کفر رفیک رطوبتی قلوبنه ظفر بولدوغی
سنه ۹۸۱ ملوک بنی حفصدن مستولی الترک سلطانه حمید یوز الله یاره
قرلمکله ایله کلوب طونس بکلربکیسی حمیدریس ایکنجی اولاد
اهل اسلام مقاومه قاورلوب میلیون کفار قلوبنه ضبط ایلدی حمید
پاشا هزار زحمتله ایله التجا قیلوب کلدی ایاصوفیه جامعنه ترتیبنه
پایه لر یاپلدوغی وتجدد ایکنجی مناره بنا اولندوغی ورسنه ۹۸۱ سلطانه
سلیم خانه علیه الرحمه والغفران مرضونلرین ایاصوفیه جامعنه ترتیبنه
ایکنجی مناره لازم ایله ایکنجی صدر سدعالیه وقدئ عظیمنه اهتمام
عظیم پایه لر وکندولره مهرفن ایکوتی ترتیبه مرتبی بنایه فرمان اولنوب
مدتی قریبده اتمام اولندی ایکنجی مرتبه مرتبی یوز الدوغی اتمام
اولدی وفات حضرتی سلیم خانه غازی المغفور قدس سره سنه
الموطم ۹۸۲ جلوس بوونیانی وفقه عندلیب شاه وکلدی یوز الدوغی
وکلدی التفات سرایی عمره وه واقع حمام حصه ترتیبی ایدوب

بعضی

بعضی برلوی تجدید اولنمش ایدی اول اثنا حضرتی بارگاه جم جاه
آرزوی جلوس حمام ایدوب سرور جلوس ایله خوکام آسایش بولدوقدن
نافرجام بارگاه جهانه وفی یوم کلوم عنده وفی میاعده ایدوب
تغرق حمام ایدرلکن ناکاه اباقلری مرمراوه قیدیوب ویرباقلری اوزره
وشوب صلایه مرمراوه اول یاقلری کویاکه کوله یوباقلری حمام
اغزلرنه قالدروب فلورلرنه حصه ترتیبنه کوره ویلر وحلم یتمش کلوب
یعقوب ترتیبی ایدوب کلن اول اثناوه فی الحال حمام عارضی اولوب
عاقبت اول وجع اضطرابی موب معده مبتلا اولدی بجمله
اعضا ایرشمش ایمش هرنوبه ترتیبه ایله لرینه مغیر اولدی شمدیه
دکین بوغ اثناوه اجر وروشور ماه بولمدوغی کبی النوبه
علاجه ورماه بولمدی الدن ایکی یتمش درهم کمش ایکنجی کوته دوح
اثنایی ایدیلدی وقوع اولدیه واضح خلدبرین ومعالج حورعین
اولدی رحمة الله علیه شهر اوه جوار نجف واقع مرقد اولیاسنه دکین
سلطانه مرلوخانه مرضونلرین رمضان شریف سنه یتمش کوچ سرایی
عمره یه واضح اولدی اولدی ایرتسی منادیلر نداسیله ایدروب

ولاژ ورخاه نقوله ویاپر ایدوکی وه قوم فضرق اولدوغی اهالی
معلوم ایدیکنی حالده یکله نجاه ایدرلر معلوم اولور النهایه اولکه
ومتن قپچاق اصولنده التی برمق اقدیر وجناح اقدیر وتکور
تاغلر تحریر اینه لهماین وفوق بویله یاپلمشدر ومتن قپچاق قرجاین
جنوبیسی بحر قلزم وبحر بنطش کی قره دکزلرنه عائد شهرلر بولنمقله روس
ایلکی یکمیکی مابینی کورجی وچرکس ساکن اولدقلری محلرده
عظیم واغلبور وما بینلرنده زمانه سنه یغلرده مدفون ایدیکی ایدرلر ایله
الاق حوق یرلرنه بدسهر ظاهر ومایاق ور وبوسره مدفن اسکندرلر
وحی وبیمن اولورجه وه سلطنه المفسرین معروفدر ملا قلی رحمة الله
علیه تفسیر ثعلبه ده یوانی والیسارم بیورمشلر اولیم علیه السلام رضی الله
عنه بر حدیث شریفنده یاجوج والیوج ایدرکه متعدد اعظمی
جبرائیل علیه السلام ایله اسکندره ولقرنین وطوق لقرنین نوشروان
عاول بنا ایدوب تقریبی بیورمشلر ویاجوج اولیوج اکه ومورو قیوق
نامیله شهرلر یولمشدر بوسدک قپوسی نامنه ور وحینی شرقیسنی خوارزم
وترکستان وخط وخطن اقصالرینی جنبه ولاژ وجانب شمالیسنی

برنجی لر وقم ویاپلریدر والنهایه قرا کلفدر نسبتکی بیورمشدر
اغاج علیورزوه بویرنجه زیاده قحط متفقدر جلدرینی خایفی تحریر
ایلمشدر وغرب طرفی اوروس ولهستان وبلغار واسقلاب ویغوراه
وممالک آل عثمانیدن ارناود ایله هرسک تعلیم ایدوکی اوزره طوغ
لیس قرنج وعرض البلوط قرمسیدر بلوطلرینی ایشلرینی جلدی بیورمشدر
توضیحی خاه اوزرینه سفر ایلدکی ایچون التی ایی وه علیورایلدی
بیوباغی مشروسطه ومتن بویسنده عظیم اولدوغی وبلوط بیورمشدر
یاالای بسنده چیقوب وزروه سنه برمناره وضع ایدوب کندیسی
تاریخ سفرینی یازوب وسکذاسی اولی مرویوه قاره غنی تلنی تحریر
ایلمشلر حوالی زمخ قاله قریه اوه ایره کلوالر ایرین موجودی
نه اوه وزاوه کلوه مرلرین قیله وه قیله یه قوبرلر کوه مرلر ایرین
ویوقلرینی عموماً نار ایدرین ویونلرک ایچون شهرلرینی ازاق وسرای
ولاژ ورخاه قرصو وخاو ترخاه وسراجوق
نامنده بلداه قصبالرینی آمدلرینی اوه ایله قوبرلر وکوه مرلر ایدی
بلوط بیورمشدر کلیکیه یونلرک کلیکیه قتل ایدوب وکلیکیه سایر ایلدن

ونجد قبلسین وقف له کفره سین ممکنه قرار ایلدین بنیء کلدم اول قومزه
صاحب اول محل قرار ایدن اولدین ویلمز اهل ازورخانه قپیجاق علی
طریق الاهمال نقل اولندین کفر رشک اطرتش قلوسنه ظفر بولدیغی
۹۸۱ سنه سلطان سلیمان حضرتلرنک سلطانه عید یوزالنجی پادشاه
قرین کیلدیکلرنده طوتش بکلر بکلیسین عید ریاست ایچون اولدقده
اهل اسلام مقاومه قادر اولمیوب کفار قلوبنی ضبط ایلدین حیدر
بیک هزار رحمت ایله اللهتعالی قبوب کلدین ایاصوفیه جامعی ترتیبنه
پادشه لرنیلدیغی وجهله کیلن مناره بنا اولندیغی ۹۸۱ سنه سلطان
سلیم خانه علیه الرحمه والغفران حضرتلرین ایاصوفیه جامعی ترتیبنه
ایکنجی مناره لازم ایله ایکنجی صدر سنه عالیه وقتنده عظیمنده احتیاطلی
عظیم پادشه لرکندولره مدقن ایکنجی مرتبه یه ترقی بتدیکین فرمان اولوب
مدقن قریبده اتمام اولندین ایکنجی مرتبه یه ترقیه بتدیکین اتمام
اولدین وفات حضرتلری سلیم خان غازی المغفور قرق بشنجی سنه
التوقیع ۹۸۳ جمادی بولونیانین اوچنجی عقدلرینشاه وکلدیکی اوارالقرار
وکلدار اتفاق سرایین عمره وه واقع حمام حصه ترتیبی ایدوب

بوصن

بوصن برلوین تجدید اولنمش ایدین اول اثناده حضرتلرینارت ه جمع جاه
آرزوین حلوس حمام ایدوین سرور عبور ایلیوزکام ایکین بوورور
نافرجام پادشاه جهانه وفی بوو کلوب مده وفه مبادره ایدوب
تغزیه حمام ایدرکین ناکاه اباقدین مرمرلوفه قیدین ویرپالدین اوزره
وقوب صلادین مرمرلوفه اول پایدین کویاکه کوبه بولیایدین سعد آباد
اغواسی قالدروین حلوه حصه ترتیبنه کیلوب ویلیم بکدین کلوب
یعقوب پدین ایدیکن اول اثناوه فی الحال قاعارضی اولوب
عاقبتی اول وجهله اضطرابنه موین معدیه متبلا اولدیغی وبلجمله
اهل ایرشمش ایکن هرنوبت زیارتلرینه ایلدیکلرنده مغفرت اولمدین نشئه
وکین نوع انسانه اخیر وریسور ماتم بولمدیغی کبین الدروفی
علاوه ورماتم بولمدیکلرندین ایکین بکلرین اوچنجی کوچ نوع
انسانه ایدیلدکده قرع اوابده واضی خلدیدین ومماتی حورعین
اولدیکلرندن رحمة الله علیه نهزاوه جوار ایچنده واقع سرای ارباب تحت
سلطانه سرای وفاه حضرتلرین رمضان شریف سکرنجی کونی سرای
عامره ده واضی اولدیکی اوابیدین مضاوایلدین ایدیکی اولوب

الظهر شيخ الاسلام خامد افندي مرحوم امامتيله نماز قلدرديغده
العسكر ينك نفرتنه اوه يچكناهكن وقت نمازلرين قلدرمرحوم الله
ورر سلطان غازي سلطان مراد ابن سلطان سليم خان
المرحوم ٩٨٣ اوجنجي يلدوزلي سنه ثلاثه وثمانين وتسعمايه جمازين
اول الجمعه شنبه كون وجلوس سعادتلرينك سكزنجي ٩٨٣ مضان
شريفنك سكزنجي كونه يوم الاربعه وه واقع اولمغين زمانه تربيزه
اولان صدر اعظم لرين بياننه ور وزير اعظم جلبي محمد پاشا
طويل وزير اعظم مصطفا پاشا وزير اعظم عثمان
پاشا وزير اعظم قره احمد پاشا وزير اعظم سنان پاشا
عالي افندي مرحوم بونره لشكر ميرميراني وعلمي وقلمي وقلمزاري
وشيخ الاسلامين على الترتيب وجه تفصيل الافاده تحرير اولنمشدر
ولاكن التزام مالا يلزم قبيلندن اولمغين تركي كورلدن
زمانه سنه يلدرتمه اولان فتوحات غزا وارمنه بياننه ور ولكن
عجم طرفلرنده غايت زياده غزا وجهاد لرن اولمغين جمله سين تحرير
اولنمق اهمال اولندن انجق برقاچ غزا لرك الكتف اولنمق اولا

كورلدن

مغازي عظيمه جعفر پاشا عسكر قرلبشدن اول زمانكم جعفر پاشا
تبريزه واصل اولدقده عسكر جنكل ازمايل قونلوب وقوتلنوب تبريزه
برقاچ كون قلوب يوله وكلن حكمي نقض وجاريه اولوب اول سبب ايله
اطراف واكناف اولدقده قزلباش خائن عسكرينك وسلطانكرينك غيرت اوويني خا
خانمانلرين يقوب كول ايلديكي بس اوه بس قدر خانه اوه بس كبير
قدر عسكر جمع ايدوب وكلوب طوزخاريه نام محله قونلر لرو جعفر پاشا
بروسنه طوزله تللوين كوندرولر وبرتركمانه وبرتركي كوندرولر
وويرلكه اكرادلرينه تللوين كوندرولر مقابله كلنجه واكر قوف
ايدوب كلمزلرسه برتركي بشكه كيوب برجوقده اوطوره سن
ويرولر اكر كلرسه نامن اغزه المديكن ويوب برنامه ايله اشياء
مرتبوين جعفر پاشايه ارسال ايلدكده جعفر پاشا وهن يوللره برنامه
تحرير ايدوب سراخي وقره وهمدانه الوف لشكر كوندر
ديكي ويرلكه صف كلدكده خوف توهم ايدوب تركي غونده صغنوب
اوزكره واردقده ايله صنمش اولمغين خوف ايدوب واردقده
ميدانه اتنخ عسكرين جمع ايدوب كوروب اتي كبير عسكر واردقده

بو مقدار

بر مقدار اکثار اقتضا ایدر ایله اولسه اول زمانکی جعفر پاشا
ضرورتی ایله نصفیدن وزیر اعظم قطع ایتدیرمیوب بو مسئله یه
مواجهه کلیی نقصان اولوب بزم مواجهه یزده نصفی هوا ایله متقابل
اولوب غدر اولدیغی بو تبریزلو یه برآز اکلوب ویرولرسه جعفر پاشا
ایچلرینده بونلره غضب ایدیب سزه اوزاقجه ترقی ویرمکله برز اولوب طوتولدیغی
سلطان سلیمان مرحوم دیار قلوسنده ضرورتی محله ده حرب اولنمق
اوچون فرق یکی اللوتی خزینه قوللرایدیب اول خزینه یی نصفی کلوز تبریز
امانکله وصل ایشی اولمدیغی بوکره برفیض اوزره سپاهیسی یوعیاله
کسلدوکونه راضی وکلوز یوب اوزینه غلو ایلدیلرسه حالبوکه
اوغلانلری یوتاریب وقوللرامتی وسیکی یوز بولدیلریچون ایسه برآیکی
ایی اصلا بولنه یوز بندیی هیچ قول اتفاق ایدوب اعالی و
وزیر مقامنده ایلدیلر وفا قولری قرشوسنده ایاغ اوزینده
دورغور ولرو هرزه استدیلر ایسه یازور ولر حتی یازیجی بویله
یکمه ایلدیوعتاب ایلدیلر محلول ایچ کندولرو یرولرسه صوصاپاشه
قوللرینی وارکلرینی استعفا ورو یوب الدیلر بونده نصاکه

جابزکه بیک فرار ایدوب لسنانه کیده وبارشاه یزوه مشکول
ایده جوب قلعه نک اوه قیوسی وار ایدی ایکی سنب ستر ایدوب
برپله اکتفا ایلدلر وهر نوبتی یوز اوه قیوب بکلدلر عاقبت مابینه
مصالحه توسط ایدوب قلعه قرینه اولانه باغچه وه ضیافتخانه اوله
وبونلره نجه انعام واکرام اوله وترقیلر ایدوب مرضی مامرض مضمونجه
ایضا ایده لروبارینه لرهزار روزوبلا ایله بولیشه قاچن اولدلروسن تعید
برسوزلریله مخالفتدن ایتمه مکن اوزره اباة غلیظه اوزره یمینه اندرلر
برکرکه واقعه اولا اختیار لرفلانه ویرمشدر جوهماة کندوبه اوه قیوندی
اکاه ایدرلروب یوخاری اوتمه ایکنجی اوه جغنه کجدی پیش لدیوب
قهریله طاس طاس زهرلر ایچدیرکوزینه یاغجه ضیافتخانه تزئینیه
صیاشرن اولدن کیلدوی وسایر اولازمن محلاصعهاوه کوندیروب
وهرواریی رضوانه اغاسنک اوتنجی برطرفی سرایی ویداریه
برطرفی قلعه ویولاریه ایدی قلعه وه برکرکه احدلر واچلر اوغلندن
بالاداین توانیها وزهباز واولرلر ایدی پیش نفس وکندو
لرکتنی قوطیلری یوکلدوب بردبر چیقوب محصر نصف اللیله وکل اکثر

اوملرین

اوملرین خبر لشوب جغلر وقماقلر قلعه نک اوفهاوپنجه بنا ایلشدر سکر
زمانه واصر اولدلر اول کیجه اطنمه کتدکلرنی اکاه ایتمشلر اول
وقت کوندوزین وحین جملا غالرین واجناه اشراق ناصنه اولانه جمعا اردا
زا ضیافتخانه وعوض ایدوب صیاحه وکن فوق ایلدلر ایرتسی قول چوه
بوقصده وه خبر ولدلر اولدلر اجتماع ایلکندی ایلدلر اذکیدیروه
پیش بتر اقطرایس بولدلر بویول موعظه ایده صدلر اکابولکه ایتلیوب
اراموده اولانه اولدلر اتراسرین بولدلر بویده قماوه ایدوکی خبر الدلر
برقچه سموه اکتلاع اوملرینی ایلدلر واروبنجه کوندولر وسکله عهدو
قولیرمضمونجه کیمه ندوه اذن کلدین بوقدر کس عرض اتکلیس ایدمز
ویرلرپنجه بونلره جواب ویروب ویرلرینه عهدیم اولدلر وسوزم اولدلر
ویرین کیمه سوزم اولدلر کیمسه لرشقیلر کرینین توفیق ایله اوزه موافق
ایتمشلر ورمحصر فلانه وفلانه جوالله نفراومه واریجه وقرایتمش
ایدین ماوامله بونلر ایکیروه اولانه قلعه ده واریم ویدین اکریکا
ویرسکرنفلیوب کوندرلر حصارینه کلیم بوده قلعه واره یم ویوب
هیچ اولمزلیر قلعه وه اضراب ایدوکه ویدین نجه کره بوصوصیچ طوقیشه

اومار ولاروب کلدی عاقبت نفی عن البلد ایدلر وقلعه یه کلدی ویولوم
کوندر وبلرجعفر پاشه منجنیق کور وستاه یکلرینه خبر کوندروب ایدیلکه
فلانه محلده قونیلسون ورنکس خبر المنم ولادز لرینه ولارتوح بدیره کورسم
لکن تدبیر بلروه یرقچه مرمزلوه ولارور قورقرم انلره خبر ویرلرسه
بوخصوص منتوح بولمسون فلانه کوه فلانه محلده کلوب بزه ملاقی اولسون
دیدی امراء اکراوه وس بربرلرینه خبر لشدلر ومحلی معتمده وه بروجهله
اولدلرکه خارجیه لغزاولغزیره وه کمنه واقع اولدی چونکه قلعه
کلکس هیوسکر راومار کلدی غایتم اظهار دیش سرم ایچون کلدیکره جلوم
کیدروب واوچ اوچ اکتوه لغنه ایلدی وفلانه کونده ولاروب
واخر اولورکه استقبال ایده کروبدی وقلعه وه قالقوب اچی صوی
قوندی امراء اکراوه وس کلدی یتشدی واول کیجه اول اردوه
اردام ایلدلر ایرتسی تدبیره واخر اولنجوه اولدی اول کیجه کچدکدن
برامر شریف ارسال ایلدی مضمونی بوکه بوقدر اجنس مختلفه ولاروب
غدریم ناموس پادشاه اتباع ایچون قولدرین زیتم تمام ایلیم چقسون
وطرفنه شنکل بهانه میله توقف اتلسون بلکه فتیله یقلسون ویدی

امّا حقیقت ایچ سیاه دش ایلدیکی قوللر طرفه چقدقده صکره قلعه قپوسن
سدّ ایده انلره قره قلّه وه اول اثنا طوپ کیره اووایره چونکه پاشا
سول اولوب پرازور کیرکین کوزلرین خلقه خلقه اولوب قاچه
یورووب جنکی اشتاشه ایدیوب علانیه ظهور ایدیوب خلق
تولیوب عجبه ظهور ایدرکیوب حیرتم ولاروب اول محلده بدیر
وقوبدلر وکندیلر اکراولایلدیوه کلدیلر اوچنجی تدبیرلرینه
وچی اول ایله مقابله وه کوندیلر امراء اکراوه وس کلوب اتلرینه
ایتوب یرلرینه ولرام قولاق طوتدلر پادشاه بزیم قوللرمه قتل
عام یوردیکدن کوریم سزین تقصیرلرایدیوب اموال ایلکس ویدیر اول
حیثه قلعه وه اول اثنا طوپ کیره اتلوب عالمی ولوله ناک ایلدیکه پاشا
همان تدبیره سن الدنالوب یوردیدی وتدبیر اول ایله آدم صالدیلر
واکر اول کوزیه کوزتوه وه بش معتبرلرین اوم قتل ایلدیلر واکر اوه
وس قلیچ قونیوب وکندیلر بیلکه متجاوز شکایتم ویدیکی سکر یوز چوقدر اتلو
علمایم تمویل قیولدلر اکر ایم یوز اوم اول عرصه وه خاک هلاکه وضع قدم
ایتدیلر چوقی شهره یولدلر قپوسین قپدقلرین کوروب اول اثنا جلده بیه اوغرایوب

ÖZGEÇMİŞ

05.07.1977 tarihinde Çorum'un Osmancık ilçesinde doğdum. İlköğrenimimi Kalinse Köyünde, orta öğrenimimi Hacıhamza'da ve lise öğrenimimi Amasya'da tamamladım. 1997 yılında Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümünü kazandım ve aynı yıl lisans öğrenimime başladım. Temmuz 2001 tarihinde, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun oldum. Aynı yıl MEB'e bağlı Pendik Gülizar Zeki Obdan Lisesi'ne öğretmen olarak atandım. Haziran 2006 tarihinde Pendik Lisesi'ne tayin oldum. 2006 yılının eylül ayında Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmalar Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Türk Dili Bilim dalında yüksek lisansa başladım. Halen bu tez üzerinde çalışmalarım devam etmektedir. MEB'deki görevim hala aynı okulda devam etmektedir.